

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

tarih

M. ABDÜLHALİK RENDA

Günlükler 1920 - 1950

Yayına Hazırlayanlar: Aytaç Demirci – Sabri Sayarı

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

MUSTAFA ABDÜLHALİK RENDA GÜNLÜKLER 1920-1950

Aytaç Demirci 1983 yılında İstanbul'da doğdu. İzmir Atatürk Lisesi'nin ardından devam ettiği İstanbul Bilgi Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler okudu, Karşılaştırmalı Edebiyat yüksek lisansı yaptı. Semih S. Tezcan'ın *Boğaziçi Üniversitesi Rektörlük Hatıralarım* (Yüksek Öğrenim Eğitim ve Araştırma Vakfı, 2014) ve Üstün Ergüder'in *Yükseköğretimin Fırtınalı Sularında: Boğaziçi Üniversitesi'nde Başlayan Yolculuk* (Doğan Kitap, 2015) anılarını, Faruk Birtürk'in *A Hundred Years of Modernity 1889-1989: A Paradigm Story* (Vilnius Academic Publishing, 2018) çalışmasını yayına hazırlamıştır. Yusuf Rıza Düvenci'yle birlikte kaleme aldığı *Bir Mücadele Gazetesi! Demokrat İzmir* (2018) ve Sabri Sayarı'yla birlikte yayına hazırladığı Mustafa Abdülhalik Renda'nın *Hatıraları* (2018) Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkmıştır.

Sabri Sayarı 1942 yılında Ankara'da doğdu. İstanbul'da Robert Koleji'ni bitirdikten sonra devam ettiği ABD'de Columbia Üniversitesi'nde Ekonomi alanında lisans ve Siyaset Bilimi alanında doktora derecelerini aldı. ABD'de Rutgers Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yaparken, Şerif Mardin'in çağrısına uyarak 1974 yılında Boğaziçi Üniversitesi'ne öğretim üyesi olarak katıldı. ABD'de California, Columbia ve George Washington Üniversitelerinde, Danimarka'da Aarhus Üniversitesi'nde konuk öğretim üyesi olarak dersler vermiş, uzun yıllar ABD'de Georgetown Üniversitesi'nde öğretim üyeliği yapmış, ve aynı üniversitede kurulan Türkiye Çalışmaları Enstitüsü'nün direktörlüğünü üstlenmiştir. 2005 yılında kadrosuna katıldığı Sabancı Üniversitesi'nin Emeritus öğretim üyesidir. *Party Politics in Turkey* (Routledge, 2018), *The Routledge Handbook of Modern Turkey* (Routledge, 2012), *Turkish Studies in the United States* (Indiana University, 2003), *Politics, Elections, and Parties in Turkey* (Lynne Rienner, 2002), *Political Leaders and Democracy in Turkey* (Lexington Books, 2002), ve *Turkey's New World: Changing Dynamics in Turkish Foreign Policy* (Washington Institute for Near East Policy, 2000) ortak editörlüğünü üstlendiği eserler arasındadır.

MUSTAFA ABDÜLHALİK RENDA

Günlükler
1920-1950

Yayına Hazırlayanlar

Aytaç Demirci

Sabri Sayarı

YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5458
Tarih - 142

Günlükler 1920-1950 / Mustafa Abdülhalik Renda
Yayına hazırlayanlar: **Aytaç Demirci - Sabri Sayarı**

Kitap editörü: **Yücel Demirel**

Kapak ve sayfa tasarımı: **Mehmet Ulusel**
Grafik uygulama: **Merve Çakıroğlu**

Baskı: Optimum Basım San. ve Tic. Ltd. Şti
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51/1
Küçükçekmece 34295 İstanbul
Sertifika No: 41707
Telefon: (0 212) 463 71 25

1. baskı: İstanbul, Ekim 2019
ISBN 978-975-08-4573-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2018
Sertifika No: 44719

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
[facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik](https://www.facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik)
twitter.com/YKYHaber
[instagram.com/yapikrediyayinlari](https://www.instagram.com/yapikrediyayinlari)

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Önsöz / Aytaç Demirci - Sabri Sayarı • 7
Kronoloji • 19

DEFTERLER

1920 •	23
1921 •	89
1922 •	163
1923 •	203
1924 •	241
1925 •	273
1926 •	311
1927 •	337
1928 •	363
1929 •	381
1930 •	397
1931 •	415
1932 •	431
1933 •	451
1934 •	469
1935 •	475
1936 •	495
1937 •	515
1938 •	533
1939 •	553
1940 •	577
1941 •	601
1942 •	623
1943 •	645
1944 •	673
1945 •	701
1946 •	735
1947 •	769
1948 •	793
1949 •	823
1950 •	851

Dizin • 889

Önsöz

Yanya¹ eşrafından Rendazade Mahmut Arslan Efendi ile Nafia Hanım'ın ilk çocukları olan Mustafa Abdülhalik Renda 11 Aralık 1881'de Yanya'nın Şemseddin Mahallesi'nde dünyaya geldi.² Erkek kardeşleri Abdülkerim, Abdülatif ve Abdülferit Beyler, kız kardeşleri Hayriye³, Sıdika [Semker] ve Neyyire [Tari] Hanımlardır. 1907 yılında, Yanyalı Fevzi Bey ve Feride Hanım'ın kızları Saadet Hanım ile evlenmiş, bu evlilikten kızları Nerime [Anaydın] ve Nezihe [Sayarı] dünyaya gelmiştir.

Yanya'daki mahalle mektebinde, Feyziye Mektebi'nde ve idadîde okuduktan sonra İstanbul'daki Mülkiye İdadisi'ne devam etmiş, 1903'te Mülkiye'nin yüksek kısmından mezun olmuştur. Aynı yıl Ziraat Bankası'nda memuriyete başlamış, 1903-1905 yılları arasında Rodos idadisinde öğretmenlik yapmış, memuriyet stajını 1905-1907 yıllarında Yanya'da tamamlamıştır. 1907 ilâ 1912 yıllarında Tepedelen, Maçova, Pogon ve Delvine kaymakamlıklarında bulunmuş, 1913-1914 yılları arasında Siirt mutasarrıfı, 1914-1915 yıllarında Bitlis valisi, 1915-1917 yılları ile Ekim-Kasım 1918'de Halep valisi olarak görev yapmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında, Mart-Eylül 1922'de Konya valiliğini üstlenmiş, 7 Eylül 1922'de Kurtuluş ordularının ilerlediği İzmir'e vali atanmış ve Çankırı milletvekili seçildiği Temmuz 1923'e kadar bu görevinde kalmıştır. 1924-1925 ve 1926-1927 yıllarında Maliye bakanlığında bulunmuş, 1926 yılında Ziraat Bankası'nın genel müdürlüğünü üstlenmiş, 1927 ilâ 1930 yıllarında Milli Müdafaa bakanlığında bulunduktan sonra 1930 yılında yeniden Maliye bakanlığına getirilmiş, 1934'e kadar süren bu görevinde 1931 yılında Merkez Bankası'nın kuruluşuna nezaret etmiştir. 1935 yılında TBMM başkanlığına seçilen Renda, 1946 yılına kadar bu görevi sürdürmüştür. 1950 seçimlerinde milletvekili seçilemeyen Renda, bu tarihte aktif siyasetten çekilmiş, 1957'de İstanbul Erenköy'de vefat etmiştir.

Mustafa Abdülhalik Renda'nın bugün okurların dikkatine sunulan 1920-1950 arası günlüklerinin, kapsadıkları dönemin önemli siyasî ve toplumsal olaylarına ışık tutmanın yanı sıra, *Hatırat*'ı yayınlanana kadar hakkında pek bilgi sahibi olmadığımız Renda'nın daha yakından tanınmasına yardımcı olacağını düşünüyoruz.

1 Bugünkü Yunanistan'ın kuzeybatısında, Epir dağlık bölgesinde yer alan Yanya, Osmanlı hâkimiyetine girdiği 15. yüzyıldan itibaren Müslüman, Hristiyan ve Yahudilerin bir arada yaşadığı bir şehir olarak gelişimini sürdürmüş, Tanzimat döneminden itibaren Yanya, Ergiri, Berat ve Preveze sancaklarını içine alan Yanya vilayetine merkezi olmuştur. Balkan Savaşı sırasında, 1913'te Yunan Krallığı'nın hâkimiyetine girmiştir. Bkz. Machiel Kiel, "Yanya," *İslam Ansiklopedisi*, Cilt 43 (Ankara, 2013), s. 317-321.

2 Geniş özgeçmişi için bkz. Aytaç Demirci, Sabri Sayarı, "Önsöz", Mustafa Abdülhalik Renda, *Hatırat* (YKY, 2018), s. 9-27.

3 1883 yılında doğan Hayriye Hanım, 1898'de Gevgili kadısı Şevket Efendi ile evlenmiş, 1909 yılında vefat etmiştir.

MÜTEVEKKİL BİR DEVLET ADAMI

Mütareke dönemi, Bağımsızlık Savaşı, Cumhuriyet'in ilanı, genç Cumhuriyet'in inşası, İkinci Dünya Savaşı, çok-partili sisteme geçiş gibi önemli siyasî ve toplumsal olayların ortasında günlüklerine kaydettiği notlar, kimi zaman geniş tafsilatlarla aktardıklarından kimi zaman ketumiyete varan bir sessizlikle kendine sakladıklarına kadar, Abdülhalik Renda'nın ruh ve düşünce dünyasını, tanıdığı olduğu birçok mühim hadiselerin ışığında ortaya çıkaracaktır.

Günlüklere genel bir bakış, nerede bulunursa bulunsun orada kendine ait bir dünya kurmak ve bu dünyanın sınırları dışına taşmamak şeklinde kendini gösteren bir karakteri bize tanıtıyor. Günlüklerde, ani değişikliklere direnc gösteren bu karakterin öne çıkan hususiyetlerinden birincisi, Renda'yı yakından tanıyanların da muhakkak hatırladığı gibi, ailesine olan düşkünlüğüdür.

13 Eylül 1928'de günlüğüne şöyle not düşer, “Çocuklarımı Münire ile beraber İstanbul'a gönderdim. On iki gün sonra gelmek üzere. Gece pek sıkıntılı geldi. Evde yalnızlık çok fena.” Ertesi gün, “Yalnızlıktan sıkılıyorum,” der, ve 15 Eylül'de, “Bu kadar sıkılacağımı bilse idim çocuklarımın İstanbul'a gitmelerine muvafakat etmez idim” demekten kendini alamaz. Günlüğün birçok sayfalarında eşinden ve çocuklarından ayrı kaldığı günlerde yaşadığı bocalamanın izlerini bulmak mümkündür.

Kurulu düzeninin bozulmasına karşı gösterdiği direncin bir başka yansımasını yaşamı boyunca karşılaştığı pek çok sıkıntıda kendini teslim ettiği tevekkülde bulmak mümkündür. Malta'da kendisiyle birlikte sürgünde bulunan Ahmet Emin Yalman'ın gözlemleri de karakterinin bu hâkim özelliğini vurgulamaktadır: “Malta'da en sakin ve vakarlı bir ömür geçirenlerden biri” olan Renda, “beş vakit namazını kılar, günün belli saatlerinde dersleriyle uğraşır, İngilizce öğrenirdi. Boş kaldığı zamanlar, kendi kendine musiki ile meşgul olurdu. Vücut hareketi için tenis oynar, hayatında her uğraştığı şey gibi buna da can ve gönülden önem verirdi. Zindandan izinli olarak çıkılan saatleri herkes son dakikaya kadar hariçte geçirirdi. Bunun pek mahdut istisnalarından biri Abdülhalik Bey'di. Ders zamanı zindandan çıkar, sağına soluna bakmadan, herkesin yaptığı gibi Valetta şehrine varamadan, civardaki hocasına gider, İngilizce dersini alır, derhâl dönerdi.”⁴

Osmanlı İmparatorluğu için savaşı bitiren Mondros Mütarekesi'nden sonra Kasım 1918'de Hüdavendigâr valiliğine atanan, ancak Bursa'ya varamadan Aralık ayında azledilen Renda, 26 Kasım 1919'da Kırzade Şevki ve Şürekâsı şirketinin İstanbul, Galata'daki merkezinde çalışmaya başlamıştır. 1920 yılına ait günlüğünde, İngilizler tarafından tutuklandığı Mayıs ayına kadar aldığı notlarda mütareke dönemi İstanbul'unda günlük hayata, yaşadığı geçim sıkıntısına dair ilginç detaylar bulmak mümkündür.

13 Mayıs'ta tutuklanan ve Arabyan Hanı'nda alıkonan Renda, tevkifhanede geçirdiği ilk güne dair notlarının sonuna, “Gece uyuyamadım. Her ilk gece gibi” yazmıştır. 15 ve 16 Mayıs'a ait satırlar, tutuklu bulunmaktan çok düzensizlikten

4 Ahmet Emin Yalman, *Yakın Tarihte Gördüklerim ve Geçirdiklerim*, yay. haz. Erol Şadi Erdiç, Cilt 1 (Pera Turizm ve Ticaret, 1997), s. 586.

ve adi tutukluların verdiği rahatsızlıktan yakınan birine aittir, “Eğer karşıki odaya geçebilirsem gece rahatsızlığımdan kurtulacağım”. Öyle ki en basit temizlik ihtiyaçlarını bile gideremediği tevkifhanede bir gün daha kalmaktansa bir an evvel Malta’ya gönderilmeyi tercih etmektedir (16 ve 17 Mayıs). 4 Haziran’da bir İngiliz destroyeriyle Malta’ya sürülen Renda, adaya vardığı 7 Haziran’dan itibaren, Ahmet Emin Yalman’ın ileride anılarında tasvir edeceği gibi bir düzen kuracaktır kendine. Renda’nın 25 Ekim 1921’e kadar alıkonduğu Malta’da tuttuğu defterler, Malta sürgünlerinin günlük yaşamlarına, birbirleriyle, Maltalılarla, adadaki İngiliz otoriteleriyle ilişkilerine, aileleri ve dışarıdaki dostlarıyla haberleşmelerine, bağımsızlık mücadelesinin sürdüğü Anadolu’dan gelen haberlerin onlarda yarattığı etkilere dair birçok önemli bilgi vermektedir.

Defterlerde, sürgünlerin adadan kaçma teşebbüslerine dair detaylar da yer almaktadır. Aralarında Kara Kemal, Şükrü Kaya ve Ali İhsan Sabis’in de bulunduğu bir grup tutsağın adadan kaçtığı 6 Eylül 1921’de, Kara Kemal’in ısrarlarına rağmen bu teşebbüste yer almayan Renda defterine şunları yazmıştır: “Ben sebeb-i malumdan dolayı gitmedim. Cenabıhak beni bu hususta da tecrübe buyuruyor. O’na olan itimat ve itikadım o kadar kavidir ki sözünü tuttum. Belki ailem biraz sıkılacaktır fakat ne yapalım? Mukadderata gerdandade-i inkiyâd olunmaktan başka elden bir şey gelmez.”

CUMHURİYET’İN DÖNÜM NOKTALARI

Cumhuriyet’in ilanından beri geçirdiği merhaleler içinde Türkiye demokrasisinin gelişiminde tarihsel, sosyal ve ekonomik faktörler kadar siyasî liderler de belirleyici olmuştur. Siyasî liderlerin genel siyaset içindeki belirleyici rolleri, büyük oranda parti örgütü üzerinde kurdukları neredeyse mutlak kontrollerinden kaynaklanmaktadır.⁵ Kimi siyaset bilimciler 1945’te demokrasiye geçilmesinde esas belirleyici unsurun siyasî liderler olduğunu öne sürerler.⁶ Genç Cumhuriyet’in kaderi üzerinde bir o kadar etkili olan bir başka dönem ise Atatürk’ün hastalığının ağırlaştığı 1938 sonbaharıyla başlayan ve ölümünü izleyen birkaç gün içinde yaşananlardır.⁷ Ani ve sarsıcı değişikliklere gebe maceralara girişmektense kurulu düzenin ve kanunların güvenli limanında kalmayı tercih eden karakteriyle Meclis başkanı Abdülhalik Renda’nın takındığı tutum bu kritik süreçte belirleyici rol oynamıştır.

Başbakan Celâl Bayar’ın 29 Eylül 1938’de art arda gelen telefon, telgraf ve mektubu Atatürk’ün durumunun ciddiyetini Meclis başkanı Abdülhalik Renda’ya iletirken, izleyen günlerde defterine aldığı kısa notlardan bu süre zarfında Renda’nın, bir yıl önce başbakanlıktan uzaklaştırılmış olan İnönü ile sık görüştüğü anlaşılmaktadır (2 Ekim 1938). 4 Ekim 1938’de İstanbul’dan

5 Sabri Sayan, “Introduction,” *Political Leaders and Democracy in Turkey*, ed. Metin Heper, Sabri Sayan (Lexington Books, 2002), p. 3.

6 Metin Heper, “Conclusion,” *Political Leaders and Democracy in Turkey*, ed. Metin Heper, Sabri Sayan (Lexington Books, 2002), p. 217.

7 Murat Turan, “Tek Parti Döneminde Türkiye Parlamentosu’nun Süreklilik İlkesi: 10 Kasım 1938 Örneği,” *Tarih ve Günce* 1/3 (2018 Yaz), s. 161-186

gelen başbakan Celâl Bayar'ı istasyonda karşılayan Renda, o gece Bayar'ın evinde Mareşal Fevzi Çakmak'la bir araya gelmiştir. O haftaya dair notlardan, bakanların sık sık Meclis başkanıyla görüştüğü anlaşıyor. 16 Ekim'de İstanbul'dan gelen ve Atatürk'ün durumunun ağırlaştığını söyleyen bir telgraf üzerine başbakan Bayar derhâl İstanbul'a doğru yola çıkarken, o gece Hasan Rıza Soyak ve ertesi gün İstanbul'a varmış olan Bayar, telgraflarıyla Atatürk'ün durumunu Renda'ya bildiriyorlardı. Yine 17 Ekim'de İstanbul'da bulunan Şükrü Kaya ise doğrudan vasıtalar yerine Emniyet genel müdürüyle Renda'ya telgraf gönderiyordu. Her ne kadar muhtevasını bilmesek de, bu telgraf üzerine Renda'nın İnönü'yü görmeye gitmesi not etmeye değerdir.

Renda 19 Ekim'de Bayar'ın çağrısı üzerine bakanlarla birlikte İstanbul'a hareket etmiştir. Ertesi gün Bayar'ın Dolmabahçe Sarayı'nda düzenlediği toplantı, günlük doktor raporları değişiklik gösterse de giderek kaçınılmaz sona doğru ilerlediği anlaşılan Atatürk'ün ölümünden sonra atılacak adımların konuşulduğunu göstermektedir. 21 Ekim'de Renda'yı Pera Palas'ta ziyaret eden Bayar'ın Atatürk'ün ölümü durumunda Anayasa'da belirtildiği şekilde hareket edilmesine dair tutumu, Renda'yı rahatlatmış gibi, yönetici kadro içinde devamlılık arzusunun ağırlığını da göstermektedir. İki gün sonra, 23 Ekim'de Ankara'ya dönen Renda'yı o gece evinde ziyaret edenlerden biri de İnönü'dür. Günlükteki notlardan ikilinin izleyen günlerde düzenli olarak görüştükleri anlaşıyor.

Bu arada yaklaşan 29 Ekim törenlerine ilişkin hazırlıklar ve tören tertibatı, Atatürk sonrası Türkiye için Meclis çoğunluğunun ve siyasi liderlerin nasıl bir tahayyül içinde olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. 28 Ekim'de başbakan Bayar, bayrak töreni dışında tüm törenin her zamanki gibi yapılmasına yönelik tercihini belirtmiş ve 29 Ekim'de Meclis başkanı Renda "Büyük Şef Atatürk namına" törenlere ev sahipliği yaparken başbakan Celâl Bayar ve Genelkurmay başkanı Mareşal Fevzi Çakmak onun yanındaki yerlerini almışlardır. Atatürk'ün katılmadığı bu ilk Cumhuriyet bayramı töreni, devletin bütün kurumlarıyla bir arada bulunduğunun gösterisi olmuştur. 31 Ekim'de toplanan Halk Partisi grubunun, Başkanlık Divanı'na önceki sene aday gösterilenleri aynen aday göstermek yönünde irade belirtmesi de Parti'nin Atatürk sonrası için arzu ettiği devamlılığı göstermiş oluyordu.

Tek-parti döneminde, Parti grubunda oyçokluğuyla alınan kararlar genellikle Meclis'te oybirliğiyle yinelenmesine rağmen, kararlara itirazı olanların memnuniyetsizliklerini Meclis oylamalarında grup kararı hilafına oy kullanarak yansıtmaları da sık yaşanan bir durumdu. 1 Kasım'daki Meclis oturumunda ise, Renda'nın not düştüğü şekilde, 31 Ekim'de yapılan "Fırka'daki intihap veçhile intihap yapılmış olması" yine bu devamlılık arzusunun bir yansıması olarak okunmalıdır. Bayar'ın Meclis kürsüsünden Atatürk'ün nutkunu okuduğu 1 Kasım oturumunda 336 oyla yeniden Meclis başkanlığına seçilen Renda, 10 Kasım sabahı saat 9.30'da İstanbul'dan telefonla arayan Bayar'dan Atatürk'ün vefatı haberini almış ve o gün Meclis başkanı olarak Cumhurbaşkanlığı vekâletini üstlenmiştir. Genç Cumhuriyet'in o kritik tarihi anında iki gece, uykusuz, bu sorumluluğu taşıyan Renda, 11 Kasım'da Meclis'te yapılan Cumhurbaşkanlığı

oylamasında İnönü'nün 348 oyla ve oybirliğiyle cumhurbaşkanı seçilmesi üzerine sonucu evinde bekleyen İnönü'yü Pembe Köşk'ten bizzat alarak Meclis'e getirmiştir: "Emaneti salim olarak kendilerine tevdi eyledim ve evinden Meclis'e götürdüm. Meclis'in hâli tarihi idi."

12 Kasım'da "müteessir" bulunduğu ve "Reisicumhur'un teveccüh ve muhabbetinden uzak kalmak istemiyor" dediği Şükrü Kaya'nın aksine Renda için, İnönü'yle çok yakın çalışacağı yeni bir dönem başlıyordu. Atatürk'ün hastalığı süresince yaşananlar ve bu süreçte izlediği tutumla İnönü'yle yakınlığı pekişen Renda, 26 Aralık 1938'de İnönü'nün oybirliğiyle "şef" seçildiği CHP olağanüstü kurultayına başkanlık etmiştir.

TUTUMLU BİR MALİYE BAKANI

Ahmet Emin Yalman anılarında Amerikalı diplomat William Bullitt ile dostluğundan bahsederken, 1919'da ABD başkanı Wilson tarafından Moskova'ya gönderilen ve Lenin'le görüşen, Amerikan hükûmetine Sovyetler Birliği'nin tanınması tavsiyesinde bulunan ve başkan Roosevelt zamanında Moskova büyükelçiliğine tayin edilen Bullitt'in Türklere dair bir tespitini de aktarmadan geçmez: "Bütün dünya paraya tapıyor. Tek istisnası Türklerdir. Bu insanlardan bir grubun beraberce bir yerde yemek yedikleri veya bir şeyler içtikleri zaman 'Parayı ben vereceğim' diye diye birbirleriyle kavga etmeleri görülecek bir şeydir. Maaşını yeni alan bir adam, hepsini birden bir gecelik davet uğruna elden çıkarabilir. Parayı hiçe sayan bu millet, bugünkü dünyada yaşamak imkânını sağlayamaz. Halbuki böyle cömert bir ruh taşıyan milletin dünya yüzünde kalması hepimiz için bir ferahlık ve zevk kaynağıdır. Paraya tapan milletler, Türkleri yaşatmak için kendi aralarında mutlaka devamlı şekilde para toplamalıdır."®

Tasarruf konusunda dünya çapında böylesine şöhrete sahip bir halkın Maliye bakanlığını üstlenen Renda, 1924-1927 ve 1930-1934 arasında bu görevi deruhte ettiği süre boyunca çektiği sıkıntıları günlüğüne kaydetmiştir.

31 Aralık 1923, Pazartesi günlüğüne şöyle not düşmüştür: "Alessabah İsmet Paşa çağırdı. Maliye vekilinin istifasından bahisle bana Maliye Vekâleti'ni teklif eyledi." Renda devamında o gün yaşadığı şaşkınlığı, çekincelerini ve tereddütlerini gizlemez. İnönü'nün ısrarlarına üç saat boyunca direnen, nihayet Gazi Paşa'nın müdahalesiyle "ömrümdeki en büyük imtihan budur" diyerek Maliye bakanlığını üstlenen Renda'nın, bu görevi deruhte ettiği her dönemde en öncelikli politikası denk bütçe oluşturmak ve ödemeler dengesini sağlayabilmektir.

Mart 1926'da hızla kalkınması hedeflenen Ziraat Bankası'nın genel müdürlüğüne getirilmiş olan Renda, Meclis'te bütçe görüşmelerinin sürdüğü 1 Nisan 1926'da günlüğüne şöyle yazar: "Bütçeyi mütevâzin verebilirsek hükûmet çok rahat edecek. Tediye muntazam olacak. Umumi krizler olmayacak." Mart 1925'te Maliye bakanlığını Hasan Saka'ya emanet etmiş olan Renda, Temmuz 1926'da başbakan İnönü'nün ısrarıyla yeniden Maliye bakanlığına getirildiğinde Maliye'nin içinde bulunduğu durumla ilgili kaygılarını 14 Temmuz'da defterine

kaydeder: “Hazinesin çok ihtiyacı, şimendiferin paraya şiddetle muhtaç olduğı bir zamanda eşhasa nasıl muavenet edildiğine bir türlü akıl erdiremiyorum. Nasıl tashih edileceğini bilmiyorum.” Ve ertesi gün 15 Temmuz’da “İçinden nasıl çıkacağımı takdir edemiyorum” der, çünkü “Vekâlet’te ihmal ve lakaydi fazla hüküm sürüyor. Borç ümidimden çok fazla, mevcut hiç yok.”

Her şeyden çok ödemeler dengesinin bir türlü sağlanamamasından rahatsızlık duyan Renda, 31 Ağustos 1926’da “Tedyatı hâl-i intizama irca için muhakkak çok sıkılacağı” der. O gün defterine “Biraz intizama girer gibi oldu” diye not düşmüşse de, yapısal sorunların giderilmesi hiç kolay olmayacaktır. İki aylık Avrupa seyahatinden döndüğü 11 Eylül 1927’de “Tedyat gayri muntazam. Borcumuz çok. Şaşırdım kaldım” demekten kendini alamaz. Ertesi gün durumun vahametini daha çok anlamıştır, “4.000.000 liralık tediyaat karşı mevcudum 300.000 liradır. Ne suretle tediyaat yapabileceğimi anlayamadım.”

İlk Maliye bakanlığı Cumhuriyet’in ilk bütçesinin müzakere edildiği bir dönemde başlayan Renda, buna ilişkin endişelerini, “Bütçe müzakeresi başladığı bir zamanda Maliye Vekâleti’ne geçmek ve muvaffak olmak çok çetin bir iş” diyerek yansıtmıştır (31 Aralık 1923). Üstelik yine bu dönemde imparatorluk devrinden beri devletin en önemli gelir kalemlerinden biri olan a’sâr vergisini kaldırmak gibi ağır bir sorumluluk almıştır. Kurtuluş Savaşı süresince Ankara hükümeti, 1919 yılı itibarıyla imparatorlukta yürürlükte olan mali sistemi ve vergi usullerini uygulamayı sürdürmüş olsa da,⁹ devletin en önemli gelir kalemlerinden olan a’sâr vergisinin kaldırılması İzmir İktisat Kongresi’nde kararlaştırılmış ve Halk Fırkası’nın programına alınmıştı. Cumhuriyetin ilanıyla sonuçlanacak olan hükümet bunalımından önce Fethi Okyar hükümeti döneminde, %12,5 oranında bulunan a’sârın ilk adımda %10’a indirilmesine karar verilmiş ve bir kanun tasarısı hazırlanmaya başlamıştı. Cumhuriyetin ilanından sonra İsmet İnönü’nün başkanlığında kurulan hükümet bu karardan dönülmesini gündeme getirdi. Muhalefet bu geri adıma şiddetle karşı çıkarken Fethi Okyar bunun “Fırkanın haysiyet meselesi” olduğunu savunuyordu.¹⁰ Renda *Hatırat*’ında a’sârı daha sonra tümüyle kaldırmak üzere %2,5’luk indirimden sarfınazar edilmesini İnönü’ye kendisinin önerdiğini yazmıştır.¹¹ 17 Şubat 1925’te a’sâr vergisini kaldıran kanun tasarısının hazırlıkları 1924 yılı boyunca sürmüş, Renda bu çalışma süresince kimi düşünce ve tasarılarını günlüğüne kaydetmiştir. Bununla birlikte a’sâr meselesine dair tartışmalar daha uzun yıllar sürecektir ve Renda ikinci Maliye bakanlığı (1930-1934) döneminde de bu konuyla ilgili sorulara muhatap olacaktır.

1931 Mayıs’ında, CHP’nin Üçüncü Büyük Kongresi sırasında Eskişehir milletvekili Emin Sazak 16 Mayıs’ta yaptığı konuşmada a’sâr kaldırıldıktan sonra tuz ve gümrükler gibi dolaylı vergiler artırıldığı için köylülerin durumunda bir iyileşme olmadığını iddia etmiş, Abdülhalik Renda ertesi gün verdiği yanıtta 1340 (1924) ve 1929 senelerine ait hesapları karşılaştırmıştır. Buna göre a’sârın son

9 Alptekin Müderrisoğlu, *Kurtuluş Savaşının Mali Kaynakları* (Ankara, 1990), s. 98-99.

10 Yücel Demirel, Osman Zati Konur, ed., *CHP Grup Toplantısı Tutanakları (1923-1924)* (Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002), s. 378.

11 M. Abdülhalik Renda, *Hatırat*, yay. haz. -Aytaç Demirci, Sabri Sayarı (YKY, 2019), s. 267-268.

kez alındığı 1924 senesinde devletin bu kalemden elde ettiği gelir 39.987.000 liradır. Mültezimlerin komisyonu da eklendiğinde a'shârın köylüye maliyetinin 50 milyonun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. 1924 ve 1929 senelerine ait tuz, şeker, petrol ve gümrük gelirlerini karşılaştıran Renda, dolaylı vergilerden elde edilen gelirlerin a'shârın ancak 1/3'ine denk geldiğini göstermiş, bu vergilerin de daha çok şehirlerde yaşayanlara yönelik olduğunu izah etmiştir. Maliye'nin diğer bakanlıklara ayırdığı tahsisatın bir özetini de veren Renda 1924 ve 1929 tahsisatlarını karşılaştırmış, gelirlerin büyük oranda ordunun modernizasyonuna ve imar faaliyetlerine harcandığını belirtmiştir: "İşte arkadaşlarım; harpten yıpranmış olan ordumuzu ve müdafaa vesaitimizi harpten çıktıktan sonra teçhiz etmek mecburiyetinde idik. Memlekette iyi geçinmek, refah ve huzurla yaşamak için harıçten gelecek bütün tehlikelere karşı koyabilmek için tezayüdün nısfını [gelirlerdeki artışın yarısını] oraya vermek şarttı. Ve oraya verdik. Kalan nısfını da memleketin imarına sarf ettik."¹²

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI VE SONRASINDA TÜRKİYE

Atatürk'ün ölümünden sonra Meclis başkanlığını sürdüren Renda'nın yeni cumhurbaşkanı ve kısa süre sonra Millî Şef ilan edilen İsmet İnönü'yle yakınlığının devam ettiği günlüklere düşülen ve sık sık Çankaya'da, Renda'nın evinde veya Anadolu Kulübü'nde bir araya geldiklerini gösteren notlardan anlaşılmaktadır. Yine bu dönemde, artık partinin ve devletin başına geçmiş bulunan İnönü, gücünü konsolide etme ihtiyacıyla bir yandan Rauf Orbay ve Kâzım Karabekir gibi eski dönemin küskünlerine el uzatırken bir yandan da Şükrü Kaya ve Tefik Rüşü Aras gibi cumhurbaşkanlığını engellemeye çalışmış olanları önemli görevlerden uzaklaştırıyordu.

Bununla birlikte İnönü, parti ve seçim sisteminde de önemli değişikliklere gidiyordu. 1939 seçimlerinde 62 seçim bölgesinden Ankara, İstanbul ve İzmir'in bulunduğu 28 ilde ikinci seçmenlere tercih ettikleri adaylar sorulmuş, böylece Parti tarihinde ilk kez "milletvekili adayları konusunda parti tabanının da görüşleri alınmıştı."¹³ 7 Mart 1939'da defterine düştüğü nottan, İnönü'nün bu değişikliği duyuracağı konuşmanın metnini ilk okuyanlardan birinin Renda olduğu anlaşılıyor: "Reisicumhur yarın geliyor. Nutuklarını okudum. Yeni bir intihabat tarzı çıkacak gibi görünüyor."

Müntehab-i sânilerin (ikinci seçmenlerin) seçileceği ilk aşama seçimler 15 Mart'ta başlamış, ikinci seçmenlere milletvekili adaylarının belirlenmesinde söz hakkı tanıyan değişiklik, Renda'nın 1923'ten beri milletvekili olduğu Çankırı'da da uygulanmıştır. Kendilerine verilen uzun listeden milletvekili adaylarını belirleyen Çankırı ikinci seçmenleri, Renda'nın 22 Mart 1939'da düştüğü nota bakılırsa müttefikan ona oy vermişlerdir.

Tabii bu yeni dönem, eskiden kimi kopuşları da beraberinde getirmiştir,

12 CHF Üçüncü Büyük Kongre Zabıtları, 10-18 Mayıs 1931 (İstanbul: Devlet Matbaası, 1931), s. 165-166, 197-199.

13 Ahmet Demirel, *Tek Partinin İktidarı, Türkiye'de Seçimler ve Siyaset (1923-1946)* (İletişim Yayınları, 2013), s. 225.

ki bunların bir kısmının Renda'yı rahatsız etmemesi mümkün değildir. 1939 seçimleri için, önceki Meclis'te bulunanlardan 109 kişi aday listesi dışında bırakıldığında,¹⁴ 24 Mart'ta günlüğüne şöyle yazar: "Bugün 9.30'da Fırka Divanı oldu. Namzedler listesini okudum, sürprizler var. Çok müteessirim. Şükrü Kaya, Fuat Bulca, Şakir Kesebir, Rasim Başara, Remzi Ayıntap, Süreyya gene namzed gösterilmediler. Şükrü Yaşın, Şefik Paşa, Mustafa Mecdi, İbrahim Çolak, Hasan Rıza, Asaf Doras gibi arkadaşlar da kazanamadı." Ertesi güne ait notlarından üzüntüsünü gizlemediği de anlaşılmaktadır: "Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Dünkü teessürümü anlamak istediler. Çok arkadaş hariç kaldığı için müteessir olduğumu arz ettim."

İnönü'nün uzattığı el sayesinde yeniden siyaset sahnesine dönen Kazım Karabekir'in 3 Nisan 1939 tarihli *Tan* gazetesinde yayımlanan röportajında önceki dönemde muhaliflere uygulanan baskılardan bahsetmesi, *Nutuk*'ta ciddi haksızlıkların ve yanlışların bulunduğunu söylemesi Parti grubunda şiddetli tartışmalara neden olduğunda en çok sıkılanlardan biri yine Renda'dır. 4 Nisan'da günlüğüne "Hariciye vekilinin izahından sonra Karabekir'in mülakatı mevzuu bahis oldu. Çok heyecanlı hitabeler. Başım ağrıdı, terledim. Rahatsız oldum" diye yazar.

Dünya Savaşı boyunca Türkiye'yi kendi taraflarında görmek isteyen Müttefik ve Mihver devletlerin baskılarına rağmen Türkiye savaşa girmemekte direniyordu. 1941 Şubat'ında Türkiye'yi ziyaret eden İngiliz Dışişleri bakanı R.A. Eden 28 Şubat'ta Türkiye'den ayrılırken yayınlanan resmî tebliğde Almanların Balkan hareketinin görüldüğü belirtiliyor ve iki hükümetin "Türk-İngiliz ittifakına tam bağlılıkları" vurgulanıyordu.¹⁵ Bundan sadece birkaç gün sonra, 4 Mart'ta Renda Çankaya'da Hitler'in mesajını okuyordu. Almanya'nın Türkiye'deki büyükelçisi von Papen'in İnönü'ye şahsen teslim ettiği Hitler'in özel mektubunda Almanya'nın Bulgaristan'a güvenlik amaçlı girdiği belirtiliyor ve Türkiye'nin toprak bütünlüğü ve bağımsızlığı için güvence veriliyordu. Mektupta ayrıca Birinci Dünya Savaşı'ndaki silah arkadaşlığından bahsedilerek iki ülke arasındaki iyi ilişkilerin bozulması için bir neden görüldüğü ve Almanya'nın Avrupa'da kurmakta olduğu yeni düzenin Türkiye'nin de çıkarına olduğu yazıyordu.¹⁶ Renda o gün defterine, "Hitler'in mesajını okudum. Teminat başka, fiiliyat başkadır" şeklinde not düşmüştür.

Savaş girmemesine rağmen tam bir seferberlik hâlinde bulunan Türkiye'nin Meclis başkanı ise, Balkan, Birinci Dünya ve Kurtuluş Savaşlarında orduların iâsesiyle meşgul olmuş bir devlet adamı olarak deneyimlerini meslektaşlarıyla paylaşmaya çalışıyordu. İâse sorununun çözümü için Refik Saydam hükümeti döneminde, Ocak 1940'ta, tarımsal üretime ve piyasalara geniş müdahale imkânı tanıyan Millî Korunma Kanunu çıkartılmıştı. Buna göre üreticilerden geçimlik, tohumluk ve yemlik payları ayrıldıktan sonra hububat üretimlerini piyasanın çok altında belirlenen fiyatlarla Toprak Mahsulleri Ofisi'ne satmaları

14 Ahmet Demirel, *a.g.e.*, s. 230-233.

15 "Resmî Tebliğ," *Cumhuriyet*, 1 Mart 1941.

16 Cemil Koçak, *Türkiye'de Millî Şef Dönemi (1938-1945)*, Cilt I (İletişim Yayınları, 1996), s. 537-538.

isteniyordu. El koyma işlemi jandarma nezaretinde köyleri gezen memurlar tarafından yapıyordu. Saydam'ın ölümü üzerine başbakanlığa getirilen ve 9 Temmuz 1942'de hükümetini kuran Şükrü Saraçoğlu iase sorununu çözmeyen bu uygulamayı hafifletme yoluna gitti. Buna göre 50 tona kadar hububat üretiminin %25'ine kilosu 20 kuruştan el konulacak, üretici kalan ürünü piyasada serbest olarak satabilecekti. Ancak pratikte bu uygulama küçük ve orta ölçekli üreticilerin tüm üretimlerine el konulması anlamına geliyordu.¹⁷ 24 Temmuz'da yeni Ticaret bakanı Dr. Behçet Uz ile görüşen Renda askerlerin piyasaya serbest girecek olmalarıyla ilgili endişelerini aktarmıştır.

Dünya Savaşı'nın seyri yavaş yavaş belli olurken, Türkiye de artık Müttefiklerin baskılarına olumlu yanıt vermeye başlıyor, bu arada cumhurbaşkanı İnönü 13 Nisan 1944 gecesi Çankaya'da Renda'ya "Krom işine bir karar vereceğini" söylüyordu. Kromun dünyadaki en büyük tedarikçilerinden olan Türkiye için savaş sanayiinin bu önemli madeni Müttefiklerle ve Almanya'yla yaptığı ticaret antlaşmalarının başta gelen kalemini teşkil ediyordu. Ayrıca Türkiye krom ihracını dış siyasetinde bir koz olarak kullandığından iki tarafın da şiddetli baskısına maruz kalıyordu. Savaşın seyrinin değişmesiyle Türkiye'nin Almanya'yla ticarî ilişkilerine karşı tutumlarını sertleştiren Müttefikler, 4 Nisan 1944'te, Almanya'ya krom sevkiyatına devam eden Türkiye'ye askerî yardımların azaltılması, petrol ve yiyecek sevkiyatının ise tamamen durdurulması kararını almışlardı. İnönü ve Renda'nın 13 Nisan Çankaya görüşmesinden bir hafta sonra 20 Nisan'da Dışişleri bakanı Numan Menemencioglu, "21 Nisan 1944 akşam saat yedi itibarıyla Almanya'ya bütün krom sevkiyatına son verileceğini" açıkladı.

Savaş boyunca Almanya, Montrö Antlaşması gereği Boğazlar'dan askerî gemi ve mühimmat geçirilmesine müsaade edilmediği hâlde, ticarî gemi görüntüsü verilen savaş gemilerini ve Karadeniz'de bunlara yüklenen mühimmatı Akdeniz'e geçirmiş, Türkiye de Montrö'ye dayanarak bu gemilere müsaade etmişti. Nihayet 1944 Haziran'ında İngiliz hükümetinin bu durumu protesto eden bir nota vermesi üzerine Ağustos ayında Almanya ile tüm siyasî ve ekonomik münasebetini kesecek olan Türkiye de Alman gemilerinin geçişine engel olmaya başladı.¹⁸ 21 Mart 1945'te Sovyetler Birliği Dışişleri bakanı Molotof, Sovyetler Birliği ile Türkiye arasında 17 Aralık 1925'te imzalanan dostluk ve tarafsızlık antlaşmasının, müddetinin tamamlanacağı 7 Kasım 1945'te feshedileceğini Moskova büyükelçisi Selim Sarper'e bildirmiş, 5 Nisan'da Dışişleri bakanı Hasan Saka kalabalık bir heyetle San Francisco Konferansı'na katılmak üzere yola çıkmıştır.

Savaş sonrası dünya yeniden şekillenirken Halk Partisi içinde eski husumetler de su yüzüne çıkmaya başlıyor, parti içi çekişmeler farklı bir mahiyet kazanıyordu. 14 Mayıs 1945'te Renda'nın başkanlık ettiği Meclis'te Toprak Kanunu görüşülürken hararetli tartışmalar yaşanıyor, 22 Mayıs'ta Millî Savunma bütçesi görüşülürken Kâzım Karabekir savaşta Türkiye'ye saldırılmamasının dış veya iç

17 Şevket Pamuk, "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Devlet, Tarımsal Yapılar ve Bölüşüm," *Türkiye'de Tarımsal Yapılar* (1923-2000), ed. Şevket Pamuk, Zafer Toprak (Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1988).

18 Hilmi Uran, *Meşrutiyet, Tek Parti, Çok Parti Hatıralarım* (1908-1950) (İstanbul, 2008), s. 345-346; "İngilizler bize yeni bir nota verdiler," *Cumhuriyet*, 6 Haziran 1944; "Boğazlar'dan geçen Alman gemileri meselesi," *Cumhuriyet*, 15 Haziran 1944.

siyasetin başarısından değil, Türk ordusunun Birinci Savaş'ta gösterdiği manevi gücünün yarattığı caydırıcılıktan kaynaklandığını söylüyordu.¹⁹

29 Mayıs'ta bütçe görüşmeleri nihayetinde, artık birlikte hareket eden muhalifler ret oyu veriyorlardı. Renda o gün defterine, "Bütçeyi bitirdik. 370 kabul, 5 ret. Güvenoyu 359 kabul, 7 ret" şeklinde not düşmüştür. Meclis zabıtlarına göre bütçe oylamasında 373 oy kullanılmış, 368 kabul, 5 ret oyu (Adnan Menderes, Emin Sazak, Refik Koraltan, Celâl Bayar ve Fuat Köprülü) verilmiştir. Bütçe görüşmelerinin ardından Başbakan Saraçoğlu, Toprak Kanunu görüşmelerinin başlangıcından beri Emin Sazak ve Hikmet Bayur'un hükümete yönelik eleştirilerine istinaden Meclis'ten güvenoyu istemiş, Adnan Menderes, Emin Sazak, Refik Koraltan, Celâl Bayar, Fuat Köprülü, Recep Peker ve Hikmet Bayur güvensizlik oyu vermişlerdir.²⁰ Bütçe oylamasından sonra da sular durulmamış, ertesi gün, 30 Mayıs'ta Toprak Kanunu görüşülürken çıkan tartışmalar sırasında oturuma başkanlık eden Mazhar Germen'in öfkeyle kürsüyü terk etmesi yüzünden, Meclis başkanının giymesi gereken frakı üzerinde olmadığı hâlde Renda kürsüye gelerek oturumu yönetmek zorunda kalmıştır.

Dünyada, safları giderek belirmeye başlayan Soğuk Savaş'ın gölgesinde yeni bir uluslararası sistem oluşurken Türkiye hem bu yeni sistem içinde kendine bir yer bulmanın hem de içeride demokrasiye geçmenin sancılarını yaşıyordu. Defterlerine bu çarpıcı gelişmeler karşısındaki hislerini yansıtan Renda, Cumhuriyet'in ilk çok partili genel seçiminin sonuçları gelmeye başlayıp, oy sayımı devam eden Ankara'da merkez ilçelerde Demokrat Parti adayları öne geçtiğinde "Planları büyük. Bizi Ankara'da vurup başsız bırakmak. Allah onları muvaffak etmesin" diye yazmıştır (23 Temmuz 1946).²¹ Türkiye'nin Sovyet tehdidi karşısında tedirginliğinin arttığı günlerde, ABD başkanı Truman'ın ABD Kongresi'nde yaptığı konuşmada, Sovyet tehdidi altındaki Yunanistan ve Türkiye'ye ABD'nin yardım edeceğini ilan etmesi üzerine, 13 Mart 1947'de defterine "Truman'ın dün geceki nutku. Allah bizi bu Moskof hadisesinden kurtaracak" diye not düşmüştür.

1946'da Meclis başkanlığını Kâzım Karabekir'e devrettikten sonra yeni teşkil edilen Devlet başkanlığına getirilen ve bu görevden 1948'de istifa eden Renda, İnönü'nün 1947 yılında başbakanlık için yaptığı ısrarları da sağlık sorunlarını bahane ederek geri çevirmiş (11 Ağustos 1947),²² 15 Mayıs 1950 genel seçimlerinde Demokrat Parti'nin Çankırı'da da tam liste hâlinde kazanmasıyla aktif siyasetten tamamen çekilmiştir. Gazi Mustafa Kemal Bulvarı'ndaki dairesinin bulunduğu Fazilet Apartmanı'ndaki Demokrat Partili komşuları Şefik Bakay'ın Kırklareli'nden, Rükneddin Nasuhioğlu'nun Edirne'den milletvekili seçildiğinin anlaşıldığı 15 Mayıs günü defterine şöyle yazmıştır: "Kismet ve kader böyle

19 TBMM ZC, Devre VII, İçtima II, Cilt 17 (TBMM Basımevi, 1945), s. 279-280.

20 TBMM ZC, Devre VII, İçtima II, Cilt 17 (TBMM Basımevi, 1945), s. 510, 506-509 ve 515.

21 İlk sonuçlar alınmaya başladığında Fevzi Çakmak başta olmak üzere DP listesi Merkez'de 32.362, Çankaya'da 14.420 oyla öndeydi. Çevre ilçe ve köylerden gelen sonuçlarla CHP listesi büyük farkla seçimi kazandı. Ertesi gün basının verdiği rakamlara göre İnönü Ankara'da 149.984 oy almıştır. Bkz. "Ankara'daki netice ve şayanı dikkat rakamlar," *Cumhuriyet*, 24 Temmuz 1946.

22 Aynı gün İsmet İnönü defterine şu notu düşmüştür: "Abdülhalik Renda ile görüşme – menfidir." Bkz. İsmet İnönü, *Defterler (1919-1973)*, haz. Ahmet Demirel, Cilt 1 (YKY, 2001), s. 474.

idi. Komşumuzu tebrik ettim. Çok sevindiler. Nasuhioğlu daha gelmedi. O da Edirne'den kazandı.”

DEFTERLERE DAİR

Mustafa Abdülhalik Renda'nın günlükleri, cep boy ajandalara gün gün alınmış kısa notlardan oluşmaktadır. Vefatından sonra bu defterler, kızı Nezihe Hanım ve damadı Sırrı Sayarı Bey'in arşivine intikal etmiş ve bugüne kadar torunu Prof. Dr. Sabri Sayarı'nın arşivinde muhafaza edilmiştir. Abdülhalik Renda'dan ailesine kalan ve bugüne ulaşan, ancak bu kitaba dahil etmediğimiz defterler ve muhtevaları şöyledir:

1902 Ocak-Aralık ile 1903 Ocak ayını kapsayan 1902 yılına ait defterde günlük harcamaları ve derslerine ilişkin notlar yer almaktadır.

1904 Ocak-Aralık ile 1905 Ocak ayını kapsayan 1904 yılına ait defter günlük harcamaları ve günlük meşguliyetlerine dair notları içermektedir.

1905 Ocak-Aralık aylarını kapsayan 1905 yılına ait defterde günlük harcamaları, günlük meşguliyetleri ve memuriyetine dair notları yer almaktadır.

1907 Ocak-Aralık ayları ile 1909 Ocak-Şubat aylarını kapsayan 1907 yılına ait defterin girişine “Evli olarak evime avdetimde artık hatırat-ı şebabeti [toyluk anılarını] bırakarak bir aile reisine yakışacak ahvali yazacağım; masarifimi, borcumu, varidatımı [gelirim] kaydedecek, ahval-i ruhiyemi tetkik edecek, hulâsalarını yazacağım. 27 Nisan 323 [10 Mayıs 1907], Tepedelen” şeklinde not düşmüştür. Saadet Hanım'la evlendiği bu yıl defterine, memuriyetine ilişkin notlarının yanı sıra evlilik hazırlıklarını ve bu süre zarfındaki duygu ve düşüncelerini kaydetmiştir.

1916 Ocak-Aralık aylarını kapsayan 1916 defteri günlük gelişmelere dair kısa notlarını içermekte, 1917 defteri ise Ocak-Ağustos aylarını kapsamaktadır.

Günlükler 1920-1950 kitabı baskıya hazırlanırken eski yazıyla kaleme alınan 1920-1928 defterleri ile 1902, 1904, 1905, 1907, 1916 ve 1917 defterleri de Yapı Kredi Yayınları bünyesinde Banu İşlet, Binnur Mörel, Ebru Borluk ve Eser Demirkan'ın titiz çalışmalarıyla yeni yazıya aktarılmıştır. Ancak kitabın bütünlük arz etmesi düşüncesiyle 1920 öncesine ait dağınık ve kesik kesik notların bulunduğu defterler ile siyasetten çekildiği ve gündelik meşgalelerine dair kısa notlarının yer aldığı 1950-1957 arasında tuttuğu defterleri bu baskının dışında bıraktık.

Abdülhalik Renda 1929-1950 yıllarına ait defterlerini, 1928'de başlatılan Harf Devrimi'ne sadık bir şekilde yeni yazıyla kaleme almıştır. Benzer bir özeni “Öztürkçecilik” için de göstermeye çalıştığı anlaşıyor, ancak bunda her zaman muvaffak olamamıştır. 5 ve 8 Şubat 1935 notlarında milletvekili yerine “saylav” sözcüğünü kullanmışsa da defterlerde bu sözcüğe bir daha rastlanmaz. Benzer şekilde “belediye reisi” yerine önerilen “şarbay” sözcüğünü 17 Mayıs 1935'te bir kez kullandıktan sonra bir daha hatırlamamıştır.

İlk kez 24 Ocak 1935'te kullandığı “başbakan” sözcüğünü, 1939'a kadar düzenli olarak kullanmasına rağmen, 1939'dan itibaren notlarında yeniden “başvekil” sözcüğünü tercih etmiş, birkaç istisna dışında 1946'ya kadar “başvekil”

demeyi sürdürmüş, 1946'dan sonra "başvekil" ve "başbakan" sözcüklerini hemen hemen eşit oranda kullanmıştır.

1935'ten itibaren başkalarından bahsederken "Peker", "Arıkan" örneklerinde olduğu gibi sadece yeni aldıkları soyadlarını yazmış, bir hitap sözcüğü olarak kullanılmaya başlayan "bay" sözcüğünü de, "Bay Cemil Uybadın" örneğinde olduğu gibi kullanmıştır.

14 Mayıs 1935'te ilk kez kullandığı "tüzük" sözcüğünü, sözcüğün yerine önerildiği "nizamname" ile birlikte kullansa da 1945'e kadar bu yeni sözcüğü bir daha kullanmamış, 1945'ten itibaren "tüzük" ve "içtüzük" sözcüklerini tercih etmiştir. 1945 başında Behçet Kemal Çağlar'ın önerisiyle Teşrinievvel, Teşrinisânî, Kânûnuevvel ve Kânûnusânî ay adları yerine Ekim, Kasım, Aralık ve Ocak isimleri kullanılmaya başladığında,²³ Renda da 1945 ajandasında basılı İlkteşrin, Sonteşrin ve İlkânûn ay adlarının üzerini çizerek yerlerine Ekim, Kasım ve Aralık yazmıştır.

Günlükleri yayına hazırlarken Abdülhalik Renda'nın notlarında kimi açıklamalar için kullandığı parantezleri () yerinde bıraktık. *Hatırat*'ta olduğu gibi *Günlükler*'de de kimi yabancı veya eski sözcüklerin Türkçe karşılıklarını köşeli parantez [] içinde verdik. Yalnız burada, kitabın hacmini daha fazla artırmamak için daha tutumlu davranmak zorunda kaldık. El yazısının bozukluğundan veya harflerin silikliğinden anlaşılamayan yerleri köşeli parantez içinde üç nokta [...] ile verdik.

Yine kitabın hacmini gereksiz yere şişirmemek için, Renda'nın günlüklerinde sık ve her gün tekrarladığı, "Aynı tarz-ı hayat berdevam", "Dairede umur-ı devlet ile iştigal", "Umur-ı hükümet ile iştigal", v.b., ifadeleri çıkardık, eğer bir güne ait yapraklarda bu tekrarlar dışında bir bilgi yoksa o günleri tümünden dışarıda bıraktık.

Türkiye'de tarihi şahsiyetlerin günlük tutma konusunda gösterdikleri üşengeçlik göz önüne alındığında, Cumhuriyet devrinin önemli hadiselerinin merkezinde yer almış bir devlet adamı olan Mustafa Abdülhalik Renda'nın günlüklerinin yararlı bir kaynak olacağını ümit ediyoruz.

2016 yılında kaybettiğimiz değerli tarihçi Prof. Dr. Halil İnalçık'ın 1972'den 1986'ya kadar Üniversite Profesörü ve Osmanlı Tarihi Kürsüsü kurucusu olarak görev yaptığı Chicago Üniversitesi'nden kadirşinas bir öğrencisine, İnalçık'ın anısını yaşatmak amacıyla araştırmamıza verdiği destekle bu çalışmanın ortaya çıkmasına katkıda bulunduğu için teşekkür borçluyuz.

Aytaç Demirci – Sabri Sayarı
Temmuz, 2019

Kronoloji

- 1881 11 Aralık'ta Yanya'da doğdu. Eski takvimle 29 Teşrinisani 1297.
- 1894-1899 İstanbul Mülkiye idadisinde okudu.
- 1900-1903 Mülkiye Mektebi yüksek kısmında okudu.
- 1903-1905 Rodos idadisinde öğretmenlik yaptı.
- 1905-1907 Yanya'da maiyyet memurluğunu tamamladı.
- 1907 Saadet Hanım'la evlendi.
- 1908 Kızı Nerime (Anaydın) doğdu.
- 1910 Kızı Nezihe (Sayarı) doğdu.
- 1907-1912 Tepedelen, Maçova, Pogon, Delvine kaymakamlıklarında bulundu.
- 1913-1917 Siirt mutasarrıflığında, Bitlis ve Halep valiliklerinde bulundu.
- 1917-1918 Dahiliye Nezareti müsteşarlığında bulundu.
- 1920-1921 İngilizler tarafından Malta'da esir edildi.
- 1922 Mart ayında Kuva-yı Milliye'nin iâşesinden sorumlu olarak Konya valiliğine getirildi. İzmir'in düşman işgalinden kurtarılmasından önce, 7 Eylül'de İzmir valiliğine atandı.
- 1923 Temmuz ayında Çankırı'dan milletvekili seçildi.
- 1924-1927 Maliye bakanlığında bulundu.
- 1926 Ziraat Bankası genel müdürlüğünü üstlendi.
- 1927-1930 Milli Müdafaa bakanlığında bulundu.
- 1930-1934 Yeniden Maliye bakanlığını devraldı. 1931 yılında Merkez Bankası'nın kuruluşu tamamlandı.
- 1935-1946 Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlığında bulundu.
- 1938 Atatürk'ün vefat ettiği 10 Kasım'da, Meclis başkanı olarak Cumhurbaşkanlığı'na vekâlet etti.
- 1946-1948 Devlet bakanlığında bulundu.
- 1957 1 Ekim'de İstanbul'da vefat etti.

Mustafa Abdülhalik Renda
Günlükler 1920-1950

Janvier 1920

۱۳۳۵-۱۳۳۸

۱ ربيع الاخر (پنجشنبہ) ۱ كانون ثانی 1 Jeudi

یو کومه استا بولم اړه بللدم - یاز کومه کیدم سله ده بللدم
 آه - ایا ده زری کیم کوردم - کورده ستم بود - او کورده
 رو دایم - زه نه زده ای - زه نه زده ای - او کورده کورده
 زه نه زده ای - زه نه زده ای - او کورده کورده
 زه نه زده ای - زه نه زده ای - او کورده کورده

ولا يملك

7

3

24

2

١٠٥ ربيع الاخر (جمعه) ٢ كانون ثاني 2 Vendredi

مدتی بعد که آمدیم
 اینجای خوابیده بودیم
 او که از روی باز شد و
 خود را بر سر خوابی
 میزد.

١٥٠

م ۴

2001-2002

210

ind 11

موضوع

055

Ocak 1920.

1920

1920 yılında İstanbul'da ve Anadolu'nun birçok şehirlerinde mitingler düzenleniyor, Ankara'da gücünü konsolide etmeye çalışan Kuva-yı Milliye işgal ordularının yanı sıra Saray yanlısı isyanlarla mücadele ediyordu. 28 Ocak'ta Meclis-i Mebusan'da Misak-ı Milli beyannamesi imza edilmiş, 16 Mart'ta İtilaf Devletleri İstanbul'u işgal etmiş, 23 Nisan'da Ankara'da Büyük Millet Meclisi toplanmış, 10 Ağustos'ta Sevr Antlaşması imzalanmıştır. 12 Kasım 1918'de Hüdavendigâr valiliğine atanan, ancak göreve başlamadan 7 Aralık 1918'de azledilip işsiz kalan Abdülhalik Renda geçim derdine düşmüştü. Kendi ifadesiyle "vaziyet-i maliyesi pek fena" hâldeydi. Ailesinin geçimini sağlayabilmek için (Acenta) Kırzade Mustafa Bey'in İstanbul'daki ticaret-hanesinde çalışmaya başladı. 13 Mayıs 1920'de İngilizler tarafından tutuklanarak Arabyan Hanı'na hapsedildi. 4 Haziran'da bir İngiliz destroyeriyle Malta'ya sürüldü.

[Defterin ilk sayfaları]

[Arapça] "Allah bize yollarımızı dosdoğru göstermişken, biz ne diye ona tevekkül etmeyelim? Bize yaptığınız eziyete elbette katlanacağız. Tevekkül edenler yalnız Allah'a tevekkül etsinler." [İbrahim suresi]

1919/1335 senesi Teşrînisânî'sinin (26) yirmi altıncı Çarşamba günü Galata'da Millî Sigorta Hanı'nda üçüncü katta merkez-i idaresi bulunan Kırzade Şevki ve Şürekâsı ticarethanesine staj yapmak üzere devama başladım. Cenabıhak muvaffak buyursun, âmin, bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin.

1 Ocak 1920, Perşembe

Bugün İstanbul'a inebildim. Yazıhaneye gittim. Kemal Bey hasta iken aramış. Öğlen üzeri gittim, gördüm. Bugün sıtmam yok. Öksürük berdevam. Nerime, Nezihe iyi. Nerime'nin öksürüğü devam. Nekahet hâlinde. Tahsin Bey'i aradım. İnmemiş veyahut inmiş de yazıhaneye uğramamış.

Masraf

Yemek, et suyu, kebab	37,5
Berbere	25
Gazete ve köprü	4
Francala	<u>11</u>
	77,5

2 Ocak 1920, Cuma

Sekizi beş gece ile gittim. Öğlen üzeri biraz yengeme kadar gittim. Ömer ile de görüştüm. Avdette Bedi'in telgrafını buldum. Telefonla söyledim.

Köprü	1,5
Yemek	40
Tramvay	2
Gazete	2,5
Çocuklara francala	<u>11</u>
	57,00

3 Ocak 1920, Cumartesi

Yedi yirmi dokuz ile gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Yalnız Ferit geldiği zaman et almak üzere çıktım. Kemal Bey geldi. Biraz görüştük.

Gazete ve köprü	3
Peynir, ekmek ve elma	25
Su	<u>1</u>
	29

4 Ocak 1920, Pazar

Bugün evden çıkmadım. Yalnız dükkâna kadar gittim, geldim. Dükkâna Rasim Bey gelmiş ve konuşmaya davet etmiş idi. Nerime daha iyi. Öğlen üzeri Gediz'e mal müdürü tayin edilmiş olan Tefik Efendi geldi. Ankara müdiresi Mukbile Hanım da geldi, gittiler.

Vaziyet-i maliyem pek fena. Bakalım Allah neler halk buyuracak [yaratacak]?

5 Ocak 1920, Pazartesi

Erken indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Öğleyin Tahsin ve Asaf Beyler geldi görüştük.

Gazete ve köprü	2,5
Ekmek, peynir ve elma	<u>25,5</u>
	28
	<u>29</u>
	57

6 Ocak 1920, Salı

Bugün de erken indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Öğleden sonra Esat Bey geldi, görüştük.

Karne fiyatı	25
Ekmek	11
Gazete ve köprü	<u>2,5</u>
	238,5
Peynir ve elma	<u>20</u>
	258,5
Dünkü yekun	<u>57</u>
	315,5

7 Ocak 1920, Çarşamba

Alessabah indim. Yazıhaneme gittim. Lütfi Bey geldi. Öğlen üzeri Harbiye Nezareti'ne gittim. Nazır Paşa'yı gördüm. Maruzatımı söyledim. Fakat başkaları olduğu için çabuk ayrıldım.

Peynir ve elma	20
Tramvay	3
Gazete ve tramvay	<u>3,5</u>
	26,5
Dünkü yekun	<u>315,5</u>
	342

8 Ocak 1920, Perşembe

Alessabah indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Ömer, Kemal, Lütfi Beyler geldi görüştük. Ömer Sadık Paşazade Fuat Bey'in mektup getirdiğini söyledi.

Ekmek, peynir ve elma	25
Gazete ve köprü	<u>3</u>
	28
Dünkü yekun	<u>342</u>
	370

9 Ocak 1920, Cuma

Alessabah indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri Yeraltı Cami-i Şerifi'ne Cuma namazına gittim. Avdet ederken çok lodos var idi, vapur epeyce sallandı.

Bugün eve iki İngiliz, bir Ermeni ve bir İslam gelmiş. 11 yaşında bir Ermeni kızı arıyorlarmış.

Pederden mektup geldi, para göndermediğini söylüyor. Hasbi ile gönderecekmiş.

Ekmek ve peynir	25
Gazete ve köprü	<u>3</u>
	28
	<u>370</u>
	398

10 Ocak 1920, Cumartesi

Bugün sabahleyin indim. Öğlen üstü çıkmadım. Pedere mektup yazdım. İngiliz postasına verdim.

Bugün Hasbi gelmiş. Gece evde pederin mektubunu buldum. Para gönderdiğini yazıyor.

Peynir, ekmek ve elma	25
Gazete ve köprü	<u>3</u>
	28
	<u>398</u>
	426

11 Ocak 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Köyde evimde kaldım. Yalnız Kira'yı biraz ziyarete gittim.

12 Ocak 1920, Pazartesi

Bugün alessabah çıktım. Yazıhaneye gittim. Öğlen üstü çıkmadım.

Gazete ve köprü	3
Ekmek ve peynir	<u>15,5</u>
	18,5
	<u>426</u>
	444,5

13 Ocak 1920, Salı

7.29 ile yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri İhsan ve Naci Beylerle mitinge gittik. Mitingde çok kalabalık vardı. Mitingden sonra Yanya kahvehanesine gittim. Yanya'dan gelen Nusret, Şakir Beyleri, Mithat Bey'i gördüm. Sair Yanyalılarla, Ömer'le görüştüm.

Ömer Rıfkı Bey bir arkadaşına söyledi. Bakalım ne olacak?

Öğleden sonra yazıhaneye gittim. 4.15 ile avdet ettim.

Köprü ve gazete	3,5
Ekmek, peynir ve elma	<u>25,5</u>
	29
	<u>444,5</u>
	473,5

14 Ocak 1920, Çarşamba

Her günkü gibi indim. Öğlen üzeri çıkmadım. İkinciüstü makinede yazmaya başladım. İlk dersimi aldım. Öyle ümid ederim ki çabuk öğreneceğim. Onu da öğrenmek fena değil. Allah bakalım nerede kısmetimizi ihsan buyuracak?

Hasbi Efendi'yi bugün de göremedim. Onun için pederin gönderdiği paraları hâlâ alamadım.

Gazete ve köprü	3
Ekmek, peynir ve elma	<u>25,5</u>
	28,5
	<u>473,5</u>
	502

15 Ocak 1920, Perşembe

Her günkü gibi indim. Öğlen üstü çıkmadım.

Hava yağmurlu lodos poyraza döndü. Hasbi Efendi'yi bugün de göremedim. Çocuklar mektepten geldi. Sıhhatleri iyi.

Gazete, köprü, ekmek, peynir ve elma	28
Dünkü yekun	<u>502</u>
	530

16 Ocak 1920, Cuma

Bugün alessabah indim. Kahvehaneye gittim. Dokuzu çeyrek geçeye kadar Hasbi Efendi'yi bekledim. Makriköyü'nde imiş, göremedim. İki sansar numune verdim. Yazıhaneye geldim. Öğlen üstü çıkmadım. Çocuklar bugün havanın kar fırtınası olmasından mektebe gidemediler.

Tramvay ve kahve	7
Köprü ve gazete	3
Ekmek, peynir ve elma	<u>25,5</u>
	35,5
	<u>530</u>
	565,5

17 Ocak 1920, Cumartesi

Alessabah indim. Çocuklarım ve refika da beraber idi. Öğlen üstü yazıhaneden çıkmadım. Hüseyin Bey bugün ikide Marsilya'ya müteveccihen [doğru] hareket etti. Hasbi Efendi'yi bugün de göremedim.

Gazete ve köprü	3
Elma, ekmek, peynir	25
Abonman	<u>270</u>
	298
Dünkü yekun	<u>565,5</u>
	863,5

18 Ocak 1920, Pazar

Bugün İstanbul'a indim. Gidip geldim. Biraz Kâzım Efendi'ye ve istasyona gittim.

Kıraathanede çay ve gazete	5
	<u>863,5</u>
	868,5

19 Ocak 1920, Pazartesi

Alessabah indim. İzzet'in kahvesine gittim. Hasbî'yi orada buldum. Dayı da geldi. Paraları verdi. Dayı'ya bin drahmi verdim. Mukabilinde makbuz aldım. Fazlpaşa'daki eve baktım, aylığına elli lira istediler. Oradan yazıhaneye geldim.

Gece Hasbî'nin eve geldik, Yanya'da pederin ahvalinden biraz görüştük.

Gazete ve köprü	5,5
Ekmek, peynir, elma	<u>20</u>
	25,5
	<u>868,5</u>
	894

20 Ocak 1920, Salı

Alessabah indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üstü çıkmadım. Yalnız et almak için biraz dışarı çıktım. Paraları değiştirdim. İtalyan ve Yunan paralarından 125 lira aldım. Pederin gönderdiği paranın yekunu 205 lira ediyor. Hesabını pedere yazacağım.

Gazete ve köprü	3
Ekmek, peynir ve elma	<u>25,5</u>

21 Ocak 1920, Çarşamba

Alessabah indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Naim Bey geldi. Pederin gönderdiği üç yüz drahmiyi verdim. Makinede daha süratli yazmaya başladım. Sansarları Hasbî sattı, yarın parayı getireceğini telefonla söyledi.

Ekmek, gazete ve köprü	38,5
------------------------	------

22 Ocak 1920, Perşembe

Alessabah indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Hasbî geldi. Sansarların parasını verdi.

Pederden gelen paramız artan	74
Refikamın sansarlarından alınan	
(14 sansar derisi)	<u>162</u>
	236

Masraf

Ekmek, gazete ve köprü	28,5
	<u>949</u>
	977,5

23 Ocak 1920, Cuma

Yine yedi buçuk treniyle indim. Öğlen üzeri yengeme kadar gittim. Ömer ile beraber yemeği idarede yedik. Kızlarım da geldi, mektebe gittiler. Oradan doğru idarehaneye geldim. Gündüzün Doktor Tevfik Bey eve gitmiş fakat beni bulamamış.

Gazete ve köprü	3
Tramvay ve fındık	<u>7</u>
	10
	<u>977,5</u>
	987,5

24 Ocak 1920, Cumartesi

Alessabah indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Bedi'in mektubu geldi. Ömer'e telefon ettim. Geldi aldı. Tevfik geldi, görüştük. Servet Bey'in teklifi ve cevabım.

Gazete, ekmek, peynir, elma 89

25 Ocak 1920, Pazar

Bugün İstanbul'a inmedim. Evimde kaldım.

26 Ocak 1920, Pazartesi

Bugün sabahleyin indim. İdarehaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Mustafa, Servet Bey'in teklifinden haberi olmadığını, haberi olsaydı teklife bırakmayacağını söyledi.

Köprü, yemek ve gazete	33,5
	<u>1005,5</u>
	1039
Zarf	<u>10</u>
	1049

27 Ocak 1920, Salı

Alessabah indim. Yazıhaneden öğlen üstü çıkmadım. Epeyce arkadaşlar geldi, görüştük.

Yemek ve köprü	31
	<u>1049</u>
	1080

28 Ocak 1920, Çarşamba

Alessabah indim. Öğlen üzeri yalnız et almak için çıktım. Mebus Süleyman, Nafiz, Esat ve Şevki Beyler geldi. Esat Bey yiyecek öteberi getirdiğini ve Sirkeci'de Vecihi ve Muharrem Efendilerin yanında bıraktığını söyledi. Bakalım nedir...

Yemek, köprü, gazete	28
	<u>1080</u>
	1108

29 Ocak 1920, Perşembe

Alessabah indim. Öğlen üzeri karşıya gittim. Pederin paltosunu aldım.

Gazete, köprü ve yemek (ekmek, peynir ve elma)	28
	<u>1108</u>
	1136

Esat'ın gönderdiği mevad, bir çuval ile bir kasa derununda ne olduğunu bilmediğim yiyeceği mutazammın şeylerdir.

30 Ocak 1920, Cuma

Alessabah indim. Öğlen üzeri çıkmadım.

Çocuklarım geldi, mektebe gitti.

Gazete, köprü, peynir ve ekmek	23,5
	<u>1136</u>
	1159,5

31 Ocak, Cumartesi

Sabahleyin indim. Tevfik geldi. Görüştük. Öğlen yemeğini beraber yedik. Öğlen üzeri biraz Kemal Bey'e gittim, gördüm. Görüştük.

Gazete ve köprü ve yemek, peynir, ekmek, elma	29
	<u>1159,5</u>
	1188,5

1 Şubat 1920, Pazar

Bugün evde kaldım. İnmedim. Ömer refikasıyla beraber geldi. Akşam üzeri gittiler.

2 Şubat 1920, Pazartesi

Sabahleyin indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Tevfik ve Esat Beyler geldi, görüştük. Tevfik Bey henüz arsasını satamadı.

<u>Masraf</u>	
Tren	14
Gazete, köprü ve ekmek, peynir	<u>28,5</u>
	42,5

3 Şubat 1920, Salı

Her günkü gibi yediyi on dört gece ile gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Telefonla Bedi'in geldiğini anladım. Yarın gidip görüşeceğim.

Tren	14
Köprü, peynir, ekmek	<u>26</u>
	40
Dünkü yekun	<u>42,5</u>
	82,5

4 Şubat 1920, Çarşamba

Alessabah indim. Biraz Bedi'ye kadar gittim, gördüm. İyidir. Oradan yazıhaneye gittim. Öğlen ertesi yalnız et almak için çıktım. Asaf gelmiş beni bulamamış. Bir tezkere bıraktı. Yarın akşama kadar üç yüz liraya eşedd-i ihtiyacı [şiddetli ihtiyacı] olduğunu yazdı.

Gazete, köprü, tramvay	5,5
Yemek	<u>15,5</u>
	21
Dünkü yekun	<u>13,75</u>
Tren	34,75
Dünkü yekun	<u>82,5</u>
	117,25

5 Şubat 1920, Perşembe

Alessabah yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Asaf Bey geldi. Kendisine 250 lira verdim. Çocuklar geç geldiler.

Tren	13,5
Ekmek, elma, gazete ve köprü	<u>18</u>
	31,5
	<u>117,25</u>
	148,75

6 Şubat 1920, Cuma

Alessabah yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri Bedi'ye gittim. Şakir Bey ile de görüştüm. Çocuklar mektebe gitti.

Tren	13,5
Tramvay, köprü, gazete	<u>5</u>
	18,5
	<u>148,75</u>
	167,25

7 Şubat 1920, Cumartesi

Alessabah yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım.

Tren	15
Köprü, ekmek, gazete	<u>18,5</u>
	33,5
	<u>167,25</u>
	200,75

8 Şubat 1920, Pazar

Bugün çıkmadım evde kaldım. Hava fena, kar yağıyor.

9 Şubat 1920, Pazartesi

Sabahleyin indim. Hava pek fena, tipi var. Vapurda bir saat kadar kaldık. Tekrar Selimiye'den Haydarpaşa. Öğleye döndük. Tipi harekete mani. Akşam üzeri tekrar bir vapur var idi. Onunla yetişebildik.

Ekmek	5,5
Tren	12
Köprü ve gazete	<u>5,5</u>
	21
	<u>200,75</u>
	221,75

10 Şubat 1920, Salı

Bugün İstanbul'a inmedim. Mütemadiyen kar yağdı. Hava pek fena.

11 Şubat 1920, Çarşamba

Bugün de inmedim. Kar biraz durdu. Bugün trenler tecrübe yapıyor idi. Yarın işlemeleri memûl [olası]. İzzettin'e kadar gittik. Celâleddin rahatsız.

12 Şubat 1920, Perşembe

Sekiz ile indim. Çocuklar Makriköy'ünden Bedi'ye geldiler. Öğlen üzeri gittim. Orada yemek yedim. Çocuklar iyi. Bu gece Erenköy'ne gelemeyecekler.

Ekmek	5,5
Şimendifer	13
Köprü	<u>1,5</u>
	20
Dünkü yekun	221,75
Karne parası	<u>347,25</u>
	579

13 Şubat 1920, Cuma

Yedi buçukta indim. Refika da beraber idi. Refika kızları görmek üzere amcazadeye gitti. Ben de yemekten sonra gittim. Kızları gördük. Dördü çeyrek gece vapuruyla ikimiz de köye döndük. Bedi para bahsini katiiyen yapmadı.

Köprü ve gazete	4
	<u>579</u>
	583

14 Şubat 1920, Cumartesi

Sabahleyin yedi buçukta indim. Yazıhaneye gittim. Bir yere çıkmadım. Yalnız öğlen üzeri biraz et almak için kasaba kadar gittim. Süreyya ve Lütfi Beyler geldi, görüştük. Gittiler. Tevfik de geldi. Henüz arsasını satamadı. Daha hiçbir yerden iş için para bulamadım. Bakalım Allah neler halk buyuracak? Asaf Bey de şimendifer istatistikini daha veremediğinden Turc'un mektubunu yazamadım.

Gazete, köprü, su ve ekmek	19
Dünkü yekun	<u>583</u>
	602

15 Şubat 1920, Pazar

Çıkmadım. Yani İstanbul'a inmedim. İstasyona kadar gittim. Sebze bulamadım. Dün yazıhane pek sıcak idi. Çıkar çıkmaz nezleyle tutuldum. Ağır bir nezle, inşallah kolay savuştururuz.

Gazete	3,5
Dünkü yekun	<u>602</u>
	605,5

16 Şubat 1920, Pazartesi

Yedi buçuk ile indim. Yazıhaneye geldim. Öğlen üzeri çıkmadım. Emin Bey geldi, görüştük. Ev için söyledi. Emniyet Sandığı için de söyledi. Tevfik yarın öbür gün gelirse bittabi söyleyeceğim.

Gazete ve köprü	3
Vapur abonmanı	<u>152,5</u>
	155,5
Dünkü yekun	<u>604,5</u>
	660

17 Şubat 1920, Salı

Yedi buçuk ile indim. Öğlen üstü çıkmadım. Nezle oldum. Nezlem fazla. Haydar Bey'e gidemedim. Kıyafetim müsait değildi.

Gazete ve köprü	3
Ekmek	<u>5,5</u>
	8,5
	<u>660</u>
	668,5

18 Şubat 1920, Çarşamba

Sekiz ile indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Ankara'dan Rıfat Efendi geldi. Gece eve gitmedim. İstanbul'da Bedilerde kaldım. Tahsin Bey ile görüşüldü. Nezlem fazla. Bakalım ne olacak?

Gazete, ekmek ve köprü	8,5
	<u>668,5</u>
	677

19 Şubat 1920, Perşembe

Sabahleyin biraz Tahsin ile görüştük. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Tahsin, Kavacıklı Mehmet Efendi'den tütün alacağını söyledi. Bakalım ne yapacak? Nezlem berdevam.

Ekmek	5,5
Köprü ve gazete	<u>3</u>
	8,5
Vapura	<u>2,5</u>
	11
	<u>677</u>
	688

20 Şubat 1920, Cuma

Sekiz treniyle indim. Öğlen üzeri çıkmadım. Nezle berdevam.

Ekmek	5,5
Gazete ve köprü	<u>3</u>
Vapur	<u>5</u>
	13,5
	<u>688</u>
	701,5

21 Şubat 1920, Cumartesi

Birinci trenle indik. Köprü açık idi, epeyce bekledik. Nihayet kayık ile karşıya geçtik. Öğlen üzeri yazıhaneden çıkmadım.

Ekmek	5,5
Gazete ve köprü	<u>3</u>
Kayık parası	<u>5</u>
Vapura	<u>2,5</u>
	16
	<u>701</u>
	717

22 Şubat 1920, Pazar

Çıkmadım. Köyde kaldım. Biraz rahatsızım, nezlem var. Vücudumda biraz da kırgınlık var.

23 Şubat 1920, Pazartesi

Biraz sıtmalandım. Hararetim 38. Münire Hanım'ın zevci doktor Bekir Sıdkı Bey de geldi, görüştük. Bir "lemonade rouge" aldım. Gece hararetim tenezzül etti [düştü]. Nezlem berdevam.

24 Şubat 1920, Salı

Bugün de çıkmadım. Yatağımda yattım. Sulfato aldım. Sıtman yok. Kırgınlığım var.

26 Şubat 1920, Perşembe

Bugün yedi buçuk vapuruyla indim. Bedi'ye gittim. Aksaray'a kadar gittik, Şeh-zadebaşı'na gittik. Oradan on birde yazıhaneye gittim. Birikmiş işleri tanzim ettim.

Vapur	2,5
Köprü ve gazete	3,5
Tramvay	18,5
Yemek	<u>72</u>
	96,5
	<u>717</u>
	813,5

27 Şubat 1920, Cuma

Sekiz treniyle gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Yazıhanede oturdum. İki vapuruyla Haydarpaşa'ya geldik. Kavak İskelesi'ndeki depoyu tetkik ettik.

Köprü ve gazete	3,5
Ekmek	<u>5,5</u>
.	9
Dünkü yekun	<u>813,5</u>
	822,5

28 Şubat 1920, Cumartesi

Sekiz treniyle gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Çocuklar da mektebe gittiler. Turc'un mektubunu makinede yazdım. Dört sahifelik bir mektup oldu. Bakalım ne netice hasil edecek?

Köprü ve gazete	3,5
Vapur	2,5
Peynir ve ekmek	<u>15,5</u>
	21,5
	<u>812,5</u>
	834

29 Şubat 1920, Pazar

Bugün de çıkmadım. Köyde oturdum.

Emin Bey geldi. Görüştük. Öğlen yemeğini beraber yedik.

1 Mart 1920, Pazartesi

Sekiz treniyle indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım.

<u>Masraf</u>	
Vapura	2,5
Gazete ve köprü	3
Peynir ve ekmek	<u>15</u>
	20,5

2 Mart 1920, Salı

Sekiz treniyle indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Biraz Ömer geldi, görüştük.

Peynir	104,5
Gazete ve köprü	3,5
Ekmek	5
Sakız	<u>7,5</u>
	120,5
	<u>85,5</u>
	206

3 Mart 1920, Çarşamba

Sabahleyin gittim. Yazıhaneme gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Bedi biraz geldi. Mebusluğundan bahsetti. Kira'ya haber göndereceğim. Bakalım ne diyor?

Vapur	2,5
Gazete ve köprü	3
Ekmek ve su	<u>6</u>
	11,5
	<u>206</u>
	217,5

4 Mart 1920, Perşembe

Sabahleyin indim. Dayı geldi. İkbâl Kütüphanesi sahibi Hüseyin Efendi'nin bir evinden bahsetti. Tevfik de geldi. O da imam efendinin evini söyledi. Bakalım kismet hangisi ise onu tutmaya çalışacağım. Kader Erenköyü'nde kalmakta ise köyde kalacağız.

Ali Rıza Paşa kabinesinin dün istifa ettiğini bugün bütün gazeteler yazıyor.

Gazete ve vapur	7,5
Ekmek, köprü ve su	<u>8,5</u>
	16
	<u>217,5</u>
	233,5

5 Mart 1920, Cuma

Sabahleyin erkenden indim. İkbâl Kütüphanesi sahibini gördüm. Evine çok kira istiyor. Öğlen üzeri Aksaray'daki imam efendinin evine gittim gördüm.

Vapura	2,5
Gazete, elma ve ekmek	12
Tramvay	9
Köprü	2,5
Su	<u>1,5</u>
	27,5
	<u>233,5</u>
	261

6 Mart 1920, Cumartesi

Sabahleyin sekiz ile indim. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım.

Gazete, ekmek ve köprü	8
Dünkü yekun	<u>261</u>
	269

7 Mart 1920, Pazar

Sabahleyin refika ile ev aramaya çıktık. 200 liraya ufak bir ev bulduk. Öğleden sonra Bostancı'ya kadar gittik. Asaf Bey'in evini gördük. Fakat beğenmedik. İstasyondan çok uzak. İstanbul'a inmedim.

8 Mart 1920, Pazartesi

Refika ile İstanbul'a indik. Aksaray'a kadar gittik. Evi haricen gördük. Mevkii fena değil.

Tramvay	9
Gazete ve tramvay	8,5
Elma	<u>8,5</u>
	26
	<u>269</u>
	295

9 Mart 1920, Salı

Sabahleyin on birde Aksaray'daki evi gittim gördüm. Ev zararsız. Talât Bey'e haber gönderdim. Kontratoyu yapmasını söyledim.

Portakal	10
Tramvay	7
Su	1,25
Gazete ve köprü	<u>3,5</u>
	21,75
Dünkü yekun	<u>295</u>
	316,75

10 Mart 1920, Çarşamba

Sabahleyin çıktım. Yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri çıkmadım. Bedi geldi. Ev için söyledi, cevap verdim.

Ekmek	5
Köprü ve gazete	<u>3</u>
	8
	<u>316,75</u>
	324,75

11 Mart 1920, Perşembe

Sabahleyin gittim. Bugün Hikmet Hanım da gelmiş. Bedi telefon etti. Ev için muvafakat edilmiş. Yarın gidip göreceğim.

Mustafa Bey'den de bugün 100 lira aldım.

Ekmek, vapur, gazete, köprü	10,5
	<u>324,75</u>
	334,25

12 Mart 1920, Cuma

Sabahleyin bermutat çıktım. Birde eve gittim. Talât Bey de geldi. Ev sahibine 90 lira verdim. Talât Bey'e de 10 lira verdim. Halit Bey de orada idi.

Tramvay	6,5
Vapur	2,5
Gazete, ekmek, köprü, su	<u>9</u>
	18
	<u>334,25</u>
	352,25

13 Mart 1920, Cumartesi

Sabahleyin sekizde indim. Öğlen üzeri çıktım. Hikmet Hanım'a kadar gittim. Bugün de kimseyle görüşemedim.

Yemek	68
Gazete, köprü, su	<u>4,5</u>
	72,5
	<u>352,25</u>
	424,75

14 Mart 1920, Pazar

Bugün İstanbul'a çıkmadım. Evimde oturdum. Öğlen üzeri Cemil Bey'e gittim. Osman da geldi. Yemeği beraber yedik.

15 Mart 1920, Pazartesi

Sabahleyin sekizi yirmi geçe ile indim. Öğlen üzeri çıkmadım.

Evin kontratosunu bugün vereceğim. Henüz almadım. Alalım da bakalım. Yalnız Talât Bey Kerim'den daha beş lira istedi, verdim.

Şimendifer	13,5
Ekmek	5
Gazete ve köprü	3
	21,5
	<u>424,75</u>
	446,25

16 Mart 1920, Salı

Bugün de aynı saatte indim. İstanbul'a gidince İngiliz devriyelerinin fazlalığından fevkalade bir hâl olduğunu anladım. Öğleden sonra üç dört mumesillerinin beyannamesini okudum. İstanbul'da Kuva-yı Milliye'yi dağıtmak için muvakkaten [geçici olarak] işgal eylediklerini yazıyorlar. Allah hüsn-i akıbet ihsan buyursun, âmin. Gece güç hâl avdet edebildik. Çünkü vapur ve trenler işlemedi. Beyannamede tevkifat yapıldığı da mezkûr [yazılmış].

Vapurda kızların da çıktığını İzzettin söyledi. Eve geldiğimde yengemi kızlarımla evde buldum. Tren işlemediği için bizde kalmaya mecbur oldular.

Ekmek	5
Gazete ve köprü	8
Şimendifer	<u>13,5</u>
	26,5
	446,25

Mustafa Bey'den 25 lira daha aldım.

17 Mart 1920, Çarşamba

Bugün trenler muntazam işlemedi. İstanbul'a inmedim. Evi toplamaya başladım. Perdeleri indirdim. Yıkattım. Kızlarım ancak gece dokuza çeyrek kala gelebildiler. Dün gece yengemin evinde kalmışlar. Kira'yı gördüm. Merak etmemek lazım geldiğini söyledi. Allah muinimiz [yardımcımız] olsun, İslamiyet'e necat [kurtuluş] ihsan buyursun, âmin.

Gazetelerde General Wilson'un beyannamelerini okudum.

18 Mart 1920, Perşembe

Bugün de evi toplamakla iştigal ettim. Fazla evrakımı temizledim. Rumeli'den vesair yerlerden yazılmış epeyce evrakım var idi. Memur olmayacağıma nazaran

taşımak beyhudedir, temizledim. Hurçları hazırladım. Yarın da halıları kaldırmak niyetindeyim. Bu gece Ferit gelsin de bakalım.

Pederden mektup aldım. Para göndermediğini ve mısırı satmadıkça göndermeyeceğini yazıyor. Allah muinim olsun.

20 Mart 1920, Cumartesi

Bugün yazıhaneye gittim. Kızları mektebe gönderdim. Öğlen üstü eve gittim. Refika ile Sıdika evde idiler. Çalıştılar.

Köprü	1
	<u>446,25</u>
	447,25
Gazete	<u>2,5</u>
	449,75

21 Mart 1920, Pazar

Sabahleyin 9.14 ile indim. Tren yok idi. On bir buçukta yazıhaneye gidebildim.

Tren parası	13,5
Köprü ve gazete	3
Ekmek	<u>5</u>
	21,5
	<u>449,75</u>
	471,25

22 Mart 1920, Pazartesi

Sabahleyin 7'yi 42 gece ile indim. Öğlen üstü yazıhaneden hiç çıkmadım. Akşam avdet ettim.

Kayıkcı gelmiş, eşyayı görmüş. Kayığın alacağını söylemiş. Kısmet olur Allah nasip ederse belki yarın naklederiz.

Tren	13,5
Ekmek	7,5
Gazete ve köprü	<u>3,5</u>
	24,5
	<u>471,25</u>
	495,75

23 Mart 1920, Salı

Bugün sabahleyin kalktım. Hava bozuk. Nihayet İstanbul'daki eve nakledebildik. Biraz ıslandım. Fakat neticede evi naklettik. Allah hakkımızda hayır eylesin, amin ve uğurlu olsun. İnşallah kemal-i sıhhatle bu evde vakit geçiririz.

Vapur ve şimendifer	14
Tramvay	<u>4</u>
	18
	<u>495,75</u>
	513,75
Gazete	<u>2,50</u>
	516,25

24 Mart 1920, Çarşamba

Geceyi yeni evde geçirdik. Uyuyamadım. Yerin değiştirilmesinden mütevellid olsa gerek. Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri eve gelmedim, akşam üzeri geldim.

Köprü ve tramvay	9
Ekmek, elma, peynir	<u>20,5</u>
	29,5
	<u>516,25</u>
	545,75

25 Mart 1920, Perşembe

Sabah yazıhaneye, öğlen yazıhaneden eve, tekrar yazıhaneye, eve. Tevfik ve Bedi Beyler geldi.

Telefonla sigortaya malumat verdim.

Tramvay, köprü ve su	18,5
Gazete	<u>2</u>
	20,5
	<u>545,75</u>
	566,25

26 Mart 1920, Cuma

Bugün yazıhaneye gittim. Öğleden sonra kahvehaneye kadar gittim. Emin Bey ile beraber dolaşım. İzzettin ailesiyle buraya kadar geldi, görüştük. [Ömer] Ağabeyime gittim.

27 Mart 1920, Cumartesi

Sabahleyin biraz geç yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri yemek için eve geldim.

Tramvay	12
Köprü	<u>2</u>
	14
Dünkü yekun	<u>566,25</u>
	580,25

28 Mart 1920, Pazar

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğlen yemeğini evde yedim. Akşam erken çıktım. Biraz kahveye kadar geldim. Oradan da evime geldim.

Tramvay	14
Kahve ve çay	5
Gazete	<u>2</u>
	21
Dünkü yekun	<u>580,25</u>
	601,25

29 Mart 1920, Pazartesi

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğlen yemeğine eve geldim. Tekrar yazıhaneye ve oradan eve.

Gidip gelme, gazete ve tramvay	25
	<u>601,25</u>
	626,25

30 Mart 1920, Salı

Sabahleyin yazıhaneye, oradan öğlen yemeğine eve, evden tekrar yazıhaneye ve eve.

Gidip gelme ve gazete, köprü	20
	<u>626,25</u>
	646,25

31 Mart 1920, Çarşamba

Sabahleyin yazıhaneme, oradan eve, tekrar yazıhaneye ve eve.

Tramvay	16
Köprü	2
Gazete	<u>2</u>
	20
	<u>646,25</u>
	666,25

1 Nisan 1920, Perşembe

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğlen eve geldim. Akşam eve geldim. Kızlar da mektepten geldiler. Ferit'te idim. Hemşire iyi.

<u>Masraf</u>	
Tramvay, gazete ve köprü	22,5

2 Nisan 1920, Cuma

Bugün Cuma idi. Erenköyü'nden Kâzım Efendi geldi. Cuma namazını Kâtip Muslihiddin Camii'nde kıldık. Öğleden sonra biraz kahveye kadar gittim, geldim.

Tramvay ve kahve	8
Dünkü yekun	<u>22,5</u>
	30,5

3 Nisan 1920, Cumartesi

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Akşam ve öğlen eve geldim. İkindiüstü kahveye uğradım. Bugün Salih Paşa istifa etmiş. Yerine Ferit Paşa kabine teşkiline memur edilmiş.

Tramvay, gazete, köprü	18
Dünkü yekun	<u>30,5</u>
	48,5

4 Nisan 1920, Pazar

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğlen üzeri Kantariye'ye kadar gittik. Han meselesini konuştuk. Öğleden sonra tekrar yazıhaneme gittim. Erken çıktık. Kahveye uğradım.

Tramvay	10
Gazete ve köprü	4
Kahve	<u>5</u>
	19
	<u>48,5</u>
	67,5

5 Nisan 1920, Pazartesi

Sabahleyin yazıhaneye. Öğleyin eve. Öğleden sonra tekrar yazıhaneye ve eve. Telefonla Hasbi Efendi Halit'e seksen lira verdiğini söyledi. Büyüğünü de götürüyüm, dedim. Bakalım ne olacak?

Bugün kabine teşekkül etmiş, Hatt-ı Hümayûn kiraat olunmuştur.

Tramvay, gazete ve köprü	20
Dünkü yekun	<u>67,5</u>
	87,5

6 Nisan 1920, Salı

Sabahleyin yazıhaneye, öğleyin eve, öğleden sonra tekrar yazıhaneye. Akşam eve.

Tramvay, gazete ve köprü	19
Dünkü yekun	<u>87,5</u>
	106,5

Bugünkü kadar parasız kaldığımızı hiç hatırlamıyorum. Bütün mevcudumuz üç kâğıt liradan ibarettir. Halılar satılmazsa ne olacak bilmem. Hasbi ve Kâzım Efendi'ye olan borçlar da caba. Bakalım Allah neler gösterecek?

7 Nisan 1920, Çarşamba

Sabahleyin yazıhaneye geldim, öğlen çıkmadım. Akşam eve.

Hasbi Efendi'yi kahvehaneye uğrayarak gördüm. Bakalım küçük seccadelere verilen fiyat belki büyük halıyı satılmaktan kurtarır. Parasızlığımdan nâşi [ötürü] Hasbi Efendi'den on lira aldım. Bakalım parasızlık ne zamana kadar devam edecek.

Tramvay, gazete ve köprü	9
Dünkü yekun	<u>106,5</u>
	115,5

8 Nisan 1920, Perşembe

Sabahleyin yazıhaneye, öğlen eve. Tekrar yazıhaneye ve eve. Akşam üzeri yağmura tutuldum. Epey ıslandım. Tevfik Bey geldi, görüştük. Henüz bir şey satamadı. Çocuklar mektepten geldi. Kızlar iyi. Nerime yine ıstırmıyor. Nezihe biraz nezle.

Tramvay, gazete ve köprü	21
	<u>115,5</u>
	136,5

9 Nisan 1920, Cuma

Bugün yazıhaneye gitmedim. Öğleden sonra İzzettin'e kadar gittim, fakat evinde bulamadım. Kahvede buldum. Kerim'in evine kadar gittik.

Kahve parası	5
Dünkü yekun	<u>136,5</u>
	141,5

10 Nisan 1920, Cumartesi

Sabahleyin yazıhaneye, öğleden sonra tekrar yazıhaneye gittim.

Tramvay abonmanı	100
Tramvay, gazete ve köprü	<u>8</u>
	108
	<u>141,5</u>
	149,5

11 Nisan 1920, Pazar

Bugün sabahleyin ve öğleyin yazıhaneye gittim.

Anadolu'daki Kuva-yı Milliye'nin bağı [eşkıya] olduklarına dair bugünkü gazetelerde fetva-yı şerife [şeyhülislam fetvası] ve hükümetin beyannamesi var.

İslamiyet'in menfaatine ahsen ve evfak [iyi ve yaraşır] olanı Cenabıhak ihsan buyursun, amin.

Kahve parası	10
Gazete ve köprü	4
Dünkü yekun	<u>249,5</u>
	263,5

12 Nisan 1920, Pazartesi

Sabahleyin mutadında yazıhaneye, oradan eve. Oradan tekrar yazıhaneye gittim. Tefvik Bey'i gördüm. Henüz arsasını satamamış.

Köprü ve gazete	4
Dünkü yekun	<u>263,5</u>
	267,5

13 Nisan 1920, Salı

Sabahleyin vakt-i muayyende yazıhaneye. Akşam ve öğleyn evde, yemek yemeye.

Gazete ve köprü	4
Dünkü yekun	<u>267,5</u>
	271,5

14 Nisan 1920, Çarşamba

Sabahleyin vakt-i muayyende yazıhaneye. Öğleyn eve. Akşam tekrar Divan-yolu tarikiyle eve.

Köprü, gazete ve tramvay	5
Dünkü yekun	<u>271,5</u>
	276,5

15 Nisan 1920, Perşembe

Sabahleyin vakt-i muayyende yazıhaneye. Öğleyn eve.

Akşam sekizde Ömer'in yanına, oradan da eve.

Öğleden sonra Bedi geldi. İsmail Efendi'nin kızı Güzide Hanım ile nişanlandığını söyledi. Allah müteyemmen [uğurlu] eylesin. Ömer de kendisini tekaüde [emekliye] sevk ettiklerini söyledi.

Gazete ve köprü	4
	<u>276,5</u>
	280,5

16 Nisan 1920, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra biraz İzzettin'e, oradan kahveye ve kahveden eve gittim.

Berbere	22,5
Dünkü yekun	<u>280,5</u>
	303

17 Nisan 1920, Cumartesi

Sabahleyin bermutat yazıhaneye, oradan öğleyin eve. Evden yazıhaneye. Bugün üç Acem halısını sattım, 100 lira aldım. Hasbi Efendi'ye olan 20 lira nakit borcumu verdim. Fazla olarak 2 lira verdim. Eskiden köyde kalmış 707,5 kuruşum var imiş. Onunla hem yağ borcumu ve hem de petrolü tediye etsin dedim.

Gazete ve köprü	4
	<u>303</u>
	307

18 Nisan 1920, Pazar

Sabahleyin yazıhaneye. Öğlen üstü eve. Öğleden sonra yazıhaneye, oradan tekrar eve.

Tramvay ve köprü	18
Gazete	<u>2</u>
	20
Dünkü yekun	<u>307</u>
	327
Kundura boyası	<u>5</u>
	332

19 Nisan 1920, Pazartesi

Bugün sabahleyin Bedilere gittim. Akrabalarla beraber Abdürrezzak Efendi'nin evine gittik. Güzide Hanım için Yanya-vari sözü götürdük. Oradan eve döndüm.

Tramvay abonmanı	200
Gazete ve köprü	4
	204
Dünkü yekun	<u>332</u>
	536

20 Nisan 1920, Salı

Alessabbah yazıhaneye, öğleyin eve. Evden yazıhaneye, yazıhaneden eve.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>536</u>
	540,5

21 Nisan 1920, Çarşamba

Sabahleyin yazıhaneye. Oradan eve. Evden yazıhaneye ve tekrar eve.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>540,5</u>
	545

22 Nisan 1920, Perşembe

Sabahleyin yazıhaneye. Yazıhaneden eve. Oradan yazıhaneye.

Çocuklarım mektepten geldi. Nerime'nin kulakları işitiyor. Ârız ve muvakkat olan sağırılık zail oldu.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>545</u>
	549,5

23 Nisan 1920, Cuma

Sabahleyin Bedi'in evine gittik. Gelinin akrabalarını karşıladık. Öğleyin eve. Evden sonra biraz kahveye ve tekrar eve.

Hasbi Efendi ile hesap gördük. 1.170 kuruş kendisine borcum kalıyor.

Gazete	2,5
Kahve	<u>5</u>
	7,5
Dünkü yekun	<u>549,5</u>
	557

24 Nisan 1920, Cumartesi

Sabahleyin bermutat yazıhaneye. Öğlen üzeri yazıhaneden eve. Evden yazıhaneye. Tekrar eve.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>557</u>
	561,5

25 Nisan 1920, Pazar

Bugün de bermutat sabahleyin yazıhaneye. Öğleyin eve. Öğleden sonra tekrar yazıhaneye ve eve.

Öğleyin refikamın saatini saatçiye vermeye giderken tramvaydan az kaldı düşüyor ve kazaya uğruyordum. Cenabıhak muhafaza buyurdu.

Gazete ve köprü	4,5
	<u>561,5</u>
	566

26 Nisan 1920, Pazartesi

Sabahleyin yazıhaneye. On bire çeyrek kala iki İngiliz polis gelerek [Kırzade] Mustafa Bey'in eline kelepçe takıp aldılar. Mustafa Bey'i polislerle gösteren bir Ermeni karısıdır. Arabyan Hanı'na götürdüler. İhtilâttan men ettiler [görüşmeyi yasakladılar]. Öğlen üzeri Saadet'i Kira'ya gönderdim. Bulamadı. Beylerbeyi'nde imiş. Yarın öğleyin belki Kâzım gelir. Mustafa Bey'in böyle alınması fikrimi altüst etti. Maltaya gönderirlerse hâlimin ne olacağını Allah bilir. Akşama kadar ticarethanede kaldım. Henüz sadra şifa verecek [yüreğe su serpecek] bir malumat ve haber yok.

Köprü ve gazete 4,5
Dünkü yekun 561 [566]
565,5 [570,5]

27 Nisan 1920, Salı

Sabahleyin yazıhaneye, öğleyin eve. Evden yazıhaneye. Kira öğlen üzeri geldi. Mustafa Bey'in bir yere gönderilmediğini, burada tutulacağını, biraz sıkılacak ise de işin hüsn-i suretle neticeleneceğini söyledi. Öğlen üzeri yazıhaneye gelirken Kâzım Efendi'yi ailesiyle beraber Arabyan Hanı'na gitmekte olduğunu gördüm. Mustafa Bey'e merak etmemesini söylemesini söyledim.

Gazete ve köprü 4,5
565 [570,5]
570 [575]

28 Nisan 1920, Çarşamba

Sabahleyin yazıhaneye. Öğleyin eve gidemedim. Kira bu gece Halide Hanım'a gitmiş.

Bugün Kemal Bey'den 50 lira aldım. Bugüne kadar mağazadan nakden 400 lira almış oluyorum.

Mustafa Bey için daha müspet bir netice yok. Bakalım ne olacak?

Gazete ve köprü 3,5
Peynir, ekmek 15
18,5
570 [575]
588,5 [593,5]

29 Nisan 1920, Perşembe

Aynı suretle yazıhaneye devam. Akşamüstü eve geldim. Mustafa hakkında henüz iyi bir haber yok. Çocuklar mektepten geldi. Sıhhatleri iyidir.

Gazete ve köprü 4,5
588,5 [593,5]
593 [598]

30 Nisan 1920, Cuma

Bugün öğleden sonra refika ve çocuklarla beraber Kerim'in evine kadar gittik. Oradan yazıhaneye gittim. Bugün Mustafa Bey'i kimse ile görüştürmediler.

Köprü	1
Dünkü yekun	<u>593</u> [598]
	594 [599]

1 Mayıs 1920, Cumartesi

Sabahleyin yazıhaneye, oradan eve. Yazıhaneye ve eve. Öğlen üzeri Kâzım Efendi de geldi. Biraz görüştük.

Mustafa Efendi'ye bugün ailesiyle görüşmeye biraz müsaade verildi.

<u>Masraf</u>	
Tramvay	8
Gazete ve köprü	<u>4,5</u>
	12,5

2 Mayıs 1920, Pazar

Muayyen zamanda yazıhaneye indim. Öğlen eve gittim. Öğleden sonra tekrar yazıhaneye ve oradan eve.

Abonman tramvay için	300
Gazete ve köprü	<u>4,5</u>
	304,5
Dünkü yekun	<u>12,5</u>
	317

6 Mayıs 1920, Perşembe

Sabahleyin yazıhaneye, öğleyin eve. Oradan yazıhaneye ve eve.

Çocuklarım mektepten geldiler. Sıhhatleri iyi. Nezihe'nin sene-i devriye-i velâdeti [doğum günü]. Ona tatlısını yaptık. Kira bu gece bizde idi.

Gazete ve köprü	5,5
Dünkü yekun	<u>331,5</u>
	337

7 Mayıs 1920, Cuma

Bugün namaza kadar. Cuma'ya gittim. Ondan sonra biraz kahveye kadar gittim. Bedi ve Nazif Beylerle diğer Yanyalıları gördüm. Şakir Efendi'ye Vehip Paşa'nın kitâbet [sekreterlik] için söylediğini söyledim.

Kira bugün gitti. Bedi'in teklifi zatım hayır olduğunu ve Mustafa'nın inşallah inayet-i Hak'la yakında çıkacağını söyledi. Bakalım Allah neler gösterecek?

Kahve parası	5
Dünkü yekun	<u>337</u>
	342

8 Mayıs 1920, Cumartesi

Aynı tarz-ı hayat. Sabahleyin yazıhaneye, yazıhaneden eve. Evden yazıhaneye, yazıhaneden eve. Çocuklar mektebe gitti.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>342</u>
	346,5

9 Mayıs 1920, Pazar

Sabahleyin yazıhaneye, yazıhaneden eve. Evden yazıhaneye. Mustafa Bey'den hiç iyi bir haber yoktur.

Gazete ve köprü	4,5
Dünkü yekun	<u>346,5</u>
	351

10 Mayıs 1920, Pazartesi

Sabahleyin yazıhaneye. Öğlen üzeri biraz Makriköyü'ne kadar gittim. Cevdet Bey'in kerimesinin nikah merasiminde bulundum. Mektebe uğradım. Kızları gördüm. Sıhhatleri iyidir.

Mustafa Bey'i dünden beri ihtilâttan men ettiler.

Pederden fi 16 Nisan sene 336 [16 Nisan 1920] tarihli bir mektup aldım. Para gönderemediğinden bahsediyor. Bakalım nasıl yaşayacağız? Eşya da satma diyor. Yani aç kalınız demek istiyor.

Tren	21,5
Tramvay	4
Köprü ve gazete	<u>4,5</u>
	30
Dünkü yekun	<u>351</u>
	381

11 Mayıs 1920, Salı

Sabahleyin yazıhaneye gittim. Tramvay müstahdemini [işçileri] bugün grev ilan ettiler. Yaya gittim. Öğleyin gelemedim. Mustafa Bey'in gece Malta'ya gönderildiğini teessüfle öğrendim. Bakalım Allah neler gösterecek?

Ekmek ve peynir	16
Köprü ve gazete	<u>3,5</u>
	19,5
	<u>381</u>
	400,5

12 Mayıs 1920, Çarşamba

Grev devam ediyor. Yağmur da yağıyor. Sabahleyin yazıhaneye gittim. Öğleyin bittabi çıkmadım. Akşam üzeri eve geldim. Bedi'in teklifi. Şevki Efendi'ye söyleyemedim. Meşgul, hem de çok meşgul gördüm. Bakalım Mustafa için Allah neler gösterecek?

Peynir, ekmek	15
Gazete ve köprü	<u>3,5</u>
	18,5
	<u>400,5</u>
	419

13 Mayıs 1920, Perşembe

İngilizler tarafından akşam yedi buçukta Aksaray'da tevkif olundum.

Sabahleyin vakt-i muayyende yazıhaneye gittim. Öğleyin çıkamadım. Grev devam ediyor.

Akşam üzeri çıktım. Mektepten gelecek çocuklarımı göreceğim diye ümid ederken Aksaray Karakolu karşısında "iki sivil kalpaklı" önüme çıktı. İsmimi sordu. Söyledim. Karakola götürdüler. Üstümü taharri ettiler [aradılar]. Ondan sonra İngiliz Galata polis karargâhına götürdüler. Orada bir daha hüviyetimi tahkik ettiler [kimliğimi soruşturdular]. (Tercüman ki Ermeni idi. Muş ve Sason'da Ermenilerin taktik ve tehcirinden dolayı tevkifedildiğimi söyledi.) Oradan Arabyan Hanı'na getirdiler. Kartallı bahriyeli bir yüzbaşı ile telgraf memuru karşımdaki odada. Biraz peynir ekmek verdiler. Gece uyuyamadım. Her ilk gece gibi. Eve bir pusula yazdım. Göndermesini merkez memurundan rica eyledim.

Ekmek, fındık	8,75
Gazete ve köprü	<u>3,5</u>
	12,25
	<u>419</u>
	431,25

14 Mayıs 1920, Cuma

Saat ikide Ferit ile kızlarım geldi. Gece saat onda İngiliz polislerinin gidip evde taharriyât [arama] yaptıklarını, kartdövizit, kartpostalları ve bazı kitaplar ile fotoğraflar aldıklarını, bugün de yine on birde gidip tekrar taharriyât yapmışlar.

Dün gece gittikleri zaman güya evde iki revolverim olduğunu söylediğimi refikama söylemişler. Nihayet cep revolverini almışlar. Yazma Kuran-ı Kerim'i İngiliz polislerinden biri almış. Fotoğrafı, kızlarımın fotoğrafını almış. Bunları ne diye yaptıklarını anlamıyorum. Sebebi nedir? Yeniden mi tahkikat yapacaklar? Bakalım Allah neler gösterecek. Ferit ile yazıhaneye haber verdim. Biraz kalem kâğıt istedim. Bir de Kira'ya söylemesini, Salı günü refikamın gelebileceğini söyledim. Bedi güya Mehmet Ali Bey'e gitmiş imiş. Bakalım, Allah büyüktür. Bu

sefer ya epeyce burada oturarak çıkacağız veyahut da Malta'ya gideceğiz. Kader neyse öyle olur.

Gazete parası

5

15 Mayıs 1920, Cumartesi

Arabyan Hanı'nda mevkufum. Yorgun ve uykusuz bulunduğum için gece zararsız uyudum. İki kişi getirdiler. Odada boş yatak bulunmasının zararı budur: gece rahatsız olmak. Eğer karşıki odaya geçebilirimse gece rahatsızlığından kurtulacağım.

Bugün tevkifhane kumandanlığına hitaben Türkçe bir mektup yazdım. Ve bana vaki olan isnat ve itham veya şikâyet ne ise beni de sormadan bir karar vermemeleri için mektubumun salahiyettar makama irsalini [yetkili mercie ulaştırılmasını] rica ettim. Kim bilir gider mi? Gitmez mi? Her ne hâl ise, kader ne ise olacaktır. Bugünkü *Alemdar* ve ondan naklen akşam gazeteleri "görülen lüzum üzerine tevkif edildiğini" yazıyorlar. Allah'tan hayırlısı.

Cenabıhak çocuklarımla rızıkını inşallah başka bir yerden ihsan buyurur da ben ne olursam olayım, zarar yoktur. Bir müddet daha çekeceğimiz varmış. Mukadder olduğu kadar çekeriz.

16 Mayıs 1920, Pazar

Arabyan Hanı'nda mevkufum. Gece odaya yeni adamlar getirdiler. Odayı değiştirmeden rahat imkânı yoktur. Herhâlde her gece bu zahmet çekilecektir. Bugün *İleri* de tevkifimi yazdı. Demek ki bütün tanıdıklarım, tanımadıklarım, akrabam malumatdâr olacaktır. Allah'ın takdirâtından başka hiçbir şey olmaz. Salı günü ailem gelirse dört beş günlük hayatlarını, yol için istediklerimi hazırlayıp hazırlamadıklarını soracağım. Ne yapalım? Kader. Pedere telgraf vermişler mi? Kim bilir peder ve valide ne kadar sıkılacaktır.

Âdâb-ı İslamiye'ye riayetle taharet ve nezafet [İslamî usullere göre arınma ve temizlik] burada mümkün değildir. Ramazan-ı Şerif'i nasıl geçireceğimi ve nasıl edeceğimi bilmiyorum. Malta'ya azimetim mukadder ise tesrii [gidişim kaderimde yazılıysa bir an evvel olmasını] Cenabıhak'tan temenni etmekten başka çare yoktur. Değil ise buradan kurtulmak, Ramazan-ı Şerif'in bir kısmında dışarıda bulunmak için aynı niyaz ve istirhamı yapmak [Allah'a yalvarıp dilenmek] icap eder.

17 Mayıs 1920, Pazartesi

Arabyan Hanı'nda mevkufum. Dün gece yine oda dolayısıyla uyuyamadım. Mamafih bugün karşıdaki odaya naklettim. Ümid ederim ki bundan sonra biraz uyuyabilirim. Mevkufiyyet ve abdesthane dolayısıyla adem-i nezafet kifayet etmiyormuş [kirlilik yetmiyormuş] gibi [...] teyemmüm ile iktifa [su olmadan abdest almakla yetinmek] zaruri. Her taraf pis. Ramazan-ı Şerif'te ne yapacağımı bilmiyorum. Allah kusurlarımı af buyursun, âmin.

Mecburi İngilizceye devam ediyorum. Vakit öldürüyorum. Bakalım yarın ailem gelirse bir haber alabilecek miyim?

18 Mayıs 1920, Salı

Bugün ziyaret günü. Refikam, Ferit, Bedi geldiler. Mukbil Kemal Bey, sonra da yazıhaneden Halil Efendi geldi. Kira merak etmememi, bunun da geçici olduğunu ve bilahare daha iyi olacağını söylemiş. Dün gece bizzat eve geleceğine dair de haber göndermiş.

Bedi ile Ömer Mehmet Ali Bey'i görmüşler, vaad-i müzâheret [yardım sözü] almışlar. Tahsin Bey de öyle demiş imiş. Reşat kendisi için Maxwell'e gitmiş olan Çam Ferit Bey'e Mustafa Reşat namında birinin tevkifinden haberdar olmadığını, yalnız Acente Mustafa ve vali Mustafa Beylerin tevkifinden malumatdâr olduğunu söylemiş. O da güya her ikimiz için söylemiş.

Halil Efendi mağazaya bin drahmı için pederden mektup geldiğini söyledi, ki tam zamanında yetiştirmektedir, refikada beş para kalmamış idi. Refika evi taharriye giden polislerin bütün evrakımı aldıklarını söyledi. Onların tetkiki birkaç gün sürer zannederim.

Bakalım Cuma gününe kadar burada bulunursak Kira'dan malumat alacağım. Mustafa Bey için Leonida'ya 100 kuruş verdim.

19 Mayıs 1920, Çarşamba

Arabyan Hanı'nda mevkufum. Bugün de aynı tarzda imrar-ı hayat ettim [hayatımı geçirdim]. Sabahleyin ve öğleden sonra İngilizceden derslerimi yaptım.

Biraz aileden havadis almak, sıhhatlerini öğrenmek için daima ziyaret günlerine intizar etmek [beklemek] zaruridir. Bakalım Cuma günü eşyalarımı getirebilecekler mi? Kitaplarımın, evrakımın tetkik edilip edilmediğini bilmiyorum. Bari huzurumda tetkik edilse idi. Hiç olmazsa hâtıra olarak çocuklarıma kalacak olanlar kalır idi.

Öğlen üstü uzandım, fakat pek az uyuyabildim. Öğlen paydosunda Reşat ve İlyas Sami Beylerle görüştüm.

Rüyet-i hilâl [Ay'ı görmek] sabit olmadığından Ramazan-ı Şerif yarındır. Bugün gurredir [ayın ilk günüdür].

20 Mayıs 1920, Perşembe

Arabyan Hanı'nda mevkufum. Bugün tevkifimin haftasıdır.

Bugün Ramazan-ı Şerif'tir. Kader bana geçen seneki Ramazan-ı Şerif'i Bekirağa Tevkifhanesi'nde, bu senekini de Arabyan İngiliz hapishanesinde yapıyor. Ne yapalım, mukadderat-ı ilâhiyye lâyetegayyerdır [Allah'ın yazdığı değişmezdir]. Bakalım sonu ne olacak? İnşallah hayır olur. Evrakımın tetkik edilip edilmediğinden belki yarın biraz malumat alırım.

21 Mayıs 1920, Cuma

Ömer, Kerim, Emin, Şakir, refika ve kızlarım geldi. Ömer, Mehmet Ali Bey ile olan mübahesatını [konuşmalarını] söyledi. Yüzbaşı Bennett Muş meselesinden dolayı tevkif edildiğini söylüyormuş. İzahat verdim. Ve bunun için cevap vermeye müheyya [hazır] olduğumu da anlattım. Refika Kira'nın merak etmememi

söylediğini, bir yere nakletseler bile pek az süreceğini, sonu hayır olacağını, evde bulunduğunu, bu aralık evden ayrılmadığını söyledi. Ferit de çamaşırlarımı, elbiselerimi, bavulumu getirdi. Şimdi hareket de ettirseler hazırım demektir. Yalnız diğer ceketimi daha getirmedim.

Pederin gönderdiği paraları henüz almadılar. Oradan yana çok sıkıntılıdalar. Fakat ne yapalım, kaderimizde ne var ise çekeceğiz.

Bugün 160 kuruş bozdum.

22 Mayıs 1920, Cumartesi

Ramazan-ı Şerif'in üçü. Aynı tarz-ı hayat. Mevkufiyyet berdevam.

İngilizce okumak ve tespih çekmek ile vakit geçiriyorum. Ara sıra fal da açıyorum. Bugün Reşat Bey ile de görüşemedim. Bizi ayrı saatte, onları ayrı saatte teneffüse çıkardılar.

23 Mayıs 1920, Pazar

Bugün öğleden evvel Ali Cenani Bey'i de getirdiler. Sebeb-i tevkifini sorduğu zaman Konferans kararıyla tevkif edildiğini, sulh bitinceye kadar mevkuf kalacağını söylediler. Onu da bizim odalara aldık. Şimdi dört kişi olduk. Öğlen teneffüste Reşat Bey ile biraz konuşabildik.

Malta'ya sevk edilenleri götüren vapur limanda. Bakalım bu sefer kimi götürecektir? Kader ve talih ne ise o olacak. Cenabıhak neticesini hayır ihsan buyura.

24 Mayıs 1920, Pazartesi

Bugün öğleden sonra Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Birinci Şube reisi Cevâd Paşa'nın damadı kaymakam Basri Bey de getirildi. Ayrı bir odaya konuldu.

Bakalım ne olacak? Allah neler takdir etmiştir.

25 Mayıs 1920, Salı

Refika ve Ferit geldiler. Kira selam gönderdi. Merak etmememi, inşallah neticesinin iyi olacağını söyledi. Bir de mümessil-i siyasiyi görmekten başka çare olmadığını söyledi.

Pederin gönderdiği 117 lira yani 1.000 drahmiyi almışlar. Cümlesi sıhhatte imişler. Bakalım Cuma günü tekrar görüşebilecek miyiz? Ferit'e söyledim, polis heyetine gitsin, çantayı istesin. Çanta henüz gelmediğine bakılırsa henüz alamadı demektir. Yahut da gidemedi. Cuma günü anlayacağız. Bugün de polis müdür-i umumî muavin-i sâbıkı Murad Bey'i getirdiler.

26 Mayıs 1920, Çarşamba

Bugün de aynı suretle geçti. Biraz yağmur yağdı. Öğlen üzeri taraçaya çıktık ve gezindik. İngilizce okumak ve boş zamanlarımda biraz fala bakmakla vakit geçiriyorum. Cuma günü burada bulunursam metodun üçüncü kısmını alırdım. İnşallah bari bu mevküfiyyetimde bu lisanı mümkün mertebe elde ederim.

27 Mayıs 1920, Perşembe

Bugün öğlen üzeri Reşat Bey ile Hacı Ahmet'i sevkiyata götürdüler. Liman riyasetine göndermişler. Sevkıyatı yapan liman kumandanlığı imiş. Allah enca-
mını [sonunu] hayır eylesin, âmin. Bakalım biz ne olacağız, Cenabıhak neler
gösterecek? Kaderimizde ne varsa o olacak. Yarın çocuklarım ile görüşebilecek
miyim? Allah bilir.

Su için 5

28 Mayıs 1920, Cuma

Refikam, kızlarım ve kardeşim geldi. Bir haber getirmediler. Refikamda beş
İngiliz [lirası] var idi. Çok mustarip idi. Sabır ve teenni [soğukkanlılık] tavsiye
ettim. Kitapları değiştirmedim. İzzettin, Hasbi, Mehmet Emin Beyler de geldi,
görüştük. Mağazadan Mahmut Bey, Kâzım ve Kemaleddin Beyler geldi. Elli lira
verdiler. Cenabıhak böyle yardım ediyor. Bunları da İngilizlere tahvil edince on
beş kadar İngilizim olacak. Ne yapalım?.. Buna da çok şükür. Allah ne takdir
buyurduysa o olacak. Mustafa'dan haber gelmiş. Şevki Efendi'nin geri getirilece-
ğine itimadı varmış. İnşallah avdet eder. Belki bu suretle velev ki pek cüzi olsun
evime yardımı olur ümidindeyim.

Bir haftalık yiyecek ve gazete bedeli 50

29 Mayıs 1920, Cumartesi

Bugün Yakup Şevki Paşa ile Ağâh Bey'i ve Yakup Şevki Paşa'nın damadını
getirdiler. Gece de tüccardan Fuat Münir Bey'i getirdiler. Kalabalık oluyoruz.
Bugünkü gazetede Malta'ya Avrupa namında bir kruvazörün gideceği yazıyor.
Bakalım bu kruvazör ne çıkaracak? Cenabıhak ne takdir buyurduysa bittabi
öyle olacak.

440'tan on İngiliz lirasını hazırladım. El-mukadder la yugayyer [kader de-
ğiştirilemez]. Bugün biraz Kuran-ı Kerim de okudum. Derslerime devam ediyorum.

30 Mayıs 1920, Pazar

Ferit geldi. Çamaşırlarımı getirdi. Beyaz elbiselerimi de getirdi. Kendisine
uzun bir liste iade ettim. Yarın bakalım getirecek mi? Yatak da istedim. Yanımda
bulunsun, ne olur olmaz.

31 Mayıs 1920, Pazartesi

Biraderim bugün yata-
ğımı ve diğer birtakım levazımı getirdi. Bugün de bu-
radayız. Bakalım Allah neler gösterecek? Türkçe gazeteler muahedenin metnini
derc ediyorlar.

Tevkifhane müdüriyetindeki yirmi lirayı biradere verdirdim.

Öyle ümid ederim ki bu gece takımlarım geldiği için daha iyi uyuyabileceğim.
Dersime devam ediyorum.

1 Haziran 1920, Salı

Aynı tarz-ı hayat ve mevkûfiyyet berdevam. Refikam, Ferit ve Kerim ile Mukbil Beyler geldiler. Onlar da sıkıntıda.

Yatak takımını satamadılar. Bakalım ne vakit satabilecekler? Mayıs'taki masarif-i umumiyeleri 141 lira tutmuş. Hasbi ve Kâzım Efendilere olan borçları verememişler. Yanya'daki eve Paşazade Fuat Bey talip çıkmış, sordular. Satmakta muhtar olduklarını söyledim. Bu aya yalnız elli liraları kalmış. Bakalım Allah neler gösterecek? Ben ne kadar müddet mevkuf kalacağım, onlar ne ile geçinecekler? Cenabıhak hakkımızda hayır ne ise onu ihsan buyursun, âmin.

Masraf

Öteberi ve bir lira tablacıya 150

2 Haziran 1920, Çarşamba

Hayatımızda bir tebeddül [değişiklik] yok.

Yüzbaşı Bennett ile diğer bir zabıt Şevki Paşa'ya geldiler. Damadını tahliye ettiler. Şevki Paşa ile Ağâh Bey'in de Malta için hazırlanmalarını anlattılar. Yedi, sekiz güne kadar gidersiniz demişler. Demek ki önümüzdeki günlerde yolculuk var. Bakalım ne zaman? Cenabıhak hayırlısını ihsan buyursun, âmin.

Gazete ve su parası 5

3 Haziran 1920, Perşembe

Bugün de buradayız. Küçük çarşafı gönderdik, büyüklerini değiştirdiler.

İnşallah yarın da çocuklarımla görüşeceğim. Bugün tevkifimin tam yirmi ikinci günü. Dersime devam ediyorum.

4 Haziran 1920, Cuma

Bugün refikam ve kızlarım geldi. Görüştük, gittiler. Bilahare Ömer geldi. Ömer ile konuşurken gitmek için hazırlanmağlığım tebliğ edildi. Erkân-ı Harbiye kaymakamı Basri Bey ile beraber gideceğiz. Ömer'e çocuklara mümkün mertebe bakımını söyledim. Şakir ve Cemil Beyler de bilahare geldiler, görüştük.

Hazırlandım. Saat yedide bir zabıt geldi. Eşyalarımızı otomobile koydurdu. Bizi de aldı. Gümrük salonuna geldik. Oradan motorla Ortaköy önünde bulunan 1.200 tonluk Sepoy nam destroyere geldik. Kumandan bizi hüsn-i surette kabul etti. İsmimize bir kamara verdi. Gece orada istirahat edeceğiz. Gece mehtap var. İstanbul'a veda eyledik. Çocuklarımı, ailemi Allah'a emanet eyledim. Rızklarını ancak Allah verebilecektir. Arkadaşlarıma veda ettik. Bakalım Cenabıhak neler gösterecek?

Masraf 150

5 Haziran 1920, Cumartesi

Sabahleyin yedide Çanakkale'de. İyi bir kahvaltı. Fırtına başladı. Mondros'a gitmeden yediğimi çıkardım. 11,5'ta Mondros'ta. Hava fena. Barometre mütemadiyen tenezzül ediyor [iniyor]. Öğleden 5,5'da Mondros'tan kalktık. Deniz pek dalgalı. Güverte deliklerinden kamaramıza sular girdi, rahatsız etti. Bütün gece sallandık, velhasıl fena gece.

6 Haziran 1920, Pazar

Bütün gün fırtına devam etti. Çok mustarip oldum. Hemen bütün günümü yatakta geçirdim. Yarın Malta'da bulunacaktıymışız.

7 Haziran 1920, Pazartesi

Bugün biraz hava iyi. Öğlen üzeri Malta limanına geldik. Bir zabıt geldi, teslim aldı. Üçte Polverista'ya gittik. Arkadaşlarla görüştüm. Bizim Mustafa Bey'in bulunduğu yerdeyim. Hemen eve mektup yazdım.

Elbiselerim yolda ıslandı. Bavulumu açtım. İnşallah yarından itibaren namaza başlayacağım. Ve bir iki gün istirahatten sonra kendime bir program tayin edeceğim. Çalışacağım.

Mektup, eve no. 1.

Vapurdaki neferâta bahşiş 300

8 Haziran 1920, Salı

Gece uyuyamadım. Çok terledim. Güzel bir yıkandım. Namaza da başladım. Abbas Halim Paşa'nın İngilizce kıraat dersine de başladım. Çalışacağım. Dün ve bugün arkadaşları ziyarete başladım. Ekserisini gördüm. Cümlesi tutulmaklığımu budalalığımıza hamlediyorlar. Cenabıhak böyle takdir buyurdu. Başka yapacak bir şey yok idi. Ne takdir buyurduysa öyle olacak. Ne yapalım? Cenabıhak aileme muin olsun. Onlara bugün de bir kart yazdım.

9 Haziran 1920, Çarşamba

Dün gece biraz daha iyi uyudum. Bugün Sudi, Sabri, Hasan Fehmi, Mithat, Habib, Kâtib İzzet, Doktor Halil, Hâzım Beylerle Cemal Bey serbest olduğuna 11 Karşının da keza serbest olduğuna dair emir gelmiş. Bu hafta zarfında bunlar İstanbul'a gidecekler. Allah vere de hepsi birer birer kurtulsa.

İngilizceye devam ediyorum. Buradaki arkadaşların ekserisi fazla asabi olmuş. Hepsini asab içinde. Mamafih evvelden daha fena imişler.

10 Haziran 1920, Perşembe

Polverista'da. Aynı tarz-ı hayat. Her gün soğuk su ile yıkanmaya başladım. Bugün sıhhatim dünden daha iyi. Yalnız rahat çalışabilecek bir yer daha bulamadım. Bakalım İstanbul'a gidecek olanlar yolcu olsun da sonra bir nizamla sokarız ümid ederim. Tenis mahalline gittim. Arkadaşların oynadığını seyrettim.

Pedere mektup.

11 Haziran 1920, Cuma

Polverista'da. Aynı tarz-ı hayat berdevam. Birçokları arabalarla gezmeye git-tiler. Ben gitmedim. Herhâlde fazla masraf ihtiyarından daima tevakkî edeceğim [sakınacağım]. Dersime devam ediyorum.

Bakalım Allah neler gösterecek? Bugün Ferit'e kart yazdım.

Bir şilin, dokuz peni İngilizce kitabı için 21 peni

12 Haziran 1920, Cumartesi

Daha on kişilik bir liste geldiğini söylediler. Bakalım Pazartesi ne çıkacak? Kart yazdım. Bugün ajans geldi. Bir malumat alınamadı.

13 Haziran 1920, Pazar

Bugün Pazar olmak münasebetiyle posta, gazete ve ajans gelmedi. Okumak, bahçede gezinmek ve geceleyin briç oynamakla vakit geçirdim. Mustafa Bey'le mandoline de başladım. Bakalım nereye kadar götürebileceğim? Eski çaldığımı çalabilecek miyim?

Eve mektup.

14 Haziran 1920, Pazartesi

Yeni bir şey yok. İstanbul postası henüz hâlâ gelmedi. Ajanslar geldi okundu. Bugün Mustafa Bey'le tenis oynadık. Epeyce yorulduk.

Bugün buraya muvasalatımın [varışımın] haftasıdır.

15 Haziran 1920, Salı

Tenise bugün de gittim.

Para aldığımız sansür memuruna 6 peni

16 Haziran 1920, Çarşamba

Bugün Malta adasında gezebileceklerin esamisini havi [isimlerini içeren] bir liste asıldı. Elli dokuz kişi var.

Fethi Bey'den maada [hariç] nüzzarın kâffesi [nazırların tümü], Atuf ve Ziya Gökâlp Beylerden maada merkez-i umumî azaları çıkabileceklerdir. Ubeydullah Efendi postasına kadar yeni gelenlerden Tahsin Bey'den maadası çıkabilecektir. Valilerden Rahmi, Hacı Âdil, Zekeriya ve Ahmet Beyler çıkabilecektir. Mahmut Kâmil, Fahri, Ali İhsan, Mürsel Paşalar çıkabilecekler meyânında değildir. Arkadaşlar arasında bu hâl uzun güftüğüyü [dedikodu] mucib oldu.

Kemer ve başlık 9 şilin

17 Haziran 1920, Perşembe

Bugün de tenise gittik. Mamafiş tenis beni yoruyor. Birkaç defa daha gideceğim ve bir şey yapamazsam bir daha gitmeyeceğim. Buradaki jimnastik ile iktifa edeceğim [yetineceğim].

Eve mektup yazdım, no. 3.

18 Haziran 1920, Cuma

Bugün İslam mezarlığına gittik. Piyade gittim. Epeyce yoruludum. Bir diyarenden korkuyorum, inşallah bir şey olmaz.

Eve kart yazdım.

Kartpostal adet 13 2,5 şilin

19 Haziran 1920, Cumartesi

Bugün bayram. Arkadaşlara tebrikata gidip gelindi. Bayram münasebetiyle bugün dersi okumadım.

1,75 şilin (bir şilin yedi buçuk peni)

20 Haziran 1920, Pazar

Nezihe ve Nerime'ye birine Fransızca diğerine Türkçe birer kart yazdım.

Dışarıya çıkanlar dışarıdan gazeteleri getirdiler. İzmit civarında Kuva-yı Milliye ile İngilizler arasında müsademe olduğunu gazeteler yazıyorlar.

21 Haziran 1920, Pazartesi

Bugün Cevdet Bey'in ısrarıyla araba ile denize gittim. Denizde yüzdüm. Fena değil fakat çok uzak. Yaya gitmek pek müşkil.

Bugünkü ajanslarda da aynı havadis var. Bakalım netice ne olacak?

Limonata 2 peni

22 Haziran 1920, Salı

Okumak, tenis yapmak ile iştiğal. Geceleri biraz briç oynuyoruz.

Para aldığımız sansür memuruna 6 peni

23 Haziran 1920, Çarşamba

Tenis, duş, İngilizce. Mandolin. Gece biraz briç.

Dört çift gözlüklerim için 3 şilin

24 Haziran 1920, Perşembe

Yattığım odayı matbah [mutfak] yaptık. Bugünden itibaren bu odada yemek pişirmiyoruz. Yanımızdaki odada gece uyuyamadım. Reşat'ın odasına nakle karar verdim. Güneş teniste epeyce yaktı.

Refikaya mektup.

25 Haziran 1920, Cuma

Bugün müsaade için ben de vali-yi umumiye bir istida verdim. Cevdet'in ibrâmıyla [zorlamasıyla] yaptım. Bakalım ne çıkacak?

Tahsin Bey hastahaneden geldi. Bugün Reşat'ın yanına naklettim. Orada yatacağım. Orada Sabit Bey'in odasında bir briç partisi de ihzar olundu [hazırlandı], fakat gece ona kadar devam etmek şartıyla.

Gece hiç uyumadım gibi. Ümid ederim ki yeni odada uyuyabileceğim.

Bugün eve kart ve mektup gönderdim.

Zarf ve kâğıt 2 peni

26 Haziran 1920, Cumartesi

Bugün sabahleyin banyoyu tenisten sonra yaptım. Gece uyudum. İyi bir uyku. Eve kart gönderemedim, unuttum.

27 Haziran 1920, Pazar

Bugün odayı yıkadık. Sabahleyin pek erkenden duşumu yaptım. Öğleden sonra biraz mandolin çaldım. Son teli kırık idi. Akort ederken Mustafa koparmış. Dün ve bugün ajans geldi.

Nezihe'ye bugün bir kart yazdım.

28 Haziran 1920, Pazartesi

Bugün benim için güzel bir gün. Refikamdan mektup aldım. Tarihi 14 Haziran sene 336. Pederin daha bin drahmı gönderdiğini yazıyor. Kira bizde imiş. Bir de mektubu okurken Mustafa Bey yanımda idi. "Unuttum, söyleyeyim" dedi, "Ben mektupta sizin eve para vermeleri için Şevki Efendi'ye yazdım." Teşekkür ettim ve "Ne suretle tediye edeceğim?" [ödeyeceğim] dedim. "İleride hepsini mahsub [hesap] ederiz" dedi. Cenabıhakk'a bu yeni inayetinden de arz-ı şükran-ı firâvân [çok teşekkürler] ettim. Allah doğruların daima yardımcısıdır.

Bugün 25 Haziran sene 336'da verdiğimiz istidanın cevabı geldi. Gerek bana gerek Mustafa Bey'e çıkmamız için müsaade olundu. Yeni gelenlerin kâffesine müsaade edilmiş oldu. Bakalım netice ne olacak? Allah kerimdir.

Yunanlıların Alaşehir'de sekiz bin esir aldıklarına dair havadis.

Gazoz 3 peni
Para aldığımız sansüre 6 peni
9

29 Haziran 1920, Salı

Sabahleyin okumak ve mandolin çalmakla vakit geçirdim. Öğleden sonra tenis. Bugün iki defa deniz banyosu. Mektubun verdiği ferahlık çok iyi. Akşam tenis oynadım.

Refikama kart yazdım. Para için de yazdım.

30 Haziran 1920, Çarşamba

Sabahleyin Cevdet ve diğer rüfeka [arkadaşlar] ile beraber denize banyoya. Öğleden sonra tenis, yine deniz suyuyla banyo. Sıcak bir gün.

Refikama kart yazdım.

Teniste top toplayan çocuğa	6
Çamaşırcı kadına (10) parça çamaşır için	<u>15</u>
	21

1 Temmuz 1920, Perşembe

Aynı tarz-ı hayat. Sabahleyin okumak. Öğleden sonra tenis dersi.

Babama Fransızca mektup. Refikama mektup, numero 7.

<u>Masraf</u>	
Yemek için Mustafa Bey'e	45 şilin

2 Temmuz 1920, Cuma

İkide dışarıya çıktık. Hava çok sıcak. Çok terledim. Valetta'da gezdik, hama-gittik. Mamafih bu gezmeden hiçbir şey anlamadım. Vaktinde Polverista'ya geldik. Sabahleyin deniz hamamına gitmiş idim.

Kundura, hamam	23 şilin
----------------	----------

3 Temmuz 1920, Cumartesi

Sabahleyin banyo, mandolin. On birde mandolin dersini yaptık. Fakat Paşa dersi yapamayacağımızı söyledi. Dersi yarın yapacağız. Akşamüstü tenise gittik. Dört kişi olduğumuzdan yalnız, dördümüz oynadık.

Allah'ın lütf u keremi ve inayeti büyüktür. Bugün Cevdet yanıma geldi. Parasının geldiğinden ve sıkılmamamdan, bana da biraz para ayıracağından bahsetti. Allah'a arz-ı şükrandan acizim. Cenabıhak sefil kılmak istemediği kullarına böyle yardımcıları çıkarır.

Refikama kart yazdım.

4 Temmuz 1920, Pazar

Bugün bir yere gidemedim. Refet Paşa'dan ikinci mandolin dersini aldık. Güç, fakat çalışacağız. Ümid ederim ki başarabileceğiz.

Masraf	40 şilin
--------	----------

5 Temmuz 1920, Pazartesi

Sabahleyin Cevdet Bey vesaire ile denize gittik. Bayraklara kadar yüzdüm. Mandolin dersini yaptık. Bugün bazı ince notaları tefrik ettim [ayırt ettim].

İngilizce dersi kemal-i asayiş devam ediyor. Yalnız gece Rauf Bey meşgul olduğundan gece dersini yapamadım.

6 Temmuz 1920, Salı

Sabahleyin tenis. Öğleden evvel mandolin dersi. Öğleden sonra İngilizce dersi. Posta geldi. Refikamdan 19 Haziran sene 336 tarihli ikinci bir mektup aldım.

Tenisteki çocuğa	6 peni
Parayı aldığımız adama	6 peni

7 Temmuz 1920, Çarşamba

Bugün sabahleyin denize gittik. Öğleden sonra 4,5'ta Tahsin Bey ile çarşıya gezmeye çıktık. Masrafı sonra hesap edeceğiz.

Mandolin notaları	2 şilin
-------------------	---------

8 Temmuz 1920, Perşembe

Sabahleyin tenise gittim. Derse. Öğleden sonra derslere devam. Akşam biraz briç. Bugün masraf yok.

9 Temmuz 1920, Cuma

Sabahleyin denize gittik. Mandolin dersi alındı. Öğleden sonra İngilizce ve gece yine İngilizce.

Nezihe'ye bir kart yazdım.

10 Temmuz 1920, Cumartesi

Sabahleyin banyo, sonra tenis. Tekrar banyo. Mandolin dersi. Öğlen yemeği. Biraz uyku. İngilizce dersini ihzar [hazırlama].

Öğleden sonra Abbas Halim Paşa biraz rahatsız olduğundan İngilizce okuyamadık. Biraz mandolin. Gece Rauf Bey'den İngilizce. Günüm olduğu hâlde dışarıya çıkmadım.

Refikaya bir kart gönderdim.

Süpürge, testi, kova, boya ve kundura mantarı	8 şilin 10 peni
---	-----------------

11 Temmuz 1920, Pazar

Bugün sabahleyin mandolin dersinden sonra yemek yenildi. Öğleden sonra Tahsin, Reşat ve Muammer Beyler ile beraber Birzebbuga'a gittik, denize de girdik. Zararsız bir gün geçirdim. Bugün de İngilizce dersi yapılmadı.

8 şilin Tahsin Bey'e verdim.

12 Temmuz 1920, Pazartesi

Sabahleyin deniz, ders. Öğleden sonra ders. Bugün posta gelmedi. Onun için mektup alamadık.

13 Temmuz 1920, Salı

Sabahleyin banyo, tenis. Tekrar banyo, mandolin. Öğleden sonra İngilizce, mandolin, İngilizce. Gece briç.

Para aldığımız adam	6 peni
Çamaşırcıya	<u>15 peni</u>
	21

14 Temmuz 1920, Çarşamba

Öğleden evvel mandolin. Öğleden sonra İngilizce. Bugün günüm olduğu hâlde çıkmadım. Yerime Mustafa çıktı. Sabahleyin denize gittik. Yüzdük.

15 Temmuz 1920, Perşembe

Evime mektup yazdım. Refikadan, mağazada Kâzım ve Kemaleddin Beylerden mektuplar aldım. Sabahleyin tenise gittik.

16 Temmuz 1920, Cuma

Sabahleyin denize gittik. Refikama bir kart yazdım. Öğleden evvel mandolin, öğleden sonra İngilizce. Masraf (dört şilin) Mehmet Efendi'den aldığımı arabalara verdim.

17 Temmuz 1920, Cumartesi

Sabahleyin tenise gittik. Öğleden evvel mandolin, öğleden sonra İngilizce. Gece biraz briç.

Tenisteki çocuğa	3 peni
------------------	--------

18 Temmuz 1920, Pazar

Sabahleyin deniz suyuyla yıkanma, biraz ders, mandolin, öğleden sonra İngilizce.

Nuri Bey'e top parası	34 peni
Kartpostal	<u>12 peni</u>
	46

19 Temmuz 1920, Pazartesi

Sabahleyin denize gittik. Öğleden sonra İngilizce. Biraz da gece mandolin. İstanbul'a gitmelerine müsaade olunan zevat bugün ya da yarın hareket edecekler. Mütebaki kalanlarımız hakkında da Cenabihak hayır ne ise onu ihsan buyursun, âmin.

20 Temmuz 1920, Salı

Sabahleyin tenise gittim. Öğleden evvel biraz mandolin. Öğleden sonra İngilizce ve Mavi Kitap'tan tercüme ettiğim parçaların tebyizi [temize çekilmesi].

Çamaşırçıya 10,5 peni

21 Temmuz 1920, Çarşamba

Sabahleyin denize gittim. Geldikten sonra Mavi Kitap'tan tercüme edilen kısmı tebyiz etmeye devam ettim. Öğleden sonra İngilizce.

Bugün çıkanlara dörtten ona kadar müsaade olunmuştur. Bakalım bu müsaade daha iyi midir? Öğleden sonra dışarı çok sıcaktır.

22 Temmuz 1920, Perşembe

Sabahleyin tenise gittik. Bugün de posta çıkmadı. Refikama 13 numarolu mektubu yazdım.

23 Temmuz 1920, Cuma

Sabahleyin denize gittik. Öğleden sonra İngilizce. Mavi Kitap'ın parçalarının tercümesini tebyiz ediyorum.

Mustafa para için söyledi. On liralık bir çek verecek.

24 Temmuz 1920, Cumartesi

Sabahleyin tenise. Öğleden sonra İngilizce. Yarın Abbas Halim Paşa'daki İngilizce hitam bulacaktır.

Bugün de çıkmadım. Yine posta yok.

25 Temmuz 1920, Pazar

Cevdet Bey de 10 liralık bir çek verdi. Allah bu suretle üç ay idaremi daha temin buyurdu. Bakalım sonrası ne olacaktır? Allah kerim.

Bugün Abbas Paşa'daki derse nihayet verdik. Tebyizi de bitirdim.

26 Temmuz 1920, Pazartesi

Bugün öğleden sonra refikamdan bir mektup, hemşirelerimden bir kart, kızlarımdan birer kart aldım. Sabahleyin denize gittik.

Dondurma 3 peni

27 Temmuz 1920, Salı

Sabahleyin tenis. Rauf Bey'den okumakta olduğum İngilizceyi gündüz öğleden sonra saat üçte yapmaya başladım.

Bugün posta geldi. Refikamdan iki mektup, çocuklarımdan kartlar, Ferit'ten kartlar aldım. İyi bir gün! Onların tatlı hayaliyle yaşadım. Bugün para da aldım. Mustafa ve Cevdet Beylerin devrettikleri on liralık çekler hesabıma kaydolundu.

Sansüre para 12 peni

28 Temmuz 1920, Çarşamba

Sabahleyin denize gittik. Öğleden sonra İngilizce. Bugün çamaşırlarımı ve çocuklarımın fotoğrafını aldım. Kendilerine cevaplar yazdım.

Kartpostal 15 peni

29 Temmuz 1920, Perşembe

Sabahleyin tenis. Öğleden sonra İngilizce. Eve mektup yazdım.

30 Temmuz 1920, Cuma

Sabahleyin denize. Öğleden sonra cuma olduğundan İngilizce okumadım. Mağazaya Kâzım Bey'e mektup gönderdim.

Çamaşırcı kadına 13,5 peni

31 Temmuz 1920, Cumartesi

Sabahleyin tenis. Öğleden sonra çıktım. Tıraş fırçası, peksimet, yıkanacak lif ve çocukların fotoğrafı için mahfaza aldım. Mustafa Bey ile Valetta'da buluştuk. Nezihe'ciğime kart gönderdim.

Mustafa Bey'e aldığım lif ve peksimet dahildir 15 şilin 6 peni

1 Ağustos 1920, Pazar

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün spor yok. Dışarıya da çıkmadım. Yerime Mustafa çıktı. Mustafa Bey'den on lira almış idim. İki evvel ve iki bugün dört lira verdim.

2 Ağustos 1920, Pazartesi

Sabahleyin denize gittik. Öğleden sonra İngilizce okudum. Bugün Mustafa Bey'in odasına naklettim. Allah hakkımda hayırlı eylesin, âmin.

3 Ağustos 1920, Salı

Sabahleyin tenis. Öğleden sonra İngilizce. Bugün de posta gelmedi.

Masraf

Para aldığımız adam 12 peni

Çamaşırcı kadına 9 peni

21

4 Ağustos 1920, Çarşamba

Sabahleyin denize. Öğleden sonra İngilizce. İstanbul'dan posta gelmedi.

5 Ağustos 1920, Perşembe

Sabahleyin tenise. Öğleden sonra İngilizce. İstanbul'dan posta gelmedi.

6 Ağustos 1920, Cuma

Bugün denize gidemedik. Yarın gidecekmışız. İstanbul'dan Kırşehir müdde-i umumî Ali [Nazmi] Bey'i getirmişler. Mamafih postayı tevzi etmediler [dağıtmadılar].

Çamaşırcı kadına	12 peni
Dondurma	<u>3 peni</u>
	15

7 Ağustos 1920, Cumartesi

Bugün denize gittik. Öğleden sonra çıktım. Mandolin muallimine gittim. Öyle ümid ederim ki Çarşamba günü İngilizce dersi de alabileceğim.

Beş ders için muallime	10 şilin
Metoda	3,6 şilin
Kendi masrafım	<u>1,1 şilin</u>
	14,7

8 Ağustos 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Bugün okudum. Banyomu burada yaptım.

Mustafa Bey'e	12 peni
Kartpostal adet 12	<u>12 peni</u>
	24
Mustafa Bey'e 20 şilin yani 1 lira	

9 Ağustos 1920, Pazartesi

Bugün de posta gelmedi ve tevzi olunmadı. Denize gittik. Öğleden sonra İngilizce.

10 Ağustos 1920, Salı

Bugün posta yok. Sabahleyin tenise gidildi. Nihal'e kart yazdım.

Para aldığımız sansüre	1 şilin
Mustafa Bey'e	<u>3,5 şilin</u>
	4,5

11 Ağustos 1920, Çarşamba

Bugün denize gittik. Denizden geldikten sonra posta geldi. Refikadan bir kart, iki mektup, Ferit'ten bir kart, Nerime ve Nezihe'den ikişer mektup aldım. İki gömlek, cibinlik ve yığın da geldi.

Bugün çıktım. Berlitz mektebine gittim. İlk dersi aldım. Bir kadın ders verdi. Mandolinden de ikinci dersi aldım.

Pedere kart yazdım.

Mektebe bir çek 56 şilin
Defter 1,3 şilin

12 Ağustos 1920, Perşembe

Sabahleyin tenise gidildi. Öğleden sonra İngilizce ve mandolin.

Çamaşırcı kadına 12 peni

13 Ağustos 1920, Cuma

Sabahleyin denize gidildi. Öğleden sonra kendi kendime çalıştım. Nerime'ye bir kart.

14 Ağustos 1920, Cumartesi

Sabahleyin tenise öğleden sonra dışarıya çıktım. Mektebe gittim. İkinci dersi aldım. Mandolinden de üçüncü dersi aldım.

Nezihe'ye bir kart.

Gidip gelme 6 peni

15 Ağustos 1920, Pazar

Pazar, bir yere çıkmadım. İçeride çalıştım.

16 Ağustos 1920, Pazartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Denize gittik.

Araba parası 7,5 peni

17 Ağustos 1920, Salı

Tenise gidildi.

Zavallı mutasarrıfın [Urfa mutasarrıfı Nusret Bey] idam edildiğini gazetelerde okudum. Mütteessir olmamak kabil değil. Kader demekten başka elimden bir şey gelmiyor.

Ferit'e bir kart.

Mustafa Bey'in çamaşırı için 18 peni

18 Ağustos 1920, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün İngilizceden üçüncü ve mandolinden dördüncü dersimi aldım.

Gidip gelme	6 peni
Mustafa Bey'e	<u>30 peni</u>
	36

19 Ağustos 1920, Perşembe

Sabahleyin tenise gidildi. Öğleden sonra İngilizceye çalışıldı.

20 Ağustos 1920, Cuma

Sabahleyin denize gittim. Bugün nihayet verdim. Bütün gün derslerime çalıştım. Yirmi üç defa denize gittim.

21 Ağustos 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. İngilizceden dördüncü ve mandolinden beşinci dersimi aldım.

Gidip gelme	6 peni
-------------	--------

22 Ağustos 1920, Pazar

Bugün çıkacak iken çıkmadım. Kampta kaldım. Biraz çalıştım.

23 Ağustos 1920, Pazartesi

Bugün bir yere gitmedim. Yalnız tenise gittim. Eski kendi timim [takımım] ile oynadım.

Bugün Binbaşı Gatt'e bir mektup yazdım. İkide mektebe girmek için müsaade etmesini rica ettim.

24 Ağustos 1920, Salı

Bugün dersime çalıştım. Gatt ricamı kabul etti ve tebliğ ettiler. Pedere kart. Hüseyin Bey'e kart.

Çamaşır için İslam'a	11 peni
----------------------	---------

25 Ağustos 1920, Çarşamba

Bugün bayramın birinci günü, tebrikât. Bugün talep ve istidam veçhile ikide çıktım. Mektebe gittim. Bugünden itibaren dersi çiftleştirdim. Demek ki bugün beşinci ve altıncı dersi aldım.

Mandolinden altıncı dersi aldım.

Ömer ve Kerim'e bayram kartı.

Mösyö Pavelo'ya	10 şilin
Gidip gelme ve kahve masrafı	<u>2,6 şilin</u>
	12,6

26 Ağustos 1920, Perşembe

Bugün diğer tim ile tenise gittim. Öğleden sonra biraz okudum. Rauf Bey'den İngilizce.

27 Ağustos 1920, Cuma

Sabahleyin tenise. Öğleden sonra biraz çalıştım. Mustafa Bey bugün yeni mandolin muallimine gitti.

Mustafa Bey'e bir lira verdim.

Öğleden sonra posta geldi. Refikadan 7 Ağustos sene 336 ve Ferit'ten 3 ve 7 Ağustos sene 336 kart ve mektup aldım. Sıhhatleri iyi. Kira merak etmememi söylüyormuş.

Şevki Efendi'ye bayram kartı.

28 Ağustos 1920, Cumartesi

Öğleden sonra ikide çıktım. Doğru mektebe gittim. Yedinci ve sekizinci derslerimi aldım. Mandolinden de yedinci dersi aldım. Sekizde kampa avdet ettim.

Bir çift iskarpın	12 şilin
Gidip gelme ve dondurma	<u>1,5 şilin</u>
	13,5 şilin

29 Ağustos 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. İçeride oturdum.

Bugün İstanbul'dan Süleyman Necmi Bey, İlyas Sami Efendi, dışçı Atıf Bey ve Samsun Ahz-ı Asker reisi Nazım getirildiler. Onlar da bize iltihak etti.

Mustafa Bey'e bir lira verdim.

30 Ağustos 1920, Pazartesi

Sabahleyin tenis. Öğleden sonra çalışmak.

Posta taahhütlü zarfı	2 şilin
-----------------------	---------

31 Ağustos 1920, Salı

Bugün derslerime çalıştım. İstanbul'dan gönderilen on liranın geldiğini sansür söyledi.

Sansür memuruna ve Mustafa Bey'e	2 şilin
----------------------------------	---------

1 Eylül 1920, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Sabahleyin tenise gittim. Bugün dışarıya çıktım. İngilizceden dokuzuncu ve onuncu derslerimi aldım. Mandolinden sekizinci dersi aldım.

Bugünden itibaren Mehmet Efendi, Mustafa Bey, Cevat Bey ve ben dört kişi yemek yiyoruz.

Masraf

Mustafa Bey için mandolin muallimine	4 şilin
Kartpostal ve zarf için	3 şilin
Kitap ve defter	6,6 şilin
Gidip gelme	<u>0,6 şilin</u>
	14,2

2 Eylül 1920, Perşembe

Bugün derslerime çalıştım.

3 Eylül 1920, Cuma

Sabahleyin tenise, öğleden sonra derse çalıştım.

Bugün arkadaşların da çıkmasına dair olan liste geldi. Zülfü, Feyzi Beyler ile Mürsel Paşa, Arif Efendi, Yusuf Efendi'den maadası kâffeten dahildir. Bugünkü sevince hadd ü payan yok.

Mustafa Bey'e bir lira verdim.

4 Eylül 1920, Cumartesi

Çıktım. İngilizceden on birinci ve on ikinci dersleri aldım. Mandolinden dokuzuncu dersi aldım.

Mustafa Bey'e 22 şilin verdim.

Kemaleddin Bey'e kart.

Serpuş	17 şilin 6 peni
Potin bağı adet 2	3 şilin 6 peni
Çorap çift 3	8 şilin
Kitap	2 şilin 3 peni
Gidip gelme	<u>1 şilin 4 peni</u>
	32 şilin 7 peni

5 Eylül 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Mütemadiyen çalıştım.

Mustafa Bey'e 8 şilin.

6 Eylül 1920, Pazartesi

Bugün çıkmadım. Tenise gittim. Biraz üşüttüm. Arkam ağrıyor. Mustafa da daha ziyade üşüttü.

Kâzım Bey'e mektup.

7 Eylül 1920, Salı

Bugün de postayı tevzi etmediler. Mustafa Bey yine biraz rahatsız.
Halep'e Corci Abdeni'ye taahhütlü mektup. Hemşirelere kart.

8 Eylül 1920, Çarşamba

Bugün postayı getirdiler. Üç haftalık posta birden birikti. Hepsini birden verdiler. Refikamın üç mektubu var idi. 28 Ağustos tarihli mektup da var idi.

Mektebe gittim. On üçüncü ve on dördüncü derslerimi aldım. Mandolinden de onuncu dersi aldım.

Agâh Bey'in İstanbul'a gitmesi için emir gelmiş.

Gidip gelme ve çay parası 1,3

9 Eylül 1920, Perşembe

Bugün çalıştım, gece elektrikler yanmadığı için gece bir şeye çalışmadım.
Agâh Bey yarın gidiyor. Mustafa Bey biraz daha iyi. Bugün dışarıya çıktı.

Çamaşırcı kadına 1,9

10 Eylül 1920, Cuma

Sabahleyin tenise. Öğlene kadar çalışmadım. Öğleden sonra biraz çalıştım.

Mustafa Bey'e bir lira verdim 20 şilin

11 Eylül 1920, Cumartesi

Bugün derslerime gittim. İngilizce on beşinci ve on altıncı dersleri, mandolinden de on birinci dersimi aldım.

On beş peni gidip gelme ve çay	1,3
Mandolin muallimine	10
[...] ve eldiven	7
Baston	<u>3</u>
	21,3

12 Eylül 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Pasomu Mustafa Bey'e verdim. İçeride oturdum. Rauf Bey'den İngilizce dersi aldım. Dişçi Atuf Bey'e de dişlerimi gösterdim. Yalnız bir dişin çürük olduğunu söyledi.

Mustafa Bey'e verdim 12 şilin

13 Eylül 1920, Pazartesi

Bugün çalıştım. Tenise gittim. Dişlerimi bugün muayene ettirdim. İki lira on sekiz şilin verecekmışiz.

14 Eylül 1920, Salı

Dişlerimi tedaviye başladım. Bayram tebriklerini bugün aldım.

Para aldığımız sansüre 1 şilin

15 Eylül 1920, Çarşamba

Yağmur yağdığından tenise gidilemedi. Dışarıya çıktım. İngilizceden on yedinci ve on sekizinci derslerimi aldım. Mandolinden de on ikinci dersi aldım.

Evvelce İstanbul'a giden Mithat Bey bugün tekrar geldi.

Gidip gelme ve çay	1,1
Kitap	<u>5,5</u>
	6,6
Mandolin muallimine	2
	8,6

16 Eylül 1920, Perşembe

Bugün çalıştım. Dişlerimi tedavi ettirdim.

Refikama mektup yazdım.

Çamaşırcıya kendimin ve Mustafa Bey'in çamaşırları için 3 şilin

17 Eylül 1920, Cuma

Sabahleyin tenise. Öğleden sonra mütemadiyen çalıştım.

Yanya'dan pederden ve Amerika'dan Mösyö Turc'ten kart ve mektup.

Mahmut Bey'e kart. Cevap.

Mustafa Bey için Doktor Berki Bey'e 3 şilin

18 Eylül 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. İngilizce ve mandolin derslerine gittim. İngilizceden 19 ve 20'nci dersi aldım. Eski muallimi bıraktım. İki alacağım kaldı. Yeni muallime gittim. Aylığı on beş şiline ilk dersi aldım. On şilin de verdim.

Mandolin muallimine	10 şilin
Mandolin kılıfı ve tel	8,5 şilin
Çay ve gidip gelme	<u>1,1 şilin</u>
	19,6

19 Eylül 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Rauf Bey'den İngilizcem aldım.

20 Eylül 1920, Pazartesi

Sabahleyin tenise gittim ve derslerime çalıştım.

Bugün Dersim mebusu Mehmet Bey, Sudi Bey, Sivas Polis müdürü Rifat Bey ve Kırşehir Jandarma kumandanı [Burhanettin Bey] geldiler.

21 Eylül 1920, Salı

Bugün çalıştım. Postayı bugün tevzi etmediler. Bakalım belki yarın tevzi ederler. Pedere kart. Mösyö Turc'e ilk İngilizce mektup tarihi fi 20.

Kendim ve Mustafa Bey için sansüre	2 şilin
Dişçi Atıf Bey'e	60 şilin

22 Eylül 1920, Çarşamba

Tenise gittim. Posta gelmedi. Yine mektupsuz kaldık.

Dışarıya çıktım. İngilizceden 21 ve 22'nci derslerimi aldım. Mandolinden ikinci dersi aldım.

Mandolin muallimine	6
Gidip gelme	1,1
Kartpostal	<u>2</u>
	9,1

23 Eylül 1920, Perşembe

Bugün çalıştım. Bir yere gitmedim. Mustafa Bey'e on liradan dördünü verdim. Altı kaldı.

24 Eylül 1920, Cuma

Sabahleyin tenise. Bugün de posta çıkmadı.

25 Eylül 1920, Cumartesi

Bugün çıktım. İngilizceden 23 ve 24 ve mandolinden 3'üncü derslerimi aldım. Bugün de posta gelmedi.

Gidip gelme ve çay	1,1
Kumpanya (Mustafa Bey için)	<u>5,6</u>
	6,7

26 Eylül 1920, Pazar

Bugün bir yere gidemedim. Kampta kaldım.

27 Eylül 1920, Pazartesi

Sabahleyin tenise gittim. Öğleden sonra posta geldi. Refikamdan ve yavrularımdan iki mektup çıktı. Çok şükür afiyette imişler. Ferit de eczacıya kaydolmuş. Halep'e kartlar gönderdim. Mustafa Bey'e bir buçuk lira daha verdim. 4,5 kaldı.

28 Eylül 1920, Salı

Bütün gün çalışmakla meşgul oldum.

Her ikimizin çamaşırımız için çamaşırcıya	2,3
Sansüre	<u>1</u>
	3,3

29 Eylül 1920, Çarşamba

Sabahleyin tenise. Bugün çıktım. İngilizceden 25'inci dersi aldım. Mektep ücreti tezyid etti [artırıldı]. Yirmi dersi 126 şilin yaptı ki benim için badema [bundan böyle] devam imkânını selb eyledi [ortadan kaldırdı]. Mandolinden 4'üncü dersi aldım. İngilizceye başka bir muallim bulmak için mandolin muallimine rica ettim. Bulacağını vaat eyledi. Bakalım ne olacak?

Muzıka	2,5
Benim gidip gelme ve çay	1,3
Mustafa Bey'in mandolin muallimine aylığı	<u>11</u>
	14,8

30 Eylül 1920, Perşembe

Kamptan çıkmadım. Mütemudiyen oturdum. Bugün jimnastik de yok idi. Mustafa Bey'e iki lira daha verdim.

Çamaşırcıya 1 şilin

1 Ekim 1920, Cuma

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Tenise gittim. Mustafa Bey'e iki lira daha verdim.

2 Ekim 1920, Cumartesi

Dışarıya çıktım. Matmazel nâdim [pişman] olmuş. Derse eski fiyatta devam edeceğim. Bugün 26'ncı dersimi aldım. Mandolinden de beşinci dersi aldım.

<u>Masraf</u>	
Gidip gelme	1,1
Yaka ve düğme	4,4
Muallime kâğıt için	<u>2</u>
	7,5

3 Ekim 1920, Pazar

Bugün öğleden sonra biraz çıktım. Selimiye'ye kadar gittim geldim.

Gidip gelme	12 peni
Gazoz ve gateau	<u>5 peni</u>
	17
	1,5 yani bir şilin beş peni

4 Ekim 1920, Pazartesi

Bugün sabahleyin tenise gittim. Dün akşamüstü olduğu gibi bugün de biraz başım ağrıdı fakat bilahare geçti.

5 Ekim 1920, Salı

Bugün öteki tim ile tenise gittim. Zararsız oynadım.

Sansüre para almak için

1 şilin

6 Ekim 1920, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün dışarıya çıktım. İngilizceden 27 ve 28'inci dersi aldım.

Peksimet

1 şilin

Gidip gelme

4 peni

1,4

07 Ekim 1920, Perşembe

Bugün bir yere gitmedim. Biraz dersime çalıştım. Posta gelmedi.

İki şilin altı peni çamaşırcıya

2,6

8 Ekim 1920, Cuma

Sabahleyin tenise gittim.

Mustafa Bey'e üç lira verdim.

09 Ekim 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. İngilizceden 29 ve 30'uncu, mandolinden yedinci dersi aldım.

Bugün de posta yok.

Gidip gelme ve çay

1,3

Mızrap

6

1,9

10 Ekim 1920, Pazar

Bugün bir yere gidilmedi. Mütemadiyen çalıştım.

11 Ekim 1920, Pazartesi

Bugün sabahleyin tenise gidildi. Bugün pek iyi oynadım. Bugün de posta yok.

12 Ekim 1920, Salı

Sabahleyin tenise gidildi.

1 şilin para aldığımız herife.

13 Ekim 1920, Çarşamba

Sabahleyin tenise gidildi. Öğleden sonra çıktım. İngilizceden 31'inci, mandolinden 8'inci dersi aldım.

Posta geldi. Refikadan 18 ve 25 Eylül sene 1920 tarihli. Kızlarımdan da var. Mustafa Bey için 28 şiline bir jilet bileme makinesi aldım. On bir şilin de verdim.

Gidip gelme ve çay 1,3 bir şilin üç peni

14 Ekim 1920, Perşembe

Bugün tenise gitmedim. Biraz çalıştım.

Çamaşırcıya 2,5 şilin

15 Ekim 1920, Cuma

Sabahleyin yağmur yağdığından tenise gidilemedi.

16 Ekim 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. İngilizceden 32'nci mandolinden 9'uncu dersi aldım.

Gidip gelme ve çay	1,1
Cevdet Bey'e bir defter ve kart	<u>1,3</u>
	2,4

17 Ekim 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Yalnız çalıştım.

18 Ekim 1920, Pazartesi

Tenise gittim.

Nihal'e kart. Kâzım Efendi'ye mektup.

19 Ekim 1920, Salı

Sansürden üç lira aldım.

Mustafa Bey'e bir lira verdim 1 şilin

20 Ekim 1920, Çarşamba

Dışarıya çıktım. İngilizceden 33'üncü, mandolinden onuncu dersi aldım. Mister Hall namında bir İngiliz muallimi buldum. Tvsykpa'da oturuyor. Cumartesi başlayacağız bakalım.

Mandolin muallimine ikinci ayın aylığı	10
Gidip gelme ve çay	1,1
Defter	<u>2,0</u>
	13,1

21 Ekim 1920, Perşembe

Yağmurlu bir hava.

22 Ekim 1920, Cuma

Yağmurlu bir hava.

Mustafa Bey'e iki lira verdim.

23 Ekim 1920, Cumartesi

(Yağmurlu bir gün.)

Dışarıya çıktım. İngilizceden 34'üncü dersi, diğer İngilizceden 1'inci dersi aldım. Mandolinden 11'inci dersi aldım. Mister Hall riyaaziye muallimi imiş. Mamafih İngiliz'dir. İstifade memuldür [umulur].

Posta geldi. Refikadan 2 ve 9 Teşrinievvel sene 336 mektuplar aldım. [...] Bir pantolon ve birkaç yaka ile bir yelek gönderdiler, aldım.

Muallime	20 şilin
Mustafa Bey'in	3
Cevdet	3
Gidip gelme ve çay	1,1
İki defter	0,80
Kakao	<u>1,1</u>
	28,10

24 Ekim 1920, Pazar

Bugün dışarıya çıktım. Fakat pek az kaldım. Beşte çıktım. Altıda avdet ettim.

25 Ekim 1920, Pazartesi

Tenise gidilmedi. Çalışıldı.

26 Ekim 1920, Salı

Yunan kralının öldüğünü ajans yazıyor.

Sansüre para için	1 şilin
Çamaşırcıya	<u>1,4</u>
	2,4

27 Ekim 1920, Çarşamba

Yağmur yağdığından tenise gidemedik. Dışarıya çıktım. Mektepte 25'inci, Mister Hall'dan 2'nci, mandolinden 12'nci dersi aldım. Mister Hall İrlandalı Katolik imiş. Bundan daha ziyade memnun oldum.

Bugün Ahmet Emin "Ajans İstevan'dan" naklen bugün üçte Tevfik Paşa'nın kabinesi fermanı okunduğunu, İzzet Paşa'nın Dahiliye, Salih Paşa'nın Bahriye, Ziya Paşa'nın Harbiye, Sefa Bey'in Hariciye Nezaretlerine tayin olunduğu haberi getirdi. Doğru ise Cenabıhak muvaffak-ı bi'l-hayr buyursun, âmin. Buradaki donanma Yunanistan'a gitmiş. Yunanistan'da karışıklık var imiş.

Bir zarf, defter, bir kurşun kalem 3,6
Gidip gelme 5
4,1

28 Ekim 1920, Perşembe

Bugün de hava bulutlu ve sabahleyin yağmurlu. Şayan-ı kayd bir şey yok.

Çamaşırcıya 1,6 (bir şilin altı peni)

29 Ekim 1920, Cuma

Yağmur yağdığı için tenis oynayamadık.

30 Ekim 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. Mektepten 36'ncı dersi aldım ve ayın iptidasından [başlarından] itibaren huruc zamanı [çıkış saatleri] değiştiği için mektebi kat ettim [kestim]. Mandolinden 13'üncü, Mister Hall'den 3'üncü dersi aldım.

Mustafa Bey'e bir lira verdim.

Yarım liraya iki tencere aldım.

Gidip gelme 4 peni

31 Ekim 1920, Pazar

Hava yine yağmurlu.

1 Kasım 1920, Pazartesi

Bugün posta geldi. Onun için gece yazdığım mektubu geri aldım, bugün değiştirdim. Hava yağmurlu olduğundan tenis oynayamadık.

Refikadan 16 Teşrînievvel sene 336 tarihli mektup aldım.

2 Kasım 1920, Salı

Bugün akşamüstü çıktım. Tiyatroya gittim. Operanın orkestrası iyi. Aktörler de Malta'ya nazaran fena değil. Gece yarısından sonra avdet ettik.

Masraf

Sansür memuruna 1 şilin

3 Kasım 1920, Çarşamba

Hava yağmurlu değil idi, çok rüzgâr olmasına rağmen tenis yapabildik.

Dışarıya çıktım. Mister Hall'dan 4'üncü, mandolinden 14'üncü dersimi aldım. Maltızla da görüştüm. Ayda yarım lira vererek birer saat konuşma yapacağım. Bakalım ne olacak?

Mustafa Bey için mandolin muallimine yarım lira verdim.

4 Kasım 1920, Perşembe

Bugün de biraz yağmur yağdı.

Çamaşırcıya	2,4
Taahhütlü mektup zarfı	$\frac{1}{3,4}$

5 Kasım 1920, Cuma

Tenise gidildi. Posta ve mektup yok.

Mustafa Bey'e iki lira verdim.

6 Kasım 1920, Cumartesi

Bugün ikide çıktım. Evvela Mister Hall'dan 5'inci dersi aldım. Sonra Maltıza uğradım. Yarım saat kadar konuştuk. Okuttu, yazdırmadı. Nihâyet ondan gramer okumaya karar verdik. Sonra da mandolinden 15'inci dersimi aldım. Kampa geldim.

Şeyhülislâm Efendi'nin istediği yere gitmekte serbest olduğunu bugün öğleden sonra birde kendisine tebliğ ettiler. Müşârünileyh [kendisi] İstanbul'a gitmek istiyor.

Maltız mualliminin bir aylığı	1 şilin
-------------------------------	---------

7 Kasım 1920, Pazar

Bugün çalışmak ile geçirildi. Hava iyi görünüyor fakat tekrar yağmur muhtemeldir.

8 Kasım 1920, Pazartesi

Yağmur yağdığından tenise gidilemedi.

9 Kasım 1920, Salı

Gayet şiddetli yağmur ve bora.

Mösyö Turc'ten iki mektup bir kitap ve gazete aldım.

(Ofisteki para bitmiştir.)

Sansür memuruna	1 şilin
-----------------	---------

10 Kasım 1920, Çarşamba

Bugün dışarıya çıktım. Hall'dan 6'ncı, Maltızdan 2'nci, mandolinden de 16'ncı dersi aldım. Ve kampa geldim.

11 Kasım 1920, Perşembe

Dün gelen posta bugün yortu olmak hasebiyle bugün dağıtılamamıştır.

12 Kasım 1920, Cuma

Tenise gidildi ve çok oynandı.

Refikadan 23 Teşrinievvel sene 1920 tarihli mektubu aldım. Kızlarımın da bir kartı var idi.

Mustafa Bey'e bir buçuk lira verildi.

Çamaşırcı kadına 1,6

13 Kasım 1920, Cumartesi

Bugün de yağmur yağıyor. Dışarıya çıktım. Hall'dan 7, Maltızdan 3, mandolinden 17'nci dersi aldım.

14 Kasım 1920, Pazar

Bugün beşte çıktım. Altıda geldim. Elektrik ziyası olmadığından geceleyin çalışılamadı.

Oxford lüğatini aldım 8 şilin

15 Kasım 1920, Pazartesi

Bugün tenis oynadık.

Bugün gelen ajansta, Ermeni hükümetinin Türk milliyetperverleriyle mütareke akdettiğini ve mütareke muahedesinin üç şartını zikrediyordu: 1 – Zangezur ve karanın Türklere terkiyle Ermenilerin Arpaçayı'nın garbına çekilmesi ve Türk Azerbaycan münakalatının temini, 2 – Megri on kilometre kutrundaki [çapındaki] arazinin muahedeye kadar Türklerin elinde kalması, 3 – Asayiş Türkler tarafından muhafaza edileceğinden ahalinin vikayesi [korunması] mesuliyeti kendilerine aittir.

16 Kasım 1920, Salı

Bolşeviklerin Kırım muzafferiyetine dair ajans.

Para aldığım sansür memuruna 6 peni

17 Kasım 1920, Çarşamba

Bugün dışarıya çıktım. Derslerime gittim. Hall'dan 8, Maltızdan 4, mandolinden 18'inci derslerimi aldım.

Refikamdan 30 Teşrinievvel ve 6 Teşrinisânî sene 336, kızlarımdan 6 Teşrinisânî, Ferit'ten 30 ve 6, Münire'den tarihsiz bir mektup aldım. Sıhhattedirler. Cenabıhakka çok şükür.

Yunanistan intihabatı. Venizelos'un 118, muhaliflerinin 250 rey kazandıklarını ajanslar yazıyor.

18 Kasım 1920, Perşembe

Bugün de ara sıra yağmur yağıyor. Kırım'ın tahliye edildiği, Wrangel'in en son olarak Sivastapol'den çıktığını ajanslar yazıyor.

Mustafa Bey'e iki lira verdim.

19 Kasım 1920, Cuma

Tenise gidildi. Yağmur öğleden sonra ve gece yağdı.

İtalyan gazetelerine göre Kuva-yı Milliye Batum'u işgal etmiş.

Mustafa Bey'in telgrafı için 17 şilinlik bir çek verdim.

20 Kasım 1920, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. Hall'dan 9'uncu, mandolinden 19'uncu dersimi aldım. Maltız gelmedi. Validesiyle biraz kaldım, geldim.

Pederden bir kart aldım.

Hava güzel. Venizelos'un hemen vapura râkiben [binmiş olarak] maaile Nice'e gittiğini bugün gelen ajanslar yazıyor.

Mister Hall'a	20
Mandolin muallimine	10

21 Kasım 1920, Pazar

Bugün Pazar, bir yere gitmedim. Kampta çalıştım.

22 Kasım 1920, Pazartesi

Yağmur yağdığından tenis oynayamadık.

Bir buçuk şilin çamaşırcıya	1,6
-----------------------------	-----

24 Kasım 1920, Çarşamba

Yağmur yağdığından tenis oynayamadık. Dışarıya çıktım. Hall'dan 10 ve mandolinden 20'nci dersimi aldım.

Refikamdan 13 ve Kerim'den 12 Teşrinisânî sene 336 tarihli mektuplar aldım.

1,6 (bir şilin altı peni)

25 Kasım 1920, Perşembe

Bugün çalıştım, bir yere gitmedim.

26 Kasım 1920, Cuma

Tenise gidildi.

Mustafa'ya 2 lira verdim.

27 Kasım 1920, Cumartesi

Dışarıya çıktım. Mister Hall'den 11'inci. Mandolinden 21'inci dersi aldım. Maltız evlenmiş, artık gitmeyeceğim.

28 Kasım 1920, Pazar

Bugün pasom olduğu hâlde çıkmadım. Kampta oturup derslerime çalıştım.

29 Kasım 1920, Pazartesi

İyi tenis oynadık. Derslerimle meşgul oldum.

Bugün gelen Fransız gazetelerinin hemen kâffesi tebdil ve tadil-i lisan etmişler görünüyorlar. Bakalım Cenabihak neler gösterecek?

1 Aralık 1920, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Hava fena, tenis yapamadık. Bugün dışarıya çıktım. Mandolinden 22'nci, Mister Hall'dan 12'nci dersi aldım.

2 Aralık 1920, Perşembe

Bugün az yağmur yağdı, hava rüzgârlı. Kampta çalıştım.

(Cevdet Bey fanila, pantolon ve gömlek almak için yedi liralık bir çek verdi.)

Mustafa Bey'e iki lira verdim.

3 Aralık 1920, Cuma

Gece operaya gittim. Faust var idi. Musika güzel.

Tenis oynayabildik.

Refikamdan, kızlarımdan, hemşirelerimden 20 Teşrînisânî sene 1920 tarihli mektup aldım.

Masraf 6 peni

4 Aralık 1920, Cumartesi

Bugün çıktım. Mister Hall evinde bulunmadığından dersi alamadım. Mandolinden 23'üncü dersi aldım.

Mustafa Bey'e garip bir surette yolda rast geldim. Doğru söylemedi. Abdülkadir'in fotoğrafı çerçevesinde yok. Allah muvaffak etsin demek düşer. İki takım fanila.

Çamaşırcıya	2,9
Portakal	<u>3</u>
	5,9

5 Aralık 1920, Pazar

Bugün çıkmadım. Çalıştım.

İki kat fanilaya girildi. Paris gömleği ve Abdülkadir fotoğrafı... Tıraş olmamak. Bakalım ne çıkar? Mamafih bana bir şey söylemediği için ben de bir şey soramadım. Cevdet de pek kalın giyinmiş ve biraz asabileşmiş idi.

6 Aralık 1920, Pazartesi

Gece ve gündüz her ikisinin gelmediği anlaşıldı. Cenabıhak muinleri [yardımcıları] olsun. Allah vere de başlarına bir kaza gelmesin. Biraz heyecan var. Gece merakımdan ne yapacağımı bilemiyorum idim.

Tenis oynadığımız yerdeki çocuğa 1 şilin

7 Aralık 1920, Salı

Mustafa ile Cevdet'in her ikisinin kampta bulunmadıkları anlaşıldı. Her ikisinin bir zabıt gelip eşyalarını aldı götürdü.

Dışarıya çıkmak müsaadesi ref olundu [kaldırıldı].

Sansür memuruna 1 şilin

8 Aralık 1920, Çarşamba

Bugün de gözlüklü zabıt geldi. Bazı istizahatta [bildirimde] bulundu. Kamptaki muhtelif tefsirat. F, M. ve T.'nin fikirleri. Diğerlerinin. Bir gün görüşürsek epey malumat vereceğim. Mehmet Efendi bugün "Mustafa Bey'in bize yadigarısın" dedi. Bakalım yemek vermekte devam edecek mi? Bilmiyorum ki Mustafa'nın onda alacağı var mı? Ben ayda beş lirayı nereden vereceğim? Allah büyüktür, elbette beni de rıziksız bırakmaz.

9 Aralık 1920, Perşembe

Bugün tenise gidildi.

Bugün de ofis tahkikat yapmakla meşgul. Rıza Bey'in ifadesine göre kayık ile İtalyaya gitmişler. Kendilerinden bir haber alıncaya kadar sıkılmamak elde değil.

Bugün de çalışmadım. Demek oluyor ki dört gün bir şey okuyamadım. İnşallah yarından itibaren okumaya başlayacağım.

10 Aralık 1920, Cuma

Bugün tenise gittik. Epeyce oynadık.

Mustafa ve Cevdet Beylerden henüz hiçbir haber yok. İstanbul'dan da posta yok. Yahut var da vermiyorlar. Bakalım ne vakit verecekler?

Mehmet Efendi yemek vermekte devam edecekmış.

11 Aralık 1920, Cumartesi

Tenise gidildi.

Karşıdakilerin nefer ile buraya gelmelerine müsaade olunmaya başladı. Arkadaşlardan henüz bir malumat yok. Bakalım nereden çıkabilecek?

Tenisteki 6 peni
Diş tozu, macun ve petrol 2,6
3,2

12 Aralık 1920, Pazar

Pazar. Bugün Nouveau Manuel Épistolaire'e başladım. 50 sahife kadar okudum. Artık bugünden itibaren tarz-ı mesaiye yine muntazaman devam edeceğim. Bakalım Allah neler gösterecektir?

13 Aralık 1920, Pazartesi

Tenise gidildi.

Refikadan 28 Teşrînisânî sene 1920 tarihli mektup.

3 Kânûnusânî sene 1920 tarihli *Tan*'da İstanbul'dan hükümet-i Kemaliye ile İngilizler arasında üseranın [esirlerin] tamamını mübadele için bir mukavele yapıldığına dair bir telgraf vardır. Bakalım Allah ne gösterecek?

Çamaşırcıya 2 şilin

14 Aralık 1920, Salı

Bugün de hava güzeldi, tenise gittik.

Sansür memuruna	6 peni
Tenisteki adama	6 peni
Portakal, mandalina ve limon	<u>12 peni</u>
	24 Yani altı şilin

15 Aralık 1920, Çarşamba

Bugün de tenise gittik. Arkadaşlardan henüz bir haber yok. Posta ve havadis de yok.

16 Aralık 1920, Perşembe

Bugün de tenis oynadık. Hem iyi oynadım. Çok terledim. Bugün İstanbul'dan posta geldi. Refikadan ve hemşirelerden 4 Kânûnuevvel sene 1920 tarihli mektuplar aldım. Arkadaşlardan henüz bir haber yok. Güya gelecek haftadan itibaren dışarıya tekrar çıkacakmız.

17 Aralık 1920, Cuma

Bugün de tenise gittik, zararsız oynadım. Sert servis yapmaya başladım.

Bugün Sudi Bey'den birçok kartlar var. Fakat arkadaşlar için bir şey yazmıyor.

Berbere 1 şilin

18 Aralık 1920, Cumartesi

Bugün tenise gidildi.

Fethi Bey aldığı bir mektup üzerine kumandana müracaat etti. Kumandan kendisi için bir emir geldiğine vakıf olmadığını fakat suret-i hususiyede aldığı malumata nazaran bilaistisna cümlemizin gideceğini söylemiş. Bunun aslı varsa

önümüzdeki hafta zarfında bir şey çıkar. Arkadaşlardan henüz malumat yok. Mithat Bey İtalya'ya gitmek üzere müsaade olundu.

Mandalina 6 peni

19 Aralık 1920, Pazar

Pazar, okumak ve oturmak. Hiçbir malumat ve havadis yok.

20 Aralık 1920, Pazartesi

Bugün tenise gidildi.

İzmir tarafında harp olduğuna dair bir havadis çıktı. Fakat gazete gelmediğinden ajansta böyle bir şey olup olmadığı anlaşılamadı.

21 Aralık 1920, Salı

Tenise gidildi.

İzmir havadisine dair ajanslarda bir şey yok. Allah vere de esastan âri [asılsız] olmasa.

Tenisteki adama	6 peni
Sansür memuruna	6 peni
Meyve	<u>18 peni</u>
	30 Yani iki buçuk şilin

22 Aralık 1920, Çarşamba

Yağmur sebebiyle tenise gidemedik. Bugün de yine ne posta var ne de ajansta mühim bir malumat.

Kemaleddin Bey'e kart.

Kartpostal 1 şilin

23 Aralık 1920, Perşembe

Bugün de yağmur sebebiyle tenise gidilemedi. Havadis yine yok. Ajansta da Türkiye hakkında bir şeyler yok.

Fotoğraflarımız alındı.

Çamaşırcıya 1 şilin

24 Aralık 1920, Cuma

Yağmurdan dolayı tenise gidilemedi.

Avrupa gazeteleri geldi. İzmir'e ait bir şey yok. Kânûnusânî'nin haftasında içtima olunacakmış.

Yemiş 6 peni

25 Aralık 1920, Cumartesi

Noel münasebetiyle memurin yok. Posta da yok. Tenise de gidilemedi. Havadis de yoktur.

26 Aralık 1920, Pazar

Noel münasebetiyle her şey kapalı. Havadis ve gazete de yok.

27 Aralık 1920, Pazartesi

Bugün tenise gittik. Posta yok, memurlar yine yortu tutuyorlar. Mühim bir havadis de yok.

Ajanda	5 şilin
Mantarlar	1,6
Berbere	<u>1,6</u>
	8 şilin
Tenise	0,6
Yemiş	<u>0,6</u>
	9 (dokuz şilin)

28 Aralık 1920, Salı

Posta bugün de yok. Tenise gidildi. Çıkmak hakkında henüz bir şey yok. Bakalım ne vakit müsaade edecekler? Yoksa hiç etmeyecekler mi?

Sansür memuruna 6 peni

29 Aralık 1920, Çarşamba

Sabahleyin tenise gidildi. Posta yine yok. Arkadaşlardan da henüz bir haber yok.

Muzıka parçalarına	2,3
Berbere	<u>1</u>
	3,3

30 Aralık 1920, Perşembe

Tenise gidildi. Yine posta ve mektup yok.

31 Aralık 1920, Cuma

Tenise gidildi. Bir istida verildi fakat bugün bir netice çıkmadı.

Bir şilin iki peni yemiş	1,2
Gaz	<u>6</u>
	1,8

Buraya geldiğim zamandan beri hâricî masrafım 75
Kânûnuevvel'e kadar yemek masrafı her ay 90 şilin

	<u>şilin</u>
	576
	<u>540</u>
	1116
Mevcudum	<u>166</u>
	1282
Kendi param	500
Cevdet'ten aldığım	<u>340</u>
	840
	<u>840</u>
	442

Demek Mustafa Bey'e Kânûnuevvel'e kadar borcum yirmi iki İngiliz lirasıyla iki şilin ve Cevdet Bey'e de elli yedi İngiliz lirasıdır.

Mehmet Efendi bugün Kânûnuevvel yemek ve yumurta masrafımız 6,5 lira olduğunu söyledi.

5,5 lira yemek ve bir lira yumurta müthiş. Ne yapayım bilmem.

Altı ay zarfında elli altı İngiliz lirası sarf ettim demektir. Bizim para ile (230) lira ediyor. Ayda kırk lira ediyor ki hiçbir keyif yapmadığım, hiçbir yere gitmediğim, hiçbir içki içmediğim hâlde yalnız yemek ve muallim parası olarak sarf edilmiş demektir. Çünkü ayda dokuz İngiliz lirası ediyor. Eğer arkadaşlar olmasaydı bu parayı nereden bulacak idim? Bundan sonra bakalım Allah neler gösterecek? Nereden para bulacağım? Çocuklarım ne olacak, ben nasıl yaşayacağım? Bunların cevabını ancak Hazret-i Allah verebilir.

Polverista, Malta fi 1 Kânûnusânî sene 1921
Mustafa Abdülhalik

1921

Büyük Millet Meclisi'nin açılmasıyla Ankara'da siyasi otoritesini tesis eden Kuva-yı Milliye, 1921 yılında Anadolu'da işgale direnen bağımsız birlikleri Ankara hükümeti emrindeki düzenli orduya bağlayarak silahlı kuvvetlerin konsolidasyonunu da tamamlamıştır. 9-11 Ocak ve 23-31 Mart tarihlerinde iki büyük Yunan taarruzu İnönü'de püskürtülmüş, 10 Temmuz'da başlayan üçüncü taarruzda Yunan ordusu Sakarya'nın doğusuna geçmişse de 23 Ağustos'tan 13 Eylül'e kadar süren Sakarya meydan muharebesi Türk ordusunun zaferiyle sonuçlanmıştır. Birinci İnönü zaferinin ardından 21 Şubat'ta toplanan Londra Konferansı'nda Ankara hükümeti ilk kez Türk tarafının temsilcisi olarak kabul edilmiş, 16 Mart'ta imzalanan antlaşma uyarınca Malta'da tutulan esirlerin 40'ı 29-30 Nisan'da serbest bırakılmıştır. Abdülhalik Renda, adada kalan son esir kafilesiyle birlikte 25 Ekim'de Malta'dan tahliye edildi ve 1 Kasım'da İnebolu'da serbest bırakıldı. 20 Aralık'ta ailesiyle birlikte Ankara'ya vardı.

[Defterin ilk sayfaları]

Sahife 256: Süre-i İbrahim

[Arapça] "Allah bize yollarımızı dosdoğru göstermişken, biz ne diye ona tevekkül etmeyelim? Bize yaptığınız eziyete elbette katlanacağız. Tevekkül edenler yalnız Allah'a tevekkül etsinler."

11-12 Haziran gecesi rüyamda esta'izu-billâh

[Arapça] "Şüphesiz Allah, adaleti, iyilik yapmayı, yakınlarla yardım etmeyi emreder; hayasızlığı, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor." [Nahl suresi]

ayet-i kerîmesini okudum. Bu ayetin mâ-ba'dı

[Arapça] "Antlaşma yaptığınız zaman, Allah'a karşı verdiğiniz sözü yerine getirin. Allah'ı kendinize kefil kılarak pekiştirdikten sonra yeminlerinizi bozmayın. Şüphesiz Allah yaptıklarınızı bilir."

Aynı tarihte refikam Kira'ya sorarak Latif'in bir müddet daha Edirne'de kalması icap ettiği cevabını yazdı. Ki bunu 23 Haziran'da aldım.

1 Ocak 1921, Cumartesi

Bu seneye pek mahzun bir hâlde giriyorum. Sevgililerimden, Saadet'imden, kızlarımdan, hemşirelerimden, ebeveynimden, kardeşlerimden uzak, Malta adasının bir kırsalında mevkûf bulunuyorum. Bana bu menfî hayatta en güç gelen cihet, beni en ziyade düşündüren mesele çocuklarımin temin-i mâișetidir [geçimlerinin teminidir]. Ki bugüne kadar bazı arkadaşlarımin, pederimin muavenetiyle [yardımlarıyla], eşya ve bilhassa refikama ait epeyce şeyler satmakla temin olunmuştur. Bakalım bu sene nasıl temin olunacak?

Ey sevgililerim; aklı, fikri, düşüncesi daima, her dakika sizde olan, mütehasşir refikinizden [hasret çeken dostunuzdan], mütehasşir babanızdan, gurbetteki ağabeyinizden yeni senenin hiç olmazsa az kederli bir sene olması için binlerce temenniyât. Cümlelerinizi hasretle kucaklar, Allah'a emanet ederim.

Arkadaşların yerinde bulundukları anlaşıldı. Aynı tarz-ı hayat berdevam. Posta yok. Tatil. İngilizler oynadığından tenise gidilemedi. Mehmet Efendi'ye nakden iki lira verdim.

Masraf

Çamaşırcıya 1,4 (bir şilin dört peni)

2 Ocak 1921, Pazar

Bugün Pazar. Dışarıya çıkmak sırasını hâiz olanlar [sırası gelenler] çıktı. Bakalım yarın bize ne tebligatta bulunacaklar. Angaryadan kurtulduktan sonra biraz çalıştım. Makine alırlarsa daima yazılarını yazarım. Almazlarsa el yazısı ile tebyiz [temize çekme] vaktimi çok işgal ediyor. Af dileyeceğim.

A la rivâyetin [rivayet edildiğine göre] dün posta gelmişmiş. Belki yarın verirler. Memduh Bey'in dün akşamki sarhoşluğu pek fazlaydı. Ne yaptığını bilmiyordu.

3 Ocak 1921, Pazartesi

Bugün hava müsait. Tenise gidebildik.

İstanbul'dan bugün de posta yani sefaret postası yok. Yine mektupsuz kaldık. Yalnız bir iki kişiye Türkçe gazete varmış. Bakalım yarın posta bir şey gelecek mi? İsimleri unutulmuş bizlerin dışarı çıkmamıza eskisi gibi müsaade olunmak için vuku bulan müracaatımızı kamp kumandanlığı Erkân-ı Harbiye'ye bildirmişmiş. İzin verirlerse bakalım dersi yapabilecek miyim?

4 Ocak 1921, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi. Dışarıya çıkmak için henüz bir şey yok.

Emin Bey ...'den mektup aldı. Bana ve Küçük Ali Bey'e selam bile yok. Anlaşılan ya ayrı yazmıştır veyahut yazmamıştır. Yazmış ise sansürün tutmuş olması muhtemeldir.

Çalıştım. Zamanımı öldürmek için başka çare bulamıyorum. Bakalım Cena-bihak taksiratımızı ne vakit af buyuracak?

Sansür memuruna

6 peni

5 Ocak 1921, Çarşamba

Bugün de hava müsait olmadığından tenise gidemedik. İsveç konsolosu Pino Verdala'ya gelmiş. Şeref ve Faik Beylerin Trakya'ya gitmelerinde Komisyon-u Âli'nin mahzur görmediğini İstanbul'dan aldığı cevap üzerine tebliğ etmiş. Bir de terhis olunacak birtakım zevat için bir liste mevcut olduğunu da söylemiş. Süleyman Paşa "Bizzat konsolosun oğlu bana söyledi" dedi. Bakalım ne çıkar?

Meyve

1 şilin

6 Ocak 1921, Perşembe

Tenise gidildi.

Yortu olduğundan posta yok. Yalnız dün çıkan havadisi Mithat Şükrü ve Rahmi Beyler konsolosun oğlundan naklen şu suretle söylüyorlar. Biri İstanbul'a, diğeri Avrupa'ya gidebilmek, üçüncüsü de Malta'da kalmak üzere üç liste varmış ve gayet mevsuk [güvenilir] imiş. Bakalım bunun da aslı olup olmadığı ne vakit ve nasıl tahakkuk edecek? Allah ne takdir etmiş ise o olur.

Tenise

6 peni

7 Ocak 1921, Cuma

Hava iyi olmak münasebetiyle gidebildik ve çok idman yaptık. Ben fazla terledim.

Posta nihayet tevzi olundu [dağıtıldı]. Sevgili Saadet'imden 11 ve 18 Kânû-nuevvel 1921 tarihli iki mektup aldım. Tevfik Bey'in eve kadar giderek kendilerine yüz lira verdiğini yazıyor. Çok memnun oldum. Kart ancak posta günleri verilecekmiş. Onun için her gün kart gönderemeyeceğim.

Liste güya mevcut imiş ve İzzet Paşa'nın avdetine intizar olunuyormuş [dönmesi bekleniyormuş]. Reşat [Mimaroglu] zabiti gördü. Yarına kadar cevap gelmezse kumandanın Erkân-ı Harbiye'ye uğrayarak soracağını söylemiş. Birkaç gün daha içeride olacaklar galiba.

8 Ocak 1921, Cumartesi

Bugün hava iyi, tenise gittik. Dışarı çıkmamız hakkında henüz bir cevap-ı müspet yok. Avrupa ve biraz da İstanbul postası çıktıysa da bana bir şey çıkmadı.

Liste vesaire meselesinden de hiçbir şey yok. Galiba hepsi yalan.

Tenise

6 peni

Çamaşıra

10,5 peni

16,5

9 Ocak 1921, Pazar

Bugün Pazar, posta ve ajans yok. Hava da tekrar bozdu. Yağmur yağdı. Dışarıya çıkanlar da nafi [faydalı] bir malumat getiremediler. Listenin de esası çıkmadı, hep uyduruk şeyler.

10 Ocak 1921, Pazartesi

Yağmur olmak münasebetiyle tenise gidemedik. Listelere dair bir şey çıkmadı. Bugün de Mösyö Dalay bir şey yumurtlamış. 146 kişilik bir liste varmış. İnanana aşk olsun.

Gece Cevdet'in kampa avdet ettiğini, görüştüğümüzü pek tuhaf bir surette gördüm. Sağ gözümün alt kapağının dün sabahleyin başlayan ihtizâzı [titremesi] öğleden sonra durdu.

Meyve 15 peni

11 Ocak 1921, Salı

Hava yağmurlu olduğundan tenise gidemedik. Bugün de bir havadis, mühim bir havadis yok. Dalay da Erkân-ı Harbiye'den tereşşuh eden [sızan] habere göre bir liste varmış diyor.

Bugün vücudumda biraz kırgınlık var. Öyle zannediyorum ki dünkü yemeklerin verdiği tesirden olsa gerek. Biraz aspirin aldım.

Sansür memuruna 6 peni

12 Ocak 1921, Çarşamba

Bugün de tenis yok. Hava bozuk. Posta gelmedi. Havadis de yoktur. Biraz kırıklığım var. Gece yemeğini yemedim. Sulfato ve aspirin aldım. Kızlarıma kart, Fransızca.

Kundura tamiri ve limon 6 peni

13 Ocak 1921, Perşembe

Tenise gidildi.

Pek tuhaf bir rüya gördüm. Salâvat çekiyordum.

Pedere, refikaya kart.

Tenise	6 peni
İspirto ve gaz	<u>48 peni</u>
(4 şilin altı peni)	54 peni

14 Ocak 1921, Cuma

Bugün de tenis gidildi. Hiçbir havadis yok. Posta da gelmedi. Ajansta Fransız kabinesinin adem-i itimad [güvensizlik] neticesinde istifa ettiği yazıyor. Dünkü ajans Yunanlıların Anadolu'da taarruza başladıklarını ve Bağdat hattı üzerindeki

Karköy istasyonunu aldıklarını yazıyordu. Kuva-yı Milliyecilerden esir aldıklarını, Kuva-yı Milliye'nin bozgun bir hâlde ricat ettiklerini yazıyordu.

Bugün bir şey yok. Yalnız Bahr-ı Siyah'ta [Karadeniz] torpidolarla Sovyet gemileri arasında muharebe olduğu yazıyor. Gatt, Kâmil Efendi'ye kalanların cümlesinin eser-i sehv [yanlışlık eseri] ve hata değil – belki Ermeni katili olduğu için kaldığını söylemiş.

15 Ocak 1921, Cumartesi

Bugün de posta yok.

Ajans: İzmir'den alınan bir telgrafa göre Yunanlıların üç fırka Kuva-yı Milliye'yi bozdukları ve esir ettiklerini yazıyor. Aynı zamanda Fransız kabinesinin sebep-i sukutu [düşme nedeni] İngilizlere fazla mümâşât [uysallık] ederek Fransız menâfi'ini [menfaatlerini] müdafaa etmemesidir diyor. Bizim dışarı çıkmamız için de henüz bir şey yok.

16 Ocak 1921, Pazar

Bugün Pazar. Tenis olmadığı gibi havadis de yok. Çıkamıza dair de bir şey yok.

Limon 3 peni

17 Ocak 1921, Pazartesi

Hava yağmurlu olmadığından tenise gittik, oynadık, döndük.

Ajansta Yunanlıların ilerlemekte olduğu ve Eskişehir'i almak üzere oldukları yazıyor. Dışarı çıkabilmek için henüz bir şey yok.

Berbere 12 peni

18 Ocak 1921, Salı

Bugün de hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi. Bugün de mühim bir haber yok.

Refikamdan 25 Kânûnuevvel ve 6 Kânûnusânî 1921 tarihli iki mektup aldım. Kızlarımdan ve hemşirelerimden de aynı tarihli mektup aldım. Cümlesi afiyette imişler. Ticarethaneden Ferit'e 30 lira daha vermişler.

Sansüre 6 peni
Portakal 6 peni
12

19 Ocak 1921, Çarşamba

Biraz tenis oynayabildik. Fakat ortada yağmur yağdığından kampa geldik.

Bugün de mühim bir havadis yok. Yunan tebliğ-i resmisi 12 Kânûnusânî 1921 tarihli – Domaniç zirvelerinde muntazam on bin kişilik Kuva-yı Milliye'ye tesadüf eylediğini ve Eskişehir'e doğru püskürttükten sonra Yunanlıların esir ve ganimet olarak avdet eylediklerini neşrediyor.

Necdet Şükrü Bey'e kart, Fransızca.

Tenise 6 peni
Berbere 12 peni

20 Ocak 1921, Perşembe

Hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi. Başka bir şey de yoktur. Bizim çıkmamıza dair henüz bir şey yok.

Bugün ajansta, Yunanlıların Bozüyük'te mağlup oldukları ve sekiz yüz esir verdikleri yazıyor. Allah vere de doğru olsa. Cenabıhak bunda da ehl-i İslam'ı muvaffak buyursun, âmin.

21 Ocak 1921, Cuma

Bugün İzmir'e dair bir şey yok. Hava yağmurlu, tenise gidilemedi. Heyet-i Faale [idare heyeti] intihab edildi. Kazananlar toplandı.

Portakal 6 peni
Çamaşırcıya 6 peni
12

22 Ocak 1921, Cumartesi

Bugün hava iyi, fakat Heyet-i Faale'nin tahmil ettiği [üzerime bıraktığı] yazıları yazmak ile meşgul olduğumdan tenise gidilemedi.

Bugün de Yunan muharebesine dair bir şey yok. Yarın Pazar. Bakalım Pazartesi günü bir malumat olur mu? Çıkmamıza dair de bir şey yok. Yalnız Abdüsselâm Paşa'yı çağırıp çıkabileceğini söylemişler.

Limon 2 peni

23 Ocak 1921, Pazar

Havadis ve posta yok.

Pazar. Çalışmak ve sıcak su ile bir hamam yapmak ile meşgul oldum.

24 Ocak 1921, Pazartesi

Tenise gidildi ve oynandı.

Havadis yok. İtalya gazetelerindeki tafsîlât vâzih [açık] değil. Yalnız Yunanlılar mağlubiyetlerini setr [gizlemek] için epeyce şarlatanlıkta bulunuyorlar. Bizim dışarı çıkmamız için de henüz bir şey yok. Abdüsselâm Paşa meselesi de cıvık çıktı. Fotoğraf parasını kendisinden almak için uydurulmuş.

Portakal 6 peni

25 Ocak 1921, Salı

Tenise gidildi ve iyi oynandı.

Abdüsselâm Paşa meselesi doğru çıktı, kendisine çıkmaya müsaade ettiler.

Kumandan bugün Emin Bey'i çağırmiş ve umûmun tahliyesini talep etmek üzere valiye hitaben bir istida yazılması için bir ufak süje vermiş ve yarın on ikiye kadar istidanın hazırlanmasını söylemiştir. Bu mesele için müzakere yapılırken Tahsin [Uzer] Bey'le Celâl Nuri [İleri] Bey arasında münakaşa. Tahsin Bey'in sinirlenmesi. Fazlaca söylenmesi. Gece yazılan okunurken tehcirden bahsedilmemeye karar verildi. Bakalım yarın Heyet-i Faale ne diyecek. Tebyiz [temize çekme] angaryası galiba yine bana geliyor.

Tenis topu almak için 30 peni
Sansür memuruna 6 peni

26 Ocak 1921, Çarşamba

Bugün de kumandanın istediği istidanameyi tebyiz ile meşgul olduğundan tenise, havanın letâfetine rağmen gidemedim. İstidanameyi imza için hasıl olan ihtilaf bilahare mübeddel-i itilaf oldu [anlaşmaya dönüştü]. Sadrazam [Said Halim] Paşa imza buyurmadı.

Harp hakkında havadis yok. İtalya gazeteleri ile Fransız gazetelerinde Yunanlıların tebliğ-i resimleri vardır ki onlar da Yunanlılar eski mevzilerine çekildiklerini itiraf ediyorlar.

Posta da gelmedi.

Çamaşırcıya 9 peni

27 Ocak 1921, Perşembe

Bugün hava iyiydi. Tenise gidip biraz oynayabildik.

Posta yok. Havadis de yok. Konferans inikat etmiş [toplanmış]. Evvela Almanya meselesini tezekkür eyleyecek [konuşacak], badehu [ondan sonra] Şark meselesi düşünülecek.

İzmir cephesine ait de bir şey yok. Yunanlıların taarruzunun akîm [sonuçsuz] kalarak eski mevkilerine ricat ettikleri [geri çekildikleri] gelen gazetelerde de yazılı. Bakalım İstanbul gazeteleri ve 22'den sonra Fransız gazeteleri gelirlerse epeyce malumat alırız. Bizim çıkmamız için Reşat Gatt'ı gördü. Tekrar bakacağını, isimlerimizin gelmediğini söylemiş. Mamafih ifâdâtı [ifadeleri] tuhaf.

Portakal 9 peni

28 Ocak 1921, Cuma

Çıkmamız için henüz bir şey yok. Posta bugün de yoktur. Yarın sabahleyin İstanbul'dan Rüştü Bey namında biri geliyormuş. Bakalım kimdir?

Ajansta konferansın mukarreratından [kararlarından] bahsediyor. İlk defa olarak İngiltere de Sevr muahedesinde tadilat icrasına muvafakat ediyor [anlaşmasında değişiklik yapılmasına razı olmuş] görünüyor. On sekiz kadar İstanbul gazeteleri geldi. Yunan hezimetinin epeyce mühim olduğunu anlatıyor. En iyi malumat o gazetelerden alınabilmektedir.

29 Ocak 1921, Cumartesi

Bugün hava iyi, tenise gittik, oynadık.

Rüştü Efendi namında bir garnizoncu kâtip geldi. Beş aydan beri İstanbul'da Moda hapishanesinde mevkûf imiş.

Posta yok. Yahut geldi de vermediler.

Portakal, limon, ceviz [vesair] 2,5 şilin

30 Ocak 1921, Pazar

Bugün Pazar, kampa oturup biraz çalıştım; bahçede gezdim. Havadis ve posta bugün de yok. Dışarıya müsaade etselerdi çok iyi olacak idi. Muallimsiz muntazam çalışmıyorum.

31 Ocak 1921, Pazartesi

Bugün hava müsait, tenise gidebildik. Çıkamamız için henüz bir şey yok. Posta da yok.

Tenisteki çocuğa 6 peni

Bu ay zarfındaki masârif-i müteferrika yekunu [ufak tefek masraflar toplamı] 22 şilin on buçuk peni yani 284,5 peni'ye balığ olmuştur [erişmiştir].

1 Şubat 1921, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Tenise gidildi, oynandı. Bugün de mühim bir haber yok.

Refika ve hemşireden 15 Kânûnusânî sene 336 tarihli mektuplar aldım. Kemaleddin Bey'den de Leipzig ve Dresden'den 20 ve 21 Kânûnusânî sene 336 tarihli iki kart aldım.

Masraf

Sansür memuruna 6 peni

2 Şubat 1921, Çarşamba

Bugün de mühim bir haber yok. Tenise gidildi ve iyi oynandı.

İstanbul gazeteleri geldi. Fransız gazeteleri de geldi. Konferansın kararından başka bir şey görölmedi. Anadolu muharebatı [savaşları] hakkında evvelki günlerin havadisinden başka bir şey yok.

3 Şubat 1921, Perşembe

Tenise gidemedik. Bugün de çıkamamız için bir şey yok. Müsveddesi bende mahfuz Mösyö Gatt'a bir mektup yazdım. Muallimlerimin kampa gelip bana ders vermelerine müsaade etmesini rica ettim.

Avrupa gazeteleri gelmemiş. Havadis de yok.

Kâğıt, petrol ve sirke 30 peni

4 Şubat 1921, Cuma

Bugün de çıkmamız için bir şey yok. Kumandan, Tahsin Bey'e aynı elfâzı [sözleri] söylemiş. Güya Erkân-ı Harbiye'ye yazacakmış.

Posta da yok. Avrupa gazeteleri de yok. Tenise gidildi, oynanıldı.

Portakal 6 peni

5 Şubat 1921, Cumartesi

Tenise gidildi ve oynanıldı. Bugün de çıkmamız için bir şey yok. Bakalım Pazartesi belki benim mektubuma bir cevap verir. Avrupa postaları geldi. Mühim bir şey yok.

İsviçre'deki Kemaleddin Bey'e taahhütlü mektup.

Dış macunu ve tozu 26 peni

Çamaşırcıya 12 peni

6 Şubat 1921, Pazar

Bugün Pazar. Kampta oturarak okudum. Dışarıya çıkanlar posta gelmediğinden gazete getirtilmediler. Havadis yok.

7 Şubat 1921, Pazartesi

Bugün hava iyi, tenise gidildi ve iyi oynanıldı. Çıkmamız için yine bir şey yok. Masharalar [karnavallar] münasebetiyle dükkânlar kapalı olduğundan Avrupa gazeteleri de elde edilemedi. Bir malumat yoktur.

Ajans, Yunan kabinesinin istifasını yazıyor.

Portakal ve limon 15 peni

Sansür memuruna 6 peni

21

8 Şubat 1921, Salı

Hava iyi, tenise gidildi. Büyük Mashara yortusu münasebetiyle bugün ofis kapalı, gazete de çıkmadı. Havadis yok. Dışarıya çıkanlar dükkânların kapalı olmasından gazete bulamadılar. Bittabi çıkmak için henüz bir şey yok.

Tenis oyununda 2 peni

9 Şubat 1921, Çarşamba

Hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi. Okumakla vakit geçirdim.

Bugün de posta yok. Gelen gazeteler de Ankara'nın Londra Konferansı'na iştirak etmeyeceğini gösteriyor. Bakalım Allah neler gösterecek? Çok mektuplar aldım.

10 Şubat 1921, Perşembe

Bugün tenise gidilemedi. Posta ve havadis yoktur. Çünkü ofis kapalı. Çıkma-
mız hakkında bittabi bir şey yok.

11 Şubat 1921, Cuma

Bugün tenise gidildi. Ve zararsız oynanıldı. Bugünkü ajanslar Ankara'nın da
Londra Konferansı'na iştirake karar verdiğini bildiriyor.

Refikamdan 22 ve Ferit'ten 21 Kânûnusânî sene 1921 tarihli mektuplar
aldım. Fikret Memduh'a mektup gönderdi. Ve beraber bulunmamıza memnun.
Memduh ile epeyce görüştük.

S.C. partisinin niyetleri iyi değil, yahut iyi, yani niyetlerini icra etmek üzere-
dirler. Bana Allah muvaffak eylesin demek düşer.

12 Şubat 1921, Cumartesi

Tenise gidilemedi. Tahsin ile beraber Gatt'a gittik. Aynı sözleri söyledi. Aynı
şeyleri okudu. Herifin maksadını anlayamadık. Mamafih bu hafta da bekleye-
lim bakalım. Müsaade edecekler mi, yoksa etmeyecekler mi? Muallimin kampa
gelmesine hiç razı değil. O mesele izin almaktan daha güçtür, diyor.

Kemaleddin Bey'e yazdığım taahhütlü mektup 8'de postaneye verilmiş. Mak-
buzunu aldım. Gelecek hafta Fikret ve Kemaleddin'e tekrar yazacağım. Halep'e
de yazacağım.

Defter ve kart	87 peni
Portakal	<u>10 peni</u>
	97

13 Şubat 1921, Pazar

Pazar münasebetiyle kampa kaldım ve çalıştım. Havadis bugün de yok.

14 Şubat 1921, Pazartesi

Tenise gidildi ve oynanıldı. Çıkmamız hakkında yine bir şey yok. Posta ha-
vadisi de yok. Yalnız İtalyan gazetelerine nazaran Ankara konferansa iştirake
karar vermiş.

15 Şubat 1921, Salı

Bugün de tenise gidildi ve güzel oynandı. Yalnız dört kişiydik. Çıkmamız
hakkında bir şey yok. İtalyan gazetelerinde Ankara ile İstanbul'un heyet için
henüz anlaşamadıklarını yazıyorlar.

Halep'e taahhütlü mektuplar.

Mürsel Paşa'ya fotoğraf filmi ve kartı parası	49 peni
Gözlük bedeli	60 peni
Kızlar için (20) yirmi kart	<u>60 peni</u>
	169
Sansüre	<u>6</u>
	175

16 Şubat 1921, Çarşamba

Bugün tenise gidildi, oynanıldı. Şükrü Bey'le Süleyman Numan Paşa'nın muârazası [tartışması]. Çıkmak için bir şey yok. Havadis ve posta da yok.

Tenisteki adama 6 peni

17 Şubat 1921, Perşembe

Tenise gidildi, iyi oynanıldı. Bugün kimsenin çıkmasına müsaade olunmadı. Bugün çıkacaklaryarın sabah ondan öğleden sonra dörde kadar dışarıya çıkabileceklerdir. Sebebi bugün anlaşılamadı. Bakalım belki yarın anlaşılır.

Portakal, limon ve kundura bağı	20
Berbere tıraş için	12

18 Şubat 1921, Cuma

Bugün hava çok rüzgârlı. Tenise gidilemedi. Dünkü ilan mucibince dışarıya çıkacak olanlar sabahleyin onda çıktılar.

Gazete ve posta yok. Ajansta da mühim bir şey yok. Berlin'den Şevki Bey'den mektup aldım. Ailesi beraberinde olduğu anlaşılıyor.

Fikret Bey'e taahhütlü mektup.

Çamaşırcıya 15 peni

19 Şubat 1921, Cumartesi

Bugün de tenise gidilemedi. Havadis –mühim– yok. Avrupa gazetelerinde de bir şeyler yok. Bakalım konferans ne vakit inikat edecek ve nasıl kararlar verecek?

Halep'ten Corci Abdeni'den taahhütlü mufassal [ayrıntılı] bir mektup aldım.

Posta zarfı ve kartı 12

20 Şubat 1921, Pazar

Bugün Pazar münasebetiyle tenise gidilemedi. Kampta oturdum, mektuplar yazdım ve okudum. Havadis yok. Yarın bakalım ajansta neler olacak. Konferans yarın başlıyordu. Yoksa başlamıyor mu?

21 Şubat 1921, Pazartesi

Bugün de bir şeyler yok. Tenise gidildi, oynanıldı, gelindi.

Ankara murahhaslarının Londra'ya gitmesi takarrür etmiş. Roma'dan hareket etmişler.

Refikaya no. 70. Nerime, Nezihe, hemşirelere ve diğerlerine ayrı ayrı dört kart. Corci Abdeni'ye cevap.

22 Şubat 1921, Salı

Bugün de İstanbul'dan posta yok. Konferans yarın açılıyor. Yeni mühim havadisler yok. Bakalım ne olacak?

Petrol	6 peni
Tenisteki nefere	6 peni
Sansüre	<u>6 peni</u>
	18

23 Şubat 1921, Çarşamba

Bugün de tenise gidildi ve iyi oynanıldı.

Bugün İstanbul gazeteleri geldi. Anadolu hakkında yine atıp tutmaya başladılar. Allah encâmımızı [sonumuzu] hayır kılsın, âmin.

Tahsin Bey'in mektubu.

24 Şubat 1921, Perşembe

Bugün hava soğuk ve yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi.

Ajanslar konferansın açıldığını ve Tevfik Paşa ile Ankara heyetinin birleşmeye muvafakat ettiğini yazıyorlar. Allah encâmımızı hayır kılsın.

İstanbul'dan posta yine yok. Kampta okumak ile meşgul oldum.

25 Şubat 1921, Cuma

Bugün de hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi.

Posta bugün de gelmedi. Şevki Bey'e Fransızca mektup yazdım. Taahhütlü olarak verdim. Bakalım ilmühaberini alacak mıyım?

Çamaşırcıya 8 peni

26 Şubat 1921, Cumartesi

Hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi. İstanbul postası geldi. Refikamdan, kızlarımdan, hemşirelerimden, fi 5 Şubat sene 921 tarihli mektuplar aldım. Evin kontratosunu tecdid ettiklerini [yenilediklerini] yazıyorlar.

Ajanslar Ankara heyetinin metâlibine [taleplerine] İstanbul heyetinin de muvafakat ettiğini, Ankara heyetinin metâlibini yazıyorlar. Bir de İngiliz Meclis-i Mebusanı'nda mübâdele-i üserâ [esirlerin değişimi] meselesi mevzubahis olmuştur. İnşallah bu konferansta bizim de meselemiz hallolur gider.

27 Şubat 1921, Pazar

Bugün de yağmur yağdı. Pazar münasebetiyle havadis yok. Yarından itibaren dışarı çıkanlar birden yediye kadar çıkabileceklerdir.

Portakal ve limon

12

28 Şubat 1921, Pazartesi

Tenise gidildi, oynanıldı. Konferans müzakeratı devam ediyor. Bir netice çıkacak gibi görünüyor. Bakalım Allah neler gösterecektir?

Fikret Bey'e ait mektubun ilmühaberi geldi. 22 Şubat'ta postaya verilmiş demektir.

Refikama no. 72. Kızlarıma, hemşirelerime pederime kartlar.

Bu ay zarfındaki müteferrika masârifim 488 peni yani 40 şilin sekiz penidir.

1 Mart 1921, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Tenise gidildi, oynanıldı.

Konferans devam ediyor. Gazeteler epeyce malumat veriyor.

Kemaleddin Bey'den kart aldım. Cenova'dan yazıyor. Dresden'de adres veriyor.

Masraf

Sansür memuruna 6 peni

2 Mart 1921, Çarşamba

Bugün hava iyi, tenise gidildi.

Havadis: Konferans Kürdistan ve Ermenistan meseleleriyle meşgul olmuş. Bakalım yarın ne havadisler gelir? Emin Bey telgraf almış. Konferansa –terhisleri– muallak kalmış, demek ki konferans neticesinde bir karar vermeleri melhûz [mümkün] ve muhtemel.

3 Mart 1921, Perşembe

Bugün tenise gidildi. Ve iyi oynanıldı. Hava müsait idi.

İstanbul sefaret postası gelmedi. İtalyanca gazetelerin verdiği malumat lehimizde görünüyor.

Zarf (taahhütlü) 30 peni

4 Mart 1921, Cuma

Hava iyi, tenise gidildi.

Bugün de sefaret postası yok. Muhtelif adamlara tek tük mektup ve gazete var. Ajansta bize ait bir şey yok. Öyle görünüyor ki tali komisyonlarda çalışıyorlar. Bir hüsn-i netice memûl gibi görünüyor.

5 Mart 1921, Cumartesi

Bugün de hava iyi, tenise gidildi ve iyi oynanıldı.

Ajansta bize dair bir şey yok. Yalnız Cahit Bey'e Cavit Bey'den telgraf var. O da Londraya gidiyormuş. Anlaşılan müzakerat müspet bir surette devam etmekte olmalıdır. İstanbul'dan sefaret postası geldi. Fakat hiç mektup yok. Yalnız paket ve gazete vardır.

Portakal ve limon 24 peni

6 Mart 1921, Pazar

Bugün Pazar, kampta oturdum. Tenis yok. Posta ve havadis de yok.

7 Mart 1921, Pazartesi

Bugün sefaret mektup postası da geldi. Refikamdan, Nerime ve Nezihe'den 19 Şubat sene 1921 tarihli mektup ve kartlar aldım. Peder ve valideden aldıkları mektuplarda Yunan hükümetinin iki yüz dönümden aşağı olan arazinin fûrûh-tuna [satışına] müsaade ettiğini yazıyorlarmış, eğer bir iş yaparlarsa ilkbaharın sonlarında İstanbul'a gelmeleri muhtemel imiş.

Avrupa gazetelerinde, ajansta Yunanlıların tahkikat komisyonu teklifini reddettiklerini yazıyorlar. Bizim heyetin müzakeratı devam ediyormuş.

Refikama, kızlarıma, hemşirelere, Ferit'e ve Nihal'e kartlar.

8 Mart 1921, Salı

Bugün tenise gidildi ve oynanıldı.

Ajans Cavit Bey'in Curzon ile görüşüğünü yazıyor. Bakalım ne olacak? Yunanlıların reddi hakkında uzun tafsilat. Yarın Fransız gazeteleri gelirse biraz fazla malumat almak belki kabil olacaktır.

Şevki Bey'e taahhütlü mektup.

Tenise	6 peni
Sansüre	6 peni

9 Mart 1921, Çarşamba

Bugün hava iyi olmadığından tenise gidilemedi.

Havadis olarak yalnız Almanlar tekâlif-i İtilafıyye'yi [İtilafların teklifini] kabul etmediklerinden Mu'teliflerin tedâbîr-i zecriyye tevesşül [İtilaf devletlerinin zor tedbirlere başvurmak] için emir vermelerinden ve Alman murahhaslarının Londra'yı terk etmelerinden ibarettir. Batum'u da bizimkiler almış imiş. Hakkımızda daha bir şey yok.

Petrol	6 peni
--------	--------

10 Mart 1921, Perşembe

Tenise gidildi. Dört kişi olduğumuzdan tam 46 [oyun] oynadık.

Bugün de havadis olarak asâkir-i İtilafıyye'nin [İtilaf askerlerinin] Düsseldorf ve daha birkaç şehri işgal etmeleridir. Hakkımızda bir şey yok.

Çamaşırcıya	18 peni
-------------	---------

11 Mart 1921, Cuma

Bugün Celâl Nuri Bey'e kardeşinden bir telgraf geldi: "Échange prisonniers Malte décidé réciproquement Londres" [Malta esirlerinin değişimi Londra'da karşılıklı olarak kararlaştırılacak].

Ziya Bey'den Rauf Bey'e de yakın zamanda halâs [kurtuluş] olacağı, tafsilatın postada olduğu hakkında bir telgraf var. Bakalım ne olacak? Dört tarihli İtalya gazetelerinde üsera [esirler] meselesinin ilk celsede müzakere edileceği mün-deriştir [yer almıştır]. Belki o müzakerenin neticesidir.

Tenise gidildi.

Tenise	6 peni
Portakal	<u>6 peni</u>
	12

12 Mart 1921, Cumartesi

Bugün hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi.

Ajans Bekir Sami Bey'in Ankara'ya gideceğini, Yunanlıların Atina'ya gittikle-rini yazıyor. Herhâlde bugünkü havadis hoşla gidecek gibi değil. Bakalım Allah neler halk buyuracak?

Diş macunu ve iki sabun 24,5peni

13 Mart 1921, Pazar

Bugün Pazar, kampta çalışmak ile vakit geçirildi. Yarın ajansı sabırsızlıkla bekliyoruz. Bakalım biraz daha tafsilat olacak mı?

14 Mart 1921, Pazartesi

Bugünkü havadis, evvelki günden biraz daha iyi. Bakalım netice-i kat'iyye ne olacak?

Tenise gidildi.

Çamaşırcıya	4,5 peni
Portakal ve limon	10 peni

15 Mart 1921, Salı

Bugünkü havadis dünkünü itmâm ediyor [tamamlıyor]. Fakat pek sarıh ma-lumat değil. Gazeteler gelmedikçe hakiki tafsilat alamayacağız. Yalnız anlaşılan bir cihet vardır ki Sevr Muahedesi'nde birçok tadilat vardır.

Rahmi Bey Londra'dan "Tahliyeniz eldedir" diye telgraf aldı. Canbolat Bey karısından Cavit Bey'in mektubundan bahisle mektup aldı.

Tenise	4
Sansüre	<u>6</u>
	10

16 Mart 1921, Çarşamba

Bugün de tenise gidildi ve oynandı.

Gatt, Emin Bey'i çağırarak valinin tebligatını söyledi ve resmen ilan eyledi.

Heyet-i idare valiye bir mektup yazdı. Yarın sabahleyin verecekler. Bakalım bu sefer çıkmama müsaade edecekler mi? Vali yine muahedenin tasdikinden bahsediyor. Böyle olursa yine iki üç ay buradayız demektir.

Leipzig'den Kemaleddin Bey'den kart aldım. Başka bir yerden mektubum yoktur.

17 Mart 1921, Perşembe

Tenise gidildi ve oynanıldı.

İtalyan gazeteleri geldi, fakat daha sadre şifa verecek bir şey yazmıyorlar. Fransız-İtalyan itilafı da muvazzah [açıklanmış] değil. Paris gazeteleri gelirse anlaşılacaktır.

Portakal 9 peni

18 Mart 1921, Cuma

Tenise gidildi.

Bugün Londra'da Bekir Sami ve Cavit Bey'den Said Halim Paşa'ya bir telgraf geldi. Vükela-yı sâbika ve Hacı Âdil Bey ile Seyid Beyler dahil olduğu hâlde 64 kişinin tahliyesine İngiliz hükümetinin karar verdiğini tebşir ediyorlar [müjdeliyorlar]. Mütetakisinin ne olacağına ve gideceklerin istikametinin inbâsına [haber verilmesine] dair Paris'e telgraf yazıldı. Bakalım kalacak olanlar yalnız Ermeni meselesiyle alakadar zannedilenler midir? Mamafih o mesele ile alakadar olduğu kendisine resmen tebliğ edilen Fahri Paşa'nın hususi bir telgraftan gideceği anlaşıldı. Kader tagayyür etmez [değişmez]. Ne ise o olur. Daha bir müddet Malta'da içecek suyumuz var ise içeceğiz.

Arkadaşlar arasında kilükâl [dedikodu] vesaire. Cetvel gelmeden ne suretle tahliye edildikleri, Anadolu'daki İngiliz üserasının ne olacağı anlaşılmadan hüküm vermek, mütalaa yürütmek doğru değildir. Gatt, mütetakisinin İstanbul'a gönderileceğini söylemiş. Herhâlde kokusu bir iki güne kadar çıkar.

Kemaleddin Bey'den bir kart.

Tenisteki çocuğa 6 peni

19 Mart 1921, Cumartesi

Tenise gidildi ve oynanıldı. Yortu olmak münasebetiyle ofis kapalı. Gazete ve posta yok.

Halil Bey'e Paris'ten 18 Mart sene 1921 tarihli ve Yunus Nadi imzasıyla gelen telgrafta mütetakisi hakkında yapılan teşebbüsün muntic-i muvaffakiyet olacağı memûldür [başarıya ulaşacağı umulmaktadır] ibaresi vardır. Bakalım Allah neler gösterir?

Dünkü ajans Talât Paşa'nın Berlin'de bir Ermeni talebe tarafından katledildiğini münderiçti. Çok müteessir oldum. Cenabıhak kendisine gani gani rahmet ve taksiratını af buyursun. Müddet-i hayatında yalnız milletin menafî'ini düşünen yegâne adam addedilir. O da Ermeni kurbanı oldu. Bakalım onun intikamı alınabilecek mi?

20 Mart 1921, Pazar

Bugün Pazar. Gazete ve mektup yok. Arkadaşlar beyninde [arasında] biraz münakaşât.

Rauf Bey'le evvelki mesele hakkında biraz görüştük. A.E.'nin eski pabuçlarını satmaya kadar gittiğini söyledi. Bakalım yarın ne havadis olacak?

21 Mart 1921, Pazartesi

Bugün hava yağmurlu olmak dolayısıyla tenise gidilemedi.

Bugün de mühim bir şey yok. Öteki berikine telgraflar geldi. Herhâlde teh-cirâtan maznun [tehcir zanlısı] olan hiç kimseye telgraf gelmedi.

Refikama no. 78. Kemaleddin Bey'e kart.

22 Mart 1921, Salı

Tenise gidilmedi. Yağmur yağıyor.

Havadis yok. Bakalım akıbetimiz ne olacak? Perşembe günü Mithat, Şeref ve Faik Beyler gidecek. Onlarla mektuplar göndermek niyetindeyim.

Sansüre	6 peni
Çamaşırcıya	<u>10,5 peni</u>
	16,5

23 Mart 1921, Çarşamba

Tenise gidildi ve oynanıldı.

Bugün Sabit Bey, Bekir Sami Bey'den cevabî bir telgraf aldı: "Occupons de votre affaire perdez pas courage" [Cesaretimizi yitirmeden çalışmalarımızı sürdürüyoruz].

Bu da bir teselli ve Ermeni meselesinde alakadar olan hiçbir zatın bulunmadığına dâli [işaret]. Allah ne takdir etmiş ise öyle. Şevki'den mektup aldım. İstanbul mektuplarına nazaran geçen seneki zararın 200.000 lira olduğunu, Aziz'in pek müthiş bulunduğunu yazıyor. Allah encâmını hayır eylesin, diyor.

Refikama, pedere taahhütlü. Şevki ve Fikret'e mektuplar. Mithat Bey'e teslim ettim.

Tenise 6 peni

24 Mart 1921, Perşembe

Hava yağmurlu olduğundan tenise gidilemedi.

Bugün Yusuf Efendi'den maadamıza [başka hepimize] diğer üserâ misillü [öteki esirler gibi] dışarıya çıkmamıza müsaade olunduğuna dair bir liste yapıldı. Müracaat ettim. Yer dolmuş, bugün bırakmadılar. Cumartesi çıkmak niyetindeyim. Burada bulunduğumuz müddetçe derslerime devam edeceğim. Bakalım muallimler ne diyecek?

Said Halim Paşa'ya gelen cevabî telgrafta listenin postaya verildiği söyleniyor. Bu hafta zarfında o liste gelir. Belki de İngilizler daha evvel neşrederler. Tahsin'den

muallim için icap ederse para vermesini söyledi. Ricama büyük bir hüsn-i kabul gösterdi. Bu hürriyet de temin edilmiş demektir.

Mithat, Şeref ve Faik Beyler azimet etti [yola çıktı].

Limon 4 peni

25 Mart 1921, Cuma

Bugün de dışarıya çıkmadım. Allah kısmet ederse yarın çıkacağım. Tenise gidildi. Maçlar yapıldı. Parti itibarıyla onlar fakat oyun itibarıyla bizim taraf kazandı. Sekizinci partide yirmi üç oyun aldılar. Bizim taraf yirmi yedi oyun aldı. Yalnız beş parti onlar üç parti bizimkiler kazandı.

Said Halim Paşa fotoğrafımı çekti. Sakalı yarın berberde atmak niyetindeyim.

Dışarıdan gelenler sansüre kendilerine tahliye olunacakların listesinin Erkân-ı Harbiye'ye geldiğini Said Halim Paşa'ya söylemelerini söyledi. Yarın kampa malumat gelmesi muhtemeldir. Bakalım Allah neler gösterecek?

26 Mart 1921, Cumartesi

Tenise gidildi. Ve oynanıldı.

Ofis gideceklerin esamisini neşretti [isimlerini yayınladı]. 63 kişi yazdılar. Sonradan gelenlerden yalnız Yakup Şevki Paşa ile Cenani Bey gidiyor. Zekeriya ve Zülfü Beyler de gidenler meyânında. Memurin-i idare-i saire burada. Nuzzardan [nazırlardan] Kara Kemal de burada. Ahmet Münci ile Mümtaz Beylerin, İlyas Sami'nin ve Basri'nin asabiyetleri fazla. Dişçi Atıf Bey de kalıyor.

Dışarıya çıktım. Fotoğrafımı çıkarttım. Sakalımı tıraş ettirdim. Yine genceldim. Bıyığı bu sefer biraz bıraktım, kestirtmedim. Muallimlerime uğradım. Mandolin mualliminin hemşiresi ölmüş. On gün sonra derse başlayabileceğiz. İngilizce muallimi de enflüanzadan mustarip imiş. Salı günü beş buçukta başlamaklığımız muhtemel. Bakalım bundan sonra nasıl vakit geçireceğiz?

Gidip gelmeye	1,5 peni
Tel	24 peni
Mızrap	3 peni
Tıraş	23 peni
Kozmetik	30 peni
Antiseptik tıraş tableti	<u>15 peni</u>
	96,5

27 Mart 1921, Pazar

Bugün Katoliklerin Büyük Paskalyası. Tenise kadar gittik. Biraz oynadık. Her taraf kapalı. Gazete vesaire alamadılar.

Heyet-i idarenin teşkili için bir teklif vaki oldu. Kalan elli kişi arasında da propaganda. Ne tuhaf hâl! Bakalım Yunan taarruzu hakkında yarın ne gelecek? Biraz ders çalıştım. Öbür gün için dersi hazırlamak lazım. Vaktimi yine ders ile öldürmeye gayret edeceğim.

28 Mart 1921, Pazartesi

Bugün tenise gidildi ve oynanıldı. Kampta derse çalıştım.

Bugün gelen ajansta: Bizimkilerin 1.700 esir ve 20 top aldıklarını gösteriyor. Yunanlılar bunu tekzip ile iddia-yı galibiyet ediyorlarmış. Bakalım yarın ne havadis gelecek? Yarın posta tevziâtı muhtemel.

Çamaşırcıya	12 peni
Kartpostal	<u>12 peni</u>
	24

29 Mart 1921, Salı

Bugün de tenise gidildi ve oynanıldı. Öğleden sonra çıktım. Beni C listesine yazmışlar. Bugün fazladan çıktım. Perşembe günü tekrar çıkacağım. Valetta'ya kadar gittim. Fotoğraflarıma baktım. Altışar adet ısmarladım. Kâfidir. Mister Hall'a gittim. On üçüncü dersimi aldım. Yedi buçukta kampa avdet ettim.

Bugün de İstanbul sefaret postası yok. Avrupa postası gelmiş. Yunan taarruzuna dair de ajansta bir şey yok.

Refikama mektup no. 80. Corci Abdeni ve Şevki Bey'e kartlar.

Tenisteki adama	6 peni
Sansüre	6 peni
Valetta'ya gidip gelme	2,5 peni
Kartpostal	12 peni
Zarf	<u>4 peni</u>
	30,5 peni

30 Mart 1921, Çarşamba

Tenise gidildi ve oynanıldı.

Refikamdan ve kızlarımdan fi 5 Mart sene 1921 tarihli mektuplar aldım. Tahsin Bey, Şeref ve Faik Beylerden şu telgrafı aldı: "Échange mon arrangé question en pour parler lettre suis" [Mübadele meselesi hallolundu, ayrıntıları mektubumda anlattım]. Halletmek [çözümlemek] ve doğru mana vermek mümkün olamadı. Kalanların lehine tefsir olunmak [yorumlanması] icap edermiş.

Liste geldi. Mümtaz ve Abdüsselam Paşa dahil. Veli Necdet hariç. Henüz gitmeleri hakkında daha bir şey yok.

Portakal ve limon	12 peni
-------------------	---------

31 Mart 1921, Perşembe

Hava yağmurlu, tenise gidilmedi. Dışarıya çıktım. Mister Hall'dan 14'üncü dersimi aldım.

Bugün ajans Yunanlıların Karahisar'da 1.700 esir aldıklarını yazıyor. İtalyan gazeteleri Nureddin Paşa'nın Karahisar'ın altı kilometre garbına çekildiğini yazıyorlar. Bakalım Karahisar ne olmuş? Bugün bitti. Bakalım ne yapacağım?

Yumurta ve peynir 20 peni

Bu ay zarfında masrafım (yemekten maada) 384,5 peni yani 32 şilin yarım penidir ki iyice demektir. Bakalım yemek ile kaç baliğ olacak [erişecek]? Önümüzdeki ay nasıl olacak?

1 Nisan 1921, Cuma

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün tenise gidildi ve oynanıldı.

Feyzi Bey Roma'daki Nadi Bey'den şu telgrafı aldı: "Demarches continüent. Tous restans soyez tranquille salutation" [Müzakereler devam ediyor. Kalanlara salimen kavuşulacaktır]. Bakalım bu nedir? Posta gelmeden Roma'dan mektuplar geldi. Bir şey anlamak mümkün değildir. Mithat ve Faik Beylerden Atıf Bey'e gelen telgrafta da Zülfü, Ziya Beylerle kendisinin serbest ve Rıza Bey'in ikinci partide olduğunu yazıyorlar. Bu da anlaşılamadı. Cetvelde ve listede Rıza Bey'in ismi vardır. Ajansta Anadolu muharebatına dair bir şey yok.

2 Nisan 1921, Cumartesi

Tenise gittim. Dersime çalıştım

Anadolu vekayı'ine [olaylarına] dair bugün de ajansta bir şey yok. Said Halim Paşa resimlerini verdi. Fena olmadı. Fakat güneştedir.

Gidecek olanlara da mufassal [ayrıntılı] mektup gelmemiş olmalı ki bugün Roma'ya uzun bir telgraf yazmışlar. Şeref'in Tahsin Bey'e mektubu da çıkmadı. Önümüzdeki posta ile gelmesi muhtemel.

Mehmet Efendi birer türlü olmak üzere dün ve bugün de yemek gönderdi. Bakalım büyük [...]

Masraf

Necmi Bey'e telgraf parası 30 peni

3 Nisan 1921, Pazar

Bugün dışarıya çıktım. Mister Hall'dan 15'inci dersimi aldım. Pazar olmak münasebetiyle bugün de havadis yok. Valettaya kadar gittim geldim.

Mehmet Efendi yemek göndermekte berdevam.

Ekmek ve yumurta

Gidip gelme ve kundura boyası

10 peni

6 peni

16 peni

4 Nisan 1921, Pazartesi

Bugün tenise gidildi ve oynanıldı. Hava müsait.

İtalyan gazeteleri geldi. Karahisar'ın sukutunu [düşüşünü], Eskişehir önünde muharebenin devamını yazıyorlar. Ordu Karahisar'dan geriye çekilmiş. Yunanlıların Eskişehir'de bir adem-i muvaffakiyete [başarısızlığa] uğradıklarını, muavenet [yardım] talep ettiklerini de *Reuters*'den naklen yazıyorlar. Cenabıhak bizimkileri muvaffak buyursun, âmin.

Petrol 6 peni

5 Nisan 1921, Salı

Tenise gidildi ve oynanıldı.

Ajansta Anadolu'ya ait bir haber yok. Faik ve Şeref Beylerin mektubu geldi. Cami Bey'in ifadesine nazaran heyet-i murahhasa tamamen vazifesini ifa eyledi. Mesele Roma'da İngiltere'nin Roma sefiriyle halledilecektir. Heyet-i murahhasa geldikten sonra tekrar malumat vereceklermiş.

Mithat Bey'den kart aldım. Mektuplarımı postaya vermiş. Mösyö Turc'den gazete ve bir kitap geldi.

Gatt'ın Mehmet Efendi'ye istida verdirmesi.

Tahsin Bey'den altı liralık bir çek aldım.

Çamaşırcıya 12 peni

6 Nisan 1921, Çarşamba

Tenise gittim. Dışarıya çıktım. Mister Hall'dan 16'ncı dersimi aldım. Mandolinden 1'inci dersi aldım. Bugün epeyce masraf ettim.

Şevki ve Kemaleddin Beylerden kart aldım. Gidecek olanlar ve Anadolu ahvali hakkında bugün de bir şey yok.

Kundura	21 şilin
Don ve gömlek	25,5
Kolonya, jilet, sabun, diş macunu ve tozu	14,5
Dördüncü kıraat kitabı	2,5
Mandolin muallimine	10
Ekmek ve yumurta	2
Fotoğraflar ve kart	<u>9,5</u>
	85,0

Tahsin Bey için de 10 şilin mandolin muallimine verildi.

2,5 peni gidip gelme.

7 Nisan 1921, Perşembe

Bugün tenise gidemedim. Hem biraz yağmur yağmıştı hem de Mehmet Efendi'nin istidasını yazmaya mecbur oldum.

İtalyan gazeteleri geldi. Cenabıhakk'ın lütuf ve inayetiyle İkinci İnönü Muharebesi ordumuzun muzaferiyetiyle bitmiş ve düşman münhezim olmuştur [hezimete uğramıştır]. Ajansın meali de pek mühim. Yunanlıların eski mevkiilerine ricat etmeye mecbur kaldıklarını söylüyormuş. Yarın ajans gelecek. Bakalım ne gibi tabirler kullanıyor? Kampta herkes mesrur [sevinçli] ve memnun ve Allah'ın inayetine müteşekkirdir. İngilizler son kozlarında da mağlup oldular demektir. Allah'ın azameti pek büyüktür.

Refikama taahhütlü no. 83. Kızlarıma, refikama dört adet fotoğraf.

8 Nisan 1921, Cuma

Tenise gidemedik. Bir ilan ile hükümet-i mülkiyeye devredildiğinden üseranın ve askerin gidemeyeceğini bildirdiler. Aşçı Yusuf'u alıp hapishaneye getirdiler.

Ajans dünkü mealinden hatta biraz kuvvetli. Bakalım mübalağalı olan erkamı [sayıları] ne vakit öğreneceğiz? Pazartesi'den evvel öğrenmek mümkün olmayacak. Anadolu tebliğ-i resimleri ancak Pazartesi günü alınacak. İtalyan gazetelerinde okunabilecek.

Portakal ve limon	6 peni
Potin bağı	3,5 peni

9 Nisan 1921, Cumartesi

Tenis yok. Net alındı. Burada bahçede kurmaya çalışacağız.

Kumandan bugün ben de dahil olduğum hâlde ikinci postadan C listesinde gidenlerden on, on bir kişiyi dışarıya bırakmadı. Kim bilir ne maksada mebnî yapmıştır. Onun için derslerime gidemedim.

İstanbul gazeteleri Nisan'a kadar gelmiş. Bakalım, asıl tafsilat bundan sonra gelecek İstanbul gazeteleriyle yarın gelecek İtalyan gazetelerinde görülecek. Cenabıhakk'a lütuf ve inayetinden dolayı nasıl şükretmeli bilmem.

10 Nisan 1921, Pazar

Bugün Pazar. Kampta oturdum ve çalıştım.

Havadis yoktur. Bakalım yarın neler işiteceğiz.

Ekmek	4 peni
-------	--------

11 Nisan 1921, Pazartesi

Tenis yerini hazırlamak için biraz çalıştım. Bugün söz üzerine dışarı çıkmak *passe*'lerinin ta'lik edildiğine [askıya alındığına] dair kamp kumandanlığının bir ilanı. Kimse çıkmayacak. 64 kişiye de müsaade olunmadı. Sebep meçhul.

İtalyan gazeteleri geldi. Muharebe tafsilatı var. Yunanlılar münhezimen ricat etmişler [hezimet hâlinde çekilmişler]. Maalesef Anadolu'nun tebliğ-i resimleri tamamen yok. Mamafih kâfi derecede malumat var demektir. Cenabıhakk'a hamd ü senâlar olsun.

Kemaleddin Bey'den yazlık fanila, pijama, çorap, mendil ve iskarpin istedim.

Refikama no. 84. Pederime ve Kemaleddin Bey'e kartlar.

Refikamdan 26 Mart sene 1921 tarihli bir sayfadan ibaret bir mektup aldım. Kira katiyen merak etmemekliğimi tavsiye ediyor. Cenabıhak ne takdir ediyorsa bittabi o olur. Ailemin de muini odur.

Çamaşırcıya	7,5 peni
Limon	<u>2 peni</u>
	9,5

12 Nisan 1921, Salı

Tenis yeri ihzârında [hazırlanmasında] çalışıldı. Bugün havadis yok. İngiltere ahvali düzelecek gibi.

Bir düzine yumurta	21 peni
Potin bağı	<u>24 peni</u>
	45

13 Nisan 1921, Çarşamba

Bugün de havadis yok. Yalnız İstanbul gazetelerinin 4 ve 5 Nisan sene 1921 tarihli iki nüshası geldi. Onlarda da Anadolu'nun 1 Nisan sene 1921 tebliğinden sonra tebliğ yok.

Heyet-i idare çıkmamak hakkında vilayete bir mektup yazdı. Ben tebyiz ettim [temize çektim]. Tenis için ihzâr edilmekte olan mahalde epeyce çalıştım.

Refikama taahhütlü no. 85. İki fotoğraf ve iki kart.

Ekmek	4 peni
Limon ve portakal	6 peni
Kibrit	<u>5 peni</u>
	15

14 Nisan 1921, Perşembe

Bugün hiç posta getirmediler. Kumandan gelmemiş. Hacı Âdil Bey'e dışarıda kalmak için müsaade verildi. Celâl Nuri Bey Roma'daki biraderinden mektup aldı. Azimetlerinin [yola çıkışlarının] bir ay tehhür ettiğini [geciktüğünü] yazıyor.

Tenis için ihzâr edilmekte olan mahalde çalışıldı. İngilizce roman okundu.

15 Nisan 1921, Cuma

İçerideyiz. Biraz tenis yerinde çalıştım.

Bugün tahliye listesinde dahil olanların haftada iki defa çıkmalarına müsaade edildiği hakkında kumandanlığın bir ilanı okundu. (A) listesinde bulunan zevattan yirmi kişinin esamisi neşredildi. Fakat kimse çıkmadı. Böyle ayrı bir muameleye razı olmadılar. Bakalım bu çıkmamak grevi ne kadar devam edecek?

İstanbul gazeteleri geldi, 6 Nisan'a kadar. Epeyce tafsilat var. Hatta *Sabah*'ın 6 Nisan nüshasında Ali Kemal bütün bütün tebdil-i lisan eyledi [dil değiştirdi].

Şeref'ten Cenani Bey'e mektup var. Tebliğ-i resmîlerin hulâsasını yazıyor. Bursa'nın istirdadını [geri alınmasını] ilave ediyor. Tahsin Bey'e ait bir fıkrada

da protokolü gördüklerini, biraz karanlık noktaları olduğunu, Anadolu'nun kabul etmediğini ve etmeyeceğini ilave ediyor. Berlin'de Şekib Arslan Bey'den bir taahhütlü mektup aldım. Serbest bırakılacakların esamisini istiyor.

16 Nisan 1921, Cumartesi

Bugün posta gelmedi. Gazete de gelmedi. Onun için havadis yok.

Dışarıya çıkmalarına müsaade olunan zevattan yalnız Fethi Bey çıktı ki bu hareket kendisinden muntazar değildi [beklenmezdi].

İstanbul'daki İngiliz istihbarat şubesine mektup yazarak kendilerine lazım olan evraktan maada evrakımın aileme teslimini rica ettim. Mektup taahhütlü.

Tenis pisti yapılmakta.

17 Nisan 1921, Pazar

Tenis mahallinde biraz çalışıldı. Bugün de havadis yok. Dışarıya çıkan olmadı. Valiye heyet-i idare yeni bir müracaatta bulundu.

18 Nisan 1921, Pazartesi

Bugün de posta gelmediği hâlde gazeteler geldi. Fransız gazetelerinde mühim bir şey yok. İngiltere nakliyat amelesinin grevi durmuş gibidir.

Pederden kart aldım. Validemin hisseleri tamamen hükümet elinde imiş, hâlâ istirdad edememiş [geri alamamış], uğraşıyormuş. Onun için suallerime cevap verebilecek bir şey de göndermedim diyor. Şimdi ümit Abdeni'de kaldı. O da bir şey göndermezse bakalım hâlim ne olacak? Tahsin'e yazmaktan başka çare kalmaz. El-mukadder la yugayyer [kader değiştirilemez].

Refikama no. 86. Pedere kart. Şekib Arslan Bey'e taahhütlü cevap.

Bir düzine yumurta	21 peni
Ekmek	8 peni
Limon	6 peni
Elma	<u>12,5 peni</u>
	48,5

19 Nisan 1921, Salı

Bugün tenis yerinde az çalışıldı.

Posta geldi. Epeyce şeyler var. Fakat hakiki bir şey yok. Yalnız bizimkilerin Afyonkarahisar'dan taarruza geçtiklerini yazıyorlar. Akşam üzeri İslam kitapçıdan bir *booklet* getirdi. Onda Yunanistan'da idare-i örfiye ilan edildiği ve Yunan hükümetinin İstanbul'a da ilan-ı harb niyetinde olduğu yazılı idi. Bakalım yarın ne olacak?

20 Nisan 1921, Çarşamba

Bugün İstanbul postası geldi. Refikamdan 19 Mart ve 2 ve 9 Nisan sene 1921 tarihli üç mektup aldım. Afiyettedirler. Benim muhakemeye girmeyeceğimi de Kira söylemiş. Uzun mektubumu almış. Memnun oldum. Tevfik tekrar elli lira göndermiş. Var olsun.

Şevki'den de Berlin'den bir kart aldım.

Teniste biraz çalışıldı. İstanbul gazeteleri geldi. 14 Nisan'a kadar epeyce tafsilat var.

Çamaşırcıya 18 peni

21 Nisan 1921, Perşembe

Bugün tekrar dışarıya çıkmama müsaade olundu. İkinci partiden de 17 kişi çıktı. Yusuf da hapisneden geldi. Refikamdan, kızlarımdan, hemşirelerimden 11 Nisan sene 1921 tarihli taahhütlü mektuplar aldım. Burada kaldığımdan çok sıkılmışlar. Mamafih Kira temin etmiş, bir iki aya kadar tahliyemiz memül imiş.

Corci Abdeni'den de 23 Mart sene 1921 tarihli bir mektup ile yirmi beş liralık bir çek aldım. Allah kendisinden razı olsun. Hiç olmazsa üç aylık yemek parasını vereceğim.

Refikama no. 87 taahhütlü. Kızlarıma, hemşirelerime iki fotoğraf.

22 Nisan 1921, Cuma

Bugün de gazete olmadığından havadis yok. Vapur İtalya'dan gazete getirmemiş. Pek garip, kumandanlık bugün bizim partiden hiç kimsenin dışarıya çıkmasına müsaade etmedi. Herifin dünkü ilanı ne, bugünkü fiili ne! Ne kadar yalancı imiş.

Petrol 6 peni

23 Nisan 1921, Cumartesi

Bizim partiden bugün (B) tertibi çıktı. Ben (C) tertibindeyim. Tahsin'i Bye naklettiler. Memduh benim tertibimde. Fethi Bey'in sözleri.

Bugün hava yağmurlu ve fırtınalı. Tenis yerinde çalışılmadı.

Corci Abdeni: Halep'e taahhütlü cevap.

24 Nisan 1921, Pazar

Bugün çıktım. Mister Hall hasta. Mandolin muallimine gittim. İkinci dersi aldım ve geldim.

Havadis yok. Yalnız gazete satan adam Bursa'nın alındığını Ahmet Emin'e söylemiş. Bakalım yarın bu da doğru çıkacak mı?

Metod için 24 peni
Bir düzine yumurta 21 peni
45

25 Nisan 1921, Pazartesi

Bugün öğleden sonra tenis oynadık. Fena oynanmıyor. Epeyce terledim.

Posta olmadığından havadis de yok. Tayfası grev yapan posta vapuruna Bahriye'den tayfa verilerek sevk edilmiş. Mamafih yarın İtalyan vapuru da geliyor. Posta memül. Havadis de almaklığımız muhtemel.

Refikama no. 88. Pedere taahhütlü bir fotoğraf. Şevki Bey'e kart.

Ekmek	8 peni
Mürekkep	<u>3 peni</u>
	11

26 Nisan 1921, Salı

Bugün gazeteler geldi. Fakat eski, mühim bir şey yok. Tenis oynadım. Hem de iyi oynadım.

İstanbul'dan posta yok.

Sansür memuruna	6 peni
-----------------	--------

27 Nisan 1921, Çarşamba

Mister Hall yatakta rahatsız. Mandolinden üçüncü dersimi aldım.

Halep'ten Humsilerden [Humsey] taahhütlü mektup aldım.

İki musikî mecmuası	48 peni
Kartpostal (18 adet)	9 peni
Bir düzine portakal	24 peni
Gidip gelme	<u>3 peni</u>
	74

28 Nisan 1921, Perşembe

Bugün gidecek olanların Cumartesi günü gidecekleri tebliğ olundu.

İtalyanca gazetelerde Uşak ile Alaşehir'in istirdad edildiği, Yunanlıların bu cephe de 1.200 olmak üzere 5.000 zayıat verdikleri yazıyor. Cenabıhak muvaffakiyatı idâme buyursun, âmin.

İstanbul postası yok.

No. 89 taahhütlü. Yengeme, ağabeyime, hemşirelerime, Kâzım Efendi'ye, kızlarıma kartlar.

Çamaşırcıya	9,5 peni
-------------	----------

29 Nisan 1921, Cuma

Arkadaşların yarın gideceği tahakkuk etti. Bugün prensler [Said Halim ve Abbas Halim Paşalar] ile İbrahim Bey ve Hüseyin Cahit Bey posta vapuruyla gittiler. Yarın diğerleri de gideceklermiş. Cenabıhak cümlemizi an-karîb tahlis buyursun [çok geçmeden kurtarsın], âmin.

Tenis oynadım. Mandoline çalıştım.

Fethi Bey ile gece görüştük. İcap ederse ayrıca da tevessül edeceğim [başvuracağım].

Tenis yerinin imali için yapılan masarıftan hisseme düşen	96 peni
---	---------

30 Nisan 1921, Cumartesi

Bugün kırklar listesinden burada kalanlar hareket etti. Allah onlara açık ve uğurlu yollar versin, cümlemizi karib zamanda tahlis buyursun, âmin. Yalnız Hüseyin Kadri Bey Hüseyin Tosun Bey'in yerine kaldı, ki hakikaten fedakârlık etti. Ahmet Emin'e de dışarıda kalmasına müsaade olundu. Bakalım önümüzdeki haftalar zarfında ne gibi tahavvülât ve tebeddülât [yenilikler ve değişiklikler] olacak?

Öğleden sonra tenis oynadık. Bugün çıkmak sırası bizde idi, fakat çıkarmadılar. Yalnız yirmi dörtlere müsaade olundu.

Masraf

548,5 peni (yani 54 şilin sekiz buçuk peni)

1 Mayıs 1921, Pazar

Bugün dışarıya çıktım. Mandolinden dördüncü dersi aldım. İstanbul gazetelerinden birkaç nüsha gördüm. Ahval İstanbul'da iyi görünüyor. Mamafih gelen gazetelerde Uşak ve Alaşehir'e ait daha bir şey yok. İtalyan gazeteleri de yok.

Bugün Floriana ve Saint Antonia kiliselerini dolaştım.

Masraf

Çay ve pasta	7 peni
Gidip gelme	<u>5 peni</u>
	12

2 Mayıs 1921, Pazartesi

Bugün de havadis yok. Alaşehir'e ait bir şeyler yok.

Bugün kampta intihabat [seçim] yapıldı. 46 kişi iştirak etti. 41 rey aldım. Heyet-i idareye intihab olundum [seçildim]. Basri, Şükrü, Tahsin ve Bedri Beyler sırasıyla geliyorlar. Memduh'un gelip ifâdâtta bulunması.

Altı fotoğrafa	36 peni
Mürsel Paşa'ya fotoğraflar için	<u>24 peni</u>
	60

3 Mayıs 1921, Salı

İtalyan ve İstanbul gazeteleri geldi. Uşak ve Alaşehir'e dair hiçbir şey yok. Acaba doğru değil midir?

Bugün toplandık. Tahsin ve Bedri Beylerin teklifleri mucibince heyet-i idarenin üç kişiden terkiibine karar verildi. Bugünden dedikodular başladı. Allah utandırmasın, âmin.

Sansüre 6 peni

4 Mayıs 1921, Çarşamba

Bugün çıktım. Mandolinden beşinci dersi aldım. Saçlarımı kestirdim. Erken avdet ettim. Madam Manduka'ya gittim. Gelecek çıkışımdan itibaren devam edeceğim.

Yağlı boya kartları	60 peni
Diş macunu	15 peni
Lebel	86 peni
Çiçek kartları	6 peni
Tıraş sabunu	12 peni
Yumurta – bir düzine	24 peni
Gidip gelme	<u>4 peni</u>
	207 peni
Posta zarfı	<u>21 peni</u>
	228 peni

5 Mayıs 1921, Perşembe

Bugün de tenis oynadık. Havadis yok.

Refikama taahhütlü no. 91. Kızlarıma kart, Bedi Bey'e yengeme tebrikler, hemşirelerime kartlar

Mürsel Paşa'ya fotoğraf bedeli 9 peni

6 Mayıs 1921, Cuma

Tenis oynadık. Havadis yok. Uşak ve Alaşehir meselesi teeyyüd etmedi [doğru çıkmadı].

Çamaşırcıya 9 peni

7 Mayıs 1921, Cumartesi

Bugün Gatt geldi. [...] bizden kimse bulunmamış. [...] etmemiş. Kendisini ziyaret ettim ve bazı şeyler söyledim. İkinci kafilenin zaman-ı hareketi gayrı malum.

Refikamdan 2 numero fi 16 Nisan ve 4 numero fi 23 Nisan sene 1921 tarihli sefaret postasıyla iki mektup aldım. Kira yakında cümlemizin kurtulacağından ümitvar imiş.

Bugün hafta nihayeti dışarıya bizden kimsenin çıkmasına müsaade olunmadı.

Kızım Nezihe'nin yevm-i vilâdeti. Kendisine taahhütlü bir mektup yazdım. İki de fotoğraf gönderdim. Refikama, Nerime'ye ve Nezihe'ye kartlar.

8 Mayıs 1921, Pazar

Bugün biraz çıktım. Madam Manduka'ya gittim. Bir saat ders aldım. Muallimin çocuklarına rast geldim. İyileşmiş. Çarşamba günü uğrayacağım, dedim. Dört buçukta kampa avdet ettim.

Bugün Pazar münasebetiyle havadis yok.

Derse 24 peni

9 Mayıs 1921, Pazartesi

Bugün de tenis oynadık.

İtalyan gazetelerinde mühim hiçbir havadis yok. Postayı bugün vermediler. Onun için Roma'dan Şükrü Bey'in mektubu da alınamadı.

Gazyacı	6 peni
Limon	<u>3 peni</u>
	9

10 Mayıs 1921, Salı

Bugün Gatt'a gittim. Hilâl-i Ahmer'in parasını alıp Basri Bey'e verdim. Kerim'den 26 Nisan sene 1921 tarihli bir mektup ve pederin İstanbul vasıtasıyla gönderdiği on beş İngiliz lirasını aldım.

Refikamdan 20 Nisan sene 1921 tarihli ve taahhütlü bir mektup aldım. Havadis yok. Taranto'dan kartlar geldi. Roma'dan daha bir şey yok.

Sansüre	6 peni
Limon	<u>3 peni</u>
	9

11 Mayıs 1921, Çarşamba

Az tenis oynadım. Dışarıya çıktım. Mister Hall rahatsız. Bir daha gitmemek niyetindeyim. Madam Manduka'ya gittim. İlk dersi aldım. Oradan biraz Valetta'ya ve kampa avdet.

Bugün Roma'dan da kartlar geldi. Dün Zekeriya Bey'den, bugün Fethi ve İbrahim (Karşı) Bey'den kartlar aldım.

Madam Manduka'ya	120 peni
İki mecmua-i musikiye	30 peni
Gidip gelme	3 peni
16 yumurta	<u>26,5 peni</u>
	179,5

12 Mayıs 1921, Perşembe

Bugün tenis oynadım.

Gatt'ın söylediği istida bugün hazırlandı. Tercüme edildi. Ve Emin Bey vasıtasıyla daktilografa gönderildi. Arkadaşlardan bir kısmı galiba imza etmeyecek.

Roma'dan gelen mektuplarda kat'i bir iş'âr [kesin bir bildirim] ve havadis yok.

Refikama taahhütlü no. 93. Kızlarıma ve hemşirelerime, Ferit ve Kerim'e, pedere kartlar.

13 Mayıs 1921, Cuma

Bugün de tenis oynadık. Havadis yok. Bakalım akıbetimiz ne olacak? İstida-nameyi Tahsin kitapçıdan aldı ve getirdi.

14 Mayıs 1921, Cumartesi

Bugün dışarıya çıktım. Manduka'dan ikinci dersi, mandolinden altıncı dersi aldım.

Bugün de gelen mektuplardan üseranın hâlâ Anadolu'da bulunduğu, İstanbul İngiliz mümessilinin muhabere ettiği bildiriliyor. Gatt'a istidanameyi verdim.

15 Mayıs 1921, Pazar

Tenis oynadım. Banyo yaptım.

Bugün dışarıya çıkılmadı. Yalnız hususi *passe* eshabı [sahipleri] çıktılar.

Çamaşırcıya 18 peni
Limon 5 peni

16 Mayıs 1921, Pazartesi

Tenis oynadım.

Bugün mülâzım Riço [Riccio] kumandanın üseranın ne vakit çıkacaklarını bilmemelerini istediğini ve bunun için listelerin sıra ile çıkmayacağını tenis oynarken geldi, söyledi. Kumandanın maksadı bir türlü anlaşılmadı.

Limon 4 peni

17 Mayıs 1921, Salı

Bugün de tenis oynadık.

Bugün ofisten çağırıldım. Ve üseraya haftada üç gün müsaade olunduğunu söylediler ve listeleri ikiye böldüler. Ben (A) listesindeyim. Feyzi ve Sabit Beyler bu listede ve diğer paşalarla valiler (B) listesinde dir.

Havadis yok. Roma'dan gelen mektuplarda katiyet yok. İngilizlerin mantığı anlaşılmadı. Bakalım istidadan, bu müsaadeden neler çıkacak?

Sansüre 6 peni

18 Mayıs 1921, Çarşamba

Bugün çıktım. Manduka'dan üçüncü, mandolinden yedinci dersi aldım. Tenis oynadım.

İstidanın Erkân-ı Harbiye'ye iyi tesir ettiğini, bir suretini İstanbul'a, bir suretini mezun bulunan [izinli] valiye gönderdiklerini, onun da kanaati aynı merkezde olduğunu işittik. Allah encamımızı hayır eylesin, âmin.

Refikamdan 30 Nisan sene 1921, 5 numarolu mektubu aldım.

19 Mayıs 1921, Perşembe

Tenis oynadım. Bugün kumandan gelmedi. Posta olmadığı gibi havadis de yoktur.

Rauf Bey'in ifâdatı, T. hakkında. Sabit Bey'in dün akşam Bedri Bey tarafın-

dan Zülfü Bey'e ifade olunan rakı ziyafetini anlatmış. Hakikaten biraz gariptir. İnanmak istemiyorum.

20 Mayıs 1921, Cuma

Biraz tenis oynadık. Manduka'dan dördüncü, mandolinden sekizinci dersi aldım.

Bugün posta geldi, fakat can alacak havadis yok. İtalyan gazetelerine nazaran Bekir Sami Bey istifa etmiş.

Bir düzine yumurta	21 peni
Limon	3 peni
Muzıka kâğıdı için hocaya	<u>24 peni</u>
	48

21 Mayıs 1921, Cumartesi

Sabah ve akşam tenis oynadım.

Ofis çağırdı, Halep çekinin Londra'da tediye olunmadığını söyledi. Çünkü kredi Lyon'a avisé edilmemiş [bildirilmemiş]. Adresi yanlış söyledi, mektubu gösterdim ve adresi almasını rica ettim. Mektubu kumandana göstermek üzere aldı.

Bugün havadis yok. Riço sürprize nail edilmeliğimiz muhtemeldir dedi. Mehmet Efendi'nin kontrato meselesini söyledi. Gideceğimizden emin olmasa öyle bir teşebbüste bulunmaz zannederim. Bakalım Allah neler gösterecek?

22 Mayıs 1921, Pazar

Bugün de tenis oynadım.

Pazar münasebetiyle havadis yok. Yarın posta olmak ihtimali var. Bakalım Allah neler gösterecek?

23 Mayıs 1921, Pazartesi

Dün gece bağırsak sancısı tuttu. Gece rahatsız oldum, uyuyamadım. Tenis oynamadım. Öğleden sonra çıktım. Derse gidemedim. Valetta'ya kadar gittim. Pazarına gitmedim. Yolda bir-iki defa sancı yine tuttu.

Riço Mehmet Efendi'nin mukavelesi sebebiyle yine aynı nakaratı tekrar etti. Bakalım hakikaten yakında bir sürpriz olabilecek mi? Posta yok. Riço poliçe hakkındaki bankanın tezkeresi suretini getirdi. Yarın Halep'e sureti göndererek bir mektup yazacağım.

Gidip gelme	2 peni
Posta zarfı	9 peni
Kartpostal	10 peni
Mandolin teli	8 peni
Bir muzıka parçası	9 peni
Diş macunu	15 peni
Sabun	<u>14 peni</u>
	67

24 Mayıs 1921, Salı

Bugün de biraz rahatsızım, fakat dünkü gibi değil. Gece uyuyabildim. Tenis oynadım. Havadis, ofis kapalı olduğundan alamadık. İmparatorluk günü imiş.

Halep'e bankanın mektubunun suretini leffiyle [ekiyle] taahhütlü mektup yazdım.

Çamaşırcıya	12 peni
Limon	<u>6 peni</u>
	18

25 Mayıs 1921, Çarşamba

Bugün dışarıya çıktım. Mandolinden 9'uncu dersi aldım.

Gatt ile görüştüm. Saat ona kadar çıkmak üzere kefalet istiyorlar. Vereceğiz. Arkadaşlara danışacağız. Baş müddei-i umumînin [başsavcının] mütalaasına intizar ettiklerini [beklediklerini] söyledi. 18 *Times*'taki İstanbul telgrafı.

25 lirayı hesabımdan tenzil ettiler. Borçlu kaldım. Sabit Bey 7 liralık bir çek verdi.

Sansüre	6 peni
Gidip gelme	4 peni
Bir düzine yumurta	20 peni
Berbere saç için	13 peni
Flüt	150 peni
Mandolin mızrabı	<u>4 peni</u>
	197

26 Mayıs 1921, Perşembe

Bugün tenise başladım. Hamdolsun iyiceyim.

Bugün de büyük yortu imiş. Gazete çıkmadığı gibi havadis de yok. Yalnız İtalyan gazetelerine göre Anadolu kabinesi değişmiş, müfritler [aşırılıkçılar] kazanmış.

27 Mayıs 1921, Cuma

Az tenis oynadım.

Bugün çıktım. Yalnız derslerime kadar gittim ve geldim. Mandolinden 10'uncu, Manduka'dan beşinci dersi aldım. Her iki tarafta tediyaat [ödemelerim] bitti demektir. Flüt için şüphelendiğim nikâtı [noktaları] hocadan sordum. Ümit ederim ki on beş gün zarfında flütten epeyce bir şeyler yapabileceğim.

Gatt'ın istediği tahrir [yazılı] taahhüt yazılmış, kendisine gönderilmiştir.

28 Mayıs 1921, Cumartesi

Akşamüstü tenis oynadım. Sabahleyin deniz banyosu için yer intihabına gittik. Karakt, Rinella'yı gördük. Rinella muvafık ise de o da diğeri gibi uzaktır.

Bugün refikamdan 7 numero ve 7 Mayıs ve 9 numero ve 14 Mayıs sene 1921 tarihli iki mektup aldım. Aradaki numerolar postaneye verilmiş olanlar olmalı ki gecikmiştir. Öyle anlıyorum ki posta benim mektupları hemen göndermiyor, sebebi nedir?

İsviçre'ye taahhütlü mektup.

29 Mayıs 1921, Pazar

Tenis oynadım. Pazar olmak münasebetiyle dışarı çıkılmamıştır. Halep'e taahhütlü bir mektup yazdım.

30 Mayıs 1921, Pazartesi

Biraz tenis oynadım. Gatt'ı gördüm. Cevat Bey'in elbisesini, bir de deniz takımını aldık. Denize Rinella'ya gitmeye ve sandallarla götürmeye muvafakat ediyor. Bakalım nasıl olacak? Memduh, Sabit meselesi.

Dışarıya çıktım. Mandolinden 11'inci dersi aldım. Piyanoda biraz egzersiz yaptım. Karşıya geçtim.

Refikama taahhütlü no. 98. Kızlarıma, hemşirelerime, biraderlerime, yeğenlerime, Emin Bey'e, Kira Hanım'a, büyük yengeme, Bedi ve pedere tebrik kartları.

Gidip gelme	3 peni
Mandolin teli	60 peni
Kart, sabun ve diş macunu ile raket tamiri	<u>72 peni</u>
	135

31 Mayıs 1921, Salı

Tenis oynadım. Heyet-i idarede umumî [...] ve maaşat meselesi halledildi.

Memduh ile görüştüm. Mesele tuhaf olmuş. Gece avdetinde ayrılmış, bir şey söylemedi.

Kemaleddin Bey'den 26 Nisan sene 1921 tarihli bir kart aldım. Çok geç geldi. Kim bilir sebebi nedir? Siparişlerimi göndereceğini yazıyor. Yarın cevap vereceğim. Mamafih henüz siparişlerden hiçbir şey gelmedi. Belki müsaade alamadı.

Sansür memuruna 6 peni

1 Haziran 1921, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün tenis oynayamadım. Dışarı çıktım.

Mandolinden 12'nci dersimi aldım. Manduka'dan da ders aldım.

Bugün bir şey olmadı.

<u>Masraf</u>	
Manduka'ya ders bedeli	24 peni
On bir adet yumurta	<u>18,5</u>
	42,5
Limon (2 adet)	3 peni
Kayısı	<u>7 peni</u>
	52,5

2 Haziran 1921, Perşembe

Bugün çıkılmadı. Tenis oynadım. Ofis kapalı. Kralın yevm-i vilâdeti [doğum günü] imiş. Onun için havadis de yoktur.

Refikama no. 99. Kızlarıma, Tevfik Bey'e kartlar. Şevki ve Kemaleddin Bey'e kartlar.

3 Haziran 1921, Cuma

Tenis oynadım. Dışarıya çıktım. Mandolinden 13'üncü dersi aldım. Manduka'dan da yedinci dersi aldım. Kampa çabuk avdet ettim.

Mandolin muallimine	120 peni (yani 10 şilin)
Manduka'ya	<u>24 peni</u>
	144

4 Haziran 1921, Cumartesi

Tenis oynanıldı. Postada bana bir şeyler yok. Gatt ile görüştüm. Bir şeyler yok.

Çamaşırcıya 15 peni

5 Haziran 1921, Pazar

Bugün Pazar olmak münasebetiyle dışarıya çıkılmadı. Tenis oynanıldı. Flüt ve mandolin çaldım. Okuyamıyorum.

6 Haziran 1921, Pazartesi

Bugün de dışarıya çıktım. Mandolinden 14'üncü dersi aldım. Karşıya geçtim. Akşam üzeri avdet eyledim. Kumandan gelmediği için göremedim. Posta da yok.

Refikama taahhütlü no. 100. Kızlarıma, refikama, hemşirelerime, Nihal'e, pedere kartlar.

Kartpostal, zarf	24 peni
Gidip gelme	<u>3 peni</u>
	27
Limon	<u>3 peni</u>
	30

7 Haziran 1921, Salı

Bugün arife. Yarın bayram. Ailemden, çocuklarımdan ayrılalı altıncı bayram oluyor demektir. Ne yapalım, kader-i ilâhî böyleymiş.

Tenis oynadım. Kumandan yine gelmedi. Deniz şerâitini kumandan ile beraber münakaşa etmek lazım gelecek.

Ayran	2 peni
Sansüre	<u>6 peni</u>
	8
Posta	<u>6 peni</u>
	14

8 Haziran 1921, Çarşamba

Bayramın birinci günü. Sevgililerimden, yavrularımdan, Saadet'imden uzak bir bayram. Altı bayram evvelki saadetim ne idi, bugün nedir? Cenabıhak inşallah bunu da çabuk geçirtir.

Yekdiğerimize bayram tebrikatında bulunduk. Reşat ile günlerimizi değiştirdik. Ben yarın çıkabileceğim. Bugün Reşat çıktı. Mezarlığa kadar gittik ve kampa döndük. Bugün tenis oynadım. Fakat yoruludum ve çok terledim. Gece uyuyamamıştım.

Çamaşırcıya 6 peni

9 Haziran 1921, Perşembe

Bugün fazla tenis oynadım. Dışarıya çıktım. Mandolinden 15'inci dersi aldım. Karşıya geçtim. Tahsin ile beraberdik. Tenis kıyafetiyle fotoğrafımı çekttirdim.

Gatt gelmedi. Postayı da vermediler. Belki yarın İstanbul postası çıkar.

Limon	3 peni
Bir düzine yumurta	20 peni
" " "	21 peni
Gidip gelme	3 peni
Tıraş ve saç	<u>19 peni</u>
	66

10 Haziran 1921, Cuma

Tenis oynadım. Avrupa'dan posta gelmiş. Fakat benim mektubum yok. Sefaret postası bakalım ne vakit gelebilecek?

11 Haziran 1921, Cumartesi

Tenis oynadım. Bugün de posta yok. Sefaret postası bu sefer de çok gecikti. Sebebinin bilmiyorum. Sevgililerimden hiç malumat alamadım. Dışarıya çıktım. Mandolinden 16'ncı dersi aldım. Karşıya geçtim ve kampa döndüm.

Tahsin Bey'le Süleyman Numan Paşa'nın İstanbul'a gönderilmemiz için emir geldiğine dair muhtelif membalardan rivayetleri. Bakalım, Pazartesi belki öğreniriz.

İki zarf	6 peni
Dondurma ve pasta	15 peni
Sinema	5 peni
Gidip gelme	<u>2 peni</u>
	28

12 Haziran 1921, Pazar

Bugün Pazar olmak münasebetiyle dışarıya çıkılmadı. Tenis oynadım.

Süleyman Numan Paşa yanıma geldi. B. ifadesini ve kendi mütalaasını söyledi. Bilmem ki bu rivayete inanmalı mı? Bari bir şey varsa bu hafta çıksa.

Rüyamda: estaîzu-billah "innallahe ye'muru ilh." [Nahl suresi] âyet-i kerîmesini gördüm. Cenabıhak hayır kılsın, âmin.

Bayramda mezarlığa gittiğimiz zaman hisseme düşen araba parası 16 peni

13 Haziran 1921, Pazartesi

Tenis oynadım. Bugün ilk defa olarak denize gittik. Gidip gelme güzel ve serin. Deniz de fena değil.

Gatt ile görüştüm. Dünkü şâiyat [söylentiler] hakkında hiçbir şey söylemedi. Daima adem-i malumat. Bugün de posta gelmedi. Gatt'ın ifadesine nazaran posta İskenderiye'de imiş.

Sabit Bey'e borcum olan yedi lirayı çek olarak iade ettim. Mehmet Efendi'ye de on liralık bir çek verdim. Demek ki Mehmet Efendi'ye verdiğim paranın yekunu 25 lira oluyor.

Deniz parası	4 peni
Ayran	2 peni
Çamaşırcıya	<u>12 peni</u>
	18

14 Haziran 1921, Salı

Bugün dışarıya çıktım. Emin Bey'e kadar gittim. Mandolinden 17'nci dersi aldım.

Posta bugün de yok. Tam bugün bir ay oldu ki haber alamadım. Habere de ne kadar muhtacım!

Limon	2 peni
Gidip gelme	<u>6 peni</u>
	8
Sansür memuruna	<u>6</u>
	14

15 Haziran 1921, Çarşamba

Bugün de denize gittik. Tennis oynadım.

Havadis yok. Sefaret postası yine yok. Fakat adi posta ile 1 Haziran sene 1921 tarihli ve hemşirelerimden aynı tarihli mektuplar, kızlarımdan kartlar ve 5 Haziran sene 1921 bayram tebrikini hâvi muhtelif kartlar olarak iki mektup derununda aldım. Cenabıhakk'a çok şükür cümlesi afiyettedirler.

Fethi Bey'e taahhütlü mektup.

16 Haziran 1921, Perşembe

Tennis oynadım. Dışarı çıktım. Mandolinden 18'inci dersimi aldım. Karşıya kadar gittim.

Posta geldi. Refikamdan 21 ve 28 Mayıs sene 1921 tarihli iki mektup aldım. Fotoğrafta gözlük pek fena çıktı.

Gidip gelme	2 peni
Dondurma ve pasta	13 peni
Fotoğraf parası	<u>28 peni</u>
	63
Dünkü deniz bedeli	<u>3</u>
	66

17 Haziran 1921, Cuma

Denize gittik. Bugün de havadis yok. Ona kadar çıkmak meselesi galiba Pazartesi gününden itibaren belki olabilecektir. Feyzi Bey'in dostu henüz gelmedi.

Banyo parası	4 peni
Çamaşırcıya	<u>6 peni</u>
	10
Ayran	<u>3 peni</u>
	13

18 Haziran 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Bugün günüm olmak itibarıyla dışarıya çıktım. Yalnız mandolin muallimine kadar gittim geldim. Mandolinden 19'uncu dersi aldım. Bugün de ona kadar müsaade yok. Cospicua'da fotoğraf çıkardım.

Bir düzine yumurta	26 peni
Fotoğrafçıya peşin	24 peni
Limon	4 peni
Şeker	9 peni
Ayran	<u>3 peni</u>
	66
Petrol	<u>6</u>
	72
Zarf	<u>11 peni</u>
	83

19 Haziran 1921, Pazar

Pazar, hepimiz yani elli birler içerdeyiz. İyi tenis oynadık.

Sultan Hamid'in evim yandığı hakkındaki rivayet üzerine bana dört elli liralık banknot vermesi, huzurdan çıktıktan sonra evimin yanmadığının anlaşılması hakkındaki rüyam. Cenabıhak hayır buyursun.

Bugün Pazar münasebetiyle havadis yok. Gece bahçede mevlid-i şerif okundu. Reşat Bey pek güzel okudu. Cenabıhak sevâbını ervâh-ı enbiyâ ve evliyâ ve şühedâyâ îsâl buyursun [peygamber ve evliyaların ruhlarına ve şehitlere ulaşırsın], âmin.

Ayran 1 peni

20 Haziran 1921, Pazartesi

Denizde dördüncü banyoyu yaptık. Bugün postadan yeni bir şey çıkmadı. Yalnız Madam Humsi'den Londra'dan bir mektup aldım. Cevabını bir-iki gün sonra vereceğim. Çocuklarını Oxford Darülfünunu'na Teşrînievvel için kaydettirmiş.

Ayran 3 peni

21 Haziran 1921, Salı

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım, mandolinden 20'nci dersimi aldım. Karşıya kadar gittim. Sinemaya girdim ve avdet ettim.

Nakden iki lira Mehmet Efendi'ye.

Yirmi yedi adet kart	54 peni
Dört adet büyük taahhütlü zarf	12 peni
Gidip gelme	<u>3 peni</u>
	69
Sansür memuruna	<u>6 peni</u>
	75

22 Haziran 1921, Çarşamba

Bugün denize gittik. Günümüz olmadığından dışarıya çıkmadım. Madam Humsi'ye mektubu yarın hazırlamak niyetindeyim.

Taahhütlü zarf derununda refikama, kızlarıma, hemşirelerime ve Ferit'e beş kart.

Deniz için	4 peni
Çamaşırcıya	6 peni
Ayran	3 peni

23 Haziran 1921, Perşembe

Tenis oynadım. Bugün dışarıya çıktım. Mandolinden 21'inci dersi aldım. Manduka'ya uğrayarak kampa erken avdet ettim.

Sefaret postası geldi. Refikamdan 4 ve 11 Haziran sene 1921 tarihli iki kıta mektup aldım. Hamdolsun afiyettedirler. Kira sorduğuma muvafakat etmiyor.

Refikama no. 105. Hacı Âdil Bey'e kart.

Fotoğrafçıya	60 peni
Limon ve yemiş	11 peni
Ayran	<u>3 peni</u>
	74

24 Haziran 1921, Cuma

Bugün denize gittik. Altı oldu.

Emin Bey geldi. Haftalık *Manchester Guardian*'dan naklen bir tercüme getirdi; üseranın mübadelesine dair. Kamp çok sevindi.

Londra'ya Madam Humsî'ye taahhütlü mektup.

Heyet-i idaremiz müctemian ve müttefikan [toplu hâlde ve oybirliğiyle] istifa etti.

Deniz için 4 peni

25 Haziran 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Bugün dışarıya çıktım. Mandolinden 22'nci dersi aldım. Flüt muallimiyle görüştüm. Aynı ücretle gelecek Perşembe'den itibaren devam edeceğim. Kampa ders akabinde avdet ettim. Bir yere gezmeye gitmedim.

İstanbul'dan gazete ve mektuplar vardır. Üsera için ümit-bahşdır.

Bir düzine yumurta 26 peni
Ayrı 2 peni
28

26 Haziran 1921, Pazar

Bugün Pazar, dışarıya çıkılmadı. Çok tenis oynadık.

Heyet-i idare intihabı yapıldı. Bedri, Hüseyin Kadri ve Numan Usta intihab olundu. Elhamdülillâh bu beladan kurtulduk. Hem de namusumuzla kurtulduk.

27 Haziran 1921, Pazartesi

Bugün de denize gittik. Öğleden sonra biraz başım ağrıdı. Mamafih akşama doğru geçti.

Bugün posta çıkmadı. İtalyan gazetelerinin mündericâtı fena değil.

Refikama taahhütlü no. 106. Hemşirelerime, kızlarıma, Nihal'e, babama dört kart ve altı fotoğraf.

Deniz için 3 peni
Ayrı 2 peni
5

28 Haziran 1921, Salı

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Muallime gidemedim. Tahsin Bey mektup aldı. Şahsı için ümit veriyorlar. Valetta'ya kadar gittim. Feyzi Bey sinemaya götürdü. 9'da kampa geldik.

Tan [*Les temps*] gazetesinin vatan hakkındaki havadisi iyi.

Gitmek 2 peni
Limon 2 peni
Peksimet 12 peni
Kırk beş adet kartpostal 90 peni
106

29 Haziran 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün havadis yok. Fiesta.

Deniz	3 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	5

30 Haziran 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolinden 23'üncü ve flütten 1'inci dersi aldım. Kampa avdet eyledim.

Refikama no. 107. Sefaret [postası] taahhütlü zarf derununda, kızlarıma dört, refikama iki, hemşirelerime bir, Ferit'e bir, ki sekiz kart.

Bir düzine yumurta	26 peni
Armut	9 peni
Limon	3 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	40

1 Temmuz 1921, Cuma

Denize gidildi. Refikamdan, kızlarımdan ve hemşirelerimden 16 Haziran sene 1337 [1921] tarihli taahhütlü bir mektup aldım. Allah'a çok şükür afiyettedirler.

İzmit'in Kuva-yı Milliye tarafından işgali İngilizler tarafından resmen Avam Kamarası'nda beyan olundu. 27 Haziran sene 1337'de Yunanlılar şehri tahliye etmiş. Şehir alevler içindedir. Ermeniler ve bitaraf Türkler İstanbul'a doğru kaçıyorlarmış. Allah vere de İstanbul'da bir şey olmasa.

<u>Masraf</u>	
Denize	3 peni
Ayran	2 peni

2 Temmuz 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Muallimlere kadar gidip geldim. Mandolinden 24'üncü, flütten 2'nci dersi aldım.

Mandolin muallimine aylık	120 peni
Kâğıt bedeli	24 peni
Limon ve kayısı	12 peni
Ayran	<u>4 peni</u>
	160

3 Temmuz 1921, Pazar

Pazar olmak münasebetiyle elli birler içerideyiz. Tennis oynadık. Bugün dünkü kadar sıcak yoktur. Dün pek sıcak idi. Havadis bittabi yok.

Ayran	3 peni
Gaz	6 peni
Mürekkep	<u>4 peni</u>
	13
Çamaşırcıya	<u>24 peni</u>
	37

4 Temmuz 1921, Pazartesi

Denize gidildi.

Gece garip bir rüya gördüm. Yeşil cübbeli, sarıklı, sakallı bir zat lahit gibi bir şeyin önünde duruyor. Ben de lahdin beri tarafında onunla beraber elhamdülillâh okuyor, salavat getirerek dua ediyorum. Arkamda bir zat daha bulunuyordu. İnşallah hayırdır.

Refikama no. 108 taahhütlü. Kızlarıma, Saadet'e, hemşirelerime dört, Cihat, Nihal'e dört, ki sekiz kart. Pedere kart.

Gazetelerin havadisi iyi. İzmit'in suret-i işgali hakkında epeyce tafsilat var.

Deniz	3 peni
Ayran	<u>4 peni</u>
	7

5 Temmuz 1921, Salı

Tenis oynadım. Dışarıya çıktım. Muallimlere kadar giderek kampa döndüm. Mandolinden 25, flütten 3'üncü dersleri aldım.

Bugün yeni havadis yok. Bakalım Perşembe günü neler çıkar?

Ayran	3 peni
-------	--------

6 Temmuz 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün postadan bir şey çıkmadı. Dersime çalıştım.

Deniz masrafı	3 peni
Ayran	<u>3 peni</u>
	6

7 Temmuz 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolinden 26, flütten 4'üncü dersi aldım.

İtalyan, Fransız ve İngiliz gazetelerinde lehimizde epeyce şeyler var. Yunan'ın İzmir'deki mühimmat depoları berhava olmuş.

Refikama sefâret no. 109. Nerime'ye taahhütlü. Nerime'ye iki, Nezihe'ye iki, refikama iki, hemşirelere bir, Ferit'e bir, cem'an sekiz.

Bir düzine yumurta	24 peni
Limon ve soda	12 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	39

8 Temmuz 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün Halep'ten Matmazel Zehae'den 23 Haziran 1921 tarihli bir mektup aldım. Bugün yalnız 1 Temmuz 1921 tarihli İstanbul gazeteleri geldi. Fakat pek mühim bir şey yok.

Deniz masrafı	2 peni
Ayran	<u>3 peni</u>
	5

9 Temmuz 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Flütten 5'inci dersi aldım. Karşıya geçtim.

Bugünkü ajans İstanbul İngiliz başkumandanının Mustafa Kemal Paşa ile bizzat görüşmeye gittiğini yazıyor. Cenabıhakk'a çok şükür, nihayet İngilizler de tebdil-i siyasete yaklaşıyorlar.

Kart	201 peni
Kart	48 peni
Kart	<u>12 peni</u>
	261
Kâğıt (defter)	30 peni
Gidip gelme	<u>2 peni</u>
	293

10 Temmuz 1921, Pazar

Pazar olmak münasebetiyle çıkılmadı. Kampta kalındı. Tennis oynanıldı. Akşamüstü tenis neti düzeltildi.

Bugün havadis yok.

11 Temmuz 1921, Pazartesi

Denize gidildi. Hava biraz kapalı olmasına rağmen iyi yüzüldü.

İtalyan gazeteleri iyi havadisler getirdi. İzmir'deki infilakın isyan eden Yunan askerine yapılan ateşten ileri geldiğini yazıyorlar. Allah vere de doğru çıksa.

Emanat geldiği hâlde mektuplar gelmedi.

Refikama taahhütlü no. 110. Kızlarıma dörder, hemşirelerime iki, refikama iki, on iki kart, pedere de kart.

Deniz için	3 peni
Çamaşırcıya	<u>6 peni</u>
	9

12 Temmuz 1921, Salı

Tennis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolinden 27, flütten 6'ncı dersi aldım. Dersten doğru kampa döndüm.

Bugün de hiç mektup çıkmadı.

Dört çift çorap	96 peni
Bir düzine yumurta, altı limon ve armut	<u>36 peni</u>
	122

13 Temmuz 1921, Çarşamba

Bugün denize gidildi. Nihayet bugün mektupları verdiler. Refikamdan 18, 25 Haziran ve 2 Temmuz sene 337 [1921] tarihli üç mektup aldım. Nezihe'ye fazla kart göndermişim diye Nerime bana biraz dargın imiş. Yarın yazacağım kartlarda biraz dokunaçağım.

Deniz	3 peni
Ayran	<u>3 peni</u>
	6

14 Temmuz 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolinden 28, flütten 7'nci dersi aldım. Mister Hall'u gördüm. Cumartesi derse başlamaya karar verdik. Allah hayır ne ise onu nasip buyursun, âmin.

Refikama sefaret no. 111. Nezihe'ye taahhütlü. Nezihe'ye 3, Nerime'ye 4, Refikaya 2, hemşirelere 2, Nihal'e bir, ki 12. Cahit Bey'e kart.

Elma	8 peni
Raket için lastik	18 peni
Ayran	2 peni
Taahhütlü zarf	<u>12 peni</u>
	40

15 Temmuz 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün ile tam on beş banyo yapmış oldum. Havadis yok. Posta da yok.

Âdil Bey'in termosu, benim büyük su bardağı, biri sabahleyin, diğeri akşam ocak üzerinde kırıldı. Hayır olsun.

Deniz için	2 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	4

16 Temmuz 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Fiesta, ofis kapalı. Dışarıya çıktım. Musiki muallimleri fiestada. Yalnız Mister Hall'a gittim.

Gidip gelme	3 peni
Tıraş	19 peni
127 kart	244 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	268
Mister Hall'a ders ücreti	<u>18 peni</u>
	286

17 Temmuz 1921, Pazar

Pazar, içerdeyiz. Tenis oynadık.

Pantolon için İslam'a	12 peni
Ayran	<u>4 peni</u>
	16

18 Temmuz 1921, Pazartesi

Bugün İtalya postası geldi. Yunanlar tebliğ-i resmilerinde Afyonkarahisar'ı işgal ettiklerini yazıyorlar. Allah bu sefer de bize merhamet eder de ehl-i İslam'ı muvaffak buyurursa alt tarafı selamet olacaktır.

Alie Humsey'den Brighton'dan bir kart, Paris yolundan bir mektup aldım. Flüt ve muzıkları Paris'ten gönderecekmış.

Ayran	2 peni
Deniz	<u>3 peni</u>
	5

19 Temmuz 1921, Salı

Tenis oynadık. Bugün dışarıya çıkmadım. Mandolinden 29, flütten 8'inci dersi, Hall'dan ikinci dersi aldım. Kampa avdet eyledim.

Bugün ajansta harbe dair bir şey yok.

Humsey'e Paris'e taahhütlü. Halep'e taahhütlü.

Tahsin de bugün çıktı.

Mister Hall'a ders ücreti	18 peni
Bir düzine yumurta, elma ve limon	31 peni
Ayran	2 peni
Şeker	<u>10 peni</u>
	61 peni
Sansüre	6 peni

20 Temmuz 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Posta yok. Akşamüstü getirilen ajansta Kütahya'nın Yunanlılar tarafından alındığı mezkûr idi. Artık büyük muharebe ya başlamış ya başlamak üzere bulunmuştur. Cenabıhak ümmet-i Muhammediye'ye yardım ederek bu sefer de ehl-i İslam'ı muzaffer buyursun, âmin.

Deniz için	2 peni
------------	--------

21 Temmuz 1921, Perşembe

Tenis oynanıldı. Dışarıya çıktım. Mandolinden 25'inci, flütten 9'uncu, Hall'den 3'üncü dersi aldım. Kampa avdet eyledim.

Refikama sefâret no. 113. Refikama 2 kart, Nerime'ye no. 10 taahhütlü, Nezi-he'ye no. 10 taahhütlü, hemşirelere no. 2 taahhütlü. Nerime namına taahhütlü.

Mister Hall	18 peni
Limon	<u>4 peni</u>
	22 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	4

22 Temmuz 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün on sekizinci defadır havadis yok. Posta da yok.

Deniz için	2 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	4

23 Temmuz 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Muallimlere gitmedim. Arkadaşlarla Birzebbuga'ya gittik. Denize girdik ve karşıya geçtik.

Bugün refikamdan ve çocuklarımdan 13 Temmuz sene 1337 [1921] tarihli İtalyan postasıyla mektuplar aldım. Fotoğrafları sefaret postasında.

Birzebbuga'da banyoya	12 peni
Dut	3 peni
Ayran	<u>1 peni</u>
	16

24 Temmuz 1921, Pazar

Tenis oynadık. Bugün de havadis yok.

Ayran	1 peni
-------	--------

25 Temmuz 1921, Pazartesi

Denize gidildi. Gazeteler geldi. Eskişehir'in de Yunanlılar tarafından alındığını yazıyorlar. Allah vere de Avrupa'nın hâlinde olmasa. Cenabıhak ümmet-i İslamiyye'ye acısın da bari bir muzafferiyet ihsan buyursun. Bakalım gelecek posta ile alacağımız gazeteler bir ümit verebilecek mi?

Gaz	6 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	8

26 Temmuz 1921, Salı

Tenis oynadık. Bugün havadis yok. *Reuters* bir şey vermiyor. Ferit'ten 16 Temmuz sene 337 [1921] tarihli mektup aldım. Paris'ten de 20 Temmuz sene 1921 tarihli bir mektup aldım.

Dışarıya çıktım. Mandolinden 31'inci, flütten 10, Hall'dan 4'üncü derslerimi aldım.

Ayran	2 peni
Mister Hall	18 peni
Bir düzine yumurta, elma ve limon	<u>36 peni</u>
	56

27 Temmuz 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün havadis yok.

28 Temmuz 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Valetta'ya kadar gittim, döndüm.

Bugün İtalyan gazetelerindeki telgraflar biraz ümid-bahş gibi görünüyor. Pazartesi postası vaziyeti daha ziyade tavzih edecektir. Cenabıhak ehl-i İslam'ı muzaffer eylesin, âmin.

Refikama taahhütlü no. 115. Ferit'e sefaret, refikama 2 kart, hemşirelere 2 kart, Nihal'e 1 kart, Nerime'ye 10 kart, Nezihe'ye 10 kart. Mektup Nezihe namına.

Dondurma parasına	10 peni
	<u>3 peni</u>
	13

29 Temmuz 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün *Reuters* İstanbul'dan 25 tarihli bir telgraf veriyor. Ve Yunan taarruzunun kırıldığı ve Yunanilerin geri çekildiğini yazıyor. Allah vere de doğru olsa. Uşak hakkında Mithat Şükrü Bey'e gelen telgraf. Allah bakalım neler gösterecek?

Bir haftalık banyo masrafı	7 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	9

30 Temmuz 1921, Cumartesi

Bugün tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolinden 32, flütten 11, Hall'dan 5'inci dersi aldım.

Reuters'de bir telgraf görmüşler. Yunanlıların taarruzu durdurulduğu Ankara tebliğ-i resmisinde munderiç. Bakalım Pazartesi günü neler çıkacak?

Flüt muallimine aylık	120 peni
Mister Hall'a	18 peni
Limon, elma, şeftali	15 peni
Ayran	<u>1 peni</u>
	154

31 Temmuz 1921, Pazar

Pazar, havadis olmadığı gibi dışarıya da çıkılamadı. Tenis maçı yaptık. Beş parti oynadım. Dördünü kazandım.

Ayran	3 peni
-------	--------

1 Ağustos 1921, Pazartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Denize gidildi. İstanbul postası gelmedi. İtalyan gazetelerinde sadre şifa verecek mühim bir haber yok.

Masraf 18 peni

2 Ağustos 1921, Salı

Tenis oynadık. Bugün epey partiyi kaybettim. Hele birinden hiç oyun alamadım.

Bugünkü *Agence Reuters* Seyitgazi Meydan Muharebesi'ni bizim tebliğ-i resmimize atfen kazandığımızı ilan ediyor. Cenabıhakk'a binlerle şükran.

İstanbul'dan yine mektup yok.

Bugün sıcaktan çıkmadım. Binaenaleyh derslerime de gidemedim. Sabit Bey'den iki lira ödünç aldım.

Fotoğraf 24 peni
Sansüre 6 peni

3 Ağustos 1921, Çarşamba

Denize gidildi. İstanbul sefaret postası yine gelmedi. Hemşirelerden İtalyan postası ile 23 Temmuz sene 337 [1921] tarihli bir mektup aldım. Hacı Âdil Bey'den de Münih'ten bir kart aldım. İstanbul gazetelerinin 27 Temmuz tarihliisi iyi değil. Mamafih *Reuters*'in verdiği telgrafnameler muahhar [geç] olduğundan biraz müsterih olduk. Yarın vaziyet daha ziyade inkişaf edecektir.

Yarın Büyük Fiesta. Kamp ofisi kapalı.

4 Ağustos 1921, Perşembe

Tenis maçı bugün bitti. Basri Bey sekiz parti kazandı. Şevket Bey beş, ben dört parti kazanabildim. Dün de kaybettim.

Fiesta olmak hasebiyle ofis kapalı. Yalnız Emin Bey İtalyan gazeteleriyle geldi. Sivrihisar meselesi için olan telgraf teyyüt ediyor [doğrulanıyor]. Yalnız Yunan gazeteleri Karadeniz'e de asker çıkardıklarını yazıyorlar.

Derslere gittim. Cospicua'ya kadar gittim. Peksimet alıp döndüm.

Peksimet 12 peni
Ayran 1 peni

5 Ağustos 1921, Cuma

Bugün denize gidildi. Havadis yok. İstanbul postası gelmedi. Birçok mektuplarım sefaret postasında olmalı. Muharebeye dair de bir şey yok.

Haftalık deniz masrafı 7,5 peni

6 Ağustos 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Mandolin muallimi ile İngilizce muallimini bulamadım. Yalnız flütten 12'nci dersi aldım. Kampa avdet ettim.

Muharebeye dair bugün de bir şey yok.

Zarf ve kartpostal	40 peni
Bir düzine yumurta, limon ve elma	<u>41 peni</u>
	81

7 Ağustos 1921, Pazar

Pazar olmak hasebiyle ofis kapalı. Tennis oynadık. Sabah ve akşam biraz çalıştım.

8 Ağustos 1921, Pazartesi

Sabahleyin denize gidildi. Akşam üzeri Emin Bey'le tenis oynanıldı.

Avrupa postasında sadre şifa verecek hiçbir şey yok. İstanbul sefaret postası da gelmedi. Paris'ten yalnız musiki parçaları geldi. Flüt ve mektup yok idi.

Şeker	10 peni
Gaz	6 peni
Ayran	<u>2 peni</u>
	18

9 Ağustos 1921, Salı

Bugün de tenis oynanıldı. İstanbul gazeteleri geldi. Ajansların verdiği malmattan hiçbir bahis yok. Demek ki öyle muharebe vesaire olmamış. Anadolu gazeteleri muharebenin birinci safhasının bittiğini yazıyor.

Dışarıya çıktım. Flütten 12, mandolinden 33, Hall'dan 6'ncı dersi aldım.

Bugün Gatt geldi. Mektup tevziâtı yok.

Mandolin muallimine	54 peni
Mister Hall'a	18 peni
Elma	<u>6 peni</u>
	84

10 Ağustos 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün de mektup almadık. Sefaret postası yok. Havadis de yok.

Çamaşırcıya	12 peni
Ayran için	<u>12 peni</u>
	24

11 Ağustos 1921, Perşembe

Sabahleyin ve öğleden sonra tenis oynadım. Bugün posta çıkmadı. Evden ve hiçbir yerden mektup almadım. Emin Bey İtalyan gazeteleri de getirmedi.

Nerime'ye taahhütlü. Refikaya no. 119. Refikaya bir kart, Nerime'ye 5, Nezihe'ye 5, Hemşirelere 1: 12. Kızlarıma sefaret postasıyla mektup.

12 Ağustos 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün de posta yok. Mektup alamadık. Havadis de yok.

Deniz haftalık masrafı 9 peni

13 Ağustos 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Nihayet sefaret postası gelebildi. Saadet'imın 9, 16 ve 23 Temmuz, kızlarımın 9, hemşirelerimin 9 ve Nihal'in 9 Temmuz tarihli mektuplarını aldım. Fotoğraflarını da aldım. Maşallah yavrucaklar büyümüş. Yalnız biraz zayıf. Biraz müteessir oldum. Ayaklarında sandallar var. Acaba potinleri yok mu? Cenabıhakk'ın azametına sığınmaktan başka çare yok.

Flütten 14, Hall'dan 7'nci dersi aldım.

Mister Hall'a 18 peni
Limon ve elma 17 peni
33 [35]

14 Ağustos 1921, Pazar

Bugün Pazar olmak münasebetiyle çıkmadım. Tennis oynadık.

Madam Humsey'ye 13 tarihli bir mektup yazdım ve 200 lira için Mösyö Albert'in fikrini istimzaç etmesini [öğrenmesini] rica ettim.

15 Ağustos 1921, Pazartesi

Bugün hapishanede altıncı bayramı yapıyorum. Çocuklarım, eski bayram günleri hatırıma geliyor. Muazzeb olmamak [acı çekmemek] mümkün değil. Fakat ne çare! Cenabıhakk'a tevekkül etmekten başka bir şey elimden gelmez.

Denize gidildi. Bayram ziyaretleri yapıldı. Bugün Fiesta. Onun için ofis kapalı. Mektupları da yarın vereceğiz.

16 Ağustos 1921, Salı

Tenis oynadık. Dışarıya çıktım. Biraz kart aldım. Yeni yok. Flütten 15'inci dersi aldım.

İtalyan postasıyla refikamdan 3 Ağustos, yavrularımdan ve hemşirelerimden 6 Ağustos sene 337 [1921] tarihli mektuplar aldım. Elhamdülillâh afiyettedirler.

Hacı Âdil Bey'e, pedere, Şevki, Kemaleddin Beylere kartlar. Refikama taahhütlü no. 120. Refikama bir kart, 4 Nerime'ye, 4 Nezihe'ye, 1 hemşirelere, 1 Nihal'e: 12.

Kart 64 peni
Kart 72 peni
Sabun 24 peni
Diş macunu 14 peni
Yumurta ve elma 21 peni

17 Ağustos 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün yeni havadis yok. Yalnız İstanbul'dan gelen 11 Ağustos sene 337 [1921] tarihli *Vakit* gazetesinde Mustafa Kemal Paşa'nın başkumandan intihab edildiği ve kumandayı deruhte eylediği ve beyannamesi yazılı idi. İsmet Paşa'nın da bir beyannamesi var. Allah muvaffak buyursun, âmin bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin.

18 Ağustos 1921, Perşembe

Sabah ve akşam tenis oynadık. İtalyan gazetelerinde bir şeyler yok. Ajansta Atina'dan alınmış resmî bir telgrafa nazaran Yunan ileri hareketi başlamışmış. Bakalım Allah neler gösterecek?

Nerime'ye taahhütlü mektup. Refikaya no. 121. Refikaya 1 kart, Nerime'ye 10 kart, Nezihe'ye 5 kart, hemşirelere 1 kart: 17. Hemşirelere sefaret postasıyla cevap.

19 Ağustos 1921, Cuma

Denize gidildi. Bugün İstanbul gazetelerinin 11 ve 12 Ağustos tarihlieleri geldi. Fevkalade bir şey yok.

Madam Humsey'den 12 tarihli, Deauville'den bir mektup aldım. Flütten bahsediyor. Pazartesi postasıyla cevap vereceğim.

Deniz için 12 peni

20 Ağustos 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Posta yok. Yunan taarruzundan da bir haber yok.

Dışarıya çıktım. Flütten doğru kampa döndüm. Mister Hall rahatsız imiş.

Şeker	9 peni
Limon, elma ve armut	<u>12 peni</u>
	21

21 Ağustos 1921, Pazar

Pazar, çıkmadı. Tenis oynanıldı. Mektuplar yazmakla vakit geçirildi.

22 Ağustos 1921, Pazartesi

Denize gidildi. İtalyan gazeteleri geldi. Yunanlıların Sivrihisar'ı da alarak ilerlediği ve fakat henüz iki ordunun harbe tutuşmadığını yazıyorlar. Bugün mektup çıkmadı.

Refikama taahhütlü no. 122. Refikama bir kart, Nerime'ye 5 kart, Nezihe'ye 5 kart, hemşirelere 1 kart. Nerime ve Nezihe'ye sefaret postasıyla mektup. Madam Humsey'e taahhütlü cevap. Pedere kart.

Başçavuşun düğünü için heyet-i idareye 12 peni

23 Ağustos 1921, Salı

Gece rüyamda refikamı rahatsız gördüm. Allah hayırlı çıkarsın. Belki bugün mektup alırım da biraz müsterih olurum.

Bugün refikamdan 10 Ağustos sene 337 [1921] tarihli bir mektup aldım. Elhamdülillâh afiyettedirler.

Altıya doğru çıktım. Flütten 17'nci dersi alarak kampa avdet ettim.

Çamaşırcıya	24 peni
Sansüre	6 peni
Yumurta (adet 6)	16,5 peni
Elma ve limon	<u>12 peni</u>
	58,5

24 Ağustos 1921, Çarşamba

Denize gidildi. Bugün sefaret postası geldi. Saadet'imın 30 Temmuz ve 16 Ağustos sene 337 [1921] tarihli iki mektubunu aldım. Gazete ve Avrupa postası gelmedi. Bakalım ne havadis olacak?

Arkadaşların bir kısmı başçavuşun düğününe gittiler.

25 Ağustos 1921, Perşembe

Gazeteler geldi. Fakat mühim havadis yok. Yalnız İstanbul'dan 22 tarihli bir telgrafta Anadolu tebligatına göre taarruz bizimkiler tarafından durdurulmuşmuş. Bakalım yarın, öbür gün ne havadis olacak?

Emin Bey'le otele gittik. Biraz tenis oynadık.

Nerime namına taahhütlü. Refikama no. 123. Refikama 1 kart, hemşirelere 1 kart, Nerime'ye 5 kart, Nezihe'ye 5 kart. Kerim'e sefaret postasıyla mektup.

Mustafa ve Kemaleddin Beylerden birer kart aldım.

Gidip gelme	12 peni
Gözlüğün tamirine	18 peni
54 kart	<u>102 peni</u>
	132

26 Ağustos 1921, Cuma

Sabahleyin yağmur yağdığı için denize gidilmedi. Artık bir daha denize gitmeyeceğim. Öğleden sonra tenis oynadık. Corci Abdeni'den mektup aldım. Zavallının validesi ölmüş.

Madam Humsey de Paris'ten mandolin için 120 parçayı hâvi iki cilt kitap, flüt için iki büyük metot gönderdi.

Kunduraların tamiri için	36 peni
Deniz parası	8 peni

27 Ağustos 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Posta yok. Dışarıya çıktım. Flütten 18'inci dersi aldım. Kampa avdet ettim.

Dışarıdan getirilen bir ajansta Yunanlıların 23 Temmuz tebliğ-i resmîlerine nazaran Gökusu'da bizim Kuva-yı Milliye ile temas ettikleri anlaşıyor. Allah encamını hayır buyursun ve muvaffakiyet ihsan etsin, âmin.

Posta zarfı ve kartpostal	42 peni
Limon, elma ve bir düzine kibrit	12 peni

28 Ağustos 1921, Pazar

Tenis oynadık. Pazar olmak münasebetiyle dışarıya çıkılmadı.

29 Ağustos 1921, Pazartesi

Tenis oynadık.

Emin Bey İtalyan gazeteleriyle geldi. Bizim bir tebliğ-i resmî –ki Ankara civarına kadar yaklaşmış olan düşman şehir-i mezkurdan 120 kilometre geriye atılmıştır– haberi çıktı. Yunan Harbiye nazırı da Yunanlıların Ankara'ya 120 kilometre mesafede bulunduklarını gazetecilere söylemiş. Cenabıhak bu sefer bizimkilere nusret ihsan buyurdu. Perşembe günü daha ziyade tafsilat memuldür.

Refikama taahhütlü no. 124. Refikama 1 kart, hemşirelerime 1 kart, Nerime'ye 5 kart, Nezihe'ye 5 kart. Pedere kart. Ferit'e sefaret postasıyla mektup.

30 Ağustos 1921, Salı

Tenis oynadık. Nesimi Bey'den bugün bir telgraf geldi: "Aile droite grecque Sacaria complètement battu cernée" [Sakarya Yunan sağ kanadı tamamen kuşatılıp mağlup edildi]. Telgrafın tarihi 29 Ağustos sene 337'dir [1921]. İnşallah büyük bir muvaffakiyet olur.

Dışarıya çıktım, flütten 19'uncu dersi aldım. Mister Hall rahatsızmış.

Flüt muallimine	120 peni
Corci Abdeni'ye telgraf ücreti	72 peni
Gaz, ispirto ve şeker	45 peni
Elma, yumurta ve limon	<u>28,5 peni</u>
	265,5

31 Ağustos 1921, Çarşamba

Tenis oynadık. Bugün Emin Bey dışarıdan İstanbul'dan 29 tarihinde yazılmış bir Reuters ajansı gönderdi. İnşallah doğru çıkar. Nesimi Bey'in telgrafı teyyüt ediyor. Bugün postada bir şey çıkmadı.

1 Eylül 1921, Perşembe

Dışarı çıkmadım. Tenis de oynamadım.

Bugün öğleden sonra dışarıdan bir ajans getirdiler. Bunda Atina'dan 31 Ağustos sene 1921'de yazılmış bir telgraftan bahsolunuyor. Mezkur telgrafta nazaran Yunanlılar Sakarya'da bir muzafferiyet kazanmışlar ve Türk kuvvetleri otuz beş millik cephe üzerinde şimal-i şarkiye [kuzeydoğuya] doğru ricat etmişlerdir. Yunanlılar yakından takip ediyorlarmış. İnşallah bu haber doğru değildir. Yine merak ve sıkıntı oldu.

Taahhütlü Nezihe namına. Refikama no. 125. Refikama 1 kart, hemşirelere 1 kart, Nerime'ye 5 kart, Nezihe'ye 5 kart, Nihal'e 1 kart. Corci Abdeni'ye 30 Ağustos sene 337 [1921] tarihli 1 taahhütlü mektup.

2 Eylül 1921, Cuma

Tenis oynadık.

Bugün fi 1 Eylül sene 337 [1921] tarihli bir telgrafta Yunanlıların beş mil Sakarya'da nüfuz ettikleri deniliyor. Bizimkilerin de tepelerden çekilmeye icbar edildikleri [zorlandıkları] zannedildiği ilave olunuyor. Cenabıhak hayırlısını buyursun. İnşallah bu telgraf doğru değildir. Kemali Bey geldi. Biraz görüştük. Aynı havadisi ona da verdim.

3 Eylül 1921, Cumartesi

Gece rüyamda refikamın bir kız çocuğu doğurduğunu, ebe yanında olduğu hâlde odasına girdiğimi, kendisini ayakta zayıf ve gözlüklü olarak bulduğumu, elini sıktığımı, çocuğun elimde iken sukut eylediğini [düşüğünü], yalnız lakırdı söylediğini gördüm. Garip ve tuhaf bir rüya.

Sefaret postası geldi. Bana mektup yok. Çok canım sıkıldı. İstanbul'daki sansür mü tuttu, yoksa Malta'dakiler mi vermediler meçhul.

Dışarıya çıktım. Flütten 20'nci dersimi aldım. Hemen kampa döndüm.

Altı yumurta	15 peni
Elma	10,5 peni
Limon	4 peni
	29,5

4 Eylül 1921, Pazar

Pazar münasebetiyle çıkılmamıştır. Tenis oynadık. Tahsin yanıma gelip rüyasını ve ...'nın maksadını sordu. İzahat verdim. Müsterih oldu.

5 Eylül 1921, Pazartesi

Tenis oynadık. Avrupa postası geldi. İtalyan gazeteleri muharebenin devam etmekte olduğunu yazıyorlar. Mektup yok. Yarın olması muhtemel. Bakalım Allah neler gösterecek?

6 Eylül 1921, Salı

Tenis oynadık.

Bugün Kemal, Tahsin, Feyzi, Sabit, Muammer, Ahmet, Süleyman Necmi, Bedri, Memduh, Macit, Nevzat, Gani, Doktor Faik, Muhacirci Şükrü Beyler ile Mahmut Kâmil ve Ali İhsan Paşalar gittiler. Allah muvaffak ve kendilerine selamet ihsan buyursun. Ben sebab-i malumdan dolayı gitmedim. Cenabıhak beni bu hususta da tecrübe buyuruyor. O'na olan itimat ve itikadım o kadar kavîdir ki sözünü tuttum. Belki ailem biraz sıkılacaktır fakat ne yapalım? Mukadderata gerdandade-i inkıyâd olunmaktan [boyun eğmekten] başka elden bir şey gelmez.

Dışarıya çıktım ve geldim. Arkadaşlar 10'u çeyrek gece meseleyi anladılar. Bütün kamp gece uyuyamadı.

Bir çift gözlük	108 peni
Kart ve zarf	79 peni
Gidip gelme	6 peni
Limon	8 peni
Limonata parası	11 peni

7 Eylül 1921, Çarşamba

Gece uyuyamadık. Gündüzün ne okuyabildik, ne uyuyabildim. Akşam üzeri biraz tenis oynadık.

Mehmet Efendi, Mehmet Ali Bey, Andavallıoğlu Mehmet Usta bizim kampa getirildiler. Karşıdakilerin cümlesinin bizim kampa geleceği söyleniyor. *Passe*'lar, iki kamp beyninde gidip gelmeler münkati' ve mülga [kesildi ve kaldırıldı].

Halep'ten bir mektup aldım.

Mürekkep	2 peni
Çamaşırcıya	15 peni
Sansür memuruna olan	<u>6 peni</u>
	23

8 Eylül 1921, Perşembe

Novo Verdala'da bulunanlar cebren getirildi. Akşam üzeri takviye-i askeriye geldi ve kuvve-i askeriye istimal edilerek [asker kullanılarak] Polverista'ya getirildiler. Emin Bey de hariçten getirildi. Hepimiz aynı kamp dahilindeyiz.

Ankara'nın alındığına dair *Reuters* bir telgraf yazıyor. İnşallah asılsızdır. Çünkü aynı haber İtalyan gazetelerinin 3 Eylül nüshalarında mevcuttur.

9 Eylül 1921, Cuma

Hepimiz aynı kampa. Tenis oynadık.

1 ve 2 Eylül İstanbul gazeteleri geldi. Ankara'nın alındığı teyyüt etmiyor diye *Reuters*'in telgrafı. Reşat Bey'in Hüseyin Kadri Bey meselesinden dolayı kırılması, kendisinden af istedim. Ümit ederim kalbi kırılmamış olur.

Saçlarımı makine ile aldirtım.

Berbere	12 peni
---------	---------

10 Eylül 1921, Cumartesi

Cümlemiz kapalıyız. Tenis oynadık.

Bugün *Reuters*'in Londra'dan 9 Eylül tarihli bir telgrafında Yunan taarruzunun tevakkuf ettiği [durakladığı] ve ricat emareleri görüldüğü yazıyordu. Allah vere de doğru çıksa. Yarın Pazar olmak münasebetiyle havadis alamayacağız. Pazartesi havadis almak müyesser [kısmet] olacaktır.

11 Eylül 1921, Pazar

Kapalıyız. Tenis oynadık. Havadis bir şeyler yok.

12 Eylül 1921, Pazartesi

İtalyan gazeteleri geldi. Ajanstaki havadisi veriyorlar. Mamafih ricattan bahis yok. İnşallah o da olur. Yalnız Ankara salimdir. O da anlaşıldı.

Tenis oynadık. Posta yok. Taahhütlü mektubu geri getirdiler. Bakalım bundan sonra ne suretle ve nasıl gönderebileceğim?

13 Eylül 1921, Salı

Tenis oynadık. Bugün refikamdan 30 Ağustos sene 337 [1921] tarihli bir mektup aldım. Ömer'in ailesinden senetle ayda yüz lira borç almakta olduğunu, taahhütlü mektuplarımların üçü de sefaretten alındığını, altı kartpostalın noksan olduğunu, Kira'nın inşallah muzafferiyetin bizim olacağını söylediğini yazıyor.

Şeker	9 peni
Corci Abdeni'nin telgrafı için sansüre	78 peni

14 Eylül 1921, Çarşamba

Tenis oynadık. Bugün havadis yok.

Ajansta tarafeynin tekrar muharebeye girişebilmeleri için ordularını tensike [düzenlemeye] muhtaç oldukları yazılıyor. Yarın gelecek Avrupa gazetelerinde bakalım malumat olacak mı? Arkadaşlardan da henüz bir haber ve malumat yok.

Sabaha doğru rüyamda: Âmene'r-rasûlü âyet-i kerîmesinin son âyeti olan "Kâfirler topluluğuna karşı bize yardım et" [Bakara] âyet-i kerîmesini okuyordum.

Naftalin 9 peni

15 Eylül 1921, Perşembe

Tenis oynadık. İtalyan gazetelerinde hiçbir şey yok. İstanbul gazeteleri postada yok. *Agence Reuters* 10 Eylül tarihli bir Yunan tebliğ-i resmîsini neşrediyor. Mezkûr tebliğde Yunanlılar bizimkilerin sol ve merkezlerine kuvvetli kıtaatla taarruz ettiklerini fakat püskürtüldüklerini yazıyorlar. Demek ki bizimkilerin taarruza kalktığını Yunanlılar resmen ilan ediyor. Bakalım Allah neler gösterecek?

16 Eylül 1921, Cuma

Bugün de bana postada bir şey yok. Roma'da Kara Kemal'in görüldüğü [...] iş'arından [bildirmesinden] anlaşılmıştır. Bu cihetle arkadaşların selamette olduğu anlaşıldı demektir.

Ajansta Sakarya Muharebesi Yunanlıların kat'i felaketiyle neticelendiği yazılı. İnşallah böyle olmalı. İstanbul gazetelerinden gelebilenlerin mündericatı fena değil. Bakalım gelecek Perşembe'ye kadar ne gibi havadis alacağız?

17 Eylül 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Ajansta Yunanlıların musibet-i maneviyyeye uğradıkları yazılıyor. Mağlubiyetlerini sarahaten zikretmiyor. Pazartesi veya Perşembe günü hakikat bütün bütün tavazzuh edecektir [aydınlanacaktır].

Gece Mustafa Kemal Paşa'yı rüyamda gördüm. Atına bindi gitti.

18 Eylül 1921, Pazar

Pazar münasebetiyle havadis yok. Tennis oynanıldı. Mendil ve çoraplarımı yıkadım. Yarın bakalım bir şey çıkacak mı?

19 Eylül 1921, Pazartesi

Tenis oynadık.

İtalyanca gazetelerde havadis var idi. Bizim 12 tebliğ-i resmimiz münderiçti. 21 gün süren Sakarya Muharebesi silahlarımızın muzafferiyetiyle neticelenmiştir. Cenabıhak nusret ve muvaffakiyetimizin tevâlisini [sürmesini] ihsan buyursun, âmin. Türkçe gazete ve mektup vermediler. Bakalım yarın bir şey gelecek mi?

20 Eylül 1921, Salı

Tenis oynadık.

Bugün ajans Yunanlıların ricatından bahsediyor. Lausanne'dan Humseyler'den mektup aldım. Mektuplarımı ancak İsviçre'de alabilmiş. Mösyö Albert mektubunda zikrettiği esbattan dolayı bir şey söylememiş ve bittabi iyi etmiş diyeceğim. Viyana tarikiyle avdet etmek üzere imiş. Flüt göndereceğini tekrar vaat ediyor. Bakalım gönderecek mi?

İstanbul postası yine yok.

Top parası 6 peni

21 Eylül 1921, Çarşamba

Bugün de tenis oynadık. Posta yine yok. Ajansta da bir şeyler yok. Times'ın 15 tarihli nüshasında İstanbul suikast meselesinin adı bir meseleden ibaret olduğu yazılıyor. Anlaşıyor ki İngilizler bunu Ankara'nın sukutuyla beraber tatbik edilecek bir darbe diye hazırlamışlardı.

22 Eylül 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Gazeteler geldi. Sivrihisar'ın alındığını İstanbul'un 19 tarihli telgrafına atfen yazıyorlar. Sefaret postası geldi. Fakat Gatt olmadığından yalnız gazeteleri verdiler. Gazeteler de 13 Eylül'e kadardır. Bakalım yarın mektuplarımız olacak mı?

23 Eylül 1921, Cuma

Az tenis oynadım. Bugün sefaret postasını dağıttılar. 13, 20, 27 Ağustos ve 3 Eylül sene 337 [1921] tarihli dört mektup ile 13 Ağustos sene 337 bayram tebrik kartlarını aldım. Benim kartlarımdan yalnız Nerime kart almamış. Pek tuhaf. Neyse, gelecek posta yazacağım mektupta izahat veririm. Ahval-i umûmiyenin iyi gittiğini yazıyor. 16 İstanbul gazetelerinde Anadolu'nun 14 tebliğ-i resmîsi var. Bunda ordumuzun Sakarya'yı geçtiği ve düşmanı takip etmekte olduğu yazıyor.

24 Eylül 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Hemşirelerden ve kızlarımdan posta ile 27 Ağustos sene 337 [1921] tarihli bir mektup aldım. Feyzi ve Bedri Beylerden Zülfü'ye mektuplar geldi. Cümlesi selâmette imişler. Ajansta mühim bir şey yok. Yalnız Gounaris'in Londra'ya gidip sulh teklifatını ifşa ettiği yazılı. Bakalım Pazartesi ne havadis alacağız? İlk mektupları verdikleri anlaşılıyor.

25 Eylül 1921, Pazar

Tenis oynadık. Bugün Pazar olmak münasebetiyle havadis yok.

26 Eylül 1921, Pazartesi

Tenis oynadık. İtalyanca gazeteler geldi. Seyitgazi'nin alındığını yazıyorlar. Yunan tebliğ-i resmîsi 21'de Eskişehir'in 50 kilometre şarkında kendilerinin yerleştiğini yazıyor.

Cenabıhak bugünü de bize gösterdi. Ajansta bir şey yok.

27 Eylül 1921, Salı

Tenis oynadık.

Birdenbire nereye gideceğimizin yazdırılması söylendi. Azami bir hafta zarfında Anadolu limanlarından birine gönderileceğimiz söylendi. Öğleden sonra gidecek olanların iki kişiden ibaret olduğu, dokuz kişinin kalacağı ilave edildi. Bakalım yarın ismimi neşrecekler mi? Cenabıhak hayır ne ise onu ihsan bu-yursun, âmin.

Emin Bey para teklif ediyor. Ondan birkaç lira alacağım.

28 Eylül 1921, Çarşamba

İsimim bugün de ilan edilmedi, fakat kalacakların garnizonculardan ibaret olduğu anlaşıldı.

Tenis oynadık.

29 Eylül 1921, Perşembe

Nihayet bugün ismimiz ilan edildi. Cumartesi günü gidiyormuşuz. Vapur bekleniyormuş.

Tenis oynadık.

Torba	42 peni
	<u>42 peni</u>
	84
Sabun ve diş macunu	1.715 şilin

30 Eylül 1921, Cuma

Bugün hava yağmurlu olduğundan tenis oynayamadık.

A la rivayet yarın büyük bir gaz vapuruyla gidecekmışiz. Rauf Bey beş, Emin Bey altı İngiliz lirası karzan [borç olarak] verdiler. Üç lira dokuz şilin, bir çift takım fanila, gömlek ve don, üç çift çorap aldım.

Madam Humsey'e, Matmazel Zoa'e'ye, Corci Abdeni'ye taahhütlü mektuplar, pedere, Mustafa'ya, Kemaleddin'e kartlar yazdım.

1 Ekim 1921, Cumartesi

Bugün gidemedik. Yarın belki gideriz. Gaz vapuruyla gidecekmışiz.

Bugün havadis yok.

37 şilin, bir takım fanila yani bir don ve bir gömlek, kalın fanila aldım. 1,5 şilin de torba için.

Garnizoncuların da bugün hesabı kesildi, onlar da gelecekmış.

2 Ekim 1921, Pazar

Bugün de gidemedik. Güya İngiliz üserasının Trabzon'a yevm-i muvasalatından [ulaşacağı günden] sekiz gün evvel buradan hareket edecekmışiz. Evvelki akşam hiç uyuyamamıştım. Onun için bu gece iyi uyuyabildim. Kendime geldim.

Vaktimizi gezerek, biraz briç oynayarak geçirdik. Fakat cümlemizde asap gergin. Ayak üzerinde bulunuyoruz.

3 Ekim 1921, Pazartesi

Bugün de güya muhakkak gidecekmışiz, fakat maalesef gidemedik. Gatt geldi, yarın vapurda bulunmamız muhtemel olduğunu söyledi. Vapur yine gaz vapuru. Bizleri bekliyormuş.

Briç ve tavla ile vakit geçiriyoruz. Bir türlü ciddi bir şeyle iştilal edemiyorum. İtalyan gazetelerinde mühim bir havadis yok.

Masraf

On günlük yemek için Rifat Bey'e 20 şilin

4 Ekim 1921, Salı

Bugün de gidemedik. Tenis oynadık.

Ajans alınamadı. *Times*'da mühim bir şey yok. Avrupa postası geldi. Evian Banyolarından Madam Humsey'den bir kart. Halep'ten Corci Abdeni Ticaret-hanesi'nden bir mektup. Mûmâileyh [adı geçen] kızı Aliya ile beraber 1 Eylül 1921'de Avrupa'ya müteveccihen [doğru] Halep'ten hareket etmiş imiş. Çaresiz parasız kaldık. Bakalım belki hayır olan budur. Allah daha neler halk buyuracak?

İki mandoline iki mahfaza 22 şilin

5 Ekim 1921, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat ve intizâr [bekleyiş] berdevam. Bugün de harekete dair bir şey yok. Buradaki ifadeye nazaran General Frank namında bir İngiliz dört, beş zabıt ile beraber İstanbul'da bizim vapura gelecek ve mübadeleyi idare etmek üzere Anadolu limanına gidecektir.

Akşam üzeri biraz tenis oynadık. İstanbul postası yok. Bakalım yarınki gazetelerde ve postalarda bir şey olacak mı?

6 Ekim 1921, Perşembe

Bugün de gidemedik. Anlaşılan Anadolu'daki İngiliz üserasının iskelelerden birine muvasalatı henüz taayyün etmemiş [belirmemiş].

İtalyan gazeteleri: Can alacak hiçbir şey yok.

Tenis, biraz flüt, briç ile vakit geçirildi. Bugün mektup yazmadım.

7 Ekim 1921, Cuma

Bugün sene-i devriye-i teehhülüm [evlilik yıldönümüm]. Bugün Saadet'imi gördüğüm, onunla hayatımı teşrik ettiğim [birleştirdiğim] gün, bugün bahtı-yarlığımın mebde'i [başlangıcı] olan gündür. Ah, ne olurdu ilk haber veçhile ayın birinde hareket etseydik de bugünü sevgili zevcem, ciğerpârelerimin, aziz hemşirelerimin yanında geçireydim! Saadet! Seni ne kadar özlediğimi, sana olan muhabbetimin ne mertebe olduğunu mümkün değil takdir ve tasavvur edemezsin. Cenabihak'tan temenniyâtım beni mümkün olduğu sürat ve hüsn-i suret ve selamete sevgililerimin yanına kavuşturmasından ibarettir.

Tenis oynadık. Bugün de buradayız.

8 Ekim 1921, Cumartesi

Tenis oynadık. Bugün de buradayız. Hiçbir haber yok. Anlaşılan Anadolu'da-kilerin gelmesi uzayacak.

9 Ekim 1921, Pazar

Pazar olmak münasebetiyle hiç havadis yok. Tenis oynadık.

10 Ekim 1921, Pazartesi

Tenis oynadık. İtalyan gazetelerinde pek mühim havadis yok. İtalyan gazeteleri üsera mübadelesi meselesinin halledildiğini yazıyor. Münih'ten Sabit Bey'den telgraf aldım. *Reuters* ve *Times* gazetesi üsera mübadelesinin bilaistisna icraata ait itilafının imza edildiğini yazıyor.

Çamaşırcıya 7,5 peni

11 Ekim 1921, Salı

Bugün de buradayız. İstanbul'dan sefaret postası geldi. Refikamdan 6 ve 24 Eylül ve 1 Teşrinievvel sene 337 [1921] tarihli üç, hemşirelerimden iki, kızlarımdan bir ve Ferit'ten bir mektup aldım. Cümlesi afiyette imişler. Terhisimize dair henüz bir malumatları olmadığı anlaşıyor. Kızlarım mektebe devama başlamışlar.

12 Ekim 1921, Çarşamba

Tenis oynadık. Bugün de bir şeyler yok. Bakalım Malta'da daha kaç gün kalacağız? *Times*'ın dört ve beş ve altı ve yedi tarihli nüshaları üsera mübadelesi hakkında İstanbul muhabirinin iş'ârâtı, *Times*'ın mütalaası ve bir zabitin mektubu vardır.

Vaktimizi bahçede dolaşmak, bazen flüt çalmak ve oyun oynamak ile öldürüyoruz. Kitaplar tamamen kapalıdır.

13 Ekim 1921, Perşembe

Tenis oynadık. Bugün İstanbul gazeteleri gelmedi. Yeni havadis yok. Daha buradayız.

Gece briçte Rauf Bey'in oyunu ve mukabelesi kendisinin tarihi gibidir. Hatasının mukabelesini hemen gördü.

Bugün İsveç konsolosu İstanbul İsveç sefaretinden aldığı 10 Teşrinievvel tarihli bir telgrafnameyi Cevat Paşa'ya gönderdi. Telgraf şöyledir: Malta'daki Türk üserasının tahliyesi havadisi sahihtir, kararlaştırılmıştır.

Yemek için on günlük olarak bir lira verdim.

14 Ekim 1921, Cuma

Tenis oynadık.

Hacı Âdil Bey'in adresiyle Sabit Bey'e Fransızca taahhütlü bir mektup yazdım. Buradaki vaziyet hakkında izahat verdim. Bakalım onlar mı, biz mi daha evvel gideceğiz? Bugün de bir şeyler.

15 Ekim 1921, Cumartesi

Bugün de tenis oynadık.

Havadis yok. Yalnız Gatt'ın ifadesine nazaran Anadolu'daki İngiliz üserası da yola çıkmış imiş. Bu hafta zarfında hareketimiz muhtemel imiş. Artık muhabere teessüs etmiş [iletişim kurulmuş]. Belki Çarşamba'ya doğru gitmeye muvaffak oluruz.

16 Ekim 1921, Pazar

Pazar, havadis yok. Tenis oynadık.

17 Ekim 1921, Pazartesi

Bugün de bir şeyler. Gideceğimize dair kat'i hiçbir malumat yok. Bakalım ne vakit kısmet olacak? Tenis oynadık.

İtalyanca gazetelerde şayan-ı ehemmiyet hiçbir şeyler yok. İstanbul gazeteleri henüz yok. Yarın belki bir şeyler çıkar.

Çamaşırcıya 9 peni

18 Ekim 1921, Salı

Tenis oynadık.

Güya Cuma veya Cumartesi gidebilecekmişiz. Fakat şayiadan [söylentiden] ibaret. İnşallah hakiki olur. Anadolu muhaberesi hakkında henüz bir şey yok. Eşyamızın suret-i nakline dair çavuş vasıtasıyla tebligatı.

Briç yorgunluğundan dolayı elim ağrıyor.

19 Ekim 1921, Çarşamba

Tenis oynadık. Bu sabah çok yağmur yağdı.

Bugün de kat'i bir havadis yok. Yalnız vapura kadar suret-i hareket hakkında Gat'ın bir emr-i yevmisi vardır.

Para bir türlü gelmedi. Bakalım ne olacak?

20 Ekim 1921, Perşembe

Elimin acısından bugün tenis oynayamadım.

İtalyan gazetelerinde mühim bir şey yok. Avrupa gazetelerinde de öyle. Bana mektup yok. Para gelmek kısmet değil imiş.

21 Ekim 1921, Cuma

Tenis oynadık.

Bugün Salı günü Chrysanthemum ve gaz vapurlarıyla gideceğimizi, 17 kişinin Chrysanthemum ve diğerlerinin de gaz vapuruna bindirileceği tebliğ olundu. Bakalım hareket ne suretle olacak? Allah selamet ve afiyet ve vatanımıza hüsn-i mülakat ihsan buyursun, âmin.

22 Ekim 1921, Cumartesi

Gece babamın vefatını gördüm. Cenabıhak hayır kıla. İnşallah afiyeti yerindedir.

Bugün de resmen her iki vapura bineceklerin eşyalarını nereye yıkacakları ve Salı günü sabahleyin yedide yatak takımlarının teslim edileceği ilan olundu. Dalay'a nazaran ben Chrysanthemum'da imişim. Montenol'da değilmişim.

Tenis oynadık.

23 Ekim 1921, Pazar

Bütün gün tenis oynayarak günümüzü öldürdük.

Gitmek için zaten hazırız. Yarın ayrı ayrı vapurlarda bulunanların esamisi neşr olunacaktı. Salı günü azimet muhakkak imiş.

24 Ekim 1921, Pazartesi

Bugün listeler ilan olundu. On yedi kişi Chrysanthemum vapurundayız. Vapur çok küçük imiş. Çok rahatsız olacağım. Fakat ne çare değiştirilemez imiş.

Mehmet Efendi ile ayrı düştük. Chrysanthemum'da 11 paşa, Rauf, Mithat Şükrü, Seyid, Süleyman Nazif Beylerle ben ve İslam.

Çocuklarıma son kartlarımı yazdım. Bakalım İstanbul limanında görüşebilecek miyiz? Allah muinimiz olsun, âmin.

25 Ekim 1921, Salı

Bugün on ikiyi yirmi gece kamptan çıktık. Liman dairesi iskelesine geldik. Evvela on yedi kişiyi bir motor ile Chrysanthemum'a götürdüler. Chrysanthemum fena bir vapur değil. 1.300 tonluk yeni bir vapur. Cümlemiz için ortaya yakın yerlerde yerde yatak yapıldı. Beşte limandan hareket. Rüzgâr dünkü gibi berdevam. Gece fırtına çok rahatsız etti.

26 Ekim 1921, Çarşamba

Bugün yattım. Hiç kalkmadım. Biriki yudum limonatadan başka ağızma bir şey koyamadım. Arkadaşlar da tamamen aşağıya inemediler. Ekserimizi deniz fena tuttu.

27 Ekim 1921, Perşembe

Öğlene kadar fırtına berdevam. Akşam üzeri biraz et suyu içtim. Yatağımdan biraz Akşam üzeri güverteye çıktım. Gece yatakta geçiriyoruz. Çok geç kalktık. Cumartesi sabahı İstanbul'a muvasalatımız pek mümkün değil. Galiba ailelerle görüşmek hiç nasip olmayacak.

28 Ekim 1921, Cuma

Öğlene kadar biraz ayakta kaldım. Ondan sonra vapur sallanmaya başladı. Öğleyin ve akşam birer çorbadan başka bir şey yemedim. Anlaşıldı ki İstanbul'a yarın gece gideceğiz. İngilizler en son zulmü de bu suretle yapıyorlar. Ailelerimizle görüştürmeyecekler. Ne yapalım, artık işlerimizi İnebolu'da düşünmeye mecburuz. Bakalım Cenabıhak orada da neler gösterecek? Hayırlısı olsun.

29 Ekim 1921, Cumartesi

Bugün de gidemedik. Çanakkale'ye sabahleyin geldik. Bütün gün denizde bocalandık. Anlaşıyor ki bizi görüştürmeyecekler.

Bugün çorbadan maada üç yumurta yedim. İnşallah yarın da deniz iyi olur.

30 Ekim 1921, Pazar

Alessabah İstanbul'a geldik. Ailelerimizle görüştürmediler. Refika, Nerime, Nezihe bir motorbotta idiler. Belki Sıdika ile Münire de öyle. Çünkü Sıdika'nın sesini işittim gibi geldi. Refikamı gördüm. Kerim'i gördüm. Kızlarımın seslerini işittim, fakat göremedim. Refikamı sıhhatçe iyi gördüm. Ferit'in bir mektubunu aldım. Refikama mektup yazıp Hilâl-i Ahmer'e teslim ettim. Çocuklarımın kartlarını da oraya tevdi ettim. Dokuzda İstanbul'dan ayrıldım. Karadeniz'de vapur yalpa yapıyor. Et suyu ve limonatadan başka bir şey yemedim. Bütün gece vapur sallanıyordu. İstanbul limanındaki manzara latif ve hoş idi.

31 Ekim 1921, Pazartesi

Alessabah dokuzda İnebolu önüne geldik. Maalesef mübadelenin bugün yapılamayacağını söylediler. Vapurlar İnebolu önünde demir attı. Durdular.

Fırtına da fazla. Vapur demir tararsa ne olacağı meçhul. Gece vapurun bir demirini rüzgâr kopardı. Gece kömür için İstanbul'a gideceğimiz söylendi. Çok muazzap olduk [azap çektik]. Vapur çok yalpa yapıyor, beni çok mustarip ediyor. Fakat ne yapmalı?

1 Kasım 1921, Salı

Nihayet bugün öğleden sonra ikide vatanımıza kavuşabildik. Cenabıhakk'a binlerce şükürler olsun ki bize bugünleri de gösterdi. Milletimiz hakkımızda çok lütuflar gösterdi.

Bugün bile İngilizler bize son ezayı yaptılar. Vapurdan vapura aldılar. Sıkıntı çektik, hatta bir buçuk saat bile hapsettiler.

Dışarıda Hüsnü Paşa ile ve zevât-ı saire ile görüştük. Kaza kaymakamı Nezarret'in bir telgrafından bahsetti. Elaziz vilayeti valiliği münhal [boş] imiş. Beni istizmâc ettiler [fikrimi sordular]. Hiçbir şey diyemedim. Arkadaşların bir kısmı İstanbul'a gitmiş. Gece Abdürrahim Efendi'nin evine gittim.

Oradayım. Çıkarken fırtına var idi. Fakat kayıkçılar çok mahir. İyi çıktık.

2 Kasım 1921, Çarşamba

Bugün de İnebolu'dayım. Abdürrahim Efendi'deyim. Biraz iyiyim. Arkadaşlar hastalıktan kalkmışa dönüğümü söylüyorlar. Hakikaten pek fena olmuşum. Neyse bu da geçer. Kaymakamı gördüm. Fakat telgrafı göremedim. Görünce bir teşekkür telgrafı yazmak lazım gelecek.

3 Kasım 1921, Perşembe

Telgrafı aldım, gördüm. Elaziz vilayeti için istizmâc ediyorlar. Ankara'ya gidinceye kadar serbest kalmaya müsaade istedim. Gerek Fethi Bey'e gerekse Hamit'e telgraflar yazdım. Ümit ederim ki bir şey yapmazlar.

Bugün daha iyiyim. Yine İnebolu'da Abdürrahim Efendi'nin evindeyim.

4 Kasım 1921, Cuma

İnebolu'dayım. Bugün Rauf, Yakup Şevki, Cevat, Mürsel Paşalar gitti. Hacı Ahmet Efendi ile Hüseyin Kadri Bey de gitmiş.

Yavaş yavaş yolcular harekete başladı. Kaymakamlığa telgraf gelmiş. Memurin-i askeriye verildiği gibi her birimize masârif-i seferiye [yol masrafı] olarak yüzer lira verilmesi bildirilmiş. Arkadaşlar memnun. Ulvi geldi. Ömer kendisine 2 Teşrînîsânî sene 337'de [1921] hareket ettiğini yazıyor. Hareketi bana da söylemesini bildiriyor.

5 Kasım 1921, Cumartesi

İnebolu'da. Cenani ve Ali Beyler bugün gittiler. Yavaş yavaş içeriye doğru gitmeye başladılar.

Bugün Bedî'den bir mektup aldım. Çocukların iyi olduğunu yazıyor. Yarın Basri Bey ile mektup göndereceğim. Yarına kadar mektup alırsam iyi olacaktır.

Emin'den telgraf aldım. Memnuniyetini söylüyor. Bir de Ömer'in yolda olduğunu yazıyor. İstanbul'dan da vapur gelse de eşyayı alsam çok iyi olacaktır.

6 Kasım 1921, Pazar

İnebolu'dayım. Bugün Saadet'imden 31 Teşrînievvel sene 337 [1921] tarihli bir mektup aldım. Bizleri orada bekliyor. Kira da uzun uzadıya yazıyor. Herhâlde çocukları yanına al diyor. Basri Bey ile hemen mektup yazdım. Ümit ederim ki gelecek hafta gelmeye muvaffak olurlar. Zülfü Bey elli lira verdi, bir de Numan Usta'ya bir tezkere verdi. "Oradan iki üç yüz lira al" dedi. Cenabıhak inşallah her işte kolaylık ihsan buyursun, âmin. Bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselîn.

7 Kasım 1921, Pazartesi

İnebolu'dayım. Refikamın dünkü mektubu beni uyutmadı. Çok sıkıldım. Fakat çare ne, ne yapmalı? Onlara ayrı ayrı mektuplar yazdım. Bugün Osterya gelmedi. Zonguldak'a telgraf da verdim. Zonguldak'tan Sait'ten telgraf aldım.

Abdülehad Nuri Bey'den telgraf aldım. Saatçizade'ye ihtiyacım varsa iki yüz lira vermesini yazdı. Allahın hikmetleri büyüktür.

Ömer'den de telgraf aldım. Yarın sabah hareket edecekmiş. Burada görüşmemiz muvafık olur diyor.

Zülfü, Şevket ve Veli Necdet Beyler gittiler. Zülfü Bey, Numan Efendi'ye bir pusula bıraktı. Ondan da para alabileceğim demektir. Bakalım önümüzdeki hafta gelebilecek mi?

Fethi Bey'den kaymakama tekrar telgraf geldi. Yarın veya öbür gün cevap vereceğim.

8 Kasım 1921, Salı

Bugün de İnebolu'da Abdürrahim Bey'deyim. İstanbul'a yine vapur yok. Mektupların gidemedi. Bundan canım sıkıldı. Dahiliye Vekâleti'ne bugün de cevap veremedim. Yarın vermek niyetindeyim.

Bakalım ailem ne vakit ve nasıl gelebilecek? Yarın Ömer gelsin de bakalım. Osterya vapuru Perşembe'ye gelirse Ömer'den de para için mektup almak kolay olacak zannederim. Allah ne takdir ederse böyle olacak. Reşat ve Hilmi Beyler bugün gittiler. Masarif havalesi henüz gelmedi.

Abdürrahim Bey'e yakın olan ev fena değil.

9 Kasım 1921, Çarşamba

İnebolu'dayım. Ömer bugün öğleden sonra geldi. Sıhhati iyi. Yalnız biraz fazla ağarmış. İşlerini bitirmiş. Yeni bir taahhüde girmiş. Sıkılmamamı, çocukları İstanbul'dan göndereceğini söyledi. Para için de sıkılmamak lazım geldiğini ilave etti. İnşallah iyi olur.

Elaziz için cevap verdim. Ailevî esbaba mebnî [sebeplerden ötürü] affımı istirham ettim. Artık ailemi beklemekten başka çare yok. Gelsinler de bakalım ne olacak?

Keltoşun evi fena değil. Tatalım da temizlesin bakalım.

10 Kasım 1921, Perşembe

İnebolu'da Ömer ile beraber. Ömer yarın gelecek Osterya vapuruyla gidecek. Çocukları çabuk getireceğini vaat etti. Bakalım ne olacak? Ben de çok sıkılmaya başladım. İnşallah gelirler de benim de sıkıntım mündefî [savuşturulmuş] olur. Evden palto ile muşamba [yağmurluk] geldi. Muşambayı geri gönderdim.

11 Kasım 1921, Cuma

İnebolu'dayım. Tristino Kumpanyasının Tremo vapuru sabahleyin Samsun'dan geldi. Ömer salimen vapura bindi. Vapur akşama doğru hareket etti. Yarın akşam İstanbul'a varması muhtemeldir. İnşallah çocuklarımı çabuk hazırlayabilip göndermeye muvaffak olur ümidindeyim. Başka ne diyeyim?

12 Kasım 1921, Cumartesi

İnebolu'dayım. Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün Pake geldi.

Cemal Paşa ve İlyas Sami Efendi'nin aileleri, Celâl Nuri, Aka Gündüz ve Muammer Beyler İstanbul'dan geldi.

Refikamdan, Kira'dan ve A. Humsey'den mektuplar aldım. Benim ilk mektubumu almışlar. İkinci mektubumu daha almamışlar. Mektup tarihi 9 Teşrinievvel sene 337 [1921].

Ev tuttum.

13 Kasım 1921, Pazar

İnebolu'dayım. Aynı tarz-ı hayat berdevam.

Bugün de İstanbul'dan Rest a vapuru geldi. Bittabi kimse yok idi. Bugün İstanbul'dan Serviçi Maritime'in [?]-Milano vapuru kalkıyormuş. Ömer'in bugün onları yetiştireceğini ümit etmiyorum. Belki vapur gecikirse gelirler. Aksi olacak bu hafta Lloyd da yoktur. Bakalım kismet ve kader ne vakit görüşmemizi intac edecektir [doğuracaktır]. Allah hakkımızda hayırlısı ne ise onu ihsan etsin.

Mehmet Emin Bey'den Abdürrahim Bey'e bir telgraf var. Hareketi soruyor, sebebini anlayamadım.

14 Kasım 1921, Pazartesi

İnebolu'dayım. Abdürrahim Bey'de.

Bugün de bir şey yok. Said Paşa'nın ailesi geldi. Bugün İstanbul'dan Sahra nam Fransız vapurunun kalkacağını söylemiş. Bakalım kalkacak mı ve onunla gelebilecekler mi? Allah nasıl takdir buyurmuş ise öyle olsun.

15 Kasım 1921, Salı

İnebolu'dayım. Bugün de İstanbul'dan vapur gelmedi. Malumat da yok. Bakalım ne vakit vapur ve malumat gelebilecek?

Kastamonu telgrafhanesi buradaki telgraf müdüründen ailem miktarını sordu. Kimin sorduğu malum değil. Sebep ne? Niçin sordular? Bakalım, neticesini anlayacağız.

Emin ve Zülfü Bey'e mektuplar yazdım.

16 Kasım 1921, Çarşamba

İnebolu'dayım. Abdürrahim Bey'de. İşsizlikten bittabi çok sıkılıyorum. Fakat çare yok. Bu devam edip duracak ta ki ailem gelsin.

Arkadaşların hemen kâffesi gitti. Yalnız Murad Bey burada. Cemal Paşa, Sait Paşave İlyas Sami de aileleriyle burada.

17 Kasım 1921, Perşembe

İnebolu'dayım. Bugün İktisat vekili Celâl Bey'den İktisat müsteşarlığının teklifini nâtik [bildiren] bir telgraf aldım. Sabri Bey de bunu izah ediyor. Ve beni sevenlerin kâffesi bunu tensip ettiklerini [uygun gördüklerini] yazıyor. Ben de lütf ve avn-i Hakk'a istinâd ederek Celâl Bey'in teklifi dairesinde hizmete müheyya [hazır] olduğumu cevaben bildirdim. Demek ki Cenabıhak Ankara'da bir de İktisat müsteşarı sıfatıyla bulunmayı nasip buyurmuş. Artık başka çare yok. Elimden geldiği kadar hizmet edeceğim. Hizmet edemeyeceğimi, millete nef'im dokunmayacağını anlayınca çekilip hususî çalışacağım. Allah hayırlısını ihsan buyursun.

Refikamdan 7, Bedi'den 14, Şakir'den 14 Teşrinisânî sene 337 [1921] tarihli mektuplar aldım. Ömer 27 saat karantina bekledikten sonra varabilmiş. Bedi telgrafı almış. Maan [beraber] hazırlandıklarını, Milano vapuruyla hareket ettireceklerini yazıyor. Cenabıhak lütuf buyursa da iyi bir hava ile gelebilseler.

18 Kasım 1921, Cuma

İnebolu'dayım. Sıkılıyorum. Fakat ne yapayım? Elimden bir şey gelmez. Oturup duruyorum. Bugün deniz fazla. Sinop'tan gelen Hüseyin Haki Bey'in vapuru hiçbir şey yapmadan gitti.

Zülfü ve Emin Beylerden telgraf aldım.

19 Kasım 1921, Cumartesi

İnebolu'dayım. Deniz çok fazla. Haki vapuru yolcu ve eşya muamelesi yapmadan önümüzden geçerek gitti. Bilmem ki bugün çıkarlar mı? Hava yarın da böyle olursa korkarım ki vapur geçer gider.

Zülfü Bey'e ve Emin Bey'e mektuplar yazdım.

20 Kasım 1921, Pazar

İnebolu'dayım. Bugün de deniz fena. Mamafih bugün gelen bir vapur yolcu çıkarabildi. Fakat hiç mal muamelesi yapamadı.

Ankara'dan Mithat, Muhtar ve İbrahim Tali Beyler geldi. Mithat Bey'le görüştük. Aklım fikrim çocuklarda. Vapur da bilmem ki deniz böyle devam ederse nasıl olacak? Denizin de düzelmeye niyeti yok gibi.

Bugün Emin Bey'den bir telgraf aldım. Ev tutmak mümkün değildir diyor. Artık ne çare, burada kalacaklar. Mamafih bir defa gelseler de sonra.

21 Kasım 1921, Pazartesi

İnebolu'dayım. Bugün de deniz fena. Mamafih vapurlardan bir haber yok. Öğlene doğru deniz daha ziyadeleşti. Bilmem ki bu sefer de talihimiz neler gösterecek. Mecburen mutavaat etmekten [boyun eğmekten] başka elimden bir şey gelmez.

22 Kasım 1921, Salı

İnebolu'dayım. Bugün de deniz fena. Vapur gelirse muhakkak geçer. Çünkü kayıkların yüzdürülmesi müşkil ve tehlikeli.

Mithat Bey elli lira verdi. Lüzumu olmadığını söyledim. Israr etti.

Akşam üzeri Suat Bey, heyetle beraber geldi, görüştüm. Öğlen üzeri Refet Paşa da geldi. Fakat daha görüşemedim. Denizin sertliği devam ediyor.

23 Kasım 1921, Çarşamba

İnebolu'dayım. Bugün de deniz fena. Alessabah Sinop cihetinden gelen Lloyd vapuru İnebolu önüne kadar gelmiş ise de kayıklar gidememiştir. Diğer bir vapur da açıktan İstanbul'a geçmiştir.

On birde İstanbul'dan Lloyd'un Cleopatra vapuru geldi. Maalesef vapur ile akşama kadar tesis-i münasebet edilemedi. Vapur İnebolu önünde geceledi, ki bu Lloyd için pek mühimdir. Bilmiyorum ki ailem bunda mı? Ah parasızlık. Paraları olsaydı herhâlde bu havalara kalmazlardı. Neyse Cenabıhak daha ne kadar azap çekmemizi tensip buyurmuş [uygun görmüş] ise o kadar azap çekeceğiz. Hayırlısı olsun. Refet Paşa'yı ziyaret ettim.

24 Kasım 1921, Perşembe

Aynı tarz-ı hayat. İnebolu'dayım. Bugün de hava fena. Deniz fazla. Cleopatra vapuru öğleden sonra üçe kadar karşımızda kaldığı halde tesis-i münasebet imkânı bulunamadı. Üçte vapur hareket etti, gitti.

İstanbul ile telgraf muhaberatı başladı. Aile için Ömer'e, Sami'ye, Sinop'a telgraflar verdim. Bakalım yarın öğlene kadar Cleopatra'da olup olmadıklarına dair bir haber alırım ümidindeyim.

25 Kasım 1921, Cuma

İnebolu'dayım. Deniz fena. Gece Sami'den bir telgraf aldım. "Aileniz salimen geldi. Hava açılınca göndereceğim. Merak etmeyiniz" diyor. Salimen muvasalatlarına memnun oldum. Fakat "hava açılınca" tabirinden bir şey anlamadım. Bakalım görüşmek ne vakit müyesser olacak? Ne vakit mukadder ise o zaman olacaktır. Elden bir şey gelmez. Kaderimizde yüz lira belki de daha ziyade sarf etmek varmış. Bu da geçür.

26 Kasım 1921, Cumartesi

İnebolu'dayım. Aynı tarz-ı hayat berdevam. Çok sıkılıyorum. Fakat çare yok. Tahammül lazım.

İktisat Vekâleti'nin 24 Teşrinisânî sene 337 [1921] tarihli telgrafını aldım. "Tayinleri irade-i milliyeye iktirân etti [Meclis'e sunuldu]. Harcırah havalesi veriliyor. Oradaki işlerinizin tanzimini müteakip hareketinizi rica ederim" diyor. Bu da canımı sıktı. Bugün Samsun'dan Altay hareket ediyor. İngilizler onunla gelecekler. Fakat bizimkilerin geleceğini hiç de ümit etmiyorum. Bakalım ne olacak?

Zülfü ve Emin Beylere kartlar yazdım. Zülfü Bey'den telgraf ve mektup aldım. Yine tesri-i hareketimi [acele etmemi] yazıyor. Telgrafında beni sevenlerin iktisat müsteşarlığını kabulümden dolayı [...] gösterdiklerini yazıyor. Ne yapalım?

27 Kasım 1921, Pazar

Aynı tarz-ı hayat. İnebolu'dayım. Altay geldi. Sami'den iki satırlık bir mektup aldım. "Aileyi hava açılınca göndereceğim" diyor. Bilmem ki nasıl olacak, ne yapacağım?

Ahmet Emin, Tevfik Salim buradan çıktılar. Mithat Samsun'dan gitmekliğimi söylüyor. Bir kısmı "Buradan gitmek daha muvafıktır" diyor. Ben de şaşırdım kaldım. Cenabıhak hayır ne ise onu ihsan buyursun, âmin.

Akşam yemeğinde Refet Paşa'da idim. Yarın Abdürrahim Bey'in ifadesine göre iki vapur varmış: Progress ve Maryanina. Mamafih gece telgraf almadığım için bunlarla hareket etmelerine ihtimal vermiyorum.

Ahmet Emin Bey yarın gidiyormuş. Sinop'tan Feyzi Bey'den mektup almış. Onlar daha yola çıkmamışlar.

28 Kasım 1921, Pazartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. İnebolu'dayım. Bugün çok üzüldüm. Samsun'dan Maryanina ve Progress vapurlarının hareketini haber aldım. Telgraf olmadığına nazarın bizimkiler vapurda değil.

Arkadaşlar yarın gidiyor. Muhtar Bey, Tali Bey İtalya bandıralı bir vapurla bugün gittiler. Ulvi Bey de gidiyor. Ahmet Emin, Tevfik Salim Beyler bugün gitti. Bakalım Cenabıhak bana çocuklarımla buluşmayı ne vakit nasip buyuracak?

29 Kasım 1921, Salı

İnebolu'dayım. Çocuklarımdan bir haber yok. Suat, Mithat ve Ulvi Beyler Pake'nin Suira vapuruyla Samsun'a müteveccihen hareket ettiler.

Ulvi'ye rica ettim. Yarın ondan telgraf memul ediyorum.

30 Kasım 1921, Çarşamba

İnebolu'dayım.

Ulvi Bey'den müstacel bir telgraf aldım. "Refika, hemşire ve kerime hanımlar kemal-i afiyettedirler. İlk vapurla birlikte geliyoruz" diyor. Bakalım kısmet ve kader ne zaman buluşmamızı intâc edecek [doğuracak]? Havalar iyi gidiyor. Fakat Karadeniz havayı birdenbire tagyîr ve tahvîl edebilir [bozup değiştirebilir].

Sıkılmamak elimde değil. Fakat ne yapayım elimden bir şey gelmez. Dünkü tarihle bir telgraf gördüm. Saatçizadelerin Fethiye vapuru Giresun ve Ordu'dan dün geçmiş.

1 Aralık 1921, Perşembe

İnebolu'dayım. Bugün de bir haber yok. Sıkılıyorum. Hem çok sıkılıyorum. Akşam üzeri hava bozdu. Hem de çok bozacak gibi görünüyor. Gece yağmur yağmaya başladı. Galiba yine yıldırım düşecek. Bilmem ki kader yine ailemi İstanbul'a mı çevirecek, Ankara'ya beraber gitmek nasip olamayacak mı? Şimdiden hiçbir hüküm veremiyorum. Ben de şaşırıdım kaldım. Ne yapacağımı bilmiyorum. Yarın gelebilselerdi çok iyi olacaktı. Fakat hava müsaade etmezse onlar da ne yapacaklar?

2 Aralık 1921, Cuma

İnebolu'dayım. Çok sıkılıyorum. Ne yapacağımı bilmiyorum.

Bugün Sami'den "Pake veya Cleopatra ile, Ulvi refakatiyle hareket edecekleri" mealinde bir telgraf aldım. Cleopatra Trabzon'dan dün hareket etmiş. Pake Pazartesi veya Salı günü Samsun'a gelebilecek. Bakalım hava o zaman nasıl olacak? Hava bozuk.

3 Aralık 1921, Cumartesi

İnebolu'dayım. Bugün hava açıldı. Dağlara da kar yağdı. Açılacak diyorlar. Fakat inanmıyorum. Cevat Paşa ile sabah ve öğleden sonra görüştüm. Gece hava açık ve berrak idi. Bakalım yarın ve öbür gün nasıl olacak? Talihim veyahut çocuklarımla talihi burada aksiliğini tekrar gösterecek mi? Cenabıhak hayır ne ise gerek onlar gerek kendim hakkında ihsan buyursun, âmin.

4 Aralık 1921, Pazar

İnebolu'dayım. Bugün de hava fena gidiyor. Galiba Cleopatra Samsun'dan çıkmış. Bakalım ne vakit gelebilecek? Çocuklar onda mı, değil mi meçhul. Bugün sıkıldığım gibi hiçbir gün sıkılmadım. Ya tekrar İstanbul'a giderlerse ne olacak bilmiyorum. Ben mi, onlar mı talihsiz, o da meçhul. Neye acımalı bilmem.

5 Aralık 1921, Pazartesi

Sabahleyin yine fırtına var. Cleopatra öğlene doğru geldi. Yemekten avdette çocukların vapurda bulunduklarını karantina memuru söyledi. Konuştuk. Rıhtımda bekledik. Zahmetle biraz ıslanarak çıktılar. Eşya ıslandı. Cenabıhakk'a çok şükür, bana çocuklarımla tekrar mülakâtı müyesser kıldı [kavuşmayı nasip etti].

6 Aralık 1921, Salı

İnebolu'da. Ailemle beraber Kadire Hanım'dayım. Çok zahmet çekildi. Borçlar da pek fazla, fakat ne yapmalı? Uğraşıp yavaş yavaş borçlarımı çıkarmaya başla-yacağım. Hayatın cilvelerini bakalım bu sefer ne suretle göreceğiz?

7 Aralık 1921, Çarşamba

İnebolu'dayım. Ailemle beraber Kadire Hanım'dayım. Eşya için iki yük arabası bulundu. Yarın eşyayı göndereceğim. Bakalım biz ne vakit gidebileceğiz? Refet Paşa'yı ziyaret ettim. Ve gideceğim için müsaade istedim.

8 Aralık 1921, Perşembe

İnebolu'da Kadire Hanım'dayız. Bizim için de iki yaylı bulunmuş. Cümlesi ile veda ettik. Yük arabalarını yolcu ettim. Cephane çıkarmak için herkes iskelede bulunduğundan bugün çok yoruldum. İnşallah sabah biz de yola çıkarız.

Yük arabacılarına yirmi beş lira verdim.

9 Aralık 1921, Cuma

Cenabıhakk'a çok şükür, bugün saat dokuzda yolcu olabildik. Arabanın biri dün geldiği için yorgun. Yol zahmetli. Çamur çok. Gece mecburen Küre'de kaldık.

Salih, Salim'in arabası için İnebolu'da İsmail Efendiye yirmi beş lira verdim.

10 Aralık 1921, Cumartesi

Küre'den hareket. Öğle yemeğini Ecevit'te yeikten sonra akşam üzeri Seydiler'e gelindi. Mustafa Bey'in hanesine konduk. Herif 240 kuruş boş odanın kirasını istedi. Gece o kadar uyuyamadım.

11 Aralık 1921, Pazar

Sabahleyin pek erkenden Seydiler'den hareket. Öğleden evvel Kastamonu'ya muvasalat. Eksiöğlü'nün otelinde yer bulunmadığından çarşıya yakın İkbâl oteline gelindi. Üç yataklı bir oda tutuldu.

Fuat Bey'i gördüm. Talât Beyleri, Fazıl Berki Bey'i, Abdülehad Nuri Beyi ve vali Refet Bey'i gördüm. Yarın buradayız. Bekir Sami, Sabit ve Süleyman Necmi Beyler de geldi. Yarın burada bulunacaklarmış.

12 Aralık 1921, Pazartesi

Kastamonu'da. İkbal otelinde istirahat. Birçok tanıdıklarla görüştüm. Aile de ben de otelde rahat ve istirahat eyledik. Abdülehad Nuri ve zevât-ı saire ile görüştüm.

13 Aralık 1921, Salı

Kastamonu'dan sabahleyin hareket. Öğlen üzeri Beşdeğirmen'de arabalar içinde. Akşam Gavur Hanı'nda. Pek zahmetle yerleşebildik. Dün gece yağan kar bize epeyce zahmet çekti. Gavur Hanı'nda hepimiz beraber idik.

14 Aralık 1921, Çarşamba

Gavur Hanı'ndan sabahleyin çıktık. Ilgaz'ı piyade geçtik. Akşam Kale Hanı'na geldik. Bu handa istirahat edebildik. Koçhisar kaymakamı ile Ahz-ı Asker reisi de Refet Paşa'yı istikbal için burada idiler. Bekir Sami, Sabit, Necmi Beyler de burada idiler.

15 Aralık 1921, Perşembe

Sabahleyin karanlıkta Kale Hanı'ndan hareket ettik. Akşam Kengiri'ya [Çankırı] gelindi. Bugün biraz rahatsız oldum. Bana bugünkü yol çok sıkıntılı geldi. Erkenden yattım. Biraz aspirin aldım.

Ilgaz'ın korkusu yüksekliğinden idi. Halbuki arabalar Ilgaz'ı daha rahat geçti. En ziyade zahmet bugünkü yokuşta çekildi.

16 Aralık 1921, Cuma

Bugün Kengiri'dayız. Otelde (Han). Muhasebeci Fevzi Efendi'ye burada rast geldim. Mutasarrıf ve tahrirat müdürünü gördüm. Bekir Sami ve diğer beylerin bulunduğu mahalle gittim. Görüştük. Gece belediye reisi Cemal Bey'in evinde Hilmi ve Atıf Beylerle beraber yemek yedim. Kengiri çarşısını dolaştım. Harap bir yer. Muhasebeci Bey Mehmet Emin Bey'e yazacak.

17 Aralık 1921, Cumartesi

Sabahleyin altı buçukta Kengiri'dan hareket. Pek fena bir yol. Çok çamur. Ancak akşam üzeri Tüney Hanı'na geldik. Fena bir han. Sıkıntı ile vakit geçirdik. Toprak bir yerde yerleştik.

18 Aralık 1921, Pazar

Sabahleyin yedide Tüney Hanı'ndan kalktık. Akşam üzeri fakat karanlıkta Kalecik'e geldik. Handa yer bulamadık. Yine hükümet konağında, çocuklar da belediye reisinin evinde kaldılar. Burada da garip bir gece geçirdik. Hükümet konağında memurinin odasında yatağımı yayarak yattım.

19 Aralık 1921, Pazartesi

Sabahleyin geç vakit Kalecik'ten hareketle öğleden sonra Ravlı'ya muvasalat olundu. Bir evde yattık. Çocuklar rahat uyudular, fakat ben rahat uyuyamadım. Bu köy Muharrem Bey'in kaymakam bulunduğu kazaya merbut [bağlı] imiş.

20 Aralık 1921, Salı

Sabahleyin sekizde Ravlı'dan hareketle öğleden sonra ikide Ankara'ya muvasalat olundu. Yolda Rauf ve Fethi Beylerle Rauf Bey'in eniştesi Aziz Bey'i gördüm. Hüseyin Kadri ve Aka Gündüz Beyleri de gördüm. Emin ve Talât Beylerle Hilmi Bey beraber olduğu hâlde kasaba haricinde tesadüf ettim. Eve geldik. Ev çocukların hoşuna gitti. Odun ve kömür alınmış.

Ulvi Bey yüz lira göndermiş. Emin Bey de almış, öteberi almış.

21 Aralık 1921, Çarşamba

Sabahleyin yıkandım. Tıraş oldum. Emin Bey ile çıktık. Celâl, Rauf, Fethi Beyleri, Zülfü, Sabit, vali İhsan, müdir-i umumî İhsan, müdir-i umumî Sabri Beyleri, Eyüp Sabri, Yunus Nadi, Ahmet Emin, Ali Nazmi Beyleri, Kara Vasıf Bey'i, Tevfik Rüştü, Yahya Galip Beyleri gördüm. Reji müdürü İhsan Bey'i de gördüm. Âdil Bey'i (Halep Reji baş müdir-i sâbıkı) ki şimdi Adana'dadır, Ali Rıza Bey'i de (Nafia [...]). Celâl Bey, Paşa ile ne suretle görüşüğünü söyledi. Fethi ve Rauf Beyler de keza. Zülfü Bey de Fethi Bey'in ne suretle kırıldığını söyledi. Bakalım kader ve kısmet nasıldır? Bize de nerede çalışmak mukadder ve nasip ise orada çalışacağım.

22 Aralık 1921, Perşembe

Sabahleyin biraz çarşıda dolaştım. Sabit Bey'i, Vehbi Bey'i, Hicri Bey'i, İhsan Bey'i, Büyük Millet Meclisi'ni, Refik Şevket Bey'i (bulamadım) ziyaret ettim. Öğlen yemeğini Zülfü'de yedim. Öğleden sonra muhasibe [saymana] gittim. Besim Atalay Bey'in maariften bahsederken İktisat müsteşarından bahsetmesi sebebini anlayamadım. Onu tanımıyorum. Mamafih sebebini belki anlayacağım.

Mustafa Kemal Paşa ile görüştüm. Öğleden sonra işe başladım. Cenabıhak muvaffak bi'l-hayr buyursun, beni utandırmasın, âmin.

Adnan, Durak, Fikri, Rıza, Atıf, Derviş, Resul, Sadullah, Arif, Osman (Lazistan), Ömer Lütfi Beylerle görüştüm.

İhsan Bey [vali] altmış lira verdi. Almamak istedim. Fakat ihtiyaten aldım.

23 Aralık 1921, Cuma

Bugün çarşıdan biraz öteberi aldım. Öğleden sonra hükümete gittim. Eşyam bugün geldi. Tam geldi. Fakat ekserisi ıslak.

24 Aralık 1921, Cumartesi

Bugün Ukrayna Muahedesi Konferansı resmen açıldı. Hükümet konağında bulunduk.

25 Aralık 1921, Pazar

Ankara'dayız. Pahalılık fazla. Çok masraf oluyor. Bakalım netice ne olacak? Nasıl hayatı geçirebileceğiz?

26 Aralık 1921, Pazartesi

Ankara'dayız. Dairede iş ile meşguliyet. Sabahleyin ve öğleden sonra Yusuf Kemal Bey ile görüşüldü. Müzakere edildi.

27 Aralık 1921, Salı

İstasyonda komisyon hâlinde içtima ettik. *Préambule* [giriş yazısı] için uzun bir münakaşa. Nihayet Ukraynalıların teklifi mucibince bir kelimenin tadili ile bizim teklifimiz dairesindeki *préambule* kabul edildi.

28 Aralık 1921, Çarşamba

Bugün istasyonda dün kararlaştığı üzere Rus muahedesi ittihaz edildi. Proje-mizin madde madde müzakeresine başladık. Hemen bütün mevadd [maddeler] bitmiş gibi.

29 Aralık 1921, Perşembe

İstanbul'dan daha hiç mektup alamadım.

Bugün de komisyon hâlinde çalıştık. Hemen bütün mevadda mutabık kalındı. Tetkikat da bitmiştir. Cumartesi Fransızlar ile Yusuf Kemal Bey görüşecekler. Muahedenin merasimi.

30 Aralık 1921, Cuma

Bugün araba ile İzzettin Bey'in köşküne kadar gittik. Maşallah çocukları tamamen afiyetteler.

Bu gece Yusuf Kemal Bey tarafından verilen resmî büyük ziyafette hazır bulundum. Hürriyet Oteli yanındaki konakta verilmiştir.

31 Aralık 1921, Cumartesi

Bugün dairede işlerimle meşgul oldum.

1 Ocak 1922, Pazar

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Bugün de dairede işler ile iştigal.
Feyzi Bey'i bugün gördüm.

2 Ocak 1922, Pazartesi

Bugün resmen muahede imza edildi.

3 Ocak 1922, Salı

Bu gece Ukrayna sefirinin ziyafetinde hazır bulunduk.

4 Ocak 1922, Çarşamba

Bu gece Fethi Bey'in yanında bulunduk. Çok kaldık. Bugün Fethi Bey bana Adana valiliğini teklif etti. Kabul etmem diyemedim. Bakalım Cenabıhak neler gösterir?

5 Ocak 1922, Perşembe

Sabit Bey bugün gitmiş.

6 Ocak 1922, Cuma

Öğleden evvel biraz çarşı, öğleden sonra biraz Emin Bey'e gittim.

7 Ocak 1922, Cumartesi

Daireye gittim ve döndüm. Gece erken yattım. Hava bugün az yağmurlu. Rauf Bey bugün istifa etti.

8 Ocak 1922, Pazar

[...] öğleden sonra geldi. Hamit Bey'in Adana'da kalmaya muvafakat ettiğini ve onun Adana valiliği ile inhilâl edecek [boşalacak] müsteşarlığa benim tayinim hakkında Dahiliye'den bugün Heyet-i Vekile'ye yazıldığını Münir ve Memurin müdürü Sait Beylerden rivayeten söyledi. Cenabıhak bakalım neyi kısmet buyuracak? Cenabıhak hayır ne ise onu ihsan buyursun, âmin.

Hava bozdu. Kar yağması ihtimali vardır.

Celâl Bey, Rauf Bey'in istifasından teessürle bahsetti.

9 Ocak 1922, Pazartesi

Celâl Bey'e sordum. Müsteşarlık meselesini tasdik etti.

İşe meselesiyle iştigal.

10 Ocak 1922, Salı

Bugün Dahiliye'ye naklimi gazeteler yazdılar. Öğleden evvel Fethi Bey'i gördüm. Öğleden sonra İktisat'ta çalıştım. Yarın inşallah Dahiliye'ye gidip işime başlayacağım. Allah utandırmasın, âmin.

11 Ocak 1922, Çarşamba

Bugün Celâl Bey'e veda ettim. Dahiliye'ye geldim. İnayet-i Hakk'a istinaden işime başladım. Allah utandırmasın. Tevfikini refik buyursun, âmin.
Bedi'den İzmit'ten mektup aldım.

12 Ocak 1922, Perşembe

Alessabah Dahiliye'ye. İşe devam. Münasebetsiz birkaç kişi tebrike geldi. Oturdular. Öğleden sonra biraz Meclis'te bulundum. Meclis'te Memduh ve Bedri Beylerle görüştüm. Refet Paşa'nın takrir maddesi meselesi.

13 Ocak 1922, Cuma

Öğleden sonra biraz Mehmet Bey'e gittim. Dairede çalışmadım. Çocuklar akşam üzeri gittiler. Yalnız Münire yanımda kaldı.

14 Ocak 1922, Cumartesi

Dahiliye'de devam. Bu ikinci günüm saydılar.

15 Ocak 1922, Pazar

Dünkü içtimada Feyzi 173 rey ile Nafia vekili oldu.

19 Ocak 1922, Perşembe

Gece Nuri Bey'de bulunduk. Çok mustarip oldum. [...] rahatsız oldum.

20 Ocak 1922, Cuma

Bugün öğleden sonra Bedi geldi. İstanbul'dakilerin sıhhatte olduğunu söyledi.

22 Ocak 1922, Pazar

Dairede işimle iştigal. Hamid'in istifası. Böyle olacağını tahmin etmiştim. Çok müteessir ve müteessif oldum. Biliyorum ki bu meselede benim hiç suçum olmadığına bir gün inanacak mı? Aramızdaki uhuvvetten nâşi kendisine rızası hilâfında halef olmamak için ne kadar çalıştığıma bir gün vâkıf olacak mı?

Sırrı Bey'i makamında tebrik ettim.

23 Ocak 1922, Pazartesi

Daireye. Öğleyin biraz İhsan Bey'e uğradım.
Meclis'e gittim. Rauf Bey ve diğer arkadaşlarla ayakta biraz görüştüm. Öğleden sonra işimle meşgul oldum.

24 Ocak 1922, Salı

İş ile meşgul oldum. Hiç vakit bulamadım. Çarnâçar uğraşmak lazım.

25 Ocak 1922, Çarşamba

Adana mebuslarının Hamid Bey hakkındaki müracaatları ve cevap.

26 Ocak 1922, Perşembe

Umur-ı hükümet ile iştiğal. Fethi Bey Cumartesi harekete karar verdi.

28 Ocak 1922, Cumartesi

Sabahleyin Fethi Bey'i teşyî ettik. Bugün Vehbi Bey Vekâlet'e gelip işe başladı. Gece geç vakte kadar dairede kalındı.

29 Ocak 1922, Pazar

Bedi Bey bizde. Maarif vekili Vehbi Bey Fethi Bey'e vekâlet ediyor. Nerime bugün sıtmalandı.

1 Şubat 1922, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam.

Bugün a'şâr hakkındaki müzakeratta hazır bulundum. Hariciye vekilinin Avrupa'ya gitmesi mevzubahis olmuş.

2 Şubat 1922, Perşembe

Bedi'in 15 bin metre şayak taahhüt eylemesi. Ömer'in arkadaşının gece eve gelerek Ömer'in buraya gelmesi için telgraf yazmamı söylemesi.

Bugün Hariciye vekilinin gitmesi Meclis'çe hafi müzakerede kabul olunmuş.

8 Şubat 1922, Çarşamba

Yusuf Kemal Bey'in heyeti ile beraber azimeti [gidişi].

9 Şubat 1922, Perşembe

Fethi Bey, Hilmi Bey'i Konya'ya namzet gösterdi. Bakalım olacak mı?

13 Şubat 1922, Pazartesi

İzzettin Bey'in telgrafı geldi. Bu gece yarısı veya yarın sabah geliyormuş.

Encümen yaptık. Konya mebuslarından Musa Kâzım, Kâzım Hüsnü ve Canik mebusu Nafiz Bey'in ziyaretleri. Fethi Bey'in dünkü beyannamesi.

17 Şubat 1922, Cuma

Bugün hava fena. İzzettin Bey'in evine kadar gittik. Akşama kadar kaldık.

18 Şubat 1922, Cumartesi

Ömer'den mektup aldım. Evde mucib-i memnuniyettir [sevinç hâkimdir].

19 Şubat 1922, Pazar

Vekil bey Konya için Haydar Bey'i, Sivas'a da Sabit Bey'i münasip gördüğüne dair Fethi Bey'e telgraf verdi.

20 Şubat 1922, Pazartesi

Fethi Beyefendi Konya ve Sivas hakkındaki iş'âra muvafakat buyurdular.

21 Şubat 1922, Salı

İzzettin Bey maaile bizde idi.

23 Şubat 1922, Perşembe

Fethi Beyefendi'ye benim için Vehbi Beyefendi telgraf verdi. Konya'ya beni göndermek istiyorlarmış.

25 Şubat 1922, Cumartesi

Fethi Bey suret-i kat'iyede adem-i muvâfakat [kesinlikle ret] cevabı verdi.

26 Şubat 1922, Pazar

Vehbi Bey, Paşa ile benim meselemi görüşmüş. Fakat ben göremedim.

27 Şubat 1922, Pazartesi

İzzettin Bey bu sabah hareket etti. Teşyi ettik.

28 Şubat 1922, Salı

Galiba Fethi Bey, Paşa'ya cevab-ı muvafakat vermiş. Bakalım Allah neler gösterecek? Cenabıhak tevfikât-ı samedâniyesini refik buyursun, âmin.

1 Mart 1922, Çarşamba

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı resmiye-i devlet ile iştigal.

Mustafa Kemal Paşa'nın nutku. Hazır bulundum. Pek güzel söyledi.

Fethi Beyefendi'nin cevabını göremedim. Zaruri muvafakat ediyor. Bakalım ne olacak?

2 Mart 1922, Perşembe

Müştarlık uhdemde bulunmak üzere sülüs maaş ile Konya vilayet vekâletine inha edildi.

Mustafa Kemal Paşa'yı Meclis'te gördüm. Yarın Kâzım Paşa'yı göreceğim.

Arabalar için İhsan Bey'e söyledim. Belki karadan gideriz. Allah nasıl kısmet ederse öyle olacaktır. Allah muvaffak buyursun.

5 Mart 1922, Pazar

Yarın hareket etmek için hazırlık yapıyorum. Öğleyin Kevser Hanım bizde idi. İzzettin Bey ile vereceğimiz karar dairesinde hareket edeceğim.

Harcırah ve maaşımı alamadım. Heyet-i Vekile'nin hemen cümlesi ile görüş-tüm. Paşalarla da tekrar görüş-tüm. Konya'ya telgraf verdim.

6 Mart 1922, Pazartesi

Eşyayı bugün sevk ettim. Ellişer liradan iki yük, beheri altmışardan iki binek olmak üzere dört araba tuttum. Eşya öğleden evvel hareket etti.

Dairedeki rüfekaya [arkadaşlara], efendilere arz-ı veda ettim. Maliye vekili ile akşam üzeri Meclis'te görüştük. Harcırâhı ve Şubat maaşımı aldım.

Nezihe bugün sıtmal. Bilmem ki neyi var?

7 Mart 1922, Salı

Sabahleyin sekiz buçukta Allah'ın inayetine sığınarak yola çıktık. Nezihe biraz daha iyi. Onuncu kilometrede hayvan ürktü. Çok şükür bir kaza olmadı.

Öğlenüstü Ankara'nın Çatal köyünde idik. Akşamüstü biraz geç kaldık. Bâlâ'nın (Vezir) Vezirköy nam Türkmen köyünde idik. Köylülerdeki tahassüsâtım [izlenimlerim] iyi. Gece ben uyudum. Zaten bir gece evvel de uyuyamamıştım.

8 Mart 1922, Çarşamba

Bezirhaneden sabahleyin yedi uçukta hareket. Yolu kaybettüğimizden Mandıra'ya ancak ikide gelebildik. Orada kaldık. İyi bir gece geçirdik. Temizce bir Tatar odası. Köylülerle epeyce temasta bulundum. Köylülerin ahval-i umumiyesi iyi. Cümlesi sulhu arzu ediyor. Asayiş iyi.

9 Mart 1922, Perşembe

Sabahleyin yedi buçukta hareket, on buçukta Umranlı'ya muvasalat. Kürt köyü. Epeyce gördüm. Mektebi iyi gördüm. Çocuklar iyi okuyor. Yolun ortasında İnevi nahiyesi müdürü ile hasta hayvanat deposu memurları, eşraf, belediye heyeti gelmişlerdi. Hükümet dairesinde epeyce görüştük. İnevi'nin ağası Halil Efendi'nin evinde kaldık. Asayiş iyi.

10 Mart 1922, Cuma

Yedi buçukta İnevi'nden kalktık. İki saatte Kırkışla'ya geldik. Hayvanlara su verdikten sonra hareket edildi. Ahmet Bey'in ağılı önünde yemek yedik. Oradan on bir buçukta hareket. Dörde çeyrek kala Tutup nam şehir köyüne geldik. Tutup'takiler esasen Konyalıdır. Yazın burada kışın Konya'da bulunuyorlarmış. Yalnız on seneden beri Konya'ya gitmiyorlar. Zararsız bir odada kaldık. Köylüler ile epeyce görüştük.

11 Mart 1922, Cumartesi

Sabahleyin Tutup'tan hareket. Öğleden bir saat sonra Konya'ya muvasalat. Zevat-ı malume istikbal etti. Cenabıhakk'ın inayetine istinaden işe başladım. Allah utandırmasın.

Ev iyi değil. Tebrikât kabul edildi.

12 Mart 1922, Pazar

Sabahleyin daireye gittim. Umur-ı hükümet ile iştigal eyledim. Tebrikât devam ediyor. Mübâyaât komisyonunda işlere baktık. İnşallah muvaffak olurum.

13 Mart 1922, Pazartesi

Kâzım Bey ile uzun uzadıya konuştuk. Fikirlerimi kabul etti.

14 Mart 1922, Salı

Rüştü Paşa'ya, Menzil'e, Şimendifer Müdür-i Umumiliği'ne iade-i ziyaret.

Umur-ı resmiye ile iştigal. Komisyonlarda iş ile iştigal. Devairin kâffesini [bütün daireleri] dolaştım.

15 Mart 1922, Çarşamba

Maliye Vekâleti'nin defterdar beye olan telgrafı. Çok canımı sıktı. Maliye'ye ben de yazdım. Bakalım ne diyecek?

Çelebi Efendi'ye, Ahz-ı Asker Kalemi reisine, belediyeye, telgraf ve posta başmüdürünü gezdim.

16 Mart 1922, Perşembe

Gece Akşehir'e gitmeye karar verdim. Maliye'den paraya ait daha bir şey yok.

Fahrettin Paşa bu gece geldi. Rüştü Paşa vekâleti kabul buyurmadı. Artık muvakkaten hâkim efendi vaz'-ı imza edecek [imzalayacak]. Benim avdetime işler muallak kalacak.

Gece yarısından bir saat sonra trenle hareket. Gece uyuyamadım. Uykusuz kaldım.

17 Mart 1922, Cuma

Sabahleyin on buçuktan evvel Akşehir'e muvasalat. Kaymakam Bey ile belediye reisi ve zevât-ı saire tarafından istikbal edildim. İstasyon kumandanlığından haber aldıklarını söylediler. Baba Talât da burada, İktisat Şirketi müdürü.

Öğleden evvel İsmet Paşayı gördüm biraz konuştuk. Meselelerimizin kısm-ı azamını [büyük kısmını] hallettik. Mutabık kaldık. İş parada kalıyor. Onu da halledersek çok iyi olacaktır.

Öğleden sonra Büyük Paşa [Mustafa Kemal] ile görüştük. Tayyare Mektebi'ne gittik. Tayyareler uçtu. Gece yemeğinde beraber idik. Büyük Paşa da para için Ankara'ya yazdı. Yalnız bir Erzurum meselesi çıkardı. Korkarım ki Konya'dan sonra Erzurum'a da gideceğiz. Allah millete nâfi [faydalı] olacak surette beni hizmete muvaffak etsin âmin, demekten başka elimden bir şey gelmez. Kader ne ise o olur.

18 Mart 1922, Cumartesi

Akşehir'de. Belediyeyi, devairi, mektepleri gezdim. Hava yağmurlu. Öğleden sonra ancak civarı gezebildim.

Evvela İsmet Paşa'ya veda ettim, sonra da [Büyük] Paşa'nın yanına gittim, idare hakkında uzun bir münakaşa oldu. Dokuza kadar devam etti. Bildiklerimi söyledim. Trenle gece on birde Akşehir'den hareket ve üçten sonra Ilgın'a muvasalat olundu.

Kemal Bey'i tanıdım, Şam merkez taburu kumandanı olan zât.

19 Mart 1922, Pazar

Biraz mektepleri gezdim. Burada mektepler Akşehir'dekilerden daha aşağı. Ahali ile dairede biraz temas ettim. Belediye dairesi kapalı idi. Fahrettin Paşa ile görüştük. Biraz hamamlara gittik, gördük. Gece yemeği Fahrettin Paşa'nın karargâhında yedik. Zararsız uyudum.

20 Mart 1922, Pazartesi

Sabahleyin sekizde hareket. Yolda süvari bölüğünü gördüm. On buçukta Kadınhanı'na muvasalat. Ahali ile, memurin ile, askerler ile biraz görüştüm. Mektepleri gezdim. Mektepler fena değil. Kasabayı dolaştım.

Akif ve Enver ile görüştüm. Encümen azasından Şükrü Efendi ile de görüştüm. Kaymakam-ı kaza ile kaza hakkında epeyce mübâhasede [konuşmada] bulundum. Gece burada yattım.

21 Mart 1922, Salı

Sabahleyin Kadınhanı'ndan hareket. Onda Sarayönü'ne muvasalat. Sarayönü'nde nakliyat meselesi tetkik olundu. Umran-ı Hamidiye [Başhüyük] kadar gittim, muallimini gayet iyi buldum.

Akşam üzeri dokuz treniyle hareket. On birde Konya'ya muvasalat. Menzilde misafir. Hastaneyi ziyaret ettim. Hastalara portakal verdim.

22 Mart 1922, Çarşamba

Birçok mektuplar buldum. Cümlesine cevaplar vermek lazım. Dairede birikmiş olan işleri temizlemekle iştigal.

Para gelmedi. Mübayaat [satın almalar] durdu. Bakalım ne yapacağız? Müdafaa-i Milliye'ye, Maliye'ye yazdım.

23 Mart 1922, Perşembe

Gece Mekteb-i Sanayi'deki konsere gittim.

24 Mart 1922, Cuma

Konya'da. Hâlâ mübayaat için paraya ait bir şey yok.

26 Mart 1922, Pazar

Konya'da. Galip Paşa'nın ailesi hareket etti. Tahliye ettiği eve benim geçmekliğim zaruridir.

29 Mart 1922, Çarşamba

Konya'da. Bugün Yusuf Şâr'ın evine nakledildi.

30 Mart 1922, Perşembe

Konya'da. İnönü muzafferiyetinin tesidi [kutlaması] ve tebliği.

31 Mart 1922, Cuma

Konya'da. Bugün öğleden sonra Mustafa Kemal Paşa'nın teşrif edecekleri telgrafını aldım. Rüştü Paşa ile bir yer bulmaya gittik. Nihayet Ahz-ı Asker Dairesi'ne karar verdik.

1 Nisan 1922, Cumartesi

Konya'da. Umur-ı hükümet ile iştigal.

Akşam üzeri Mustafa Kemal Paşa, Aralof, Abilof geldiler. Mutantan [şatafatlı] bir surette istikbal edildiler. İhzar olunan [hazırlanan] mahalle götürüldüler. Gece fener alayı. Beraber yemek yedik.

2 Nisan 1922, Pazar

Bugün öğleden sonra daire-i hükümete, belediye, Nalbant Mektebi'ne, hastanelere, imalathanelere gidildi. Menzil, müdüriyet-i umumiye de ziyaret edildi. Akşam beraber yemek yedik.

3 Nisan 1922, Pazartesi

Bugün sabahleyin mektepler, medreseler ziyaret edildi. Müftü Efendi'nin meselesi. Öğlen dergâh-ı Mevlana'da ayin. Âsâr-ı atıkay [eski eserleri] ziyaret. Hilâl-i Ahmer Hanımlar Heyet-i Merkeziyesi'nde çay ziyafeti. Akşam Darülmualimin'de müsamerede.

Nezihe kâfi değilmiş gibi bir de Nerime hastalandı.

4 Nisan 1922, Salı

Aralof ve Abilof bugün hareket ettiler. İyi teşyî edildiler.

5 Nisan 1922, Çarşamba

Bu sefer Nerime de yatıyor. Fakat bugün daha iyi görünüyor.

Paşa burada kalmaya karar verdi gibi görünüyor. Bakalım ne yapacaklar?

6 Nisan 1922, Perşembe

Yüz bin lira ancak bugün havale gelebildi. Bugün biraz tevziat yapıldı.

7 Nisan 1922, Cuma

Sabahleyin İsmet, Fahri Paşalar, Asım Bey ve birçok erkân ve ümerâ [ileri gelenler] geldiler. Koşu oldu. Pek iyi oldu. Öğlen orada kaldık. Akşam üzeri biraz münakaşa. Yine parasızlık derdi.

Gece yemeği Kâzım Hüsnü Bey'in evinde yedik.

8 Nisan 1922, Cumartesi

Ömer'den Bedi'in İstanbul'a vardığı ve bir erkek evladı olduğuna dair telgraf aldım. Cevap verdim. Sabit Bey'e de telgraf verdim.

Paşa Meram'dan sarf-ı nazar etti. Şimdiki yeri düzeltmek istiyorlar. Bakalım ne suretle düzelterek? Yol için icap eden tedâbir ittihaz olunacaktır [tedbirler alınacaktır].

10 Nisan 1922, Pazartesi

Hamdullah Suphi Bey geldi; Paşa'da misafir. Halis Vehbi Efendi'nin ziyareti. Gece belediye reisi Muhlis Bey'in evinde Paşa'nın şerefine verilen ziyafette bulundum.

11 Nisan 1922, Salı

Paşa Ilgın'a kadar gitti. Üç dört gün sonra avdet buyuracaktır [dönecektir].

12 Nisan 1922, Çarşamba

Bugün Garp Cephesi mübayaat hakkındaki kararını ve tertibatını tebliğ etti. Ereğli koşuya davet etti. İnşallah yarın gitmeye çalışacağız.

13 Nisan 1922, Perşembe

Öğleden sonra biri on iki gece Konya'dan hareket. Akşam üzeri Ereğli'ye muvasalat.

Karaman'a indim. Karaman'dan kaymakam Said Bey, kadı, Ahz-ı Asker reisi ile beraber Ereğli'ye vardık. Büyük bir istikbal. Mebus-ı esbak [eski mebus] merhum Rasim Efendi'nin evine indirdiler. Oğlu Naci. Damadı belediye reisi Cemil.

14 Nisan 1922, Cuma

Ereğli'de. At koşusu bir buçukta başladı. Beş buçuğa kadar devam ettiğinden Sultaniye'ye hareket edilemedi. Bu gece de Ereğli'de. İaşe meselesini burada görüşecekler. Bakalım yarın Konya'ya gidebilecek miyiz?

15 Nisan 1922, Cumartesi

Sabahleyin Ereğli'den hareket. Sekizde Sultaniye'ye muvasalat. Sultan Selim Cami-i Şerifi'ni gördüm. Bir saat orada ikamet. Dokuzda Sultaniye'den hareket, bir buçukta Konya'ya muvasalat. Para tahminim gibi imiş.

Çocukları iyi buldum. Galiba iaşe için Akşehir'e kadar gitmek mecburiyetinde kalacağım. Defterdar rahatsız olduğundan evine kadar gittim. Akşehir, Ilgın, Kadınhanı, Karaman ve Ereğli'ye telgraflar verdirdim.

16 Nisan 1922, Pazar

Gözüm fena hâlde ağrıyor. Dünkü yoldan biraz kan topladı. Mustarip oldum. Akşama doğru Doktor Şakir Bey'in bir ilacıyla biraz iyileşmeye başladım.

Gece yarısından sonra birde trenle Akşehir'e hareket. Başkumandan Paşa'dan paranın cephe emrine itası [verilmesi] hakkında telgraf.

17 Nisan 1922, Pazartesi

Yine Akşehir'deyim. İsmet Paşa ile görüştüm. Akşam üzeri İzzettin Bey'in yanına gittik. Tren ile avdet eyledik. Mebuslar da trenle Ilgın'a kadar geldiler. Ilgın ve Kadınhanı kaymakamları ile yolda görüştüm. İcap eden emirleri verdim.

18 Nisan 1922, Salı

Sabahleyin Konya'da. Mübayaat için öteye beriye para dağıtıldı. Ümit ederim ki bunu bir intizam altına alabileceğim. Borçlar için bakalım Maliye ne diyecek? Ali İhsan Paşa'yı teşyî.

19 Nisan 1922, Çarşamba

Cephe için lazım olan et 31,75 ve 22,75 olmak üzere askıya alındı. Konya valiliğine on bin kuruş maaşla tayinim hakkındaki Vekâlet'in tebligatı.

20 Nisan 1922, Perşembe

Ali Cenani Bey Ayıntap'tan geldi. Cevdet'in Adana'da bulunduğunu söyledi.

21 Nisan 1922, Cuma

Konya'da meşgulüm. Öğleden sonra [...] çaya gidildi. Ruslar hazır idiler. İçki başladıktan sonra ben ayrıldım. İyi olmamış diye gece söylediler.

Gece Hilâl-i Ahmer menfaatine verilen müsamerede bulundum. Fena olmadı, fakat uzun sürdü.

22 Nisan 1922, Cumartesi

İkinci haftalık geldi. İşimize çok yaradı. Mübayaat fena değil. Et eski kont-ratocuların üzerinde kaldı.

23 Nisan 1922, Pazar

Tatil, ıyd-ı millî [millî bayram] günü. Merasim-i mahsusa. Fevkalade ihtifalat [merasim]. Gece de öyle.

Gündüzün meşgul oldum. Asaf Bey geldi. İnşallah yarın hareket edecekler.

24 Nisan 1922, Pazartesi

Sabahleyin sekizde otomobil ile Konya'dan hareket. Dört saatte Beyşehir'e muvasalat. İska [zirai sulama] dairesinde kalındı. Öğleden sonra devairi, mektepleri, iska mahallerini gördüm. Gece iyi uyuyamadım. Otomobil ile arızasız geldik. Biraz yağmur serpiyordu.

25 Nisan 1922, Salı

Altı buçukta Beyşehir'den hareket, dokuzda Seydişehir'e muvasalat. Bir buçukta Seydişehir'den hareket. Dörtte Saray'a muvasalat. Kadir Efendi, Akkilise köyü ileri gelenleri ve Saraylılarla görüştüm. Seydişehir'de devairi ve mektepleri ziyaret ettim. Yolda otomobilimiz yandı. Mamafih bir saat tehhürden [gecikmeden] başka bir zarar gelmedi. Seydişehir'in camilerini de ziyaret ettim.

26 Nisan 1922, Çarşamba

Sabahleyin sekize yirmi kala Saray'dan hareket. Ahırılıya ve Dereköyü'ne uğrayarak yarımda Bozkır'a muvasalat. Hayvanla ilk seyahatim. Bozkır'da mektepleri ziyaret, devairi ziyaret, müstekileri [şikâyetçileri] dinlemek, bütün gün meşguliyet. Belediyede kaldım.

Dereköyü muallimini yerinde bulamadım. Üç yevmiyesinin kat'ı [kesilmesi] için kaymakama söyledim.

27 Nisan 1922, Perşembe

Sabahleyin yedide Bozkır'dan hareket. Dokuzda Madi'ye muvasalat. Boğazi takiben Apa'ya geldik. Apa'da köylülerle ve mekteplilerle mülakat. Dineksaray'a muvasalat. Mektep muallimi yok. Alibeyhöyük'te de mektep muallimi yok. Çumra'da mektepleri ziyaret. Fena değil. Bilhassa erkek mektebi iyi.

28 Nisan 1922, Cuma

Çumra'dan sabahleyin hareket. Öğleden iki saat sonra Konya'ya muvasalat. Çocukları iyi buldum.

1 Mayıs 1922, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal.

Cevdet Adana'dan geldi, görüştük. Ilgın'a kadar gidip gelecek. Ankara'ya gidecek.

3 Mayıs 1922, Perşembe

Bugün otuz bin lira geldi. Eski borçlara mahsuben.

4 Mayıs 1922, Cuma

Bugün de Maliye'den Nisan maaşlarının tediyesi için emir gelmedi. İnşallah ahval biraz düzelir de memurların da biraz yüzü güler.

5 Mayıs 1922, Cumartesi

Konya'dayım. Erkân-ı Harbiye reis-i sânisî [ikinci başkanı] Osman Zati Bey geldi, görüştük. Karaman yağmursuzluktan şikâyet ediyor. Allah bir yağmur verse çok iyi olacaktır.

6 Mayıs 1922, Pazar

Darümuallimat'a gittim. Son sınıfın imtihanlarında bulundum. Memnun olmadım. Mektepte disiplin de yoktur. Bakalım nasıl ıslah edeceğiz?

Cevdet Ilgın'dan avdet etti. Galiba yarın gidecek.

8 Mayıs 1922, Salı

Yarın inşallah Niğde'ye kadar azimet.

9 Mayıs 1922, Çarşamba

Akşam treniyle hareket. Gece Çumra istasyonunda biraz tevakkuf edildi [duruldu]. Karaman'da kaymakamla ahz-ı asker reisini gördük. Ereğli'de jandarma bölük kumandanını gördük. Mübayaat için tenbihatta bulunduk. Ulukışla'ya sekizi kırk beş gece gittik. Niğde'ye yarımda vasil olduk. Mutasarrıf beyde kaldık. Hükümette yattık.

10 Mayıs 1922, Perşembe

Sabahleyin Niğde'den hareket. Bor'da kahvaltı. Halit ve Nafi Beylerle Çukurköy'ne, oradan Çukurköy'nün yaylasına gelindi. Taşpınar'dan geçerek öğleden sonra dörtte Aksaray'a vasil olduk. Mutasarrıf, [...] Hakkı Paşa ile görüşüldü. Onların mevcudu ve mübayaa edecekleri mekadır [miktarlar] tespit olundu. Şârizade Rıza Bey'de misafir kaldık.

11 Mayıs 1922, Cuma

Niğde'den hareket. Akşehir'e öğleden sonra dörtte muvasalat. Şârizade Rıza Bey'de kalındı.

12 Mayıs 1922, Cumartesi

Sabahleyin Aksaray'a hareket. Sultanhanı, Eşmekaya ve Tüme'kten geçerek öğleden sonra üçte Konya'ya muvasalat. Hemen icap eden yerlere telgraflar yazıldı. Parayı gelmiş buldum. Gece hükümete giderek biraz çalıştım.

13 Mayıs 1922, Pazar

Konya'da. Bu gece tren olmadığından yarınki tren ile Akşehir'e gitmeye karar verdim. Orada biraz hesap görmek ve müzakerede bulunmak lazım.

14 Mayıs 1922, Pazartesi

Öğleden sonra dörtte Konya'dan hareket. Gece yarısından iki buçuk saat sonra Akşehir'e muvasalat. Yolda Kadınhanı ve Ilgın kaymakamları ile görüşüldü. İcap eden talimat kendilerine verildi.

15 Mayıs 1922, Salı

Akşehir'deyim. İsmet Paşa Ilgın'da. Karargâhta not ettiğim mevaddı müzakere ettik. Mutabık kaldık. İsmet Paşa yarın gelecekmış. İntizâr ve mülakat eylemek [beklemek ve görüşmek] lazım. İftarı Bekir Efendi'de Halide Hanım'la beraber yaptık. Kendisi üç gün sonra Konya'ya gelecek. Evvela Bolvadin'e gidecek. Kemaleddin Bey'in düğününde bulunacak.

16 Mayıs 1922, Salı

Akşehir'deyim. İsmet Paşa bugün avdet etti. Görüştük. Yağmursuzluğun pek fena neticeler tevhit etmesi [doğurmasının] muhtemel olduğunu ve binaenaleyh yağmur yağmış olan yerlerden külliyetli miktarda mübayaat zaruretinde olduğumuzu söyledim. Borçların tesviyesini [ödenmesini] de rica eyledim.

Gece on buçukta Akşehir'den hareket olundu.

17 Mayıs 1922, Çarşamba

Sabahleyin altıda Konya'ya gelindi. Öğleden sonra daireye gittim. Buğday vaziyeti fena. Dün altı buçuğa kadar fiyat vermişler. Herifler vermemiş. Çok canım sıkıldı. Bu netâic [neticeler] vaktiyle para gelip de stok yapılmamasından mütevellittir [kaynaklanmaktadır]. Bilmem ki ne yapmalı? Cenabıhak tevfikini refik buyursun, âmin.

18 Mayıs 1922, Perşembe

Konya'da. Yine zahire sıkıntısı. Çok müz'ic [usandırıcı] bir mesele. Allah encâmını [sonunu] hayır eylesin. Koşmak, yorulmak, yeniden teşkilatlanmak ve o suretle mukabele etmek lazım ki o da gayrı mümkün gibidir.

İsmet Paşa yarın geliyor.

19 Mayıs 1922, Cuma

Cami-i şeriften eve. İsmet Paşa geldi. Sabahleyin istasyonda bulunduk.

20 Mayıs 1922, Cumartesi

İsmet Paşa hükümete geldi. Uzun uzadıya görüştük.

22 Mayıs 1922, Pazartesi

İsmet Paşa geldi, görüştük. Bugün avdet eyledi. Hamdolsun bugün de yağmur yağdı. Etrafa da yağıyor.

23 Mayıs 1922, Salı

Mülhakatın hemen kâffesinde yağmur yağdı. Allah'a çok şükür.

25 Mayıs 1922, Perşembe

Yağmurlara rağmen henüz kimse taahhüde talip çıkmamıştır.

27 Mayıs 1922, Cumartesi

Arife günü. Bugün kırk vagon için Darüleytam bir kontrat yaptı.

28 Mayıs 1922, Pazar

Bayram. Merasim ve tebrikat-ı mu'tade [alışılmış tebrikler] icra edildi.

29 Mayıs 1922, Pazartesi

Maliye vekili Hasan Fehmi Bey geldi, görüştük. Öğleden sonra hastanelere bayram için gittim.

30 Mayıs 1922, Salı

Maliye vekili burada. Un meselesiyle iştigal. Un meselesinin bir an evvel hallini arzu ediyor. Bakalım ne yapacağız? Adana'ya bugün hareket etti.

31 Mayıs 1922, Çarşamba

Bugün de biraz talip var. Bakalım yarın ne yapacağız?

İsmet Paşa oto drezin ile bugün geldi. Yarın ikide görüşeceğiz.

1 Haziran 1922, Perşembe

Aynı tarz-ı hayat berdevam

Bugün İsmet Paşa geldi. İaşe vaziyetinin iyi olmadığını söylüyor. Bakalım ne olacak? Çalışacağız. Hesaplarımızı gördük.

2 Haziran 1922, Cuma

İsmet Paşa rüfesiyle beraber azimet etti.

Fabrikacılarla 690 kuruşa keşiştik. Biraz sıtmalandım. Meram değirmenlerine kadar gittim. Dolaştım geldim.

3 Haziran 1922, Cumartesi

Sıtma geçti. Çıktım, perhiz yaptım.

Değirmenciler yine bir şey yapamadı. Dönüp dolaştılar. Bakalım ne suretle bu meseleyi halledeceğiz?

5 Haziran 1922, Pazartesi

Maliye vekili akşam üzeri geldi. Gece yemeği beraber yedik. Zekai Bey de geldi.

6 Haziran 1922, Salı

Miralay Mujen [Louis Mougin] geldi, gitti. Maliye vekili gitti.

Nihayet değirmencilerle akd-i mukavele edilmeye karar verildi.

7 Haziran 1922, Çarşamba

Kontratolar başladı. Allah muvaffak etsin.

8 Haziran 1922, Perşembe

Kontratolar başladı. Bugün yevmi [günde] 638 çuval mukaveleye bağlandı. Cepheye arz edildi.

9 Haziran 1922, Cuma

Konya'da. Numune Çiftliği'nde öğlen yemeğini yedik. Öğleden sonra Meram'a, değirmenlere gittik. Kuvvetli bir yağmur yağdı. Bütün gece yağdı. Konya doydu zannederim.

10 Haziran 1922, Cumartesi

Değirmenlerin bir kısmı bugün teslimata başladı.

11 Haziran 1922, Pazar

Altınkapank değirmenine kadar gidildi.

13 Haziran 1922, Salı

Bugün Hilâl Kıraathanesi'nden çıkan yangın epeyce hasarı mucib oldu [hasara yol açtı]. Âdil Bey ile ekser değirmenleri gezdik.

14 Haziran 1922, Çarşamba

Osman Zati Bey geldi. Menzil umurunu mumaileyh deruhte etti [adı geçen üstlendi].

15 Haziran 1922, Perşembe

Bugün alessabah Konya'dan otomobil ile hareket. Çumra istasyonuna ve Çumra nahiyesi merkezine uğradım. Nahiye merkezindeki değirmenleri yokladım. Oradan iskanın bir savağına uğradık. Öğlen yemeğini orada yedik. Oradan Kasaba köyüne uğrayarak dört buçukta Karaman'a vasil olduk. Kâzım Paşa'nın telgrafı. Behiç Bey'in davetnamesi.

16 Haziran 1922, Cuma

Sabahleyin ikiyi çeyrek geçe Karaman'dan oto drezin ile hareket. Sabahleyin Konya'ya muvasalat.

Yedide Konya'dan hareket. On birde Azari'ye muvasalat. Kâzım ve İsmet Paşalar geç yetiştiğinden program tehhür etti. Ayrantepe'ye kadar da dekovil ile gidildi. Geceye kaldık. Çok üşüdük. Gece on ikide oradan hareket olundu. Ertesi günü sabahleyin ancak dokuzda Konya'ya vasil olduk.

17 Haziran 1922, Cumartesi

Konya'da. Kâzım Paşa ile beraber idik. Gece yemeği Çelebi Efendi'de yedik. Mutrib yani Mevlevi saz takımı da çalışıyor idi. Demek ki Çelebi Efendi'nin evinde tekke de olabilirmiş.

Ali Münif Bey'in gelip teklifatta bulunması ve hemen hareket etmesi. İnşallah muvaffak olabilirsem cepheyi pek çok sıkıntıdan kurtarmış olacağım.

18 Haziran 1922, Pazar

Konya'da. Kâzım Paşa Adana'ya gitmekten sarf-ı nazar etti. Ankara'ya avdet etti. Ben de değirmenleri ziyaret ettim. Verip vermediklerine baktım. Öğütüyorlar.

19 Haziran 1922, Pazartesi

Sabahleyin sekizde Konya'dan hareket.

Sakyatan, Yarma, İsmil'e ve Hotamış yaylasına uğrayarak Hotamış'a geldik. Nahiye müdürü Kayacık'ta oturuyormuş. Oradan ikide Sultaniye merkezine geldik. Üç buçukta Sultaniye'den hareket, altıda Ereğli'ye muvasalat. Değirmenciler, et ve yağcılarla görüşüldü. Bakalım burada ne yapabileceğiz?

(Köy çavuş gibi dilbaz.)

20 Haziran 1922, Salı

Ereğli'de. Vilayetten alınan şifreli telgrafname üzerine gece bütün buğday ve unların toplatılarak beldenin ihtiyacının teminini yazdım. Bakalım ne yapacaklar?

Gece çok meşgul oldum. Fabrikacılarla hakk-ı hıyâr [öncelik hakkı] hükümette olmak üzere Temmuz'dan itibaren beher çuvalı (yüz kiloluk) bin kuruşa olmak üzere mukavele akdedilecektir.

21 Haziran 1922, Çarşamba

Sabahleyin Ereğli'de. Vrisi'ye gittik. Vrisi müstesna bir yer. Öğlen yemeğini orada yedik. Öğleden sonra avdette Hasan, Cemil ve Şevket Efendilerin fabrikalarını gördüm. Tahniyye [öğütme ücreti] ve buğday meselesi. Cepheye arz edilecek.

Altıda Ereğli'den hareket. Dokuza çeyrek kala Ayrancıderbent'e muvasalat. Nahiye hükümet konağında yattık.

22 Haziran 1922, Perşembe

Ayrancı'dan sabahleyin dokuzda hareket. On birde Karaman'a muvasalat. Ön bir buçukta Karaman'dan hareket. Savak'ta yemek yedikten sonra beş buçukta Konya'ya muvasalat. Hükümet konağına gittim. Ekmek için bir şey olmamış.

Ali İhsan Paşa bu sabah ailesiyle gelmiş.

23 Haziran 1922, Cuma

Bugün çıkmadım. Garp cephesine cevaplar verdim. Refika için Doktor Rıfkı Bey'i getirdim. Baktı, ilaç verdi. "Mucib-i merak bir şey yoktur" dedi. Hacı Âdil Bey Adana valisi olmuş. Tebrik ettim. Bir de telgraf yazdım. Ali Münif Bey galiba taahhüde girmekten sarf-ı nazar etmiş olacak ki dün gelmedi.

24 Haziran 1922, Cumartesi

Muhaberat, mübayaat.

Mazhar Müfit geldi, gitti. Rüştü Paşa ile beraber Ali İhsan Paşa'ya kadar gidildi. Akşehir'e yüz elli gönderdim. [...]

25 Haziran 1922, Pazar

Hamdi Bey Ereğli ve Karaman'dan avdet etti, görüşüldü. Maarif müdürüne sansörler için elli lira verdim.

26 Haziran 1922, Pazartesi

Konya'da. İşim çok. Meşguliyetim fazla.

27 Haziran 1922, Salı

Bugün sabahleyin yedide Akşehir treniyle hareket ettim. Öğleden sonra üç buçukta Akşehir'e muvasalat. Otomobil ile Paşa'nın bulunduğu köye gittim. İstihkâm taburunun faaliyetlerini seyrettim. Gece yemeğini beraber yedik ve cpeyce konuştuk. Pozantı'ya Adana valisini davete karar verdik.

28 Haziran 1922, Çarşamba

Akşehir'deyim. Sabahleyin karargâhta hesap gördük. Alacağı çıktık. Akşam Paşa ile görüştük. Yarın oto drezin ile gitmeye karar verdik.

29 Haziran 1922, Perşembe

Sabahleyin Akşehir'deyim. Öğlen üzeri oto drezin ile hareket ettik. Beşte Konya'ya geldik. Sekiz buçukta trenle Konya'dan hareket ettik.

Refikayı hasta olarak yatakta buldum. Sıkılıyordu. Mamafih daha iyiceydi.

30 Haziran 1922, Cuma

Öğleden bir saat evvel Pozantı'ya vasil olduk. Hacı Âdil Bey'i orada bulduk. Görüştük. Mutabık kaldık. Öğleden sonra üçte hareket ettik. Gece on ikide Konya'ya geldik. Oto drezin ile seyahat ettik.

1 Temmuz 1922, Cumartesi

İsmet Paşa burada, görüştük. Yarın gideceğini söyledi. Umur-ı hükümet ile iştigal.

2 Temmuz 1922, Pazar

Konya'da. İsmet Paşa dokuz buçukta gitti.

3 Temmuz 1922, Pazartesi

Adana'dan Abdülkadir Kemali Bey geldi. Doğru eve aldım. Konuştuk. Görüştük. Ali İhsan Paşa'nın ziyareti.

4 Temmuz 1922, Salı

Abdülkadir Kemali Konya'da. Akşamüstü akrabalarından birinin evinde.

5 Temmuz 1922, Çarşamba

Abdülkadir Kemali bugün gitti. Bolvadin'den Esat geldi. Bugün Nezihe sıtmalandı.

6 Temmuz 1922, Perşembe

Sabahleyin dokuzu çeyrek geçe Konya'dan Kâzım Bey ile beraber çıktık. On ikide Kızılören nahiyesinin merkezine geldik. Üç çeyrek geçeye kadar orada kaldık. Altıda Konya'da daire-i hükümete geldim. Fethi Bey'den şahsıma bir telgraf: "Yarın Konya'ya müteveccihen maaile hareket ediyorum." Bakalım otomobil ile mi gelecek, yoksa başka bir vasıta ile mi?

7 Temmuz 1922, Cuma

Öğleden sonra Fethi Bey'i karşılamaya gittim. Tutup karyesine çabuk gittik. Orada bekledik. Gelmeyince Karaömerler'e döndük. Beş buçukta oraya geldi. Karargâha misafir ettik. Refikası ve iki çocuğu beraberdi. Eşyası gelemeydi.

8 Temmuz 1922, Cumartesi

Fethi Beyefendi ile beraber. Biraz âsâr-ı atıka'yı gördük. Dergâhtaki kandillerle seccadeleri gördük. Eşyası sekizde gelebilmiş. Bu gece hareket edecektir. Ayın onunda Mersin'de bulunacaktır. Mersin'den vapurla hareket eyleyecek.

9 Temmuz 1922, Pazar

Bugün bu senenin a'sârından birkaç köy askıya alınmıştır. Asker dahi geldi. (Ali Rauf) Avrupa'ya gidiyor, görüştük.

10 Temmuz 1922, Pazartesi

Yarın Kozanlı'ya kadar gitmeye karar verdim. İnşallah selametle gider işlerimi görürüm.

11 Temmuz 1922, Salı

Gece refika mustarıpti.

Sabahleyin sekizde Konya'dan çıktık. On buçukta Zıvarık'a geldik. Müdürü uykuda buldum. Mahsulât zararsız. Buğdaylar iyi. Ahali burçak ve arpa hasadına başladı.

İkide İnevi'ne geldik. Dörde kadar kaldık. Altı buçukta Yeniceoba'ya geldik. Yolda çok pan yaptık. Yedide Yeniceoba'dan çıktık. Sekizde Kozanlı, Konyalı Hacı Mustafa Efendi'nin fabrikasına gelindi. Kozanlı mevcudunu, nereye gittiğini, Müdafaa-i Milliye'nin alakası olmadığını anladım. Bakalım cephe ile nasıl halledeceğiz?

12 Temmuz 1922, Çarşamba

Sabahleyin erkenden Kozanlı'dan hareket. Yenice'ye gelindi. Oradan Reşadiye'ye, Reşadiye'den Sülüklü'ye, Sülüklü'den Hatırlı, Beşışıklı, Sarayköyü yaylalarına, Sarayköy, İmam, Hacıfakılı köylerine uğrayarak geceleyin sekiz buçukta Yunak'a gelindi. Yunak hükümet konağında kalındı. Yunaklılar ile biraz görüşüldü.

Bugün Yeniceoba'ya kadar bir, Yeniceoba'dan Reşadiye'ye kadar altı yedi defa pan yaptık. Reşadiye'den Sülüklü'ye bir, Sülüklü'den Yunak'a hiç yapmadık.

13 Temmuz 1922, Perşembe

Sabahleyin pek erken uyandım. Yunak'ın havası çok güzel. Biraz köyü dolaştım. Altı buçukta hareket ettik. Dekovile kadar pansız geldik. Fakat sonra lastikler hava tutmadığından on buçuktan biraz evvel Akşehir'e gelebildik. Yemekten sonra İsmet Paşa'ya gittim. Ankara İstiklâl Mahkemesi heyeti buraya gelmişti. Onlar hareket ettiler. Paşa da ikindi üzeri cepheyi teftiş için gitti. İhtiyacat için biraz konuştuk. Otomobilin iç lastikleri bozuk olduğundan karadan maalesef gidemeyeceğiz.

Refikadan cevap aldım. Sıhhatteyim diyor. İzzettin Bey ile de telefonla görüştüm. Çocukları yarın gidiyor. Zaten telgraf vermiş.

14 Temmuz 1922, Cuma

Sabahleyin altı buçukta Akşehir'den oto ile çıktım. Argıthanı nahiyesine ve oradan Doğanhisar nahiyesine gittim. İki nahiye müdürünü de mahallerinde buldum. Doğanhisar'da süvari fırkası fakir çocukların sünnet düğününü yapıyordu. Öğleden sonra Doğanhisar'dan hareket, dört buçukta zahmetle Akşehir'e muvasalat olundu. Gündüz trenine yetişilemedi. Akşam treni ile gidilecekti. Fakat Kadınhanı ile Ilgın arasında tren yoldan çıktığından gidilemedi. Otomobili çıkarttım. Gece yarısı Akşehir'den hareket olundu.

15 Temmuz 1922, Cumartesi

Yolda iyi gelindi. Otomobil hiç pan yapmadı. Yedi saatte Konya'ya geldik. Sevizden evvel Konya'ya muvasalat. Bir banyo yaptım. Uyudum. İki saat uykudan sonra kalktım, hükümete gittim. Umur-ı hükümet ile iştigal ettim. Uncuları yarına davet ettim, bakalım ne diyecekler?

İzzettin Bey'in ailesi bizde. Bakalım muvafık bir ev bulabilecek miyiz?

16 Temmuz 1922, Pazar

Unculara tekliflerimizi söyledik. Bakalım ne yapacaklar? Bulgur için müracaat edenlere neye muvafakat olunacağını söyledik.

İzzettin Bey'in ailesine ev bulunamadı. Ev de kalabalık, dar. Bittabi onlar da sıkılıyorlar. Bakalım bulabilecek miyiz?

17 Temmuz 1922, Pazartesi

Kevser Hanım bulduğum evi beğenmedi. Onun için sıkıldı. İnşallah bir iki günde iyi bir ev buluruz.

Bulgur ve ayrıca % 8 [...] ve 15 kepekli mevadd-ı aherden (?) [...] kara değirmen unları meselesi. İnşallah ordunun erzakı dairesinde hallolunur.

Aşâr ihalesine devam. Değirmencilerle münakaşat.

18 Temmuz 1922, Salı

Sabahleyin ikide uyandım. Üçte otomobil ile hareket olundu. Kanal yolu tarikiyle Karşehir'den geçerek sekizi çeyrek geçe Sarioğlu'na geldik. Orada eski Reyhaniye müdürü Hüsnü Efendi'yi buldum (Adanalı). Yemek yedik. Dokuz buçukta oradan çıktık. 2,5'ta Yukarı Hadim'e gelindi. Yol biraz fena bir baş üzerine geldiğinden epeyce yorulduk ve pek çok terledik. Hadim'in güzel suyu bu teri muzır kılmadı.

19 Temmuz 1922, Çarşamba

Hadim'den sabahleyin beş buçukta kalktık. Pirlerkondu'ya iki buçuk saatte geldik. Köylülerin istikbali. Mekteplilerin çalışması. İki muallimli mektep. Su başı'nda istirahat. Azimet ederken çocukların "Padişahım çok yaşa!" demesi.

Boley yaylasında Davut'un anasının sözleri. Pirler, korucuların vak'a'ya sebep olduklarını izah etti.

Akşam üzeri Başköy, [...] köylerine uğrayarak Davdas'a gelindi. Mektep yok.

20 Temmuz 1922, Perşembe

Sabahleyin müdür Gargar'dan geldi. Mustafa Fehmi Efendi çalışkan bir adam benziyor. Evvelce Yunak'ta bulunmuş. Altıda hareket. Büyükkarapınar'dan, Uğurlu'dan geçerek Fariske'ye gelindi. Oradan iki buçukta hareket. Halimiye'ye, nam-ı diğeri Bednam'a beş buçukta gelindi. Biraz istirahat, jandarma bölük kumandanı ile beraber Gargar'a gelindi.

(Rıza Efendi'nin evinde.)

21 Temmuz 1922, Cuma

Sabahleyin beş buçukta Gargar'dan hareket edildi. Yedide Ermenek'e muvasalat. Sabah ve Cuma idi. Hükümet konağına gidildi. Biraz oturduktan sonra belediye reisi Mehmet Efendi'nin hanesine gidildi. Cuma'ya, mekteplere gittim. Eşrafı ve sairesi geldi, görüştük. Yol, mektep meselesini de görüştük. Öğlen ve akşam yemeklerini orada yedik. Belediye dairesine, Müdafaa-i Hukuk dairesine gidildi.

22 Temmuz 1922, Cumartesi

Sabahleyin devairi teftiş. Memurları gördüm. Öğleden iki saat sonra hareket, tam altıda Dindebol'a muvasalat. Hayvan bugün biraz hasta gibi. Mamafih yol aldıktan sonra açıldı. Dindebol'da muhtarın evine gittik, nahiye müdürü de orada idi. Hoca Hasan Efendi'nin damadı Osman Efendi de orada. Pederi de orada. Köylülerle biraz görüştük.

23 Temmuz 1922, Pazar

Dindebol'dan sabahleyin hareket, öğleden evvel Alata'ya muvasalat. Biraz yemek yedikten sonra Alata'dan hareket. Üçte Göynükkışla'ya muvasalat. Müdürü orada bulamadık. Karaman'da imiş. Dörtte Göynükkışla'dan hareket, Salavat Köprüsü tarikiyle Manyan köyüne gece dokuzda muvasalat. Yoldaki Firarı Kışlası yokuşunda hayvanların yorulması.

24 Temmuz 1922, Pazartesi

Sabahleyin Manyan'dan hareket. Öğleden evvel onda Başkışla'ya muvasalat. Dokuzda Başkışla'dan hareket, bir buçukta Karaman'a muvasalat. Eser-i tesadüf olarak tren geç kalmış. Tren ile dokuza çeyrek kala Konya'ya muvasalat. Paşa hazretlerini Behiç Bey'in evinde ziyaret ettim. Biraz sıkıldıklarını gördüm.

Evdekileri iyi buldum.

25 Temmuz 1922, Salı

Birçok işler yapılmamış. Beni bekliyor idi. Onlarla meşgul oldum. Bulgur ve un meselelerini sordum. Bakalım ne olacak? Cephe yine asabileşiyor, çünkü harekete gelmesi muhtemeldir.

Öğlen üzeri Paşa'yı ziyaret ettim ve müsaade alarak ayrıldım. Üzerimde bugün biraz yorgunluk var idi.

26 Temmuz 1922, Çarşamba

Ereğli'den dakik [un] için cevap geldi. Temmuz'un 29'unda teslimat başlayacaktır. Seksen vagon bulgur için mukavele akd ve teati olundu.

Paşa'yı akşam üzeri ziyaret ettim. Asker [...] meselesini konuştuk. General Townshend bu sabah Ankara'ya gitti. Ankara'dan mebus Rıza, Arif, Hüsrev Beylerle Sapançalı Baki Bey geldiler. Görüşüldü.

27 Temmuz 1922, Perşembe

Büyük Paşa bugün Akşehir'e gitti. Tekrar Konya'ya uğrayarak Ankara'ya bayram için gitmesi muhtemeldir. Dakik sevkiyatı fena değil.

28 Temmuz 1922, Cuma

Bugün Mekteb-i İdadi-yi Askerî davet etti, Meram'da Dedebağı'nda bulunduk. Değirmenleri gezdim. Mukbilpınar membaini gezdim. Rüştü Paşa ve Kâzım Bey beraber idi.

29 Temmuz 1922, Cumartesi

General Townshend'in yarın geleceğini Vekâlet bildiriyor. Müdafaa-i Milliye Kâzım Paşa da yarın gelecek. Beraberinde hemşiresi de var.

30 Temmuz 1922, Pazar

Townshend bir buçukta, Kâzım Paşa yedide geldiler.

[...] otomobilleri için Müdafaa-i Milliye'den dünkü tarihle cevap geldi. Halil'e yazdım.

31 Temmuz 1922, Pazartesi

Ömer'in telgrafı ve ona verdiğim cevap.

Townshend saat altıda tren-i mahsusla gitti. Gece Kâzım Paşa'nın yanında Kâzım Hüsnü Bey'de idim. Gece yarısından sonra İsmet Paşa'nın telgrafı. Yarın alessabah Akşehir'e gitmemi arzu ediyor, gideceğim. Dahiliye havalenâmesi gelmediğinden maaş alınamadı. Bakalım bayramı nasıl ve ne para ile yapacağız?

1 Ağustos 1922, Salı

Sabahleyin erkenden kalktım. Yedi treniyle Akşehir'e hareket edildi. Öğleden üç buçuk saat sonra Akşehir'e gidildi.

Kâzım Paşa ile beraber idik. Gazi Paşa, Fevzi Paşa, İsmet Paşa istasyonda idiler. Otomobillerle karargâha gidildi ve işe başlandı. Allah cümleye muvaffakiyet-i tâtme ihsan buyursun, âmin.

2 Ağustos 1922, Çarşamba

Öğleden evvel ona çeyrek kala Akşehir'den tren-i mahsusla hareket. Üç çeyrek kala Konya'ya muvaşalat. Gazi Paşa, Kâzım Paşa bu gece ve belki de yarına da burada kalacaklardır.

Hükümete gittim. Biraz çalıştım. Arpa tedariki için bakalım ne yapacağız? Maaş için emir hâlâ gelmedi.

3 Ağustos 1922, Perşembe

Bugün geç vakit Haziran maaşı için emir geldi. Tevziat başladı.

Gece paşalara kadar gittim. Yarın alessabah dörtte hareket etmeye karar verdiklerini söylediler.

4 Ağustos 1922, Cuma

Bugün arife günü. Yarın bayram. Biraz fabrikaları gezdim. Kasabadakilerden hiçbirisinde iştira [satın alma] hakkında bir şey görmedim. Öğleden sonra çıkmadım. Evde oturdum. Yazı yazdım.

Münire Hanım hâlâ ev bulamadı.

Paşalar pek erkenden hareket etmişler.

5 Ağustos 1922, Cumartesi

Bayramın birinci günü. Muayede [bayramlaşma] ve saire, merasim-i resmîye. Öteye beriye bayram için gidildi.

Nerime güneşten olacak rahatsızlandı. Refika da pek iyi değildi.

11 Ağustos 1922, Cuma

Evde. Öğleden sonra hükümette. Akşam üzeri Ereğli'ye hareket olundu.

12 Ağustos 1922, Cumartesi

Ereğli'de. Tetkikatımı yaptım. Arpa almak güç. Bakalım ne suretle mümkün olacak?

13 Ağustos 1922, Pazar

Sabahleyin Ereğli'den hareket. Öğleden sonra yarımda Karaman'a muvasalat. Karaman kaymakamıyla görüştüm.

Akşam üzeri beşi çeyrek gece Konya'ya muvasalat. Hükümete gittim.

14 Ağustos 1922, Pazartesi

Mustafa bugünkü trenle geldi. Doğru eve geldi. Bizde kalacak.

15 Ağustos 1922, Salı

Mustafa bizde.

Arpa için henüz müspet bir şey yapılamadı.

16 Ağustos 1922, Çarşamba

Mustafa bizdedir.

Arpa için henüz bir şey yapılamadı. Aşâr satılamadı.

17 Ağustos 1922, Perşembe

Mustafa Kemal Paşa hazretleri öğleden sonra ikide Ankara'dan otomobil ile geldiler. Cevdet de hemşireleriyle geldi. Yarın Fahri Paşa'ya gidecekmiş.

Paşa hazretlerini akşam üzeri gördüm. Arpaya beş kuruş elli para fiyat takdir edilmiştir.

18 Ağustos 1922, Cuma

Paşa burada. Görüştüm. Değirmenleri gezdim.

Halepli İlyas geldi. Georgi Abdeni'nin mektuplarını getirdi.

19 Ağustos 1922, Cumartesi

Paşa burada. Bugün ziyaret ettim. Arpa için mülhakât ile muhabere ettim. Bakalım ne yapabilecekler?

Amerika mümessili Mister Imberi geldi. Suriye'den avdet etti. Görüşüldü.

20 Ağustos 1922, Pazar

Paşa onu çeyrek geçe geldi. Cenabıhak muvaffakiyet-i tammeye ihsân buyursun, âmin. Bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin.

Cevdet avdet etti. Mustafa da yarın gidecek.

21 Ağustos 1922, Pazartesi

Bugün Mustafa hareket etti. Cevdet Bey yarın Adana'ya dönecek.

Bugün cephenin iş'arı [yazılı emri] üzerine çarşıdaki bütün ipler satın alındı.

22 Ağustos 1922, Salı

Müteahhitlere et mukavelesindeki şartı tadil ve kabul ettirdim.

23 Ağustos 1922, Çarşamba

Yarın öğleden evvel Akşehir'de bulunmak üzere bir telgraf aldım. Gece yarısından sonra bir tren var, onunla gideceğim.

Mustafa'dan telgraf aldım. Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nden otomobillerin muayenesi için memur gönderildiğine dair telgraf aldım. Gece yarısından sonra gideceğim için mektupcu vekilini çağırdım, söyledim.

24 Ağustos 1922, Perşembe

Sabahleyin on birde Akşehir'de bulundum. Öğleden biraz evvel paşalarla görüşüldü. Öğleden iki saat sonra hareket ettiler. Cenabıhak muvaffakiyet ihsân buyursun.

O gün Akşehir'de kaldım. Geceyi vagonda geçirdim.

25 Ağustos 1922, Cuma

Öğleden evvel Sarayönü'nde bulundum. Yolda İlgin kaymakamıyla görüştüm. İcaap eden talimatı verdim. Sarayönü'nde Kadınhanı kaymakamıyla değirmenlere gittik. Akşama kadar değirmenlerde ve Sarayönü'nde kaldık. Akşam üzeri ka-

merin tam ortasına doğru gelecek surette, biraz uzağında parlak bir yıldız vardı. Çok garip bir suret. Allah bizim için fâ'l-i hâl [uğurlu] eder.

26 Ağustos 1922, Cumartesi

Sabahleyin zevalî [alafranga saat] üçte Konya'ya gelindi. Biraz uyudum. Hükûmete gittim. Ankara'dan mürâselât ve muvâsalâtın inkitâna [haberleşme ve ulaşımın kesildiğine] dair telgraf. Gece yarısından sonra Rauf Bey'in telgrafı. Hemen tamim ettim. Cenabıhak muvaffakiyet ve nusret ihsân buyursun, âmin.

27 Ağustos 1922, Pazar

Konya'da. Gece Afyon'un istirdad edildiğini tebşîr ettiler [geri alındığını müjdelediler]. Gece yarısından sonra tebliğ-i resmîyi de aldım. Allah daha âli muzafferiyetler ihsân buyursun, âmin.

28 Ağustos 1922, Pazartesi

Tebliğ-i resmîde taarruzumuzun devam etmekte olduğu zikrediliyor. Mecruhlarımız [yaralılarımız] gelmeye başladı. Rüştü Paşa ile beraber gittik.

29 Ağustos 1922, Salı

Muzafferiyetimiz tevâlî ediyor [kesintisiz sürüyor].

30 Ağustos 1922, Çarşamba

Muzafferiyet tevâlî ediyor.

31 Ağustos 1922, Perşembe

Feyzi Bey geldi. Vaziyet iyi. Dumlupınar Muharebesi'ni de kazandık. Behiç Bey'in evinde yemek yedik.

1 Eylül 1922, Cuma

Bugün gazilerimizi Feyzi Beyefendi ile beraber ziyaret ettik. Çok iyi bulduk. Gece Kütahya'nın istirdadı haberini Dahiliye vekili verdi. Allah'a çok şükür muzafferiyatımız yekdiğerini velyediyor [zaferlerimiz birbiri ardına devam ediyor]. İki mecruh Yunan zabiti de var idi.

Tatlı ve böreği Feyzi Bey'de yedik.

2 Eylül 1922, Cumartesi

Feyzi Bey'de iken Rauf Bey'in telgrafı geldi. Uşak ve Eskişehir'in istirdad edildiğini tebşîr ediyordu. Cenabıhakk'ın inâyât ve tefvîkât-ı mütevâlîyesine [devamlı lütuf ve yardımlarına] nasıl şükredeceğimi bilmiyorum.

3 Eylül 1922, Pazar

Feyzi Bey bugün gitti. Sabahleyin Abdülkadir Kemali Bey Ankara'dan geldi, Adana'ya gidiyor.

Muzafferiyat devam ediyor. Allah utandırmasın, idâme buyursun, âmin.

4 Eylül 1922, Pazartesi

Bugün tebliğ-i resmî alamadık. Gece fener alayı oldu.

Sabahleyin gelecek trende esir bir general, dört miralay, üç binbaşı ve otuz zabitin çıkacağını öğrendim. Bakalım ne vakit çıkacaklar?

5 Eylül 1922, Salı

Bugün tebliğ-i resmî alınamadı. 4 tarihli tebliğ-i resmî mühim olacaktı.

Muzafferiyat devam ediyor. Allah'ın inayetleri pek azimdir [yardımları pek büyüktür]. Mütemadiyen üsera gelip gidiyor.

6 Eylül 1922, Çarşamba

Bugün yalnız 5 tarihli tebliğ-i resmî alındı, 4 alınmadı. İnönü'ndeki muharebenin neticesini bilmiyoruz.

7 Eylül 1922, Perşembe

Öğlen üzeri Namık Bey pek müstacel: "Bilâ-ifatei vakt Garb Cephesi karar-gâhına hareket buyurmaları Başkumandanlık makam-ı samisinin iş'ârına atfen İcra Vekilleri Heyeti riyasetinden izbâr buyurulmakla münasibin-i bi-t-tevkil hemen hareket ve inbâsı".

Gece yarısı treniyle gitmeye karar verdim. Allah muvaffakiyetler ihsan buyursun. Bakalım nedir?

8 Eylül 1922, Cuma

Gece yarısından sonra sabahleyin birde trenle Ilgın'a hareket. Ilgın'dan otomobil ile hareket, bir saat on çeyrekte Akşehir'e muvasalat. Oradan on birde hareketle İshaklı, Çay tarikiyle Afyon'a muvasalat.

Afyon'a giderken Şuhut yolunu tuttuk, pek geç anlayabildik. Afyon'a ondan evvel muvasalat. Hiçbir haber alınamadı. Paşaların nerede olduğu meçhul.

9 Eylül 1922, Cumartesi

Sabahleyin Afyon'dan hareket. Öğleyn Büyükturak ve öğleden sonra Uşak'a muvasalat. Âdil ve Osman Zati Beylerle görüştüm. Öğleden sonra Uşak'tan hareket. Geceleyin İnay nam köye muvasalat ile orada beytutet [geceleme]. Gece açıkta yattım. Fakat çok da iyi uyuyamadım.

10 Eylül 1922, Pazar

Sabahleyin İnay'dan hareket. Öğlen üzeri Alaşehir'e muvasalat. Alaşehir tamamen yanmış.

Yolumuza devam. İkinci üzeri Salihli'ye muvasalat. Karargâhın gittiği anlaşıldı. Fakat otomobile ârız olan bir arıza dolayısıyla gece Salihli'de kalmaya mecbur oldum. Salihli'de fena uyumadım. Sıcak bir çorba içtim.

Yollarda Yunan ordusunun geçtiği yerler tamamen yanmış, harabezâra çevrilmiştir.

11 Eylül 1922, Pazartesi

Sabahleyin Salihli'den hareket. Dokuzda Kasaba'ya muvasalat. Kasaba tamamen yanmış. Karargâhın İzmir'e gittiğini söylediler. Ben de İzmir'e hareket ettim. Öğleden sonra ikide İzmir'e muvasalat. İşgalin ikinci günü dolayısıyla karışıklık var. Paşalar hazerâtını gördüm. Büyük Paşa İzmir valisi olduğumu söylediler ve hemen işe başlamaklığımi emir buyurdular.

Havali kumandanlığına İzzettin Paşa tayin buyurulmuş. Cenabihak şimdiki müşkil işimde tevfikini refik buyursun, âmin. Bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin, utandırma ya rabbî.

12 Eylül 1922, Salı

İzmir'deyim. Bugün öğleden sonra öteki beriki ile görüştüm. İzzettin Paşa ile beraber tabldotta yemek yiyoruz.

Sıkılıyorum. Çapul devam ediyor. Muhabere henüz teessüs etmedi [kurulmadı]. Bakalım ne vakit teessüs edecektir?

13 Eylül 1922, Çarşamba

İzmir'deyim. Bugün öğleden sonra yangın çıktı. Çok uğraşıldı. Bütün gece uyuyamadım. İzzettin Paşa ile beraber bütün gece dolaştık.

Çok sıkılıyorum. Asker çapul yapıyor.

14 Eylül 1922, Perşembe

Bugün de yangın devam ediyor. Gece birçok infilaklar oldu. Mamafih bu gece biraz uyudum. Sıklamak devam ediyor.

15 Eylül 1922, Cuma

Yangın berdevam. Dünkü şiddette değil. Ecnebilerle epeyce görüştüm. Sıkılıyorum.

İzzettin Paşa'nın evinde yemek yiyoruz.

16 Eylül 1922, Cumartesi

İzmir'deyim. Bugün dünden daha iyi bir surette inzibat başladı. Ümit ederim ki birkaç gün zarfında tamamen inzibat teessüs eder. Allah muvaffak buyursun. Çok iş vardır.

İsmet Paşa hazretlerine bir kapalı şifre ile çok şeyler sordum. İstanbul'a mektuplar gönderdim. Ankara'ya onlar bildirsinler.

17 Eylül 1922, Pazar

İzmir'de. Bugün belediyeye ve Karşıyaka Belediyesi'ne gittim. Asayiş biraz yerine gelmeye başladı. Bugün biraz nikbîn [iyimser] olmaya başladım. Tanzifat [temizlik işleri] da devam ediyor. Fakat kolay kolay tanzifatı ikmal mümkün değildir. Mütemadiyen uğraşılıyor. Bakalım Cenabihak ne halk buyuracak?

Yarın Fethi Bey geliyormuş. Belki daha gelenler de vardır. General Pellé de gelecekmiş. İkamet için bulunan ev fena değil.

18 Eylül 1922, Pazartesi

İzmir'deyim. Epeyce meşgul oldum. Sıkılıyorum. Ne yapmalı, bir çare yok. Ankara'dan hiçbir malumat ve haber alınamadı.

19 Eylül 1922, Salı

İzmir'de. Sıkılmak da devam ediyor. Fethi Beyefendi bugün geldiler. Paşa hazretlerinin ikâmetgâhlarına götürdüm. Matmazel Uşakizade ile beraber yemek yedik. Ben bilahare ayrıldım. General Pellé gelecekmiş.

Ahval daha iyi görünüyor. Yarın biraz Rum sevk olunacak. Bakalım ne vakit ve ne suretle gidecekler?

20 Eylül 1922, Çarşamba

Bugün sevkıyat başladı. Galiba barakadakileri de dağıttılar. Biraz garip oldu. Havaliden gelirken dağıldıklarını gördüm.

Fethi Bey ile görüştüm. Kendisinden iki yüz lira aldım. Parasızlık fena. Ne yapmalı?

Umur-ı hükümet ile iştigal.

Aram Efendi'nin evini kiralamaya karar verdim. Emvâl-i metrukede oturmak gücüme gidiyor.

21 Eylül 1922, Perşembe

İzmir'de umur-ı hükümet ile iştigal. Çok meşgulüm. Allah kuvvet, selamet ve sabr u sükün versin. Kira'dan alacağım mektup üzerine kat'i kararımı vereceğim.

Rauf, Yusuf Kemal ve Fuat Beyler geldiler. Görüştük. Gece yemeğini beraber yedik. Matmazel Uşaki'de idik.

Aram Efendi'nin evi alınacaktır.

22 Eylül 1922, Cuma

İzmir'de. Dairede çalıştım. Bugün Cuma olmasına rağmen zevat pek çok idi. Akşam üzeri yeni kiraladığım eve kadar gittim.

Defterdar vekili, Maliye müfettişi Remzi, Düyun-ı Umumiye başmüdüğü Ömer Lütü, Rüsumat müfettişi İhsan ve diğer bazı beyler, süvari jandarma alay kumandanı Kemal Beyler geldi.

23 Eylül 1922, Cumartesi

İzmir'de aynı tarz-ı hayat. Umur-ı hükümet ile son derecede meşgulüm.

Akşam üzeri Fethi Bey'le diğer beyler, Paşa hazretlerini gördüm. Gündüzün Süreyya, Necati, Şükrü Beyler geldi, görüşüldü.

Kira'dan daha mektup alamadım. Belki yarın alırım. Muamelât-ı maliyenin yükü üzerimden şimdilik mürtefi' olmuştur [kalkmıştır].

24 Eylül 1922, Pazar

Güzel bir banyo yaptım. Biraz sıkılıyorum. Ankara'dan ne vilayet ve ne de teşkilat kadroları hakkında bir malumat almadım. Bakalım ne vakit tebliğat yapacaklardır?

25 Eylül 1922, Pazartesi

Vapurlar gelip Rumları alıyorlar. Yunan vapurları da geldi. Yalnız bayrak keşide etmiyorlar [çekmiyorlar].

Rauf Bey ikide geldi ve selamı tebliğ eyledi. Henüz umur-ı hükümet düzelemedi. Gece Emin Bey'de idik.

26 Eylül 1922, Salı

Bugün rüsumata, Posta Telgraf, Düyun-ı Umumiye'yi ziyaret ettim. Asım Paşa ile Süreyya Bey'in benim yanımdaki münakaşâtı, ikisi de asabi. İyi olmadı.

Franklin Bouillon'un ne vakit geleceği meçhul. Ahmet Emin Bey'de yemek yedik.

27 Eylül 1922, Çarşamba

İzmir'deyim. Ankara'dan henüz tebligat ve mukarrerata [kararlara] dair bir şey almadım. Bakalım ne vakit, ne suretle tebligatta bulunacaklardır?

Franklin Bouillon yarın gelecekmiş.

Paşa hazretleri geldi. "Belki giderim, veda etmeden gitmeyeyim" diye veda etti. Bakalım ahval-i umûmiye-i siyasiye ne hâle girecektir?

28 Eylül 1922, Perşembe

Franklin Bouillon geldi. Göztepe İskelesi'nde kendisini istikbal ettik. Paşa ile Fethi Bey ile öpüştü durdu, sempatik bir adam.

Aram Efendi bugün gitti. Sami ve Latif Beyler bugün geldiler, görüştük. Gece Hayati Bey Ankara'dan cevap aldıklarını ve Saruhan'ı müstakil telakki ettiklerini söyledi. Demek ki İzmir yalnız nefis-i İzmir sancağından ibarettir. Bakalım ne vakit tebliğ edecekler?

Gece Nazif Bey'le beraber bizim eve gittik.

29 Eylül 1922, Cuma

Bütün gün Franklin Bouillon Paşa'nın yanında müzakeratta bulundular. Geceleyin gittim. Çok meşgul idiler. Görüşemedim.

30 Eylül 1922, Cumartesi

Bugün geceleyin Paşa'ya gittim. Müzakerat bitmiş. Her iki taraf memnun. Allah hüsn-i muvaffakiyet ihsân buyursun, âmin. Gece geç vakte kadar orada idim.

Paşa gece yarısından sonra gitmeye karar verdi. Bugün vekillerle beraber Ankara'ya gidiyorlar.

1 Ekim 1922, Pazar

İsmet Paşa da bugün gitti. Franklin Bouillon da gitti. Franklin Bouillon Manisa'ya kadar gidip geldi. Görüştük. Memurlarımızdan bir kısmı gelmeye başladı. Diğerleri daha gelmedi. İnşallah yakın vakitte cümlesi gelirler.

2 Ekim 1922, Pazartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal.

Gazetecilerle görüştüm. Seyahatlerinden memnun görünüyorlar. Lehimizde intibaat husûle gelebilmiş [izlenimler oluşmuş].

3 Ekim 1922, Salı

Gece yemeğini Fahri Paşa'da yedik.

4 Ekim 1922, Çarşamba

Memurlar yavaş yavaş geliyor. Yarın sabahleyin yaver hareket edecek. Bu gecedan otomobil ile gitti. Kendisine on üç lira daha verdim. Rıza'ya da beş lira verdik. Bu suretle Ağustos aylığını da ikmal ettim [tamamladım].

Birçok mektuplar yazdım.

5 Ekim 1922, Perşembe

Yaver hareket etti. Bugün İstanbul'dan Kırzade geldi. Biraz konsolatolara gittim. Bayındır, Seferihisar kaymakamları da geldi. Ödemiş, Tire, Menemen henüz gelmediler.

İsmet Paşa'ya da yazdım. Bakalım ne diyecek?

İzzettin Paşa karargâhını bugün naklediyor. Hüseyin yine yaverliğe nakledildi.

6 Ekim 1922, Cuma

Bugün de hükümeti gidildi. Mevlid-i Şerif'te ve Cuma namazında hazır bulundum. Öğleden sonra Nureddin Paşa'nın yanında toplandık. Kırzade ile ve İstanbul'dan gelen zevât-ı sâire ile görüşüldü. Ömer bana ve İzzettin'e birer kat elbiselik gönderdi.

İsmet Paşa ailesinin muvasalatını tehir edecektir [gelişini erteleyecektir].

Gece İzmir'e naklime dair olan telgrafı aldım. Cenabıhak muvaffak buyursun, âmin.

7 Ekim 1922, Cumartesi

Nureddin Paşa Afyon tarikiyle İzmir'e gitmek üzere hareket etti. Karargâhın bir kısmı da yarın gidecek. Cenabıhak muvaffak buyursun.

Kıra'dan memnun oldum. Çok sevindim. "Aileleri hemen getiriniz" diyor. Kendisi de sonra gelmek istiyor. Paşa'ya çok hürmetler ediyor. Bakalım belki de bu vilayet son vilayetim olacaktır. Cenabıhak hayır ne ise onu ihsân buyursun, âmin.

8 Ekim 1922, Pazar

Bugün de Mudanya Konferansı'ndan bir malumat yok. Bakalım ne olacak? Konya'dan da bir haber alamadım. Yaverin muvasalat edip etmediğini bilmiyorum.

9 Ekim 1922, Pazartesi

Mudanya Konferansı'na dair bir şey yok. Müzakeratın inkıtâ'ından [kesintiye uğramasından] bahsolunuyor. Başkumandan Paşa hazretlerinin telgrafları.

10 Ekim 1922, Salı

Mudanya konferansı hüsn-i suretle devam ediyor. Bugün veya yarın imza edilecektmiş.

Başkumandan Paşa hazretlerinin telgraflarına cevap.

11 Ekim 1922, Çarşamba

Konferans mukarreratı [kararları] İzzettin Paşa'ya geldi, gördüm. Cenabıhâk muvaffak buyursun. İzzettin Paşa Cumartesi günü teftişe gidecekler.

Sami burada. Henüz Urla'ya gidemedi.

12 Ekim 1922, Perşembe

Yaverden daha bir haber yok. Bakalım ne vakit yola çıkabilecekler?

13 Ekim 1922, Cuma

Öğleden sonra Halil ve Azmi Beyler geldi görüştük. Öğleden sonra çıkmadım.

14 Ekim 1922, Cumartesi

İsmet Paşa'nın telgrafı. Kira'nın 10 Teşrinievvel tarihli mektubu.

Mebusların bir kısmı gidiyor. Rauf Bey'e bir ev bulmak lazım. Bakalım bulabilecek miyim? İngiliz amiralinin mezarlık hakkındaki mektubu.

15 Ekim 1922, Pazar

Çocukların bugün yola çıkacaklarına dair yaverin telgrafı. Harcırahımı, masraflarımı almışlar. Borçlarını vermişler. Fettah Efendi'ye söyledim. Yarın Cephe'ye bildireceğim. Osman Zati Bey bir telgraf yazarsa çok iyi olacaktır. Fransız konsolosunun hastane hakkındaki mektubu.

Bakalım Cenabıhâk çocuklarıma beni ne vakit kavuşturacak?

16 Ekim 1922, Pazartesi

Paşa bugün avdet edemedi. Tren gece yarısı gelecektmiş.

17 Ekim 1922, Salı

Çocuklar hakkında hiçbir şey alamadım. İstanbul'dan, öteden beriden mektuplar. Cevaplar verdim.

Öğlen yemeğini Latife Hanım'da yedim. Paşa'dan çok bahsetti.

18 Ekim 1922, Çarşamba

Bugün çocukların Alaşehir'e geldiklerini ve ancak yarın gelebileceklerini hat komiserliğinden öğrendim.

Halil Bey ile evde görüştüm. Otomobil bozuldu. Şoförler acemi.

19 Ekim 1922, Perşembe

Bu akşam çocukların gelmesi muhtemel.
Gece onda çocuklar geldi. Cümlesi afiyette.

22 Ekim 1922, Pazar

Postalar hakkında iki komisyonun müşterek notası ve verilen cevap.

23 Ekim 1922, Pazartesi

Maliye vekili Hasan Fehmi Bey dün gece yarısı geldi. Bugün görüştük.

24 Ekim 1922, Salı

Maliye vekili bey ile bugün de görüştük.

25 Ekim 1922, Çarşamba

İngiliz mezarlık hakkında Vekâlet'in şifresi.

26 Ekim 1922, Perşembe

Emvâl-i metruke canımı sıkıyor. Bakalım ne olacak?

27 Ekim 1922, Cuma

Şehit Fethi Bey'in mevlid-i şerifinde bulundum. Medfenine [mezarına] kadar gidildi. Çarşı, yanık yerleri Paşa ile beraber gezdik.

29 Ekim 1922, Pazar

Maliye vekili beyle daima temas ediyoruz. İşler biraz yoluna girebildi. Sami'nin ailesi geldiler.

30 Ekim 1922, Pazartesi

Birader gelecek, Pazartesi gününden sonra işe başlayabilecek. Eski müdür Ankara'ya murahhas [delege] olarak gidiyor. Yeni müdür geldi.

31 Ekim 1922, Salı

Tahsin ve Vasfi Beylerle görüşüldü. Maliye vekili ile de görüştüm. Müdafaa-i Milliye vekili Perşembe günü gelecektir. Tren-i mahsus ile gelecekmiş. Evi hazır etmiş. Gelsin de bakalım.

2 Kasım 1922, Perşembe

Umur-ı hükümet ile iştigal. Müdafaa-i Milliye vekilinin muvasalatı. İyd-ı millî [millî bayram] günü. Saltanat-ı Milliye'nin ilanı.

3 Kasım 1922, Cuma

Bugün de İyd-ı millî. Tezahürat devam ediyor.

4 Kasım 1922, Cumartesi

İngiliz amiralinin Goschen hakkındaki mektubu.

5 Kasım 1922, Pazar

Bugün biraz boğazım ağrıyor. Gece İktisat vekili gelmiş.

6 Kasım 1922, Pazartesi

İktisat vekilini gördüm. Rahatsızlığıma binaen uzun uzadıya görüşemedim.

7 Kasım 1922, Salı

Bugün fazla rahatsız oldum. Hararetim var idi. Çıkmadım. Müshil aldım. Şükrü Osman Bey geldi, gördü. "Anjin döğorj" [Fr. angine de gorge: boğaz iltihabı] olmuşum. Yarın da yatakta kalacağım.

8 Kasım 1922, Çarşamba

Bugün de hastayım. Bugün sıtmam yok idi. Yemek için iştahım yok idi. Mafah umur-ı hükümet ile meşgul oldum. Sami ve Kerim'in kavgaları.

9 Kasım 1922, Perşembe

Bugün dışarı çıktım. Hükümette meşgul oldum. Çok işim var idi. Arlinson'un hareketi. Abdülaziz Çavuş'un muvasalatı.

10 Kasım 1922, Cuma

Sabahleyin hükümete çıktım. Öğleden sonra pek geç geldim.

Cevdet Bey'le Fahrettin Paşa geldiler, görüşüldü. İzzettin Paşa [ile] biraz Rahmi Bey'e ve Kâzım Paşa'ya gittik. İkisini de bulamadık.

11 Kasım 1922, Cumartesi

Çok meşgulüm. Rahatsızlığım geçmedi, devam ediyor. Bakalım ne vakit geçecektir?

Tütün meselesi bugün Amerikalılarda kaldı.

12 Kasım 1922, Pazar

Sıkılıyorum. Bir polis karakolu çete hâlinde derdest edildi. Zabıt ve komiser ile polisler beraber.

13 Kasım 1922, Pazartesi

Hollanda sefinesine [gemisine] iade-i ziyaret ettim.

14 Kasım 1922, Salı

Bugün Kâzım Paşa geldi. Yarın gideceğini söyledi. Karar verdim. Fethi Bey'e bir mektup yazdım ve affımı rica ettim. Belki bu suretle azab-ı vicdanımdan kurtulurum. Cenabıhak hakkımda hayır ne ise öyle ihsân buyursun, âmin. Hayatta daha neler göreceğiz!

Hasan Fehmi Bey bu sabah gitti.

15 Kasım 1922, Çarşamba

Müdafaa-i Milliye vekili gitti. Fethi Bey'e ait mektubu verdim. Bakalım dört beş gün sonra bir cevap alabilecek miyim?

Amerika miralayını ziyaretime geldi. Yarın belki gider görürüm.

17 Kasım 1922, Cuma

Camide mevlid-i şerifte bulundum.

İstanbul heyeti öğleden sonra hükümete geldiler. Biraz oturuldu. Soğuktan mustarip olduğum hâlde yine bir iki söz söyledim.

18 Kasım 1922, Cumartesi

İstanbul heyeti ile gece askerler kulübünde belediye tarafından verilen ziyafette bulundum. Konserde bulundum. Fevzi Paşa'yı istikbal ettik.

19 Kasım 1922, Pazar

Öğle yemeğini vapurda heyet ile beraber yedik. Kendilerini selametledik.

20 Kasım 1922, Pazartesi

Fevzi Paşa geldi. Uzun uzadıya görüştük. İzzettin Paşa da geldi. Emvâl-i metruke hastalığı hakkında konuşuldu.

21 Kasım 1922, Salı

Abdülmecid Efendi 148 rey ile Halife oldu. Bugün Fatih'te resm-i biat icra edildi.

İktisat vekili dahile gece geldi.

22 Kasım 1922, Çarşamba

İktisat vekiline gittim. Görüştük.

24 Kasım 1922, Cuma

Cuma namazında Abdülmecid Efendi hazretleri nâmına ilk hutbe okundu. Namazdan sonra dua okundu ve akabinde yüz bir pâre top atıldı.

İzzettin Paşa'nın evine gittim, epeyce görüştük.

25 Kasım 1922, Cumartesi

[...] Edhem Bey Konya'ya geldi. Görüldü. Mustafa Bey'e intizâr ediyor [bekliyor].

26 Kasım 1922, Pazar

Lozan'dan gelen haberler henüz emniyet-bahş görünmüyor. Bakalım Allah neler gösterecek?

29 Kasım 1922, Çarşamba

Fethi Bey hususî bir mektup ile cevap verdiler. Mektubuma iltifat etmiyor.

Muvafakat etmiyor. Bakalım ne yapacağım? Masrafa nasıl tahammül edeceğim? Feyzi Bey'e uzun bir mektup yazmak istiyorum.

30 Kasım 1922, Perşembe

Dün akşamki vapurla Ulvi Bey geldi. Ömer bir mektup yazdı. Ahmet Bey ile gönderdiğim mektubu almış. Bana sıkılmamamı, sabretmemi yazıyor. Mümkün olduğu mertebe sabredeceğim. Elimden geldiği kadar hizmet etmeye gayret eyleyeceğim.

Tahsin rahatsız, biraz gittim gördüm.

1 Aralık 1922, Cuma

Bugün Ulvi eve geldi, görüştük. Ömer'e telgraf verecek. Mustafa, Cevdet Beyler de geldi. Cevdet Ayvalık'ta çalışmaya karar verdi. Allah muvaffak etsin. Pazar günü hareket edecekmış. Ulvi'ye söyleyeceğim. Belki o da Ömer namına iştirak eder.

2 Aralık 1922, Cumartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal.

Cevdet Bey yarın Ayvalık'a gidecekmış. Ulvi de Ömer için iştirak edecekmış.

3 Aralık 1922, Pazar

Bugün İzzettin Paşa'nın kayınvalidesi, İbrahim Bey ve Naci Efendi ile İbrahim Bey'in yeğençesi Kâniye Hanım İstanbul'dan geldiler. Bittabi Paşa'ya misafir oldular. İbrahim Bey ile hükümette görüştük.

Abdullah Bey geldi. Salih Bey'in avdetinden, Laz müfrezesinin iadesinden ve Paşa'nın validesinin gelemeyeceğinden bahsetti.

4 Aralık 1922, Pazartesi

Gece Paşalara kadar gittik, misafirlerine resm-i hoş-âmediyi ifa ettik [hoş gelinde bulunduk].

5 Aralık 1922, Salı

Sabahleyin uyandığım zaman sol böğrümde bir ağrı hissettim. Ağrı tezâyüd ediyordu [artıyordu]. Güç hâl ile tıraş oldum. Gezdim. Ağrı berdevam. Banyo yaptım. Biraz durur gibi oldu. Hükümete gittim. Duramadım. Ağrı fazla geldi. Sıhhiye müdürüne biraz muayene ettirdim. Bir müşhil ile eve avdet eyledim. Kuru ve sıcak banyo yaptım. Odamda gece uyuyamadım. Müshil pek geç tesir etti. Müshilin tesiriyle anında biraz istirahat eder gibi oldum. Mamafih gece uyuyamadım. Biraz çorba yedim.

6 Aralık 1922, Çarşamba

Sabahleyin yine ağrı ile kalktım. Sıhhiye müdürü geldi, muallim Hüsamettin Bey ile zevât-ı sâireyi getirdi. Bir konsültasyon yaptılar. İdrarı da aldılar.

Ağrı devam ediyor. İki defa banyo yaptım. Rahatsızım, dermansızım. Gece

morfin yaptılar. Kerim'in yatak odasında kalmaya mecbur oldum. Biraz uyudum. Ağabeyim [Ömer] de bugün İstanbul'dan geldi. Beni hasta buldu.

Maaşımı bugün aldım. Sıhhiye müdürüne rica eyledim. Arkadaşlarına vizite parası versin. Bakalım ne yapacak?

7 Aralık 1922, Perşembe

Bugün sabahleyin o kadar ağrım yok idi. Doktorlar gelip gittikten sonra hassaten ikide çok tezâyüd etti [arttı], fazla rahatsız etti. Sekize kadar devam etti. Bir taş idrar ile çıktı. Mercimek tanesi kadar bir taş. Ondan sonra istirahat ettim. Yani ağrı durdu. Ağrım tam altmış iki saat devam eyledi.

Mustafa geldi. Keyfim olmadığından uzun uzadıya görüşemedim. Paşa geldi, İbrahim, Atıf Beyler de beraber idi. Lütü de geldi. Onlar yanımda iken başım çok ağrıdı.

Ömer ağabeyi muvakkaten [geçici olarak] kendi yatak odama koydum.

8 Aralık 1922, Cuma

Bugün böbreklerimde ağrı yok. Yalnız muannit [inatçı] bir baş ağrısı var. Sabahleyin hararetim 37,2 iken akşam üzeri hâl-i tabiide idi, 36,5.

Midem henüz düzelemedi. Beni rahatsızlık çok sarstı. İşlerim de çok. Dışarıya çıkmayınca işlerin düzeleceğini, biteceğini ümit etmiyorum. Bakalım Allah neler gösterecek?

Ağabey bizdedir. Henüz bir işe karar vermedi. İstanbul'daki işleri zararsız gidiyor. Allah onu da muvaffak buyursun, âmin. Gerek hukuk-i Allah, gerekse hukuk-i ibâda [kulların haklarına] riayetkâr davrandıkça Cenabıhak da onu inşallah utandırmaz.

9 Aralık 1922 Cumartesi

Bugün daha iyiceyim. Ağrı pek azdır. Hâlsizim. İştiham yok. Biraz umur-u hükümet ile iştigal ettim. Doktorlar biraz magnezi verdiler.

10 Aralık 1922, Pazar

Bugün biraz daha iyiyim. Baş ağrısı hafifledi. Doktorlar yarın daha iyi olursam belki hükümete kadar çıkmama müsaade edecekler. Ağabeyimi bugün gönderdim. Erken gitti. Bu akşam gelip gelmeyeceğini bilmiyorum. .

Gece geldi, pek az görüştük. Bu gece bir balık yedim. Mamafih gece iyi uyuyamadım.

11 Aralık 1922, Pazartesi

Bugün de evdeyim. Başım ağrıyor. Rahatsızlığım esasen zail olmuş [geçmiş] ise de henüz midem düzelemedi.

Umur-ı mühimmeyi mektubu filan eve getirdi.

Mustafa, Ömer ve [...] Edhem Beyler bugün geldiler ve şirket teşkilinde tevafuk-ı efkâr [fikir birliği] hasıl oldu.

12 Aralık 1922, Salı

Evdeyim. Bugün başım o kadar ağrııyor. Biraz yumurta ve çorba yedim. Evde umur-ı hükümet ile iştigal eyledim.

Ömer ile Mustafa Bey tekrar geldi. Kararlarını katiyetle verdiler.

13 Aralık 1922, Çarşamba

Bugün hükümete çıktım. Umur-ı hükümet ile iştigal eyledim. Çok geç çıktım. Ömer ile Mustafa ve Edhem Beyler bugün şirketlerine dair mukavelelerini imzaladılar.

15 Aralık 1922, Cuma

Müdafaa-i Hukuk kongresine kadar gittim. Resm-i küşâdında [açılış merasiminde] hazır bulundum.

Öğleden sonra biraz Paşa ile görüştüm. İbrahim, Atıf, Emin, Asri Beyler bugün hareket ettiler.

17 Aralık 1922, Pazar

Müfettiş Remzi Bey'in emvâl-i metruke işinden istifası.

18 Aralık 1922, Pazartesi

Sabahleyin dokuzda hareket. On birde Urla'dan geçerek bir buçukta Çeşme'ye geldik. Çeşme'de üç saat kadar kaldım. Geceyi Ilıca'da geçirdim. Gece çok yağmur yağdı.

Rasim Bey'in evinde.

19 Aralık 1922, Salı

Sabahleyin Ilıca'dan hareket. Alaçatı ve Güzelbahçe nahiyesine uğrayarak Urla'ya geldim. Urla'da iki saat kadar kaldım. Urla'dan Seferihisar'a hareket ettim. Üçte Seferihisar'da idim. Dörde gelmeden Seferihisar'dan hareket ettim. Yolda otomobile ârız olan arızadan dolayı eve ancak yedi buçukta gelebildim.

21 Aralık 1922, Perşembe

Gece yarısı Fevzi Paşa hazretlerinin emirlerini aldım. Ahvalin kesb-i vahamet edeceğini [tehlikeli bir hâl alacağını] zannetmiyorum. İnşallah arzumuz daire-sinde bir sulh yapmaya muvaffak oluruz.

22 Aralık 1922, Cuma

Öğleden sonra dörtte ağabeyim İstanbul'a gitti. Şevki Efendi'den ayrılırken Şevki Efendi İzmir'deki şubenin ... şüphesinden dolayı ağabeyim ile Edhem Bey'in biraz canlarını sıkışmış. Mamafih meselenin hüsn-i suretle halli memuldür [umulmaktadır]

Hükümete gittim. İnşallah yarın sabahleyin Bergama'ya hareket edeceğim.

23 Aralık 1922, Cumartesi

Sabahleyin erkenden kalktım. Sekizde hükümete geldim. Dokuzu çeyrek geçeye kadar hükümette kaldım. Ona çeyrek kala Basmahane'den hareket edildi. Öğlen üzeri Manisa'ya gelindi. Aziz Bey'i ziyaret ettik. Bire çeyrek kala Manisa'dan hareket olundu. Beş saatte Soma'ya gelindi. Gece tren Soma istasyonunda kaldı.

24 Aralık 1922, Pazar

Sabahleyin yedi buçukta Soma istasyonundan hareket olundu. Sekiz buçukta Kınık'a gelindi. Dokuzaya kadar Kınık'ta kalındı. Mektebi, daire-i hükümeti ziyaret ettim. Oradan Bergama'ya gelindi. Öğle yemeğini Bergama hükümet konağında yedik. Yemekten sonra Bergama harabeleriyle âsâr-ı atıkasını [antik eserlerini] gezdik. Mektep yapmak istedikleri yerleri de gördüm.

Maltepe mevkiine çıkan eşkıyadan üçü hayyen [canlı] derdest edildi. İfadeleri alındı. Mühim ifadâtta bulundular. Telgraflarla Garb cephesine ve Dahiliye Vekâleti'ne arz olundu. Geceyi Bergama'da belediye reisinin, Süleyman Efendi'nin evinde geçirdik.

25 Aralık 1922, Pazartesi

Biraz geç kalktık. Dokuzu yirmi geç Bergama'dan hareket. On birde Dikili'ye muvasalat. Dikili mektebi ile hükümet dairesi de tetkik edildi. Dikili fena bir yer değil. Bire çeyrek kala Dikili'den çıkıldı. İki buçukta Bergama'ya gelindi. Dörde yirmi kala Bergama'dan hareket olundu. Tam altıda Soma istasyonuna gelindi. Yolda sifonun benzin çekememesi sebebi anlaşıldı ve düzeltildi.

26 Aralık 1922, Salı

Gece Soma istasyonunda, sabahleyin hareket. Akhisar'da Nuri Paşa hazretleriyle mülâkî oldum [kavuştum]. Çiftliğe kadar beraber gittik. Çerkez çetesi meselesini anlattım. Telgrafımı almış imiş. Öğleden sonra İzmir'e muvasalat. Fevkalade bir hâl yok.

Umur-ı hükümet ile iştigal.

28 Aralık 1922, Perşembe

Bugün Nif'e [Kemalpaşa] gittim. Nif'i görüp avdet eyledim. Umur-ı devlet ile iştigal edildi. Kira Hanım bugün İstanbul'dan geldi. İstanbul'dakilerin cümlesi afiyette imiş. Bu geceyi Paşalarda geçirdiler. Yarın bize gelmesi muhtemel. Mamafih bizde kalacaktır.

30 Aralık 1922, Cumartesi

Bornova'ya kadar gittim. Fevzi Paşa hazretleriyle görüştüm. Nahiye dairesine gittim. Avdetimde Meclis-i İdare'de umur-ı devlet ile iştigal.

31 Aralık 1922, Pazar

Bugün Afgan sefiri Sultan Ahmet Han geldi. Belediye dairesine gidildi. Oradan kendisini Şükrüzâde Tevfik Paşa'nın konağında misafir ettik. Belediye'nin misafiri olarak geldi. İnşallah memnun olur.

Bu seneyi de İzmir valisi iken ikmal ediyorum [tamamlıyorum]. Bakalım Cenabıhak önümüzdeki sene zarfında neler takdir buyurmuştur? Ümid ederim ki sene-i âtiye [gelecek sene] yalnız kendim için değil bütün milletim için hayırlı bir sene olsun, âmin. Bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin.

Abdülhalik Renda, Rauf Orbay, Ruşen Eşref Üneydin, Atatürk, Cevat Abbas Gürer, Fethi Okyar ve Salih Bozok. Göztepe İskelesi, İzmir, 28 Eylül 1922.

۲۹ کانولائی 29 LUNDI (پازار ابرسی) ۱۱ جادی الآخر
(۲۱ آندون غورنسی)

عید طریقت ہر دہم

ابو محبت احمدی

دیکھو دیکھو یا کائنات اپنے تیرے

نظر سارے ہر قسم اسے چھو

تیرے ہر نفع کے لیے یا کائنات اپنے تیرے

کیم یا کیم خدا اپنے اپنے

طریقہ خاص ہے ہر ایک کا

ایک ایک

یا کیم خدا اپنے تیرے

سینے آگے ہوں

1923

1923, Türkiye Cumhuriyeti'nin ve izleyen yıllarda ona şekil verecek olan Halk Fırkası'nın kurulduğu yıldır. 29 Ocak'ta Atatürk, Uşakizade Latife Hanım'la evlenmiş, Latife Hanım'ın şahitliğini İzmir valisi Abdülhalik Renda yapmıştır. 17 Şubat'ta yeni Türkiye'nin iktisat politikasının esaslarının belirlendiği İktisat Kongresi toplanmıştır. Atatürk 8 Nisan'da kurulmakta olan Halk Partisi'nin prensip, hedef ve vaatlerini açıklamış, "Dokuz Umde" ertesi gün yayımlanmıştır. 24 Temmuz'da Lozan Barış Antlaşması imzalanmış, 9 Eylül'de Halk Partisi'nin tüzüğü kabul edilmiş, 11 Eylül'de genel başkanlığına Atatürk seçilmiştir. 13 Ekim'de Ankara başkent yapılmış ve 29 Ekim'de Cumhuriyet ilan edilmiştir. Bu yıl, 30 Temmuz'da Çankırı'dan milletvekili seçildiği kendisine bildirilen Abdülhalik Renda, 14 Ağustos'ta Dahiliye ve Muvazene-i Maliye Encümenlerine, Kasım ayında da Milli Müdafaa Encümeni raportörlüğüne seçilmiştir. 29 Ekim'de cumhurbaşkanlığına seçilen Atatürk ertesi gün İsmet İnönü'yü başbakanlıkla görevlendirmiştir. Cumhurbaşkanı ve başbakan 31 Aralık'ta Abdülhalik Renda'ya Maliye bakanlığını teklif ettiler.

1 Ocak 1923, Pazartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Hükümette umur-ı devlet ile iştigal.

Afgan sefiri iade-i ziyarete geldi. Konsoloshanelere yılbaşı münasebetiyle gittim. Fransız, Belçika, Hollanda, İsveç konsoloslarını bulamadım. Öğlen yemeğini sefir ile belediyede yedim. Akşam yemeğini de yine sefir Hacı Mithat Bey'de yedik. Harp sefineleri kaptanlarına müessesat-ı ticariyeye birer kart gönderdim.

2 Ocak 1923, Salı

Pek erken kalktum. Yediyi çeyrek geçe Punta'da bulundum. Şimendifer işletme müdür-i umumî vekili Majör Maneşuay beraber olduğu hâlde sekize çeyrek kala tren-i mahsus ile hareket edildi. Dokuzu yirmi geçe Selçuk istasyonuna geldik. Otomobil ile otuz beş dakikada Kuşadası'na gidildi. Tamam on ikide avdet olundu. On ikiyi yirmi geçe trenle hareket. İkiyi on geçe Ödemiş'e muvasalat. Belediye dairesini, mektepleri gördüm. Gece otelde kaldım. Hükümet dairesinde geceleyin halk ile biraz hasbihâl edildi. Epeyce hasbihâl edildi.

Gece pek uyuyamadım.

3 Ocak 1923, Çarşamba

Sabahleyin oto drezin ile Ödemiş'ten hareket. Ondan evvel Tire'ye muvasalat.

Biraz hükümette kaldım. Daire-i belediyeye gittim. Mektep yerlerini dolaştım. İkide Tire'den hareket. Bir çeyrekte Bayındır'a muvasalat. Bayındır'da da belediyeyi, mektepleri ziyaret ettim. Dört buçukta hareket edildi. Tepeköyü'ne gelindiye de gece olmak dolayısıyla kalınamadı.

Yedi buçukta İzmir'e avdet.

4 Ocak 1923, Perşembe

İzmir'de. Gece Afgan sefirinin bulunduğu hanede cümleten beraber yemek yedik. Yılbaşı ziyareti münasebetiyle hükümette birçok iade-i ziyaret kartları buldum.

5 Ocak 1923, Cuma

Cuma münasebetiyle evde.

Öğleden sonra [...]yi aldım. Paradis'e kadar gittim. Miss B[...] gitmiş. Görüşemedim. Mektebi biraz gezdim. Avdette İtalya konsolatosuna uğradım. Kont Senni ile görüştüm. Mühim bir şey yokmuş. Sabahleyin adi bir iki mesele için girmek istemiş.

Gece Hacı Hüseyin Efendi tarafından kayınpederi Hurşit Bey'in evinde verilen ziyafette hazır bulundum.

Afgan sefiri ile orada veda ettik.

6 Ocak 1923, Cumartesi

İzmir'de. Rauf Bey validesi için iki yüz lira gönderdi. Makam-ı vilayette eniştesi Aziz Bey'e verildi. Afgan sefiri bu sabah hareket etmiştir.

7 Ocak 1923, Pazar

Akşam üzeri İtalya konsolosu Kont Senni'ye kadar gittim. Yemekten evvel bir parti briç oynadık. Partnerler fena değil idi.

8 Ocak 1923, Pazartesi

Fransız konsolosuna kadar gittim, fakat bulamadım. Kartımı bıraktım. Avdette postahaneye uğradım. Sansür meselesini, telgraf muhaberatını görüştüm. Abdullâh Efendi'yi orada kapıda gördüm.

9 Ocak 1923, Salı

Sabahleyin biraz Paşa'yı dairede ziyaret ettim. Amerika konsolosu ile torpido kumandanı geldiler görüştük.

10 Ocak 1923, Çarşamba

Sabahleyin on birde meclis-i umumî-i vilayet açıldı. İngiliz konsolosu ile yeni gelen İngiliz kaptanı geldiler. Görüşüldü.

Macar ataşesi geceleyin geldi. Onu da Ankara'ya gönderiyoruz. Yedinde [elinde] "pasaport diplomatik" vardı.

Mebus Süreyya Bey de bugün çıkageldi.

11 Ocak 1923, Perşembe

Öğleden sonra Fransız konsolosu geldi. Görüştük. Ekseriyet olamadığından meclis-i umumî bugün içtima edemedi. Edhem Bey de geldi. Görüştük. Mustafa Bey'in çocukları bugün geldi. Ömer'den mektup aldım. Sabire'yi Âdil ile nişanlamışlar. Cenabıhak müteyemmen [uğurlu] ve mesut etsin.

12 Ocak 1923, Cuma

Bugün öğleden sonra refika ve çocuk ile beraber Buca'ya gittik. Kerameddin Bey'e gittik. Biraz Aliotti'nin bahçesine gittik. Gezdik. Geç vakit avdet edildi.

13 Ocak 1923, Cumartesi

Öğleden sonra Trump sefinesine gittik. Gece sekize kadar oturduk. Geldik. Paşa biraz rahatsız oldu. Fena olmadı. Hava fena olmakla beraber epeyce erkek ve kadın var idi.

Belediyedeki içtimada hazır bulundum.

14 Ocak 1923, Pazar

Gece evde iken Salih Bey'in tezkeresini aldım. Gazi Paşa'nın validesi rahmet-i rahmana dokuzu çeyrek geçe kavuştu. Yarın sabahleyin Karşıyaka'ya gideceğim.

Ernest Renan süvarisi geldi görüştüm. Meclis-i umumîde hazır bulundum.

15 Ocak 1923, Pazartesi

Bugün sabahleyin Karşıyaka'ya gittim. Merhumenin cenazesi kaldırıldı. Karşıyaka'da Ferik Osman Paşa camii-i şerifinde defnedildi. Cenaze çok kalabalık idi. Üç buçukta hükümete gelebildim. Meclis-i idarede çok işim var idi.

16 Ocak 1923, Salı

Belediyede tekrar içtima akdedildi ve sekiz kişi intihab edildi. İçtima mahalli olan hanı gördüm. İyi bir yer. Bakalım ne vakit içtima mümkün olacak.

17 Ocak 1923, Çarşamba

Meclis-i idarede bulundum.

18 Ocak 1923, Perşembe

Öğleden sonra havanın fenalığına rağmen Amerikan gemisine gittim. Yedi buçuğa kadar orada kaldım.

Sabahleyin Amerika ve İngiliz konsolosları geldiler. Görüşüldü.

19 Ocak 1923, Cuma

Bugün çıkmadım. Evde oturdum. Mektuplar yazdım. Akşam üzeri İzzettin Paşa geldi. Biraz oturduk.

Gece yazamadım. Mamafih bugün epeyce mektup yazdım.

20 Ocak 1923, Cumartesi

Meclis-i umumî içtima edemedi. Meclis-i idarede bulundum.

Daireye geldiğim zaman öğlene yakın bir vakitte Rauf Beyefendi'nin makine başında pek müstacel şu telgrafını aldım. "İntihabı İcra Vekilleri reisine ait olup 10,000 kuruş maaş-ı aslisi olan Halife hazretlerinin başkitâbetine, vazifenin ehemmiyet-i fevkalâdesine binaen zat-ı devletlerinin memuriyetinin münasip bulunduğu mütalaasında isem de evvelemirde bu babdaki muvafakat-ı âlîlerinin istihsalini zaruri gördüm. Cevab-ı muvafakatlari beni ve rûfekasını memnun edecektir. Arz-ı cevabınıza intizar eylerim efendim."

C. 20 Emr-i samileri. Hakkımdaki teveccühât ve emn ü itimad-ı fahimânelerinin bir eser-i nevîni olmakla arz-ı teşekkürât eylerim. Ancak saray hayatına ve be-tahsis mabeyn usûl ve âdabına külliyyen bigane bulunmaklığım hasebiyle affımı hassaten istirham eylerim efendim.

21 Ocak 1923, Pazar

Amerika torpidosu kumandanı geldi.

22 Ocak 1923, Pazartesi

Kerim bu gece Urla'dan avdet etti.

Ernest Renan zırhlısına kadar gittim. Kaptan merasim-i ihtiramiye yaptı. Resmî vizite olmamakla beraber yine fevkalade denilebilir. Meclis-i umumî içtima etti. Meclis-i idarede bulundum.

23 Ocak 1923, Salı

Meclis-i umumî riyyasetim tahtında içtima etti, hazır bulundum.

Akşam İtalya konsoloshanesine gittim. Amerika, Fransız, Felemenk konsolosları da hazır bulundu. İki saat kadar kaldım.

Abdürrahim Efendi geldi. Fakat gece bize gelmedi.

24 Ocak 1923, Çarşamba

Ricalarıma rağmen meclis-i umumî dün içtima edemedi. Meclis-i idarede bulundum.

Gece Abdürrahim Bey ile eve gidildi ve evde beraber kaldık. Konuştuk.

25 Ocak 1923, Perşembe

Gece Başkumandan Paşa hazretlerinin Cuma günü zevalde İzmir'e geleceklerine dair bir haber alındı. Bugün icap eden tedabir-i inzibatiyeye tevessül olundu. Çekoslovakya konsolosunun davetnamesine adem-i muvafakat cevabı vermek mecburiyetinde kaldım. Yarın için de bir program tertip edildi. İnşallah utanmadan, kazasız yarınki merasim icra edilir geçer.

26 Ocak 1923, Cuma

Sabahleyin kalktım. Hükümete gittim. Oradan Karşıyaka'ya gidildi. Paşa orada idi, mezara kadar gidildi. Validesinin mezarı üzerinde bir nutuk irad etti. Oradan Basmağane'ye geldik. Çok güçlkle hükümete gelebildik. Tezahürat fevkalade idi. Elhamdülillah kaza olmadı. Öğle yemeğini hususi surette hükümette yedik. Ondan sonra istirahat mahallerine teşrif buyurdular.

Bugün Yaver Hüseyin Bey'in de bir erkek oğlu dünyaya geldi. Gece okuyamadım. Oturdum.

27 Ocak 1923, Cumartesi

Bugün belediye, hükümet salonunda Paşa'ya yüz yirmi kişilik bir ziyafet verdi. Asım Paşa, Süreyya Bey, başmüdür İhsan Bey. Teşrifat mesaili.

Ziyafet iyi oldu. Paşa Pazartesi için çaya davet etti. Nutuklar iyi idi, hele Paşa'nın uzun nutku pek muvafık ve [...] idi.

Meclis-i umumîde hazır bulundum.

28 Ocak 1923, Pazar

Meclis-i umumîde hazır bulundum.

29 Ocak 1923, Pazartesi

Öğleden sonra Paşa'nın evine gittik. Nikâh sade bir merasim ile oldu. Gece birkaç kişiyi Paşa alıkoydu. Gece yarısından sonra ikide eve gelebildim. Latife Hanım beni şahit olarak irae etti [gösterdi]. Paşa hazretlerinin fazla nezaketimden bahis buyurması sebebini anlayamadım.

30 Ocak 1923, Salı

Bugün Fethi Bey'den zatıma mahsus olmak üzere bir şifre aldım. Sebebini anlayamadım. Yarın cevabını vereceğim.

31 Ocak 1923, Çarşamba

Fethi Beyefendi'ye epeyce uzun bir cevap verdim. İzzettin Paşa ile ve refikalarla Paşa'yı ve ailesini tebrike gittik.

Meclis-i umumi bugün de içtima edemedi. Meclis-i idarede bulundum. Yediye kadar devam etti. Reji'nin tütünlerinin muamele-i asliyesi bu akşam da olmadı, yarına tehir edildi. Bakalım yarın ne olacak? Amerika konsolosu Mösyö Treat geldi, görüşüldü.

1 Şubat 1923, Perşembe

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal.

Bugün de ekseriyet olamadığından görüşülemedi.

İtalya konsolosu geldi, görüştük. Âdil Bey, Mithat Efendi bugün [...] ile gittiler. Konferans salonu bugün ihzar edilip yarına kadar ikmalî muhtemeldir.

2 Şubat 1923, Cuma

İkide konferans mahalline gittim. Çok kalabalık idi. Paşa hazretleri aileleriyle beraber iki buçukta teşrif ettiler. Biraz hasbihâlden sonra sual sormak isteyenlerin sormasını teklif ve müteaddit suallerden sonra üç buçukta söze ibtidar [süratle başlamak] ile dokuz buçukta hatime [son] vermiştir. Tam altı saat süren bir nutuk söylemiştir. Nutukları mükerreren alkışlanmıştır. Yarın burada bulunacaklar. Pazar günü geceleyin gitmeleri muhtemeldir.

3 Şubat 1923, Cumartesi

Meclis-i idarede meşgul oldum.

Bugün de sulha ait yeni bir hadise olmadı. Kira merak edilmemesini, Cenabı-hakk'ın inayetiyle sulhun lehimizde olarak bi'n-netice akdolanacağını söylüyor.

Meclis-i umumî içtima etti.

4 Şubat 1923, Pazar

Bugün bizzat meclis-i umumîde bulundum. Maarif bütçesi müzakere olundu.

Paşa hazretleri bugün bana ve İzzettin Paşa'ya ailesiyle beraber uğradı. Gece bire kadar istasyonda bekledik. Gelmediği için geriye döndük.

Mevki-i müstahkem kumandanlığının vapurlar hakkındaki tezkeresi. Garp cephesine telefonla sordum. Asım Paşa, Adnan Bey tarafından verilmiş bir takrirden ibaret olduğunu söyledi.

Yaver beyin evine gittim. Oğluna validesinin arzusu ile "Abdullah Safa" ismini verdim.

5 Şubat 1923, Pazartesi

Meclis-i umumî ve idarede hazır bulundum.

Bugün mevki-i müstahkem bir tamim yaptı. Limandaki vapurlara tebliğ edilmek üzere liman riyasetine gönderdi. 7/2/339 gece yarısına kadar bin tondan fazla olan gemilerin limandan çıkması talep edildi. Bakalım ne gibi tesir yapacak?

6 Şubat 1923, Salı

Meclis-i umumîde hazır bulundum.

Akşam üzeri Amerika konsolatosuna gittim. İngiliz ve Amerika konsolosları geldiler, ziyaret ettiler.

7 Şubat 1923, Çarşamba

Bugün çok meşgul oldum. Sabahtan beri konsoloslar ziyaret ettiler. Fransız, sonra İtalyan, sonra Felemenk, sonra da İngiliz konsolosları geldiler.

8 Şubat 1923, Perşembe

Amiral Nicholson, Curacoa harp sefinesi ile talimat hilafına limana girdi. Bana bir mektup gönderdi. Musâlaha imza edilinceye kadar düvel-i müttefika sefine-i harbiyesi için tahdidat tanımadıklarını beyan zımnında Britanya hükümeti tarafından İzmir'e gönderildiğini bildirdi. Garp ve mevki-i müstahkem kumandanlarına, Dahiliye ve Hariciye Vekâletlerine bildirdim. İfâdât-ı şifahiyesini ilave eyledim. Bakalım yarın ne cevap alacağım?

Fevzi Paşa'yı da ziyaret ettim.

Abdülfettah'ın düğününde bulundum. Nikâhta vekili idim. Kızın vekili de İzzettin Paşa idi.

9 Şubat 1923, Cuma

Bugün sabahleyin hükümete gittim.

Bugün Mister Urquhart, İngiliz konsolatosunda müstahdem zat, geldi. Ve amiralin buradaki en büyük askerî kumandanıyla görüşmek istediğini ve bu suretle hükümetlerce halledilecek olan bu meseleden nâşi [ötürü] arada bir su-i tefehhüme [yanlış anlaşılmaya] meydan verilmemesi muvafık olacağını bildirdi. Fevzi Paşa hazretlerine kadar gittim, muvafık gördü, Asım Paşa'yı memur eyledi.

Öğleden sonra refika ve Kira ile Mustafa Bey'in evine kadar gidildi. Akşam üzeri ancak altıda eve avdet edilebildi.

10 Şubat 1923, Cumartesi

Amerika ve İngiliz konsolosları geldi. Görüştük. Öğleden sonra üçte Naim Bey'in otelinde Asım Paşa ile Amiral Nicholson'ın mülâkatında hazır bulundum. Taraflar hükümetlerce bu meselenin halline kadar statükonun muhafazasına taraftar olduklarını ve keyfiyetin iki hükümetçe her iki tarafın memnuniyetini mucib olacak bir tarzda halledileceğini ümit ettiğini söyledi. Ayakta görüşüldü. Ve gittiler.

Emin Paşa akşam üzeri eve geldi, görüştük. Fettah Bey de refikasıyla geldi, onları da gördüm.

11 Şubat 1923, Pazar

Bugün Mustafa Kemal Paşa hazretleriyle ailesi, İktisat vekili ve yüz elli kadar kongre murahhası geldiler. Akşam üzeri Basmahane istasyonunda istikbal edildiler. Ben de hükümete geldim ve oradan eve geldim.

Sabahleyin dün akşam gelen Posta Telgraf müdür-i umumîsi Sabri Bey ile görüştüm.

12 Şubat 1923, Pazartesi

Meclis-i umumîde bulundum. Akşam üzeri Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Biraz görüştük.

13 Şubat 1923, Salı

Sanayi Mektebi'nde çay ziyafetinde bulundum. Paşa hazretleri ailesiyle beraber geldiler. Mektepten sonra hükümete geldim. Meclis-i idarede hazır bulundum. İşlerimi bitirdim. Pek geç eve gittim.

14 Şubat 1923, Çarşamba

Kız ve erkek sultanî mekteplerine Kâzım Karabekir Paşa ile gidildi. Mektepler gezildi.

Öğleden sonra meclis-i umumîde bulundum. Meclis-i umumî müzakeratına hatime verildi. Sırrı, Mustafa Nuri, Ferit ve Şahinzade İbrahim Beyler encümen azalığına ayrıldılar. Allah muvaffak etsin. Kongre birçok azanın yolda bulunması hasebiyle yarın açılmayacağını Mahmut Esat Bey bildirdi. Cumartesi günü onda açılacakmış.

15 Şubat 1923, Perşembe

Bugün kongre küşad edilmedi.

Akşam sefirler dokuz buçukta gelebildi. Paşa hazretleriyle beraber istikbal ettik. Naim Bey'e kadar hep beraber gittik. Oradan Paşa hazretlerinin evlerine gidildi. Gece yarısından sonra üç buçukta evime gidebildim.

Paşa hazretleri Aralof'a karşı epeyce nükteli nutuklarda bulundular. Refikaları biraz rahatsızca idiler. Öğlen yemeğinde kongre binasında bulundum. Yemek orada yenildi. İstanbul'dan gelen kafilе maalesef vakti daha evvel taayyün etmediği [belirmediği] için lâıykı veçhile istikbal edilemedi.

16 Şubat 1923, Cuma

Biraz hükümete kadar geldim. Sefirler gelmişler, ziyaret ettiler.

Sabahleyin Galip ve Emin Paşalar eve kadar geldiler, görüşüldü.

Akşam üzeri biraz Kanaat'ın evine kadar gittik. İbrahim Bey ile de bugün görüşebildim.

17 Şubat 1923, Cumartesi

Sabahleyin onda kongre binasına gidildi. Binada çok kalabalık var idi. Paşa hazretleri vakt-i muayyende geldiler. Bir saat üç çeyrek süren nutuklarıyla kongreyi açtılar. Sonra Mahmut Esat Bey söz aldı. Yemeğe gidildi. Yemekten sonra reis intihabı yapıldı ve Kâzım Paşa kazandı. Dört buçuğa kadar orada kaldım. Hükümete gelip çalıştım.

Numune sergisi zararsız idi. Az zamanda zararsız bir sergi vücuda getirildi. Gece yarısı Paşa hazretleri, ailesi, Fevzi Paşa hazretleri Ankara için hareket ettiler. İstasyondan teşyî olundular.

18 Şubat 1923, Pazar

Sefirlerin aileleri refikayı ziyaret ettiler.

19 Şubat 1923, Pazartesi

İbrahim Bey Abilof birdenbire pek fena hastalandı. Ameliyat yaptırıldı. Ümitsiz bir hâlde hastadır. Aralof bir an evvel Ankara'ya gitmek istiyormuş. Velîyüddin Bey geldi, görüştük.

20 Şubat 1923, Salı

Abilof hasta, pek az ümit vardır. Aralof'u gördüm. Yarın akşam tren-i mahsus ile gidecekmış. İtalyan konsolosu geldi, görüştük.

Ömer'den posta ile bir mektup aldık.

21 Şubat 1923, Çarşamba

Klazomen tahaffuzhanesine [Urla karantinasına] kadar gittim ve baktım. Esirlerimiz henüz gelmediler. Çok yorulдум. Avdetimde Kâzım Paşa hazretlerinin beni aradığını anladım, kongre binasına kadar giderek görüştüm. Ondan Aralof yoldaşa gittim. Gece teşyide bulunamayacağımdan otelden temenni-i seyahat ettim, ayrıldım.

Mustafa Bey'e, Ömer'in mektubu mealini söyledim.

22 Şubat 1923, Perşembe

İbrahim Bey Abilof'u gördüm. Rahatsız. Paşa hazretlerinin telgraflarını da kendilerine gösterdim, cevap da verdiler.

Kont Senni geldi. Pederin mektubunu getirdi. Yanya'dan biraz malumat almış olduk. Latif'in esaretle Milo'da bulunduğunu da yazıyor. Gece İbrahim Bey ile Paşa ve Atıf Efendi geldiler.

Bugün küçük otomobili getirdiler. Büyüğünü iade ettim.

23 Şubat 1923, Cuma

Sabahleyin İbrahim Bey'in vefatını bildirdiler. Biraz Hikmet'e, Paşa'ya refika ile gittik. Hükûmete uğradım. Abilof Bey'in ailesini taziye eyledim. Cenazesini Bakü'ye nakledecekler. Öğleden sonra Karşıyaka'ya kadar gittim. Abdürrahim Efendi'nin çocuklarını ziyaret ettim. Refika ve Nezihe beraberdi. Avdette Amerikan torpidosuna kadar gittim. Biraz briç oynadık. Gece eve geldim. İbrahim Abilof Bey'in ailesi yarın gitmeyecekmiş.

24 Şubat 1923, Cumartesi

İçtima-ı umumîyi dinlemek üzere kongreye kadar gittim. Sergiyi de dolaştım. Kongrede Vehbi Bey ile biraz görüştüm.

Bugün Ömer'den 23 Şubat 339 tarihli telgraf aldım. Bir günlük rahatsızlığı müteakip yengem Nakiye Hanım'ın rahmet-i rahmana kavuştuğunu bildiriyorlar. Allah gani gani rahmet eylesin. Bakalım Hikmet Hanım'a nasıl söyleyebileceğiz?

25 Şubat 1923, Pazar

Amiral Nicholson'ın mektubunu Urquhart ile bir zabıt getirdi, tercümesini hemen Dahiliye ve Hariciye Vekâletleriyle mevki-i müstahkem ve birinci kolordu kumandanlarına arz ettim.

Esirlerimiz 27 Şubat'ta hareket edecekmiş. 28 Şubat veya 1 Mart'ta gelmeleri muhtemel.

Gece Hikmet Hanım'a kadar gittim, taziye ettim. Ömer'e telgraf yazdım. Mustafa Bey de geldi, görüşüldü.

26 Şubat 1923, Pazartesi

İdare meclisinde hazır bulundum.

Vehbi Bey ile görüştüm. Ahval-i umumiye hakkında henüz bir şey yok. İtalya konsolosu geldi, görüşüldü. İtalya vapur süvarisi de yakında Venezia vapuruyla gideceğini yazdı.

Eric [Whittall] Vital'e İbrahim'in işini söyledim, bakalım ne olacak.

27 Şubat 1923, Salı

Öğlen üzeri Bornova'ya Ziraat Mektebi'yle Darüleytam'a kadar gittim. Paşaları bulamadım, kart bıraktım.

Bugün de Fransız konsolosu geldi. O da mektup bıraktı.

28 Şubat 1923, Çarşamba

Meclis-i idarede bulundum.

Madam Abilof'u ziyaret ettim. Yemeğe alıkoymak istedi, oturmadım. Cuma günü gidebileceğimi söyledim. Yarın Malike'nin nikâhı vardır.

İngiliz konsolosu, İtalya konsolosu ve Amerika konsolosu geldiler. Maliye müsteşarı Zekai Bey bugün geldi.

1 Mart 1923, Perşembe

Hükümette aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümetle iştigal.

Veli ve Rahmi Beyler geldi. Öğleden sonra kongreye kadar gittim. Paşayı gördüm. "Kongre bugüne yetişmezse Pazartesi'ye kadar bitecektir itikadındayım" buyurdular. Ankara'dan henüz bir şeyler yok.

Malike'nin nikâhı oldu. Malike'nin de şahidi idim. Uşakizade Muammer Bey dün, oğlu Ömer [Uşaki] Bey de bugün hareket ettiler.

2 Mart 1923, Cuma

Bugün med'uv [davetli] bulduğum nikah cemiyetine ve sonradan da Hikmet Hanım'a uğradım. Öğleden sonra akşam üzeri Mustafa Bey'e uğradım. Oradan da Ruslara gittim. Yemeği orada yedim. Gece on bire kadar orada kaldım. Eve geldim yattım.

3 Mart 1923, Cumartesi

Meclis-i idarede bulundum.

Gece İzzettin Paşa'nın himayesinde verilen musiki konserinde hazır bulundum. Gece ancak on ikide eve geldim.

4 Mart 1923, Pazar

Sabahleyin kongreye gidildi. Kongre bugün resmen hitam buldu [bitti]. Nutuklar ve saire söylendi. Kâzım Paşa'yı ba'de'l-ziyaret avdet ettik [ziyaret ettikten sonra döndük].

Hükümette umur-ı hükümet ile iştigal. Öğleden sonra Bornova'ya kadar giderek Galip, Rüştü, Ali Hikmet, Emin ve Naci Paşaları ziyaret ettim.

5 Mart 1923, Pazartesi

Sulh hakkında bugün de bir şey yoktur. Mamafih henüz ümit münkati' [kesilmiş] değildir. Amerika torpidosu kaptanı geldi, görüşüldü. Meclis-i idarede hazır bulundum.

6 Mart 1923, Salı

Bugün de sulh hakkında bir şey yok.

Karlsforth süvarisi Karpatya ile Mösyö Urquhart, İtalya konsolosu, Aydın işletme müdür-i umumîsi, Maneşuay geldi. Öğlen üzeri Rauf Bey'in evine ailetlen gidildi. Validesinin rahatsızlığı için istifsar-ı hatır olundu [hatırları soruldu]. Gece Hilâl-i Ahmer'in verdiği müsamerede bulundum. Akşam Amerika konsolosu Mösyö Treat de geldi. Rauf Bey'e cevaben telgraf verdim.

7 Mart 1923, Cuma

Meclis-i İdare'de hazır bulunamadım.

Gazi Paşa ile Latife Gazi Hanımefendi ve İsmet Paşa'dan Rauf Bey'in validesi için aldığım telgrafa cevap verdim.

Bugün sulh hakkındaki tebliğ-i resmî geldi. Meclis ekseriyet-i azime ile hükümete müsaade verdi. Bakalım ne olacak? Şimdiki hâlde harp bulutları zail olmuş gibidir.

8 Mart 1923, Perşembe

Öğlen üzeri biraz Kâzım Karabekir Paşa'ya gittim. İktisat vekili ile de görüş-tüm. İktisat vekilinin yanında Şükrü Bey'i de gördüm.

Birader ailesiyle beraber tekrar bize geldiler.

9 Mart 1923, Cuma

Bugün çıkmadım. Oturup çalıştım.

Dün akşam zabitlerle İtalyanlar konsolos [...] meselesi olmuş. Sıkıldım, fakat çare yok.

10 Mart 1923, Cumartesi

İtalya konsolosu geldi görüştük.

Öğleden sonra konsolosu mektebe gönderdi.

İran baş şehbenderi [konsolosu] de geldi görüştük. Mahmut Esat Bey bugün Ankara'ya gitmemiş. Urla'ya kadar gitmiştir.

11 Mart 1923, Pazar

Öğleden sonra İngiliz Carlysfort gemisine kadar gittim. Kaptana iade-i ziyaret ettim.

Mahmut Esat Bey ile Kâzım Paşa bugün Aydın taraflarına gittiler.

Potin ve iskarpinler geldi. Hepsinin parasını verdim. Yüz lira kadar idi.

İtalyan konsolosu ile gemi süvarisi geldiler. Gemi süvarisi büyük üniforma-sıyla geldi.

12 Mart 1923, Pazartesi

Bugün de [...], İngiliz ve Amerika konsolosları geldi.

Öğleden sonra beşte Hollanda general konsolosunun evindeki çay davetine gidildi.

13 Mart 1923, Salı

Bugün İtalyan torpidosuna kadar gittim iade-i ziyarette bulundum. Akşam üzeri Amerika konsolatosundaki çaya gittim. Gemi süvarisinin ailesi de oradaydı.

Jandarma karakol kumandanları mektebine de gittim. Mektep fena değil.

İsmet Efendi'den aldığım mektupta peder ve validenin parasızlıktan sıkıntıda oldukları para yetiştirilmesi bildiriliyor. Bakalım onlar da ne yapacaklar?

15 Mart 1923, Perşembe

Amerika konsolosu ile Majör Polpo geldi. Rauf Bey'e lazım-ı veçhiyle yazdım. Eve bu gece de epeyce geç gittim.

16 Mart 1923, Cuma

Sabahleyin Hurşit Bey'in evine gidildi. Kahraman Bey'in nikahında bulundum.

Öğleden sonra evden çıkmadım. Mektuplar yazdım.

Malike'nin düğünü. Kadınların meselesi. Refika epeyce müteessir idi.

17 Mart 1923, Cumartesi

Bugün de Macar başvekili esbaki [eski başbakanı] Mösyö Friedrich geldi. Roç-kay da beraberinde. Hariciye'ye telgraf yazıldı. Bakalım cevabını ne vakit alacağız?

Amerika konsolatosuna kadar gittim. Çayda bulundum.

18 Mart 1923, Pazar

Rauf Bey'den cevap aldım. Gece gidip Mösyö Treat ve Majör Polpo'ya söyledim. Cevdet ile öğlen üstü Mustafa Bey'in evinde idik.

19 Mart 1923, Pazartesi

Tahsin Bey'e gittim. Dün gelmiş. Meclis-i idarede bulundum.

20 Mart 1923, Salı

Meclis-i idarede bulundum. Feşizade Selim Bey'in meselesi.

21 Mart 1923, Çarşamba

Belediye reisi Şükrü Bey İstanbul'dan geldi. Görüştük.

22 Mart 1923, Perşembe

Dün gece Amerika konsolatosu yandı.

İzzettin Paşa ile Tahsin Bey'e kadar gittik. Akşam üzeri Aydın şimendifer direktörüne gittim.

23 Mart 1923, Cuma

Bugün sabahleyin çocuklarla ve Paşa ile Poligon'a kadar gittik. Oradan Balçova'ya kadar gittik. Çocuklar epeyce koştular. Öğleden sonra çıkamadım. Asım Bey ile Malike geldi.

Galip, Rüştü, Naci Paşalar, Halil Bey geldiler.

24 Mart 1923, Cumartesi

Hükümette sabahleyin belediyeye giderek reise iade-i ziyaret ettim.

Öğleden sonra üseramızın istikbale gidildi. Öğleden sonra Dahiliye müsteşarı Münir Bey geldi. Biraz görüştük.

25 Mart 1923, Pazar

Sabahleyin Münir Bey'i evinde ziyaret ettim.

Hekim Bey geldi. Biraz görüştük. Yarın Manisa'ya gidip gelecek.

26 Mart 1923, Pazartesi

Meclis-i idarede bulundum. Tahsin Bey geldi biraz görüştük.

Kâzım Paşa bugün Ankara'ya hareket etti. Teşyî ettik [uğurladık]. Fevzi ve Asım Paşalarla hastaneleri gezdik.

27 Mart 1923, Salı

Gece Maneşuay'da idim. Urquhart, Mazat ve diğer birkaç kişi daha vardı. Epeyce geç kaldım saat on bir buçukta ayrıldım. Yemeği orada yedim.

28 Mart 1923, Çarşamba

Meclis-i idarede bulundum. Zekai Bey geldi, görüştük.

29 Mart 1923, Perşembe

Münir Bey geldi, biraz görüştük. Teşkilat hakkındaki nukât-ı nazarı [görüşleri]. Polisteki tetkikâtı.

Zavallı Arif bugün ölmüş. Buraya getirip defnedecekler. İzzettin Paşa'yı ziyaret ettim. Biraz görüştük. Bugün biraz bahçede çalıştım. Peder için 5.250 drahim İtalya konsolosuna verdim. (2.650'yi Eşref Efendi'ye, 2.600 pedere)

30 Mart 1923, Cuma

Sabahleyin Amerika, Acem, Fransız ve İtalyan konsolatolarına uğradım.

Öğleden sonra merhum Arif'i defnettik. Başka bir yere gitmedim. Cenazede maalesef kalabalık yoktu.

31 Mart 1923, Cumartesi

İkinci İnönü muzafferiyetinin sene-i devriyesi münasebetiyle kışlada icra olunan merasimde hazır bulundum. On birden sonra Karantina'daki İnönü Mektebi'ne gittim.

1 Nisan 1923, Pazar

Buca'ya kadar gittim. Jandarma mektebini gördüm. Avdette [dönüşte] at koşusu yerine uğradım.

Amerika konsolosu geldi. Latif bugün İstanbul'dan geldi.

2 Nisan 1923, Pazartesi

Meclis'te bulunamadım. Münir Bey geldi. Yarın Denizli'ye gidecek.

İntihabat icrasına dair kanun ve tebligat geldi.

3 Nisan 1923, Salı

Amerikan vapuruna kadar gittim, iade-i ziyaret ettim. İtalyan konsolosu geldi. Akşam üzeri biraz şimendifere gittim. Mustafa'ya da uğradım.

4 Nisan 1923, Çarşamba

Cevdet Bey'in hemşiresinin nikahı oldu.

Darülmualimin ve Darülmualimat'ı ziyaret ettim. Meclis-i idarede bulundum.

5 Nisan 1923, Perşembe

Akşam üzeri biraz şimendifere kadar gittim. Gece Ziya Bey'in konserinde bulundum.

6 Nisan 1923, Cuma

Sabahleyin Beyler Sokağı'ndaki nikaha ve oradan Tilkilik Gençler Birliği Derneği'nin küşadında bulundum.

Öğleden sonra Buca'ya çocuklar ve Paşa ile gidildi. Aliotti'nin bahçesinde bir çay içildi.

7 Nisan 1923, Cumartesi

Sabahleyin Paşa ile Kızılçulluk at yarışı mahalline gidildi.

Meclis'te bulunamadım. Meclis zamanında ziyaretçiler, konsoloslar geldi.

8 Nisan 1923, Pazar

Namık Efendi ile refikası bugün geldiler. Hatice Hanım da beraber imişler.

9 Nisan 1923, Pazartesi

Meclis-i idarede bulunamadım.

Müdafaa-i Hukuk Grubu umdelerini ilan etti. İnşallah Cenabıhak hayır olanı ihsan buyurur.

10 Nisan 1923, Salı

İsmet Paşa'nın bu gece Ankara'dan burası için hareket edeceği taayyün etti [öğrenildi]. Bu sefer Cenabıhak kendisini tamamen muvaffak buyursun, âmin.

Hatice Hanım bugün hareket etti.

11 Nisan 1923, Çarşamba

Sabahleyin erken kalktım. Kızılçulluk'a at yarışı mahalline gidildi. Bugün Latif'e ameliyat yaptırıldı. Muvaffakiyetle neticelendi. Müdafaa-i Hukuk daha namzetlerini ilan etmedi. Bakalım ne zaman ilan edecek?

12 Nisan 1923, Perşembe

İsmet Paşa beşi yirmi gece geldi. İstasyondan istikbal olundu.

Biraz şimendifer müdüriyetine kadar gittim. Amerika konsolosu Mösyö Treat ile Amerika torpido kumandanı geldiler. Alaçatı kilisesinde bulunması memul olduğu [bulunabileceği] söylenilen Amerikan cenazesi hakkında kendisine sordum. İleride söyleyeceğini söyledi.

Suat Bey geldi. Sıdika için ısrar etti durdu.

13 Nisan 1923, Cuma

Sabahleyin biraz evde kaldım. Latif'e uğradık. Sonra at yarışı mahalline gittim.

Fevzi Paşa, öğleden sonra İsmet Paşa geldiler. Çok kalabalık vardı. Adem-i intizam yeknazarda [düzensizlik bir bakışta] göze çarpıyordu. İnşallah Mayıs'ta olacak yarışta daha ziyade intizama dikkat edilir.

Gece Kira ile görüşüldü. Karar-ı kat'i verildi. Refikayı Suat Bey'in hanımına gönderdim. Nişanın Perşembe günü iftardan sonra teatisine karar verildi.

14 Nisan 1923, Cumartesi

Meclis'te bulunamadım. İsmet Paşa'nın beyanatını dinlemek için daire-i belediye kadar gittim. Sonra hükümete Paşa ile beraber geldik. Gece de eve geldi. İzzettin Paşa ile üçümüz hasbıhal ettik. Epeyce konuştuk. Cenabıhak kendisini bu sefer muvaffak buyursun, âmin. Bi-hürmetihi seyyid'il mürselin.

15 Nisan 1923, Pazar

İsmet Paşa gece gitti fakat yağmur pek fazla olduğundan maalesef istasyonda bulunamadım. İtalya konsolosu Kont Senni geldi, görüştük.

Sıdika'nın nişan merasimini Perşembe günü yapmaya karar verdik.

16 Nisan 1923, Pazartesi

Meclis-i idarede bulunamadım. Müsteşar bey yanımda idi.

17 Nisan 1923, Salı

Rüyet-i hilâl [ayın görünmesi] sabit olamadığından bugün Ramazan olmadı. Ramazan-ı şerif yarın olacaktır.

Öğleden sonra İngiliz vapuruna kadar gittim. Kaptana iade-i ziyarette bulundum.

18 Nisan 1923, Çarşamba

Meclis-i idarede hazır bulundum.

Ramazan-ı şerifin ilk orucu fena bir tesir göstermedi.

19 Nisan 1923, Perşembe

Bu gece Sıdika'nın nişanını getirdiler. Yüzük teati olundu. Cenabıhak mesut etsin, âmin.

İtalya general konsolosu Kont Senni geldi.

20 Nisan 1923, Cuma

Cuma namazını Karantina Cami-i Şerifi'nde kıldım. Cuma'dan sonra hükûmete kadar gittim oradan Hisar Cami-i Şerifi'ne, oradan da eve.

Bugün de oruç ile zararsız geçti.

22 Nisan 1923, Pazar

Yarın ıyd-i millî olmak münasebetiyle hükümet tatil olunacaktır.

Suat Bey beş yüz lira gönderdi. Kendisine lüzumu olmadığını söyledim. Israr etti. Bir de damat beyin oda takımlarından noksan olan aksamını gösterdi. Bir pusula verdi. Şimdi o da bir mesele.

23 Nisan 1923, Pazartesi

Bugün tatil. Birde merasim-i tebrikiye ve resm-i geçit. Bitaraf konsoloslar da geldi. Diğerleri suret-i hususiyede bile gelmedi. Buna icabında mukabele edilecektir. İngiliz zırlıslı bayrağımızı direğine keşide ile ıyd-i millîye iştirak etti.

Gece Verem Mücadele Cemiyeti'nin verdiği müsamereye gidildi, maalesef piyes pek soğuktı. İkinci perdede çıktık.

24 Nisan 1923, Salı

Meclis-i idarede isbat-ı vücut [bulundum]. Yine Tire tütünleri meselesi. Evvelki fiyatlarla bugünkü fiyatlar arasında kıyye başına 14,5 kuruş fark vardır.

Kırk, kırk beş bin lira bir fark. Hükûmete girdiğim günden itibaren aldığımı maaştan daha fazla.

Gece Türk Ocağı'na gidildi. Şükrü Kaya Bey'in konferansında hazır bulunduk. Ocaklı olduk, senelik bedelini de verdik.

25 Nisan 1923, Çarşamba

Daha evde iken İtalya konsolatosundan Kont Albertacci geldi. İtalya konsolatosu önünde Musevi Hastanesi müdiresinin tevkif edildiğini söyledi. Bana bir şedit "note verbale" okudu. Böyle bir hâlin olması imkânı olmadığını söyledim. Tetkik ettiriyorum. Hastane müdiresi de geldi. Ona da cevap verdim.

Sultanî talebesi elsine-i ecnebiye [yabancı diller] ile yazılan tabelaların ecnebi lisanı kısmını boyamak üzere nümayişler yaparak dolaştılar. Akşam üzeri geldiler, polisten şikâyet ettiler. Muallimleri de beraberdi. Kendilerine icap eden cevaplar verildi. Murahhaslarımızı [delegelerimizi] müşkil mevkie sokmak zamanı olmadığı ve kanunlarımız tabelalarda ecnebi lisanlarının zikrini kabul etmiş ise bu kanuna riayet icap ettiğini, kavânîne riayete münevverlerin [kanunlara uymaya aydınların] daha ziyade mecbur olduğunu izah ettim.

26 Nisan 1923, Perşembe

Necati Bey geldi. Yarın görüşeceğiz.

Gece Fahrettin Paşa hazretlerinin verdiği konferansta hazır bulunduk. Paşa ile beraberdik.

27 Nisan 1923, Cuma

Öğlene kadar çıkmadım. Cuma namazını Karantina Cami-i Şerifi'nde kıldım. Öğleden sonra hükûmete ve Şadırvan Cami-i Şerifi'ne gittim. Hafızları dinledik. Geceleyin çıkmadım.

28 Nisan 1923, Cumartesi

Meclis-i idarede hazır bulundum. Sıcak fazla. Sıcaktan muzdarib oldum.

29 Nisan 1923, Pazar

Gece iftarda İzzettin Paşa hazretlerinde bulunduk.

30 Nisan 1923, Pazartesi

Meclis-i idarede bulundum. Mebus Necati Bey ile görüştüm.

1 Mayıs 1923, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükûmet ile iştigal.

Bir Mayıs günü. Amele tezahüratı oldu ve amele hükûmet önüne geldi, nutuklar söylediler. Ben de bir iki söz söyledim.

Gece yarısı Fevzi Paşa hazretlerini teşyî ettik.

2 Mayıs 1923, Çarşamba

Konferans pek iyi geçmiyor. Henüz netâyic-i fiiliye ve ameliye [etkili ve işe yarar neticeler] yoktur.

Meclis'te bulundum.

3 Mayıs 1923, Perşembe

Celâl Bey geldi, görüşüldü.

Gece Sıdika'nın nikah cemiyeti oldu. Fena olmadı. "Mehr-i müeccel 501 lira" denildi. Bahçe bu gece pek iyi tenvir edilmişti [aydınlatılmıştı]. Yalnız hava biraz serindi.

4 Mayıs 1923, Cuma

Cuma'yı Karantina Cami-i Şerifi'nde kıldım. Cuma'dan sonra hükümete kadar gittim. Ondan sonra da cami-i şerife gidildi. Hafız Yaşar ve rüfekası dinlenildi.

Eve geldim. Gece biraz şimendifere kadar gittim.

5 Mayıs 1923, Cumartesi

Meclis-i idarede bulundum.

Yarın için Talip'i, [...] Paşa ve zevat-ı-ı saire [çeşitli ziyaretçiler] ile beraber davet ettim.

6 Mayıs 1923, Pazar

Müdafaa-i Milliye vekili Kâzım Paşa geldi. İstikbal ettik.

İftarda davet ettiğim zevat geldi. İftardan sonra epeyce evde kaldık.

7 Mayıs 1923, Pazartesi

Sabahleyin Celâl Bey'i gördüm. Öğleden sonra Kâzım Paşa geldi. Aydın şimendiferleri müdürü de geldi. Salonda görüşüldü.

İftarda Hacı Mithat Beylerde idik. İftardan sonra İzzettin ve Asım Paşalarla beraber Kâzım Paşa'nın yanına gittik.

8 Mayıs 1923, Salı

İtalya konsolosu geldi. Görüşüldü. Pederin makbuzunu getirdi. Bundan da biraz müsterih oldum.

Mülhakattaki nüfusun neticesi alındı. Yüzde 25 ilâ 30 arasında bir noksan var. İftarı Hikmet Halalarda yedim.

Dünkü tarih ile Gazi Paşa'dan bir telgraf aldım. Trabzon'un olamayacağını başka bir yerin iş'arını [bildirilmesini] yazıyor.

9 Mayıs 1923, Çarşamba

Meclis'te bulunamadım. Amerika konsolosu geldi, görüştük.

Dünkü telgrafa cevap yazdım. İstanbul ile Ayıntap mahallerinden bi's-sual [sorarak] hüsn-i kabul görölmediği takdirde namzetlikten sarf-ı nazar edilmemesinin muvafık olacağını arz ettim.

10 Mayıs 1923, Perşembe

Mösyö Treat tekrar geldi, görüşüldü. Belçika konsolosu da geldi, görüşüldü. İskan müdürü Sabri Bey geldi, biraz görüştük.

11 Mayıs 1923, Cuma

Öğleden önce evden çıktım. Hisar Cami-i Şerifi'ne geldim. Güç hâl ile yer bulabildim. Cuma namazını orada kıldık. Hafızların hatim duasında orada bulundum. Ondan sonra eve geldim. Epeyce yorgundum. Baş ağrısı vardı.

Gece Karantina Cami-i Şerifi'nde teravihi kıldım. Evde oturdum. Okudum.

12 Mayıs 1923, Cumartesi

İngiliz konsolosu geldi. Bugün Lozan'da Rus Roma mümessilinin [elçisinin] öldürüldüğü tahakkuk etti [anlaşıldı]. Diğer suikastlar da varmış. Allah bizim kileri hıfz ve sıyanet buyursun [koruyup kollasın].

Gece Mevlevi dergâhına gittik. Namazı orada kıldık. Mukabele-i şerife esnasında da orada bulunduk. Eve geldim. Gazetelerimi okudum.

16 Mayıs 1923, Çarşamba

Apansız bayram. Sabahleyin yedi buçukta uyandırıldım. Seferihisar ve Menemen kazalarında rüyet-i hilâl vaki' olmuş. Kadı Efendi ilâmı gönderdi.

Sekiz buçukta namaz kıldık. Hükümete geldik. Biraz tebrikat. Cihet-i aske-riyeye gidildi. Fevzi Paşa'nın istikbaline gidildi. Öğleden sonra ancak eve gidebildim. Evimle bayramlaştım. Öğleden sonra [...] ve daha birkaç yere.

Geceleyin yaverimin refikasının öldüğünü yaver bey bildirdi. Evine kadar gittim.

17 Mayıs 1923, Perşembe

Bayram. Öğlene kadar çıkmadım. Öğleden sonra cenazeye gittim ve birkaç yere gittim. Bornova'ya kadar gittim. Asım Paşa'ya ve Darüleytam'a kadar gittim. Eve geldim.

18 Mayıs 1923, Cuma

Bayram münasebetiyle evlere gittim. Öğleden sonra Karşıyaka'ya Rauf Bey'in validesine, Fahrettin Paşa'ya, İhsan Bey'e gidildi. Akşam üzeri de Amerika gemisine gittim.

19 Mayıs 1923, Cumartesi

Hükümete gelindi ve çalışıldı. Rus konsolosu olan zat geldi ve uzun uzadıya münakaşada bulunduk.

20 Mayıs 1923, Pazar

Sabahleyin hükümete gittim. Ondan sonra at yarışlarına gidildi. At yarışları bu sefer çok muntazam ve iyi oldu. Âti [gelecek] için güzel bir ders. Akşamüstü hükümete uğrayarak eve döndüm.

21 Mayıs 1923, Pazartesi

Rus konsolosluğu yapmak isteyen zat yine geldi. Uzun uzadıya münakaşada bulunduk.

Kâzım Paşa bugün hareket etti. Teşyide bulunduk.

Fransız Mulhouse vapuru süvarisi konsolos ile beraber geldiler.

23 Mayıs 1923, Çarşamba

Bugün akşam üzeri denize atladım. Deniz epeyce sıcak idi.

24 Mayıs 1923, Perşembe

Bugün de deniz banyosu yaptım. Mustafa Bey ile hemşirenin hazırlığı için bugün dört yüz lira aldım.

Paşa'dan aldığım telgrafa cevap verdim. Yunus Nadi Bey ile gönderdim.

25 Mayıs 1923, Cuma

Öğleden sonra çıktım. Mevlid-i Şerif'e gittim. Mahfilde olunamadı. Cami-i Şerif'e gidildi. Fahrettin Paşa'nın sözleri. Vasıf Bey'in ve Kerameddin Bey'in sözleri.

Oradan belediyeye gelindi. Ben akşam üzeri şimendifere gittim. Biraz tenis oynadım. Epeyce terledim. Denize girmedim. Hamamda yıkandım.

26 Mayıs 1923, Cumartesi

Akşam üzeri yine denize girdim. Fevzi Paşa hazretleriyle mülakat. Bu gece yarısı teşrif ediyorlar. Allah hayırlısını ihsan buyursun, âmin.

Yunus Nadi Bey ile görüştüm. Celâl ve Seyid Beylerle görüştüm.

Denizde ayağımı yaraladım.

27 Mayıs 1923, Pazar

Sabahleyin Kâzım Efendi'nin dün harekete dair telgrafını aldım. Hareket etmiş, bugün geldi. İstasyonda görüştüm. Epeyce malumat verdi.

28 Mayıs 1923, Pazartesi

Sabahleyin Tahsin Bey'e kadar gittim. Taziye ettim ve telgrafını verdim. Meclis'e gidemedim. Tevfik Rüştü, Enver ve Vasıf Beylerle görüşüldü. Müftü ve Hacı Mithat Beyler de geldi.

29 Mayıs 1923, Salı

Nusretiye Cemiyeti heyet-i idaresiyle görüştüm.

30 Mayıs 1923, Çarşamba

Kadı Efendi ile görüştüm. Öteki cemiyete dahil olan eşhâs [şahıslar] ile beraber çalışmayacağını söyledi. Bakalım bu meseleyi nasıl halledebileceğim?

Hacı Âdil Bey geldi. Encümende bulunduğum için görüşülemedi.

İngiliz konsolosu geldi, görüştük.

31 Mayıs 1923, Perşembe

Sabahleyin Hacı Âdil Bey'e kadar gittim. Gelmediği için görüşülemedi. Kâzım Efendi bugün Akhisar'a gitti. Bakalım memnun olacak mı?

Paşa geldi. Fakat görüşemedim. Telefonla konuştuk.

1 Haziran 1923, Cuma

Sabahleyin yalnız nikaha kadar gittim. Paşa'ya uğradım. Kapıyı çaldım, işi-tilemedi. Konuşamadım. Öğleden sonra refika ile beraber Mustafa Bey'e kadar gittik. Mustafa Bey orada değildi. Refikayı bırakarak Ziraat Numune Bahçesi'ne kadar gittim. Latif rahatsız olduğunu söylüyor.

2 Haziran 1923, Cumartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal. Denize girdim. İzzettin Paşa'yı biraz ziyaret ettim.

4 Haziran 1923, Pazartesi

Fevzi Paşa bugün avdet etti. İstasyonda görüştük. Mustafa Bey ailesiyle bugün İstanbul'a gitti.

5 Haziran 1923, Salı

Bugün namzetlik hakkında Gazi Paşa hazretlerine cevap verdim. Kendisinin tenkide uğramaması için namzetliğimden sarf-ı nazar edilmesinin daha muvafık olduğunu arz ettim.

Celâl Bey geldi. Biraz görüştük. Mithat bugün İstanbul'a avdet etti.

6 Haziran 1923, Çarşamba

Bugün Fethi Beyefendi'ye telgrafla Temmuz ve Ağustos'ta serbest kalmak için müsaade edilmesine dair müracaat ettim. Bakalım ne cevap verecekler?

Fevzi Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Akşamüstü yürüyerek İzzettin Paşa hazretlerinin evine kadar gittim. Yunus Nadi, Necati Beyler geldi görüştük

7 Haziran 1923, Perşembe

İtalyan general konsolosu geldi, biraz görüştük. Yunus Nadi ve Şükrü Kaya Beyler Ankara'ya gittiler.

8 Haziran 1923, Cuma

Evde. Öğleden sonra Celâl Bey geldi, görüşüldü. Gece Fevzi Paşa hazretlerine gidildi, konuşuldu.

9 Haziran 1923, Cumartesi

Karşıyaka'ya Darülmuallimin ve Darülmuallimat'a gittim. Öğleden sonra eve geldim. Epeyce çalıştım. Bir müsvedde hazırladım. Erken yattım.

10 Haziran 1923, Pazar

Bu sabah Kira, Kâzım Efendi ile beraber geldi. Celâl Bey geldi, görüşüldü. Paşa hazretlerine bir telgraf yazdım.

Öyle ümid ederim ki burada da Müdafaa-i Hukuk kazanacaktır. Allah utan-dırmasın, âmin. Bugün ben de intihab pusulamı attım.

11 Haziran 1923, Pazartesi

Meclis-i idarede. Öğleden sonra Kız Sultanisi'ne kadar gittim. İmtihanlarında bulundum. Amerika konsolatosuna kadar gittim. Oradan vapura gittim. Madam Vallens'i ziyaret ettim.

13 Haziran 1923, Çarşamba

Ömer ağabeyimiz bugünkü Pierre Loti ile geldi. Beraberinde dilsiz Hikmet ve Kadri'yi de getirdi. Dilsiz marangoz olacak. Bakalım Kadri ne olabilecek?

14 Haziran 1923, Perşembe

Fethi Bey'in telgrafı, verdiğim cevap. Bakalım ne olacak? Hâlâ İzmir nam-zetlerini tayin etmedi. İnşallah yakında tayin eder, giderler.

15 Haziran 1923, Cuma

Öğleden sonra Balçova ılıcalarına kadar gidildi. Tetkikat yaptım. Sabahleyin gidilip banyo yapmak mümkündür.

17 Haziran 1923, Pazar

Bugün Ankara namzetlerini bildirdi. Allah muvaffak etsin, âmin.

18 Haziran 1923, Pazartesi

Küçük kazalarda intihabatın hemen icrası için mahallerine tebligat yapıldı. Biraz daha büyük olan kazalara da hazırlandıkları günde yapılması ve bu nevi intihabatın Pazartesi günü bitmesi için icap eden yerlere tebligat yapılmıştır.

19 Haziran 1923, Salı

Öğleden sonra Karşıyaka'ya kadar gittim. Darülmuallimat'ta bulundum. İmtihanlarda isbat-ı vücud eyledim. Japon profesörü de oradaydı.

20 Haziran 1923, Çarşamba

Öğleden sonra Paradiso'daki Amerikan mektebine gidildi. Biraz tenis oy-nandı.

22 Haziran 1923, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra Bornova'ya kadar gittim. Vital'in evine gittim, kendisini bulamadım. Charles Giraud'nun evinde tenis oynuyorlardı. Oraya gittim. Tenisçileri seyrettim.

24 Haziran 1923, Pazar

Öğleden sonra belediyeye kadar gittim. Hazırlıkları gördüm. Oradan rüsumata uğradım. Rüsumattan da eve döndüm.

25 Haziran 1923, Pazartesi

Bugün İzmir mebus intihabatı icra edildi. Müdafaa-i Hukuk namzetleri ekseriyet-i azime [büyük çoğunluk] ile kazandılar. Gazi Paşa 316'dan 315 rey ve en çok rey alan, Tevfik Rüştü Bey de 284 rey aldı. İcap eden yerler de yarın. İzzettin Paşa'yı tebrik ettim, Aydın'da ekseriyet-i azime kazanmış.

Otelde aniden Friedrich'i gördüm. Vekâlete yazdığımı Pazapulo meselesini kendisine söyledim.

27 Haziran 1923, Çarşamba

Küçük şahsi otomobili Kapızade Mustafa Bey ve şürekâsına terhin ettim, namlarına yazdırdım. Mustafa Bey'den bugün de iki yüz elli lira aldım. Yüz lira da İstanbul'dan getirdiği emanette verdi. Evvelki aldığım para ile beraber (750) yedi yüz elli lira oldu. Hemşire için çok para sarf etmiş oldum, ne yapayım. Hiçbir şey yoktu, hepsini yeniden yaptım.

28 Haziran 1923, Perşembe

Amerika, İtalya, Belçika, İngiliz konsolosları geldi. Ağabeyimiz ile beraber Mustafa'da yemek yedik.

Gece Cevdet ve Mustafa Beyler geldi, görüştük. Cevdet Ayvalık hayatından memnun.

29 Haziran 1923, Cuma

Sabahleyin Balçova'ya kadar gittim. Yemeği Balçova şirketi müdürü İsmail Efendi'nin bahçesinde yedim.

Öğleden sonra hükümete geldim. Oradan Kosta Bey'in evine ve sonra da Ferdinand Kirkora'nın evine gidildi. Çayda beraber bulundum. Fahrettin Paşa'ya uğradım. Yok idi, kart bıraktım.

3 Temmuz 1923, Salı

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı hükümet ile iştigal. Kâzım Paşa'yı ziyaret ettim.

4 Temmuz 1923, Çarşamba

Ömer bugün [...] şartıyla satın almaya karar vermiş. İngiliz vapuru süvarisi geldi, ziyaret etti.

5 Temmuz 1923, Perşembe

Bugün Sıdika'nın nikâhı oldu. Sıdika'nın hazırlığı bana yedi yüz elli liraya

mâl oldu. Mustafa Bey'e yedi yüz elli lira borçlandık. Bakalım bu borçları nasıl çıkarmaya muvaffak olacağız? Allah yardımcımız olsun.

6 Temmuz 1923, Cuma

Bugün sabahleyin otomobil ile jandarma kumandanı Emin Bey ile Dağkızılca'ya gittik. Hükümet konağının resm-i küşadında hazır bulunduk. Köylüler iyi bir şey hazırladılar demektir. Bütün nahiye köylüleri toplanmış idi. Akşam üzeri gayet iyi ve kolay bir yoldan döndük. Giderken Ödemiş'e, gelirken de Seydiköy'ne uğradım.

7 Temmuz 1923, Cumartesi

Kâzım Paşa geldi, biraz görüştük.

9 Temmuz 1923, Pazartesi

Bugün sabahleyin sulhun kararlaştığına dair telgraflar gelmeye başladı ve geldi. Resmî henüz bir şey yok. İnşallah hayırlı bir sulh olur.

Kâzım Paşa bugün gitti.

10 Temmuz 1923, Salı

İngiliz kaptanına gittim, iade-i ziyaret ettim.

12 Temmuz 1923, Perşembe

Kira'nın İstanbul'dan hareket ettiğine dair Kâzım Efendi'den telgraf aldım.

Akşam üzeri İzzettin Paşa'ya gittik. Seyahatinden çok memnun; yavaş yavaş siyaseti kumandanlığa tercih edecek.

13 Temmuz 1923, Cuma

Bugün çıkmadım. Sabahleyin Fahrettin Paşa ile Saraçoğlu Şükrü Bey geldiler, görüştük. Bir buçuk saat kadar kaldılar. Epeyce konuşuldu. Bilhassa Ödemiş asayişinden bahsedildi. Mütalaat.

Kira akşam üzeri geldi. Dünkü gazetelerde Kengiri'dan namzetliğimin vaz olduğu hakkında telgraflar alındığını söyledi. Fakat *Tanin*'de bir şey yoktu. Bakalım Allah ne kismet edecek?

14 Temmuz 1923, Cumartesi

Öğleden sonra Bornova'daki Ziraat Mektebi'ne kadar gittim. Sergi hazırlıklarını gördüm. Bakalım nasıl olacak? Yarın Münire'nin nişan merasimini yapacaklar. Allah müteyemmen eylesin, âmin.

Amerika, Çekoslovakya, İtalya konsolosları geldiler, görüldü.

15 Temmuz 1923, Pazar

Öğleden sonra Münire'nin nişan merasimi icra edildi.

Gece Hilâl-i Ahmer tarafından Naim Bey Otelinde verilen ziyafette hazır bulundum. Bütün üserâ garnizonlarını ziyaret etmişler. Çok memnun olmuşlar.

Doktor Pajo bugün geldi. Peder ve validenin geleceklerini söylüyor. Bakalım.

16 Temmuz 1923, Pazartesi

Sabahleyin yedi buçukta İzmir'den hareket. On buçukta Ödemiş'e muvasalat. On birde Ödemiş'ten hareket. Öğlen üzeri Kaymakçı'da kaldık. Yolda Bezdegüme köyüne uğradık. Köylülerle biraz konuştuk. Akşam üzeri ezandan evvel.

17 Temmuz 1923, Salı

Sabahleyin Kelaş'tan [Kiraz] hareket. Balyanbolu'ya, Adagide'ye uğrayarak Ödemiş'e gelindi. Fahrettin Paşa daha evvel gelmiş idi, görüşüldü.

Gece ikide yatabildim. Tevfik Efendi'nin evinde kaldım.

18 Temmuz 1923, Çarşamba

Sabahleyin Ödemiş'ten oto drezin ile hareket Tire ve Bayındır'a uğrayarak akşam yedi buçukta İzmir'e muvasalat olundu.

19 Temmuz 1923, Perşembe

İzmir'de. Öğleden sonra Bornova'ya gidildi. Ziraat sergisi küşat olundu [açıldı]. Ondan sonra debbağhaneye de gidildi. Oradan eve geldim.

Talip ile Sıdika yemeğe geldiler.

20 Temmuz 1923, Cuma

Cuma. Bugün peder ve valide Yanya'dan geldi. Vapurdan aldık. Peder hasta. Valide zayıf. Allah afiyet versin, âmin.

23 Temmuz 1923, Pazartesi

İyd-ı millî. Merasim tebriki kabul olundu.

24 Temmuz 1923, Salı

Bayram. Bugün sulh da imza edildi. Cenabıhak millet hakkında bais-i yümn ve saadet kılsın [saadet ve uğurlar vesile etsin], âmin. Bi-hürmetihi seyyidi'l-mürselin. Bu gece veya yarın Paşa hazretleri, Fethi ve Feyzi Beyler de gelecekler.

Bornova'ya Fahrettin Paşa'ya, Emin Paşa'ya gidildi.

25 Temmuz 1923, Çarşamba

Bugün de bayram. Sabahleyin dokuzu çeyrek geçe [Büyük] Paşa teşrif ettiler, istikbal ettim. Fevzi Paşa geldi, biraz görüşüldü. İkinci üzeri Şükrü Bey ile Paşa hazretlerine gidildi. Gece bire kadar orada kalındı.

Gece Anadolu Matbaası yanmış. Haydar Rüştü Bey'in çok zararı oldu.

26 Temmuz 1923, Perşembe

Sabahleyin Ömer'le beraber çıktık. Birkaç yere gittim. Öğleden sonra hükûmete geldim. Öteberi işlerimi gördüm. Pierre Loti'ye kadar gittim. Ulvi ve Şevki Beyleri teşyî ettim. Bazı devâire [dairelere] uğradım. Bulamadım. Akşam üzeri evimde kaldım.

27 Temmuz 1923, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra ikide İzzettin Paşa ile beraber otomobile Menemen'e gidildi. Fırka oyunlarında [manevralarında] hazır bulunduk. Yemekten evvel hükümete kadar gittik. Merhum Kemal Bey için.

30 Temmuz 1923, Pazartesi

Fethi ve Feyzi Beyler hükümete geldiler, görüştük.

Kengirî'dan [Çankırı] belediye reisi ile Müftü Efendilerden ve Şahabeddin Bey'den muntazaman Kengirî mebusluğuna intihab olunduğuma dair telgraflar aldım. Kendilerine ve kazalar heyet-i belediyesine arz-ı teşekkürât ettim.

Akşam üzeri Paşa hazretlerine gittim. Teşekkür ettim. Resmen fırka reisi sıfatıyla kendileri de tebliğ ettiler.

Aziz Bey geldi. Ağustos'un birinci günü işe başlayacak.

31 Temmuz 1923, Salı

Bütün devâire vedaname yazdım. Kâğıtlarımı topladım.

Aziz Bey bu sabah yarın tekrar gelmek üzere Manisa'ya gitti.

1 Ağustos 1923, Çarşamba

Daireye gittiğim zaman Paşa hazretlerinin bugün hareket etmek üzere olduklarını haber aldım. Onda istasyona gittim. On bire doğru hareket ettiler. Karşıyaka'ya kadar gidildi ve orada inildi. Biraz kalıp kahvehanesinde oturuldu. Şükrü Kaya ve Vehbi Beyler ile beraber vapurla gelindi. Yemeği Naim Bey'de yedik. Öğleden sonra daireye gittim. Dört buçuk raddelerinde Aziz Bey otomobil ile geldiler. Görüştük, vezaifi devrederek ve muvaffakiyet temenni eyleyerek ayrıldım.

2 Ağustos 1923, Perşembe

Bu sabah hükümete, adliye dairesine giderek vedada bulundum. Konsoloslukların hemen kâffesine uğradım, veda ettim. Öğleden sonra belediyeye gittim. Orada da veda ettim. Akşam üzeri avdet ettim.

Sabahleyin biraz hükümette. Vali beye uğradım.

3 Ağustos 1923, Cuma

Sabahleyin nikâh cemiyetine. Oradan eski hahambaşıya gittim, bulamadık. Müftü Efendi'ye ve Abdurrahim Efendi'ye gittik. Eve gelindi. Öğleden sonra Bornova'ya gittim. Mektebe, Darüleytam'a [...] gidildi. Veda ettim. Akşam Talip'in evinde ziyafette idim. Gece geldik. Çok terliydim, banyo yaptım.

4 Ağustos 1923, Cumartesi

Mustafa Bey'i karşıladık, İstanbul'dan geldi. Bankalara gidildi. Orosdi-Back'a gittim. Paşa'ya gittim. Veda. Hilâl-i Ahmer'e.

5 Ağustos 1923, Pazar

Sabahleyin biraz çıktım. Hükümete uğradım. Oradan Orosdi-Back'a kadar gittim. Öğlen üzeri evde kaldım. Saat dört buçukta aile ile Karşıyakaya kadar gittim. Darülmualimin ve Muallimât ile Belediye dairesine, mektupcu beye ve [...] uğradım, döndüm.

6 Ağustos 1923, Pazartesi

Sabahleyin çıktım. Vedalara gittim. Öğleden sonra çıkmadım. Nafile evde bekledim. Kimse gelmedi.

Reşitpaşa vapuru gelecekmiş. O gelirse onunla seyahati tercih edeceğiz. Birkaç arkadaş beraber bulunmahlığımız muhtemeldir. Meclis Ağustos'un on birinci Cumartesi günü açılacakmış. Kerim ailesiyle bugün eve geldiler.

7 Ağustos 1923, Salı

Sabahleyin on bir buçuğa kadar çıkmadım. Öğlen üzeri hükümete ve Ömer'e uğradım. Birkaç kişi geldi, görüştük. Yemeği Ömer ile beraber yedik. Altı yüz elli lira daha mağazadan aldım. Hemşireyi evlendirirken aldığım yedi yüz elli ile beraber bin dört yüz lira etti. Belkis ile çocukları ve zevci geldiler. Akrabalara vedaa gittim.

Reşitpaşa geldi. Yarın öğleden sonra Reşitpaşa ile hareket edeceğiz. Allah muvaffak buyursun.

8 Ağustos 1923, Çarşamba

Sabahleyin yalnız Sanayi Mektebi'ne kadar gittim. Bankalara gittim. Eşyaları derlemekle meşgul oldum. Öğleden sonra üç buçukta vapura gidildi. Vapur çok iyi görünüyor. Kılavuzun yanlış hareketi bir saat geri bıraktırdı. Yarın İstanbul'a varmamız meşkül [şüphe götürür] ve meçhuldür. Cuma günü sabahleyin varacağız.

Deniz sert bir poyraz estiği için biraz dalgalıydı. Mamafih yemek yedim. Gece yarısından sonraya kadar güvertede oturdum. Sonra indim. İyi yattım, uyudum.

9 Ağustos 1923, Perşembe

Bugün Çanakkale'ye biraz geç muvasalat olunduğundan gece İstanbul'a varmak imkânı yoktur. Dörde kadar kontrol için kalede bekledik. Ancak beş buçukta kaleden hareket edebildik. Gün zararsız geçti. Deniz tutmadı.

10 Ağustos 1923, Cuma

Alessabah İstanbul'a gelindi. Polis müdüriyet-i umumiyesi daha evvel motor gönderdiği için zamanında trene yetişebildik. Tren kalabalık olduğundan biraz sıkıntı çektik, mamafih seyahatimiz zararsız devam ediyor. Trende birçok yerlerin mebuslarıyla görüldü.

11 Ağustos 1923, Cumartesi

Sabahleyin on buçukta Ankara'ya vasil olduk. Gece epeyce soğuk vardı. Biraz tıraş ve yemekten sonra Meclis'e gidildi. Reis-i sin'den [yaş dolayısıyla başkanlık yapandan] sonra reis-i muvakkat [geçici başkan] intihabatı icra edildi ve Fuat Paşa reis-i muvakkat oldu. Tahlif [yemin töreni] icra edildi. Gece Doktor Tevfik Bey'in oturduğu evin bir odasında seyyar karyolamı kurdum, oturdum.

12 Ağustos 1923, Pazar

Bugün de Meclis'e gidildi. Mazbata-i intihabiyenin [seçim mazbatalarının] tasdiki ve tetkiki ile vakit geçirildi.

Feyzi Bey'e, Fethi Bey'e, Fevzi Paşa'ya gidildi. Paşa hazretlerine gidildi. Aşağıya inmedikleri için ne kendilerini, ne de hanımefendiyi görmek mümkün olamadı.

Vali Murat Bey'i de göremedim. Hastaymış.

13 Ağustos 1923, Pazartesi

Sabahleyin istasyona kadar gittim. İsmet Paşa hazretlerini istikbale gidildi. İstikbalde kalabalık çok ve fakat tertip ve intizam yok idi.

Meclis'te riyaset intihabatı icra olundu. Gazi Paşa 196, İsmet Paşa 1 rey aldılar. Reis-i sâni [ikinci başkan] Fuat Paşa 196 rey aldı. Divan-ı riyaset intihabatı bitti. İdare memurları, reis vekilleri ve vekâletler de intihab olundu. Gazi Paşa reis intihab olununca uzun bir nutuk irat buyurdular.

14 Ağustos 1923, Salı

Sabahleyin şubeye gidildi, encümen intihabatı icra olundu. Dahiliye ve Muvazene-i Maliye Encümenlerine ayrıldım. Allah muvaffak buyursun. Çok çalışacağım. Cenabıhak tevfikini refik eylesin, âmin.

Dört beş eve baktık. Ümit ederim ki yarın bir eve karar verip yerleşmeye başlayacağız.

15 Ağustos 1923, Çarşamba

Bugün heyet-i umumiye yok idi.

Meclis'e kadar gittim. Mûdafaa-i Milliye'ye gittim. Rauf Bey'in validesine gittim. Öğleden sonra İsmet Paşa hazretlerine, Garp Cephesi karargâhına gittim.

Bugün ev bulduk. Hamamönü'ndeki evi tutmaya karar-ı kati verdik. Doktor ile beraber oturacağız. Bugün beş mektup yazdım.

16 Ağustos 1923, Perşembe

Heyet-i umumiye var idi. Sabahleyin biraz vekâletlere gidildi, vekil beyler tebrik edildi. Heyet-i umumiyede encümenlerin teşkili bildirildi. Sulh muahedenamesinin tevdi olduğu [barış antlaşmasının Meclis'e sunulduğu] bildirildi.

Talât Bey kendi evi için söyledi. Bugün uğradık. Bakalım, yarın gideceğiz.

17 Ağustos 1923, Cuma

Talât Bey'in evi muvafıktır, Doktor'a da yakın. Beraber tutulacak bulunulursa yakın bulunacağız, beraber yiyeceğiz.

Öğleden sonra Meclis'te oturdum. On beş kadar mektup yazdım. Refikaya da telgraf verdim. Yarın kim bilir telgrafı alınca ne kadar sevinecektir.

18 Ağustos 1923, Cumartesi

Henüz yeni eve nakledilmedi. Evde rahatsızsınız. Gidinceye kadar çok zahmet çekilir.

19 Ağustos 1923, Pazar

Yine eski evdeyiz. Evi tuttuk demektir, mamafih henüz nakledemedik.

Müdafaa-i Milliye'ye gittim, görüştüm. Ömer'in işi daha evvel olmuş. Benim sarf-ı mesaim lüzum kalmamıştır.

20 Ağustos 1923, Pazartesi

Bugün Fırka müzakeresi oldu. Uzun uzadıya münakaşat.

21 Ağustos 1923, Salı

Bugün yeni eve naklettik. Sulh muahedesinin müzakeresine başlandı.

22 Ağustos 1923, Çarşamba

Sulh muahedesinin müzakeresi devam ediyor.

23 Ağustos 1923, Perşembe

Bugün de sulh muahedesi müzakere edildi ve kabul edildi.

24 Ağustos 1923, Cuma

Evde oturdum. Mektup yazdım. Dışarıya çıkmadım gibi. Yalnız akşam üzeri yemeğe çıktım. İsmet Paşa'nın beyanatı heyet-i vekile arkadaşları arasında tessürü mucib oldu.

25 Ağustos 1923, Cumartesi

Meclis'te. Dahiliye Encümeni'nde çalıştım. Öğleden sonra Muvazene-i Maliye'ye gidildi. Öğleden sonra ihtiyaç olduğunu söylediler. Gazetenin ilanı yanlış imiş. Her ne hâl ise sabahleyin muvazenede bulunamadım.

26 Ağustos 1923, Pazar

Sabahleyin Dahiliye Encümeni'nde. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. İzmir'den bir haber yok.

27 Ağustos 1923, Pazartesi

Sabahleyin İmarat Komisyonu'nda bulundum. Öğleden sonra Dahiliye Encümeni'nde.

28 Ağustos 1923, Salı

Sabahleyin Muvazene-i Maliye'de bulundum. Öğleden sonra Dahiliye Encümeni'nde.

29 Ağustos 1923, Çarşamba

Sabahleyin Muvazene-i Maliye'de vekil beyin izahatı. Öğleden sonra heyet-i umumiye.

30 Ağustos 1923, Perşembe

Sabahleyin Dahiliye Encümeni'nde. Öğle Fırka'da. Şer'iye Vekâleti için rey verildi. Ekseriyet ile Mustafa Fevzi Efendi (Saruhan) intihab olundu. Cumartesi günü Meclis'te rey verilecektir.

31 Ağustos 1923, Cuma

Öğleden üç saat sonra çıktım. Evi badana yaptırıyor idik. Akşam üzeri biraz Feyzi Bey'e uğradım ve oradan yemeğe giderek eve avdet ettim. Seryaver beye sordum Paşa hazretleriyle refikaları erken çıktıkları için gidip görüşemedim.

2 Eylül 1923, Pazar

Aynı tarz-ı hayat berdevam.

Bugün fırka var idi. Gazi Paşa'dan mezuniyet [izin] aldım. Ben de heyet-i mahsusa ile İzmir'e gidip çocuklarımı getireceğim. Encümende de çalıştım.

3 Eylül 1923, Pazartesi

Encümenlerde bulundum. Heyet-i umumiye de bulundum. İzin kâğıdımı aldım. Heyet-i mahsusanın treniyle gideceğim. Cuma günü refikama kavuşmaklığım muhtemeldir. Allah muvaffak buyursun, âmin.

4 Eylül 1923, Salı

Dokuz buçukta Ankara'dan hareket edildi. Gece dokuzda Eskişehir'e muvasalat. Bir kısım arkadaşlar gelmedi. Binaenaleyh heyete dahil olmayan yalnız benimle Şükrü Kaya Bey vardır.

Gece uyuyamadım. Tahtakurusu var idi. Mamafih seyahat fena devam etmiyordu. Münakaşat mucib-i istifade idi.

5 Eylül 1923, Çarşamba

Sabahleyin Afyon'da idik, yolumuza devam ettik. Akşam üzeri Güney istasyonuna gelindi. Dekovilden bi'l-mürur Alaşehir'e geldik. Geceyi Alaşehir'de geçirmeye mecbur olduk. İyi bir gece geçirdik.

6 Eylül 1923, Perşembe

Dokuzu on geçte hareket ettik. Dörtte İzmir'e muvasalat olundu. Çocukları, ebeveynimi iyi buldum. İyi bir hamam yaptım.

7 Eylül 1923, Cuma

Evden çıkmadım. Akşam üzeri Ömer ile Mustafa Beyler geldi, görüştük.

8 Eylül 1923, Cumartesi

Bugün biraz dışarı çıktım. Otele de uğradım. Fakat Fuat Paşa uyuyor idi.

9 Eylül 1923, Pazar

İzmir'in bayramını tes'it ettik [kutladık]. İhtifal pek güzel tertip edilmiş. İhtifal heyetine teşekkür edildi. Yalnız tayyarecilerden Zeki Bey'i kurban verdik. Cenabıhak gani gani rahmet eylesin.

11 Eylül 1923, Salı

Biraz çarşıda dolaştım. Akşam üzeri otele kadar gittim. Bir yerde davette bulundukları için göremedim. Yalnız Namık Bey'i gördüm. Edhem Bey geldi. Seydiköy'e kadar gittik.

13 Eylül 1923, Perşembe

Öğleden evvel çıktım. Tahsin Bey'e gittim. Akşam Talip'teydik. Edhem Bey ile beraber biraz mağazada oturduk.

14 Eylül 1923, Cuma

İzmir'de Paşa ile Karşıyaka'ya kadar gidildi. Akşam üzeri Abdürrahim Efendi'ye uğradık. Gece yemeği Ömer'de yedik.

15 Eylül 1923, Cumartesi

Bugün yalnız biraz sabahleyin çıktım. Orosdi-Back'a kadar gittim. Ömer'e, hükümete uğradım. Yarın tren olmayacağı anlaşıldı, biraz canımız sıkıldı. Fakat çare yok idi.

16 Eylül 1923, Pazar

Akşam üzeri biraz Paşa'ya kadar gittim, veda ettik. Yarın tren varmış. Gideceğiz. İnşallah Perşembe günü Ankara'da oluruz.

Hakkı Bey'e ve Doktor'a telgraflar verdim.

17 Eylül 1923, Pazartesi

Sabahleyin yedi buçukta İzmir'den hareket. Varyant'ta fazla zaman sarf edildi. Ve epeyce zahmet ile geçildi. Onda Uşak'a muvasalat. Hakkı Bey'i istasyonda buldum. Geç gittiğimiz için kasabaya gitmedik, trende geceyi geçirdik. Ben iyi uyuyamadım. Çocuklar zararsız uyudular.

18 Eylül 1923, Salı

Uşak'tan sabahleyin hareket. Öğlen üzeri Afyon'a muvasalat. Şimendifer bulunmadığından Afyon'da mahsur kaldık. Gece Sefa Oteli'nde kaldık.

19 Eylül 1923, Çarşamba

Afyon'dan hareket akşam üzeri mümkün olabildi. [...] trene rast geldik, çok fena. Üçüncü mevkiden başka mevki yok. Çok rahatsız olduk. Eskişehir'de İstanbul trenine denk geldik. Yer bulabildik, fakat uyuyamadık.

20 Eylül 1923, Perşembe

Öğleden sonra Ankara'ya muvasalat edildi. Eve gelindi. Doktor istasyonda idi. Yolda istasyon ile Meclis arasında şemsiyem düştü, kayboldu.

21 Eylül 1923, Cuma

Öğleden sonra çıktım. Biraz Zülfü Bey'e kadar gittim, görüştüm.

22 Eylül 1923, Cumartesi

Ev hazırlıkları ile meşgul. Sabahleyin Fırka'da. Öğleden sonra heyet-i umumiye bulundum. Tahsisatımı bugün aldım.

23 Eylül 1923, Pazar

Dahiliye Encümeni ve heyet-i umumiyeye gidildi. Nezle oldum.

24 Eylül 1923, Pazartesi

Muvazene-i Maliye Encümeni. Heyet-i umumiye. Nezlem fazla.

6 Ekim 1923, Cumartesi

Encümene, heyet-i umumiye. Mehmet Bey İstanbul'dan geldi, görüştük.

8 Ekim 1923, Pazartesi

İstanbul heyeti meselesi uzun uzadıya mevzuubahis oldu.

9 Ekim 1923, Salı

Encümene, Fırka içtimaina.
Ankara meselesi mevzuubahis oldu ve neticelendi.

12 Ekim 1923, Cuma

Bugün öğleden sonra biraz çıktım. Yanyalılar bugün geldi.

13 Ekim 1923, Cumartesi

Encümene, heyet-i umumiye. Yanyalılar bugün yalnız Esat Paşa'nın, Gazi Paşa'nın huzurlarına girdiler. Diğerleri yetişemedi.

20 Ekim 1923, Cumartesi

Encümene, heyet-i umumiye. Tarik bedeli [yol vergisi] hakkındaki kanun için ilk defa olarak kürsüye çıktım.

21 Ekim 1923, Pazar

Encümene. Öğleden sonra da Vekâlet'te zam kanununu ihzâr [hazırlamak] ile meşgul oldum.

22 Ekim 1923, Pazartesi

Encümene, heyet-i umumiyye. Heyet-i umumiyyede cihet-i askeriye'nin ma-âşâtı meselesinde bütçedeki encümenin nokta-i nazarını müdafaaya çıktım.

24 Ekim 1923, Çarşamba

Encümene, heyet-i umumiyye. Fethi Bey'in Dahiliye Vekâleti'nden resmen istifası. Fuat Paşa'nın istifası.

25 Ekim 1923, Perşembe

Encümene, Fırka'ya. Dahiliye ve riyaset-i sâni için intihabat. Dahiliye'yi Sabit Bey, riyaset-i sâniyi de Rauf Bey kazandı.

26 Ekim 1923, Cuma

Dün Rauf Bey'in kazanması iyi karşılanmadı. Öğleden sonra heyet-i vekile toplandı.

27 Ekim 1923, Cumartesi

Encümende. Fırka'da. Heyet-i umumiye. Heyet-i vekilenin müttefikan istifasını vermesi ve Meclis'in kendilerine müzahir görmediğini [destek olmadığını] ileri sürerek istifa etti.

28 Ekim 1923, Pazar

Bugün sabahleyin biraz çıktım. Dedikodular çok.

29 Ekim 1923, Pazartesi

Bugün Fırka içtimalı oldu. Heyet-i idare bir liste hazırladı. O listedeki esami [isimler] Fırka Heyet-i umumiyesinde mazhar-ı hüsn-i kabul olmadı. Uzun münakaşat. Gazi Paşa'nın sözleri. Öğleden sonra Fırka devam etti. Gazi Paşa'nın cumhuriyet hakkındaki teklifleri uzun münakaşattan sonra kabul edildi. Açık celsede biraz bulundum.

Edvar Bing'i yedide eve davet ettiğimden eve geldim. Yemeği yedik. Bing ile beraber Meclis'e avdet ederken Meclis kapısında Meclis'in müzakeratı neticelendiği anlaşıldı. Yetişemediğime ve kan ter içinde kaldığıma müteessif oldum. Bing'e verdiğim sözde durmak için bir saat celseden uzaklaştım.

30 Ekim 1923, Salı

Sabahleyin Fırka oldu. İsmet Paşa rüfekasını söyledi. Eski vekiller yalnız İc'yi ve Rıza Nur Beyler değişti. Ferit Bey (Kütahya) ile Muhtar Bey (Trabzon) ve Refik Bey (İstanbul) kabineye girdiler.

İsmet Paşa'nın muvaffak olmasına bütün kalbimle dua ettim. Meclis efkâr-ı umumiyesi bilmiyorum ne sebepten Ferit Bey aleyhinde görünüyor. Kabinenin resanetini [sağlamlığını] belki bir gün gelir bu mesele ihlal eder. Demek oluyor ki eski kabinede zayıf olan uzuv Fethi Bey'di. Buna da akıl erdiremedim. Fethi Bey herhâlde akıllı, malumatlı bir adamdır. Meclis'te hüsn-i kabul görmemesi esbabı nedir anlayamadım. Çok da temas ettiğim yok. Encümenenden vakit bulamıyorum ki Meclis koridorlarında sabahleyin gezeyim. Allah hükümet-i cumhuriyemizi muvaffak buyursun, âmin.

1 Kasım 1923, Perşembe

Encümene, heyet-i umumiyye. Fırka müzakeresi. Meclis riyaseti için Fırka'dan Fethi Bey 123, Rauf Bey 51, Yusuf Kemal Bey 10 rey aldı.

Celse-i aleniyyede de Fethi Bey 152 rey aldı.

2 Kasım 1923, Cuma

Evdeydim. Asaf Bey geldi, görüştük. Öğleden sonra beraber çıktık. Meclis binasına kadar gittim. Eve döndüm.

3 Kasım 1923, Cumartesi

Muvazene-i Maliye Encümeni'ne, heyet-i umumiyye. İmar kanunu müzakere edildi.

4 Kasım 1923, Pazar

Muvazene-i Maliye Encümeni'ne, heyet-i umumiyye. İmar salâhiyet kanunu kabul olundu.

5 Kasım 1923, Pazartesi

Muvazene-i Maliye Encümeni'ne, heyet-i umumiyye.

11 Kasım 1923, Pazar

Encümene. Dahiliye Encümeni'ne de gittim. Fevzi Bey ile Paşa hazretlerine kadar gittik. Rahatsızlığı biraz geçti. Hanımefendi hazretleri hasta. Zatürriye oldu.

13 Kasım 1923, Salı

Dahiliye Encümeni'ne. Öğleden sonra Muvazene Encümeni'ne.

17 Kasım 1923, Cumartesi

Encümene, heyet-i umumiyye. Bugün Edirne heyeti için kurada ismim çıktı. Pazartesi veya Salı günü hareket edeceğiz.

18 Kasım 1923, Pazar

Encümene, Müdafaa-i Milliye'ye.

19 Kasım 1923, Pazartesi

Encümene, heyet-i umumiyye. Bugün Adliye memurlarının terfii hakkındaki kanun müzakere edildi. Uzun müzakeratı mucib oldu. Neticede reye konu. Nisab-ı ekseriyyet [çoğunluk yeter sayısı] olmadığından gelecek celsede tekrar reye konulacaktır.

20 Kasım 1923, Salı

Sabahleyin on birde Ankara'dan hareket. Geceleyin Eskişehir'e muvasalat.

21 Kasım 1923, Çarşamba

On birde Haydarpaşa'ya muvasalat. Mehmet Raşit Bey ısrar etti. Nihayet Bedi Bey'in evine gidildi.

Sadreddin Bey'i gördüm. Yanyalılarla görüştüm. Gece de on bire kadar Yanyalılarla kaldım.

22 Kasım 1923, Perşembe

İstanbul'da. Darülfünun'a gidildi. Gece Fatih belediyesinde Şehremaneti ziyafetinde bulunduk.

23 Kasım 1923, Cuma

Sabahleyin Erenköy'e kadar gittim. Öğleden sonra avdet eyledim. Akşam üzeri Darüelhan'a gidildi. Gece avdet edildi.

24 Kasım 1923, Cumartesi

Sabahleyin sekizde Sirkeci'den hareket. Akşam beşte Edirne'ye muvasalat. Yollarda tezahürat fazla oldu.

Anahtarlar İstanbul'da kaldı. Bavulumu açamadım.

25 Kasım 1923, Pazar

Edirne'de merasime iştirak edildi. Öğleden sonra cami-i şerifleri gezdik.

26 Kasım 1923, Pazartesi

Edirne'de sabahleyin Mevlevi tekkesinde. Öğleden sonra mekteplerde.

27 Kasım 1923, Salı

Sabahleyin Edirne'den hareket. Akşam üzeri İstanbul'a muvasalat

29 Kasım 1923, Perşembe

Akşam üzeri Erenköy'e gittim. Gece biraz Cemil Bey'e gittim.

30 Kasım 1923, Cuma

Erenköy'e, Kadıköy'e, Çamlıca'ya, karşıya. Oradan eve.

1 Aralık 1923, Cumartesi

Röntgen yaptırdım. Geceleyin Ahmet Emin Bey'e uğrayarak eve geldim. Fotoğrafımı bugün çıkarttım.

2 Aralık 1923, Pazar

Öteberi aldım. Kırzadelere gittim. Akşam yemeğini Ahmet Emin Bey'de yedim.

3 Aralık 1923, Pazartesi

Bedi Bey'le ve Sadreddin Bey'le beraber Haydarpaşa'ya geçtik. Sıhhiye'nin otomobil ve motorları beraberdir.

Vakt-i muayyeninde Haydarpaşa'dan hareket edildi.

4 Aralık 1923, Salı

On buçukta Ankara'ya muvasalat olundu. Çocukları iyi buldum.

5 Aralık 1923, Çarşamba

Heyet-i umumiyye ve encümene gittim.

6 Aralık 1923, Perşembe

Encümene, heyet-i umumiyye. Müdafaa-i Milliye bütçesi tetkikatına başladım.

9 Aralık 1923, Pazar

Öğlen yemeğini, akşam yemeğini Feyzi, Şükrü Kaya, Şükrü Saraç Beylerle beraber Fethi Beyefendilerde yedik.

10 Aralık 1923, Pazartesi

Encümene, heyet-i umumiyye. Geceleyin Müdafaa-i Milliye'de bütçe tetkikatı.

21 Aralık 1923, Cuma

Öğleden sonra Müdafaa-i Milliye bütçesini tetkik için toplandık.

23 Aralık 1923, Pazar

Encümene. Müdafaa-i Milliye bütçesiyle iştilal.

24 Aralık 1923, Pazartesi

Encümene, Meclis'e. Meclis'te Ali ve Sabit Beyler arasındaki münakaşa.

25 Aralık 1923, Salı

İzzettin Paşa teşrif etti. Dahiliye Encümeni'nde bulundum. Eve geç gidebildik. Şimendifer pek geç geldi.

26 Aralık 1923, Çarşamba

Müdafaa-i Milliye'de, encümende. Gazi Paşa, İzzettin Paşa ile beraber beni de gece yemeğine aldı. Gece eve avdet ettik.

27 Aralık 1923, Perşembe

İzzettin Paşa bizde. Müdafaa-i Milliye bütçesini tetkik. Sabahleyin Dahiliye Encümeni'nde.

28 Aralık 1923, Cuma

Muvazene Encümeni'nde. Öğleden sonra evden çıkmadım.

29 Aralık 1923, Cumartesi

Muvazene Encümeni'nde. Müdafaa-i Milliye'de.

30 Aralık 1923, Pazar

Dahiliye Encümeni'nden, Muvazene-i Maliye Encümeni'ne.

31 Aralık 1923, Pazartesi

Alessabah İsmet Paşa çağırdı. Maliye vekilinin istifasından bahisle bana Maliye Vekâleti'ni teklif eyledi. Maliyenin mesleğim dahilinde olmadığından bahisle kabulde mazur olduğumu, muvaffak olma ihtimali olmadığını ve ilh. söyledim. Üç saat münakaşa ettik. Gazi Paşa müdahale etti. Ve behemehal kabul etmekliğim iktiza ettiğini [gerektiğini] söyledi.

Çok muzdarıbam. Âdeta hasta oldum. Bütçe müzakeresi başladığı bir zamanda Maliye Vekâleti'ne geçmek ve muvaffak olmak çok çetin bir iştir. Ömrümdeki en büyük imtihan budur. İşin içinden nasıl kurtulmalı bilmiyorum. Allah utandırmasın, âmin.

۲۱ تشرین ثانی
 ۲۲ ربیع الآخر
 بگویم چه کنم عجب با او چه کردی
 استغناء قرار و بر روی ~~تو~~ فتنی نکند
 قاسم شکسته بود در راه و نیتی نداشت
 یک ترک مروری قلمی در آن روز اندک در راه
 ده روزه در راه بود و در آن روز
 او را خبر رفت و در آن روز
 عجب است که در آن روز
 ما شوقه که در آن روز
 ۲۲ تشرین ثانی
 ۲۳ ربیع الآخر
 چه دانستم که در آن روز
 و عجب است که در آن روز
 فتنی نکند
 قاسم شکسته بود در راه
 یک ترک مروری قلمی در آن روز
 ده روزه در راه بود و در آن روز
 او را خبر رفت و در آن روز
 عجب است که در آن روز
 ما شوقه که در آن روز

1924

1924 yılında 3 Mart'ta hilafet kaldırılmış ve Osmanlı hanedanı ülke dışına çıkarılmış, 20 Nisan'da yeni Anayasa kabul edilmiştir. Milletvekili komutanların vekillikten istifa ederek askerlik mesleğine dönmesini isteyen Atatürk'e direnç gösteren Kâzım Karabekir ve Ali Fuat Cebesoy gibi Milli Mücadele'nin önemli isimleri 17 Kasım'da Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kurdular. Abdülhalik Renda 2 Ocak'ta Maliye bakanlığını üstlendi. Renda'nın bakanlığında bu yıl aşâr vergisinin kaldırılması için çalışmalar başladı ve Cumhuriyet'in ilk bütçesi hazırlandı. 20 Nisan'da Teşkilat-ı Esasiye (Anayasa) kanunu kabul edilerek yeni kurulan Cumhuriyet'in temel yapısı ilan edildi. 10 Kasım'da Halk Fırkası Cumhuriyet Halk Fırkası adını aldı. 22 Kasım'da başbakanlıktan istifa eden İsmet İnönü'nün yerine Fethi Okyar atandı. Renda yeni kurulan Okyar hükümetinde Maliye bakanlığı görevine devam etti.

1 Ocak 1924, Salı

Sene başı.

Bugün Fırka oldu. Şimenđifer meselesinin müzakeresi yapıldı. Fakat netice-lenmedi. Bugün de rahatsızım, çünkü Vekâlet için ısrar edildiği veçhile yapıla-cakmış. Cenabıhak hayırlısını ihsan buyursun.

2 Ocak 1924, Çarşamba

Doktor Bey bugün hareket etti. Teşyî ettim [uğurladım]. Encümende çalıştım.

Bugün Vekâlet için intihâb yapıldı. 144 rey almışım. Heyet-i Vekile'ye iştirak ettim. Cenabıhak muvaffak bi'l-hayr buyursun, âmin.

Biraz müsteşar beyi, varidat müdürünü gördüm. Ufak bir tamim yaptım. Arkadaşlarımdan ricada bulundum. Cenabıhak tevfikini refik buyursun, âmin.

3 Ocak 1924, Perşembe

Sabahleyin Vekâlet'e. Öğleden sonra Fırka'ya uğradım. Vekâlet'e geldim. He-yet-i Vekile'ye iştirak ettim.

4 Ocak 1924, Cuma

Öğlene kadar çıkmadım. Öğleden sonra Vekâlet'e giderek akşama kadar çalıştım.

5 Ocak 1924, Cumartesi

Sabahleyin Vekâlet'e, encümene. Öğleden sonra Meclis'e, encümene. En-cümende yediye kadar kaldım. Gece İsmet Paşa ile köşke gittik. İkiye kadar görüştük. Gece yolun kısm-ı azamını [büyük kısmını] ayak ile kat ederek üçte evime gelebildim.

Kira'dan tebrik telgrafı.

6 Ocak 1924, Pazar

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra Vekâlet'e. Heyet-i Vekile'ye, Heyet-i Vekile'den ancak dokuz buçukta kurtulabildim.

9 Ocak 1924, Çarşamba

Sabahleyin Kavânin-i Maliye Encümeni'nde. Öğleden sonra Heyet-i Veki-le'de. Bütçe ihtilafı. Suret-i halli [çözüm yolu] de tezekkür edildi [konuşuldu]. Bakalım yarın ne olacak?

Kira'dan tafsîlâtlı mektup aldım.

12 Ocak 1924, Cumartesi

İsmet Paşa ile nihayet bütçe tespit olundu. Epeyce tasarrufumuz vardır. İn-şallah muvaffak oluruz. Heyet-i umumiyyede bulundum. Sabahleyin encümene gittim. Varidat bütçesinin müzakeresi ikmal olundu [tamamlandı].

13 Ocak 1924, Pazar

Sabahleyin ve öğleden sonra Vekâlet'te çalıştım. Heyet-i Vekile çok uzun sürdü. Dokuza kadar devam etti. Çok yoruludum.

15 Ocak 1924, Salı

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra Fırka'da. Akşama kadar müzakerat cereyan etti. Şimendifer meselesi müzakere edildi. Nihayet hükümet bir takriri kabul ile reye koydurdu. 98 beyaz, 48 kırmızı ve üç müstenkif [çekimser] rey aldı.

16 Ocak 1924, Çarşamba

Sabahleyin Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Şifahî sual takririne cevap verdim. İstihlâk resmi [tüketim vergisi] hakkındaki encümenlerin mazbatası reddolundu. Geç vakit Heyet-i Vekile'ye gittim ve Heyet-i Vekile'den geç vakit kurtulabildim.

17 Ocak 1924, Perşembe

Sabahleyin Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde. Doktor Tefvik Rüştü Bey'le görüşüm.

Öğleden sonra heyet-i umumiye. Düyun-ı Umumiye hakkındaki takrir okundu. Söz istedim. Celse-i hafîye [gizli oturum] talep eyledim. Sonra da Fırka oldu ve Tefvik Rüştü Bey izahat verdi.

20 Ocak 1924, Pazar

Sabahleyin encümene, öğleden sonra Fırka'ya ve Heyet-i Vekile'ye. Fırka mebusan tahsisatının zammına karar verdi.

22 Ocak 1924, Salı

Öğleden sonra çıkmadım. Hep dairede kaldım. Bugün Fırka olmadı.

23 Ocak 1924, Çarşamba

Sabahleyin Kavânîn-i Maliye Encümeni'ne. Öğleden sonra biraz Meclis'e ve Heyet-i Vekile'ye. Heyet-i Vekile'de gece dokuz buçuğa kadar kaldım. Vehbi Bey'e gidip [...] meselesinden dolayı samimi surette af istedim.

25 Ocak 1924, Cuma

Bugün çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Asaf ve Süleyman Sırrı Beyler geldi. Öğleden sonra onlarla epeyce konuştum.

27 Ocak 1924, Pazar

Encümende. Fırka heyet-i umumiyesinde. Fırka gece dokuz buçuğa kadar devam etti. Ve hattın iştirasıyla [satılmasıyla] ve itimad reyinin vaz'ıyla [güvenoyu verilmesiyle] neticelendi. Çok sıkıldım. %2,5 a'sâr için çok mücadele oldu.

30 Ocak 1924, Çarşamba

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede, encümende ve Heyet-i Vekile'de.

31 Ocak 1924, Perşembe

Sabahleyin dairede umur-ı devlet ile iştiğal. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Epeyce kanunlar geçti. Öşr müstacel mevaddın [a'şârın acele maddeleri] hemen ekserisi müzakere edildi, geçti.

Faik Nüzhet Bey'in istidası [dilekçesi]. Amerikalının banka hakkındaki teklifi.

1 Şubat 1924, Cuma

Bugün epeyce soğuk. Sabahleyin çıktım. Vekâletler kapalı.

Öğleden sonra Âdil ve Seyfi Beyler geldi. Biraz görüştük. Yunan mümessiline iade-i ziyarette bulundum.

3 Şubat 1924, Pazar

Dairede. Umur-ı devlet ile iştiğal. Heyet-i Vekile'de. Reji meselesini söyledim.

5 Şubat 1924, Salı

Sabahleyin ve öğleden sonra Muvazene Encümeni'nde. Umumî mazbata ve muvazene kanununda bulundum.

7 Şubat 1924, Perşembe

Daireye, Meclis'e. Kandil münasebetiyle Meclis tatil-i müzakere eyledi.

8 Şubat 1924, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Evde kaldım, fakat iyi çalışmadım. Öğleden sonra biraz Mösyö Treat'e gittim.

9 Şubat 1924, Cumartesi

Daireye. İsmet ve Kâzım Paşalar bugün gittiler. Teşyi ettim. Bugün de encümene gittim. Ağnam Kanunu'nun müzakeresine mübâderet edildi [girişildi] ve hemen hemen ikmal edildi.

10 Şubat 1924, Pazar

Mösyö Ros ve Napi ile görüştüm. Tekliflerini anladım. Bakalım, Paşa'nın avdetinde ne olacak?

11 Şubat 1924, Pazartesi

Amerikalılar ile görüştüm. Onlar da birtakım şeyler soruyorlar.

12 Şubat 1924, Salı

Dairede ve umur-ı hükümet ile iştiğal. Heyet-i umumiyyede Belediyeler Kanunu müzakere edildi. Âdil Bey bugün gitti.

13 Şubat 1924, Çarşamba

Vekâlet'te. Öğleden sonra Muvazene-i Maliye Encümeni'nde ve Heyet-i Vekile'de.

14 Şubat 1924, Perşembe

Vekâlet'te. Bankacılar geldi. Görüştüm. Yekdiğerimizi [birbirimizi] tanıdık. Cumartesi günü teklifleri dinleyeceğim.

15 Şubat 1924, Cuma

Evde. Öğleden sonra biraz müsteşara gittim. İyi görüşemedim. Şükrüzâde Remzi Marsilya'dan geldi. Gece yemeğe alıkoydum.

16 Şubat 1924, Cumartesi

Vekâlet'te. Bankacılarla müzakereye başladım. Tekliflerini söylediler. Temdid hakkındaki teklifleri pek uzun. Pazartesi günü tekrar görüşeceğiz.

17 Şubat 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de. Banka teklifleri hakkında görüşüldü. Mutabık kaldık.

18 Şubat 1924, Pazartesi

Bankacılarla tekrar görüştüm. Mukabil teklifleri dermeyeran ettim. Bakalım ne diyecekler?

20 Şubat 1924, Çarşamba

Bugün bütçe müzakeresi başladı. Uzun uzadıya izahat verdim. Çok terledim. Arkadaşlarımın ifadesine nazaran fena söylememişim. Mamafih bir idarecinin söyleyeceği bundan fazla olmaz. Bu bile çok. Heyet-i Vekile'de az görüşüldü.

23 Şubat 1924, Cumartesi

Bugün İsmet Paşa ile Gazi Paşa hazretleri İzmir'den geldiler. İstasyonda bulundum. Meclis'te bütçe tenkidatını dinledim. Ondan sonra İsmet Paşa ile banka muamelesi hakkında görüştüm. [...] geldi görüşüldü. Yeni binaya naklettik.

24 Şubat 1924, Pazar

Vekâlet'te. Heyet-i Vekile'de. Uzun uzadıya müzakere.

25 Şubat 1924, Pazartesi

Vekâlet'te. Bankacılarla görüştüm. Mukabil teklifatı söyledim. Paris'e telgraf vereceklerini söylediler. Bütçe tenkidatında hazır bulundum.

26 Şubat 1924, Salı

Vekâlet'te. Bankacılarla, Mister Parker ile görüştüm. Muvazene-i Maliye Encümeni'nde sabah ve öğleden sonra çalıştım.

27 Şubat 1924, Çarşamba

Vekâlet'te. Öğleden sonra Meclis'te bütçe tenkidatını dinledim. Hepsi bitti. Benim cevap vermeme sıra geldi.

28 Şubat 1924, Perşembe

Encümende. Vekâlet'te, Heyet-i Vekile yapamadık.

1 Mart 1924, Cumartesi

Reisicumhur hazretlerinin nutku. Yeni intihabat. Ali Fethi Bey müttefikan reis-i evvel oldu. Beşinci Şube'ye ayrıldım.

2 Mart 1924, Pazar

Bugün Fırka oldu. Sabahtan gece sekize kadar devam etti. Hilafet, Şer'iye, Erkân-ı Harbiye-i Umumiye, Tevhid-i Tedrisat esasatı takarrür etti [esasları kararlaştırıldı].

3 Mart 1924, Pazartesi

Bugün dün takarrür eden esasat kesb-i kanuniyet etti [kanunlaştı]. Meclis bittikten sonra Reisicumhur'un huzuruyla bir Heyet-i Vekile yapıldı. Çıkarılacak olanlar için icap eden paralar verildi.

5 Mart 1924, Çarşamba

Meclis'te bütçe tenkidatı hakkında cevaplar. Sabahleyin encümende de bulundum. Müzakere-i umumiye kâfi görüldü. Meclis ve Riyaset-i Cumhur bütçeleri kabul olundu.

6 Mart 1924, Perşembe

Sabahleyin refika, Nerime ve Nezihe'yi yolcu ettim. Yol parasından maada 45 lira da para verdim. Cenabihak hayırlı yollar versin ve سلامتle yekdiğerimize kavuştursun, âmin.

Bugün kabine tekrar teessüs etti [kuruldu]. Yeniden Vasıf, Zekai ve Celâl Beyler girdi. Allah muvaffak eylesin, âmin.

7 Mart 1924, Cuma

Öğleden sonra biraz çıktım. Daireye gittim. Biraz Meclis'te ve öte beride do-laştım.

8 Mart 1924, Cumartesi

Sabahleyin dairede ve encümende. Divan-ı Muhasebat. Öğleden sonra Meclis'te Dahiliye bütçesinin müzakeresinde hazır bulundum.

9 Mart 1924, Pazar

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Banka itilafı [anlaşması]

münakaşa edildi. Yeni arkadaşlarımızın isim hakkındaki itirazları vesaire tetkik edildi. Biraz asabileştim. Neticede ufak bazı tadilatlar ile imza salahiyeti bana verildi, kararname yazıldı.

10 Mart 1924, Pazartesi

Sabahleyin evde. Öğleden sonra Meclis'te Dahiliye bütçesinin müzakeresinde. Akşam üzeri itilafname ve mukavele imza edildi. Bankacılar yarın gidecekler.

İtilaf bir takımca muvafık, bazılarınca gayrı muvafık görülmüş. Bakalım Meclis ne diyecek?

11 Mart 1924, Salı

Sabahleyin tekrar bankacılarla görüşüldü. Tebyiz edilen [temize çekilen] mukavelenameler teati edildi. Bankacılar Metr Salem'i burada bırakarak gittiler. Layiha-ı kanuniyyesi de tanzim ve Heyet-i Vekile'ye takdim olundu.

Dünkü tarihle Kerim'in salimen çocukların muvasalatına dair yazdığı telgrafnameyi aldım.

12 Mart 1924, Çarşamba

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede jandarma bütçesi müzakere edildi. Heyet-i umumiyesi hakkında dur ü dıraz [çok uzun] lakırdılar söylendi. Nihayet kabul olundu.

Zekai Bey (Düyun-ı Umumiye komiseri), rüsumat müdür-i umumisiyle görüştüm.

13 Mart 1924, Perşembe

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Şark mebuslarımızın teklif-i kanunilerinin müzakeresi esnasında Necati Bey ile beraber Meclis'te bulunduk.

15 Mart 1924, Cumartesi

Öğleden sonra bütçe müzakeresiyle heyet-i umumiyyede.

17 Mart 1924, Pazartesi

Encümen'de ve heyet-i umumiyyede bütçeler münasebetiyle Tapu, Rüsumat ve Muhassasat-ı Zatiye [özlük ödenekleri] bütçeleri müzakere edildi.

18 Mart 1924, Salı

Divan-ı Muhasebat intihabı. Reşat kazanamadı.

19 Mart 1924, Çarşamba

Divan intihabı. Reşat bugün de ekalliyette [azlıkta] kaldı. Hariciye, Ziraat bütçeleri. Sabahleyin encümen'de bulundum.

20 Mart 1924, Perşembe

Encümende, öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Mahsub-ı Umumî Kanunu müzakere edildi.

Refikamdan, Nerime'den ikinci mektubu aldım.

21 Mart 1924, Cuma

Daireye kadar gittim. Kâğıtlarımı kısmen temizledim. Eve geldim ve çalıştım.

22 Mart 1924, Cumartesi

Encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede bütçe müzakeresi.

23 Mart 1924, Pazar

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede 25'inci maddenin müzakeresi. Neticede reddedildi. Heyet-i Vekile olmadı. Bence çekilmek herhâlde daha muvafık olur. Bakalım, hayır ne ise o olur.

24 Mart 1924, Pazartesi

Sabahleyin Muvazene Encümeni'nde. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Maliye bütçesi müzakere edildi. Matosyan Matbaası soruldu. *Yeni Gün*'ün bugünkü makalesinden dolayı arkadaşlar çok asabi görünüyor.

25 Mart 1924, Salı

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede bütçe müzakeresi. Fırka grubu reisinin fırka heyet-i umumiyesinin içtimai hakkındaki tebliği. Fırka heyet-i idaresinin hükümetin ekseriyete istinat etmediği [Meclis çoğunluğuna dayanmadığı] hakkında Başvekil'e olan tebligatı.

27 Mart 1924, Perşembe

Sabahtan akşama kadar Fırka'da müzakere. İsmet Paşa'nın, Fırka heyet-i idaresinin mufassal izahatı. Neticede 159 kişi reye iştirak ederek 154 rey ile kabineye itimat edildi.

28 Mart 1924, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra Doktor'la beraber Cebeci'ye kadar gidildi. Eve geldik. Meclis'e uğradım.

29 Mart 1924, Cumartesi

Sabahleyin dairede, öğleden sonra heyet-i umumiyyede bütçe müzakeresiyle iştigal.

30 Mart 1924, Pazar

Bugün Meclis'e gitmedim. Öğleden sonra Başvekil Paşa ile dairede bütçeler üzerinde çalıştım.

31 Mart 1924, Pazartesi

Sabahleyin encümende, öğleden sonra heyet-i umumiye bütçe müzakeresinde.

1 Nisan 1924, Salı

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye bütçe. Çocuklardan mektup aldım.

2 Nisan 1924, Çarşamba

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Çocuklara mektup yazdım.

3 Nisan 1924, Perşembe

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Meclis'te Mahsub-ı Umumi Kanunu'nun müzakeresinde ve sonra da Heyet-i Vekile'de.

4 Nisan 1924, Cuma

Bugün öğleden sonra daireye kadar gittim. Akşama kadar çalıştım. Apansız Ramazan oldu. Takvimler yanlış demek. Cevdet Bey geldi, görüşüldü.

5 Nisan 1924, Cumartesi

Öğleden sonra heyet-i umumiye. Varidat kanunlarından bir kısmının müzakeresiyle meşgul oldum.

Ramazan-ı Şerif'in ikinci günü. Doktor'la beraber Ankara'ya indik. Refikamı, çocuklarımı düşündüm. Bu Ramazan da yalnız bulunmak mukadder imiş. Gece müfettişlerle görüşüldü.

6 Nisan 1924, Pazar

Öğleden evvel encümene. Öğleden sonra da dairede çalıştım. Akşama doğru biraz sersem oldum. Mamafih iyileştim.

7 Nisan 1924, Pazartesi

Encümende, heyet-i umumiye. Varidat kanunları.

8 Nisan 1924, Salı

Encümende, heyet-i umumiye. Müskirat [alkollü içkiler] ve Tuz kanunlarının müzakeresi ve neticesi.

9 Nisan 1924, Çarşamba

Encümende, heyet-i umumiye. Nakliyat ve İskân kanunlarının neticesi.

11 Nisan 1924, Cuma

Öğleden sonra biraz çıktım. Beşte Amiral Bristol'un yanına kadar gittim. Fethi, Ruşen, Ziya Gevher Beyler aileleriyle beraber geldiler. Altı buçuğa kadar oturduk. Evime avdet eyledim.

12 Nisan 1924, Cumartesi

Öğleden sonra heyet-i umumiye. Hidemat-ı Vataniye kanunları vesaire. Merhum Servet ve Nusret Beylerin ailelerine maaşlar tahsis edildi.

Hemşirenin nikâhı hakkında telgraflar aldım. Allah müteyemmen eylesin, âmin. Evden mektuplar aldım.

Mustafa Bey İstanbul'dan geldi. Biraz görüştük.

13 Nisan 1924, Pazar

Teşkilat-ı Esasiye müzakeresi olduğu için Meclis'e gitmedim. İsmet Paşa rahatsız olduğu için bugün Heyet-i Vekile olmadı. Olsa idi iyi olur idi.

Mustafa ve Cevdet Beylerle görüşüldü.

14 Nisan 1924, Pazartesi

Bugün de İsmet Paşa çıkmadı. Sabahleyin encümende idim. Öğleden sonra heyet-i umumiye ve dairede çalıştım. Geceleri epeyce serin oluyor. Bazen üşüyorum.

15 Nisan 1924, Salı

Dairede, Meclis'te umur-ı devlet ile iştilal. Öğleden sonra İsmet Paşa'ya kadar gittim. Hasta, birkaç gün yataktan çıkması imkânı yok.

16 Nisan 1924, Çarşamba

Sabahleyin on birde Heyet-i Vekile yapıldı. Öğleden sonra dairede çalıştım.

17 Nisan 1924, Perşembe

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Maarif, Adliye ve Diyanet İşleri Riyaseti bütçelerinin müzakeresiyle meşgul oldum.

18 Nisan 1924, Cuma

Bugün Talip geldi. Sebeb-i vürûdunu [geliş sebebini] bugün anlayamadım. Hakkı Bey de öğleden sonra geldi, görüştüm.

19 Nisan 1924, Cumartesi

Bugün Muvazene-i Umumiye kavânîninin [genel bütçe kanunlarının] birinci maddesi, varidat bütçesi ve Muvazene-i Umumiye kavânîni müzakere edildi. Kibrit inhisarı da geçti. Bugünkü müzakereye nazaran Salı günü Meclis'in tatil-i faaliyet etmesi pek muhtemeldir.

İstihsal-i ârâda nisab [oylamada yeter sayısı] olmadığından yarın tekrar reye müracaat edilecektir.

20 Nisan 1924, Pazar

Bugün yalnız istihsal-i ârâ [oylama] müddetince Meclis'te bulundum. 144 rey kabul, 3 ret ile Muvazene-i Umumiye Kanunu kabul edildi. Bütün gün Teşkilat-ı Esasiye Kanunu müzakere edildi. Akşama kadar bitmiştir.

21 Nisan 1924, Pazartesi

Evkaf bütçesi müzakere edildi. Daha birtakım kavânîn müzakere edildi. Bu sabah müsteşar bey, Selahattin Bey gittiler. Hakkı Bey de gitti.

22 Nisan 1924, Salı

Banka müzakeresi tehir edildi. Gece sabahleyin saat iki buçuğa kadar müzakerat devam etti ve Meclis 23 Teşrinievvel sene 340'ta açılmak üzere tatil-i faaliyet eyledi. Talip Bey bugün gitti.

Hasan Fehmi Bey bugün İstanbul'dan gelerek müzakerata iştirak ve banka hakkında beyanat icra eyledi.

23 Nisan 1924, Çarşamba

Bugün tatil. Merasim-i tebrikiyye yapıldı. Gazi Paşa hazretleri Meclis'e geldiler ve kabul-ı tebrikat eylediler. Öğleden sonra üçe kadar bu hâl devam etti. Eve döndüm. Gece daireye kadar gidip çalıştım.

24 Nisan 1924, Perşembe

İzmir'e kadar bayram için gitmeye çalışacağım. İnşallah giderim. Çoluk çocuğumu da görmüş olurum. Bakalım peder ve valideyi ne yapacağım?

25 Nisan 1924, Cuma

Sabahleyin trene kadar gittim. Fethi Beyefendi'yi teşyî eyledim.

Öğleden sonra Süleyman Sırrı Bey ile İsmet Paşa'ya kadar gittik. Gazi Paşa hazretleri de oraya geldi. Biraz görüşüldü.

26 Nisan 1924, Cumartesi

Dairede çalıştım. Öğleden sonra İsmet Paşa'nın riyasetinde Çankaya'da bir Heyet-i Vekile içtimaı yapıldı.

27 Nisan 1924, Pazar

Dairede. Akşam üzeri Evkaf müdür-i umumisiyle İsmet Paşa'nın yanına kadar gidildi. İftarda Gazi Paşa hazretlerinde bulunduk. On bire kadar orada kaldım. İzmir için Paşa hazretlerine veda ettim. Doktor bu sabah gitti.

28 Nisan 1924, Pazartesi

Sabahleyin umur-ı devlet ile iştigal. Öğleden sonra Heyet-i Vekile içtimaı yapıldı. Gece daireye gidip çalıştım.

Tanin muhabiri gelip bir mülakat yaptı.

29 Nisan 1924, Salı

Bu sabah Bedi gitti. Vekâlette umur-ı devlet ile iştigal. Kasaba demiryolu müdüründen aldığımız bir telgrafa nazaran Cuma günü akşam üzeri İzmir'e muvasalat imkâm olacaktır. Yalnız iftardan sonra gidilecektir.

30 Nisan 1924, Çarşamba

Ankara'da. Heyet-i Vekile'de. Akşam üzeri İsmet Paşa'ya kadar gittim. Veda eyledim. Rahatsız gördüm. İnşallah daha iyi olur.

1 Mayıs 1924, Perşembe

Sabahleyin hareket ettim. Nafia vekili Süleyman Sırrı Bey de İstanbul'a gidiyor idi. Onunla vagona bindik. Eskişehir'e zamanında geldik. Gece yarısı Eskişehir'den hareket edildi. Gece uyuyamadım.

2 Mayıs 1924, Cuma

Sabahleyin altında Afyon'da bulunduk. Ufak makine yerinde hazır idi. Hareket edildi. Öğleden evvel Güney köyünde postaya yetişildi. Vagonda Malatya mebusu Hilmi Bey maaile var idi. Reşat ve Besim Atalay Beyler de bulundu. Âdil Bey Manisa'da indi.

Gece sekizde İzmir'e geldik. Evdekiler yarın bekliyorlardı. Cümlesini sıhhatte buldum. Yalnız refika çok zayıflamış.

3 Mayıs 1924, Cumartesi

Arife günü. Dışarı çıkamadım. Evde kaldım. Epeyce misafir geldi, gece de geldi. 11'e kadar misafir var idi.

4 Mayıs 1924, Pazar

Bayram. Hükümete gittim. Ağabeyime [Ömer] de gittim. Eve geldim ve çıkmadım.

5 Mayıs 1924, Pazartesi

Bugün de çıkamadım. İstanbul'dan telgraf aldım. Kira bu gece hareket etmiş. Epeyce misafir geldi, görüştük.

6 Mayıs 1924, Salı

Bugün Seferihisar'a gidildi. Bugün de kayboldu. Cuma günü gitmek istiyorum. Herhâlde bir an evvel avdet muvafıktır. Bakalım vakt-i hareketi nasıl tanzim edeceğim.

7 Mayıs 1924, Çarşamba

Sabahleyin Whittall, Treat, birçok zevat eve geldi. Mekteb-i Sanayi'ye kadar gittim, gördüm. Öğleden sonra çıktım. Dış tabibi Âdil Bey'e çocuklarla gittim. Benim de bir dişimi tedavi etti.

Doktor Hulusi Bey'le görüştüm. Nerime'de mucib-i merak bir şey olmadığını söyledi. Belediye, halk heyetlerine gittim. Emin Paşa'yı ziyaret ettim. Yine dışçıye giderek çocuklarla beraber avdet eyledim.

8 Mayıs 1924, Perşembe

Sabahleyin gümrük ambarlarını, Punta'da transit yapmak istediğimiz ambarları ziyaret ettim, gördüm. Ağabeyime uğradım. Hükümete ve Âdil Bey'e, oradan ağabeyimle Rauf Bey'in dairesine kadar gittim. Evime avdet eyledim. Gece biraz Talip Bey'e kadar gittim. Veda ettim.

9 Mayıs 1924, Cuma

Karesi mebusları sabahleyin geldi, görüştük. Koşuya gittim. Epeyce zevat ile koşuda görüştüm. Mamafih yoruldum. Çabuk avdet ettim. İzzettin Paşa'nın Demir'i büyük koşuda birinci geldi.

Gece Talip, Âdil Beyler geldi. Yatmadan evvel eşyamızı hazırladık.

10 Mayıs 1924, Cumartesi

Sabahleyin altı buçukta evden çıktık. İstasyonda vagon hazır idi. Cümlemiz bindik. Manisa'ya kadar Âdil, Reşat Beyler de bulundu. Alaşehir'de Akif Bey yirmi şişe su getirdi (para almadı). Sekizde Uşak'a geldik. İstasyonda oturduk.

11 Mayıs 1924, Pazar

Sabahleyin Uşak'tan hareket edildi. Öğlen üzeri Afyon'a gelindi. Paşa'nın evine gittik. Üç buçuğa kadar Afyon'da kaldık. Afyon'dan dördü dört gece hareket edildi. Onda Eskişehir'e gelindi. Eskişehir'de bir vagon servisine girildi. Gece seyahatimiz fena olmadı. Rahat uyuyabildik.

12 Mayıs 1924, Pazartesi

Sabahleyin on bire on kala Ankara'ya muvasalat. Eve gidildi. Öğleden sonra daireye gittim. Umur-ı hükümet ile iştigal ettim. İsmet Paşa'yı ziyaret ettim. İzmir ihtisasatımı [tecrübelerimi] söyledim.

13 Mayıs 1924, Salı

Sabahleyin daireye gittim. Öğleden sonra Celâl Bey'i ziyaret ettim. Öğlen üzeri Sırrı Bey ile görüştüm. Resmi işlerimle meşgul oldum.

14 Mayıs 1924, Çarşamba

Sabahleyin umur-ı hükümet ile iştigal. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de bulundum. Bir bağ gezdim. İyisini bulursam çıkacağım.

15 Mayıs 1924, Perşembe

Sabahleyin Recep Bey ile görüştüm. Öğleden sonra İsmet Paşa hazretlerini gördüm. Bu akşam giden Ferit Bey'in beklemekte bulunduğunu söyledi. Bakalım Ferit Bey kabul edecek mi? Ferit Bey'i ziyaret ettim, hasta karısı da yeni gelmiş.

16 Mayıs 1924, Cuma

Evden çıkmadım. Evde oturdum. Yalnız sabahleyin ve öğleden sonra bağlara gidip bağ aradık. Bir tanesi muvafıktır. Bakalım nasıl olacak?

17 Mayıs 1924, Cumartesi

Bugün Vasıf Bey geldi. Haberim olmadı. Daireye gelerek beni gördü. Ferit Bey'den bir şey çıkmadı. Acaba İsmet Paşa Müfide Hanım'ın gelmesinden veya Ferit Bey'i fazla hasta görmesinden dolayı sarf-ı nazar mı etmiştir? Bakalım bu da anlaşılacak.

Bir iki bağa baktım. Fuat Bey'in elinde kalan [...]

18 Mayıs 1924, Pazar

Refikayı Fuat Bey'in bağına götürdüm. Beğendi. İnşallah Çarşamba'ya oraya naklediyoruz. Bina fena olmamakla beraber bağ ve meyvesi çoktur. Çocukların istifade etmesi muhtemeldir.

Doktor Tefik Bey geldi. [...] Fuat, Rifat, Tahsin, Hayri Beyler geldiler.

19 Mayıs 1924, Pazartesi

Bugün hemen bütün gün gelen heyetin teklifat-ı esasiyesini [asil tekliflerini] tetkikle uğraştım. Çok uğraşacağım. Yarın tekrar görüşeceğiz.

20 Mayıs 1924, Salı

Tefik Rüştü ve Tahsin Beyler ile görüşüldü. Sigara dumanından midem bulanır gibi oldu. Gece yemek yemedim. Ve yarın taşınmak için çocuklara yardımında bulunamadım.

21 Mayıs 1924, Çarşamba

Bağa naklettik.

Hükümette uğraştım. İsmet Paşa'nın yanında içtima ettik.

Faik Nüzhet ve A. Dojeltay resmen istidalarını verdiler. Yarın cevap vereceğim. Celâl Bey bugün geldi. Epeyce görüştük. Banka için karar verildi.

22 Mayıs 1924, Perşembe

Şükrü Kaya Bey gitti. Zekai Bey geldi. Ali Rıza Bey de geldi. Uzun uzadıya izahat verdi. Öğleden sonra Celâl ve Tefik Rüştü Beylerle beraber yediye kadar müzakerede bulunduk.

23 Mayıs 1924, Cuma

Öğleden sonra daireye geldim. Celâl ve Hasan Beyler ile beraber görüştük. Ekser nukâtta [birçok noktalarda] mutabık kaldık. Yarın tekrar umumî görüşülecektir.

24 Mayıs 1924, Cumartesi

Gece Gazi Paşa hazretlerinde bulunduk. Sabah bire kadar kaldık. Görüşüldü.

25 Mayıs 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de Musul meselesi müzakere edildi. Karar hemen tebliğ edildi.

27 Mayıs 1924, Salı

Heyet-i Vekile içtimaı. Musul meselesi müzakere ve münakaşa edildi.

28 Mayıs 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de mesail-i cariye [yürürlükteki meseleler] müzakere edildi.

30 Mayıs 1924, Cuma

Bugün çıkmadım. Bağda oturdum. Doktor ve Cezmi Beyler geldi, biraz görüştüm.

31 Mayıs 1924, Cumartesi

Heyet-i Vekile içtimaı. İtalya meselesi görüşüldü. Düyun-ı Umumiye'nin protestosunu bugün aldım. Yarınki Heyet-i Vekile'de müzakere edilecektir.

1 Haziran 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimaı. Umur-ı âdiye [günlük işler] ile beraber biraz da İtalya ve Düyun-ı Umumiye görüşüldü. Pek geç vakit ayrıldık.

2 Haziran 1924, Pazartesi

Akşam üzeri eve avdetimde Nerime'yi sıtılanmış gördüm. Sıkıldım. Esasen sıkılıyor idim.

3 Haziran 1924, Salı

Fevkalade surette bir Heyet-i Vekile oldu. Gazi Paşa'nın riyasetinde ve Musul ile İtalya meseleleri görüşüldü.

6 Haziran 1924, Cuma

Saat beşte Heyet-i Vekile içtimaı oldu. Daireye gelmek mecburiyetinde bulundum.

8 Haziran 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimaı. İkinci celsede Gazi Paşa hazretleri de geldi. Müzakerata iştirak eylediler.

9 Haziran 1924, Pazartesi

Halk Fırkası Divanı, akşama kadar meşguliyet devam etti. Gece İsmet Paşa'nın ziyafetinde. Pek samimi bir hasbihâl oldu.

10 Haziran 1924, Salı

Arkadaşlarla görüşüldü. Gece Reisicumhur Paşa hazretleri nezdinde içtima edildi. Orada da samimi görüşüldü. Ben biraz rahatsız oldum.

Mehmet Raşit Bey geldi, görüştüm.

11 Haziran 1924, Çarşamba

Bugün Heyet-i Vekile olmadı. Zaten Gazi Paşa hazretlerinden sabah ayrıldık. Raşid Bey ile biraz görüştüm.

12 Haziran 1924, Perşembe

Bugün de Heyet-i Vekile olmadı. Raşid Bey'in kararnâmesi yapıldı.

13 Haziran 1924, Cuma

Evimde kaldım. Epeyce mektup yazdım. Gece Raşid Bey de geldi, görüştük. Yarın gidiyor.

14 Haziran 1924, Cumartesi

Kengirî'ya gitmek için müsaade istedim. Muvafakat olundu. İnşallah Pazartesi günü gideceğim.

15 Haziran 1924, Pazar

Heyet-i Vekile oldu. Sirkeci ambarlarını gümrüğe almak üzere bir kararname tanzim olundu. Reisicumhur Paşa hazretleri müsaade buyurdular. İnşallah yarın gidiyorum. Refika da beraber gelmek istiyor.

16 Haziran 1924, Pazartesi

Sabahleyin sekizde evden hareket. Sekiz buçukta Meclis önünden hareket. Üç buçukta Kengirî'ya salimen muvasalat. Hükûmete, daire-i belediyye gittim. Hoş-âmediye [hoş geldine] gelenlerle biraz hasbihâl eyledim. Geceyi Rıfat Bey'in evinde geçirdim.

17 Haziran 1924, Salı

Sabahleyin Kengirî'dan hareket. Öğleden evvel Ilgaz'a muvasalat. Ilgaz'da Nuri Ağa'nın evinde kalındı. Memurin ve ahali ile görüşüldü. Akşam üzeri yağmur başladı. Fena seller geldi.

Gece yarısından evvel Kızılcaviran için hareket edildi. Bütün gece yürüdük. Hava açık ve fakat yol çok uzadığından yorulduk ve üşüdüm.

18 Haziran 1924, Çarşamba

Sabahleyin Kızılcaviran'daydık. Belediye reisi Halil Efendi'nin (Kadızzâde) evinde kaldım. Dört saat kadar uyudum. Öğleden sonra hareket edildi. Dokuzda Çerkeş'e gelindi. Yolda Atkaracalar köyünde bir buçuk saat kadar kaldık. Yağmurdan yolda çok su var idi. Sulardan geçerek, yorularak geldik.

19 Haziran 1924, Perşembe

Bütün gün Çerkeş'te. Yağmur fazla. Mecidiye'ye gidemedim. Telgrafla kendilerine malumat verdim. Ovacık nahiyesine de bir mektup gönderdim. Yarın vali beyle beraber Orta-Şabanözü tarihiyle Kengirî'ya gitmeye karar verdim.

20 Haziran 1924, Cuma

Sabahleyin erkenden Çerkeş'ten hareket. Orta'ya birde muvasalat. İki buçukta Orta'dan hareket. Köylerde yağmura tutulduk. Bulduk köyüne iltica ettik. Geceyi orada geçirdik. Yağmur pek fazla.

21 Haziran 1924, Cumartesi

Sabahleyin Bulduk karyesinden hareket. Karaviran'da biraz oturduk. Oradan hareketle yedide Şabanözü'ne geldik. Şabanözü'nde dün fevkalade bir sel geldi. Epeyce hasarı mucib oldu. Oradan dokuzda hareket ettik, üç buçukta Kengirî'ya geldik. Biraz hükümete kadar gittim. Yorgun ve kısmen rahatsız idim, iyi uyumamamdan.

22 Haziran 1924, Pazar

Kengirî'dayım. Yorgunum. Biraz esnafı dolaştım. Hükümete gittim. İşleri gördüm. Hava müsait olursa yarın hareket edeceğim. Gece yemeğini belediye reisinin evinde yedik.

23 Haziran 1924, Pazartesi

Kengirî'dayım. Bugün otomobilleri gönderdik. Sudan mandalar vasıtasıyla geçeceğiz. Fakat köprü başında kalmadılar, Tüney'e gittiler. Çok canım sıkıldı. İnşallah yarın sabah ben de hareket edeceğim.

24 Haziran 1924, Salı

Alessabah beş buçukta hareket. Sekizde köprü'nün karşı tarafında idik. Bire doğru Tüney civarında otomobilimize rast geldik. Tüney'e geldik. Üçte Tüney'den hareket. Sekizde eve salimen muvasalat. Çocukları sıhhatte bulduk.

25 Haziran 1924, Çarşamba

Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de bulundum. Gece on bire kadar devam eyledi. Mevcud vesairem fena değildir.

Münire ile Hakkı Bey'den telgraf aldım. Yarın burada olacaklarmış.

26 Haziran 1924, Perşembe

Münire ile Hakkı Bey geldiler. Eve gönderdim. Sıhhatleri iyidir.

27 Haziran 1924, Cuma

Bugün hiç çıkmadım. Evde oturdum. Mektuplarımı yazdım.

29 Haziran 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimainda hazır bulundum. Eve biraz geç gittim. Münire ile Hakkı Bey bizdeler.

30 Haziran 1924, Pazartesi

Dairede. Ömer Ağabey İzmir'den, Kâzım Efendi İstanbul'dan geldiler. Her ikisi bağda kaldı.

1 Temmuz 1924, Salı

Bugün Münire ile Hakkı Bey gittiler. Adapazarı'na gidiyorlar. Şimendiferde teşyî ettik.

2 Temmuz 1924, Çarşamba

Ömer ve Kâzım Beyler evde, beraberiz. Bahçeyi güzel buldular.

3 Temmuz 1924, Perşembe

Heyet-i Vekile içtimaı. Yine maarif meselesi ve bilhassa mekâtib-i ibtidâiyenin [ilkokulların] Vekâlet'e raptı meselesi görüşüldü.

4 Temmuz 1924, Cuma

Sabahleyin Ömer ve Kâzım Beyleri teşyî ettim. Âdil Bey İstanbul'dan geldi, bir saat kadar görüştüm.

5 Temmuz 1924, Cumartesi

Sabahleyin Âdil Bey'le, öğleden sonra müdür beylerle beraber Reji meselesini müzakere ettik. Ömer'den telgraf aldım. Rahatsızlığından İstanbul'a gittiğini yazıyor.

6 Temmuz 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimasında bulundum. Düyun-ı Umumiye, banka meseleleri görüşüldü. Reji için vakit kalmadı.

Refet Bey Vekâlet'i kabul eyledi. Ancak bir hafta sonra gelebileceğini yazıyor. Rahatsız imiş.

7 Temmuz 1924, Pazartesi

Âdil Bey ile banka hakkında görüşüldü. Bugün Celâl Bey istifa etti. Ben vekâleten Refet Bey'e ifa-yı vazife edeceğim [vekâlet edeceğim].

8 Temmuz 1924, Salı

Bank-ı Osmanî müdür-i umumisi Mösyö Steeg bugün gelememi. Yarın gelecekmiş. İmar Vekâleti'ne kadar gittim. Müsteşar beyle ve Celâl Bey'le görüştüm. Vasıf Bey'i teşyî ettik.

9 Temmuz 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de Reji meselesi görüşüldü. Reji'de hükümet inhisarı sistemi tercih edildi. Ona göre hazırlanacağım. Mösyö Steeg geldi. Biraz görüştük. Yarın görüşeceğiz.

Âdil, Seyfi, Muhlis, Remzi Beyler gittiler.

10 Temmuz 1924, Perşembe

Bugün Mösyö Steeg ile görüştük. Hükümet için az bir krediyi kabulde mazur olduğumu, açılacak kredinin tamamen Ziraat Bankası'na hasrı daha muvafık olacağımı söyledim. Ziraat Bankası'ndan muhasebeci ile Cevdet Bey geldi.

12 Temmuz 1924, Cumartesi

Daireye indim. Arife günü memurine üçten sonra müsaadeli davrandım. Ben de biraz erken eve gittim.

13 Temmuz 1924, Pazar

Kurban Bayramı. Kurbanlarımı bağda kestirdim.

Birde aşağıya indim. İmar'a, oradan Maliye'ye gittim. Üçte Heyet-i Vekile arkadaşlarıyla Reisicumhur hazretlerine gittik. Oradan eve geldim. Evde kaldım.

15 Temmuz 1924, Salı

Bugün öğleden sonra indim. İmar'a, Maliye'ye gittim. Evrakıma baktım. Mösyö Steeg ile görüştüm. İki milyon Ziraat Bankası için bankanın muvafakatini resmen bildirdi. İsmet Paşa'ya malumat verdim.

16 Temmuz 1924, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Bağda kaldım. Mütalaa ile bilhassa İtalya ve Yunan tütün kanunlarını okudum.

17 Temmuz 1924, Perşembe

Daireye indim. İmar vekili Refet Bey'i gördüm. Muvaffakiyet temenni eyledim. Recep Bey'i de ziyaret eyledim. Fezlekelerin aynen neşredileceğini söyledi ki hükümet için pek mühim bir meseledir.

18 Temmuz 1924, Cuma

Evde kaldım. Kâğıtlarımı temizledim. Mamafih tamamen muvaffak olamadım. Mamafih daha bir gün oturur isem tamamen temizleyeceğimi ümit ediyorum.

19 Temmuz 1924, Cumartesi

Daireye geldim. Seyfi ve Remzi Beyler İstanbul'dan geldi. Remzi Bey'i tahkikata memur eyledim.

20 Temmuz 1924, Pazar

Dairede. Heyet-i Vakile'de. Meşguliyet.

Cezmi Bey de geldi. İstanbul'daki hemşehrilerin vaziyetinden bahsetti. Rasid'in sarhoşluğuna canım sıkıldı.

22 Temmuz 1924, Salı

Dairede. Aşâr hakkında tahavvülât [değişiklikler] yapmak, iltizam usulünü bütün bütün kaldırmak, satılmayan mevaddan başka hasılat-ı arziyyeden [tarım ürünlerinden] aşâr almamak meselesini düşünüyorum. Açığı verginin bugünkü kıymetinin binde otuzunu almak ve tütünden alınacak fazla hasılatı bu açığa tahsis etmek.

23 Temmuz 1924, Çarşamba

Bugün hiç çıkmadım. Evde kaldım. Yazılarımı yazdım. Aşâr hakkındaki tasavvurda kabiliyet-i tatbikiyye görüyorum. Başvekil avdet etsin de, bakalım ne diyecek?

24 Temmuz 1924, Perşembe

Sabahleyin daireye gittim. Arkadaşlarla biraz görüştüm. Kabiliyet-i tatbikiyye görüyorlar. Tabii güçlük çekileceğini de takdir ediyorlar.

Öğleden sonra ikide dekovil istasyonundan hareket olundu. Gece Kurbağalı'ya gidildi. Süleyman Sırrı ve Refik Beyler beraberdi.

25 Temmuz 1924, Cuma

Sabahleyin yedide kalktık. İzzettin'e kadar gittik ve tekrar avdet ettik. Tünelleri, yolu gördük. Çok iş görülmüş. Ray gelince hemen ferşiyâta [döşemeye] başlamak imkânı hasıl olmuş. Tünellerin hitamına kadar ray ferşiyâtı tünellere gidip gelecektir. Allah muvaffakiyet versin.

İzzet Bey ve inşaat meselesi.

26 Temmuz 1924, Cumartesi

Öğleden sonra daireye gittim. Sabahleyin hareket ettik, fakat bir buçuktan evvel gelemedik. Gelince daireye gittim. Âdil Bey ile görüştüm.

27 Temmuz 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de epeyce görüşüldü. Heyet hâlinde Reji işini müzakere ettik. Devlet inhisarına karar verildi. Kâmil Bey arızasını [dilekçesini] yazacak.

28 Temmuz 1924, Pazartesi

Banka, ispiro ve kibrit meseleleriyle iştigal. İsmet Paşa bu gece hareket edecekmiş.

29 Temmuz 1924, Salı

Aşâr, Reji hakkındaki arızalarımı yazdım. Yarın kendim vereceğim. Allah muvaffak buyursun, âmin.

30 Temmuz 1924, Çarşamba

İsmet Paşa bugün geldi. Sıhhatini çok iyi gördüm. Öğleden sonra daireye gelir gelmez aşâr meselesini arz ettim. Muvafık buldu. Heyet-i Vekile içtimasında da konuşuldu. Gerek aşâr gerekse Reji'nin hükümet inhisarına kalması meseleleri hakkındaki Vekâlet nokta-i nazarı esas itibarıyla kabul edildi.

31 Temmuz 1924, Perşembe

Bugün umur-ı devlet ile Vekâlet'te iştigal. Öğleden sonra Reiscumhur'un riyasetinde Heyet-i Vekile içtiması oldu. Aşâr ve Reji kararnameleleri imza edildi.

Recep Bey yarın hareket edecektir. İstanbul'da birkaç gün kalması muhtemeldir.

3 Ağustos 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de müzakarat. Duhan [tütün] şirketiyle Reji kanun layihası hazırlandıktan sonra müzakere icra edilecek.

Ömer Ağabey geldi. Aksi gibi bugün yine sancısı tuttu.

6 Ağustos 1924, Çarşamba

Kerim ve Hakkı Beyler geldiler. Heyet-i Vekile'de müzakarat.

7 Ağustos 1924, Perşembe

Heyet-i Vekile'de Karadeniz şimendiferleri müzakere edildi.

11 Ağustos 1924, Pazartesi

Ömer Ağabeyim bugün gitti. Kendisinden 500 lira karzan aldım. Bu arsa ve tarla meselesi olmadı. Bu aldığım parayı nasıl geri vereceğimi bilmiyorum.

12 Ağustos 1924, Salı

Münire ile Hakkı Bey bugün gittiler. Hakkari valisinin Nasturiler tarafından esir alınmasını bugün haber aldım.

15 Ağustos 1924, Perşembe

Ankara'da evdeyim. Biraz rahatsız oldum. Zeki Bey geldi. Nezihe'ye ders verdi.

17 Ağustos 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de bulundum.

Bugün tarlanın altıda dördünü aldım. Cezmi de 465 lira koydu. Ona da bu tarladan bakalım ne suretle arsayı satabileceğim?

Gece yarısı çocuklarla beraber şimendifere indim. Hazine'den sekiz yüz lira avans aldım.

18 Ağustos 1924, Pazartesi

Eskişehir'de Kemaleddin Sami Paşa ve vali Nihat Bey geldiler. Orada kaldık. Marşandiz olmadığı için yola devam edemedim. Behiç Bey vagonu postaya raptettirdi.

19 Ağustos 1924, Salı

Sabahleyin Pendik'e geldik. Hemşireye çıkıldı. Refika ile çocuklar orada kaldı. Ben İstanbul'a geldim ve vilayete gittikten sonra rüsumatta işe başladım.

20 Ağustos 1924, Çarşamba

Geceyi Erenköy'de geçirdim. Sabahleyin rüsumatta bulundum. Öğlen yemeğini Naci ile beraber evinde yedim. Öğleden sonra biraz Recep Bey'e gittim.

21 Ağustos 1924, Perşembe

Geceyi Raşid Bey'de geçirdim. Rüsumatta, şehremanetinde ve bankada.

Akşam üzeri vapur ile Haydarpaşa'ya ve eve. Vapurda eski mebus arkadaşlara rast geldim.

23 Ağustos 1924, Cumartesi

Sabahleyin Erenköy'den rüsumata. Recep Bey'e. Doktor Tevfik Bey ile Dolmabahçe Sarayı'na gittim. Bir katını teftiş ettim.

24 Ağustos 1924, Pazar

Sabahleyin Darphane'ye, müzeye, Topkapı Sarayı'na. Emânât-ı mukaddesenin [kutsal emanetlerin] tespitiinde bulundum. Zeytinburnu ve Bakırköy bez ve barut fabrikalarına gittim, gördüm.

25 Ağustos 1924, Pazartesi

Sabahleyin rüsumata gittim. İş ile iştigal.

26 Ağustos 1924, Salı

Rüsumata gittim. Tetkikat ile meşgul oldum. Geceyi Doktor'da geçirdik.

27 Ağustos 1924, Çarşamba

Geceyi Raşid Bey'in evinde maaile geçirdik.

28 Ağustos 1924, Perşembe

Adaya gittik. Ailece. Bugün öğle yemeğini ailece Tokatlıyan'da yedik. Fotoğraflarımızı çıkardık.

29 Ağustos 1924, Cuma

Bugün adada.

30 Ağustos 1924, Cumartesi

Sabahleyin inerken fırtına vardı. Vapur geri döndü. Çocuklar çıktı, ben İstanbul'a indim. Çocuklar inemediler. Geceyi vali beyde geçirdim.

31 Ağustos 1924, Pazar

Çocuklar bugün inebildiler. Dolmabahçe'nin bir kısmıyla Yıldız'ı gezdim.

1 Eylül 1924, Pazartesi

Erenköy'de. Sabahleyin rüsumata indim. İşlerle meşgul oldum. Düyun-ı Umumiye'ye, borsaya, banka ve Rejî'ye gittim.

2 Eylül 1924, Salı

Erenköy'de. Bugün sabahleyin Beykoz'a, oradan rüsumata gittim.

3 Eylül 1924, Çarşamba

Erenköy'de. Sabahleyin rüsumata, öğleden sonra Beylerbeyi, Dolmabahçe'ye gittim. Rüsumata geldim.

4 Eylül 1924, Perşembe

Rüsumatta, defterdarlıkta meşgul oldum. Öğlen yemeğini Tahsin Bey ile yedim. Gece yemeğini İzzettin Paşa hazretleriyle yedim. Son tren ile Pendik'e gittim. Oradan gece birde trene bindik.

5 Eylül 1924, Cuma

Akşama doğru Eskişehir'e geldik. Hemşireyi Arifiye'de bıraktım. Hakkı Bey oraya kadar gelmiş idi. Eskişehir'de Kemaleddin Sami Paşa'ya kadar gittik, gördük. Gece on buçukta Ankara'ya posta treniyle hareket olundu.

6 Eylül 1924, Cumartesi

Sabahleyin on buçukta Ankara'ya geldik. Fethi Bey de bugün gidiyor idi. Başvekil Paşa hazretleri ile öğleden evvel görüştük. Altıya kadar Maliye'de meşgul oldum.

7 Eylül 1924, Pazar

Evde. Dairede. Şükrü Kaya Bey bugün geldi. Heyet-i Vekile'de hazır bulundu. Heyet-i Vekile gece ona kadar devam etti.

8 Eylül 1924, Pazartesi

Dairede umur-ı devlet ile iştigal. Tahsin Bey ile rüfekası bugün geldiler.

Sabahleyin Ticaret vekili gitti, teşyî ettik. Beni tevkil eyledi [vekil bıraktı].

9 Eylül 1924, Salı

Sabahleyin Ticaret Vekâleti'ne gittim, çalıştım. Öğleden sonra İş Bankası'na.

Saat üçte Duhan Şirketi murahhaslarıyla yediye kadar İnhisar Kanunu müzakere edildi.

10 Eylül 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de bulundum. Varidat müdür-i umumîsi ile hukuk müşaviri Duhan murahhasları ile görüştüler.

11 Eylül 1924, Perşembe

Bugün de müzakere icra edildi. Sabahleyin Ticaret Vekâleti'nde, öğleden sonra Maliye'de.

12 Eylül 1924, Cuma

Öğleyin Tahsin Bey geldi. Bugün Raşid Bey de İstanbul'dan geldi. Görüştük. Aşağı inerken Tevfik Efendi ile beraber Hasan Ağa'nın bahçelerini gördük.

Akşam üzeri Duhancılarla görüştük. Hemen hemen mutabık kaldık. Allah millet için hayırlı kılsın, âmin.

13 Eylül 1924, Cumartesi

Bugün Refik Bey İstanbul'a gitti, teşyî ettik. İsmet Paşa ile Donari'nin [?] işi için biraz görüştük.

Ticaret Vekâleti'nde ve Maliye'de meşguliyet.

14 Eylül 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimai. Bugün tütün hakkında maruzatta bulunamadım.

15 Eylül 1924, Pazartesi

Ticaret Vekâleti'nde. Maliye'de. Heyet-i Vekile'de.

İsmet Paşa rahatsız. Hakkari meselesi hakkında izahatı. İngilizlere yazılan nota meselesi.

16 Eylül 1924, Salı

Ticaret ve Maliye Vekâletlerinde çalışmak. Donari geldi. Ticaret Vekâleti'nde görüştüm.

17 Eylül 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'ye İsmet Paşa gelemedi. Rahatsız. Kâzım Paşa'nın riyasetinde içtima akdedildi.

18 Eylül 1924, Perşembe

Ticaret ve Maliye Vekâletlerinde mesai.

Tahsin ve Raşid Beyler bugün gitti. İsmet Paşa bugün de rahatsız. Çıkamadı.

20 Eylül 1924, Cumartesi

Ticaret ve Maliye Vekâletlerinde. Adliye Meslek Mektebi'nin resm-i küşadında [açılış töreninde] hazır bulundum.

21 Eylül 1924, Pazar

Dolaro geldi. Görüştük ve mutabık kalındı. Yarın gidecek.

Heyet-i Vekile gece ona kadar devam etti. Maliye ve İmar'da. İskân Vekâleti işleriyle meşgul olundu.

25 Eylül 1924, Perşembe

Öğleyin buradan hareket. Akşam üzeri Kengirî'ya muvasalat.

26 Eylül 1924, Cuma

Sabahleyin Kengirî'dan hareket. Akşam üzeri Ankara'ya muvâsalat. Bedi Bey'i evde buldum.

27 Eylül 1924, Cumartesi

Bedi Bey burada.

Öğleden sonra bütçe ile uğraşmaya başladık.

28 Eylül 1924, Pazar

Heyet-i Vekile. Mutat olan mevadd ile iştigal.
Bedi Bey bugün gitti.

29 Eylül 1924, Pazartesi

Heyet-i Vekile'de bulundum. General Mujen [Mougin] ile görüştük.

1 Ekim 1924, Çarşamba

Umur-ı devlet ile iştigal. Heyet-i Vekile'de bulundum. Bütçe ile meşgul olduk. Mamafih henüz bir netice hasıl olmadı.

2 Ekim 1924, Perşembe

Heyet-i Vekile'de bütçe ile uğraşıldı. Rakamlar tespit edildi.

3 Ekim 1924, Cuma

Aşağı inmedim. Mehmet Raşit Bey İstanbul'dan geldi, görüştük.

5 Ekim 1924, Cumartesi

Mösyö Veil ve Berye geldiler, görüştük.

9 Ekim 1924, Perşembe

Bugün Heyet-i Vekile içtima etti. Bütün gece devam etti. Musul hududu hakkındaki İngilizlerin ultimatomu tetkik olundu.

10 Ekim 1924, Cuma

Sabahleyin dokuzda Heyet-i Vekile'den ayrıldık, gece yine gittik. Gece yarısından sonraya kadar kaldık.

Dörtte Rejiciler geldi. Konuşuldu ve gittiler.

11 Ekim 1924, Cumartesi

Sabahleyin Ankara'ya indik. Kâzım Karabekir Paşa'nın istikbaline gittim.

Gece Heyet-i Vekile oldu. Meclis'i içtimaa karar verdik. Silah patlamadan içtima meselesinde ârâda müsavat hasıl [oylamada eşitlik] oldu. Başvekil bizim ârâmıza iltihak ettiği için karar verildi. Reisicumhur hazretlerine yazıldı.

12 Ekim 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de az kaldık. Gece uyuyabildim. Kendime biraz geldim.

15 Ekim 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de bulundum. Bugün Fethi Bey'le Kâzım Paşa geldiler.

İngilizler hudut meselesi için tebliğ-i resmî neşrettiler. Statükonun muhafazasına karar verdiler, Cemiyet-i Akvam'ca mesele halledilinceye kadar. İkinci celse yapılamadı.

16 Ekim 1924, Perşembe

Ekseriyet olmadığı için bugün içtima olmadı.

17 Ekim 1924, Cuma

Evdeyim. Dışarıya çıkmadım. Mehmet Bey geldi, görüştük. Yarın gidiyor.

18 Ekim 1924, Cumartesi

Reisicumhur Paşa hazretleri teşrif buyurdular. Meclis'i Fethi Bey açtı. Pazartesi içtima etmek üzere tatil edildi.

19 Ekim 1924, Pazar

Heyet-i Vekile içtimasında bulundum. Bütçeyi bitirmek ile meşgulüm. Maarif bütçesi bitmediğinden tab'a gönderemedim.

Akşam üzeri Gazi Paşa'da. Heyet-i Vekile'ye uğradım.

20 Ekim 1924, Pazartesi

Fırka ve sonra Meclis içtiması. Fethi Bey'in Musul için yarın hareketi takarrür etti [kararlaştırıldı]. Meclis Perşembe günü içtima edecektir.

21 Ekim 1924, Salı

Fethi Bey bugün gitti.

Maarif bütçesini tashih ettirdim [düzelttirdim]. Yarın öğlene kadar vereceğini vaat buyurdu. Bakalım verebilecek mi?

22 Ekim 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile içtiması. Muvazene-i Umumiye Kanunu kabul edildi. Yarın berâ-yı tab [basılması için] İstanbul'a gönderiyorum.

23 Ekim 1924, Perşembe

Reis vekili İsmet Bey Çorum'dan gelebildi. Meclis açılabilirdi. Bütçeyi İstanbul'a gönderebildim.

24 Ekim 1924, Cuma

Çıkmadım. Bedi geldi, görüştük.

Yarın Fırka içtiması var. Hükümet Fırka'ya eyyâm-ı tatiliye [tatil günleri] zarfındaki icraatından malumat verecek.

25 Ekim 1924, Cumartesi

Sabahleyin Heyet-i Vekile. Öğleden sonra Fırka. Başvekil nutkunu söyledi. Tab' edilecek. Salı günü müzakere veya münakaşa edilecektir.

Âdil Bey geldi. Seyfi Bey gelemedi.

26 Ekim 1924, Pazar

Âdil Bey'le görüşüldü. Heyet-i Vekile'de bulundum. İsmet Paşa rahatsız olduğu için Heyet-i Vekile'de bulunamadı.

27 Ekim 1924, Pazartesi

Meclis'te bulundum. Akşam üzeri İsmet Paşa'ya gittik. Fakat göremedik, hasta yatıyordu. Gazi Paşa Çankaya'ya davet etti, oraya gittik.

28 Ekim 1924, Salı

Muvazene-i Maliye Encümeni'nde bulundum.

Seyfi Bey bugün geldi. Âdil Bey ile İsmet Paşa'yı ziyaret ettik.

29 Ekim 1924, Çarşamba

Bugün tatil. Cumhuriyetin sene-i devriyesidir. Merâsim yapılmıştır. İsmet Paşa'ya gittik ve ziyaret ettik ve cumhuriyeti tebrik ettik.

30 Ekim 1924, Perşembe

Meclis'te bulundum. İmar ve İskân Vekâleti hakkındaki istizah [gensoru] başladı.

Âdil ve Bedi Beyler bugün gittiler. Ali Fuat Paşa geldi, istikbal ettik.

31 Ekim 1924, Cuma

Bugün sabahleyin çıkmadım. Evde oturdum. Mühendis Asaf Bey geldi, görüştüm. Öğleden sonra Doktor Tevfik ile beraber biraz dolaşmaya çıktık.

1 Kasım 1924, Cumartesi

Meclis'in ikinci sene-i içtimaiyesi başladı. Gazi Paşa nutkunu söyledi. Fevzi, Fahrettin, İzzettin, Ali Hikmet, Şükrü Naili Paşaların mebusluktan istifaları okundu. İntihabat yapıldı. Sabahleyin Fırka, öğleden sonra da Meclis'te intihabat yapıldı.

2 Kasım 1924, Pazar

Bugün Meclis yok. Heyet-i Vekile'de çalışıldı. İsmet Paşa biraz rahatsız olmasına rağmen yine isbât-ı vücûd etti [hazır bulundu].

Encümenlerin intihabında hazır bulundum.

5 Kasım 1924, Çarşamba

İstizah müzakeresi devam etmektedir. Refet, Celâl ve Necati Beyler cevaplar verdiler. İsmet Paşa, askerlerin istifası meselesine dair biraz söylendi.

6 Kasım 1924, Perşembe

Bugün münakaşat çok hararetli olmuştur. Rauf Bey'in tenkidatı. Recep Bey'in cevabı. Münakaşası.

7 Kasım 1924, Cuma

Bugün Rusların yevm-i mahsusu var idi. Tebrikattan sonra İsmet Paşa'nın yanında toplandık.

8 Kasım 1924, Cumartesi

Münâkaşât devam etti. Rıza Nur Bey'e cevap verdim. Biraz ağır oldu, ama ne çare! İtimat meselesi bitti. 147 beyaz, 19 kırmızı, bir müstenkif [çekimser].

9 Kasım 1924, Pazar

Sabahleyin dairede, öğleden sonra Çankaya'da Gazi Paşa'nın riyasetindeki meclis. Gazi Paşa'nın itidal-perverliği olmasa idi Fırka'nın çarçur olması ve intihabata tekrar başlanması icap edecek idi. Cenabıhak milletimize vifâk ve hüsn-i amiziş [iyi geçinme] ihsân buyursun, âmin.

10 Kasım 1924, Pazartesi

Tütün mukavelenamesini imza ettim. Milletim için hayır ise Cenabıhak hüsn-i intâcına muvaffak buyursun, âmin.

Öğleden sonra Fırka'da bulundum. Fırka Cumhuriyet Halk Fırkası namını aldı.

11 Kasım 1924, Salı

Sabahleyin Muvazene'de, öğleden sonra Meclis'te bulundum. Gece İsmet Paşa'ya gittim, görüştüm.

Kibritler hakkındaki beş teklif sahibine, ayrıca kat'i birtakım teklifler söyledim. Cumartesi cevap verecekler.

12 Kasım 1924, Çarşamba

Dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Geç vakte kadar meşgul oldum.

14 Kasım 1924, Cuma

Evde. Öğleden sonra İsmet Paşa'ya kadar gittim ve eve geldim.

Nezihe rahatsızlandı. 39,8'e kadar harareti çıktı.

15 Kasım 1924, Cumartesi

Muvazene-i Maliye Encümeni'nde. Öğleden sonra Meclis'te.

Bugün Nezihe'nin hastalığı devam etti.

16 Kasım 1924, Pazar

Muvazene-i Maliye Encümeni'nde. Heyet-i Vekile ile biraz bulundum.

Öğlen yemeğini Gazi Paşa hazretlerinde yedik, sabık hizmetlerimize ziyafet verdiler. Akşam Meclis'te Heyet-i Vekile yapıldı. Fırka da oldu.

17 Kasım 1924, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'te isbat-ı vücûd edildi.

Nezihe'nin boğazdan mustarip olduğu anlaşıldı. Bugün Kerim de İzmir'den geldi. Tahsin Bey ile ailesi yine akşam yemeğini bizde yediler.

19 Kasım 1924, Çarşamba

Muvazene-i Maliye Encümeni'nde. Öğleden sonra Meclis'te. Ondan sonra Heyet-i Vekile'de. İsmet Paşa'nın riyasetinde Heyet-i Vekile.

20 Kasım 1924, Perşembe

Sabahleyin Fırka'da. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede tahsisat-ı munzamme [ek ödenekler] meselesi müzakere edildi. Dairede işlerimi gördüm.

21 Kasım 1924, Cuma

Bugün sabahleyin İsmet Paşa evine çağırdı. İstifaya karar verdiğini, Fethi Bey'in kabine teşkiline memur olduğunu, Fethi Bey'in beni ve Recep Bey'i yerlerimizde kalmamamızı arzu eylediğini ve kendisinin de bu fikirde olduğunu söyledi. Kabulde tereddüt etmemekliğimi beyan ve kabulümde ısrar etti. Gazi Paşa da söyledi. İsmet Paşa'nın yanında akdettiğimiz Heyet-i Vekile de buna taraftar oldu.

Geceleyin Fethi Bey çağırdı. Teklif eyledi. Nukât-ı esâsiyemiz [esas noktalarımız] sabit olmak şartıyla cevab-ı muvafakat verdim.

22 Kasım 1924, Cumartesi

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Fırka'da ve Meclis'te. Tahsisat-ı Fevkalade Kanunu kabul edildi. İsmet Paşa'nın istifası kabul olundu. Fethi Bey'in kabinesi okundu. Çarşamba'ya kadar programımızı yapacağımızı ümit ediyorum. Gece Gazi Paşa'nın yemeğinde bulunduk. Eski, yeni kabine hepimiz beraber idik.

23 Kasım 1924, Pazar

Dairede umur-ı devlet ile iştigal. Öğleyin İsmet Paşa'yı ziyaret ettim. Rahatsızlığı devam ediyor. Allah afiyet versin. Kayınvalidesi fazla rahatsız, ölmesi pek muhtemel.

Heyet-i Vekile'de çalışıldı. Programların suret-i tertibi takarrür etti. Yarın tekrar Heyet-i Vekile olacaktır. Arkadaşların kâffesiyle tanıştık.

Akşam üzeri İsmet Paşa'nın kayınvalidesinin öldüğü anlaşıldı.

24 Kasım 1924, Pazartesi

Öğleden sonra beşte Heyet-i Vekile'de bulundum. Şehremaneti ile Rüsumat müdüriyet-i umumiyesi meselesi.

25 Kasım 1924, Salı

Öğleden sonra Fırka'da bulundum. Fırka'dan sonra Düyun-ı Umumiye Komisyonu'nda bulunduk.

26 Kasım 1924, Çarşamba

Beşte Heyet-i Vekile'de içtima. Program tetkik olundu, yarın okunacak. Rus ve Yunan sefirleri bugün geldi, görüştük.

27 Kasım 1924, Perşembe

Program bugün okundu. Müttefikan beyan-ı itimat olundu. Allah muvaffak buyursun, âmin.

28 Kasım 1924, Cuma

Bu Cuma biraz Malike'ye gittik. Evi zararsızdır. İyi bir bağ addedilebilir.

30 Kasım 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de umur-ı cariye [gündelik işlerle] ile iştigal.

3 Aralık 1924, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de a'şârın müzakeresi. Mamafih bugün bitmedi. Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde.

4 Aralık 1924, Perşembe

Rus sefarethanesinde. Meclis'te. Heyet-i Vekile'de.

Aşârın müzakeresi hitam buldu. Layıhanın Meclis'te müzakeresi karargâr oldu.

6 Aralık 1924, Cumartesi

Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde ve Meclis'te.

7 Aralık 1924, Pazar

Sabahleyin Kavânîn-i Maliye'de, öğleden sonra Heyet-i Vekile'de.

9 Aralık 1924, Salı

Sabahleyin dairede umur-ı devlet ile iştigal. Öğleden sonra Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde ve Heyet-i Vekile'de.

10 Aralık 1924, Çarşamba

Sabahleyin Kavânîn-i Maliye'de, öğleden sonra heyet-i umumiye. Epeyce heyecanlı bir celse oldu.

Bugün Des Closier [Düyun-ı Umumiye Meclis-i İdare reisi] gelmiş.

11 Aralık 1924, Perşembe

Sabahleyin Des Closier ile görüştüm.

Öğleden sonra heyet-i umumiye ve Heyet-i Vekile'de bulundum. Reji için devlet inhisarı sistemi kabul olundu. Hazırlanan kanun bugün müzakere ve kabul olundu.

12 Aralık 1924, Cuma

Sabahleyin biraz İsmet Paşa'ya kadar gittim. Hasta, boğazından mustarip.

Öğleden sonra dairede Des Closier ile görüşüldü.

13 Aralık 1924, Cumartesi

Bugün öğleyin Mareşal şerefine verilen ziyafette bulundum. Akşam üzeri Heyet-i Vekile'de.

14 Aralık 1924, Pazar

Fırka'da bulundum. Des Closier ile görüşüldü. Heyet-i Vekile'de bulundum.

15 Aralık 1924, Pazartesi

Meclis'te. Öğleden sonra Şükrü ve Hasan Beylerle beraber Reji layihasını müzakere ettik.

19 Aralık 1924, Cuma

Evde. Öğleden sonra İsmet Paşa'ya kadar gittim. Refet Bey (Bursa) ile beraber. Akşam üzeri Nihat Hayri Beyler geldikleri için çalışamadım.

20 Aralık 1924, Cumartesi

Bugün Bedi geldi. Görüştük.

Hasan Bey ile Reji layihası. Kavânin ve Muvazene-i Maliye Encümenlerinde.

21 Aralık 1924, Pazar

Heyet-i Vekile'de meşguliyet. Muvazene-i Maliye'de.

22 Aralık 1924, Pazartesi

Heyet-i umumiyede. Muvazene-i Maliye'de.

23 Aralık 1924, Salı

Reji Kanunu lâyhasının müzakeresi hitâm buldu.

24 Aralık 1924, Çarşamba

Sabahleyin Muvazene-i Maliye Encümeni'nde.

25 Aralık 1924, Perşembe

Muvazene-i Maliye'de, Heyet-i Vekile'de. Arkadaşların Maliye vekili hakkındaki kanaatleri.

26 Aralık 1924, Cuma

Bugün sabahleyin Âdil Bey geldi. Gara gittim. Müsteşar bey ile beraber İsmet Paşa'ya kadar gittik. Öğleden sonra çalıştım.

27 Aralık 1924, Cumartesi

İsmet Paşa'yı teşyi. Kavânin ve Muvazene-i Maliye Encümenlerinde.

29 Aralık 1924, Pazartesi

Encümende. Ziraat bütçesi.

۱۳ تموز Lundi 43 (پازار ایزنسی) ۲۱ ذی الحجه

۱۹۲-۱۹۴

کرمه عیالی در سر کسبم . طالع اعیان صبه بوز در قوه (۱۰۰)
 حقه کرمه بوز . بنا بر کرمه کرمه رابعه بزمه کرمه کرمه
 دیا بزمه بزمه رابعه کرمه . و بزمه کرمه کرمه کرمه
 ایدار کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه

۱۴ تموز Mardi 44 (صالی) ۲۲ ذی الحجه

۱۹۰-۱۹۱

آندره و کرمه . کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه
 کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه کرمه

1925

1925 yılı başları, hükümetin rejim karşısı kabul ettiği büyük bir kalkışmaya sahne olmuş, Şubat ayında Genç vilayetinde başlayan Şeyh Said isyanı Fethi Okyar hükümetinin istifasına ve 1937'ye kadar sürecektir İnönü hükümetleri devrinin açılmasına neden olmuştur. 4 Mart'ta Tahrir-i Sükun Kanunu kabul edilmiş, 30 Ağustos'ta Atatürk şapka reformunu başlatan Kastamonu konuşmasını yapmış, 30 Kasım'da tekke ve zaviyeler ile türbelerin kapatılmasına dair kanun kabul edilmiştir. Bu yıl Abdülhalik Renda'nın Maliye bakanlığında, asırlardır devletin en önemli gelir kalemi olan aşar vergisinin kaldırılmasına ilişkin kanun 17 Şubat'ta kabul edilmiştir. Renda 17 Temmuz'da, Atatürk ve İnönü'nün isteğiyle Şeyh Said isyanı sonrası incelemelerde bulunmak üzere iki aylık bir Doğu seyahatine çıkmış, dönüşünde Cumhuriyet döneminin ilk Doğu Raporu'nu hazırlamıştır. Babası Arslan Bey bu yıl 16 Haziran'da İzmir'de vefat etmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

Muharrem Bey'in yakın bir kaza kaymakamlığına tayini için Dahiliye'ye söylenecek.

[Arapça] "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Aziz ve Rahim olan Allah'a tevekkül et. Allah ne güzel dost ve ne güzel bir vekildir. Ne güzel mevlâ ve ne güzel yardımcıdır. Ya Rabbi, bizlere mağfiret eyle; dönüşümüz ancak sanadır."

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Onlar da şöyle dediler: 'Biz yalnız Allah'a tevekkül ettik. Ey Rabbimiz, bizi zalimler topluluğunun baskı ve şiddetine maruz bırakma! Bizi rahmetinle o kâfirler topluluğundan kurtar'." [Yunus Suresi, 85/86]

1 Ocak 1925, Perşembe

Sabahleyin Ticaret Encümeni'nde. Öğleden sonra Muvazene-i Maliye'de rüsumat bütçesi. Saat beşte Gazi Paşa hazretleri Konya'ya hareket buyurdular. Bugün Heyet-i Vekile olmadı.

Âdil Bey ile.görüştük. Yarın gidecek.

2 Ocak 1925, Cuma

Evden hiç çıkmadım. Evrakımı tasnif, mektuplarımı tahrir ve mütalaa ile meşgul oldum. Âdil Bey sabah treniyle gitmiş.

3 Ocak 1925, Cumartesi

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı devlet ile iştigal.

Kavanin ve Muvazene-i Maliye Encümenlerinde. Heyet-i umumiyyede bulundum.

4 Ocak 1925, Pazar

Tütün Encümeni'nde bulundum. Heyet-i Vekile'de. Elimizdeki bütün senedatı tab' [basılması] için Kâmil Bey'i İstanbul'a gönderiyorum.

Recep Bey'in istifası. Pek ansızın oldu, malumatımız yok idi. Şükrü Kaya Bey muvakkaten.

5 Ocak 1925, Pazartesi

Muvazene-i Maliye'de ve heyet-i umumiyyede. Dahiliye'ye. Kâtib-i umumî Cemil Bey oldu. Allah muvaffakiyetler versin. Recep Bey istifasını ajanslarla neşrettirdi.

Bedi bugün gelmedi. Muhtar Bey'in sualine cevap verdim.

6 Ocak 1925, Salı

Vekâlet'te Cemil Bey'i ziyarete gittim. Bugün Heyet-i Vekile olmadı. Musul heyeti şerefine başvekil tarafından bir ziyafet verildi. Hazır bulunduk.

7 Ocak 1925, Çarşamba

Öğlen yemeğini Musul heyeti şerefine Hariciye ile verilen ziyafette yedim. Heyet-i Vekile oldu. Cemil Bey de iştirak etti.

Encümenlerde. Ve heyet-i umumiyyede.

8 Ocak 1925, Perşembe

Encümenlerde. Sonra da Heyet-i Vekile'de. Ali Bey de geldi. Heyet-i Vekile nokta-i nazarını Gazi Paşa hazretlerine arz etti.

Şehremini ile biraz yerimizi gördük.

9 Ocak 1925, Cuma

Sabahleyin biraz bağa kadar gittik. Öğleden sonra Heyet-i Vekile gece nısf-ül-leylden [gece yarısından] sonra beşe kadar devam etti. Konya ile muhabere ettik, neticede bir karar verildi.

10 Ocak 1925, Cumartesi

Öğlen üzeri evden çıkabildim. Fırka'da bulundum. Fethi Bey ve Recep Bey beyanatta bulundular. Fethi Bey gerek kendisinin gerek Heyet-i Vekile'deki arkadaşlarının şehreminin müntehap [seçilmiş] olmaları fikrinde bulunduğunu söyledi. Mamafih işi ba'de't-tetkik [incelettikten sonra] müspet bir neticeye vasil olduğu hâlde kanun layihasını Meclis-i Âli'ye takdim edeceğini ilave etti. Bugün ekseriyet olmadığından umumî içtima olmadı.

11 Ocak 1925, Pazar

Encümenlerde ve Heyet-i Vekile'de meşgul oldum. Muvazene-i Maliye ve varidat bütçesinin müzakeresinde bulundum.

13 Ocak 1925, Salı

Muvazene-i Maliye'de, Heyet-i Vekile'de. Tütün Encümeni'nde. İstanbul'dan gelen heyetin ifadatını dinledim.

14 Ocak 1925, Çarşamba

Muvazene-i Maliye'de, Tütün Encümeni'nde. Ve Kavânîn-i Maliye Encümeni'nde.

15 Ocak 1925, Perşembe

Muvazene-i Maliye'de. Heyet-i Vekile'de. Muvazene-i Umumiye Kanunu'nun müzakeresi hitam buldu. Encümen maaştan maada masarifat-ı umumiye'nin bütün fusul ve mevaddında [fasıllarında ve maddelerinde] %5 tenzilat yaptı.

16 Ocak 1925, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra Asaf, Doktor ve Cezmi ile beraber Aşağıyabancı'da gazetede satılık diye ilan olunan bağı görmeye gittik. Bağın yeri iyi ise de yolu yoktur. Gidip gelmek pek güçtür. Doktor ile beraber satın alacağımız bağda bina yaptırmaya karar verdik. Allah kolay getirsin, âmin.

21 Ocak 1925, Çarşamba

Encümenlerde ve heyet-i umumiye'de. Heyet-i umumiye'de tahsisat-ı münzamma [ek ödenek] müzakere edildi. Kazanç vergisi layihası tamamen müzakere ve itmam edildi [tamamlandı].

22 Ocak 1925, Perşembe

Encümeninde, heyet-i umumiye'de. Muvazene-i Maliye'de a'sâr layihası müzakere ve itmam edildi. Allah muvaffak etsin.

Heyet-i Vekile'de.

24 Ocak 1925, Cumartesi

Heyet-i umumiye'de. Bugün Feyzi, Süleyman Sırrı, Celâl, Fuat ve şimendifer müdür-i umumîsi Ziya Beyler Mersin'e gittiler.

28 Ocak 1925, Çarşamba

Tütün Encümeni'nde. Bugün encümen ekseriyetle [...] karar verdi.

29 Ocak 1925, Perşembe

Encümenlerde ve heyet-i umumiyede. Heyet-i Vekile olmadı. Bütçe Cumar-tesi'ne kaldı.

[Farklı bir kalemle daha önceden yazdığı not] Paşa hazretlerinin sene-i dev-riye-i teehhülleri [evlilik yıldönümleri].

31 Ocak 1925, Cumartesi

Bugün bütçe müzakeresi başladı. Bir buçuk saat devam eden bir nutuk irad ettim [konuşma yaptım].

1 Şubat 1925, Pazar

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Umur-ı devlet ile iştigal.

Meclis'te. Muallimlerin terfii hakkındaki kanun. Heyet-i Vekile'de.

2 Şubat 1925, Pazartesi

Bütçe tenkidatı devam ediyor. Gazi Paşa hazretleri geldi. İstasyonda buluna-madım. Heyet-i Vekile'de görüşüldü. Başpapaz meselesi.

3 Şubat 1925, Salı

Meclis'te, Heyet-i Vekile'de. Gazi Paşa hazretlerinin riyaseti altında içtima. Yunanistan'a cevabi nota meselesi.

4 Şubat 1925, Çarşamba

Yunan meselesi hakkında izahat. Hafi celse [gizli oturum].

5 Şubat 1925, Perşembe

Encümende. Meclis'te. Heyet-i umumiye müzakeresi bugün hitam buldu. Cumartesi günü cevap vereceğim.

6 Şubat 1925, Cuma

Evden çıkmadım. Yarın vereceğim cevapları ihzar [hazırlamak] ile meşgul oldum.

7 Şubat 1925, Cumartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye hakkındaki tenkidata cevap verdim. Başvekil de cevap verdi. Bütçelere geçildi.

8 Şubat 1925, Pazar

Sabahleyin encümene (tütün). Öğleden sonra Meclis'te Malûlin Kanunu. Mü-temadi bir mücadele. Gece Heyet-i Vekile.

9 Şubat 1925, Pazartesi

Sabahleyin tütün encümeninde. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Divan-ı muhasebat ve başvekâlet bütçeleri müzakere edildi.

Halit Paşa'nın vurulması.

10 Şubat 1925, Salı

Aşârın müzakeresine ibtidâr olundu [sûratle başlandı]. Ve layiha Ziraat Encümeni'ne havale olundu. Bugün müzakeresine ibtidâr olundu.

11 Şubat 1925, Çarşamba

Maliye bütçesi müzakere edildi. Ziraat Encümeni'nde a'şâr layihasının müzakeresinde bulundum.

12 Şubat 1925, Perşembe

Muhassasât-ı zâtiye [özlük ödenekleri], Düyun-ı Umumiye müzakere edildi. Rûsumata da başlandı. Ziraat Encümeni'nde a'şâr layihasının müzakeresinde bulundum.

13 Şubat 1925, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra biraz Recep Bey'e kadar gittim. Öğleden sonra akşama kadar Ziraat Encümeni'nde a'şâr layihasının müzakere ve intâciyla [neticelendirilmesiyle] meşgul oldum.

14 Şubat 1925, Cumartesi

Rûsumat bütçesinin mütebakisi müzakere ve intâc edildi. Dahiliye bütçesine geçildi.

15 Şubat 1925, Pazar

Aşârın müzakeresine ibtidâr olundu. İkinci celsede Ferit Bey'in işi müzakere edildi.

16 Şubat 1925, Pazartesi

Dahiliye bütçesinin heyet-i umumiyesi müzakere edildi. Hamdullah Suphi Bey'in hitabesi.

17 Şubat 1925, Salı

Sabahleyin Muvazene-i Maliye Encümeni'nde. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Aşâr layihası müzakere ve intâc edildi. Cenabıhak muvaffak bi'l-hayr eylesin, âmin.

19 Şubat 1925, Perşembe

Heyet-i umumiyyede bütçeler müzakeresinde bulundum.

20 Şubat 1925, Cuma

Bugün öğleden sonra Mülkiye'ye kadar gittik ve eve döndük.

21 Şubat 1925, Cumartesi

Bugün İsmet Paşa geldi. İstikbalde bulundum. Sıhhati yerinde görünüyor. Fethi Bey'in Kürt isyanı hakkındaki ifâdatı.

Heyet-i umumiye de bütçe.

22 Şubat 1925, Pazar

Bugün öğleden sonra Fırka'da bulunduk. Ve Tütün İdare-i Muvakkatesi'ni müzakere eyledik. Fırka kabul eyledi.

23 Şubat 1925, Pazartesi

Vilâyât-ı şarkiyede idare-i örfiye ilan edildi. Gazi Paşa hazretlerinin riyaseti altında Meclis'teki Heyet-i Vekile odasında içtima. Fethi Bey'in muhalifler ile görüşmesi.

Dini siyasete alet ittihaz etmenin hıyânet-i vataniye olduğuna dair layiha-i kanuniye ihzarı [kanun tasarısının hazırlanması]. Çok müteessirim. Mali bütün hazırlıklarım boşa gidecektir.

24 Şubat 1925, Salı

Bugün Fırka'da isyan mıntıkası hakkında izahat verildi. Elaziz'in de sukutu [düştüğü] bildirildi. Gece, Gazi, Erkân-ı Harbiye reisi, Meclis reisi ve Fırka reisi paşaların iştirakiyle Başvekâlet dairesinde içtima yapıldı. Ben arkadaşlardan ayrı kanaatte bulundum. Hareketi Kürt siyasî hareketi olarak telakki ettim. "Din vasıta oluyor" dedim. Ekalliyette kaldım.

25 Şubat 1925, Çarşamba

Sabahleyin Meclis'te. Gazi Paşa dün akşamki fazla teessürümü izale için iltifatta bulundu. Çok müteessirim. Memleketin vaziyet-i iktisadiyesi tamamen bozulacaktır. Allah saklasın bir de yekdiğerimize düşer isek felah [kurtuluş] yoktur. Düşmanlarımız bizi rahat bırakmak istemiyorlar. Bilirler ki rahat edersek ileride hiçbir şey yapamayacaklar.

Kanunlar kabul edildi. Reji'nin lağvı kanunu da kabul olundu.

Fethi Bey idare-i örfiye hakkında izahat verdi. Fırka-i muhalife reisi de hükümete müzaheret-i tämme [tam destek] vaat etti.

26 Şubat 1925, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'te, heyet-i umumiye de.

Elaziz'in ahali-i mahalliye tarafından istirdadına [geri alındığına] dair telgraflar. Kürtlerin yüz maktul, yirmi yedi esirleri olduğu, iki buçuk saat mesafeye kadar tard edildikleri [atıldıkları].

Gece mühim bir içtima. Geçen günkü kararın tehir-i icrasına [yürütmesinin durdurulmasına] ekseriyetle karar verildi. Vicdanen çok muazzeb oldum [azap duydum]. Büyük Paşa'yı müteessir gördüğüm için teessürüm fazlalaştı. Fakat ne yapalım? Evvelki günkü kanaatim Elaziz'in istirdadıyla teeyyüd etti [doğru çıktı]. Evvelki kanaatimde ısrar ettim, Allah utandırmasın.

27 Şubat 1925, Cuma

Sabahleyin daireye kadar gittim. Rejî'ye dair olan evâmiri [emirleri] tebliğ ettirdim. Allah muvaffak buyursun. Öğleden sonra evde çalıştım.

28 Şubat 1925, Cumartesi

Bugün Bedi geldi, görüştük.
Meclis'te, heyet-i umumiye.

1 Mart 1925, Pazar

Aynı tarz-ı hayat berdevam. Rüsum-ı istihlakiye [tüketim vergisi] hakkındaki kanunun müzakeresi ve intâcı.

2 Mart 1925, Pazartesi

Bugün Fırka oldu. Bütün gün devam etti. İlyas Sami, İhsan, Ali Cenani, Cemil, Mahmut Esat, Sırrı, Recep, Süreyya, Hasan Fehmi, Feyzi, Şükrü Saraç, Fethi, Hamdullah Suphi Beylerle Müşir Fevzi, İsmet, Kâzım ve Gazi Paşalar irad-ı nutuk eylediler.

Verilen takririn kabulünü Fethi Bey adem-i itimat telakki edeceğini [güvensizlik oyu sayacağını] söyledi. Bu suretle netice-i ârâda [oylama sonucunda] 94 kabul ve 60 adem-i kabul [ret] çıktı. Hükümet ekalliyette kalarak istifa etti.

3 Mart 1925, Salı

Bugün vekâleten idare-i umur ettik. İsmet Paşa'nın kabine teşkilini kabul ettiği anlaşıldı. Maliye'ye, Ticaret vekil-i sabıkı Hasan Bey (Trabzon) geçiyor. Heyet-i umumiye gittim. Hükümet teşekkül etmediği için bütçeler müzakere edilemedi.

4 Mart 1925, Çarşamba

Bugün de Fırka olmadı. Salahiyet kanunu ve hükümet mesleği görüşülmüş. Akşam üzeri geç vakit Meclis'te hükümetin beyannamesi ve kabineye azası okundu. Hükümete 154 rey ile itimat edildi.

Başvekil İsmet Paşa. Dahiliye Cemil. Hariciye Tevfik Rüştü. Ziraat Sabri. Adliye Mahmut Esat. Maliye Hasan. Sıhhiye Dr. Refik. Müdafaa-i Milliye Recep. Maarif Hamdullah Suphi. Ticaret Ali Cenani. Bahriye İhsan. Nafia Süleyman Sırrı.

5 Mart 1925, Perşembe

Bugün rahatım. Sabahleyin Hasan Bey'e kadar gittim. Tebrik ettim ve izahat verdim. Öğleden sonra Bahriye, Maarif, Nafia, Ticaret, Sıhhiye vekillerini tebri-ke gittim. Bir kısmını buldum. Bir kısmını bulamadım. Kart bıraktım. Öğleden sonra Meclis'e gittim. Kengirnlılar ile beraber Nemlizadelere giderek su borularını ısmarladık. Feyzi Bey'de biraz briç oynadık.

6 Mart 1925, Cuma

Sabahleyin ev yerine kadar gidildi. [...] Bey de beraber idi. Evin yeri tespit edildi. Kuyunun yeri de tespit olunmak lazım gelir. Onu da tespit edeceğiz.

7 Mart 1925, Cumartesi

Heyet-i umumiyye kadar gittim. Evime zamanında geldim. Vekil beyleri ziyaret ettim.

9 Mart 1925, Pazartesi

Meclis'e. Eve.

Gazi Paşa hazretlerini Meclis'te ziyaret ettim.

11 Mart 1925, Çarşamba

Heyet-i umumiyye. Meclis'e. Kengirnlıları, Âdil Bey'i davet ettim, yemeği beraber yedik.

12 Mart 1925, Perşembe

Meclis'e, heyet-i umumiyye. Gece yemeği Kengiri mebusu Ziya Bey'de yedik.

13 Mart 1925, Cuma

Bugün evden hiç çıkmadım. Asaf, Tahsin, Âdil, Cezmi, Mahkeme-i Asliye reisi Şevket, Ziya Akif Beyler geldi. Görüştük. Asaf ile evi konuştuk ve elli metro murabba'ı [metrekare] kadar evi tenkis ettik [küçülttük].

15 Mart 1925, Pazar

Bugün heyet-i umumiyyede tütün meselesi müzakere edildi. Maliye vekili ve Yusuf Kemal Bey uzun sözler söyledi. Cevap vermek üzere söz aldım. Gelecek Pazar söyleyeceğim.

16 Mart 1925, Pazartesi

Heyet-i umumiyyede bulundum, erken eve döndüm. Yarın çocukları Afyon'a kadar götürüp tekrar dönmek ve tütün müzakeresinde bulunmak niyetindeyim. Allah millet için hayır ne ise onu ihsan buyursun.

17 Mart 1925, Salı

Sabahleyin erkenden kalktık. Onda istasyona geldik ve yola düzüldük.

18 Mart 1925, Çarşamba

Afyonkarahisar'da. Akşam üzeri hareket ettim. Çocukları orada bıraktım. Cuma günü hareket edeceğiz. Refikaya iki yüz lira verdim.

20 Mart 1925, Cuma

Sabahleyin Toklu'daki evi gördüm. Feyzi Bey ile Necmettin Molla Bey ile öğlen yemeğine Fethi Bey'e gittik. Gazi Paşa hazretleri uykuda oldukları için ziyaret mümkün olmadı. Fethi Bey'de kaldık. Nuri ve Safvet Beyler de geldi. Briç oynadık.

21 Mart 1925, Cumartesi

Bugün Meclis'ten erken çıktım. Ve yarın Yusuf Kemal Bey'e cevap vermek üzere evde hazırlandım. Bedi de ansızın geldi. Tahsin Bey davet etmiş imiş. Çocuklardan bugün telgraf almadım.

22 Mart 1925, Pazar

Sabahleyin çıkmadım. Bankacılar ziyaretime geldi. Bankada imişler.

Öğleden sonra çıktım. Heyet-i umumiye de bulundum. Maalesef beni söyletmeden kifayet-i müzakere takriri [görüşme yeterlilik önergesi] verildi. [...] hayatı, varidat için pek mühim olan bu istihlakat-ı dahiliye [iç tüketim] meselesi müzakere edilmeden, Meclis tenevvür etmeden güme gitti. Şayan-ı dikkattir ki hükümetten kimse bulunmadan Maliye vekili bile rey vermeden salonu terk etti. İki üç sene sonra felaket-i maliyeyi anlayacaklar. Fakat iş isten geçmiş olacak.

Ben de telgraf alır almaz gideceğim.

23 Mart 1925, Pazartesi

Meclis'te heyet-i umumiye de bulundum. Bugün refikadan telgraf aldım. Doğruca İzmir'e gitmekliğimi yazıyor. Yani bankaya reis olmak muvafık değildi demek. Bedi bugün gitti.

24 Mart 1925, Salı

Heyet-i umumiye de bulundum. Bağa kadar gittim. Kuyu açılıyor. İnşaat iyi oldu. Gece Fethi Bey'de idik. Hasan Bey ile beraber.

25 Mart 1925, Çarşamba

Heyet-i umumiye de, öğleden sonra Ticaret Encümeni'nde bulundum. Yarın İzmir'e gitmeye karar verdim. Doktor Bey'in biraderi geldi. Görüştük.

26 Mart 1925, Perşembe

Sabahleyin 11'i 16 geçe Ankara'dan hareket edildi. Eskişehir'e gelindi. Gece yarısında iki saat rötardan sonra Eskişehir'den Afyon'a hareket olundu.

27 Mart 1925, Cuma

Sabahleyin sekize çeyrek kala Afyon'a gelindi. Öğleye kadar İzzettin Paşa'da kaldım. Öğleden sonra bir buçukta Afyon'dan hareket olundu. Akşam üzeri yedi

buçukta Uşak'a muvasalat olundu. Hakkı Bey istasyonda idi. Onunla beraber evine gittik. Geceyi orada geçirdim.

28 Mart 1925, Cumartesi

Sabahleyin yedi buçukta Uşak'tan hareket. Akşam üzeri yedi buçukta Karşıyaka'ya muvasalat olundu. Karşıyaka'da vali, belediye reisi, Sadeddin Bey, mevki-i müstahkem kumandanı, Muzaffer Bey geldiler. Karşıyaka'ya çıkmaya mecbur oldum. Gece yemeği Karşıyaka Belediyesi'nin Fener Kulübü şerefine verdiği ziyafette yedim. On buçukta eve geldik. Neyyire'yi rahatsız buldum, çok zahmet çekmiş. Kimse ile iyi görüşemedim. Yarın istirahat edeceğim.

29 Mart 1925, Pazar

Evde. Bugün çıkmadım. Neyyire'de biraz hararet var. Sebebini anlayamadım. Doktorlar bakıyorlar. Ağabeyim geldi. Biraz görüştük. Yemeği peder ve valideyle beraber yedik.

30 Mart 1925, Pazartesi

Bugün çıktım. Vali, defterdar, mevki-i müstahkem kumandanı, polis müdürü, Jandarma kumandanı, vilayet mektubcusu, belediye reisini, Halk [Fırkası] mutemedi Sadreddin Bey'i ziyaret ettim. Ağabeyimde biraz kaldım. Fakat pek az görüşebildim. Yemeği Kerim'de yedik.

31 Mart 1925, Salı

Aşağıya indim. Ömer'e gittim. Biraz da Haydar Rüştü Bey'i gördüm. Başka yere gitmedim. Yemeği dairede yedik.

1 Nisan 1925, Çarşamba

Bugün Neyyire'nin fazla harareti var. Gece 40,5'a kadar çıktı. Sayıkladı. Hulusi Bey mükerreren geldi. Fena bir gece geçirdi.

7 Nisan 1925, Salı

İzmir'de. Yemeği Ömer Bey'de yedik. İzzettin Paşa'nın istikbaline gittim. Salimen geldiler. Neyyire bugün daha iyidir.

8 Nisan 1925, Çarşamba

Validenin işini takip ettim. Bugün defterdar beyle vali paşaya gittim. Ev ve eşya meselesini söyledim. Valideye tahsis edilen ev Yunanlının değil.

Gece biraz İzzettin Paşalara kadar gittik.

9 Nisan 1925, Perşembe

İzmir'deyim. Gece Bornova'ya kadar gittim. Neyyire ameliyat yapıldı. Hâli o kadar iyi değildir. Harareti vardır. Balçova'ya kadar gittim.

10 Nisan 1925, Cuma

İzmir'deyim. Evden çıkmadım. Ömer geldi, görüştük. Biraz defterdar ve Edhem Beylere gittik. Edhem Bey'i bulamadık.

12 Nisan 1925, Pazar

İzmir'de. Biraz çıktım. Bazı zevata veda ettim. Gece yarısından sonra hareket. Trende Sadreddin Beyefendi ile beraber idik.

13 Nisan 1925, Pazartesi

Öğleden sonra Afyon'a muvasalat. Altıda hareket. Gece yarısı Eskişehir'e muvasalat. İki buçukta bindik. Tekrar iki tren olmuş.

14 Nisan 1925, Salı

Öğleden sonra bir buçukta Ankara'ya muvasalat. Eve geldim, tıraş oldum, Meclis'e gittim. Gece Süreyya, İbrahim, Feyzi Beyler geldi görüşüldü.

15 Nisan 1925, Çarşamba

Meclis'te. Öğleden sonra İsmet Paşa'ya kadar gittim. Gazi Paşa hazretleri ile orada biraz görüştüm. Şeyh Said'in tutulduğunu tebşir ettiler [müjdelediler]. Sabahleyin Doktor'la bağa kadar gittik. Asaf Bey'i de gördüm.

16 Nisan 1925, Perşembe

Ankara'dayım. Meclis'te.

Ev için henüz bir karar veremedik. Çünkü şehremanetiyle işimizi bitiremedik.

17 Nisan 1925, Cuma

Ankara'da. Yahşi Han'a kadar gittik. Kendimi iyi görmüyorum. Biraz öksürüyorum, soğuk almış olacağım.

18 Nisan 1925, Cumartesi

Bugün Kerim'den Karataş'taki eve naklettiklerine dair telgraf. Öksürüğüm devam ediyor. Kerim'e İtibar-ı Milli hisselerinden 150 lira gönderdim.

19 Nisan 1925, Pazar

Öksürüğüm fazla. Refikama, Latif ve Hakkı Beylere telgraflar. Refikaya, Bedi Bey'e, Âdil'e mektuplar.

İzmir Tahmil ve Tahliye Şirketi'nin teessüs ettiğini haber aldım.

20 Nisan 1925, Pazartesi

Bugün Sadreddin Bey gittiği için dışarıya çıktım. Fakat nâdim [pişman] oldum, rahatsızlığım tezâyüd etti [arttı]. Muvazene Encümeni'nde de fazla tuttular. Öksürüğüm berdevam. Biraz da sıtmam var.

21 Nisan 1925, Salı

Bugün hiç çıkmadım. Evimde oturdum. Rahatsız idim. Biraz da hararetim var. Bir şey yemedim. Bitap bir hâlde uyumuşum.

22 Nisan 1925, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Dünden daha iyiyim. Gazete okuyarak, mektup yazarak biraz vakit geçirdim. Hakkı Bey'den telgraf aldım. Neyyire'nin daha iyi olduğunu ve Kordon'daki eve nakil ettiklerini yazıyor.

23 Nisan 1925, Perşembe

Iyd-ı millî [millî bayram]. Biraz çıkayım dedim. Mektupları postaya verdim. Çok yoruludum. Ter içinde kaldım. Tebrikattan sonra eve avdet ettim. Bitap düştüm. Arife günü. Çok da sıkıldım. Malta'dan avdetimden sonra yalnız geçirdiğim ilk bayramdır. Muteessir olmamak kabil değil. Doktor bugün gitti.

24 Nisan 1925, Cuma

Bayramın ilk günü. Daha iyiyim. Meclis'e kadar gittim. Arkadaşlarla bayramlaştım. Reisicumhur hazretlerine arz-ı tebrikat eyledik. Oradan eve geldim. Yapayalnız oturdum. Sabahleyin birçok arkadaş tebrike geldi.

25 Nisan 1925, Cumartesi

Bütün gün evde oturdum. Rahatsızlığım yine biraz geçti. Hararetim yok. İzmir'dekilerden ancak bugün tebrik telgrafnameleri alabildim.

26 Nisan 1925, Pazar

Bugün de hiç çıkmadım. Evimde oturdum. Bugün dünden daha iyiyim. Asaf geldi. Ev için biraz görüştük. Taş nakliyatını yapmaya karar verdim.

27 Nisan 1925, Pazartesi

Bugün biraz çıktım. Meclis'e kadar gittim. Mektuplar verdim. Telgraflara cevap verdim. Zülfü Bey'e borcum olan yüz elli lirayı verdim.

28 Nisan 1925, Salı

Bugün de öğlen çıktım. Biraz bağa kadar gittik. Taş nakliyatına başlandı.

29 Nisan 1925, Çarşamba

Eşyayı hazırladık. Bağladık. Göç etmek epeyce güç bir mesele imiş. Latif ve Âdil Beylerden telgraflar. Valide ile paşa hakkında komisyon tasdiki kararı vermiş. Bakalım ne vakit gönderebilecekler?

30 Nisan 1925, Perşembe

Göç ettim. Eşyayı Süreyya Bey'in evine gönderdim. Ben de Doktor'un evine geçtim. Bir oda hazırladım. Öğleden sonra biraz çıktım. Cezmi geldi. Görüştük. Ömer'i İstanbul'da görmüş. Bugün İzmir'e varabilecek.

1 Mayıs 1925, Cuma

Sabahleyin istasyona gittim. Doktor ilk trenle gelmedi. Ancak öğleden sonra ikinci trenle geldi.

2 Mayıs 1925, Cumartesi

Biraz işlerle meşgul oldum. İsmet Paşa hazretlerini biraz gördüm. Pazartesi öğle yemeğini beraber yiyeceğiz. Evine davet etti. Meclis'e ve devâire [dairelere] biraz uğradım.

3 Mayıs 1925, Pazar

Bugün öğleden sonra Asaf Bey'e gittim. Almanlar da geldi. Nihayet on bin lirayı tecavüz etmemek üzere mutabık kaldık. Peşinen üç bin lira vereceğim. Mütebakisini mukassatan [taksitle] ve nihayette vereceğim. Dört ayda bitirecekler. Öğleden sonra arsayı gördük, beğendiler. Doktor'un işini bankada yaptık. Fakat muhasebeci itiraz etmiş. Biçimsiz bir mesele oldu.

4 Mayıs 1925, Pazartesi

Bugün ansızın vefat eden Rize mebusu Rauf Bey'in cenazesinde bulundum. Öğlen yemeğini İsmet Paşa'da yedim. Üç saat kadar konuştuk. Avdetimde Doktor ve refikamın telgrafını buldum. "Evrak tehhür etti [gecikti], geliniz" diyor. Ben de hemen gitmeye karar verdim. Yalnız bugün İsmet Paşa'ya Gazi Paşa hazretlerini görmek için müsaade istemiş idim. Söylememiş ise hemen gitmek muvafık olur.

5 Mayıs 1925, Salı

Meclis'ten bin beş yüz lira aldım. İki yüz ellisini bankanın ikinci taksitine, ellisini Tayyare ianesine verdim. Bini de Doktor'a verdim. İsmet Paşa'yı gördüm, söylemiş. Yarın gitmeye karar verdim. Vekil beylerin ekserisini ziyaret ettim. Cenani Bey, Ömer'i Meclis-i idareye tayin edeceğine söz verdi. Hasan Bey'in İzmir hakkındaki sözleri.

6 Mayıs 1925, Çarşamba

Sabahleyin kalktım. Eşyayı topladım. Asaf Bey'e ev için iki bin lira verdim. Ankara'dan on biri on yedi gece hareket edildi. Akşam Eskişehir'e geldim. Yolda rahat ettim. Eskişehir'den sonra iki kişilik bir kompartımanda idim. Ilgaz, Karacaören, Uşak, Afyon'a varıldı. Hareketimden evvel telgraflar verdim.

7 Mayıs 1925, Perşembe

Sabahleyin sekizde Afyon'a muvasalat. İzzettin Paşa istasyondaydı. Eve gittik. Biraz görüştük. Yemek yedik. Tekrar İzmir istasyonuna geldik. Bir buçukta hareket, yedi buçukta Uşak'a muvasalat. Hakkı Bey istasyonda, kaymakam da orada idi. Eve gittik. Gece posta geldi. Latif'in mektubunda valide ile pederin hasta olduğu yazılı. Bakalım nedir?

8 Mayıs 1925, Cuma

Sabahleyin Uşak'tan hareket. Akşam üzeri sekiz buçukta İzmir'e muvasalat. Çocuklarımı iyi buldum. Valide ve peder rahatsız, yataktadırlar. Gece Ömer Bey de geldi. Biraz görüştük.

10 Mayıs 1925, Pazar

Bugün sabahleyin çıktım. Ömer'e, hükümete kadar gittim. Halit Bey'i, Şevki Bey'i gördüm. Defterdar beyi göremedim. Öğleden sonra Fuat Beyefendi'ye kadar gittim. Orada iken Fahri [Fahrettin] Paşa da geldi. Görüştük.

11 Mayıs 1925, Pazartesi

İzmir'deyim. Akşam üzeri çıktım. Ömer'e kadar gittim. Akşam üzeri Hüsnü Bey geldi. Vesaiki [belgeleri] tetkik etti. Validenin ayrı, pederin ayrı olarak istemesi daha muvafık görüldü. Abdülkadir ve Yusuf Efendiler geldi, görüştük.

12 Mayıs 1925, Salı

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra çıktım. Biraz defterdara uğradım. Remzi Bey'e kadar gittim. Saçlarımı kestirttim. Aziz Bey'e uğradım. Ağabeyime de uğradım. Eve geldim. Gece valide biraz rahatsızlandığı için çıkmadım.

19 Mayıs 1925, Salı

İzmir'de. Gece İzzettin Paşa'ya gittim. İstikbal ettim.

20 Mayıs 1925, Çarşamba

Bugün bütün gün yağmur yağdı. Hiç çıkmadım. Pederin evrak-ı kadîmesini [eski belgelerini] ayıkladım. Ömer ve Faik Beyler geldiler. Faik Bey Cumartesi günü gidiyormuş. Asaf Bey'den, "Mukavele yarın imzalanacak. İnşaata başlandı" diye telgrafıma cevap aldım.

24 Mayıs 1925, Pazar

Evden hiç çıkmadım. Gece on bir buçukta evden hareket ettim. Araba ile istasyona geldik.

25 Mayıs 1925, Pazartesi

Öğleden evvel Uşak'a geldik. Hakkı Bey ile istasyonda görüştük. Öğleden sonra zamanında Afyon'a geldik. Tren Afyon'dan tam zamanında hareket etti. On ikide Eskişehir'e geldik.

26 Mayıs 1925, Salı

Öğleden sonra bir buçukta Ankara'da. Eve geldim. Doğru İskân'a gittim. Evrakı verdim. Ali Cenani Bey'i gördüm. Meclis binasına gittim. Mehmet Emin ve diğer arkadaşlarla görüştüm.

27 Mayıs 1925, Çarşamba

Sabahleyin Asaf Bey ile Emin ve Cezmi Beylerle inşaatlara kadar gittik. İnşaat yapılıyor. Öğleden sonra bizim diğer yere kadar gittik. Bir miktarını satıp evin parasını çıkartmak istedim. Bankacılar bırakmadı.

Akşam üzeri Celâl Bey'le Bayındır'a kadar gittik.

28 Mayıs 1925, Perşembe

Süleyman Sırrı Bey geldi. Ali Cenani Bey ile, Hasan Bey ile görüştüm. İsmet Paşa'yı ziyaret ettim. Müşarünileyhin [adı geçenin] teklifatı. Düşünmeden cevap veremeyeceğimi, cevabımı Haziran'da verebileceğimi söyledim.

Emin Bey ile mektup gönderdim. Mübadele işi bakalım nasıl olacak? Kanun-suz bir şey istemek bittabi aklımdan geçmez.

29 Mayıs 1925, Cuma

Çok sıcak. Sabahleyin bahçeye kadar Asaf Bey'le beraber gittik. Öğleden sonra evden hiç çıkmadım. Faik Bey geldi. Oturduk. Akşama kadar konuştuk.

30 Mayıs 1925, Cumartesi

Sabahleyin İskân'a gittim. İkinci evi temin imkân haricindedir. Çaresiz söyledikleri gibi hareket etmek icap eder.

Cemil Bey'in ifadesine nazaran İstanbul müfettişliği için ben de mevzubahis olmuşum.

31 Mayıs 1925, Pazar

Ankara'dayım. İşleri bitirdim. Yarın avdet eylerim.

91 gün vade ile İş Bankası'ndan üç bin beş yüz lira aldım. İkinci imza sahibi Süleyman Sırrı Bey'dir.

1 Haziran 1925, Pazartesi

Ankara'dan on biri on altı gece hareket. Akşam Eskişehir'e muvasalat. Eskişehir'den ikide hareket. Necati Bey beraber.

2 Haziran 1925, Salı

Sabahleyin sekize çeyrek kala Afyon'a muvasalat ve hemen hareket. Uşak'tan Hakkı Bey de iştirak etti. Beraber geldik. On buçukta İzmir'e muvasalat. Cümlesini sıhhatte buldum. Peder daha zayıf.

6 Haziran 1925, Cumartesi

Vali muavini ve mektubucuyu gördüm. Yarınki içtimada karar vereceklermiş. Balçova'ya kadar çocuklarla gittik. Doktor'dan telgraf aldım. On birinde Ankara'dadır diyor.

8 Haziran 1925, Pazartesi

İzmir'deyim. Validemin mübadele meselesi henüz halledilmedi.

9 Haziran 1925, Salı

İzmir'de annemin mübadele meselesine bugün de başka türlü bir karar verildi. Nüzhet Bey'in hissesi hariç bırakıldı. Bugün evrakı alamadığım için Perşembe günü hareket edebileceğim. Yarın gidemeyeceğim. Binaenaleyh İsmet Paşa hazretlerine verdiğim sözü tamamen tutamayacağım. İki gün sonra gitmiş olacağım.

10 Haziran 1925, Çarşamba

İzmir'deyim. Evrakı aldım. İnşallah yarın hareket edeceğim. Doktor'a Uşak'tan yazacağım.

11 Haziran 1925, Perşembe

Sabahleyin yediyi on gece İzmir'den hareket edildi. Akşam yediyi çeyrek geçe Uşak'a muvasalat olundu. Neyyire ve Hakkı Bey istasyonda idiler. Eve gittik. Dün gece uyuyamamıştım. Uşak'ta iyi uyudum. Doktor'a Cumartesi Ankara'da bulunacağıma dair telgraf verdim.

12 Haziran 1925, Cuma

Sabahleyin Uşak'tan hareket. On ikide Afyon'a muvasalat. Altıyı on gece Afyon'dan hareket. Gece yarısı Eskişehir'e muvasalat. Eskişehir'den bir saat rötat ile hareket edebildik.

13 Haziran 1925, Cumartesi

Tam zamanında Ankara'ya muvasalat.

İşkân'a giderek evrakı verdim. Sırrı Bey'i gördüm. Eve gittik. İnşaat gayet iyi gidiyor. Gece Doktor ve Kemal -Bursa valisi- ve Faik Beylerle beraber kaldık.

14 Haziran 1925, Pazar

Bugün Doktor'un Nafia'daki işini gördüm. Dahiliye, Sıhhiye, Müdafaa-i Milliye, Hariciye vekillerini Başvekâlet dairesinde gördüm. İsmet Paşa ile görüştüm. Yarın öğleyin yemeğe davet etti. Görüşeceğiz. Akşam üzeri kâtib-i umumi vekili ve diğer rûfeka ile görüştüm.

Ömer'e doktorun parasını telgraf ile gönderdim.

15 Haziran 1925, Pazartesi

Ankara'dayım. Öğle yemeğini İsmet Paşa hazretleri ile beraber yedik, eve gittik. Gazi Paşa hazretleri evimi tetkik buyurdular. Oradan üçümüz de çiftliği gittik. Akşama kadar orada kaldık. Akşam üzeri avdet ettik. Devair kapanmıştı.

16 Haziran 1925, Salı

Ankara'dayım. İşkân'daki iş bitti. İmza edilmek üzeredir. Öğleden sonra Bedi'yi gördüm. Öğleden evvel göremedim. Cemil Bey'i de ziyaret ettim.

Öğleden sonra Asaf Bey de dahil olduğu hâlde hep birden eve gittik. Ev iyi ilerliyor. Sabahleyin çatı aksamını da gördüm. Onlar da çok iyi ve kuru bir ke-resteden yapılmış. Pederin ağır hasta olduğuna, ümid-i salâh [iyileşme ümidi] olmadığına dair Nerime'nin telgrafı.

17 Haziran 1925, Çarşamba

Pederimin dün saat üçte rahmet-i rahmana kavuştuğunu aldığım telgraftan anladım. Son deminde bulunamadığım için çok müteessirim. Valideme ve diğerlerine telgraflar yazdım. İşleri bitirdim. Yarın hareket edeceğim. Vekil beyleri akşam üzeri gördüm. Veda ettim. İnşallah Temmuz'un onunda burada buluna-cağım. Çankırı'ya yol parası için 20 bin lira, Çerkeş'e 6 bin lira için telgraflar yazdım. Uşak'ta müddei-i umumî muavini Hüseyin Efendi'yi gördük.

18 Haziran 1925, Perşembe

İkinci trenle Ankara'dan hareket. Bedi ve Doktor Beyler Ankara'da kaldılar. Yarın hareket edecekler. Gece saat on buçukta Eskişehir'e gelindi. İki de Eskişehir'den hareket.

19 Haziran 1925, Cuma

Sabahleyin sekize çeyrek kala Afyon'a muvasalat. Birde Afyon'dan hareket. Yedide Uşak'a muvasalat. Çocukları iyi buldum. Hemşire yine zayıf.

20 Haziran 1925, Cumartesi

Uşak'ta biraz halı tezgâhlarını dolaştım. Öğleden sonra ailetin değirmene gidildi. Akşam avdet olundu. Akşam yemeği değirmende yedik.

Hakkı Bey'e halılar için yüz lira daha verdim. Bütün verdiğim para iki yüz lira oldu.

21 Haziran 1925, Pazar

Sabahleyin sekiz buçukta Uşak'tan hareket. Akşam sekiz buçukta İzmir'e muvasalat. Yolda Alaşehir'de Hüseyin Bey ile görüştüm.

23 Haziran 1925, Salı

İzmir'deyim. Validemin işleriyle meşgulüm. Oto ile Balçova'ya kadar gidildi. Atnaşola [?] bahçesindeki yanlışlık tetkik edildi. Atnaşola'nın bahçesinden sarf-ı nazar etmek muvafık olur kanaatindeyim.

24 Haziran 1925, Çarşamba

İzmir'deyim. Balçova'ya gidildi. Gece Kerim'e gittik. Kerim yoktu, görüşemedik. Halide Hanım kendi işleri için geldi, biraz görüştük.

25 Haziran 1925, Perşembe

İzmir'deyim. Evrak ile meşgul oldum. Gece evde kaldım. Annem ile ve bira-derlerimle biraz görüştüm. Çocuklarım Kerim'de.

26 Haziran 1925, Cuma

Sabahleyin valideyi aldım. Üçkuyular'a ve Paradiso'ya götürdüm. Oradan Karşıyaka'ya gittik. Gece eve avdet ettik. Yalnız Nerime, Nezihe halalarında kaldılar.

27 Haziran 1925, Cumartesi

İzmir'deyim. Validenin işleri henüz bitmedi. Sıkılıyorum. Evi de kimseye kiralayamadık. Annem yine sıkıntı çekecektir. Evi görmek için Amerikalılar geldiler. Âdil Bey geldi, görüştük, Ömer Bey de beraber. Evrakın bir kısmını aldı.

28 Haziran 1925, Pazar

İzmir'de. Bugün de işlerim ile meşgul oldum. Valide beni vekil-i umumî yaptı. Ben de Ömer Ağabeyimi tevkil eyledim [vekil bıraktım]. [...] Buca'da ev tuttu, bizim eve gelmedi.

1 Temmuz 1925, Çarşamba

5,5'ta İzmir'den hareket. Dört buçukta Bandırma'ya muvasalat. Soma-Bandırma kısmı da güzel. Gülnihal vapuruna bindik. 8,5'ta hareket olundu.

2 Temmuz 1925, Perşembe

Sabahleyin beş buçukta vapurdan çıktık. Motor ile Moda'ya. Kayınvalide rahatsızlandı. Güç hâl ile Pendik'e gidebildi. Bugünü Moda'da Bedi Bey'in yanında geçirdim.

3 Temmuz 1925, Cuma

Erenköy'e ve oradan akşamüstü Pendik'e geldik.

5 Temmuz 1925, Pazar

Sabahleyin Tuzla'ya gittim. Öğlene doğru avdet eyledim. Tuzla suyu harika bir şey. Hem müşhil hem de çok müdrir [idrar sökücü].

6 Temmuz 1925, Pazartesi

Bugün de Tuzlaya gittim. Daha erken gittiğim için avdetim de erken oldu. Bir damacana su da beraberimde aldım.

7 Temmuz 1925, Salı

Tuzla'ya gitmedim. Suyu evde içtim. Aynı tesiri gördüm. Öğleden sonra İstanbul'a indim. Seyfeddin, Raşid, Âdil Beylere gittim. Gözlüğümü verdim. Fanila, gömlek aldım. Çorap aldım.

8 Temmuz 1925, Çarşamba

Gece Erenköy'de. Sabahleyin dokuzu sekiz geçe ile Haydarpaşa'ya indim. Doktor Tefvik'i bekledim. Görüştük. Biraderi kereste satışı yapamazsa iki bin lira veremeyeceğini söyledi. Veremezse evimin işi berbat olacaktır. Evi ikmal

edemeyeceğim. Kendisinden rica ettim. Hiç olmazsa satış yapamaz ise Asaf Bey'e bin lira göndersin.

Tütün depolarını, Cibali fabrikasını gezdim. Noksan kalan eşyayı, yol elbisesi, seyyar karyolanın cibinliğini bugün aldım.

9 Temmuz 1925, Perşembe

Gece Erenköy'de. Sabahleyin dokuzu sekiz geçe ile indim. Kırzade Mustafa Bey'e, Âdil Bey'e gittim. Öğlen yemeği Âdil Bey'de yedim. Bir buçukta Semiramis vapuruna gittik. Fuat ve Salih Vahit Beyleri teşyî ettik [uğurladık]. Gözlüklerimi, saatimi aldım. Donanma Pazarı senedâtını % 5 noksaniyle Şark Eşya Pazarı Şirketi senedâtıyla mübâdele ettim. Yedi buçuk vapuruyla Pendik'e döndüm.

10 Temmuz 1925, Cuma

Sabahleyin ona beş kala Pendik'ten hareket ettim. Şimendiferde Sabri Bey de vardı. Onun yanında oturdum. Geceyi vagonlarda bir yatakta geçirdim. Uyu-yamadım.

11 Temmuz 1925, Cumartesi

Sabahleyin on buçukta Ankara'ya geldik. Eve geldim. Yemeğe gittim. Asaf Bey ile beraber biraz eve kadar gittim. Evin ikinci katı da bitmek üzere. Eylül'ün ortasında bitirebileceklerini ümit ediyorum.

İsmet Paşa hazretlerini gördüm. İhsan Beyefendi, müsteşar Said Bey'i gördüm.

12 Temmuz 1925, Pazar

Ankara'dayım. Hasan Bey'den henüz bir haber yok. İsmet Paşa hazretlerini gördüm. Üç bin liralık bir çek verdi. Yarın mütebaki hazırlığı ikmal edeceğim. Şehremaneti Heyet-i Fenniye müdürü ile [...] köyündeki yeri gezdik.

Akşamüstü Saffet Bey'de Nuri, Feyzi Beylerle bir brîç yaptık.

13 Temmuz 1925, Pazartesi

Bugün Osmanlı Bankası'na gittim. Kâzım Efendi'ye beş yüz, Doktor'a üç yüz, Hakkı Bey'e iki yüz, Niyazi Asım Bey'e yirmi lira, yani bin yirmi lira gönderdim. Diyarbekir'e bin liralık bir mektup aldım. Diğerlerini yanımda tuttum. Ümit ederim ki çocuklara üç ay için beş yüz lira kâfi gelecek. Kendilerine mektupla izahat vereceğim.

Şehremaneti Heyet-i Fenniye müdürü ile Haydar Bey sekizinci kilometrede göremedim. Feyzi Bey'i gördüm.

14 Temmuz 1925, Salı

Ankara'dayım. Müteahhitler ile görüştüm. Biraz Hasan Bey'i gördüm. Hasan Bey Çarşamba günü gelebilecekmiş. Bir çanta, biraz öteberi aldım. Çarşamba gelirse, Cuma günü hareket mümkün olacaktır ümidindeyim.

15 Temmuz 1925, Çarşamba

Bugün Hasan Bey geldi. Cuma günü harekete karar verdim.

Müteahhitler, Sırrı ve Asaf Beylerle beraber eve kadar gittik. Bazı cihazları kendilerine söyledim. İnşallah ev iyi olacaktır. Bakalım Doktor muavenet edebilecek mi? Asıl mesele orada. Muavenet edemezse Ziraat Bankası'ndan istikraz yapmaktan başka çare yoktur. Linolyum yerine ksiloit koymaya karar verdim.

16 Temmuz 1925, Perşembe

Ankara'dayım. Sabahleyin postanede fayansları vesaireyi gördüm. Öğleden sonra pek geç bir zamana kadar İsmet Paşa hazretleri ile görüştüm. Akşam üzeri biraz Asaf Bey'in eve uğradım. Çocukları sünnet etti. Müsaade aldım, ayrıldım. Gece biraz Yahya Galip ve Süreyya Beyler geldi. Erken kalkmak üzere yattım.

Çocukların her birine argenté birer hokka aldım.

17 Temmuz 1925, Cuma

Sabahleyin ikinci tren ile hareket ettik. Zamanında Eskişehir'e gelindi. Eskişehir'de Tuzcuzade Hamdi Bey de vardı. Gece ikide Eskişehir'den hareket.

18 Temmuz 1925, Cumartesi

Sabahleyin Afyon'a muvasalat olundu. Zamanında hareket. Altıda Konya'ya muvasalat. Yemekte iken vali Aziz Bey ile belediye reisi Kâzım Bey geldiler. Biraz görüştük. Yedide Konya'dan hareket edildi. Yolumuza devam.

19 Temmuz 1925, Pazar

Sabahleyin Yenice'ye muvasalat. Öğleden sonra Adana istasyonuna vardık. Avni Paşa ile evine gittik. 220 liraya otomobil tutmuş. Öğleden sonra bir buçukta otomobil ile hareket. Osmaniye'den geçerek gece Kelek istasyonuna geldik. Geceyi orada geçirdik.

20 Temmuz 1925, Pazartesi

Sabahleyin Kelek'ten hareket. Öğleden evvel Ayıntap'a muvasalat. Öğleden sonra Kilis'e kadar gittik, geldik. Geceyi Dayı Ahmet Ağa'nın evinde geçirdik.

21 Temmuz 1925, Salı

Sabahleyin Ayıntab'dan hareket. Nizip ve Birecik'e uğrayarak ikindiüstü Urfa'ya geldik. Urfa'da geceyi vali Fuat Bey'in evinde geçirdim.

22 Temmuz 1925, Çarşamba

Sabahleyin Urfa'dan hareket. Öğleden evvel Siverek'e muvasalat. Bir buçuk saat kadar Siverek'te kaldım. Yarımda hareket. Dörtte Diyarbekir'e muvasalat, [Fahrettin] Paşa'ya gittim, vali paşayı gördüm. Lisede yerleştim.

23 Temmuz 1925, Perşembe

Diyarbekir'de. Sabahleyin mebus arkadaşları ziyaret ettim. Öğlen yemeğini

Şeref Bey'de yedik. Öğleden sonra [Fahrettin] Paşa'yı gördüm. Gece Mürsel Paşa'da yemek yedik.

24 Temmuz 1925, Cuma

Sabahleyin otomobil ile Bitlis vali vekili ve fırka kumandanı Kâzım Paşa ile beraber hareket.

Sinan köyünde yemek yedik. Genco ve Hüsnü [?] Ağaların – ki âsî [?] sayılırlar – köyleri önünde Paşa'nın otomobili bozuldu, bizim oto ile Garzan'a geldik.

25 Temmuz 1925, Cumartesi

Sabahleyin Siirt'e geldik. İstikbal edildik. Öğleyin biraz uyudum. Öğleden sonra hükümete ve belediye gittik.

26 Temmuz 1925, Pazar

Siirt'te. Öğleden sonra akşama doğru hareket. Bütün gece yürüdük. Zadiye Sor'da iki saat kadar kaldık.

27 Temmuz 1925, Pazartesi

Zadiye Sor'dan güneş ile beraber hareket. Alaturka yarımında Duhan'a muvasalat. Şeyh Abdülbaki Efendi ile dört refiki refakat ettiler. Araba ile hareket. Yolda yine birçok müstakbilin [karşılayıcılar]. Köprüde de öyle. Biraz belediye uğradım. İkametgâha geldik. Biraz uyudum. Akşam üzeri biraz vilayete kadar gittim.

Bitlis'i tahminimin fevkinde harabe buldum. Burasını şenlendirmek için fevkalade uğraşmak lazım.

28 Temmuz 1925, Salı

Bitlis'teyim. Gündüzün belediye dairesinde ahali ile görüştüm. Öğleyin karar-gâhta. Akşam üzeri Şeyh Abdülbaki Efendi'de yemek yedim. Gece yola çıkılmadı.

29 Temmuz 1925, Çarşamba

Öğleden ancak iki saat evvel yola çıkabildik. Öğlen yemeğini Soğuksu başında yedik. Akşam üzeri Karçıkan'ın Sabur karyesine geldik. Geceyi orada geçirdik. Güzeldere'yi gördüm. Muhacirin için iyi bir yer. Arazisi tamamen su altı. Nokta-i nazarımı kısmen Van'dan bildireceğim. Hasan Baka'nın damında, Şeyh Abdülbaki ve Faris Efendiler de beraber idi.

30 Temmuz 1925, Perşembe

Sabahleyin Sabur'dan hareket olundu. Öğleden evvel ([...]) Reşadiye'nin yeni merkezine geldik. Yemeği orada yedik. Öğleden iki saat sonra çıktık. Geceleyin Norkuh'a geldik. Norkuh'ta dışarıda yattık.

31 Temmuz 1925, Cuma

Sabahleyin Norkuh'tan kalktık. Zevalden üç saat evvel Vastan'a geldik. Vastan kaymakamı Muhtar Bey ile biraz görüştüm. Zevalden bir saat evvel Vastan'dan

hareket. Adremit'e geldik. Biraz bir şeyler yedik. Oradan [...] tuttuk. Yolda vali bey ile mülkiye müfettişi Necib Bey karşıya çıkmışlardı. Oto ile hükümet konağına geldik. Hükümet konağında geceledik. Otonun tamiri biterse yarın hareket etmek isterim. Gece belediyenin ziyafetinde bulunduk. Tayyareciler de beraber idi.

1 Ağustos 1925, Cumartesi

Bütün gün Van'da kaldık. Hastanede bir banyo yaptım. Belediye, heyet-i tetkikiye, kumandanlık ve vilayet ile görüşüm. Yarın Muş'a gitmek üzere Tatvan'a kadar otomobil ile gitmeğe karar verdim.

2 Ağustos 1925, Pazar

Sabahleyin alaturka onda otomobil ile hareket. İskele köyü önünde tayyarecilerin telinden bir kaza geçirdik. Hamdolsun geçti.

Şoförün bir Siirtlinin kendisini bir gece Siirt'te nasıl yağmaladığı hakkındaki menkıbesi. Öğlen yarım saat kadar Erciş'te kaldım. Elceviz'da hiç kalmadım. Gece ezandan biraz sonra Ahlat'a gelindi. Bitlis'ten hayvanların Osmaniye'de hazır olduklarına, altmış liraya tutulduklarına dair telgraf.

3 Ağustos 1925, Pazartesi

Sabahleyin yarımda Ahlat'tan hareket. Üç buçukta Alihan'a muvasalat. Hayvanlar ile Norşin'e gelindi. Norşin'de üç saat kalındı. Norşin'den hareket, gece yarısı Hasköy'e muvasalat. Hasköy'de karakolun barakasında yattık.

4 Ağustos 1925, Salı

Zevelden biraz evvel Muş'a geldik. Vali vekili ve fırka kumandanı Osman Bey'in karargâhında misafir olduk. Vali Refet Bey de öğleden sonra geldi. Hükümet, belediyeye gittim. Muşlularla biraz görüştük. Akşam yemeğini Hacı Derviş Efendi'nin evinde yedik, vali bey de beraber.

Muş da Bitlis, Van gibi harap. Programsız inşaat.

5 Ağustos 1925, Çarşamba

Sabahleyin biraz valiliğe gittim. Muş'ta kalmak niyetinde olmadığını anladım. Öğlen yemeği karargâhta yedik. Müftü Efendi göndermiş. Öğleden sonra dört buçukta Muş'tan hareket. Gece yarısı Zengök köyüne muvasalat. Kızılağaç ve Kürt Meydan köylerinden geçtik.

6 Ağustos 1925, Perşembe

Zengök'ten sabahleyin alaturka bir buçukta kalkabildik. Alaturka onda Ardeşen'e geldik. Yolda [...] Hamit ve Genze'den geçtik. Mahmut Bey ile isyan hadiseleri hakkında uzun uzadıya görüştüm.

7 Ağustos 1925, Cuma

Gece yarısından sonra Ardişen'den hareket. Öğleden sonra iki buçukta Darahini'ye muvasalat. Darahini'de epeyce görüşüldü. Hadisede bulunmuş olan binbaşının (jandarma kumandanı) şâyân-ı dikkat ifâdatı.

8 Ağustos 1925, Cumartesi

Sabahleyin beşte hareket. Sekiz buçukta Çapakçur'un merkezi olan Çolig'e muvasalat. Çolig'den öğleden biraz evvel hareket. Akşam yedide Tekke köyüne muvasalat. Çapakçur'dan aileme ve Bitlis'e telgraf.

9 Ağustos 1925, Pazar

Sabahleyin Tekke köyünden hareket. Öğleden üç saat evvel Palu'ya muvasalat. Öğlene kadar Palu'da kaldık. İkiide Palu'dan hareket. Ona çeyrek kala Aşağışah-tacı'ya muvasalat.

10 Ağustos 1925, Pazartesi

Sabahleyin Aşağışah-tacı'dan kalktık. Alişam, Hogu, Mozik köylerinden geçerek alaturka üçte Elaziz'e girdik. Saadet Otel'i'ne indim. Arkadaşlara, hükümete, kumandana gittim. İstiklâl Mahkemesi'nde hazır bulundum. Dersim'e bir telgraf verdirdim.

11 Ağustos 1925, Salı

Bütün gün Elaziz'de. Sabahleyin biraz daire-i belediyeye ve hükümete gittim. Oradan Doktor Saffet Bey'in evine gittik. Yemek yedik. Yemekten sonra otele alıya kadar uyudum, istirahat ettim. Akşam üzeri birçok arkadaş geldi, görüşüldü. Alessabah Çarsancak'a gitmek azmindeyim.

12 Ağustos 1925, Çarşamba

Sabahleyin dokuzu çeyrek geçe Elaziz'den Mehmet Bey'in arabasıyla hareket. Hayvanları ayrıca gönderdik. Birde Pertek köprüsünde bulunduk. Hozat süvarileri bizi bekliyorlardı. İkiide (alaturka) Pertek'ten hareket ettik. Gece birde (alaturka) Çarsancak'a geldik. İdlib ve Rumkale kaymakamı Osman Zeki Bey Gökşun'dan gelmiş. Behesni'de de bulunmuş. Hükümet konağında yataklarımızı açtık. Gece yalnız ikişer fincan kakao içtik.

13 Ağustos 1925, Perşembe

Öğleden sonra Çarsancak'tan hareket. Dört saatte Mazgirt'e muvasalat. Mazgirt'te geceyi geçireceğim. Kaymakam ve diğer memurin ile belediye reisi, Halk Fırkası reisiyle görüştüm. Yol oldukça arızalı.

14 Ağustos 1925, Cuma

Sabahleyin Mazgirt'ten hareket. Tamam sekiz buçuk saatte Nazımiye'ye muvasalat. Bir buçuk saat mesafede [...] kaymakam, jandarma kumandanı, mal

müdürü, belediye reisi, tüccardan biri geldiler. Nazımiye'nin suyu, havası Mazgirt'inkine nazaran daha iyi. Kaymakam İsmail Hakkı Bey.

15 Ağustos 1925, Cumartesi

Sabahleyin Nazımiye'den hareket. Öğlen Pah'a geldik. Mazgirt kaymakamı ile beraber. Pah'ta Alanlı reisi Süleyman Ağa'nın evinde biraz yemek yedik. Oradan hareket ettik. Alaturka on birde Turuşmek nahiyesi Merho köyünde Soruşağı'ndan Müdür Ağa'nın konağına geldik. İki kardeş bir tarla meselesinden yekdiğerini öldürmüş. Müdür Ağa'nın küçük oğlu Arslan Bey de orada idi.

16 Ağustos 1925, Pazar

Sabahleyin Merho'dan hareket. Dağ yolundan geldik. Haritada o yol gösterilmiyordu. Öğleden evvel Hozat'a geldik. Hozat fena bir yer değil. Memurin ile görüştüm. Bazı vesaik [belgeler] istedim. Yarın Ovacık'a gitmeye karar verdim.

17 Ağustos 1925, Pazartesi

Sabahleyin Hozat'tan hareket edildi. Sekiz saatte Ovacık'a gelindi. Ovacık çok sulu bir yer. Munzur suyunun bazı menbalarına gittik. Sular çok soğuk ve iyi. Alabalık tutturduk ve yedik. Ovacık'ın merkezi etrafında yedi köy Türk.

18 Ağustos 1925, Salı

Sabahleyin alaturka on ikide Zeranık'tan hareket. Bir saat kadar Pardi'de Dursun Efendi'nin evinde kahvaltı edildi. Oradan hareket. Yoldaki Soğuksu'da yarım saat kadar kaldık. Onda Hozat'a muvasalat. Bu gece yemeği muhasebeci bey verdi, hazırlattığı için reddedemedim.

19 Ağustos 1925, Çarşamba

Sabahleyin alaturka on ikide Hozat'tan hareket. Yolda epeyce eğlendikten sonra sekizde Çemişgezek'e muvasalat. Lazım gelen malumatı aldım. Kaymakam ve nizamiye alay kumandanı ile görüşüldü. Çemişgezek taş yıkıntıları arasında bir kasaba. Mamafih epeyce içilecek suyu da vardır. Taşlar arasında bahçeleri mebzul [bol]. Bütün şikâyet Koçuşağı'ndan.

Eve, Asaf Bey'e, İzzettin Paşa'ya, otomobil için telgraflar.

20 Ağustos 1925, Perşembe

Sabahleyin alaturka bir buçukta Çemişgezek'ten hareket. Biraz Azankük Hanı'nda tevakkuftan [bekledikten] sonra Erzürük köyüne muvasalat. Geceyi orada geçirdik. Sabah Elaziz'e gitmek niyetindeyiz.

21 Ağustos 1925, Cuma

Sabahleyin erkenden Erzürük'ten hareket. Alaturka on birde Elaziz'e muvasalat. Mektepte kaldık. Öğlen ve akşam vali ve belediye reisi beylerle beraber bulunduk. Bugün gazeteciler geldi. Onlarla gelen otomobillerden birini tuttuk. Yarın sabahleyin Diyarbekir'e hareket edilecektir.

22 Ağustos 1925, Cumartesi

Sabahleyin alaturka birde Elaziz'den hareket, beş buçukta Ergani Maden'e muvasalat. Yedi buçukta Ergani Maden'den hareket. Alaturka on bir buçukta Diyarbekir dışarısında bir köye muvasalat. Orada Paşa, Asım Bey, Şeref Bey, Feyzi Bey'in kardeşi Mustafa Vasfi Beylerle beraber doğru Paşa'nın köşküne çıkıldı.

23 Ağustos 1925, Pazar

Sabahleyin iyi kalktım. Bir banyo yaptım. Öğleden sonra çıkmadım. Akşam üzeri yalnız çıktım. İntibaâtımı Paşa'ya arz ettim. Müfrit [aşırı] bulmamasını rica ettim.

Hükümette kimse yoktu. Öğleden sonra tatildi. Mebus İhsan Bey ile de görüştüm.

24 Ağustos 1925, Pazartesi

Sabahleyin Mardin için hareket edildi. Öğlen üzeri muvasalat. Dört saat kadar orada kaldıktan sonra Diyarbekir'e avdet. Avdet üç saatten evvel oldu. Akşam üzeri Nasrettin Efendi'nin evine kadar giderek bir çay içtim. Nasrettin Efendi'nin ifâdâtı.

25 Ağustos 1925, Salı

Bütün gün Diyarbekir'deyim. Sabahleyin mebus beyleri ve Emin Bey'i ziyaret ettim. İstedğim malumatı aldım. Öğlen yemeğini Mustafa Hakkı Efendi'de yedik. Öğleden sonra çıkmadım.

26 Ağustos 1925, Çarşamba

Sabahleyin yediden evvel Diyarbekir'den hareket ettik. Yedi saatte Elaziz'e geldik. Elaziz'de iki saat kadar kaldık. Gurûbdan [günbatımından] evvel Malatya'ya geldik. Yeni Şirket Hanı'ndaki odalara yerleştik. Elaziz'de vali beyi, gazetecileri gördüm. Malatya'daki otele de gece [...]

27 Ağustos 1925, Perşembe

Bütün gün Malatya'da. Hükümete gittim, icap edenleri gördüm. Malumat-ı lazımeyi aldım. Çarşığı gezdim. Yarın için hayvanları tuttuk. Kâhta'ya gideceğiz. Eski mebus Feyzi Hoca ve diğer bazı zevat ile görüştük.

28 Ağustos 1925, Cuma

Sabahleyin alaturka on birde hareket. Dağ tarikini takip. Beypınarı'nda öğlen yemeğini yedik. Akdağ tarikiyle Birimşe yaylasına geldik. Yaylada yattık.

29 Ağustos 1925, Cumartesi

Alessabah yayladan hareket. Öğleyi yolda bir köyde yedik. Merkez-i kaza Kâhta değil Kolik imiş. Malatya'ya yirmi iki saat. Çok yorulduk. Akşam Kolik'e geldik. Vali, Hacı Bedir Ağa Adıyaman'da imişler, hükümetten malumat-ı lâzımeyi aldım. Müfettiş Hamdi Namık Bey de orada idi. Yemeği Hacı Bedir Ağa'nın evinde yedik.

30 Ağustos 1925, Pazar

Alessabah hareket. Tam altı saatte Adıyaman'a geldik. Adıyaman iyi bir kasaba. Şarkın en iyi kaza merkezi. Mebuslar ile vali bey orada. Hacı Mehmet Ali Efendi'nin evinde kaldık. Çarşuyu, cevâmi'i [camileri] dolaştık. Akşam yemeğinden sonra hareket. Bütün gece yürüdük. Sabahleyin Behesni'ye geldik.

Evime, İzmir'e, Uşak'a, İzzettin Paşa'ya, İş Bankası'na telgraflar verdim.

31 Ağustos 1925, Pazartesi

Sabahleyin Behesni'ye geldik. Ve bütün gün Behesni'de Reşit Ağa'nın evinde istirahat ile geçti. Çok yorulduğumu anladım.

1 Eylül 1925, Salı

Hükümeti, çarşuyu, belediyeyi gördüm. Öğleden sonra Behesni'den Maraş için yola çıkıldı. Gece Girinli'de bir iki saat kalındı. Ve yola devam olundu.

2 Eylül 1925, Çarşamba

Bütün gün yol. Gece yatsıdan sonra Küçüknacar köyüne gelindi. Güzel bir uyku. Gündüzün Memelyan namındaki Alevi köyü. Az istirahat.

3 Eylül 1925, Perşembe

Sabahleyin öğleden evvel Maraş'a geldik. Bir hana konduk. Ayağımıza başımıza biraz düzen verdikten sonra Maraş'ı dolaştık. Halit Bey'i ziyaret ettim. Gece onda kaldık. Yarın sabahleyin Geler'e gideceğiz.

4 Eylül 1925, Cuma

Sabahleyin yedi buçukta Maraş'tan otomobil ile hareket, on buçukta Geler'e muvasalat. On ikide Geler'den hareket. Akşam üzeri sekiz buçukta Adana'ya muvasalat. Yeni Türkiye Oteli'ne indik.

5 Eylül 1925, Cumartesi

Sabahleyin biraz hükümete, belediyeye, jandarma dairesine gittim. Çok sıcak. Mütemediyen terliyorum. Öğleden sonra dörtte Adana'dan hareket, beşte Yenice'ye muvasalat. Altı buçukta Yenice'den hareket. Gece biraz kendimi üşüttüm.

6 Eylül 1925, Pazar

Bütün gün trende. Konya'da vilayet ve belediyeye kadar gittim. Akşam üzeri Eskişehir'e muvasalat. Oradan ikide hareket. Tahtakurusu olduğundan iyi uyuyamadım.

7 Eylül 1925, Pazartesi

Öğleden sonra bir buçukta Ankara'ya muvasalat. Biraz üstümü başımı temizledikten sonra çıktım. İsmet Paşa hazretlerini gördüm. Yarın Heyet-i Vekile

huzurunda gördüklerimi söylememi söyledi. Doktor'u burada buldum. Eve gittim, gördüm. Ev fena olmamış.

8 Eylül 1925, Salı

Ankara'da. Öğlene kadar çıkmadım. Notlarımı tetkik ettim. Öğleden sonra Sırrı Bey'i, Saffet Bey'i gördüm. Altı buçukta Heyet-i Vekile'ye davet edildim. Reis Paşa hazretleriyle Fevzi Paşa da hazır bulundu. Arz-ı izahat ettim. Dokuza kadar devam etti. Rapor ve komisyon müşahadat ve tetkikatıma teşekkür edildi.

Bir hafta müddetle evime gideceğim. İstirahata muhtacım. Oradayken raporu da yazıp göndereceğim.

9 Eylül 1925, Çarşamba

Ziraat Bankası'ndan iki bin lira almak için evraka lazım gelen muamele hazırlandı. Avdetimde alacağımı ümit ediyorum. Yarın Pendik'e gitmeye karar verdim. Telgraf da verdim. Ömer'den mektup aldım. Telgraf verdim. Validenin evini kiraya verebileceklermiş. İnşallah bu sene olsun muavenetten [yardımdan] kurtulurum.

10 Eylül 1925, Perşembe

Sabah treniyle Ankara'dan hareket. Sekizde Eskişehir'e muvasalat. Eskişehir'den hareket, gece yolculuğa devam. Yolda Rize mebusu Ali, maliye müfettişleri Sırrı ve Mithat Beylerle görüştüm. Yarın inşallah çocuklarıma kavuşacağım.

11 Eylül 1925, Cuma

Alessabah Pendik'e geldik. Çocuklarım, refikam istasyona gelmişti. Görüştük. Cümlesini hamdolsun sıhhatte buldum. Öğleyin biraz uyudum. Akşam üzeri Mehmet Emin ve Kâzım Beylerle biraz dolaştım. Yorgunluğum meydanda.

12 Eylül 1925, Cumartesi

Bugün bütün gün rapor yazmakla meşgul oldum. Yalnız Bedi ve Mehmet Raşit Beyler evde bulundukları vakit yazamadım. Mamafih yarın öğlene kadar müsveddesini bitireceğimi ümit ediyorum.

13 Eylül 1925, Pazar

Bütün gün evde raporun müsveddesini ikmal ederek [tamamlayarak] bir kısmını da tebyiz ettim [temize çektim]. Cemil Bey yarın Ankara'ya gidecektir. Raporu onunla göndereceğim. Feyzi Bey geldi biraz görüştük.

14 Eylül 1925, Pazartesi

Bugün Cemil Bey ile raporumu gönderdim. Bütün gün Pendik'te kaldım. Biraz istirahat ettim. Anneme, kardeşime, Ömer'e, Uşak'a mektuplar yazdım.

18 Eylül 1925, Cuma

Refika ile beraber Ankara'ya hareket ettik.

19 Eylül 1925, Cumartesi

Sabahleyin muayyen vakitte, yani on buçukta Ankara'ya geldik. Eve gittik. İnşaat aynı hâledir. Asaf Bey'in gelmesine intizar [bekleme] lazım. Mamafih Teşrinisânî'ye kadar bitmesi muhtemeldir. Öğleden sonra İsmet Paşa'yı, Cemil Bey'i gördüm.

20 Eylül 1925, Pazar

Ankara'da. Dahiliye ve Sıhhiye vekillerini gördüm. Bankadaki evrakımızı hazırladık. Kâzım Hüsnü Bey'i de gördüm. Beş bin lira almak istiyorum. Alırsam kimseye muhtaç olmadan evi ikmal mümkün olacaktır.

21 Eylül 1925, Pazartesi

Ankara'da. Komisyonda çalıştım. Bankadaki işlerimizi bitirdik. Ziraat Bankası'na rehin ettiğim bağa mukabil 4.800 lira üç sene müddetle istikraz ettim [faizle ödünç aldım]. Cenabıhak kolaylıkla tediyesine [ödemesine] muvaffak etsin. İş Bankası'na da 2.500 lira, ki yekunu 8.300 lira ediyor. Ev için girdiğim borç bundan ibarettir. Bakalım kaç senede tediyeye muvaffak olacağım?

22 Eylül 1925, Salı

Bugün de Ankara'da komisyonda çalıştım. Doktor Tevfik yarın geliyor. Asaf Bey geldi. Gittim gördüm. Ev için görüştük. Bakalım 15 Teşrinievvel'e kadar girebilecek miyiz? Geceleyin İzmir'den Âdil Bey de geldi.

23 Eylül 1925, Çarşamba

Ankara'da. Komisyonda. Maddeleri tespit ettik ve tesviye ettik [düzenledik]. Doktor sabahleyin ilk trenle gitti. Asaf Bey'le görüştüm.

24 Eylül 1925, Perşembe

Âdil Bey de bizim ile yarın avdet edecek. İş benim avdetime ta'lik edecek [dönüşüme bırakacak]. Sabahleyin eve gittik. Müteahhit ile beraber masarifât-ı sāireyi tespit ettik. Kapı ve pencereler bugün gelebildi. Bugün İsmet Paşa'yı da gördüm. Yarın gitmek üzere hazırlık yapıyoruz.

25 Eylül 1925, Cuma

Sabahleyin Ankara'dan hareket. Bütün gece yolda.

26 Eylül 1925, Cumartesi

Sabahleyin sekizde Pendik'e muvasalat. Cümlesini iyi bulduk. Bir buçuk treniyle aşağıya [İstanbul'a] indim. Bedi ve Raşid Beyleri gördüm. Soba ve muşambalara baktık. Yarın gideceğim. İnşallah öbür gün Cumhuriyet ile hareket edeceğim.

27 Eylül 1925, Pazar

İstanbul'a indim. İşlerimi gördüm. Yarın İzmir'e gitmeye kat'i karar verdim. Beş çeyrek vapuruyla Pendik'e avdet ettim.

28 Eylül 1925, Pazartesi

Sabahleyin indim. Öğlen üzeri Cumhuriyet vapuruyla hareket ettik. Seyahat pek güzel geçti. Ali Cenani Bey iki kerimesi ve oğlu da beraber Mersin'e aynı vapur ile gidiyorlardı.

29 Eylül 1925, Salı

Sabahleyin saat dokuzda İzmir'e geldik. Validemi, baldızımı gördüm. Çocukları iyi buldum. Akşam üzeri eve avdet eyledim. Gündüzün Pendik'e ve Latif'e telgraf çekildi.

30 Eylül 1925, Çarşamba

Latif bugün sabahleyin geldi. İzmir'e indim. Ömer'de yemek yedim. Hükümetteki arkadaşları, Aziz ve Sadri Beyleri ziyaret ettim. Gece Naim Bey'de İstiklâl Mahkemesi heyeti şerefine verilen yemekte bulundum. Geç vakit Karşıyaka'ya avdet.

1 Ekim 1925, Perşembe

Bugün sabah inemedim. Valide için seneliği sekiz yüz liraya bir ev tuttuk. Öğleden sonra İzmir'e indim. İffet, Sabire ve Kevser Hanımlara uğradım. Çocukları gördüm. Akşam üzeri Kerim de Ödemiş'ten geldi, biraz görüştüm. Yemeği Halk Fırkası Kulübü'nde yedim.

2 Ekim 1925, Cuma

Sabahleyin indim. Üçkuyu'ya gittik, tarlayı gördük. Öğlen yemeğini Âdil Bey'in evinde yedik. Öğleden sonra Buca'ya bağa kadar gittik. Gece kerimede kaldım.

3 Ekim 1925, Cumartesi

Sabahleyin Ömer'in mağazasında, Bekir ve Mehmet Efendiler geldi. Bekir Efendi ile bağ için mutabık kaldık. Mösyö Yeats'e kadar Ömer Bey'le gittik. Oradan biraz Eric'e gittik, fakat bulamadık Mösyö Giraud'yu gördük. Öğleden sonra Celâl Bey'e ev için biraz peşinen dört yüz lira verdim. Akşam üzeri hükümete ve kumandanlık dairesine uğradım. Eve geldim.

4 Ekim 1925, Pazar

Sabahleyin sekiz buçukta evden ayrıldım. İzmir'e indim. Kerim'in evine kadar gittim. Veda ettim. Hükümete uğradım. Veda ettim. Ağabeyime geldim. Eric Whittall geldi, biraz görüştük. Yarımdan evvel vapura girdim. Birde hareket ettik. Günümüz iyi geçti. Pendik'e telgraf verdim.

5 Ekim 1925, Pazartesi

Öğleden sonra dörtte İstanbul'a çıktık. Nerime bekliyor idi. Eve karanlıkta gidebildik. Refika epeyce merak etmişti. Çocukları iyi buldum.

6 Ekim 1925, Salı

Bugün çıkmadım. Aşağıya inmedim. Çünkü dükkânlar kapalıydı. Pendik'te oturdum. Yalnız Asaf Bey'le şimendiferde görüştüm. Ev için izahat aldım.

7 Ekim 1925, Çarşamba

Refika ve çocuklar ile İstanbul'a indik. Validenin siparişlerini aldık. Kendimiz için de yemek takımı, karyola ve iskemle aldık. Gece Kira'lara gittik.

8 Ekim 1925, Perşembe

Sabahleyin Moda'ya kadar gittik. Oradayken Bedi de geldi. İşini bitirmiş. Oradan İstanbul'a Cezveciyan ve doktora gittik. Gece tekrar Kira'ya gittik.

9 Ekim 1925, Cuma

Yine Tuzla'ya kadar gittim ve eve döndüm.

10 Ekim 1925, Cumartesi

Sabahleyin yediyi on dokuz gece ile İstanbul'a indim. Üçte avdet ettim.

11 Ekim 1925, Pazar

Birinci tren ile Ankara'ya hareket edildi. Bütün gün yoldayız.

12 Ekim 1925, Pazartesi

Sabahleyin onu yirmi gece Ankara'ya geldik. Eve gittik. Ev bir haftaya kadar bitecektir. Yarın müteahhitle görüşeceğim.

13 Ekim 1925, Salı

Mühendislerle beraber eve kadar gittik. Noksanlarını tespit ettik. Gelecek hafta eve girmekliğim çok muhtemeldir. İsmet Paşa hazretlerini biraz gördüm, Çankırı'ya gideceğimi söyledim. Ev için Behiç Bey'e beş yüz lira verdim.

14 Ekim 1925, Çarşamba

Bugün kırk liraya otomobil tuttum. Yarın Çankırı'ya gideceğim. Aileyle beraber tekrar eve kadar gittik. Gelecek hafta teslim alabileceğimizi ümit ediyoruz.

15 Ekim 1925, Perşembe

Sabahleyin yedide evden hareket. Öğleden sonra bir buçukta Çankırı'ya muvasalat. Belediye dairesine geldim. Hükümete kadar da gittim. Mebus arkadaşlarla görüşüm. Gece Cemal Efendi'de kaldım.

16 Ekim 1925, Cuma

Sabahleyin sekizde otomobil ile hareket ettik. On buçukta Ilgaz'a geldik.

Öğleden sonra Ilgaz'dan birde hareket olundu. Gece altıda Karacaviran'a geldik. Belediyede kaldık. Görüştük. Çerkeş hükümet havalesinin geldiğine dair defterdarın telgrafı. Ilgaz hükümet konağı fena olmadı. Nahiye hükümet binası için asgari beş yüz lira istiyorlar, hiç olmazsa, idare-i hususiyeden.

17 Ekim 1925, Cumartesi

Sabahleyin Karacaören'den hareket. Öğleden bir buçuk saat sonra Çerkeş'e muvasalat. Çerkeş'e bir saat mesafede yağmur başladı. Bütün gün devam etti. Hükümet ve mektep binalarını gördüm. Hükümet dardır.

18 Ekim 1925, Pazar

Sabahleyin yine araba ile Çerkeş'ten hareket. On ikide Karacaviran'a muvasalat. Yolda Atkaracalar muhtarı yetiştı. Mektep için bin lira istedi. İdare-i hususiyeden istemek lazım.

Karacaören'den biri beş gece hareket ettik. Ilgaz'a altı buçuğu beş gece vardık. Nuri Efendi'de kaldık. Çerkeş'ten hareketimizde çok üşüdük. Soğuk fazla idi.

19 Ekim 1925, Pazartesi

Sabahleyin otomobil ile Ilgaz'dan hareket. Dokuz buçukta Çankırı'ya muvasalat. Biraz mektebi, Türk Ocağı binasını, aygır deposunu, tiyatro binasını Rıfat Bey ile beraber birlikte gezdik. Öğleni belediyede, akşamı da İsmail Efendi'de yedik.

Sabahleyin Cezmi'den dünkü tarihle telgraf aldım. Soba ve linolyumun gelmediğini söylüyor. Canım sıkıldı. Gelen bir telgrafa nazaran Meclis yirmi ikide öğleden sonra üçte açılacakmış.

20 Ekim 1925, Salı

Sabahleyin sekize çeyrek kala Çankırı'dan hareket. Öğleden iki saat sonra Ankara'ya muvasalat. Evde bir fark görmedim. Linolyum ve matbah [mutfak] sobaları gelmedi.

21 Ekim 1925, Çarşamba

Mühendislerle eve kadar gittim. Su ve lağım meselesini konuştuk. Suyun çıkabileceğine kanaat getirildi. Çankırlı Yasin ile görüştüm.

22 Ekim 1925, Perşembe

Sabahleyin istasyona gidildi. Gazi Paşa hazretleri istikbal edildi. Öğleyin eve geldim. Linolyum ile sobaların İş Bankası'na geldiği anlaşıldı. Naim Bey yoktu. Aldıracak idi. Aldırdığını haber aldım.

Meclis üçte açıldı. Ekseriyet olmadığından Pazartesi açılacaktır. Muvafık, muhalif bütün mebuslar şapkalı idi. Reis frak ve silindir ile riyasete geçti.

23 Ekim 1925, Cuma

Refika ile beraber eve kadar gittik ve geldik. Ev epeyce fark etti. Bakalım ne vakit bitebilecek? Öğleden sonra aşağıya indim ve eve geldim.

24 Ekim 1925, Cumartesi

Ankara'da, ev işleriyle meşgulüm. Bazı vekil arkadaşlarımı gördüm.

25 Ekim 1925, Pazar

Fırka'ya kadar gidildi, fakat ekseriyet olmadığından Çarşamba sabahı içtima edilmek üzere dağıldık. Sabahleyin eve kadar gittim. Lağım ve kuyu meselesini hallettim.

26 Ekim 1925, Pazartesi

Meclis'e gidildi. Meclis bugün açıldı. Evrak-ı vâride [gelen kâğıtlar] okundu ve dağıldık.

27 Ekim 1925, Salı

Linolyum tutkalı henüz gelmedi. Ev için dört yüz lira daha verdim. Eve kadar gittim ve geldim.

28 Ekim 1925, Çarşamba

Bugün Fırka olduğu için eve gidemedim. Geç vakte kadar Fırka'da kaldım. Yine linolyum tutkalı gelmedi.

29 Ekim 1925, Perşembe

Bugün de linolyum tutkalı gelmedi. Sobalar geldi. Sabahleyin refika ile eve kadar gittik. Öğleden sonra merasimde bulundum. Yarın inşallah naklederek biz orada iken evin noksanlarını ikmal edeceğiz.

30 Ekim 1925, Cuma

Bugün alessabah yeni eve naklettik. Eşyalarımızı zararsız getirdik. Allah afiyet ve sıhhat ile burada ikamete muvaffak buyursun, âmin.

Bütün gün eşyayı yerleştirmekle iştigal ettik. Mamafih evde daha on beş günlük iş vardır. Su, tulumba, kuyu gibi teferruat henüz bitmemiştir.

31 Ekim 1925, Cumartesi

Sabahleyin İstasyon tarihiyle indim. Bizim tarlada çizilmiş olan sokağı da gördüm. Şehremanetine rica edeceğiz bir an evvel haritasını yapsın. Biz de tapularımızı ayrı ayrı alalım. Doktor trende yok idi. Meclis'e geldim. Doktor'un telgrafını buldum. Meğerse Perşembe günü ikinci trenle hareket ettiğine dair bana telgraf verdi. Kendisi Cuma günü çıkageldi. Biz evden çıkınca o da gelmiş oldu.

1 Kasım 1925, Pazar

Bugün öğlen üzeri indim. Meclis'te Reisicumhur hazretleri nutkunu okudular ve alkışlandılar. İntihabat olundu. Eski divan riyaseti tamamen ve aynen intihab olundu.

2 Kasım 1925, Pazartesi

Bugün erken indim. Şubelerde encümenler intihab olundu. Muvazene ve Dahiliye Encümenlerine intihab edildim. Öğleden sonra Meclis oldu. Meclis'ten sonra Muvazene-i Maliye de intihab oldu. Riyasete beni, mazbata muharrirliğine Şakir'i, kitâbete de Konya mebusu Fuat Bey'i intihab ettiler. Allah utandırmasın, muvaffak buyursun. Kira'dan mektup aldım.

3 Kasım 1925, Salı

Bugün şehre inmedim. Evde kaldım. İzmir'den eşya geldi. Hamdolsun bu-
raya kadar zişansız geldi. Böyle zişansız, zararsız gelmesine ne kadar teşekkür
edilse azdır. Ambalaj güzel olmuştu. Ferit Bey'e suret-i mahsusada teşekkür
edeceğim. Doktor bugün bizde idi. Akşama kadar kaldı.

4 Kasım 1925, Çarşamba

Encümende, birçok evrak-ı sabıka tetkik olundu. Heyet-i umumiye de bu-
lundum.

5 Kasım 1925, Perşembe

Sabahleyin indim. Encümende, heyet-i umumiye de çalıştım. Doktor ile gö-
rüştüm.

6 Kasım 1925, Cuma

Bugün inmedim. Evde kaldım. Refika ile sabahleyin Yenişehir'e ve öğleden
sonra Falih Rıfkı Bey'in evinin bulunduğu mahalle kadar gittik.

9 Kasım 1925, Pazartesi

Sabahleyin indim. Encümende, heyet-i umumiye de bulundum.
Bu gece Avni Bey'in şoför mektebinde ilk dersi aldık.

10 Kasım 1925, Salı

Öğleyin indim. Ömer Lütfi Bey'i gördüm. Görüştük.
Fırka'da bulundum. Öteberi aldım. Eve girdim.

11 Kasım 1925, Çarşamba

Encümende, heyet-i umumiye de bulundum. Heyet-i umumiye Şûra-yı
Devlet Kanunu'nun müzakeresi başladı ve 22 maddesi kabul edildi. Müdafaa-i
Milliye vekilinin huzuruyla kanun müzakere edildi.

Avni Bey'den ikinci dersi aldık.

12 Kasım 1925, Perşembe

Sabahleyin indim, encümende bulundum. Müdafaa-i Milliye vekili rahatsız
olduğundan gelemedi. Ziraat vekilinin huzuruyla tahsisat-ı fevkaladesi müza-
kere edildi.

Öğleden sonra Dahiliye'de bulundum. Fakat maalesef müzakereye başlamadan Başvekil Paşa çağırıldı. Meclis reisinin yanında toplandık. Tahsisat meselesini görüştük. Tahsisata zam hiç doğru değildir.

13 Kasım 1925, Cuma

Bugün öğlen üzeri indim. Doğru derse gittim. Dersten de Meclis'e uğrayarak üç buçuk otobüsüyle eve geldim. Biraz yazı ile meşgul oldum.

14 Kasım 1925, Cumartesi

Sabahleyin encümene. Ekseriyet olmadığından müzakeratta bulunmadık. Recep Bey rahatsız, gelemedi. Heyet-i umumiye de bulundum.

15 Kasım 1925, Pazar

Bugün sabahleyin Tayyare Cemiyeti'ne gittim. Oradan biraz Dahiliye'ye uğradım ve erken eve avdet eyledim.

16 Kasım 1925, Pazartesi

Sabahleyin indim. Encümene. Müdafaa-i Milliye'ye ait kavânin çıktı. Öğleden sonra heyet-i umumiye de bulundum. Ömer Doktor'un poliçesini kabul edeceğini telgrafla bildirdi. Doktor dört yüz lira verdi.

17 Kasım 1925, Salı

Sabahleyin inmedim. İkiye doğru indim. Fırka'da bulundum. Bugün ders yapamadık. Beş otobüsüyle geldim. Abdullah Efendi'ye üç yüz lira verdim.

18 Kasım 1925, Çarşamba

Sabahleyin indim, encümende bulundum. Öğleden sonra heyet-i umumiye de bulundum. İskân'dan Âdil'in işi için sordum. İnat ettiklerini anladım.

19 Kasım 1925, Perşembe

Sabahleyin indim, encümende, heyet-i umumiye de bulundum. Heyet-i umumiye den sonra Dahiliye'ye gittim. Komisyonun son safhasına yetiştim.

20 Kasım 1925, Cuma

Bugün dokuzda derse gittik. Umumî ders idi. On ikide Doktor ile birlikte eve geldik. Doktor akşama kadar bizde kaldı.

21 Kasım 1925, Cumartesi

Alessabah indim. Derse gittim. Dersten sonra polis merkezine kadar gittim, oradan encümene, encümenden heyet-i umumiye ye.

22 Kasım 1925, Pazar

Bugün inmedim. Evde kaldım. Abdullah Efendi geldi. Görüştük. Yüz elli lira daha para verdim. Yeni bir kuyu daha açtırmaya karar verdim.

23 Kasım 1925, Pazartesi

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye gittim. Encümende müzakeratlar epeyce. Akşam dersten sonra avdet ettim.

Emrullah Usta kuyuya başladı.

Öğleden sonra heyet-i umumiyyede reisin tezkeresi okundu.

24 Kasım 1925, Salı

Bugün hiç inmedim. Evde kaldım. Henüz çinko karolar için Abdullah Efendi iki usta gönderdi. Yarın sabah gelip çalışacaktır. Gelsinler de görelim, nasıl iş yapacaklar.

Bugün Nesime Hanım misafir olarak eve geldi. İlk misafirdir.

25 Kasım 1925, Çarşamba

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye. Bugün şapka hakkındaki kanun müzakere edildi.

Refik Bey ile görüşemedim, Çankaya'ya Heyet-i Vekile'ye gitmiş.

26 Kasım 1925, Perşembe

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye. Bankanın bir tezerkesini aldım. Borcun vadesinin geldiğini bildiriyordu.

27 Kasım 1925, Cuma

Bugün Nesime Hanım gitti. Öğleden sonra indim ve çabuk avdet ettim. Hava fena idi. Poyraz fırtına oldu. Sobalar yanmıyor.

28 Kasım 1925, Cumartesi

Sabahleyin derse yetişemedim. Abdullah Efendi geldi. Onunla ve Nerime ile indim. Encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye gittim.

Borcumu ikiye ayırdım. Bir senedi 21 gün vadeli bin lira, diğer senedi de 91 gün vadeli iki bin beş yüz lira yaptım.

29 Kasım 1925, Pazar

Bugün öğleden sonra indim. Tayyare Cemiyeti'ne kadar gittim. Sabahleyin Eric İzmir'den geldi, görüştük. Hava yine fena. Tahsin Bey bugün geldi. Tayyare Cemiyeti'nde görüştük.

30 Kasım 1925, Pazartesi

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye. Bugün türbe ve zaviyeler hakkındaki kanun müzakere olundu. Hava fena. Çok yağmur yağdı. Mamafih geceleri poyrazlamağa başladı.

1 Aralık 1925, Salı

Bütün gün evde kaldım. Ameleye nezaret ettim. Evi yapan mühendis ile ameeler geldiler. Akan yerleri tamir ettiler. Bakalım bundan sonra akmayacak mı? Abdullah Efendi de geldi. Çinko vesaireyi bugün gönderecek. Yarın da fazla amele göndereceğini söyledi.

2 Aralık 1925, Çarşamba

Encümene, heyet-i umumiyyeye, akşam üzeri bankaya gidildi. İş Bankası'na borcuma mahsuben bin lira verdim. Bir senedimi kurtardım. İki bin beş yüz lira borcum kaldı. Meclis'ten borç olarak bin beş yüz lira aldım.

3 Aralık 1925, Perşembe

Sabahleyin erken derse gittim. Oradan encümene, heyet-i umumiyyeye. Doktor'a İş Bankası'nda tekrar kefil oldum. Hasbi Efendi'ye yüz lira gönderdim. Hasbi Efendi'deki para dört yüz lira oldu. Seyfi Bey'i odasında ve Başvekâlet odasında gördüm. Biraz Süleyman Sırrı Bey'e gittim ziyaret ettim.

4 Aralık 1925, Cuma

Sabahleyin çıkmadım, Seyfi Bey on birde geldi, biraz oturduk ve yemek yedikten sonra yarımdaya beraber indik. Kendisini yarın veya öbür gün görüp konuşacağım.

5 Aralık 1925, Cumartesi

Sabahleyin derse gidildi. Encümene, heyet-i umumiyyeye. İsmet Paşa hazretleriyle öğleden sonra görüştüm. Yarın Fırka olacak ve Fırka'da mesâil-i maliye [maliye meseleleri] mevzubahis olacaktır.

6 Aralık 1925, Pazar

Bugün Fırka oldu. Hazır bulundum. Varidat kanunlarının evvel-emirde alelusul [ilk olarak usulünce] encümenden geçirilmesi ve badehu [ondan sonra] Fırka'da müzakere edilmesi kararlaştırıldı.

11 Aralık 1925, Cuma

Arkadaşlar eve geldi. Öğleyin yemekte kaldılar. Akşam üzeri Seyfi Bey de geldi, görüştük. Bakalım inhisar temdit müddeti [tekelin uzatılması] nasıl geçecektir? Derse sabahleyin gittim.

12 Aralık 1925, Cumartesi

Sabahleyin Seyfi Bey ile indim. Encümende çalıştım. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede ve akşam üzeri yine encümende çalıştım.

14 Aralık 1925, Pazartesi

Sabahleyin Maliye Encümeni'ne, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye. Sıhhiye

vekili Refik, Süleyman Sırrı Bey'in bugün fazla rahatsız olduğunu, kurtulması meşkur [şüpheli] olduğunu söyledi.

15 Aralık 1925, Salı

Maa't-teessüf Süleyman Sırrı Bey'i kaybettik. Dün gece on birden evvel vefat ettiğini telefonla haber aldım. Şehre indim. Cenazesine gittim. Eve avdet ettim. Evde cümlemiz fazla müteessir olduk.

16 Aralık 1925, Çarşamba

Sabahleyin indim. Encümene, heyet-i umumiye. Şeref Bey gelmediğinden ders yapamadık.

Nafia Vekâleti'ne tayinim hakkında bir şayia çıktı. Bittabi doğru olamaz. Benim haberim yok.

17 Aralık 1925, Perşembe

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiye.

Şayia devam etmekte. Anlaşılan mebuslar tahmin ediyorlar. Yoksa aslı esası yok.

20 Aralık 1925, Pazar

Öğleden sonra biraz indim. Dairelerdeki işlerimin bir kısmını gördüm.

Behiç Bey'in mebusluğundan sonra Nafia'ya geçeceği söylenmektedir, ki hakikat da böyle olsa gerek.

21 Aralık 1925, Pazartesi

Encümene, heyet-i umumiye.

Necati Bey'in Maarif Vekâleti'ne tayini tahakkuk etti.

1926

1926 yılında, 17 Şubat'ta Medenî Kanun, 1 Mart'ta Ceza Kanunu ve 29 Mayıs'ta Ticaret Kanunu kabul edilerek hukuk sisteminde önemli değişiklikler yapılmıştır. Önemli sanayi yatırımları başlamış, Alpullu ve Uşak'ta şeker fabrikaları, Kayseri'de uçak fabrikası kurulmuştur. Haziran ayında İzmir'de Atatürk'e karşı bir suikast girişimi açığa çıkarılmış ve izleyen günlerde eski İttihatçıların ve muhalefetin büyük bölümü İstiklâl Mahkemelerinde yargılanmıştır. Bu yıl 8 Mart'ta Ziraat Bankası genel müdürlüğüne getirilen Abdülhalik Renda, 3 Mart 1925'te ayrıldığı Maliye bakanlığına, Atatürk ve İnönü'nün isteğiyle 13 Temmuz'da yeniden atanmıştır.

Ön sırada, Ziraat Bankası genel müdürü Abdülhalik Renda, Maarif vekili Mustafa Necati Bey, Hariciye vekili Tevfik Rüştü Aras, Ticaret vekili Rahmi Köken. Ziraat Bankası binası temel atma töreni, 10 Temmuz 1926.

1 Ocak 1926, Cuma

Sabahleyin mektebe gittim. Öğleyin eve geldim. Öğleden sonra arkadaşlar geldi. Evden çıkmadım. Kerim'den telgraf almadım. Cevaba telgraf verdim.

Latif'ten, Hakkı Bey ile diğerlerinden Latif'in dün gece zifafına dair telgraflar alındı. Refikanın rahatsızlığı devam ediyor.

3 Ocak 1926, Pazar

Öğleden evvel Şazi Bey geldi. Öğleden sonraya kadar bizde kaldı. Beraber indik. Biraz Asaf Bey'e ve Meclis'e gittim. Eve avdet ettim. Gündüzü istirahat ile refika iyi geçirdi. Geceleyin rahatsızlandı.

7 Ocak 1926, Perşembe

Sabahleyin ve öğleden sonra Tedyin Kanunu için içtima eden beş encümenlik, hususi encümende çalıştım. Bugün heyet-i umumiye yoktu.

8 Ocak 1926, Cuma

Sabahleyin indim. Remzi, Şükrü ile görüştüm. Dörtten sonra eve geldim. Asaf, Nafiz, Remzi, diğer Remzi, Doktor Tefvik Beyler geldi, görüştük.

9 Ocak 1926, Cumartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Akşam üzeri encümen olmadı. Heyet-i umumiyeden geç dağıldık. Hariciye vekili Musul hakkında beyanatta bulundu.

11 Ocak 1926, Pazartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Sabahleyin Celâl Bey, Uşak Osmanlı Bankası müdürü Hakkı Saffet Bey'e merkez murakıplığını [denetmenliğini] teklif ettiğini söyledi. Cevap bekliyormuş. Teklifi Kâzım Refik yapmış imiş.

12 Ocak 1926, Salı

Sabahleyin inmedim. Öğleyin indim. Saat ikide encümenler var idi. Encümende bulundum. Saat altıyı çeyrek geçeye kadar.

Öğleden sonra Hakkı'dan mektup aldım. Kira'dan mektup aldım, fakat benim mektubum alınmadan cevap yazılmıştır.

13 Ocak 1926, Çarşamba

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Sabahleyin ancak on biri çeyrek geçe ekseriyet teşkil edebildik. Kira'dan bugün telgraf almadım.

14 Ocak 1926, Perşembe

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiye ve encümende. Bugün de İzmir'den telgraf alamadım. Mektubum mu geç gitti? Yoksa ne oldu bilmiyorum.

15 Ocak 1926, Cuma

Bugün evden hiç çıkmadım. Doktor Bey geldi. Sabahleyin de Maadin müdür-i umumîsi Esat Bey geldi.

Doktor Bey telefon etmediğine nazaran bugün telgraf yok demektir.

16 Ocak 1926, Cumartesi

Sabahleyin encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyede.

Bugün Ömer'den bir telgraf aldım. Saadet'in afiyetinin iş'arı [bildirilmesini] diyor. Yarın cevap veririm. Galiba mektupları bugün almış olacaklar. Yahut Cuma günü aldılar da yazıhane kapalı olduğundan ancak bugün eline alabildi.

17 Ocak 1926, Pazar

Bugün öğleden sonra çıktım. Musa Kâzım Bey (Konya) ile görüştüm. Yarın İsmet Paşa ile görüşmek üzere randevu aldım.

18 Ocak 1926, Pazartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra biraz heyet-i umumiyyede kaldım. Dörtte tekrar encümende. İsmet Paşa ile görüştüm. Muvafık görmediler. Ben de Musa Kâzım Bey'e cevab-ı red verdim.

19 Ocak 1926, Salı

Bugün İzmir'den mektup aldım. Muvafık olmadığını, Perşembe günü mektubumu alınca hemen telgraf verdiklerini yazıyorlar. Halbuki telgraf almadım. Bakalım, kendilerine yazacağım telgrafla ne olduğunu anlamaya çalışacağım.

Öğleden sonra çıktım ve tekrar eve geldim.

20 Ocak 1926, Çarşamba

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra Dahiliye Vekâleti'ne gittim.

21 Ocak 1926, Perşembe

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede ve encümende.

22 Ocak 1926, Cuma

Bugün çıkmadım. Evde kaldım. Âdil Bey, Doktor Bey, Fahrettin Paşa geldiler.

23 Ocak 1926, Cumartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede.

Ferit'ten telgraf. Eczahane tuttu. Benden iki bin lira istiyor. "Ağabeye yaz" diyor.

24 Ocak 1926, Pazar

Bugün indim. Ferit'e hemen mektup yazdım. Ömer'e borcumuz olduğunu nakden kendisinden tekrar para almak mümkün olmadığını, bir bankadan üç aylık olarak alabileceğini, Ömer'in de kefalet edebileceğini cevaben bildirdim.

25 Ocak 1926, Pazartesi

Sabahleyin Fırka'da. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede.

26 Ocak 1926, Salı

Sabahleyin Fırka'da. Bugün Hakkı Bey geldi, yalnız geldi. Abdullah Efendi'ye iki yüz lira daha verdim. Şimdiye kadar dokuz yüz lira vermiş oldum.

29 Ocak 1926, Cuma

Hiç aşağıya inmedim. Evimde kaldım. Cevat, Yakup Şevki Paşalar geldi, bilahare Cezmi ve Süreyya Beyler de geldiler.

30 Ocak 1926, Cumartesi

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede.

Şakir dün gittiği için kanunların müdafaası yalnız bana intikal etti. Yarın İstanbul'a gidinceye kadar gelse iyi olur.

Ferit'ten tekrar telgraf aldım. Ömer muvafakatıma dair telgraf istiyor imiş. Ben de Ömer'e Ferit'teki mektubumda münderiç şerait dairesinde [yer alan şartlarla] Ferit'e kefâletiniz mercûdur [rica olunur] diye telgraf verdim.

1 Şubat 1926, Pazartesi

Sabahleyin encümende, öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Kazanç vergisi müzakeresi.

2 Şubat 1926, Salı

Sabahleyin bankaya gidildi fakat heyet-i umumiye için ekseriyet hasıl olmadığından Perşembe sabahı içtima etmek üzere ayrıldık. Akşam üzeri Heyet-i Vekile'den evvel Başvekil Paşa'yı Musa Kâzım Bey ile beraber gördük.

3 Şubat 1926, Çarşamba

Sabahleyin Fırka'da, şahsi verginin aldığı son şekil hakkında izahat verdim. Bir noktadan maadası [gayrısı] kabul edildi. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede kazanç vergisi müzakeresinde bulundum.

4 Şubat 1926, Perşembe

Sabahleyin banka heyet-i umumiyesinde. Müdür-i umumî bey varidat muhammenâtını [gelir tahminlerini] izah etti. Sorduğumuz suallere tamamen cevap veremedi. Pazar günü öğleden sonra izah edilecek.

Öğleden sonra heyet-i umumiyyede kazanç vergisi. Akşam üzeri de encümende Dahiliye vekili ile beraber iskâna ait kanunu müzakere ettik.

6 Şubat 1926, Cumartesi

Meclis'e, encümene, heyet-i umumiyye.

7 Şubat 1926, Pazar

Bugün Bedi geldi. Öğleden sonra banka heyet-i umumiyesinde. Müzakere devam etti.

İzmir'e mektup yazdım.

8 Şubat 1926, Pazartesi

Encümende, heyet-i umumiye. Tütün idare-i muvakkatesinin temdidini [geçici idaresinin uzatılması] hakkındaki kanun müzakere edildi. Diğer kanunlar da müzakere edildi. Hasan Bey Evrak-ı Nakdiye Komisyonu riyaseti ile Gaz'dan bahsetti. Şakir geldikten sonra cevap verebileceğimi söyledim.

10 Şubat 1926, Çarşamba

Sabahleyin banka heyet-i umumiyesinde, ikmal-i müzakere edildi [müzakere tamamlandı]. Öğleden sonra heyet-i umumiye kanunlar müzakere edildi. İsmet Paşa ve Maliye vekili bey ile beraber dört saat varidatın mikdar-ı hakikisi üzerinde düşündük.

11 Şubat 1926, Perşembe

Sabahleyin Muvazene Encümeni'nde. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Geç vakit çıkabildim. İsmet Paşa ile yine varidat üzerine bir münakaşa yaptık.

15 Şubat 1926, Pazartesi

Sabahleyin encümene, heyet-i umumiye.

İzmir'den mektup aldım. En münasip için Ziraat Bankası olduğunu söylediler. Bakalım Allah ne kısmet edecek?

20 Şubat 1926, Cumartesi

Encümene, heyet-i umumiye. Kâzım Hüsnü Bey, İsmet Paşa'ya benim bankaya Morff'un işini deruhte etmek [üstlenmek] üzere tayinimi teklif etti. O da muvafakat eyledi.

21 Şubat 1926, Pazar

Encümende, Memurin Kanunu'yla iştilal. Heyet-i Vekile'den evvel İsmet Paşa'yı gördüm. Fikrini sordum. Ziraat Bankası'nı kabul etmeğimi söyledi. Bütçeden yaptığı tenkisatı da verdi. Kâzım Hüsnü Bey ile Rahmi Bey de sordular. Onlar da Heyet-i Vekile'nin muvafakatini söyledi.

22 Şubat 1926, Pazartesi

Sabahleyin encümende, öğleden sonra heyet-i umumiye. Reis Paşa'dan bir hafta izin aldım. Yarın akşam inşallah refika ile beraber gideceğiz.

23 Şubat 1926, Salı

Sabahleyin birinci trenle hareket ettik. Akşam Eskişehir'e gelindi, kırk dakika kadar Eskişehir'de kalındı sonra hareket olundu.

24 Şubat 1926, Çarşamba

Sabahleyin sekizi beş geçe Pendik'e salimen geldik. Refika ile Remziye orada kaldılar. Ben de 9,5 treniyle indim. Reji'ye gittim. Musa Kâzım, Necmettin Molla, Raşid, Şükrü, Ali Ziya Beylerle görüştüm. Komisyon azalarını Cumartesi'ye davet ettim. Gece Pendik'e döndüm.

25 Şubat 1926, Perşembe

Sabahleyin Moda'ya gittik, Doktor Mahmut Âta Bey'e gittik. Refikayı muayene etti. Öğleden sonra Hakkı Şinasi Paşa, Mustafa Fevzi ve Cemal Beylerle beraber Standard Oteli'nin müessesâtını gezdik. Gece Moda'ya geldim.

27 Şubat 1926, Cumartesi

Sabahleyin [İstanbul'a] indim. Öğleden sonra ilk içtımâ akdettik. Ve ruzname-i müzakerat dairesinde [müzakere gündemi dahilinde] iş görüldü. Pazartesi 14'te içtima etmek üzere celseyi 16'da tatil ettim. Necmettin Molla Bey'den karzen [borç olarak] üç bin lira aldım.

28 Şubat 1926, Pazar

Bugün de aşağıya indim. Vali beye, Muhittin Bey'e gittim. Nusret Bey'i bulamadım. Bir kart bıraktım.

1 Mart 1926, Pazartesi

Sabahleyin indim. Öteberi aldım. Öğleden sonra vakt-i muayyende [belirlenen saatte] içtima oldu. 3 saat sürdü. Perşembe sabahı 10'da tekrar içtima edeceğiz. Raşid Bey'i bulamadım. Muhittin Bey'le epeyce görüştük.

2 Mart 1926, Salı

Bugün biraz geç indim. Tahsin ve Kâzım Hüsnü Beylerle trende görüştüm. Ankara'dan biraz malumat aldım. Öğleden sonra Âdil Bey'le görüştüm. Perşembe gitmek üzere bugünden biletleri aldım.

3 Mart 1926, Çarşamba

Sabahleyin indim. Ziraat Bankası'na, İtibar-ı Millî Bankası'na gittim. Bulamadım. Daireye geldim. Öğleden sonra birde şehremini ile beraber Çubuklu'ya gittik. Akşama kadar dairede kaldım.

4 Mart 1926, Perşembe

Sabahleyin komisyon içtima etti. Talimatnamede tadil edilecek mevadd için Vekâlet'e müracaat kararlaştı. Öğleden sonra Pendik'e geldim ve 17 buçukta Pendik'ten Ankara'ya müteveccihen hareket ettim.

5 Mart 1926, Cuma

Vakt-i muayyende Ankara'ya gelindi. Evdekileri iyi buldum. Öğleden sonra

encümene gittim. Fakat görüşemedim. Yalnız akşam üzeri Maliye vekili beyle, Şakir ile görüştük. Seyfi Bey gittikten sonra buluştuk.

6 Mart 1926, Cumartesi

Sabahleyin encümende. Akşam üzeri heyet-i umumiyyede, Maliye'de. Ondan sonra da banka meclis-i idaresine kadar gittim. Orada görüşüldü. Cezmi'nin parasını yani beş yüz lirasını verdim.

7 Mart 1926, Pazar

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra Maliye Vekâleti'nde. Geç vakit eve geldim.

8 Mart 1926, Pazartesi

Encümende. Öğleden sonra Meclis, banka azalığına intihab etti. İnâyet-i Hak ile bugün işe başladım. Allah muvaffak buyursun, âmin. Tevfikini refik kılsın. Gece banka meclis-i idaresinde bulundum. Murahhas aza [delege] sıfatıyla istihdamıma da bu gece banka meclis-i idaresi karar verdi.

9 Mart 1926, Salı

Sabahleyin bankada. Öğleden sonra da bankada.

10 Mart 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankada. Encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede ve bankada. İki gün zarfındaki ihtisâsâtım [hissiyatım] pek çok yorulacağım merkezindedir. Allah muinim [yardımcım] olsun.

Abdullah Efendi'ye iki yüz lira daha verdim. 1.600 oldu.

11 Mart 1926, Perşembe

Sabahleyin bankada. Encümende. Öğleden sonra bankada. Gece banka meclis-i idaresinde. Şükrü Bey yarın gelebilecek. Ben de öbür gün giderim.

Refikadan mektup aldım. Sıhhati zararsız imiş. Doktora gidememiş, beraber gideceğiz.

12 Mart 1926, Cuma

Öğleden evvel aşağıya indim. Tren biraz teehhür etti [gecikti]. Öğleden sonra 12,5'ta geldi. Şükrü Bey'i aldım. Bankaya gittik. Epeyce görüştük. İnşallah yarın giderim.

13 Mart 1926, Cumartesi

Sabahleyin sekiz buçukta bankaya geldim. Meclis-i idaremiz oldu. On buçukta Muvazene'ye gittim. Muvazene'de de birkaç iş yapıldı. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede, Maliye Vekâleti'nde, bilahare de bankada bulundum. Dört buçukta istasyona geldim. Refikama da telgraf verdim. Ziya Gevher Bey'den iki yüz elli liralık hisse senedi aldım.

15 Mart 1926, Pazartesi

Sabahleyin indim. Komisyon öğleden sonra içtima etti. Hükümetin tasdik ettiği mukarrerâtı [kararları] komisyona söyledim.

16 Mart 1926, Salı

Sabahleyin indim. Ziraat Bankası'nda, Emniyet Sandığı'nda biraz tetkikat yaptım. Rüsumatta Şakir Bey'le görüştüm. Evinden birkaç gün sonra avdet edecektir. Agleb-i ihtimal [kuvvetle muhtemel] Pazartesi günü hazır bulunacaktır.

17 Mart 1926, Çarşamba

Bu gece Bedi'de kaldık. Yarın inşallah hareket edeceğiz. Eskişehir'e, Ankara'ya telgraflar verdim. Vagonluda Cumartesi'ne kadar yer yok.

18 Mart 1926, Perşembe

Sabahleyin komisyonda bulundum. Öğleden sonra hareket edildi. Geceyi yolda geçirdik. Yataklı vagon bulamadığımdan epeyce sıkıldım.

19 Mart 1926, Cuma

Yolda. On ikide Ankara'ya geldik. Çocukları afiyette bulduk. Kayınvalide rahatsız. Bankaya, Meclis'e gittim. İşlere biraz baktım. Rukiye Hanım ile kerimesi de beraberdir.

20 Mart 1926, Cumartesi

Sabahleyin bankaya, encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyye.

21 Mart 1926, Pazar

Sabahleyin bankaya. Öğleden sonra encümene, bütçelerin müzakeresi.

22 Mart 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya ve encümene. Öğleden sonra heyet-i umumiye ve encümende çalıştım. Gece bankada meclis-i idare yapıldı.

24 Mart 1926, Çarşamba

Sabahleyin banka ve encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyye.

Bugün Nahide'nin sene-i devriye-i velâdeti [doğum günü] olmak itibariyle.

27 Mart 1926, Cumartesi

Bankaya, encümene, heyet-i umumiyye, encümene. Gece meclis-i idare-deydim.

28 Mart 1926, Pazar

Bankaya. Öğleden sonra encümene. Geç vakte kadar encümende kaldım. Bugün komisyona yarın komisyonun içtima edeceğini telgrafla bildirdim.

29 Mart 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya, encümene, heyet-i umumiyye ve encümene. Şakir Bey ancak bugün gelebildi. Bütçeler hakkında biraz görüştük.

30 Mart 1926, Salı

Sabahleyin bankada çalıştım. Öğleden sonra encümende bütçelerin tetkikatıyla meşgul oldum. Gece bankada meclis-i idarede bulundum.

31 Mart 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankada çalıştım. 1'de encümene gittim. Heyet-i umumiyye ve yine encümende bütçe tetkikatında. Gece yine biraz bankada çalıştım. Manisa'dan Âdil Bey geldi, görüştük.

1 Nisan 1926, Perşembe

Sabahleyin bankada, encümende, öğleyn tekrar bankada meclis-i idarede.

Recep Bey [Millî Müdafaa vekili] avdet ettiler. Akşam üzeri encümende nokta-i nazarını söyledi. Başvekil Paşa'nın tespit ettiği bütçe ile arada altı milyonluk bir fark vardır. Başvekil Paşa'yı intizardan [beklemekten] başka çare yok. Herhâlde bir suret-i hal bulmak lazım. Bütçeyi mütevâzin [denk] verebilirsek hükümet çok rahat edecek. Tediye [ödemeler] muntazam olacak. Umumî krizler olmayacak.

2 Nisan 1926, Cuma

Öğlene kadar evde kaldım. Öğleyn bankaya gittim. Encümene. Ekseriyet olmadı.

On yedide İstanbul'a hareket. Nezihe'nin harareti 38,2. Başı çok ağrıyor. Grip veya başka bir şey olmasından korkuyorum.

3 Nisan 1926, Cumartesi

Gece Eskişehir'de. Hakkı ve [...] Beyler ile [...] Fuat Bey'in istifası kabul olunmuş. Öbür gün Ankara'ya gidiyor.

Öğleyn İstanbul'a muvasalat. Doğru Kadıköy'e, oradan Reji'ye. 18'e kadar müzakerat devam etti.

4 Nisan 1926, Pazar

Geceyi Bedi Bey'de geçirdim. Gündüz yine tütün idare-i inhisariyesinde. Gece yine Bedi Bey'e gidildi.

5 Nisan 1926, Pazartesi

Öğleden sonra hareket edildi. Emin Bey de beraber. Kendimi üşüttüm. Rahatsızım.

Hüsnü Efendi'ye elli lira verdim. Yahya'ya da on lira. İnyet Hanım'a yirmi lira.

6 Nisan 1926, Salı

Yoldayız. Öğleden bir buçuk saat sonra Ankara'ya gelindi. Eve geldim. Neri-me'yi, Hakkı Bey'i yatakta buldum. Ben de nezleyim.

Bankaya, encümene gittim. Akşam eve geldiğimde kayınvalideyi, Münire'yi de yatmış buldum.

Heyet-i Vekile'den sonra İsmet Paşa'yı gördüm.

7 Nisan 1926, Çarşamba

Bankada, encümende, yine bankada. Maliye'de. Ondan sonra istasyona, bankaya. İsmet Paşa'nın yanına, Gazi Paşa hazretleri de teşrif etti. Şakir Bey ile beraber meseleyi hallettik.

8 Nisan 1926, Perşembe

Sabahleyin bankaya, encümene, tekrar bankaya, encümene, gece yarısına kadar encümende iştigal. Rahatsızlığım devam ediyor.

İntihab buyurulan projeyi Sabri Bey ile İstanbul'a gönderdim.

9 Nisan 1926, Cuma

Rahatsızlığım berdevam

Encümene, İsmet Paşa'ya, encümene, eve. İsmet Paşa'da iken Gazi Paşa hazretleri de teşrif etti. Yine bütçede tetkikat mevzubahis oldu.

10 Nisan 1926, Cumartesi

Bugün icra vekilleri heyetinde hazır bulundum. Öğlen üzeri Şakir Bey ile beraber İsmet Paşa'ya gittik. Üç saat kadar çalıştık. Gece Heyet-i Vekile'de bulundum.

Bütçeden daha on milyon lira tenzil edildi [düşürüldü]. Öyle ümit ederim ki mütevâzin bir bütçe ile Meclis'e gidilebilecek. Heyet-i umumiye malumat verdim.

11 Nisan 1926, Pazar

Sabahleyin encümende çalıştım. Öğleden sonra heyet-i umumiye: İsmet Paşa hazretlerinden imzalı tenzilât pusulası aldım. Nuri Bey'e teslim ettim. Bankada çalıştım. Heyet-i umumiye de bulundum. Gece rahatsız oldum. Başım çok ağrıdı.

12 Nisan 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya gittim. Öğleyin encümene gittim. Evrakı Nuri Bey ile Şakir Bey'e gönderdim.

13 Nisan 1926, Salı

İsmet Paşa bugün de çağırıldı. Görüştük. Bakalım para bulmak imkânı olacak mı?

14 Nisan 1926, Çarşamba

Bugün bayramın birinci günü. Maliye vekili beydün Maliye'ye para gönderdi. Ben de tenzilât aldım. Bankadan 250 bin lira geldi, verdim.

15 Nisan 1926, Perşembe

Bayram epeyce yorgunluk verdi. Vizitelere gittim. Evde banka işleriyle meşgul oldum.

16 Nisan 1926, Cuma

Bugün muavinim geldi. Öğleden sonra İstanbul'a hareket ettik. İnşallah bu sefer refikamda bir şey kalmaz.

17 Nisan 1926, Cumartesi

Tam zamanında İstanbul'a geldik. Refika Pendik'te kaldı. Ben İstanbul'a indim. Rüsumata gittim. Şakir Bey ile görüştüm. Öğleden sonra muayyen vakitte komisyon toplandı. Gece yedi buçuğa kadar komisyon devam etti.

18 Nisan 1926, Pazar

Bugün bankaya gittim. Musa Kâzım, Şükrü Saraç, Cemal Hüsnü Beylerle görüştük. Akşam üzeri Esat Paşa ile görüştüm. Bu gece Kadıköy'e gittik.

Bugün sabah doktora gittik. Doktor kanserden artık bir şey kalmadığını söyledi. Allah'a çok şükür. Artık müsterih olduk.

Bugün Hüsnü Efendi'ye elli lira verdim.

19 Nisan 1926, Pazartesi

Bugün Osmanlı Bankası'nda öğleden sonra içtima ettik. Pek geç vakte kadar kaldık. Hesaba nazaran en muvafık şerait [uygun şartlar] Londra'da Thomas de la Rue tarafından verilmiştir. Geceyi Bedi Bey'de geçirdik.

20 Nisan 1926, Salı

Bugün Osmanlı Bankası müdürünü gördüm. İşimiz hakkında görüştük, kısmen mutabık kaldık. Geceyi Erenköy'de geçirdik.

21 Nisan 1926, Çarşamba

Sabahleyin fakülteye gittim. Öğleden sonra Reji'de. Komisyonunda bulundum. Geç vakte kadar kalındı. Saat sekizde çıkıldı. Gece Erenköy'e gittim.

22 Nisan 1926, Perşembe

Sabahleyin erkenden indim. Bankaya gittim. Tam on buçukta komisyon içtima etti. Bire kadar devam etti. Oradan saat üç buçukta Haydarpaşa'ya geçtim ve trenle hareket ettim. Pendik'ten refikayı da aldım. Tren zamanında hareket etti.

23 Nisan 1926, Cuma

Geceyi fena geçirmedi. Vakt-i muayyende Ankara'ya gelindi. Ben Şakir ile doğru encümene gittim. İki buçukta bankaya gittim. Mösyö Monberi ile görüştüm. Akşam üzeri de beş buçukta eve vardım. Hamdolsun cümlesini afiyette buldum.

24 Nisan 1926, Cumartesi

Bugün sabahleyin bankaya gittim. Sonra encümene öğleden sonra heyet-i umumiyyede ve bankada. Akşam üzeri İsmet Paşa eve geldi. Biraz görüştük. Gece banka meclis-i idaresinde bulundum.

25 Nisan 1926, Pazar

Sabahleyin bankaya, sonra encümene, Başvekil Paşa'yı Şakir Bey ile beraber ziyaret ettik. Perşembe günü bize bir cevap verebileceğini söyledi. Bakalım ne vakit cevap alabileceğiz?

Bütçe hazır. Hükümetin kararına intizar ediyoruz. Sanayi Bankası'nın bilançosunu tetkik ile meşgulüz.

26 Nisan 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya, encümene, öğleden sonra heyet-i umumiyyeye, akşam üzeri de geç vakte kadar encümende, Sanayi Bankası'nın hesabını görmekle iştigal.

28 Nisan 1926, Çarşamba

Encümen ve banka, heyet-i umumiyyede, bankada.

29 Nisan 1926, Perşembe

Sabahleyin bankaya, encümene, öğleden sonra bütçe için Heyet-i Vekile'de hazır bulundum.

Bugün Hakkı Bey ile Neyyire istasyona gittiler.

30 Nisan 1926, Cuma

Evde. Öğleden evvel biraz Yenişehir'e kadar gittik. İsmet Paşa hazretleri teşrif ettiler. Görüştük.

1 Mayıs 1926, Cumartesi

Bankaya. Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. İçtima 16'ya kadar devam etti. Sonra encümende ve bankada çalıştım.

5 Mayıs 1926, Çarşamba

Bankaya, encümene. Bütçe ile meşgulüz.

6 Mayıs 1926, Perşembe

Bankaya, encümene, heyet-i umumiyyeye. Gece encümene ve bankaya. Gece Başvekil Paşa'yı ziyaret ettik. Bütçeyi tamamen katileştirdik.

Yarın İstanbul'a gitmeye, kayıinvalideyi de beraber götürmeye karar verdim.

7 Mayıs 1926, Cuma

Öğlene kadar çıkmadım. Ustalar bugün duvara başladılar. Komşu yer sahibi

de geldi, görüştük. Dönümünü beş yüz liraya bırakıyor. Alırsak, iki dönümünü Asaf Bey için, iki dönümünü kendim için, bir dönümünü Hakkı Bey için alacağım.

Öğleden sonra bankaya ve encümene. Beşte hareket.

8 Mayıs 1926, Cumartesi

Öğleyin Haydarpaşa'ya muvasalat. Kayınvalideyi Pendik'e çıkardım. İbrahim Efendi'yi gördüm. Pazartesi Mahmut Şevket Paşa vapuru vardır. Onunla İzmir'e gider.

Gece dokuza kadar Reji'de çalıştık. Dokuzdan sonra İstanbul'a geçtim. Fakat otellerde yer bulamadım. Güç hâl ile Kres'te bir oda buldum.

9 Mayıs 1926, Pazar

Gece uyuyamadım. Erken kalktım. İlk vapur ile Erenköy'e kadar gittim. Kâzım Efendigilleri ziyaret ettim.

10 Mayıs 1926, Pazartesi

Sabahleyin komisyona gittim. Öğleden sonraya kadar çalıştım. Öğleden sonra mukavele şartnameyi parafe ederek Ankara'ya hareket ettim. Âdil Bey de beraber idi.

11 Mayıs 1926, Salı

Zamanında Ankara'ya geldim. Encümene ve bankaya gittim. Şakir Bey bugün İstanbul'a gitti.

15 Mayıs 1926, Cumartesi

Sabahleyin bankaya, encümene, öğleden sonra bütçe müzakeresi başladı. Encümen, nafıa söz söyledim. Bugün Meclis, riyaset-i cumhur, divan, başvekâlet, maliye, varidat-ı mahsusa, rüsumat, [...] müzakere edildi.

Refika biraz rahatsız.

16 Mayıs 1926, Pazar

Bugün de sabahleyin bankaya, encümene. Bugün bütçeler müzakere edildi. Dahiliye, Emniyet, Jandarma, Posta, İskân, Hariciye, Matbuat, Sıhhiye, Diyanet, Adliye, Maarif, Nafia.

İş Bankası'ndan 2.500 lira doksana bir gün vade ile aldım.

17 Mayıs 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya, sonra encümene, heyet-i umumiyyeye. Bütçeler müzakere edildi. Ticaret ve Ziraat bütçeleri. Ali Cenani Bey dün istifa etmiş. Yerine İzmir mebusu Rahmi Bey Ticaret Vekâleti'ne geçmiştir.

Refika rahatsız.

18 Mayıs 1926, Salı

Bugün de sabahleyin bankaya, sonra bütün gün encümene ve heyet-i umumiyye. Müdafaa-i Milliye, İmalat-ı Harbiye, Harita ve Bahriye bütçeleri müzakere ve kabul edildi.

19 Mayıs 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankaya, sonra Meclis'e, encümene, heyet-i umumiyye. Ziraat'ın mütebaki fasılları ile varidat bütçesi. Mamafih varidat bütçesi tamam olmadı.

20 Mayıs 1926, Perşembe

Sabahleyin bankaya, Meclis'e, encümen ve heyet-i umumiyye. Emlak Bankası müzakere edildi.

Refikanın rahatsızlığı devam ediyor.

21 Mayıs 1926, Cuma

Evdeyim. Çıkmadım. Doktoru getirttim. Refikaya ilaç vermedi. Eski ilacını tekrar etti. Ben de biraz rahatsızım.

22 Mayıs 1926, Cumartesi

Bankaya, encümene, heyet-i umumiyye. Gece banka meclisi. Rahatsızlığım devam ediyor, refikanın da berdevam.

23 Mayıs 1926, Pazar

Bugün çıkmadım, bütün gün yattım. Âdeta uyku hastalığına tutuldum.

26 Mayıs 1926, Çarşamba

Bugün sabahleyin çıktım, bankaya, encümene, heyet-i umumiyye gittim. Yemeği dışarıda yedim. Öğleyn yine biraz rahatsızlandım.

27 Mayıs 1926, Perşembe

Sabahleyin bankaya, encümene, öğleden sonra Fırka'ya, bankaya. Gece bankaya, meclis-i idareye.

Aylığımı aldım. Garajın duvarları epeyce yükseldi.

30 Mayıs 1926, Pazar

Bankaya, encümene, heyet-i umumiyye, gece banka meclisine.

31 Mayıs 1926, Pazartesi

Bankaya, encümene, heyet-i umumiyye. İtibar-ı Millî'nin Hazine'deki 119.114 hissesini Ziraat Bankası namına aldık.

2 Haziran 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankaya, encümene, heyet-i umumiyye. Akşam üzeri bankanın

heyet-i umumiyesi, arkadan Muvazene ve Ziraat Encümenleri toplandı. Müzakere yarına tehir olundu [ertelendi].

3 Haziran 1926, Perşembe

Bankaya, encümene, öğleden sonra banka heyet-i umumiyesi inikâd ederek [toplanarak] 340 [1924] bilançosunu tasdik etti.

6 Haziran 1926, Pazar

Bankaya, Fırka heyet-i umumiyesine.

8 Haziran 1926, Salı

Bankaya, öğleden sonra heyet-i umumiye ve beşte İstanbul'a müteveccihen hareket.

9 Haziran 1926, Çarşamba

İstanbul'da Erenköy'de, annemde.

Telefonla muhabere neticesinde evrâk-ı nakdiye parasının tamamen bankaya verildiğini anladım.

10 Haziran 1926, Perşembe

Sabahleyin Ziraat Bankası'na, rüsumata. Öğleden sonra komisyona. Komisyon bugün memurları intihab etti.

11 Haziran 1926, Cuma

Erenköy'de, Moda'da, Pendik'te, Erenköy'de. Doktor Neşet Ömer ve Mahmut Âta Beylerle telefonla görüştüm. Gerek annem gerekse refikam için malumat aldım.

12 Haziran 1926, Cumartesi

Sabahleyin Ziraat Bankası'na, İtibar-ı Millî'ye, İş Bankası'na uğradım. İtibar-ı Millî'de meclis-i idare içtima hâlinde olduğu cihetle biraz göründüm.

13 Haziran 1926, Pazar

Sabahleyin bankaya, komisyona, rüsumata. Öğleden sonra Haydarpaşa'dan hareket.

14 Haziran 1926, Pazartesi

Öğleyin tam vaktinde Ankara'ya muvasalat. Öğleden sonra meclis-i idareye iştirak.

15 Haziran 1926, Salı

Sabahleyin meclis-i idarede meşguliyet. Öğleden sonra biraz Maliye'ye uğradım. Salih Vahit Beyefendi'yi taziye ettim. Zavallının kızı öldü.

Şükrü Bey bugün İstanbul'a gitti.

18 Haziran 1926, Cuma

Maliye vekili bugün İstanbul'a gitti. İstasyonda bulundum, görüştük. İsmet Paşa'yı göreceğim.

Refikanın rahatsızlığı devam ediyor.

Akşam yemekte Arnavut sefiri bizde, yemekte bulunduk. Sınıf arkadaşları beraber.

19 Haziran 1926, Cumartesi

Bankada işim ile meşgulüm. İsmet Paşa'yı göremedim. Çok meşgul. Suikast meselesinden dolayı Heyet-i Vekile gece çok geçe kadar devam etti.

20 Haziran 1926, Pazar

Arife. İsmet Paşa İzmir'e hareket ettiği için görüşmedim. Avdetlerinde mümkün olursa görüşeceğim. İnşallah o zamana Maliye'nin sıkıntısı zail olur.

23 Haziran 1926, Çarşamba

Bayramın üçüncü günü, ziyaretler. Tunalı'nın evini Hakkı Bey için 70 liraya tuttuk, dört ay için.

24 Haziran 1926, Perşembe

Bayramın dördüncü günü. Bankada çalıştım. Hakkı Bey Eskişehir'den geldi.

25 Haziran 1926, Cuma

Bugün otomobil tecrübelerine başladım.

26 Haziran 1926, Cumartesi

Sabahleyin bankaya. Öğleden sonra Fırka'da toplandık. Cemil Bey, Başvekil Paşa hazretlerinin telgrafını okudu. Suikastın karanlık safhaları yavaş yavaş tavazzuh ediyor [aydınlanıyor]. İnşallah firarda olanlar da tutulur da bu millet kanunî ve medenî bir surette idare edilir.

27 Haziran 1926, Pazar

Arkadaşları bugün teşyî ettik. Doğru İzmir'e gidiyorlar. Neyyire bugün geldi. Nezihe'yi getirmede. İzmir'e göndermiş. Annem gelecek haftadan sonra gelecek.

30 Haziran 1926, Çarşamba

Sabahleyin Maliye Vekâleti'ne. Maliye vekilini, Dahiliye vekilini gördüm. Osmanlı Bankası'na verilmek üzere İstanbul şubesine mektubu gönderdim. İş Bankası'nın heyet-i umumiye içtimasını akdettik.

7 Temmuz 1926, Çarşamba

Bankada umur-ı cariyye [günlük işler] ile meşgulüm.

10 Temmuz 1926, Cumartesi

Annem bugün gelmedi. Doktor geldi.

Öğleden sonra bankanın hazine temel taşının vaz-ı esas [temel atma] merasimi yapıldı. Gece yarısından sonra Gazi Paşa hazretleri ile İsmet Paşa avdet buyurdu. Eve pek geç gittim.

11 Temmuz 1926, Pazar

Sabahleyin bankaya. Öğleden sonra Maliye'ye. Osmanlı Bankası'nın cevabı tetkik edildi. Bankada çalıştım. Yorgun olarak eve döndüm. Yatağıma yattığım sırada İsmet Paşa geldi. İki saat kadar kaldı. Maliye Vekâleti için çok ısrar etti. Ne yapacağımı bilmiyorum. Maliye vaziyeti pek fena. Kabul etmemek çok güç, pašaların arzularından harice çıkamayacağım. Yarına kadar müsaade aldım. Maddeten de mutazzarır olacağım, manen de yorulacağım. Tam bankayı düzeltmeye başladığım sırada ayrılmak pek güçtür. Bana ağır geliyor. Fakat ne yapmalı ki? Vatan menafı' bunu iktiza ediyor diyorlar. Allah muinim olsun. Tevfikât-ı sübhaniyeyi refik buyursun, âmin. Gece hiç uyuyamadım.

12 Temmuz 1926, Pazartesi

Bugün bankada çalıştım. Öğleyin yemeği İsmet Paşa'da yedim. Vekâlet'te muvaffakiyet ihtimali vardır. Çok çalışmak lazım. Uğraşacağım. Ümit ederim ki Allah beni utandırmayacaktır.

13 Temmuz 1926, Salı

Bugün meclis-i idare toplandı, karar verdi. Bana müsaade edecek. Müdüriyet-i umumiye kimseyi tayin etmiyor. Murâkib-ı umumilik [genel denetçilik] vazifesiyle ben iştigal edeceğim. Allah muinim olsun. Bugün resmen Hasan Bey istifa etti. Gece kararnameyi getirdiler. İsmet Paşa hazretleri behemehal [ne olursa olsun] yarın işe başlamaklığı istiyorlar.

14 Temmuz 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankaya gittim. Gidince de benim gıyabımda meclisin verdiği bir karar üzerine üç bin lira ikramiye verdiler. Allah kulunu kaybetmez.

Öğleden evvel Maliye'ye gittim. İşe inayet-i hakka müsteniden başladım. Öğleden sonra biraz vaziyeti tetkik ettim. Çok fena buldum. Hazinesinin çok ihtiyacı, şimendiferin paraya şiddetle muhtaç olduğu bir zamanda eşhasa nasıl muavenet edildiğine [kişilere nasıl yardım yapıldığına] bir türlü akıl erdiremiyorum. Nasıl tashih edileceğini bilmiyorum.

15 Temmuz 1926, Perşembe

Bugün pek erkenden Vekâlet'e gittim. Vaziyeti dün bulduğumdan daha fena gördüm. İçinden nasıl çıkacağımı takdir edemiyorum. Mamafih uğraşmaktan, fazla çalışmaktan geri durmayacağım inşallah. Birkaç ay zarfında biraz intizam koymaya muvaffak olurum. Vekâlet'te ihmal ve lakaydi fazla hüküm sürüyor. Borç ümidinden çok fazla, mevcut hiç yok.

17 Temmuz 1926, Cumartesi

Erkenden bankaya, oradan Maliye'ye. Bütün gün umur-ı maliye ile meşgul oldum.

18 Temmuz 1926, Pazar

Alessabah Maliye'ye, umur-ı devlet ile iştigal. İlk Heyet-i Vekile'ye iştirak. Sarf olunmasına karar verilen miktar %13'ten %16'ya iblağ edildi [yükseltildi]. Allah muinim olsun.

19 Temmuz 1926, Pazartesi

Alessabah bankaya, muayyen zamanda Maliye'ye.

20 Temmuz 1926, Salı

Alessabah Maliye'ye, onda Gayrı Mübadiller Komisyonu'na.

21 Temmuz 1926, Çarşamba

Sabahleyin bankaya, sonra Maliye'ye. Heyet-i Vekile'ye iştirak. %16 takarrür etti [kararlaştı].

22 Temmuz 1926, Perşembe

Alessabah Maliye'ye. Gayrı Mübadiller Komisyonu'na. Akşam banka meclis-i idaresine iştirak.

23 Temmuz 1926, Cuma

Sabahleyin Çankırı mebusu Talât Bey'in biraderinin nikâhına gidildi. Oradan hemşireye. Öğleden sonra yanıma almış olduğum mali işlerle uğraştım.

24 Temmuz 1926, Cumartesi

Alessabah bankaya gittim. Sonra Maliye'ye.

27 Temmuz 1926, Salı

Daireye. Seyfi ve Şakir Beyler bugün geldiler, görüştük. Şeker meclis-i idarede teşekkül etti ve şekerin suret-i ithali tamamen kararlaştırıldı.

28 Temmuz 1926, Çarşamba

Bankaya, daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de bulundum. Bugün İstanbul'dan Bedi Bey geldi.

5 Ağustos 1926, Perşembe

Bermutat daireye. Akşam üzeri banka meclis-i idaresine. İzzettin Paşa'dan telgraf aldım. Ağustos'un sekizinci günü akşamı Kevser Hanım'la beraber burada bulunacaktır.

7 Ağustos 1926, Cumartesi

Bankadan geçerek daireye gittim. İşlerimle geç vakte kadar meşgul oldum.

8 Ağustos 1926, Pazar

Dairede işlerimle meşgul. Öğleden sonra Heyet-i Vekile içtimasında bulundum. İzzettin Paşa bugün gelemedi.

9 Ağustos 1926, Pazartesi

Daireye. İzzettin Paşa ancak bugün gelebildi. Kevser Hanım ile çocuklar beraberdi. Hepsiz bizzedirler, hamdolsun cümlesinin sıhhatleri iyidir.

11 Ağustos 1926, Çarşamba

Sabahleyin biraz bankaya uğradım. Oradan daireye, Heyet-i Vekile'ye. Gece Gazi Paşa hazretlerinde İzzettin Paşa'nın şerefine verilen ziyafette bulunduk.

13 Ağustos 1926, Cuma

Evde, Paşa ile beraber biraz Yenişehir'e kadar gittim. Sıhhiye vekili Refik Bey de geldi. İstasyonda bulundum.

16 Ağustos 1926, Pazartesi

Bankaya, daireye. Öğleden sonra yine dairede.

Baş ağrısı var idi. İsmet Paşa'da aileten yemekte idik. Rahatsız idim. Yemek yiyemedim.

17 Ağustos 1926, Salı

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra daireye. İzzettin Paşa aileten gitti. Teşvî ettim.

18 Ağustos 1926, Çarşamba

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye. Şükrü Bey bugün İstanbul'a gitti. Bir hafta kadar orada kalacaktır.

19 Ağustos 1926, Perşembe

Sabahleyin Vekâlet'e. Tediyeat günü. Tediyeat ile uğraştım. İntizar edilmedik borçlar çıkıyor. Çok mustarip oluyorum. Bakalım ne suretle bu işi başaracağız? Allah muinim olsun.

23 Ağustos 1926, Pazartesi

Daireye, umur-ı devlet ile iştigal. Öğleden sonra çiftliğe kadar gittim. Gazi Paşa hazretlerinin huzurunda hesabât tetkik edildi.

26 Ağustos 1926, Perşembe

Akşam üzeri Celâl Bey'in davetine icâbet ederek çiftliğe gittim. Fakat üşüdüm, çok kalamadım, eve avdet ettim. Refikam İzmir'e gitmekten sarf-ı nazar etti. Bittabi memnun oldum.

27 Ağustos 1926, Cuma

Sabahleyin annem, Hakkı Bey ve Neyyire İzmir'e hareket ettiler. Biz de çocuklar ile teşyî ettik. Otomobil ile avdet ettik.

30 Ağustos 1926, Pazartesi

Sabahleyin bankaya gittim, on birde Fevzi Paşa hazretlerine, oradan Meclis reisi Kâzım Paşa'ya, oradan İsmet Paşa hazretlerine, oradan da eve. Öğleden sonra Gazi Paşa hazretlerine.

31 Ağustos 1926, Salı

Daireye. Tediyeat günü. Çok meşgul oldum. Biraz da sıkıldım. Tediyeatı hâl-i intizama irca [ödemeleri düzgün bir hâle sokmak] için muhakkak çok sıkılacağım. Biraz intizama girer gibi oldu. Lakin arzu ettiğim gibi henüz olmadı. Allah tevfikini refik buyursun, âmin.

Şükrü Bey, Mehmet Emin Bey bugün geldiler.

Akşam bankaya uğradım. İtibar-ı Millî'nin altı aylık bilançosu hakkında izahat aldım.

1 Eylül 1926, Çarşamba

Daireye, umur-ı devlet ile iştigal. Akşam üzeri Heyet-i Vekile'de bulundum. Maliye müsteşarlığına muhasebe-i umumiye müdürü Salih Vahit Bey'in tayinini arz ettim.

3 Eylül 1926, Cuma

Mehmet Emin Bey ailesiyle beraber evimizde idi. Epeyce misafir geldi. Bir yere çıkmadım.

4 Eylül 1926, Cumartesi

Sabahleyin biraz bankaya uğradım. Daireye. Salih Vahit Bey'in emri bugün geldi ve işe başladı.

7 Eylül 1926, Salı

Daireye. Tediyeat günü. İstanbul muhasebe muhasib-i mesullüklerinin ihtiyacatını Ziraat Bankası'ndan tediyeat karar verdim.

14 Eylül 1926, Salı

Daireye. Tediyeat günü, meşguliyetim fazla. Öğleden sonra biraz Meclis'e de uğradım.

16 Eylül 1926, Perşembe

Daireye. Gece bankaya uğradım. Oradan Gazi Paşa hazretlerinin nezdinde içtima eden Heyet-i Vekile'de bulundum. İtibar-ı Millî müdür-i umumîsi geldi. Şimendifer için görüştük.

17 Eylül 1926, Cuma

Sabahleyin evde kaldım. Öğleden sonra banka meclis-i idaresinde bulundum.

18 Eylül 1926, Cumartesi

Daireye. İtibar-ı Milli müdür-i umumîsi geldi. Uzun görüştük. Bakalım grup veya Diyarbakır-Geler için muvafık cevap verebilecek mi?

20 Eylül 1926, Pazartesi

Bugün tatil, sabahleyin birdenbire başım döndü. Sebebini anlayamadım. Mamafih Ömer'le beraber geldik. Akşam yatarken tekrar başım döndü. Çok sıkıldım.

21 Eylül 1926, Salı

Bugün doktoru çağırdım. Bir purgatif [müşhil] aldım ve çıkmadım. Baş dönmesi var idi.

22 Eylül 1926, Çarşamba

Çıktım. Daireye gittim. Heyet-i Vekile'de bulundum. Gece İsmet Paşa'ya gittik. Çok geç kaldım. Rahatsız oldum.

23 Eylül 1926, Perşembe

Sabahleyin sersem kalktım. Başım dönüyor. Gitmek için müsaade aldım. Yarın inşallah gideceğim.

24 Eylül 1926, Cuma

Sabahleyin daireye gittim. Öğlene kadar çalıştım. Öğleden sonra eve geldim. Yol hazırlığı yaptık.

25 Eylül 1926, Cumartesi

Şimendiferde vakit iyi geçti. Ve iyi uyudum. Aileyi Pendik'te bıraktım. Ben Küçük Kulüp'e gittim. Reji'de çalıştım. Akşam yine Kulüp'te kaldım.

26 Eylül 1926, Pazar

Sabahleyin fabrikaları gezdim. Yeni bir fabrika yapmak mecburiyeti vardır. Bakalım ne suretle yapılabilir?

27 Eylül 1926, Pazartesi

Gece Erenköy'de idik. Uyuyamadım. Rahatsız oldum. Bugün yine baş dönmesinden mustaribim. Mamafih işlerime devam ettim. Komisyon içtimasında bulundum. Varaka-ı nakdiyede bazı noksanlar var. Onların tashihine karar verdik.

28 Eylül 1926, Salı

Sabahleyin çocuklar geldi. Onları sarayda gezdirdim. Oradan yemeği kulüpte yedik. Öğleden sonra onlar biraz gezerken ben de rûsumata gittim.

29 Eylül 1926, Çarşamba

Geceyi çocuklarla beraber Pera Palas'ta geçirdim. Öğleyin Mehmet Kâmil Bey'e gittim. Hastalığının kalın bağırsaktan tevellüt ettiğini [kaynaklandığını], başka bir rahatsızlığım olmadığını söyledi. Öğleden sonra yine rüsumata gittim ve akşam çocuklarla beraber Erenköy'e gittik.

30 Eylül 1926, Perşembe

Sabahleyin erken indim. Ahırkapı depolarını gezdim. Daha birkaç yere gittim. Öğleden sonra Reji'de çalıştım. Öğleyin Osmanlı ve akşam üzeri İtibar-ı Millî Bankaları müdür-i umumileriyle uzun uzadıya görüştüm.

1 Ekim 1926, Cuma

Sabahleyin İstanbul'dan Pendik'e geldim. Öğleden sonra çocuklar da geldiler. Beşte trene bindim.

2 Ekim 1926, Cumartesi

Geceyi rahat geçirdim. Zamanında Ankara'ya geldik. Doğru Vekâlet'e gittim. Öğlene kadar kolorduların maaşatını tertip ettim. Öğlen yemeğini İsmet Paşa hazretlerinde yedim. Akşam bankaya uğradım.

8 Ekim 1926, Cuma

Evimde. Akşam üzeri Tevfik Rüştü'ye kadar gittim. Gündüzün memurin evlerini biraz gezdim. Bizim evdeki boyacılar, perdecilere ve camcıya nezaret ettim.

10 Ekim 1926, Pazar

Daireye. Yarın ailemin burada bulunacağına dair telgraf aldım.

12 Ekim 1926, Salı

Daireye. Fevkalade Heyet-i Vekile oldu. Manevralarda İsmet Paşa geldi ve Heyet-i Vekile yaptı.

13 Ekim 1926, Çarşamba

Daireye. Manevralarda bulundum.

19 Ekim 1926, Salı

Daireye. Bütçe için toplanan Heyet-i Vekile'de bulundum.

29 Ekim 1926, Cuma

Merasim-i tebrikede bulundum. Üşüdüm. Gece rahatsız idim. Bir yere gidemedim.

1 Kasım 1926, Pazartesi

Meclis'in küşadı [açılışı]. Daireye uğradım. Nutk-ı iftitahî [açılış nutku]. Akşam üzeri kulüpten eve.

6 Kasım 1926, Cumartesi

Daireye. Refika rahatsız. İsmet Paşa'nın Meclis'teki beyanâtı.

14 Kasım 1926, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulundum. Encümende de bulundum.

15 Kasım 1926, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Heyet-i umumiyede bulundum. Akşam bankadan İsmet Paşa hazretlerine gittim. Epeyce görüştük. Reji tasfiye heyetine [...] malumat verdim.

16 Kasım 1926, Salı

Encümende bulundum. Bugün en ziyade tediyatta bulunduğum günlerden biridir.

21 Kasım 1926, Pazar

Heyet-i Vekile'de bulundum. Dahiliye ve Kavânîn-i Maliye encümenlerinde bulundum.

24 Kasım 1926, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de bulundum. Öğleden sonra beşte İstanbul'a müteveccihen hareket ettim. Yanımda Talip de vardı.

25 Kasım 1926, Perşembe

Bir saat kadar teehhürle [gecikmeyle] İstanbul'a geldik. Doğru Pera Palas'a Şeker Şirketi'nin misafiri olarak gittik.

26 Kasım 1926, Cuma

Sabahleyin sekizde Sirkeci'den hareket. On dördü çeyrek geçe Alpullu'ya muvasalat eyledik. Alpullu'da dört saat kadar kaldık.

27 Kasım 1926, Cumartesi

Öğleden sonra dört buçukta İstanbul'dan hareket.

28 Kasım 1926, Pazar

Ankara'ya zaman-ı muayyende muvasalat. Evde biraz refikamı rahatsız buldum. Öğleden sonra tayyare kongresine iştirak ettim. İsmet Paşa hazretleriyle kongreden sonra görüştüm.

29 Kasım 1926, Pazartesi

Ankara'da. Sabahleyin Tayyare Cemiyeti'nde kongrede bulundum.

10 Aralık 1926, Cuma

Evde. Öğleden sonra Maliye'de. Belçikalılar ve İsveçlilerle müzakere, oradan İsmet Paşa hazretlerinin evine.

12 Aralık 1926, Pazar

Dairede. Encümenlerde, Heyet-i Vekile'de. Banka meclisinde.

17 Aralık 1926, Cuma

Evimde. Öğleden sonra istasyona kadar gittim. İzzettin Paşa hazretleri geldi. Eve gittik.

20 Aralık 1926, Pazartesi

Daireye. Heyet-i umumiyye. Ereğli-Ankara şimendiferleri ve Samsun limanı kanunları müzakere ve kabul olundu. İstasyona Cevat Bey gitti.

22 Aralık 1926, Çarşamba

Dairede. Banka heyet-i umumiyesi oldu. Bilanço kabul, meclis-i idare intihab olundu. Ve Zeki Bey'in yerine Ali Bey (Afyon) intihab olunarak yeni meclis-i idare teşekkül etti.

Suat Bey'i teşyi ettik.

23 Aralık 1926, Perşembe

Daireye. Muvazene-i Maliye Encümeni'ne. Seyfi Bey gitti. İstasyona kadar gittim. Bankada ilk meclis-i idareyi yaptık.

24 Aralık 1926, Cuma

Evimde. Biraz bankaya gittim. Akşam üzeri İzzettin Paşa'yı Şûra-yı Askerî binasına kadar götürdüm. Öğlen yemeğinde Çankırı mebuslarıyla Cemal Bey, belediye reisi bulundu.

[Defterin son sayfaları]

Nihayet 1926 senesi bugün bitti. Yarın yeni seneye giriyoruz.

Bu sene zarfında hayat, 1926 senesi ibtidasında Şubat nihayetlerinde bana Ziraat Bankası müdüriyet-i umumiyesi teklif edildi. Müdüriyet-i umumiyei doğrudan doğruya kanaatimce ifa Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'na muvafık değildi. Nihayet Meclis'te aza intihab olundum. Merhum Reşat Bey Paris'te apandisitten vefat etti. Yeri inhilal etti. Bankaya aza intihab olundum. Ve murahhas aza sıfatıyla bankayı idareye başladım. 8 Mart 1926 Pazartesi günü bankada işe başladım. Bankayı müzebzeb [karmakarışık] buldum. Gözüm korktu. İnyet-i hakka müsteniden çalışmağa başladım. Aynı zamanda Muvazene-i Maliye Encümeni riyasetini de ifaya devam ettim. Evrak-ı Nakdiye Mübadele Komisyonu riyaseti de uhdemde. Ona da devam ve içtimalara riyaset ettim. Gaz inhisarı meclis idaresi riyasetine tayin edildim. Fakat tayinim günü yapamayacağımı Maliye vekili Hasan Beyefendi'ye söyledim ve affını rica ettim. Nihayet bankada işe başlayınca resmen de affımı istedim.

Bankada vazifemde çalışmakta ve arzuma göre banka muamelâtı iyiliğe doğru gitmekte iken Gazi Paşa hazretleriyle İsmet Paşa hazretlerinin İzmir'den avdetleri akabinde yani 11 Temmuz Pazar günü geceleyin İsmet Paşa hazretleri evime geldi ve öteden beriden konuştuk. Sonra Hasan Beyefendi'nin ahval-i sıhhiyesine mebni istifa edeceğinden bahisle Maliye vekâletine geçmemi istedi. İki saat kadar münakaşa ettik. Bankadaki mesaimin heder olduğunu söyledim. Bana yaptırdığı mukaveleyi hatırlattım. Gazi Paşa hazretlerinin arzuları da bu merkezde olduğunu ve behemehal Maliye'de çalışmak lâzım geldiğini biraz da küserek söyledi. Gece uyuyamadım. Düşündüm taşındım. Maddiyatı feda ederek tekrar Maliye'de çalışmağa mecburen karar verdim. Ve Temmuz'un on dördüncü Çarşamba günü Maliye Vekâleti'nde Allah'ın inayetiyle işe başladım. Banka meclis-i idaresi de bana mezuniyet verdi. Bankayı vekâleten Sükrü Bey'in idare etmesine karar verdi. Bana da tazminat değil fakat üç bin lira ikramiye verdi. Mukavelename mucibince banka meclis-i idaresi beni işimden çıkarır ise beş bin lira tazminat verecek idi. Ben kendiliğimden çıksam ben de o kadar verecek idim. Bu keyfiyet ne öyle, ne de böyle oldu.

Nihayet Maliye Vekâleti'nde tekrar çalışmağa başladım. İlk günleri çok sıkıldım. Çok çalışmak mecburiyetinde kaldım. Hastalandım. Ve fakat inayet-i hak ile işler biraz yoluna konabildi. O hâlde yeni seneye Maliye vekili sıfatıyla giriyorum.

Muhtıranın başında vaziyet-i maliyemi zikretmiş idim. Bu sene geçen seneden daha iyi gireceğimi ümit ediyordum. Fakat imkân olmadı. Çünkü bankadan çıktım. Ve bu sene geçen seneden daha fena bir surette seneye giriyordum.

Hemen hemen hiç alacağım yok gibidir. Borcum ise tezayüd etti [arttı]. O da yaptırdığım garaj ve kuyusu buna sebep oldu.

Sen-i hâliyyeye on altı bin lira borç ile giriyordum. Evimi kiralayamazsam veya İngilizler aleyhine ikame ettiğim davayı kazanamaz isem bunu tediye bu sene için gayr-i mümkün olacaktı.

Hakkı Bey'e 1.500 lira kadar borç var ise de ona mukabil Müftüzade Halil Efendi'nin mahdumu Hasbi Halil Efendi'den de o kadar alacağım vardır.

1927

1927 yılında, 15 Ekim'de toplanan Cumhuriyet Halk Partisi'nin İkinci Büyük Kongresi'nde Atatürk Büyük Nutuk'u okumuştur. Bu yıl yapılan seçimlerden sonra Atatürk ikinci kez cumhurbaşkanı seçilmiş, İnönü de başbakanlık görevini devam ettirmiştir. Merkez Bankası kurulmasına yönelik hazırlıkların başladığı bu yıl Maliye bakanı Abdülhalik Renda Avrupa'ya bir inceleme gezisine çıktı. Berlin, Paris, Londra, Stockholm, Oslo, Viyana, ve Prag'ı ziyaret etti. Merkez Bankası ile ilgili görüşmelerin yanı sıra, ordunun modernizasyonu için tetkiklerde de bulundu. 2 Kasım'da kurulan IV. İnönü hükümetinde Millî Savunma bakanlığına getirilen Renda, Cumhuriyet tarihinin sivil kökenli ilk Millî Savunma bakanı olmuştur. Bu dönemde Millî Savunma Bakanlığı ile birleştirilmek istenen Bahriye Vekâleti'ne de vekâleten atanmıştır.

İsviçre seyahatinde kendisine ev sahipliği yapan İsveçli finans ve sanayi ileri gelenleriyle, Ağustos 1927.

1 Ocak 1927, Cumartesi

Dairede. Umur-ı devlet ile iştigal. Akşam üzeri Başvekil Paşa hazretleriyle biraz görüştük.

4 Ocak 1927, Salı

Akşam üzeri Maltepe'ye gittik. Meclis idaresinde bulundum.

5 Ocak 1927, Çarşamba

Reisicumhur hazretlerinin riyasetindeki Heyet-i Vekile'de bulundum. Yalnız komisyonları konuştuk.

6 Ocak 1927, Perşembe

Meclis'te.sabahleyin Adliye Encümeni'nde öğleden sonra heyet-i umumiye de bulundum.

7 Ocak 1927, Cuma

Akşama kadar çıkmadım. Akşam üzeri İzzettin Paşa ile İsmet Paşa'ya kadar gidildi.

9 Ocak 1927, Pazar

Vekâlet'te. Heyet-i Vekile'de bulundum. İsveçlilere cevap verildi.

10 Ocak 1927, Pazartesi

Vekâlette. Akşam üzeri Ziraat Bankası'na gidildi.

11 Ocak 1927, Salı

Vekâlet'te. Öğleden sonra Muvazene-i Maliye Encümeni'nde bulundum. Heyet-i umumiyesi hakkında izahat verdim. Akşam üzeri Ziraat Bankası'ndaki meclis içtimasında bulundum.

12 Ocak 1927, Çarşamba

Vekâlet'te. Öğleden sonra Ticaret Encümeni'nde, Heyet-i Vekile'de.

13 Ocak 1927, Perşembe

Vekâlet'te. Sabahleyin Muvazene-i Maliye öğleden sonra Ticaret Encümeni'nde, raportör ile biraz bütçe münakaşası yapıldı.

14 Ocak 1927, Cuma

Evde. Biraz İsmet Paşa hazretlerine kadar İzzettin Paşa ile gittik. Yemekten evvel eve avdet ettim [döndüm].

15 Ocak 1927, Cumartesi

Dairede. Meclis'te heyet-i umumiye müzakeresinde. Gece İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Rahatsız oldum.

16 Ocak 1927, Pazar

Dairede. Meclis'te. Encümende. Akşama kadar çalıştım.

17 Ocak 1927, Pazartesi

Dairede. Sabahleyin Encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede.

18 Ocak 1927, Salı

Dairede. Sabahleyin ve öğleden sonra encümende. Akşam üzeri bankada.

19 Ocak 1927, Çarşamba

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede. Biraz Keresteciyân Efendi ile görüştüm. Nezlem devam ediyor.

21 Ocak 1927, Cuma

Evde oturdum. Öğleden sonra Hasan Bey, Celâl, Mahmut ve Zekai Beyleri teşyî ettim [uğurladım].

25 Ocak 1927, Salı

Encümene. Banka.

28 Ocak 1927, Cuma

Bugün yalnız akşam üzeri İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Evden başka yere çıkmadım.

29 Ocak 1927, Cumartesi

Alessabâh Kerim'den müstacel [acele] işaretli bir telgraf aldım. Kayınvalidenin gece füceten [ansızın] öldüğünü yazıyor idi. Eve nasıl söyleyeceğimi bilemedim. Nihayet bir kolay buldum, söyledim.

1 Şubat 1927, Salı

Sabahleyin dairede tediyat [ödemeler] ile meşgul. Öğleden sonra encümende ve banka meclis-i idaresinde.

2 Şubat 1927, Çarşamba

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Akşam kulüpte yemek yenildi.

3 Şubat 1927, Perşembe

Sabahleyin encümende. Öğleden sonra heyet-i umumiyyede, dairede ve bankada.

4 Şubat 1927, Cuma

Bütün gün evden çıkmadım. Resmî işleri, müterakim [birikmiş] evrakımı tertik ettim.

5 Şubat 1927, Cumartesi

Encümende, dairede. Akşam üzeri bankada.

6 Şubat 1927, Pazar

Encümende, dairede, Heyet-i Vekile'de. Gazi Paşa hazretlerine [Cumhuriyet] altınları takdim ettim.

7 Şubat 1927, Pazartesi

Encümende, Heyet-i Umumiye'de, dairede. Akşam üzeri bankada. Gazi Paşa hazretlerine altınları takdim ettim.

9 Şubat 1927, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Gazi Paşa hazretlerinin riyaseti tahtında [başkanlığı altında].

10 Şubat 1927, Perşembe

Encümende, heyet-i umumiyede. İzzettin Paşa'yı teşyî ettim.

16 Şubat 1927, Çarşamba

Sabahleyin daireye. Encümene, Heyet-i Vekile'ye. Akşam üzeri kulübe gittim. Âdil Bey bugün gitti.

17 Şubat 1927, Perşembe

Sabahleyin daireye. Encümene. Vücudumda biraz rahatsızlık hissediyorum.

18 Şubat 1927, Cuma

Sabahleyin Seyfi Bey için istasyona kadar gittim. Tren tehhür ettiği [geciktiği] için avdet ettim. Akşam biraz İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim.

19 Şubat 1927, Cumartesi

Sabahleyin daireye kadar gittim. Fakat tekrar evime döndüm. Rahatsızlandım. Akşam üzeri sağ böbreğimde ağrılar başladı.

20 Şubat 1927, Pazar

Rahatsızlığım devam ediyor. Bugün çıkmadım. Seyfi Bey ve Doktor Bey geldi. Doktor iki ilaç verdi.

21 Şubat 1927, Pazartesi

Bugün de çıkmadım. Hasan Bey, Recep Beyefendiler geldiler. Arada bir ok-sürüğüm fazlalaşıyor. Rahmi Bey de bir iki saate geldi.

22 Şubat 1927, Salı

Sabahleyin tediyat münasebetiyle çıktım fakat iyi etmedim. Çıkmasaydım daha iyi olacak idi. Tekrar sesim kısıldı. Öğleden sonra çıkmadım.

23 Şubat 1927, Çarşamba

Bugün yine rahatsızlığım devam ediyor. Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra Heyet-i Vekile var diye çıktım. Heyet-i Vekile olmadı.

24 Şubat 1927, Perşembe

Bugün yine biraz rahatsızım. Sabahleyin çıktım. On birde Heyet-i Vekile oldu. Akşam üzeri üç buçukta Heyet-i Vekile'den çıktık.

4 Mart 1927, Cuma

Akşam üzeri biraz İsmet Paşa'ya kadar gittim.

5 Mart 1927, Cumartesi

Ramazan-ı Şerif. Oruçluyum. Encümende.

8 Mart 1927, Salı

Bankaya kadar gittim. Meclis-i idarede. Encümende.

9 Mart 1927, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de. Encümende. Bankadaki meclis-i idarede.

11 Mart 1927, Cuma

Evde. Öğleden sonra otobüs şirketinde. İsmet Paşa'da.

23 Mart 1927, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de. Meşrubat-ı Küüliye [alkollü içecekler] şirketinin istediği müsaadeyi Heyet-i Vekile vermeye muvafakat etmedi. Yine büyük bir yük altına gireceğim demektir.

24 Mart 1927, Perşembe

Meşrubat-ı Küüliye'ye cevap vermedim. Suret-i idareyi kararlaştırmak lazım. Bankada, meclis-i idarede.

25 Mart 1927, Cuma

Bugüne kadar yemek parası alınmıştır. Banka hesabı hariç olmak üzere 3,000; bütçe 2406,41 alacak.

27 Mart 1927, Pazar

Heyet-i Vekile meclisi oldu. Nizamname-i dahili [içtüzük] müzakere edildi.

28 Mart 1927, Pazartesi

Meclis'te, heyet-i umumiye. Meclis Cumartesi'ne kadar tatil-i faaliyet etti.

29 Mart 1927, Salı

Yedide Heyet-i Vekile oldu. Gece on bire kadar devam etti. Recep ve Behiç Beyler yarın gidecekler.

1 Nisan 1927, Cuma

Evdeyim. Hiç çıkmadım. Akşam üzeri İsmet Paşa'ya kadar gittim. Şefik Bey için randevu istedim. Yarın görüşebileceğimizi söylediler.

2 Nisan 1927, Cumartesi

Arife günü. Dairede. Gece bire kadar Şefik, Tevfik Rüştü Beyler de olduğu hâlde İsmet Paşa hazretlerinde komisyonlar hakkında müzakerede bulunduk.

3 Nisan 1927, Pazar

Bayram. Merasim. Meclis'te.

4 Nisan 1927, Pazartesi

Bayram. Bir yere gidemedim. Yalnız akşam üzeri müsteşar, Şefik ve Ferit Beyler için istasyona kadar gittim.

5 Nisan 1927, Salı

Bayram. Öğleden sonra çıktım. Daireye gittim. Çalıştım. Oradan Meclis'e gittim. Şakir Bey'le bütçe hakkında biraz görüştüm.

8 Nisan 1927, Cuma

Çıkmadım. Akşam üzeri İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Gündüzün yarınki bütçe münasebetiyle söylenecek nutka ait vesaik hazırladım. Ahval-i umumiye-i memleket hakkındaki mukayesem âtiden çok ümitvâr olmaya sâiktir.

9 Nisan 1927, Cumartesi

Dairede. Öğleden sonra Meclis'e. Bütçe hakkındaki mütalaatımı heyet-i umumiye izah ettim.

10 Nisan 1927, Pazar

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Bütçe ile meşgul oldum. Heyet-i Vekile'de bulundum.

11 Nisan 1927, Pazartesi

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra heyet-i umumiye. Bütçe müzakeresinde.

12 Nisan 1927, Salı

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra da bütçe müzakeresi münasebetiyle heyet-i umumiye. Sonra banka meclis-i idaresinde.

13 Nisan 1927, Çarşamba

Daireye. Encümene. heyet-i umumiyye. Heyet-i Vekile'ye. Akşam kulüpte kaldım.

14 Nisan 1927, Perşembe

Sabahleyin daireye. Bankaya. Encümen'e. Öğleden sonra heyet-i umumiyye, encümene, daireye.

15 Nisan 1927, Cuma

Hakkı Bey ile tekrar hesap görüldü. 593,59'dan alacağım olan 104,20 tenzil edilince 489,39 kalıyor. Bundan da bugün 389,39 verildi. Yüz (100) lira borcumuz kaldı.

16 Nisan 1927, Cumartesi

Dairede. Heyet-i umumiyyede bütçe müzakeresi.

19 Nisan 1927, Salı

Dairede, encümende. heyet-i umumiyyede bütçe müzakeresi hitam buldu [sona erdi]. Banka.

22 Nisan 1927, Cuma

Akşam çıktım. İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Geç vakte kadar orada kaldım. Hakkı Bey'in yüz lirasını da bugün verdim. Ona hiç borcum kalmadı.

Hasan Bey Lehlilerle geldi. Uzun uzadıya söylediler ve fakat devleti temin edecek bir kefalet gösteremediler.

23 Nisan 1927, Cumartesi

Bugün de evden çıkmadım. Bütün gün evde oturdum. Bronşitten mustaribim. Hakkı Bey'in bir erkek evladı dünyaya geldi. Neyyire'nin sıhhati iyidir.

24 Nisan 1927, Pazar

Dairede. Encümende, Heyet-i Vekile'de. Rahatsızlığım biraz fazla.

26 Nisan 1927, Salı

Dairede. Ber-mu'tâd [her zaman olduğu üzere] banka meclisinde isbât-ı vücûd edildi [bulunuldu]. Bugün dünden daha iyiyim.

28 Nisan 1927, Perşembe

Sabahleyin İstida Encümeni'nde. Öğleden sonra dairede Zekai Bey'le müzakere. Akşam bankada ekseriyet olmadı.

29 Nisan 1927, Cuma

Sabahleyin istasyona kadar gittim. Bedi ailesiyle beraber geldi. Yine Naçelna grubu inhisârı elinde tutmak istiyor. Şirketin teklifi varsa meclis idaresi tarafından resmen hükûmete tevdi eylemesi lazım geldiğini söyledim.

12 Mayıs 1927, Perşembe

Aynı tarz-ı hayat. Encümende. Heyet-i umumiye. Dairede. İnşaat münasebetiyle odalar değiştirildi.

18 Mayıs 1927, Çarşamba

Encümende. Heyet-i Vekile'de. Seyfi Bey bugün geldi.

19 Mayıs 1927, Perşembe

Encümende. Heyet-i umumiye. Âdil Bey bugün geldi.

20 Mayıs 1927, Cuma

Bugün dışarıya çıkmadım. Seyfi ve Âdil Beyler yemekte bizde idiler. Zekai Bey bugün geldi.

22 Mayıs 1927, Pazar

Encümene. Öğleden sonra üçte Heyet-i Vekile'ye. Âdil Bey'e borcuma mahsuben iki yüz lira verdim.

23 Mayıs 1927, Pazartesi

Encümene. Heyet-i umumiye. Seyfi, Zekai Beyler bugün gittiler.

24 Mayıs 1927, Salı

Encümende. Akşam üzeri bankada. Borcuma mahsuben İş Bankası'na beş yüz lira verdim.

25 Mayıs 1927, Çarşamba

Encümende. Heyet-i Vekile'de. Âdil Bey'e borcumu bugün de 75 lira vererek itmâm ettim [bitirdim].

28 Mayıs 1927, Cumartesi

Encümende. Heyet-i umumiye. Epeyce geç vakit Kayseri'ye hareket.

29 Mayıs 1927, Pazar

Kayseri yolunda. Öğleden sonra Kayseri'ye muvâsalat. Resm-i küşâdda [açılış töreninde] hazır bulundum. Akşam üzeri belediye ziyafetinde bulundum. Çok terledim.

30 Mayıs 1927, Pazartesi

Bütün gün yolda. Akşam üzeri Ankara'ya muvasalat [varış].

31 Mayıs 1927, Salı

Sabahleyin encümene. Daireye. Akşam bankaya.

1 Haziran 1927, Çarşamba

Meclis Pazartesi günü Haziran'ın on beşine kadar tatil-i faaliyet etti. Encümen'de. Heyet-i Vekile'de.

3 Haziran 1927, Cuma

Bugün öğleden sonra çıktım. At yarışlarına gittim.

6 Haziran 1927, Pazartesi

Dairede. Umur-ı devlet ile iştigal. Dördü çeyrek geçe evden ayrıldım. Gazi İstasyonu'na geldim ve oradan trene bindim. Trendekiler ancak yemek zamanında trende bulunduğumun farkına vardılar.

7 Haziran 1927, Salı

Zamanında İstanbul'a geldik. Tahminim veçhile hiç kimse haberdar olamadı. Yemeğimi yedim. Oradan bankaya, komisyona gittim. Celseye riyaset [başkanlık] ettim.

Terziye gittim. Telgraf zabitiyle görüştüm. Gece kulüpte yattım.

8 Haziran 1927, Çarşamba

Sabahleyin erken kalktım. Biraz terziye gittim. Oradan defterdar beyle karşıya geçtim. Vali beye uğradım. Biraz öteberi almak için dükkânlara gittim. Oradan Şakir Bey'e uğradım. Kulüpte yemek yedik. İspirto İnhisar İdaresi'ne uğradım. Oradan rüsumata geldim. Rüsumattan karşıya Haydarpaşa'ya geçtim. Zamanında hareket ettim.

9 Haziran 1927, Perşembe

Bir buçuk saat bir tehhürle Ankara'ya geldim. Çocukları iyi buldum. Daireye gittim. İsmet Paşa hazretlerine gittim.

10 Haziran 1927, Cuma

Bayram. Mutat [her zamanki] merasim. At koşusunda bulundum.

12 Haziran 1927, Pazar

Bayram. Öğleden sonra daireye geldim. Çalıştım.

14 Haziran 1927, Salı

Daireye. İş Bankası'na. Akşam üzeri bankaya uğradım.

15 Haziran 1927, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulundum. İsveçlilerin ilk bonosu verildi.

25 Haziran 1927, Cumartesi

Daireye. heyet-i umumiyye. Bankaya.

26 Haziran 1927, Pazar

Daireye. heyet-i umumiyye. Meclis bugün tatil oldu.

27 Haziran 1927, Pazartesi

Daireye. Giden arkadaşları teşyî.

29 Haziran 1927, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'ye.

Evi on altı bin liraya Emlak Bankası'na koydum. Ziraat Bankası'ndan çıkardım. Cezmi Bey'e borcumu tamamen ödedim.

30 Haziran 1927, Perşembe

Daireye. Öğleyin İsmet Paşa'da. Behiç ve Şükrü Saraç Beylerle beraber Süreyya bugün mezunen [izinli olarak] gitti. Reisicumhur hazretlerini 7.20 geçte teşyî ettik.

2 Temmuz 1927, Cumartesi

Daireye. Aylığımı aldım. Bağ için Muharrem Bey'e göndermek üzere Mehmet Emin Bey'e yüz elli lira verdim.

5 Temmuz 1927, Salı

Dairede. Gece Hariciye vekili beyin ziyafetinde bulundum.

6 Temmuz 1927, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Gece Afgan sefirinin ziyafetinde bulundum. Bana mezuniyet verildi. Yerime Rahmi Bey vekâlet edecek.

7 Temmuz 1927, Perşembe

İsmet Paşa Bursa'ya hareket etti. İnşallah iyileşir.

9 Temmuz 1927, Cumartesi

Daireye. Bankada meclis-i idare var idi, bulundum.

10 Temmuz 1927, Pazar

Daireye. Sabahleyin refikam ile kızlarım İzmir'e gittiler. Bugün yapayalnız kaldım.

Öğleyin Âdil Bey ile beraber yemek yedim. Akşam bahçede. Yalnızlık pek ağır geldi. Her akşam sevgililerim ile oturduğum yerde yalnız oturdum.

11 Temmuz 1927, Pazartesi

Daireye. Akşam Kemal ve Reşat Beylerle beraber bizde yemek yedik.

12 Temmuz 1927, Salı

Daireye. Akşam Ali Cenani Bey'le biraz briç yaptık.

15 Temmuz 1927, Cuma

Bugün Bedi ile Hacı Âdil Bey geldi. Zekai Bey ile müsteşar bey de geldiler. Hasan Beyefendi de geldi.

16 Temmuz 1927, Cumartesi

Bedi Bey ile Hacı Âdil Bey gittiler. Kararnamem henüz gelmediğinden yarın İzmir'e gidemeyeceğimi telgrafladım. Hasan Bey geldi. İş Bankası'ndan vuku bulan teklifi gösterdi. İsmet Paşa hazretlerini görmek mecburiyeti hasıl oldu.

Âdil Bey'in vefatına dair Latif'in telgrafı. Sonra vade telgrafını verdim. Doktor geldi. Yalnız 3.300 lira verdi. Demek ki ondan daha fazla bankaya vereceği şeyler de var.

17 Temmuz 1927, Pazar

Kararname bugün tebliğ edilecek. Muamelesini yaptırdım, bitti. Bütün vekâletlere gittim. Arz-ı veda eyledim.

Refikaya mektup yazdım. Ömer'in telgrafı. Âdil Bey'in dizanteriden vefat ettiğini bildiriyordu. Arif ve Bedi Beylere de telgraflar yazdım.

18 Temmuz 1927, Pazartesi

Bugün gitmeye karar verdim. Karaköy'den Bursa'ya gidip Başvekil Paşa'ya Hasan Bey'in getirdiği teklifleri arz edeceğim.

Avansımı aldım. Necmettin Molla Bey'e telgraf ile borcum olan 3.000 üç bin lira gönderdim. Refikama da telgraf ile üç yüz lira gönderdim. Akşam hareket. Âdil Bey de İstanbul'a gidiyor.

19 Temmuz 1927, Salı

Öğleden evvel Bursa'ya geldik. Çekirge'de Asaf Bey'in kaplıcasında yıkandım. Başvekil Paşa hazretleriyle öğle ve akşam yemeklerinde bulundum. Biraz Bursa'yı gezdim. Vali ve defterdar beyi ziyaret ettim.

20 Temmuz 1927, Çarşamba

Sabahleyin Bursa'dan otomobil ile Mudanya'ya geldim. Oradan birde Sevinç vapuruyla hareket. Akşam altıda İstanbul'a muvasalat. Deniz tuttuğu için biraz rahatsız idim. Mamafih Celâl Bey'i, Mahmut Bey'i ve Mösyö Wallenberg'i yemekten evvel gördüm. Bir çorba içerek istirahat ettim.

21 Temmuz 1927, Perşembe

Bankaya, rüsumata, oradan doğru Dolmabahçe'ye, "acte de présence" [huzura çıkmak] için seryaveri gördüm. Refik Bey uykuda olduğu için göremedim. Oradan kulübe, İnhisar İdaresi'ne. Evrak-ı Nakdiye Komisyonu'na riyaset ettim. Dörtte Dolmabahçe'ye gittim. Reisicumhur hazretleri huzurlarına kabul buyurdular. Yedide Dolmabahçe'den ayrıldım. Gece Mösyö de [...] ile mukaveleyi imza ettim.

Terziye borcumu tamamen verdim.

22 Temmuz 1927, Cuma

Alessabah birinci vapurla Kadıköy'e. Otomobille Erenköy'e. Oradan otomobil ile Bedi Beylere. Öğlen üzeri trenle Pendik'e. Bir buçuk saat kadar da orada kaldım.

Avdette Şükrü, Said Beylerle görüştüm. Trende Fuat Bey ile görüştüm. Şakir Bey'i evinde ziyaret ettim. Saraçoğlu Şükrü Bey'i aradım. Fakat bulamadım. Galiba maçta olmalı idi. Çünkü kimse telefona cevap vermedi. Cercle d'Orient'a kadar gittim. Dokuz buçukta yattım. Çok yorgun idim.

23 Temmuz 1927, Cumartesi

Sabahleyin çıkmadım. Öğlen yemeğinden sonra istasyona gittim. Şakir, Âdil, Zekai Beyler de oraya kadar geldiler. Bugünkü tren ile Feyzi Bey de berây-ı tedavi [tedavi için] Vichy'ye gidiyormuş. Paris'e kadar beraber olacağız demektir. Avundukzâde Aziz Bey de İtalya'ya gidiyor. Trende üç Türk varız.

24 Temmuz 1927, Pazar

Yolda. Bulgar ve Sırbistan arazisini geçiyoruz. Bütün arazi yeşil ve işlenmiş. Onlara varabilmek için çok, hem pek çok uğraşmak lazım. Belgrad'ı, Zağra'yı bugün geçtik.

25 Temmuz 1927, Pazartesi

Alessabah Trieste'ye yaklaşıyoruz. Zağra'dan itibaren etrafı daha yeşil ve daha işlenmiş gördüm. Diğerinden çok fazla. Hele Trieste ile Venedik arası bütün bütün başka. Venedik ile Milano arası da hiçbir karış boş yer kalmamacasına işlenmiştir. Bunları gördükten sonra ne kadar çok uğraşmamız lazım geldiğine hükmetmek icap eder.

26 Temmuz 1927, Salı

Alessabah muayyen zamanda Paris'e geldik. Sefir Fethi Beyefendi ile Şefik, Münir, Ferit Beyler istasyonda idiler. Münir Bey'i tanımadım. Astorya Otel'i'nde banyolu bir oda tuttum.

Öğleden evvel sefarethaneye, oradan Şefik Bey'le yemeğe gittik. Akşam üzeri Fethi Bey ile Buloyne [Boulogne] Ormanı'nda bir gezinti yaptık. Orada bir lokantada yemek yedik. Çok zaman çalışılmış, asırdide ağaçlar yetiştirilmiş bir yer. Gece rahat uyudum. Salimen geldiğime dair refikama İzmir'e telgraf verdim.

27 Temmuz 1927, Çarşamba

Paris'teyim. Sabahleyin biraz öteberi aldım. Öğlen yemeğini otel lokantasında arkadaşlarla beraber yedim. Öğleden sonra sefarethaneye gittim.

Doktora muayene edildim. İdrar ve kan tahlili istedi. Londra'dan avdetimde tekrar muayene olacağım.

Gece yemeği Fethi Beyefendi ile yedik. Gece Casino de Paris'te varyete seyrettik. Ruşen Eşref, Falih Rıfkı, Fethi Beyler de beraber. Cuma günü Londra'ya gidiyorum.

28 Temmuz 1927, Perşembe

Paris'teyim. Biraz öteberi aldım. Öğle yemeğini sefarethanede yedik. Öğleden sonra göz doktoruna gittim. Akşam üzeri de operaya gittik.

29 Temmuz 1927, Cuma

Sabahleyin erken kalktım. Eşyalarımı topladım. Şimal [kuzey] Garı'na gittik. Yolumuz iyi geçti. Bilhassa Manş dalgasız geçti. Dover'da Fuat Bey'i buldum. Beraber Londra'ya gittik. Gece yemeğini sefarethanede yedim. Refikamdan, kızlarımdan mektup buldum. Vaziyet-i maliye ait hulâsaları [özetleri] da buldum. İnşallah Çarşamba günü Paris'e avdet ederim.

30 Temmuz 1927, Cumartesi

Londra'da. Matbaaya gittim. Fabrikatörler ile Teşrînievvel'in onundan evvel bütün kâğıtların İstanbul'da teslimine mutabık kaldık. Öğleden sonra onlar geldiler, yine görüştük. Öğleden sonra sefir bey ile biraz oto ile Londra'yı dolaştık. Akşam yemeğini Fuat Bey'de yedik.

31 Temmuz 1927, Pazar

Londra'dayım. Her taraf kapalı. Saraya kadar gittik. Bahçesini, sarayı dolaştık. Aylend [island] üzerindeki gazinoda yemek yedik. Akşam Fuat Bey ile otele yemek yedim. Nebatat bahçesini de gezdim. Biraz erkenden yattım.

Müfit geldi. Görüştük. Kânûnusânî'nin yirmisine kadar burada kalmak istiyor.

[Not]

İngiltere'de: Köylerdeki idare, malî aksâmı. Su, elektrik meseleleri, vergiler, yolların suret-i idâmesi, halkın vaziyeti, ziraatın hayvanat ile icrası, yeşillik, ağaçlama. Traverslerin ağaç olması.

[Not]

Fransa'da. Komün teşkilatı, malî, idarî, köylerin elektriğe edilmesi meselesi. Ziraatın suret-i icrası. Tahsilatın suret-i icrası. Traverslerin ağaç olması.

1 Ağustos 1927, Pazartesi

Yine tatil. Her taraf kapalı. Hayvanat bahçesine gittik. Tower'a giremedik. Sıra ile gezebilmek için ancak bir saat beklemek lazım idi. British Museum'a ve Gallery National'a gittik. Gece yemeğini Ferit Beyefendi'de yedik. Bir vodvile gittik.

2 Ağustos 1927, Salı

Bugün sabahleyin Ferit Beyefendi ile Welwyn Garden City'ye gittik, yeni inşa edilmekte olan bir şehir. Her şeyi muntazam. Sonra diğer bir *district*'e gittik (Ruislip-Northwood Urban District). Oradan Windsor Sarayı'na geldik. Sarayı

biraz gezdim. Oradan otele. Fuat Bey'in davetine icabet ettim. Otele geldim. Yarınki yol için hazırlanmak lâzım.

3 Ağustos 1927, Çarşamba

Sabahleyin hareket ettim. Manş'ı iyi geçtik. Akşam üzeri altıya on kala Paris'e geldik. Astorya Oteli'ne indim. Akşam yemeğini yedim ve yattım.

4 Ağustos 1927, Perşembe

Sabahleyin Cevdet Bey ile çıktım. Evvela bankaya, sonra kok acentasına gittim. Hareket programını kararlaştırdım. Printemps'a gittik. Öğle yemeğini Printemps'ın lokantasında yedik. Doktora gittik. Doktor karaciğerde de hastalık buldu. Ve buna ehemmiyet verdi. Berlin'de de bir muayene yaptıracağım. Versailles'a, Saint-Germain'e gittik. Gece Şefik Bey'de idim.

5 Ağustos 1927, Cuma

Paris'teyim. Öğlen üzeri camie gittik. Münir Bey götürdü. Oradan otele geldim. Biraz istirahat ettim. Seyahat biletlerimi aldım. Sefarethaneye uğradım. Mösyö Steeg, Deyl [?] geldiler görüştük. Akşam üzeri pek fazla yağmur yağdı. Gece yemeğini kabarede yedik. Her ne tarafa baksak Amerikalı ve İngiliz, bilhassa Amerikalı. Buralara para sarf ve zevk etmek için geliyorlar.

6 Ağustos 1927, Cumartesi

Sabahleyin yedide kalktım. Eşyamyı topladım. Onda dahili memurin müdir-i umumî geldi. Beraber Durdann komününe gittik. Komün *maire*'i [belediye başkanı] ile görüştük. Wallenberg, Haydar Bey'e, Kalegan'a, [...] Bulagen'e telgraflar verdim. Refikama yarın veya öbür gün Lausanne'dan veririm.

7 Ağustos 1927, Pazar

Sabahleyin 8'de Paris'ten hareket. Tam beşi yirmi gece Lausanne'a muvasalat. Otelde yerim hazır idi. Yıkandım. Tıraş oldum. Doktor Hegg geldi, biraz görüştüm.

Akşam yemeğini otelde yedik. Onda yattım, istirahat ettim. Yarın dokuzda bizim stajyerler ile görüşeceğim. Sonra biraz Lausanne'ı dolaşacağım. Gece avdet edeceğim.

8 Ağustos 1927, Pazartesi

Lausanne'dayım. Lausanne Palace'da. Öğlene kadar biraz şehri dolaştım. Sabahleyin bir buçuk saat kadar stajyerlerle görüştüm. Sonra Mösyö Hegg ile biraz darülfünuna, müzeye ve [Hegg'in] dairesine gittim. Gece onu elli beş gece treniyle bir kuşet bularak hareket ettim.

9 Ağustos 1927, Salı

Sabahleyin yediyi yirmi beş gece Paris'e avdet ettim. Sefarethaneye gittim. Onda Fethi Bey de geldi. Öğleyin Mösyö Steeg'de bulunduk. Öğleden sonra üçü elli beş gece treniyle Berlin'e hareket ettim.

10 Ağustos 1927, Çarşamba

Sabahleyin Berlin'e muvasalat. Avlon Oteli'ne gittim. Sefarethaneye uğradım. Sefir hazretleri İstanbul'a gittiğinden göremedim. Öğleden sonra müsteşar bey ile göle kadar gittim. Akşam otelde iyi bir uyku uyuyarak istirahat ettim. Kart ve mektuplar yazdım.

11 Ağustos 1927, Perşembe

9'u 40 geçe Berlin'den hareket. Zamanında Sassnitz'e muvasalat. Vapurla Sassnitz'ten hareket. Feribot iyi bir vapur ve büyük. Bizim Haydarpaşa ile Sirkeci arasına bu kadar büyük vapura ihtiyaç yoktur sanırım. Trelleborg'da Mösyö Anderson'a rast geldim. Bir salonlu vagonla yolumuza devam ediyoruz.

12 Ağustos 1927, Cuma

Sabahleyin Stockholm'e muvasalat. Doğruca sefarete gidildi. Haydar Bey başka yerde kalmama muvafakat etmedi. Sabahleyin Wallenberg'i ziyaret ettim. Öğlen yemeğini bankada, akşam yemeğini de sefarette yedim.

13 Ağustos 1927, Cumartesi

Stockholm'de. 1914'te teşekkül eden Devlet Pansiyonu Müdüriyeti'ne gidildi. Hükümet memurlarından gayrı ahalinin bir nevi sigortasını ihtiva eden bir usul. Öğleden sonra otomobil ile consul général'in köşküne gittik.

14 Ağustos 1927, Pazar

Consul général'in köşkünde. Öğleden evvel yatla hareket. Akşam Stockholm'e muvasalat. Deniz biraz yordu. Epeyce yorulduk. Mamafih gece iyi bir uyku geçirdim.

15 Ağustos 1927, Pazartesi

Stockholm'de. Sabahleyin Maliye ve Hariciye nazırlarını gördüm. Öğlen yemeğinde cümlemiz beraber bulunduk. Gece Kalegan'ın evinde yemekte bulunduk.

16 Ağustos 1927, Salı

Stockholm'de. Öğlen yemeğini Hariciye nazırı, akşam yemeğini de Knut Wallenberg'de yedim. Muhassasât-ı zâtiye müdürünü ziyaret ettim. Ericsson fabrikasını da gezdim. Hediyecek biraz çakı aldım.

17 Ağustos 1927, Çarşamba

Profesör Kasel [Cassel] ile burada görüştüm.

Sabahleyin yediye kırk beş geçe ile hareket ettik. Öğleyin Persberg'e geldik. Yemek yedik. Madeni gezdik. Evvela 190 metreye ve sonra da 40 metre daha aşağı, ki 230 metreye kadar indik. Akşam üzeri Bofors'a geldik. Gece yemeğini Bofors müdürü Mister Holm'da yedik.

18 Ağustos 1927, Perşembe

Sabahleyin top, sonra barut fabrikalarını gezdik. Öğleden sonra üçte hareket ettik. Dört buçukta Anderson'un evine geldik. Geceyi orada geçirdik.

19 Ağustos 1927, Cuma

Sabahleyin Anderson'un ikametgâhından hareket. Dört saatlik bir otomobil seyahati neticesinde Trollhättan'a geldik. Bütün gün yağmur yağdı. Fabrikaları ziyaret ettik. Lokomotif fabrikası modern ve büyük. Elektrik istasyonunu ziyaret. O harika bir şey. Dünyada bu kadar kuvvet yalnız burada imiş. Kopenhag'a bile kısmen elektrik satıyorlar. 3.45'te hareket. Gece 21.10'da Oslo'ya muvasalat edildi. İstasyonda Hamdi Bey, consul général, Bofors fabrikası müdürü.

20 Ağustos 1927, Cumartesi

Oslo'da. Bofors fabrikası müdürü geldi. Biraz görüştük. On buçukta Hariciye Nezareti vekili ve Maliye vekilini ziyaret ettik. Öğlen yemeğini Maliye nazırı Grand Hotel'de verdi. Bankalar kontrolörlerinden yedilerindeki talimatın İngilizce nüshalarını göndermelerini rica ettim. Öğleden sonra biraz dolaştık. Akşam yemeğini Grand Hotel'de yedik.

21 Ağustos 1927, Pazar

Sabahleyin otelde. Biraz dolaştık. Öğleyn consul général'de yemek yedik. Villasına gidildi. Tam saat altıda hareket edildi. İtalya sefiri Kont Senni istasyona geldi. Oslo'da görüşemediğime müteessir oldum.

22 Ağustos 1927, Pazartesi

1.13'te Göteborg'a muvasalat. Grand Hotel'e gidildi. Bütün gün Göteborg'da. Öğleyn konsolosta. Akşam da şimendifer heyetiyle. Gece Kopenhag için hareket.

23 Ağustos 1927, Salı

Sabahleyin Kopenhag'a muvasalat. Öğleyn Hariciye nazırının ziyafetinde. Akşam sendikanın ziyafetinde bulunduk. Müessesât-ı sinâiiyyeyi [sanayi binaları] ve serbest limanı dolaştım.

Hava yağmurlu.

24 Ağustos 1927, Çarşamba

Kopenhag'da. Köylerde dolaştım. Akşam yemeğini mühendisler verdi. Gece Kopenhag'dan hareket.

25 Ağustos 1927, Perşembe

Sabahleyin 10.45'te Berlin'e muvasalat. İstasyonda bizim sefaret heyeti var idi. İstirahat ettim. Akşam üzeri sefarete gittim. Üçte Speier geldi, görüştük. İş Bankasıyla görüşebileceklerini söyledim. Beşte Deutsche Orient müdiri-ı umumi-si Alexander geldi. Öğlen de görüştük. İlk şimendifer taksitini almışlar. İnşaat şirketine de kredi açmışlar.

26 Ağustos 1927, Cuma

Sabahleyin onda Dahiliye Nezareti'ne gidildi. Müşavir tercüman ile bizim şarje dökür [chargé de cours: Fr. asistan] beraber olduğu hâlde Berlin'den 90 kilometro mesafede Belzig (Krause) kazasına gittik. İki zirai komünü ziyaret ettik. Birinin nüfusu 500, diğerinin 150. Vergiyi komün reisleri tahsil eder. Hükümet hissesini tercihen verir. Bilavasita [doğrudan] vergi üzerinden %500'e kadar komün ve vilayet hissesi alır.

27 Ağustos 1927, Cumartesi

Sabahleyin Reji fabrikasına kadar gittim. Reji'nin burada oyuncak fabrikası açmasına aklım ermedi. Bundan kâr edildiğine kani değilim. Dönünce meşgul olacağım. Döbot geldi, görüştük. Meclis-i idare azalığını kabul etmemi söyledi. Zamanımda teşkil edilen bir şirketin meclis-i idaresine aza olmayı prensibim hilafında bulduğumu söyleyerek nazikâne reddettim. İkinciüstü hareket. Gece dokuzda Prag'a muvasalat.

28 Ağustos 1927, Pazar

Prag'da. Grand Hotel Şrubek'te. Sabahleyin sefarethaneye gidildi. Öğleden sonra iki komüne gittik. Birinin nüfusu az. Tam bir komün değil. Büyük bir köyün mahallesi. Diğeri 106 nüfuslu 33 haneli tam bir komün. İzahat alındı. Vergiler hükümete posta ile gönderilir. Maliye dairesi komünlerin hissesini verir. Bunlar da bilavasita vergilere *centime additionel* [Fr. ek vergi] ilavesiyle komün bütçesini yapıyorlar.

29 Ağustos 1927, Pazartesi

Prag'da. Biraz öteberi aldım. Prag'ın etrafını gördüm. Öğle yemeğini Vasıf Bey ile beraber otelde yedik. Dördü yedi gece Prag'dan hareket. 10'u 52 gece Viyana'ya muvasalat. Sefir Ali Rıza Bey istasyonda idiler. Grand Hotel'e geldik. Biraz Ali Rıza Bey ile görüştüm. İşlerinin ekserisini bitirmiş. Refikanın mektubunu aldım. Ağustos'un yirmi sekizinde değil belki Eylül'ün dördünde hareket edeceklerdir.

30 Ağustos 1927, Salı

Bugün Viyana'dayım. İdrar tahlili ve radyo yaptırmak lazım. Yarın yapılacak. Biraz Viyana'nın etrafını gördüm. Akşam yemeğini sefir bey ile beraber Baden'de yedik. Mösyö [...] da beraber. Pazar akşamı İstanbul'da bulunmaya çalışacağım.

31 Ağustos 1927, Çarşamba

Bugün idrar tahlilimin neticesi alındı. İstanbul ve Paris tahlillerine nazaran vaziyet daha iyi görünüyor. Radyo [röntgen] yaptırdım. Hem sabah hem öğleden sonra bütün vücudumu muayene etti. Yarın radyoyu, fotoğrafleri verecek. Karaciğerde, safrada bir şey görünmüyor. Mide, akciğer, kalpte bir şey yok.

1 Eylül 1927, Perşembe

Viyana'da. Öğleden sonra dörtte Profesör Naltıyan'a gittik. Muayene etti. Raporları, radyoyu verdim. Yarın birde mide usaresini almaya lüzum gösterdi. Hastaneye gidip aldıracağım.

Paris'ten Cuma için yatak olmadığına dair haber geldi.

2 Eylül 1927, Cuma

Viyana'da. Sabahleyin hastanede. Trieste'den telgraf geldi. 9 numarolu yatak boş imiş. Belgrad'a kadar başka bir tren ile, oradan da ekspres ile gideceğim. Gece operaya gittim.

3 Eylül 1927, Cumartesi

Viyana'dan öğleden sonra hareket. Gece yolda geçti. Sabahleyin yalnız ban-kaya kadar gidip 25 İngiliz lirası aldım.

4 Eylül 1927, Pazar

Sabahleyin onda Belgrad'a muvasalat. Çıktım. Sefarethaneye gittim. Hikmet Bey'le biraz Avala Tepesi'ne kadar gittik. İstasyona geldim. Eksprese bindim.

5 Eylül 1927, Pazartesi

Yolda. Edirne'de Şakir, Hasan Fehmi, Mustafa Fevzi Beyler de trene bindiler. İstanbul'a muayyen saatte geldik. Çocuklarım da bugün İzmir'den gelerek Pera Palas'a gittiler.

Doğru saraya gittim. Reisicumhur hazretlerine arz-ı tazimat ettim. Ondan sonra otele gittim. Çocuklarımı afiyette buldum. Gece Bedî Bey'inkiler ile Ömer Ağabeyim, Cihat ve Mualla beraber geldiler.

6 Eylül 1927, Salı

Sabahleyin rüsumata kadar gittim. Öğleden sonra Heybeli'ye gittim. İsmet Paşa hazretlerini gördüm. Akşam avdet ettim. Yemeği otelde yedik. Cumartesi günü Ankara'ya avdete karar verdim.

7 Eylül 1927, Çarşamba

Düyun-ı Umumiye'de. Evrâk-ı nakdiyeye baktım. Banka müdir-i umumîsi ile görüştük. Mutabık kaldık. Oradan otele geldim. Şeker İnhisarı'na, Vilayet'e, Rejî'ye ve saraya gittim. Otele avdet eyledim.

8 Eylül 1927, Perşembe

Sabahleyin Müskirat'a, oradan Tütün'e, öğleyin Kâzım Paşa hazretlerini gördüm. Öğleden sonra saraya, Refik Bey'i gördüm. Reisicumhur hazretleri uykuda olduğundan göremedik. Arz-ı veda edemedim. Yalnız Refik Bey'e söyledim. Bir emirleri olursa bana telgrafla bildirecekler.

Saraydan sonra Liman Şirketi'ne, oradan rüsumata, rüsumattan İsveç sefare-tine, oradan otele ve Erenköy'e.

9 Eylül 1927, Cuma

Sabahleyin indim. Otelde banyomu aldım. Şükrü Bey'e gittim. Beraber yemek yedik. Celâl ve Saffet Beylerle bankada görüştüm, otele geldim. Danimarka maslahatgüzârı ile görüştüm. Altıda Belçikalılar ile görüştüm. Gece yemeğini otelde ağabeyim Ömer Bey'le yedim.

10 Eylül 1927, Cumartesi

Sabahleyin otelde idim. Bir iki yere uğradıktan ve müze müdürünü gördükten sonra öğlen yemeğini amcazadelerim, refikam, amcazadelerimin refikalarıyla birlikte kulüpte yedik. Oradan Kadıköy'e gittik. Muayyen zamanda Haydarpaşa'dan hareket ettik. Yolculuk iyi geçti.

11 Eylül 1927, Pazar

Öğleden yarım saat sonra Ankara'ya geldim. Eve ve oradan daireye geldim. Tediyeat gayrı muntazam. Borcumuz çok. Şaşırdım kaldım. Allah muinim olsun. Bakalım nasıl işin içinden çıkabileceğim?

12 Eylül 1927, Pazartesi

Evde. Ankara'da. Dairede. 4.000.000 liralık tediyeata karşı mevcudum 300.000 liradır. Ne suretle tediyeat yapabileceğimi anlayamadım.

13 Eylül 1927, Salı

Ankara'da. Tediyeat yapamadım. Çok mustaribim. Çünkü kasalarda para yoktur.

14 Eylül 1927, Çarşamba

Ankara'da. Taşralarda da tediyeat olmadı. Allah muinim olsun.

15 Eylül 1927, Perşembe

Dairede. Tediyeat yapamadım. Pek az verilebildi.

16 Eylül 1927, Cuma

Evde. Neyyire'ye kadar gittim. Aliye Hanım'ın Atıf Bey ile nişanlanması merasiminde bulundum.

20 Eylül 1927, Salı

Dairede. Bugün tediyeat yapılamadı.

27 Eylül 1927, Salı

Bugün İsmet Paşa ile vekil beyler geldiler. Öğleden sonra Heyet-i Vekile oldu.

28 Eylül 1927, Çarşamba

Sabahleyin dokuzda Heyet-i Vekile. Öğleden sonra da Heyet-i Vekile.

1 Ekim 1927, Cumartesi

Dairede. Sabahleyin çıktığım hâlde öğleden sonra çıkmadım. Rahatsızlığım devam ediyor.

4 Ekim 1927, Salı

Sabahleyin çıktım. Heyet-i Vekile'de bulundum. Öğleden sonra Paşa'yı evde ziyaret ettim. O da benim gibi rahatsız.

5 Ekim 1927, Çarşamba

Rahatsızlığım berdevam. Mamafih daireye gittim ve çalıştım.

7 Ekim 1927, Cuma

Sabahleyin hayvan sergisinde bulundum. Öğleden sonra İsmet Paşa'nın evinde Heyet-i Vekile'de hazır bulundum.

8 Ekim 1927, Cumartesi

Sabahleyin Heyet-i Vekile. Öğleden sonra da Heyet-i Vekile. Heyet-i Vekile'de rahatsızlandım. Gece yemek yemedim. Başım çok ağrıyor idi. Uyuyarak biraz kendime gelebildim.

9 Ekim 1927, Pazar

Dairede. Bugün Paşa'nın ailesi de geldi. Öğleden sonra Seyfi Bey ile Paşa'ya kadar gittik. Gece yemeğini de orada yedim.

10 Ekim 1927, Pazartesi

Daireye. Gazi hazretlerinin istikbaline. Oradan eve. Daireye. Akşama kadar çalıştım.

15 Ekim 1927, Cumartesi

Sabahleyin onda kongre açıldı.

19 Ekim 1927, Çarşamba

Kongrede.

Annem Sıdka ile beraber geldi.

20 Ekim 1927, Perşembe

Kongrede. Gazi hazretlerinin son nutukları ve veciz sözleri.

23 Ekim 1927, Pazar

Dairede. Kongre bugün bitti.

26 Ekim 1927, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Bütçe layihası ve esbâb-ı mucibesi [gerekçesi].

28 Ekim 1927, Cuma

Tahrir-i nüfus [nüfus sayımı] günü. Dışarıya çıkmadım.

29 Ekim 1927, Cumartesi

Bugün Cumhuriyet günü. Tebrikat ve merasim-i lazımede hazır bulundum Bedi Beyefendi geldi. İstikbâlinde bulundum.

30 Ekim 1927, Pazar

Bugün Fethi Bey gitti. İstasyonda teşyî ettik [uğurladık]. Teşyiden sonra Başvekil Paşa evine çağırdı. Ayın iptidasında [başında] istifa edeceğini, yeni hükümetin teşkiline kendisinin memur edildiğini hissetmekte olduğunu, yeni hükümeti teşkile memur edilirse Bahriye ve Ticaret Vekâletlerini Müdafaa-i Milliye ve Ziraat ile birleştireceğini, Dahiliye ve Müdafaa-i Milliye vekillerinin çekilmek istediklerini, Müdafaa-i Milliye'ye bir arkadaşı tevcih etmeğini [uygun gördüğünü] söyledi ve müzakeratta Müdafaa-i Milliye'yi her vakit en ağır yükü almakta olan arkadaşına verdiğini, Reiscumhur ve Müşir Paşalar ile münasip gördüklerini ilave ve fikrinde ısrar eyledi. Büyük bir yük altına girmekten çekindiğini ve fakat tabi olacağını zannettiğini söyledim.

31 Ekim 1927, Pazartesi

Fırka heyet-i umumiyesinde bulundum. Fırka divan-ı riyaset intihabatı yapıldı.

1 Kasım 1927, Salı

Meclis'in küşadı [açılışı]. İntihabat yapıldı. Kâzım Paşa'ya on beş müstenkif [çekimser] rey verildi. Fırka kararına muhalefet şâyân-ı dikkattir.

Riyaset-i cumhura müttefikan Gazi Paşa hazretleri intihab edildi. Akşam üzeri İsmet Paşa istifa etti. Ve yeni hükümetin teşkiline kadar muvakkatan ifâ-yı umura tebellüğ etti [geçici olarak işlerin idaresini kabul etti].

Cümleye vedanâme'yi yazdım.

2 Kasım 1927, Çarşamba

Hükümet teşekkül etti. Ve Meclis'te okundu. Şükrü Kaya Bey Dahiliye'yi, ben Müdafaa'yı, Şükrü Saraç Bey de Maliye'yi, Rahmi Bey Ziraat'ı deruhte eyledik [üstlendik]. Diğerleri yerlerinde kaldılar. Heyet-i Vekile'de bulundum.

3 Kasım 1927, Perşembe

Şükrü Bey İstanbul'dan geldi. İstasyonda istikbâl ettim. Daireye götürdüm. Alessabah tevfiât-ı rabbâniye istinaden işime başladım.

5 Kasım 1927, Cumartesi

Dairede. İş ile iştigal. Maliye'de öğlene kadar bazı şeyleri devrettim. Bugün program okundu. 269 rey iştirak etti. Cümlesi itimat verdiler.

8 Kasım 1927, Salı

Dairede. Kira'nın mektubu. Validenin borçlarını tekeffül ederek [üstlenerek] borçlarımızı vermeye ve buna mukabil dört sene müddetle emvâl-i gayri menkulesini [taşınmaz mallarını] idareye karar verdim. Valideyi kurtarmak vacip [gerekli] oldu.

10 Kasım 1927, Perşembe

Dairede. Meclis'e gittim. Meclis Pazartesi'ye kadar tatil edilmiş. Biraz oturdum. Tekrar daireye geldim.

12 Kasım 1927, Cumartesi

Dairede. Geceleyin Maliye'ye kadar gittim. Şükrü Bey bankaya da meduvv olduk [davet edildik], iyi görüşemedik.

Neyyire, Hakkı Bey ile İstanbul'a gittiler.

17 Kasım 1927, Perşembe

Sabahleyin dairede. Sonra Bütçe Encümeni'nde.

18 Kasım 1927, Cuma

Sabahleyin Kâzım Efendi'yi almak için istasyona gittim. Öğleden sonra telsiz istasyonunun resm-i küşadında hazır bulundum.

19 Kasım 1927, Cumartesi

Dairede. Gece Rus sefaretinde Tevfik Beyefendi şerefine verilen ziyafette hazır bulundum.

21 Kasım 1927, Pazartesi

Dairede. Meclis'te, Müdafaa-i Milliye Encümeni'nde. Öğlen çıkmadım. Akşam üzeri müsteşar Naili Paşa geldi.

24 Kasım 1927, Perşembe

Dairede. Gece Behiç Bey tarafından verilen ziyafette ben de bulundum.

27 Kasım 1927, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'ye. Reiscumhur hazretlerinin riyasetlerinde ve riyâset-i cumhur konağındaki içtimada. Sakarya hakkındaki *étude complète*'i [incelemeyi] aldım.

28 Kasım 1927, Pazartesi

Daireye. Encümene. Bono ve Nakit Kanunu'nun muamele-i temdidiiyesi [uygulanmasının uzatılması] icra edildi. Öğleden sonra heyet-i umumiye de bulundum ve bilahare banka heyet-i umumiyesinde bulundum.

29 Kasım 1927, Salı

Daireye. Gece Erkân-ı Harbiye-i Umumiye reisi Müşir Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Top ve fabrikalar meselesini görüştük. Reis-i sâni [ikinci başkan] Paşa ile de görüştüm.

30 Kasım 1927, Çarşamba

Daireye. Öğleden sonra Fırka'ya gittim. Sabahleyin Müşir Paşa hazretleri teşrif buyurdular. Yine biraz görüştük.

1 Aralık 1927, Perşembe

Daireye. Sabahleyin Şükrü Bey geldi. Bankadaki meclis-i idarede tahsisat olarak 2.013 lira getirdi. İki bin yüz lira hemen İş Bankası'na borcum için gönderdim. Sabahleyin Doktor Tevfik Bey geldi ve bana üç poliş imzalattı. Allah Tevfik Bey'in muini olsun. Yoksa netice çok fena olabilir. Zavallı, hem kendisi hem çocukları mahvoluruz.

2 Aralık 1927, Cuma

Leh sefirinin cenazesine gidildi. Biraz da İsmet Paşa'ya gidildi. Gece yemeği orada yedim.

3 Aralık 1927, Cumartesi

Dairede. Meclis'e gittim. Nakit ve Bono Kanunu heyet-i umumiyece kabul olundu.

5 Aralık 1927, Pazartesi

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra heyet-i umumiye içtimasında. Bahriye Vekâleti'ne. Daireye. Eve.

9 Aralık 1927, Cuma

Evde. Öğleden sonra İsmet Paşa hazretleri geldi ve beraber evine gittik.

11 Aralık 1927, Pazar

Bugün Müsteşar Paşa ile Kâzım Paşa hazretleri Kayseri'ye gittiler. Bakalım Tamaşa' [uçak fabrikası] atı için iyi bir program tatbik ettirebilecek miyiz? Heyet-i Vekile'de bulundum.

Benim yevm-i velâdetim [doğum günüm]. Yarın aşure yapılmasını validem arzu etti.

12 Aralık 1927, Pazartesi

Daireye, Bütçe Encümeni'ne. Öğleden sonra heyet-i umumiyeye, Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye.

13 Aralık 1927, Salı

Daireye. Paşalar Kayseri'den geldi, görüştük. Yarın on birde Erkân-ı Harbiye-i Umumiye reisi Müşir Paşa hazretleriyle birlikte müzakere edeceğiz.

14 Aralık 1927, Çarşamba

Dairede. Reis Paşa hazretlerinin riyasetinde içtima ettik. Adliye vekili beyefendi de hazır bulundular. Öğleden sonra da içtima ettiğimiz için Heyet-i Vekile'de yalnız bir saat kadar bulundum.

15 Aralık 1927, Perşembe

Dairede. On dörtte Yavuz'u alan mühendisler geldi. Mukavelenin şerait-i esâsîyesine muvafık olarak tediyeatın yirmi dört ayda olmasını kabul ettiler. Bir de mektup gönderdiler.

16 Aralık 1927, Cuma

Evde. Öğleden sonra biraz İsmet Paşa'ya kadar gittim. Akşam avdetinde [dönüşte] valideyi biraz rahatsız buldum.

17 Aralık 1927, Cumartesi

Sabahleyin daireye geldim. Mühendisler tekrar geldiler. Yazdıkları mektupları gösterdiler. Öğleden sonra musaddak olarak tevdi edecekler [onaylanmış olarak bırakacaklar].

Kızımın sene-i devriye-i velâdeti [doğum günü]. Bu akşam Hakkı Bey ile Neyyire de bizde bulunacaklar. Neşet Ömer Bey valideyi gördü. Bakalım beni de görüp de ne anlatacak?

İş Bankası'na bugün Ziraat Bankası Ankara şubesindeki tasarruf cüzdanımızdaki refikam ile benim paralarımızdan bin iki yüz lira alıp verdim. Bakalım bu suretle gelecek seneye ne kadar borç ödeyeceğiz?

18 Aralık 1927, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'ye. Gece ikiye kadar Maliye'de kaldım.

19 Aralık 1927, Pazartesi

Dairede. Sabahleyin Müdafaa-i Milliye Encümeni'nde, Bütçe Encümeni'nde.

22 Aralık 1927, Perşembe

Dairede. Akşam üzeri Meclis'e. Daireye. Akşam üzeri Saraçoğlu Şükrü Bey'i teşyî.

23 Aralık 1927, Cuma

Çıkmadım. Öğleden sonra çocuklarımla beraber Hilâl-i Ahmer'in ellinci sene-i devriyesi münasebetiyle yapılan merasimde bulundum. Gece İsmet Paşa'nın evinde Heyet-i Vekile'de.

24 Aralık 1927, Cumartesi

Daireye gittim. Öğleden sonra Meclis'e gittim. Meclis'te İsmet Paşa hazretleri İhsan Bey hakkındaki takrirlerini verdiler ve izah ettiler. İhsan Bey de müdafaada bulundu.

25 Aralık 1927, Pazar

Dairede. Sabahleyin Muhtelit Encümen'e [karma komisyona], öğleden sonra Muhtelit Encümen'e ve Heyet-i Vekile'ye.

26 Aralık 1927, Pazartesi

Daireye ve Meclis'e. Bütçe Encümeni'ne. Şûra-yı Askerî azalarını istikbâl. Öğleden sonra Şûra'nın ilk celsesi.

27 Aralık 1927, Salı

Dairede. Öğleden sonra Şûra'da.

28 Aralık 1927, Çarşamba

Sabahleyin daireye. Şûra-yı Askerî'ye. Akşam Heyet-i Vekile'ye.

29 Aralık 1927, Perşembe

Daireye. Encümene. Öğleden sonra Şûra'da.

30 Aralık 1927, Cuma

Evde. Öğleden sonra çocuklarla Türk Ocağı'na musiki konserine gittim.

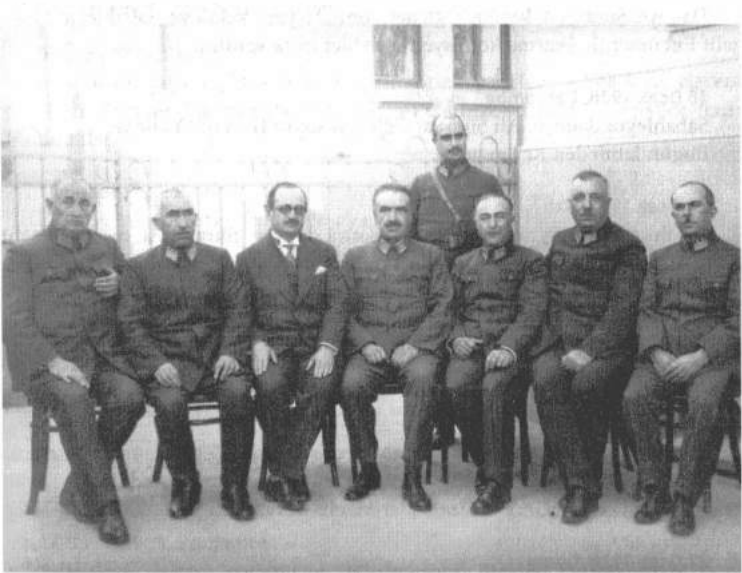
31 Aralık 1927, Cumartesi

Daireye, encümene. Öğleden sonra Şûra'ya.

تشرین اول	
۱۵ بازار دانش . امیر و رشتہ آستانہ صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ بہی کہ بد شہہ . لکڑی صحت و نہ استغاثہ . رشتہ آستانہ گیمہ . ہمدانہ رشتہ بہی کہ استغاثہ استغاثہ . رشتہ لکڑی خاندانہ موانہ . رشتہ لکڑی	۱۶ چھارہ صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ استغاثہ . رشتہ آستانہ صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ
۱۷ مالی صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ دانش . امیر و رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ	۱۸ بازار صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ استغاثہ . رشتہ آستانہ صفت دیکھ جو بولہ نہ نہ استغاثہ . رشتہ آستانہ استغاثہ . رشتہ آستانہ

1928

Atatürk reformlarının başladığı 1928 yılında 3 Şubat'ta İstanbul'da Cuma hutbesi ilk kez Türkçe okunmuş, 10 Nisan'da laiklik ilkesi Anayasa'ya girmiştir. Cumhuriyet'in kuruluşunun beşinci yıldönümünün görkemli şekilde kutlandığı bu yılda, Afganistan Kralı Emanullah Han Cumhuriyet döneminde Türkiye'ye resmi ziyarette bulunan ilk devlet başkanı olarak İstanbul ve Ankara'da büyük törenlerle ağırlandı. 1 Kasım'da Latin alfabesinin kullanılmasına ilişkin kanun kabul edilmiş ve büyük bir okuma yazma seferberliği başlatılmıştır. Abdülhalik Renda geçen yıl Başbakan İsmet İnönü'nün kabinesinde başladığı Milli Savunma bakanlığı görevine bu yıl da devam etti.

Millî Müdafaa vekili Abdülhalik Renda, Genelkurmay başkanı Fevzi Çakmak ve Yüksek Askerî Şûra heyeti, 1930.

5 Ocak 1928, Perşembe

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra daireye, Şûra'ya. Dahiliye vekili İstanbul'a gitti.

6 Ocak 1928, Cuma

Evden sabahleyin refika ile beraber Neyyire'ye kadar gittik.

Öğleden sonra İsmet Paşa'ya kadar gittim. Maliye vekili geldi. İsmet Paşa'da gördüm.

7 Ocak 1928, Cumartesi

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Meclis'e ve Şûra'ya. İzzettin Paşa Şûra'da bugün hazır bulundu.

8 Ocak 1928, Pazar

Sabahleyin daireye ve Âli Şûra'ya. Öğleden sonra daireye ve Heyet-i Vekile'ye.

11 Ocak 1928, Çarşamba

Daireye. Şûra-yı Askerî'ye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye. Sabahleyin Muh-telit Encümen'de [karma komisyon] şehâdet imza verdim.

18 Ocak 1928, Çarşamba

Sabahleyin daireye, Âli Şûra'ya. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye.

Bugün İzmir'den Kerim geldi.

24 Ocak 1928, Salı

Sabahleyin Şûra-yı Âli'ye, öğleden sonra daireye, Şûra-yı Âli'ye. Reis-i sâni [ikinci başkan] Paşa'nın tüfekler hakkındaki beyanatı.

25 Ocak 1928, Çarşamba

Sabahleyin daireye, Şûra'ya, öğleden sonra daireye. Bugün Heyet-i Vekile olmadı.

26 Ocak 1928, Perşembe

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Meclis'e. İhsan Bey'in müdafaatı, encümenin mütalaatı ve cevabı. İsmet Paşa'nın izahatı. Doktor Nureddin Ali Bey'in takrirı kabul edildi. Gece sekize kadar Meclis devam etti.

27 Ocak 1928, Cuma

Evde. Akşam üzeri İsmet Paşa hazretlerine gittim.

28 Ocak 1928, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Şûra-yı Âli-yi Askerî'ye gittim. Bütçe münakaşasına başladık.

29 Ocak 1928, Pazar

Daireye, Âli Şûra-yı Askerî'ye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye. Kerim bugün İzmir'e gitti.

30 Ocak 1928, Pazartesi

Daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye. Geç vakte kadar Heyet-i Vekile devam etti.

2 Şubat 1928, Perşembe

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Şûra'ya. Bütçe müzakeresi. Melbûsât [giysiler] faslı, Müşir "Şûra bütçeyi reddediyor diye kararı yazınız" buyurdular. Anlayamadım.

3 Şubat 1928, Cuma

Akşam üzeri evimden çıktım. Biraz Rus sefarethanesine uğradım. Oradan İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim.

5 Şubat 1928, Pazar

Sabahleyin daireye. Şûra-yı Âli'ye. Tekrar daireye. Heyet-i Vekile'ye. Heyet-i Vekile'de Reisicumhur hazretleriyle Erkân-ı Harbiye-i Umumiye reisi de hazır bulundular.

10 Şubat 1928, Cuma

Evimde. Akşam üzeri İsmet Paşa'ya kadar gittim.

13 Şubat 1928, Pazartesi

Sabahleyin daireye, encümene. Öğleden sonra Meclis'e, encümene, Çankaya'ya.

14 Şubat 1928, Salı

Sabahleyin daireye, Şûra'ya. Öğleden sonra daireye, Şûra'ya.

15 Şubat 1928, Çarşamba

Sabahleyin daireye. Âli Şûra'ya. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye.

16 Şubat 1928, Perşembe

Sabahleyin daireye, encümene. Öğleden sonra Meclis'e, Şûra-yı Âli'ye.

17 Şubat 1928, Cuma

Sabahleyin onda trenle Ankara'dan hareket. Kırık'a [Kırıkkale] kadar gidildi, fabrikalar görüldü. Başvekil Paşa hazretleri, Maliye ve Sıhhiye vekilleri beraber idi.

18 Şubat 1928, Cumartesi

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Meclis'e. Müdafaa-i Milliye Encümeni'ne, Şûra-yı Âli'ye.

19 Şubat 1928, Pazar

Sabahleyin daireye, Şûra-yı Âli'ye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'ye.

20 Şubat 1928, Pazartesi

Sabahleyin daireye. Şûra-yı Âli'ye. Öğleden sonra daireye, Şûra-yı Âli'ye. Bugün Şûra-yı Âli müzakeratına nihayet verildi. Tam 49 içtima yapıldı.

21 Şubat 1928, Salı

Sabahleyin ve öğleden sonra daireye. Sabahleyin Fahrettin, akşam üzeri Cevat ve Yakup Şevki Paşalar hazaratını teşyî ettim.

Aşçı kadın, Hakkı Beyler de bugün İstanbul'a gittiler.

1 Mart 1928, Perşembe

Daireye. Umur-ı devlet ile iştigâl. Hakkı Bey bugün İstanbul'dan avdet eyledi.

2 Mart 1928, Cuma

Evde. Akşam üzeri Sıhhiye vekili Refik Bey'in evine gidildi. İftarı orada yaptım.

4 Mart 1928, Pazar

Sabahleyin Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye. Öğleden sonra daireye. Heyet-i Vekile'ye. Heyet-i Vekile'de Müşir Paşa hazretleri de bulundular.

14 Mart 1928, Çarşamba

Dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de bulundum. Tevfik Rüştü Bey bugün hareket etti.

15 Mart 1928, Perşembe

Dairede. Meclis'te heyet-i umumiye de bulundum. Mart'ın yirmi dokuzuna kadar Meclis tatil-i faaliyet eyledi.

21 Mart 1928, Çarşamba

Dairede. Öğleden sonra Bahriye bütçesiyle Bütçe Encümeni'nde ve Heyet-i Vekile'de.

22 Mart 1928, Perşembe

Arife. Öğleye kadar dairede bulundum. Ondan sonra Meclis'e gittim.

23 Mart 1928, Cuma

Sabah erkenden camie gittim. Öğleden sonra tebrik merasimi.

24 Mart 1928, Cumartesi

Bayram. Bir iki vizite. Evde kaldım. Meclis'e geldim. Hastaneye gittim, Şehremini Asaf Bey'i ziyaret ettim.

25 Mart 1928, Pazar

Meclis'e geldim. Encümen hususi surette içtima edecek idi. Müdafaa bütçeleri hakkında emrivaki karşısında kalmamak için hazır bulundum. Hastaneye gittim, Saraçoğlu Şükrü Bey'e bir kart bıraktım.

26 Mart 1928, Pazartesi

Daireye. Öğleden sonra Şükrü Bey'i ziyaret ettim. Ameliyat hüsn-i suretle olmuş. Oradan daireye geldim.

28 Mart 1928, Çarşamba

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra Şükrü Bey'i, Asaf Bey'i ziyaret ettim. Her ikisinin de vaziyetleri iyi görünmektedir. Heyet-i Vekile'de bulundum.

29 Mart 1928, Perşembe

Daireye, öğleden sonra Meclis'e, heyet-i umumiyye. Daireye, yedi buçukta Heyet-i Vekile'ye.

Gece operete gidildi.

1 Nisan 1928, Pazar

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra hastaneye, Saraçoğlu'na. Heyet-i Vekile'ye.

2 Nisan 1928, Pazartesi

Sabahleyin daireye. Müdafaa-i Milliye Encümeni'ne. Öğleden sonra daireye. Viyana sefiri Hamdi Bey'i teşyi.

7 Nisan 1928, Cumartesi

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Meclis'e. Bütçe Encümeni'ne.

10 Nisan 1928, Salı

Daireye. Öğleden Fırka kitabet-i umumisinde [genel sekreterliğinde] bir içtima.

12 Nisan 1928, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Akşam pek geç Heyet-i Vekile'ye. Bugün Tevfik Rüştü Bey ile Cevat Paşa geldiler.

21 Nisan 1928, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. heyet-i umumiyye. Bütçeler müzakeresi.

22 Nisan 1928, Pazar

Daireye. Sabahleyin Heyet-i Vekile'ye. Öğleden sonra Meclis, sonra Heyet-i Vekile.

23 Nisan 1928, Pazartesi

Tatil. Askerî gazinonun küşadında [açılışında] bulundum.

24 Nisan 1928, Salı

Daireye. Bütçe için Meclis'e.

27 Nisan 1928, Cuma

Evde. Öğleden sonra akşam üzeri Irak sefirinin çayına gittim.

28 Nisan 1928, Cumartesi

Daireye, öğleden sonra Meclis'e.

Müdafaa, Bahriye, İmalat-ı Harbiye ve Harita bütçeleri çıkarıldı.

29 Nisan 1928, Pazar

Annem, hemşirem bugün gittiler.

Bütçe kanunu bugün kabul edildi. İsmet Paşa nutkunu söyledi ve itimat istedi. Müttefikân beyan-ı itimat olundu.

4 Mayıs 1928, Cuma

Arkadaşlarla Kırıkkale'ye gittik. Fabrikaları gördük. Epey yağmur yağdı.

11 Mayıs 1928, Cuma

Evde. Sabahleyin gaz ve elektrik fabrikasının vaz'-ı esas [temel atma] merasimine gittim. Öğleden sonra at koşularına gittim.

14 Mayıs 1928, Pazartesi

Daireye. Müdafaa-i Milliye Encümeni'ne. Öğleden sonra heyet-i umumiyye. Akşam üzeri Heyet-i Vekile'ye. Reisicumhur hazretleri de teşrif buyurdular.

16 Mayıs 1928, Çarşamba

Daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile, geç vakte kadar Heyet-i Vekile devam etti.

18 Mayıs 1928, Cuma

At yarışlarına gidildi.

20 Mayıs 1928, Pazar

Daireye. Meclis'e. Bugün Afgan Kralı geldi. Gece ziyafette bulunduk.

21 Mayıs 1928, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. At koşularına gidildi.

22 Mayıs 1928, Salı

Daireye. Meclis'e. Gece Afgan Kralı'nın verdiği ziyafette bulunduk.

24 Mayıs 1928, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Bugün Meclis tatil-i faaliyet eyledi.

25 Mayıs 1928, Cuma

Evde kaldım. Öğleden sonra İsmet Paşa hazretlerinde Heyet-i Vekile içtimai.

26 Mayıs 1928, Cumartesi

Gece Reisicumhur hazretlerinde sabaha kadar çalışıldı. Daireye.

27 Mayıs 1928, Pazar

Daireye. Afgan Kralı bugün gitti.

29 Mayıs 1928, Salı

Daireye. Öğleden sonra Maliye'de, Başvekâlet'te.

30 Mayıs 1928, Çarşamba

Bayramın birinci günü. Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye, İsmet Paşa'ya.

31 Mayıs 1928, Perşembe

Bayramın ikinci günü. Tebrikler ile vakit geçirildi.

1 Haziran 1928, Cuma

Bayramın üçüncü günü. Sabahleyin müsteşarlara kadar gittik. Öğleden sonra at koşusuna gidildi.

4 Haziran 1928, Pazartesi

Reisicumhur hazretlerinin İstanbul'a azimetleri [gidişleri].

8 Haziran 1928, Cuma

Evde. Öğleden sonra at yarışlarına gidildi.

9 Haziran 1928, Cumartesi

Sabahleyin yedi buçukta topçu mühimmat deposundan başlayarak depoları tefişe başladım.

10 Haziran 1928, Pazar

Sabahleyin tefiş ve sonra Heyet-i Vekile'de. Öğleden sonra dairede çalıştım.

11 Haziran 1928, Pazartesi

Sabahleyin teftiş ve sonra Deniz Dairesi'nde ve dairede çalıştım.

12 Haziran 1928, Salı

Sabahleyin teftiş devam ediyor ve Heyet-i Vekile.

13 Haziran 1928, Çarşamba

Sabahleyin teftiş devam ediyor. Dairede.

14 Haziran 1928, Perşembe

Sabahleyin Kayaş'a gidildi. Teftiştten sonra daireye.

16 Haziran 1928, Cumartesi

Sabahleyin fabrikaları teftişe. Tüfek Fabrikası.

17 Haziran 1928, Pazar

Mütebaki fabrikalara. Sonra Heyet-i Vekile. Öğleden sonra dairede. Kâzım Paşa, Yusuf Kemal Bey ve Muzaffer Paşa görüştük.

18 Haziran 1928, Pazartesi

Sabahleyin mütebaki fabrikalara. Deniz Dairesi'ne. Öğleden sonra dairede. Bugün de dünkü zevat ile tekrar görüşüldü.

21 Haziran 1928, Perşembe

Teftişe. Cebeci'ye, İhzarı Mektebi ile Harita Dairesi. Öğleden sonra Deniz ve Müdafaa'da.

22 Haziran 1928, Cuma

Evden çıkmadım. Akşam üzeri Maliye vekili ile Başvekil Paşa'ya gidildi. Bulamadık. Tevfik Rüştü Beyefendi'ye gittik.

23 Haziran 1928, Cumartesi

Sabahleyin hastaneyi gördüm. Nakliye Bölüğü'nü gördüm. İzzettin Paşa'nın kayınvalidesi ile kayınbiraderi geldiler, eczane için gelmişler.

24 Haziran 1928, Pazar

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Bugün öğleden sonra Fethi Beyefendi geldiler. Gece İsmet Paşa hazretlerinde bulunduk.

25 Haziran 1928, Pazartesi

Daireye. Yemekten sonra gece Başvekil hazretlerinin nezdinde bulundum.

26 Haziran 1928, Salı

Dairede. Gece Başvekil hazretlerinin yanında.

27 Haziran 1928, Çarşamba

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Gece Başvekil Paşa'nın evinde. Bedi, Haydar Efendi bugün İstanbul'dan geldiler.

29 Haziran 1928, Cuma

Sabahleyin çıkmadım. Öğleden sonra Tevfik Rüştü Bey ile yine geceleyin Mithat Bey'in evine, Fethi Beyefendi'nin şerefine verilen yemekte bulundum.

30 Haziran 1928, Cumartesi

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Öğleden sonra Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'de bulundum. Reji dairesinin resm-i küşadına [açılış törenine] yetişemedim. Akşam üzeri uğradım. Binayı gördüm. İkinci üzeri Başvekil Paşa ile Fethi ve Tevfik Rüştü Beyefendileri teşyî ettik.

5 Temmuz 1928, Perşembe

Dairede. Harbiye Mektebi'ndeki ihtiyat zabitelerinin tavır ve hareketi.

6 Temmuz 1928, Cuma

Evinde kaldım. Çocuklarımı Orman Çiftliği'ne kadar götürdüm. Evde bahçede bir yılın öldürüldü.

7 Temmuz 1928, Cumartesi

Dairede. Sabahleyin vekil beyleri davet ve Başvekil Paşa'nın telgrafını kıraat ettim. Seyahatte bulunanlara da telgrafla malumat verdim.

12 Temmuz 1928, Perşembe

Sabahleyin İsmet Paşa geldi. Doğru Heyet-i Vekile'ye gidildi. Öğleden sonra geç vakte kadar Heyet-i Vekile'de kalındı.

13 Temmuz 1928, Cuma

Evinde. Gece İsmet Paşa'da yemek yedik. On ikide eve döndüm.

14 Temmuz 1928, Cumartesi

Sabahleyin daireye. Heyet-i Vekile'ye. Öğleden sonra dairede meşguliyet. Şükrü Kaya Bey bugün gitti.

15 Temmuz 1928, Pazar

Bugün daireye gittim. İzmir'de Nihad ve Veli Beylerin şehadeti. İsmet Paşa'ya cvinde arz ettim.

18 Temmuz 1928, Çarşamba

Daireye. Naci Paşa bugün avdet eyledi. Biraz görüştük.

19 Temmuz 1928, Perşembe

Daireye. Sabahleyin Erkân-ı Harbiye'ye, öğleden sonra dairede çalıştım.

20 Temmuz 1928, Cuma

Evde kaldım. Akşam üzeri biraz çiftliğe kadar gittik.

21 Temmuz 1928, Cumartesi

Dairede çalıştım. Müşir Paşa hazretlerini bugün teşyî ettik.

22 Temmuz 1928, Pazar

Dairelerde çalıştım. Heyet-i Vekile'de bulundum. Afgan sefiri ile görüştüm. Görüştüklerimi gece Başvekil Paşa hazretlerine arz ettim.

24 Temmuz 1928, Salı

Şakir Bey (Edirne) geldi. Görüştüm.

26 Temmuz 1928, Perşembe

Bu gece vekil beylerle beraber Ziya Gevher Bey'de [...] ettik.

27 Temmuz 1928, Cuma

Bugün yalnız akşam üzeri İbrahim Tali Bey'in istikbali için istasyona kadar gittim.

28 Temmuz 1928, Cumartesi

Muzaffer Paşa'yı İstanbul'a, Müşir Paşa'ya gönderdik.

29 Temmuz 1928, Pazar

Dairede çalıştım. Akşam küçük çocukları alarak Kayaş'a kadar götürdüm.

3 Ağustos 1928, Cuma

Evdeyim. Akşam üzeri İsmet Paşa'ya gidildi. Gece yemeğini orada yedik.

10 Ağustos 1928, Cuma

Evden sabahleyin çıkmadım.

Öğleden sonra Eymir Gölü'ne kadar çocuklarla beraber gidildi.

15 Ağustos 1928, Çarşamba

Bugün sabahleyin Yabanabad'a gidildi. Akşam avdet edildi.

Çok yorgun düştüm. Rahatsız oldum.

16 Ağustos 1928, Perşembe

Sabahleyin Heyet-i Vekile'ye gittim. Başım ağrıdı. Dün saat ikide Necla'nın vefat ettiğine dair İzmir'den telgraflar aldım. Gece bir şey yemeden yattım.

İsmet Paşa hazretlerini teşyî ettik. Talip Bey'e, Sıdık'a telgraflar verdim.

18 Ağustos 1928, Cumartesi

Bugün Çarşamba günü ihale edilmeyen vekâlet binası 35 bin lira noksanla Nafiz Galip Beylere ihale edildi.

19 Ağustos 1928, Pazar

Bugün evde Necla'nın vefatını sabahleyin söyledim. Kerim'e, Ferit'e telgraflar verdim.

21 Ağustos 1928, Salı

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'den Kâzım Paşa hazretleriyle beraber bütçe tetkik edildi.

24 Ağustos 1928, Cuma

Çocuklarımla biraz dolaştım. Başka bir yere gidemedim. Cevat ve Yakup Şevki Paşalar bugün geldiler. Akşam üzeri bana da uğradılar. Fahrettin Paşa da bugün geldi.

25 Ağustos 1928, Cumartesi

Maliye vekili bey teşyi edildi. Bugün Müşir Paşa geldi. Şûra'nın ilk içtiması akdedildi. Terfi esasatı meselesi. İzzettin Paşa bugün geldi.

26 Ağustos 1928, Pazar

Bugün de Şûra'da. Terfi esasatı ile iştigal.

27 Ağustos 1928, Pazartesi

Bütçe müzakeresiyle iştigal. Sabah ve akşam.

28 Ağustos 1928, Salı

Bugün tatil. Evden çıkmadım. İzzettin Paşa ile biraz dolaştım.

29 Ağustos 1928, Çarşamba

Şûra-yı Âli'ye. Bütçe ile iştigal. Dairede.

30 Ağustos 1928, Perşembe

Bugün de tatil. Öğleden sonra Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye gittim. Akşam üzeri Tayyare Cemiyeti'ne gittim.

3 Eylül 1928, Pazartesi

Şûra'da bütçe ile iştigal.

4 Eylül 1928, Salı

Şûra'da bütçe ile iştigal. Bugün öğleyin bütçe müzâkeresi bitti.

5 Eylül 1928, Çarşamba

Bugün Başvekil Paşa ile Dahiliye vekili İstanbul'a gittiler. Cevat Paşa bugün gitti. Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye'de öğleden sonra içtima ettik.

6 Eylül 1928, Perşembe

İzzettin Paşa, reis-i sâni [ikinci başkan] Kâzım Paşa bu gece İstanbul'a gittiler. Sabahleyin Heyet-i Vekile oldu. Başvekil Paşa Nafia'ya geldi, biraz görüştük.

7 Eylül 1928, Cuma

Sabahleyin biraz inşaatlarda dolaştım. Evde kaldım. Gece İsmet Paşa'nın yanına gittim. Bütçe meselesi hakkında izahatta bulundum.

8 Eylül 1928, Cumartesi

Bu akşam Müsteşar Paşa şarka gitmek üzere İstanbul'dan hareket etti.

11 Eylül 1928, Salı

Bu sabah yedide Başvekil Paşa ile Refik Bey Malatya'ya hareket ettiler.

13 Eylül 1928, Perşembe

Dairede. Çocuklarımı Münire ile beraber İstanbul'a gönderdim. On iki gün sonra gelmek üzere. Gece pek sıkıntılı geldi. Evde yalnızlık çok fena.

14 Eylül 1928, Cuma

Evde. İnşaatla biraz baktım. Yalnızlıktan sıkılıyorum.

15 Eylül 1928, Cumartesi

Dairede. Bu kadar sıkılacağı mı bilse idim çocuklarımın İstanbul'a gitmelerine muvafakat etmez idim.

16 Eylül 1928, Pazar

Dairede. Öğleden sonra Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'de tayyare meselesi

17 Eylül 1928, Pazartesi

Dairede. Öğleden sonra yine Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'de tayyare meselesini görüştük.

18 Eylül 1928, Salı

Dairede. Bugün İstanbul'dan iki paket geldi. Demek gelecek hafta gelebilecekler. Bakalım hareket mektuplarını ne vakit alacağız?

21 Eylül 1928, Cuma

Sabahleyin istasyona gidildi. Reisicumhur hazretleri onda teşrif buyurdular. Meclis'e gidildi. Heyet-i Vekile hâlinde içtima. Yeni harflerdeki bazı tadilat tatkarrür etti [kararlaştı].

25 Eylül 1928, Salı

Bugün öğleden sonra trenle çocuklarım geldi.

4 Ekim 1928, Perşembe

Selahattin Bey ile görüştüm. Vefa Bey'in bir münasebetle buraya kadar gelmesi ve Vefa Bey'in kızı, kız da Vefa Bey'i bir defa görmelerinin münasip olduğunu söyledim. Bugün de dörtte Heyet-i Vekile.

5 Ekim 1928, Cuma

Sabahleyin hayvan sergisine Reisicumhur hazretleri de teşrif buyurdular. Öğleden sonra at yarışlarına. Hava soğuk.

6 Ekim 1928, Cumartesi

Dairelerde. Havanın soğukluğu devam ediyor. Güneşten evvel derece-i hararet +2.

7 Ekim 1928, Pazar

Sabahleyin Heyet-i Vekile ve dairelere. Güneşten evvel derece-i hararet -1'dir.

9 Ekim 1928, Salı

Bugün ilk yağmur yağdı. İnşallah devam eder de mucib-i menfaat olur.

10 Ekim 1928, Çarşamba

Sabahleyin yine yağmur yağdı. Heyet-i Vekile'ye. Öğleden sonra yağmur durdu ve hava açıldı. Derece-i hararet güneşten evvel +9.

11 Ekim 1928, Perşembe

Daireye. Derece-i hararet güneşten evvel +3.

13 Ekim 1928, Cumartesi

Sabahleyin Behiç Bey geldi. İstikbal ettim. Öteden beriden bahsettik. Dedikodu olduğunu ve kendisine müsaade edilirse istifa etmek niyetinde bulunduğunu söyledi. Müsteşar Paşa bugün şarktan avdet etti.

14 Ekim 1928, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulunduk. Behiç görüşüğünü, her iki paşadan istifa için müsaade olduğunu söyledi. Gece Başvekil Paşa Behiç Bey'in istifa ettiğini Recep Bey'in Nafia'ya tayini muvafık olduğunu söyledi.

15 Ekim 1928, Pazartesi

Recep Bey bugün Kütahya'dan geldi. Kabul etmiş. Tezkeresi yazılmış.

16 Ekim 1928, Salı

Sabahleyin Heyet-i Vekile. Dairelerde umur-ı devlet ile iştigal. Akşam üzeri biraz Recep Bey'i ziyaret ettim.

17 Ekim 1928, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulundum. Hava soğuk ve kuru. Hararet güneşten evvel +2.

20 Ekim 1928, Cumartesi

Öğleden sonra Vefa Bey hemşireleriyle eve geldi. Refika ve Nerime gördüler. Biraz oturup gittiler. Her ikisinin intibai iyi görünüyor.

21 Ekim 1928, Pazar

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Öğleden sonra dairede çalıştım.

22 Ekim 1928, Pazartesi

Bugün Salahaddin Bey Vefa Bey ile beraber geldi, gördüm. İntibalarımı öğleyn refikama söyledim. Akşamüstü her ikisinin sıkıldıklarını gördüm.

23 Ekim 1928, Salı

Sabahleyin Salahaddin Bey'e keyfiyeti söyledim. Öğleden sonra hemşireleriyle Vefa Bey'in validesi eve gelmiş. Yüzüğü yapmak için refikanın yüzüğünü almışlar.

24 Ekim 1928, Çarşamba

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Doktor sabahleyin eve geldi.

25 Ekim 1928, Perşembe

Dairede umur-ı devlet ile iştigal. Doktor öğleyn geldi, işinden bahsetti. Kendisine paraca yardım etmek imkânını görmüyorum. Arsasını satmasını tavsiye ettim.

26 Ekim 1928, Cuma

Evde. Öğleden sonra at yarışına gittim. Akşam biraz İsmet Paşa'ya kadar gidildi.

28 Ekim 1928, Pazar

Dairede vazife-i resmiye ile iştigal. Heyet-i Vekile'de bütçe müzakeresi. İstasyona Müşir Paşa'yı istikbal. Pancar küspesini bugün aldık.

29 Ekim 1928, Pazartesi

Tatil. Cumhuriyet Bayramı. Merasimde bulundum. Gece resmî ziyafette de bulundum.

1 Kasım 1928, Perşembe

Daireye. Sabahleyin Heyet-i Vekile'ye. Öğleden sonra Meclis'in küşadında [açılışında] Reisicumhur hazretlerinin nutukları.

7 Kasım 1928, Çarşamba

Dairede. Annem bugün geldi. Akşam üzeri Rus sefarethanesine, geceleyin İsmet Paşa'nın köşkünde Heyet-i Vekile'de.

8 Kasım 1928, Perşembe

Sabahleyin Fırka'ya. Öğleden sonra Meclis'e. 267 mevcüddan 267 rey ile İsmet Paşa'ya itimad edildi.

9 Kasım 1928, Cuma

Sabahleyin biraz gezindim. Öğleden sonra at yarışlarına gittim.

11 Kasım 1928, Pazar

Sabahleyin Heyet-i Vekile. Sekizde Kayaş'a kadar gidip geldik. İnşaata baktık.

15 Kasım 1928, Perşembe

Dairede meşguliyet. Öğleden sonra İsmet Paşa ile görüştüm.

16 Kasım 1928, Cuma

Evden üçte çıktım. Kostra'ya gittim. Bugünden itibaren Anadolu Sigortası'nın hayat kısmına on bin liraya sigorta oldum.

17 Kasım 1928, Cumartesi

Vasıf Bey bugün hareket etti. Sabahleyin Müdafaa Encümeni'nde idim.

18 Kasım 1928, Pazar

On birde Heyet-i Vekile'de.

19 Kasım 1928, Pazartesi

Biraz nezle gibiyim. Behiç Bey bugün Peşte'ye gitti.

21 Kasım 1928, Çarşamba

Sabahleyin daireye. Heyet-i Vekile'ye. Gece birde İsmet Paşa'nın evine davet edildik. Afgan'dan gelen telgrafnamelere verilen cevap görüldü.

23 Kasım 1928, Cuma

Evde. Akşam üzeri musiki konserine gittik.

24 Kasım 1928, Cumartesi

Öğleden sonra Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye gittim. Bina meselesini görüştük.

25 Kasım 1928, Pazar

Daireye, Heyet-i Vekile'ye. Çok geç çıktık.

28 Kasım 1928, Çarşamba

Sabahtan akşam altıya kadar Heyet-i Vekile'de bulundum. Banka içtimainı gidemedim. Yorgun bir hâlde eve döndüm.

29 Kasım 1928, Perşembe

Dairede. Meclis'te bulundum. Sabahleyin Erkân-ı Harbiye-i Umumiye'ye gittim. Profesörün yapmış olduğu ikinci plan mazhar-ı tasvib oldu [uygun görüldü].

30 Kasım 1928, Cuma

Evde. Öğleden sonra çocuklarımla kız mektebindeki musiki konserine gittim.

1 Aralık 1928, Cumartesi

Aynı tarz-ı hayat. Umur-ı devlet ile iştigal. Öğleden sonra dokuza kadar Meclis'te. Kupunlar Kanunu müzakeresi intâc edildi [neticelendi].

5 Aralık 1928, Çarşamba

Daireye. Sabahleyin Heyet-i Vekile'ye. Üç kadar devam etti. Eve yemeğe gidemedim. Kulüpte biraz yedim.

12 Aralık 1928, Çarşamba

Alessabah 9,5'ta Heyet-i Vekile'ye.

13 Aralık 1928, Perşembe

Daireye. Akşam üzeri Başvekil Paşa'ya gittim ve görüştüm.

16 Aralık 1928, Pazar

Daireye. Umur-ı devlet ile iştigal.

Gece Reisicumhur hazretlerinin yanında içtima. Sabahleyin 2,5'ta eve avdet [dönüş].

17 Aralık 1928, Pazartesi

Büyük kızımın sene-i devriye-i velâdeti [doğum günü]. Akşam hemşire, valide, enişte, [...] yemekte idiler.

21 Aralık 1928, Cuma

Evde. Öğleden sonra konsere gittik.

23 Aralık 1928, Pazar

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra istasyona ve Erkân-ı Harbiye'ye. Cevat, Yakup Şevki, İzzettin, Fahrettin, Ali Sait Paşalar geldi.

24 Aralık 1928, Pazartesi

Sabahleyin daireye. Bedi'ye. Şûra-yı Âli'nin ilk içtimalı.

25 Aralık 1928, Salı

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Âli Şûra'ya.

28 Aralık 1928, Cuma

Evde. Öğleyin Paşa da geldi. Evde kaldı. Akşam üzeri biraz çıktım.

29 Aralık 1928, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Öğleden sonra Meclis'ten Âli Askerî Şûra'ya.

30 Aralık 1928, Pazar

Daireye. Bütün gün Âli Askerî Şûra'da.

Necati Bey'in apandisit olduğuna doktorlar karar verdi.

31 Aralık 1928, Pazartesi

Daireye. Sabahleyin Askerî Şûra'ya.

Necati Bey'in ameliyatı yapıldı. Vaziyeti vahim ve ciddidir.

Asaf Bey'in kızının nikah merasiminde şahit oldum. Anadolu hattının mu-bayaası [satın alınması] kabul edildi.

İstanbul, 19 Eylül 1936.

1 Ocak 1929, Salı

Necati birdenbire öldü. Ameliyat dün olmuştu.
Öğleden sonra Âli Askerî Şûra. Akşam, Heyet-i Vekile'ye.

2 Ocak 1929, Çarşamba

Necati Bey'in cenaze sırasında çok müteessir oldum ve fazla ağladım.

4 Ocak 1929, Cuma

Öğlen İzzettin Paşa yemeğe geldi. Akşam üzeri konsere gittik.

5 Ocak 1929, Cumartesi

Sabah dairelere. Öğleden sonra Büyük Millet Meclisi ve Âli Askerî Şûra.
Sabah. K. Z. Mus. geldi, görüştüm.

6 Ocak 1929, Pazar

Sabah ve öğleden sonra Âli Askerî Şûra. Jandarma Kanunu müzakeresi.

11 Ocak 1929, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 16'da İngiliz sefarethanesine davetli. 17'den sonra biraz Kulübe.

12 Ocak 1929, Cumartesi

Daireye. Âli Askerî Şûra'ya.
Bugün öğleden sonra annem yüksek bir hararetle yattı.

13 Ocak 1929, Pazar

Sabah, akşam Âli Askerî Şûra.
Annemin rahatsızlığı pnömoni olduğu taayyün ettin [meydana çıktı].

16 Ocak 1929, Çarşamba

Annem ağır. Heyet-i Vekile'den izin alarak eve geldim. Ve öğleden sonra bütün gece hemşirede annemin yanında kaldım.

17 Ocak 1929, Perşembe

Annem geceyi fena geçirdi. Sabah 9'a çeyrek kala öldü. Cenaze merasimi ru-miyye ile 3'te kaldırıldı. Çok müteessiriz. Son dakikasına kadar yanında kaldım. Tamamen kendisinde idi.

19 Ocak 1929, Cumartesi

Sabahleyin daireye. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra. 5.30'da Heyet-i Vekile'ye. Reisicumhur ve Büyük Erkân-ı Harbiye reisi hazretleri de bulundular.

20 Ocak 1929, Pazar

Sabah ve akşam Âli Askerî Şûra'da birçok telgraf ve mektuplarla taziyeler.

21 Ocak 1929, Pazartesi

Bugün Nerime'nin Vefa ile yüzükleri teati edildi. İzzettin Paşa'dan başka kimse bulunmadı. Bugün ortalık kar ile örtülü. Sabah Âli Askerî Şûra.

27 Ocak 1929, Pazar

Sabah tayyare şehitlerinin merasiminde. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra. Kar duruyor.

28 Ocak 1929, Pazartesi

Sabah Âli Askerî Şûra. Öğleden sonra Büyük Millet Meclisi'nde, encümenlerde. Millî Müdafaa ve Bahriye Encümenlerinde. Kar duruyor.

30 Ocak 1929, Çarşamba

Sabah Heyet-i Vekile'de. Öğleden sonra dairede. Bugün hava lodosladı ve yumuşak kar yağmaya başladı.

31 Ocak 1929, Perşembe

Sabah dairede. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra. Kar yağıyor. Gece hava poyrazladı.

1 Şubat 1929, Cuma

Evde. Belçika sefirinde. Kar yağıyor.

8 Şubat 1929, Cuma

Evde. Kâzım Paşa, Başvekil, A.A. [Âli Askerî Şûra] azaları öğle yemeğinde.

Şubat 9, Cumartesi

Sabah ve akşam Âli Askerî Şûra.

10 Şubat 1929, Pazar

Sabah ve akşam Âli Askerî Şûra. Hitam [sona erdi].
Cv. [Cevat], Y.Ş. [Yakup Şevki] paşalar bugün gittiler.

11 Şubat 1929, Pazartesi

Ramazan-ı Şerif. Bütçe Encümeni'nde. Kara bütçesi.

12 Şubat 1929, Salı

Daireye. Vazife ile meşgul oldum. Encümende Hava ve Deniz bütçeleri.

13 Şubat 1929, Çarşamba

Müşir Paşa ve diğer müfettiş paşalar hareket etti. Heyet-i Vekile, öğleden sonra Ask. F.B. [Askerî Fabrikalar Bütçesi] Vekâlet'e.

14 Şubat 1929, Perşembe

Dairede. Sabahtan akşama kadar Vekâlet'te Hava, Deniz ve Kara bütçeleri, raportör beyle tetkik.

15 Şubat 1929, Cuma

Öğleden sonra Hava bütçesi tetkik ve ikmal edildi [tamamlandı].

16 Şubat 1929, Cumartesi

Bütçe Encümeni'nde. Sabah ve akşam Ask. F. bütçeleri.

17 Şubat 1929, Pazar

Daireye. Öğleden sonra Maliye Encümeni'ne.

18 Şubat 1929, Pazartesi

Sabah daireye. Vasıf Bey'i istikbalden [karşıladıktan] sonra Millî Müdafaa Encümeni'nde.

22 Şubat 1929, Cuma

İftardan sonra İngiliz sefarethanesinde 10'a kadar kaldım. A.R. S.Ş. S. Neşed Beylerle briç oynandı.

28 Şubat 1929, Perşembe

Dairede. Selahattin Bey geldi. Nerime'nin evlenmesi meselesini konuştuk.

3 Mart 1929, Pazar

Sabah dairede. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Gece Saffet Bey ile İngiliz sefaretinde idik. Briç yaptık.

4 Mart 1929, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Tahrir-i Sükûn Kanunu'nun reyine dair Başvekil Paşa'nın nutku. Meclis bayram dolayısıyla 8-3-929'a kadar tatil.

9 Mart 1929, Cumartesi

Sabah dairede. Öğleden sonra MaV.ne [Maliye Vekâleti'ne] ve Heyet-i Vekile'de.

12 Mart 1929, Salı

Dairede. Öğleden sonra encümende ve Heyet-i Vekile'de. Bütçelerde %4 nispetinde tenzilata [indirim] karar. Çok müteessir oldum. Gece uyuyamadım.

14 Mart 1929, Perşembe

Bayramın ikinci günü. Büyük Erkân-ı Harp Asım Paşa ile biraz çalıştım.

18 Mart 1929, Pazartesi

Dairede. İsmet Paşa daireye geldi. Bütçe için konuştu.

21 Mart 1929, Perşembe

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Müşir Paşa hazretleri, Büyük Erkân-ı Harpleri ve Başvekil Paşa'ya.

22 Mart 1929, Cuma

Evde. Başvekil Paşa geldi. Müşir Paşa ile mutabık kaldığını söyledi. Saadet rahatsız.

25 Mart 1929, Pazartesi

Daireye. Cevat, Y.Ş. [Yakup Şevki] ve İzzettin Paşalar geldi. A.A.Ş. [Âli Askerî Şûra] ilk içtimasını yaptı. Heyet-i Vekile'ye.

28 Mart 1929, Perşembe

Âli Askerî Şûra. Meclis'e. Milli Müdafaa Encümeni'ne.

5 Nisan 1929, Cuma

Evimdeyim. Erenköy'den gelen çiçekler. Dairede.

8 Nisan 1929, Pazartesi

Âli Askerî Şûra. Vasıf [Maarif vekili] Bey'in istifası.

9 Nisan 1929, Salı

Âli Askerî Şûra. Heyet-i Vekile. Bütçe Encümeni'nde. Bugün fidanları diktik.

11 Nisan 1929, Perşembe

Âli Askerî Şûra. Meclis'e. Daireye. Islahat-ı Maliye Komisyonu'nda.

12 Nisan 1929, Cuma

Biraz Refik Bey'e. İsmet Paşa hazretlerine. Gülleri bugün diktik.

13 Nisan 1929, Cumartesi

Meclis'e ve daireye. Islahat-ı Maliye Komisyonu'na.

14 Nisan 1929, Pazar

Âli Askerî Şûra. Maliye Encümeni'ne. Daireye.

26 Nisan 1929, Cuma

Kırıkkale'ye.

28 Nisan 1929, Pazar

Âli Askerî Şûra bugün tatil-i faaliyet etti. Dairede. Paşalar bu gece hareket ettiler.

30 Nisan 1929, Salı

Daireye. Umur-ı devlet ile iştigal. bor. tekliflerinin tetkiki.

1 Mayıs 1929, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Öğleden sonra Deniz tekliflerinin tetkiki.

4 Mayıs 1929, Cumartesi

Dairede. Meclis'te. Büyük Erkân-ı Harp'te.

5 Mayıs 1929, Pazar

Dairede. Teklifler tekrar tetkik edildi.

9 Mayıs 1929, Perşembe

Daireye. Bugün yeni odanın temeli açılmaya başladı.

10 Mayıs 1929, Cuma

Evimde. Biraz Millî Müdafaa Vekâleti. İngiliz sefirinde briç.

11 Mayıs 1929, Cumartesi

Dairede. Deniz tekliflerinin Büyük Erkân-ı Harp'e takdimi.

13 Mayıs 1929, Pazartesi

Dairede. Meclis'te. Donanmanın teklifleri. Heyet-i Vekile kararı. İtalyan firmaları davet. Nihayet [...] kaldı.

14 Mayıs 1929, Salı

Daireye. Firmaları davet ettim.

16 Mayıs 1929, Perşembe

Sabahleyin iki firmanın teklifi. Heyet-i Vekile'ye. İsmet, Fevzi Paşaları gördüm. En muvafık İtalyanların teklifi görüldü. Onlarla akd-i mukaveleye [sözleşme yapılmasına] karar verildi. Allah muvaffak eylesin.

17 Mayıs 1929, Cuma

Barem Kanunları Meclis'ten çıktı.

18 Mayıs 1929, Cumartesi

Bütçe müzakeresi başladı.

19 Mayıs 1929, Pazar

Bütçe müzakeresi bitti.

24 Mayıs 1929, Cuma

At koşularına gittim. Dairede çalıştım.

28 Mayıs 1929, Salı

Dairede. Meclis'te. Rahmi Bey'in istifası. Şakir Bey'in İktisat Vekâleti'ne geçmesi. Büyük Erkân-ı Harp Riyaseti'nin tezkeresi.

31 Mayıs 1929, Cuma

Sabahleyin Kırıkkale'ye.

2 Haziran 1929, Pazar

Dairede. Meclis'te. Büyük Erkân-ı Harp tezkeresine müdellel [delilli] evrak.

3 Haziran 1929, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Meclis bugün tatil edildi. İsmet Paşa hazretleri 256 reyyle müttefikan itimat aldı.

4 Haziran 1929, Salı

Daireye. Kadrolar için encümene.

5 Haziran 1929, Çarşamba

Daireye. Öğleden sonra encümene. Kadrolar meselesini hallettik. BMM R [reisi] ve Fethi Beyefendi bugün hareket ettiler.

Ferit'in bir erkek oğlu oldu.

6 Haziran 1929, Perşembe

Daireye. Suat ve Âdil Beyler bugün gittiler. Gece Kulüpte. Reisicumhur hazretleriyle poker. Nihayet kaybettim.

8 Haziran 1929, Cumartesi

Daireye. Başvekâlet'e. Akşamüstü Heyet-i Vekile oldu. Gelecek Cumartesi için çocukların biletlerini aldım.

15 Haziran 1929, Cumartesi

Daireye. Saat 8,5'ta Saadet, Nerime, Nezihe, Neyyire, Nahide ve Naciye İstanbul'a gittiler. İnşallah istifade ederler. Bakalım ben gidebilecek miyim?

16 Haziran 1929, Pazar

Dairede. Erkenden bahçeye çıktım. Akşam üzeri yalnız bahçede kaldım, dolaştım. Yemeği Hakkı [Saffet Tarı] Bey'le yedim.

17 Haziran 1929, Pazartesi

Dairede. Yine yalnızlık. Akşam üzeri Başvekil Paşa hazretlerine kadar gittim. Bugün daha iyidir. Çarşamba günü çıkacak.

18 Haziran 1929, Salı

Daireye. Bugün Galip Bey avdet etti. Kaybettiğimiz günleri kazanacağız diyor.

19 Haziran 1929, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Yalnızlık.

20 Haziran 1929, Perşembe

Daireye. Bugün dünkü tarihle çocuklarımın ilk mektuplarını aldım.

21 Haziran 1929, Cuma

Evde. İnşaatı teftiş. At yarışına gittim. Celâl Bey'in atı Gazi Koşusu'nu kazandı. Çok yoruldu. Gece bir banyo yaptım.

22 Haziran 1929, Cumartesi

Dünden itibaren evin içi dışı delik deşik oldu. Bakalım bu rahatsızlık kaç gün sürecek?

23 Haziran 1929, Pazar

Dairede. Büyük Erkân-ı Harp reisi Paşa hazretleri ile epeyce görüştüm. Me-sailde tetabuk-ı efkâr-ı tâtme.

26 Haziran 1929, Çarşamba

Daireye. Sabahleyin Heyet-i Vekile'de. Refikama mektup yazdım ve izin almaya çalıştığımı bildirdim.

27 Haziran 1929, Perşembe

Daireye. bor. teklifatını aldık. Akşam üzeri Büyük Erkân-ı Harb'a gittik. top. [?] işi de bitti.

28 Haziran 1929, Cuma

Evden yalnız inşaat mahalline kadar gittim. Akşam üzeri annemin mezarına kadar gittim.

29 Haziran 1929, Cumartesi

Bugün top. [?] işi halledildi. 10,5'likler Skoda'da, 7,5 tayyare topları da Vic-kers'de kaldı. Allah beni diğer teçhizatın ikmaline muvaffak etsin, âmin.

30 Haziran 1929, Pazar

Daireye. Öğleyin biraz Başvekil Paşa hazretlerini gördüm. Bugün iznim için arz edeceklerini söyledi. Gece F. [?] Bey'in muvafakatlarını aldım.

1 Temmuz 1929, Pazartesi

Dairede. Hakkı Bey dün akşam gitti. Çocuklarıma mektup yazdım.

3 Temmuz 1929, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Akşam üzeri Şakir Beyefendi'nin vekâlet yapması hakkındaki iradenin çıktığını Kemal Bey söyledi.

4 Temmuz 1929, Perşembe

Çocuklardan mektup. Hakkı Bey'den telgraf. Galip Bey Cumartesi Hakkı Bey'le beraber geliyor. Emir resmen tebliğ edildi. Cumartesi ekspresi. Çocuklarıma selamette kavuşurum.

6 Temmuz 1929, Cumartesi

Dairede. İsmet Paşa hazretlerini ziyaret.

Akşam üzeri hareket. Hakkı ve Galip Beyler İstanbul'dan geldiler.

7 Temmuz 1929, Pazar

9'u 20 geç Erenköy'de çocukların yanında bulundum. Bedi Bey'e, hemşirelere gittim. K.D.K. T.B.M.M.R. [Riyaseti'ne] ve terziden otele.

8 Temmuz 1929, Pazartesi

Sabahleyin Vilayet Fırka Müfettişliği'ne. Otele.

9 Temmuz 1929, Salı

Bütün gün Pera Palas'ta. Hiç çıkmadım.

10 Temmuz 1929, Çarşamba

Sabahleyin oto ile Tarapia'ya nakil ettik. Akşam üzeri Summer Palas'a gittik.

11 Temmuz 1929, Perşembe

Tarapia'da ilk banyoyu aldık. Akşam Kireç Burnu'na kadar gittik.

13 Temmuz 1929, Cumartesi

Tarapia'da üçüncü banyo. Büyükdere'ye kadar gittik geldik.

14 Temmuz 1929, Pazar

Pendik'e kadar gittim. İsmet Paşa hazretleri ile görüştüm. Bugün Tarapia'ya epeyce misafir geldi.

15 Temmuz 1929, Pazartesi

Sabah. Altın Kum'a kadar gittim. Öğleden sonra Selahattin Bey'le Beyoğlu'na kadar.

17 Temmuz 1929, Çarşamba

Tarapia'da banyo. Gezinmek. Öğlen uykusu. Salonda dans. Akşamleyin süvari elbisesi ile [...] dansı.

18 Temmuz 1929, Perşembe

Tarapia'da banyo. Gezinmek. Öğleden sonra Büyükdere'ye kadar gittim.

19 Temmuz 1929, Cuma

Sabahleyin 10'da İstanbul'a indik. Türk Ocağı balosundan dolayı uyuyamadık. Pera Palas'ta uyuduk. Çıkmadım. Öteberi aldık.

21 Temmuz 1929, Pazar

Bugün Tuzla'ya gittim. Şapkamı rüzgâr aldı.

22 Temmuz 1929, Pazartesi

Bugün Tuzla'ya gitmedim. Kevser Hanım'a.

23 Temmuz 1929, Salı

Bugün Tuzla'ya. Pendik'e, İsmet Paşa'ya. Erenköy'e.

24 Temmuz 1929, Çarşamba

Bugün de Moda'ya. Dişçi Akif Bey'e. İkinci üzeri Adillerin evine kadar. Kulupe ve Pera Palas'ta hesapları kestim.

25 Temmuz 1929, Perşembe

Sabahleyin erkenden Haydarpaşa'ya geçtim. Adana postasıyla Pendik'e. İsmet Paşa hazretlerini ziyaret. 1.40'da trene bindim. Çocuklarım Haydarpaşa'dan binmişlerdi.

26 Temmuz 1929, Cuma

Gece sıcaktan uyuyamadım. 7'yi yirmi geçe Ankara'ya geldik. Evde daha noksanlar var. Öğlen biraz uyudum.

27 Temmuz 1929, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Şakir Bey'le görüştüm. Akşam üzeri S.Ş. Bey'le görüştüm.

28 Temmuz 1929, Pazar

Daireye. Büyük Erkân-ı Harbiye'ye kadar gittim.

1 Ağustos 1929, Perşembe

Bugün sabahleyin İsmet Paşa hazretleri geldiler. Hariciye konağında Heyet-i Vekile.

2 Ağustos 1929, Cuma

Öğleden sonra. Hariciye Vekâleti'nde. İsmet Paşa hazretleri bugün gittiler.

5 Ağustos 1929, Pazartesi

Reisicumhur hazretleri bugün 17'de İstanbul'a hareket buyurdular. Dairelerde çalıştım. Şakir Beyefendi bugün gittiler.

6 Ağustos 1929, Salı

Ziraat, Ticaret'e gittim.. Dairelerinde çalıştım.

7 Ağustos 1929, Çarşamba

Aynı tarzı hayat. Ziraat ve Ticaret dairelerinde ve Millî Müdafaa'da çalıştım.

10 Ağustos 1929, Cumartesi

Bağları ve İvedik köylerine gittik.

12 Ağustos 1929, Pazartesi

Sabah Ahi Mesut'a, Güvercin Boğazı'na ve Orman Çiftliği'ne gittim.

14 Ağustos 1929, Çarşamba

Dahiliye vekili geldi.

16 Ağustos 1929, Cuma

Bugün yalnız akşam üzeri biraz Dahiliye Vekâleti'ne kadar gittim. İstanbul'a hareket etti.

9 Eylül 1929, Pazartesi

Dairelerde devlet işleriyle meşgul oldum. Neyyire ve Hakkı Beyler geldi

11 Eylül 1929, Çarşamba

Sabahleyin İsmet Paşa hazretleri geldiler. Hariciye Vekâleti konağında biraz görüştük.

20 Eylül 1929, Cuma

Öğlene kadar evimde kaldım. Öğleden sonra İsmet Paşa'nın yanında.

21 Eylül 1929, Cumartesi

Dairede çalıştım. Şakir Beyefendi geldi.

22 Eylül 1929, Pazar

Heyet-i Vekile. İsmet Paşa hazretleri İstanbul'a hareket ettiler.

24 Eylül 1929, Salı

Büyük Erkân-ı Harbiye reisi Fevzi Paşa hazretleri bugün geldiler.

25 Eylül 1929, Çarşamba

Nerime'ciğimin Vefa Bey'le nikahı gayet sade bir surette yapıldı. Allah her ikisini mesut etsin, âmin. Latif de bugün geldi.

26 Eylül 1929, Perşembe

Bugün Nerime'yi aradık. Refikam hanımlara bir çay verdi. Akşam ben de buradaki akrabalara 12 kişilik bir yemek verdim. Hilâl-i Ahmer ve Himaye-i Etfal Cemiyeti'ne [Çocuk Esirgeme Kurumu] 50'er lira gönderdim. 180 lira da burada, İstanbul'da Pendik ve İzmir'deki muhtaçlara gönderdim.

28 Eylül 1929, Cumartesi

Müşir Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Bu akşam hareket edecek.

29 Eylül 1929, Pazar

Hakkı ve Latif hareket ettiler. Akşam üzeri Gazi hazretlerinin yarın İstanbul'dan Ankara'ya hareket buyuracakları hakkında tel.

30 Eylül 1929, Pazartesi

Reisicumhur hazretlerinin hareket buyurdukları hakkındaki telgraf. Yarın 11'de Ankara'ya muvasalat.

1 Ekim 1929, Salı

Tren bir saat rötâr yaptığından 12'yi 15 dakika geçe vasıl oldular. Gece yemeğini Çankaya'da vekil arkadaşlarla beraber yedik.

2 Ekim 1929, Çarşamba

Akşam üzeri biraz yeni yapılmakta olan yolu gördüm. Maliye'nin yeni yaptırdığı bahçeyi de gördüm. Dışarda sabah güneşten evvel +1 hararet.

4 Ekim 1929, Cuma

Bugün sabah çocuklar ile Marmara'ya kadar gittik. Hayvanatı gördük. Öğle yemeğini Selahattin Bey'de yedik. Öğleden sonra at yarışına gittim.

6 Ekim 1929, Pazar

Bugün evlendiğim gün. Tam 22 seneyi ikmal ettik. Yarın 23'üncü seneye başlayacağız. Allah kısmet muaşeret [birlikte yaşayıp iyi geçinme] idame buyursun, âmin.

7 Ekim 1929, Pazartesi

İsmet Paşa hazretleri teşrif buyurdular. Nerime Vefa Bey'le beraber İstanbul'a hareket etti. İlk ayrılık çok ağır geldi.

8 Ekim 1929, Salı

Nerime'nin ayrılmasının ilk günü. Çok sıkıldık. Refika mütemadiyen ağlıyor. Dairelerde devlet işleriyle meşgul oldum. Başvekil Paşa hazretleri ile görüştüm.

9 Ekim 1929, Çarşamba

Maliye vekili geldi. Heyet-i Vekile oldu.

14 Ekim 1929, Pazartesi

İngiliz Amirali bugün geldi. Makamımda ziyaret etti. Öğlen yemeği Vekâlet namına, akşam yemeği de Hariciye Vekâleti namına verildi.

15 Ekim 1929, Salı

Öğle yemeği İngiliz sefareti tarafından Ankara Palas'ta verildi. Amirale veda edildi.

18 Ekim 1929, Cuma

Sabah bir gezinti (yaya) yaptık. Öğleden sonra çıkmadım. Müşir Paşa hazretleri bugün geldiler.

20 Ekim 1929, Pazar

Sabahleyin istasyona gittik. Tren muayyen zamanda geldi. Nerime ve Vefa her ikisi afiyetler.

21 Ekim 1929, Pazartesi

Bugün sabah Büyük Millet reisi Kâzım Paşa hazretleri, Büyük Erkân-ı Harbiye reisi Asım Paşa geldiler.

25 Ekim 1929, Cuma

Hava yağmurlu olmasına rağmen at yarışlarına gittik. Mitat [Alam] Bey'in Stradivarius'u kazandı. Akşam üzeri İsmet Paşa hazretlerinde idik.

28 Ekim 1929, Pazartesi

Müşir Paşa hazretleri bugün geldiler.

29 Ekim 1929, Salı

Cumhuriyet Bayramı. Daireler tatil. Merasim ve geçit resmi. Gece resmî bir ziyafet.

1 Kasım 1929, Cuma

Bugün Meclis açıldı. Reiscumhur hazretleri nutuklarını okudular. Çok alışılandı. Divan-ı Riyaset geçen senenin aynı.

3 Kasım 1929, Pazar

Sabahleyin Cevat Paşa'yı gördüm. At yarışlarına kadar gittim. Öğleden sonra Başvekil Paşa hazretleri daireye geldiler. Tayyare meselesini sordular.

4 Kasım 1929, Pazartesi

Meclis'e gittim. Akşam üzeri Büyük Erkân-ı Harbiye'ye, K. gittim.

5 Kasım 1929, Salı

Profesör Holzmeister ile görüştüm.

7 Kasım 1929, Perşembe

Gece Rus sefaretinde bulundum.

8 Kasım 1929, Cuma

Sabahleyin bütün inşaat yerlerini dolaştım. Öğleden sonra at yarışlarında. Gece Başvekil Paşa hazretlerinde.

9 Kasım 1929, Cumartesi

Sabah daire ve Fırka. Öğleden sonra Meclis'te. 264 müttefikane itimat rey-i. Akşam dairede.

11 Kasım 1929, Pazartesi

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de. Cevat Paşa gittiler.

15 Kasım 1929, Cuma

Sabah biraz çıktım. İnşaatı gördüm. Tifo aşısının ikincisini yaptırdım. Çok tesir etti.

22 Kasım 1929, Cuma

Sabah evimde istirahat. Tifo aşısının üçüncüsü. Kayaş'a kadar gidildi.

30 Kasım 1929, Cumartesi

İzzettin Paşa hazretleri bugün geldiler.

1 Aralık 1929, Pazar

Şûra içtima etti.

2 Aralık 1929, Pazartesi

Dairede. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra'da.

5 Aralık 1929, Perşembe

Sabah ve akşam Âli Askerî Şûra'da. İzzettin Paşa öğle yemeğine geldi.

13 Aralık 1929, Cuma

Evimden çıkmadım. Akşam üzeri Karahan şerefine verilen ziyafette bulundum.

14 Aralık 1929, Cumartesi

Gece Karahan şerefine Rus sefaretinde verilen yemekte bulundum.

15 Aralık 1929, Pazar

Daireye. Sabahleyin Adliye Encümeni'nde. Başvekil Paşa'nın evinde Heyet-i Vekile'de.

16 Aralık 1929, Pazartesi

Sabah 12'de Reisicumhur hazretleri Gazi İstasyonu'na teşrif buyurdular. Âli Askerî Şûra.

18 Aralık 1929, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de. Dairede. Millî Müdafaa Encümeni'nde.

19 Aralık 1929, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Âli Askerî Şûra ve dairede. Büyük Millet Meclisi reisi Kâzım Paşa hazretleri Viyana'ya hareket.

25 Aralık 1929, Çarşamba

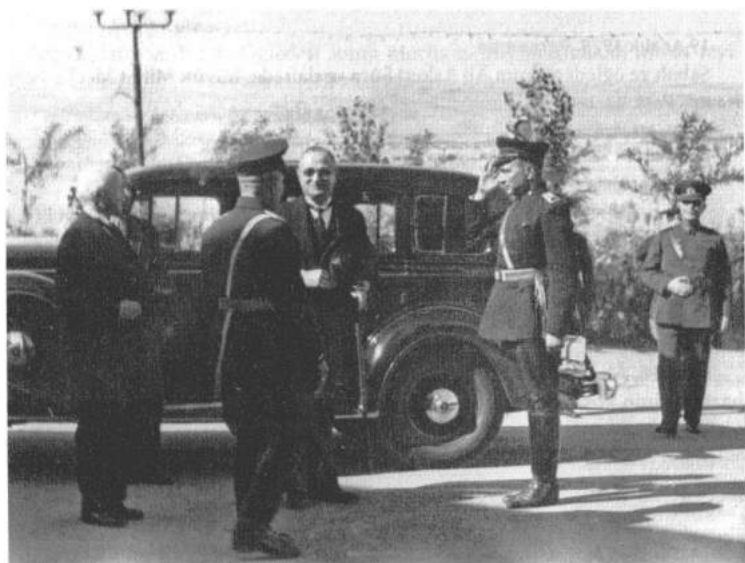
Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Maliye Encümeni'ne.

27 Aralık 1929, Cuma

Evde. Akşam üzeri İzzettin Paşa hazretleri, S.V. Refik Beyefendi [Sıhhiye vekili Refik Saydam].

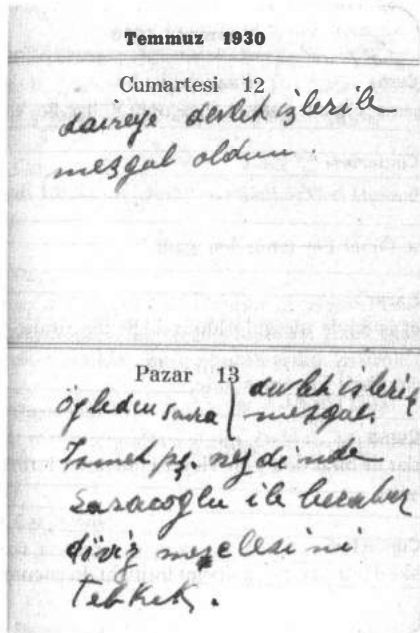
28 Aralık 1929, Cumartesi

Daireye. Âli Askerî Şûra. Reisicumhur hazretlerinin riyasetinde İsmet Paşa hazretlerinin köşkünde.

1930

1930 senesinin en önemli siyasî olayı Fethi Okyar'ın Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurması ve partinin dört ay içinde kapatılmasıdır. Bu yıl, ağırlaşan Dünya Buhra-nı'nın etkilerinden korunmak için alınan önlemler, yatırımlar için yabancı sermaye arayışları ve Merkez Bankası'nın kurulmasına yönelik hazırlıklarla geçti. Eylül ayında kurulan V. İnönü hükümetinde Millî Savunma vekilliğine devam eden Abdülhalik Renda, bozulan mali dengeyi düzeltmesi ve Merkez Bankası'nın kuruluşunu tamamlaması için Atatürk ve İnönü'nün isteğiyle Aralık ayında Şükrü Saraçoğlu'nun yerine yeniden Maliye vekilliğine getirildi.

1 Ocak 1930, Çarşamba

Yılbaşı. Dairede. İsmet Paşa köşkünde. Heyet-i Vekile. Daireye. K. M. Encümeni.

2 Ocak 1930, Perşembe

Daireye. Sabah Âli Askerî Şûra'ya. Daireye. Tekrar Âli Askerî Şûra'ya.

3 Ocak 1930, Cuma

Cuma. Sabahleyin biraz inşaata gittim. Öğleden sonra İzmir'den Galip Bey geldi.

4 Ocak 1930, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra'ya. Gece baş ağrısı.

5 Ocak 1930, Pazar

Daireye. Bütçe Encümeni ve Âli Askerî Şûra.

8 Ocak 1930, Çarşamba

Heyet-i Vekile. Meclis'e. Bütçe Encümeni.

10 Ocak 1930, Cuma

Sabahleyin inşaata. Öğleden sonra Saraçoğlu Şükrü Bey'e.

11 Ocak 1930, Cumartesi

Daireye. Öğlen üzeri Konya mebusu Refik [Koraltan] Bey'in pederinin cenazesine.

Âli Askerî Şûra. Ömer Bey İzmir'den geldi.

12 Ocak 1930, Pazar

Daireye. Devlet işleriyle meşgul oldum. Öğleden sonra Âli Askerî Şûra'da bulundum.

B.M.M. Arz. [Arzuhal] Encümeni'nde.

17 Ocak 1930, Cuma

Ömer ve çocuklar ile biraz dolaştım. Heyet-i ihtiyariye intihabında bulundum. Galip Bey bugün gitti.

18 Ocak 1930, Cumartesi

Dairede. Âli Askerî Şûra'da. Fırka divanı intihabı. Reisicumhur hazretlerinin riyasetinde.

3 Şubat 1930, Pazartesi

Dairede. Âli Askerî Şûra'nın bugün son içtimaı oldu. 56 içtima oldu. Başvekil Paşa hazretleri ile görüşüldü.

4 Şubat 1930, Salı

Bugün paşalar hareket ettiler. Teşyî ettik [uğurladık]. Dairede.

10 Şubat 1930, Pazartesi

Dairede. Akşam üzeri 5.30'da Heyet-i Vekile'de bulundum.

13 Şubat 1930, Perşembe

Dairede. Büyük Millet Meclisi'nde. Bütçe Encümeni'nde.

14 Şubat 1930, Cuma

Bütün gün evde kaldım. Gece Müşir Paşa'yı teşyî için istasyona kadar gittim.

19 Şubat 1930, Çarşamba

Dairede. 11'de Heyet-i Vekile'de. Beşe kadar devam etti.

20 Şubat 1930, Perşembe

Sabahleyin dairede. 11'de Fırka içtimaında. 15'e kadar dairede. Sonra Meclis'te. 8'e yakın meclislere çıkıldı.

22 Şubat 1930, Cumartesi

Dairede. Öğleyn Maliye'ye. Kulübe ve daireye. Kerimenin Ömer'in hastalığı hakkındaki telgrafı.

23 Şubat 1930, Pazar

Sabahleyin Ömer'in öldüğüne dair Samim'in telgrafı. Çok müteessir olduk. Evdekilere geç söyleyebildim. Gerek çocuklarının, gerek işlerinin vaziyeti nasıl olacak? Borçları çok. Çocukları bütün bütün açıkta kalacak.

24 Şubat 1930, Pazartesi

Dairede. Birçok taziye telgrafları aldım. Dz. Mk. Mehmet Ali Bey'i Roma'ya gönderdim.

26 Şubat 1930, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Bugün Reisicumhur hazretleri İzmir'e teşrif bu-yurdular.

27 Şubat 1930, Perşembe

Dairede. İzmir'e gitmek için Başvekil Paşa hazretlerinden izin istedim.

1 Mart 1930, Cumartesi

Arife günü. Daireye biraz. Başvekil Paşa hazretleri ve Müşir Paşa hazretlerine gittim, veda ettim. Yarın İzmir'e gitmeye karar verdim.

2 Mart 1930, Pazar

Sabahleyin erkenden kalkıp camiye gittim. Onda dairede bulundum. On ikide İzmir'e hareket ettim. Yolda Vasıf, Haydar Rüştü ve Sırrı Beylerin de İzmir'e gittiklerini gördüm.

3 Mart 1930, Pazartesi

Yol iyi geçti. 6'da İzmir'e geldim. Salhane'de kimseyi bulamadım. Eşyayı komşuda bırakarak Reisicumhur hazretlerine arz-ı tazimat ettim [saygılarımı sundum]. Oradan merhumun çocuklarına gittim ve 9'da eve döndüm.

4 Mart 1930, Salı

Sabah hemşirelere gittim. Öğleden sonra çocuklara ve tekrar eve geldim. Sıdika da çocuklarıyla beraber orada idi. Gece kaldı.

Vali Paşa geldi, görüştük. Reisicumhur hazretlerinin yarın 10'da Antalya'ya teşrif edeceklerini söylediler.

5 Mart 1930, Çarşamba

Sabah Alsancak istasyonuna gittim. Reisicumhur hazretleri tam saatinde geldi. Nuri Bey'in 20 dakika geç gelmesi çok canını sıktı.

Metfenine [mezarına] gittim. Bir çelenk bıraktım.

6 Mart 1930, Perşembe

Sabah yazıhaneye. Belediyeye. Çocuklara. Tacirlerle biraz görüştüm. Tersaneyi gördüm. Karşıyaka'ya geldim. Yarın sabah inşallah hareket edeceğim.

7 Mart 1930, Cuma

Karşıyaka'dan 8.30'da hareket. Yol bütün gün iyi geçti. Bu seferde mebus Kâmil ve Münir Beyler beraber idiler.

8 Mart 1930, Cumartesi

Yol iyi geçti. Öğleden sonra 4'te Ankara İstasyonu'na geldim. Sabahleyin Galip Bey'i Eskişehir'de vagonunda gördüm, taaccüp ettim [şaşakaldım].

Çocukları iyi buldum. Yıkandım. Bir iyi banyo aldım.

9 Mart 1930, Pazar

Daireye, Başvekil Paşa'ya gittim. İzmir'de gördüklerimi söyledim.

10 Mart 1930, Pazartesi

Daireye. Refika ve Nezihe'nin Çarşamba İzmir'e gitmesi için biletlerini aldım.

11 Mart 1930, Salı

Daireye. Galip Bey bugün İzmir'e avdet etti.

12 Mart 1930, Çarşamba

Saadet, Nezihe, Neyyire ve Nahide bugünkü trenle İzmir'e hareket ettiler.

Daireye. Heyet-i Vekile'ye.

13 Mart 1930, Perşembe

Bugün 12,5'ta Reisicumhur hazretleri Antalya'dan avdet buyurdular. İstasyonda bulundum. Dairede.

14 Mart 1930, Cuma

Bütün gün evde kaldım. Bedi Bey İstanbul'dan geldi. Yağmur yağdı. Çocukların hüsni muvasalatına dair bugün telgraf almadım. Fırtınadan teller kırılmış.

15 Mart 1930, Cumartesi

Dairede. Başvekil Paşa hazretlerini gördüm.

Bugün etrafa biraz serpti.

16 Mart 1930, Pazar

Dairede. Meclis'te, Maliye Encümeni'nde.

17 Mart 1930, Pazartesi

Dairede. Bedi Bey bugün gitti. Bugün de etrafa biraz serpti.

19 Mart 1930, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'ye gittim. Heyet-i Vekile'den beşten sonra çıktık.

22 Mart 1930, Cumartesi

Daireye. Kerim'den telgraf aldım. Merhum pederin kemikleri bugün yola çıkarıldı.

23 Mart 1930, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Bütçe Encümeni'ne. Tekrar Daireye. İzmir'den gönderilen sanduka geldi.

24 Mart 1930, Pazartesi

Daireye. Macar Hariciye nazırı bugün geldi. Gece Heyet-i Vekile'nin resmî ziyafetinde bulundum.

25 Mart 1930, Salı

Daireye. Ferit'ten telgraf. Bugün Yenice'den hareket ettiler. Gece Macar sefirinin ziyafetinde bulundum.

26 Mart 1930, Çarşamba

Heyet-i Vekile olmadı. Türk Ocağı'nda çay. Ferit ailesiyle beraber Adana'dan geldi.

27 Mart 1930, Perşembe

Daireye. Meclis'te kanunların çıkartılması. Bekir Efendi bugün geldi.

29 Mart 1930, Cumartesi

Daireye. Akşam üzeri Büyük Millet Meclisi reisi Kâzım Paşa hazretlerine kadar giderek Tekâüt Kanunu layihası hakkında izahat verdim.

Bugün akşam üzeri güzel bir yağmur.

30 Mart 1930, Pazar

Daireye. Sabahleyin kalkınca etrafı beyaz gördük.

31 Mart 1930, Pazartesi

Daireye. Akşam üzeri Müşir Paşa hazretlerine kadar gittim ve Tekâüt Kanunu hakkında izahat verdim.

1 Nisan 1930, Salı

Daireye. Akşam kulüpte Irak Harbiye nazırı Cafer [Askeri] Paşa şerefine bir "dine" [Fr. dîner: yemek, ziyafet] verildi.

2 Nisan 1930, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de Tekâüt Kanunu layihası müzakere edildi. Beşe kadar müzakere devam etti. Akşam Irak sefirinin ziyafetinde hazır bulundum.

3 Nisan 1930, Perşembe

Daireye. Maliye'de Tekâüt Kanunu'nun bazı maddelerini tespit ettik.

5 Nisan 1930, Cumartesi

Daireye. Cafer Paşa'nın teşyii için istasyona. Çocuklar tam dörtte İzmir'den. Hamdolsun cümlesi afiyette.

6 Nisan 1930, Pazar

Dairede. Öğleden sonra encümenlerde. Akşam Darülbedayi'ye gittik. Kör oyunu var idi.

7 Nisan 1930, Pazartesi

Daireye. Gece çocuklar ile Darülbedayi'ye.

9 Nisan 1930, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Daireye. Çocukları Vefa Bey ile Darülbedayi'ye gönderdim.

11 Nisan 1930, Cuma

Bugün çıkmadım. Akşam üzeri çocuklar ile beraber Darülbeyt'e gittik.

12 Nisan 1930, Cumartesi

Daireye. Şakir Bey dün geldi.

13 Nisan 1930, Pazar

Saat üçte Heyet-i Vekile'de bulundum. İktisadi programı tetkik ettik.

15 Nisan 1930, Salı

Daireye. Heyet-i Vekile'de 5'ten 11'e kadar. İktisat nazırına verilecek para hakkında görüşüldü.

19 Nisan 1930, Cumartesi

Dairede. Bugün akşama kadar nafi [faydalı] yağmur yağdı. Tekaüt Kanunu Encümeni'nde.

26 Nisan 1930, Cumartesi

Bütçe Encümeni'nde.

29 Nisan 1930, Salı

Dairede. Tekaüt Kanunu Encümeni'nde.

30 Nisan 1930, Çarşamba

Dairede. Tekaüt Kanunu Encümeni'nde. Heyet-i Vekile'de.

1 Mayıs 1930, Perşembe

Dairede. Bütçe Encümeni'nde.

3 Mayıs 1930, Cumartesi

Dairede. Tekaüt Kanunu Encümeni'nde.

4 Mayıs 1930, Pazar

Dairede. Öğleden sonra Tekaüt Kanunu Encümeni'nde.

5 Mayıs 1930, Pazartesi

Dairede. Meclis'te. Öğleden sonra Gazi Orman Çiftliği'ne gidildi. Meclis Bayram ertesi içtima edecek.

7 Mayıs 1930, Çarşamba

Daireye. Sami Bey bugün öğlen üstü gitti. Nezihe'nin doğduğu gün.

8 Mayıs 1930, Perşembe

Öğlene kadar dairede. Öğleden sonra çarşıya gittim. Arife günü.

9 Mayıs 1930, Cuma

Kurban Bayramı. Sabah camiye. Öğleden sonra Meclis'e, merasime.

10 Mayıs 1930, Cumartesi

Sabah 9'da Küçük [...] otomobillerle gidildi. Yapılmakta olan fabrikalar görüldü. Akşam 6'ya çeyrek kala avdet edildi.

12 Mayıs 1930, Pazartesi

Bayram. Sabah biraz annem ve babamın mezarına gittik. Öğleden sonra daireye. Güzel bir yağmur.

23 Mayıs 1930, Cuma

Sabah Ali Nazmi Bey'le Recep Bey'in bağına gittik. Oradan at koşularına gittik.

26 Mayıs 1930, Pazartesi

Daireye. Bütçe Encümeni'ne.

1 Haziran 1930, Pazar

Daireye. Encümene.

2 Haziran 1930, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Tekaüt Kanunu'nun son şekli tetkik olundu.

3 Haziran 1930, Salı

Biraz rahatsızım. Daireye. Bugün Tekaüt [Kanunu] müzakere ve ikmal edildi.

4 Haziran 1930, Çarşamba

Bugün General Guro [Gouraud] geldi. 12'de ziyaret etti. İade-i ziyaret ettim. 13.30'da ziyafet verdim. Akşam Hariciye vekilinin yemeğinde bulundum.

5 Haziran 1930, Perşembe

Daireye. Öğleyin Fransa sefirinin ziyafetinde. Öğleden sonra Büyük Millet Meclisi'nde Mahmut Esat Bey'in izahatı.

6 Haziran 1930, Cuma

Bugün evde kaldım. Öğleden sonra at koşularına gittim.

8 Haziran 1930, Pazar

Daireye. Meclis'e. Dahiliye Encümeni'ne.

9 Haziran 1930, Pazartesi

Daireye. Akşam üzeri Gazi İstasyonu'na, Reisicumhur hazretleri bugün İstanbul'u teşrif ettiler.

12 Haziran 1930, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Meclis'te Başvekâlet odasında Kibrit Hakları işi için Heyet-i Vekile.

14 Haziran 1930, Cumartesi

Daireye. Devlet işleriyle meşgul oldum. Naci Paşa dün gece Antalya'dan geldi, görüştük.

15 Haziran 1930, Pazar

Daireye. Büyük Millet Meclisi'ne. Hakkı Bey bugün İstanbul tarikiyle [yoluyla] İzmir'den geldi.

16 Haziran 1930, Pazartesi

Daireye. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis bugün yaz tatiline karar verdi. Yunan itilafnamesi kabul edildi.

17 Haziran 1930, Salı

Daireye. Kâzım Paşa hazretleri bugün İstanbul'a gittiler.

20 Haziran 1930, Cuma

Evde. Vefa Bey bugün İstanbul'dan geldi. At yarışına gittim. Gazi koşusu. Olgo birinci.

Gece İsmet Paşa'da.

21 Haziran 1930, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Döviz meselesinden dolayı münakaşa. Herhâlde yorgunluktan olacak ki asabileşiyorum.

23 Haziran 1930, Pazartesi

Sabahleyin Kırıkkale fabrikalarına gittik. Burada iken yağmura tutulduk. Akşam trenle döndük. Gece döndüğümde Ş. Kaya Bey, Erciş meselesini söyledi.

29 Haziran 1930, Pazar

Dairede. İzzettin Paşa geldi. Biraz rahatsızdı.

1 Temmuz 1930, Salı

Dairede. Büyük Erkân-ı Harbiye'ye kadar gittim, Müşir Paşa ile görüştüm.

3 Temmuz 1930, Perşembe

Dairede. Müşir Paşa hazretleri bugün hareket ettiler.

5 Temmuz 1930, Cumartesi

Daireye. Akşam üzeri Heyet-i Vekile'de bulundum.

6 Temmuz 1930, Pazar

Dairede. İsmet Paşa ile bugün işler hakkında biraz görüştük.

11 Temmuz 1930, Cuma

Evde kaldım. İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim.

13 Temmuz 1930, Pazar

Öğleden sonra devlet işleriyle meşgul oldum. İsmet Paşa nezdinde Saraçoğlu ile beraber döviz meselesini tetkik ettik.

19 Temmuz 1930, Cumartesi

Daireye. Fevzi Paşa hazretleri bu sabah geldiler.

20 Temmuz 1930, Pazar

Daireye. Müşir Paşa hazretlerini gördüm.

21 Temmuz 1930, Pazartesi

Daireye. İsmet Paşa hazretlerini ziyaret. Beraber eve gittik. Gece Paşa'nın evinde K. Sami Paşa [Kemaleddin Sami Gökçen] ile beraber bulunduk.

22 Temmuz 1930, Salı

Daireye. Namık Efendi bugün gitti.

23 Temmuz 1930, Çarşamba

Bugün İlan-ı Meşrutiyet Bayramı tatili. Evimden çıkmadım. Bütün gün evde çalıştım.

24 Temmuz 1930, Perşembe

Daireye. Saat beşte Heyet-i Vekile'ye gittim. Geç vakte kadar Heyet-i Vekile'de kaldım.

25 Temmuz 1930, Cuma

Sabahleyin inşaatı teftiş ettim. Akşam üzeri istasyona kadar gittim. K. Sami Paşa'yı teşyî ettim. Naci Paşa hazretleri bugün geldiler.

27 Temmuz 1930, Pazar

Dairede. Maliye vekili bugün gittiler.

28 Temmuz 1930, Pazartesi

Dairede. Hukuk Mektebi tevzi-i mükâfatında [ödül dağıtımında] bulundum.

29 Temmuz 1930, Salı

Dairede. Başvekil Paşa hazretleri bugün Yalova'ya gittiler.

2 Ağustos 1930, Cumartesi

Dairede. Nafia Vekâleti'nde toplandık.

7 Ağustos 1930, Perşembe

Refik Bey'le inşaatı dolaştık. Tatil. Hakimiyet-i Milliye Bayramı. Ferit gece son büyük krizini geçirdi. Şimdi iyileşmeye başladı. Kira Hatem hanım bugün geldi.

8 Ağustos 1930, Cuma

Evde. Biraz annemin mezarına kadar gittik.

Fethi Beyefendi'nin muhalif fırka teşkil etmesi.

9 Ağustos 1930, Cumartesi

Dairede. Maliye Vekâleti'nde. Yarın Başvekil Paşa geliyor.

10 Ağustos 1930, Pazar

Sabah daireye. İsmet Paşa'nın istikbaline [karşılmasına]. Sabahleyin Heyet-i Vekile Hariciye Vekâleti Konağı'nda. Akşam üzeri Başvekâlet dairesinde.

11 Ağustos 1930, Pazartesi

Daireye. İsmet Paşa akşam üzeri gittiler.

16 Ağustos 1930, Cumartesi

Daireye. Müşir Paşa hazretlerini ziyarete gittiğimde Şefik Bey aldığı bir telefon üzerine erkek bir torunum dünyaya geldiğini söyledi. Paşa ile görüştükten sonra eve geldim. Her ikisini de iyi buldum. [Nerime Anaydın'ın oğlu Yusuf doğdu.]

26 Ağustos 1930, Salı

Dairede. Recep Beyefendi ve Şükrü Kaya Beyefendi bugün geldiler.

29 Ağustos 1930, Cuma

Evde. Öğleden sonra istasyona. İsmet Paşa geldi. Heyet-i Vekile'de bulundum. Akşam üzeri Sivas'a hareket.

30 Ağustos 1930, Cumartesi

Öğleden sonra Sivas'a muvasalat. Hattın açılması merasimi yapıldı. İsmet Paşa nutkunu söyledi. Gece yarısı avdet [dönüş].

1 Eylül 1930, Pazartesi

Dairede. Sabahleyin bir Şûra-yı Âli Askerî içtimaı yapıldı: Mş.lik meselesi halledildi.

2 Eylül 1930, Salı

Dairede ve Maliye'de çalıştım.

3 Eylül 1930, Çarşamba

Heyet-i Vekile. Dairede. Maliye'de çalıştım. 7'de İsmet Paşa hazretleri hareket buyurdular.

5 Eylül 1930, Cuma

Annemin, babamın mezarına gittik. Öğleden sonra evden çıkmadım.

6 Eylül 1930, Cumartesi

Dairede çalıştım. İzmir hadisesini öğrendim.
Yarın alessabah Ağrı harekâtı başlıyor.

7 Eylül 1930, Pazar

Daireye. İzmir hadiseleri hakkında mütemmim [tamamlayıcı] malumat.
Ağrı harekâtı başladı. Bugün iyi geçti.

8 Eylül 1930, Pazartesi

Daireye. Ağrı'nın ikinci günü. Bugün de muvaffakiyetle geçti.

11 Eylül 1930, Perşembe

Bugün Başvekil Paşa hazretleri geldiler. İstasyonda görüştüktan sonra Hariciye Vekâleti konağında içtima ettik. İzahat verdi. Para için Meclis'in toplanmasına ihtiyaç olduğuna karar verildi. Cumartesi içtima edeceğiz.

12 Eylül 1930, Cuma

Evden yalnız Saraçoğlu'nu istikbal için çıktım. Evde oturdum.

13 Eylül 1930, Cumartesi

Dairede. Akşam üzeri Heyet-i Vekile oldu. Ağrı harekâtı bitti.

14 Eylül 1930, Pazar

Bugün de dairede meşgul oldum. Müşir Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Beşte Heyet-i Vekile'de bulundum.

15 Eylül 1930, Pazartesi

Dairede. Başvekil Paşa geldi, biraz görüştük. Ş. ve Mş. hakkındaki mütalaası. Fevzi Paşa hazretlerini teşyî ettik.

16 Eylül 1930, Salı

Dairede. Sami Bey İzmir'den geldi.

19 Eylül 1930, Cuma

Evimde. Öğleden sonra Başvekil Paşa geldi, görüştük. Geceleyin Şükrü Kaya Bey'in evinde toplandık.

20 Eylül 1930, Cumartesi

Bugün Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Gece nezaretlerinde toplandık.

21 Eylül 1930, Pazar

Dairede. Gece Reisicumhur hazretlerinde toplandık.

22 Eylül 1930, Pazartesi

Dairede. Öğlen Meclis'te. Meclis açıldı.

23 Eylül 1930, Salı

Dairede. Sabah 10'dan ve öğleden sonra 3'ten itibaren Fırka müzakeresinde.

24 Eylül 1930, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile olmadı. Fırka'da bulundum. Geç vakte kadar. İsmet Paşa ile görüştüm. Yarın istifa etmenin muvafık olacağını söyledi.

25 Eylül 1930, Perşembe

Dairede. Fırka'da. Meclis'te. Ve Fırka'da. Malî Kanun kabul edildi. Geç vakte kadar Meclis'te kaldık. Reisicumhur hazretlerine kabinenin istifası takdim edildi.

26 Eylül 1930, Cuma

Reisicumhur muvakkaten [geçici olarak] eski kabinenin idare-i umur eylemesini emir buyurdular. Öğleden sonra Fırka'da. Geç vakte kadar kaldık.

İsmet Paşa maliyeden bahis ettiler. Birçok hazırlanmış şeylerden bahis ettim ve müsaade istedim. Mamafih sıkılıyorsa olabileceğini söyledim ve muhtar bıraktım [kararı ona bıraktım].

27 Eylül 1930, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Hükümetin teşekkülü okundu. İktisat Mustafa Şeref, Adliye Yusuf Kemal [Tengirşenk], Nafia Zekai [Apaydın], Maarif Esat [Sagay] Bey. Bizler yerimizde. Allah muvaffak buyursun.

Eylül 1930, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Gece yarısına kadar.

1 Ekim 1930, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Hemşire bugün tedavi için hareket etti. Çocukları bizde kaldı.

2 Ekim 1930, Perşembe

Dairede. Öğleden sonra Meclis'e. Program okundu ve ikiden sekize kadar yeni fırka lideriyle münakaşa oldu. Nihayet 249 reyile (12 muhalife karşı) itimat alındı. Ve Meclis 1/11/1930'da toplanmak üzere tatil edildi.

6 Ekim 1930, Pazartesi

Bugün evlendiğimin 23 senesini ikmal ederek [tamamlayarak] 24'üncü seneye giriyorum. Dairede.

8 Ekim 1930, Çarşamba

Daireye. Öğleden önce Heyet-i Vekile'de bulundum.

9 Ekim 1930, Perşembe

Sabah çıktım. Dr. T. Rüştü Bey Rusya'dan avdet etti. Öğleden sonra çıkmadım. Evrakı evde tetkik ettim.

15 Ekim 1930, Çarşamba

Dairede. Öğleden sonra 16'da Heyet-i Vekile'de. 21'e kadar devam etti.

26 Ekim 1930, Pazar

Heyet-i Vekile'de. Bütçe münakaşası. Kadronun tenkisi [azaltılması] salâhiyetim dahilinde olmadığından affımı rica ettim. Nihayet Deniz bütçesine 2 milyon verildi.

27 Ekim 1930, Pazartesi

Venizelos geldi. Ben rahatsızlığımdan dolayı seremonilerde, ziyaretlerde bulunamadım.

28 Ekim 1930, Salı

Kont Behlen [Macaristan başbakanı] geldi. Bunun da ziyaretinde bulunamadım. Dairede. Müşir Paşa hazretlerini gördüm. Şark'ta gördüğü askerin iâşesinden dolayı teşekkür etti.

29 Ekim 1930, Çarşamba

Tatil. Cumhuriyet Bayramı. Asker çok iyi geçti. Reisicumhur hazretleri teşekkür ve tebrik etti.

31 Ekim 1930, Cuma

Sabahleyin inşaatı gördüm. Öğleden sonra at yarışlarına gittim.

1 Kasım 1930, Cumartesi

Meclis Reisicumhur hazretlerinin nutuklarıyla açıldı. Kâzım Paşa hazretleri reis. Eski heyetler de tekrar Fırka'da ekseriyet kazandıklarından intihap olundular.

3 Kasım 1930, Pazartesi

Daireye. Meclis'te bulundum. Dahiliye vekilinin [Şükrü Kaya] İzmir'e hareketi. Heyet-i Vekile'de bulundum.

4 Kasım 1930, Salı

Dairede. Tevfik Rüştü Bey'in hareketi.

7 Kasım 1930, Cuma

Evde. Öğleden sonra at yarışlarına, Sovyet sefarethanesine. Ş. Saraçoğlu Bey'e gittim.

8 Kasım 1930, Cumartesi

Daireye. Akşam Klayn şerefine verilen yemekte bulundum.

9 Kasım 1930, Pazar

Dairede. Geç vakit Heyet-i Vekile oldu. 22.30'a kadar devam etti.

11 Kasım 1930, Salı

Dairede. İsmet Paşa hazretlerine mezuniyet [izin] için söyledim. Muvafakat buyurdu. Müşir Paşa hazretlerini gördüm.

15 Kasım 1930, Cumartesi

İstizahda [gensoruda] bulundum. Sabahleyin dairede bulundum.

16 Kasım 1930, Pazar

Dairede. Refik Beyefendi'nin bana vekâlet etmesi hakkında irade-i milliye çıktı.

17 Kasım 1930, Pazartesi

Sabahleyin Heyet-i Vekile'de bulundum. Öğleden sonra dairede. Refik Beyefendi'yi Hilâl-i Ahmer'de gördüm. Reisicumhur hazretlerini teşyî.

18 Kasım 1930, Salı

Bugün istirahatime başladım. Evden çıkmadım.

19 Kasım 1930, Çarşamba

Hastahaneye gittim. Kulaklarıma hava verdiler. Biraz nezle ve kırıklık.

20 Kasım 1930, Perşembe

Evde. Kırıklık ve nezle var. Seyfi Paşa ile profesör geldiler. Profesör bugün gidiyormuş.

22 Kasım 1930, Cumartesi

Evimdeyim. Sabahleyin dışıye gittim. Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Münakale Kanunu çıktı.

24 Kasım 1930, Pazartesi

Evdeyim. Sabahleyin dış doktoruna kadar gittim. Başvekil Paşa hazretleri geldi, biraz görüştük.

4 Aralık 1930, Perşembe

Evdeyim. Dışarıya çıkmadım. Hemşire [kız kardeşi] bugün geldi. Refik Bey ile gece görüştük.

5 Aralık 1930, Cuma

Öğleden sonra D. ve Sy. Paşalar ile görüştüm. Refik Beyefendi ve Başvekil Paşa'ya kadar gittim.

6 Aralık 1930, Cumartesi

Bugün sabahleyin daireme gittim. İşime tekrar başladım. Allah muvaffakiyeti benden deriğ [dirîğ: esirgemek] buyurmasın, âmin. Derviş Paşa bugün hareket etti.

7 Aralık 1930, Pazar

Dairede. Sabahleyin istasyona kadar gittim. T. Rüştü Bey geldi. Dairede işle-rimle meşgul oldum. Bütçe Encümeni. Kadro.

9 Aralık 1930, Salı

Dairede. Maliye Encümeni'ne gittim. Maliye vekili Saraçoğlu Şükrü Bey'i ziyaret ettim.

12 Aralık 1930, Cuma

Öğleden sonra Türk Ocağı'na gittik. Akşam İsmet Paşa hazretleri İstanbul'a gittiler.

13 Aralık 1930, Cumartesi

Dairede. Şükrü Kaya Bey'i makamında ziyaret ettim.

14 Aralık 1930, Pazar

Dairede. Tevfik Rüştü Bey'i evinde ziyaret ettim.

16 Aralık 1930, Salı

Sabahleyin istasyona gittim. İsmet Paşa hazretleri geldi. Öğleden evvel Fır-ka'ya gittim.

17 Aralık 1930, Çarşamba

Sabah dairede. İsmet Paşa geldi, konuştuk. Maliye Vekâleti için ısrar ediyorlar. Galiba İstanbul'da böyle kararlaşılmış olacak.

18 Aralık 1930, Perşembe

Dairede. Bakalım ne olacak?

21 Aralık 1930, Pazar

Dairede. İsmet Paşa tekrar geldi. Sıkıntıda olduğundan bahsetti. Behemehal bir an evvel Maliye Vekâleti'ne geçmekliğimin iktiza ettiğini [gerekli olduğunu] söyledi.

22 Aralık 1930, Pazartesi

Bugün Heyet-i Vekile'de Saraçoğlu Şükrü Bey'in istifasından bahsederek Re-
isicumhur hazretlerine Maliye Vekâleti'ne benim geçmekliğim arz edildi. Gece
yarısından evvel cevab-ı muvafakatı geldi. Telefonda İsmet Paşa hazretleri söyledi.
Allah utandırmasın, âmin.

23 Aralık 1930, Salı

Bugün dairede çalıştım. Fırka'da bulundum. Emrimi 6'da aldım. İnşallah yarın
sabah Allah'ın tevfikine sığınarak işe başlayacağım. Allah utandırmasın, âmin.

24 Aralık 1930, Çarşamba

Bugün sabah 8.30'da Allah'ın tevfikine istinaden işe başladım. İşim pek güç.
Öğleden sonra Müdafaa-i Milliye Vekâleti'ne gittim.

25 Aralık 1930, Perşembe

Her iki vekâlete de uğradım. Öğleden sonra Maliye'de çalıştım. İsmet Paşa
hazretleri akşam İstanbul'a hareket ettiler. Bugün öğleden sonra Âli Askerî Şû-
ra'da bulundum.

26 Aralık 1930, Cuma

Bugün öğlene kadar Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nde çalıştım. Öğleden sonra
İsmet Paşa'dan telgraf aldım. Zekai [Apaydın] Bey'in Müdafaa-i Milliye Vekâleti'ne
ve Hilmi [Uran] Bey'in de Nafia'ya tayinini yazıyordu. Kâzım ve Fevzi Paşalar
İstanbul'a gittiler.

27 Aralık 1930, Cumartesi

Bugün sabahleyin Müdafaa-i Milliye Vekâleti'nde çalıştım. Öğleden sonra
bütün devaire [daiirelere] birer birer giderek herkes ile veda ettim. Paşalar ve
arkadaşlar müteessir oldular. Ben de öyle.

28 Aralık 1930, Pazar

Maliye Vekâleti'nde iş ile meşgul oldum. Öğleden sonra Bütçe Encümeni'nde.
Akşam 7ye kadar.

29 Aralık 1930, Pazartesi

Maliye Vekâleti'nde devlet işleriyle meşgul oldum. İsmet Paşa sabah geldi.
10'da evinde toplandık. Öğle yemeğini orada yedik. Sami Bey de İstanbul'dan geldi.

30 Aralık 1930, Salı

Maliye Vekâleti'nde iş ile meşgul oldum. Fırka'da. Öğleden sonra encümende
ve dairede.

31 Aralık 1930, Çarşamba

Sabah Vekâlet'te. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de 9'a kadar.

Temmuz 1931
 Çarşamba 15
 Bugün Mâlîye. Dışişleri
 Umumîye. Tâcir. Bâdî
 leri muzakere edildi.
 Mâlîye ve Dışişleri
 umumîye haddelerinde
 münakaşat oldu.
 Alman Perşembe 16
 Bugün İktisadîye
 Kâhar muzakere yapıldı.
 İktisadî Hey'et-i umumîyesi
 kütledi. Cuma ertesi
 devam edecek
 Habîş Hâmî in lûgân

1931

Atatürk, Serbest Fırka'nın kapatılmasının ardından 18 Kasım 1930'da kalabalık bir heyetle yurt gezisine çıkmış, denizyolu ve demiryolu ile gidilebilecek bütün illeri kapsayan incelemelerin ardından 3 Mart 1931'de Ankara'ya döndüğünde seçimlerin yenilenmesini istemiştir. 24 Nisan'da yapılan genel seçimlerin ardından Atatürk yeniden cumhurbaşkanlığına seçilmiş, İsmet İnönü 4 Mayıs'ta kabinesini kurmuş, V. İnönü Hükümeti 9 Mayıs'ta Meclis'ten itimat almıştır. 10 Mayıs'ta açılan Cumhuriyet Halk Fırkası Üçüncü Büyük Kongresi'nde inkılapçılık ve devletçilik ilkeleri ilk kez parti programına alınmış, devletçilik partinin ekonomi politikası olarak belirlenmiştir. Abdülhalik Renda'nın Maliye vekilliğine devam ettiği 1931 senesinde hükümetin başlıca meşguliyeti, dünya ekonomik buhranının etkilerine yönelik tedbirler almaktır. Bu yıl, TC Merkez Bankası'nın kuruluşu, bankanın gereğine inanmayanların kuvvetli muhalefetine rağmen Abdülhalik Renda'nın ısrarlı tutumuyla tamamlanmıştır.

1 Ocak 1931, Perşembe

Sabah Vekâlet. Kâzım Paşa için istasyona.

2 Ocak 1931, Cuma

Evdeyim. İzzettin Paşa ile Kâzım Paşa'ya kadar gittim.

4 Ocak 1931, Pazar

Dairede. Encümenlerde. İzzettin Paşa'nın rahatsızlığı.

5 Ocak 1931, Pazartesi

Daire. Şükrü Kaya Bey geldi.

6 Ocak 1931, Salı

Dairede. İzzettin Paşa'yı eve aldık. Biraz daha iyi.

7 Ocak 1931, Çarşamba

Dairede. Reisicumhur hazretlerinin teşrifleri. Heyet-i Vekile'de. İzzettin Paşa daha iyi.

8 Ocak 1931, Perşembe

Dairede. İsmet Paşa'yı gördüm.

9 Ocak 1931, Cuma

Evde. Sabah biraz Maliye'de çalıştım. İzzettin Paşa daha iyi.

10 Ocak 1931, Cumartesi

Dairede. Fırka'da. Kevser Hanım bugün geldi.

11 Ocak 1931, Pazar

Nezihe bugün rahatsızlandı. Dairede. Encümenlerde. Fırka'da.

13 Ocak 1931, Salı

Dairede. Marmara köşkünde Japon prensi şerefine verilen yemekte bulundum.

14 Ocak 1931, Çarşamba

Dairede. İsmet Paşa tarafından verilen yemekte. Encümende.

15 Ocak 1931, Perşembe

Dairede. Nezihe biraz daha iyi. İzzettin Paşa bugün çıktı.

20 Ocak 1931, Salı

Bugün Ramazan-ı Şerif. Vekâlet'te devlet işleriyle meşgul oldum. Maliye ve Bütçe Encümenlerinde meşgul oldum.

21 Ocak 1931, Çarşamba

Vekâlet'te. Encümen'de. Heyet-i Vekile'de. Mali vaziyet hakkında izahat verdim.

22 Ocak 1931, Perşembe

Dairede. Büyük Millet Meclisi'nin içtimasında hazır bulundum.

23 Ocak 1931, Cuma

Evde istirahat ettim. Akşam üzeri Marmara köşkünde Çankaya Kooperatifi için içtima edildi.

24 Ocak 1931, Cumartesi

Dairede. Akşam 5.30'da Heyet-i Vekile'de bulundum.

25 Ocak 1931, Pazar

Dairede. Saat üçte Reisicumhur hazretlerinin riyasetinde, Büyük Millet Meclisi reisi, Büyük Erkân-ı Harp reisi ve Bütçe Encümeni mebuslarının huzurlarında yapılan içtima. Reisicumhur hazretleri 9.30'da çıktılar.

30 Ocak 1931, Cuma

Evden geç vakit çıktım. İftarı İzzettin Paşa ve bütün ev halkıyla beraber Hakkı Bey'de yaptık.

2 Şubat 1931, Pazartesi

Dairede. Öğleden sonra Meclis'te ve Meclis içtimaidan sonra Heyet-i Vekile'de.

3 Şubat 1931, Salı

Dairede. Öğleden sonra Bütçe ve Maliye Encümenlerinde bulundum. İzzettin Paşa bugün İstanbul'a hareket etti.

12 Şubat 1931, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Encümenlerde. Meclis 25 Şubat Pazartesi açılacak.

14 Şubat 1931, Cumartesi

Bugün öğleden sonra üçte Devlet Bankası Tesis Heyeti toplandı.

15 Şubat 1931, Pazar

Dairede. İş Bankası'nın heyet-i umumiye içtimasında [genel kurul toplantısında] bulundum. Başvekil Paşa hazretleriyle görüşüm.

16 Şubat 1931, Pazartesi

Devlet Bankası Tesis Heyeti'nin ikinci içtiması Mart'ın 2'sinde içtima edilecek. Gece Numan Rifat [Menemencioglu] Bey.

18 Şubat 1931, Çarşamba

Daireye. Arife günü. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Heyet-i Vekile'den eve.

19 Şubat 1931, Perşembe

Bayram. Camiye. Eve. 10.30'da Vekâlet'e. 15'te Meclis'e.

22 Şubat 1931, Pazar

Muayyen zamanda daireye. Tebriklere cevaplar verdim. Resmî işlerle meşgul oldum.

23 Şubat 1931, Pazartesi

Meclis açıldı. Ekseriyet olmadığından müzakere olamadı.

1 Mart 1931, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulundum.

2 Mart 1931, Pazartesi

Devlet Bankası Tesis Heyeti zamanında toplandı. 2,5 milyon liralık aksiyon kaldı. Öğleden sonra Meclis'te.

3 Mart 1931, Salı

Daireye. Reisicumhur hazretleri buyurdular. Encümende. Heyet-i Vekile'de.

4 Mart 1931, Çarşamba

Daireye. Fırka'da tecdid-i intihabat [seçimlerin yenilenmesi] kararı. Mebus tahsisatının 350 lira tespiti.

5 Mart 1931, Perşembe

Daireye. Devlet işleriyle meşgul oldum. Bedi Bey geldi. Meclis bugün tecdid-i intihabata ve 931 Haziran'ından itibaren mebus tahsisatının 350 liraya tenziline [indirilmesine] karar verdi.

10 Mart 1931, Salı

Daireye. Encümende. Bedi Bey bugün gitti. M. Maisner ile görüştüm.

11 Mart 1931, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de bulundum. Mehmet Emin Bey'in teyzesi Raziye Hanım eve geldi.

S. Pomi [Banca Commerciale Italiana umum müdürü] ile görüştüm.

12 Mart 1931, Perşembe

Daireye. Bütçe encümenine. Maisner ile görüştüm. Faizin %8 olmasında musırr [ısrarlı]. Veremeyeceğimi söyleyerek ayrıldık.

24 Mart 1931, Salı

Dairede. Öğleden sonra encümende. Banca Commerciale müdürü Pomi geldi. Mutabakat mektuplarını getirdi.

26 Mart 1931, Perşembe

Dairede. Meclis bugün 5 Mayıs'a kadar tatili faaliyet etti.

1 Nisan 1931, Çarşamba

Sabahleyin Banka Tesis Heyeti'nde. 1.900.000 liralık hisse senedi daha kaldı. 2 Mayıs'ta toplanmaya karar verdik. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de izahat verdim.

Nisan 1931, Perşembe

Dairede. Bekir Efendi'nin İzmir'den geldiğini akşam üzeri söylediler.

3 Nisan 1931, Cuma

Evde. Bağda Bekir Efendi ile budama yaptık. Gelecek seneden itibaren kendimiz budayacağız.

6 Nisan 1931, Pazartesi

Sabahleyin dairede. Öğleden sonra geç vakte kadar Fırka Divanı'nda kaldım.

9 Nisan 1931, Perşembe

Dairede. Bugün de mütemadiyen yağmur yağıyor. Diş doktoru Akif Bey geldi.

10 Nisan 1931, Cuma

Evimden çıkmadım. Sabahleyin biraz bağda gezdim. Fazla çamur, işlenemiyor. Öğleden sonra çok dolu yağdı ve zarar yaptı.

11 Nisan 1931, Cumartesi

Dünkü doludan sonra yağmur başladı. Kış yağmuru gibi yağıyor.

Çankırı mebusları geldi. İzzet Bey de geldi, görüştük. 23 Nisan'da şimendifer kışat resmi yapılacak.

12 Nisan 1931, Pazar

Sabah kalktığımızda ortalığı beyaz gördük. Çiçek açan ağaçlar zarar gördü. Heyet-i Vekile'de bulundum.

14 Nisan 1931, Salı

Dairede. Paşa ile görüştüm.

15 Nisan 1931, Çarşamba

Dairede. Sabah hararet sıfırın dunında [altında] idi. Fransa sefiri öğlen yemeğine davet etti.

16 Nisan 1931, Perşembe

Dairede. Öğlen yemeğini Fransa sefaretinde yedim. Hava soğuk.

17 Nisan 1931, Cuma

Evde. Sabah. Bahçede soğukların tesiratını yokladım. Meyve az olacak. Öğleden sonra çocuklarla Zeki [Üngör] Bey'in konserine gittim.

19 Nisan 1931, Pazar

Dairede. Öğleden sonra Çankaya'daki içtimada bulundum. İntihap beyannamesi müzakere edildi. Sabah saat 6'da ayrıldık.

21 Nisan 1931, Salı

Daireye. İntihap listelerini sabah gördüm. Gece gazete pek geç çıktığından gece göremedim.

23 Nisan 1931, Perşembe

8.30'da hareket. Zamanında Çankırı'ya varıldı. Tezahürat çok fazla. Çok sıkıldım. Çok terledim. Hamdolsun bir kaza olmadı. Gece muayyen saatte döndük.

24 Nisan 1931, Cuma

Sabah 9.15'te Ankara'ya avdet. Doğru belediyeye vardım. İlk pusulayı ben attım. [Milletvekili seçimleri yapılmaktadır.]

Eve gittim. Öğleden sonra istirahat ve banyo.

26 Nisan 1931, Pazar

Dairede. Başvekil Paşa bugün ekspres ile istirahat için İstanbul'a gitti.

27 Nisan 1931, Pazartesi

Arife günü. Öğleden sonra beşte çıktım ve eve gittim.

28 Nisan 1931, Salı

Kurban Bayramı. Dairede. Evde. Müşir Paşa hazretlerine kadar. Bazı arkadaşlara da gittim.

30 Nisan 1931, Perşembe

Bayram. Sabah biraz gezdim. Yenişehir'i dolaştım.

2 Mayıs 1931, Cumartesi

Dairede. Başvekil Paşa, Büyük Millet Meclisi reisi ve Recep Bey İstanbul'dan geldiler.

3 Mayıs 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de bulundum. Geç vakit çıktım. Yarın Fırka ve Meclis. Başvekil Paşa, bütçenin 180 milyonu geçmemesi lazım geldiği kanaatinde olduğunu söyledi.

4 Mayıs 1931, Pazartesi

Daireye. Fırka grubunda bulundum. Meclis açıldı. İntihabat. 289 reyle ve müttefikan Gazi hazretleri reisicumhurluğa intihap edildi. Hükümet istifa etti. Reisicumhur hazretleri, İsmet Paşa'yı başvekil yaptılar. Aynı arkadaşlar ile hükümet olduk.

6 Mayıs 1931, Çarşamba

Dairede. Bugün hemşire, çocukları ve Kira Hatun geldi. Heyet-i Vekile'de görüşüldü.

8 Mayıs 1931, Cuma

Bugün öğlen treniyle refikam, kızım ve torunum Konya'ya hareket ettiler. Allah hayırlısıyla cümlemizi yekdiğerimize kavuştursun. Âmin.

9 Mayıs 1931, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Fırka ve Meclis'e. Hükümet beyannamesini okudu ve müttefikan itimat rey'i aldı. Allah tevfikini refik buyursun, âmin.

10 Mayıs 1931, Pazar

Sabahleyin dairede, öğleden sonra büyük kongrede. Gazi bir nutuk söyledi. İsmet Paşa Divan'ı ziyaretinde beyannamesini okudu.

12 Mayıs 1931, Salı

Dairede ve Kongre dilekçeleri için layiha encümeninde.

13 Mayıs 1931, Çarşamba

Dairede. Sabah ve öğleden sonra kongrede.

14 Mayıs 1931, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra kongrede.

15 Mayıs 1931, Cuma

Evde. Yalnız öğlene kadar dairede devlet işleriyle meşgul oldum. Maliye kısmına cevaplar verdim.

16 Mayıs 1931, Cumartesi

Sabah ve öğleden sonra kongrede. İktisat kısmı çok sürdü. Emin [Sazak] Bey (Eskişehir), evvelki gün söylediklerime temas etti. Tekrar cevap vermek mecburiyeti var.

17 Mayıs 1931, Pazar

Kongrede. Öğleden evvel Emin Bey'e 340 ve 929 hesab-i katilerine istinaden rakamlarla icap eden cevapları verdim.

18 Mayıs 1931, Pazartesi

Kongre İsmet Paşa'nın bir nutku ile kapandı. Öğleden sonra Büyük Millet Meclisi'nde ve dairede. Henüz bütçeyi veremedik.

21 Mayıs 1931, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Bu sabah Haydar Efendi'yi Konya'ya gönderdim.

24 Mayıs 1931, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Bütçe meseleleri.

25 Mayıs 1931, Pazartesi

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Bütçe müzakeresi. Meclis'te. Encümende.

26 Mayıs 1931, Salı

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Bütçeler hazırlandı. Takdim ediliyor.

27 Mayıs 1931, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Borçlar meselesi neticelenmedi.

30 Mayıs 1931, Cumartesi

Sabah Tevfik Rüştü Bey geldi. İstasyonda bulunduk. Dairede. Encümende. Ve Meclis'te.

31 Mayıs 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Şûra-yı Devlet reisi Nusret [Metya] Bey Banka [Merkez Bankası] idare meclisi riyasetine, Şefik [Başman] Bey de azalığına Heyet-i Vekile'ce intihap edildiler.

1 Haziran 1931, Pazartesi

Dairede. Meclis'te. Bütçe Encümeni'nde.

2 Haziran 1931, Salı

Bugün Banka [Merkez Bankası] idare meclisi intihabatı yapıldı. Cevdet, Mahmut, Nedim, Nusret, İhsan Abidin, Hayreddin, Mersin sabık [eski] mebusu Hakkı Beyler aza; Niyazi Asım, Salih Vahit, Bavant, Selahattin, Nevzat Beyler murakıp. Akşam encümende. Bugün çok yorulдум.

3 Haziran 1931, Çarşamba

Dairedeyim. Öğleden sonra Bütçe Encümeni'nde. Arazi vergisi konusunun müzakeresinde.

5 Haziran 1931, Cuma

Evden çıkmadım. Galip Bey geldi. Âdil Bey de geldi izahat verdi.

7 Haziran 1931, Pazar

Heyet-i Vekile'de. Encümende. Dairede. Nusret ve Şefik Beylerin maaşları ve Selahattin Bey'in Banka umum müdürlüğüne tayini takarrür etti.

8 Haziran 1931, Pazartesi

Meclis'te. Encümende. Dairede. Akşam Fırka binasında.

9 Haziran 1931, Salı

Fırka'da kalabalık olmadığından Perşembe'ye talik [erteleme]. Encümende. Dairede.

11 Haziran 1931, Perşembe

Dairede. Sabah ve öğleden sonra Meclis'te, Fırka'da. Bütçe Encümeni'nde.

14 Haziran 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de bulundum. Otolardan ve tahsisatın nısfından [yarisından] feragat kararı verdik.

18 Haziran 1931, Perşembe

Dairede. Meclis encümeninde. Bedi Bey bugün İstanbul'dan geldi.

19 Haziran 1931, Cuma

Evden çıkmadım. Vekâlet'in sigorta vekillerinden Sadettin Bey geldi. Rozental ile görüştüm.

20 Haziran 1931, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Arazi Kanunu müzakeresine başladık. Maliye bütçesi encümende tetkik.

21 Haziran 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de.

22 Haziran 1931, Pazartesi

Dairede. Encümende. Meclis'te. Müsakkafat [emlak] Kanunu'na başladık. Tekrar encümende.

23 Haziran 1931, Salı

Dairede. Fırka'da ve Bütçe Encümeni'nde.

24 Haziran 1931, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Bu akşam İsmet Paşa hazretleri İstanbul'a gitti.

25 Haziran 1931, Perşembe

Sabah daireye. Öğleden sonra Meclis'e, encümene. Müsakkafat ve veraset [miras] vergileri müzakereleri yapıldı.

27 Haziran 1931, Cumartesi

Daireye. İstasyona. İsmet Paşa bugün gelmedi. Encümene. Meclis'e.

28 Haziran 1931, Pazar

Daireye. Sabah ve öğleden sonra Bütçe Encümeni'nde. İsmet Paşa hazretleri bugün geldiler, görüşemedim.

6 Temmuz 1931, Pazartesi

Bugün Kral Faysal geldi. Meclis'te. Encümente. Dairede. Akşam Reisicumhur hazretlerinin ziyafetinde.

7 Temmuz 1931, Salı

Dairede. Encümente. Akşam Irak sefirinin ziyafetinde bulundum.

8 Temmuz 1931, Çarşamba

Dairede. Meclis'te. Encümente. Kral Faysal bugün İstanbul'a hareket etti.

11 Temmuz 1931, Cumartesi

Dairede. Encümente. Meclis'te. Bugün Bütçe Encümeni umumî mazbatasını tevzi etti [dağıttı]. Salı günü müzakere başlayacak.

14 Temmuz 1931, Salı

Dairede. Sabahleyin Fırka'da. Kâğıt istizahı [gensorusu]. Cevap verdim. Öğleden sonra bütçe nutkunu söyledim.

15 Temmuz 1931, Çarşamba

Bugün Maliye, Düyun-ı Umumiye, Tapu bütçeleri müzakere edildi. Maliye ve Düyun-ı Umumiye bütçelerinde münakaşat oldu.

16 Temmuz 1931, Perşembe

Alman bankaları için yazdığım telgraf. Bugün iktisat bütçesine kadar müzakere yapıldı. İktisat heyet-i umumiyesi bitmedi. Cumartesi devam edecek.

18 Temmuz 1931, Cumartesi

Daireye. Encümene. Meclis'e. Bütçelerin müzakeresi. Posta, Rüsumat bütçeleri. Rüsumat bütçesinde münakaşalar.

19 Temmuz 1931, Pazar

Meclis'te. Bütçeler mülhak [eklendi]. Dairede meşguliyet.

20 Temmuz 1931, Pazartesi

Meclis'te. Bütçeler. Bugün Reisicumhur hazretleri İstanbul'a hareket buyurdular.

22 Temmuz 1931, Çarşamba

Heyet-i Vekile'de. Meclis. Kanunlar.

23 Temmuz 1931, Perşembe

Bugün evden çıkmamak niyetindeydim. Encümene çağırdılar. Büyük Millet Meclisi reisi Paşa hazretleri bugün İstanbul'a gittiler.

25 Temmuz 1931, Cumartesi

Sabah, akşam Meclis'te. Meclis Teşrinisânî'de toplanmak üzere müzakeresini tatil etti.

26 Temmuz 1931, Pazar

Dairede. Mezuniyet için telgrafa cevap geldi.

27 Temmuz 1931, Pazartesi

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Başvekil Paşa hazretleri bugün İstanbul'a gittiler.

28 Temmuz 1931, Salı

Bugün tatil. Hakimiyet-i Milliye Bayramı. Evde istirahat ettim.

29 Temmuz 1931, Çarşamba

Daireye. Faik Bey İstanbul'dan geldi.

31 Temmuz 1931, Cuma

Bütün gün dairede bono imzaladım. Âdil Bey geldi, görüştük.

1 Ağustos 1931, Cumartesi

Bugün daireye gittim. Refik [Saydam] Beyefendi'ye arz-ı izahat eyledim. Yarıdan itibaren Refik Beyefendi çalışacak.

3 Ağustos 1931, Pazartesi

Bugün yine evden çıkmadım. Akşam posta treniyle hareket ettik. Yolda İktisat vekili Şeref [Özkan] Bey de vardı.

4 Ağustos 1931, Salı

Öğleden sonra ikide Haydarpaşa'ya geldik. Doğru Pera Palas'a geldik. Çok yorgun idik. Latif, Bedi Beyler ile Mualla, Haluk geldiler. Telefonla Necmettin Bey'le.

5 Ağustos 1931, Çarşamba

Sabah erkenden Kilyos'a geldik. Hakikaten çok güzel bir plaj. Öğleden sonra Büyük Millet Meclisi reisine, valiye, Recep Bey'e, defterdar ve Âdil Beylere kart bıraktım.

6 Ağustos 1931, Perşembe

Sabahleyin Yalova'ya. Vapur'da M. Şeref [Özkan] Bey ile birleştik. Yalova'yı gördük. Gazi hazretleri bizi Millet Çiftliği'ne götürdü. Hakikaten güzel bir yer. Akşam son vapur ile döndük.

8 Ağustos 1931, Cumartesi

Sabah otelde. [Cemil] Rozental geldi. 2 milyona şirketlerin razı olduğunu söyledi. İsmet Paşa hazretlerine arz ettim. Memnun oldu. Ankara'ya yazdım. 2.30'da Kilyos'a geldik. Eve yerleştik.

14 Ağustos 1931, Cuma

Tahlisiye [arama kurtarma] tecrübeleri yapıldı. Plajda çok kalabalık var idi.

19 Ağustos 1931, Çarşamba

İstirahat hâlinde. Akşam üzeri George Abdeni geldi. Bugün de denize girdik.

20 Ağustos 1931, Perşembe

Kilyos'ta istirahatte. Vali Bey geldi.

21 Ağustos 1931, Cuma

Kilyos'ta istirahatte. Yusuf K. Bey plaja geldi. Osman Bey'in evine de geldi, görüştük. Ankara'dan bahsetti.

23 Ağustos 1931, Pazar

Kilyos'ta istirahatte. Âdil Bey ile Ankara'dan Sırrı Bey geldi. Banka nizamnamesinin bono hakkındaki maddesini sordu, gitti. Maliye ahvali orta.

24 Ağustos 1931, Pazartesi

Kilyos'ta. Öğleyn Avukat Muhittin Bey geldi. Uyuyamadım. İnhisar şube müdürü Âdil Bey geldi. Umum müdür Behçet Bey de geldi.

27 Ağustos 1931, Perşembe

Bugün sabah İstanbul'a indik. Öğleden sonra biraz müzelere gittik. Otele avdet ve istirahat ettik. Trene Pazar için biletleri aldık.

28 Ağustos 1931, Cuma

Sabah sekiz vapuruyla Yalova'ya gittim. Yolda Zekai Bey'i de gördüm. İsmet Paşa hazretlerini 2.30'da gördüm. Recep Bey, Maarif vekili Esat Bey de orada idi. Hep beraber döndük.

29 Ağustos 1931, Cumartesi

Sabah Petraki'nin bahçesine gittik. Öğleyin Mehmet Bey'e. Öğleden sonra Dolmabahçe'ye. Fındıklı'ya. Reji'ye ve Borsa'ya kadar gittim. Geç vakit otele avdet ettim.

30 Ağustos 1931, Pazar

Sabah hesabımızı gördük. Hep beraber vapur ve şimendifere bindik. Ben biraz Erenköy'e uğradım. Öğleden evvel Pendik'te. İkiyi kırk geçe Pendik'ten hareket ettik.

31 Ağustos 1931, Pazartesi

Sabah zamanında Ankara'ya vasil olduk. İstasyonda Ferit ve Haydar Bey hazır idiler. Fakat tesadüfen geldiklerini söylediler. Hamdolsun evimize kavuştuk. Refik Bey'le kavuştuk. Ekrem Şerif [Egeli] Bey geldi. Yol yorgunluğundan muayeneyi Cuma günü yapacak.

1 Eylül 1931, Salı

Biraz çarşıya kadar çıktım. Öteberi aldım. Maaşlarımı da aldım. Kemal Bey ve Selahattin Beyler geldi. Selahattin Bey İstanbul'a gidip gelecekmış.

2 Eylül 1931, Çarşamba

Bugün sabah Şakir Bey geldi. Yüksek mühendis Sırrı [Sayarı] Bey'in Nezihe'yi istediğinden bahsetti. Mühendisi tanımıyorum. Refik Bey de geldi. Biraz oturdu. Akşam üzeri beraber Şakir Bey'in evine kadar gittik.

5 Eylül 1931, Cumartesi

Bugün sabah İsmet Paşa hazretleri İstanbul'dan geldiler. İstasyonda bulundum. Evimde istirahat.

10 Eylül 1931, Perşembe

Bugün Vasfiye Hanım'ın nikahında bulundum. Sabah Kastamonu mebusu Hasan Fehmi [Tümerkan] Bey'in ziyareti ve telakkisi. Akşam Dr. Refik Bey'le.

16 Eylül 1931, Çarşamba

Öğleden sonra Vekâlet'e gittim. Dr. Refik Bey'den devraldım.

17 Eylül 1931, Perşembe

Bugün işe başladım. Dr. Tevfik Rüştü Bey bugün geldi.

19 Eylül 1931, Cumartesi

Daireye. Başvekil Paşa hazretleriyle bütçe hakkında görüştüm.

22 Eylül 1931, Salı

Dairede. Başvekil Paşa bu akşam İstanbul'a gittiler.

26 Eylül 1931, Cumartesi

Daireye. Reisicumhur hazretleri bugün avdet buyurdular. Başvekil Paşa hazretleri de beraberdiler.

28 Eylül 1931, Perşembe

Dairede. Saraçoğlu geldi. Amerika'ya gitmesine karar verildi.

29 Eylül 1931, Salı

Dairede. Saraçoğlu'nu teşyî ettim. İnşallah müspet bir netice alarak avdet eder [döner].

30 Eylül 1931, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Başvekil Paşa'nın mektubu. Bugün Atina ve Peşte'ye hareket etti. İstasyonda Reisicumhur hazretleri de bulundular.

2 Ekim 1931, Cuma

Evde. Daireye gelip çalıştım. Âdil geldi ve gitti. Commerciale'e krediyi kapamak mecburiyetinde olduğumu söyledi.

19 Ekim 1931, Salı

Dairede. İsmet Paşa bugün İstanbul'a geldi.

21 Ekim 1931, Çarşamba

Daireye. İsmet Paşa'yı istikbal. Gazi hazretleri de istasyona geldiler.

25 Ekim 1931, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Dört aylık varidata [gelirlere] nazaran vaziyet-i maliyeyi izah ettim. Bütçenin aynen takdimi ve esas bütçenin Şubat'ta ihzarı [hazırlanması] kararlaştırıldı.

26 Ekim 1931, Pazartesi

Dairede. Balkan Konferansı'nın son celsesi.

27 Ekim 1931, Salı

Dairede. Akşam Litvinof şerefine verilen ziyafette bulundum.

28 Ekim 1931, Çarşamba

Daireye. Gece Rus sefaretinde ziyafette bulundum.

29 Ekim 1931, Perşembe

Tatil ve merasim. Akşam resmî ziyafette bulundum.

1 Kasım 1931, Pazar

Sabah dairede. Meclis'in küşadı merasiminde [açılış töreninde] bulundum.

5 Kasım 1931, Perşembe

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Ve [...] müzakerede.

9 Kasım 1931, Pazartesi

Dairede. Maliye Encümeni.

10 Kasım 1931, Salı

Dairede. Ve Fırka'da.

11 Kasım 1931, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Çok geç vakte kadar kaldık.

12 Kasım 1931, Perşembe

Dairede. Maliye Encümeni. Gece yemekten sonra Heyet-i Vekile'de.

13 Kasım 1931, Cuma

Öğleden sonra biraz dairede çalıştım. Ve beşte Marmara köşkünde Reisicum-hur hazretlerinin riyaseti altındaki Heyet-i Vekile'de bulundum.

14 Kasım 1931, Cumartesi

Dairede. Öğleden sonra Bütçe Encümeni'nde.

15 Kasım 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Selahattin Bey'in iktisadî tedbirler hakkındaki mütalaası. Bedi Bey bugün gitti.

22 Kasım 1931, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de.

23 Kasım 1931, Pazartesi

Dairede. Meclis'te izahat. İsmet Paşa İstanbul'a hareket etti.

25 Kasım 1931, Çarşamba

Dairede. Meclis'te. Bugün İsmet Paşa otomobil kazası geçirdi.

26 Kasım 1931, Perşembe

İsmet Paşa'nın yaraları ağır değilmiş. Bu gece hareket edecek.

27 Kasım 1931, Cuma

Sabahleyin istasyona gittim. İsmet Paşa geldi. Başı, elleri bağlı [sargılı]. Akşam üzeri evine kadar gittim. Yarınki prosedürü tespit ettik.

28 Kasım 1931, Cumartesi

Dairede. Meclis'te. Münakaşa ve müzakere.

30 Kasım 1931, Pazartesi

Dairede. Meclis'te. Buhran Vergisi Kanunu'nu müzakere ettik.

1 Aralık 1931, Salı

Dairede devlet işleriyle meşgul oldum. Fırka'da. Kaçakçılık Komisyonu.

2 Aralık 1931, Çarşamba

Dairede. Encümende. Muşanof [Bulgar başvekili] geldi. Gece Başvekil Paşa'nın ziyafetinde bulundum.

3 Aralık 1931, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Komisyonunda. Bulgar sefirinin ziyafetinde bulundum. Nerime Yusuf ile geldi.

4 Aralık 1931, Cuma

Evde. Nezihe'nin Sırrı Bey'le nişanlanması merasimi yapıldı. [Küçük kızı Nezihe Hanım Sırrı Sayarı Bey'le nişanlanıyor.]

Mülkiyelilerin içtimasına gittim, geldim.

5 Aralık 1931, Cumartesi

Dairede. Meclis'te. Komisyon-ı mahsusta [özel komisyonunda]. Muşanof bugün gitti.

27 Aralık 1931, Pazar

Daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Saadet hemşire ve enişte ile beraber bugün İstanbul'a gittiler. Fırka'da da bulundum.

29 Aralık 1931, Salı

Dairede. Meclis'te. İki vekâlet kanunu kabul edildi.

30 Aralık 1931, Çarşamba

Vekâletlere Ali Rana [Gümrük ve İnhisarlar] ve Muhlis [Ziraat] Beyler tayin edildi. Bugün işe başladılar. Heyet-i Vekile'de. Encümende.

1932

Ekonomik buhranın etkilerinin ağırlaşarak devam ettiği 1932 yılında iktisadi politikalara devletçilik anlayışı egemen olmuş, tarım ve ulaştırma sektörleri ile ithalat ve ihracatta devlet denetimi ve devlet tekellerinin payı artmıştır. Bununla birlikte bütçe giderleri kısılarak denk bütçe uygulamasına devam edilmiştir. Hükümetin yatırımlar için yabancı kaynak arayışı devam ederken başbakan İnönü Sovyetler Birliği ve İtalya'da temaslarda bulundu. Bu yıl, Abdülhalik Renda'nın ileride bir gözünü büyük oranda yitirmesine neden olacak hastalığının ilk belirtileri görülmeye başladı.

26 Cemazilevel Eylül 27 Septembre
271-95 145 H. Salı Mardi
Sahab. Eskenden Eski pazara
gittim. ve ardet etti. 10
10½ da Serkeştin Harek
Orta Nafıyesine. Sahab
ağına. ve gece Sanki
Kıyım (200) Kılbaçta. K
27 Cemazilevel Eylül 28 Septembre
272-94 146 H. Çarşamba Mercredi
Çankırı'da köşke
ile, Kasabalılar ile
konuştum.
malik izlerinden iki
uzun şifra

2 Ocak 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'te. Encümende. Refikam bugün İstanbul'dan Ankara'ya hareket edeceklerini telefonla söyledi.

3 Ocak 1932, Pazar

Refikam sabah geldi. Dairede. Meclis'te. Encümende. Heyet-i Vekile'de.

7 Ocak 1932, Perşembe

Dairede. Meclis 15 Şubat'ta içtima etmek üzere tatil etti.

10 Ocak 1932, Pazar

Dairede. Dr. Refik [Saydam] Beyefendi mezuniyet [izin] aldığını, benim kendilerine vekâlet edeceğimi söylediler.

11 Ocak 1932, Pazartesi

Dairede. Sıhhiye Vekâleti'ne vekâlet etmek için kararnameyi tebliğ ettim. Dr. Refik Bey'i ziyaret ettim. Gazi hazretleri bugün İstanbul'a hareket ettiler.

12 Ocak 1932, Salı

Daireye. Öğleden sonra Sıhhiye'ye kadar gittim. Akşam Vekâlet'te çalıştım. Başvekil Paşa hazretlerini gördüm.

13 Ocak 1932, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Gece tekrar dairede bulundum.

14 Ocak 1932, Perşembe

Başvekil Paşa hazretlerini gördüm.

15 Ocak 1932, Cuma

Öğleden sonra biraz çıktım. Paşaları bulamadım. A. Nazmi Bey'e uğradım. Gece Sırrı ve Hulusi Beyler geldi, konuştuk.

16 Ocak 1932, Cumartesi

Daireye. Sıhhiye'ye. Sabahleyin Islah-ı Hayvanat encümende.

17 Ocak 1932, Cuma

Daireye. Öğleden sonra Sıhhiye'ye. Akşam Başvekil Paşa hazretleriyle Corc Klark'ta [Sir George Clerk] bulundum.

18 Ocak 1932, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Sıhhiye'ye. Gece dairede.

19 Ocak 1932, Salı

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Sıhhiye Vekâleti'nde. Saraçoğlu akşam hareket etti.

20 Ocak 1932, Çarşamba

Daireye. Akşam üzeri Sıhhiye Vekâleti'ne. Gece tekrar daireye. Başvekil Paşa ile Sıhhiye hakkında görüştüm. Maliye müktesebatından [kazanımlarından] bahsettiler.

21 Ocak 1932, Perşembe

Daireye. Sıhhiye'ye. Yemeği İzzettin Paşa ile Hakkı Bey'de yedik.

22 Ocak 1932, Cuma

Sabahleyin trene kadar gittim. Recep Bey'i gördüm. Sonra evde kaldım çıkmadım. Hemşire çocuklarıyla ve İzzettin Paşa ile iftarda bizde idiler.

23 Ocak 1932, Cumartesi

Dairede. Öğleden sonra Sıhhiye Vekâleti'nde. Gece Başvekil Paşa'nın evinde. İngiliz büyükelçisi de beraber.

24 Ocak 1932, Pazar

Daireye. Öğleden sonra Sıhhiye'ye. Gece daireye gittim. Devlet işleriyle meşgul oldum.

25 Ocak 1932, Pazartesi

Dairede. Sıhhiye'de. Devlet işleriyle meşgul oldum. Hakkı Bey bugün İstanbul'a gitti.

26 Ocak 1932, Salı

Dairede. Sıhhiye'de devlet işleriyle meşgul oldum.

27 Ocak 1932, Çarşamba

Dairede. Tayyare şehitleri merasiminde. Heyet-i Vekile'de. Sıhhiye'de. Binalarımızın sıhhi tesisatı için getirilen profesörü kabul ettim. Gece Tevfik ve Cemal Beylerin teşyiinde [uğurlanmasında] bulundum.

29 Ocak 1932, Cuma

Evden çıkmadım. Dr. Hüsamettin Bey, Dr. Sadık Bey'in gece öldüğünü ve yarın defnedileceğini telefonda söyledi.

30 Ocak 1932, Cumartesi

Daireye. Dr. Sadık Beyin cenazesinde. Gece Dahiliye vekili Şükrü Kaya Bey'in evinde.

31 Ocak 1932, Pazar

Sabah daireye. Heyet-i Vekile'de. Saat üçte Nezihe'nin nikahını akdettik. Gece iftarda hep beraber bizde bulunduk. Nezihe'nin şahidi İzzettin Paşa, Sırrı Bey'in de Şakir [Kesebir] Bey. İsmet Paşa hazretleri, Dahiliye vekili Şükrü Kaya Bey İstanbul'a gittiler.

1 Şubat 1932, Pazartesi

Dairede. Öğleden sonra Sıhhiye Vekâleti'ne gittim. Akşam daireye gittim.

3 Şubat 1932, Çarşamba

Daireler. İzzettin Paşa, diğer paşalarla beraber gittiler.

6 Şubat 1932, Cumartesi

Sabaha doğru tekrar kar yağdı. Haydar Efendi hasta. İsmet Paşa geldiler. Gece Rus sefaretinde. Derece-i hararet -22.

7 Şubat 1932, Pazar

Dairelerde. Arife günü. Ramazan-ı Şerif'in son günü.

8 Şubat 1932, Pazartesi

Bayram. Sabah dairede arkadaşlarla bayramlaştık. Öğleden sonra biraz Meclis'e uğradım. İsmet Paşa hazretlerine gittim. Hiçbir yere gitmedim.

9 Şubat 1932, Salı

Sabah biraz Ferit'e, Abdürrahim Bey'e. Biraz geçmiş olsun için Asaf Bey'e. İsmet Paşa'nın dayısı (yangından dolayı) öldü. Öğleden sonra baş ağrısı ve bulantı.

10 Şubat 1932, Çarşamba

Bugün de yattım. Akşama doğru İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Baş ağrısı hafifledi. Gece Alman sefaretinde. Perhizime devam.

11 Şubat 1932, Perşembe

Sabah daireye. Öğleden sonra biraz Sıhhiye'ye. Akşam 7'ye kadar Maliye'de.

12 Şubat 1932, Cuma

Akşama kadar evde. 6'da İngiliz sefaretine. 12'de oradan çıktık. İsmet Paşa hazretleri beraber idi.

15 Şubat 1932, Pazartesi

Bugün de biraz kar yağdı. Meclis açıldı. Ekseriyet olmadığından Perşembe'ye talik edildi [ertelendi]. Osman Ağa da geldi. Gece Norveç sefaretinde.

16 Şubat 1932, Salı

Bugün Fırka'da. İsmet Paşa hazretleri İstanbul'a gitti.

17 Şubat 1932, Çarşamba

Dairelerde. Öğleden sonra Fırka Mali Komisyonu'nda. Karlar eridi.

18 Şubat 1932, Perşembe

Dairelerde. Öğleden sonra Meclis'te ve Mali Komisyon'da bulundum.

19 Şubat 1932, Cuma

Bugün Vefa ile Nerime ve Yusuf Konyaya gittiler. Öğleden sonra Halkevleri resm-i küşadında [açılış töreninde]. Akşam Şükrü Kaya Bey'de.

20 Şubat 1932, Cumartesi

İsmet Paşa hazretleri İstanbul'dan geldi. Heyet-i Vekile. Meclis'te.

21 Şubat 1932, Pazar

Sabah kar yağdı. Dairelerde çalıştım. Başvekil Paşa'yı biraz gördüm.

23 Şubat 1932, Salı

Güneş çok. Sabah hararet -6. Güneş devam ettikçe karlar erimeye başladı. Daireye. Fırka'ya. Malî Komisyon'a.

24 Şubat 1932, Çarşamba

Hava sabahleyin berrak. Güneş var. Hararet -5. Meclis'teki Malî Komisyon'da. Dairelerde. Akşama doğru hararet azaldı. Ve barometre indi. Tekrar kar yağacak.

25 Şubat 1932, Perşembe

Gece kar yağdı. Sabah kar yağıyor. Hararet -5, sabahleyin. Bütün gün kar yağdı. En çok kar yağan gün.

26 Şubat 1932, Cuma

Bütün gün hava kapalı. Öğlene kadar epeyce kar eridi. Öğleden sonra yine don. Akşam İsmet Paşa, Şükrü Kaya Beylerle.

27 Şubat 1932, Cumartesi

Dairede. Sabah -6. Meclis'te. Akşam İsmet Paşa'da. Meclis'te. Malî Komisyon'da.

28 Şubat 1932, Pazar

Dairelere. 2'den 9'a kadar Heyet-i Vekile'de. Lodos, karlar eriyor. Sabah hararet +1.

29 Şubat 1932, Pazartesi

Dairelere. Meclis'e. Malî Komisyon'a. Bugün hava kapalı. Karlar eriyor. Sabah -3.

1 Mart 1932, Salı

Hava karışık ve kapalı. Hararet -2. Dairelere. Fırka'ya. Edirne valisi Emin Bey geldi. Gece -7 kadar oldu.

3 Mart 1932, Perşembe

Hararet -10. Daireye. Güneşli bir gün. Öğleden sonra Malî Encümen'de 5 saat. Akşam Avusturya sefareti.

4 Mart 1932, Cuma

Hararet -8. Evdeyim. Emin Bey öğlene geldi. Akşam gidecek. Bahçedeki karların çoğu eridi.

5 Mart 1932, Cumartesi

Sabah kar yağdı. Hararet +1. Daireye. Reisicumhur hazretleri 12.30'da teşrif ettiler. İstikbalde bulundum. Meclis'te.

6 Mart 1932, Pazar

Hararet +4. Fidanlar geldi. Yarın yerlerini ihzara [hazırlamaya] başlayacağız. Daireye. Sıhhiye Vekâleti'ne veda ettim.

7 Mart 1932, Pazartesi

Hararet +4. Daireye. Hakkı Bey de geldi. Fidanların yerleri hazırlandı. Bahçenin gölge yerlerinde bile pek az kar kaldı.

8 Mart 1932, Salı

Hararet +11. Bugün bahçenin hiçbir tarafında kar kalmadı. Daireye. Öğleden sonra Fırka grubunda. Mustafa Şeref Bey akşam üzeri geldi. Bankalara verilecek paralar hakkında nokta-i nazarını söyledi. Çok güç görüyorum.

10 Mart 1932, Perşembe

İyi bir gün. Güneşli. Dairede. Başvekil Paşa ile ve İktisat vekili bey ile görüş-tük. Nezihe ile beraber Şakir Bey'de yemek yedik.

11 Mart 1932, Cuma

Evde. Avrupa'dan gelen fidanları diktik. Evden çıkmadım. Hava iyi. Raşit ve Hamit Beyler geldi.

16 Mart 1932, Çarşamba

Daireye. İsmet Paşa ile bütçe hakkında görüştük.

17 Mart 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Bütçe için İsmet Paşa ile görüştüm. Heyet-i Vekile'de.

19 Mart 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. İsmet Paşa ile bütçe hakkında görüştük.

20 Mart 1932, Pazar

Daireye. Fırka'ya. Tevfik Rüştü Bey'in izahatı.

21 Mart 1932, Pazartesi

Daireye. Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Varidat müzakeresi.

22 Mart 1932, Salı

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Varidat müzakeresi.

23 Mart 1932, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Varidat müzakeresi bitti.

24 Mart 1932, Perşembe

Dairede. Saraçoğlu geldi. Sabah ve akşam Heyet-i Vekile'de. Düyun-ı Umumiye görüşüldü.

28 Mart 1932, Pazartesi

+2. Kar bütün gün yağdı. Dairede. Meclis'te. Heyet-i umumiye. Başvekil Paşa'da yemek yedik.

31 Mart 1932, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Heyet-i Vekile'de. Masraf hakkındaki müzakere pek şedid [sert] oldu. 11.30'a kadar devam etti. Bir netice alınamadı.

1 Nisan 1932, Cuma

Evde. Bahçede çalıştım. İsmet Paşa at ile gezintiye çıktı. Uğradı. O da benim gibi gece uyuyamadı.

3 Nisan 1932, Pazar

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Bütçenin esasatı kararlaştırıldı.

5 Nisan 1932, Salı

Lodos. Dairede. Heyet-i Vekile'de. Kararlaştırılan bütçenin Perşembe günü Fırka divanında müzakeresi kararlaştırıldı.

7 Nisan 1932, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Sabah ve akşam Fırka divanında. Divan, hükümetin hazırladığı teklifleri kabul etti. Hava iyi ve lodos.

9 Nisan 1932, Cumartesi

Fırka'da münakaşalar. Rasih [Kaplan] Efendi (Antalya) Maliye'nin Başvekil Paşa tarafından idare edilmesine suret-i aleni [açık oy] ile itimatsızlık gösterdi.

10 Nisan 1932, Pazar

Sabah dairede. Öğle yemeğini Başvekil ile yedim. Evimin taksiti için 3.500 lira bankadaki parasından verdi. Banka yerine ona borçlu kalacağım.

Fırka'da dünkü tenkitlere cevap. İtimat. Rey-i hafide [gizli oyda] ısrar. 212 kişi iştirak etti. 172 beyaz, 40 kırmızı.

11 Nisan 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Dün kar yağdı. Sabah hararet -1 idi. Hafif don. İnşallah ağaçlara zararı olmayacak.

Meclis 21 Nisan'da toplanacak.

14 Nisan 1932, Perşembe

Daireye. Sırrı Bey ile Nezihe bugün evlendi. Refika, hanımlara bir çay verdi. Nezihe'nin kayınvalide ve kayınpederi gece yemeğe kaldılar.

15 Nisan 1932, Cuma

Evde. Yalnız kurbanları almak ve İbrahim Tali Bey'i teşyi etmek için çıktım. Yeni ağaçları biraz suladım.

16 Nisan 1932, Cumartesi

Bayram-ı şerif. Haydar Efendi hasta. Camiye gidemedik. Ziyaretler. İsmet ve Kâzım Paşalar ile Sabri Bey'e kadar gittim. Fırtına.

17 Nisan 1932, Pazar

Bayram. Çok şiddetli rüzgâr. Öğlene kadar evden çıkmadım. Biraz çalıştım. 1'de İsmet Paşa hazretleri. 8'e kadar Heyet-i Vekile. Başım fena ağrıdı. Akşam yemeğine kalmadım.

18 Nisan 1932, Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra dairede meşgul oldum. Bütçeyi teklik ettim.

19 Nisan 1932, Salı

Evde. Akşam üzeri İzzet Bey'de. Bayram bugün bitti. Akşama kadar evde çalıştım.

20 Nisan 1932, Çarşamba

Dairede. Heyet-i Vekile'de. Heyet-i Vekile'den sonra Saraçoğlu'nda, Başvekil Paşa ile beraber.

21 Nisan 1932, Perşembe

Daireye. Öğlen üstü Meclis'e. Meclis'ten sonra 4'te Marmara köşkünde.

23 Nisan 1932, Cumartesi

Öğleden sonra Heyet-i Vekile'de. Sabah evde çalıştım. Başvekil Paşa ve Tevfik Rüştü Bey altı buçukta gittiler.

26 Nisan 1932, Salı

Dairede. Bütçe ve Maliye encümenlerinde.

28 Nisan 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Bütçe ve Nafia Encümeni'ne.
Kara ineğin yavrulaması. Erkek yavru.

3 Mayıs 1932, Salı

Daireye. Sabah ve öğleden sonra encümene. Fırka grubu içtima etmedi.

6 Mayıs 1932, Cuma

Evde. Bahçe ile meşgul oldum. Gece Zeki Bey'in konserine gittik.

10 Mayıs 1932, Salı

Daireye. Fırka'ya. Akşama kadar Fırka müzakeresi. Encümende.

11 Mayıs 1932, Çarşamba

Daireye. Sabah ve akşam Bütçe Encümeni'ne. İsmet Paşa bugün İstanbul'dan hareket etti.

12 Mayıs 1932, Perşembe

Daireye. İsmet Paşa'yı karşılamak için istasyona. İsmet Paşa'nın evine. Meclis'e.
Akşam tekrar daireye.
Hafif ve iyi bir yağmur.

13 Mayıs 1932, Cuma

Evden çıkmadım. Bütün gün evde çalıştım. Dün gece hafif yağmur devam etti. Çok nafi [yararlı] bir yağmur.

14 Mayıs 1932, Cumartesi

Dün gece yağmur yine hafif olarak devam etti. Vefa Bey sabah geldi. Çok nafi bir yağmur.
Meclis'ten sonra gece onda Heyet-i Vekile toplandı ve sabah üçe kadar devam etti.

15 Mayıs 1932, Pazar

Bugün de biraz yağmur yağdı. Fırka'da bulundum. İsmet Paşa hazretleri Rusya seyahati hakkında izahat verdi.

17 Mayıs 1932, Salı

Sabah. Hararetim 36,2. Biraz kırıklığım var.
Daireye geldim. Fırka içtimasında bulundum. Çok harareti oldu.

18 Mayıs 1932, Çarşamba

Daireye. Gece onda Heyet-i Vekile içtiması oldu, sabahın dördüne kadar devam etti.

21 Mayıs 1932, Cumartesi

Dairede. Fırka'da. Meclis'te. İsmet Paşa hazretleri bugün İtalya'ya hareket ettiler.

24 Mayıs 1932, Salı

Dairede. Bütçe Encümeni'nde.

26 Mayıs 1932, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Tütün bütçesinde şiddetli münakaşalar.

28 Mayıs 1932, Cumartesi

Dairede. Meclis'te. Encümene. Hoffman ile Heg., Lebrah geldiler.

30 Mayıs 1932, Pazartesi

Dairede. Meclis'te.

Neyyire'nin gece yarısından sonra Sıhhat Yurdu'na nakli ve ameliyatı.

31 Mayıs 1932, Salı

Dairede. Meclis'te. Fırka'da. İcra ve İflas Kanunu.

1 Haziran 1932, Çarşamba

Dairede. Muvakkat [geçici] bütçe tasdik edildi. Yarın maaş için emir verdim. Meclis'te.

2 Haziran 1932, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Maaş verildi. Hoffman geldi. Amerika'dan cevap aldı. İsmet Paşa İstanbul'da.

3 Haziran 1932, Cuma

Evde. Akşam İngiliz sefirine kadar. Hastahaneye.

Kara ineği çektirdik. Sarı yavruladı.

4 Haziran 1932, Cumartesi

Daireye. Öğleden sonra Meclis'e. Encümene. İsmet Paşa bu sabah İtalya'dan geldi. İstasyonda büyük merasimle kabul edildi. Akşam biraz görüştük.

5 Haziran 1932, Pazar

Daireye. Meclis'e. Encümene. Amerikalıların mektubunu imzaladım.

6 Haziran 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Kâzım Paşa ile beraber İsmet Paşa'da.

7 Haziran 1932, Salı

Dairede. Encümene. Öğleden sonra Fırka'da. İsmet Paşa'nın beyanatı dinlendi.

8 Haziran 1932, Çarşamba

Daireye. Encümene. Akşam yemeğini İsmet Paşa'da yedim. Bütçeden bahis ettik.

9 Haziran 1932, Perşembe

Daireye. Encümene. Meclis'e. Heyet-i Vekile'ye. Neyyire'yi bu sabah hastaneden eve getirdik.

10 Haziran 1932, Cuma

Evden çıkmadım. Yalnız hemşireye kadar gittim. Çocuğa ismini Saffet koyduk. İsmet Paşa hazretleri gezintisinde biraz uğradı. Kuraklıktan müşteki.

11 Haziran 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene.

12 Haziran 1932, Pazar

Daireye. Encümene. Heyet-i Vekile'ye. Reiscumhur hazretlerinin ziyafetinde Emir Faysal.

13 Haziran 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Banka hakkındaki ihtilaf tekrar edildi. Gece Kâzım Paşa hazretleri.

14 Haziran 1932, Salı

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Fırka'ya. Encümene. Banka hakkındaki Heyet-i Vekile'de Mustafa Şeref Bey'in mütalaası.

16 Haziran 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Maliye Encümeni'ne. İsmet Paşa hukuk heyetini topladı ve Banka meselesini bir tarz-ı hâlde raptetti [çözüm yoluyla bağladı]. Bakalım encümen ne yapacak?

Bugün iyiyim. Doktor rahatsızlığımın migren olduğunu söyledi. Sıtma gibi.

17 Haziran 1932, Cuma

Evde kaldım. Yalnız at yarışlarına gittim.

Doktor Ekrem Şerif Bey, "Nöbet hâlinde ilk defa gördüm" dedi. Merak etmememi de ilave etti.

18 Haziran 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Bütçe nutku için hazırlıklar yapıyorum.

19 Haziran 1932, Pazar

Daireye. Başvekil Paşa'yı gördüm. Öğleden sonra evde çalıştım, çıkmadım.

20 Haziran 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Bütçe nutkunu söyledim ve 932 mali bütçesinin heyet-i umumiyesinin münakaşasına başlandı.

21 Haziran 1932, Salı

Daireye. Öğleden sonra bütçe müzakeresi heyet-i umumiye münakaşası. Sırrı Bey. Recep Bey. Fırka'da bulundum.

22 Haziran 1932, Çarşamba

Daireye. Meclis'te bütçe müzakeresi. Maliye, Düyun-ı Umumiye, Tapu, İnhi-sarlar, Dahiliye, Emniyet-i Umumiye, Jandarma, Posta Telgraf, Adliye, Sıhhiye.

23 Haziran 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Hariciye, Nafia, İktisat bütçeleri.

26 Haziran 1932, Pazar

Daireye. Meclis'e. Bütçe müzakeresi bugün bitti.

1 Temmuz 1932, Cuma

Evden çıkmadım. Bahçe ile meşgul oldum.

2 Temmuz 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Tarih Kongresi.

3 Temmuz 1932, Pazar

Daireye. Meclis'e. Fırka'ya. Banka Kanunu bugün çıktı.

6 Temmuz 1932, Çarşamba

Daireye. Meclis'e. Skoda. Reademayer ile görüştüm. Tutum almak suretiyle Türk lirası vermeye razı oldum. Başvekil Paşa da muvafık gördüler.

8 Temmuz 1932, Cuma

Evde çalıştım. Yalnız Sanatçılar Mektebi sergisine kadar gittim.

9 Temmuz 1932, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Bugün Meclis 1.11.932'de açılmak üzere yaz tatili yaptı. Heyet-i Vekile'ye.

13 Temmuz 1932, Çarşamba

Daireye. Cihat [Arda], Ömer bugün İstanbul'dan geldi. Heyet-i Vekile'de.

15 Temmuz 1932, Cuma

Sabah Emlak Bank inşaatına. Öğleden sonra Gazi hazretlerini teşyi için istasyona.

16 Temmuz 1932, Cumartesi

Bugün tatil [Hâkimiyet-i Milliye bayramı]. Sabah hemşireye, eczahaneye. Cihat akşam hareket etti.

20 Temmuz 1932, Çarşamba

Daireye. Başım tekrar tuttu. Heyet-i Vekile'de.

Kerim ve çocukları bugün geldiler. Neyyire çocuklarıyla bugün gitti.

23 Temmuz 1932, Cumartesi

Evde. Öğleden sonra İsmet Paşa'nın evinde Heyet-i Vekile'de.

24 Temmuz 1932, Pazartesi

Daireye. Read geldi, görüştüm. Teklifini yaptı. İsmet Paşa, Hariciye, Nafia, Maarif vekilleri İzmir'e gittiler.

26 Temmuz 1932, Salı

Daireye. Refik Beyefendi'ye devir muamele eyledim.

1 Ağustos 1932, Pazartesi

Sabah biraz çarşıya çıktım. Öğleyn trene. Bir saat rötör ile Alayunt'a geldik. Nerime ve Vefa Bey orada. Kütahya'ya 20'de geldik. Vefa Bey'in emri daha gelmedi.

2 Ağustos 1932, Salı

Kütahya'da. Kalay'a, Çamlıca'ya, hükümete, belediyeye, Halk Fırkası'na kadar gittim. Ve istirahat ettim.

3 Ağustos 1932, Çarşamba

Kütahya'da. Sabah biraz c.m.u.si Galip Bey'e Öğleden sonra Halk Fırkası'na. Dört saatlik bir hasbihal yaptık. Sayım vergisinden [hayvan sayım vergisi], bugün fiyatından.

4 Ağustos 1932, Perşembe

Kütahya'da. Evden yalnız sabahleyin çıktım. Elma ve armut aşıları aldım. Kiremit fabrikasını da gezdim.

5 Ağustos 1932, Cuma

Bütün gün Kütahya'da. Çini fabrikasını gezdim. Akşam geç vakit Kütahya'dan hareket ettik.

6 Ağustos 1932, Cumartesi

Sabah bir saat tehhürle [gecikmeyle], yani 11'de Ankara'ya geldik. Bizi öğleden sonra bekledikleri için hazır değillerdi. Bahçeyi, hayvanları iyi buldum. Aşıları bugün yaptık.

14 Ağustos 1932, Pazar

Ankara'da istirahat. İkinci üzeri Refik Beyefendi geldiler, biraz görüştük.

15 Ağustos 1932, Pazartesi

Evde istirahat. Keçiören'e kadar gittim. Recep Beyefendi'nin bahçesini gördüm.

19 Ağustos 1932, Cuma

Evde. Yarın Başvekil hazretleri geliyorlar. Nezihe ile Sırrı Bey bugün geldiler. Sıhhatleri iyi.

20 Ağustos 1932, Cumartesi

Sabahleyin istasyona gittim. Heyet-i Vekile içtimasında bulundum. Refik Bey'de yemek yedik.

21 Ağustos 1932, Pazar

Sabah Heyet-i Vekile'de. 4'e kadar devam etti. Akşam Başvekil Paşa'yı teşyî ettik.

29 Ağustos 1932, Pazartesi

Hilmi Beyefendi ile koşulara kadar gittik. İstirahatte.

30 Ağustos 1932, Salı

Evde. Müşir Paşa hazretlerine ve Tayyare Cemiyeti umumi merkezine kadar gittim.

31 Ağustos 1932, Çarşamba

Refik Bey'i öğleden sonra Maliye'de ziyaret ettim. Yarın inşallah işe başlayacağım.

1 Eylül 1932, Perşembe

Dairede. Deutsche Orient Bank müdürü geldi, görüştük.

7 Eylül 1932, Çarşamba

Daireye. Celâl Bey'in İktisat Vekâleti'ne tayini ve Mustafa Şeref Bey'in istifası. Yarın Başvekil Paşa geliyor.

8 Eylül 1932, Perşembe

Daireye. İstasyona, Başvekil Paşa'yı istikbal. Heyet-i Vekile'de. Gece Başvekil Paşa'da.

9 Eylül 1932, Cuma

Mustafa Şeref Bey'in istifası, Celâl Bey'in tayini.
Evde çalıştım.

10 Eylül 1932, Cumartesi

Dairede. Borçlar meselesini Başvekil Paşa nezdinde müzakere.

15 Eylül 1932, Perşembe

Dairede. Öğleden sonra iki buçukta Başvekil Paşa'nın tayyare ile hareketi.

16 Eylül 1932, Cuma

Evde. Beşe çeyrek kala Başvekil Paşa tayyare ile salimen avdet etti. Gece Başvekil Paşa'da.

17 Eylül 1932, Cumartesi

Dairede. Başvekil Paşa ile görüştüm. Celâl Beyefendi ile görüştük.

19 Eylül 1932, Pazartesi

Dairede. Sabahleyin Maarif vekili Esat [Sagay] Bey'in istifası ve Dr. Reşit Galip Bey'in tayini. Hariciye vekilinin hareketi.

20 Eylül 1932, Salı

Dairede. Maarif vekilini makamında ziyaret ettim. Muvaffakiyet temennisinde bulundum.

23 Eylül 1932, Cuma

Dairede. Öğlene kadar çalıştım. Bedi Bey geldi. Akşam üzeri İsmet Paşa gitti.

24 Eylül 1932, Cumartesi

Sabah sekizde evden çıktım. Yolda biraz eğlenerek 14'te Çankırı'ya geldim. Belediye reisi birdenbire şaşırdı. Geceyi Çankırı'da geçirdim.

25 Eylül 1932, Pazar

Sabah yedide Yapraklı'ya hareket. Yüklü, Sarcağız, Karaağaç köylerine de uğradım. 10.15'de hareket, Çankırı'ya 11.30'da muvasalat. 12.15'de hareket, 15'te Ilgaz'a muvasalat.

26 Eylül 1932, Pazartesi

Sabah Ilgaz'ın sularını gördüm. Kurşunlu'ya (Karacahisar'a), Karacalar'a, Çerkeş'e. Çerkeş'te kaldım.

27 Eylül 1932, Salı

Sabah erkenden Eskipazar'a gittim ve avdet ettim. 10.30'da Çerkeş'ten hareket. Orta nahiyesine, Şabanözü'ne ve gece Çankırı'ya. Bugün 200 kilometre aldık. Yol iyi değildi.

28 Eylül 1932, Çarşamba

Çankırı'da köylüler ile, kasabalar ile konuştum. Nakit işleri'nden iki uzun şifre.

29 Eylül 1932, Perşembe

Sabah beşte Çankırı'dan çıktım. 9'da daireye geldim. Öğleden sonra işle meşgul oldum.

4 Ekim 1932, Salı

Sabah altıda Kırıkkale'ye hareket. Akşam 5.30'da avdet. Dairede.

5 Ekim 1932, Çarşamba

Dairede. Çankırı, Çerkeş ve Ilgaz'a banka hakkında telgraflar.

6 Ekim 1932, Perşembe

Daireye.

Bugün evlilik hayatımın 25'inci senesini bitirdim, 26'ncıya girdim. Allah hayatımı aynı suretle idame buyursun, âmin.

7 Ekim 1932, Cuma

Hakkı Bey ile biraz yeni Banka binasına gittik. Öğleden sonra evde çalıştım.

9 Ekim 1932, Pazar

Daireye. Read geldi, cevap verdi. Lebrah geldi, o da konuştu.

10 Ekim 1932, Pazartesi

Dairede. Başvekil Paşa'ya mülaki olmak [kavuşmak] için öğlen treniyle hareket. 20.45'te Eskişehir'e muvasalat. Üç saat beraber kaldık.

11 Ekim 1932, Salı

Sabah 10'u 10 geçe Ankara'ya geldik. Doğru daireye geldim, işlerle meşgul oldum. Roma'ya cevap. Muvakkaten [geçici olarak] müzakeresi talebi.

15 Ekim 1932, Cumartesi

Dairede. Ali Rıza Bey'in telgrafı ve cevabım. Sırrı Bey Brindizi'den hareket etti.

16 Ekim 1932, Pazar

Dairede. Başvekâlet müsteşarı Kemal Bey İstanbul'dan geldi.

18 Ekim 1932, Salı

Dairede. Dr. Refik Beyefendi geldiler. Sırrı Bey geldi. Öğleden sonra uzun uzadıya izahat verdi. Raporunu tape ediyor. Gelmeleri bence çok hayırlı oldu.

19 Ekim 1932, Çarşamba

Dairede. Dr. Refik Beyefendi ile görüştüm. Konya valisi Vehbi Bey, müsteşar Kemal Beyefendi, Hilmi Beyefendi ile görüştüm. Sporcuların nakli için.

21 Ekim 1932, Cuma

Evde kaldım. Öğleden sonra at yarışlarına gittim.

23 Ekim 1932, Pazar

Dairede. 12'yi çeyrek geçe Reisicumhur hazretleri, Başvekil ve diğer vekiller teşrif ettiler. Başvekil Paşa hazretleri ile görüştüm.

24 Ekim 1932, Pazartesi

Dairede. Müsteşar Ali Rıza Bey geldi, izahat verdi.

25 Ekim 1932, Salı

Dairede. Büyük Millet Meclisi reisi Paşa hazretleri geldiler.

26 Ekim 1932, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Vasıf Bey geldi.

27 Ekim 1932, Perşembe

Dairede. Forughi Han [İran Hariciye nazırı] geldi. Öğleyn İsmet Paşa'nın ziyafetinde.

Bugün Bedi Bey geldi.

28 Ekim 1932, Cuma

Sabahleyin Çubuk inşaatına kadar gittim.

29 Ekim 1932, Cumartesi

Bayram. Teşrifat. Resm-i geçitte müthiş kalabalık. Ziyafet.

30 Ekim 1932, Pazar

Daireye. Refikam rahatsızlandı. Hakkı Bey İzmir'e gitti.

1 Kasım 1932, Salı

Büyük Millet Meclisi'nin küşadı. Reisicumhur hazretlerinin nutku.

3 Kasım 1932, Perşembe

Dairede. Heyet-i Vekile'de bulundum.

7 Kasım 1932, Pazartesi

Dairede. Başvekil Paşa'nın evinde Heyet-i Vekile. Hakkı Bey bugün İstanbul'dan geldi.

8 Kasım 1932, Salı

Dairede. Fırka'da bulundum. İsmet Paşa hazretleri bugün İstanbul'a gittiler.

10 Kasım 1932, Perşembe

Dairede devlet işleriyle meşgul oldum. Meclis'te. Bütçe Encümeni'nde.

12 Kasım 1932, Cumartesi

Daireye. Başvekil Paşa bugün İstanbul'dan geldiler. Meclis'te. Bütçe Encümeni'nde.

16 Kasım 1932, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile'ye. Salı günkü Fırka'da vaziyet hakkında izahat verilecek.

17 Kasım 1932, Perşembe

Daireye. Salı günkü Fırka için tebligat.

19 Kasım 1932, Cumartesi

Daireye. Sabahleyin baş ağrısı ve bulantı. Öğleye yakın çıktım. Meclis'e. Encümende.

21 Kasım 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Heyet-i Vekile'de. Sabah saat üçe kadar devam etti.

22 Kasım 1932, Salı

Daireye. Fırka'ya. Evvela ben müzakereyi açtım. Gece bire kadar Başvekil Paşa ile Osmanlı Bankası meselesini çalıştık.

23 Kasım 1932, Çarşamba

Daireye. Öğleden sonra Fırka'da cevaplar verdim. Gece Başvekil Paşa'nın evinde İtalya istikrazı [borçlanması] meselesini konuştuk.

24 Kasım 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Fırka'ya. Rana Bey devam etti. Muhlis Bey söyledi. Gece 9.30'da Heyet-i Vekile oldu. Sabah 3.30'a kadar devam etti.

25 Kasım 1932, Cuma

Evimde kaldım. İyi uyuyamadım. Bahçedeki ağaçların yerlerini değiştirdim.

27 Kasım 1932, Pazar

Daireye. Tayyare kongresinde bulundum.

29 Kasım 1932, Salı

Dairede. Fırka'da. Celâl Bey'in izahatı.

30 Kasım 1932, Çarşamba

Dairede. Öğleden sonra Ziraat Bankası umumi heyetinde bulundum.

1 Aralık 1932, Perşembe

Dairede. Birde İsmet Paşa ile Zekai Bey Eskişehir'e tayyare ile gittiler. Fırka'da. Celâl Bey'in cevapları.

2 Aralık 1932, Cuma

Gece boğazım ağrıdı. İyi uyuyamadım. Öğleyn tayyare meydanına gittik. Birde İsmet Paşa, Zekai Bey salimen geldiler.

3 Aralık 1932, Cumartesi

Gece çok terledim. İhlamur içtim. Gargara yaptım, uyudum. Daireye. Resmî işler. Fırka'ya. Yusuf Kemal ve Dr. Reşit Galip Beyler.

4 Aralık 1932, Pazar

Daireye. Fırka'ya. Reşit Galip Bey'e cevap.

5 Aralık 1932, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Fırka'ya. Dahiliye vekili Şükrü Kaya Bey söz söyledi. Heyet-i Vekile'de bulundum. Mısır vakası.

6 Aralık 1932, Salı

Daireye. Fırka'ya. Dahiliye Vekâleti için söz söyleyenler. Gece İsmet Paşa ile idim.

7 Aralık 1932, Çarşamba

Dairede. Bedi Bey geldi. Fırka'ya. Şükrü Kaya Bey cevap verdiler. Tekrar söz alanlar oldu. Hariciye vekili Mısır meselesini görüştü.

10 Aralık 1932, Cumartesi

Daireye. Ziraat Bankası'na. Meclis'e. Fırka'ya. Sıhhiye ve Millî Müdafaa işleri görüşüldü.

11 Aralık 1932, Pazar

Daireye. Fırka'ya.

12 Aralık 1932, Pazartesi

Dairede. Halkevleri Tasarruf Haftası. Hakkı Bey bugün geldi.

14 Aralık 1932, Çarşamba

Daireye. Fırka'ya. Bugün müzakerata netice verildi.

15 Aralık 1932, Perşembe

Daireye. Adliye Encümeni'ne. Öğleden sonra Meclis'e, Maliye Encümeni'ne. Başvekil Paşa hazretlerinin eski borçlar için prensip parafesi ve verilen cevap.

16 Aralık 1932, Cuma

Evden sabah çıktım. Emlak Bankası'nı gezdim. Un değirmenine gittim, gezdim.

20 Aralık 1932, Salı

Daireye. Fırkaya. Recep Bey'in konferansı.

25 Aralık 1932, Pazar

Daireye. Reisicumhur hazretlerinin riyasetinde Heyet-i Vekile. Uyuşturuca maddeler meselesi.

26 Aralık 1932, Pazartesi

Daireye. Fırkaya. Dünkü kararın müzakeresi.

27 Aralık 1932, Salı

Daireye. Fırkaya. Öğleden sonra alayı seyrettim. Bütçe Encümeni'nde çalıştım.

29 Aralık 1932, Perşembe

Daireye. Meclis'e ve encümene. Ramazan-ı şerif.

1933

1933 yılında, Osmanlı borçlarının yeniden yapılandırılması için önceki sene Şükrü Saraçoğlu'nun Paris'te Düyun-ı Umumiye heyetiyle başlattığı görüşmeler sonuçlanmış, yapılandırılan borcun ilk taksiti ödenmiştir. Yabancı kaynak bulmakta zorlanan hükümet iç borçlanma yoluna gitmiş, Cumhuriyet döneminin ilk Dahili İstikraz Kanunu çıkarılmıştır. Cumhuriyet'in kuruluşunun 10'uncu yıldönümü törenlerle kutlanmış, 10. Yıl marşı bestelenmiş ve Ankara'da yapılan törende Atatürk 10. Yıl nutkunu okumuştur. Bu yıl, Abdülhalik Renda'nın Dr. Tevfik Bey'e kefaletinden kaynaklanan borçları ise şahsi hesaplarını altüst etmiştir. Elindeki arsaları satmış, evini bankaya rehin vermiş, bankaya olan borçlarını İsmet İnönü'den aldığı borçla kapatabilmiştir. Gözlerindeki rahatsızlığı ilerleyen Renda Ağustos ayında tedavi için Viyana'ya gitmiş, décollement (retina yırtılması) teşhisi konulmuş, Eylül'de Viyana'da ameliyat olmuştur.

1 Ocak 1933, Pazar

Sabah daireye gittim. Hükümet işleriyle meşgul oldum. Maaşatı verdim. Başvekil Paşa ile dahili istikraz [iç borçlanma] meselesini görüştüm.

2 Ocak 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Heyet-i Vekile'de. Dahili istikraz meselesi müzakere edildi.

3 Ocak 1933, Salı

Daireye. Fırka'da dahili istikraz meselesi görüşüldü. İsmet Paşa hazretleri bugün İstanbul'a gittiler.

4 Ocak 1933, Çarşamba

Daireye. Bütçe Encümeni'nde Kazanç Kanunu müzakeresi.

5 Ocak 1933, Perşembe

Daireye. Meclis'e. İsmet Paşa İstanbul'dan geldiler. Banka müdürleriyle görüştüm. Heyet-i Vekile'de Dahili İstikraz Kanunu kabul ve sevk edildi.

6 Ocak 1933, Cuma

Sabah biraz bankaya kadar gittim. Binayı gezdik. Akşam Hakkı Bey'de İzzettin Paşa ile beraber iftarda bulundum.

8 Ocak 1933, Pazar

Daireye. Saraçoğlu Şükrü Bey geldi. Maliye Encümeni'ne.

10 Ocak 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Osmanlı borçları hakkında izahat.

11 Ocak 1933, Çarşamba

Daireye. Gece İsmet Paşa hazretlerinde Fethi Bey'in şerefine yemek verdiler.

12 Ocak 1933, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Dahili İstikraz Kanunu kabul edildi. Allah muvaffak buyursun, âmin.

13 Ocak 1933, Cuma

Evde. Emlak Bankası binasını gezdik. Öteberi aldım. İzzettin Paşa, hemşire ve birader ile beraber bize iftarda.

14 Ocak 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Kanunların müzakeresi. İnşaat Kanunu da çıktı.

15 Ocak 1933, Pazar

Daireye. Reisicumhur hazretleri bugün seyahate çıktılar. Gazi İstasyonu'na gittik. Seryaveri yanlış malumat verdiler. Ankara'ya gittiğimizde yetişemedik.

18 Ocak 1933, Çarşamba

Daireye. Meclis reisi Adana'ya gittiler.

19 Ocak 1933, Perşembe

Daireye. Bugün iftarda Sırrı Bey'in ebeveyni ve kardeşleri hazır bulundu.

24 Ocak 1933, Salı

Daireye. Gece İngiliz sefirinde bulundum.

26 Ocak 1933, Perşembe

Daireye. Başvekil Paşa hazretleri bugün Antalya'ya hareket ettiler.

27 Ocak 1933, Cuma

Bayram. Hisar dibindeki camide namaz kıldım. Öğleden sonra Tayyare ihtifaline [törenine] gittim.

29 Ocak 1933, Pazar

Öğlene kadar evde kaldım. Öğleden sonra daireye gittim. Saraçoğlu ile konuştum. Saraçoğlu bugün hareket ettiler.

1 Şubat 1933, Çarşamba

Daireye. Şubat maaşını verdim. Ziraat Bankası umum müdürünü ziyaret ettim. Dahili istikraz işini görüştüm.

3 Şubat 1933, Cuma

Evde oturdum. Kâğıtlarıma baktım. İsmet Paşa hazretlerinden Pazartesi burada bulunacağına dair telgraf.

4 Şubat 1933, Cumartesi

Daireye gittim. Tevfik Hadi ve sonra Şükrü Kaya Beylerin Bursa hakkındaki ifadeleri ve Gazi hazretlerinin İzmir'den hareketi.

5 Şubat 1933, Pazar

Sabah. İsmet Paşa'nın gelmesi. Heyet-i Vekile. Seyahat intibaları. Bursa meselesi. Adliye ve Dahiliye vekillerinin Bursa'ya hareketleri.

6 Şubat 1933, Pazartesi

Dairede. Öğleden sonra tayyare ile Ankara üzerinde uçtum. Ankara yukarıdan fevkalade güzel.

7 Şubat 1933, Salı

Dairede. Ziraat Bankası istikraz-ı dahiliye 1,5 milyon lira ile iştirak edecek.

8 Şubat 1933, Çarşamba

Daireye. Akşam İsmet Paşa ile beraber İngiliz sefaretinde.

9 Şubat 1933, Perşembe

Daireye. Akşam üzeri İsmet Paşa hazretleri çağırıldılar. Biraz konuştuk.

11 Şubat 1933, Cumartesi

Daireye. Büyük Millet Meclisi reisi Paşa hazretleri avdet buyurdular.

16 Şubat 1933, Perşembe

Daireye. Varidat ve bütçe hakkında görüştüm.

17 Şubat 1933, Cuma

Biraz Kulüp binasını gezdim. Sefirler bu gece bende bulundular.

18 Şubat 1933, Cumartesi

Daireye. Heyet-i Vekile'de varidat hakkında izahat verdim.

20 Şubat 1933, Pazartesi

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Masraf bütçesini konuştuk. Başvekil Paşa hazretleri.

21 Şubat 1933, Salı

Daireye. Heyet-i Vekile'de bütçe tespiti: Varidat 175, Masraf 175.

22 Şubat 1933, Çarşamba

Daireye. Bütçemi yaptım.

23 Şubat 1933, Perşembe

Daireye. Öğlenüstü Şehir lokantasında Hilmi Bey için verilen yemekte bulundum.

24 Şubat 1933, Cuma

Evde. Öğleden sonra dairede ve Halkevi'nde. İsmet Paşa hazretlerinin nutku.

25 Şubat 1933, Cumartesi

Daireye. Bütçe tanzim [düzenlendi] ve Vekiller Heyeti'ne takdim edildi.

26 Şubat 1933, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de bütçe kabul olundu.

27 Şubat 1933, Pazartesi

Daireye. Gazi hazretleri İstanbul'dan teşrif buyurdular. Heyet-i Vekile'de.

28 Şubat 1933, Salı

Dairede. Alman sefarethanesinde bulundum.

1 Mart 1933, Çarşamba

Dairede. Resmî işler. T.B.M.M. bugün açıldı. Cumartesi heyet-i umumiye var.

2 Mart 1933, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Fırka bütçe komisyonunda bulundum.

3 Mart 1933, Cuma

Sabah Kulüp binasına gidildi. İsmet, Kâzım Paşalar hazretleri de bulundular. Kulüp ancak Nisan'ın on beşine kadar düzelebilecek. Öğleden sonra evde.

4 Mart 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Kazanç Kanunu müzakeresi gelecek Cumartesi başlayacak. Heyet-i Vekile'de.

5 Mart 1933, Pazar

Daireye. Ağır bir nezleye tutuldum.

7 Mart 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Nezlem çok şiddetlendiğinden eve erken geldim.

9 Mart 1933, Perşembe

Daireye. Maliye Encümeni'ne.

12 Mart 1933, Pazar

Dairede. Divan-ı Muhasebat [Sayıştay] ve Arzuhal Encümeni'ne. Tevfik Rüştü Bey İzmir tarikiyle geldi.

15 Mart 1933, Çarşamba

Daireye. Fırka grubunda Kazanç Vergisi Kanunu

18 Mart 1933, Cumartesi

Dairede. Fırka'da. Kazanç Kanunu prensipleri müzakere edildi. İsmet Paşa'da.

19 Mart 1933, Pazar

Daireye. Resmî işlerle meşgul oldum. Bütçe Encümeni'nde varidat bütçesi müzakere edildi.

5 milimetre yağmur.

20 Mart 1933, Pazartesi

Daireye. Bütçe Encümeni'ne. Nakit vaziyeti. Öğleden sonra Maliye Encümeni'nde, Islah-ı Hayvanat Encümeni'nde.

İyi bir yağmur yağdı.

21 Mart 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Bütçe Encümeni'ne.

22 Mart 1933, Çarşamba

Daireye. Bedi geldi. Hastalandı, Sağlık Yurdu'na kaldırıldı.

Gece on birde Reisicumhur hazretleri riyasetinde Heyet-i Vekile.

23 Mart 1933, Perşembe

Dün gece sabaha doğru geldiğim için iyi uyuyamadım. Sağlık Yurdu'na gittim. Bedi Bey'i gördüm. Gece Leh sefaretinde. Kenan'a yazdım, gelsin diye.

24 Mart 1933, Cuma

Evde kaldım. Öğleden evvel Bedi Bey'e Saadet ile beraber gittik. Yarın Dr. Münif Bey gelecek.

25 Mart 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Bütçe Encümeni'ne. Dr. Münif Bey geldi, görüştüm. Bedi Bey'i gördükten sonra bir daha görüştüm. Kenan izin alamadı.

26 Mart 1933, Pazar

Daireye. Öğleden sonra Bedi Bey'i gördüm. Bugün daha iyidir.

27 Mart 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Kenan akşam üzeri geldi. Münif de beraber olduğu hâlde beraber gittiler.

1 Nisan 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Meclis Nisan'ın onuncu Pazartesi içtima edecektir. Heyet-i Vekile'de.

2 Nisan 1933, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile'de. Vekiller Encümeni'nde.

4 Nisan 1933, Salı

Daireye. Öğleden sonra tatil. Başvekil Paşa'yı gördüm. Ankara'dan uzaklaşmama müsaade etmedi.

5 Nisan 1933, Çarşamba

Bayram [Kurban Bayramı]. Bir yere gitmedim. Öksürüğüm fazla rahatsız etti. Öğleden sonra yattım.

Sabah kar. Etraf bembeyaz.

6 Nisan 1933, Perşembe

Sabah 8.30'da Kırkkale'ye gittik ve akşam döndük. Akşam Başvekil Paşa istedi. Saraçoğlu'nun telgrafları.

8 Nisan 1933, Cumartesi

Sabah biraz öteberi aldım. Evde kaldım. Saat sekizde Başvekil Paşa'nın evine gittim.

9 Nisan 1933, Pazar

Daireye. Başvekil ve bankacılarla içtima ettik.

10 Nisan 1933, Pazartesi

Bugün bütün gün çok nafi bir yağmur. Daireye. Meclis'e. Encümene.

11 Nisan 1933, Salı

Gece çok kar yağdı. Sabah etraf bembeyaz. Daireye. Fırka'ya. İktisat Encümeni'ne.

12 Nisan 1933, Çarşamba

Daireye. İktisat Encümeni'nde. Heyet-i Vekile'de.

13 Nisan 1933, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Encümene.

14 Nisan 1933, Cuma

Evde oturdum. Beşte Celâl Bey'in evine gidildi. Neyyire, Faruk, çocuklarıyla beraber İstanbul'dan geldi.

15 Nisan 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene.

16 Nisan 1933, Pazar

Daireye. Encümende. Heyet-i Vekile'de. Lodos.

17 Nisan 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Başvekil Paşa hazretleri ile görüştüm. Lodos.

21 Nisan 1933, Cuma

Evde kaldım. Biraz çalıştım. Bahçede çamları diktim. Lodos. Bugün Hariciye ve İktisat vekilleri gittiler.

22 Nisan 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Gece Başvekil Paşa'da. Bugün Düyun-ı Umumiye itilafı [antlaşması] müzakere edildi.

23 Nisan 1933, Pazar

Bayram. Hakkı Bey'e. Saffet için. Bahçede çalıştım. Bağ budamaya başladım. Gece İsmet Paşa.

24 Nisan 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Heyet-i Vekile'de. Os. B'sı işi görüşüldü.

25 Nisan 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Akşam Heyet-i Vekile'de. Irak petrolleri hakkında görüştük ve cevap yazdık.

26 Nisan 1933, Çarşamba

Daireye. Encümene.
Hava poyrazladı. +5.

27 Nisan 1933, Perşembe

Yağmur. Daireye. Japon büyükelçisinin cenazesinde.
+6. Bağ budamaya devam ettim.

28 Nisan 1933, Cuma

Evde. +2. Bağ bitirdik. Öğleden sonra Vekâlet'te Teşkilat Kanunu müzakeresi.

1 Mayıs 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene.

2 Mayıs 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Encümene. Heyet-i Vekile'de. 4.051.000 lira. Merkez Bankası hariç.

3 Mayıs 1933, Çarşamba

Daireye. Maliye Encümeni'nde.

4 Mayıs 1933, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Adliye Encümeni'nde.

5 Mayıs 1933, Cuma

Evde. Kemal Bey'in kaynanasının cenazesinde. Faik [Öztrak] Bey ile bütçe uvertürü hakkında görüştüm.

8 Mayıs 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Gece İsmet Paşa hazretleri geldi. Yirmi bin lira verdi. Yarın borçlarımı vermeye başlayacağım.

9 Mayıs 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Gece ondan sonra İsmet Paşa hazretlerinin evinde Heyet-i Vekile.

11 Mayıs 1933, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Encümene.

12 Mayıs 1933, Cuma

Evde. Bütçe için hazırlandım.

13 Mayıs 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Bütçe Encümeni'ne. Heyet-i Vekile'ye.

14 Mayıs 1933, Pazar

Celâl Bey bugün geldi. Heyet-i Vekile oldu. Kuruş Para Kanunu için Bütçe Encümeni'ne.

15 Mayıs 1933, Pazartesi

Biraz daireye gittim. Bütçe müzakeresini nutkumla açtım. Heyet-i Vekile'de bulundum.

16 Mayıs 1933, Salı

Sabah hastahaneye. Daireye. Bütçe müzakeresi cevapları. Düyun-ı Umumiye bütçesine kadar geldik.

17 Mayıs 1933, Çarşamba

Daireye. Bütçe müzakeresi. Gece onda Heyet-i Vekile.

18 Mayıs 1933, Perşembe

Daireye. Bütçe müzakeresi. Altıda Heyet-i Vekile'de bulundum.

19 Mayıs 1933, Cuma

Evde. Öğleden sonra at koşusuna.

20 Mayıs 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Bütçeden maada [dışındaki] müzakereler. Saraçoğlu Şükrü Bey geldiler.

21 Mayıs 1933, Pazar

Daireye. Meclis'e. Bütçe.

22 Mayıs 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Bütçe bugün birinci maddeden maadası bitti.

23 Mayıs 1933, Salı

Daireye. Bütçe tamamen bitti. Almanlar muvafakat ettiler. Münakale yapıldı [aktarma yapıldı]. Heyet-i Vekile. Saraçoğlu Adliye Vekili oldu.

24 Mayıs 1933, Çarşamba

Daireye. Meclis'e. Encümene. İzzettin Paşa İstanbul'dan geldi. Kızını nikahladı.

25 Mayıs 1933, Perşembe

Dairede. Meclis'te. Akşam üzeri Gazi Çiftliği'ne.

26 Mayıs 1933, Cuma

Evde kaldım. Öğlen Sıdika'da. İzzettin Paşa ile at koşusuna. İsmet Paşa'ya.

27 Mayıs 1933, Cumartesi

İzzettin Paşa bugün gitti. Daireye. Meclis'e. Encümene.

28 Mayıs 1933, Pazar

Daireye. Meclis'e. Bugün Maarif Vekâleti'nde oldum. Yarın borçlarımı vereceğim.

29 Mayıs 1933, Pazartesi

Daireye. Meclis'e. Encümene. Heyet-i Vekile'de. İsmet Paşa hastalığım ile çok alakadar oldu. Bir hafta sonra gideceğim. İş Bankası, Galip Bey'e borçlarımı verdim.

30 Mayıs 1933, Salı

Daireye. Meclis'e. Encümene. Emlak Bankası'ndaki borcumu 4.700 liraya indirdim.

31 Mayıs 1933, Çarşamba

Daireye. Meclis'e. Gece saat 2'ye kadar.

2 Haziran 1933, Cuma

Evde kaldım. Bahçe ile uğraştım. Öğleden sonra daireye gittim. Evrakımı hazırladım.

6 Haziran 1933, Salı

Daireye. Meclis'e. Encümene. İngiliz sefaretine gittik.

10 Haziran 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. İsmet Paşa hazretleri ile görüştüm. Almanların teklifi.

11 Haziran 1933, Pazar

Daireye. İşlerimi devrettim. İsmet Paşa hazretlerini Meclis'te gördüm.

12 Haziran 1933, Pazartesi

Öğle treniyle Ankara'dan hareket. Yol iyi geçti. İkinci ve akşam yağmur yağdı.

13 Haziran 1933, Salı

Sabah tam sekiz buçukta Haydarpaşa'ya ayak bastık. Tevfik Salim Paşa'ya iskelede rastladım. Bugün yorgun olduğum için muayenem yarın yapılacak. Pera Palas'ta.

14 Haziran 1933, Çarşamba

İstanbul'da. Pera Palas'ta. Yarımda Tevfik Salim Bey [Dr. Tevfik Sağlam] geldi. Muayene etti. Fiziki bir şey bulmadı. Ankara'ya, İsmet Paşa'ya, Nezihe'ye telefon ettim.

15 Haziran 1933, Perşembe

Sabah 8.25 vapur ile hareket. Vapurda Fahrettin Paşa hazretleri ile İstanbul valisi Muhittin Bey var idi. Yalova iskelesinde Sadullah Bey'i gördüm. Doktor gördü. İlk banyomu bugün aldım.

16 Haziran 1933, Cuma

Kaplıcalarda ikinci banyo. İsmet Paşa hazretlerine telgraf. Nezihe ile konuştum.

18 Haziran 1933, Pazar

Paşa'nın avdeti. Rıza geldi, Millet Çiftliği'ne gittik.

19 Haziran 1933, Pazartesi

Kaplıca'da. Baltacı Çiftliği'ne gittik.

21 Haziran 1933, Çarşamba

Bugün İstanbul'a indim. Gülhane'de ve sonra Tevfik Salim Paşa'nın evinde Dr. Akil Muhtar [Özden], Abdülkadir ve Tevfik Salim Paşa tarafından muayene.

22 Haziran 1933, Perşembe

Mehmet Raşit Bey geldi.

23 Haziran 1933, Cuma

Kevser İzzettin Hanım çocuklarıyla geldi.

25 Haziran 1933, Pazar

Bugün Hamdi, Necmettin Beyler ile Vasıf Paşa, Tayfur [Sökmen], Şuayip Reşit Beyler ve Gaziantep mebusu Reşit Bey'e.

26 Haziran 1933, Pazartesi

Öğleden sonra Karamürsel'e kadar gidip geldik. Yalnız Hikmet Bey'i gördüm.

27 Haziran 1933, Salı

Öğleden Orhan Gazi yoluna doğru gittik. Kasabaya girmedik. Kasaba haricinde kaldık.

30 Haziran 1933, Cuma

Sabah Kadıköy'e. Suadiye'ye, Nerimelerde. Suadiye'de Gazi hazretlerinin trenlerine rast geldik, selamladım. Pendik'e kadar. Gece Suadiye'de.

2 Temmuz 1933, Pazar

Sabah Ali Rıza Bey'le görüştüm. Darphaneye giderek imza yazdım. Öğleden sonra Kâzım Paşa hazretlerine.

3 Temmuz 1933, Pazartesi

Altın Kum'da 1'inci banyo. Tarabya'da. Ankara Nezihe ile görüştüm.

4 Temmuz 1933, Salı

Kilyos'a kadar gittik.

5 Temmuz 1933, Çarşamba

Hakimiyet-i Milliye Bayramı.

6 Temmuz 1933, Perşembe

Sulara akşam vapur ile gidip gelme.

7 Temmuz 1933, Cuma

Biraz Bebek'e. Öğleden sonra Tahsin Bey'in evine.

8 Temmuz 1933, Cumartesi

İstanbul'a indik, Nerime'yi gördük. Vedid [Uzgören] Bey'le görüştüm. İsmet Paşa hazretleri daha iyi. Sabah kibrit fabrikasına gittik.

12 Temmuz 1933, Çarşamba

Biraz meyve bahçesine gittik. Altın Kum'a kadar.

13 Temmuz 1933, Perşembe

Öğleden sonra bentlere, Sultansuyu'na gittik.

14 Temmuz 1933, Cuma

Beykoz'a, Karakulak. Akşam Kilyos'a.

15 Temmuz 1933, Cumartesi

İstanbul'a indik. Hakkı Bey geldi.

16 Temmuz 1933, Pazar

Kilyos'ta. Rana Bey'i gördüm.

17 Temmuz 1933, Pazartesi

Aşağıya indik. 17'nci banyo Florya'da.

18 Temmuz 1933, Salı

2'ye kadar çıkmadım. Doktorlara gittim. Bu sefer daha iyi buldular. Reiscumhur hazretlerine gittim. Reşit Galip, Tevfik Rüştü.

19 Temmuz 1933, Çarşamba

İstanbul'da. Sabah Bedi Bey'de. Öğleden sonra geldik. Saat 3.30'da telefon ettiler. Arslan'ın bir saat evvel öldüğünü söylediler. [Kız kardeşi Sıdika Hanım'ın büyük oğlu Arslan vefat etti.]

20 Temmuz 1933, Perşembe

İstanbul'da. 5.25 vapuru ile Haydarpaşa'ya ve zamanında Ankara'ya hareket.

21 Temmuz 1933, Cuma

Sabah muayyen zamanda Ankara'ya geldik. Arkadaşlar, Dr. Refik Bey istasyonda.

Kardeşim bana geldi. Evde.

22 Temmuz 1933, Cumartesi

Evde. Doktorun evinde. Öğle yemeği yerken konuştuk.

23 Temmuz 1933, Pazar

Faik Bey, sonra da İsmet Paşa hazretleri geldiler. Doktor Ekrem Şerif [Egeli] Bey daha iyi buldu.

29 Temmuz 1933, Cumartesi

Ankara'da, evimde. İsmet Paşa hazretleri geldi, görüştüm.

30 Temmuz 1933, Pazar

Evimde. Biraz Ferit'e kadar gittik. Kayaş'a kadar gezinti.

1 Ağustos 1933, Salı

Evde. Konsültasyon. Hüsamettin Bey, Ekrem Şerif Bey ve Şükrü Yusuf Bey. Onlar da hariçte göstermek ve bir ay istirahat.

2 Ağustos 1933, Çarşamba

Evde. Başvekil Paşa hazretleri geldi. Behemehal gitmekliğimi söyledi.

3 Ağustos 1933, Perşembe

Doktor Refik Bey'le görüştüm. Faik Bey'in müsteşarlığı olacak.

4 Ağustos 1933, Cuma

Sabah ve öğleden sonra dairede. Raziye'nin Hakkı Bey'le Sanber Bey'le.

5 Ağustos 1933, Cumartesi

Ankara'da evde. Başvekil Paşa uğradı. Evimi aldı. Kemal Bey ile tedavi için [...] lira gönderdi. Senet mukabili.

6 Ağustos 1933, Pazar

Evde. Biraz dışarıya çıktım. Rana, Vehbi ve Muhlis Beylere veda ettim.

7 Ağustos 1933, Pazartesi

Ankara'da. Biletlerimi aldım. Hilmi Bey'i gördüm. Şakir Bey ile telefon ile konuştum. O da Perşembe gelecek.

8 Ağustos 1933, Salı

Pasaportlarım, her şeyim, biletlerim hazır. İnşallah yarın hareket edeceğim. Gece İsmet Paşa'da.

9 Ağustos 1933, Çarşamba

Bugün 7'de hareket. İsmet ve arkadaşlar istasyonda. Yakınlarımla veda. Vasiyetnamemi yazdım. Kapalı Sırrı Bey'e verdim.

10 Ağustos 1933, Perşembe

Sabah Pendik'e memur geldi. Gazi hazretlerinin beni İstanbul'da kabul buyuracağını söyledi. Arz-ı teşekkür ve tazimat [hürmetler]. 9.45'te hareket.

11 Ağustos 1933, Cuma

Bütün gün yolda. Şakir ve Haydar Beyler yolda.

12 Ağustos 1933, Cumartesi

Muayyen zamanda biri on dokuz geç Viyana'ya geldik. Imperial Oteli'ne indik. Sefarethaneye.

13 Ağustos 1933, Pazar

Pazar. Bütün gün Viyana'da. Daha doktorlardan randevu alamadım.

14 Ağustos 1933, Pazartesi

Prof. Luger, Prof. Gassemann ve refika için kulak muayenesine.

15 Ağustos 1933, Salı

Viyana'da Prof. Bauer.

16 Ağustos 1933, Çarşamba

Viyana'da. Prof Bauer. Kan muayenesi.

17 Ağustos 1933, Perşembe

Doktor Fritz Eigler. Röntgen.

18 Ağustos 1933, Cuma

Viyana'da. Prof. Bauer.

19 Ağustos 1933, Cumartesi

Viyana'da. Profesör Bauer. Saadet'in muayenesi.

21 Ağustos 1933, Pazartesi

Viyana'da. Prof. Bauer. Kan muayenesi. Öğleyn Baden Sanatoryumu.

26 Ağustos 1933, Cumartesi

Baden'de. Şükrü Kaya Bey geldi.

28 Ağustos 1933, Pazartesi

Baden'de. Gözümdeki arıza.

30 Ağustos 1933, Çarşamba

Lew sanatoryumunda.

26 Ekim 1933, Perşembe

Baden'de. Viyana'ya.

27 Ekim 1933, Cuma

Viyana'da. Akşam altıda Ankara için hareket.

29 Ekim 1933, Pazar

Sabah İstanbul'a geldik. Hamd olsun, yolda hiçbir arıza olmadı.

30 Ekim 1933, Pazartesi

Sabah muayyen zamanda Ankara'ya geldik. Akrabalar hepsi bizde. Öğleden önce Başvekil ve Reisicumhur Paşa hazretlerini ziyaret.

31 Ekim 1933, Salı

Bugün de bayram. Numune Hastahanesi resm-i küşadında [açılış töreninde] bulundum. Recep Beyefendi'yi ziyaret ettim. İzzettin, Naci Paşalar da burada.

1 Kasım 1933, Çarşamba

Vekâlet'e geldim. Meclis'in küşadında bulundum.

2 Kasım 1933, Perşembe

Dairede. Kâzım Paşa hazretlerini ziyaret ettim. Saraçoğlu'na gittim.

4 Kasım 1933, Cumartesi

Dairede. Bankaları biraz dolaştım. Maarif Vekâleti'ne gittim.

7 Kasım 1933, Salı

Dairede. Fırka'da. Hakkı Bey ve Saraçoğlu keyfiyeti.

9 Kasım 1933, Perşembe

Dairede. Hakkı Bey istifasını verdi.

10 Kasım 1933, Cuma

Evde. Sabahleyin inşaat yerine gittim.

12 Kasım 1933, Pazar

Daireye. Heyet-i Vekile.

14 Kasım 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya gittim.

15 Kasım 1933, Çarşamba

Daireye. Heyet-i Vekile. Başvekil Paşa'nın Zonguldak'a teşyii.

16 Kasım 1933, Perşembe

Daireye. Saraçoğlu İstanbul'a gitti. Dr. Ekrem Şerif Bey de.

17 Kasım 1933, Cuma

Evde. Öğleden sonra Şakir Bey'e ve Kulübe.

20 Kasım 1933, Pazartesi

Dairede. Meclis'te. Dr. Tevfik Rüştü ve Recep Beylerin hareketi. Dr. Refik Bey'deyim.

21 Kasım 1933, Salı

Daireye. Fırka'ya. Rasih Bey'in Kâzım'ın demo [devlet memurluğu] hakkındaki sözleri ve memuriyete tayini için "güya" tavsiyede bulunduğuma dair sözleri.

22 Kasım 1933, Çarşamba

Daireye. Başvekil Paşa hazretleri avdet buyurdular.

24 Kasım 1933, Cuma

Evde. Tevfik Rüştü Bey'in evinde Facks ile görüşüm.

26 Kasım 1933, Pazar

Daireye. P. [Prof.] Facks'a öğlen yemeği verdim.

30 Kasım 1933, Perşembe

Daireye. Meclis'e. Şûra-yı Devlet münakaşası.

1 Aralık 1933, Cuma

Evde kaldım. Akşam biraz kulübe kadar gittim.

2 Aralık 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Başvekil Paşa hazretlerine gümrük vaziyetini arz ettim.

16 Aralık 1933, Cumartesi

Daireye. Meclis'e. Sabah Y.M.M. [Yüksek Müdafaa Meclisi]

17 Aralık 1933, Pazar

Daireye. Bütçe Encümeni'nde izahat. Sabah Y.M.M.

22 Aralık 1933, Cuma

Evde. Oruçluyum.

28 Aralık 1933, Perşembe

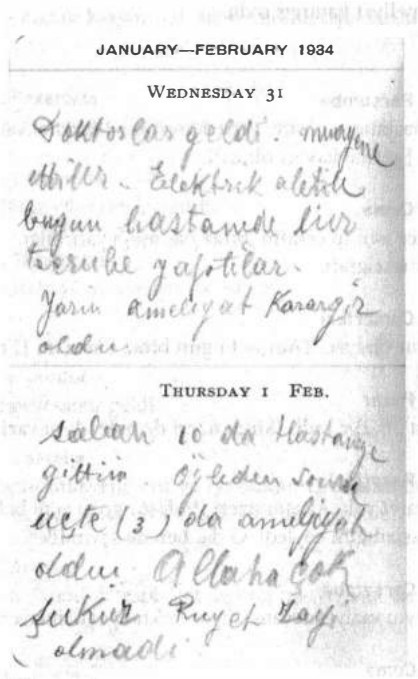
Daireye. Meclis'e. Meclis bugün tatil-i faaliyet etti.

Cumhuriyet'in 10'uncu yıldönümü törenlerinde Abdülhalik Renda ve Tevfik Rüştü Aras, yabancı heyet temsilcilerinin bulunduğu bir kalabalıkla birlikte Başbakan İnönü'yü dinliyorlar.

1934

1934 yılında Abdülhalik Renda ikinci göz ameliyatını oldu. Şubat'ta Maliye vekilliğinden istifası kabul edildi ve yerine Fuat Ağralı getirildi. Bu yılın büyük bölümünü tedaviyle geçiren Renda Nisan ayında Cumhuriyet Halk Partisi grup başkan vekilliğine seçildi. Rahatsızlığından ötürü bu yıl muntazam günlük tutamamıştır.

27/28 Ocak 1934, Cumartesi-Pazar

Kendi takvimimi bulamadım. Bugünden itibaren hastanedeki vaziyetinden hatırladıklarımı yazacağım.

29 Ocak 1934, Pazar

Gözüme Prof. Igersheimer'in ameliyat yapmasına karar verildi. Aleti güm-rükten çıktı. Hatem Hatun da İstanbul'dan geldi.

30 Ocak 1934, Pazartesi

Bugün de evde yatıyorum. Doktor bugün İstanbul'dan hareket edecek.

31 Ocak 1934, Çarşamba

Doktorlar geldi. Muayene ettiler. Elektrik aletiyle bugün hastanede bir tecrübe yaptılar. Yarın ameliyat karargir oldu.

1 Şubat 1934, Perşembe

Sabah 10'da hastaneye gittim. Öğleden sonra 3'te ameliyat oldu. Allah'a çok şükür rüyet zayı [görme kaybı] olmadı.

2 Şubat 1934, Cuma

Hastanede gece ıstırap çektim. Biraz baş aşağı yatırdılar. Büyük Gazi'nin telgrafı.

3 Şubat 1934, Cumartesi

Hastanede aynı vaziyet. Dün ve bugün biraz fièvre'im [Fr: ateşim] var.

4 Şubat 1934, Pazar

Bugün hararet 36,2'ye indi. İkinci üzeri de öyle. Aynı vaziyette yatıyorum.

5 Şubat 1934, Pazartesi

Bugün de hararet yok. Akşam üzeri Profesör gözü açıp baktı ve recollement [Fr: kaynama] başladığını söyledi. O da, ben de sevindik.

7 Şubat 1934, Çarşamba

Hararet yok. Aynı vaziyet devam ediyor. Tekrar gözü muayene etti ve iyi buldu.

9 Şubat 1934, Cuma

Hararet yok. Aynı vaziyette yatıyorum. Çocuklarım yalnız bugün gelip gör-düler.

10 Şubat 1934, Cumartesi

Hararet yok. Muayene etti, iyi buldu. Gözlerim kapalı, baş aşağı yatmak devam ediyor. Kimse ile görüştürmüyor.

14 Şubat 1934, Çarşamba

Bugün bağlar gündüz çıkarıldı. Tespit gözlüğü verildi. İsmet Paşa hazretleri Eskişehir'den doğru geldiler ve çok sevindiler.

15 Şubat 1934, Perşembe

Professeur geldi, iyi buldu. Yatakta biraz başımı kaldırdılar, çok yoruldum. Duramadım.

16 Şubat 1934, Cuma

Yatakta biraz oturdum. Hararet yok. Vaziyet iyi. Geceleri bağlı kalıyorum. Gündüzleri gözlük ile.

17 Şubat 1934, Cumartesi

Bugün ilk defa olarak karyoladan biraz indim. Ayaklarım ve ellerim titremiyor.

19 Şubat 1934, Pazartesi

Biraz yürümeye başladım. Daima iyi uyuyorum.

21 Şubat 1934, Çarşamba

Daha iyiyim. Biraz yürüyebiliyorum.

22 Şubat 1934, Perşembe

Her gün oda içinde yürümek devam ediyor.

7 Mart 1934, Çarşamba

Vaziyet aynı. Proffesseur geldi.

8 Mart 1934, Perşembe

Professeur bugün muayene etti ve iyi buldu. Eve nakil ettim. Bu gecedен itibaren gözlerim bağlanmıyor. Gece sağa sola dönüyorum.

9 Mart 1934, Cuma

Bugün evdeyim. Gündüz tespit gözlüğünü takıyorum. Gece yataarken çıkıyorum. İyiyim.

10 Mart 1934, Cumartesi

Biraz düz yolda doktorun tavsiyesi daairesinde yürümeye başladım. Saadet ve Nezihe beraber.

15 Mart 1934, Perşembe

Gözüm günden güne iyileşiyor. Tespit gözlüğünü tutmakta devam ediyorum.

17 Mart 1934, Cumartesi

Aynı hâl devam ediyor. Hava müsait oldukça dışarıya çıkıyorum. Biraz yürüyorum.

23 Mart 1934, Cuma

Bugün biraz dışarıda fazla kalmış olacağım. Nezle geri geldi. Fazla bir titreme, hararet 38'den yukarı. Gece yarısından sonra terledim.

24 Mart 1934, Cumartesi

Sabah hararet 37'ye indi. Dr. Zeki Hakkı Bey'i getirdim. Gripal olarak teşhis etti. Odayı terk etmemekliğimi söyledi.

25 Mart 1934, Pazar

Odamda. Hararet 36,2. Akşam üzeri de 36. Evden dışarı çıkmıyorum. İsmet Paşa hazretleri Bayram ertesi Fırka grup reis vekillğine intihap olunacağımı söyledi.

26 Mart 1934, Pazartesi

Kurban Bayramı. Ben odamdayım. Doktor daha iyi buluyor. İlaçlarıma devam ediyorum.

27 Mart 1934, Salı

Kurban Bayramı. Aynı vaziyette hareket ediyorum. Akşam yemeklerine inmeye başladım.

1 Nisan 1934, Pazar

Evde. Biraz bahçeye çıktım. Su içinde kaldım. Yemeklerde kendi gözlüğümü kullanmama Doktor müsaade etti.

3 Nisan 1934, Salı

Bugün Fırka grubu müttefikan beni riyaset vekâletine intihap etti. Divan riyaseti namzed gösterdi. Cemil Bey telefonda söyledi. İsmet Paşa geç vakit geldi, söyledi. Gazi hazretlerine telgraf verdim.

9 Nisan 1934, Pazartesi

Biraz geziniyorum. İyiyim. Kâzım Efendi'ye 500 lira odun [parası] gönderdim. Evimin mütebaki borcunu verdim ve tapu senedimi aldım. Cenabı hakka çok şükür.

10 Nisan 1934, Salı

Evde. İyiyim. Kendi gözlüğümü biraz daha fazla gözümde tutuyorum. Nerime İstanbul'a gitti.

11 Nisan 1934, Çarşamba

Evdeyim. Bugün yine ağır bir nezle geldi. Bahçeye bile çıkmıyorum. Doktor Vefik Bey gözlüğü çıkarmama ve düz asfalt yolda otomobile binmeme müsaade etti.

13 Nisan 1934, Cuma

Nezleliyim. Çıkmıyorum. Cemil Bey geldi, biraz görüştük.

23 Nisan 1934, Pazartesi

Çocuk Bayramı. Meclis-i Milli'nin ilk küşadı [açılışı]. Saffet'i doğduğu gün hemşireye kadar gittim.

24 Nisan 1934, Salı

Nezlem hafifledi. Bahçede gezindim. Viyana sefiri Hamdi Beyefendi'yi yemeğe davet etmiş idim. Biz bize.

26 Nisan 1934, Perşembe

Bugün Prof. Igersheimer geldi. İki defa muayene etti. İyi buldu. Mayıs'ın 15'inden sonra şehre ineceğim.

28 Nisan 1934, Cumartesi

İlk defa olarak otomobile bindim. Riyaset-i Cumhur Konağı'na kadar gittim.

29 Nisan 1934, Pazar

İsmet Paşa hazretlerine kadar gittim. Sokağa çıkışımın ikinci defası.

30 Nisan 1934, Pazartesi

Bugün biraz doğru yolda gezindim. Neyyire'nin bahçesini gördüm. Paşalar bu sabah İstanbul'a gittiler.

4 Mayıs 1934, Cuma

Evde. Bahçede biraz gezindim. Biraz yağmur serpti. Armutlara torba kazdık.

5 Mayıs 1934, Cumartesi

Evde. Bahçede. Hava yağmura döndü. İnşallah yağar. Ağaçları sulamaya başladık.

6 Mayıs 1934, Pazar

Şefler avdet ettiler. Evde. Bahçede gezindim. Biraz yağmur yağdı. Tozları dindirdi.

11 Mayıs 1934, Cuma

Evde. Akşam üzeri sağ gözümde şimdiye kadar hissetmediğim bir arıza hissettim. Gece uyuyamadım.

12 Mayıs 1934, Cumartesi

Sabah aynı hâli hissettim. Dr. Vefik Bey'e telefon ettim ve muayenehanesine gittim. Muayene etti. Yeni hiç bir hâl görmediğini cicatrice'in [Fr. yara izinin] ortasındaki yaradan bu hâlin olduğunu... Çarşamba günü 3.15'te tekrar bir muayene yapacak.

İsmet İnönü, Afet İnan, Atatürk, Celâl Bayar ve Abdülhalik Renda. Ankara Gar binası önünde, 4 Ekim 1937.

1935

1935 yılında Atatürk TBMM'de oybirliğiyle dördüncü kez cumhurbaşkanı seçilmiş, Cumhuriyet Halk Fırkası'nın IV. Büyük Kurultayı'nda partinin adı Cumhuriyet Halk Partisi olarak değiştirilmiştir. Kadınların seçme ve aday olma haklarını kullandıkları ilk genel seçim 8 Şubat'ta yapılmış ve TBMM'ye 17 kadın milletvekili seçilmiştir. Bu yıl idarede merkezileşme eğilimi artmış ve parti-devlet bütünleşmesi hızlandırılmıştır. Mülkiye Mektebi'nin Ankara'ya taşınarak Siyasal Bilgiler Okulu adını aldığı bu yıl içinde Abdülhalik Renda'nın gözlerindeki rahatsızlık, denenen bütün tedavilere rağmen devam etmiştir. İkinci Maliye bakanlığından (1931-1934) sonra bir süre hükümette görev almayan Renda, 1935 yılının Mart ayında Kazım Özalp'ın yerine ilk turda 377 oy alarak Meclis başkanlığına seçilmiştir. TBMM'nin dördüncü başkanı olan Renda, bu görevi 1946 yılına kadar sürdürecektir.

[Defterin ilk sayfaları]

1935 senesini bugün bitiriyorum. Bu sene hamdolsun geçen seneden daha iyi geçirdim. Bu sene yeni bir ameliyat olmadı. Gözlerimin vaziyeti hastaneden çıktığım gibi. Sol gözüm iyi. Sağ gözümde yapılan ameliyat iyi netice vermemiştir. Aynı hâl devam ediyor. Bundan istifade imkânı kalmadı. Bu senenin Şubat'ının 28'inde Fırka Grubu yeni intihabat dolayısıyla gelen yeni grup riyasetinin gösterdiği namzedlere rey verdi. Umumi Riyaset Divanı beni de Büyük Millet Meclisi riyasetine namzet göstermiş idi. Mart'ın birinden itibaren Meclis reisi. Grup günü ne kadar sıkıldığım o günkü sahifelerde yazılı. Teşrinisânî'de de yine reisliğe namzet gösterildim.

İnsan milleti için hususi bir düşünce olmayarak yalnız milleti, milletin umumi menfaati için çalıştığı zaman, velev ki o çalışma neticesinde sakat da kalsa –benim gibi– hiçbir vakit bu çalışma mükâfatsız kalmaz.

Hele bizim şefler hizmeti hiçbir vakit mükafatsız bırakmazlar. Büyük Önder'in çok büyük meziyetlerinden biri de budur. Allah'a çok şükür vazifemi –Meclis riyasetini– eski vazifelerim gibi onların itimadına layık bir surette ifaya çalışıyorum.

Malî vaziyetim geçen senekinden iyidir. A. Naci [Abdurrahman Naci Demi-rağ] arsamın mütebaki kısmını aldı. Bu suretle bütün borçlarımı vermiş oldum. Kızıma da ev için biraz yardımda bulundum. Son günü nakit param yok. Banka hesap carilerinde bir şey kalmadı. Nakit olarak yalnız 150 kadar altınım var. İstikraz-ı dahili geçen senekinden bin lirahık kadar fazla oldu. Bu önümüzdeki sene banka hesap carilerine de biraz para yatırabileceğimi ümit ediyorum.

Ankara'daki evi yaptırdığım zamandan beri borçsuz geçirdiğim ilk tam senedir. Çünkü geçen sene A. Naci Bey'e arsamın bir kısmını sene ortasında satmış ve Emlak Bankası'na olan borcumu tamamen tediye ederek evimin tapularını almış idim.

1935 senesi içinde büyük kızımın bir erkek oğlu dünyaya geldi. Bu suretle her iki kızımdan üç erkek torunum oldu. Meclis reisi ve evim de Riyaset konağı olduktan sonra kızlarımı evlerine gönderdim. Ben karım ile evde yalnız kaldım. Yalnız kızlarıma Meclis reisi bulunduğum müddetçe ayda ellişer lira vermeyi vaat ettim ve dışarıya çıktıkları günden itibaren ellişer lirayı kendilerine veriyorum. Bu sene yardımlarım geçen seneden fazla oldu.

1. Kızılay'a bir tarla.
 2. Çocuk Esirgeme Kurumu'na bir tarla hibe ettim.
 3. Fevzi K. Renda'nın [kardeşi Abdülkerim Renda'nın oğlu] okul taksitini deruhte ettim.
 4. Naim Bey merhumun ailesine 250 lira gönderdim.
 5. Muvaffak Naci'nin apartman kirasını verdim.
 6. Naim merhumun çocuklarına mektep masrafı olarak ayda 20 lira vermeye başladım.
 7. Merhum Yusuf'un oğluna ayda on lira mektep parası göndermeye başladım.
 8. Müzeyyen'in aylığını on liraya çıkardım.
 9. Ankara Hukuk Fakültesi'ne leyli giren bir Çankırılıya ayda beş lira vermeye başladım.
 10. Kira'ya bermutat [her zamanki gibi] yardımda bulundum.
 11. Kardeşlerime de mümkün olan yardımı yaptım.
- İnşallah arsalarımı gelecek sene satabilir isem sağ iken yardımlarımı çoğaltacağım.

31.12.935
M. A. Renda

1 Ocak 1935, Salı

Geçen sene hep hastalıkla geçti. Bu seneye de sağ gözüm iyi olmadığı hâlde girdim.

Hava karlı. Evdeyim.

2 Ocak 1935, Çarşamba

Bugün kar yağmadı. Ortalık bembeyaz. Evdeyim.

3 Ocak 1935, Perşembe

Hava karlı. Bay A. Naci'den yeni verdiğim yerin parasını aldım.

7 Ocak 1935, Pazartesi

Bugün kar yağmadı. Hava soğumaya başladı. Bütün yerler bembeyaz. İsmet İnönü akşam geldi. İki saat kadar kaldı.

15 Ocak 1935, Salı

Hava yine soğuk. -5.

Akşam İstanbul'a hareket ettik. Saadet ve Nezihe beraber.

16 Ocak 1935, Çarşamba

Sabah 9'da İstanbul'a vardık. Prof. Igersheimer istasyonda idi. Ekrem Şerif Bey geldi, görüştük. Yağmur.

17 Ocak 1935, Perşembe

İstanbul'da. Saat 11'de Cerrahpaşa'da bulundum. Muayene edildim. Prof. eski kanaatini tekrar etti. Nezihe Gureba Hastanesi'nde.

19 Ocak 1935, Cumartesi

Oteldeyim. Doktor Şerif Bey kanımı aldı. Öğleden sonra 4.30'da vapur ile Kadıköy'e ve oradan Erenköy'e. Nezihe ve Saadet hastaneye gittiler. Tansiyon sağda 17,5 ve solda 16,5.

20 Ocak 1935, Pazar

Erenköy'deyim. Akşam oradan Haydarpaşa'ya. Doktor Ekrem Şerif geldi. Kanımda acide urine ve kolesterolün normal olduğunu söyledi.

21 Ocak 1935, Pazartesi

Sabah tam zamanında Ankara'ya geldik. Bütün evdekileri ve akrabaları iyi bulduk. Ankara yine kar içinde. Gündüz -6.

Atatürk, İsmet İnönü İstanbul'a gittiler.

23 Ocak 1935, Çarşamba

Bütün gün kar yağdı. Hararet -6 olduğu hâlde baş ağrısı devam ediyor. Ortalık sene başından beri beyaz.

24 Ocak 1935, Perşembe

Bugün kar yağmıyor. Mamafih ortalık bembeyaz. Başbakan İsmet İnönü bugün İstanbul'dan geldi.

25 Ocak 1935, Cuma

Hava biraz kırıldı. Soğuk -4'tür. Bugün ilk defa olarak sokağa çıktım. Neyyi-re'ye gittim. Biraz da karakola kadar gittim.

26 Ocak 1935, Cumartesi

Öğlen yemeğini Başbakan İnönü'nün evinde yedim. Dahiliye, Sağlık ve Maliye vekillerini orada gördüm. Öğleden sonra evde kaldım.

28 Ocak 1935, Pazartesi

Hava yine lodos. Yağmur yok. Karlar mütemadiyen eriyor. Abideye kadar gittim. Yoruldum. Nafia Vekâleti'ne uğradım. Neyyire ve Hakkı İstanbul'a gittiler.

31 Ocak 1935, Perşembe

Hava sabah yağışlıydı. Biraz kar yağdı, sonra eridi. Süleyman bugün geldi. İsmet İnönü, Recep Peker ve Şükrü Kaya İstanbul'a hareket ettiler. Suhunet [sıcaklık] +6.

1 Şubat 1935, Cuma

Evimdeyim. Hava sert ve soğuk, -4. Gündüz de hep sıfırın altında idi. Büyük Fırka Divanı'nın yarın sabah 2'de Dolmabahçe'de toplanması için davet vaki oldu. Ben özür diledim. Arkadaşların burada bulunanları dün gece gittiler.

3 Şubat 1935, Pazar

Hava soğuk devam ediyor. Kar yağıyor. Öğleden sonra kar var. Bugün ilk defa olarak şehre indim. Maliye, Başvekâlet, İnhisar ve Dahiliye'ye kadar giderek oralarda bulduğum müsteşarları ziyaret ettim. Kulübe de uğradım.

4 Şubat 1935, Pazartesi

Hava soğuk. Kar yağıyor. Bugün dışarıya çıkmadım. Arkadaşlar İstanbul'dan geldiler.

Şakir [Kesebir] Bey ile bayanı [Meliha Hanım] gece geldiler. Biraz görüştük.

5 Şubat 1935, Salı

Bugün de kar yağıyor. Hava soğuk. Sabah -11 idi. Biraz Sıdika'ya gittim. Hale uğradım. Kulübe ve Meclis'e gittim. Saylav namzed listesi ilave edildi. Sami Kastamonu'dan namzed gösterildi.

7 Şubat 1935, Perşembe

Sabah çıktım. İstasyona kadar gittim. General Kâzım Özalp'i karşıladık. Rana, Fuat Beylere uğradım. Ziraat Bankası'na uğradım. Biraz kulübe uğradım.

8 Şubat 1935, Cuma

Sabah sayılab seçimi için Belediye'ye gittim. Kâzım Özalp İzmir'e gitti. Öğleden sonra evden çıkmadım. İstirahat ettim.

9 Şubat 1935, Cumartesi

Bugün de Umumi Meclis intihabı için rey vermek üzere şehre indim. Öğleden sonra Meclis'e ve Fırka İdare Heyeti odasına uğradım.

Hava ısındı, +6.

11 Şubat 1935, Pazartesi

Bugün sabah Başbakan ile diğer vekiller İstanbul'dan geldiler. İstasyonda bulundum.

Öğlen yemeğini aşağıda yedim. Recep Peker'i Meclis'te gördüm.

12 Şubat 1935, Salı

Hava yağmurlu. Bütün gece yağmur yağdı. Öğleden sonra dışarıya çıktım. Meclis'e ve kulübe gittim. Gündüz İnönü'yü evinde ve dairede aradım, bulamadım. Gece o aradı ve eve gelerek 11'e kadar çalıştık. Sağlam gözümden emin olsa idim arz-ı hizmet [hizmet etmek] farz idi.

16 Şubat 1935, Cumartesi

Sabah General İzzettin Çalışlar geldi. Öğleden sonra çarşıya ve Meclis'e gittim. Hakkı Bey de İstanbul'dan geldi. Öğleden sonra çok kar yağdı.

17 Şubat 1935, Pazar

Öğleden sonra çıktım. Şûra azalarına uğradım. Oradan Fırka'ya gittim. Bay Cemil Uybadın ile çalıştık. Kulübe gittim. Bugün her taraf beyaz. Kısmen 8, eriyor.

18 Şubat 1935, Pazartesi

Ortalıktaki kar erimeye başladı. Öğleden evvel çıktım. Yemeği kulüpte yedim. Öğleden sonra Fırka Grubu odasında Bay C. Uybadın ile çalıştık. Akşam kulübe uğrayarak eve geldim.

19 Şubat 1935, Salı

Hava soğuk. Karlar erimekle beraber sıcak değil. Meclis'e, kulübe.

20 Şubat 1935, Çarşamba

Bugün soğuk bir şimal rüzgârı var. Biraz General İzzettin Çalışlar'a kadar gittim. Meclis'e, kulübe ve eve.

21 Şubat 1935, Perşembe

Öğleden sonra çıktım. C. Uybadin ile Başbakan'a gittik. Gece biraz kulüpte kaldım. General İzzettin Çalışlar da geldi.

22 Şubat 1935, Cuma

Bugün evden çıkmadım. Biraz bahçede gezdim. Şûra-yı Askerî'deki generaller bana iade-i ziyaret ettiler. Halkevleri açılma merasimine gidemedim.

23 Şubat 1935, Cumartesi

Dışarıya çıktım. Meclis'e kadar gittim. Bay C. Uybadin ile Recep Peker'e gittik. Kulûbe uğramadan eve geldim. Nezleliyim.

24 Şubat 1935, Pazar

Geceyi rahat geçirmedi. Öğleden sonra Recep Peker'in davetine vaktinde varmak için beşte çıktım.

28 Şubat 1935, Perşembe

Sabah çıktım. İstasyona gittim. Atatürk çiftliğe çıktı. Öğleden sonra Fırka içtimaı. Divan-ı Riyaset Büyük Millet Meclisi reisliğine beni namzed gösterdi. İntihaptan sonra Atatürk'e gittim. Teşekkür ettim. Bugün çok sıkıldığım ve pek çok terlediğim bir gün.

Gözlerimin vaziyetini şeflerim çok iyi bilirler. Demek ki Büyük Önder Atatürk bildiği hâlde böyle tensip etti [uygun buldu]. Devlet için böyle lüzum gördü. Onun kadar kimse uzak ve derin göremez. Kabul edip ihtiyatlı çalışmaktan başka çare yok. Allah utandırmasın.

1 Mart 1935, Cuma

Büyük Millet Meclisi bugün merasim ile açıldı. İntihabat yapıldı. Kürsüyü işgal ederken arkadaşlara teşekkür ettim. Reiscumhur intihabatı oldu. Atatürk'e yolda rastladım, beraber gittik. Bugün yoruludum.

2 Mart 1935, Cumartesi

Bugün biraz yorgunluğum geçti. Tebrikler ile vakit geçirildi. Gece İsmet İnönü evimdeydi.

3 Mart 1935, Pazar

Sabah Meclis'e gittim. Nafia'ya da uğradım. Öğleden sonra Meclis'te kaldım. Akşam üzeri kulüpte grup reis vekilleri ile encümenler hakkında görüştüm. Bugün ilk riyaset divanını topladım.

4 Mart 1935, Pazartesi

Bugün Başbakan'ı akşam üzeri gördüm, beraber kulüpten evine gittik. Şükrü Kaya da beraber. Gece on bire kadar kaldım. Gündüz Meclis'te biraz çalıştık.

5 Mart 1935, Salı

Bugün Fırka var idi. Fırka'dan sonra biraz kulübe uğrayarak eve geldim. Encümenler Fırka idare heyetince hazırlanacak.

6 Mart 1935, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri Atatürk'ü köşkünde ziyaret ettim. Eve geldim. Gündüz Meclis'te iş ile uğraştım.

7 Mart 1935, Perşembe.

Sabah Riyaset Konağı'nı dolaştım. Kabil-i ikamet olmadığını gördüm. Meclis'te. Birinci celseye H. Saka [Hasan Saka] riyaset etti. İkinci celseye ben çıktım. Celse arasında Fırka oldu. Japon büyükelçisini kabul ettim.

8 Mart 1935, Cuma

Öğleden sonraya kadar evde kaldım. Saat 16'da Çankaya'daki köşke Saadet ile beraber gittik. 18'e kadar kalıp ayrıldık.

9 Mart 1935, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Öğleden sonra da Meclis'te. Meclis'te Başbakan ile, Adliye vekili Şükrü Saraçoğlu ile görüştüm. On birde İtalya büyükelçisi geldi.

10 Mart 1935, Pazar

Sabah çıktım. Vasıf Çınar [Türkiye'nin Moskova büyükelçisi] geldi. İstasyona kadar gittim. Öğleden sonra 4'te Yugoslavya elçisi geldi. 6.30'da Atatürk'ü kulüpte yalnız gördüm. Meselelerimi arz ettim, emirlerini aldım.

11 Mart 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çarşıya uğradım.

12 Mart 1935, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Biraz generallere uğradım.

13 Mart 1935, Çarşamba

Meclis'e. Bugün heyet-i umumiyeye girerek oturdum. Ben reisin giremeyeceği kanaatinde değilim.

Çarşıdan öteberi aldık. Meclis 21 Mart'ta toplanacak.

15 Mart 1935, Cuma

Bayram. Öğlene kadar evde oturdum. Biraz Mareşal'e uğradım. Meclis'e gittim. Kulübe uğradım. İran sefaretine gittim. On bir buçukta ayrıldım. Çok sigara dumanı.

17 Mart 1935, Pazar

Meclis'e. Kulübe. Gece Başbakan'a kadar gittim. Hamdolsun kendisi iyi.

21 Mart 1935, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Irak elçiliğine kadar gittim. Gece kulüpte İnönü ve Çalışlar ile birlikte kaldım.

22 Mart 1935, Cuma

Evde. Öğleden sonra kulübe ve Vasıf Çınar'ı teşyî için istasyona kadar gittim.

23 Mart 1935, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün umumi heyet olmadı. Kulüpte İtalya büyükelçisi de bulundu.

24 Mart 1935, Pazar

Meclis'e. Akşam kulübe uğrayarak eve.

25 Mart 1935, Pazartesi

Meclis'e. Atatürk'ü görmek için Çankaya'ya. Nahid'in doğum günü, gece yarısına kadar hemşirede kaldık. General Çalışlar ve Sami de beraber.

26 Mart 1935, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Atatürk de Dil Kurumu'na geldi. İnönü ile beraber çıktık. İnönü'yü hâlsiz ve keyifsiz gördüm. Sıkıntısı olmadığını, fakat hâlsiz ve yorgun olduğunu söyledi.

27 Mart 1935, Çarşamba

Meclis'e. Bugün Bulgar elçisi Pavlof'u kabul ettim. Akşam üzeri kulübe uğrayarak eve geldim.

29 Mart 1935, Cuma

Öğleden sonraya kadar evde kaldım. İkinci üzeri heyet-i umumiye de bulunmak üzere kulübe gittim.

30 Mart 1935, Cumartesi

Meclis'e. Başbakan İnönü ile beraber ikinci üzeri kulübe gittik.

31 Mart 1935, Pazar

Meclis'e uğradım. İkinci üzeri kulübe.

2 Nisan 1935, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Çok yağmur yağıyor.

3 Nisan 1935, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Yağmur akşam üzeri kara çevirdi. Bütün gece kar yağdı.

4 Nisan 1935, Perşembe

Prof. Igersheimer geldi, muayene etti. Meclis'e. İsmet İnönü'yü Başvekâlet'te ziyaret ettim. Kulübe geldik ve ayrıldık. Atatürk Dil Kurumu'nda idi, görüşmedik.

5 Nisan 1935, Cuma

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra Dr. Refik Saydam geldi. Kulübe gitti. Başbakan'ı teşyî ettik.

6 Nisan 1935, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Cemal Bey'in ölen annesinin cenazesine gittim.

8 Nisan 1935, Pazartesi

Meclis'e. Dr. Tevfik Rüştü Aras'ı teşyi ettik. Eve.

9 Nisan 1935, Salı

Meclis'e. Fırka'da müzakere edilecek bir şey yok idi. 7.30'da Atatürk'e gittim. Fortrak yaptım [Alm. Vortrag: sunum, konuşma]. Ve eve geldim.

11 Nisan 1935, Perşembe

Meclis'e. İkinci üzeri Ankara Palas Oteli'ne uğradım. Bay Hüseyin Ragıp'ı [Baydur] bulamadım. Kart bıraktım.

14 Nisan 1935, Pazar

Meclis'e. Kulübe. A. Naci geldi. Bahçeyi gezdik. Alıp almayacağını Cuma'ya kadar söyleyecek imiş.

15 Nisan 1935, Pazartesi

Sabah istasyona kadar gittim. Başbakan geldi. Hamdolsun sıhhati iyi. Meclis'e. Kulübe.

16 Nisan 1935, Salı

Meclis'e. Başbakan ile biraz görüştük. Beraber kulübe gittik.

17 Nisan 1935, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Saadet'in altınlarını bankaya terhin [ipotek] ettik. Aldığımız parayı Nerime'ye verdik.

18 Nisan 1935, Perşembe

Meclis'e. Başbakan ile kulüpte kaldık. Vefa Bey evin muamelesini bitirdi.

20 Nisan 1935, Cumartesi

Sabahçıktım. Meclis'e. Hatem Hanım bu sabah geldi. Gece Halkevi'ne gittik.

22 Nisan 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Başbakan ile kulübe.

25 Nisan 1935, Perşembe

Meclis'e. Akşam Atatürk'e gittim.

26 Nisan 1935, Cuma

Evden çıkmadım. Beşte Atatürk'ün çayına gittik. Uluslararası Kadınlar Birliği Üyeleri ile görüştük, sekiz buçukta ayrıldık.

27 Nisan 1935, Cumartesi

Meclis'e. Riyaset divanında. Aras [Tevfik Rüştü] bugün geldi. Kulübe gittik.

28 Nisan 1935, Pazar

Evde, Meclis'te ve kulüpte. Bugün kendimi rahatsız hissediyorum.

29 Nisan 1935, Pazartesi

Meclis'te. Kulüpte. Nezleliyim. Göğsümde topladı.

1 Mayıs 1935, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Maaşımı aldım.

4 Mayıs 1935, Cumartesi

Bugün saat 9.15'de Nerime'nin erkek bir çocuğu oldu. Anne ve çocuk iyidir. Meclis'e. Kulübe.

5 Mayıs 1935, Pazar

Meclis'e. Kulübe. Gece Atatürk'e kadar gidip görüştüm.

6 Mayıs 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis'i 18 Cumartesi 15'de açmak üzere tatil ettik.

7 Mayıs 1935, Salı

Fırka yapamadık. Kongre hazırlıkları ile meşgul. Asbaşkanlığa ben ve Saffet Arıkan seçilecekmışiz.

8 Mayıs 1935, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Peker ve Arıkan ile kongre için görüştüm. Salon iyi hazırlandı.

9 Mayıs 1935, Perşembe

Saat 2'yi 15 gece Atatürk, İnönü ile Meclis'e geldiler. Gazinoyu dolaştı. Salona girip üyeler arasında oturdu. İnönü kongreyi açtı. Atatürk söylevini yaptı. Ben de ondan sonra intihabat yaptım.

10 Mayıs 1935, Cuma

Meclis'e kadar gittim. Kulübe de uğradım.

12 Mayıs 1935, Pazar

Meclis'e. Bugün de kurultaya ben riyaset ettim. Kurultaydan sonra kulübe gittim.

13 Mayıs 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kurultaya Arıkan riyaset etti. Program müzakere edilerek kabul olundu.

14 Mayıs 1935, Salı

Kurultaya bugün Arıkan riyaset etti. Tüzük (nizamname) müzakere edilerek kabul edildi.

15 Mayıs 1935, Çarşamba

Bu sabah 10'da kurultay açıldı. Ben riyaset ettim. Dilek Encümeni mazbatasını okundu. Çiftliğe gittim, Atatürk'ü gördüm.

16 Mayıs 1935, Perşembe

Bugün sabahleyin yine ben riyaset ettim. Öğleden sonra Arıkan riyaset etti. Kurultay 9.20 gece kapandı. Atatürk'e gittim. Dün verdiği emrin neticesini arz ettim.

17 Mayıs 1935, Cuma

Sabah migren ile kalktım. Sonra iyileştim.

İkinciüstü şarbayın [belediye başkanının] ziyafetine gittik. Atatürk de geldi. Çok terlediğim için Meclis'e gidip oturdum. 8'de Ankara İstasyonu'ndan kendisini esenle yola çıkardık. Esenle ve tam istirahat etmiş olarak avdet buyurur.

18 Mayıs 1935, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Yeni umumi idari heyetindeki arkadaşları tebrik için genel sekreterliğe gittim. Bütçe müzakeresine Çarşamba günü başlayacağız. Atatürk salimen İstanbul'a vardılar.

20 Mayıs 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çarşamba bütçe müzakeresi için toplanacağız. Sabah riyaset divanı toplandı.

21 Mayıs 1935, Salı

Meclis'e. Fırka içtimainda bulundum. Doğru eve.

22 Mayıs 1935, Çarşamba

Meclis'e. İkide celseyi ve bütçe müzakeresini açtım. 7.30'a kadar devam etti. Büyük Millet Meclisi, Riyaseticumhur, Divan-ı Muhasebat, Başvekâlet, Şûra-yı Devlet, İstatistik Umum Müdürlüğü, Diyanet İşleri Riyaseti bütçeleri müzakere ve kabul edildi.

23 Mayıs 1935, Perşembe

Meclis'te bütçe müzakeresi ve varidat kanunları. Nezlem tekrarladı.

Başbakan ile Orman Çiftliği'ne kadar gittik. Celâl Bayar'ın Tecim [ticaret] ve Endüstri Kurultayı üyelerine verdiği ziyafette bulunduk.

24 Mayıs 1935, Cuma

İkide Meclis binasında Türk Hava Kurumu (Tayyare Cemiyeti) Kongresi açıldı. Başbakan'dan sonra ben riyaset ettim.

25 Mayıs 1935, Cumartesi

Sabah İktisat Vekâleti'ne, öğleden sonra Tayyare Cemiyeti binasına ve Meclis'e. Masraf bütçeleri bugün bitti. Başbakan ile kulübe kadar gittik.

26 Mayıs 1935, Pazar

Meclis'e. Bugün bütçe konuşması bitti ve kanun kabul edildi. Fırka yapıldı. Tayyare Tehlikesi'ni bilen aza işini konuştu. Her mebus 50 lira vererek üye olacak. Türk Kuşu için ayrıca 12'şer lira verilecek.

28 Mayıs 1935, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka'da tuzun üç kuruşa indirilmesi hakkında Başbakan'ın izahatı dinlendi ve alkışlandı.

30 Mayıs 1935, Perşembe

Meclis'e. Meclis'ten çok geç çıktık. Doğru eve.

31 Mayıs 1935, Cuma

Evdeyim. Akşam üzeri kulübe gittim. Başbakan ile geç vakte kadar kaldım. Bugün de misafirler var idi.

1 Haziran 1935, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Birde çıktım. Eve gittim. Kulüpte biraz kaldım.

2 Haziran 1935, Pazar

Evde. Sabah yine misafir vardı. Öğleden sonra Başbakan'a gittim. Üçte Vasıf Çınar'ın Moskova'da apandisit krizinden ansızın öldüğü fena haberini aldık. Gece Başbakan'ı yalnız bırakmadım.

4 Haziran 1935, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Bugün Atatürk İstanbul'dan geldi. Çiftlikte indiler. Biz de çiftliğe kadar gittik.

5 Haziran 1935, Çarşamba

Meclis'e. Umum içtima. Kulübe. Eve.

6 Haziran 1935, Perşembe

Meclis'e. Kulüpte kalmadan eve geldim. Abdurrahman Naci Demirağ geldi. 7.000 lirayı tediye etti. Ferağı [feragat işlemlerini] geçen hafta yapmış idim. Büyükesad'daki tarlamı Hilâl-i Ahmer'e teberru ettim [bağışladım]. Taktirini verdim.

7 Haziran 1935, Cuma

Meclis'e. Heyet-i umumiyyeye. Şakir'in büyük bir kaza geçiren büyük oğlundan dolayı Şakir'in evine gittim. Eve geldim. Aldığım paradan bugün borçlarımı vermeye başladım.

8 Haziran 1935, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Vasıf Çınar'ın cenaze töreninde bulundum. Mezara kadar gittim. Çok yoruldum ve terledim. Doğru eve geldim. İstirahat ettim.

9 Haziran 1935, Pazar

Dünden yorgun idim. 5'te Başbakan'a gittim. Hamdolsun iyileşti. Kulübe uğradım. Dr. Saydam ile İnönü de sonradan geldiler. Yemekten evvel eve geldim.

10 Haziran 1935, Pazartesi

Meclis'e. Cuma veya Cumartesi için tatil düşünülüyor.

11 Haziran 1935, Salı

Meclis'te ve Fırka'da. Başbakan ile kulüpte.

12 Haziran 1935, Çarşamba

Meclis'te. İnönü, Peker ile görüştük. Atatürk'e gittim, konuştuklarımızı arz ettim. Kabul buyurdular ve muvafık [uygun] buldular. Raif Efendi'nin mektubunu da takdim ettim.

13 Haziran 1935, Perşembe

Meclis'te. Encümenler faaliyetlerini bitirdiler. Yarın müzakeratı intaca [sonuçlandırmaya] çalışacağız.

14 Haziran 1935, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Birbiri arkasında üç celse yaptık. Tam seizde, Birinci Teşrin'in [Ekim'in] birinci günü toplanmak üzere yaz tatili yaptık. Çok terledim ve yoruldum. Atatürk gezmede olduğu için telefonla yaverine malumat verdim.

15 Haziran 1935, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Öğleden sonra kulübe uğradım.

20 Haziran 1935, Perşembe

Meclis'e uğradım. Necdet'in ameliyatı biraz tehlikeli oldu.

21 Haziran 1935, Cuma

Öğleden sonra Meclis'te. Yeni Çek sefirini kabul ettim. Sabah Necdet'i gördüm. Bugün daha iyi.

22 Haziran 1935, Cumartesi

Bugün öğleden sonra çıktım ve hastanede Dr. İbrahim Tali Bey'i ziyaret ettim. Kulübe. Başbakan da geldi, görüştük.

23 Haziran 1935, Pazar

Yalnız akşam üzeri kulübe gittim. Başbakan da geldi.

24 Haziran 1935, Pazartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra kulübe gittim.

25 Haziran 1935, Salı

İkinci üzeri biraz çıktım. Başvekâlet binasındaki arkadaşları ziyaret ettim. Başbakan, Atatürk'te idi. Kulübe gittim.

27 Haziran 1935, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe ve Atatürk'ü uğurlamak için istasyona gittim. Allah sağlık ile kavuştursun, âmin.

28 Haziran 1935, Cuma

Sabah çıktım, öteberi aldım. Öğleden sonra kulübe ve Zekai Apaydın ile Kâzım Özalp'i uğurlamak için istasyona.

29 Haziran 1935, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Keçiören'e, Ana Kucağı'na ve kulübe. Gece yarısı İnönü'yü Ankara İstasyonu'ndan uğurladık.

1 Temmuz 1935, Pazartesi

Sabah ve Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Çarşıdan öteberi aldım.

2 Temmuz 1935, Salı

Öğleden sonra karım ve yeğen ve torunlarımla çiftliğe kadar gittim.

7 Temmuz 1935, Pazar

Akşam üzeri çıktım. İnönü'den Bitlis'ten telgraf aldım. Tahsin Uzer de bir telgraf yazdı.

9 Temmuz 1935, Salı

Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Akşam üzeri yağmur yağmaya başladı. Gece de yağdı.

10 Temmuz 1935, Çarşamba

Nezihe, Hakkı Bey ile İstanbul'a gitti. Sabah çıkmadım. Yağmur sabah da fıslalar ile yağdı. Öğlen üzeri şiddetlendi ve sel yaptı. Vekâletlerin mahzenlerine, Kızılay'ın bahçesine sular girdi. Akşam geri çekildi.

15 Temmuz 1935, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e gittim. Akşam kulübe uğradım. Şükrü Kaya İstanbul'a gitti.

16 Temmuz 1935, Salı

Sabah biraz çıktım. Belediye Bankası'na Süleyman Bey'e uğradım. Akşam kulüpte bulundum.

17 Temmuz 1935, Çarşamba

Bu sabah kestör [yönetim memuru] Mehmet Ali Okar (Çoruh sayılavı) ansızın kalp sektesinden öldü. Allah iman-ı kâmil versin. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim.

18 Temmuz 1935, Perşembe

Sabah cenazeye gittim. Mezarlığa kadar refakat ettim. Sabah çıkmadım. Akşam biraz kulübe gittim.

19 Temmuz 1935, Cuma

Akşam altıda çıktım. Kulübe gittim. Bugün pek sıcak. Baş ağrısı tuttu. Yemek yemeden yatıttım. Başbakan dün Erzurum'a vardılar.

21 Temmuz 1935, Pazar

Bugün Nerime evine taşındı. Eve uğradım. Ev iyi olmuş. Güle güle otursunlar. Aşağıya kadar indim, kimse olmadığından eve döndüm. Bizim kapı yapılıyor.

22 Temmuz 1935, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Öteberi aldım. Kulübe uğradım. Eve geldim.

8 Ağustos 1935, Perşembe

Akşam üzeri kulübe kadar gittim. Başbakan sıhhatle İstanbul'a geldiler.

27 Ağustos 1935, Salı

Akşam üzeri biraz çıktım. Kâzım Özalp'e kadar gittim.

28 Ağustos 1935, Çarşamba

Akşam üzeri biraz çıktım. Dr. Refik de geldi.

29 Ağustos 1935, Perşembe

Akşam üzeri biraz çıktım. Arıkan da geldi. Muhlis sabah Samsun tarikiyle seyahate çıkıyor.

30 Ağustos 1935, Cuma

Kâzım Özalp'i tebrike gittim. Başbakan'ı sordum. Hamdolsun iyidir. Hararet 37,7. Nabız 94.

13 Eylül 1935, Cuma

Akşam üzeri biraz çıktım. Şükrü Saraçoğlu'nu gördüm. Başbakan'ın iyi olduğunu söyledi.

20 Eylül 1935, Cuma

Akşama doğru Meclis'e kadar gittim. Dr. Refik Saydam bu akşam İstanbul'a gitti.

22 Eylül 1935, Pazar

12'yi altı gece Atatürk, İnönü ve diğer bakanlar İstanbul'dan Çiftlik istasyonuna geldiler. İnönü ile eve geldik. Öğle ve akşam yemeklerini beraber yedik. Bakanları da evde topladı, görüştü.

24 Eylül 1935, Salı

Öğleden sonra çıktım. Bugün Başbakan'ı göremedim. Sami Çölgeçen'in [Mehmet Sami Üründül] Çankırı'da ani hastalandığına dair vali ve belediye reisinin telgrafları.

25 Eylül 1935, Çarşamba

Öğleden sonra çıktım. Meclis'e uğradım. Recep Peker bugün geldi. Yerinde bulamadım.

26 Eylül 1935, Perşembe

Öğleden sonra Meclis'e gittim. İnönü'yü akşam kulüpte gördüm, görüşmedik.

27 Eylül 1935, Cuma

Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. İnönü ile Meclis ruznamesi hakkında görüştüm.

28 Eylül 1935, Cumartesi

Öğleden sonra çıktım. Kulüpte İnönü ile görüştüm.

30 Eylül 1935, Pazartesi

Öğleden evvel ve sonra Meclis'e gittim. 7'de Atatürk'e gittim, fortrak verdim.

1 Ekim 1935, Salı

Bugün 15'te Meclis'i açtım. Ekseriyet var idi. Arkadaşların çoğu gelmiş idi.

5 Ekim 1935, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis'ten sonra Fırka. Tevfik Rüştü Aras izahat verdi.

6 Ekim 1935, Pazar

Evlendiğim gün. 28 seneyi bitirdik, 29'a girdik. Akşam üzeri biraz kulübe kadar gittim.

7 Ekim 1935, Pazartesi

11'de Halkevi'ne, Tıp Kongresi'nin küşadında [açılışında]. 12'de sergide. Meclis'e ve kulübe. Dr. Tevfik Rüştü Aras bugün tekrar Cenevre'ye gitti.

8 Ekim 1935, Salı

Fırka'ya. Müzakere edilecek mevzu yok idi.

15 Ekim 1935, Salı

Fırka oldu. Başbakan hükümetin hazırladığı kanunlar ve harici siyaset hakkında izahat verdi. Akşam üzeri kulübe.

18 Ekim 1935, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Atatürk'e fortrak verdim. İnönü ile biraz görüştüm.

20 Ekim 1935, Pazar

Bugün sayım günü. Top tam ikiyi beş geçe atıldı. Gece radyoda Ankara şehrinin nüfusunun 123.000 olduğu söylendi.

21 Ekim 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. İnönü ile kulüpte beraber idik.

22 Ekim 1935, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Gelecek Fırka içtımının 31 Birinci Teşrin'de [Ekim] saat 11'de olacağı söylendi.

24 Ekim 1935, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Uraylar [belediyeler] Kongresi'nin açılmasında bulundum.

25 Ekim 1935, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Meclis'in gelecek Cuma toplanması kararlaştırıldı.

27 Ekim 1935, Pazar

Öğleden sonra Uraylar Kongresi'nde bulundum. Halkevi'nde toplanan vekiller heyetinde de bulundum.

28 Ekim 1935, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Bayram başladı. Kulübe kadar gittim.

29 Ekim 1935, Salı

Bayram [Cumhuriyet Bayramı]. Öğleden sonra Meclis'te. Atatürk'ü kutladık. Üçte stadyumda merasim başladı. Çok güzel oldu. Yoruldum. Gece erken yattım.

30 Ekim 1935, Çarşamba

Bayram. Öğleden sonra İnönü'ye gittim. Orada yemek yedim. Gece 11'e kadar oturduk. Peker, Tunca [Ahmet Cemal], Arıkan, Sarar ve Alpaya da bulundu. Yarınki Fırka'yı konuştuk.

31 Ekim 1935, Perşembe

Sabah 11'de Fırka. Divan-ı Riyaset ve Fırka Grup İdare Heyeti intihap edildi. Maske fabrikasına gittik. Altıda Atatürk'e gittim. Şükran ve minnetlerimi sundum. 7.30'da eve geldim.

1 Kasım 1935, Cuma

Meclis'e. Atatürk nutkunu söyledi. İntihap yapıldı. Başkanlığa müttefikan seçildim. Allah utandırmasın, âmin. 329 rey.

6 Kasım 1935, Çarşamba

Meclis'e. Encümenlerin intihabı. Kulübe.

13 Kasım 1935, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Umumi heyette Sanction Kanunu müzakeresi.

14 Kasım 1935, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İnönü ile beraber idik.

17 Kasım 1935, Pazar

Kulübe. Akşam Atatürk'e maruzatta bulundum. Başbakan Afyon'a giderse bana da müsaade buyurdu.

20 Kasım 1935, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Kalariferden dolayı önümüzdeki Cuma ve Cumartesi günleri celse yapmamak için karar alındı.

23 Kasım 1935, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra kulübe.

26 Kasım 1935, Salı

Fırka'ya. İnönü bu gece Bursa ve İstanbul'a gittiler.

27 Kasım 1935, Çarşamba

Meclis açıldı. Ekseriyet oldu ve içtima yapıldı. Ramazan'ın ilk günü. Gece 10'da Norveç sefirinin evine kadar gittim.

28 Kasım 1935, Perşembe

Meclis'e. Gece iftardan sonra kulübe.

3 Aralık 1935, Salı

Fırka'da konuşulacak bir şey yok idi.

4 Aralık 1935, Çarşamba

Meclis'e. Meclis'te ruznamede [gündemde] bir şey yok idi. Kulübe uğradım.

5 Aralık 1935, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece 7.30'da Atatürk'e kadar gittim. Fortrak verdim.

7 Aralık 1935, Cumartesi

Sabah çıktım. Bugün sabah Başbakan İnönü İstanbul'dan geldi. Öğleden evvel kendilerini ziyaret ettim. Gece evinde yapılan Heyet-i Vekile'de bulundum.

10 Aralık 1935, Salı

Fırkaya. İnönü'nün izahatı. Gece Bulgar sefirinin briç prolongé'sinde [uzun süren oyun anlamında].

11 Aralık 1935, Çarşamba

Meclis'e. Mecdi Boysan'ın ham petrol mazbatası müzakere edildi. Kulübe.

12 Aralık 1935, Perşembe

Meclis'e. Halkevi'ne. Tasarruf Haftası başlangıcı. İnönü'nün nutku. Prof. Igersheimer geldi, muayene etti. Sağı iyi buldu. Sol aynı vaziyette.

16 Aralık 1935, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Şakir Bey'de, iftarda.

18 Aralık 1935, Çarşamba

Meclis'e. Sami'de, iftarda. Gece kulübe gittim. İlk kar, fakat eridi.

19 Aralık 1935, Perşembe

Meclis'e. Başbakan ile tatil hakkında görüştüm. Kulübe.

20 Aralık 1935, Cuma

Meclis'e. Akşam Atatürk'e kadar gidip fortrak verdim. Tatili kararlaştırdık.

21 Aralık 1935, Cumartesi

Meclis'e. Gece çıkmadım. Şakir Beyler yemekte bizde idi.

23 Aralık 1935, Pazartesi

Meclis'e. Heyet-i umumiyede. Akşam üzeri kulüpte.

24 Aralık 1935, Salı

Fırka'da. Şükrü Kaya siyaset-i hariciye hakkında izahat. Başbakan ile beraber idik.

25 Aralık 1935, Çarşamba

Meclis'e. İkinci Kânun'un [Ocak] üçüncü Cuma günü toplanmak üzere tatil.

27 Aralık 1935, Cuma

Şeker Bayramı. Sigara dumanları biraz rahatsız etti. Mareşal'den başka hiçbir yere gitmedim. Meclis'te. Kulüpte.

28 Aralık 1935, Cumartesi

Bayramın ikinci günü. Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim.

29 Aralık 1935, Pazar

Bayramın ikinci günü. Meclis'e kadar gittim. Ondan sonra kulüpte kaldım.

31 Aralık 1935, Salı

Biraz Meclis'e uğradım. Akşam üzeri İnönü eve geldi. O gittikten sonra biraz kulübe de uğradım.

1936

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1935 yılında toplanan Dördüncü Büyük Kurultayı'nda başlatılan süreç 1936 yılında tamamlanmış ve parti-devlet bütünleşmesi sağlanmıştır. 15 Haziran'da parti genel sekreteri Recep Peker Atatürk tarafından görevden alınmış, 18 Haziran'da başbakan İsmet İnönü imzasıyla yayımlanan bir genelge ile İçişleri Bakanlığı ve CHP genel sekreterliği birleştirilmiş, valiler parti il başkanlıklarını devralmış, genel müfettişlere devlet işleriyle birlikte parti örgütünü denetleme görevi verilmiştir. Abdülhalik Renda'nın notlarından bu genelgenin 15 Haziran'daki Bakanlar Kurulu toplantısında hazırlandığı anlaşılmaktadır. Önceki yıl TBMM başkanlığına seçilen Renda 1936'da bu görevine devam etti. Bu yıl, Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliğini artıran Montrö Antlaşması imzalandı.

[Defterin ilk sayfaları]

936'ya borçsuz girdim. Banka kasasındaki dahili istikraz [iç borçlanma] tahvillerimin kime ait olduğu zarflarda ve defterde yazılıdır. Bu seneyi de geçen sene gibi iyi geçirmeyi ve yardımlarıma devam edebileceğimi Allah'ın inayet ve tevfiğiyle umud ediyorum.

1.1.1936

M.A. Renda

Bu seneyi iyi geçirdim. Allah'ın inayetiyle yardımlarıma devam ettim. Borç yapmadım. Sıhhatimiz de iyi geçti. İstanbul'a kadar yazın bir seyahat yaptık. İnşallah önümüzdeki seneyi de iyi geçiririz.

31.12.1936

M.A. Renda

1 Ocak 1936, Çarşamba

Senenin ilk günü. Meclis'e kadar gittim. Akşam üzeri kulübe uğradım.

3 Ocak 1936, Cuma

Ekseriyet var idi ve fazla idi. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım.

4 Ocak 1936, Cumartesi

Sabah çıktım. Meclis'e uğradım. Öteberi aldım. Dört buçukta çıktım, biraz kulübe uğradım.

6 Ocak 1936, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe uğradım. Meclis'te İnönü'yü ayakta gördüm.

7 Ocak 1936, Salı

Fırka'ya. Akşam kulübe. İnönü'ye. Rauf [Orbay] için sordum. Refik Konya'ya [Koraltan] da bir iş verilmesini rica ettim.

8 Ocak 1936, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Refik Konya [Koraltan] geldi. Listeye girmediğini söyledim.

9 Ocak 1936, Perşembe

Meclis'e uğradım. Halkevi'ne gittim. Tarih, Coğrafya ve Dil Fakültesi'nin açılış töreninde bulundum. Atatürk de töreni şereflendirdiler.

11 Ocak 1936, Cumartesi

Sabahleyin Meclis'e uğradım. Hale gittim, öteberi aldım. Akşam üzeri öteberi aldım.

12 Ocak 1936, Pazar

Öğleden sonra çıktım. Kulübe uğradım. İntihabat yapıлып bitti. Fırkamız namzedleri kazandı. Şükrü Kaya İstanbul'a gitti.

14 Ocak 1936, Salı

Fırka'ya. Müzakere edilecek bir şey olmadığından celse açılıp kapandı. Akşam üzeri İngiliz sefirinin çayında bulundum.

18 Ocak 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Öğleden sonra kulübe. Yusuf'un rahatsızlığı devam ediyor. Sağ gözümde katarakt başladı.

19 Ocak 1936, Pazar

Sabah kızlarımıza gittik. Yusuf'un rahatsızlığının kızamık olduğu anlaşıldı. O yoldan tedavisine başlandı. Başbakan'ın Tekaüd Kanunları hakkındaki tezkeresi.

20 Ocak 1936, Pazartesi

Sabah Meclis'e. 15'te hastaneye. Kataraktın dekolmandan ileri geldiği anlaşıldı. Diğer göz ile alakadar değil. Meclis'e. Zekai Apaydın bugün gitti.

21 Ocak 1936, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Yusuf'un kızamığı seyrini yapıyor. Atatürk de kulübe geldiler. Orada kendilerini gördüm.

22 Ocak 1936, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün çoktandır gelmeyen migren tuttu. Akşam bir şey yemedim. Dışarıdan gelir gelmez yattım.

26 Ocak 1936, Pazar

Sabah çocuklara uğradım. Akşam üzeri İnönü gitti.

27 Ocak 1936, Pazartesi

Meclis'e. Yunan sefirini kabul ettim. Kulübe.

28 Ocak 1936, Salı

Meclis'e. Fırka'da bir şey yok. Kulübe. Eve.

2 Şubat 1936, Pazar

Sabah hemşirelere, torunlara. Öğleden sonra Musiki Muallim Mektebi'ne ve kulübe.

4 Şubat 1936, Salı

Fırka'ya. Başbakan ile görüştüm. Meclis'e tatil verilmesini Atatürk ile muvafık gördüler. Atatürk'e maruzatta bulundum. Tatili tensip buyurdular [uygun buldular].

5 Şubat 1936, Çarşamba

Meclis'e. Yarın içtima için karar alındı.

6 Şubat 1936, Perşembe

İkide içtimai ettik. Dörtte Meclis bitti. Mart'ın on birinci Çarşamba günü toplanacağız.

8 Şubat 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra kulübe. 8'de Atatürk Ankara İstasyonu'ndan hareket buyurdu. Teşyî ettik. Bedi Bey geldi.

10 Şubat 1936, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. İnönü ile görüştük. Kulübe uğradım. Orgeneral İzzettin Çalışlar geldi.

12 Şubat 1936, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. General İzzettin Çalışlar öğlen yemeğinde bizde idi.

13 Şubat 1936, Perşembe

Öğleden sonra biraz generallere uğradım. Meclis'e. Kulübe.

14 Şubat 1936, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e. Akşam Polonya sefaretine gittim. Yemekten evvel ayrıldım.

15 Şubat 1936, Cumartesi

Sabah biraz Meclis'e uğradım. Hale kadar gittim. Öğleden sonra kulübe. Bedi öğleyin bize geldi, bu gece gitti.

16 Şubat 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Musiki Muallim Mektebi ve kulübe.

17 Şubat 1936, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e, sonra kulübe. Suikast mahkemesi bitti. Bugün karar tefhim edilecek [açıklanacak].

18 Şubat 1936, Salı

Ulus'ta maznunların [sanıkların] hepsinin beraat ettiklerini okudum. Aman'dan gelenler de. Öğleden sonra Meclis'e gittim. Ali Saip geldi. İnönü de Meclis'e geldi. Ali Saip'i dinledi. Akşam üzeri kulübe uğradım.

19 Şubat 1936, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. İnönü ve Saraçoğlu'nu teşyî ettik. İkisi de İstanbul'a gittiler. Cevdet Tahir sabah uğradı. Bu akşam gideceğini söyledi.

23 Şubat 1936, Pazar

Öğleden sonra Halkevi'ne. Kulübe. Gece, yarın İnönü'nün geleceği anlaşıldı.

24 Şubat 1936, Pazartesi

Sabah 10.30'da Başbakan İstanbul'dan geldi. İstasyonda karşıladık. Atatürk'ü sakın ve iyi bıraktığını söyledi. Sevindim. Sabah Meclis'e, öğleden sonra kulübe.

25 Şubat 1936, Salı

Sabah çıkmadım. 15'te İnönü, Heyet-i Vekile'ye giderken uğradı. Bir çeyrek kadar konuştuk. Meclis'e ve kulübe uğradım.

26 Şubat 1936, Çarşamba

Meclis'e. Orduevine.

29 Şubat 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başbakan, Orgeneral İzzettin Çalışlar da var idi.

1 Mart 1936, Pazar

Sabah yürümeye çıktık. Öğleden sonra Musiki Muallim Mektebi konserine. Öğleden sonra kulübe. Başbakan ile beraber.

4 Mart 1936, Çarşamba

Bayram. Sabah evde kaldım. Meclis'e. İnönü ile kulübe.

5 Mart 1936, Perşembe

Bayram. Bu akşam İnönü İstanbul'a gitti.

8 Mart 1936, Pazar

Öğleden sonra çıktım ve kulübe uğradım. Ağaçların aşıları yapıldı.

9 Mart 1936, Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e uğradım. Öğleden sonra kulübe de uğradım.

10 Mart 1936, Salı

Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe kadar gittim. Atatürk bugün İstanbul'dan yola çıktılar.

11 Mart 1936, Çarşamba

Atatürk, Başbakan İnönü, Kaya bugün 10.30'da İstanbul'dan geldiler. İstasyonda bulundum. Öğleden sonra 15'te Meclis açıldı. Kulübe uğradım.

12 Mart 1936, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Akşam üzeri kulübe uğradım.

17 Mart 1936, Salı

Fırka'ya. Amerika büyükelçisini kabul ettim. Akşam üzeri kulübe.

22 Mart 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğlen yemeğini General Çalışlar ile beraber yedik. Akşam üzeri kulübe uğradım.

23 Mart 1936, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Gece yarısına on dakika kala İnönü'yü Afyon Karakaya yolu için teşyî ettik.

24 Mart 1936, Salı

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Hamdolsun Atatürk bugün çok iyi. Hararet 36,5.

26 Mart 1936, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Gazi Lisesi'nden Sırrı'ya gelen mektup. İnönü 9.30'da Ankara İstasyonu'na geldi.

27 Mart 1936, Cuma

Meclis'e. Başbakan ile Millî Müdafaa Vekâleti'nde. Biraz da kulübe uğradım.

31 Mart 1936, Salı

Meclis'e. Fırka olmadı. Akşam üzeri Başbakan ve Şûra azaları ile beraber Özalp'te.

1 Nisan 1936, Çarşamba

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Maaşlarımı aldım.

2 Nisan 1936, Perşembe

Meclis'e. Akşam İnönü'nün çayında. Şûra azaları ile beraber.

3 Nisan 1936, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam Mareşal Çakmak'ın çayında. Şûra azaları ile beraber.

4 Nisan 1936, Cumartesi

Meclis'e. Akşam Norveç sefirinin çayında.

5 Nisan 1936, Pazar

Kulübe. Atatürk geldi. Fortrak verdim. Epeyi konuştuk.

7 Nisan 1936, Salı

Fırka'ya. Dr. Aras bugün geldi ve Fırka'da izahat verdi. Akşam üzeri kulübe.

10 Nisan 1936, Cuma

Meclis'e. Fırka'ya. Boğazlar meselesinin müzakeresi için devletlere müracaata karar verildi.

11 Nisan 1936, Cumartesi

Meclis'e. Beşte Halkevi'ne konferansa. Atatürk de teşrif ettiler.

14 Nisan 1936, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Fırka'ya ve Halkevi'ndeki konsere.

15 Nisan 1936, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Akşam üzeri Atatürk hazretlerine fortrak verdim. Başbakan'ın mütalaasını muvafık gördüler.

19 Nisan 1936, Pazar

Sabah kızım Nezihe'ye uğradım.

21 Nisan 1936, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Öğleden sonra kulübe.

22 Nisan 1936, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra tatil. Kulübe.

23 Nisan 1936, Perşembe

Çocuk Bayramı. Saffet'in [Tarı] yıldönümü. Öğleden sonra çocuklar geldi. Bizimkiler de hep bizde. Akşam üzeri kulübe.

24 Nisan 1936, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Mualla bugün İstanbul'a gitti.

25 Nisan 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başbakan ile beraber.

26 Nisan 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Başbakan ile beraber.

27 Nisan 1936, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bu sabah Neyyire'nin apandisit operasyonu Numune'de Ömer Vasfi [Aybar] tarafından yapıldı.

28 Nisan 1936, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Başbakan ile beraber.

30 Nisan 1936, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Neyyire bugün iyidir.

1 Mayıs 1936, Cuma

Bahar Bayramı. Sabah çocuklarımla evlerine uğradım. Saadet ile çarşıya gittik. Akşam kulübe.

2 Mayıs 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. İkinci üzeri kulübe. Başbakan ile beraber.

3 Mayıs 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Başbakan da geldi.

4 Mayıs 1936, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Başbakan'ı Meclis'te gördüm. Anderson'un şimendifer tek-lifini okuduk.

5 Mayıs 1936, Salı

Fırka'ya. Fırka'dan sonra Başbakan ile kulübe. Kanımı tahlil ettirdim. Acide urine fazla. Perhiz lazım.

10 Mayıs 1936, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına ve kulübe. Atatürk kulübe arz etti.

11 Mayıs 1936, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri Başbakan ile kulübe.

12 Mayıs 1936, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka'dan sonra Başbakan ile biraz görüştüm. Kulübe.

13 Mayıs 1936, Çarşamba

Sabah 8'de hususi bir tren ile Başbakan ve bakanlar ile beraber Kırıkkale'ye. Akşam 19.40'ta Ankara'ya döndük.

14 Mayıs 1936, Perşembe

Meclis'e. Başbakan ile kulübe. Eve. Doktor siyatik de olabilir demiş.

15 Mayıs 1936, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Meclis'te Maliye Tetkik Kurulu münakaşaları. İnönü'nün Meclis'ten sonra beyanatı. İran büyükelçisini kabul.

16 Mayıs 1936, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam 8.20'de Atatürk'ü istasyonda selametledik. Afiyetle gidip gelsin.

19 Mayıs 1936, Salı

Sabah Mektepliler Bayramı'na. Öğleden sonra Fırka'ya ve kulübe.

20 Mayıs 1936, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Başbakan beraber.

21 Mayıs 1936, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Akşam kulübe. İnönü ile beraber.

23 Mayıs 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra çocuklar ile beraber çiftliğe ve kulübe.

25 Mayıs 1936, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra bütçe müzakerelerine başlandı. Ben riyaset ettim. 7 bütçe bugün müzakere edildi.

26 Mayıs 1936, Salı

Bugün Fırka olmadı. Bütçe müzakeresine devam edildi.

27 Mayıs 1936, Çarşamba

Bütçe müzakeresine devam. Akşam üzeri Başbakan ile kulübe gittik.

28 Mayıs 1936, Perşembe

Bütçe kanununun sonu. Başbakan'ın nutku. İtimad reyî, 305 mevcudu ile müttefikan. Nutuk çok mühim. Pek çok alkış aldı.

30 Mayıs 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başbakan ile beraber.

31 Mayıs 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. At yarışlarından sonra Başbakan da geldi.

1 Haziran 1936, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Başbakan ile beraber.

5 Haziran 1936, Cuma

Meclis'e. Gelecek Cuma günü Meclis'i tatil için Atatürk ile muhabere [yazışma]. İnönü ile görüştüm. Akşam kulüpte beraber.

6 Haziran 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra resim sergisi töreninde bulundum. Akşam üzeri İnönü ile kulüpte.

7 Haziran 1936, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Rana [Tarhan] Bey ile Muhlis Bey'i ziyaret ettim. Akşam Başbakan ile kulüpte.

9 Haziran 1936, Salı

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Bugün Atatürk geldi. İstasyondan Hariciye konağına. Heyet-i Vekile'de ben de, Mareşal de bulunduk.

11 Haziran 1936, Perşembe

Meclis'e. Başbakan ile kulübe.

12 Haziran 1936, Cuma

Meclis'e. Bugün ben riyaset ettim. 1.11.936'da toplanmak üzere tatil. Akşam Başbakan ile kulübe.

13 Haziran 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başbakan ile.

14 Haziran 1936, Pazar

At yarışlarına. Kulübe. Başbakan ile.

15 Haziran 1936, Pazartesi

Sabah gazete R. Peker'in Atatürk tarafından genel sekreterlikten affedildiğini yazdı. Atatürk tam 12'de hareket etti. Peker, Saraçoğlu, Saka, kulübe. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe uğradım. İnönü ile ancak 9'dan sonra evimde görüşebildik.

16 Haziran 1936, Salı

Dün vekiller toplantısında Fırka için bir karar düşünülmüştü. Gelen cevaptan dolayı neşir edilemedi. Muhabere devamda. Suat, Nusret ve Osman Beylerle öğle yemeğini evde yedik.

17 Haziran 1936, Çarşamba

Sabah İnönü geldi. Tayyare ile, yanında Kaya, Saraçoğlu ve Çetinkaya olduğu hâlde, Reisicumhur hazretlerine gideceğini söyledi. 10'da teşyî ettik. Bugün Suat Bey'i teşyî için çıktım. Evimde istirahat.

18 Haziran 1936, Perşembe

Sabah hastanede metabolizma yaptırdım. Öğleden sonra çıktım. 15'te tayyare alanında İnönü ve refiklerini istikbal ettik. İyi geldiler. İnönü ile eve kadar geldik. Memnun gördüm.

19 Haziran 1936, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Meclis'e ve kulübe. Metabolizma raporunu daha almadım.

20 Haziran 1936, Cumartesi

Yalnız öğleden sonra biraz çıktım. Kulübe gittim. Metabolizma raporunu aldım. Hamdolsun iyi.

21 Haziran 1936, Pazar

Öğleden sonra çıktım. Kulüpte Başbakan ile görüştüm.

22 Haziran 1936, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe. Başbakan da beraber.

23 Haziran 1936, Salı

Öğleden sonra kulübe. Akşam üzeri Başbakan'ın yanına.

28 Haziran 1936, Pazar

Öğleden sonra çocuklar ile Eti Mesud'a kadar gittim. Başbakan'ın apansız İstanbul'a tayyare ile gittiğini gece Dr. Zeki Pamir'den [Zeki Hakkı Pamir] anladım. Kulübe de uğradım.

30 Haziran 1936, Salı

Öğleden sonra çıktım. Başbakan'ı istikbal ettik. Kulübe uğradım. Hamdi Arpağ ile ailesi ve Samiler bu gece gittiler.

1 Temmuz 1936, Çarşamba

Öğleden sonra çıktım. Meclis'e gidip işlerimi gördüm. İnönü'yü akşamüstü gördüm.

2 Temmuz 1936, Perşembe

Öğleden sonra Başyaver Celâl Bey'e (24578) telefon ettim. Atatürk'ten 15, 20 gün doktorlara muayene için izin istedim. Müsaade buyurdular. İnşallah Pazar günü gideriz. Kulübe uğradım.

4 Temmuz 1936, Cumartesi

Öğleden sonra kulübe uğradım. Başbakan ile kulüpte ve kulüpten sonra görüşüm.

5 Temmuz 1936, Pazar

Ekspres ile Ankara'dan hareket. İnönü ve diğer arkadaşlar istasyona yetiştiler.

6 Temmuz 1936, Pazartesi

Zamanında Haydarpaşa'da. Vali [Muhittin Üstündağ], İrfan Ferit [Alpaya], Halit, Sezai, Cemil, Rüştü Beyler. Öğleden sonra Florya'ya gittim, Atatürk'ü ziyaret ettim. Tarabya'ya gideceğimi arz ettim. Gece çok yorgun düştüm.

8 Temmuz 1936, Çarşamba

Sabah kahvaltıdan sonra 9'da otelden çıktık, 35 dakikada Tarabya'ya geldik. Cırcır'a kadar gidip geldik. Hamdi Beyler de bizden bir gün evvel gelmişler.

12 Temmuz 1936, Pazar

Dışarı çıkmadım. Epeyce ziyaretçi geldi.

13 Temmuz 1936, Pazartesi

Sabah 7.55 ile İstanbul'a indik. Dr. Ekrem Şerif iskelede. Gureba Hastanesi'ne gittik. Kan, röntgen. Kanda asit ürik ve üre normal.

İnönü tayyare ile geldi. Tarabya'ya kadar da geldi. Biraz görüştük. Konferans çetin safhada.

15 Temmuz 1936, Çarşamba

Biraz gezinti. Konferans haberleri fena değil. Biraz fidanlığa kadar.

16 Temmuz 1936, Perşembe

Konferans için nikbinlik [iyimserlik] var. Saadet ile Kilyos'a kadar gittim. Nerime, Remziye, Bedi geldiler.

17 Temmuz 1936, Cuma

Öğleden evvel Cihat geldi. Konferansın lehimize bittiği hakkında Ankara'dan 15.30 müjdeli telefon. Yekdiğerimizi [birbirimizi] tebrik ettik.

18 Temmuz 1936, Cumartesi

Biraz Hünkâr Suyu'na. Kadri, İzzettin Paşa Hazretleri, Hasbi, Raşit Bigat, Şakir Abdussamed Zülfikar, Dr. Nuri Kilyos'a geldiler. Yarın [şehre] inmeye karar verdik.

19 Temmuz 1936, Pazar

Sabah 9'da Tarabya'dan ayrıldık. Pera Palas'a geldim. İnönü, Saraçoğlu da geldiler. 13'te Floryaya gittiler. 16.25'te Atatürk Pera Palas'a teşrif ettiler. Meclis'in 30 Temmuz'da toplanması kararlaştı.

20 Temmuz 1936, Pazartesi

Pera Palas'ta. 16'da Başbakan ve Saraçoğlu geldiler. Beraber beyannameyi imza ve takdim ettim. Biraz Cercle d'Orient'a gittik. G. Pertev [General Pertev Demirhan] ile biraz görüştük.

21 Temmuz 1936, Salı

Bütün gün Pera Palas'ta. Hiç çıkmadım. Her taraf neşe içinde. Gece yarısı Montrö imzalandı.

22 Temmuz 1936, Çarşamba

Pera Palas'ta. Öğleden sonra 1.30'da otelden çıktık. Saraçoğlu'nu gördüm. Onlar da öğleden sonra ekspres ile hareket edecekler. 2.50'de Haydarpaşa'dan hareket. Yol iyi geçti.

23 Temmuz 1936, Perşembe

Sabah 8.40'ta Ankara'ya geldik. Nezihe, Sırrı, Erol, Nihal Gazi İstasyonu'nda. Başbakan'ı istikbal ettim [karşıladım]. Kendi evinde Heyet-i Vekile.

Meclis'e ve kulübe uğradım.

24 Temmuz 1936, Cuma

Evde. Öğleden evvel çıkmadım. İnönü bayanı ile, Saraçoğlu da bayanı ile öğleden evvel tayyare ile İstanbul'a gittiler. Öğleden sonra dolu fırtına ve yağmur. Kulübe kadar gittim. Aşçı bugün geldi.

25 Temmuz 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Dünkü selden dolayı Sincan-Kent arası tren yolu bozulduğundan İstanbul postası 14.30'da gelebildi. Öğleden sonra çıkmadım.

26 Temmuz 1936, Pazar

Öğleden sonra biraz kulübe uğradım. Sabah Sıdık'a uğramış idim.

28 Temmuz 1936, Salı

Bugün sabah ekspres ile İnönü, Saraçoğlu, Kaya ve Aras geldiler. Meclis'e uğradık. Meclis müzakeresi tespit edildi. Öğleden sonra hep beraber kulüpte.

29 Temmuz 1936, Çarşamba

Sabah Atatürk'ün istikbalı için Meclis'e indim. İnönü de geldi. Saat ikide istasyonda istikbal ettik. Yarınki evrak-ı varide ve ruzname [gelen kâğıtlar ve gündem] tespit edildi.

30 Temmuz 1936, Perşembe

Tam 14'te Meclis'e girdim. Yoklamadan sonra Meclis'i açtım. Tam 370 arkadaş hazır bulundu. Evrak-ı varideyi, ruznameyi aldık. Yarın yine 14'te toplanacağız.

31 Temmuz 1936, Cuma

Bugün Meclis'e ben riyaset ettim. Tarihi bir celse oldu. 18 hatip söz söyledi. Aras nutkunu okudu. Montrö Konferansı'nı tasdik eden layiha 376 rey ile mütetefikan kabul edildi. İnönü mükemmel bir nutuk söyledi. 352 rey ile itimad aldı. Celse dört buçuk saat devam etti. Atatürk'e Meclis'in minnet ve şükranlarını arz ettim. 20'ye kadar İnönü, Aras ve ben yanlarında kaldık. Çok neşeli idi.

1 Ağustos 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Kanunları imzaladım. Öğleden sonra İnönü, Fethi Okyar ve Nuri Conker eve geldiler. Bir briç yaptık.

2 Ağustos 1936, Pazar

Öğleden sonra Conker'e gittim. Fethi Okyar, Cebesoy, Cemal Hüsnü [Taray] briç yaptık. Sekizde (20) Atatürk İstanbul'a hareket etti. İstasyonda uğurladık.

3 Ağustos 1936, Pazartesi

Sabah onda Meclis'e kadar gittim. Öğleden sonra da Meclis'te. 17'de İnönü geldi. Altıya kadar konuştuk. Tayyaredeki kaygılarını söyledi. 19'u on gece kendisini İstanbul için istasyonda uğurladık. Özalp da gitti.

4 Ağustos 1936, Salı

Akşam üzeri biraz çıktım. Kulübe uğradım. Bugün Rana Tarhan ve Ş. Saraoğlu gittiler.

7 Ağustos 1936, Cuma

Bugün hava biraz sıcaklığını değiştirdi. Vefa Bey İstanbul'a gitti. İkinci üzeri Neyyire ve çocuklarını çiftliğe Marmara'ya götürdüm.

8 Ağustos 1936, Cumartesi

Bugün sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra Nezihe, Erol, Gülistan, Hadiye ve Kerim'i baraja [Çubuk Barajı] götürdüm. Yol tamamen bittikten sonra güzel bir mesire olacak.

9 Ağustos 1936, Pazar

Sabah bir yere çıkmadım. Akşam üzeri Sırrı [Sayarı] ile biraz inşaat yerlerini gezdik. Evde kaldım.

11 Ağustos 1936, Salı

Sabah öğleberi için biraz çarşıya çıktım. Öğleden sonra Sıdık'a'yı ve çocukları Marmara'ya götürdüm. Akşam kahve altısına Raşit Bigat geldi.

12 Ağustos 1936, Çarşamba

Biraz Meclis'e kadar gittim. Akşam üzeri kulübe uğradım. Saffet Arıkan geç geldi, konuştuk.

14 Ağustos 1936, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Sırrı ve Erol ile Harbiye Okulu'na kadar gittik. Deniz müsteşarı Albay Said'in [Halman] arsa için müracaatı.

15 Ağustos 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra çocuklar ile Kayaş'a kadar gittik.

17 Ağustos 1936, Pazartesi

Biraz sabahleyin Meclis'e uğradım. Halit Bey'le görüştüm. Heyet için görüştük.

18 Ağustos 1936, Salı

Çocuklar ile Keçiören'e kadar gittik. Peker'in bahçesini dolaştık. Kulübe uğradım.

19 Ağustos 1936, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e uğradım. Dil Kurultayı vesilesiyle Heyet'in programını değiştirdik. Telgraflar verdim.

20 Ağustos 1936, Perşembe

Evdeyim. Aşağıya Meclis'e indim. Kulübe de uğradım.

21 Ağustos 1936, Cuma

Meclis'e kadar gittim. Heyet'in yarın hareketi takarrür etti [kararlaştırıldı].

22 Ağustos 1936, Cumartesi

Heyet bugün hareket etti. İstasyonda teşyî ettim.

24 Ağustos 1936, Pazartesi

Sabah biraz Meclis'e uğradım. Akşam üzeri Saadet ve Nihal ile beraber Karadeniz'e kadar. Rifat Ünür'ün [Çankırı milletvekili] İstanbul'da dün tramvayda öldüğüne dair telgraf.

26 Ağustos 1936, Çarşamba

Ankara'da. Sabah biraz Meclis'e uğradım. Jandarma ve orta mekteplerini Fevzi ile biraz gezdik.

27 Ağustos 1936, Perşembe

Evde. Akşam üzeri Sırrı ile su tesisatını ve Mülkiye Mektebi'ni gördük. Rifat Ünür'ün cenazesi Çankırı'ya gitmek üzere İstanbul'dan geldi ve yollandı.

29 Ağustos 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Öğleden sonra Nezihe, Sırrı, Nahid, Fevzi, Saffet ile beraber Karadeniz'e kadar gittik.

30 Ağustos 1936, Pazar

Büyük Erkân-ı Harbiye'ye gittim. General Asım Gündüz ordu namına tebrikât kabul etti. Öğleden sonra çıkmadım. Akşam üzeri biraz çocukları gezdirdim.

1 Eylül 1936, Salı

Sabah Meclis'e. Aylığımyı aldım. Öğleden sonra çıkmadım. Hakkı Bey Saffet ile İzmir'e gitti. Rana [Tarhan], Halit Beyler geldi. Rana Bey şarka gidecek.

4 Eylül 1936, Cuma

Evde. Bir yere gitmedim. Refik Bey geldi. Oturduk, bezik oynadık.

5 Eylül 1936, Cumartesi

Öğleden sonra çocuklar ile baraja kadar gittim. Refik Bey geldi, fabrikadaki vakayı söyledi.

6 Eylül 1936, Pazar

Evde. Bir yere gitmedim. Akşam üzeri Refik Bey'e kadar gittim.

7 Eylül 1936, Pazartesi

Evimdeyim. Sabah öteberi aldım. Akşam üzeri S. Sağıroğlu [Mehmet Sabit] İstanbul'dan geldi. Bezik oynadık.

8 Eylül 1936, Salı

Evimde. Akşam üzeri Dr. Refik Saydam ile buluştuk. Bezik oynadık.

9 Eylül 1936, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e uğradım. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Dr. Saydam ve Sağiroğlu da orada idiler.

11 Eylül 1936, Cuma

Evimdeyim. Saydam bugün Çanakkale'ye gitti. Nerime, Vefa, Yusuf, Uğur bu sabah İstanbul'dan geldiler.

12 Eylül 1936, Cumartesi

Sabah çarşıya ve Meclis'e uğradım. Hakkı Bey Saffet ile bugün geldiler.

14 Eylül 1936, Pazartesi

Çıkmadım. Evde kaldım. Sırrı, Nezihe, Erol ikinci trenle Bursa'ya gittiler.

17 Eylül 1936, Perşembe

Evde. Hakkı Bey Neyyire ile gittiler.

23 Eylül 1936, Çarşamba

Başbakan bu sabah İstanbul'dan geldi. Beraber eve geldik, biraz konuştuk. Meclis'e. Kulübe.

25 Eylül 1936, Cuma

Müzeye. Atış poligonuna. Öğleden sonra Mülkiye Mektebi'ni gördük. Hasbiye bugün Ankara'ya geldi.

26 Eylül 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e kadar. Öğleden sonra İnönü ile Başvekâlet'e. Frank'ın deva-lüasyonundan dolayı hükümetin beyannamesi.

27 Eylül 1936, Pazar

İnönü bu sabah 9'da Elaziz'e trenle yollandı. Hipodromu ve stadyumu gezdim. Öğleden sonra kulübe gittim. Dr. Refik Saydam bugün Avrupa'ya yollandı.

1 Ekim 1936, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece 9'u 30 geçte İnönü Kayseri'den geldi.

4 Ekim 1936, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına gittim. Başbakan ile beraber. Akşam üzeri kulübe uğradık.

6 Ekim 1936, Salı

Sabah çarşıya. Öğleden sonra kulübe. Evlenmemin 29'uncu senesini bugün bitirdik, 30'una girdik.

7 Ekim 1936, Çarşamba

Sabah istasyona gittik. Atatürk biri on gece teşrif ettiler. Sıhhati çok iyi. Öğleden sonra kulübe gittim.

11 Ekim 1936, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına. İnönü ile evine.

12 Ekim 1936, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe. Sami, Müzehher ile geldi.

13 Ekim 1936, Salı

Öğleden sonra Meclis'e, kulübe. Turhal'dan Bedi bize geldi.

16 Ekim 1936, Cuma

Sabah Nezihe, Sırrı, Erol, İnönü İzmir'e hareket etti. İstasyonda teşyi ettik.

18 Ekim 1936, Pazar

Öğleden sonra at koşusuna. Atatürk de bugün teşrif ettiler. Kulübe de geldiler.

19 Ekim 1936, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e. Afgan Harbiye vezirini ziyaret ve iade-i ziyaret.

21 Ekim 1936, Çarşamba

Öğleden sonra baraja, Ali Rıza Bey'le. Meclis'e. Kulübe.

22 Ekim 1936, Perşembe

Sabah İnönü geldi. İstasyonda karşıladık. Sıhhati ve neşesi çok iyi. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe.

23 Ekim 1936, Cuma

Sabah Neyyire, Hakkı ve Yaman geldiler. Meclis'e uğradım, sonra da kulübe.

25 Ekim 1936, Pazar

Sabah biraz güneşe çıktık. Öğleden at yarışlarına, kulübe. İnönü biraz rahatsız.

26 Ekim 1936, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. İnönü çağırdı. Atatürk ve Arıkan ile görüştiler. Divan-ı Riyaset'te ve Grup reis vekilliklerinde değişiklik yapmamaya karar verdiklerini söylediler.

27 Ekim 1936, Salı

Sabah istasyona gittim. Şükrü Kaya ve Saydam geldiler. Saydam'ı evine kadar götürdüm. Muhlis – Saydam'ın kanaatine göre iyidir. –

28 Ekim 1936, Çarşamba

Sabah istasyona gittim. Muhlis'i istikbal ettim. Muhlis ile sonra görüştüm. Stojadinoviç'in [Yugoslav Başbakan] ziyareti ve iadesi. Zişan İstanbul'a geldi. Müzehher de bu gece teyzesine gitti.

29 Ekim 1936, Perşembe

Sabah on birde Meclis'e. On bir buçukta Atatürk geldi. On ikiye çeyrek kala muayede [bayramlaşma] başladı. Bire kadar hepsi bitti. Geçit resmi yerine gildi. Geçit çok iyi oldu. Pek çok kalabalık. Yalnız izdihamdan on ikiden evvel dört kişi öldü.

31 Ekim 1936, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Fırkaya. Bugün Riyaset Divanı beni tekrar reisliğe namzed gösterdi. Allah muvaffak buyursun, utandırmasın, âmin. Atatürk akşam üzeri Meclis'e, odama teşrif buyurdular. Yarın Meclis'in ikide açılması takarrür etti.

1 Kasım 1936, Pazar

Meclis merasim ile açıldı. Atatürk'ün mühim nutku. Riyaset Divanı intihabı yapıldı.

3 Kasım 1936, Salı

Meclis'e. Çubuk Barajı'nın küşad resmine [açılış törenine]. Kulübe.

6 Kasım 1936, Cuma

Meclis'e. Mülkiye Mektebi'ni gezdim. Mülkiyelileri istikbal ettik.

7 Kasım 1936, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Başbakan ile kulüpte biraz görüştük.

8 Kasım 1936, Pazar

At yarışlarına. Başbakan ile beraber kulübe.

9 Kasım 1936, Pazartesi

Meclis'e. Encümenler intihabı yapıldı. Kulübe. İyi bir yağmur yağdı. Bay Zişan bugün gitti.

10 Kasım 1936, Salı

Meclis'e. Fırka'da müzakere edilecek bir şey yok. Kulübe.

15 Kasım 1936, Pazar

At yarışlarına. Başbakan da beraber. Kulübe.

16 Kasım 1936, Pazartesi

Ramazan'ın ilk günü. Meclis'e. Kulübe.

17 Kasım 1936, Salı

Fırka'ya. Geç zamana kadar kaldık. Kulübe.

18 Kasım 1936, Çarşamba

Meclis'e. Ziraat Bankası Umumi Heyeti'nde. Kulübe.

21 Kasım 1936, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Birader ve çocukları iftarda.

22 Kasım 1936, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına. Akşam kulübe. Hakkı [Saffet Tarı] ve Talip [Semker; Sıdika Hanım'ın kocası] Beyler iftarda.

24 Kasım 1936, Salı

Fırka. Antakya, İskenderun meselesi görüşüldü.

26 Kasım 1936, Perşembe

Meclis'te. Gece kulüpte. İftardan evvel kan aldıldım. Maalesef yalnız üre aradı.

27 Kasım 1936, Cuma

Meclis'e. Hariciye Vekili'nin Antakya, İskenderun hakkında açık beyanatu.

29 Kasım 1936, Pazar

At yarışlarına. Akşam kulübe. Başbakan ile beraber.

1 Aralık 1936, Salı

Görüşülecek madde olmadığı için Fırka toplanıp dağıldı. Akşam kulübe.

2 Aralık 1936, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Başbakan ile görüştüktan sonra Atatürk ile görüştüm. Meclis binasının inşaatı hakkında fikir, mütalaa ve emirlerini aldım.

3 Aralık 1936, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam Şakir Bey'de.

4 Aralık 1936, Cuma

Meclis'e. Mülkiye Mektebi'ne. Ankara Palas'a. Kulübe.

11 Aralık 1936, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Ayın 21'inde Meclis açılacak.

15 Aralık 1936, Salı

Bayram. Stadyumun açılması. Başvekil'in nutku. Kulübe.

20 Aralık 1936, Pazar

Sabah amcazadelere ve kızlarıma gittim.

28 Aralık 1936, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Başbakan'ın evinde, yarınki Fırka'da söyleyeceklerini konuştuk.

29 Aralık 1936, Salı

Meclis'e. Fırka'da. Fırka'dan sonra üç saat kadar Başbakan ile görüştük.

30 Aralık 1936, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Atatürk gece yarısından sonra İstanbul'a teşrif buyurdular. İstasyonda kimsenin bulunmamasını emrettiler.

[Not]

Bütün Birinci Kânun karla geçti. Geceleri daim sıfırın altında 5-15 derece.

1937

1921 Ankara Antlaşması'yla Fransa'nın muhtariyet tanıdığı İskenderun sancağının durumu 1936 yılında Türkiye tarafından Milletler Cemiyeti'ne taşınmıştı. 1937 Ocak'ında Fransa ve Türkiye İskenderun sancağında Hatay devletinin kurulması konusunda anlaşmaya varmış, Eylül ayında Hatay Cumhuriyeti kurulmuştur. Bu yıl, parti-devlet bütünleşmesi anayasal bir hüviyet kazanmış, 5 Şubat'ta Anayasa'nın 2'nci maddesinde yapılan değişiklikle CHP'nin altı ilkesi Anayasa'ya alınmıştır. İsmet İnönü 20 Eylül'de izne ayrılmış, 25 Ekim'de başbakanlıktan ve CHP genel başkan vekilliğinden istifa etmiş, Celâl Bayar'ın başbakanlığında yeni hükümet kurulmuştur. Bu yıl Abdülhalik Renda oybirliğiyle yeniden TBMM başkanlığına seçilmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

1937 yılına da Allah'a çok şükür borçsuz giriyorum. Arsalarımı bu sene satabilirim bütün büyük borçlarımı tesviye ederek ve elimden geldiği kadar iyilik ederek seneyi geçirmeye çalışacağım.

Muavenetlerimin idamesine [yardımlarımı sürdürmeme] Allah beni muvaffak buyursun, âmin.

1.1.1937
M.A. Renda

4 Ocak 1937, Pazartesi

Meclis'e. Bugün gelen Hariciye vekilinin Heyet-i Vekile'ye verdiği izahatı dinledim.

5 Ocak 1937, Salı

Fırka'ya. Sonra Kulübe. Gece yarısından sonra İnönü eve geldi. 4'te Eskişehir'e gideceklerini söyledi.

6 Ocak 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece on birde istasyonda bulundum. İnönü, Mareşal Çakmak, Dr. Aras ve Ş. Kaya geldiler. Atatürk Konya'ya doğru teşrif ettiler. Ankara'ya gelecekler.

7 Ocak 1937, Perşembe

Gece boynumdaki ağrıdan uyuyamadım. Dr. Zeki Hakkı'yı getirdim. Birkaç gün çıkmamamın iyi olacağını söyledi. N. Conker'in krizi.

8 Ocak 1937, Cuma

Atatürk bugün Niğde yoluyla Konya'dan geldiler. İstasyonda bulundum ve doğru eve geldim. Conker'in vaziyeti aynıdır.

9 Ocak 1937, Cumartesi

Bugün Fırka oldu, gidemedim. Öğleden sonra Atatürk İstanbul'a gittiler. İnönü ile istasyona ve Atatürk ile Çiftlik istasyonuna kadar gittik. Atatürk münşerih [ferah, neşeli] idi. Beraber Conker'e uğradık. Aynı vaziyette.

10 Ocak 1937, Pazar

Evden çıkmadım. Dün gece iyi uyuyamadım. Nerime çocukları ile ve Vefa Bey ile bizde. Conker bugün daha iyi. Telefonda Tahsin söyledi.

11 Ocak 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Conker bu gece öldü. Allah taksiratını af buyursun. 4'üncü Umum Müfettiş General Hüsnü Abdullah ve Başbakan ile görüştük.

13 Ocak 1937, Çarşamba

Conker'i bugün şehitliğe defnettik. Vekillere mahsus cenaze töreni yapıldı. Meclis'e. Kulübe. Başbakan, Dahiliye ve Hariciye vekilleri İstanbul'a gittiler.

16 Ocak 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Erol biraz rahatsız. Onun için Nezihe gelemedi.

17 Ocak 1937, Pazar

Nehize, Nerime, hepsi eve geldiler. Öğlen yemeğini beraber yedik. Kulübe.

19 Ocak 1937, Salı

İnönü bugün geldi. İstasyonda bulundum. Fırka'da da bulunduk. Kulübe.

Dün gece Nermin apandisit krizi geçirdi. Sabah Dr. Zeki Hakkı [Pamir], Ömer Vasfi muayene ettiler. Ameliyata karar verildi. Ameliyat oldu. Zamanında yetişmiş olduk. Hamdolsun hastanın vaziyeti iyidir.

20 Ocak 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Nermin'in vaziyeti bugün biraz sıkıntılı. Ameliyatın tesiri olacaktır.

23 Ocak 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Hatay hakkında prensiplerde itilaf hasıl olduğuna [anlaşmaya varıldığına] dair haberler. Gece İnönü'de.

24 Ocak 1937, Pazar

Yeni bir haber yok. Kulübe.

25 Ocak 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün de tam itilaf olduğuna dair malumat yok.

26 Ocak 1937, Salı

Fırka'ya. Başbakan ile kulübe. Hatay'da dil meselesi için ihtilâf haddir [anlaşmazlık had safhada]. Gece itilaf olduğuna dair telgraflar. Allah'a çok şükür.

27 Ocak 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Hatay işinin Konsey'de kabulü.

28 Ocak 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Hatay işi Konsey'de tasdik edildi. Gece İnönü de ferahladı.

29 Ocak 1937, Cuma

Meclis'e. İnönü'nün uzun nutku. Gece 9'a kadar Meclis'te kaldık. Başbakan'a kadar gittik.

2 Şubat 1937, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Sıdika'nın bir kızı dünyaya geldi.

5 Şubat 1937, Cuma

Meclis'e. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun tadili [değiştirilmesi]. Ben riyaset ettim. Kulübe.

10 Şubat 1937, Çarşamba

Meclis'e. Atatürk'ün rahatsızlığı. Saydam İstanbul'a gitti. Kulübe.

11 Şubat 1937, Perşembe

Meclis'e. Atatürk daha iyi. İnönü İstanbul'a gitti.

12 Şubat 1937, Cuma

Meclis'e. Atatürk tamamen iyileşti. Kulübe.

15 Şubat 1937, Pazartesi

Bugün böbrek ağrısı ile kalktım. Sabah Meclis'e gittim. Öğleden sonra banyo aldım. Meclis'e riyaset edemedim. Meclis 22 Mart'a kadar tatil. Akşam yedide bir taş düşürdüm.

16 Şubat 1937, Salı

Bugün akşama kadar yatakta. Gece yarısından sonra fièvre [ateş] gelmeye başladı.

19 Şubat 1937, Cuma

Sabah 36,9. Akşam 37,2. Biraz çorba yemeye başladım. Başbakan İstanbul'dan aradı. Cevap verdim.

24 Şubat 1937, Çarşamba

Bugün de fièvre'im yok. Akşam yemeğine indim. Allah'a çok şükür gözümdeki kan da dağıldı.

26 Şubat 1937, Cuma

Sabah çıktım. İnönü on buçukta geldi. İstasyonda bulundum. Sıhhatini iyi gördüm.

27 Şubat 1937, Cumartesi

Biraz sabah çıktım. Maliye'ye uğradım. Öteberi aldım. Öğleden sonra kulübe uğradım. Evvela orduvine uğradım.

28 Şubat 1937, Pazar

Öğleden sonra çıktım. Biraz kulübe uğradım. Sırrı Bey Bursa'dan geldi.

1 Mart 1937, Pazartesi

Aybaşı. Sabah Meclis'e. Kulübe.

4 Mart 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe.

[Üzeri çizilmiş olarak] Maliye vekili Fuat Ağralı'nın tedavi için Avrupa'ya gitmesi.

5 Mart 1937, Cuma

Meclis'e. Orduevine. Org. İzzettin'e, büyükbabalığını tebrik.

6 Mart 1937, Cumartesi

Meclis'e. Orduevine. Kulübe. Başbakan'a uğradım.

8 Mart 1937, Pazartesi

Meclis'e. (Banka) Başbakan ile görüştüm. Öğleden sonra kulübe.

10 Mart 1937, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra istasyona. Atatürk'ü istikbal ettik. 14.32'de tren istasyona girdi.

13 Mart 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Sıcak bir hava. Ağaçların hepsine su yürüdü. Başbakan'a, Hakkı Saffet [Tarı] ve Nusret Düzgören için söyledim.

14 Mart 1937, Pazar

Öğleden sonra kulübe. Sıdika öğleyin bütün çocuklarıyla beraber bizde.

16 Mart 1937, Salı

Meclis'e. Japon büyükelçisini kabul ettim. Akşam üzeri Özalp'in evinde Şura üyeleriyle beraber. Neyyire, Hakkı Bey'le bugün İzmir'e gittiler.

17 Mart 1937, Çarşamba

Bugün soğuk bir rüzgâr. Hava açık ve fakat soğuk. Meclis'e. Antonescu'yu kabul ettim ve ziyaretini iade ettim. [Romanya Hariciye ve Savaş Bakanı]

18 Mart 1937, Perşembe

Gece sıfırın altında 1. Sabaha doğru, güneşten evvel -5. Allah vere de ağaçlar donmasa.

21 Mart 1937, Pazar

Sabah biraz Sıdika'ya kadar. Öğleden sonra kulübe.

22 Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Meclis açıldı. Ekseriyet var idi. Akşam üzeri kulübe.

24 Mart 1937, Çarşamba

Meclis'e. Bugün içtima edildi. Pazartesi toplanacağız. Kulübe.

26 Mart 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Sırrı Sayarı bugün geldi.

28 Mart 1937, Pazar

Kulübe. Faik Baysal ve Numan Menemencioğlu mebus oldular.

29 Mart 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. İş Bankası'nın umum heyetinde bulundum.

30 Mart 1937, Salı

Fırkaya. Dahiliye vekili Şükrü Kaya seyahati hakkında izahatta bulundu.

2 Nisan 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başbakan İnönü Karabük'e gittiler.

4 Nisan 1937, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Bağın bellenmesi bitti.

5 Nisan 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah 11'de İnönü Konya Ereğlisi'nden geldi. Öğleden sonra Meclis'te görüştük. Neyyire, Hakkı, Fatma, Latif bugün geldiler.

6 Nisan 1937, Salı

Fırkaya. Ziraat Bankası Kanunu hakkında Başbakan'ın söylevi.

7 Nisan 1937, Çarşamba

Meclis'e. İç Bakanı Şükrü Kaya'nın hükümet namına beyannamesi.

9 Nisan 1937, Cuma

Meclis'e. Başbakan'ın Belgrad'a hareketi. İstasyonda merasim. Kulübe.

11 Nisan 1937, Pazar

Öğleden evvel Saadet ile biraz gezindik. Öğleden sonra kulübe.

13 Nisan 1937, Salı

Fırka olmadı. Meclis'e. Kulübe.

14 Nisan 1937, Çarşamba

Bugün ruznamede bir şey yok idi. Cuma'ya toplanacağız. Abdülhak Hamid'in vefatı.

16 Nisan 1937, Cuma

Meclis'e. Abdülhak Hamid için bir çeyrek celse tatili. Kulübe.

19 Nisan 1937, Pazartesi

Meclis'e. Şark Demiryolları'nın satın alınması müzakeresi. Ali Bey'in beyanatı. Kulübe.

20 Nisan 1937, Salı

Meclis'e. Fırka olmadı. Kulübe.

21 Nisan 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Başbakan İnönü selametle İstanbul'a geldi.

22 Nisan 1937, Perşembe

Başbakan İ. İnönü 11.20'de geldiler. İstasyonda merasimle selamlandı. Evinde toplanan Vekiller Heyeti'nde ben de bulundum. Seyahati hakkında izahat verdi. Kulübe.

23 Nisan 1937, Cuma

Çocuklar eve geldi. Sergiye gittim. Açılışa yetişemedim. İçerisi çok sıcak doluşmadan çıktım. Başka bir gün gideceğim. Kulübe.

26 Nisan 1937, Pazartesi

Meclis'e. Recep Peker, Çetinkaya ve Başbakan İnönü'nün nutukları. Kulübe. Irak Hariciye veziri Dr. Naci Elasil geldi.

27 Nisan 1937, Salı

Fırka'ya. Çankaya'daki çaya gidildi.

29 Nisan 1937, Perşembe

Meclis'e. Merkez Bankası umum heyetine. Kulübe. Irak Hariciye veziri gitti.

1 Mayıs 1937, Cumartesi

Tatil. Kulübe. Başbakan ile.

2 Mayıs 1937, Pazar

Tatil. Kulübe. Atatürk'e Abdülhak Hamid'in eski mektubunu arz ettim. Başbakan ile beraber.

3 Mayıs 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Latif Renda ile Fatma L. Renda bugün Bursa'ya gittiler.

4 Mayıs 1937, Salı

Fırka'ya. Kulübe. İnönü bu gece Londra'ya hareket etti. Allah uğurlu ve sıhhatli seyahati müyesser [yolu açık] kılsın. Uğur'un sene-i devriyesi [doğum günü].

6 Mayıs 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Hakkı S. Tanı İzmir için bu gece hareket etti.

10 Mayıs 1937, Pazartesi

Meclis'e. Ziraat Bankası Kanunu ve Hikmet Bayur'un nutku.

12 Mayıs 1937, Çarşamba

Meclis'e. Ziraat Bankası Kanunu.

16 Mayıs 1937, Pazar

At yarışlarına. Kulübe.

19 Mayıs 1937, Çarşamba

Spor Bayramı. Meclis'e. Stadyuma. Kulübe.

24 Mayıs 1937, Pazartesi

Bütçeye başladık. Riyaset ettim. Kulübe.

25 Mayıs 1937, Salı

Meclis'e. Bütçe. Kulübe.

26 Mayıs 1937, Çarşamba

Meclis'e. Bütçe.

28 Mayıs 1937, Cuma

İnönü bugün geldi. Karşıladık. Meclis'e. Bütçe. Hava Kurumu'na.

29 Mayıs 1937, Cumartesi

Meclis'e. Sabah celsesine riyaset ettim. Bütçe bitti. Kulübe.

31 Mayıs 1937, Pazartesi

Meclis'e. Emir Abdullah geldi. Ziyaretini iade ettim. Kulübe.

1 Haziran 1937, Salı

Marmara köşkünde Emir Abdullah'a ziyafet. Akşam Fırkaya. Atatürk'e fortrak.

4 Haziran 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bugün Atatürk İstanbul'a teşrif ettiler. Çok şiddetli bir yağmur.

8 Haziran 1937, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Atatürk'ün İstanbul'dan Trabzon'a hareketi.

9 Haziran 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün migrenim tuttu.

11 Haziran 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Muhlis Bey'in istifası. Şakir Kesebir'in Ziraat Vekâleti'ne tayini.

12 Haziran 1937, Cumartesi

Meclis'e. Çok güzel bir sahne. Bugün de Meclis oldu. Atatürk bütün çiftlikleri bedelsiz Hazine'ye verdi. Kulübe.

13 Haziran 1937, Pazar

At yarışlarına. Kulübe. Atatürk 9.45'te İstanbul'da Dolmabahçe'ye dönmüş bulunuyor.

14 Haziran 1937, Pazartesi

Bugün Meclis'e ben riyaset ettim. İnönü'nün nutku. 1/11'de toplanmak üzere Meclis kendini tatil etti.

17 Haziran 1937, Perşembe

Sabah Başbakan'ı istikbal, akşam teşyî ettim. Dr. Zeki Hakkı Pamir'in nikahında şahit oldum.

22 Haziran 1937, Salı

Bugün de evde kaldım. İnönü gece yarısından sonra Tunceli'den döndüler.

23 Haziran 1937, Çarşamba

Bugün Meclis'e kadar gittim. Kulübe uğradım. Dr. Saydamı gördüm.

25 Haziran 1937, Cuma

Meclis'e gittim. Başbakan bu gece İstanbul'a gitti. Dahili ve harici umumi ahvalden memnun.

27 Haziran 1937, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına ve kulübe gittim.

1 Temmuz 1937, Perşembe

Sırrı bugün geldi. Celâl Bayar Bağdat'tan geldi. Meclis'e. Kulübe.

8 Temmuz 1937, Perşembe

Meclis'e. Macar Professeur ile görüştüm. Tuzla suyu içtim. Kulübe.

15 Temmuz 1937, Perşembe

Kulübe. Meclis'e uğradım. Belçikalı mimar geldi.

19 Temmuz 1937, Pazartesi

Meclis'te Belçikalı ile görüştüm. Kulübe.

30 Temmuz 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Dr. Saydam bugün tayyare ile geldi.

1 Ağustos 1937, Pazar

Nezihe, Erol, Hadiye ve Gülistan ile beraber ekspres ile Ankara'dan hareket.

2 Ağustos 1937, Pazartesi

Zamanında İstanbul'a muvasalat. Akşam üzeri Atatürk'ü ziyaret. Çok yoruldum.

3 Ağustos 1937, Salı

Heybeli'ye, İnönü'ye gittim. İrfan Ferit [Alpaya] de orada. Akşam Pera Palas'a avdet. Mualla, Zeyyat gece geldiler.

4 Ağustos 1937, Çarşamba

Bugün otelden hiç çıkmadım. Rana, Sezai, Rüştü Beyler geldi. Yarın sabah Yalova'ya gitmeye karar verdik.

5 Ağustos 1937, Perşembe

Sabah 8.45 vapuru ile Yalova'ya hareket ettik. 11.20'de Yalova iskelesine geldik. 12'ye yirmi kala kaplıcaya. Yarın banyoya başlıyoruz.

6 Ağustos 1937, Cuma

Sabah altıda ilk banyoyu aldım. 10.30'da küçükleri Baltacı Çiftliği'nde denize soktum. Uğur'un getirilmesine karar ve telefonda Remziye Hanım'a malumat verdik.

9 Ağustos 1937, Pazartesi

Yalova'da. Vefa Anaydın gitti. Tevfik Rüştü Aras Yalova'ya geldi.

11 Ağustos 1937, Çarşamba

Hakkı Bey ile Neyyire geldiler. Nahid beraber.

12 Ağustos 1937, Perşembe

Pendik'ten Doktor Ruhi Hasbi, Yahya Renda geldiler.

14 Ağustos 1937, Cumartesi

Sırrı Ankara'dan, Ferit R. [Ferit Renda] Bursa'dan geldiler. Elma getirdi. Atatürk ve İnönü'ye birer kutu gönderdim.

15 Ağustos 1937, Pazar

Ferit, Latif, Saadet ve Yılmaz geldiler. Hasan Saka, İrfan Ferit [Alpaya] geldiler. Millet Çiftliği'ne kadar gittik.

16 Ağustos 1937, Pazartesi

Yusuf Alp'in doğduğu gün. 7'yi bitirdi, 8'e girdi. Sırrı öğlen üstü Ankara'ya gitti.

22 Ağustos 1937, Pazar

Cemal Hüsnü [Taray], Dr. Reşat Nihat geldiler.

25 Ağustos 1937, Çarşamba

Hayri İnönü'nün ölümü.

26 Ağustos 1937, Perşembe

2 vapuru ile ayrıldık. Heybeli'ye, Saadet ile İnönü'lere.

27 Ağustos 1937, Cuma

Bedi'lere gittik. Atatürk'e gittim. İzin aldım.

28 Ağustos 1937, Cumartesi

Erenköyü'ne kadar gittim. Vefa ve Kâzım Beylere.

29 Ağustos 1937, Pazar

Pendik'e kadar gittik. Akraba ve hemşerileri gördüm.

30 Ağustos 1937, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra İnönü'ye kadar gidip geldim.

31 Ağustos 1937, Salı

Öğleden sonra 14'te otelden çıktık. Vapurla Haydarpaşa'ya. 15.15'te hareket. Aynı trende Celâl Bayar da var idi. Saadet'in dünkü rahatsızlığı devam ediyor.

1 Eylül 1937, Çarşamba

Sabah ancak 9.30'da Ankara'ya gelebildik. Evimizi, akrabalarımızı, bahçemizi iyi bulduk.

3 Eylül 1937, Cuma

Ankara'da. Meclis'e, biraz da kulübe uğradım.

4 Eylül 1937, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Nezihe, Sırrı, çocuklar eve geldiler.

5 Eylül 1937, Pazar

Evde. Akşam üzeri biraz kulübe. Hakkı Bey, hemşire ve çocuklar bugün İstanbul'dan geldiler.

9 Eylül 1937, Perşembe

İnönü 18.10'da geldi. Karşıladık. Heyet-i Vekile'de bulundum.

12 Eylül 1937, Pazar

Bugün öğleden sonra Hariciye Vekâleti'nde yapılan Vekiller Heyeti'nde bulundum.

14 Eylül 1937, Salı

Meclis'e. Bugün 13'te Büyük Erkân-ı Harbiye'deki vekiller içtimasında bulundum. Nyon Antlaşması. İnönü'nün iştiraki. Gece on birde (23'te) Meclis'in 18.9.1937 toplantısı.

15 Eylül 1937, Çarşamba

Dün gece Meclis'in Cumartesi toplanması hakkındaki Reiscumhur'un davetnamesinden sonra uyuyamadım. Meclis'te. Kulübe. Dr. Aras mektubu aldı.

17 Eylül 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Metin'in sünnet düğünü.

Atatürk onu çeyrek gece teşrif buyurdu. Akşam üzeri fortrak verdim. Atatürk çok neşeli.

18 Eylül 1937, Cumartesi

Meclis'i ben açtım ve altıda bitti. Atatürk, İnönü, Şükrü Kaya ve S. Arıkan bu akşam hareket ettiler.

20 Eylül 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece radyoda İnönü'nün bir buçuk ay mezuniyetine müsaade edildiği ve Celâl Bayar'ın Başvekâlet vekâletine tayini hakkında resmî tebliğ.

21 Eylül 1937, Salı

Meclis'e. Kulübe. İnönü rahatsız değilmiş. Çarşamba günü, mezuniyetini Ankara'daki evinde geçirmek üzere Ankara'ya hareket ediyormuş.

23 Eylül 1937, Perşembe

Hususi trenle İnönü geldi. İstikbal ettim ve görüştüm. Meclis'e. Kulübe.

24 Eylül 1937, Cuma

Celâl Bayar geldi. İstikbal ettim. Öğleden sonra eve geldi. Uzun uzadıya görüştük. Şakir Kesebir de geldi.

26 Eylül 1937, Pazar

Kulübe. Dr. Saydam da geldi.

Tan gazetesinin bugünkü başmakalesi.

27 Eylül 1937, Pazartesi

Diğer vekiller de geldi. Meclis'e. Kulübe.

28 Eylül 1937, Salı

Meclis'e. Kulübe.

Tan gazetesinin bir neşri üzerine Riyaset-i Cumhur genel sekreterliğinin tebliği.

29 Eylül 1937, Çarşamba

Tan gazetesi on gün için tatil edildi.

2 Ekim 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Hepimiz tifo aşısı ile aşılandık.

3 Ekim 1937, Pazar

At koşusuna. İnönü, Bayar da orada idiler. Kulübe.

4 Ekim 1937, Pazartesi

Atatürk bugün İstanbul'dan geldiler. Meclis'e. Kulübe.

6 Ekim 1937, Çarşamba

Evlenmemin 30'uncu senesini ikmal ettim [tamamladım]. Bir çay verdik.

8 Ekim 1937, Cuma

Sabah on birde Halkevi'ne. Öğleden sonra Atatürk'ü teşyî ettik [uğurladık]. Meclis'e. Kulübe.

12 Ekim 1937, Salı

Bugün daha iyiyim. Biraz Meclis'e ve kulübe kadar çıktım.

13 Ekim 1937, Çarşamba

Bugün Atatürk, İnönü ve hükümet erkânı manevralardan geldiler. Yağmurlu hava. İstasyonda karşıladık.

14 Ekim 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Neziheler bugün evlerine gittiler.

19 Ekim 1937, Salı

Metaxas'ın gelişi [Yunanistan Başbakanı]. Ziyaret ve iade-i ziyaret. Meclis'e. Kulübe.

22 Ekim 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İnönü biraz rahatsız.

25 Ekim 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. İnönü bugün istifasını verdi. Dr. Refik Saydam yeni hükümette bulunmuyor. Ziraat'ı Ş. Kesebir vekâleten idare edecek.

26 Ekim 1937, Salı

C. Bayar'ı ziyaret ettim. Riyaset'te, reis vekilliklerinde tebeddül [değişiklik] yapılmayacağını söyledi. İnönü Fırka umumi reis vekillikinden çekildi.

27 Ekim 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Yarın öğleden evvel Fırka var.

28 Ekim 1937, Perşembe

Tataresco [Romanya Başbakanı] geldi. İade-i ziyaret ettim. Sabah Fırka oldu. Büyük Divan, Meclis ve Grup reisliklerinde tebeddül yapmadı. Aynı zevatı namzed gösterdi.

Atatürk'ü görmek için başyavere telefon ettim.

29 Ekim 1937, Cuma

Bayram merasimi. Hava güzel idi. Tataresco ve Başvekil'den dolayı başyaverin vakit bulup maruzatta bulunamadığını ve teşekkürlerimi arz ettim.

30 Ekim 1937, Cumartesi

Meclis'e biraz uğradım. Kulübe. Öğleden sonra istasyonun açılma töreninde bulundum.

31 Ekim 1937, Pazar

Evde. Misafirler geldi. Ali Rıza da geldi. Beraber yemek yedik. Kulübe.

1 Kasım 1937, Pazartesi

Meclis'in açılışı. Atatürk'ün nutku. İntihabat.

... rey ile reisliğe seçildim. Arkadaşlara teşekkür ettim. Saat beşte Çankaya'daki çaya gittik.

2 Kasım 1937, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Bugün görüşülecek bir şey yok. Kulübe.

4 Kasım 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Belediye Bankası'nın, Polis Enstitüsü'nün açılma resimleri [törenleri].

5 Kasım 1937, Cuma

Meclis'e. Encümenlerin intihabı. K. Atatürk Meclis'i teşrif ettiler. Sekizde ayrıldı.

Ramazan'ın ilk günü.

6 Kasım 1937, Cumartesi

Sabahleyin Fırka. Salih Bozok'un suali. İnönü'nün cevabı. Salih'i Allah Atatürk ile beraber muammer [uzun ömürlü] kılsın. Afgan Meclis reisinin gelişi.

8 Kasım 1937, Pazartesi

Meclis'e. Gece kulübe. Hükümet programını okudu.

12 Kasım 1937, Cuma

Meclis'e. Atatürk Şark'a seyahate çıktılar. Uğurladık. Kulübe.

14 Kasım 1937, Pazar

Gündüz çıkmadım. İftarda Ş. Kesebir ve bayanı, Sırrı ve Nezihe, Sırrı'nın babası ve annesi bizde idiler. Gece de çıkmadım.

16 Kasım 1937, Salı

Gündüz Meclis'e, Fırka'ya. Gece kulübe.

17 Kasım 1937, Çarşamba

Meclis'e. Gece kulübe. İnönü de geldi. Briç ve bezik oynadık. Bağ belletmeye başladım.

20 Kasım 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Atatürk gece avdet buyurdular. İstasyona gitmemekliğimiz hakkında telgraf geldi. Gitmedik. Nerime bugün geldi.

22 Kasım 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah gazetede siyasî müsteşarlığın ilgasına karar verildiğine dair tebligat. Atatürk'ü ziyaret ve Meclis için emirlerini aldım.

23 Kasım 1937, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Başvekil siyasî müsteşarlığın ilgası hakkında izahat verdi.

25 Kasım 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün Cihat'ı gördüm. Boynu sarılı, büyük bir çıban çıkmış. Ona da bir iş bulmak lazım.

27 Kasım 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece İnönü'de.

28 Kasım 1937, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Sıdika ile çocuklar iftarda.

29 Kasım 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe.

[Üzeri çizilmiş olarak] Atatürk'e gittim. Fortrak verdim.

1 Aralık 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Meclis'i ayın 8'inde açmak üzere kapadık. Kulübe.

3 Aralık 1937, Cuma

Arife günü. Meclis'ten Fırka'ya.

4 Aralık 1937, Cumartesi

Bayram. Öğleden sonra Meclis'e uğrayarak kulübe.

8 Aralık 1937, Çarşamba

Meclis açıldı. Ekseriyet vardı. Kulübe.

12 Aralık 1937, Pazar

Öğleden sonra Halkevi'ne. Tasarruf Haftası münasebetiyle Başbakan Celâl Bayar'ın nutkunda bulundum.

13 Aralık 1937, Pazartesi

Meclis'e. İnönü bugün de rahatsız. Meclis'e gelemedi.

14 Aralık 1937, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. İnönü'yü gördüm. Rahatsızlığı geçmiş, birkaç gün daha çıkamayacak.

16 Aralık 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İnönü yine rahatsızlandı.

20 Aralık 1937, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Taptas [Doktor Nikola Taptas] İnönü'nün boğazında bir ufak operasyon yaptı. Harareti indi.

21 Aralık 1937, Salı

Fırka'ya. Akşam Atatürk'e kadar gittim. Kış tatili için reylerini aldım. İnönü iyi.

22 Aralık 1937, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. İnönü bugün daha iyi.

23 Aralık 1937, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İnönü bugün de daha iyi.

24 Aralık 1937, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İnönü rahatsız.

25 Aralık 1937, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Hilâl-i Ahmer'in çayına.

26 Aralık 1937, Pazar

Öğleden sonra da çıkamadım. Bütün migrenim tuttu.

27 Aralık 1937, Pazartesi

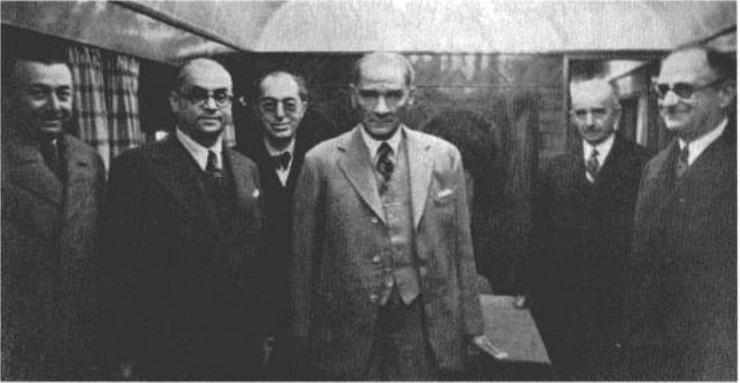
Meclis'e. Kulübe. Meclis'te Denizbank Kanunu müzakere edildi.

29 Aralık 1937, Çarşamba

Meclis'e. Meclis Pazartesi toplanacaktır.

[Defterin son sayfasında]

Kulübün 936-37 aidatı olan 40 lirayı 1-4.937'de tamamen verdim.

Şükrü Kaya, Celâl Bayar, Tevfik Rüştü Aras, Atatürk, İsmet İnönü, Abdülhalik Renda. Atatürk Güney illeri seyahatine çıkarken, 12 Kasım 1937

9 Sontesrin Çarşamba 16 Ramazan
 Novembre Mercredi 313-52

Sabah meclis. Alataşın
 telefon. Rağret Ağır.
 öğleden sonra Hasankamun
 telefonu oda öğle diyor.
 gece Hasam Rızanın. Sıfırı
 gece farisi Bayarın telefonu.
 Rağret çok ağır.

10 Sontesrin Perşembe 17 Ramazan
 Novembre Jeudi 314-51

Sabah 9.30 da Bayarın telefonu
 9.5 de Alataşın öldüğünü söyledi
 çok müteessir oldum.
 Jönin sabah 11 de meclis
 ictimaya davet etti
 iki gece hic uyumadım
 gece 11 da Bayar geldi.
 mekiler Hefti. 2 de yattı.

Kasım 1938.

1938

Atatürk'ün hastalığının ağırlaştığı 1938 yılında Türkiye'de ve dünyada önemli siyasi gelişmeler yaşandı. Celâl Bayar'ın başbakanlığa devam ettiği bu yıl, Eylül ayında kurulan Hatay Devleti Meclisi Türkiye'ye katılma kararı almıştır. TBMM başkanı Abdülhalik Renda, Atatürk'ün vefat ettiği 10 Kasım günü cumhurbaşkanlığına vekâlet etmiş, 11 Kasım'da Renda başkanlığında toplanan Meclis, oybirliğiyle İsmet İnönü'yü cumhurbaşkanı seçmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

1938 senesini manen sıkıntı ile geçirdim. Atatürk'ün sıhhsizliği anlaşıldı. Siroz, karaciğer. Seneyi endişeyle geçirdik. Nihayet siroz seyrini takib etti ve Atatürk'ü rahmet-i Rahman'a kavuşturdu.

İnönü'nün müttefikan cumhurreisliğine intihabı memleket ve millet birliğini gösterdiği için harici düşmanlarımız sukut-ı hayale [hayal kırıklığına] uğradılar. Allah onlara fırsat vermesin, âmin!

Mutad yardımlar idame edildi. Kızıma olan borcumu verdim. Hamdolsun mühim borcum kalmadı. Ailemin, çocukların sıhhatleri iyi geçti. İnşallah gelecek seneyi de öyle geçiririm.

31-12.938
M.A. Renda

1 Ocak 1938, Cumartesi

Evde. Kulübe. İnönü daha iyi.

2 Ocak 1938, Pazar

Öğle yemeğini Sıdika'da yedik. Kulübe.

3 Ocak 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulüpten İnönü'ye. Hamdolsun iyileşti.

5 Ocak 1938, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün Nerime, Yusuf ve Uğur İzmit'e gittiler.

12 Ocak 1938, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Atatürk'e fortrak verdim. Meclis'in tatili kararlaştırıldı.

15 Ocak 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Çocuklar tiyatroya gittiler.

17 Ocak 1938, Pazartesi

Meclis'e. 2 Mart Çarşamba günü toplanmak üzere Meclis tatil edildi.

18 Ocak 1938, Salı

Meclis'e, kanunları imzalamak üzere uğradım. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe.

22 Ocak 1938, Cumartesi

Meclis'e uğradım. Profesörlerle görüştim. Kulübe.

25 Ocak 1938, Salı

Meclis'e uğradım. İnönü'ye. Norveç sefiri Benzon ile beraber bulunduk.

28 Ocak 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakemler tetkiklerini bitirdiler, raporlarını hazırladılar. 13 ve 14 No.lu projeleri müttefikan ve 8'i ekseriyetle muvafık gördüler.

29 Ocak 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'te hakemlerle, Silay [Tevfik Fikret] da beraber olduğu hâlde uzun görüştük. Veda ettiler, akşam gittiler. Hakemler raporlarının neşir ve ila-
mını istediler.

2 Şubat 1938, Çarşamba

Bugün üç zarf komisyon huzurunda açıldı.

13. Praglı A. Louis Mezara

14. Prof. Clemens Holzmeister

8. Paris'ten Lappard

Bugün 7'yi (19'u) yirmi geçe Nezihe'nin bir oğlu dünyaya geldi [Ercan Sayarı]. Hamdolsun her ikisi de iyi.

3 Şubat 1938, Perşembe

Meclis'e. Bugün daire müdürü Rüştü Bey'i üç proje ile İstanbul'a gönderdim. Atatürk İstanbul'a geldiği gün ben de gideceğim.

4 Şubat 1938, Cuma

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Akşam ekspresle İstanbul'a. Yolda tren tuttu. Rahatsız oldum, uyuyamadım.

5 Şubat 1938, Cumartesi

Sabah 8.5'te Haydarpaşa'ya vardık. Riyaset-i Cumhur hususi kalem müdürü Süreyya [Anderiman] Bey orada. Motor ile Saray'a, oradan Pera Palas'a.

Nerime ve Vefa geldi. Celâl Bayar ile yemek yedik. 4'te Saray'a gittik. Atatürk planları tetkik etti. 14 numara üzerinde durdular. Bana izin verdiler. Yarın Ankara'ya.

Gece otelde istirahat.

6 Şubat 1938, Pazar

Sabah Nerime, Vefa, Yusuf ve Uğur geldiler. Bedi de geldi. 2,5 vapuru ile Haydarpaşa'ya. Şükrü Kaya istasyona geldi. Mualla Zeyyad ve Haluk da geldiler.

Gece zararsız geçti. Erken yattım ve biraz uyudum.

7 Şubat 1938, Pazartesi

Sabah 8.15'te Ankara'ya geldik. Hepsini iyi buldum. Biraz Meclis'e ve İnönü'ye uğradım. Kulübe de uğradım.

11 Şubat 1938, Cuma

Bayram. Sabah ekspresle Başvekil ve Hariciye vekili İstanbul'dan geldiler. İstasyonda bulundum. Öğleden sonra kulübe. Latif de Bursa'dan geldi.

14 Şubat 1938, Pazartesi

Biraz Meclis'e uğradım. Kulübe. İnönü bugün İstanbul'a gitti. Dolmabahçe'de kalacak.

15 Şubat 1938, Salı

Meclis'e ve öğleden sonra kulübe. Ferit Kırıkkale'den geldi.

16 Şubat 1938, Çarşamba

Meclis'e ve öğleden sonra kulübe. Latif bugün Bursa'ya gitti. Saraçoğlu bugün geldi.

18 Şubat 1938, Cuma

Meclis'e uğradım. Akşam İstanbul'a giden Başbakan C. Bayar'ı teşyî ettik. Kulübe.

21 Şubat 1938, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Bugün İtalyan gravür sergisi açıldı.

22 Şubat 1938, Salı

Başbakan C. Bayar geldi. İstasyonda istikbal edildi. 20 Şubat'taki bin liralık sigorta bedelini Anadolu Sigortası'ndan aldım.

25 Şubat 1938, Cuma

Sabah Atatürk'ü istikbal ettik. Balkan Konseyi için gelen Metaxas, Stoyadinoviç ve Comnen ile ziyaretler teati edildi.

27 Şubat 1938, Pazar

Öğleden sonra çıktım. Atatürk'ün çayına gittik. Balkan Konferansı mümessillerine verdiği çayda.

1 Mart 1938, Salı

Meclis'e. Reis vekili Hilmi Bey'in kızının ölümü. Öğleden sonra kulübe.

2 Mart 1938, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Cenazeye. Meclis'in açılması. Akşama kulübe.

5 Mart 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Prof. Holzmeister geldi. İnşaat komisyonu huzurunda çalıştık. Geri döndü. Kulübe.

10 Mart 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Atatürk'e fortrak verdim.

12 Mart 1938, Cumartesi

Meclis'e. Akşam başbakan Bayar'ın çayına.

15 Mart 1938, Salı

Meclis'e. Fırka'ya.

19 Mart 1938, Cumartesi

Meclis'e. İnönü'ye, çaya.

21 Mart 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Merkez Bankası umum müdürü Selahattin Çam'ın istifası.

22 Mart 1938, Salı

Meclis'e. Fırka olmadı. Kâzım Özalp'in kulüpteki çayında. Kemal Zaim [Sunel] Bey'in Merkez Bankası umum müdürlüğüne, Nusret Mithat Meray'ın Ziraat Bankası umum müdürlüğüne tayinleri.

24 Mart 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bu gece Askerî Şûra azalarına bir çay verdim.

25 Mart 1938, Cuma

Sabah Saadet, Nihal İzmit'e, Hatem Hanım da İstanbul'a hareket ettiler. Meclis'e. Kulübe.

26 Mart 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece biraz İnönü'de..

27 Mart 1938, Pazar

Öğleden sonra İnönü'ye arkadaşlar çağırdı. Yemekten evvel ayrıldık.

31 Mart 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İş Bankası'nın umum heyetinde bulundum.

1 Nisan 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe.

2 Nisan 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Neziheler öğlen yemeğinde bizde idiler.

3 Nisan 1938, Pazar

Sabah belediyeye giderek rey verdim. Öğleden sonra kulübe.

5 Nisan 1938, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Hakkı Bey İstanbul'dan geldi. Bizimkileri Erenköy'de bıraktı. Onlar da dün sabah İzmit'ten İstanbul'a vardılar.

6 Nisan 1938, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. İstanbul ile Saadet ile görüştüm.

9 Nisan 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Saadet ile görüştüm. Nihal'in Reşat Tevfik Bey ile Perşembe nişanlanması takarrür ettiğini söyledi. İffet'e haber gönderdim.

10 Nisan 1938, Pazar

Öğleden sonra çıktım. İnönü'ye kadar gittim. Sabah Hakkı Bey ile görüştüm.

14 Nisan 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Nihal'in Reşat Alpsoy ile nişanlandığını telefonda Saadet söyledi. Allah mesud etsin. Saadet Pazar'a gelecek. Ferit İstanbul'a gitti.

16 Nisan 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. 7'de Atatürk çağırdı. Hamdolsun çok farklı gördüm.

17 Nisan 1938, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Saadet akşam geldi. Çok şükür sıhhati iyi.

18 Nisan 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Aras Mısır'dan, Kesebir de Viyana'dan geldi. İstasyonda bulundum.

19 Nisan 1938, Salı

Meclis'e. Kulübe. Atatürk'e muhalebili baklavayı yaptırdım ve gönderdim.

22 Nisan 1938, Cuma

Meclis'e. Rus büyükelçisini kabul ettim.

23 Nisan 1938, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra çocuklar geldi. Kulübe.

28 Nisan 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Merkez Bankası umumi heyetine. Kulübe.

30 Nisan 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Etimesud'a, Kızılay ambarlarına. Kulübe.

1 Mayıs 1938, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra İnönü'ye kadar gittim.

2 Mayıs 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe.

3 Mayıs 1938, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Fırka olmadı. Başvekil ve Dr. Aras sabah geldiler. Merasimle karşılandılar.

6 Mayıs 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İşveç sefirini kabul ettim. Başbakan Dr. Aras ile Belgrad'a hareket ettiler.

15 Mayıs 1938, Pazar

Sabah istasyona. Başbakan'ı istikbal. 11'de Şehit Tayyareciler ihtifalinde [anma töreninde] bulundum. Öğleden sonra kulübe.

19 Mayıs 1938, Perşembe

Spor Bayramı'nda. Atatürk stadyuma teşrif buyurdular ve 17'de Mersin'e gittiler.

23 Mayıs 1938, Pazartesi

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Celseye ben riyaset ettim. Kulübe.

24 Mayıs 1938, Salı

Meclis'e. Bütçe müzakeresi.

25 Mayıs 1938, Çarşamba

Mevadd-ı saire [diğer maddelerin] müzakeresi. Atatürk Mersin'den 13'ü 40 geçe geldiler. Kulübe.

26 Mayıs 1938, Perşembe

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Atatürk 18.30'da İstanbul'u teşrif ettiler.

27 Mayıs 1938, Cuma

Meclis'e. Bugün ben riyaset ettim. 2'den 9.10'a kadar riyaset mevkiinde müstemirren [arasız] kalarak herhâlde bir rekor yaptım. Bütçe bitti. 342 rey ile kabul edildi.

28 Mayıs 1938, Cumartesi

Sabah başım ağrıdı. Sabah çıkamadım. Öğleden sonra İnönü'ye kadar gittim, briç yaptık. Nerime çocuklar ile yıldırım treni ile İzmit'ten geldiler.

31 Mayıs 1938, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Müzakere edilecek bir şey yok. Kulübe.

1 Haziran 1938, Çarşamba

Aylık ve tahsisatımı aldım. Kulübe.

2 Haziran 1938, Perşembe

Meclis'e. Halkevi'ne, resim sergisine. İnönü dün akşam bir *crises hépatiques* [karaciğer krizi] geçirdi.

3 Haziran 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İnönü'ye uğradım.

5 Haziran 1938, Pazar

Öğleden sonra kulübe gittim. Sabah güreş maçına uğradım. İnönü bir kriz daha geçirdi. Doktorlar İstanbul'dan geldi.

6 Haziran 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Faik Bey Erenköy'de Edhem Efendi Sokağı'ndaki Edirnelilerin köşkünü sekiz bin liraya bitirmiş. Kendisine vekâletname ve sekiz bin beş yüz (8.500) lira gönderdim.

8 Haziran 1938, Salı

Fırka grubu. İnönü daha iyice.

8 Haziran 1938, Çarşamba

Meclis'e. İnönü bugün daha iyi. Kulübe.

9 Haziran 1938, Perşembe

Meclis'e. Paris'ten gelen Profesör, Prof. T. Sağlam, M. Kemal bugün Ankara'dan ayrıldılar. İnönü için takip edilecek tedavi tarzını tespit ettiler.

10 Haziran 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İnönü bugün daha iyi.

13 Haziran 1938, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. İnönü daha iyi.

16 Haziran 1938, Perşembe

Meclis'e. İnönü'ye. Kulübe.

18 Haziran 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İnönü'ye.

20 Haziran 1938, Pazartesi

Başvekil ve arkadaşlar geldi. Heyet-i Vekile'de bulundum. Meclis'e. Kulübe.

24 Haziran 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. 29 Çarşamba'ya tatili kararlaştırdık. Reisicumhur hazretlerine yazdım.

25 Haziran 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İrfan Ferit bugün İstanbul'a gitti. İnönü daha iyi.

27 Haziran 1938, Pazartesi

Meclis'e. Geç vakte kadar müzakere devam etti.

28 Haziran 1938, Salı

Sabah Fırka. Öğleden sonra Meclis.

29 Haziran 1938, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 4'te toplandık. Ben riyaset ettim. 7.30'da Meclis'in normal beşinci devre, üçüncü içtimai senesini kapadım.

30 Haziran 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra da Meclis'e ve kulübe. İnönü'ye veda ettim.

1 Temmuz 1938, Cuma

Sabah 8.20'de Ankara'dan hareket. Pendik'e zamanında geldik. Orada indik. Bostancı'ya geldik. Yolda çok sıcak vardı. Gece biraz sinirli idim ve uyuyamadım.

2 Temmuz 1938, Cumartesi

Yorgunum. Öğleyin biraz uyudum. Evi gezdik. Atatürk'ü ziyaret ettim. Orada Saydam'ı da buldum, görüştük. Bir saat Atatürk'ün yanında kaldık. Gece biraz uyudum.

10 Temmuz 1938, Pazar

Sabah Pendik'ten hareket. İzmit'e giden heyet de beraber. Dr. Saydam beraber. Öğleden sonra tren tuttu. 9'u üç geçte Ankara.

11 Temmuz 1938, Pazartesi

Ankara'da. Meclis'e uğradım. Hemşireyi, yeğenlerimi gördüm. İnönü'yü de gördüm. Daha iyi.

12 Temmuz 1938, Salı

Ankara'da. Meclis'e uğradım. Kulübe. Yağmur.

13 Temmuz 1938, Çarşamba

Sabah evden çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. İnönü de kulübe geldi. Gece Saadet ile telefon ile görüştüm. İyidirler.

15 Temmuz 1938, Cuma

Evde. Briç için İnönü'ye. Gece şiddetli yağmur. Sular bahçe duvarını yıktı, bahçeyi doldurdu. Hakkı Bey'in evinin alt katını su bastı.

16 Temmuz 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İnönü, vali bey ile geçmiş olsuna geldiler. Hakkı Bey'e hemen gelmesi için yıldırım telgraf.

17 Temmuz 1938, Pazar

Evde. Profesör [Noel] Fissenger geldi. İnönü'yü muayene etti. İyi buldu. Rejim, kür ve ihtiyat tedbirleri tavsiye etti. Kulübe.

19 Temmuz 1938, Salı

Öğleden sonra kulübe. Vilayet ve Belediye fen heyetleri geldi.

Gece Başvekil'den bir şifre aldım. Çok merak ettim. Dahiliye nöbetçisine açtırdım. Atatürk'ün soğuk algnılığından olan rahatsızlığının zail olduğunu [giderildiğini] yazıyor. Allah şifalar versin, âmin.

20 Temmuz 1938, Çarşamba

Bugün Kurdoğlu geldi. Başbakan bana hadiseden malumat vermesini tembih etmiş. Kulübe.

21 Temmuz 1938, Perşembe

Şükrü Kaya geldi. İnönü ve Saydam ile bana geldiler. Vaziyetin ciddi olduğunu söyledi. Hepimiz akşamüstü Saydam'da briç partisi yaptık.

23 Temmuz 1938, Cumartesi

Bugün Meclis'e uğradım, ondan sonra kulübe. Atatürk bir mesaj gönderdi, Lozan gününü tebrik etti.

24 Temmuz 1938, Pazar

Yalnız ikinci üzeri çıktım. Şükrü Kaya'ya gittik. Briç partisi yaptık.

26 Temmuz 1938, Salı

Meclis'e uğradım. Arkadaşlarla öğleden sonra bina sahasında toplandık. Fikret, Saim bende biraz kaldılar. İnönü de geldi. Briç yaptık.

30 Temmuz 1938, Cumartesi

Sabah çıkmadım. F. Ağralı geldi, görüştük. Akşam üzeri kulübe. Ş. Kaya bugün İstanbul'a gitti.

1 Ağustos 1938, Pazartesi

Alataş [Ahmet Hulusi, Sıhhiye vekili] İstanbul'dan geldi. Başbakan'ın mesajını getirdi. Vaziyet ciddidir. Allah afiyet versin, âmin. Sabah Meclis'e, öğleden sonra kulübe. Saadet ile görüştüm. Çarşamba hareket edeceğini söyledi.

3 Ağustos 1938, Çarşamba

Meclis'e. Saadet ile görüştüm. Bugün için biletlerini aldılar. Kulübe.

4 Ağustos 1938, Perşembe

Sabah istasyona. Saadet geldi. Sıhhatte. Kulübe. Vekiller gelmeye başladı.

5 Ağustos 1938, Cuma

Sabah çıkmadım. Vekillerin üçü bugün geldi. Rana Bey'i gördüm. Kulübe.

7 Ağustos 1938, Pazar

Bugün çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Dr. Aras'ı gördüm.

8 Ağustos 1938, Pazartesi

Meclis'e. Saydam'ı gördüm. Akşam üzeri kulübe.

10 Ağustos 1938, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Org. İzzettin Çalışlar geldi. Akşam üzeri kulübe uğradım.

11 Ağustos 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. İstimlake muvafakat ettim.

12 Ağustos 1938, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra orgeneraller ile İnönü'de bulundum.

13 Ağustos 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri Şükrü Kaya Bey'de. Elçiler ve Orgeneral Altay beraber.

15 Ağustos 1938, Pazartesi

Sabah Meclis'e. İstimlak edilen yerin taktirini [mülkiyetin devri belgesini] verdim. Binalara 4.000, arsanın beher metre murabbına [her metrekaresine] 14 lira takdir ettiler. Ağaçlara bir şey vermiyorlar. Meclis yolu için olduğundan itiraz etmedim.

16 Ağustos 1938, Salı

Sabah bankaya gittim. 11.840 lirayı aldım. 4.500 lira borcumu verdim. 2.000 lira İstanbul'a gönderdim.

18 Ağustos 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Saadet Hadiye ile beraber bu akşam İstanbul'a hareket ettiler. İstanbul'a telefonda malumat verdim.

19 Ağustos 1938, Cuma

Sabah çıkmadım. Nevzat ve İrfan Ferit Beyler geldi. İrfan Ferit yarın tekrar dönecekmiş. Akşam üzeri yemekten evvel İnönü'de briç yaptık. Telefonda sordum, iyi ve rahat gittiklerini anladım.

23 Ağustos 1938, Salı

Sabah Saadet ile telefonda görüştüm. İyidirler. Akşam üzeri kulübe.

24 Ağustos 1938, Çarşamba

Sabah hastaneye gittim. İstasyona, Celâl Bayar'ı istikbal ettim. Akşam kulübe.

27 Ağustos 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz Emin Arda'ya, rahatsız. Ve kulübe. Sırrı bu akşam İstanbul'a gitti.

28 Ağustos 1938, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Elaziz'den gelen Başbakan Celâl Bayar'ı istikbal ve teşyi.

29 Ağustos 1938, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Gece Saadet ile telefonda görüştüm.

30 Ağustos 1938, Salı

Sabah Büyük Erkân-ı Harbiye'ye, İnönü'ye. Öğleden sonra Harp Okulu'na ve sonra kulübe.

1 Eylül 1938, Perşembe

Meclis'e. Aylıklarımı aldım. Holzmeister geldi, 1/100 planlarını getirdi. Akşam kulübe.

2 Eylül 1938, Cuma

Başbakan sabah Hariciye ve Maliye vekilleriyle beraber geldi. İstikbal ettik. Öğleden sonra Meclis'te. İtalya büyükelçisini kabul ettim. Akşam üzeri kulübe.

4 Eylül 1938, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Başbakan ziyaretime geldi. Biraz konuştuk. Bilhassa Şark hakkında biraz endişeli gördüm. Bana rahatsız gibi geldi, eli ya-
nıyordu. Akşam kulübe.

5 Eylül 1938, Pazartesi

Sabah Saadet ile görüştüm. Nihal'i 10.9.939 Pazartesi günü nikah edeceklerini Reşat'ın onu alıp Yalova'ya gideceklerini söyledi. Benim de gelecek hafta onları almaklığımı rica etti. Sabah Meclis'e. Akşam kulübe.

7 Eylül 1938, Çarşamba

Öğleden evvel Başbakan'ı ziyaret ettim. Bugün fièvre'i [ateşi] yok. Daha iyi. Profesör Fissenger İstanbul'a gelmiş. Ponction yapılmış. Akşam üzeri kulübe kadar.

8 Eylül 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. Hakkı Bey İstanbul'dan geldi ve gitti. Akşam kulübe. Başvekalet'in su hakkındaki tezkeresi. Gece Saadet ile görüştüm. İyidirler. Sırrı İstanbul'da.

10 Eylül 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Mustafa Şeref Özkan'ın ani ölümü.

12 Eylül 1938, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Mustafa Şeref'in cenazesinde bulundum. Nihal'e telgraf verdim. Gece telefonla konuştum.

15 Eylül 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Başbakan'a.

16 Eylül 1938, Cuma

Sabah 8.20'de Ankara'dan hareket. Yarım saat tehhürle [gecikmeyle] Pendik'e geldik. Evde hepsini iyi buldum.

17 Eylül 1938, Cumartesi

Sabah eve gittik. Ev iyi tamir edildi. Yalnız ev bana çok büyük göründü.

Öğlen üzeri araba vapuru ile Üsküdar'dan Kabataş'a ve Dolmabahçe'ye. Atatürk'ü göremedim. Celâl Bayar, Fethi ve Ağralı'yı gördüm. Eve döndüm. Perşembe'ye gideceğimi Hasan Rıza Bey'e söyledim.

18 Eylül 1938, Pazar

Evden çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Kâzım, Raziye, Vefa, K. Kulan [Kâzım], Hakkı, Neyyire, Ferit, Saadet, F. Ağralı geldiler. Ferit'e fikrimi söyledim. Saadet'e de söyledim. Saadet borç koymayacağını vaat etti.

19 Eylül 1938, Pazartesi

İstanbul'da, Bostancı'da. İrfan Ferit Bey bugün Ankara'ya hareket etti. Evden çıkmadım. Rana Bey Ankara'dan geldi.

20 Eylül 1938, Salı

Sabah çıkmadım. 12.15 vapuru ile Dolmabahçe'ye gittim. Atatürk'ün fièvre'i olduğu için göremedim. 2 vapuru ile eve döndüm.

22 Eylül 1938, Perşembe

Bostancı'dan trenle Haydarpaşa'ya. 9'da hareket. İyi bir yolculuk. Tren tutmadı. 9'u üç geçe Ankara'ya geldik. İstasyonda İnönü, Saydam, Kesebir, Alpaya, Tunca [Cemal] ve Seyfi Beyler bulundu.

23 Eylül 1938, Cuma

Evdeki inşaatı gezdim. Yağmurlardan çalışılmamış. Sabah Meclis'e. Çarşıya. Öğleden sonra kulübe.

27 Eylül 1938, Salı

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe kadar gittim. Behiç Bey'i teşyi ettim.

29 Eylül 1938, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Başbakan Celâl Bayar'ın telefonu, telgrafı ve mektubu.

1 Ekim 1938, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Sami Müzehher'i Manisa'dan getirdi.

2 Ekim 1938, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz İnönü'ye. Gece biraz kırıklık hissettim.

3 Ekim 1938, Pazartesi

Ağır bir nezleyle tutuldum. Sabah biraz Meclis'e kadar gittim. Öğleden sonra çıkmadım. Hararet öğleyin 37,5; akşam 37,6.

4 Ekim 1938, Salı

Gece biraz terledim. Hararet sabah 37; öğleyin 36,2; ikindi 36,6; akşam 36,7. Başbakan'ı istikbal ettim [karşıladım]. Evine gittik. Mareşal de geldi. Üçümüz konuştuk.

5 Ekim 1938, Çarşamba

Sabah 37,3; on ikide 37,2; ikindi 37,2; gece 37,3. Evden çıkmadım. Nezle ve kırıklığım berdevam.

7 Ekim 1938, Cuma

Başbakan, Hariciye, Dahiliye, İktisat vekilleri geldi. Aşağıya inmek mecburiyetinde kaldım. Dr. Alataş geldi. Dr. Nusret İsmail Karasu geldi. Birkaç gün daha dışarıya çıkmamamı söyledi.

14 Ekim 1938, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e gittim. Arnavutluk sefiri Asaf Caculi'yi kabul ettim.

15 Ekim 1938, Cumartesi

Biraz bahçeye çıktım. Meclis'e ve kulübe. Kulübe de uğradım.

16 Ekim 1938, Pazar

Öğleden evvel bahçeye. Meclis'in hafriyatını gezdim. Akşam üzeri Başbakan çağırdı. Aldığı telgraf üzerine İstanbul'a gideceğini söyledi. Telgrafı gösterdi. Gece yarısından sonra Hasan Rıza Soyak'ın telgrafı. Vaziyet ciddi.

17 Ekim 1938, Pazartesi

Sabah çıktım. Tıp Kongresi'ne gittim. Başbakan'ın telgrafı. Öğleden sonra Şükrü Kaya Bey'in Emniyet umum müdürü ile gönderdiği telgraflar. Öğleden sonra İnönü'ye gittim. Gece yarısı Celâl Bayar'ın telgrafı.

18 Ekim 1938, Salı

Bugün de Atatürk'ün sıhhati ciddi bir vaziyettedir. Öğleden sonra biraz Meclis'e ve Kulübe.

19 Ekim 1938, Çarşamba

Bugünkü rapor dünkünden iyi. Celâl Bayar vekilleri ve beni İstanbul'a davet etti. Bu akşam hareket ediyoruz. Tam 19.15'te Ankara'dan hareket. Geceki rapor sabahkinden iyi.

20 Ekim 1938, Perşembe

Gece uyuyamadım. Sabah 8.5'te Haydarpaşa'ya geldik. Başbakan, Şükrü Kaya istasyonda idiler. Saray'da toplandık. Celâl Bayar vekilleri davet maksadını anlattı. Pera Palas'a gittim. Sabah raporu iyi.

21 Ekim 1938, Cuma

Atatürk bu sabah dünkünden iyidirler. Bütün gün otelde kaldım. Ferit, Saadet, Emin Arda geldiler. Başbakan geldi, epeyce uzun görüştü. Teşkilat-ı Esasiye'ye [Anayasa'ya] tamamen müteallik ve muvafık [bağlı ve uygun] düşüncelerini söyledi.

Ağralı, Tarhan geldiler ve Ankara'ya gittiler. Ben de inşallah iyilik böyle devam ederse Pazar sabahı gitmek için Başbakan ile mutabık kaldım.

22 Ekim 1938, Cumartesi

İstanbul'da, Pera Palas'ta. Yusuf, Nerime, Kâzım Kulan geldiler. Başbakan ve Şükrü Kaya, Saraçoğlu geldiler. Ankara'dan telefonla aradılar. Yarın sabahki trenle gitmeye karar verdim.

23 Ekim 1938, Pazar

Sabah 9'da hareket. Gece 21.5'te Ankara'ya muvasalat. Başbakan ve vekiller gara geldiler. Evdekileri iyi buldum. İnönü de geldi. Öbür gün röntgenini aldırmaya karar vermiş.

24 Ekim 1938, Pazartesi

Sabah istasyona. Adliye, Dahiliye, Hariciye vekilleri geldi. Meclis'e gittim. Ramazan arifesi.

25 Ekim 1938, Salı

Ramazan'ın ilk günü. İyi geçti. İnönü'nün röntgeni iyi. Mamafih on beş gün sonra bir daha yapılacak. Dr. Alataş geldi ve gece döndü. Ben gece çıkmadım.

26 Ekim 1938, Çarşamba

Ramazan'ın ikinci günü. Meclis'e uğradım. Kulübe de gece uğradım.

27 Ekim 1938, Perşembe

Öğleyin Meclis'e uğradım. Akşam İnönü'ye uğradım.

28 Ekim 1938, Cuma

Sabah Başvekil'i istikbal. Meclis'e. Stadyumun açılış töreninde bulundum. Öğleden sonra Meclis'te Başvekil ile görüştük. Kaya da geldi. Başvekil bayraktan maada [hariç] bütün merasimin yapılması taraftarı.

29 Ekim 1938, Cumartesi

13'e çeyrek kala Başvekil ile beraber Meclis'e gittik. Kapıda merasim yapıldı. Vekiller ve saire. Büyük Şef Atatürk namına kabul resmini yaptım. Mareşal yanımda olduğu hâlde geçit resmi yerine gittim.

30 Ekim 1938, Pazar

Evden çıkmadım.

31 Ekim 1938, Pazartesi

Bugün 4'te Fırka oldu. Fırka'da Riyaset Divanı'na geçensene namzed gösterilenleri aynen namzed göstermeye karar verdiğini. Fırka da bu karardan çok memnun görüldü. Reisliğe ben. [Riyaset Divanı] Reis vekilliklerine R. Canitez [Refet Canitez, Konya], T.F. Silay [Tevfik Fikret Silay, Bursa], Hilmi Uran [Seyhan].

Fırka Grup reis vekilliklerine H. Saka [Hasan Saka, Trabzon], Dr. C. Tunca [Cemal Tunca, Antalya]. İntihap neticesinde kestörler aynen. Katiplerden Muz. Göker yerine Dr. Sadi Konuk. Fırka Grubu idare heyeti eskiler aynen.

1 Kasım 1938, Salı

Merasim ile Meclis açıldı. Başvekil, Reisicumhur'un nutkunu okudu. Fırka'daki intihap veçhile intihap yapıldı. 336 rey ile riyasete seçildim. Arkadaşlara teşekkür ettim. Atatürk'e teşekkür ve minnet telgrafı yazdım. Meclis Pazartesi toplanacak.

2 Kasım 1938, Çarşamba

Meclis'e. İftardan sonra kulübe.

3 Kasım 1938, Perşembe

Meclis'e. Akşam hemşireleri iftara davet etmiştim. Evden çıkmadım.

4 Kasım 1938, Cuma

Meclis'e. Akşam İnönü, Fethi Bey geldi. Londra'ya gitmek üzere. Başbakan İstanbul'a hareket etti. Teşyî ettik.

5 Kasım 1938, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Fethi Bey geldi. Gece kulübe.

7 Kasım 1938, Pazartesi

Sabah istasyona. Başbakan Celâl Bayar geldi. İstikbal ettik. Meclis'e. Fethi gitti. İstasyona gittik. Atatürk tekrar rahatsızlandı. Alataş geldi.

8 Kasım 1938, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Bayar'a Fethi Bey'in talepnamesini verdim. Telefon etti. Kendisini çağırdılar. İstanbul'a gitti. Telgraf aldım. Vaziyet ağır. Koma başladı.

9 Kasım 1938, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Alataş'ın telefonu. Vaziyet ağır. Öğleden sonra Başbakan'ın telefonu. O da öyle diyor. Gece Hasan Rıza'nın şifresi. Gece yarısı Bayar'ın telgrafı. Vaziyet çok ağır.

10 Kasım 1938, Perşembe

Sabah 9.30'da Bayar'ın telefonu. 9.05'te Atatürk'ün öldüğünü söyledi. Çok müteessir oldum. Yarın sabah 11'de Meclis'i içtimaa davet ettim. İki gece hiç uyumadım. Gece 11'de Bayar geldi. Vekiller Heyeti. 2'de yattım.

11 Kasım 1938, Cuma

Bugün reisicumhur intihabı yapıldı. Malatya mebusu İsmet İnönü 348 rey ile ve ittifakla reisicumhur seçildi. Emaneti salım olarak kendilerine tevdi eyledim ve evinden Meclis'e götürdüm. Meclis'in hâli tarihî idi.

12 Kasım 1938, Cumartesi

Meclis'e. Eve. Gece kulübe. Başvekil'i ziyaret ettim. Şükrü Kaya'yı gördüm. Müteessir. Reisicumhur'un teveccüh ve muhabbetinden uzak kalmak istemiyordum.

13 Kasım 1938, Pazar

Evdeyim. Saat on ikide Tevfik Rüştü Bey'in evine gittim. İnönü eve gelmiş, bulunmadım. 16'da Başvekil'in evinde Mareşal ile beraber buluştuk. Muvakkat [geçici] defin yerini tespit ettik. Reisicumhur da geldiler, çayda bulundular.

14 Kasım 1938, Pazartesi

Sabah Yenişehir'deki vekilleri ziyaret ettim. Muvaffakiyet diledim. Eve girerken İnönü de yürüyerek geliyordu. Evde biraz istirahat buyurdular. Öğleden sonra Meclis'e. Atatürk için mebusların hitabeleri. Kulübe.

15 Kasım 1938, Salı

Fırka'ya. Hükümete itimad beyan edildi. Akşam Reisicumhur hazretlerinde.

16 Kasım 1938, Çarşamba

Meclis'e. Gece biraz kulübe. Öğleyin Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Öğleden sonra Meclis'i açtım. Hükümete 342 rey ve müttefikan itimad beyan edildi.

17 Kasım 1938, Perşembe

Meclis'e. Gece kulübe. Başvekili teşyi. Reisicumhur yürüyerek bizim köşeye kadar geldi, istikbal ettim.

18 Kasım 1938, Cuma

Meclis'e uğradım. Erken eve geldim. İnönü barajdan dönüşte eve uğradı. Gece İstanbul'da 11 kişi öldü. Bundan ve H. R. Soyak'ın telgrafından müteessir. Beraber Dahiliye vekilinin evine gittik. Ölüm hadisesi sıkışmadan mütevellit [kaynaklı].

19 Kasım 1938, Cumartesi

Sabah 9.30'da Büyük Divan'ı Reisicumhur kendisi açtı. Dahili ve harici vaziyet izah edildi. Sonra Fırka'da konuşuldu. Cenaze İstanbul'dan hareket etti. Kadir gecesi. İzzettin Paşa'ya uğradım.

20 Kasım 1938, Pazar

Alessabah [sabah erkenden] istasyona. Cenazeyi orada karşıladık. Meclis'e getirdik. Katafalkın içine koyduk. Sonra tazim defilesi yaptık [saygılarımızı sunduk]. Yoruldum. Eve gelince oturdum.

21 Kasım 1938, Pazartesi

Cenaze töreni çok muntazam. Muvakkat medfen [geçici kabir] çok yerinde olmuş. Çok yoruldum. Baston almadığıma çok pişman oldum. Eve geldim. İstirahat ettim.

22 Kasım 1938, Salı

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'daki köşkte çayda bulundum.

23 Kasım 1938, Çarşamba

Bayram. Sabah çıkmadım. İ. İnönü bana uğradı.

24 Kasım 1938, Perşembe

Bayram. Öğleden evvel Saadet, Erol çiftliğe kadar gittik, yürüdük. Akşam İnönü'de.

25 Kasım 1938, Cuma

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra çocuklar ile baraja kadar gittim. Kulübe.

26 Kasım 1938, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. İnönü de kulübe geldi. 9'a kadar kaldı.

28 Kasım 1938, Pazartesi

Meclis'e. Başbakan bugün Zonguldak'tan geldi. İnönü'nün röntgeni alındı. Sıfrada (kum) ufak taş olduğu tahakkuk etti.

30 Kasım 1938, Çarşamba

Bugün Meclis yok. Kulübe. Reisicumhur hazretleri.

1 Aralık 1938, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri.

2 Aralık 1938, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başbakan bugün İstanbul'a gitti.

3 Aralık 1938, Cumartesi

Meclis'e. Sabah Meclis'e Reisicumhur hazretleri geldiler, biraz kaldılar. Akşam kulübe.

5 Aralık 1938, Pazartesi

Meclis'e. Akşam 6'da İnönü Kastamonu'ya hareket etti. Teşyi ettik. Kulübe.

7 Aralık 1938, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. Öksürüğüm devam ediyor. İnönü iyidir. Bugün Daday'a kadar gidip geldi

8 Aralık 1938, Perşembe

Hiç çıkmadım. Fièvre'im [ateşim] yok. Kesiklik var. Öksürük devam ediyor. Kastamonu'dan gelen malumat iyidir. Bugün de Taşköprü'ye kadar gidip geldi.

9 Aralık 1938, Cuma

Bugün de çıkmadım.

13 Aralık 1938, Salı

Fırka olmadı. Akşam üzeri Reisicumhur seyahatten döndü. Gece Heyet-i Vekile hâlinde görüştük.

15 Aralık 1938, Perşembe

İrfan Ferit Bey geldi. İnönü öğlenüzeri geldiler.

18 Aralık 1938, Pazar

Sabah evden çıkmadım. Biraz kulübe. Reisicumhur'un evine.

19 Aralık 1938, Pazartesi

Meclis'e. İnönü de Meclis'e geldi. Heyet-i Vekile'ye riyaset etti. Bugün çok oksürdüm. Galiba tekrar gribe tutuldum.

24 Aralık 1938, Cumartesi

Bugün öğleden sonra 17'de Reisicumhur çağırdı. Üstümü başımı sararak gittim.

26 Aralık 1938, Pazartesi

Sabah Kongre'ye asbaşkan oldum, riyaset ettim. Öğleden sonra nizamname tadili [tüzük değişikliği]. İnönü'nün müttefikan şef intihabı.

27 Aralık 1938, Salı

Ziraat Kongresi. Öğleden sonra Başbakan'ın ziyareti. Şakir [Kesebir] için misyon.

28 Aralık 1938, Çarşamba

Şakir ile görüştüm. Başbakan'a neticesini söyledim. Eve gelirken yolda İnönü'ye rastladım. Başbakan ile beraber eve geldik.

29 Aralık 1938, Perşembe

Meclis'e. (Kongre) Kulübe.

30 Aralık 1938, Cuma

Meclis'e. Ziraat Kongresi'nin son günü.

31 Aralık 1938, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Daha iyiyim. Reisicumhur hazretlerine gittim. Gelecek sene için temenniyatta bulundum.

Atatürk'ün naaşının İstanbul'dan Ankara'ya getirilmesi merasimi. Celâl Bayar, Abdülhalik Renda ve Fevzi Çakmak. 21 Kasım 1938.

1939

1939 yılı, “Tayyare kaçakçılığı” ve “Impex” gibi CHP’nin önde gelen isimlerini zor durumda bırakan yolsuzluk davalarıyla başladı. 25 Ocak’ta Celâl Bayar istifa etti, Refik Saydam başbakanlığa getirildi ve seçimlerin yenilenmesine karar verildi. 1939 seçimlerinde, 28 ilde ikinci seçmenlere milletvekili adayları konusunda görüşleri sorulmuş, böylece CHP tarihinde ilk kez adayların belirlenmesinde parti tabanının fikri alınmıştır. Seçimlerin birinci aşaması 15 Mart’ta başladı, 22 Mart’ta 28 ilde ikinci seçmenler milletvekili adaylarını belirlediler ve 26 Mart’ta seçimlerin ikinci aşaması yapıldı. Nisan ayında Abdülhalik Renda yeniden Meclis başkanlığına seçildi. 29 Mayıs’ta toplanan CHP Beşinci Büyük Kurultayı’nda kabul edilen yeni nizamname ile “değişmez genel başkan” İsmet İnönü’nün parti üzerindeki otoritesi pekiştirildi. Haziran ayında Hatay Cumhuriyeti Meclisi Türkiye’ye katılma kararı aldı, ve Temmuz’da Hatay’ın intikali tamamlandı. 1 Eylül’de Almanya’nın Polonya’ya taarruzuyla Dünya Savaşı başladı. Ekim ayında Türkiye, İngiltere ve Fransa ile Ankara Paktı’nı imzaladı. Dünya Savaşı’nın başladığı 1939 yılı Meclis başkanı Renda ve cumhurbaşkanı İnönü için yoğun bir mesaiyle geçti. Bu yıl, daha modern ve daha kullanışlı bir yapıya duyulan ihtiyaçla inşaatına başlanan yeni Meclis binasının temeli Meclis başkanı Renda tarafından atıldı.

[Defterin ilk sayfaları]

1939 senesini çok iyi geçirirken Birinci Kânûn 26/27 gecesı gece yarısından sonra Erzincan ve havalisinde husule gelen büyük harekât-ı arz [deprem] felaketinden bütün yurttaşlarla pek büyük bir acı içinde kaldık. Felaketzedelere yardım için rıyasetim altında bir Millî Yardım Komitesi teşekkül etti.

Bütün vatandaşların hamiyetine müracaat ettik. Bu senenin kapanmasına kadar geçen 4 gün zarfında bütün vatandaşların her tarafta verdikleri ianeler yekunu şimdiye kadar vatanımızda görülmemiş bir miktara vardı.

Bu seneyi maddeten evce fena geçirmedik. Yalnız Saadet spazm nevroza tutuldu. Hamdolsun daha iyidir.

Oturduğum köşkü (Sarı Köşk) sağ iken intifai [kullanımı] bana ait olmak üzere şimdiden resmen Kızılay’a verdim. Sarı Köşk artık benim malım değildir; Kızılay’ın malıdır.

Refet ve Hediye’nin evlenmelerinde Saadet yardımlarını esirgemedi.

Sağ kalır isek Allah’tan gelecek senede de yardımlarımızda muvaffakiyet dilerim.

Büyük Tanrı’dan istirhamım gelecek seneyi bu seneden daha iyi geçirmek için tevfiği rabbanisini refik buyurmasıdır.

1 Ocak 1939, Pazar

Evde. Öğleden sonra çıktım, kulübe uğradım. Şakir Bey'e, Sıdık'a, Neyyire'ye uğradım.

3 Ocak 1939, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Reisicumhur hazretlerine.

6 Ocak 1939, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri Reisicumhur hazretlerine.

7 Ocak 1939, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Akşam üzeri Dr. Saydam'ın evine.

Gündüz Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Harita üzerinde maruzatta bulundum.

10 Ocak 1939, Salı

Fırka'ya. Tayyare kaçakçılığı hakkındaki izahat. General Kâzım Özalp ve Emin Sazak münakaşası.

11 Ocak 1939, Çarşamba

Meclis'e. Öğleyin Reisicumhur hazretleri eve teşrif buyurdular. Kulübe.

13 Ocak 1939, Cuma

Meclis'e. Öğleyin Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Ben de Meclis'ten yetiştim.

14 Ocak 1939, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Fransa büyükelçisi geldi. Reisicumhur hazretleri de heyetleri kabul için bire çeyrek kala Meclis'e geldiler. Eve kadar beraber döndük. Kulübe.

16 Ocak 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam üzeri bir aralık Reisicumhur hazretlerine kadar gittim.

17 Ocak 1939, Salı

Fırka'ya. Kâzım Özalp'in istifası. Naci Tınaz'ın vekilliği. Kulübe.

18 Ocak 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. K. Özalp'e kadar gittim.

19 Ocak 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretlerine, eve uğrayıp bir kahve aldık.

20 Ocak 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece Yenişehir'de açılan Ulus Sineması'na gidildi.

21 Ocak 1939, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Akşam yukarıya çağrıldım.

22 Ocak 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Altıya kadar baremi tetkik ettim. Gittim, arz ettim ve ayrıldım.

23 Ocak 1939, Pazartesi

Sabah istasyona kadar gittim. Meclis'te bulundum.

24 Ocak 1939, Salı

Sabah Vekiller Heyeti'nde. Reisicumhur hazretleri de bulundular. Impeks meselesi. Yemeğe beraber gittik. Mustarip gördüm. Fırka ve Kulüp.

25 Ocak 1939, Çarşamba

Meclis'te. Bugün Büyük Divan tecdid-i intihabata [seçimlerin yenilenmesine] karar verdi. Celâl Bayar istifa etti. Dr. Refik Saydam Başvekil oldu. Dahiliye'ye Faik Öztrak, Ziraat'a da Muhlis Erkmen tayin edildiler. Meclis yarına kaldı.

26 Ocak 1939, Perşembe

Meclis'e. Ruzname [gündem] 7'ye kadar devam eden inikadda [birleşimde] bitirildi.

Nerime ve çocuklar bugün geldiler.

27 Ocak 1939, Cuma

Meclis'i 14'te ben açtım. Hükümetin beyannamesi 341 reyle ve müttefikan itimad. Tecdid-i intihabat kararı. İkinci celse iki kanun ve tatil. Meclis'e teşekkür. Çankaya'da çay.

28 Ocak 1939, Cumartesi

Meclis'e. Başvekâlet'e. Ziraat Vekâleti'ne. Dahiliye'yi bulamadım. Ahmet Fikri Tüzer'i de bulamadım. Beşte Reisicumhur hazretleri brîç partisine çağırıldılar.

29 Ocak 1939, Pazar

Öğleden evvel Sıdık'a, Neyyire'ye ve öğleden sonra kulüpte ve sonra Sabir'e. Akşam Hariciye Köşkü'nde. Reisicumhur ve Başvekil beraber.

30 Ocak 1939, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri Reisicumhur hazretlerine Başvekil ile gittik.

31 Ocak 1939, Salı

Kurban Bayramı birinci günü. Öğlene kadar evde kaldım. Öğleden sonra Meclis'te ve kulüpte.

1 Şubat 1939, Çarşamba

Bayramın ikinci günü. Sabah yalnız Celâl Bayar'a kadar gittim. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri eve teşrif ettiler. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe.

2 Şubat 1939, Perşembe

Öğleden evvel çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e ve Reisicumhur hazretlerine gittim. Orgeneral Fahrettin Altay ile Saffet Arıkan orada idiler. Sekizde ayrıldık.

3 Şubat 1939, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe ve biraz da akşam üzeri davet üzerine Çankaya'ya gittim. Celâl Bayar, Muammer Eriş ve Saffet Arıkan orada.

6 Şubat 1939, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Vefa, Yusuf ve Reşat Beyler bu gece gittiler. Maaşlarımı aldım.

7 Şubat 1939, Salı

Meclis'e. İnönü biraz rahatsız. Kulübe.

8 Şubat 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. İnönü boğazından az rahatsız. Latif bugün gitti.

9 Şubat 1939, Perşembe

Meclis'e. İnönü bugün daha iyi. Nihal de bugün daha iyi.

10 Şubat 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İnönü'ye kadar gittik. Bugün daha iyi. Yarın çayı varmış.

12 Şubat 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri Çankaya'ya gittim. Bugün iyi. Dünkü çay güzel intiba bıraktı.

14 Şubat 1939, Salı

Meclis'e. Kulübe. Başvekâlet inşaatı hakkında Başvekil ile görüştüm.

15 Şubat 1939, Çarşamba

İnönü bugün sokağa çıktı. Bana da uğradı. Akşam çayda refikam ile beraber bulunduk. Meclis'e sabah uğradım.

16 Şubat 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Saraçoğlu'nu teşyî.

18 Şubat 1939, Cumartesi

Meclis'e. Meclis'te iken İnönü teşrif ettiler. Saraçoğlu'nun Hatay hakkındaki telgrafını okudular. Akşam çayda bulundum. Çok sıcaktan çok terledim.

19 Şubat 1939, Pazar

Öğleden evvel çıkmadım. Öğleden sonra Halkevi'ne. Akşam üzeri İnönü'ye gittim. Yarın çaya gitmemek için müsaade aldım.

20 Şubat 1939, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya çaya gitmedim. Kulübe.

21 Şubat 1939, Salı

Meclis'e. Kulübe. Akşam Reisicumhur hazretleri kulübe teşrif buyurdular. Yarınki çayda bulunmamak için müsaade aldım.

22 Şubat 1939, Çarşamba

Meclis'e. Askeri Şûra azalarına kadar uğradım.

23 Şubat 1939, Perşembe

Meclis'e. İzzettin Paşa öğle yemeğinde bizde. Görüştüm. Ben de sıkıldım. Kulübe.

25 Şubat 1939, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri Şûra azaları ile beraber Reisicumhur hazretlerinin köşkünde.

28 Şubat 1939, Salı

Sabah erkenden Saraçoğlu'nun annesinin öldüğünü haber verdiler. Yarın defnedilecek. Öğlenüstü Reisicumhur hazretleri bana uğradılar. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe.

1 Mart 1939, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri Reisicumhur hazretlerinde. 10'da Bayanı ile beraber İstanbul'a gittiler.

2 Mart 1939, Perşembe

Ankara'da. Meclis'te. Kulüpte. Nezihe'nin evi için 400 lira Sırrı Bey'e verdim.

3 Mart 1939, Cuma

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 3'te Çankırı'ya hareket. 8.30'da muvasalat [varış]. Büyük bir istikbal.

4 Mart 1939, Cumartesi

Çankırı'da. Parti'ye. Belediye'ye. Hükümet'e. Parti'de hasbihal.

5 Mart 1939, Pazar

Çankırı'da. Hastaneye. Behçet Bey'e. Parti'ye. Hasbihal. Öğleden sonra da keza. Gözüm biraz kanlandı. İyi uyuyamadım.

6 Mart 1939, Pazartesi

Sabah 7.55 treniyle Ankara'ya hareket. 19.30'da Ankara'ya muvasalat. Başvekil ile vekiller garda. Evdekilerin hepsini iyi bulduk. Nihal gece hareket etti.

7 Mart 1939, Salı

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur yarın geliyor. Nutuklarını okudum. Yeni bir intihabat tarzı çıkacak gibi görünüyor.

8 Mart 1939, Çarşamba

Reisicumhur hazretleri ile refikaları bugün 10.40'ta salimen geldiler. İstasyonda karşıladık. Meclis'e. 4'te Çankaya'ya gittim.

10 Mart 1939, Cuma

Meclis'e. Öğleyin Reisicumhur hazretlerinde. Kulübe.

11 Mart 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Seçim Yüksek Divanı bugün Çankaya'da. Umumi reis, reis vekili ve umumi kâtip toplanmış. Danimarka sefirini kabul ettim.

12 Mart 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri Celâl Bayar, Hasan Saka, İrfan Ferit Alpaya ve ben Çankaya'ya briçe çağrıldık. Bayar'ın Baki Bey hakkındaki ricasını Kemal Gedeleş'e söyledim. Arz etmesini rica ettim.

14 Mart 1939, Salı

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur Meclis'e geldiler. Saffet Koçak ve ben kendilerine briçe davet edildik.

17 Mart 1939, Cuma

Bulgar başvekili Köse İvanov [Georgi Kyoseivanov] geldi. Resmî ziyaretler yapıldı. Kulübe. Dilruba Arda nişanı merasimi.

18 Mart 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Saydam arkadaşları bugün topladı ve zarflarını verdirdi.

19 Mart 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri eve teşrif ettiler. Bulgar Başvekili ile konuştuklarını söylediler. Akşam kulübe.

22 Mart 1939, Çarşamba

Bugün yoklama yapıldı. Çankırı müttetikan bana oy verdi.

23 Mart 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam üzeri Reisicumhur hazretlerinin çayında. Çok terledim. Çabuk ayrıldım.

24 Mart 1939, Cuma

Nerime çocuklar ile bugün hareket etti. Bugün 9.30'da Fırka Divanı oldu. Namzedler listesini okudum, sürprizler var. Çok müteessirim. Şükrü Kaya, Fuat Bulca, Şakir Kesebir, Rasim Başara, Remzi Ayıntap [Remzi Gürez], Süreyya [Gençağa] gene namzed gösterilmediler. Şükrü Yaşın, Şefik Paşa [Türsan], Mustafa Mecdi [Boysan], İbrahim Çolak, Hasan Rıza [Soyak], Asaf Doras gibi arkadaşlar da kazanamadı.

25 Mart 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Dünkü teessürümü anlamak istediler. Çok arkadaş hariç kaldığı için müteessir olduğumu arz ettim.

26 Mart 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Akşam üzeri briç için yukarıya çağırıldık.

Bugün intihap her tarafta bitti. Çankırı'dan müttefikan rey aldım.

27 Mart 1939, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Çankırı'ya telgraflar yazdım. Akşam üzeri kulübe.

28 Mart 1939, Salı

Meclis'e. Kulübe. Öğleyn Reisicumhur hazretleri ile beraber ve otomobille bir gezinti yaptık.

29 Mart 1939, Çarşamba

Meclis'e. Akşam Çankaya'da.

2 Nisan 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Fırka oldu. Fırka'da Riyaset Divanı intihap edildi. Riyasete ben, vekilliklere [Refet] Canıtez, Şemsettin [Günaltay], Dr. Mazhar [Germen] namzed gösterildik. Fırka da tasvip etti.

3 Nisan 1939, Pazartesi

General Ali Fuat Cebesoy Nafia, Cezmi Erçin Ticaret.

Dr. Besim Ömer Akalın en yaşlı aza olarak Meclis'i açtı. Yemin ve intihaplar. 408 rey ile riyasete seçildim. Teşekkür ve intihabata devam. Reisicumhurluğa 413 rey ile ve ittifak ile İsmet İnönü (Ankara) seçildi. Çankaya'dan aldım, Meclis'e getirdim. Yemin ettiler. Gece yeni hükümet azalarıyla beraber yemekte.

4 Nisan 1939, Salı

Fırkaya gittim. Hariciye vekilinin izahından sonra Karabekir'in mülakatı mevzuu bahis oldu. Çok heyecanlı hitabeler. Başım ağrıdı, terledim. Rahatsız oldum.

5 Nisan 1939, Çarşamba

Meclis'e öğleden sonra Reisicumhur hazretleri ile beraber gittim. Sabah çıkmadım. Baş ağrısı devam etti durdu. Akşam Çankaya'da.

6 Nisan 1939, Perşembe

Meclis'e. Bugün baş ağrısı durdu. Kulübe. Akşam Çankaya'da. Hemşire bugün İstanbul'a gitti.

7 Nisan 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İtalya'nın Arnavutluk'a asker çıkarması.

8 Nisan 1939, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım. Akşam Fethi, Celâl, Saffet Beylerle beraber Çankaya'da yemekte bulunduk. Yemekten sonra ayrıldık.

11 Nisan 1939, Salı

Fırkaya. Çankaya'ya.

15 Nisan 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Başvekil'in çayında.

16 Nisan 1939, Pazar

Öğleden evvel çıkmadım. Gece Çankaya'da.

18 Nisan 1939, Salı

Fırkaya. Mareşal'e kadar gidip taziye ettim.

19 Nisan 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Fethi ve Saffet Beylerle beraber Çankaya'da.

22 Nisan 1939, Cumartesi

Meclis'e. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Dünkü Heyet-i Vekile'den bahis buyurdular. Kendilerini müsterih gördüm. Gece Çankaya'da.

25 Nisan 1939, Salı

Fırkaya. Hükümetin Büyük Britanya ile müzakereye girişmeye dair olan müsaade teklifi, uzun müzakereden sonra ittifakla kabul edildi. Gece Çankaya'da. Hararetim 36,9'dur. İstanbul için müsaade buyurdular.

27 Nisan 1939, Perşembe

Meclis'e. Dr. Zeki Hakkı geldi. Muayene etti. Çankaya'dan izin aldım. İnşallah yarın gideceğiz.

28 Nisan 1939, Cuma

Sabah 8.20 treniyle hareket. Sekize çeyrek kala Pendik'e geldik ve orada indik. Oradan Erenköy'e, eve. Çocukları iyi bulduk. Uğur sarı ve zayıf. Hava soğuk.

29 Nisan 1939, Cumartesi

Erenköy'deki evde. Hava kapalı ve soğuk. Bahçe çok güzel oldu. Saadet çok beğendi. Evden çıkmadım.

30 Nisan 1939, Pazar

Doktor Ekrem Şerif [Egeli] geldi. Benim rahatsızlığım bronşit. Tansiyonum fazla. Vantuz [bardak çekme] ve ilaçlar verdi. Saadet'e tekrar bakacağını söyledi.

1 Mayıs 1939, Pazartesi

Hava soğuk. Biraz yağmur yağdı. 3.15 ile İstanbul'dan hareket. Öksürük devam ediyor.

2 Mayıs 1939, Salı

Sabah 8.17'de Ankara'ya geldim. Reisicumhur hazretleri ve Başvekil'e arz ettim. Marmara köşküne gittik. Fırka'ya. Von Papen'i kabul. Kulübe.

3 Mayıs 1939, Çarşamba

Sabah 6'da kalktım. İstasyona. General Ali Fuat Cebesoy'a gittim. Meclis'e ve akşam üzeri kulübe.

5 Mayıs 1939, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri Fırka. Fırka'dan geç çıktım. Başım ağrıyordu. Fırka münakaşalardan sonra hükümetin İngiltere ile müştereken yapacağı deklarasyonu kabul etti. Allah muvaffak buyursun, âmin.

6 Mayıs 1939, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Meclis'te iken Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Marmara'ya gidildi. Akşam üzeri arkadaşlarla beraber Çankaya'da. İnönü sakin ve iyi. Allah onu utandırmasın, âmin.

7 Mayıs 1939, Pazar

Bugün banyo almaya cesaret ettim. Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe gittim. Yalnız öğlen üzeri Tahran'dan gelen heyetimizi istikbal için istasyona gittim. Hepsisi iyi geldiler. Akşam üzeri kulübe.

9 Mayıs 1939, Salı

Fırka'ya. Sekize kadar Fırka sürdü. Başım biraz ağrıdı, eve geldim. Saadet ile görüştüm. İyidirler.

10 Mayıs 1939, Çarşamba

Meclis'e. 4.30'da Çankaya'ya çağrıldım. Nezihe çocuklarla beraber bizde idi.

12 Mayıs 1939, Cuma

Meclis'e. Deklarasyon yapıldı. Bu celseye ben riyaset ettim.

13 Mayıs 1939, Cumartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e teşrif buyurdular. Akşam üzeri Çankaya'da. Fethi Bey geldi. Çankaya'ya giderek teşekkür etti.

15 Mayıs 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Saadet ile görüştüm. İyiymişler. Cumartesi hareket niyetinde.

16 Mayıs 1939, Salı

Fırka'ya. Hariciye vekilinin beyanatı. Kulübe.

17 Mayıs 1939, Çarşamba

Meclis'e. Otomobil hakkındaki münakaşalar. Kulübe. Başvekil'i evinde ziyaret ettim.

18 Mayıs 1939, Perşembe

Sabah biraz Meclis'e. Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Meclis'te kaldıktan sonra Marmara'ya kadar gittik.

19 Mayıs 1939, Cuma

Sabah Nerime telefon etti. Saadet'in başının döndüğünden bahsetti. Doktor hareketine müsaade etmedi. Canım çok sıkıldı. Stadyumdaki merasim. Atatürk'ün kabrini ziyaret. Kulübe.

20 Mayıs 1939, Cumartesi

Tatil. Akşam üzeri Çankaya'da. Saadet bugün de rahatsız. Yataktan başını kaldıramıyor.

22 Mayıs 1939, Pazartesi

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Ben riyaset ettim. 6 saatlik bir celse. Saadet bugün biraz daha iyi.

23 Mayıs 1939, Salı

Meclis'e. Yine ben riyaset ettim. Beş saatlik bir celse. Dahiliye bütçesinin heyeti umumiyesinin tenkit kısmı bitti. Saadet bugün sağ ve soluna biraz dönmeye başlamış.

24 Mayıs 1939, Çarşamba

Meclis bütçe müzakeresi. Bütün gün bütçeler. Saadet ile bugün ilk defa olarak görüştüm. Daha iyidir.

25 Mayıs 1939, Perşembe

Meclis'e. Bütçe. Bütün Maarif bütçesi. Saadet ile bugün de görüştüm. Daha iyidir. Hakkı Bey gece geldi. Ben göremedim. Yemekte yukarıda idim. Rana Bey'i de çağırarak söylemişler.

26 Mayıs 1939, Cuma

Bütçe. Nafia ve İktisat. Biraz kulübe. Fethi Okyar'ın Adliye ve Raif Karadeniz'in İnhisar Vekâletlerine tayini. Saadet daha iyi. Hakkı Bey ile Saadet'e 1.500 lira gönderdim.

27 Mayıs 1939, Cumartesi

Sabah 10'da Meclis'e. Münakale ve Ticaret bütçeleri. Akşam üzeri Çankaya'ya. Saadet bugün ilk defa olarak aşağıya inebilmiş.

28 Mayıs 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Nezihe ve Sırrı öğlen yemeğine geldiler. Saadet daha iyi. Bu hafta içinde gelmeyi düşünüyor.

29 Mayıs 1939, Pazartesi

Sabah Kongre'yi Saydam açtı. Reisicumhur fevkalade güzel bir nutuk söyledi. Ben riyaset ettim. Öğleden sonra bütçe müzakeresi, pek geç bir vakte kadar devam etti. Akşam üzeri Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler, 9'da ayrıldılar.

30 Mayıs 1939, Salı

Meclis'e. Bütçeler bugün bitti.

31 Mayıs 1939, Çarşamba

Kongre (Parti Büyük Kurultayı). Ben riyaset ettim. 5,5 saatlik bir celse yaptım. Parti nizamnamesini çıkardım.

1 Haziran 1939, Perşembe

Bu sabah Saadet geldi. Hâlsizdir. Kurultay'da program ve hesap.

2 Haziran 1939, Cuma

Kurultay'da. Dilekler müzakere edildi.

3 Haziran 1939, Cumartesi

Sabah Kurultay'da. Kurultay bugün bitti. Öğleden sonra Kurultay'ın tazimlerini [çoşkulu selamlarını] Reisicumhur hazretlerine arz ettik. Garden Party'de [bahçe partisinde] kaldık.

4 Haziran 1939, Pazar

Evde. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Çankaya'ya gittim.

5 Haziran 1939, Pazartesi

Meclis'e. Geç çıktık.

6 Haziran 1939, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Çankaya'ya. Sabah Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Eve avdet edince Saadet'i rahatsız buldum. Başı yine dönüyordu. Evimi Hilâl-i Ahmer'e bugün verdim.

7 Haziran 1939, Çarşamba

Meclis'e. Akşam 23'te Reisicumhur hazretlerini Yalova'ya teşyi ettik. Saadet biraz daha iyi.

8 Haziran 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretlerinden sıhhatle Yalova'ya muvasalat hakkında telgraf aldık. Bugün Saadet dünkünden iyi.

11 Haziran 1939, Pazar

Sabah Meclis'e. Gafenko [Romanya Hariciye vekili] geldi.

Yalova'ya sordum. Hamdolsun iyidirler. Mualla Ömer Abdülkadir Renda'nın Muhittin Doğukan ile nişanı bizim evde oldu. Mualla'ya ahdım veçhiyle 500 lira verdim.

12 Haziran 1939, Pazartesi

Meclis'e. Baremin müzakeresine başlandı. Geç vakte kadar.

14 Haziran 1939, Çarşamba

Meclis'e. Müzakerede geç kaldık. Eve.

16 Haziran 1939, Cuma

Meclis'e. Geç vakit kulübe.

19 Haziran 1939, Pazartesi

Meclis'e. Barem Kanunu divanı. Mısır Hariciye nazırı geldi. Resmî ziyaretler.

21 Haziran 1939, Çarşamba

Meclis'e. Barem Kanunu müzakeresi. Bugün ansızın Gümrük Müsteşarı Âdil Bey'in ölümü.

22 Haziran 1939, Perşembe

Meclis'e. Sadi Tezmen ile Melda Galet'in nikahında bulundum. Âdil Bey'in cenazesinde bulundum.

23 Haziran 1939, Cuma

Meclis'e. Hatay meselesinin halli ve Fransa ile ittifak deklarasyonu. Kulübe. Kaphıca'yı buldum [telefonla aradım]. Telefonla tebrik.

24 Haziran 1939, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Kaplıca beni buldu. İki gün sonra seyahat.

26 Haziran 1939, Pazartesi

Meclis'e. Barem Kanunu müesseselere ait kısmın müzakeresi.

27 Haziran 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Saadet, Nezihe ve çocuklar bugün beş treniyle hareket ettiler. Gece çıktık. Doğru eve.

28 Haziran 1939, Çarşamba

Sabah görüştüm. Yolu iyi geçirmişler. Meclis'e. Geç çıktık. Doğru eve.

1 Temmuz 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah Saadet ile görüştüm. Dr. Ekrem Şerif [Egeli] iyi bulmuş.

2 Temmuz 1939, Pazar

Sabah 11.30'da Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Allah'a çok şükür sıhhatleri çok iyi. Çankaya'da biraz görüştük.

3 Temmuz 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah Saadet ile görüştüm. Daha iyi olduğunu söyledi. Meclis'in şimdi tatile gitmesi ve iki ay sonra toplanması düşünülüyor.

6 Temmuz 1939, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya.

8 Temmuz 1939, Cumartesi

Meclis'e. 11 Eylül Pazartesi toplanmak üzere Meclis'i tatil.

9 Temmuz 1939, Pazar

Evde. Kulübe. Akşam yemeğinde Çankaya'da.

10 Temmuz 1939, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya, arz-ı vedaa. Saat 17'de İstanbul'a hareket. İstasyonda Başvekil, vekiller, kulüp azaları, başyaver.

11 Temmuz 1939, Salı

Gece uyuyamadım. Sabah 7.45'te Haydarpaşa'ya geldim. Evde hepsini iyi buldum. Saadet daha iyi.

12 Temmuz 1939, Çarşamba

Erenköy'deki evimde. İrfan Ferit ve Halit Beyler geldi. Sabah Şakir Bey'i de gördüm.

13 Temmuz 1939, Perşembe

Sabah Celâl Bayar ve Muammer Beyler geldi. Biraz refika ve torunlar ile çıktım. Ağralı geldi. Gece Saydam ile telefon ile görüştüm.

14 Temmuz 1939, Cuma

Sabah biraz Celâl ve refika ile Kâzım Beylere gittim. Celâl Bey'i müteessir gördüm.

16 Temmuz 1939, Pazar

Erenköy'deki evimde. Neyyire, Hakkı, Saffet, Nahide geldiler.

17 Temmuz 1939, Pazartesi

14.24'te İstanbul'dan hareket. Müzehher ve Hikmet Hanımlar beraber. Halid ve İrfan Ferit Beyler istasyona geldiler.

18 Temmuz 1939, Salı

Tam vaktinde, 6.55'te Ankara'ya geldik. Garda Seryaver umumi kâtibi var idi. Reisicumhur hazretleri eve teşrif ettiler. Gece çağırdılar. Faik Öztrak, Adnan Raif geldiler.

19 Temmuz 1939, Çarşamba

Ankara'da. Akrabaları gördüm. Meclis'e kadar gittim. Kulübe de uğradım.

20 Temmuz 1939, Perşembe

Evden çıkmadım. Akşam üzeri Çankaya'ya uğradım.

21 Temmuz 1939, Cuma

Evde. Akşam üzeri Çankaya'ya yemeğe. Generaller var idi. [Naci] Tınaz çok müteessir ve hasta.

22 Temmuz 1939, Cumartesi

Meclis'e. Sabah Tınaz'a uğradım. Çok meyus ve müteessir. Mısır sefirini kabul ettim. Akşam üzeri kulübe.

23 Temmuz 1939, Pazar

Hatay'ın tamamen bize resmen intikali, Fransızların son askerlerinin çekilmesi.

Gece telefonla refika ile görüştüm. İstanbul sıcak.

24 Temmuz 1939, Pazartesi

Öğlen üzeri arkadaşlarla beraber Çankaya'ya kadar gittik. Lozan gününü tesid ettik [kutladık]. Akşam yemeğe davet etti. Yalnız idik. Tınaz'ın rahatsızlığını arz ettim.

25 Temmuz 1939, Salı

Evde kaldım. Bugün Ankara da sıcak (36). Akşam üzeri biraz kulübe kadar gittim.

Reisicumhur hazretlerine. General Tınaz'ın evine uğrayarak istifsar-ı hatırda bulundular [hâl hatır sordular].

26 Temmuz 1939, Çarşamba

Çıkmadım. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri Bayar ile beraber bana uğradılar. Bahçe kıyafetinde idim. General Tınaz'ı görmemi emir buyurdular. Gittim, gördüm. Müsterih buldum.

27 Temmuz 1939, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğlen yemeğini Reisicumhur hazretlerinde yedim. General Tınaz'ın vaziyetini, mütalaasını arz ettim. Memnun ve müsterih oldular. Akşam çayda bulunduk. Fethi Beyefendi ile kulübe gittik.

29 Temmuz 1939, Cumartesi

Meclis'e. Akşam Reisicumhur hazretlerine. Yazın için müsaadelerini aldım. Gece geç vakte kadar orada kaldım.

30 Temmuz 1939, Pazar

Sabah Başvekil Beyefendi'yi karşıladım. On bir buçuğa kadar beraber oturduk. Reisicumhur hazretlerini gördüm, veda ettim. Jandarma Mektebi'ne. Törende bulundum. 8.20'de İstanbul'a hareket ettim.

31 Temmuz 1939, Pazartesi

Öğleyin İstanbul'a iyi geldik. Karadeniz vapurunda hiç kamara kalmamış. Girhan Pazar günü hareket ediyor. Sabah Dr. Ekrem Şerif Egeli'yi davet. Bakalım ne diyecek?

1 Ağustos 1939, Salı 1

Evdeyim. Hiç çıkmadım. Sabah Doktor geldi. Saadet'i iyi buldu. Karadeniz'den vazgeçtik, Yalova'ya karar verdik. Orada da çok oturmamak, biraz Bursa'ya uğramak ve gelmek.

2 Ağustos 1939, Çarşamba

Erenköy'de. Ankara'ya doktorun söylediğini söyledim. Kemal Bey telefon açtı. Sezai Bey'e köşk için emir vermek için Reisicumhur hazretlerinden emir

aldığını söyledi. Sezai Bey de o aralık eve gelmiş idi. Konuştular. Kemal Bey'e teşekkürlerimi arz etmesini söyledim.

3 Ağustos 1939, Perşembe

Sabah Mudanya'dan otomobil gönderdim. Biz de 1.52'de Kadıköy'den bindik. Adalar'a uğrayarak Yalova'ya geldik. Köşkün bir kısmına yerleştik. Akşam üzeri arkadaşlara gittim.

4 Ağustos 1939, Cuma

Yalova'dan İrfan Ferit Alpaya geldi. Akşam çiftliğe kadar gittik.

5 Ağustos 1939, Cumartesi

Yalova'da. Sezai Bey iskeleye kadar gelmiş iken Ankara'dan aldığı bir telgraf üzerine aynı vapur ile döndü. Anlaşılan Reisicumhur hazretleri teşrif edecekler. Arkadaşları ziyaret ettim.

6 Ağustos 1939, Pazar

Yalova'da kaplıcada istirahatte. Bolu'dan Zeki Bey'den telefon. Reisicumhur hazretleri Bolu'da. Ankara, Başvekil ile görüştüm.

7 Ağustos 1939, Pazartesi

Yalova'da. Ankara'dan Meclis'ten çağrıldım, görüştüm. Evim ile de görüştüm.

10 Ağustos 1939, Perşembe

Yalova'da. Nezihe çocuklar ile geldiler. İyidirler. Yarım İnönü hazretleri İstanbul'a teşrif buyuruyorlar.

11 Ağustos 1939, Cuma

Yalova'da. Güzel ve bol yağmur. Reisicumhur hazretleri İstanbul'a geldiler. Romanya Kralı ile görüşecekler. Telefonla Kemal Bey'le ve Ankara'da Başvekil ile görüştüm.

13 Ağustos 1939, Pazar

Yalova'da. Florya ile görüştüm. Yarın ilk vapur ile gideceğim.

14 Ağustos 1939, Pazartesi

Sabah 6.30 vapuru ile İstanbul'a. 9'da köprüye. Kemal Bey ile beraber Florya'ya. Reisicumhur hazretleri ile görüştüm. Başvekilin otomobiline yolda rastladık, görüşemedik. Fikret Silay ve vali ile görüştüm. İrfan Ferit ile döndüm.

Nezihe gitti. Nerime ve Vefa Bey geldiler.

18 Ağustos 1939, Cuma

Sabah 6.30 vapuru ile Yalova'dan hareket. İstanbul Kadıköy tarikiyle 10'da eve geldik. Hepsini iyi bulduk. Ercan biraz rahatsızlanmış.

Faik Öztrak geldi, görüştük. Rana [Tarhan] Bey bugün Avrupa'dan dönmüş, telefonla görüştük.

19 Ağustos 1939, Cumartesi

Erenköy'de evde. Rana geldi, görüştük. Bugün hava taarruz tecrübeleri yapıldı.

22 Ağustos 1939, Salı

Erenköy'de. Reisicumhur hazretleri dün gece 11.30'da Florya'ya teşrif ettiler. Başvekil geldi, görüştüm. Rus-Alman ticaret antlaşması.

23 Ağustos 1939, Çarşamba

Rus-Alman misakı. Florya'ya gittim, gece 24.15 vapuru ile döndüm. Ankara'ya gitmek kararı. Başvekil, Saraçoğlu ve Menemencioğlu da Florya'da.

24 Ağustos 1939, Perşembe

Erenköy'de. Cumartesi gündüz treniyle gitmeye karar verdim.

25 Ağustos 1939, Cuma

Erenköy'deyim. Telefonla görüştüm. Yarın akşam hareket buyuracaklar. Cebesoy, Alp kaya, Faik Öztrak, Rauf Orbay geldiler.

26 Ağustos 1939, Cumartesi

Sabahki trenle Ankara'ya hareket. 9.10'da Ankara'da. Rana, Fethi Okyar, vali ve Halit Beyler istasyonda. Galiba vali haber verdi. Sırrı, Fevzi, Ferit evde bekliyordu. Banyo aldım, yattım. Eve telefon ettim.

27 Ağustos 1939, Pazar

11'de Reisicumhur hazretleri, Başvekil, Hariciye vekili geldiler. Mareşal, Adliye, Maarif, Ziraat, İktisat vekilleri istasyonda. Doğru Çankaya'ya gittik. 2'ye kadar görüşüldü. Gece 9.30'da köşkte idim. Biraz nezlesi var. Yatak odasıydı.

28 Ağustos 1939, Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. Aras geldi. Başvekil, Beyefendi ile konuşurken geldi.

29 Ağustos 1939, Salı

Ankara'da. Meclis'e. Kulübe. Sırrı İstanbul'a gitti. Ziraat Bankası'ndan parayı alıp bana verdi. İnönü hazretleri daha iyi.

30 Ağustos 1939, Çarşamba

Ankara'da. Büyük Erkân-ı Harbiye'ye. Reisicumhur hazretlerine. Akşam üzeri kulübe.

İstanbul ile görüştüm. Nezihe Pazar günü harekete karar vermiş. Saadet de Nerime'ye bir adam bulunca hareket edecek.

31 Ağustos 1939, Perşembe

Meclis'e. İnönü daha iyi. Akşam üzeri Çankaya'da.

1 Eylül 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Ev ile görüştüm. Hepsi iyi. Almanya (Hitler) Polonya üzerine hareket emrini verdi ve taarruz etti. Fransa ve İngiltere umumi seferberlik ilan ettiler. İtalya bitaraf.

2 Eylül 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Polonya'da harp devam ediyor. İngiliz ve Fransız devletleri taahhütlerini tutmaya karar verdiler. İngiltere 500 milyon sterlin, Fransa 47 milyon Frank kredi aldılar.

3 Eylül 1939, Pazar

Evde. Kulüpte. Harp Polonya'da devam ediyor.

4 Eylül 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri Meclis'e teşrif buyurdular. Nezihe, Sırrı Bey ve çocuklar geldi.

8 Eylül 1939, Cuma

Sabah 9'da Saadet geldi. İstasyonda bulundum. Meclis'e. Çankaya'ya.

10 Eylül 1939, Pazar

Çankaya'ya.

11 Eylül 1939, Pazartesi

Meclis'i açtım. Biraz terledim. Suat Davaz'ı teşyî ettik. Kulübe.

12 Eylül 1939, Salı

Fırka'ya. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedim.

14 Eylül 1939, Perşembe

Çıkmadım. Daha iyiyim. Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular.

17 Eylül 1939, Pazar

Evde. Öğlen yemeğini Reisicumhur hazretleri ile yedik. Kulübe.

18 Eylül 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Hava tecrübesi.

19 Eylül 1939, Salı

Fırka'ya. Çankaya'daki Vekiller Heyeti'nde.

21 Eylül 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün Reisicumhur Meclis'e geldi. Saraçoğlu Moskova'ya hareket. Gece Çankaya'da.

23 Eylül 1939, Cumartesi

Meclis'e. Akşam Çankaya'ya.

27 Eylül 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Fransız ve İngilizler ile tamamen mutabık kalındı. Gece pasif koruma tecrübesi.

29 Eylül 1939, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Çankaya'ya gittik.

1 Ekim 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe uğradım. Çankaya'ya. Saraçoğlu bugün görüşmelere başlıyor.

3 Ekim 1939, Salı

Fırka'ya. Öğlen yemeğinde Çankaya'ya.

5 Ekim 1939, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya.

7 Ekim 1939, Cumartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Kulübe uğradım. Gece Çankaya'ya.

9 Ekim 1939, Pazartesi

Meclis'e. Çankaya'ya. Rus-Fransız işi için uzun görüştük.

10 Ekim 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Akşam Çankaya'ya. Fransızların muvafık cevabı. Çok sevindi. İnşallah iş istediğimiz gibi olur.

11 Ekim 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Eve. Ramazan-ı şerif için öteberi aldık.

12 Ekim 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

14 Ekim 1939, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'ya.

15 Ekim 1939, Pazar

Evden çıkmadım. Gece kulübe uğradım. Reisicumhur hazretleri de orada idi.

16 Ekim 1939, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri iftardan sonra kulübe.

17 Ekim 1939, Salı

Reisicumhur'un riyasetindeki Meclis'e. Fırka'ya. Heyet-i Vekile'de bulundum. Rusların istedikleri yapıldığı hâlde başka sebep göstererek ittifak muahedmesini yapmaktan istinkaf ettiler [ittifak kurmayı reddettiler]. Saraçoğlu hareket ediyor. Fırka biraz sıkıldı.

18 Ekim 1939, Çarşamba

Meclis'e. Çankaya'ya.

19 Ekim 1939, Perşembe

Meclis'e. Fırka'ya. Fransız ve İngiliz muahedenamesi imzalandı. Çankaya'ya. Saraçoğlu Sivastopol'dan hareket etti.

20 Ekim 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Erzurum şimendiferinin işletmeye açılması.

21 Ekim 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah Saraçoğlu'nu istasyonda karşıladık.

22 Ekim 1939, Pazar

Ramazan-ı şerif. Sabah evden çıkmadım. Akşam üzeri biraz Cezmi Bey'e uğradım.

23 Ekim 1939, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri gazdan biraz mustarip. Erzurum'dan gelenleri karşıladık. Fırka oldu. Saraçoğlu uzun konuştu. Çankaya'ya gittim.

25 Ekim 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün daha iyi. Öğleden sonra Çankaya'ya.

26 Ekim 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Daha iyi gördüm. Aşağıya indiler.

27 Ekim 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bugün bütün bütün iyi.

28 Ekim 1939, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra eve. Akşam Çankaya'ya.

29 Ekim 1939, Pazar

Bayram. Sabah evvela merhum Atatürk'ün kabrine. Meclis'te merasim. Hipodromda merasim. Gece yemekte bulundum.

30 Ekim 1939, Pazartesi

Tatil. Akşam Çankaya'ya uğradım.

31 Ekim 1939, Salı

Sabah geç vakit Meclis'e. Öğleden sonra Fırka divan-ı riyasetinin namzedleri. Eskilerin aynı. Çankaya'ya gittim, şükranlarımı arz ettim.

1 Kasım 1939, Çarşamba

Meclis'e. Meclis tam üçte açıldı. Reisicumhur hazretlerinin nutku. 359 rey ile riyasete seçildim. Arkadaşlara teşekkür ettim.

2 Kasım 1939, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam Çankaya'ya.

4 Kasım 1939, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'ya.

6 Kasım 1939, Pazartesi

Meclis'e. Encümenlerin intihabı. Çankaya'ya.

7 Kasım 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Çankaya'ya.

8 Kasım 1939, Çarşamba

Meclis'e. Muahedenin müzakeresi. Mevcudun ittifakıyla kabul edildi. Başım ağrıyor. Yattım, gece çıkmadım.

9 Kasım 1939, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleyin Reisicumhur hazretlerinden izin aldım. Mualla'nın nikahı gece Çankaya'da.

10 Kasım 1939, Cuma

Sabah Ebedi Şef'in kabrini ziyaret. 8'i 20 gece Ankara'dan hareket. Yol iyi geçiyor.

11 Kasım 1939, Cumartesi

Geceyi yolda geçirdik. Saat 12'ye 10 kala Haydarpaşa'ya geldik. Erenköy'deki çocuklarımızı sıhhatte bulduk. İftarı beraber yaptık.

16 Kasım 1939, Perşembe

Sabah treniyle hareket. 9.40'ta Ankara'ya geldik. İstasyonda Başvekil, Rana Bey, idare âmirleri, Gedeleş ve seryaver.

17 Kasım 1939, Cuma

Sabah Meclis'e. Öğlenüstü Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Akşam kulübe.

19 Kasım 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam kulüpten Çankaya'ya.

22 Kasım 1939, Çarşamba

Meclis'e. Gece 9'da Çankaya'ya.

25 Kasım 1939, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler.

26 Kasım 1939, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Gece Çankaya'ya.

28 Kasım 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Gece Çankaya'da vekiller ile beraber yemekte.

1 Aralık 1939, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

4 Aralık 1939, Pazartesi

Meclis'e. Mülkiye Mektebi'ne. Çok sıkıldım ve çok terledim. Gerek mektep müdürünün bilhassa İhsan Tokgöz'ün sözlerinden çok terledim.

5 Aralık 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Biraz başım ağrıdı. Gece mebuslarla Çankaya'da resmî ziyafette.

10 Aralık 1939, Pazar

Sabah Meclis'e gittim. Kardiyografi yaptırdım. İyi çıktı. Gece Çankaya'da.

11 Aralık 1939, Pazartesi

Meclis'e. Akşam yemeğini Çankaya'da vekiller ile beraber yedik. Reisicumhur hazretleri 23'te Erzurum'a hareket buyurdular.

12 Aralık 1939, Salı

Meclis'e. Tasarruf Haftası münasebetiyle Başvekil'in Halkevi'nde söylediği nutukta hazır bulundum. Kulübe.

13 Aralık 1939, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri bugün Erzurum'a vardılar. Sıhhatleri ve neşeleri çok iyidir.

18 Aralık 1939, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri bugün 15'te Erzurum, Erzincan ve Sivas'tan avdet buyurdular.

19 Aralık 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka uzun sürdü. Naci Tınaz iyi cevaplar verdi.

21 Aralık 1939, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Sabah 11.45'te Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Sabah çıkamadım.

24 Aralık 1939, Pazar

Erken İzmir'den Dr. Zeki H. Pamir'den telefon. Reşit Temelli'nin (İnönü'nün yeğeni) çok ağırlaştığını, umut kalmadığını, sonra da öldüğünü söyledi. Başvekil ile bir aralık öğleyin yukarıya gittik. Gece orada kaldık.

25 Aralık 1939, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri beşte teşrif buyurdular. Biraz oturdular. Gece Çankaya'da yemekte. 22.30'da Kayseri, Malatya, Elazığ ve Diyarbakır'a doğru hareket buyurdular.

26 Aralık 1939, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Reisicumhur hazretleri Kayseri'de.

27 Aralık 1939, Çarşamba

Meclis'e. Erzincan ve havalisi büyük zelzelesi. Büyük felaket. Meclis, Riyaset'in altında bir Millî Yardım Komitesi teşkiline karar verdi. Çok sıkıldım. Başım çok ağrıdı.

28 Aralık 1939, Perşembe

Hilmi Uran, Rana Tarhan ve genel sekreter Dr. Fikri Tüzer'den mürekkep bir komite. Altı kâtip ayırdım. İnyet-i Hakk'a istinaden işe başladık. Sabah ve öğleden sonra çalıştık. Beyanname ve tamim.

29 Aralık 1939, Cuma

Meclis'e. Öğleden sonra umumi heyetten evvel Fırka. Mebusların asgarî yüzer lira vermeleri kabul edildi. Her taraftan muavenetler başladı.

30 Aralık 1939, Cumartesi

Sabah öğlene kadar çalıştık. Öğleden sonra da çalıştık. Büyük milletimiz felaketzedelere karşı her tarafta yardımını esirgemiyor.

31 Aralık 1939, Pazar

Sabah öğlene kadar Meclis'te çalıştık. Öğleden sonra Kızılay'a uğradım. Yardımlar Allah'a çok şükür akın hâlinde. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Reisicumhur hazretleri Erzincan'dan Tokat'a hareket buyurdular.

İstanbul'dan Ankara'ya dönen Başbakan Celâl Bayar, kendisini karşılayan Meclis başkanı Abdülhalik Renda'yla Ankara istasyonundan çıkıyor. Hemen arkalarında Refik Saydam. 23 Ocak 1939.

1940

1940 yılının ilk günlerinde Türkiye, önceki yıl 27 Aralık'ta Erzincan'da meydana gelen büyük depremin yaralarını sarmakla meşgul oldu. Danimarka, Norveç, Belçika, Hollanda ve Fransa Almanya tarafından işgal edilirken Türkiye savaş dışında kalmaya çalışıyordu. Bu yıl Milli Korunma Kanunu uygulanmaya başladı, birçok şehirde sıkıyönetim ilan edildi ve Aralık ayında Türkiye genelinde ilk kez karartma uygulandı. Nisan ayında TBMM'de, öğretmenlerin yanı sıra sağlık görevlileri, teknisyenler ve meslek elemanları da yetiştirecek olan köy enstitülerinin kurulmasına ilişkin kanun kabul edildi. Abdülhalik Renda Kasım ayında, oybirliğiyle yeniden Meclis başkanlığına seçildi.

[Defterin ilk sayfaları]

1940 yılına geçen seneden kendi malî cephem nokta-i nazarından daha iyi girdim. Vakıa geçen seneki gibi bankada para devredemedim. Geçen sene devrettiğim paralar ile sattığım arsaların bedelinden Nezihe'ye evi için 15.000 lira verdim. Mütebaki [kalan] arsalarımı da bu sene satarak yardımlarımı idame etmek azmindeyim. Allah aileme ve çocuklarıma bu sene dahi sıhhat ve işlerinde muvaffakiyet ve yardımlarımın idamesi için kuvvet ve kudret ihsan buyursunlar.

1-1.940

M.A. Renda

1940 senesini geçen seneden daha iyi geçirdik denilebilir. Hamdolsun dünyanın bütün teşevvüşlerine [karışıklıklarına] rağmen sulh hâlinde kaldık. Askerî tedbirlerimizi daima tezyide ve takviye ettik [artırıp kuvvetlendirdik].

Erzincan Yardım Komitesi senenin ilk aylarında her gün çalıştı. Sene niha-yetinde Meclis'ten, Komite'nin vazifesi bittiği için Komite'nin ilgasını istedik. Meclis kabul buyurdu. Dahil ve hariçten beş milyon lirayı müteceviz [aşan] para ve bu kıymette ayniyat toplandı.

Bu seneyi evce fena geçirmedik. Allah yardımlarımızın idamesi için tevfikini refik buyurdu.

Tayyareye de yekten 2.500 lira her sene verdiğimden başka verdim. Cemiyet nizamnamesine göre murassa [değerli taşlarla bezeli] madalya verdiler.

İnşallah gelecek seneyi de harbsiz geçiririz. Allah utandırmasın, âmin.

Ankara, 31-12.940

M.A. Renda

1 Ocak 1940, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. Akşam üzeri kulübe uğradım.

2 Ocak 1940, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. Reisicumhur hazretleri Tokat ve Niksar'dan sonra Amasya'ya da uğradı ve oradan Ankara'ya hareket.

3 Ocak 1940, Çarşamba

Öğleden sonra 11.30'da Reisicumhur hazretleri Ankara'ya geldiler. Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. Gece yemeğini vekiller ve grup reisleriyle birlikte Çankaya'da yedim.

4 Ocak 1940, Perşembe

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Fırka'da bulundum.

5 Ocak 1940, Cuma

Meclis'e. Çankaya'ya.

6 Ocak 1940, Cumartesi

Sabah İzzettin Çalışlar geldi. Akşam üzeri Reisicumhur hazretlerini gördüm. Öğleden sonra çıkmadım.

7 Ocak 1940, Pazar

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Akşama doğru Çalışlar ile beraber Çankaya'da. Çalışlar veda etti.

8 Ocak 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çalışlar Toros ekspresiyle gitti.

11 Ocak 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya yemeğe.

13 Ocak 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri ile.

16 Ocak 1940, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik, öğlen yemeğini yedik.

18 Ocak 1940, Perşembe

Meclis'e. Son içtima. 6.30'da içtima bitti. 18 Mart Pazartesi günü toplanmak üzere kış tatili. Çankaya'ya giderek Reisicumhur hazretlerine arz ettim.

19 Ocak 1940, Cuma

Meclis'e. Öğleden sonra Musiki Muallim Mektebi'ne ve Çankaya'ya çaya.

20 Ocak 1940, Cumartesi

Bayram. Çankaya'da defteri imza ettik. Sabah çıkmadım. Çok kalabalık geldi. Öğleden sonra Komite'de çalıştık. Reisicumhur hazretleri Meclis'e teşrif buyurdular. Beraber kulübe gittik.

21 Ocak 1940, Pazar

Bayram. Sabah Meclis'te. Öğleden sonra Kızılay'da. Reisicumhur hazretleri de Kızılay'a geldiler.

22 Ocak 1940, Pazartesi

Bayram. Sabah Meclis'e, çalışmaya. Öğleden sonra Çankaya'ya. Sicil meselesi.

23 Ocak 1940, Salı

Arkadaşlara bugün istirahat verdim. Sabah çıkmadım. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedim. Sabah Başvekil geldi, görüştük. Bugün daha sakin idi. Vefa Bey ile Yusuf beş treniyle gittiler.

24 Ocak 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da.

25 Ocak 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece Başvekil, 60 ton altının Beyrut'tan yola çıkarıldığını ve yarın akşam hududumuza geleceğini söyledi.

26 Ocak 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Sabah İngiltere büyükelçisi 25 bin sterlinlik çeki gönderdi. Hakkı geldi, gitti. İzzettin Çalışlar'ın gazetecilerle beraber Fransa'ya gideceğini Başvekil söyledi.

27 Ocak 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Altınlar bugün Adana'ya geçti.

28 Ocak 1940, Pazar

Meclis'e. Öğleden sonra Etimesud'da ambarları gezdik. Akşam üzeri kulübe. 55 ton altın, 7 vagona, 1.114 sandıkta geldi, Merkez Bankası'na taşındı.

29 Ocak 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. Reisicumhur hazretleri öğleden sonra eve uğradılar.

30 Ocak 1940, Salı

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. General Deedes ile görüştüm.

31 Ocak 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Millî Yardım Komitesi işleriyle iştigal.

1 Şubat 1940, Perşembe

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle iştigal. General Deedes bu sabah felaket mıntıkasına gitti.

2 Şubat 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Millî Yardım Komitesi işleriyle iştigal. Gece yemeğini Çankaya'da yedik. Çetinkaya-Çakır konuşmaları. Reisicumhur hazretleri yarın ameliyat yaptıracağını söyledi.

3 Şubat 1940, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul oldum. On ikide Nümune Hastanesi'ne Başvekil, Rana Tarhan beraber gittik. 12.45'te geldi. Yağ kesesini Oper. Nureddin aldı. Biraz istirahatten sonra köşklerine döndüler.

4 Şubat 1940, Pazar

Reisicumhur hazretlerini gördüm. Ameliyatın icrasından ahvali normal. Öğleden sonra Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe.

5 Şubat 1940, Pazartesi

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe. Reisicumhur hazretlerini gördüm. Bugün de iyi. Hararet, nabız normal.

6 Şubat 1940, Salı

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe. Reisicumhur hazretlerini bugün köşkünde gördüm. Yağ parçası tahlil edilmiş. Fena bir şey yok. Çok neşeli.

7 Şubat 1940, Çarşamba

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işiyle meşgul oldum. Kulübe. Öğlen üzeri Çankaya'ya. Bugün daha iyi.

8 Şubat 1940, Perşembe

Sabah Saraçoğlu'nu istikbal. Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe. Saraçoğlu ile Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. Başvekil Beyefendi bugün çıktı.

9 Şubat 1940, Cuma

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe. Dün sabah gelen Hakkı Bey, bugün gitti.

10 Şubat 1940, Cumartesi

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Reisicumhur hazretleri bugün öğleden evvel ve sonra İcra Vekilleri Heyeti'ne riyaset buyurdular. Vekiller ile beraber gece yemeğini Çankaya'da.

15 Şubat 1940, Perşembe

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Başvekil Beyefendi ile bütçeye dair konuştuk. Geç vakit Meclis'e. Latif dün akşam gelmiş.

16 Şubat 1940, Cuma

Hakkı Bey geldi, gitti. Meclis'e. Harbiye Mektebi'ne. Kulübe. Gece Çankaya'ya. Yemeği beraber yedik.

17 Şubat 1940, Cumartesi

Sabah Başvekil geldi. Dün akşam çok sıkıldığını söyledi. Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleriyle meşgul. Kulübe.

18 Şubat 1940, Pazar

Sabah Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. İkindiden sonra kulübe.

20 Şubat 1940, Salı

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. Kulübe. Gece yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

22 Şubat 1940, Perşembe

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. A. Naci Demirağ'da, çayda.

23 Şubat 1940, Cuma

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. Kulübe. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedim.

24 Şubat 1940, Cumartesi

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. Öğlenüstü gittim, İzzettin Paşa'nın rahatsızlığını haber verdim.

25 Şubat 1940, Pazar

Meclis'e. Millî Yardım Komitesi işleri. Merhum Hüsamettin Okan'ın cenazesine. Kulübe. Halkevleri günü törenine. Gece Başvekil ve Rauf Bey'le beraber Çankaya'ya.

26 Şubat 1940, Pazartesi

Meclis'e. Maliye vekili geldi. Bütçenin zorluklarından bahsetti. Heyet-i Vekile bütçeyi denkleştiremediler. Kulübe.

27 Şubat 1940, Salı

Meclis'e. Sabah Başvekil geldi. Bütçeyi söyledi, "Yapamadık" dedi. 2.30'da Reisicumhur hazretlerinde. 7'ye kadar devam etti. Yemekte orada kaldık.

28 Şubat 1940, Çarşamba

Evden çıkmadım. İstirahat ettim. Doktorlar sabah akşam geldiler. Bugün kan gelmedi. Reisicumhur hazretleri ziyaretime geldiler.

29 Şubat 1940, Perşembe

Evdeyim. İstirahat ettim. Doktorlar akşam geldiler. Kan akmadı. Yarın tecrübe için biraz çıkmamı söylediler.

1 Mart 1940, Cuma

Bugün biraz çıktım. Doktorlar iyi buldular. İki taraf da iyi. Reisicumhur hazretleri geldiler. Nerime ile Uğur bugün 5 treniyle gittiler. Hakkı Bey beraber.

2 Mart 1940, Cumartesi

Bugün daha iyiyim. Meclis'e çıktım. Toplanmış işlerimi gördüm. Nerime ile görüştüm. İyi gitmişler.

Emekli Orgeneral İzzettin Çalışlar, Muğla'dan Parti namına namzed gösterildi.

3 Mart 1940, Pazar

Evde. Öğleden evvel çıkmadım. Reisicumhur hazretleri geldiler. İkinci üzeri Başvekil Bey geldi. Beraber kulübe kadar gittik. Erken döndüm.

4 Mart 1940, Pazartesi

Meclis'e gittim. Bugün kan muayenesi yapıldı. Üre 0,44; acid ürik 0,067; Cholesterin [kolesterol] 1,89. Perhize devam edilecek. Başım daha iyi. Akşam biraz üşüdüm.

5 Mart 1940, Salı

Bugün çıkmadım. Göğsümde nezle var. Öksürük var. Bakalım nezleyi nasıl geçireceğim. Reisicumhur hazretleri uğradılar.

7 Mart 1940, Perşembe

Gözüm sıkıntı vermeye başladı. Bugün de çıkmadım. Hakkı bugün geldi.

8 Mart 1940, Cuma

Göz doktoru ile beraber Zeki Bey geldi. Nezleye dair olan ilaçları kestik. Yalnız gözdeki [...] ile meşgulüz.

9 Mart 1940, Cumartesi

Evde. Doktorlar geldi. Gözü dünden iyi buldular. Behemehal istirahat. Gözün rüzgâra maruz kalmaması lazım dediler. Çok hafif yemek. Nezihe, çocuklar bizde.

10 Mart 1940, Pazar

Bugün daha iyiyim. Hararetim yok. Öğlen üzeri uyurken sağ küreğimin yanı üşüdü. İnşallah bir şey olmaz. Dahiliye ve Başvekil geldiler.

11 Mart 1940, Pazartesi

Evde. Gözümdeki kan azalıyor. Öğleden sonra Başvekil, Sıhhat vekili ve akşam üzeri de Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Millî Müdafaa Meclisi bugün mesaisine son verdi.

12 Mart 1940, Salı

Doktorlar gözümü daha iyi buldular. İki üç gün daha fazla itina lazım diyorlar.

14 Mart 1940, Perşembe

Doktorlar bugün daha memnun göründüler. Böyle giderse Cumartesi dışarıya müsaade edeceklermiş.

15 Mart 1940, Cuma

Daha iyiyim. Bugün bütün gün gözümü örtmedim. Hakkı Bey geldi ve gitti. İlk defa olarak banyo yaptım.

16 Mart 1940, Cumartesi

Bugün ilk defa olarak dışarıya çıktım. İki saat kadar Meclis'te çalıştım. Daha iyiyim. Nerime ile görüştük. Uğur galiba kızamık çıkarıyor.

17 Mart 1940, Perşembe

Sabah biraz Nezihe'ye kadar. İzzettin Çalışlar geldi. Cihan Palas'a indi. Öğle yemeğini Çankaya'da yedim. Öğleden sonra çıkmadım.

18 Mart 1940, Cuma

Bugün sabah çıktım. Meclis açıldı. İzzettin Paşa yemin etti. Alkışlandı. Erken çıktım. Eve geldikten sonra Reisicumhur hazretlerinin Meclis'e gittiğini haber verdiler. Gitmemi emir buyurdular.

21 Mart 1940, Pazartesi

Sabah çıktım. Öğleden sonra çıkmadım. Meclis'e kadar gittim. Erdal'ın [İnö-nü] kızıla tutulması çok canımızı sıktı.

22 Mart 1940, Salı

Öğleden sonra Meclis'e. Sabah muayene oldum. Daha iyi buldular. Öğleden sonra biraz Çankaya'ya kadar gittim.

23 Mart 1940, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Akşam üzeri istasyona ve vekillerin bulunduğu yemeğe. Çankaya'ya.

25 Mart 1940, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Altıya kadar oturdular. Beraber Çankaya'ya gittik. Gece orada Maliye vekili beraber yemek yedik.

28 Mart 1940, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Beraber olup Marmara'ya kadar gittik. Eve geldik. Başvekil'i bekledik. Sekizi çeyrek geçe teşrif buyurdular.

29 Mart 1940, Cuma

Doktorlar geldi. Daha [iyi] buldular. Hakkı Bey de geldi, gitti. Dr. Ekrem Şerif'in nasihatlerine Nerime'nin itina etmediğini söyledi. Gece [kendisine] söyledim.

Meclis'e. Biraz da kulübe.

30 Mart 1940, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Zekai Apaydın 6'ya on dakika geçe geldi. 9'a çeyrek kalaya kadar oturdu. Hâlini iyi görmedim. Çıldırması ihtimali var.

31 Mart 1940, Pazar

Sabah biraz hemşireye gittim. İzzettin Paşa geldi. Rahatsız. Dr. Zeki korkuyor. Bu akşam izin verdim, gidecek. Doktor iki ay evinde istirahat tavsiye etti.

1 Nisan 1940, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri eve geldim. Başvekil Meclis'te General Tınaz'ın istifasını okudu. Müteessir oldum. Yedi buçukta Çankaya'ya çağrıldım. Naci Paşa'ya da çağırıldılar.

2 Nisan 1940, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Gece tiyatroya. 10'da ayrıldım. Çok terledim. Reisicumhur hazretlerinden müsaade aldım.

3 Nisan 1940, Çarşamba

Meclis'e. Çankaya'ya; Büyük Grup ve Müstakil Grup reisleri de beraber. Marmara'ya kadar gittik. Arıkan'a karar verdiler. Çalışlar hasta.

4 Nisan 1940, Perşembe

Arıkan bugün işe başladı. Allah muvaffak etsin. Meclis'e. Biraz kulübe. General Naci Tınaz ile telefonla görüştüm.

5 Nisan 1940, Cuma

Meclis'e. Riyaset Divanı içtimai. Eve. General Naci Tınaz ile görüştüm. Arıkan'ı kutladık.

6 Nisan 1940, Cumartesi

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe kadar. Çocuklar öğlen yemeğinde bizde.

10 Nisan 1940, Çarşamba

Meclis'e. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da.

12 Nisan 1940, Cuma

Sabah arkadaşlar ile ve Başvekil ile Etimesgut'a. İkinci üzeri Reisicumhur hazretleri Meclis'i teşrif buyurdular. Sekize kadar kaldılar. Sonra beraber Çankaya'ya gittik.

14 Nisan 1940, Pazar

Torunlarımı bara'ya kadar getirdim.

15 Nisan 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. İngilizler Norveç'e asker çıkardılar.

17 Nisan 1940, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'i teşrif buyurdular. Beraber Çankaya'ya gittik.

19 Nisan 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Sekizde Çankaya'da yemekte.

21 Nisan 1940, Pazar

Öğleden evvel Reisicumhur hazretleri evden geçerken beraber Marmara'ya. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedim.

23 Nisan 1940, Salı

Bayram. Çocuklar eve geldi. Akşam üzeri biraz kulübe kadar gittim.

24 Nisan 1940, Çarşamba

Meclis'e. Gece yemeğini Çankaya'da vekiller ile beraber yedik.

25 Nisan 1940, Perşembe

Meclis'e. Hakkı geldi, gitti. Başvekil, İktisat vekili ile beraber Diyarbakır'a gittiler. Teşyi edildiler.

26 Nisan 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini yukarıda, Çankaya'da yedim.

27 Nisan 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bugün bizde.

29 Nisan 1940, Pazartesi

Meclis'e. Otomobil Kanunu müzakeresi. Gece Çankaya'da vekiller ile beraber yemekte. Sabah İstanbul'dan telefon ile görüştüm, iyi gittiler.

1 Mayıs 1940, Çarşamba

Nezihe'yi, Sırrı, Erol ve Ercan'ı alarak biraz dolaştım. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

3 Mayıs 1940, Cuma

Meclis'e. Teşkilat kanunlarının Başvekil'in huzurunda müzakeresinin istenmesi. Gece yemeğini arkadaşlarla beraber Çankaya'da yedim.

4 Mayıs 1940, Cumartesi

Meclis'e. Çocuklar bugün bende. Kulübe. İstanbul ile görüşüldü.

7 Mayıs 1940, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Çankaya'ya. Oradan telefonla görüştüm. Fakat tamamen anlaşılamadı.

9 Mayıs 1940, Perşembe

Sabah telefonla Saadet ile görüştüm. Neriman'ı istedi.

Meclis'e. Akşam yemeğini yukarıda yedim.

10 Mayıs 1940, Cuma

Almanların sabah üçte Belçika ve Hollanda'ya tecavüzleri. Meclis'e.

Neriman'ı gönderdim. Telefonla da söyledim.

11 Mayıs 1940, Cumartesi

Meclis'e. Çocuklar bende. Öğleden sonra beş buçukta Çankaya'ya gittim. Yemeği orada yedim.

14 Mayıs 1940, Salı

Sabah çıkmadım. Öğlene doğru Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Beraber Marmara'ya gittik. Öğle yemeğini Çankaya'da yedim. Fırka'ya. Hakkı Bey geldi, gitti.

15 Mayıs 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

17 Mayıs 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Yukarıya çağrıldım. Yemeği orada yedim.

19 Mayıs 1940, Pazar

Evvela kabre gittik. Reisicumhur hazretlerini orada istikbal ettik. Stadyuma. Bayram şenlikleri seyredildi. İkinciüstü Çankaya'ya gittim. Yemeği orada yedim.

21 Mayıs 1940, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Gece Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

22 Mayıs 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Saat 4'te Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler.

23 Mayıs 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Sabah onda Türk Hava Kurumu Kurultayı'nda bulundum. Reislik yaptım.

24 Mayıs 1940, Cuma

Meclis'e. Eve. Saadet bu sabah erkenden geldi. Sıhhati iyi. Çocuklar bugün bizde.

25 Mayıs 1940, Cumartesi

Meclis'e. Mualla ve Müzehher ile İffet Nermin bizde. Akşam Reisicumhur hazretleri ile Çankaya'da bulundum.

27 Mayıs 1940, Pazartesi

Meclis'e. Bütçe müzakeresine başladık. Ben riyaset ettim.

28 Mayıs 1940, Salı

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Reisicumhur hazretleri Meclis'e teşrif buyurdular. Çankaya'ya gittim. Kral Leopold'un teslim-i silah etmesi [silah bırakması].

29 Mayıs 1940, Çarşamba

Meclis'e. Bütçe müzakeresi bitti. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler.

30 Mayıs 1940, Perşembe

Meclis'e. Gece Reisicumhur hazretlerinin yanında bulundum.

31 Mayıs 1940, Cuma

Meclis'e. Bütçeler.

1 Haziran 1940, Cumartesi

Bütçeler sabah müzakere edildiler. Gece Reisicumhur hazretlerine.

2 Haziran 1940, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Sıdika'ya uğradım. Kulübe de gittim.

3 Haziran 1940, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Beraber çıktık. Gece Sarıcağlu'na kadar gittik.

5 Haziran 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece sekizde Reisicumhur hazretlerinin köşkünde bütün vekiller ile beraber. 10.30 istasyonda. İstanbul için teşyi ettik. Güle güle gidip sıhhatle gelsin.

10 Haziran 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Mussolini'nin nutku ve Fransa ve İngiltere'nin harp ilan etmesi.

11 Haziran 1940, Salı

Meclis'e. Gece yarısından itibaren harp başladı. Reisicumhur hazretleri gece 11'i 2 gece teşrif buyurdular. İstasyonda bulunduk.

12 Haziran 1940, Çarşamba

Bugün Çankaya'da İcra Vekilleri Heyeti'nde bulundum. Tarihî bir gün. Rusya'nın bugün aldığı vaziyete nazaran Rus rezervinin tatbikine karar verildi. Ayrıca beş fırka –Trakya'dan– başka tam mevcuda iblağ edilecek.

13 Haziran 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Neyyire ve Hakkı Bey geldiler.

15 Haziran 1940, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'ya.

17 Haziran 1940, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Beraber yukarıya gittik. Fransızların mütareke teklifi. Pétain Hükümeti.

19 Haziran 1940, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Her çarşamba içtimaa karar verildi.

20 Haziran 1940, Perşembe

Sabah Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

21 Haziran 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Neyyire, Hakkı bugün gittiler. Mütarekenin kabulü.

22 Haziran 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Yemekten sonra gece Reisicumhur hazretlerine Çankaya'ya. Büyük sel.

24 Haziran 1940, Pazartesi

Meclis'e. Irak Hariciye ve Adliye vezirleri geldi. Ziyaretler. Reisicumhur hazretlerinin daveti üzerine Çankaya'ya gittim. Fransızların İtalyanlarla mütarekesi.

25 Haziran 1940, Salı

Almanlar tarafından bugün ateşkes emri verildi.

26 Haziran 1940, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden sonra Fırka ve Meclis. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Başvekil bugün Rana Tarhan'a cevap verdiler.

28 Haziran 1940, Cuma

Meclis'e. Saat altıda kulübe. Reisicumhur hazretleri, Nuri Said Paşa ile dairelerinde bir birli toplantısı yaptılar.

29 Haziran 1940, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'ya.

30 Haziran 1940, Pazar

Sabah çıkmadım. Çankaya'ya.

3 Temmuz 1940, Çarşamba

Meclis'e. Çankaya'ya. Yarın için çocukları İstanbul'a götürmek üzere iki gün için izin aldım.

4 Temmuz 1940, Perşembe

Meclis'e. Beş treniyle İstanbul'a. Saadet ve torunlarım da olduğu hâlde hareket.

5 Temmuz 1940, Cuma

Bir saat teehhürle [gecikmeyle], 9'a çeyrek kala Haydarpaşa'ya. Erenköy'dekileri iyi bulduk. İzzettin Paşa'yı gördüm. Daha iyi görünüyor, ama tamamen iyileşmedi.

6 Temmuz 1940, Cumartesi

Evimde. Biri çeyrek gece evden çıktım. Trenle Haydarpaşa'ya geldim. 2.25 treniyle Ankara'ya hareket.

7 Temmuz 1940, Pazar

Sabah 6.55'te Ankara'ya geldik. Banyo. Uyku. 2'de Çankaya'ya gittim. Gece yarısına kadar orada kaldım.

8 Temmuz 1940, Pazartesi

Meclis'e. Akşam vekiller ile beraber Çankaya'da yemek yedim.

9 Temmuz 1940, Salı

Fırka'ya. Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

10 Temmuz 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

11 Temmuz 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. Fırka'ya.

12 Temmuz 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başvekil'in harici siyaset hakkındaki beyannamesi ve müt-tefikan itimat reyî. Hakkı Bey geldi, gitti.

13 Temmuz 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'da vekiller ile beraber yemek yedik. Saat 23'te Reisicumhur hazretlerini Yalova için teşyi ettik.

14 Temmuz 1940, Pazar

Reisicumhur hazretleri salimen vasıl oldular.

Çok içtinap ettiğim [sakındığım] Saydam-Rauf mülakatı akşam üzeri kulüpte oldu. Allah vere de iki asabi adam yekdiğerini kırmasa.

15 Temmuz 1940, Pazartesi

Meclis'e.

Korktuğum oldu. Orada kendisini tutabilen Saydam yazı ile ağır bir cevap verdi.

Rauf siyaset-i hariciyeyi çok doğru bulmuş, dahili siyaseti "kepaze" diye tavsif etmiş [nitelemiş]. Saydam da bunu ele alarak ağır bir cevap vermiş.

17 Temmuz 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün evde, gölgede 32'dir. Ankara'nın en sıcak günü demektir.

19 Temmuz 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi, gitti.

21 Temmuz 1940, Pazar

Belediyeye. Kulübe, biraz baraja ve yeni mezarlığa.

23 Temmuz 1940, Salı

Meclis'e. Kulübe. Bugün Fırka olmadı.

24 Temmuz 1940, Çarşamba

Meclis'e. Meclis müzakereleri. Akşama kulübe. Saadet bugün 3.45 ile İstanbul'dan hareket etti.

25 Temmuz 1940, Perşembe

Sabah istasyona gittim. 55 dakika teehhürle tren geldi. Saadet iyi geldi. İstanbul'dakilerin kâffesi [hepsi] iyi.

26 Temmuz 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başvekil Dr. Refik Saydam'ı İstanbul için teşyî ettik.

29 Temmuz 1940, Pazartesi

Sabah istasyona. Başvekil'i istikbal ettik [karşıladık]. Meclis'e. Kulübe. Reisi-cumhur hazretleri sıhhatçe çok iyidirler.

30 Temmuz 1940, Salı

Sabah 9.30'da Etimesud'da. On ikiye kadar orada. Meclis'e. Kulübe.

2 Ağustos 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başvekil İstanbul'a gitti. İstasyonda teşyî ettik.

5 Ağustos 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Başvekil gelemedi.

6 Ağustos 1940, Salı

Sabah istasyona. Reisicumhur hazretlerini istikbal ettik. İstasyonda Yunus Nadi'ye yaptığı ihtar. Reisicumhur hazretleri çok heyecanlandı, sapsarı oldu.

Fırka olmadı. Yarın olacak. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

8 Ağustos 1940, Perşembe

Meclis'e. Belediye. Kemal Bey'in kızının nikahında. Öğlen ve akşam yemeklerini Çankaya'da yedim. Saadet beş treniyle hareket etti.

9 Ağustos 1940, Cuma

Sabah onda Milli Şef'i Yozgat için istasyonda teşyî ettik. Erkenden Yozgat'a vardılar. Meclis'e. Kulübe.

10 Ağustos 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Milli Şef Sivas'ta.

11 Ağustos 1940, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Akşam İstanbul ile görüştüm. İyi olmuşlar. Yalnız çok sıcakmış.

13 Ağustos 1940, Salı

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri bu gece Çorum'da. Saraçoğlu ile biraz görüştüm.

14 Ağustos 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri 9'u üç gece Ankara'ya avdet buyurdular [döndüler].

15 Ağustos 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübé. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik. Öğleni de Çankaya'da yedim. Saydam'ın kardeşi ağır hasta.

16 Ağustos 1940, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleriyle Marmara'ya ve Çankaya'ya. Gece 23'te Yerköyü'ne [Yozgat] hareket ettiler. Başvekil ağabeyine yetişemedi.

17 Ağustos 1940, Cumartesi

Reisicumhur hazretleri Kırşehir'de. Gece 22.30'da Bala tarikiyle avdet buyurdular.

Çankaya'da. Başvekil cenazeden sonra Ankara'ya hareket buyurdular.

18 Ağustos 1940, Pazar

Saydam'ı istasyonda karşıladık. Çok müteessir. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

19 Ağustos 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri 20'de İstanbul'a hareket buyurdular.

21 Ağustos 1940, Çarşamba

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Meclis 11 Eylül'de toplanacaktır. Biraz rahatsızım.

22 Ağustos 1940, Perşembe

Meclis'e. Beş treniyle İstanbul'a hareket ettim. İki torunumun (Yusuf ve Uğur) sünnet düğünlerinin yapıldığını telefonla söylediler.

23 Ağustos 1940, Cuma

Sabah zamanında Pendik'e geldik. Ben orada indim. Erenköy'e geldim. Hava fena olduğu için Reisicumhur hazretleri Floryaya gitmeme razı olmadılar. Yalova'ya kendi köşklerine gitmemi münasip gördüler.

24 Ağustos 1940, Cumartesi

Sabah vapuruyla Kadıköy'den Yalova'ya geldik. Dr. Alataş iskelede. Dün gelmiş. Öğlen biraz uyudum.

25 Ağustos 1940, Pazar

Gece iyi uyudum. Biraz kendime geldim. Reisicumhur hazretleri bugün Çanakkale'ye gidecekler. Çarşamba öğleden sonra Yalova'yı teşrif edecekler. Başvekil Bey de Salı gelecek.

26 Ağustos 1940, Pazartesi

Gece iyi uyudum. Köşkteyim. Gezemedik, yürüyemedik. Başvekâlet hususi kalem müdürünün telgrafı üzerine iskeleye kadar gittik. Vapurdan ve sonra da Acar'dan çıkmadılar. Haydarpaşa'dan doğru Zeynep Kâmil Hastanesi'ne gittiler.

27 Ağustos 1940, Salı

Yalova'da. Başvekil Acar motoruyla yarımdaya geldi. Ablası çok hasta.

28 Ağustos 1940, Çarşamba

Reisicumhur hazretleri 16.30'de Savarona yatı ile teşrif buyurdular. Vapura gittik. Başvekil İstanbul'a Acar ile gitti. Biz Savarona'da yemeğe de kaldık. Bayanlar dışarıya çıktılar. Saadet'i de alıp vapura getirdiler.

29 Ağustos 1940, Perşembe

Kaplıcada. Başbakan öğleden sonra 16'da Acar ile geldi. Ablası daha iyice imiş. Zafer Bayramı dolayısıyla telgraflar gönderdim.

30 Ağustos 1940, Cuma

Kaplıcada. Zafer Bayramı. Nezihe, Erol, Nerime, Nihal, Reşat geldiler. Bir kısmı akşam gittiler.

31 Ağustos 1940, Cumartesi

Kaplıcada. Nezihe, Erol ve Nerime bugün gittiler.

1 Eylül 1940, Pazar

Kaplıcada. Hava yağmurlu. Dışarıya çıkmadım.

2 Eylül 1940, Pazartesi

Kaplıcada. Hava çok fena. Vapur işleyemedi. Sıhhiye vekili vapur adadan beri gelemediğinden Heybeli'de kaldı.

3 Eylül 1940, Salı

Kaplıcada. Hava biraz sükun buldu. Neyyire, Hakkı ve çocukları geldiler. Akşam gittiler.

4 Eylül 1940, Çarşamba

Kaplıcada. Son banyolarımı aldım. Yarın ilk vapur ile İstanbul'a ineceğim. Başvekil akşam vapur ile geldi.

5 Eylül 1940, Perşembe

Sabah 6.30 vapuru ile hareket. Zamanında Kadıköy'e geldik. Evde çocukları iyi buldum. Başvekil'in hemşiresi bugün öldü. Gece Dolmabahçe'de. Başvekil de geldi. Pazar için izin aldım.

6 Eylül 1940, Cuma

Başvekil'in ablasının cenazesinde, Erenköy'de bulundum. Evden sonra çıkmadım.

8 Eylül 1940, Pazar

Saat 1.30'da evden çıktım. 2.25 treniyle hareket ettik. Çocuklar yolda rahat durdular.

9 Eylül 1940, Pazartesi

Sabah bir buçuk saat teehhürle geldik. Başvekil rötardan dolayı Gazi İstasyonu'na gelmişti. Meclis'e. Kulübe.

11 Eylül 1940, Çarşamba

Meclis'e. Teşrini Sani'nin birinde toplanmak üzere Meclis tatil edildi.

13 Eylül 1940, Cuma

Sabah Meclis'e. Saat beşi yirmi geçte trene bindim. Gece Çankırı'dan geçtim.

14 Eylül 1940, Cumartesi

Sabah erkenden Karabük'e. Akşam üzeri Eski Pazar'a.

15 Eylül 1940, Pazar

Sabah Eski Pazar. Köylülerle görüştüm. Öğleden biraz sonra Çerkeş'e. Öğleden sonra Çerkeş Halkevi'nde.

16 Eylül 1940, Pazartesi

Geceyi Çerkeş'te geçirdim. Sabah hareket. Atkaracalar'da köylülerle görüştüm. Öğleden biraz evvel Kurşunlu'ya geldik. Kurşunlularla görüştüm. Gece Çankırı'ya geldim.

17 Eylül 1940, Salı

Çankırı'da. Kasabalılarla hasbihâl. Mutad ziyaretleri yaptım. Gece Hüseyin Cahit Yalçın da geldi.

18 Eylül 1940, Çarşamba

Çankırı'da. Köylüler ile hasbihâl.

19 Eylül 1940, Perşembe

Çankırı'dan erkenden hareket. İki kade Ankara'ya geldim. Meclis'e çıkmadım. Gece Çankaya'ya.

20 Eylül 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

21 Eylül 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. İstanbul için izin istedim.

22 Eylül 1940, Pazar

Sabah treniyle İstanbul'a hareket. Bir saat teehhürle Haydarpaşa'ya vardık. Çocukları iyi buldum.

25 Eylül 1940, Çarşamba

Öğleden sonra 2.25 treniyle hareket. Yolculuk iyi geçti.

26 Eylül 1940, Perşembe

Sabah 6.55'te Ankara'ya geldik. Yaverliğe malumat verdim. Meclis'e ve kulübe uğradım.

27 Eylül 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam üzeri Çankaya'ya. Reiscumhur hazretlerini lumbagodan mustarip [bel ağrısından rahatsız] buldum.

1 Ekim 1940, Salı

Meclis'e. Kulübe. İkinci ve akşamüstleri Çankaya'ya.

3 Ekim 1940, Perşembe

Ramazan-ı Şerif'in ilk günü. Oruç ile iyi geçti. Akşam çıkmadım. Ferit'ten telefon. Askere davet edildi.

4 Ekim 1940, Cuma

Ramazan'ın 2'nci günü. Akşam Çankaya'da. Öğleden sonra Başvekâlet'te.

5 Ekim 1940, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Hatem Hanım bugün geldi. Yolda biraz rahatsız oldu.

6 Ekim 1940, Pazar

Ramazan. Gündüz çıkmadım. Gece biraz kulübe girdim.

10 Ekim 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Başvekil bugün geldi. Rus ambassador'unu [elçisini] kabul ettim.

11 Ekim 1940, Cuma

Meclis'e. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da.

13 Ekim 1940, Pazar

Akşama kadar çıkmadım. Çankaya'ya gittim.

14 Ekim 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Çin sefirini kabul ettim. Gece Çankaya'da.

16 Ekim 1940, Çarşamba

Meclis'e. Gece Çankaya'da vekiller ile beraber yemekte.

20 Ekim 1940, Pazar

Sayım günü [nüfus sayımı]. Akşama doğru kulübe gittim. Çankaya'da.

22 Ekim 1940, Salı

Meclis'e. Gece Çankaya'da.

25 Ekim 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi ve gitti.

26 Ekim 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece 9'dan sonra Çankaya'da.

28 Ekim 1940, Pazartesi

Meclis'e. Sabah İtalyanların Yunanlılara harp ilan etmesi.

Ferit geldi ve gitti. Gece Çankaya'da. Ferit'e yüz tahvilimi verdim.

29 Ekim 1940, Salı

Bayram. Merasim. Atatürk'ün medfenini [kabrini] ziyaret. Gece Çankaya'da yemekte bulundum.

31 Ekim 1940, Perşembe

Fırkaya. Divan geçen senenin aynı namzedlerini gösterdi. Allah utandırmasın, âmin. Teşekkür için Reisicumhur hazretlerine gitmek istedim. Kendileri Meclis'i teşrif buyurdular.

1 Kasım 1940, Cuma

Meclis açıldı. Çok mühim bir irad ettiler [önemli bir gündem]. Bayram. İntihabat yapıldı. 364 reyle reisliğe seçildim. Allah muvaffak buyursun, âmin.

2 Kasım 1940, Cumartesi

Bayramın ikinci günü. İşlerim için biraz Meclis'te bulundum. Kulübe.

3 Kasım 1940, Pazar

Bayramın üçüncü günü. Meclis'e uğradım. Kulübe.

4 Kasım 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

7 Kasım 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da.

8 Kasım 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi ve gitti.

10 Kasım 1940, Pazar

Atatürk'ün ölüm yıldönümü. Muvakkat [geçici] kabre gittik. Reisicumhur hazretlerini intizar [bekledik] ve hep beraber ziyaret gittik.

13 Kasım 1940, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte bulundum.

14 Kasım 1940, Perşembe

Meclis'e. İkinciüstü Çankaya'ya çağrıldım. Yemeği orada yedim.

15 Kasım 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi, gitti. Ferit'in bulunduğu yerden memnun olduğunu söyledi.

16 Kasım 1940, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Kalamadım. Çankaya'ya gittim. Akşam yemeğinde orada bulundum.

21 Kasım 1940, Perşembe

Meclis'e. Öğlen ve akşam yemeklerini Çankaya'da yedim.

23 Kasım 1940, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'ya.

29 Kasım 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece vekil ve grup reisleriyle beraber Çankaya'da, akşam yemeğinde.

30 Kasım 1940, Cumartesi

Meclis'e. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

2 Aralık 1940, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik. Başvekil ile üçümüz yemekte bulunduk.

3 Aralık 1940, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Haysiyet Divanı intihabı yapıldı. Kulübe kadar gittim.

4 Aralık 1940, Çarşamba

Meclis'e. 16'da (Mülkiye) Siyasal Bilgiler Okulu'nun 63 ve 84'üncü sene-i devriyesi münasebetiyle Meclis'te yapılan merasimde bulundum. Reisicumhur hazretleri de teşrif buyurdular. Beraber kulübe gittik.

6 Aralık 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

9 Aralık 1940, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik.

12 Aralık 1940, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. 11'inci Tasarruf Haftası münasebetiyle Halkevi'ne.

13 Aralık 1940, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece 11'de Reisicumhur hazretlerini teşyî ettik.

16 Aralık 1940, Pazartesi

Sabah 11'de Reisicumhur hazretleri avdet buyurdular. İstikbal ettik. 13'te Çankaya'da vekiller ile beraber yemekte. Kulüpte.

20 Aralık 1940, Cuma

Nezlem artıyor. Kinin aldım. Meclis'ten doğru eve geldim. Akşam Çankaya'ya istendim. Gittim, fakat nezlem fazlaştığı için izin aldım.

21 Aralık 1940, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Az fièvre'im [ateşim] var. Nezle hamdolsun göğse inmedi. İlaç, perhiz ve istirahat. Doktor tansiyonumu yükselmiş buldu.

23 Aralık 1940, Pazartesi

Rahatsızlığım geçti gibi. Gece yalnız Reisicumhur hazretlerinin yemeğine gittim. Gözüme çok kan geldi.

24 Aralık 1940, Salı

Gözümünden gece rahatsız oldum. Kan fazla. Göz doktoru geldi. İlaç fazla kondu. Gözümün üstünü pamuk ile örterek sıcak tutmaya çalıştım.

28 Aralık 1940, Cumartesi

Bugün biraz çıktım. Gece Reisicumhur hazretlerinin ziyaretinde bulundum. 10.30'da eve geldim.

29 Aralık 1940, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz çıktım. Gece Çankaya'ya gittim.

30 Aralık 1940, Pazartesi

Meclis'e. Meclis çok geç bittiği için doğru eve geldim.

31 Aralık 1940, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Saadet ile beraber yeni mezarlığa kadar gittik. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım ve erkenden eve geldim. Gece çıkmadım. Senenin son gününü evimde rahat geçirdim.

Oybirliğiyle cumhurbaşkanlığına seçilen İsmet İnönü, kendisine görevi teslim eden Abdülhalik Renda'yla Meclis'e geliyor. 11 Kasım 1938.

31

İlkteşrin
Octobre

Cuma
Vendredi

10 Şevval
304-61

meclise, Kütüba
resmi C. h. Kütüba
aldılar, gitti Sankayaya
gitti P. Grupoldu
P. Tirid oğlu ile mee
oğlu, Abdülhak Fırat
N. O. T
liste yapıldı diye
İlkteşrin - 1941
söylendi ler.
Gökçek divan rızasına
hem namaz edip de
Sankayaya gitti. Tesekkür
ettim

1941

1941 yılında Almanya Yunanistan'ı işgal ederek Doğu Akdeniz'i savaş bölgesi ilan etti. Müttefik İngiltere ile ilişkilerini sürdüren Türkiye 18 Haziran'da Almanya ile Saldırmazlık Antlaşması imzaladı. Almanya 22 Haziran'da Sovyetlere savaş ilan etti. 1941 yılı, TBMM başkanlığına yeniden seçilen Abdülhalik Renda'nın, Türkiye'nin yaklaşan savaş tehlikesi ve olası bir Alman saldırısı konusunu görüşmek için Cumhurbaşkanı İnönü tarafından akşamları sık sık Çankaya'ya yemeğe davet edildiği bir yıl olmuştur. İkili arasında Çankaya'da, TBMM'de ve Renda'nın evinde baş başa yapılan görüşmeler savaş yılları boyunca devam etmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

Seneyi sulh hâlinde, bütün kuvvet ve kudretimiz elimizde olduğu hâlde, ve bütün aile efradım sıhhatte olduğumuz hâlde geçirmeye Allah muvaffak kılsın. Cenabıhak her işimde tevfikini refik buyursun, âmin.

1.1.1941

M.A. Renda

Bu sene zarfında yardımlarımıza devam ettik. İki tesis de yaptım.

Allah kabul buyursun. Bu sene zarfında yeğenlerim Fevzi ve Nermin'in tahsil masraflarını ve yiğençem Muzaffer'in oğlu Sabahaddin'in okuma masrafını üzerime aldım. İnşallah gelecek sene de aynı surette yardımlarımıza devam muvaffak oluruz. Bu sene zarfında babam ile annemin ve yeğenim Arslan'ın kabirlerini yeni mezarlıkta aile mezarlığı olarak satın aldığım yere naklettirdim. Bu seneyi Allah'a çok şükür savaşırsız geçirdik. İnşallah gelecek seneyi de öyle geçirmeye muvaffak oluruz. Âmin.

31/1 Kânunsani 1942

M.A. Renda

1 Ocak 1941, Çarşamba

Senenin ilk günü. Sabah evden çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım.

3 Ocak 1941, Cuma

Meclis'e. Akşam yemeğine Çankaya'ya çağrıldım.

Reisicumhur hazretleri tam 24'te Edirne'ye hareket buyurdular. İstasyonda teşyî ettik [uğurladık].

6 Ocak 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis, Mart'ın 10'u Pazartesi günü toplanmak üzere iki aylık bir kış tatili yaptı.

7 Ocak 1941, Salı

Arife günü. Kulübe. Sabah biraz Meclis'e gittim. Öğleden sonra çocukları biraz hayvanat bahçesine götürdüm.

8 Ocak 1941, Çarşamba

Bayram. Sabah evde kaldım. Kurbanlar kesildi. Öğleden sonra biraz Meclis'e uğradım.

10 Ocak 1941, Cuma

Bayram. Meclis'e kadar gittim. Sabah Yusuf ve Erol'u bara'ya kadar götürdüm. Akşam üzeri kulübe uğradım.

12 Ocak 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Sıdika'ya uğradım. Akşam üzeri kulübe. Yusuf'u refikam ile birlikte İstanbul'a gönderdim.

13 Ocak 1941, Pazartesi

Sabah pek erkenden istasyona. Reisicumhur hazretleri İstanbul'dan geldiler. İstikbal ettik. Meclis'e ve akşam üzeri kulübe.

15 Ocak 1941, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Gece 9'da Reisicumhur hazretleri çağırıldılar. Çankaya'ya gittim. Kendisi iyi. Kızı da normal kızamık çıkarmakta devam.

22 Ocak 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Vekiller ile beraber yemekte.

27 Ocak 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini vekiller, Mareşal, Umumi İdare Heyeti ve Grup İdare Heyeti ile beraber Çankaya'da yedim.

29 Ocak 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik. Başvekil, Mareşal, Saraçoğlu beşimiz yemek yedik. 23'te Erzurum için uğurladık.

31 Ocak 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bu sabah Erzincan'a ve öğleden sonra Erzurum'a vasil oldular. Hakkı Bey geldi, gitti.

3 Şubat 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Diyarbakır'da.

6 Şubat 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra 16'da istasyona, şarktan dönen Reisicumhur hazretlerini istikbal. Gece 21.45'te Çankaya'ya. Vekiller Heyeti'nde ve yemekte bulundum.

7 Şubat 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Sabah Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Başvekil, Ticaret ve Ziraat vekilleri ile beraber biraz çalıştık. Nerime, Uğur ile bugün hareket ettiler. Gece Oğuz'un ameliyatı.

8 Şubat 1941, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. Oğuz'un vaziyetinin iyi olduğunu Nerime telefonda söyledi.

12 Şubat 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

14 Şubat 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi. Oğuz'un daha iyi olduğunu söyledi.

15 Şubat 1941, Cumartesi

Meclis'e. İkinciüstü Çankaya'ya. Yemeği orada yedik.

16 Şubat 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci Reisicumhur hazretleri Özalp'a geldi, beni de oraya çağırıldılar. Çay ve yemekte orada kaldık.

18 Şubat 1941, Salı

Meclis'e. Kulübe. Vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

19 Şubat 1941, Çarşamba

Meclis'e. Gece Çankaya'da. Arkadaşlar ile yemekte.

22 Şubat 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Sekizde (20'de) Çankaya'ya yemeğe. Geç vakte kadar orada kaldım.

23 Şubat 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam Çankaya'ya.

26 Şubat 1941, Çarşamba

Meclis'e. Mister [Robert Anthony] Eden bugün geldi. Mutad ziyaretler yapıldı. Gece Çankaya'da.

27 Şubat 1941, Perşembe

Mister Eden bugün de burada. Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da yalnız bulundum.

28 Şubat 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İngiliz Hariciye nazırı [R. A. Eden] bugün 19'da Ankara'dan ayrıldılar. İyi bir tebliğ.

1 Mart 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece sekizde (20'de) vekiller ile beraber yemekte Çankaya'da.

2 Mart 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Sekizde Çankaya'ya, yemekte.

3 Mart 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

4 Mart 1941, Salı

Meclis'e. Kulübe. Sekizde Çankaya'ya. Hitler'in mesajını okudum. Teminat başka, fiiliyat başkadır.

5 Mart 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

6 Mart 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

7 Mart 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi, gitti.

8 Mart 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İstanbul'dan mektup aldım. Tahminim gibi söylüyor.

9 Mart 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Çankaya'ya.

10 Mart 1941, Pazartesi

Meclis'e. Bugün Meclis açıldı. Kulübe. Çankaya'ya.

11 Mart 1941, Salı

Fırka'ya. Gece çıktık. Doğru eve. Yemeğe Çankaya'ya. Pera Palas Oteli'ndeki bomba hadisesi.

12 Mart 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. İnfilakın Sofya'dan getirilen bavullardan olduğu tahakkuk etti [meydana çıktı].

13 Mart 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

16 Mart 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe ve Çankaya'ya.

18 Mart 1941, Salı

Fırkaya. Çankaya'ya. Haysiyet Divanı tetkiki. Sami bu işte medhaldar [dahli var] ise çok yazık.

20 Mart 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Heyeti Vekile ile beraber Çankaya'da yemekte.

21 Mart 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

23 Mart 1941, Pazar

Sabah çocuklar ile çiftliğe kadar gittik. Akşam üzeri Çankaya'ya.

29 Mart 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler. 20'ye kadar beraber kaldık.

3 Nisan 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

4 Nisan 1941, Cuma

Hakkı Bey geldi. Meclis'e. Saadet hareket etti. Çankaya'ya.

5 Nisan 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

6 Nisan 1941, Pazar

Almanların Yunanistan ve Yugoslavya'ya ilan-ı harbi. Çankaya'ya.

9 Nisan 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Selanik ve Üsküp'ün alınması.

13 Nisan 1941, Pazar

Gece kar yağdı. Sabah hararet 0'dır. Akşam üzeri Heyet-i Vekile ile beraber Çankaya'da yemek yedim.

14 Nisan 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Sabah hararet -5. Bütün kayısı, şeftali, badem ve kirazlar yandı. Yemekten sonra Çankaya'ya çağrıldım. Başvekil orada idi, müsaade aldı. İkimiz kaldık.

15 Nisan 1941, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Biraz kulübe. Ferit dün geldi. Bugün de burada.

16 Nisan 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

17 Nisan 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi. Gece Çankaya'da bulundum. İstikraz-ı dahili [iç borçlanma] faizlerini aldım.

18 Nisan 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Yemeğe Çankaya'ya. Saat onda ayrıldım.

20 Nisan 1941, Pazar

Sabah evden çıkmadım. İkinci üzeri kulübe. Gece evde kaldım. İstanbul ile görüştüm. Hepsini iyi. Ancak Cumaya yer bulabildiler.

22 Nisan 1941, Salı

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

23 Nisan 1941, Çarşamba

Evde. Çocuklar hepsi buraya geldiler. Şekerlerini verdik. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

24 Nisan 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Merkez Bankası umumi heyetinde bulundum. Gece Çankaya'da. Saadet ile telefonla görüştüm. Yarın yola çıkacaklar.

25 Nisan 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Yemekten sonra biraz Çankaya'ya. Saat 11'de İzmir'e doğru hareket buyurdular. İstasyonda teşyî ettik.

26 Nisan 1941, Cumartesi

Sabah ekspresle Saadet ve çocuklar geldi. Hamdolsun hepsi iyi. Meclis'e. Kulübe.

28 Nisan 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğlen üzeri İzmir'den Doktor Zeki ile görüştüm. Hamdolsun neşeli, muntazam uyuyor.

29 Nisan 1941, Salı

Fırkaya. Kulübe. Fırka'da Naci Eldeniz ve Naci Tınaz'ın ifadelerinden sıkıldım.

Akşam nezle başladı.

3 Mayıs 1941, Cumartesi

Gözüme fazla kan geldi. Çıkmadım.

7 Mayıs 1941, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri bugün 12'de avdet buyurdular. İstasyonda bulundum. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

8 Mayıs 1941, Perşembe

Meclis'e. Akşam üzeri evden Çankaya'ya.

9 Mayıs 1941, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe ve akşam yemekte Çankaya'ya.

10 Mayıs 1941, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya.

11 Mayıs 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Kan tahlili iyi netice verdi.

12 Mayıs 1941, Pazartesi

Meclis'e. Akşam Çankaya'ya.

13 Mayıs 1941, Salı

Fırka'ya. Çankaya'ya. Uğur rahatsız.

15 Mayıs 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Çok düşünceli.

16 Mayıs 1941, Cuma

Meclis'e. Çankaya'ya. [İnönü] Bugün daha sakin.

Uğur'un röntgenini çıkarttım. Neyyire çocuklarıyla beraber bugün geldi.

17 Mayıs 1941, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece Çankaya'ya. [İnönü] Bugün de sakin ve biraz neşeli.

19 Mayıs 1941, Pazartesi

Bugün tatil. Merasimde bulundum. Güneş çok yaktı. Yoruldum. Akşam üzeri biraz Neyyire'ye. Kulübe.

20 Mayıs 1941, Salı

Bugün Sabire hastaneden çıktı, gördüm. Müzehher liseyi pek iyi bitirdi. Olgunluğunu da verdi. Ona ufak bir hediye aldım.

21 Mayıs 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Uğur'un kalbi daha iyi.

22 Mayıs 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Uğur daha iyiye gidiyor. Gece Çankaya'da yemek yedim.

26 Mayıs 1941, Pazartesi

Bütçe müzakeresine ben riyaset ettim. Gece Çankaya'da.

27 Mayıs 1941, Salı

Bütçeye devam. Sekizden sonra çıktık. Eve geldim.

28 Mayıs 1941, Çarşamba

Bütçeye devam. Sekizde bitirdik. Reiscumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber ayrıldık. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

29 Mayıs 1941, Perşembe

Bütçeye devam. Umumi bütçe bugün bitti. Doğru eve.

30 Mayıs 1941, Cuma

Bugün mülhak [katma] bütçeler bitti. 9'a kadar Meclis'te kaldım. Oradan Çankaya'ya gittim.

31 Mayıs 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece vekiller, idare heyetleri azası, Grup reis vekilleri, Meclis reis vekilleri ile beraber Çankaya'da yemekte.

1 Haziran 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Reisicumhur hazretleri de oraya teşrif buyurdular.

3 Haziran 1941, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Çok oturmam. Gece Grup reisleri Hasan ve Hilmi Beyler ile beraber Çankaya'da yemekte.

4 Haziran 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Reisicumhur hazretleri 9.30'da (21.30) Konya'ya hareket buyurdular. İstasyonda teşyî edildi.

8 Haziran 1941, Pazar

Evdeyim. Sabah 10'da Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. İstikbalde bulundum.

9 Haziran 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri bugün Polatlı'ya ve oradan Haymana'ya teşrif buyurdular.

10 Haziran 1941, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Reisicumhur hazretleri öğlenüstü Meclis'e teşrif ettiler. Beraber Çankaya'ya gittik ve yemek yedik. Vefa Bey geldi. Uğur'un röntgenini aldık.

11 Haziran 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Çankırı'ya gidip geldi.

12 Haziran 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün Divan-ı Riyaset toplandı. İzinleri ve Muhittin Birgen'in işini tetkik ve kararını verdi. Çankaya'ya gittim.

13 Haziran 1941, Cuma

Meclis'e. Divan kararı müttefikan kabul edildi. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber kulübe ve oradan Çankaya'ya gittik. Fırka ve idare heyetleri yemekte.

16 Haziran 1941, Pazartesi

Meclis'e. Çok sıcak. Eve geldim. Yemekten sonra Çankaya'ya.

17 Haziran 1941, Salı

Fırka'ya. Öğlene doğru Papen ile Saraçoğlu muahedeyi [antlaşmayı] parafe ettiler. Gece grup reis vekilleriyle yemeği Çankaya'da yedik.

18 Haziran 1941, Çarşamba

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka muahedeyi müttefikane tasvip etti. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

20 Haziran 1941, Cuma

Meclis'e. Eve. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Saat 22'de Reisicumhur hazretlerini teşyi ettik.

22 Haziran 1941, Pazar

Yalova ile görüştüm. Alessabah Almanların Ruslara harb ilan ederek tecavüze başladıkları öğrenildi. Başvekil Bey'e malumat verdim. Rana Bey'i de haberdar ettim. Çocukları operaya götürdüm.

23 Haziran 1941, Pazartesi

Meclis'e. Meclis'ten geç çıktım. Biraz kulübe uğradım. Sabah Dahiliye vekilinin nikahında bulundum.

24 Haziran 1941, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Yalova'dan Başyaver aradı, görüştüm.

27 Haziran 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Muhsinzade Mehmed Bey'in [Vefa Bey'in babası] öldüğünü bu akşam Vefa Bey telefonla söyledi.

29 Haziran 1941, Pazar

Reisicumhur hazretleri 10 buçukta geldiler. İstikbal ettik. İstasyondan yukarıya gittik. Gece vekiller ile orada.

30 Haziran 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedik.

1 Temmuz 1941, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Saffet Arıkan'ın meselesi. Gece Çankaya'da.

2 Temmuz 1941, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden sonra grup reis vekilleriyle beraber Çankaya'da konuştuk. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

3 Temmuz 1941, Perşembe

Sabah 9.30'da Meclis'e. Fırka'ya. Hafi reyle [gizli oylamayla] Saffet Arıkan için Başvekil itimad istedi. 209 beyaz, 14 kırmızı. Müstakil grup 17 beyaz.

Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Musiki Muallim Mektebi'nde tevzi-i mü-kafat [ödül töreni].

4 Temmuz 1941, Cuma

Meclis'e. 4 Ağustos'ta toplanmak üzere muvakkaten [geçici olarak] tatil. Başvekil'in nutku. Gece Çankaya'da.

5 Temmuz 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

6 Temmuz 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim. Reisicumhur hazretlerinden izin aldım.

7 Temmuz 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. 7.30'da Reisicumhur hazretlerini Karabük için teşyî ettik.

11 Temmuz 1941, Cuma

Sabah Meclis'e. Başvekil Bey'e uğradım. Rahatsız. 15.20'de hareket.

12 Temmuz 1941, Cumartesi

Sabah Pendik'e indik. Gece uyumadım. Çok yorgunum.

13 Temmuz 1941, Pazar

Sabah misafirler geldi. Akşam biraz İzzettin Paşa'ya gittik. Yalova ile görüştüm.

14 Temmuz 1941, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Florya'ya gittim. Gelecek hafta hareket için müsaade aldım. Millî Şef'i iyi gördüm.

15 Temmuz 1941, Salı

Evden çıkmadım. İstirahat ettim. İrfan Ferit Bey'i gördüm.

16 Temmuz 1941, Çarşamba

Sabah biraz Kâzım Beylere ve Özalp'a kadar gittim. Telefonla Başvekil'i sordum. Florya'dan yaverlikten Reisicumhur hazretlerinin afiyetini sordum.

17 Temmuz 1941, Perşembe

Çıkmadım. Evde kaldım. Biraz Şakir Bey'e kadar gittim.

18 Temmuz 1941, Cuma

Evden çıkmadım. Telefonla Florya'yı sordum. Hilmi Uran Ankara'dan geldi, görüştük.

19 Temmuz 1941, Cumartesi

Erenköy'deki evimdeyim. Hiç çıkmadım. Akşama doğru da bir yere gitmedim.

20 Temmuz 1941, Pazar

Erenköy'deki evimde. Çıkmadım. Yarın veda için Florya'ya telefon ettim. Pazartesi Savarona ile Moda'ya geleceklerini söylediler. Hanımefendi bütün aileyi istiyor.

21 Temmuz 1941, Pazartesi

Hanımefendi telefonda ısrar buyurdular. Yusuf ile Erol'u almaya karar verdik. Yediye çeyrek kala Moda'ya vardık. Yedi buçukta Savarona'da. Büyük Hanımefendi ve Hanımefendi sancak iskelesinde bizimkileri bekliyorlardı. Başvekil de benden biraz evvel gelmiş idi. Reisicumhur hazretlerini neşeli gördüm. Vapur hemen hareket etti.

22 Temmuz 1941, Salı

Gece yarısından bir saat sonra Marmara adası önlerinde demir attık. İyi uyuyamadım. Beşte Gelibolu'ya geldik. Akşam kor ve tüm komutanlarıyla Kor Komutanlık karargâhında albay ve tümen kurmaylarına bir yemek verdiler. Genel kurmayların fikirlerini sordu. Neşelendi. Uzun bir hulasa yaptı. Yemek neşeliydi.

23 Temmuz 1941, Çarşamba

Gelibolu önünde yattık. Yorgunluğuma rağmen iyi uyudum. Kendileri Başvekil ile beraber Demirkapı ve Bolayır'a gittiler. Öğleyi yalnız yedim. İkinci 4.30'da avdet buyurdular. Gece Savarona'nın güvertesinde üçümüz gece yarısına kadar konuştuk.

24 Temmuz 1941, Perşembe

Gece uyuyamadım. Sabaha doğru Florya önünde demirlememize rağmen uyuyamadım. Çok terledim. Onda veda ettik. Kendileri Florya'ya, biz de Kadıköy'e geldik. 11'de Kadıköy'e çıktık. 12'de evde. Uğur iyi. Ercan gece rahatsızlanmış. Eक्सpresle hareket.

25 Temmuz 1941, Cuma

Gece uyuyamadım. Sabah 9.20'de Ankara'ya geldim. Hemşireyi ve çocukları iyi buldum. İstanbul'dan sordum. Çocuklar iyileşmiş. Akşam üzeri biraz kulübe.

27 Temmuz 1941, Pazar

Çocukları sabah hayvanat bahçesine götürdüm. Öğleden sonra biraz kulübe. Fevziyi Perşembe günü İstanbul'a göndermeye karar verdim.

28 Temmuz 1941, Pazartesi

Meclis'e uğradım. Biraz da kulübe. Florya ile görüştüm. Reisicumhur hazretleri sıhhattedirler.

30 Temmuz 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Sabah Başvekil Bey'i istikbal ettim. Neşeli gördüm.

31 Temmuz 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece evde. Gündüz Kerimler de yemeğe geldi. Fevzi bu gece hareket etti.

Başvekil davet etti. Hüsnü Çakır'ın kati istifasını söyledi. Reisicumhur hazretleri Sırrı Day'ı tercih buyurdular. İstanbul mebusu Şükrü Ali [Ögel] Emniyet reisliğinden istifa etti.

2 Ağustos 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Başvekil'in G.K.R.'ne [Genelkurmay reisi] yazdığı tezkere.

4 Ağustos 1941, Pazartesi

Meclis'e. Meclis açıldı. Arkadaşlar geldi. Arkadaşları iyi gördüm.

5 Ağustos 1941, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Reisicumhur hazretleri öğlen üzeri geldi. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte. Fırka'dan sonra Dr. Refik ve Rauf Beyleri beraber gördüm. Çok sevindim.

6 Ağustos 1941, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Gündüz, sabah Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Mustarip gördüm. Akşam yemeğinde beraber bulundum. Sıkıntısını izaleye [gidermeye] çalıştım. "Tasavvur edemezsin bana ne kadar ferahlık verdin" [dedi].

7 Ağustos 1941, Perşembe

Meclis'e. Saat dörtte İhsan Tav füceten [birdenbire] öldü. Çok sıkıldım. Aile mezarlığı için 500 lira verdim. Gece yemeği Çankaya'da yedim.

8 Ağustos 1941, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Dün gece idare âmirlerinden Dr. Saim Uzel'in İzmir'de öldüğü haberi geldi. Allah rahmet etsin. Yavaş yavaş sıra bize de geliyor.

9 Ağustos 1941, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Salı günü için müsaade buyurdular. Banyolar akabinde gelmek şartıyla. Perşembe günü Yalova'ya varacağımı ümid ediyorum.

11 Ağustos 1941, Pazartesi

Meclis'e. Borçlarımı vermek için biraz kulübe. Öğleden sonra 14'te toplandık, 18.15'te müzakereler bitti. İnikadı [birleşimi] 15 Eylül Pazartesi gününe talik ettik [erteledik]. Gece Çankaya'da.

12 Ağustos 1941, Salı

Sabah Meclis'e. 15.20 treniyle hareket. Rauf Bey beraber. Seyahat iyi geçti.

13 Ağustos 1941, Çarşamba

Sabah vaktinde Pendik'e geldik. Pendik'e indim, 8'e on kala evimde. Yorgunum. Öğleyin biraz istirahat ettim. Gömlek ve pijamaları ısmarladım. Ankara ile görüştüm. Ferit umum müdür muavini olmuş.

14 Ağustos 1941, Perşembe

Sabah 9.35 ile Kadıköy'den Yalova'ya hareket. 12'de Yalova'ya geldik. Sezai Bey'i burada bulduk. İnşallah iyi istirahat edeceğiz. İlk banyo.

16 Ağustos 1941, Cumartesi

Yalova kaplıcada istirahat. Gece Çankaya ile görüştüm. Yaver Cevdet orada idi. Reisicumhur hazretleri Marmara'da idiler.

17 Ağustos 1941, Pazar

Bütün gün Yalova kaplıcada. Akşam üzeri gezerken yolda Yusuf Kemal Tengirşenk ve Ziraat umumi idare azasından Manisalı Kemal Bey'i gördüm.

19 Ağustos 1941, Salı

Yalova'da kaplıcada. Dün gece kaplıca müdürü ile Başvekâlet görüştü. Ben de bugün hususi kalem müdürü H. Şükrü [Adal] ile görüştüm. Başvekil Bey sabah çıkmamış.

20 Ağustos 1941, Çarşamba

Yalova'da kaplıcada. Erenköy ile görüştüm, hepsi iyi imişler. Ankara ile gündüz Rana Tarhan ile görüştüm. Gece 11'de Yaver Cahit Reisicumhur hazretlerinin selamını söyledi ve müşarünileyhin [adı geçenin] sıhhatimi sorduğunu söyledi.

21 Ağustos 1941, Perşembe

Yalova'da kaplıcada. Fevzi, Necdet ve Yusuf geldiler. Nihal gitti. Ferit telefon. Maaşı 450. Ankara zammı 60 lira.

Öğlenüstü Başyaver telefon etti. Reisicumhur hazretleri bahçeme gittiler. Elma, armut ve üzümler torbada olduğu için bir şey yiyemedik diyorlar. Teşekkürlerimin ve tazimlerimin arzını rica ettim. Ankara'dan ayrılırsa bana malumat verecekler.

24 Ağustos 1941, Pazar

Yalova'da kaplıcada. Dr. Adnan, Rauf Orbay ve Dr. Hikmet geldiler. Dahiliye vekili Faik Öztrak da aybaşına kadar kalmak için geldi.

26 Ağustos 1941, Salı

Nezihe çocuklar ile beraber geldi. Yanında Nermin ve Kira da var idi. Gece kaldılar.

27 Ağustos 1941, Çarşamba

Nezihe öğleden sonra Erenköy'e döndü. Yarın Sıdika ile Talip'in geleceğini söyledi.

28 Ağustos 1941, Perşembe

Yalova'da kaplıcada. Sıdika, Talip, Metin, Nafuş [Nafia] geldiler ve gittiler. Reisicumhur hazretleri bugün Ankara'dan seyahate çıktılar.

31 Ağustos 1941, Pazar

Yalova'da kaplıcada. Reisicumhur hazretleri bugün İzmir'de.

1 Eylül 1941, Pazartesi

Yalova'da kaplıcada. Ankara, Başvekil ile görüştüm. Reisicumhur hazretleri nihayet üç günde İstanbul'a geleceklerini söyledi.

2 Eylül 1941, Salı

Yalova'dan 17.30 vapuruyla hareket. Kuvvetli lodos. İstanbul'dan, Florya ve Erenköy'den aldığım haberleri refikama söylemedim. Moda'ya çıktıktan sonra söyledim. Adaya kadar çok sallandık. Bana bir şey olmadı. Yolcuların ekserisini deniz tuttu.

4 Eylül 1941, Perşembe

Erenköy'deyim. Hiç dışarıya çıkmadım. Ankara ile görüştüm. Cemil Bey'e Kemal vasıtasıyla maruzatımı Reisicumhur hazretlerine söylemesini söyledim.

5 Eylül 1941, Cuma

Saat on birde Bursa'dan telefon aldım. Seyahate devamım muvafık görüldü. O dakikada icap edenlere talimat verdim. Saat on beşte hareket ettik.

6 Eylül 1941, Cumartesi

Geceyi iyi geçirdik. Vagon iyi. Yalnız Nerime yediğini çıkardı. Tam zamanında Ankara'ya girdik. Sabah ve öğleden sonra Meclis'e gidildi.

7 Eylül 1941, Pazar

Ankara'da. Akşam üzeri biraz kulübe. Florya ile görüştüm. Gece avdet buyurmuşlar. Hamdolsun sıhhattedirler.

10 Eylül 1941, Çarşamba

Ankara'da. Meclis'e. Kulübe. Vefa ve Rana Beyler geldi.

11 Eylül 1941, Perşembe

Meclis'e. Akşam kulübe. Florya ile akşam görüştüm. Allah'a çok şükür hepsi iyidirler. Etraftaki tetkik gezinmelerinden memnun imişler.

13 Eylül 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Dolmabahçe ile görüştüm. Teşriflerine bence kati lüzum olmadığını, Fırka için Başvekil'in reyini sormalarını arz ettim.

15 Eylül 1941, Pazartesi

Meclis'e. Meclis açıldı. Çok geç çıktık. Doğru eve geldim.

16 Eylül 1941, Salı

Sabah 11.25 Reiscumhur hazretleri Ankara'ya geldiler. İstikbal edildi. Fırkaya. Çok sürdü. Akşam vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

17 Eylül 1941, Çarşamba

Sabah onda Başvekâlet'te Reiscumhur hazretlerinin riyasetindeki Vekiller Heyeti'nde. Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. Gece yemeği Başvekil ile beraber Çankaya'da.

18 Eylül 1941, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

19 Eylül 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Neyyire ile Hakkı Bey geldiler.

21 Eylül 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşama kadar evde istirahat. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

22 Eylül 1941, Pazartesi

Meclis'e. Teşrinievvel'in sonuna kadar Meclis tatil. Kulübe.

23 Eylül 1941, Salı

Ramazan-ı Şerif. Oruca başladım. Meclis'e. Öğlen ve akşam Çankaya'da. Vekillerin bir kısmı, grup reisleri.

24 Eylül 1941, Çarşamba

Meclis'e. İftardan sonra biraz çıktım ve döndüm.

27 Eylül 1941, Cumartesi

Meclis'e. Saat 16.45'te Çankaya'ya. Toprak Kanunu toplantısında bulundum.

28 Eylül 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Saat 17'de İrfan Ferit Bey'in evinde. Kızı Rehan'ın nişan merasiminde. Tayyare mühendisi Selahattin ile. Gece Çankaya'da.

30 Eylül 1941, Salı

Meclis'e. 16.45'te Çankaya'ya. Toprak Kanunu prensipleri.

1 Ekim 1941, Çarşamba

Meclis'e. Fevzi İstanbul'dan geldi. Hepsinin iyi olduğunu söyledi. Akşam üzeri kulübe.

4 Ekim 1941, Cumartesi

Meclis'e. İftarı Neyyire'de yedik. Gece bir saat kadar kulübe.

5 Ekim 1941, Pazar

Bugün biraz mezarlığa kadar gittim. Yer hazırlanmış. Mualla kocasıyla bizde.

6 Ekim 1941, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da.

9 Ekim 1941, Perşembe

Meclis'e. Bugün Almanya ile ticaret anlaşması imzalandı. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da.

10 Ekim 1941, Cuma

Meclis'e. Eve. Gece Nafia vekili, daire reisleri ile Çankaya'da yemekte.

11 Ekim 1941, Cumartesi

Meclis'e. Gece 23'te Reisicumhur hazretlerini istasyonda teşyî ettik. Şarka seyahate çıktılar.

12 Ekim 1941, Pazar

Bugün çıkmadım. Sabri Sayarı [dünürü] ve Şakir Beyleri iftara davet etmiş idim.

13 Ekim 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Erzurum'da.

14 Ekim 1941, Salı

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Kars'ta.

15 Ekim 1941, Çarşamba

Meclis'e. Nezihe'de. Biraz da kulübe uğradım. Reisicumhur hazretleri Sarıkamış'ta.

17 Ekim 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Ferit çocuklarıyla iftarda bizde.

19 Ekim 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra mezarlığa kadar gittim.

22 Ekim 1941, Çarşamba

Bayram. Biraz Meclis'e ve kulübe.

23 Ekim 1941, Perşembe

Bayram. Küçükleri hayvanat bahçesine kadar götürdüm. Reisicumhur hazretleri 12.30'da teşrif buyurdular. Şen idiler. Akşam üzeri beraber Keçiören'e kadar ve Marmara'ya gittik.

24 Ekim 1941, Cuma

Bayram. Biraz Meclis'e uğradım. Kulübe ve eve.

27 Ekim 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedim.

29 Ekim 1941, Çarşamba

Baş ağrısı geçti. Gece Reisicumhur hazretleri gazdan çok mustarip oldular. Hamdolsun on birde kalktı. Atatürk'ün kabrine, Meclis'e ve hipodromda merasimde bulundum. Eve geldim ve çıkmadım.

30 Ekim 1941, Perşembe

Sabah çıkmadım. Akşam gelen Zübeyde ve Samim'i yolcu ettik. Harp Okulu'nda merasimde bulundum. Kulübe. Gece Reisicumhur hazretlerinin evinde.

31 Ekim 1941, Cuma

Meclis'e. CHP Grubu oldu. Tiridoğlu ile İncoğlu, Abdülhak Fırat liste yapıldı diye söylendiler. Yüksek Divan riyasete beni namzed gösterdi. Çankaya'ya gittim, teşekkür ettim.

1 Kasım 1941, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Meclis'te merasim-i mahsusa yapıldı. Reisi-cumhur hazretleri çok açık ve çok güzel bir nutuk söylediler. İntihabat yapıldı. Cenabıhak vazifemde utandırmasın, âmin.

3 Kasım 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğine Çankaya'ya.

5 Kasım 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Hukuk Fakültesi'nin yeni binasındaki merasimde bulunduk.

10 Kasım 1941, Pazartesi

Merhum Atatürk'ün muvakkat kabrini ziyaret. Kulübe. Gece Çankaya'da.

11 Kasım 1941, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka geç vakte kadar devam etti.

12 Kasım 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Saffet Arıkan ve Cevdet Kerim İncedayı istifa ettiler.

13 Kasım 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece vekiller, Grup idare heyetleri ve umumi idare heyetiyle Çankaya'da.

15 Kasım 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da.

17 Kasım 1941, Pazartesi

Meclis'e. Yeni vekillerin tezkereleri okundu. Başvekil'i teşyî ettik. Reisicumhur hazretleri de istasyona kadar geldiler. Beraber döndük. Gece Çankaya'da.

21 Kasım 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece sekizde Çankaya'da.

23 Kasım 1941, Pazar

Sabah Nermin'e kadar gittim. Öğlen yemeğini Nezihe'de yedik. Akşam yemeğini Çankaya'da yedik.

25 Kasım 1941, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Kulübe. Gece Çankaya'da. 23'te Reisicumhur hazretlerini Zonguldak için teşyî ettik.

29 Kasım 1941, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğlen üzeri istasyona. Reisicumhur hazretlerini istikbal ettik. Gece Çankaya'da.

30 Kasım 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri Çankaya'ya. Gece orada kaldım.

1 Aralık 1941, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

2 Aralık 1941, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Çok sıcak olduğu için kalmadım.

3 Aralık 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. 8.30'da Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

4 Aralık 1941, Perşembe

Meclis'e. Mülkiye töreninde bulundum. Gece Çankaya'da.

5 Aralık 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da.

6 Aralık 1941, Cumartesi

Meclis'e. Gece Çankaya'da.

7 Aralık 1941, Pazar

Sabah çıkmadım. Gece Çankaya'da.

8 Aralık 1941, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da.

10 Aralık 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri misafirlerini yukarıda kabul ettiler.

11 Aralık 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Zeki Bey fièvre'in [İnönü'nün ateşinin] gece 37,8; sabah 37, 7 olduğunu söyledi.

12 Aralık 1941, Cuma

Meclis'e. Halkevi'ne. Çankaya'ya. Sabah 36,7; akşam 37,4. Ben orada iken.

13 Aralık 1941, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Harareti sabah 37,3; akşam 36,8; gece 37.

14 Aralık 1941, Pazar

Çıkmadım. Akşam üzeri Çankaya'ya gittim. Hararet 36,4.

15 Aralık 1941, Pazartesi

Meclis'e. Bugün daha iyidirler. 36,2.

16 Aralık 1941, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. 7'ye kadar devam etti. Yukarıya gitmedim. Hararet 36,4.

17 Aralık 1941, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Milli Şef tamamen iyileşti.

18 Aralık 1941, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri ile Çankaya'ya.

19 Aralık 1941, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bugün Mazhar Müfit'in sözleri üzerine Saraçoğlu'nun sinirli ve sert müdahalesi. Gece Çankaya'da.

20 Aralık 1941, Cumartesi

Meclis'e. 12'de Başvekil avdet etti. Büyük bir kalabalık ile istikbal olundu. Akşam kendisiyle biraz görüştüm.

21 Aralık 1941, Pazar

Evden çıkmadım. Saat beşte Çankaya'ya çağrıldım. Grup reisleri de beraber Fırka ve Meclis hakkında görüşüldü.

22 Aralık 1941, Pazartesi

Meclis'e. Meclis'ten Başvekil ile beraber doğru yukarıya, Çankaya'ya.

23 Aralık 1941, Salı

Fırka'ya. Reisicumhur hazretleri de benim odamdan müzakereyi dinlediler. Çankaya'ya. Mebusların ziyafetinde.

24 Aralık 1941, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Mebusların ziyafetinde.

25 Aralık 1941, Perşembe

Meclis'e. Gece Çankaya'da.

26 Aralık 1941, Cuma

Meclis'e. 5 İkincikânûn'da toplanmak üzere bayram tatili. Gece Çankaya'da.

29 Aralık 1941, Pazartesi

Bayram [Kurban Bayramı]. Sabah Marmara'da. Akşam Reisicumhur hazretleri ile beraber dokuza kadar Başvekil'in evinde.

31 Aralık 1941, Çarşamba

Sabah çıkmadım. 11.30'a doğru Reisicumhur hazretleri eve geldiler. 3 çeyrek kadar kaldılar. Gece Çankaya'da yemekte bulundum. Başka bir yere gitmedim. Soğuk ve kar var.

1942

Dünya Savaşı'nın bütün şiddetiyle devam ettiği 1942 yılında ekmek karneyle dağıtılmaya başlamış, askerlik hizmeti üç yıla çıkarılmıştır. 8 Temmuz gecesi başbakan Refik Saydam'ın kalp krizinden ölmesi üzerine Şükrü Saraçoğlu başkanlığında yeni hükümet kuruldu. 16 Ağustos'ta İçişleri bakanı Fikri Tüzer'in vefatı üzerine yerine Recep Peker getirildi. 11 Kasım'da Varlık Vergisi Kanunu çıkarıldı.

[Defterin ilk sayfaları]

942 senesini hamdolsun sıhhatte bitiriyoruz. Evde hep iyiyiz. 20 gün evvel bir oğlan doğuran küçük kızım Nezihe ile oğlu sıhhattedirler. Büyük kızım Nerime de eşi ile beraber Ankara'ya nakil ve kendi evine yerleşti. Yusuf'u Maltepe İlkokulu'na ve Uğur'u da Maarif Cemiyeti Mektebi'ne verdi. Yusuf İstanbul'dan farklı çalışıyor. Bu sene Ergani tahvillerimden birine, 138.501 numaraya (5.000) beş bin lira çıktı. Yarısını hemen, ekserisi hayır müesseseleri olmak üzere dağıttım. Allah'a çok şükür bu sene de yardımlarımıza devam edebildik.

İnşallah gelecek seneyi de sıhhatle geçirmeye ve yardımlarımıza devam muvaffak oluruz. En büyük yardımımız Hava Kurumu'na 20.6.942 Cumartesi günü Saadet namına 5.500 lira vermek suretiyle oldu. Saadet namına da murassa [değerli taşlarla bezeli] bir madalya verdiler.

Allah'tan gelecek seneyi de sulh içinde geçirmesini ve bütün aile efradımın sıhhatinin idamesini dilerim.

31-12.942
M.A. Renda

3 Ocak 1942, Cumartesi

Meclis'e. Merhum Vehbi Demirel'in cenazesine [Başvekalet müsteşarı]. Akşam Çankaya'ya. Çocuklar bugün bizde idi.

4 Ocak 1942, Pazar

Bugün çıkmadım. Çankaya'ya. Ankara–İstanbul arası tren kazası. Rayın çatlaması yüzünden. Hamdolsun telefat yok.

5 Ocak 1942, Pazartesi

Meclis açıldı. Meclis'e. Kulübe. Arkadaşlar dünkü tren kazasından dolayı zamanında gelemediler.

6 Ocak 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'da bulundum. Gece arkadaşlarla beraber Çankaya'da.

7 Ocak 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. 8'de Çankaya'da. Arkadaşlarla beraber yemekte.

8 Ocak 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. 8'te arkadaşlarla beraber Çankaya'da yemekte.

10 Ocak 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Saadet ve İffet ile beraber öğleden sonra göz doktoru Vefik Bey'e. 50 lira verdim.

12 Ocak 1942, Pazartesi

Meclis'e. İkinci üzeri Meclis'ten sonra Çankaya'ya.

14 Ocak 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler.

15 Ocak 1942, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya.

16 Ocak 1942, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri teşrif buyurdular. Çankaya'ya.

17 Ocak 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün annemin öldüğü gündür. Yarın inşallah Hacı Bayram'da mevlid-i şerif okutulacaktır.

18 Ocak 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Mevlid-i şerif bugün Hacı Bayram'da okutturuldu.

19 Ocak 1942, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e teşrif buyurdular.

20 Ocak 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Reisicumhur hazretleri İngiliz büyükelçisini kabul buyurdular.

21 Ocak 1942, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya.

23 Ocak 1942, Cuma

Meclis'e. Vekiller ile beraber Çankaya'ya yemekte.

25 Ocak 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Yalnız öğle yemeğine Neyyire'ye. Gece Çankaya'ya.

26 Ocak 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

27 Ocak 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka'dan eve. Çankaya'ya.

28 Ocak 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya.

29 Ocak 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

30 Ocak 1942, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik.

31 Ocak 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bizde idi. Gece Çankaya'ya.

1 Şubat 1942, Pazar

Merhum Mustafa Bozma'nın (Zonguldak mebusu) cenazesine gittim.

2 Şubat 1942, Pazartesi

Meclis'e. Geç vakte kadar devam etti. Vekillerin Tahkikat Komisyonu'na gitmemelerine büyük bir ekseriyetle karar verildi.

Reisicumhur hazretleri de geldiler. 9'a kadar kaldılar.

3 Şubat 1942, Salı

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e uğradım. Gece Çankaya'da.

4 Şubat 1942, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri de biraz uğradım. Gece Çankaya'da.

5 Şubat 1942, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri Reisicumhur hazretleri bizden uğrayarak beraber otomobilde bir gezinti yaptıktan sonra Çankaya'ya.

7 Şubat 1942, Cumartesi

Meclis'e. Gece Yüksek Muallim Mektebi'ne. *Antigone*'yi seyrettik. Ondan sonra Çankaya'ya.

11 Şubat 1942, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. İrfan Ferit Alpaya'nın teessürleri.

14 Şubat 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bizde. Akşam üzeri Halkevi'ne, *Fidelio* operasına.

18 Şubat 1942, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Ulus'taki Rauf Orbay'ın resmi hakkındaki tenkitleri.

19 Şubat 1942, Perşembe

Sabah yürüdüm. Akşam yemeğinde vekillerle Çankaya'da. Yemekte İzmir için izin aldım.

21 Şubat 1942, Cumartesi

Meclis'e. Akşam Çankaya'da, veda ettim.

22 Şubat 1942, Pazar

13.25'te Ankara'dan hareket. Bütün gece yolda. Eskişehir'de vali ve Ahsen Bey ile görüştük.

23 Şubat 1942, Pazartesi

Sabah 6.30'da Afyon'dan hareket. Afyon'dan, Dumlupınar'dan iniş başlayınca dar olan yerler kar içinde idi. Uşak, Alaşehir, Salihli, Turgutlu, Manisa, Menemen'den sonra Karşıyaka'ya ve Basmahane'ye geldik. Vali, mebuslar.

24 Şubat 1942, Salı

İzmir'de Vilayet'e, komutanlığa, Parti'ye, Belediye'ye uğradım. Parkı gezdim. Kadife Kale'ye gittim. Öğlen ve akşam Nihal'de.

25 Şubat 1942, Çarşamba

İzmir'de. Sabah Kızılçullu'ya ve hanımlar ile Kültür Park'a. Öğleyin Mualla'da. Öğleden sonra çıkmadım. Otelde kaldım.

26 Şubat 1942, Perşembe

İzmir'de. Bugün yalnız Nihal'e kadar gidip geldim. Bütün gün otelde kaldım. İnşallah sabah yola çıkarız.

27 Şubat 1942, Cuma

İzmir'den sabah 8.25'te hareket. Zamanında Afyon'a geldik. Afyon'da vali ve Celal Arat Beyler ile görüştüm.

28 Şubat 1942, Cumartesi

Sabah erken Eskişehir'deyiz. Vali Hamid [Özkay] Bey ile biraz görüştüm. İkinci üzeri 15.40'ta Ankara İstasyonu'na. Başvekil, vekil ve arkadaşlar ile Riyaseticumhur umumi kâtibi ve hususi kalem müdürü karşıladılar. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

1 Mart 1942, Pazar

Evde. Biraz çarşıya kadar. Rahatsız olan hemşirem Neyyire'ye kadar. Saat beşte Çankaya'ya. Yemeği orada yedik.

3 Mart 1942, Salı

Sabah çıkmadım. Çankaya'da akşam yemeğini yedim.

5 Mart 1942, Perşembe

Çarşıya kadar. Akşam üzeri kulübe. Gece Çankaya'ya. Gece ikiye kadar Çankaya'da.

6 Mart 1942, Cuma

Sabah biraz yürüdüm. Saat on beşte Çankaya'ya. 18.30'a kadar.

10 Mart 1942, Salı

Meclis'e. Kulübe. Sekizde Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedik.

11 Mart 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reiscicumhur hazretleri saat 24'e 5 kala İzmir'e hareket buyurdular. İstasyonda teşyî ettik.

21 Mart 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Kar yağıyor. Hava çok soğuk. Çocuklar bizde. Dolmabahçe ile görüştüm.

22 Mart 1942, Pazar

Sabah Sıdika ve Ferit'e kadar gittim. Çok soğuk bir rüzgâr esiyor. Sıfırın altında 9. Kulübe.

23 Mart 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bu sabah hararet sıfırın altında 12.

24 Mart 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'da görüşülecek bir şey yok idi.

29 Mart 1942, Pazar

Sabah istasyona. Saadet rahatsız olarak geldi. Reisicumhur hazretleri 12.30'da geldiler. Gece Çankaya'da.

30 Mart 1942, Pazartesi

Hakkı Bey bugün geldi. Meclis'e. Musiki Muallim Mektebi'nde. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

31 Mart 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka 5 saat yirmi dakika sürdü. İaşe meseleleri görüşüldü.

1 Nisan 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya. Beraber yemek yedik.

4 Nisan 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bizde.

5 Nisan 1942, Pazar

Sabah biraz fidanlığa gittim. Öğleden sonra Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim.

Çörçil. Aras.

8 Nisan 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler.

9 Nisan 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Sekizde kulübe. Gece Çankaya'da yemeğe. Umumi İdare Heyeti, Grup Reis vekilleri.

11 Nisan 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedim.

13 Nisan 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulüpte.

17 Nisan 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da.

18 Nisan 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. 138.501 Ergani tahviline 5.000 lira ikramiye düştü. Çocukları sevindirdim.

Reisicumhur hazretleri 22'de Kırıkkale'ye hareket buyurdular. Akşam yemeğini beraber Çankaya'da yedik.

19 Nisan 1942, Pazar

Sabah biraz gezinti yaptım. Öğleden sonra kulübe. Gece tam 22'de Reisicumhur hazretleri Kırıkkale'den avdet buyurdular.

20 Nisan 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

23 Nisan 1942, Perşembe

Bayram. Çocuklar bizde.

24 Nisan 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Nihal bugün gitti.

28 Nisan 1942, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Eve. Kulüpte pek az kaldım. Bugün biraz başım ağrıdı.

29 Nisan 1942, Çarşamba

Meclis'e. Müzakere salonunda iken Marmara köşküne çağırıldım. 7.30'a kadar orada kaldım.

2 Mayıs 1942, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedik.

5 Mayıs 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Çankaya'ya. Yemeği orada yedik.

6 Mayıs 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. Bugün Faik Öztrak istifası. Dr. Fikri Tüzer Dahiliye'ye. Memduh Şevket Esenal da umumi kâtip oldu.

7 Mayıs 1942, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya. Gülhane'ye verilen çayda bulundum. Emin Arda otomobil kazasına uğradı. Hastaneye gittim.

8 Mayıs 1942, Cuma

Meclis'e. Emin Arda 10'da öldü.

Fırka. Ekmek meselesi. Reisicumhur hazretleri benim odamdan dinlediler. Geç vakit Çankaya'ya gittik. Yemeği beraber yedik.

9 Mayıs 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bugün bizde. Saadet daha iyi.

10 Mayıs 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Emin Arda'nın cenazesine. Gece Çankaya'ya.

12 Mayıs 1942, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Meclis'ten doğru Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim.

14 Mayıs 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

18 Mayıs 1942, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de Meclis'e geldiler. Beraber kulübe gittik.

19 Mayıs 1942, Salı

Merhum Atatürk'ün muvakkat kabrine ve stadyuma. Akşam üzeri biraz kulübe. Güneş biraz yüzümü yaktı. Hamdolsun gözüme bir şey olmadı.

20 Mayıs 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. 5.30'a kadar oturdular.

22 Mayıs 1942, Cuma

Meclis'e. Meclis'ten çıkınca Çankaya'ya.

23 Mayıs 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Büyük Divan ile Çankaya'da yemekte.

25 Mayıs 1942, Pazartesi

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Ben riyaset ettim. Eve. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Ben göremedim.

26 Mayıs 1942, Salı

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Reisicumhur hazretleri geldiler.

27 Mayıs 1942, Çarşamba

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Bugün umum bütçe bitti. Gece Grup reisleriyle beraber Çankaya'da yemekte.

28 Mayıs 1942, Perşembe

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Mülhak [katma] bütçeler.

30 Mayıs 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri ile beraber Hariciye köşküne. Gece Çankaya'da.

31 Mayıs 1942, Pazar

Sabah intihap. Öğleden sonra biraz kulübe. Saadet'in biraz başı döndü.

2 Haziran 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Çankaya'ya.

4 Haziran 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedik. İdare Heyetleri de beraber.

5 Haziran 1942, Cuma

Sabah Tayyare Kongresi'nde. Meclis'e. Öğleden sonra 15.20'de hareket.

6 Haziran 1942, Cumartesi

Sabah zamanında Haydarpaşa'da bulunduk. Çocukları iyi buldum.

7 Haziran 1942, Pazar

Gündüz Erenköyü'nde. Ekspresle Haydarpaşa'dan 18'de hareket. Geceyi, soğuk olmakla beraber iyi geçirdim. Uzandım yattım.

8 Haziran 1942, Pazartesi

Sabah zamanında Ankara'ya vasil oldum. Garda Riyaseticumhur kâtibi Gedelleç, seryaver Celâl, Halit Bayrak, Numan Aksoy, [Hasan Refet] Canitez ve Tayfur Sökmen [Hatay Cumhurbaşkanı ve sonra Hatay milletvekili] vardı. Sondakilerin nereden haber aldıklarını anlayamadım.

9 Haziran 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'da bir şey yoktu. Akşam üzeri Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim.

11 Haziran 1942, Perşembe

Sabahleyin Meclis'e. Akşam üzeri 7'ye kadar kulübe. Saadet ile telefonla görüştüm.

12 Haziran 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

13 Haziran 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çocuklar bizde. İstanbul ile görüştüm, hepsi iyi. 7.30 Marmara'ya ve gece Çankaya'da.

15 Haziran 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. İkimiz idik.

16 Haziran 1942, Salı

Fırkaya. Kulübe. Fırka'da Başvekil'e Cuma günü tatil yaparak 3 Ağustos'ta toplanmamız teklif ve kabul edildi.

17 Haziran 1942, Çarşamba

Meclis'e. İkinciüstü Reisicumhur hazretleri geldiler. Beraber Marmara'dan Çankaya'ya gittik. Gece yemeğini orada yedik. Tatil akabinde benim Yalova'ya gitmeme müsaade

19 Haziran 1942, Cuma

Meclis'e. Bugün Ağustos'un 3'ünde toplanmak üzere talik-i inikat eyledik [birleşimi erteledik].

20 Haziran 1942, Cumartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Saadet namına 5.500 lira vererek bir madalya aldım. İnşallah temsil için riyasete verilen iki mislinden fazlasını hayır işlerine sarf etmeye Allah muvaffak eder. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

21 Haziran 1942, Pazar

Ankara'da, Reisicumhur at yarışlarında. Gece evimde.

22 Haziran 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Yolculuk için hazırlık.

23 Haziran 1942, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Reisicumhur hazretlerine gidip veda ettim. Vekiller Heyeti olduğu için Başvekil'i göremedim. Çok sıcak.

24 Haziran 1942, Çarşamba

Sabah 7.30'da hareket. Erol ve Ercan sıkılmadılar. Tam zamanında 9'da Pendik'e geldik. Pendik'e indik. Ara treniyle Erenköy'e. Seyahat gayet serin geçti. Gece yağan yağmur etrafı serinlettirdi.

25 Haziran 1942, Perşembe

Erenköy'de torunlarım ile beraber. Hepsini iyi buldum. Fevzi de Erenköy'de.

26 Haziran 1942, Cuma

1. Banyo. Sabah hareket. 11'de Yalova'da. Kumandan, kaymakam geldiler. Arkadaşlar da geldi.

27 Haziran 1942, Cumartesi

Yalova'da kaplıcada istirahat. Ankara seryaver Celâl Bey ile görüştüm. Hepsi iyidirler. Başvekâlet hususi kalem müdürünü buldum. Başvekil iyi. 2, 3 gün sonra İstanbul'a gelecek imiş. Erenköy ile görüştüm. Hepsi iyi.

28 Haziran 1942, Pazar

Yalova kaplıcalarında. Riyaseticumhur umumi kâtibi Kemal Gedeleş Ankara'dan geldi. Refet [Bele] Paşa ile de görüştüm. İlk yürümeye çıktık.

30 Haziran 1942, Salı

Yalova kaplıcalarında. Ankara seryaver Celâl Bey ile görüştüm. İyidirler.

4 Temmuz 1942, Cumartesi

Kaplıcalarda. Bugün bağırsaklarımda ağrı yok. Gece iyi uyudum. Fièvre'im [ateşim] de yok. Başvekâlet hususi kalem müdürünü Pera Palas'ta buldum. Başvekil Parti'de meşgul imiş. Ankara seryaver Celâl Bey ile görüştüm. Hepsinin iyi olduğunu söyledi.

8 Temmuz 1942, Çarşamba

Kolit yine başladı. Sabah erkenden Ankara Riyaseticumhur köşkünden aradılar. Hemen hareketimi söylediler. Dr. Refik Saydam dün gece yarısından sonra Pera Palas'ta hunnak-ı sadir [kalp sektesinden] ölmüş. Çok müteessir oldum. Allah ona mağfaret [günahlarını bağışlasın] ve millete de huzur ve saadet versin, âmin.

9 Temmuz 1942, Perşembe

Geceyi trende geçirdim. Sabah zamanında Ankara'ya geldik. Çankaya'ya gittim. Fikrimi sordu. Diğer arkadaşları çağırdı. Sonra Saraçoğlu'nu çağırdı ve Başvekâlet'i tevdi buyurdu [emanet etti]. Öğlen yemeğini beraber yedik. Akşam da bütün vekiller ile beraber. Yalnız yeni Ticaret vekili Dr. Behçet Uz yok idi. Yeni Ziraat vekili yetişmiş idi.

10 Temmuz 1942, Cuma

Sabah 9'da istasyonda merhumun cenazesini karşıladık. Başvekâlet'e götürdük. 10'da cenaze alayına başladık. Reiscicumhur da teşrif buyurdular. Sıhhiye Vekâleti'ne kadar yürüdük. Merasim orada bitti. Ben mezarlığa da gittim ve son vazifemi yaptım. Allah gani gani rahmet etsin. Gece Çankaya'da.

12 Temmuz 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Gece yemeğini yukarıda yedim.

13 Temmuz 1942, Pazartesi

Biraz Meclis'e, kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. Kerim öğlen yemeğinde geldi.

14 Temmuz 1942, Salı

Sabah sergiye uğradım. Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

15 Temmuz 1942, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

16 Temmuz 1942, Perşembe

Sabah çıkmadım. Hakkı Bey geldi. Öğleden sonra belediyeye, Meclis'e. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

18 Temmuz 1942, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

19 Temmuz 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Doktor Adnan ve Millî Müdafaa vekili Ali Rıza Paşa geldiler. Küspeyi [hayvan yemi] gösterdim ve önünde ıslattım. Akşam üzeri kulübe. Öğleyin İstanbul ile görüştüm.

20 Temmuz 1942, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Biraz kulübe. Çankaya'ya, yemeği orada yedim. 23'te Orta Anadolu'da bir gezinti için teşyî ettik.

21 Temmuz 1942, Salı

Meclis'e. Fransız büyükelçisini kabul ettim. Öğleden sonra biraz kulübe.

22 Temmuz 1942, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Dr. Adnan geldi. Öğlen yemeğini beraber yedik. Akşam üzeri biraz kulübe kadar.

23 Temmuz 1942, Perşembe

Sabah biraz Meclis'e uğradım. Öğlen üzeri Sırrı, Kerim, Zeyyad yemekte idiler. 4'te Adnan Diyanet İşleri reisi ile geldiler. Hoca hizmet etmek istiyor. Allah muvaffak etsin. Reisisicumhur hazretleri Bor'dan kalktılar, Aksaray, Koçhisar yolu ile avdet buyurdular. Yemeği Çankaya'da yedik.

24 Temmuz 1942, Cuma

Sabah biraz çıktım. Dr. Adnan'a kadar. Bulamadım. Kulübe.

Dr. Behçet Uz ile görüştüm. Son kararlarını söyledi. Askerlerin piyasaya serbest girip girmeyeceklerini sordum. Gireceklerini, endişelerimi, jandarma, gümrük, [...], mektepler, hastaneler, resmi müessese, fabrika ve devlet madenlerini nazar-ı itibara almaları lazım geldiğini söyledim. Avdetinde görüşmedik. Saat 22'de Reisicumhur hazretlerine.

25 Temmuz 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Başvekil Bey'le görüştüm. Dr. Behçet Uz'a söylediklerimi söyledim ve Doktor'a muavenet buyurmalarını [yardımcı olmalarını] rica ettim. Son konuşmalarında askerlere yalnız zeytinyağı için piyasaya girmelerine müsaade ettiklerini söyledi. Endişelerimi, fiyat yüksekliğinin önünü alamayacaklarını, yiyecek büyük kalemlerini kendileri alıp askere vermelerini ve askerlerin hiç olmazsa bir şehirde tek ve müşterek bir komisyon alması teminini arz ettim. Pek ehemmiyet verdiklerini zannetmiyorum. Bakalım fiiliyat ne gösterecek?

26 Temmuz 1942, Pazar

Kulübe. Başvekil Bey gazetelerdeki ilanları söyledi. Askerlerin kanununda para değil miktar yazılı olduğunu hatırlattım. Endişe eder gibi göründü. Ben yardıma söz verdim. Bildiklerimi anlatacağım.

27 Temmuz 1942, Pazartesi

Meclis'e. Rana Bey geldi, görüştük. Her yerde tüccar memnun imiş. İnşallah fena bir vaziyet tahaddüs etmez [sonradan hasıl olmaz]. Pendik'e ve Büyükkada'ya kadar bir gezinti yapılar.

28 Temmuz 1942, Salı

Florya'ya bugün gidiyorlar. Meclis'e. Kulübe. İstanbul gazetelerindeki büyük serlevha – Bu sene bereketlidir, sıkıntı çekmeyeceğiz – Ticaret vekili müjdeledi diyorlar. İhtiyatsızlık.

29 Temmuz 1942, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Akşam biraz kulübe. Dr. Uz'un İzmir'deki beyanatu daha ihtiyatlı.

30 Temmuz 1942, Perşembe

Sabah tayyare meydanına. Amerikan tayyarelerini gördük. Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe.

31 Temmuz 1942, Cuma

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Sırrı, Kerim, Kâzım yemekte.

1 Ağustos 1942, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Sırrı tayyare ile İstanbul'a gitti. İstanbul ile görüştüm. Biraz fièvre'i [ateşi] var, bağırsaklarından rahatsız.

2 Ağustos 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Dr. İrfan Bey Hüsnüye için geldi. Tansiyonu ölçturdum, 22.

Gece yarısından sonra Sururi'den telefon aldım. Sabri Bey'in öldüğünü söyledi. Çok müteessir oldum. Gündüz gelip görüşmüş idik. Gece uyuyamadım. [Damadı Sırrı Sayarı'nın babası vefat etti.]

3 Ağustos 1942, Pazartesi

Sabah Sırrı ile görüştüm. Reisicumhur 11.45'te geldiler. Meclis açıldı. Çok kalabalık var idi. Gece yemeğini Çankaya'da grup reisleriyle. Falih Rıfkı ve Maarif vekili var idi. Falih açık olarak askerlerin suiistimalinden bahsetti.

4 Ağustos 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'da. Hükümet beyannamesini okudu. Reisicumhur hazretleri benim odamdan müzakereleri tamamen dinlediler. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

5 Ağustos 1942, Çarşamba

Meclis'e. Hükümet beyannamesini okudu. 301 reyle itimat aldı. Gece Çankaya'da. Büyük ziyafet.

6 Ağustos 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey geldi. İstanbul'dakiler biraz sıkılıyorlar.

7 Ağustos 1942, Cuma

Meclis'e. Gece Çankaya'da. Sabah 11'de Nevşehir, Ürküp ve diğer kazalar için hareket buyurdular.

9 Ağustos 1942, Pazar

Sabah istasyona, Reisicumhur hazretlerinin istikbaline. Altıda Çankaya'ya, gece yemeğini orada yedik. Seyahatten çok memnun görünüyorlar.

10 Ağustos 1942, Pazartesi

Sabah Dil Kurultayı'nda. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe.

11 Ağustos 1942, Salı

Sabah Meclis'e. Fırka'ya. Tatil kararı. Kulübe. Çok sıcak. Çok terledim.

12 Ağustos 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

14 Ağustos 1942, Cuma

Meclis'e. Dil Kurultayı'na. Meclis İkinci Teşrin'in [Kasım] birinci gününe kadar tatil etti. İkinci Çankaya'da, çaya.

15 Ağustos 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Çarşamba için izin aldım. Fırka reisleri de izin aldılar.

16 Ağustos 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Çankaya'ya. Saat on yedide Dr. F. [Fikri] Tüzer birdenbire kalpten evinde öldü. Allah taksiratını af buyursun.

18 Ağustos 1942, Salı

Meclis'e. Çankaya'ya. Yarın için müsaade aldım. Akşam yemeğini orada yedim.

19 Ağustos 1942, Çarşamba

Sabah 7.30 treniyle hareket. 10'da Erenköy'e muvasalat [varış]. Hepsini iyi buldum.

20 Ağustos 1942, Perşembe

Erenköy'deyim. Yalnız İzzettin Paşa'ya kadar gittim.

21 Ağustos 1942, Cuma

Erenköy'deyim. İffet ile Nermin'i bu gece gönderdim.

26 Ağustos 1942, Çarşamba

Erenköy'deyim. İzzettin Paşa'ya kadar. Veda ettim. Ankara ile görüştüm. Reiscumhur hazretleri yarın İstanbul'a geliyorlar. Pendik'te görüşmemizi emrettiler.

27 Ağustos 1942, Perşembe

Sabah Pendik'e gittim. Reiscumhur hazretleri ile Haydarpaşa'ya kadar gittim. Veda ettim. 14.30 Haydarpaşa'dan hareket.

28 Ağustos 1942, Cuma

Gece iyi geçti. Tren tutmadı. Sabah 9'da Ankara'ya geldik. Saadet yolda iyi idi.

29 Ağustos 1942, Cumartesi

Ankara'da. Meclis'e. Öğleden sonra pehlivan güreşine gittim.

30 Ağustos 1942, Pazar

Mareşal'e. Öğleden sonra Harbiye Mektebi'ne. Merasim. Akşam üzeri kulübe.

7 Eylül 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Şimali Birleşik Amerika Cumhuriyet Fırkası lideri Wilki [Wendell Willkie] bugün Ankara'ya geldi.

8 Eylül 1942, Salı

Sabah tayyare meydanına kadar gittim. Öğleden sonra 16.30'da Wendell Willkie'yi kabul ettim. Akşam üzeri kulübe.

10 Eylül 1942, Perşembe

Sabah kooperatife ve hale. Ramazanlık. Akşam üzeri kulübe.

11 Eylül 1942, Cuma

Sabah Nermin ve Nerime ile çarşıya. Nermin için gelinlikler. Rana Bey'e. 22'de istasyona. Reisicumhur hazretleri İstanbul'dan geldiler, istikbal ettik.

12 Eylül 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Ramazan'ın ilk günü. İftarda çocuklar var idi. Gece Çankaya'da yemek yedik.

14 Eylül 1942, Pazartesi

Biraz Meclis'e uğradım. Akşam üzeri iftardan evvel biraz kulübe de uğradım.

15 Eylül 1942, Salı

Sabah çıkmadım. Akşam 8'de Çankaya'ya yemeğe.

16 Eylül 1942, Çarşamba

Meclis'e. İftardan evvel biraz kulübe. 20'de Reisicumhur hazretlerini teşyî.

18 Eylül 1942, Cuma

Sabah çocukları hayvanat bahçesine götürdüm. Hakkı Bey geldi. Hesabı verdim. Hissedarlara verilecek başka bir şey kalmadı.

26 Eylül 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra çocukları kaleye götürdüm.

27 Eylül 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. 21.30'da istasyonda bulundum, Reisicumhur hazretlerini karşıladım.

29 Eylül 1942, Salı

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe kadar uğradım. Gece Çankaya'da, vekiller ile beraber yemekte. 2'ye kadar yalnız kaldık.

2 Ekim 1942, Cuma

Sabah çıkmadım. Hakkı Bey ile Neyyire, Nahid ve Yaman geldiler. İkinci üzeri biraz kulübe uğradım.

3 Ekim 1942, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece yemekten sonra Çankaya'ya.

5 Ekim 1942, Pazartesi

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Gece yemekten sonra Çankaya'ya. Gece 2'ye kadar kaldık.

8 Ekim 1942, Perşembe

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri Hakkı Bey ile Neyyire gittiler.

11 Ekim 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Nerime ve Fevzi ile mezarlığa kadar gittik.

12 Ekim 1942, Pazartesi

Bayram [Şeker Bayramı]. Çankaya'ya. Defteri imzaladım. Öğleden sonra Meclis'e. Reisicumhur hazretleri eve geldiler.

15 Ekim 1942, Perşembe

Gözüm daha iyi. Gece 8.30'da Çankaya'ya. Bire kadar başvekil ile üçümüz kaldık.

27 Ekim 1942, Salı

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya. İkimiz kaldık.

28 Ekim 1942, Çarşamba

Meclis'e. 15'te stadyuma.

29 Ekim 1942, Perşembe

Bayram. Merasimden sonra kulübe.

30 Ekim 1942, Cuma

Bayramın son günü. Biraz çarşıya kadar gittim. Biraz da kulübe uğradım.

31 Ekim 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Fırka. Eski riyaset divanının tekrar seçilmesi karargir oldu. Reisicumhur hazretleri eve geldiler. İki saat kaldı.

1 Kasım 1942, Pazar

Meclis açıldı. Reisicumhur hazretlerinin nutku. İntihabat yapıldı. Gece Çankaya'da.

2 Kasım 1942, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da.

4 Kasım 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

5 Kasım 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini yukarıda yedim.

7 Kasım 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Kurmay Akademisi'ne gittim. Diploma tevzinde bulundum. Kan aldıldım. Netice iyi.

8 Kasım 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

9 Kasım 1942, Pazartesi

Meclis'e. Encümenler intihabı. Parti Büyük Divanı.

10 Kasım 1942, Salı

Fırka. Reisicumhur hazretleri odama geldiler. Gece Çankaya'da. Atatürk'ün muvakkat kabrinde.

11 Kasım 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Saffet geldi. Çok zayıf.

12 Kasım 1942, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da.

13 Kasım 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler.

15 Kasım 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri Çankaya'da. Gece yemeğini orada yedik.

17 Kasım 1942, Perşembe

Fırka'ya. Numan [Menemencioğlu] harici vaziyeti anlattı. Reisicumhur hazretleri de Meclis'e geldiler.

19 Kasım 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece vekiller ile beraber Çankaya'da.

22 Kasım 1942, Pazar

Biraz fièvre'im var. Aşıdan. Reisicumhur hazretleri eve uğradılar. Çankaya'ya çağırdılar. Akşam yemeğini orada yedim.

24 Kasım 1942, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Peker-Kaplan sert konuştular. [Recep Peker, Rasih Kaplan]

26 Kasım 1942, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve teşrif buyurdular. Gece yemeğini Grup reisleri ve umum katipleri ile beraber Çankaya'da yedik.

29 Kasım 1942, Pazar

Sabah çıkmadım. Saat beşte Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedik.

2 Aralık 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece Parti umumi ve gruplar idare heyetleri ve Vekiller Heyeti ile beraber Çankaya'da yemek yedik.

4 Aralık 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Mülkiye Mektebi'ne.

8 Aralık 1942, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Gece yemekten biraz evvel Çankaya'ya gittim.

9 Aralık 1942, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğinde vekillerle beraber Çankaya'da bulundum.

10 Aralık 1942, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya. Şekercilerin zirai izahlarını vekiller ve reisler ile beraber dinledik. 19'da Çorum için hareket buyurdular. İstasyonda teşyi ettik.

11 Aralık 1942, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bugün 62 yaşına girdim. 61'i bitirdim. Allah yaşadığım müddetçe kimseye muhtaç ve sakat kılmasın, âmin.

12 Aralık 1942, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe gece saat 23.20'de bir oğlan doğurdu. Bu surette 6'inci torunum oldu.

13 Aralık 1942, Pazar

Sabah Nezihe'ye uğradım. Hamdolsun iyi. Akşama doğru kulübe. Hakkı, Neyyire İstanbul'dan geldiler. Reisicumhur hazretleri gece gelecek-

lerini kimsenin rahatsız olmamasını emir buyurdular. Gitmedik. 23.45'te teşrif buyurdular.

14 Aralık 1942, Pazartesi

Meclis'e. Teşkilat-ı Esasiye [Anayasa] mazbatası açık rey ile onaylandı. 4 kırmızı, 292 beyaz. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

15 Aralık 1942, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Fırka'dan gece çıktık.

16 Aralık 1942, Çarşamba

Meclis'e. Meclis gelecek Çarşamba'ya kadar bayram tatili yaptı. Arsadan 2.000 lira varlık vergisi. Reisicumhur hazretleri 17.35'te Bursa'ya hareket buyurdular.

18 Aralık 1942, Cuma

Bayram. Kurbanlardan sonra Neyyire ve Nerime'ye uğradıktan sonra Marmara'ya gittim. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe. Sis.

19 Aralık 1942, Cumartesi

Bayram. Sabah Meclis'e. Ankara mebusu Ekrem Ergun'un cenazesine. Eve ve kulübe. Sis.

24 Aralık 1942, Perşembe

Meclis'e. Sabah 8'de Reisicumhur hazretleri İstanbul'dan geldiler. İstasyonda karşıladık. İbrahim Jale'nin nişanları saat 17.30'da bizim evde yapıldı. Gece yemeğini Çankaya'da vekiller ile beraber yedik.

25 Aralık 1942, Cuma

Meclis'e. Geç vakit çıktık. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedim. Nihal ile Reşat bugün 13.25'te İzmir'e hareket ettiler.

26 Aralık 1942, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe uğradım. Sabah Saadet ve Hatem Hanımlar ile beraber mezarlığa gittik. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

29 Aralık 1942, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Bugün Reisicumhur hazretleri gece birdenbire rahatsızlandığını söyledi. Çok sıkıldım. Kimseyi içeriye sokmamalarını rica ettim.

30 Aralık 1942, Çarşamba

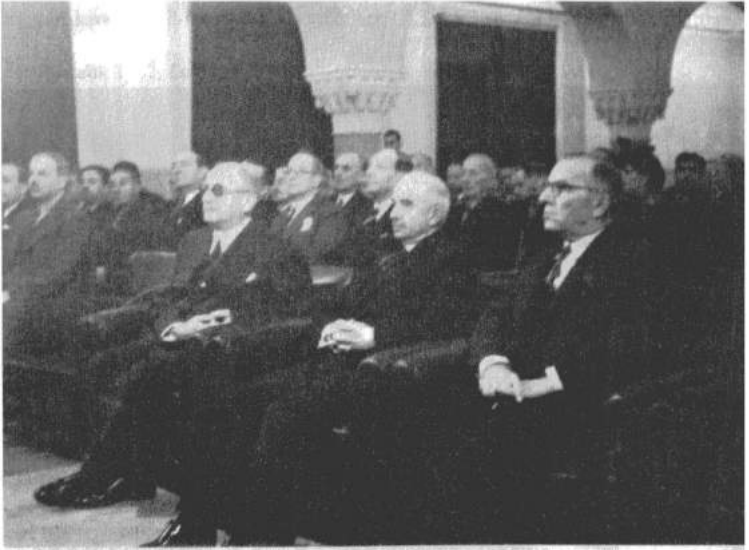
Bugün Neşet Ömer ve Tefik Salim [Sağlam] Paşalar geldi. Aynı teşhisi koydular. Meclis'e. Pazartesi'ye kadar tatil.

31 Aralık 1942, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleyin Çankaya'ya kadar gittim. Daha iyi gördüm. Profesörler ile de görüştüm. Teşhiste mutabık olduklarını söylediler. Saat 21.30'da Zeki Bey telefonla daha iyi olduğunu söyledi. Başvekil ile de görüştüm. O da gitti. Biraz gördüm. İngiliz heyetini İstanbul'da avdetde görecek.

Meclis başkanı Abdülhalik Renda, Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve eşi Mevhibe Hanım ile.

Abdülhalik Renda, İsmet İnönü ve Şükrü Saraçoğlu

1943

Savaşın seyrinin Müttefikler lehine değişmeye başladığı, ancak ne kadar süreceğini tahmin etmenin imkânsız olduğu 1943 yılında Türkiye'nin savaşa katılmasını isteyen Müttefiklerle müzakereler devam etti. 31 Ocak'ta Churchill Adana'ya gelerek Yenice istasyonunda, Beyaz Tren'de İnönü ile görüştü. Temmuz ayında Mussolini istifa etti ve Eylül'de İtalya teslim oldu. 4 Aralık'ta İnönü Kahire Konferansı'nda Churchill ve Roosevelt ile buluştu. Bu yıl, 14 Ocak'ta Meclis seçim kararı almış, 15 Şubat'ta başlayan seçimler 28 Şubat'ta tamamlanmıştır. 4 Haziran'da tarım ürünlerini vergilendiren Toprak Mahsulleri Kanunu Meclis'ten geçmiş, 8 Haziran'da CHP'nin Altıncı Büyük Kurultayı toplanmıştır. Abdülhalik Renda 7. Dönem TBMM'nin 8 Mart'taki oturumunda yeniden Meclis başkanı seçilmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

942 senesini bitirdiğim gibi bu seneyi de bitirmeyi Allah'tan niyaz ederim. Allah bütün aile efradıma sıhhat ihsan buyursun, âmin. Bana ve karıma da her türlü yardımlarda bulunmak fırsatını bağış buyursun. Milletimizin kanı akmadan seneyi sulh içinde geçirsin, âmin.

1-1.943
M.A. Renda

1 Ocak 1943, Cuma

Sabah çıkmadım. Akşam biraz kulübe uğradım. Çankaya'ya da uğradım. Biraz salah [iyileşme] var.

2 Ocak 1943, Cumartesi

Biraz Meclis'e, kulübe, Çankaya'ya uğradım. [İnönü] Daha iyidir.

3 Ocak 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe Çankaya'ya. Bugün daha iyi. Profesörler İstanbul'a döndü. İngilizleri kabul imkânı yok.

4 Ocak 1943, Pazartesi

Meclis'e, biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri bugün daha iyi. Meclis'ten 7.30'da çıktım. Yalnız doktorla telefonla görüştüm.

5 Ocak 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'da müzakere edilecek bir şey yok idi. Bugün daha iyi olduğundan vekillerin ziyaretini kabul etti. Ben de bir saat kadar köşkte kaldım. Fakat görüşmedim.

6 Ocak 1943, Çarşamba

Meclis'e. Saat yediden sonra çıktık. 15 ile 16 arasında Reisicumhur hazretlerini ziyaret ettim. Daha iyi buldum.

7 Ocak 1943, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. 19'da Reisicumhur hazretlerini ziyaret ettim. Bugün dünden iyi buldum.

8 Ocak 1943, Cuma

Meclis'e. 19'u 15 geçeye kadar müzakere devam ettiğinden bir yere gidemedim. Reisicumhur hazretleri bugün çok iyidir. Tahliller safra ve karaciğerde bir şey kalmadığını gösterdi.

9 Ocak 1943, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Köşke kadar gittim. Bugün daha iyidir.

10 Ocak 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra evvel köşke gittim, sonra kulübe uğradım. Bugün daha iyi gördüm.

11 Ocak 1943, Pazartesi

Meclis'e. Meclis'ten geç çıktık. Reisicumhur hazretlerini ziyaret ettim. Bugün daha iyi gördüm.

12 Ocak 1943, Salı

Meclis'e. Fırkaya. Parti Büyük Divanı ve Grup, Meclis'in yenilenmesine ittifakla karar verdi. Reisicumhur hazretlerini gördüm. Arz ettim. Meclis'i Cuma günü tatil etmeye çalışacağız.

13 Ocak 1943, Çarşamba

Meclis'e. Meclis'ten geç çıktık. Doğru eve geldim.

14 Ocak 1943, Perşembe

Meclis'e. Meclis bugün seçimin yenilenmesine karar verdi. Yukarıya gittim. Çok farklı buldum. Allah'a çok şükür.

15 Ocak 1943, Cuma

Meclis'e. Bugün ben riyaset ettim. 8 Mart'ta toplanmak üzere Meclis'i tatil ettik. Çankaya'ya giderek arz ettim. Sonra biraz kulübe uğradım.

16 Ocak 1943, Cumartesi

Sabah Meclis'e gittim. Konuları bitirdim. Akşam üzeri biraz kulübe. Nezihe yalnız olarak ilk defa eve geldi.

17 Ocak 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşama doğru biraz kulübe kadar. Uğur'un kızıl olduğu anlaşıldı. Doktor ile telefonla görüştüm.

18 Ocak 1943, Pazartesi

Meclis'e. Öğlen üzeri Çankaya'ya. Daha iyi buldum. Kilo aldılar. Ziya Akif ve Ahmet Beyler için söyledim. Ahmet Bey'i nereden tanıdığımı izah ettim.

19 Ocak 1943, Salı

Sabah çıkmadım. Saat 16'da biraz kulübe gittim. Akşam 18'de Çankaya'ya gittim. Bugün de daha iyi buldum.

21 Ocak 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Sabah Reisicumhur hazretleri saat on ikide Meclis'i teşrif ettiler. Sıhhatleri Allah'a çok şükür iyidir. Öğleden sonra da Mühendis Birliği'ne gittiler.

22 Ocak 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey İzmir'e gitti. Rifat Gürsoy Aksaray mebusluk için müracaat etmek istediğini söyledi.

23 Ocak 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri daha iyidir. Bugün veterinerlerin 100'üncü yıldönümü vesilesiyle Ziraat Enstitüsü'ne gittiler.

24 Ocak 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Bugün ilk defa olarak 5'inci torunum Mustafa Sabri Sayarı eve getirildi. Reisicumhur bugün daha iyi. Bir bilardo oynadılar.

26 Ocak 1943, Salı

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Vekiller içtimainda. Çörçil'in mesajı. Roozvelt'in mesajı.

27 Ocak 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Dr. Zeki Bey telefon etti. Uğur'un rahatsızlığı seyrini takip ediyor. Nerime anjin olmuş. Gece 9.45'te Çankaya'ya.

28 Ocak 1943, Perşembe

Meclis'e çıkmadım. Saat 17'de Çankaya'ya çağrıldım. Çörçil'den cevap gelmiş. Yenice'de şimendiferde görüşülmesi kararlaştı. Yarın 9.30'da Kayaş'tan hareket edilecek. Gece yemeğini Rana Bey, Esendal ve ben Çankaya'da yedik.

29 Ocak 1943, Cuma

8.30'da evden çıktık. 9'da Kayaş'ta bulunduk. Tam 9.30'da hareket buyurdular. Başvekil Saraçoğlu, Hariciye vekili Menemencioglu, Mareşal Fevzi Çakmak, İngiliz ambassador'u [elçisi] aynı trende gittiler. Allah muvaffak buyursun, âmin. Akşam üzeri kulübe.

30 Ocak 1943, Cumartesi

Meclis'e. Selametle Yenice'ye vardılar. Nezihe çocuklarıyla bize geldi. Akşam üzeri kulübe.

31 Ocak 1943, Pazar

Kulübe. Sabah Dahiliye vekili misafirin selametle dün dörtte geldiğini söyledi. Başvekil de gece 3,5'ta verdiği telgrafta konuşmaların memnurluk verici bir surette devam ettiğinin arkadaşlara bildirilmesini yazdı. Rana Tarhan, Hasan Saka ve M. Şevket Esendal'a malumat verdim.

1 Şubat 1943, Pazartesi 1

Meclis'e. Kulübe. Başvekil, Mareşal ve Hariciye vekili 19.30'da geldiler. İstasyonda istikbal ettik. Başvekil neşeli idi. Reisicumhur hazretleri Malatya'ya gittiler. Dr. A. Adnan [Adivar] geldi, görüştük.

2 Şubat 1943, Salı

Meclis'e. Kulübe. Biraz nezlem var. Reisicumhur hazretleri Sivas'ta. Resmî tebliği ajans ve gazeteler söyledi ve yazdı.

3 Şubat 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Nezlem var. Kinin aldım. Reisicumhur hazretleri yarın geliyorlar.

4 Şubat 1943, Perşembe

Nezlem var. Reisicumhur hazretleri on birde teşrif buyurdular. Garda karşıladık, çok neşeli idi. Yarım saat sonra yukarıya istediler. Başvekil, Hariciye vekili orada. Sonra Grup reisleriyle genel sekreter de geldi. Yemek yedik. Gece yemeğine itiraz ettim.

5 Şubat 1943, Cuma

Evde. Çıkmadım. Giyinmedim. Reisicumhur hazretleri yaver Cahit Bey'i gönderdi. Hararetim olmadığını arz ve teşekkür ettim. Rana ve [Ahmet Hulusi] Alataş Beyler geldi.

6 Şubat 1943, Cumartesi

Nezleden daha iyiyim. Hararetim yok. İlaçlarıma ve istirahatime devam. Nezihe çocuklar ile bugün bizde. Necdet İstanbul'dan geldi.

7 Şubat 1943, Pazar

Dışarı çıkmadım. Fièvre'im [ateşim] yok. Reisicumhur hazretleri başyaver Celâl Bey'i istifsa hatıra [hâl hatır sormaya] gönderdiler. Teşekkürlerimi sundum. Sırrı Sayarı Adapazarı'ndan geldi. Rana Bey İstanbul'a gitti.

8 Şubat 1943, Pazartesi

Meclis'e kadar çıktım. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. Fevzi Kerim Renda bugün geldi.

11 Şubat 1943, Perşembe

Meclis'e çıkmadım. Biraz kulübe. Gece Halkevi'ne, *Satılmış Nişanlı*'da. Reisicumhur hazretlerinin yanında locada.

12 Şubat 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. 20'de Çankaya'da. Gece yemeğini orada yedik.

13 Şubat 1943, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Gece Nezihe, Sırrı, Fevzi ve Yusuf ile Halkevi'nde, *Satılmış Nişanlı*'da.

15 Şubat 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Seyfi Oran [Divan-ı Muhasebat reisi] ile posta ve hususi kalem müdürlerinin işlerini görüştüm.

17 Şubat 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedim. İntihap.

21 Şubat 1943, Pazartesi

Sabah çıkmadım. 15'te Halkevi'ne. Reisicumhur hazretleri de geldiler. 18.30 Çankaya'da, Maarif Şûrası azalarına verilen çay ziyafetinde.

22 Şubat 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Yarın veya öbür gün beyannamesini ilan buyuracaklarını söylediler.

23 Şubat 1943, Salı

Meclis'e gitmedim. 1.30'da Çankaya'ya yemeğe çağrıldım. Grup reisleri, genel sekreter, Başvekil ile yemekten sonra beyannameyi ve bir gece evvel vilayetlere yazdıkları listeyi okudular. Belediye reislerini tashih. Gece yemeğini orada yedim.

24 Şubat 1943, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve geldi. Beraber Marmara'ya kadar gittik ve Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedik.

28 Şubat 1943, Pazartesi

Bugün intihabat. Çankırı tekrar güvenini gösterdi. Sami Manisa'dan çıkamadı. Gece Reisicumhur hazretlerinde.

1 Mart 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. 20.30'da vekiller ile beraber Çankaya'da yemekte.

4 Mart 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

5 Mart 1943, Cuma

Meclis'e. Çankaya'ya.

7 Mart 1943, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Fırka'ya. Reisliğe beni namzed gösterdiler. Teşekkür için Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

8 Mart 1943, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Meclis açıldı. Yeminlerden sonra 427 rey ile reisliğe seçildim. Reisicumhur intihabı yapıldı. 435 rey ile İnönü reisliğe seçildi. Gece yemeğini Çankaya'da yedik.

9 Mart 1943, Salı

Meclis'e öğleden sonra gittim. Sabah Saadet'i dışçıye götürdüm. Öğleden sonra arkadaşların vesikalarını imzaladım. 20.30 Çankaya'da yeni vekiller, Gruplar idare heyetleri ve Parti umum idare heyeti ile beraber yemekte bulunduk.

10 Mart 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Yeni vekiller gelip ziyaret ettiler. Yeni vekilleri tebrik ettik.

12 Mart 1943, Cuma

Meclis'e. Saat 17.30'da Çankaya'da çaya. Bugün Konya mebusu Mustafa Ulu-san öldü.

14 Mart 1943, Pazar

Sabah hararetim 37,6. Çıkmadım. Zeki H. Pamir ilaç verdi. Bugün yukarıya davet edildim, gidemedim. Arz-ı mazeret ettim.

15 Mart 1943, Pazartesi

Bugün hararetim daha az. Hiç çıkmadım. Yukarıya çaya da gidemedim.

16 Mart 1943, Salı

Bugün ateşim yok. Öğleden sonra Fırka'ya gittim. Gece yukarıya gittim.

17 Mart 1943, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e gittim. Başvekil beyannamesini okudu ve 428 rey ile itimad aldı.

18 Mart 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra yukarıya, çaya. Saat sekizde eve geldim. Bunlarım tamamen açılmadı.

19 Mart 1943, Cuma

Saadet ağır nezleye tutuldu. Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe. Biraz köşke uğradım. İstirahatte bulundum. Doktor akşam üzeri hararetimin 37,6 olduğunu söyledi.

21 Mart 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra da çıkmadım. Yalnız Çankaya'ya kadar, Re-
isicumhur hazretlerinin sıhhatini yaverden sordum. Çaya inceklerini söyledi.

22 Mart 1943, Pazartesi

Meclis'e. İzzettin Çalışlar'ın karısı, kızı ile geldi. Saat 17.30'da Çankaya'ya çaya. Re-
isicumhur hazretleri çaya geldiler. Fièvre'i olmadığını, biraz göğsünden (trakit) [trachitis] mustarip olduğunu söylediler.

23 Mart 1943, Salı

Meclis'e. Kulübe. Fırka'ya. Haysiyet Divanı intihabı.

25 Mart 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklar ile beraber eve geldiler. Seniyye'nin Sadık Arda ile nikahı yapıldı. Şahitlik ettim.

26 Mart 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Öğlen yemeğini Reisicumhur hazretleri ile beraber Çankaya'da yedim. Kendileri Yalova için 10.30'da hareket buyurdular. İstasyonda uğurlandı.

27 Mart 1943, Cumartesi

Meclis'e. Saat beşte Halkevi'ne. Çalışlar'ın çayında.

30 Mart 1943, Salı

Sabah Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Fırka olmadı. Yalova ile görüştüm. Sıhhaten iyidirler. Hava da iyi.

1 Nisan 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Yalova'dan çağırdılar. Kemal Bey ile görüştüm. Hamdolsun hepsi iyidirler.

Hakkı Bey'le telefonla görüştüm. Bağın parasını 11.700 lirayı Ticaret Bankası ile gönderdiğini söyledi.

2 Nisan 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Yalova ile görüştüm. Hamdolsun sıhhaten iyidirler.

3 Nisan 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Yalova'dan Gedeleş çağırdı. Hepsı iyidirler. Neyyire'ye 514 lira verdim. 4.500 lirasını bende bıraktı. Latif'in 1.672 lirası için Ferit ile konuşacağım.

5 Nisan 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri İstanbul'da.

6 Nisan 1943, Salı

Fırka'ya. Kulübe. Başvekil'i teşyî ettik, Yalova'ya gidiyor.

7 Nisan 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Yalova'dan Kemal Gedeleş ile görüştüm. Hepsı orada iyidirler.

8 Nisan 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Kıymet Conker'in nikahında bulundum.

Heybeli'den Reisicumhur hazretleri, Bayan İnönü'nün kartlarını aldım. Yalova'yı buldum, teşekkür ettim.

9 Nisan 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hava fena sert lodos. Böyle devam ederse ortalık kurur. Yalova Gedeleş ile görüştüm. Hamdolsun hepsi iyi.

10 Nisan 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Hava akşama kadar fırtınalı (sert lodos) geçti. 19.30'da değişti. Sabaha kadar yağmur ve sulu kar yağdı. Mahsulat için çok faydeli bir yağmur.

11 Nisan 1943, Pazar

Sabah kar kaplamıştı, fakat soğuk yok. 0 derece. Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Akşama kadar kar eridi.

15 Nisan 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün hava kapalı, fakat yağmur yok. Dolmabahçe ile görüştüm. Cümlesi iyidirler. Başvekil yarın akşam hareket ediyor.

17 Nisan 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Başvekil sabah geldi. İstasyonda karşılandı. Dolmabahçe ile görüştüm. Celâl Bey yarın seyahate çıkacaklarını söyledi. Hava açık.

19 Nisan 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Öğlen üzeri Gedeleş ile görüştüm. Reisicumhur hazretleri on gün kadar seyahatten bir mahzur olup olmadığını sordu. Afiyetle seyahate devamlarını temenni ettim.

20 Nisan 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Akşam Dolmabahçe ile görüştüm. Bu gece hareket edecekler.

21 Nisan 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Sabah bankaya gittim. Amortileri ayırdık.

22 Nisan 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra yedek subay okuluna. Diploma tevzinde.

23 Nisan 1943, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra çocuklar eve geldi. Biraz kulübe.

25 Nisan 1943, Pazar

Sabah İzmir ile görüştüm. Hamdolsun hepsi iyidirler. Gece hareket buyuracaklar. Sabah bahçe ile meşgul oldum. İkinci üzeri biraz kulübe.

29 Nisan 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Merkez Bankası toplantısında bulundum.

1 Mayıs 1943, Cumartesi

Çocukları çiftliğe, hayvanat bahçesine götürdüm.

3 Mayıs 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri 22'de teşrif buyurdular. İstasyonda karşılandı. Çankaya'ya gittim, yanımda ayrıldık. Başvekil, Hariciye vekili.

4 Mayıs 1943, Salı

Fırka'ya gidemedim. Sabah çıkmadım. Gözümde fazla kan var idi. Biraz istirahat. Gece Çankaya'da.

5 Mayıs 1943, Çarşamba

Meclis'e. Gözüm daha iyi. 17.30'da Başvekâlet'e gittim. Reisicumhur hazretlerinin riyasetindeki İcra Vekilleri Heyeti'nde bulundum.

6 Mayıs 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler. Annelerinin iskemleden yuvarlanması kazası. İnşallah felaketsiz geçer.

7 Mayıs 1943, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. Hamdolsun valide hanımın seyri normaldir. Vergi hakkındaki notu takdim ettim. Tunus ve Bizerte'nin müttefikler tarafından alınması.

9 Mayıs 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Altudan sonra Çankaya'ya çağırıldım. Gece yemeğini orada yedik.

11 Mayıs 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Oradan kulübe gittik.

14 Mayıs 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Akşam üzeri Çankaya'ya.

15 Mayıs 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Tayyare şehitleri ihtifalinde [anma töreninde] bulundum.

16 Mayıs 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Oradan Çankaya'ya.

17 Mayıs 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bütçeleri dağıttık. Gelecek Pazartesi müzakereye başlayacağız.

18 Mayıs 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Hikmet Bayur'un takriri.

19 Mayıs 1943, Çarşamba

Sabah Atatürk'ün muvakkat [geçici] kabrine. Stadyuma. Yağmur devamlı olduğu için yalnız geçit resmi ile iktifa edildi [yetinildi]. Öğleden sonra Gençlik Parkı'na.

20 Mayıs 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam üzeri Çankaya'ya. Dahiliye'ye Hilmi Uran tayin edildi.

21 Mayıs 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hilmi Bey'in tezkeresi okundu. Recep Peker'i gördüm. Rauf Orbay dün geldi, bugün görüştüm.

22 Mayıs 1943, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. Başvekil'in suaresine gitmedim.

23 Mayıs 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Rana Bey'le Keçiören'e kadar gittim. Biraz kulübe uğradım.

24 Mayıs 1943, Pazartesi

Meclis'e. Bugün 14'te Meclis'i açtım. 9 bütçe müzakere edildi. Reisicumhur Meclis'e geldiler. Beraber kulübe gittik.

25 Mayıs 1943, Salı

Meclis'e. 14'te bütçeler. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. 20.15'e kadar kaldılar.

26 Mayıs 1943, Çarşamba

Meclis'e. 14'te bütçeler. Maarif ve Nafia. 20.15'e kadar Reisicumhur hazretleri de kaldılar. Beraber Çankaya'ya gittim.

27 Mayıs 1943, Perşembe

Bütçe müzakeresi 19.15'te bitti. 379 rey ile kabul edildi. Reisicumhur hazretleri bugün öğleden sonra Meclis'e teşrif buyurdular. 19.30'a kadar kaldılar.

28 Mayıs 1943, Cuma

Meclis'e. Bütçeler bitti. Bugün son olarak Evkaf bütçesi ve münakaleler [bütçe aktarmaları]. Gece Çankaya'da yemekte. Vekiller ve grup reisleri de beraber. Klasik Türk musikisi.

30 Mayıs 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Reisicumhur hazretleri de orada idiler. Başvekil ile kulübe.

31 Mayıs 1943, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Reisler ve umumi sekreter ve Başvekil ile görüştü. Kâzım Özalp'ın Grup reis vekillğine namzedliğinin teklifi kararlaştı. Meclis'ten Marmara tariki [yolu] ile Çankaya'ya gittik. Gece yemeğini orada yedim.

2 Haziran 1943, Çarşamba

Meclis'e. Çankaya'ya. Heyeti Vekile'de. Parti programı münakaşası.

3 Haziran 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya.

4 Haziran 1943, Cuma

Meclis'e. Toprak Mahsulleri Kanunu. Sonra Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedik.

6 Haziran 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Saat 9'da İstanbul Dr. Münif Erman'dan telefon aldım. Be-di'n 7'de öldüğünü söyledi. Allah taksiratını af buyursun ve rahmet eylesin, âmin. Öğleden sonra at koşularına ve Hikmet'e.

8 Haziran 1943, Salı

Sabah Dil Fakültesi'nde Kurultay'ın (6'ncı) açılması. Hayatımda ilk defa olarak bir düzmece kura vaziyetine rastladım. Çok müteessir oldum, azap duydum. Şef'e ilk fırsatta anlatacağım.

9 Haziran 1943, Çarşamba

Meclis'e. Sabah Başvekil'e dünkü ıstırabımı anlattım, müteessir oldu. Öğleden sonra Meclis'e ve stadyuma. Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Kendilerine keyfiyeti arz ettim. Çok sıkıldılar. Ben hâlâ üzüntümü atamadım.

10 Haziran 1943, Perşembe

Sabah kurultaya. Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe, kurultaya ve genel sekreterin çayına.

11 Haziran 1943, Cuma

Kongrede işimiz olmadı. Meclis'e gittim. Neyyire çocukları ile beraber adaya gitti. İrfan F. Alpaya da öyle.

12 Haziran 1943, Cumartesi

Kurultaya. Ben riyaset ettim. Öğleden sonra Çankaya Köşkü'nde. Öğlen yemeğinde Çankırılarla beraber evde. Gece Çankaya'da.

14 Haziran 1943, Pazartesi

Sabah kurultaya. Program ve dilek raporları okundu. Yarın Parti'de yalnız kapanış günü olacak. Meclis'e, biraz kulübe.

15 Haziran 1943, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kurultaya. Ben reislik yaptım. Kurultaydan sonra Reisicumhur hazretleri ile kulübe. Nerime ve çocuklar İstanbul'a gittiler.

18 Haziran 1943, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim.

19 Haziran 1943, Cumartesi

Meclis'e. Bugün öğleden sonra evden çıkmadım. Nezihe Sabri'den dolayı gelemedi. Sırrı, Erol ve Ercan geldiler.

20 Haziran 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Reisicumhur Mükâfatı var idi. Ahmet Atman'ın Hasba'sı kazandı.

21 Haziran 1943, Pazartesi

Meclis'e. Adapazarı yer depremesi. Çok ölü ve yaralı vardır. Gece Çankaya'da bulundum. Yemeği orada yedim.

22 Haziran 1943, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Fırka'ya ve Fırka'dan sonra eve.

23 Haziran 1943, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'i teşrif buyurdular. İngilizlerin konuşmasına sıkılmış idi. Fakat Amerika Hariciye nazırının Başvekil'e mesajı onu neşelendirdi. 8'e kadar Meclis'te kaldık. Sonra Çankaya'ya gittik.

25 Haziran 1943, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri teşrif ettiler. Beraber Marmara yoluyla Çankaya'ya gittik. Gece yemeğini orada yedik.

28 Haziran 1943, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Beraber kulübe gittik. Gece Çankaya'ya çağrıldım. Güzel bir trio. 11.23'te eve geldim.

29 Haziran 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Kulübe. Reisicumhur hazretleri baloya gittiler ve eve geldiler. Ziraat vekili [Şevket Raşit] Hatipoğlu ile beraber.

30 Haziran 1943, Çarşamba

Meclis'e. Eve. Nasuhi Erzurumlu'nun mazbatası üzerine müzakere uzun sürdü ve mazbata çok büyük bir ekseriyetle ret olundu.

1 Temmuz 1943, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe. Eve. H.S. [Hakkı Saffet] Tarı geldi.

2 Temmuz 1943, Cuma

Meclis'e. Meclis'ten Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim. Dün Reisicumhur, Başvekil ve Ziraat vekili Beylikköprü'ye gitmişler.

6 Temmuz 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Katiplik ve idare amirliği intihabı yapıldı.

7 Temmuz 1943, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Yarın Saydam'ın mezarına gidilmesi kararlaştırıldı. Kulübe, Reisicumhur hazretleri ile beraber.

8 Temmuz 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Rahmetli Saydam'ın kabrine. Reisicumhur hazretleri de beraber. Öğleden sonra çıkmadım. Evde çalıştım.

12 Temmuz 1943, Pazartesi

Meclis'e. Gece yemeğini Çankaya'da vekiller, reis vekilleri ve idare heyetleri ile beraber yedim. Saraçoğlu'nun Başvekâlet'e gelmesinin yıldönümü.

15 Temmuz 1943, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Politika ve Meclis'in tatili hakkında görüştük. Beraber kulübe gittik.

16 Temmuz 1943, Cuma

Meclis'e. Bugün 7'ye (19'a) kadar devam etti. Pazartesi sabah saat onda toplanacaktır.

17 Temmuz 1943, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedik.

18 Temmuz 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

19 Temmuz 1943, Pazartesi

Sabah Meclis içtimainda bulundum. 12.20 Meclis müzakereleri bitti. Meclis gelecek inikadını [birleşmesini] 6/9 943 Pazartesi yapacak.

Gece Çankaya'da.

20 Temmuz 1943, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra hava meydanına, Rauf Orbay'ı teşyî. 14.35'te hareket etti. Zamanında Adana'ya vardığını 16.40'ta haber aldık. Sonra dışarıya çıkmadım.

21 Temmuz 1943, Çarşamba

Sabah Meclis'e. *Ulus'u* okudum. İnşallah sahtekârın söyledikleri tamamen iftira çıkar. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım. Cenazede çok terledim.

22 Temmuz 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. Orada yemek yedim. Gazi İstasyonu'ndan 12.30'da Adapazarı'na hareket ettiler.

23 Temmuz 1943, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Rana Tarhan bugün İstanbul'a gitti.

24 Temmuz 1943, Cumartesi

Sabah Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Torunlarım bizde idi.

26 Temmuz 1943, Pazartesi

Mussolini'nin istifası haberi. Mareşal Padoglio [Pietro Badoglio] yerine geçti.

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe. Reiscumhur hazretleri Erbaa'da, Niksar ve Tokat'ta.

27 Temmuz 1943, Salı

Sabah Meclis'e. Akşam 22'de Reiscumhur hazretlerini istasyonda istikbal ettik. Neşeli idiler.

28 Temmuz 1943, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Akşama doğru kulübe. 20.30'da Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedim.

29 Temmuz 1943, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden evvel inşaatı gezdim. Biraz kulübe. Akşam vekiller ve Mareşal ile Çankaya'da yemekte. Yarın İstanbul'a hareket buyuracaklardır.

30 Temmuz 1943, Cuma

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. 20'de Reisicumhur hazretleri İstanbul'a müteveccihen [doğru] hareket buyurdular.

31 Temmuz 1943, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Nezihe ve çocuklar bizde idiler.

2 Ağustos 1943, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Florya ile görüştüm. İyidirler. Çarşamba için müsaade istedim. Öğlen üzeri müsaade buyurduklarına dair telefon. Çocukları baraja kadar götürdüm. Biraz kulübe de uğradım.

3 Ağustos 1943, Salı

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Yarın inşallah hareket niyetindeyiz. Dahiliye'ye uğrayarak biraz Hikmet Bey'i gördüm.

4 Ağustos 1943, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 15.20'de Ankara'dan hareket. Yolda sarsılmadık.

5 Ağustos 1943, Perşembe

Sabah 7.35'te Pendik'e indik. 8.30'da Erenköy'de evimizde. Hepsini iyi bulduk. Florya'ya malumat verdim. Biraz Güzide Hanım, Müfit Bey'e ve Çalışlar'a gittik.

6 Ağustos 1943, Cuma

Sabah 10.30'da Kadıköy'den Sakarya motoruyla Florya'ya. Reisicumhur hazretlerini pek iyi buldum. Başvekil'i de ziyaret ettim. O da iyi. Akşam Reisicumhur hazretleri Moda'ya götürdü. Deniz Kulübü'nde yemek yedik.

Yalova N. Ş. ve Muammer Eriş vardı. Rahmi Apak kulüpte. Sonra Salah Cimcoz ve Şükrü Kaya ile Numan Menemencioglu geldiler.

9 Ağustos 1943, Pazartesi

Bugün yalnız biraz Şakir'e gittim. Öğleden sonra evden çıkmadım. Tayfur Sökmen'in kaygusu.

10 Ağustos 1943, Salı

İlinci banyo, öğleden evvel. Sabah Erenköy'den Kadıköy'e ve oradan Yalova'ya. İyi geldik. Öğlen üzeri Florya'yı ve Erenköy'ü buldum [telefonla aradım]. Başyaver ile görüştüm.

13 Ağustos 1943, Cuma

Yürüyüş. Kaplıcalarda. Tümen komutanı ve kaza kaymakamı geldiler. İrfan Ferit, Hasan Saka ve Rana Tarhan Pazartesi geleceklerini Akil Bey söyledi.

14 Ağustos 1943, Cumartesi

Yürüyüş. Bütün gün kaplıcada. Florya ile başyaver ile görüştüm. Hepsi iyidirler. Banyo alıyorlar ve istirahat buyuruyorlar. Nerime ve Nahide ile de görüşüldü.

15 Ağustos 1943, Pazar

Kaplıcada. Bugün merhum Dr. Nuri Bey'in kızı Suat Nevzad ile geldiler. Yemeğe alıkoydum. Ankara ile görüştük.

16 Ağustos 1943, Pazartesi

Tarhan, Saka ve Alpaya sabah geldiler. Sabah Yalova'ya indim. Tümen komutanı, kaymakam ve belediye reisini gördüm. Arkadaşları alıp götürdüm.

17 Ağustos 1943, Salı

Kaplıcada. Bugün eski İstanbul umumi parti müfettişi Ahmet Bey Ada'dan geldi. Yemeğe alıkoydum. Epeyce konuştuk. Cabir Selek [Gümüşhane] ile akşam üzeri görüştüm.

18 Ağustos 1943, Çarşamba

Kaplıcada. Dr. Cemil Bey, sonra da Alataş geldi. Yarın kızı nişanlanıyor, müsteşarın oğlu ile. Erenköy ile görüştük.

19 Ağustos 1943, Perşembe

Yürüyüş. Kaplıcada. Florya ile görüştüm. Başyaver toparlanıyoruz diyor. Ben de öyle tahmin ediyorum. Hakkı Bey ile görüştüm. Ankara'dakilerin iyi olduğunu söyledi.

21 Ağustos 1943, Cumartesi

Kaplıcada. Riyaseticumhur daire müdürü Cemil Bey'in dün gece kalpten öldüğünü teessürle haber aldım. Florya da teyit etti. Yaver Cahit'i buldum. Taziyelerimi söyledim.

23 Ağustos 1943, Pazartesi

Bütün gün kaplıcada. Nerime ile görüşüldü. Kira Hatun gelmeye karar vermiş. Hakkı telefonla İzmir'e gideceğini söyledi. Alataş Bursa'ya giderken uğradı. Başvekil'i biraz mutsuz bulmuş. Şef'i çok iyi buldu.

26 Ağustos 1943, Perşembe

Öğleden sonra 17.30 vapuruyla Yalova'dan ayrıldık. Zamanında Moda'ya vardık. Erenköy'dekileri iyi bulduk.

28 Ağustos 1943, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 15.35 vapuruyla köprüye [Galata Köprüsü] ve oradan Florya'ya. Geç vakit motor ile Kadıköy'e ve eve.

29 Ağustos 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. 13.35 treniyle Haydarpaşa'ya ve oradan 14.30 treniyle Ankara'ya hareket.

30 Ağustos 1943, Pazartesi

Yolculuk iyi geçti. Sabahleyin 9'da, on dakika rötat ile Ankara'ya geldik. Hemen giyindim. Mareşal'in tebriklerine son dakikada yetiştim. Saat 16'da Harp Okulu'na gittim. Diploma tevzinde hazır bulundum. Öğleden evvel biraz Meclis'e uğradım.

31 Ağustos 1943, Salı

Sabah Meclis'e gittim. Ramazan için çarşıdan öteberi aldım.

1 Eylül 1943, Çarşamba

Ramazan-ı Şerif. Öğleden sonra 15.30'da eve geldim. Çıkmadım. Biraz müteessir oldum. Yarın Cumhur Reisimiz Ankara'ya geliyorlar.

2 Eylül 1943, Perşembe

Sabah 11.30 Reiscumhur hazretleri teşrif buyurdular. İstasyonda istikbal edildi. Meclis'e uğradım. Akşam üzeri 18.30'da eve geldiler. İftar zamanına kadar kaldılar.

3 Eylül 1943, Cuma

Meclis'e. Eve. Rana Bey geldiler.

4 Eylül 1943, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Başvekil Bey'i istasyonda karşıladık. Nihal Reşat Alpsoy bugün İzmir'den geldi.

5 Eylül 1943, Pazar

Bugün sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz Nerime'ye kadar gittik. Saadet ile beraber Yusuf'un bisikleti için 150 lira verdik. Behiç Erkin Bey geldi, görüştük. Fransa hakkındaki sözleri beni mütehayyir etti [şaşırttı].

6 Eylül 1943, Pazartesi

Sabah Meclis'e ve Hukuk Fakültesi'ne. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis açıldı. Reiscumhur hazretleri Meclis'e geldiler. Localarında Meclis'i dinlediler. Ben de bulundum.

7 Eylül 1943, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Fırka'ya. Hariciye vekili iki saat söyledi. Meclis'ten eve geldim.

8 Eylül 1943, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Radyo bugün İtalya'nın kayıtsız şartsız teslim olduğunu söyledi. Ajanslar da bildirdi.

11 Eylül 1943, Cumartesi

Meclis'e. Gece 10.30 Reisicumhur hazretleri Çerkeş'e hareket buyurdular. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

13 Eylül 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece 22.20'de Reisicumhur hazretleri Çerkeş'ten döndüler.

14 Eylül 1943, Salı

Fırkaya. Kulübe. Başvekil'in bir maaş verilmesi hakkındaki teklifi.

15 Eylül 1943, Çarşamba

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri geldiler. Beraber kulübe gittik. Cuma günü şarka giderken beni de beraber alacaklarını söylediler.

17 Eylül 1943, Cuma

Meclis'e. Sabah Fırka. Öğleden sonra Meclis ve Fırka. Eve gidemedi Reisi-cumhur hazretleri de teşrif buyurdular. Meclis 18.30'da bitti. 1 İkinci Teşrin'de [Kasım] toplanacağız. 22.30'da Ankara'dan hareket ettik.

18 Eylül 1943, Cumartesi

Geceyi yolda geçirdik. Bire kadar uyuyamadım. Sıcaktan terledim. Sonra uyudum. Yıldızeli'nden Reisi-cumhur hazretleri otomobil ile teşrif ettiler. Biz de şimendifer ile Turhal'a. Fabrikayı gezdik. Akşam yemeğini fabrikanın misafir kısmında yedik. Erkenden vagonlara geldik.

19 Eylül 1943, Pazar

Geceyi iyi geçirdim. Turhal'da kaldık. Sabah 8.30 Turhal'dan kalktık. Yıldızeli'nden Reisi-cumhur hazretlerini alarak 16'da hareket ve 17.30'da Sivas'a geldik. Halkevi'nde çayda bulunduk ve akşamdan evvel hareket ettik.

20 Eylül 1943, Pazartesi

Geceyi yolda geçirdik. Sabah 10'da Erzincan'a geldik. 11'de hareket. 18'de Iırzurum'a vasil olduk. Umumi müfettişlik, ordu müfettişliği, kor komutanı ve Halkevi'ni ziyaret ettik.

21 Eylül 1943, Salı

Erzurum'da geceyi çok iyi geçirdim. İyi uyudum. Vilayete, müstahkem komutanlığına, belediyeye gittik. Öğlen yemeğini orduevinde, akşam yemeğini Halkevi'nde yedik.

22 Eylül 1943, Çarşamba

Erzurum'da. Öğlen yemeğini vagonda. Akşam yemeğini Umumi Müfettişlik evinde yedik. Çocukların sıhhatinden malumat aldım. Reisicumhur hazretleri ile liseye ve valinin evine gittik.

23 Eylül 1943, Perşembe

Erzurum'da. Umum müdürün evinde bir banyo aldım. Orta Yapı Mektebi'ne gittik. Reisicumhur hazretleri 8'de Kars'a hareket ettiler. Karadeniz, Ataç ve ben burada kaldık. 12'de Sarıkamış'a vardıklarına dair K. Gedeleş'ten telgraf. Evime bir mektup yazdım.

24 Eylül 1943, Cuma

Erzurum'da. Kars'tan malumat. 17.30'da dün Kars'a vardılar. Cilavuz Enstitüsü'ne bugün gidecekler. Akşam üzeri biraz çıktık. Bugün İnönü'nün doğum günü. Açık bir telgrafla tebrik ve temennilerimi sundum.

25 Eylül 1943, Cumartesi

Erzurum'da. Valiye, Kolordu komutanı İshak Paşa'ya. Nimet Turgut çocuklarıyla ve Dr. Lütfi bayanı ve kızı ile geldiler. Otomobilimi göndermiş idim. Biraz kaldılar.

[Üzeri çizilmiş satır] Doğum günü dün değil bugünmiş, radyoya göre.

26 Eylül 1943, Pazar

Erzurum'da. Sabah Ilıca'daki enstitüye gittik. Yolda sarsılmadım. 19.10 Reisicumhur hazretleri Kars'tan Sarıkamış'a uğrayarak teşrif buyurdular. Sıhhatleri yerinde ve neşeli.

27 Eylül 1943, Pazartesi

Erzurum'da. Sabah Halkevi'ne. Reisicumhur hazretlerinin hitabesi. Hemen Aşkale'ye hareket edildi. Biri on gece Aşkale'de uğurladık. Ben Şükrü Koçak ile geri döndüm.

28 Eylül 1943, Salı

Erzurum'da. Dün 17.30'da Gümüşhane'ye vardıklarına dair telgraf. Bugün 11'de Trabzon'a gideceklerini de yazıyorlar.

29 Eylül 1943, Çarşamba

Erzurum'da. Reisicumhur hazretleri Trabzon'da Beşikdüzü'nde. Doktor Ömer Lütfi'ye ve Nimet'e kadar gittim.

30 Eylül 1943, Perşembe

Erzurum'da. Umum müfettişliğe, kor komutanına, valiye, Parti müfettişliğine ve belediye reisine vedaya gittik. Yarın onda Aşkale için Erzurum'dan ayrılıyoruz.

1 Ekim 1943, Cuma

Sabah onda Erzurum'dan hareket. 11.30 Aşkale'ye. 12.30 Reisicumhur hazretleri geldiler. 13.50'de hareket. 17.05'te Erzincan'a on dakika. Yolumuza devam.

2 Ekim 1943, Cumartesi

Gece pek iyi uyuyamadım. Yolçatı'dan Elazığ'a 9'da vardık. 11.30'da ayrıldık. Gölcük'te yemek yedik. 16'da Maden'e geldik. Gece 22'ye çeyrek kala Diyarbakır'a geldik.

3 Ekim 1943, Pazar

Bütün gün Diyarbakır'da. Müfettişlik evinde bir banyo. Öğlen yemeğini şimendiferden getirilme resmî müfettişlik yerinde yedik. Vilayete, komutanlığa, belediyeye uğradık. Çok sıcak bir gün, trende +38. 19'da müfettişlik konağında. Ben bir şey almadım. Zamanında trene geldik.

4 Ekim 1943, Pazartesi

Diyarbakır'dan 10.30 hareket. Batman köprü ve istasyonuna geldik. Ben istasyonda kaldım. Petrol Mahallesi'ne gittiler. 18'de Batman'dan hareket. 9.30'da Diyarbakır'a geldik ve beş dakika sonra Malatya için yolumuza devam.

5 Ekim 1943, Salı

Saat onda Malatya'ya geldik. Malatya'yı biraz gezdim. Tütün ve mensucat fabrikalarını gördüm. Malatya'da da Elazığ gibi fark çok.

6 Ekim 1943, Çarşamba

Saat 17'de Adana'ya geldik. Yolda Bahçe kazasında (Yarma'da) kaldık. Enstitüye gidip geldiler. Sıcak fazla.

7 Ekim 1943, Perşembe

18.30'da Adana'dan hareket. 20.15'te Mersin'e geldik. Adana'da çok terledim, nezleyle tutuldum. Müsaade istedim. Gece Mersin'e çıkmadım. Kinin aldım. Gece çok terledim. Her iki yer sıcak.

8 Ekim 1943, Cuma

Sabah Mersin'e çıktım. Biraz dolaştım. Arkadaşları orada buldum. Teftişe. 15.20 trenle Mersin'den hareket. 18.30 Pozantı'ya. 19.20 Reisicumhur hazretleri ve arkadaşlar geldi. Silifke ve Mersin'den otomobil ile Pozantı'ya.

9 Ekim 1943, Cumartesi

Geceyi trende geçirdik. Tam on altıda Ankara'ya geldik. Kızım Nezihe biraz rahatsız. Bugün daha iyi. Hepsini pek iyi buldum. Allah'a çok şükür. Biraz temizlendim.

10 Ekim 1943, Pazar

Ankara'da. Sabah çıkmadım. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedim.

14 Ekim 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik. Çankırı'ya gitmek üzere müsaade aldım.

15 Ekim 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İspanya elçisini kabul ettim.

16 Ekim 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler. Veda ettim. Romanya elçisini kabul ettim.

17 Ekim 1943, Pazar

Öğleden sonra 17.15'te Ankara'dan hareket. 23.15'te Çankırı'ya muvasalat.

18 Ekim 1943, Pazartesi

Çankırı'da. Ziyaretlerden sonra Halkevi'nde halk ve köylüler ile uzun görüş-tüm. Talepler mucib-i memuriyet.

19 Ekim 1943, Salı

10.40'ta Çankırı'dan hareket. 14.15'te Kurşunlu'ya. 20.35'te de Atkaracalar'da. 2.24'te de Çerkeş'e geldik. Çerkeş'te yarın görüşeceğim.

20 Ekim 1943, Çarşamba

Çerkeş'te. Ziyaretler ve kasabalılarla ve köylülerle görüşmeler. 19.25'te Çerkeş'ten Eskipazar'a hareket.

21 Ekim 1943, Perşembe

Geceyi Eskipazar'da. Saat 13'e kadar köylülerle görüşmeler. Eskipazar'dan 13'te hareket. Çankırı'dan 19.15'te hareket. Doğru aynı kompartıman ile 1.55'te Ankara'ya geldik.

22 Ekim 1943, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri Çarşamba günü İstanbul'a hareket buyurmuşlar.

27 Ekim 1943, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Nahid dün geceden beri rahatsız. Ateşi yüksek. Dr. Tahsin Berkin'i getirdik. Soğuk alma ve konjestion [tıkanıklık] dedi.

28 Ekim 1943, Perşembe

Saat 13. Muhlis Özkan ile Rıza Meclis azaları ile sabah Reisicumhur hazretleri için istasyona gittik. Kendileri Gazi İstasyonu'na indiler. Meclis'e gittim. Başvekil 13'te bayramı radyoda açtı.

Eve geldiler. Hüsniye'yi Mehmet Özkan'a istediler. Allah mesut etsin.

29 Ekim 1943, Cuma

Merasim-i mutade. Atatürk'ün anıtıbrini ziyaretten sonra Meclis'e, hipodroma, eve. Çok yoruldum. Dr. Zeki Bey'i gece Nahid'e çağırdım.

30 Ekim 1943, Cumartesi

Öğleden sonra 16'da Ziraat Enstitüsü'ne. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Akşam geç vakit Dr. Zeki Bey'le Dr. Feyzi Bey geldiler. Nahid'in röntgenini aldılar.

31 Ekim 1943, Pazar

Öğleden sonra Parti. Namzedler tespit olundu. Reisicumhur hazretlerine teşekküre gittim. Gece Çankaya'da yemek yedik.

1 Kasım 1943, Pazartesi

Meclis açıldı. Seçimler yapıldı. İnönü kuvvetli bir nutuk söyledi. Hanımefendi Saadet'i Meclis'e getirdi. 375 rey ile reisliğe seçildim. Gece Çankaya'da yemekte idik.

2 Kasım 1943, Salı

Meclis'e. Kulübe. Sabah Dr. Pamir Saadet'in kanını aldı. Nihad'ın bugün de fièvre'i 37'den aşağı. Numan Menemencioglu ile Cevat Açıkalin bugün Kahire'ye hareket ettiler.

4 Kasım 1943, Perşembe

Biraz Meclis'e ve kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Bugün Hüsniye Mehmet Özkan ile nişanlandı.

5 Kasım 1943, Cuma

Sabah kan aldıldım. Meclis'e ve kulübe uğradım.

6 Kasım 1943, Cumartesi

Biraz Meclis'e ve inşaata. Akşam üzeri Reisicumhur hazretleri ile kulüpte.

7 Kasım 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarında. Çankaya'ya gittim. Numan Menemencioglu'nun telgrafı. Kaygı.

8 Kasım 1943, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Fen Fakültesi açıldı. Kulübe. Encümen intihabatı.

9 Kasım 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'da. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. Hariciye vekili yarın onda geliyor.

10 Kasım 1943, Çarşamba

Sabah Anıtkabir'de bulunduk. Meclis'e. Hariciye vekili onda gelmiş. Bugün kimseyi görmedim.

11 Kasım 1943, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün de kimseyi görmedim. Neyyire, Hakkı geldiler. Nahid'i daha iyi buldular. Nihal ve Reşat Alpsoylar da İzmir'den geldiler.

12 Kasım 1943, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Vaziyet görüşüldü. İcra vekilleri toplantısından sonra Başvekil ile Hariciye vekili geldiler. Yeni bir karara varacaklar. Saat 11'de oradan ayrıldık.

13 Kasım 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gündüz Nezihe ve çocukları bizde idiler. Nezihe'nin Nerime hakkındaki ricası.

14 Kasım 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri Çankaya'ya. Vekiller ile beraber yemekte bulunduk.

15 Kasım 1943, Pazartesi

Sabah Tarih Kongresi'nde. Reisicumhur hazretleri de hazır bulundu. Öğleden sonra Meclis'e. Biraz da kulübe.

16 Kasım 1943, Salı

Fırka'da tarihi bir içtima. 15'ten gece yarısından sonraya kadar. 17.11.43 saat 2.45'te Meclis'ten ayrıldım. Hükümetin hareket hattı tasvip edildi. 7.000 lira sigortadan aldım.

17 Kasım 1943, Çarşamba

Meclis'e. Akşam yemeğini gruplar idare heyetleriyle ve umum idare heyeti ile Çankaya'da yedik.

18 Kasım 1943, Perşembe

Biraz Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler, epeyce kaldılar.

19 Kasım 1943, Cuma

Meclis'e. Öğleden sonra Tarih Kongresi'ne. Tarih Kongresi kapandı. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler.

20 Kasım 1943, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe.

Dr. Z.H.P. [Zeki Hakkı Pamir] öğleyin eve gelmiş Ultraseptil vermiştir.

21 Kasım 1943, Salı

Sabah biraz yürüyüş. Nezihe'ye uğrayarak eve geldim. İkinci üzeri İzzettin Çalışlar'ın evine gittim. Sonra da kulübe. Akşam üzeri Yusuf sıtmalandı.

23 Kasım 1943, Perşembe

Meclis'e. Fırka'ya. Doğru eve. Saffet Arkan'ı bugün gördüm.

25 Kasım 1943, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

26 Kasım 1943, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Müfit Erman'ın ölümünü teessürle haber aldık. Hepsine telgraflar verdik.

27 Kasım 1943, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler.

28 Kasım 1943, Pazar

Sabah biraz Hikmet'e kadar gittim. Nerime çocuklar ile bizde. Biraz kulübe.

29 Kasım 1943, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. 7.30'da Meclis'ten çıktık. Doğru eve geldim.

30 Kasım 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Reisicumhur hazretleri de Meclis'e geldiler. 8'e (20'ye) doğru Çankaya'ya gittik.

1 Aralık 1943, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece saat 1'de yukarıdan uyandırdılar. Gittim. Çörçil, Roosevelt mülakat daveti konuşmaları. Hariciye vekili 2'de İngiliz sefirine söyledi. Cevap beklenecek, hazırlanılacak.

2 Aralık 1943, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya. Reisler ve genel sekreter beraber. Yemek yedik. Çabuk ayrıldık.

3 Aralık 1943, Cuma

Meclis'e. Sabah muvafık cevap geldiği anlaşıldı. Öğleyin Çankaya'da. Saat on altıda (16) Kayaş'tan uğurladık. Allah sıhhat, selamet ve muvaffakiyet versin, amin. Kulübe de uğradım.

4 Aralık 1943, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Mülkiye'nin 87'nci yıldönümünde bulundum. Sonra kulübe. Salimen Kahire'ye varıldığına dair malumat aldık.

5 Aralık 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Bugün de Reisicumhur'a vekâlet ediyorum.

6 Aralık 1943, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün de vekâlet.

7 Aralık 1943, Salı

Meclis'e. Kulübe. Kararnameleri imza ettim. 16.40'ta Adana'ya geldiklerine dair malumat. Benim kanuni vazifem sona erdi. Allah'a çok şükür bu müddet içinde bir şey olmadı.

8 Aralık 1943, Çarşamba

Bayram. Saat 11'de istasyonda istikbal ettik. Doğru Çankaya'ya. Öğlen yemeğini orada yedik. Üçte ayrıldık. 17.30 Vekiller Heyeti. 22'ye kadar devam etti. Gece 1'de ayrıldık. Gece pek uyuyamadım.

9 Aralık 1943, Perşembe

Bayram. Sabah öğleden evvel Çankaya'ya. Yemeği orada yedim. Başvekil çok düşünceli. Akşam Vekiller Heyeti'nde bulundum. İyi bir karar verildi.

10 Aralık 1943, Cuma

Sabah çıkmadım. Biraz öksürüyorum. Bayramın birinci günü üşüttüm. İkinci üzeri biraz çıktım. Nezihe'ye uğradım.

11 Aralık 1943, Cumartesi

Hiç çıkmadım. Bugün 62 yaşımı bitirdim. 63'e girdim.

12 Aralık 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Saat 15'te Halkevi'nde Başvekil'in nutkunu dinledim. Eve geldim. Akşam yemeğine Çankaya'dan çağrıldım. İngiliz ambassador'una [elçisine] verilecek cevabı okudular.

14 Aralık 1943, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Fırka'ya gittim ve doğru eve geldim.

16 Aralık 1943, Perşembe

Bugün de çıkmadım. Yalnız gece Çankaya'ya gittim.

18 Aralık 1943, Cumartesi

Bugün sabah biraz çıktım. İkinci üzeri Çankaya'ya çağrıldım. İkimiz kaldık. Numan [Menemencioglu] geldi, görüştüklerini söyledi. Yemekten sonra Mareşal ve Rauf Orbay geldiler.

19 Aralık 1943, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Bugün kar yağmaya başladı. Zavalı Halil Türkmen fucceten [aniden] öldü.

20 Aralık 1943, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Akşam biraz kulübe. Dün gece sabaha kadar kar yağdı. Akşam üzeri hava açılmaya ve soğumaya başladı. Dr. Arif Arkan'ın kızının nikahına gittim.

21 Aralık 1943, Salı

Sabah sıfırın altında 12. Fırka'da. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler. 20.30'da Meclis'ten Çankaya'ya gittik.

22 Aralık 1943, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Hava açık fakat soğuk. Sabah -10.

23 Aralık 1943, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe ve Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim. Saffet, Yaman bugün geldiler.

24 Aralık 1943, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler. Umumi salonda durdular.

27 Aralık 1943, Pazartesi

Meclis'e. 16.30'da Çankaya'ya gittim. Akşam yemeğini riyaset divanı ve gruplar ıllare heyetleri ile beraber yedik.

28 Aralık 1943, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Doğru eve.

29 Aralık 1943, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Akşam yemeğini mebuslar ile beraber Çankaya'da yedim.

30 Aralık 1943, Perşembe

Sabah Meclis'te iken Saadet birdenbire rahatsızlandı. Baş dönmesi ve bulantı. Zeki Hakkı'yı çağırdım. Tipik kriz dedi. Hamdolsun sonra açıldı.

31 Aralık 1943, Cuma

Meclis'e biraz uğradım.

Hamdolsun Saadet iyileşmeye başladı. Öğleden sonra biraz kulübe. Reisi-cumhur hazretleri de kulübe, büyük salona geldiler.

Gece evimde kaldım. Saadet daha iyi.

Seneyi hamdolsun iyi bitirdik.

[Deftere iliştirilmiş bir sayfa kâğıt üzerinde şark notları]

- Siird, Mardin, Tunceli, Bingöl – Merkezlerinde Numune İlk Kız Mektepleri.
- Ağrı, Kars, Erzurum, Erzincan, Elaziz [Elazığ], Malatya, Diyarbakır, Urfa, Mardin, Siird, Bitlis, Van – Mûnasip yerlerinde köy kızları için yatılı ilk mektepler.
- Konya, Ankara, Çorum, Sivas, Gazi Ayıntap [Gaziantep], Maraş – Bazı mıntıkalarda köy kızları için yatılı ilk mektep.
- İlk tedris [ilköğretim] kanunen mecburi olduğuna göre böyle okullara kız okur almak mümkündür.

1944

Müttefiklerin Avrupa'da Doğu ve Batı cephelerinde hızla ilerlediği 1944 yılında Türkiye'nin dış politikası değişmeye ve bunun iç politikaya yansımaları görülmeye başladı. Almanya'ya krom sevkiyatının devam etmesi nedeniyle Müttefikler, 4 Nisan'da Türkiye'ye petrol ve gıda ürünleri sevkiyatını durdurma, askeri yardımları azaltma kararı aldılar. 21 Nisan'da Türkiye, Almanya'ya krom sevkiyatını durdurdu. Haziran ayında İngiltere'nin protestosu üzerine Boğazlar'dan Alman savaş gemilerinin geçişi engellenmeye başladı. Savaş süresince Almanya ile ılımlı ilişkiler sürdüren Dışişleri bakanı Numan Menemencioğlu 15 Haziran'da istifa etti ve yerine Hasan Saka atandı. 2 Ağustos'ta Almanya ile siyasi ve iktisadi ilişkiler kesildi. Aralık ayında Türkiye'deki Alman bankaları ve sigorta şirketleri kapatıldı. Bu yıl 9 Ekim'de, TBMM başkanı Renda, başbakan Saraçoğlu ve bakanların katıldığı bir törenle Anıtkabir'in temel atma töreni gerçekleştirildi.

[Defterin ilk sayfaları]

943 senesini bitirdiğim zaman hamdolsun şahsi ve ailevi sıhhi durumum iyi idi. Senenin bitmesinden bir gün evvel karım Saadet bir kriz geçirdi. Fakat çabuk kendine geldi. Sene başında yatakta ise de merak edilecek bir şeyi kalmadı.

Bu seneye Ziraat Bankası'na 2.500 lira borç ile giriyorum. İnşallah bu sene zarfında ödemeye muvaffak olurum. Elimde üç arsa kaldı. Onlar ile tasavvur ettiğim iyilikleri de yaparım. Geçen sene yeğenlerim için biraz fazla masraf yaptım. Allah sıhhat verir ise bu sene de yapmaya devam edeceğim. Diğer iyiliklerimiz de inşallah bu sene de devama muvaffak oluruz. Allah'tan milletimiz için saadet ve ailem efradı için sıhhat dilerim.

1.1.1944

M.A. Renda

Allah'a çok şükür bu seneyi de iyi denilecek surette bitirdik. Milletimizin kanı akmadan bu yıl da geçti. İnşallah gelecek yıl da böyle geçer. Bu yıl içinde en mühim millet kararı Almanlar ile siyasi münasebetlerimizin kesilmesi oldu. () da hadisesiz geçti.

Yurtiçinde mahsullerimiz iyi oldu. Geçen yıldan gıda maddeleri daha bol oldu. Şehirler bol ekmeğe kavuştu. Ekmeğin bollaşması diğer yiyecek fiyatlarında da iyi tesir etmekten hali kalmadı [iyi tesir etti].

3 Ocak 1944, Pazartesi

Dr. Zeki Pamir Reisicumhur hazretlerinin nezleden mustarip olduğunu söyledi. Öğleyn cenazeden (Salih Vahit [Eroğlu]) sonra gittim. Yatmışlardı. Bu akşam yemek olmadı.

4 Ocak 1944, Salı

Meclis'e. Öğleden evvel Çankaya'ya. Saat 16'ya kadar kaldım. Fırka'ya. 9.10 Fırka bitti.

5 Ocak 1944, Çarşamba

Meclis'e. Akşam yemeğini mebuslarla beraber Çankaya'da yedik. Yemekten sonra da kaldık.

7 Ocak 1944, Cuma

Meclis'e. Biraz kırıklığım var. Öğleden sonra evden çıkmadım. Yalnız mebuslarla beraber Çankaya'da yemekte bulundum.

8 Ocak 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe, büyük salona geldiler. Nezihe çocuklar ile bugün bizde idi.

9 Ocak 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Dil Tarih Coğrafya Fakültesi'ne ve oradan kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler. 20.30'da ayrıldılar.

10 Ocak 1944, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğini arkadaşlarla beraber Çankaya'da yedim. Yemekten sonra da kaldım.

11 Ocak 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Fırka'ya. Kulübe. Reisicumhur hazretlerinin tahlil raporunu gördüm. 1,34. Inzulina [insüline] başladılar.

12 Ocak 1944, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam üzeri herkesten evvel Çankaya'ya. Yemekten sonra ayrıldım.

13 Ocak 1944, Perşembe

Meclis'e. Org. Orbay'a tebrik için söyledim. Sonra Mareşal'e. Gece Çankaya'da Başvekil gibi devlet reisi de kanunu [...]

14 Ocak 1944, Cuma

Meclis'e. Meclis'ten geç çıktık. Mebus arkadaşlarla beraber akşam yemeğini Çankaya'da yedik.

15 Ocak 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Nezihe çocuklar ile bugün bizdeler.

17 Ocak 1944, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini mebuslarla beraber Çankaya'da yedim.

18 Ocak 1944, Salı

Meclis'e. Fırka'ya. Fırka 20'de bitti. Doğru eve. Ziraat vekili konuştu. Hemşirelerle beraber mezarlığa kadar gittik.

19 Ocak 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini son parti olarak arkadaşlarla Çankaya'da yedim. Bugün noter Veli Ulusu huzurunda tesisimi yaptım.

20 Ocak 1944, Perşembe

Meclis'e. İkinci üzeri Çankaya'ya. Gece yarısına kadar kaldım.

21 Ocak 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Bugün Kızılay'a giderek tesisin tahvillerini ve tesis senedini tevdi ettim.

22 Ocak 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Nezihe çocuklar ile beraber bizde.

23 Ocak 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklar ile ve Kerim'inkiler bizde. Akşam üzeri biraz kulübe.

24 Ocak 1944, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Çarşamba günü kış tatili için karar verildi. Kulübe beraber gidildi.

26 Ocak 1944, Çarşamba

Meclis'e. Bugün Meclis 6 Mart 1944 Pazartesi günü açılacak. Reis vekili Mazhar Cermen'in sinirliliği.

27 Ocak 1944, Perşembe

Meclis'e. Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri ve Bayanı at gezintisinden dönerken eve uğradılar. Konuştuk. bugün daha iyi gördüm. Org. Salih Omurtak eve geldi.

31 Ocak 1944, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Nezihe'ye, Şakir Bey'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Çankaya'ya gidildi. Akşam yemeğini orada yedik. İffet bugün evine gitti.

1 Şubat 1944, Salı

Altıyı 24 gece şiddetli zelzele. Çerkeş ile akşama kadar irtibat yapamadık. Biraz kulübe.

2 Şubat 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Saat sekizde (20'de) Çankaya'ya yemekte. 22.30'da istasyonda Reisicumhur hazretlerini teşyî ettik. Çerkeş'te zayıat ağır.

3 Şubat 1944, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 17.10'da Nezihe'ye. Şakir Kesebir'in oğlunun nişan merasiminde bulundum.

5 Şubat 1944, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Nezihe çocuklar ile beraber bizde.

6 Şubat 1944, Pazar

Sabah 11'de istasyonda Reisicumhur hazretlerini karşıladım. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da yedik.

8 Şubat 1944, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra hastaneye giderek yaralıları ziyaret ettim.

9 Şubat 1944, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe ve doğru 17.30 Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedik. Yarın akşam hareket kararlaştı.

10 Şubat 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Saat 23'te Ankara'dan Reisicumhur hazretleri, Bayan İnönü, Başvekil, Rana Tarhan ile ve Riyaset-i Cumhur treniyle hareket ettik.

11 Şubat 1944, Cuma

Gece iyi uyuyamadım. Sabah 10.30'da Çerkeş'e geldik. Benden maadası [harici] içeriye dolaştılar. Çok harap. Allah bu ki felaketlerden memleketi korusun, âmin. Öğleden Eskişar'a. Akşam oradan Karabük ve Zonguldak.

12 Şubat 1944, Cumartesi

Sabah 10'da Zonguldak'a çıktık. Zonguldak gezintilerine iştirak ettim. Zonguldak çok değişmiş, ilerlemiş. İkinciüstü Halkevi'ndeki çayda. 19'da hareket. Geceyi Karabük istasyonunda geçirdik.

13 Şubat 1944, Pazar

Sabah onda Karabük'e çıktık. Fabrikaları gezdik. Öğle yemeğini trende yedik. Tekrar fabrikaları gezdik. Mektep binasındaki çayda bulunduk. Gece yemeğini mühendislerle beraber fabrika müdüriyet binasında yedikten sonra hareket ettik.

14 Şubat 1944, Pazartesi

Sabaha doğru 4.30'da Apsarı'ya gelirken tren tuttu. Apsarı köylüleri güzel bir jest yaptılar. 10'da Çankırı'ya geldik. Vali Çerkeş'ten gelmemiş. İstikbale mektepleri çıkarmamışlar. Çok sıkıldım. 12'de hareket. Alibey İstasyonu'ndaki manzara. 18.30'da Ankara'ya.

15 Şubat 1944, Salı

Çocukları iyi buldum. Meclis'e gittim. Nerime'ye uğradım. Akşam üzeri kulübe.

17 Şubat 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Nureddin Akıncı'nın Bayan Sayda Esad Cimcoz ile nikahı merasiminde.

18 Şubat 1944, Cuma

Meclis'e. Çinlileri kabul. Biraz kulübe. Akşam Çankaya'da yemekte. Mesut Cemil bir konser verdi.

20 Şubat 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Halkevi'ne. Merasimde bulundum ve sonra da kulübe gittim.

21 Şubat 1944, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz hasta olan Rauf Orbay'a ve kulübe.

22 Şubat 1944, Salı

Sabahleyin bankaya kadar. Akşam üzeri biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da.

24 Şubat 1944, Perşembe

Meclis'e. Nusret Evcan'ın kızı Suna ile makine mühendisi Celâl'in nikahında şahit bulundum. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Rauf Bey'i Halkevi'nde gördüm.

26 Şubat 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler. Rauf Orbay sabah geldi. Halkevi'nde gördüğü Kili oyununu çok mükemmel bulduğunu, bunun filme alınarak kendisine İngilizler için verilmesini rica etti. Hariciye ile olan sıkıntısını söyledi. Eski İzmir valisi Rahmi [Arslan] Bey hakkında çok mühim sözler söyledi. Cumhuriyet taraftarı görünmesinin bir oyun olduğunu kendi ağzından Adnan Adıvar ve eşinin yanında söylediğini anlattı. Selim Melhame [II. Abdülhamit'in serhafiyesi] zamanındaki jurnallerini, Ahmet Rıza, Damat Mahmud Paşa ve Bayan Zekiye ile neler görüştüğünü jurnal etti. Jurnalleri Zekiye Fazıl'ın oğlu G. [General] Fuat Cebesoy'a verdiğini, mütarekeden evvel İngilizler İzmir'de Karabiber Giroyu Pire'ye gönderdiğini, Deedes'in Urla'ya çıkıp kendisine misafir kaldığını da söyledi.

27 Şubat 1944, Pazar

Nerime çocuklarıyla bizde. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe.

28 Şubat 1944, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim. Ferit'e telefonla herhangi bir yapı kooperatifinde icrai bir vazifesi varsa derhal çekilmesini söyledim.

1 Mart 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün kan aldıldım. Bakalım tahlilin neticesi nasıl olacak.

2 Mart 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Kan tahlili iyi. Yalnız kollestrin [kolesterol] biraz fazla. Refikama malumat verdim.

3 Mart 1944, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Müzik dinledim.

4 Mart 1944, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra biraz Rauf Bey'e. Rauf Bey istifa etti. Hariciye'ye Hariciye memurları için ağır bir yazı yazmış. Müteessir oldum. Her şeyi emrivaki yaptıktan sonra bana söyledi. İnşallah bu da millet için hayırlı olur. Kulübe varır varmaz Çankaya'dan çağrıldım. Müteessir, fakat çaresiz istifayı kabul buyurmuş. Başvekil'e mebus yapmasını söylemiş. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

5 Mart 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler.

Nerime çocuklarıyla bizde.

6 Mart 1944, Pazartesi

Meclis'e. Bugün açıldı. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Locadan dinlediler. Kulübe ve ikimiz Çankaya'ya gittik. Rauf Orbay'dan çok sıkıldı. Mütemediyen onu söylüyordu.

10 Mart 1944, Cuma

Meclis'e. Fırkaya. Varlık Vergisi tasfiyesi hakkındaki kanun etrafında münakaşalar. Başvekil sıkıldı. Çankaya'ya çağrıldım. Vaziyeti gördüğüm gibi anlattım. Başvekil biraz sükûnet buldu. Rana, Esendal, Saka ve Özalp da aynı tarzda konuşular. Akşam yemeğini orada yedik.

11 Mart 1944, Cumartesi

Meclis'e. Muvakkat encümen müttefikan hükümetin teklifini muvafık gördü. Nezihe ve çocuklar bizde. Akşam yemeğini Çankaya'da yedik.

12 Mart 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Nezihe bizde. Yusuf'un karnesi evvelkisi gibi. Çok sıkıldık. Kulübe. Rauf Orbay ile.

14 Mart 1944, Salı

Meclis'e. Grup. Bugün bitmedi. Perşembe'ye yine var. Yoruldum.

16 Mart 1944, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Parti grubuna ve doğru eve. Grup bugün de bitmedi.

17 Mart 1944, Cuma

Meclis'e. Parti grubunda. Akşam yemeğini vekiller ile beraber Çankaya'da. Reisicumhur hazretleri 11'de İstanbul'a hareket buyurdular.

18 Mart 1944, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Nezihe çocuklar ile bizde.

19 Mart 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklar ile bizde. Reşat Nihal Alpsoylar da. İkinci üzeri biraz kulübe.

20 Mart 1944, Pazartesi

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Fakat çok kalmadım.

21 Mart 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda yine hararetli münakaşalar. Başvekil uzunca konuştu. Ondan sonra evvelce söz almışken vazgeçen İncedayı'nın sözleri üzerine Başvekil gizli reyle itimat istedi. 251 beyaz, 57 kırmızı. Grupta bu rey üçüncü defa yapılıyor. Hadımköy ile görüşüldü. Netice arz edildi.

25 Mart 1944, Cumartesi

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Nezihe çocuklar ile bizde. Bu gece Reisicumhur hazretleri İstanbul'dan Ankara'ya hareket buyurdular.

26 Mart 1944, Pazar

Reisicumhur hazretleri 12.45'te Ankara'ya avdet buyurdular. İstasyonda karşıladık. Neşeli. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

28 Mart 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda Hariciye vekili dinlendi. Biraz kulübe.

30 Mart 1944, Perşembe

Meclis'e. İş Bankası umum heyetine ve biraz kulübe.

1 Nisan 1944, Cumartesi

Meclis'e. Öğle yemeğini Çankaya'da yedim. D.V. [Dahiliye vekili], Genelkurmay başkanı ve İstanbul umum müdürü, Eskişehir valisi yemekte idiler. Biraz kulübe de uğradım.

3 Nisan 1944, Pazartesi

(Sabah) Ortalık bembeyaz, karla örtülü. Bütün soğuk devam etti. Açıkan kışın hepsi yandı. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım.

4 Nisan 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda bulundum. 20.20'ye kadar devam etti.

5 Nisan 1944, Çarşamba

Meclis'e ve kulübe. İstasyona, Saffet Arıkan'ı teşvî.

6 Nisan 1944, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Tanju Kesebir'in nikahında şahit. Jale Akdoğan ve İbrahim Ataman'ın nikahında. Gece Çankaya'da.

8 Nisan 1944, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Çankaya'ya. Harici işler için konuştuk. Endişeli idi. Akşam yemeği Çankaya'da.

11 Nisan 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Akşam Çankaya'da. Parti grubunda Maarif vekili konuştu.

13 Nisan 1944, Perşembe

Meclis'e. Gece Çankaya'da. Krom işine bir karar vereceğini ifade buyurdular. Hasan Saka da beraber idi.

14 Nisan 1944, Cuma

Meclis'e. Öğleden sonra 16'da Çankaya'ya. Arazi Kanunu projesini Ziraat vekili okudu. Yemekte orada kaldım. Saka ve Özalp de beraber.

16 Nisan 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Keçiören'e kadar ve kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedik.

17 Nisan 1944, Pazartesi

Sabah 9.30'da trenle hareket. 10.40'ta Hasanoğlu İstasyonu'nda. Başvekil, Grup reis vekilleri ve katibi umumi, Maarif vekili. Bayan İnönü de var idi.

18 Nisan 1944, Salı

Meclis'e. Parti gruplarında Hariciye ve Ticaret vekilleri konuştu. Hariciye vekili yine aynı tarzda konuştu.

20 Nisan 1944, Perşembe

Meclis'e. Toprak Mahsulleri Kanunu devam. Hariciye vekili Numan Menemencioğlu'nun krom hakkındaki beyanatı. Yedek subay merasimi.

21 Nisan 1944, Cuma

Meclis'e. Toprak mahsulleri vergisine 20.20'ye kadar devam.

22 Nisan 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Biraz kulübe. Toprak mahsulleri vergisine devam. Numan Menemencioğlu'nun İstanbul'da bulunan İngiliz sefiri görüşmesine dair telefonu gördüm.

23 Nisan 1944, Pazar

Bayram. Çocuklar hepsi bizde. Akşam üzeri biraz kulübe. Ve yemekte Çankaya'da.

25 Nisan 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubu geç vakte kadar. Oradan doğru eve.

26 Nisan 1944, Çarşamba

Meclis'e. Çankaya'ya. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

27 Nisan 1944, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. Merkez Bankası'nın umumi heyetinde bulundum. Yemekten sonra Çankaya'da. Feyzullah Uslu'nun hemşiresinin nikahında.

30 Nisan 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Reisicumhur hazretleri ile kulübe.

1 Mayıs 1944, Pazartesi

Sabah biraz hasta torunlarıma gittik. Öğleden sonra kulübe.

2 Mayıs 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubu olmadı. Akşam üzeri Çankaya'ya. Yemeği orada yedik.

5 Mayıs 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Beden Terbiyesi bütçesi münakaşaları.

6 Mayıs 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya.

7 Mayıs 1944, Pazar

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra at yarışlarına ve Çankaya'ya.

8 Mayıs 1944, Pazartesi

Meclis'e. Öğleyin Çankaya'dan kulübe.

9 Mayıs 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Biraz kulübe. Eve.

10 Mayıs 1944, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Gece yemeği orada yedik. Hakkı Bey bugün geldi.

12 Mayıs 1944, Cuma

Meclis'e. Akşam biraz kulübe. Meclis'te bugün para meselesi hakkında uzun münakaşalar. Meclis Hikmet Bayur'dan takririn geri alınmasını rica etti. Kabul etmedi. Takrir ret olundu. Meclis'in göstermek istediği saygıyı maalesef anlayamadı ve Ebedi Şef'in ismini havi bir takririn reddine sebebiyet vermesi gibi pek müessif bir netice hasıl oldu. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

13 Mayıs 1944, Cumartesi

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Nezihe çocuklar ile bizde.

14 Mayıs 1944, Pazar

At yarışlarına. Reisicumhur hazretleri de orada. Gece Çankaya'da yemek yedim.

Nerime ve çocuklar bizde.

15 Mayıs 1944, Pazartesi

Meclis'e. Bugün bütçe layihası tevzi edildi. İkinci üzeri biraz kulübe.

16 Mayıs 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Meclis'ten çıkar çıkmaz doğru eve. Gece pasif korunma [karartma ve hava savunma] denemesi oldu.

17 Mayıs 1944, Çarşamba

Meclis'e. Geç vakit Meclis'ten çıktık. Doğru eve. Bugün Saadet, İffet, Nezihe, Erol, Ercan, Uğur, Refika ve Gülüsum'ü Gençlik Bayramı provalarına götürdüm. Memnun kalmışlar.

18 Mayıs 1944, Perşembe

Meclis'e. Parti grubunda Genelkurmay Kanunu müzakeresinde. Reisicumhur hazretleri yarınki nutkunu gönderdi. Meclis'e de uğradılar. Sonra kulübe gittik.

19 Mayıs 1944, Cuma

Atatürk'ün muvakkat [geçici] kabrini ziyaretten sonra stadyuma. Reisicumhur hazretleri uzun nutuklarını söylediler. Gençler bu sene daha sıhhatli ve daha iyi idiler. Gece Çankaya'da geç vakte kadar kaldık.

20 Mayıs 1944, Cumartesi

Tatil. Sabah biraz Mareşal'e kadar gittim. Fakat uyanmadığı için göremedim. Kartımı bıraktım. Öğleden sonra çıkmadım. Nezihe çocuklar ile bizde.

21 Mayıs 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına gittik. Reisicumhur hazretleri orada. Başvekil ile beraber ayrıldık. Kulübe gittik. Yarın akşam İstanbul'a gideceğini Reisicumhur söyledi.

22 Mayıs 1944, Pazartesi

Bütçe müzakeresi. 15'ten 20'yi 15 geçeye kadar devam etti. Umumi müzakere yarın da devam edecek. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Reisicumhur hazretleri 22.30'da İstanbul'a hareket buyurdular. İstasyonda teşyî ettik.

23 Mayıs 1944, Salı

Bütçe devam etti. Heyet-i umumiyesi bitti. 13. Bütçe de müzakere ve kabul olundu. 15'ten 20.30'a kadar riyaset ettim. Dolmabahçe ile görüştüm.

24 Mayıs 1944, Çarşamba

Meclis'e. Bütçe müzakeresi devam. 21.30'a kadar müzakere devam etti. Emniyet, Jandarma, Hariciye, Sıhhiye ve Adliye bütçeleri. Akşam üzeri Dolmabahçe'den sordular.

25 Mayıs 1944, Perşembe

Meclis'e. Bütçeler. Tapu Kadastro ve Maarif bütçeleri. Maarif 5 saat bir çeyrek sürdü. Dolmabahçe ve Hadımköy ile görüştük.

26 Mayıs 1944, Cuma

Meclis'e. Nafia ve İktisat bütçeleri. Hadımköy ile görüştüm.

27 Mayıs 1944, Cumartesi

Sabah onda Meclis'te bütçe müzakerelerine devam. Münakalat [ulaşım] ve ticaret bütçeleri görüşüldü. Dolmabahçe ile görüştüm. Biraz kulübe uğradım. Nezihe bizde.

29 Mayıs 1944, Pazartesi

Meclis'e. Ziraat ve Müdafaa bütçeleri. Bütçe Kanunu bitti. 396 kabul, bir ret (Celâl Bayar). Kanunu İstanbul'a gönderebildim. Sekizde Meclis'ten eve geldim.

30 Mayıs 1944, Salı

Meclis'e. Evkaf, Denizyolları, Devlet Demiryolları bütçeleri müzakere ve kabul edildi. Meclis'ten doğru eve geldim.

31 Mayıs 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kanunlar görüşüldü. Bugün biraz kulübe uğradım. Reisicumhur hazretleri bugün İstanbul'dan hareket buyurdular.

1 Haziran 1944, Perşembe

Sabah biraz Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe ve eve.

2 Haziran 1944, Cuma

Meclis'e. Donatım Kanunu'nu Ticaret Encümeni istedi. Müzakere edilmedi. Reisicumhur hazretleri Gelibolu'da. Nezihe yarın gelemeyeceği için bugün geldi.

3 Haziran 1944, Cumartesi

Sabah biraz Meclis'e. Öğleden sonra az kulübe ve 18.30'da eve. Bahçemde oturdum.

4 Haziran 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Gazi Koşusu'na Saadet'le gittik. Erol'un sene-i devriyesi [doğum günü]. Onlara da uğradık.

6 Haziran 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Öğlen Grup toplantısında ve ikinci üzeri biraz kulübe.

7 Haziran 1944, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 15.15'te istasyona. Reisicumhur hazretlerini istikbal ettik [karşıladık]. Akşam 20.30 hepimiz yemekte Çankaya'da.

8 Haziran 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleyin Reisicumhur hazretleri eve teşrif buyurdular. Yarım saat kadar kaldılar. İkinci üzeri biraz kulübe.

9 Haziran 1944, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. Gece yarısına kadar kaldık. Ambassador ile olan görüşmeyi anlattı.

10 Haziran 1944, Cumartesi

Meclis'e. Pehlivan güreşlerine. Biraz kulübe. Nezihe çocuklar ile beraber bizde.

11 Haziran 1944, Pazar

Sabah pehlivanlar için. Öğleden sonra da pehlivanlara, at yarışlarına ve sonra da bugün gelen Rauf Orbay'ı gördüm. Genelkurmay Başkanı'ndan Alman vapurları hadisesini dinledim.

13 Haziran 1944, Salı

Meclis'e. Parti gruplarında. Dahiliye vekili izahat verdi. Biraz da kulübe uğradım.

14 Haziran 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gece 22'de Çankaya'dan çağrıldım. Milli Şef ile Başvekil beraber idiler. Harici siyasetin iyi gitmediğini müştereken tespit ettiler. Avam ve Lordlar Kamarası'ndaki Alman vapurları hakkındaki beyanat.

15 Haziran 1944, Perşembe

Gece çok geç geldiğim için öğleden sonra yattım. Biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri ile orada. Hariciye vekili bugün istifa etti. Harici siyaseti Vekiller Heyeti tasvip etmemiştir. Gece 21.30 Çankaya'ya. Münir Nureddin'i dinledim.

16 Haziran 1944, Cuma

Meclis'e. Parti grubunda Başvekil izahat verdi. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldi.

Gece tiyatroda bulundum.

17 Haziran 1944, Cumartesi

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Sırrı Erol ve Ercan ile Çankırı'ya gittiği için Nezihe Sabri ile gelebildi.

18 Haziran 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at koşularına. Fehmi Simsaroglu'nun atı birinci ve ikinci çıktı. Gece Çankaya'da.

19 Haziran 1944, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e geldiler ve Başvekil ile gittiler. Eden ve Molotof'dan telgraflara daha cevap yok. Nerime çocuklar ile bu akşam gitti.

20 Haziran 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda Başvekil konuştu.

21 Haziran 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kanunların müzakereleri yapıldı.

22 Haziran 1944, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra evimde kaldım. Çıkmadım. Fazla sıcak vardı.

23 Haziran 1944, Cuma

Meclis'e. Sabah 11'de Gazi İstasyonu'na. Reisicumhur hazretleri devlet tarlalarını görmek üzere Ziraat vekili ile Polatlı İstasyonu'na gittiler. Gece Toros ekspresinin lokanta salonuna binerek 23.35'te geldi.

24 Haziran 1944, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Rauf Orbay ile kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

26 Haziran 1944, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Riyaset divanı.

27 Haziran 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda Başvekil memurlar apartmanları için karar aldı. Partiden geç çıktık. Doğru eve.

28 Haziran 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Sabah 10'da Çankaya'ya kadar giderek Reisicumhur hazretlerine uğradım. Yarın akşam döneceklerini söylediler.

29 Haziran 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece 22.30'da istasyona, Reisicumhur hazretlerini karşıladık.

30 Haziran 1944, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedik. Çocuklar İstanbul'a rahat ve iyi gittiler.

2 Temmuz 1944, Pazar

Evde. Bu sabah A. Naci Demirağ ansızın öldü. Öğleden sonra Reisicumhur hazretleri eve uğrayarak beraberce Marmara'ya gittik, konuştuk. Başvekil'in kararından memnun. Salı günü İngiliz sefiri ile görüşecek.

3 Temmuz 1944, Pazartesi

Meclis'e. Merhumun hanımını ziyaret ile taziye ettim. İkinci üzeri eve geldim. Cenazenin trene nakline kadar bekledim. 19.30'da istasyonda cenazeyi yüklettik ve selamladık.

4 Temmuz 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda müzakere edilecek bir şey yok idi. Kulübe.

5 Temmuz 1944, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam üzeri Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedim. İngiliz sefirinin, Rus sefirinin sözleri.

6 Temmuz 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Fevzi geldi. Sıhhati iyi. İmtihanlarını pek iyi vermiş, memnun. Neced de telgraf aldı, geçmiş.

8 Temmuz 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra çiftlikteki karantinaya. Harp Okulu'nun su sporları bayramında bulunduk.

9 Temmuz 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe.

10 Temmuz 1944, Pazartesi

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de Meclis'i teşrif buyurdular. Kulübe.

11 Temmuz 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubu. Başvekil kısa birkaç söz söyledi. Reisicumhur hazretleri geldiler ve beraber kulübe gidildi.

13 Temmuz 1944, Perşembe

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Hakkı Bey geldi. Yarın gidecek. Çocukların hepsi iyi imiş.

14 Temmuz 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da. Dilcilere yemek verdiler.

15 Temmuz 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Büyük Divan ile Çankaya'da yedik. Saraçoğlu'nun sene-i devriyesini tebrik etti. Hepimiz bu vazifeyi yaptık.

16 Temmuz 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 16.30 Reisicumhur hazretleri eve geldiler. 17.25'te doğru istasyona gidildi. Teşyi ettik. Sonra biraz kulübe.

17 Temmuz 1944, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Haymana yoluyla 20'den biraz evvel Çankaya'ya döndüler. Meclis yarın sabah 10'da.

18 Temmuz 1944, Salı

Meclis'e. Saat onda toplandık ve Ağustos'un 2'nci Çarşamba günü toplanacağı. Akşam yemeğini Çankaya'da yedik.

20 Temmuz 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. İkinci üzeri Atıf Bayındır'ın kızının nikahında. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

21 Temmuz 1944, Cuma

Sabah biraz Meclis'e ve kulübe. Reisicumhur hazretleri Kızılcahamam ormanlarını görmeye gitti. Gerede'ye de uğrayarak tekrar döndü.

23 Temmuz 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleye doğru Reisicumhur hazretleri ile Marmara'ya gittik. Yemeği Çankaya'da yedim. Mektuba cevabını dün vermiş.

Nerime'ye hareket etmelerini söyledim.

24 Temmuz 1944, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da Başvekil ile beraber yedik. Orbay da geldi. Konuştuk.

25 Temmuz 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe. Bugün kimseyi görmedim. Çocuklar Cuma günkü gündüz treniyle gelecekler.

27 Temmuz 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. Kulübe. Öğlen üzeri Başvekil geldi. Meclis'in toplanması işini konuştu. Çankaya'ya gitti. Beni de istediler. Gece 21.30 Çankaya'ya çağrıldım. Yalnız konuştuk.

28 Temmuz 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Saadet lumbago [siyatik] oldu. Çocuklar salimen geldiler. Von Papen bugün geldi. Yarın Başvekil ile görüşecek.

29 Temmuz 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün çocukların hepsi bizde. Çocuklar biraz kilo almışlar.

30 Temmuz 1944, Pazar

Sabah biraz mezarlığa kadar gittim. İkinci üzeri Rana Bey'le kulübe.

31 Temmuz 1944, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Arkadaşlar gelmeye başladı.

1 Ağustos 1944, Salı

Arkadaşlar geldiler. Parti 17'de toplandı, 21'de bir saat için ara verdi. 22'de toplandı, ertesi gün 3'e kadar devam etti. Bir muhalife (Hikmet Bayur) karşı büyük ekseriyetle hükümetin teklifi tasvip edildi. Reisicumhur hazretleri odasından müzakereyi takip buyurdular.

2 Ağustos 1944, Çarşamba

11'de 108 imza ile verilen tahrir üzerine Teşkilat-ı Esasiye'nin 19'uncu maddesi 2'nci fıkrası gereğince Meclis'i açtım. Başvekil ve diğer hatipler söz aldılar. 410 rey ve ittifak ile hükümetin teklifi kabul edildi. Almanya ile siyasî ve iktisadî münasebet kesildi. Reisicumhur hazretleri odasından müzakereyi takip buyurdular.

3 Ağustos 1944, Perşembe

Meclis'e. Bugün de 15'te Meclis yaptık. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Gece Çankaya'da yemekte. Bugün Başvekil, Hasan Saka beraber olduğumuz Meclis'in Pazartesi'nden ayın sonuna dağılmasını kabul buyurdular.

Lausanne, Telegraf. Veuillez transmettre telegram Özalp. Quatre telegramme [...]

6 Ağustos 1944, Pazar

Sabah biraz Neyyire'ye ve Nezihe'ye uğradım. Öğleden sonra kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

7 Ağustos 1944, Pazartesi

Meclis'e. Meclis'in gelecek inikadı [birleşimi] 4.9.944 Pazartesi olacaktır. Arkadaşların çoğu gitti. İkinci üzeri kulübe. Bugünden itibaren karartma başladı.

8 Ağustos 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de teşrif buyurdular. 20.30'da ayrıldılar.

10 Ağustos 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam yemeğini Çankaya'da yedim.

12 Ağustos 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

14 Ağustos 1944, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Fevkalade toplantının zaptı çıktı.

16 Ağustos 1944, Çarşamba

Meclis'e. 13.30 Çankaya'ya. Öğle yemeğini orada yedim. Saat 17.30'da tekrar Çankaya'ya. Akşam yemeğini orada yedim.

17 Ağustos 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Tank okuluna. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Kâzım Özalp, [Fuat] Ağralı'nın aile işlerini söyledi.

18 Ağustos 1944, Cuma

Meclis'e. Biraz Mareşal'e ve kulübe.

20 Ağustos 1944, Pazar

Ramazan. Oruçluyum. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Akşama doğru Çankaya'ya. Orada yemek yedim.

23 Ağustos 1944, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başvekil ile görüştüm. Romanya'nın mütareke hakkındaki müracaatını söyledi. Akşam üzeri Reisicumhur hazretleri de çağırdılar. Romenler 24 saat içinde cevap istiyor. Başvekil üç devlet sefiri [...] verdi. Yukarıda iken 23.30'da Londra havadisi verdi.

24 Ağustos 1944, Perşembe

Romanya işini *Ulus* gazetesi de yazdı. Biraz Meclis'e ve Çankaya'ya. Gece yemeğini orada yedim.

26 Ağustos 1944, Cumartesi

Biraz Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Nezihe, Sırrı iftarda idiler.

27 Ağustos 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Bulgaristan'ın kendisini harp dışı ilan etmesi. Bakalım Allah daha neler gösterecek? Kerim ve diğerleri bizde.

28 Ağustos 1944, Pazartesi

Biraz Meclis'e. İkinci üzeri kulübe. Başvekil eve geldi. Maliye vekili arıyor, biraz da son Bulgar vaziyetinden bahsetti.

29 Ağustos 1944, Salı

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Neyyire ve Hakkı Bey ve çocuklar bizde. 20.30'da Çankaya'da. Yemeğimi orada ikmal ettim.

1 Eylül 1944, Cuma

Bugün öğleden sonra 15'te Sergievi'nde Parti'nin açtığı resim sergisine gittik. Ajanslarda Bulgar hükümetinin istifası var.

2 Eylül 1944, Cumartesi

Sabah inşaata uğradım. Hakikaten çok fark gördüm. İkinci üzeri biraz kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde iftar etti.

3 Eylül 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Ferit çocuklarıyla iftarda bizde.

4 Eylül 1944, Pazartesi

Meclis açıldı. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Meclis'ten eve.

5 Eylül 1944, Salı

Meclis'e. Parti. Başvekil Parti'de uzun uzadıya izahat verdi.

6 Eylül 1944, Çarşamba

Sabah Hukuk Mektebi'ne. Adliye haftası vesilesiyle Temyiz reisinin [Halil Özyörük] uzun nutku. Reisicumhur hazretleri de orada idiler. Meclis'e teşrif ettiler. Rauf'un namzedliği ve daha birçok şeyler konuşuldu. Vasıta ile malumat verilmesi kararlaştı.

7 Eylül 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. Gece Ziya Akif [Orbay] görüştü. İtizar etti [özür diledi]. Öğleden sonra Çankaya'ya giderek arz ettim. Sıkıldılar. Yarın geleceğini haber aldığımızı söyledim. İstasyona giderek bir kere görüşmekliğimi münasip gördüler.

8 Eylül 1944, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri de kulübe geldiler. Sabah istasyona. Rauf Bey'i aldım. İtizar etti. Reisicumhur hazretlerine arz ettim.

9 Eylül 1944, Cumartesi

Meclis'e. Çankaya'daki köşkte çayda bulundum.

10 Eylül 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz Nezihe'ye, Neyyire'ye. Onlar gittiler. Biraz da kulübe uğradım. Rauf Orbay ile eve kadar geldik.

11 Eylül 1944, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Necmettin Sahir Silan'ın teessürü.

12 Eylül 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda bir iş yok idi. Biraz kulübe de uğradım.

13 Eylül 1944, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. İftardan sonra Çankaya'ya. Yeni vekiller de geldi. Hariciye'ye Hasan Saka, Maliye'ye Nurullah Esad Sümer tayin edildiler. Allah millet için hayırlı kılsın, âmin.

14 Eylül 1944, Perşembe

Sabah erken Hasan Saka geldi. Beraber Ağralı'ya ve Vekâlet'e gittik. Öğleden sonra çıkmadım.

15 Eylül 1944, Cuma

Sabah Meclis'e. Nurullah Sümer'e. Öğleden sonra Meclis, 27.8 Çarşamba'ya kadar tatil. Reiscumhur hazretleri de Meclis'e geldiler. Biraz kulübe. Gece Nezihe'de Sırrı ile görüştüm. Nermin'in ameliyatı olmuş. Bir buçuk saat sonra Ekrem Şerif Egeli telefonda söyledi.

16 Eylül 1944, Cumartesi

Meclis'e. Biraz dışarıya çıktım. Nermin'in yarası dün çok kanadı. Hastanede transmission [kan nakli] yapıldı.

17 Eylül 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Prof. Dr. Egeli ile görüştüm. Bugün daha iyi. Enfeksiyonun önüne geçtik, biraz kaldırdım diyor.

18 Eylül 1944, Pazartesi

Arife günü. Meclis'e. Eve. Dr. Ekrem Ş. Egeli ile konuştum.

19 Eylül 1944, Salı

Bayram. Sabah Çankaya'ya. Biraz Meclis'e. Dr. Ekrem Ş. Egeli ile konuştum.

20 Eylül 1944, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Gece Çankaya'ya. Dr. Ekrem Ş. Egeli ile konuştum.

21 Eylül 1944, Perşembe

Biraz Meclis'e. Nihal ile Meclis'ten görüştüm. Gece yemeğini Çankaya'da reis vekilleri ve vekiller ile yedik.

22 Eylül 1944, Cuma

Meclis'e. Gece Egeli ile görüştüm. Nermin'in daha iyi olduğunu söyledi.

23 Eylül 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe. Gece Fevzi ile görüştüm. Hastane vaziyetinde. Nihal eve gitti. Kendisi bekliyor.

24 Eylül 1944, Pazar

Sabah biraz Çankaya'ya kadar gittim. Defteri imzaladım. Doğum yılının günü. Öğleden sonra at yarışlarına.

26 Eylül 1944, Salı

Sabah sekizde yola çıktık. 9.30'da Haymana'ya vardık. Orada biraz kaldıktan sonra 12.45'te eve geldik.

27 Eylül 1944, Çarşamba

Meclis'e. İş olmadığı için Pazartesi'ne tatil edildi. Gece Dil Kurumu üyeleriyle beraber Çankaya'da.

28 Eylül 1944, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. İstanbul ile görüşemedim.

30 Eylül 1944, Cumartesi

Meclis'e. İkinci üzeri saat 6'da Çankaya'ya. Çok geç ayrıldım.

1 Ekim 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına.

2 Ekim 1944, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Merhum Emin İnankur'un cenazesine. Çarşamba'ya Meclis.

3 Ekim 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Parti grubuna. Gece Çankaya'da yemek yedik.

4 Ekim 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Meclis 1.11.1944'e kadar tatil.

5 Ekim 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. İkinci üzeri Reisicumhur hazretlerine vedaa gittim. Yarın erkenden Haymana'ya gitmeye karar verdik.

6 Ekim 1944, Cuma

Banyo 1. Sabah 9'da otomobil ile Haymana'ya hareket. 11'e çeyrek kala kaplıcaya geldik. İkinci üzeri banyo aldık.

7 Ekim 1944, Cumartesi

Sabah Rüştü Bey'e telefon ettim. Noksanları söyledim. Öğleden sonra kendisi getirdi. Noksanlarımızın çoğu geldi.

9 Ekim 1944, Pazartesi

Bugün biraz çıktım. Belediye'ye, Kaymakamlık'a, hâkime ve Parti'ye uğradım. Öğleden sonra çıkmadım. Ankara ile vali ve Rüştü Bey'le görüştüm.

10 Ekim 1944, Salı

Bugün öğleden sonra Rüştü Bey geldi. Posta ve öteberi getirdi.

11 Ekim 1944, Çarşamba

Bugün kaplıcadan çıkmadım. Doktor ve kaymakam geldiler. Benim de görevliğim tuttu.

12 Ekim 1944, Perşembe

Banyo 7. Öğleden sonra da 7 dakika, banyo 8. Bugün de hiç çıkmadım. Bütün gün kaplıcada kaldım.

13 Ekim 1944, Cuma

Gece yağmur yağdı. Rüştü Bey geldi. Ankara'da dün gece altı saat yağmur yağdı. Yol çamur içinde. Allah'a çok şükür.

14 Ekim 1944, Cumartesi

Banyodan sonra istirahatte iken Nezihe Sırrı ile beraber 11.15'te geldiler. Sırrı vazife için geldi. Sevindik. Kendisini tebrik ettik. Hep sevindik. Biraz nezleliyim.

15 Ekim 1944, Pazar

Vali Bey, Mümtaz Ökmen geldiler, görüştük.

16 Ekim 1944, Pazartesi

İrfan Ferit Bey ile Rüştü Bey geldiler. Yarın Rana Tarhan'ın geleceğini söylediler.

17 Ekim 1944, Salı

Sabah saat 9.30'da Rana Tarhan eşi ve kızı ile geldi. 10.30'a kadar kaldılar.

18 Ekim 1944, Çarşamba

Ankara ile görüştüm. Reisicumhur hazretleri bugün 9'da gelmişler. Cuma günü Nerime ve Nihal gelmiş. Getirmesini söyledim. Öğleden sonra Bilecik mebusu Ahmet Esen'in öldüğünü teessürle haber aldım. Akşam üzeri vali ile görüştüm. Reisicumhur hazretlerinin Haymana'ya geleceğini söyledi.

19 Ekim 1944, Perşembe

Sabah biraz çıktım. Office [Toprak Mahsulleri Ofisi] ambarlarına kadar gittim. Akşam üzeri eski yaverim Albay Hasan Civanbay geldi, biraz görüştük.

20 Ekim 1944, Cuma

Nerime, Nihal geldiler. Rüştü Bey de geldi. Pazartesi gitmeye karar verdik. Banyolarımız tamam oluyor.

21 Ekim 1944, Cumartesi

Öğleden sonra 12.25 Reisicumhur hazretleri Bayanı ve Özden ile beraber teşrif ettiler. Yemeği beşimiz beraber yedik. Yemekten evvel bir banyo aldılar. Suyu çok beğendiler. Yemekten sonra biraz benim yatağımda istirahat buyurdular. 16.30'da kaplıcadan ayrıldılar. Hanımefendi iyi bir banyo aldı. O da Saadet'in yatağında öğleden sonra biraz istirahat etti.

22 Ekim 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra öyle. Ajansa göre Hilmi Uran Siirt'e kadar gitmiş.

23 Ekim 1944, Pazartesi

Öğleden evvel 10.35'te Haymana'dan ayrıldık. 12.30'da evimize geldik. Biraz çıktım. Öteberi aldım. Meclis'e gittim. Gece 21'de yattım, uyudum.

24 Ekim 1944, Salı

Sabah Meclis'e. Öğlen yemeğini Saadet ile beraber Çankaya'da yukarıda aile sofrasında yedik. Biraz kulübe uğradım.

25 Ekim 1944, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Arkadaşlar yavaş yavaş geliyorlar.

26 Ekim 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Nermin Hakkı Bey'le geldiler. Kız 4 kilo aldığı halde zayıf. Öğleden sonra Şerife Alpsoy'un nikahında bulundum.

28 Ekim 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra izci gösterilerinde bulundum. Gece yemeğini Çankaya'da yedim.

29 Ekim 1944, Pazar

Bayram. 12.30 Ebedi Şef'in muvakkat kabrine, Meclis'te ve hipodromda bulundum. Yoruldum. Gece iyi uyudum.

30 Ekim 1944, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Faik Öztrak geldi, görüştük. Öğleden sonra 16'da memur evlerinin temel atma merasiminde ve 17'de Ziraat Enstitüsü'nde. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Esendal beraber.

31 Ekim 1944, Salı

Parti grubu. Yüksek Divan reisliğe namzed gösterdi. Çankaya'ya gittim, teşekkürlerimi sundum. Akşam yemeğini orada yedik. Reis vekilliklerine Refet Canitez, Şemsettin Günaltay ve Dr. Mazhar Germen; Parti Grup reis vekilliklerine Faik Öztrak ve Özalp namzed gösterildiler. Divan-ı Riyaset ile Grup idare heyeti eskisi gibi aynen intihap olundular.

1 Kasım 1944, Çarşamba

Sabah biraz Meclis'e kadar gittim. Üçte Meclis açıldı. Cumhuriyet Reisi uzun bir nutuk söyledi. İntihabat yapıldı. Yusuf bize geldi.

2 Kasım 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. Biraz hastaneye Çetinkaya'ya ve Hamdi Çelen'e, oradan Kortalan'a uğradım. Akşam üzeri Çankaya'ya. Yemeği orada yedim.

4 Kasım 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Akşam Çankaya'da yemek yedim.

8 Kasım 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Encümenler intihabâtı oldu. Sene-i maliye iptidası [malî yıl başlangıcı] hakkında Başvekil söyledi.

11 Kasım 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'da. Anayasa tasarısını dinledik. Bugün Müzeyyen kızı ile apansız geldi.

12 Kasım 1944, Pazar

Öğlen üzeri Reisicumhur hazretleri eve geldiler. Bir saat kadar oturdular. Konuştuk. Halka doğru gitmek. Memleketin [...]. Türkçe ibadet. At yarışlarında bulunduk.

14 Kasım 1944, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Parti grubunda. Grup 19'a kadar devam etti. Anayasa ve yılbaşı meseleleri için komisyonlar teşkili kararlaştı.

15 Kasım 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri 22'de Orta Anadolu'ya seyahate çıktılar. İstasyonda teşyî ettik. Trene binerken Hariciye memurları için söyledikleri.

16 Kasım 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün H.S. [Hakkı Saffet] Tarı geldi.

19 Kasım 1944, Pazar

Sabah biraz torunlarıma eşimle gittik. Öğleden sonra at yarışlarına gittim. Kulübe.

21 Kasım 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubuna. Haysiyet Divanı intihabı. Kulübe.

22 Kasım 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Birinci Kânûn'un [Aralık] Cuma günü toplanmak üzere Kurban Bayramı tatili yapıldı.

23 Kasım 1944, Perşembe

Meclis'e. Sabah Rauf Orbay'ı karşıladım. Bizim evde iki saat kadar konuştum. Bütün arzusuna rağmen menfi [olumsuz] gördüm.

25 Kasım 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Saat 21'de Reisicumhur hazretleri avdet buyurdular. İstasyonda bulunduk. Rauf Orbay'ı ziyaret ettim. Fikrinde sabit.

26 Kasım 1944, Pazar

Sabah köşke. Marmara'ya. Eve. Reisicumhur hazretleri geldiler, biraz konuştuk. At yarışlarında tekrar görüştük. Kulübe.

27 Kasım 1944, Pazartesi

Biraz Meclis'e uğradım. Arkadaşlarla görüştüm. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de teşrif buyurdular. 20.15'e kadar kaldılar.

28 Kasım 1944, Salı

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler.

30 Kasım 1944, Perşembe

Sabah 11'de nikah dairesine. Lemis Baykal'ın Ekrem ile nikahında. Öğleden sonra Koraltan'a. İyi gördüm. Öğleden evvel Meclis'e, Rauf Bey geldi.

1 Aralık 1944, Cuma

Sabah Ağralı'ya. Yatıyordu, göremedim. Meclis'e. İkinci üzeri Cebesoy geldi. Sonra Başvekil geldi. Başvekil Orbay ile görüşmüş. Kanaati menfi [olumsuz]. Reisicumhur hazretleri çaya çağırıldılar. Mustarip gördüm.

2 Aralık 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Rauf Orbay geldi. Veda etti. Başvekil ile görüştüklerini o da anlattı. Hasan Saka ile kulüpte görüştüm. Mütalaasına iştirak etmemek mümkün değil.

3 Aralık 1944, Pazar

At yarışlarına. Reisicumhur hazretleri de teşrif ettiler. Beraber kulübe gittik.

4 Aralık 1944, Pazartesi

Meclis'e. Siyasal Bilgiler Okulu'na. Biraz kulübe.

5 Aralık 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda müzakere edilecek bir şey yoktu. Çankaya'ya çağrıldım. Rauf Orbay'dan çok mustarip. Gece geç vakte kadar kaldım.

7 Aralık 1944, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşama doğru Meclis'e. Reisicumhur hazretleri 21.30'a kadar Parti komisyonunda bulundular.

8 Aralık 1944, Cuma

Meclis'e. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Başvekil de geldi. Sınırlı idi. Hariciye memurları işinden yalnız Parti'de değil, Meclis'te konuşulmasını istiyor. Kulübe gidildi. Başvekil ile gitti. Başvekil. Menemencioğlu'ndan hemşiresine döviz. Şevki Berker'in döviz.

9 Aralık 1944, Cumartesi

Meclis'e. Türk Hava Kurumu'nda Erdal'a turuncu brevet'si verildi. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Parti komisyonu Anayasa'yı sona getirdi.

10 Aralık 1944, Pazar

Öğleden sonra at yarışlarına. Oradan da Reisicumhur hazretleri ile kulübe.

11 Aralık 1944, Pazartesi

Meclis'e. Parti grubunda Harici memurlar hakkındaki beyanat. 19'da çıktık. Doğru eve geldim. Öğlen üzeri İsviçre sergisini gezdim.

12 Aralık 1944, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Halkevi'nde, Tasarruf Haftası dolayısıyla. Kulübe.

13 Aralık 1944, Çarşamba

Meclis'e. Meclis'ten sonra Parti grubunda harici meseleler. Doğru eve geldim. Bir ıhlamur içtim. 63 yaşımı bitirdim, 64'e girdim. Allah utandırmasın, âmin.

14 Aralık 1944, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra biraz kulübe.

15 Aralık 1944, Cuma

Meclis'e. Akşam üzeri Çankaya'ya. 24'e kadar orada kaldım. Org. [Cemil Cahit] Toydemir ve Org. [Salih] Omurtak orada bulundular.

16 Aralık 1944, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri Meclis'e uğradılar. Akşam 20.30'da yemeğe gittik. Parti komisyonu azaları beraber.

17 Aralık 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Biraz başım ağrıyor. Öğleden sonra kulübe. Reisicumhur hazretleri de at yarışlarından kulübe geldiler. Muvaffak Akbay, karısı Malike ile geldiler.

19 Aralık 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda çocuklar meselesi görüşüldü. Sonra kulübe. Reisi-cumhur hazretleri de kulübe geldiler.

20 Aralık 1944, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Öğleden evvel Reisicumhur hazretleri de teşrif ettiler. Hilmi Uran'ın raporunu tamamen okuduğunu ve beğendiğini söyledi. Hilmi Bey de söyledi.

21 Aralık 1944, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. 2'ye kadar kaldım.

22 Aralık 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de Meclis'e geldiler.

24 Aralık 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarında. Senenin son at yarışları.

25 Aralık 1944, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Reisicumhur hazretleri de Meclis'e geldiler ve gittiler.

26 Aralık 1944, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. 21.40'a kadar. Anayasa müzakeresi.

27 Aralık 1944, Çarşamba

Meclis'e. Parti grubunda Anayasa müzakeresi bitirildi.

28 Aralık 1944, Perşembe

Meclis'e. Parti grubu. Malî senenin İkinci Kânûn'dan [Ocak] başlaması kabul edildi. Japonya ile siyasi münasebetlerin kesilmesi. Reisicumhur hazretleri geç vakit Meclis'e geldi. Kulübe gidildi.

29 Aralık 1944, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Biraz Nerime'ye de uğradım.

30 Aralık 1944, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklarıyla, Nahid, Saffet ve Yaman bizde.

31 Aralık 1944, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime bugün gelemedi. Rahatsızlanan Sıdık'a kadar gittim. Ve kulübe. Reisicumhur hazretleri kulübe geldiler. 20.40'ta kulüpten ayrıldık. İkimiz evlerimize geldik. Beni evde bıraktılar. 944'ün son gününde en son gördüğüm kendileri oldu. Kulüpte hususi makamında Başvekil, Hariciye vekili ve ben olduğum hâlde Başvekil'in Amerikan ambassador'u [elçisi] ile olan mülakatını dinlediler.

1945

Dünya Savaşı'nın sona erdiği 1945 yılında Türkiye, dış ve iç siyasetinde yeni koşullara uyum sağlamaya çalıştı. 3 Ocak'ta Japonya ile siyasi ve iktisadi ilişkiler kesildi, 23 Şubat'ta ABD ile askerî yardım antlaşması imzalandı, ve Türkiye 24 Şubat'ta Almanya ve Japonya'ya savaş ilan etti. 6 Mart'ta Türkiye San Francisco Konferansı'na davet edildi. 21 Mart'ta Sovyetler Birliği, Kasım ayında süresi dolacak olan saldırmazlık antlaşmasının uzatılmayacağına dair notasını iletti. 7 Mayıs'ta Almanya kayıtsız şartsız Müttefiklere teslim oldu. 10 Ağustos'ta Japonya ABD'ye teslim oldu. 15 Ağustos'ta TBMM, San Francisco'da imzalanan Birleşmiş Milletler Antlaşması'nı onayladı. Bu yıl Çiftçiye Topraklandırma Kanunu görüşülürken, 16 Mayıs'ta Adnan Menderes Meclis'te ilk kez hükümeti eleştiren uzun bir konuşma yaptı. 22 Mayıs'ta Kâzım Karabekir Meclis'te ilk kez savaş süresince izlenen siyaseti eleştirdi. 29 Mayıs'ta Adnan Menderes, Emin Sazak, Refik Koraltan, Celâl Bayar, Fuat Köprülü, Recep Peker ve Hikmet Bayur hükümete güvensizlik oyu verdi. 12 Haziran'da Bayar, Koraltan, Köprülü ve Menderes CHP Meclis Grubu'na "Dörtlü Tahrir" adıyla anılan önergelerini verdiler. 21 Eylül'de Menderes ve Köprülü CHP'den ihraç edildi. 28 Eylül'de Bayar milletvekilliğinden istifa etti. 27 Kasım'da Koraltan CHP'den ihraç edildi. Bu yıl 1 Kasım'da Abdülhalik Renda 369 oyla yeniden TBMM başkanlığına seçilmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

944 senesini bitirdiğim zaman Allah'a çok şükür şahsi ve ailevi durumum iyi idi. Kızım Nerime senenin bitmesinden üç hafta evvel nezle ve sinüzitten mustarip oldu. Hamdolsun yılın bitmesinden bir iki gün evvel fièvre'î [ateşi] düştü.

Bu seneye Ziraat Bankası'na 5.600 lira borçla giriyorum. İnşallah bu sene zarfında ödemeye çalışırım. İki arsamı sattım ve on bin liralık bir tesis yaptım. Şimdi yalnız satılık bir arsam kaldı. İnşallah onunla da diğer düşündüğüm iyiliği yaparım.

944'te Kerim'in çocukları için fazla para harcadım. Fevzi'nin aylığını 135 liraya çıkardım. Nermin'in İstanbul'daki dış ve sinüzit ameliyatı da bin liraya yakın bir paraya mal oldu. Allah'a çok şükür çocuğu kurtardık.

1944'te Yalova'ya gidemedik. Ekim ayında Haymana'ya gittik ve Haymana'nın suyundan ve havasından istifade ettik. Ve Yalova'ya nazaran da daha az masraf ettik.

Allah sıhhat verirse 945 içinde de yardımlarımıza (ben ve Saadet) devam edeceğiz.

Allah'tan bu sene içinde milletimiz için iyi ve mesut başarılar diler, ailemiz efradı için de sıhhat temenni ederim.

1.1.1945

M.A. Renda

1945 senesini Allah'a çok şükür sıhhatçe iyi bitirdik. Aile içinde ehemmiyetli bir hastalık olmadı.

Harp bu sene içinde bitti, fakat sulh olmadı. Büyük komşumuz S. Rusya'nın haksız istekleri hepimizi hayrete düşürdü. Moskova radyo ve gazeteleri daimi bir sinir ve propaganda harbi açtılar. Sinirlerimiz kuvvetli fakat sıkılmamak kabil değil. Kararımız katidir. Moskova'nın türlü tahrikleri milleti birliğe çevirmeye yaradı. Moskova Konferansı'ndan bizi terhise sevk edecek bir netice alamadık. Allah'tan büyük ümidimiz iddialarında bütün bütün haksız olan Sovyetlerin emellerine muvaffak olamayacağındadır. Adalet-i ilahiye ve insaniye bunu âmirdir.

Bu sene oturduğum ev istimlâk edildi. Evin mülkiyetini harpten evvel Kızılay'a verdiğim için istimlâk bedeli olan 250 bin lirayı Kızılay aldı. Biz de ev için çok düşündük. Müstakil bahçeli Saadet'in istediği yerlerde bulamadık. Nihayet mülkiyeti Kızılay'a ait olan rahmetli Refik Saydam'ın evine karar kıldık. Ve sene bitmeden 4-5 gün evvel hayatta bulunduğum müddet ile intifa [başkasına ait bir maldan yararlanma] tapusunu aldık. Bakalım içeride oturan ile ne yapacağız. İnşallah gelecek sene başını evimizde geçiririz.

Fevzi bu sene 24 fenden 18'i pek iyi olmak üzere İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi. İhtisas için Amerika'ya göndermeye karar verdik. Bütün emelim onu memlekete hakiki -tüccar değil- bir ilim adamı yetiştirmek ve okutma sahasında millete tam hizmet ettirmek.

Amerika'dan vize için bu sabah telgraf geldi. Bakalım İstanbul Amerika konsoloshanesi ne diyecek? Mamafih Ankara'da boş kalmadı. Numune Hastanesi'nde çalıştı ve Ankara Tıp Fakültesi'nde açılan asistan imtihanını kazanarak ikinci iç hastalıkları kliniği asistanı oldu. Profesörü Zeki Hakkı Pamir'dir. Klinik Gülhane'dedir. Muntazaman devam ediyor ve kendisini sevdiriyor.

Bu sene hem Yalova'da hem de Haymana'da banyo yaptık. Yalova'da Ramazan'ın bir kısmını iyi geçirdik.

Bu sene içinde eşimle beraber her sene yaptığımız gibi iyilikler yapmaya devam ettik. Yenişehir'de Saadet bin lira vererek ilk para veren oldu. Allah niyet ettiğimiz miktarı çabuk vermeye bizleri muvaffak etsin, âmin.

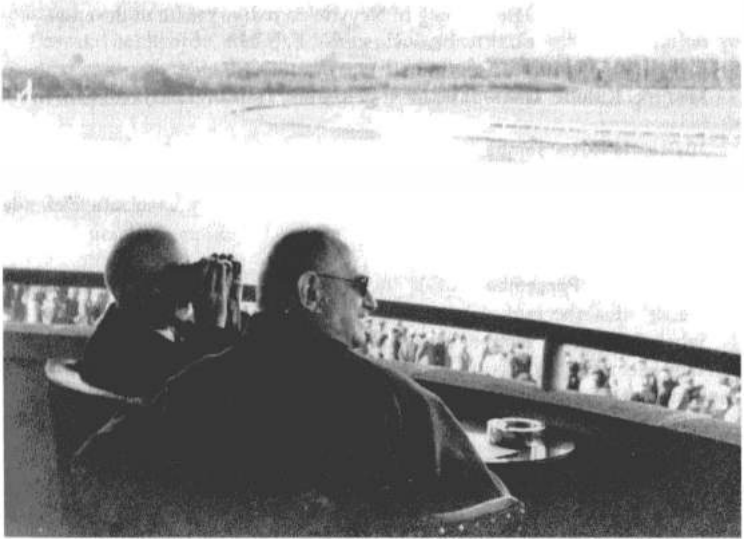
Gelecek seneyi de bütün aile ile beraber şen ve esen geçirmeyi Allah'ın inayetinden dilerim.

31.12.1945

M. Abdülhalik Renda

Hemşiremin kızı Nahide Saffet Tarı'yı askerî yüksek makine mühendisi Bodrumlu Yüzbaşı Mustafa Akıncı ile Aralık ayının 23'üncü Pazar günü bizim evde yapıldı.

M.A.R.

Cumhurbaşkanı İsmet İnönü ve Meclis başkanı Abdülhalik Renda.

1 Ocak 1945, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğlene doğru dışarıdan ilk elini sıkıttığım Ali Rana Tarhan oldu.

Kulübe. Reisicumhur hazretleri de geldiler. Beraber kaldık. 20.50'de ayrıldık.

2 Ocak 1945, Salı

Meclis'e. Öğlenüstü eve geldiğimde Reisicumhur hazretlerini evde buldum. Epeyce konuştuk. Bayanı da beraberdi. Yarın akşam gidecekler.

3 Ocak 1945, Çarşamba

Meclis'e. Japonlarla siyasi ve iktisadi münasebetin kesilmesine 353 mevcudun ittifakıyla karar verildi. Reisicumhur hazretleri de uğradılar. Biraz kulüpte kaldık. Saat 19'da çiftlikten İstanbul'a hareket ettiler.

4 Ocak 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Öğlen yemeğini Neyyire'de yedik. Yaman'ın davetlisi.

5 Ocak 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İstanbul ile biraz görüştüm. Hepsini iyi imişler.

10 Ocak 1945, Çarşamba

Sabah biraz çarşıya ve Meclis'e. Öğleden sonra umumi heyet. Anayasa tercihan müzakere ve mevcudun ittifakıyla kabul edildi. 370 rey. İstanbul'a telefonda söyledim.

11 Ocak 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe.

Sabah Şakir geldi. Beraber aşağı indik. Sabah Dolmabahçe'den Dr. Z.H. Pamir'den telefon aldım. 3 kutu Kalcin Kronat ve 2 kutu Bellegral istedi. Bayan İnönü için. Hemen gönderdim. Hiçbir yerde bulamamışlar.

12 Ocak 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. İstanbul Dolmabahçe ile görüştüm. İlaçları almışlar.

13 Ocak 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Nihal, Nermin ve Nahid'i tiyatroya götürdüm. Nezihe çocuklarıyla bugün bizde.

14 Ocak 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe uğradım. Nerminler bizde. Uğur anjinden dolayı gelemedi.

15 Ocak 1945, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Şirket-i Hayriye'nin satın alınması meselesi. Bütün

gün devam etti. 281 kabul, 7 ret. Recep Peker ve arkadaşları azlıkta kaldılar. Dolmabahçe ile görüştüm. İyidirler. Tatil işini konuştum. Başvekil ile görüşeceğim.

16 Ocak 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda müzakere. Sıhhat Vekâleti için iyi olmadı. Fena bir görüşme denilebilir.

17 Ocak 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Öğlen üzeri Dolmabahçe ile görüştüm. Cuma günü için muvafık dediler. Başvekil dünkü müzakere tarzından sıkıldı. Şifreli bir telgraf verdi. Belki de bu şifre Şef'in hareketini çabuklaştırır.

Annemin ölümünün yıldönümü.

18 Ocak 1945, Perşembe

Sabah Ziraat Bankası Erganileri [tahvillerini] rehin koyarak 11.400 liralık müdafaa ve şimendifer tahvili aldım.

Başvekil bekliyordu. Alataş'ın [Ahmet Hulusi] istifasını söyledi. O, Tarhan ve Esendal görüştük. Nihayet gösterilen üç namzetten Dr. Sadi Konuk arz edildi. Allah muvaffak etsin. Alataş'ı aradım. Evinde bulamadım. Kulüpte gördüm.

19 Ocak 1945, Cuma

Meclis'e. Bugün 5 Mart 1945 Pazartesi'ne kadar ara verdik. Toprak Kanunu için sekiz encümenenden 4'er kişi seçilerek tatilde çalışmak üzere bir muvakkat [geçici] encümen seçildi.

20 Ocak 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Saadet'i *Satılmış Nişanlı*'ya götürdüm. Memnun oldu.

23 Ocak 1945, Salı

İstasyona. Cumhurbaşkanı bugün 12'de geldiler. Gece akşam yemeğini Çankaya'da yedik. Sabah Rana Tarhan ile Genelkurmay Başkanı Org. Kâzım Orbay'ı ziyaret ettik.

24 Ocak 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldi. Beraber oturduk.

27 Ocak 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde.

28 Ocak 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşama doğru kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 21.30'a kadar kaldık.

Nerime çocuklarıyla bizde.

30 Ocak 1945, Salı

Sabah bankaya kadar gittim. Vaktiyle bıraktığım evrakımı aldım. Kulübe. Öğleden sonra Rana Tarhan ile Orduevi'ndeki resim sergisinde.

31 Ocak 1945, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe kadar gittim. Öğlen üzeri Maliye bakanı geldi. Bütçeyi izah etti. İkinci üzeri Çankaya'ya gittim. Akşam yemeğini orada yedim. Geç vakte kadar kaldım.

1 Şubat 1945, Perşembe

Sabah biraz Meclis'e uğradım. Kulübe.

2 Şubat 1945, Cuma

Sabah çıkmadım. Cumhurbaşkanı'nı aradım. Meclis'e gidiyorum dediler. Ben de Meclis'e. Beraber kulübe gittik.

3 Şubat 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe.

Fevzi iki üç gün için Ankara'ya geldi. Cumhurbaşkanı kulübe geldiler. Beraber briç partisi yaptık.

4 Şubat 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Fevzi Prof. Ekrem Behçet'i [Tezel] getirdi. Nermin'i gördü. Öğleden sonra Prof. [Kâmil] Sokullu da geldi. Fevzi ile görüştü. İkinciüstü kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. Geç ayrıldık.

5 Şubat 1945, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Gece Halkevi'ne komediye. Prof. Dr. Ekrem Behçet'i götürdüm. Cumhurbaşkanı da hazır bulundular.

6 Şubat 1945, Salı

Sabah biraz Alataş'ın evine kadar gittim. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 21.30'da ayrıldık.

7 Şubat 1945, Çarşamba

Öğleden sonra kulübe ve Çankaya'ya. Fevzi bugün İstanbul'a döndü.

8 Şubat 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Necdet geldi, gördüm. Sıhhati iyi.

9 Şubat 1945, Cuma

Meclis'e. Fransa büyükelçisini kabul ettim. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21.40'a kadar kaldılar.

10 Şubat 1945, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20'de müsaade alarak ayrıldım. Saadet'i tiyatroya götürdüm.

11 Şubat 1945, Pazar

Sabah biraz yürümeye çıktım. Öğleden sonra kulübe Cumhurbaşkanı da geldiler. 21'de ayrıldık.

12 Şubat 1945, Pazartesi

Sabah biraz yürüdüm. Dr. Alataş'a gittim. Kulübe uğradım.

13 Şubat 1945, Salı

Meclis'e. Odam daha tamamlanmadı. Akşam üzeri kulübe.

14 Şubat 1945, Çarşamba

Sabah biraz çarşıya kadar. İkinci üzeri kulübe.

15 Şubat 1945, Perşembe

Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 21.30'a kadar beraber kaldık.

16 Şubat 1945, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe. Gece Hasan Saka'nın evinde. Cumhurbaşkanı ve vekiller ile Gruplar reis vekilleri ile beraber.

18 Şubat 1945, Pazar

Sabah Marmara'ya kadar giderek yokuş aşağıya yürüdüm. Akşam üzeri kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21.40'a kadar kaldılar.

19 Şubat 1945, Pazartesi

Meclis'e. Rahmetli Sivas milletvekili İsmail Başak'ın cenaze töreninde. Öğleden sonra Osman Erçin'in (Manisa) oğlunun nikahında. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 21'e kadar kaldılar.

20 Şubat 1945, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulüpte iken yukarı çağrıldım. Bakanlar Kurulu ve Parti başkanları ve genel sekreter hazır olduğu hâlde son vaziyet görüşüldü. İttifakla mutabık kalındı. 23'ünde Meclis'in toplanması münasip görüldü. Ben de Anayasa'nın 19'uncu maddesi gereğince 23'ünde toplanmaya çağırdım. Saat 20.05'te çağırımı radyo ve ajansa verdim.

21 Şubat 1945, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Başkomutanlık hakkında Cemal Yelil'in mütalaası üzerine Başbakan'ın görüşü. Cumhurbaşkanı ile görüştükten sonra bu meseleyi şimdilik mevzubahis etmemeye karar verildi.

22 Şubat 1945, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra evde iken Cumhurbaşkanı Meclis'ten ve bulamayıncı eve geldi. Biraz konuştuk. Beraber Marmara üzerinden kulübe gittik. 20.20 Başbakan ile kulüpten ayrıldılar.

23 Şubat 1945, Cuma

İki grup da oybirliğiyle hükümetin teklifini tasvip etti. 17'de Meclis açıldı. Neticede açık oy ile tahrir mevcudun ittifakıyla ve 401 oy ile kabul edildi. Allah bu kararımızı da millet ve devletimiz için hayırlı kılsın, âmin. (Meclis son karar dairesinde 5 Mart'ta açılacak.)

24 Şubat 1945, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.30'a kadar kaldılar. Nezihe çocuklarıyla bizde.

25 Şubat 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 15'te Halkevi'ne. Cumhurbaşkanı da orada. 18.45'e kadar orada kaldık. Doğru eve geldim.

28 Şubat 1945, Çarşamba

Meclis'e kadar gittim. Akşam üzeri kulübe gittim. Para gönderilecek yerlere para gönderdim.

1 Mart 1945, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Cumhurbaşkanı da teşrif buyurdular. Beraber Çankaya'ya gittik. Hasan Saka beraber. Gülhane işinden mustarip.

2 Mart 1945, Cuma

Sabah biraz yürüyüşe çıktım. Akşam üzeri biraz kulübe. Çankaya'ya gittim. Dün gece gibi 23.15'te ayrıldık.

3 Mart 1945, Cumartesi

Meclis'e. Çarşıya. Kooperatife. Kulübe.

4 Mart 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Dr. Z.H. Pamir hastane işinin iyi-leştiğini söyledi.

5 Mart 1945, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı da geldiler. Sonra kulübe de uğradılar. 21'e kadar kulüpte birlikte kaldık. Fatma Çobanoğlu'nun oğlu.

6 Mart 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Altıda kulübe.

7 Mart 1945, Çarşamba

Meclis'e. Cenazeye. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. Çankaya'ya. Başbakan, Esental, Ökmen, Necip Aşkın'ı dinledik.

8 Mart 1945, Perşembe

Meclis'e. Hava meydanına H. Ragıp Baydur'u götürdüm. Öğleden sonra kulübe. Gece Çankaya'da. Şef ile intihabatın genişletilmesi hakkında konuşma.

9 Mart 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 20.45'e kadar beraber oturduk.

12 Mart 1945, Pazartesi

Meclis'e. Reislik divanı. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.30'a kadar beraber kaldık.

13 Mart 1945, Salı

Meclis'e. Ali Kâmil Akyüz'ün cenazesine. Parti grubuna. M.B. [Muhittin Baha] Pars ve [Süleyman Sırrı] İçöz. Kulübe.

14 Mart 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. Saat 15'te Tıp Bayramı'na gittik. Cumhurbaşkanı da bulundu.

15 Mart 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Sıdika'nın yüz Milli Müdafaa tahvilini Reşat Alpsoy'a aldım.

16 Mart 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 20.20'ye kadar kaldılar.

18 Mart 1945, Pazar

Sabah çiftliğe kadar gittim. Yürüdüm. İkinci üzeri Çankaya'ya gittim. Akşam yemeğini orada yedim.

19 Mart 1945, Pazartesi

Meclis'e. Cumhurbaşkanı da Meclis'e geldiler. Sıtma Kanunu görüşmelerini dinlediler. Beraber kulübe gittik. 21'e kadar orada kaldık.

20 Mart 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda bulundum. Doğru eve geldim.

21 Mart 1945, Çarşamba

Meclis'e. Parti grubunda Sovyetlerin altı ay sonra dostluk muahedmesini feshe dair büyükelçimize notası. Tüzük müzakeresi. Akşama doğru eve geldim.

22 Mart 1945, Perşembe

Meclis'e. İctüzük. Yukarıya çağrıldım. Gece 20'ye kadar kaldım.

24 Mart 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde.

26 Mart 1945, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 18'e kadar kaldılar. İngiliz büyükelçisinin yemeği ve Dr. Aras'ın söyledikleri.

27 Mart 1945, Salı

Meclis'e. Parti'den biraz geç çıktım. Kulübe uğradım. Bugünkü görüşmede Dr. Aras hakkındaki sözler teessür ve esefimi mucip oldu. Bu kadar düşmüş demek.

28 Mart 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da teşrif buyurdular. 21'e kadar kaldık.

29 Mart 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İş Bankası toplantısında ve kulüp toplantısında bulundum.

30 Mart 1945, Cuma

Meclis'e. Cumhurbaşkanı da geldi. Beraber Çankaya'ya gittik. Gece 24.30'a kaldık.

1 Nisan 1945, Pazar

Sabah çiftlikte eşimle beraber yürüdüm. Neyyire'ye ve Sırrı'ya uğradım. Akşama doğru biraz kulübe.

2 Nisan 1945, Pazartesi

Meclis'e. Gece çıktım. Çin ambassador'unu kabul ettim. Kulübe de uğradım.

3 Nisan 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda tuhaf ve şayan dikkat müzakereler. 18.30 gruptan çıktık. Kulübe uğradım. Cumhurbaşkanı da orada, 21'e kadar kaldılar.

4 Nisan 1945, Çarşamba

Meclis'e. Marmara'ya. Cumhurbaşkanı'nın yanında Çankaya'ya. 1.30'a kadar kaldık. Hep Aras meselesi. Özalp, Yalçın, Atay beraber idik.

5 Nisan 1945, Perşembe

Meclis'e. Öğlene doğru 15.30 Cumhurbaşkanı eve geldi. Bir saat kadar bahçede kaldık. Geceki intibalar. İstasyona. Hasan Saka heyetini uğurladık.

6 Nisan 1945, Cuma

Meclis'e. Bugün hükümet memurlara bir maaş verilmesi hakkındaki kanunu getirdi. Bakalım nasıl çıkacak? Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21.20'ye kadar kaldık.

7 Nisan 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe ve çocuklar bizde. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 21.15'e kadar kaldılar.

9 Nisan 1945, Pazartesi

Meclis'e. Memurlara bir maaş verilmesi hakkındaki kanun bugün kabul edildi. Marmara'ya, oradan Çankaya'ya. Yarıma kadar oturduk.

10 Nisan 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Cumhurbaşkanı da Meclis'e geldiler. Akşama doğru kulübe. Bakalım nasıl olacak?

11 Nisan 1945, Çarşamba

Meclis'e. Bugün içtüzük müzakere ve kabul edildi. 17.30'dan sonra kulübe. Cumhurbaşkanı da Meclis'e uğramışlar.

12 Nisan 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.30'a kadar kaldılar.

13 Nisan 1945, Cuma

Meclis'e. Roosevelt'in ani ölümü haberi. Meclis'ten taziye. Cumhurbaşkanı'nın radyoda mesajı. Cumhurbaşkanı ile kulübe. 21.10'da eve.

15 Nisan 1945, Pazar

Sabah biraz Meclis'e ve memurin evleri inşaatını gördüm. Akşama doğru kulübe.

16 Nisan 1945, Pazartesi

Meclis'e. Cumhurbaşkanı da geldiler. Sonra kulübe gidildi. 20.45'e kadar kaldı.

17 Nisan 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda bir şeyler yok. Kulübe.

18 Nisan 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geç vakit Meclis'e uğradıktan sonra kulübe geldiler.

20 Nisan 1945, Cuma

Meclis'e. Gülhane Tatbikat Okulu'na. Sonra da kulübe.

22 Nisan 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Dr. Z.H. Pamir'i Saadet için çağırdım. Mühim bir şey görmediğini söyledi. Öğlen üzeri Cumhurbaşkanı'nı ziyaret ettim. Perşembe için izin aldım. Akşam üzeri kulübe.

13 Nisan 1945, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Torunlarım, yeğenlerim öğle yemeğinde bulundular. Çocuklar geldi. Kendilerine şekerler verildi. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 21'de ayrıldılar.

24 Nisan 1945, Salı

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 17.20'ye kadar kaldılar.

25 Nisan 1945, Çarşamba

Meclis'e. Cumhurbaşkanı da geldi. Geç vakit Meclis'ten çıktık. Kulübe.

26 Nisan 1945, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra 2.30 Merkez Bankası umumi toplantısında bulundum. Biraz kulübe uğradım. Cumhurbaşkanı'nı Çankaya'da ziyaret ettim. Saat tam 19.55'te Ankara'dan hareket.

27 Nisan 1945, Cuma

Tren yolculuğu iyi geçti. Tam 12.45'te Haydarpaşa'ya geldik. Vali de haber almış, gelmiş idi. Doğru Cerrahpaşa'ya. Göz kliniğinde muayenem yapıldı. Hamdolsun aynı vaziyetteyim. Rauf Bey beşte eve geldi, biraz görüştük. Asabi gördüm.

28 Nisan 1945, Cumartesi

14.30'da Haydarpaşa'dan hareket. Yolculuk fena gitmiyor. Teshin [ısıtma] olmamasına rağmen sıcakça. Radyo'da Himmler'in kayıtsız şartsız İngiliz ve Amerikalılara teklifi.

29 Nisan 1945, Pazar

Sabah biraz gecikme ile 9.15'te Ankara'ya geldim. Çocuklarla görüştüm. İstanbul'a telefon ettim. Öğleden sonra biraz çıktım ve 17.30'da Çankaya'ya gittim. Yemeği orada yedim. 22.30'da oradan ayrıldım,

1 Mayıs 1945, Salı

Sabah çocukları, torun ve yeğenlerimi hayvanat bahçesine götürdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım.

2 Mayıs 1945, Çarşamba

Meclis'e. Erenköy ile görüştüm. Hepsi iyi imiş. Hava da iyi gidiyormuş. İkinci üzeri kulübe.

5 Mayıs 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Erenköy ile görüştüm. Hepsi iyi.

6 Mayıs 1945, Pazar

Sabah biraz Nezihe'yi ve çocukları eve getirdim. Nerime ile görüştüm. Öğleden sonra at yarışlarına gittim. Cumhurbaşkanı da orada. Çankaya'ya. Orada yemek yedik.

7 Mayıs 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Toprak tasarısını gördüm. Tuhaf itirazlar. Sağiroğlu'nunki garip. Bir nüshasını Çankaya'ya gönderdim. Bugün Almanlar kayıtsız şartsız üç müttefike teslim oldular. Yarın resmen Avrupa harbinin bittiği ilan edilecek.

8 Mayıs 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Parti grubunda Hamdullah Suphi Tanrıöver'in söylevi. Geçen seferki ile taban tabana zıt. Ankara donatıldı.

9 Mayıs 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. Meclis'te idarî üyeler bizim alanın istimlakine karar verdiklerini söylediler. Çok tuhaf oldum. 20 senelik bahçemdeki mesaimi göz önüne getirdim. Üzülmedim desem doğru değil.

10 Mayıs 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Saat 14.30 Cumhurbaşkanı'nı Polatlı için teşyî ettim [uğurladım]. Saat 11.50'de istasyonda karşıladım.

11 Mayıs 1945, Cuma

Meclis'e. Başbakan'ın nutku. Hükümete takdir ve teşekkür takriri. Millî Şef'e minnet ve şükran takriri. 20 kişi gidip kararı arz ettik. Gece yemeğini Çankaya'da yedik. Vekiller ile beraber.

12 Mayıs 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İstanbul ile görüştüm. Saadet ayağından daha iyi olduğunu söyledi.

13 Mayıs 1945, Pazar

Sabah Hakkı Bey geldi. Sigortalarımı getirdi. Sabah çıkmadım. İkinci üzeri at yarışlarına gittim. Oradan Cumhurbaşkanlığı köşküne gidildi. Akşam yemeğini orada yedim. 24'te eve geldim.

14 Mayıs 1945, Pazartesi

Meclis'e. Başkanlık ettim. 19.20'ye kadar sürdü. Cumhurbaşkanı cevabını söyledi. Toprak Kanunu görüşmesine başlandı. 23 kişi söz aldı, 9'u söyleyebildi.

15 Mayıs 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Bugün Parti grubu gündeminde bir şey yok idi. Celal Esad Arseven'in suluboya resim sergisine gittim. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 21'e kadar kaldılar.

16 Mayıs 1945, Çarşamba

Meclis'e. Toprak tasarısının konuşulması. Adnan Menderes'in mazbata muharrirliğinden çekilmesi ve Meclis'teki beyanları. Cumhurbaşkanı da geldi. 20'ye doğru kulübe gittik.

17 Mayıs 1945, Perşembe

Meclis'e. Toprak Kanunu görüşmeleri. 20'ye kadar sürdü. Tümünün görüşülmesine yeterliği kabul olunarak maddelere geçildi. 43 hatip söz aldı.

18 Mayıs 1945, Cuma

Meclis'e. Toprak tasarısı görüşüldü. Doğru eve.

19 Mayıs 1945, Cumartesi

Merasimde bulundum. Güneş biraz yaktı. Akşam üzeri biraz kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 22'ye kadar oturdular. İstanbul ile gece görüştüm. Hamdolsun iyidirler.

20 Mayıs 1945, Pazar

Sabah biraz inşaatı gezdim. Öğleden sonra at yarışlarına ve Cumhurbaşkanı ile beraber kulübe. 21'e kadar kaldık.

21 Mayıs 1945, Pazartesi

Meclis'e. 1945, 7 aylık bütçe müzakeresine başlandı. 14'ten 20'ye kadar 6 saatlik bir oturum yaptım. Tümünün görüşülmesi tam altı saat sürdü. Meclis, Cumhurbaşkanlığı ve Sayıştay bütçeleri çıktı.

22 Mayıs 1945, Salı

Meclis'e. Bütçe. Cumhurbaşkanı da Meclis'e geldiler. Kulübe gittik. 21.30'a kadar kaldık. Kâzım Karabekir'in Millî Savunma bütçesindeki sözleri.

23 Mayıs 1945, Çarşamba

Meclis'e. Bütçe. İçişleri ve Milli Eğitim bütçeleri çıktı. Cumhurbaşkanı da geldiler. 19.45'e kadar kaldılar. Gece *La Bohème* operasına gittik.

24 Mayıs 1945, Perşembe

Meclis'e. Bayındırlık bütçesi. Bütün gün sürdü. Cumhurbaşkanı da geldi. 18'de beraber çıktık. Kulübe gittik. 20.30'a kadar kaldık.

25 Mayıs 1945, Cuma

Meclis'e. Bütçe görüşmeleri. Bütün gün Ekonomi bütçesi. Bakan izahat verirken Dr. Mazhar [Mazhar Germen] rahatsızlandı ve 20.15'te yarın onda toplanmak üzere birleşime son verildi.

26 Mayıs 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Ekonomi Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bütçesine başlandı. Tümü bitmedi. Pazartesi sabahı da toplanacağız. İstanbul ile görüştüm. Hepsi iyi.

27 Mayıs 1945, Pazar

Sabah biraz Nezihe'ye ve taziye için Talip Bey'e. Öğleden sonra at yarışlarına ve Çankaya'ya. Yemeği orada yedik.

28 Mayıs 1945, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Birinci oturuma ben başkanlık ettim. Bire on kala kapadım. Cumhurbaşkanı da ikindiye doğru geldiler. Bugün Sağlık, Gümrük, Tarım ve Ulaştırma bütçeleri çıktı. Ticaret'e başlandı.

29 Mayıs 1945, Salı

Sabah ben başkanlık ettim, öğleden sonra Günaltay [Şemsettin Günaltay]. Bütçeyi bitirdik. 370 kabul, 5 ret. Güvenoyu 359 kabul, 7 ret.

30 Mayıs 1945, Çarşamba

Mazhar Germen'in meselesi. Giyinmeden başkanlık mevkiine çıktım. Çankaya'ya. Meseleyi arz ettim. 24'e kadar kaldım.

2 Haziran 1945, Cumartesi

Meclis'e. Germen geldi. Af diliyor. Bakalım Pazartesi ne olacak? İstanbul gazetelerini gördüm, olduğu gibi yazmışlar. İkindi üzeri biraz kulübe.

3 Haziran 1945, Pazar

Sabah biraz çıktım. Nezihe'ye gittim. Nerime buraya geldiği için evinde yok idi. Burada buldum. Her iki taraf çocuklarına biraz meyve aldım. Öğleden sonra at yarışlarına, Gazi Koşusu'na. Ahmet Atman'ın *Fettan*'ı kazandı. Oradan kulübe. Cumhurbaşkanı beraber. 21'de eve geldim.

4 Haziran 1945, Pazartesi

Meclis'e. Toprak Kanunu. Şemsettin Günaltay 17'nci maddenin görüşülmesini 22'de bitirdi. 2 oturum yaptı.

5 Haziran 1945, Salı

Meclis'e. Ben başkanlık ettim. 20'ye kadar. Toprak Kanunu 1'inci görüşmesi bitti.

6 Haziran 1945, Çarşamba

Meclis'e. Cumhurbaşkanı da geldi. Germen başkanlık etti. Cumhurbaşkanı ile kulübe gittik. 21'e çeyrek kala ayrıldık.

7 Haziran 1945, Perşembe

Sabah Etimesud'daki THK alanına gittik. Rana Bey'le biraz dolaştık. İkinci üzeri kulübe.

9 Haziran 1945, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. Çarşamba için izin aldım. Erenköy'e malumat verdim.

10 Haziran 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Cumhurbaşkanı da orada. Kulübe gittik. Beraber orada kaldık, 21.30'a kadar.

11 Haziran 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Toprak Kanunu 2'nci görüşmesi. Kanun 341 oy ile kabul edildi. Karşı söyleyenler oy vermedi. 22'de Çankaya'daki Vekiller Heyeti'nde. 24'te ayrıldık.

Selim Sarper'in telgrafı.

12 Haziran 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. 22'ye kadar devam etti. Bayar, Koraltan, Köprülü ve Menderes'in takrirleri kabul edilmedi.

13 Haziran 1945, Çarşamba

Sabah 7.20'de Ankara'dan hareket. Tam zamanında 21.35'te Haydarpaşa'ya muvasalat. Bostancı'da M. Aker'le buluştum. Evdekileri iyi buldum. Yalnız gece uyuyamadım.

14 Haziran 1945, Perşembe

Erenköy'deyim. Sabah Kira. Öğleden sonra Rauf Orbay geldi. Neyyire, Hakkı ve Saffet de geldiler. Yaman da rahatsızlanmış. Evin bahçesini iyi buldum.

15 Haziran 1945, Cuma

Sabah 8.25 geçe İstanbul'dan ayrıldık. Yolumuz iyi geçti. Zamanında Ankara'ya geldik. İstasyonda Toprak Kanunu'nu imza ettim.

Eve geldik. Ev basık ve küçük göründü.

16 Haziran 1945, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı eve geldi. Bahçede oturduk. Oradan Çankaya'ya gittik. Gece 1.30'a kadar oturduk.

17 Haziran 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına gittik. Cumhurbaşkanlığı Kupası. 19.30'da yarış bitti. Doğru eve geldik.

18 Haziran 1945, Pazartesi

Meclis'e. İş Kazaları Sigorta Kanunu. Akşam üzeri kulübe.

19 Haziran 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Rahmetli Sadullah Güney'in cenazesinde bulundum.

Öğleden sonra Parti grubunda konuşulacak bir şey olmadığından görüşme olmadı.

20 Haziran 1945, Çarşamba

Meclis'e. 18.30'da Meclis'ten çıktım. Kulübe uğradım. Çankaya'ya. 24'e kadar kaldım. Sarper'in ikinci telgrafı da aynı mealde. Hariciye bakan vekilinin görüşmelerinin sonucu.

22 Haziran 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Encümen heyetleri. Sonra Parti grubu oldu. Dışişleri bakan vekili harici vaziyetin son safhası hakkında malumat verdi.

23 Haziran 1945, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Askerî Şûra istihsalı evinin açılışında bulundum.

24 Haziran 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz çıktım. Kulübe kadar. Kerimler, Nihal öğlen yemeğinde bizde idiler.

25 Haziran 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gündemdeki maddelerin hepsi görüşüldü. Arkadaşlar pek konuşmaya heveskâr görünmüyorlardı. Galiba hepsinin aklı Cuma günündeki görüşmede.

26 Haziran 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. 17.30 Çankaya'ya. 1.30'a kadar kaldık. Tatil için biraz inkişaf bekliyor.

27 Haziran 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Gündemdeki kararlar çıktı. Sıdika İstanbul'a gitti.

28 Haziran 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. İstanbul ile görüştüm. Fevzi son imtihanını pek iyi vererek doktor oldu. Kendisini tebrik ettim.

30 Haziran 1945, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra 16.30'da Cumhurbaşkanı eve geldiler. Bahçede oturduk. Son meseleyi inceledik. Üçler Toplantısı'nı beklemenin iyi olacağı kararına vardık. Beraber kulübe gittik.

1 Temmuz 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz dolaştım ve kulübe varır varmaz yukarıdan çağrıldığımı söylediler. Çankaya'ya gittim. Orbay ve Omurtak da geldiler. Başbakan da geldi. Çocuklarını göndermiş. Özden de gitti.

2 Temmuz 1945, Pazartesi

Meclis'e. Gündemdeki kanunlar kabul edildi. Biraz da kulübe uğradım ve erken eve gelerek biraz bahçede hava aldım.

3 Temmuz 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda görüşülecek iş olmadığı için açılıp kapandı. Biraz kulübe.

4 Temmuz 1945, Çarşamba

Meclis'te kanunlar görüşüldü. Kulübe.

5 Temmuz 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Hakkı ile Neyyire bugün bir hafta için geldiler.

6 Temmuz 1945, Cuma

Meclis'e. Tasarı müzakeresi. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. Maruzatta bulundum. Tatil için mutabık kaldık. Fevzi geldi. 18 dersten pek iyi, 3 dersten iyi.

7 Temmuz 1945, Cumartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. Cumhurbaşkanı'nı da gördüm. İstanbul'a hareketinin sebebini anlattı. Onda (22'de) Gazi İstasyonu'nda uğurladık.

8 Temmuz 1945, Pazar

Sabah Saydam merhumun kabrine. Öğleden sonra ordu su sporları için Karadeniz'e. 20'ye kadar devam etti.

9 Temmuz 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kanunların görüşülmesi. Geç çıktım. Doğru eve geldim. Yarın saat onda Meclis toplanacak.

10 Temmuz 1945, Salı

Meclis'e. Sabah onda toplandık. 1 Ağustos Çarşamba günü toplanacağız. Öğleden sonra Parti grubu toplandı. Başbakan harici meseleyi anlattı. Bütün milletvekilleri hükümetin hareket hattını tasvip etti.

11 Temmuz 1945, Çarşamba

Meclis'e. İstasyona. Cumhurbaşkanı'nı istikbal ettik. Neşeli idi. Gece yemeğini Çankaya'da vekiller, reis vekilleri ile beraber yedik.

12 Temmuz 1945, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı eve geldi. Biraz görüştük. Başbakan'ı teşyi ettik. İşlere İçişleri bakanı Hilmi Uran bakacak. İstasyondan Çankaya'ya gittik. Yemeği orada yedim. Birde eve geldim.

13 Temmuz 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hakkı Bey'le Neyyire bugün gittiler. Sabah inşaatı biraz gezdim. Hakikaten büyük iş.

14 Temmuz 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 20.30'a kadar kaldılar.

15 Temmuz 1945, Pazar

Sabah biraz Meclis inşaatındaki istinat duvarlarını gezdim. İkinci üzeri Çankaya'ya çağrıldım. 23'e kadar paşalarla beraber kaldık.

16 Temmuz 1945, Pazartesi

Meclis'e. İkinci üzeri kulübe. Biraz Org. Fahrettin Altay eve geldi, biraz konuştuk.

17 Temmuz 1945, Salı

Sabah Rana ve Dr. Akif Beylerle Ziraat Enstitüsü'ne gittik. Ahlat buğdaylarını tecrübe tarlalarında gördük. Akşam üzeri biraz kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 21'e kadar kaldılar.

18 Temmuz 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 20.40'a kadar kaldı.

19 Temmuz 1945, Perşembe

Bugün *Ulus* istimlak muamelesini ilan etti. Sarı Köşk ve Abdurrahman Naci [Demirağ] evleri 250'şer bin lira kıymet takdir edildi. Biraz kulübe. Akşam üzeri Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. 23'te ayrıldık.

20 Temmuz 1945, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı eve uğradılar. Yarın sabah uçak ile Erzurum'a gideceklerini söylediler. Bir müddet kulüpte oturduktan sonra Çankaya'ya gittik. Saat 22.15'te ayrıldık. Gece rahatsız oldum uyuyamadım.

21 Temmuz 1945, Cumartesi

Sabah yedide Rana Bey ile evden ayrıldık. Cumhurbaşkanı'nı Etimesud'da bulduk. Tam 8'de havalandılar. 10.50'de Sivas'a indiler. 2.30'da Erzurum'a vardılar. Keyfim yok. Mide yediğimi hazmetmedi. Akşam bir şey yemeden yattım. Hararet 37,9. Biraz kulübe uğradım.

22 Temmuz 1945, Pazar

Çıkmadım. Sabah 36,9. Evde kaldım. İstirahat ve perhiz. Cumhurbaşkanı bugün Erzurum'da kaldılar.

23 Temmuz 1945, Pazartesi

Sabah hararet 36,3. Biraz Meclis'e çıktım. Biraz kulübe. Sabah kalkınca gazette Bedriye Alpsoy'un öldüğü ilanını gördük, çok üzüldük. Telgraflar verdik. Rüşti Bey'e telefon. Reşat Alpsoy da cenazeye yetişmek üzere gitti. Cumhurbaşkanı Van'da.

24 Temmuz 1945, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe. Cumhurbaşkanı bu sabah 9.30 Diyarbakır'a vardılar. Zavallı Bedriye bugün gömüldü.

25 Temmuz 1945, Çarşamba

Sabah biraz Meclis'e. 28 N. arsayı Cumhurbaşkanı İnönü'ye ferağ ettim. Bu suretle bütün borcumdan kurtuldum. Allah'a çok şükür. Çankaya Tapu Sicil Müdürlüğü'ne de istimlak bedeli 250 bin liranın tamamının Kızılay'a verilmesini, intifa [gayrimenkulden faydalanma] hakkımdan feragat ettiğimi istekleri üzerine yazı ile bildirdim. Kızılay meblağı aldı.

Cumhurbaşkanı 8.45'te Elazığ'a vardılar.

26 Temmuz 1945, Perşembe

Biraz Meclis'e. Kulübe. İngiltere seçiminde Muhafazakarlar kaybetti. Sosyalistler büyük ekseriyet kazandılar. Cumhurbaşkanı Adana'da.

27 Temmuz 1945, Cuma

Sabah hale gittim. Konya'dan aradılar. Gece Konya'da kalacaklarını, sabah İzmir'e hareket buyuracaklarını söylediler. Neyyire ve Hakkı Bey geldiler.

28 Temmuz 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün 10.20'de İzmir'e vardılar. Telefonla konuştuk. Pazar-tesi geliyorlar. Hilmi Uran Potsdam'daki müzakereler hakkında biraz malumat verdi. Kızılay'dan tasarruf bonolarımın faizi olan 3.600 lirayı aldım.

30 Temmuz 1945, Pazartesi

Sabah 9.10'da evden çıktık. Tayyare alanına gittik. 11.30'da Cumhurbaşkanı teşrif ettiler. Sıhhatli ve neşeli. Öğlen yemeğini Çankaya'da beraber yedik. Akşam üzeri kulüpte beraber idik. 8.45'te ayrıldık.

31 Temmuz 1945, Salı

Sabah istasyona. Başbakan'ı karşıladık. Sıhhati iyi görünüyor. Beraber Meclis'e gidildi. İkinci üzeri Çankaya'ya. Yemeği orada yedik. 23'te ayrıldık.

General Zeki Doğan ile Dr. Z.H. Pamir'in aldıkları.

1 Ağustos 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Meclis açıldı. Arkadaşların çoğu geldi.

2 Ağustos 1945, Perşembe

Sabah Meclis'e. Kulübe. Bugün çok sıcak, 33.

3 Ağustos 1945, Cuma

Sabah Meclis'e. Kulübe. Dr. Ömer Lütfi Kardaş ailesiyle beraber geldi. Saadet'i de biraz muayene etti.

4 Ağustos 1945, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. 22.30'da Çankaya'ya. Meclis'e ve Grup başkan vekil-leriyle beraber idik.

5 Ağustos 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21'de ayrıldık. Kendisini 23'te İstanbul için teşyî ettik.

7 Ağustos 1945, Salı

Parti grubu. Harici bakan vekili biraz malumat verdi. Kulübe.

8 Ağustos 1945, Çarşamba

Sabah mezarlığa kadar gittim. Meclis'e. Kulübe.

9 Ağustos 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Saat 20.35'de Hasan Saka'yı karşıladık. Ramazan'ın birinci günü. İyi geçirdim.

10 Ağustos 1945, Cuma

Ramazan'ın ikinci günü. Parti grubu oldu. Saat 6'da çıkabildik. Doğru eve geldim. Japonya'nın teslimi haberi.

11 Ağustos 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Kızılay'ın Çankaya'daki evini gördüm. Bence fena bir ev değil. Karınla beni alabilecek. Florya ile görüştüm. İyi olduklarını ve istirahat etmekte olduklarını öğrendim. Bu akşam Nezihe çocuklarıyla iftara geldi.

12 Ağustos 1945, Pazar

Sabah istirahat ettim, çıkmadım. Kuran okudum. Akşam Vefa Bey, Nihal Reşad, İffet, Fevzi ve Remziye benim iftarda bulundular. İkinci üzeri biraz kulübe uğradım.

13 Ağustos 1945, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Başvekil ile tatil için görüştüm. San Francisco işi bitince tatili zaruri görüyor. O aralık Kemal Gedeleş beni aradı, konuştuk. Tatil keyfiyetini söyledim. Arz etti. Muvafık buyurdular. Başbakan'a haber verdim. O da memnun oldu.

14 Ağustos 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Parti grubunda görüşülecek mesele olmadığından dağıldık. San Francisco yasasını yarın Meclis'te görüşüp Meclis'i 1 Kasım'a kadar kapayacağız.

15 Ağustos 1945, Çarşamba

Meclis'e. San Francisco Antlaşması'nın müzakeresi uzun sürdü. Mümtaz [Ökmen], Köprülü arasında münakaşa. Tasarı oybirliği ve 332 oyla kabul olundu. Parti grubu oldu. Dış siyaseti müttefikan kabul edildi. Meclis 1 Kasım 1945'te toplanmak üzere toplantılara ara verdi. Cumhurbaşkanı'na malumat verdim.

16 Ağustos 1945, Perşembe

Meclis'e uğradım. Cumhurbaşkanı İstanbul'dan Ankara'ya hareket etmişler. Kulübe.

17 Ağustos 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı bugün İzmit'te, yarın burada.

18 Ağustos 1945, Cumartesi

Sabah istasyona. Tam 10.15'te teşrif buyurdular. Yanında yalnız Erdal vardı. Diğer aile fertleri İstanbul'da kaldılar. Meclis'e uğradım. Biraz kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde.

19 Ağustos 1945, Pazar

Yusuf İstanbul'dan geldi. İmtihani Salı günü imiş. Rana Bey'i gördüm. Bu akşam gidiyor.

Cumhurbaşkanı eve uğrayarak beni aldı. Beraber kulübe gittik. Rahmetli Saydam'ın evini muvafık gördü ve bu aralık Yalovayı aradan çıkarmamı söyledi. İnşallah Perşembe günü gideceğiz.

20 Ağustos 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 8.30'a kadar kaldı. Cuma günü gitmeyi düşünüyoruz.

21 Ağustos 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Yusuf imtihanını verdi. 6 N. alarak sınıfını geçti. Nerime'ye haber verdim.

22 Ağustos 1945, Çarşamba

Meclis'e. Biraz kulübe. Çok sıcak. Şimdiye kadar olan sıcakların en yükseği. İftarda Nezihe'de idik. Şakir'i de gördüm.

23 Ağustos 1945, Perşembe

Meclis'e. Çankaya'ya veda için müracaat ettim. 17.20'de aradılar, gittim. Yemekte orada idim. 23'e kadar kaldım. Merasim için hazır bulunmam icap ediyorsa bana bildirilecek. 4-5 gün için geleceğim. Veda ettim.

24 Ağustos 1945, Cuma

19.50'de Ankara'dan hareket ettik. İstasyonda Başbakan ile görüştüm. Banyo esnasında rahatsız etmemeye ben çalışırım dedi.

25 Ağustos 1945, Cumartesi

Öğleden 1.30'da rötör ile İstanbul'a geldik. Nerime'yi, Uğur'u iyi bulduk. Öğleden sonra Kevser Hanım'a gittik. Kulanlara uğradık. Telefonla Alpaya ve Tarhan ile görüştüm.

26 Ağustos 1945, Pazar

Evde kaldım. Rana, Hakkı, Talip Bey'le Sıdika, Neyyire, Yaman, Nafus geldiler. Dr. Ekrem Şerif ve Asaf İlbay geldi.

27 Ağustos 1945, Pazartesi

Erenköy'de. Dışarı çıkmadım. Oruçluyum.

14.15'te Orbay geldi. İki buçuk saat derdini anlattı. Çok mutsuz gördüm. Ağladı. Bilhassa Hakkı Kılıç'ın mektuplarını Yalman kendisine verdi.

28 Ağustos 1945, Salı

Banyo 1. 9.05 vapuruyla Kadıköy'den hareket. Poyraz epeyce şiddetli. Vapur (Altın Kum) küçükçe, mamafih çok sallandırmadı. Epeyce kusanlar oldu. Saadet kusmadı ve midesi bulanmadı.

29 Ağustos 1945, Çarşamba

Yalova'da. Telefonlarla görüştüm. Yarın İrfan Ferit gelecek. Kaza Kaymakamı, Belediye Başkanı geldi. Doktor Halit (müdürün muavini) geldi. Tebrik telgraf-larını yazdım.

30 Ağustos 1945, Perşembe

Yalova'da. İrfan Ferit geldi. Telgraflarımın bir kısmına cevap aldım. Muttalip ile Ankara'dan görüştüm. Rüştü Bey'le İstanbul'dan, Nerime ile de Erenköy'den görüştüm.

31 Ağustos 1945, Cuma

Kaplıcada. Sabah biraz şehre indim. Kaymakamlığa, belediyeye, parti ve Hal-kevi'ne gittim. Ankara Hususi Kalem müdürü ile görüştüm. Doktor Fevzi'nin işleri daha bitmemiş.

1 Eylül 1945, Cumartesi

Kaplıcalarda. İftarı sıcak bir çay ile yaptım. Nezihe ve Nerime ile ve Fevzi ile görüştük. Faik Öztrak geldi. Yarın İstanbul'a -bir gün için- iniyormuş.

3 Eylül 1945, Pazartesi

Kaplıcadayım. Ankara aradı. Taş münakaşasını Hayri Kayadelen almış.

4 Eylül 1945, Salı

Kaplıcada. Cihat [Renda] ve belediye başkanı geldiler.

5 Eylül 1945, Çarşamba

Kaplıcada. Rüştü Bey Ankara'dan döndü. Yarın bana gelecek. Erenköy ile görüştüm. Hakkı Bey'in dediği yanlış. Aksept [kabul] daha gelmemiş.

6 Eylül 1945, Perşembe

Yalova'da. Ankara ile Hususi Kalem müdürü ile görüştüm. Rüştü Bey de İstanbul'dan geldi. Ankara'dan malumat verdi. Faik Öztrak da İstanbul'dan döndü. Gazeteler Başbakan'ın sözlerini aynen yazıyorlar.

7 Eylül 1945, Cuma

Kaplıcada. İstanbul'dan birçok zat bayramı geçirmek üzere geldiler.

8 Eylül 1945, Cumartesi

Kaplıcada. Nerime, Vefa ve çocuklar geldi. Hasan Rıza Temelli, Prof. Dr. Münir, Prof. Dr. Ekrem Behçet Tezel, Dr. Lütfi Kırdar, Faik, Orhan Öztrak, Şefik, belediye başkanı, Halkevi başkanı geldiler.

9 Eylül 1945, Pazar

Bütün gün kaplıcada. Bugün biraz yürüyüş yaptım. Saadet ile Cumartesi öğleden sonra İstanbul'a inmeye karar verdik.

10 Eylül 1945, Pazartesi

Kaplıcada. Bugün doktorlar (Tezel, Konuk ve Münir) ile Hasan Rıza Beyler gitti.

11 Eylül 1945, Salı

Kaplıcada. Rana Bey, eşi, kızı ve gelini ile geldi. İyi bir gün geçirdi. Orbay ve Adıvar ile konuştuğunu söyledi. Nezihe ile konuştuk. Hepsini iyi imiş. Server'in [Sayarı] telgrafını söyledi. Telgrafı Fevzi'ye gönderdiler.

12 Eylül 1945, Çarşamba

Kaplıcada. Bugün Bayan Pakize Pamuk ile Dr. Pamuk ve Dr. Renda ve Nermine geldiler. Konuştuk. Telgrafı gördüm. John Hopkins'e çok müracaat varmış. Öztrak geldi. Ragıp ile konuştuğunu söyledi. Çankaya ile görüştüm. Yaver Cahit yanında idi. Bir şey buyurmadı. İstanbul'a bildirdim.

13 Eylül 1945, Perşembe

Kaplıcada. Biraz fırtına var. Gitmek için hazırlanıyoruz. İnşallah Cumartesi gideceğiz. Erenköy ile görüştük. Nihal gelmiş. Fakat görüşememişler. İffet Pendik'ten geldi. Ben göremedim.

14 Eylül 1945, Cuma

Kaplıcadayız. İnşallah yarın ineceğiz. Kilyos doktorun bayanı ve kızı geldi. Yemek yediler ve gittiler. Dr. Tahsin Berkin ile Methiye geldiler. Engin de yanlarında.

15 Eylül 1945, Cumartesi

Kaplıcada. 14.10'da Yalova'dan Burgaz vapuru ile yollandık. Hava gayet iyi. Sabah Ankara ile görüştüm. Vaşington büyükelçisinin doktorlar hakkındaki telgrafı. Doktorlar çok sıkılacak.

16 Eylül 1945, Pazar

Erenköy'deyiz. Akşam üzeri Nezihe ile konuştum. İyidirler. Prof. Dr. Naci Bengisu geldi, biraz görüştük.

17 Eylül 1945, Pazartesi

Erenköy'deki evde kaldım. T. Sökmen geldi, görüştük.

18 Eylül 1945, Salı

Erenköy'deki evde. Bütün gün evde kaldım. Genel sekreterden acele bir telgraf aldım. Ayın 21'nci Cuma günü Parti Divanı toplanacaktır diyor.

19 Eylül 1945, Çarşamba

Erenköy'deki evimdeyim. Yalnız saat 4.30'da çıktım. Biraz Çalışlar'a kadar gittim. Sabah Orbay da geldi, görüştük. Asabi, gergin ve müteessir buldum.

20 Eylül 1945, Perşembe

Erenköy'den 13.40'ta çıktık. Haydarpaşa'ya geldik ve 14.30 ile yola çıktık. Yolculuğumuz iyi geçti. Yalnız gece hiç uyuyamadık. Kalabalık idik.

21 Eylül 1945, Cuma

Sabah 9'da Ankara'ya geldik. Meclis'e uğradım. Öğleyn biraz uyudum.

17'de Divan toplantısında bulundum. Divan oybirliğiyle Menderes ve Köp-rülü'nün Parti ile alakalarının kesilmesine karar verdi. Doğru eve geldim. Cum-hurbaşkanı 19'da eve uğradılar. Beraber Marmara'ya gittik ve 21'e kadar kaldık. Çankırı için izin aldım.

23 Eylül 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Öğleden sonra yarışlara gittik. Cumhurbaşkanı da geldiler ve eve.

24 Eylül 1945, Pazartesi

Devlet Başı Cumhurbaşkanı İnönü'nün doğum yıldönümü. Sabah Çankaya'da defteri imza ettim. Biraz kulübe. 20.30'da Çankaya'ya yemeğe. Çankırı için izin aldım.

25 Eylül 1945, Salı

Sabah biraz Meclis'e uğradım. Öğleden sonra doğru gara. 14.30'da Ankara'dan hareket. 22.30'da Çankırı'ya vasil olduk. Kimse haber alamamış. Gece vagonda kaldık.

26 Eylül 1945, Çarşamba

Çankırı'da. Askerler emrivaki yaptılar, merasim kıtası çıkardılar. Komutanlık'a, Hükümet'e, Belediye'ye ve Piyade Okulu'na gittim. 13.45 Çankırı'dan ayrıldık. Kurşunlu'da, Atkaracalar'da ve Çerkeş'te biraz görüştüm. 21.15'te Eskipazar'a geldik.

27 Eylül 1945, Perşembe

Eskipazar'da. Pazaryerine de gittim. Halk ile görüştüm. Öğleden sonra Çerkeş'e. Akşama kadar kaldım. Kasabayı biraz gezdim. Gece Atkaracalar istasyonunda.

28 Eylül 1945, Cuma

Atkaracalar. Kurşunlu. Gece Çankırı'ya geldik.

29 Eylül 1945, Cumartesi

Sabah Ilgaz'a kadar gittim geldim. Öğleden sonra Çankırı'da Halkevi'nde verilen çayda bulundum. 20.40'ta Çankırı'dan hareket.

30 Eylül 1945, Pazar

Sabah 8'de Ankara'ya geldik. Öğleden sonra at koşularına gittim. Cumhurbaşkanı ile görüştüm. Cumhurbaşkanı ile kulübe gittik.

1 Ekim 1945, Pazartesi

Meclis'e uğradım. Öğleden sonra Amerikalılar geldi. Kulübe.

2 Ekim 1945, Salı

Sabah Meclis'e. Öğlen üzeri Amerikalılara Marmara'da yemek yedirdim. Akşam üzeri Cumhurbaşkanı ile kulüpte görüştük.

3 Ekim 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün Kızılay'dan tahvillerin intifa [faydalanma] hakkım olan 7.000 lirayı aldım. 6.500 lirasını hemen Ziraat Bankası'ndaki borcuma verdim.

4 Ekim 1945, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Haymana için müsaade aldım. Amerikalılar Pazartesi veya Salı gelecekmış. Haymana'dan gelirim.

5 Ekim 1945, Cuma

Banyo 1. Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 14'ten Ankara'dan yola çıktık. 15.40'ta Haymana'ya geldik. Yağmur yağdığı için yolda hiç tay yok idi.

6 Ekim 1945, Cumartesi

Bütün gün Haymana'da. Öğleden evvel Belediye'ye, Hükümet'e uğradım. Dr. Tayyar geldi. Tansiyonu ölçtü. 18,5 buldu. 11 ile. Saadet'in ki de 18. Bakalım giderken ne kadar bulacak?

11 Ekim 1945, Perşembe

Haymana'da. Claude Pepper [Amerikalı Senatör] 13.30'da Ankara'ya geldi. Yarın sabah Ankara'ya gideceğim.

12 Ekim 1945, Cuma

Sabah 7'ye 10 kala yola çıktım. 8.45'te evimde bulundum. Çocuklar bugün gidemeyeceklerini söylediler.

12'de Pepper'i kabul ettim. 1 saat görüştük. Yemekte de bir buçuk saat. 4'te eve geldim. Nihal ile Fevzi'yi Haymanaya gönderdim.

Cumhurbaşkanı 4.30'da eve geldi. 3 çeyrek görüştük.

13 Ekim 1945, Cumartesi

Sabah 9'a on kala evden çıktık. Rana Bey Dikmen'e kadar geldi, görüştük. 11'e 20 kala Haymana'ya geldik. Doktor ve belediye başkanı geldiler, görüştük. Saadet dün apansız Nihal ve Fevzi'yi görünce çok sevinmiş. Dün gece uyuyamadım, rahatsız oldum. Yoruldum.

14 Ekim 1945, Pazar

Haymana'da. Bayan Hasan Temelli, Mevhibe Hanım, Özden, Lütfiye, Sıdika, Nafia, Nerime, Nezihe, Nermin saat 11.35'te geldiler. Saat 16.30'a kadar kaldılar. Yemek yediler. Saat 18'de aldığım telefonda Ankara'ya vardıklarını anladım. İnşallah büyük Hanımefendi üşümemiştir.

17 Ekim 1945, Çarşamba

Bütün gün Haymana'da, kaplıcadayız. Vali bey ile sabah görüştüm. Gece başyaver ile görüştük. Yarın gelemeyeceklerini söylediler.

19 Ekim 1945, Cuma

Saat 13.45'te Haymana'dan ayrıldık. 15.40'ta evimize geldik. Biraz çocuklarımızı gördüm. Gece yemeğini Çankaya'da yedim. Gazetede gördüğüm Ergani keşidesindeki [çekilişindeki] büyük ikramiye 190.792'ye çıktı. O seri bende. 1x10.000, 1x1.000, 1x1.000, 5x40'ardan 200 lira.

20 Ekim 1945, Cumartesi

Sabah çıktım. Rıfat'ı bankaya gönderdim. 12.200 lirası benim ve 200 lirası Refika Çobanoğlu olmak üzere 12.400 lira aldı. Cami için sordum. Henüz para toplamaya başlamadılar. Saadet hem 1.000 lira dağıttı. Cenab-ı Hakk'a nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum.

21 Ekim 1945, Pazar

Sayım günü iyi geçti. Akşam üzeri biraz çıktım. Kulübe uğradım. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.30'a kadar kaldılar. Öğleden sonra Yedek Subay Okulu'na, at koşularına ve kulübe. Fevzi'nin işleri kolay geliyor. Allah utandırmasın.

23 Ekim 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe uğradım. Muayyen yerlere yardımlarımı gönderdim. Gece 20.30 yemeğe Çankaya'ya gittim. Bire kadar kaldım. Yalnız idik.

24 Ekim 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Arkadaşlar gelmeye başladı.

26 Ekim 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Öğleden çocukları geçit resmi provasına götürdüm. Yeni Portekiz büyükelçisi ile yeni İran büyükelçisini kabul ettim.

27 Ekim 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. 11.30 yeni Çekoslovak elçisini kabul ettim.

28 Ekim 1945, Pazar

Sabah biraz yürüdüm. Kulübe. Meclis inşaatına kadar gittim. Bu gece Parti grubunun Çarşamba günü saat 10'da toplanacağı ve aday gösterilmeyeceği ilan edildi.

29 Ekim 1945, Pazartesi

Bayram merasimi. Muvakkat [geçici] kabri ziyaret ettikten sonra Meclis'e, hipodroma ve eve.

30 Ekim 1945, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Saraçoğlu Mahallesi'nin açılış töreninde bulundum. Kulübe uğradım. Çankaya'ya nutuk için gittim.

31 Ekim 1945, Çarşamba

Saat 10'da Parti grubu oldu. Reis [Meclis başkanlığı] seçiminde şu oylar verildi. Mustafa Abdülhalik Renda 288, Recep Peker 9, Şemsettin Günaltay 4, Hilmi Uran 5, Ali Fuat Cebesoy 1, Hüseyin Cahit Yalçın 2, Tevfik Fikret Sılay 5, Kâzım Karabekir 3, Kâzım Özalp 2, Saffet Arıkan 1, Nazım Poroy 1, İhsan Ezgü 1, Boş 2 (eski yazı).

324 arkadaş oy vermiştir. Allah'ıma çok şükür beni utandırmadı. Oylar söylendikten sonra arkadaşlarıma samimi bir teşekkür yaptım ve yardım diledim. 11.30 netice belli olmuş idi. Çankaya'ya da gittim. Kendileri de bu neticeden memnunlar.

İkinci üzeri biraz kulübe uğradım.

1 Kasım 1945, Perşembe

Meclis'in açılması. Cumhurbaşkanı'nın büyük ve tarihi nutku. 369 oyla Meclis başkanlığına seçildim. Gece arkadaşlarla beraber Çankaya'da yemekte. 1.15'e kadar sofrada kaldık. Kendileri çok neşeli idi. Meclis Pazartesi'ne. Recep Peker'in teklifi.

2 Kasım 1945, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Ayhıklarımı aldım. Biraz kulübe.

3 Kasım 1945, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğlen yemeğinde Sırrı çocuklarıyla bulundu. Yarışlara gittim ve kulübe uğradım. Başsavcı Fahrettin Karaoğlu'nun kızının nikahında bulundum. İzzettin Paşa'ya uğradım. Halide Hanım'ı gördüm.

4 Kasım 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Çok kalabalık geldi. Vefa, Kerim, Reşad, Fevzi ve Zeyyad yemekte bulundular. Öğleden sonra koşular. Cumhurbaşkanı ile beraber idik. Kulüpte 8.25'e kadar kalındı.

5 Kasım 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Komisyonlar seçildi. Başkanlık Divanı oldu. Yeni arkadaşları saygı ile selamladım. Geç vakit çıktım. Kulüpte Cumhurbaşkanı ile buluştuk. 22.45'e kadar kaldık.

6 Kasım 1945, Salı

Meclis'e. Kulübe. Parti grubunda Dışişleri bakanının izahatını dinledik.

8 Kasım 1945, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe uğradım. Çankaya'ya yemeğe. Gece 2'ye kadar kaldık. Teknik müsteşarı Londra'dan geldi. 11.30'a kadar izahat verdi.

9 Kasım 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Meclis 19 Kasım Pazartesi toplanmak üzere bayram tatili yaptı.

10 Kasım 1945, Cumartesi

Sabah muvakkat kabri ziyaret. Sonra Meclis'e. İkinci üzeri kulübe.

11 Kasım 1945, Pazar

Sabah Rana Tarhan ile inşaatı gezdik. Öğleden sonra at yarışlarına gittik.

12 Kasım 1945, Pazartesi

Meclis'e. İkinci üzeri biraz kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.40'a kadar kaldılar. Çarşamba akşamı İstanbul'a gideceklerini söylediler.

14 Kasım 1945, Çarşamba

Biraz Meclis'e. Kulübe. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı eve geldi, biraz görüştük. 19'da kendisini Ankara İstasyonu'ndan uğurladık.

15 Kasım 1945, Perşembe

Sabah kurbanları kestirdim. Çok yağlı ve iyi çıktı. Verilen para helal olsun. Biraz Marmara'ya. Öğleden sonra torunları hayvanat bahçesine götürdüm. Meclis'e uğradım. Kulübe gittim. Başyaver ile görüştüm.

18 Kasım 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına ve kulübe. Bugün hava soğumaya başladı.

19 Kasım 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Kızılay'dan 2.129,40 lira aldım.

20 Kasım 1945, Salı

Sabah Meclis'e. Sabah Dolmabahçe ile görüştüm. Parti grubunda. Gruptan doğru eve.

23 Kasım 1945, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Hikmet Bayur'un suali ve Fuat Sirmen'in cevabı.

24 Kasım 1945, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Yarın akşam hareket edeceklermiş.

25 Kasım 1945, Pazar

Sabah biraz Saadet ile çıktık. Öğleden sonra at yarışlarına gittik.

26 Kasım 1945, Pazartesi

Sabah 9.30'da Cumhurbaşkanı'nı Çiftlik İstasyonu'nda karşıladık. Dil Fakültesi'nde Dil Kurultayı'nda ilk oturuma başkanlık ettim. Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da orada.

27 Kasım 1945, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Meclis'e. Parti grubu. Refik Koraltan'ın meselesi. 280 beyaz, 1 kırmızı. Grup'tan doğru eve. Cami için bugün 1.000 lira verdik.

28 Kasım 1945, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe.

29 Kasım 1945, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Dil Kurultayı'na. Kulübe. Cumhurbaşkanı da beraber. Öğleden evvel biraz Meclis'e uğradım.

30 Kasım 1945, Cuma

Sabah Kurultay'a, Meclis'e ve öğleden sonra Kurultay'ı kapadım. Oradan Çankaya'ya köşke gittik. Çayda bulundum. Nahide'nin Mustafa Akıncı ile tanışılması için söz verildi.

1 Aralık 1945, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Nezihe ve çocukları bizde. Cumhurbaşkanı da geldiler.

2 Aralık 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklarıyla bizde. At yarışlarına ve kulübe. Dr. Z. Pamir geldi. O da tansiyonda fark bulmuş.

3 Aralık 1945, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis'teki tansiyon aleti ile kontrol ettim. Neticede iniş görünüyor.

4 Aralık 1945, Salı

Meclis'e. Parti grubunda İstanbul nümayişi meselesi görüşüldü. Siyasal Bilgiler Okulu'na gidildi. Yazar raporunu aldım.

5 Aralık 1945, Çarşamba

Meclis'e. Parti grubunda. 18'de çıktık. Kulübe. Çankaya'ya. Gece yarısına kadar kaldık. Gece iyi uyuyamadım. Yarın sabah metabolizma yaptıracağım.

6 Aralık 1945, Perşembe

Hastaneye. Metabolizma yaptık. Öğlen biraz uyudum. İkinci üzeri kulübe. Yedide eve geldim. Hanım da yukarıda. Berar Prensesi için verilen çaydan gelmiş idi.

9 Aralık 1945, Pazar

Sabah Akil Bey'in evini görmeye gittik. Beğenilmedi. Ferit, Yavuz geldi. Yavuz'u fazla zayıflamış gördüm. Raşit Bigat'a, Vefa Bey'in İstanbul aşkından bahsettim. Muvaffak Akbay'ı gördüm. Çok zayıf göründü.

10 Aralık 1945, Pazartesi

Meclis'e. 946 bütçesi dağıtıldı. Ayın 17'nci Pazartesi görüşmeye başlayacağız. Kulübe. Fevzi bugün Ankara Tıp Fakültesi dahiliye asistanlığı müsabakasına girdi.

11 Aralık 1945, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra Parti grubunda bulundum. Akşam üzeri Çankaya'ya. 24'e kadar kaldım. Fevzi imtihanı kazandı.

12 Aralık 1945, Çarşamba

29 Kasım [Hicrî] 297'de doğduğuma göre bugün 65 yaşına girdim demektir. Allah baki hayatımı utandırmadan geçirsin, âmin. Meclis'e. Tasarruf Haftası dolayısıyla Halkevi'ne.

13 Aralık 1945, Perşembe

Meclis'e. Parti grubunda bulundum. Geç çıktık ve biraz kulübe uğradım.

14 Aralık 1945, Cuma

Meclis'e. Biraz kulübe. Akşam yemeğine Çankaya'ya gittik. Bütün komisyonlar başkanları var idi. Bu sene başka bir sıra tutuldu. 23'te ayrıldık.

16 Aralık 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına gittim. Yarışların son günü. Kalabalık yine vardı. Oradan Cumhurbaşkanı ile kulübe. 20.30'a kadar kaldılar. Isı bütün gün -4.

17 Aralık 1945, Pazartesi

Meclis'e. Bütçe müzakeresi. Kendim başkanlık ettim. 19'a kadar devam etti. Bayur sadet haricine çıkarak Parti tüzüğünü tenkit etti. Yarına devam edeceğiz.

18 Aralık 1945, Salı

Meclis'te. Yine bütçe, yine ben başkanlık ettim. Patırtılı geçti. Mamafih biraz sert davranmak mecburiyetinde kaldım. Şahsiyata meydan vermedim. 19.30 4 bütçe çıkararak tümünün görüşmesine ara verildi. Cumhurbaşkanı geç vakit Meclis'e geldi.

19 Aralık 1945, Çarşamba

Meclis'e. Bugün de bütçe tetkikatına devam edildi. Adalet bütçesinde Bakan'ın sözleri kaldı. 19.30 birleşime son verildi. Bugün Baydur'dan uzun bir telgraf aldım.

20 Aralık 1945, Perşembe

Meclis'e. Adalet, Tapu, İçişleri, Emniyet, Jandarma, Dışişleri bütçeleri. Kâzım Karabekir'in uzun nutku. Cumhurbaşkanı geç vakit geldi. 21'de ayrıldı.

21 Aralık 1945, Cuma

Meclis'e. Maliye, Borçlar bütçeleri. Millî Eğitim bitmedi. Cumhurbaşkanı da geç vakit uğradı. 21.30'a kadar kaldı.

23 Aralık 1945, Pazar

Sabah çıktım. Küçükler ile çiftliğe kadar gittik. Sıdık'a uğradım. Öğleden sonra Nahit'in Mustafa Akıncı ile nişanlanması.

24 Aralık 1945, Pazartesi

Meclis'e. Millî Eğitim bütçesi. Cumhurbaşkanı da Meclis'e geldiler. Geç vakit eve.

25 Aralık 1945, Salı

Meclis'e. Sabah oturumunu ben açtım. 13.15'e kadar sürdü. Bütün gün Bayındırlık bütçesi.

26 Aralık 1945, Çarşamba

Meclis'e. Sabah ve öğleden sonra Meclis. Ekonomi ve Sağlık bütçeleri çıktı. Cumhurbaşkanı da geldiler.

27 Aralık 1945, Perşembe

Meclis'e. Sabah ve öğleden sonra beş bütçe görüşüldü ve kabul edildi. 376 kabul, 4 ret. Yarın 10'da katma bütçelere başlıyoruz.

28 Aralık 1945, Cuma

Meclis'e. Sabah akşam 9 saat görüşmelerden sonra katma bütçeler kabul edildi.

30 Aralık 1945, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra deve güreşine ve sonra da süvarilerin kapalı manejdeki talimlerine gittik. Cumhurbaşkanı da hazır idiler. Kulübe.

31 Aralık 1945, Pazartesi

Meclis'e. Öğleden sonra kulübe. 19'da eve döndüm. Eşim ile radyo başında oturduk ve 24'ten sonra yattık.

Abdülhalik Renda, Kâzım Özalp ile Harp Okulu'nu ziyaret ediyor.

1946

CHP içinde filizlenen muhalefet 1946 başında partileşme sürecini tamamladı ve 7 Ocak'ta Demokrat Parti kuruldu. Türkiye'nin Washington büyükelçisi Münir Ertegün'ün cenazesini taşıyan, Amerikan donanmasının en büyük zırhlılarından biri olan Missouri 5 Nisan'da İstanbul limanına demirledi. 10 Mayıs'ta toplanan CHP'nin İkinci Olağanüstü Kurultayı'nda İsmet İnönü'nün "Millî Şef" ve "Değişmez genel başkan" unvanları kaldırıldı. Kurultay kararlarına uygun olarak 5 Haziran'da Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklikle sınıf mücadelesini savunan dernek ve partilerin kurulmasına izin verildi ve seçimlerin tek dereceli yapılması esası kabul edildi. 21 Temmuz'da Cumhuriyet döneminin ilk çok partili genel seçimi yapıldı. 5 Ağustos'ta İsmet İnönü yeniden cumhurbaşkanı seçildi. 7 Eylül'de Türk lirası devalüe edildi. Bu yıl Abdülhalik Renda Meclis başkanlığına yeniden aday olmamış, 5 Ağustos'ta Kâzım Karabekir Meclis başkanı seçilmiştir. Genel seçimlerden sonra başbakanlık için adı geçen Renda, İnönü'nün ısrarına rağmen gözlerindeki rahatsızlığı öne sürerek teklifi geri çevirmiştir. 20 Eylül'de Meclis'te Devlet Bakanlığı kararnamesinin kabul edilmesiyle Renda, Başbakan Recep Peker'in ilk Devlet bakanı olarak tayin edildi.

[Defterin ilk sayfaları]

945 senesini şahsi olarak her cihetten iyi bitirdim. Allah'a çok şükür sıhhi vaziyetimiz de iyi geçti. Kızılay'dan 12.700 lira intifa [gayrimenkulden faydalanma] hakkı aldım. Ergani 16.10.945'deki çekilişte 12.000 lira ikramiye düştü. Birçok masraflarım ve borçlarım verildi. Bu seneye borçsuz giriyorum.

Bu sene en büyük masrafım Fevzi'nin masrafları ve evlenirse Nermin'in masrafı olacaktır. İnşallah onları da kolaylıkla ödemeye muvaffak oluruz. Ziraat Bankası'ndaki rehin hesabımı tutuyorum. Sıkışınca oraya başvuruyorum.

Bu sene bizim en mühim millî meselemiz birliğimizi korumak ve Rusların haksız isteklerinin önüne geçmektir. Allah'tan bu hususta tevfikini refik kılmasını ve bu senenin milletim ve ailem için başarılı ve esen geçmesini dilerim.

1.1.946
M.A. Renda

946 senesini birçok hadisat ile geçirdik. Yeniden seçim yapıldı. Bu seçim her vatandaşın doğrudan oy vermesi ile (tek dereceli) yapıldı. Çankırı'da biraz dolaşabildim. Seçimin böyle yapılmasına ve karşı tarafın beni yaptırmamak için çok uğraşmasına rağmen pek büyük bir fark ile en çok oy alan ben oldum,

Allah'a çok şükür. Seçim çok yerlerde çok hararetle oldu. Nihayet büyük bir çoğunluk kazandık.

Her yerde değişiklik yapmak elzem olduğu kanaatine vardık. Ben Parti Grubu'nda arkadaşlarıma teşekkür ederek bu sefer bana oy vermemelerini rica ettim. Ve kararın benim cephemden tamamen lazımı gibi tatbik edildi. 5 Ağustos'tan 19 Eylül'e kadar mebus olarak işime muntazaman devam ettim. Devlet bakanları hakkındaki kanun çıktıktan sonra devlet bakanlığını kabul ettim ve 19 Eylül'den beri Devlet Bakanı olarak çalışıyorum.

Başbakanlık hakkındaki mukarrer teklifleri kabul edemedim. Benim tabiatım bir işi deruhte edince bütün mevcudiyetimle üzerine düşüp çalışmaktır. Gözle-rimin vaziyeti ise buna hiç de müsait değil. Onun için birkaç defa görüştükten sonra nihayet mazur görüldüm.

Bu sene içinde büyük bir istikbal vaat eden Metin'i olgunluğun iki dersi kaldığı hâlde ebediyen kaybettik. Ben Ilgaz'da idim. Ve Ilgaz'dan Ankara'ya otomobille gece yarısı gelebildim. Doğru Sıdka'ya gittim. Bütün kardeşlerimi çok müteessir gördüm. Son defa ziyaret ettim ve pek meyyus eve döndüm. Cenab-ı Hak bütün aileye başka keder vermesin, âmin.

Nahide'yi askerî yüksek mühendis Mustafa Akıncı ile evlendirdik. Dr. Fevzi'yi Amerika'ya gönderdim. Bu sene her seneden fazla teberruatta [bağışlarda] bulunduk, Allah kabul buyursun.

Evimize mukabil Kızılay'ın alıp tamir ettirdiği eve ancak Ekim ayında geçebildik. Ustalar içeride iken geçtik. Geçinceye kadar çok sıkıldık. Yeni ev zarif ve havadar, fakat eski evimiz gibi kullanışlı değil. Mamafih ferah olduğu için alışacağız. Yalnız çok pahalıya mal oldu. Allah sıhhatle oturmayı nasip buyursun, âmin.

Bütün bu değişikliklere rağmen hamdolsun sıhhatimiz çok muhtel [bozuk] olmadı. Banyolara gidemediğimiz için romatizmadan Saadet de ben de ıstırap çekiyoruz.

Gelecek seneyi gerek aile efradı için gerekse vatan ve yurt için daha rahat ve sulh içinde geçirmeyi nasip kılmasını Büyük Tanrı'dan niyaz ediyorum.

31.12.946
M.A. Renda

1 Ocak 1946, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım ve Çankaya'ya gittim. Yarin yola çıkacak olan Hasan ve Saffet Beyler beraber. 23.30'a kadar kaldık.

3 Ocak 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. Çankaya'ya. Başbakan, sonra Hilmi Uran da geldi. Başbakan gitti. Üçümüz 11.30'a kadar kaldık. Fevzi'yi İstanbul'a gönderdim.

4 Ocak 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Fevzi ile konuştum. Konsolos gayet iyi kabul etmiş. Bugün Ankara talebesi nümayiş yaptı. Anarşiden daima korkarım.

5 Ocak 1946, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Nezihe çocuklarıyla bizde. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı eve uğrayarak beraber Marmara'ya kadar gittik ve kulübe döndük. Dünkü sıkıntısını anlattı. Yılbaşı piyangosunda 500 lira çıktı.

6 Ocak 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Nerime ve çocuklar geldi. Cumhurbaşkanı da geldi ve tiyatroya gitmek üzere erken ayrıldı.

7 Ocak 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Çok duman olduğu için kulüpten erken ayrıldım.

8 Ocak 1946, Salı

Meclis'e. Kulübe. Bugün Demokrat Partisi'nin teşekkül ettiği ve başkanlığına Celâl Bayar'ın seçildiğini gazeteler yazıyorlar.

9 Ocak 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldiler. 20'de ayrıldık.

11 Ocak 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Neyyire, Hakkı ve Nahid İstanbul'a gittiler.

12 Ocak 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da teşrif buyurdular. 21.20'ye kadar kaldılar.

Server Sayarı bugün Amerika'dan Ankara'ya döndü.

13 Ocak 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Süreyya Kipoğlu Doğan ile geldi. Doğan Amerika'dan avdet etti.

14 Ocak 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis'ten 18'de çıkabildik.

15 Ocak 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubuna. Toplantıdan 19'da çıkabildik. Doğru eve geldim.

16 Ocak 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Bugün Latif Numune Hastanesi'ne yattı. Allah şifa versin.

17 Ocak 1946, Perşembe

Annemin ölümünün yıldönümü. Meclis'e. Kulübe. Akşam konservatuvarda Cumhurbaşkanının davetlisi olarak bulunduk. Saadet de beraber Annesinin Kuzusu piyesinde bulunduk.

18 Ocak 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe biraz uğradılar.

20 Ocak 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklarla bizde idi. Erken yukarıya gittim. Saat 1'e kadar kaldık.

22 Ocak 1946, Salı

Parti Grubu'nda bulundum. Hikmet Bayur'un Grup'tan çıkarılması hakkındaki karar ve görüşmeler. Kulübe.

23 Ocak 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanını da orada buldum. 22.10'a kadar kaldı.

24 Ocak 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Bugün Fevzi'nin de müsaadesi geldiğini Amerika sefareti memurlarından biri söyledi.

25 Ocak 1946, Cuma 2

Meclis'e. Kulübe. İstanbul'dan telefonla soruldu. Müsaadenin geldiği anlaşıldı. Yerini daha anlayamadık.

26 Ocak 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İzmir milletvekili Sedat [Dikmen] Bey'e söyledim. İzmir ile konuştular. Galiba İzmir'den gidebilecek. Kismet ne ise o olur.

28 Ocak 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Meclis'ten gece çıkabildik. Fevzi bugün İstanbul'a gitti.

29 Ocak 1946, Salı

Parti grubunda bulundum. Cumhurbaşkanı da geldiler ve 22'ye kadar kaldılar. Kulübe. Fevzi'den haber aldık. Viskonsolos (konsolos muavini) çok iyi karışladı ve yemeğe davet etti.

30 Ocak 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Meclis'ten geç çıktık. Ateş Bayrak da Fevzi ile gidecek. Halit Bayrak da çocuklar ile İzmir'e gidecek. Fevzi de Cumartesi buradan İstanbul tarikiyle [üzerinden] ve Halit Bey'le beraber gidecekler.

1 Şubat 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Neyyire, Nahid, Hakkı geldiler. Fevzi, Nermin ve İffet yemekte bizde idiler. Fevzi buradaki işlerini bitirdi. Şen, fakat yorgun görünüyor. İnşallah yarın hayırlısıyla yola çıkar.

2 Şubat 1946, Cumartesi

Sabah Fevzi Cumhurbaşkanı'nın yanına. Fevzi'yi teşyî etti [uğurladı], iyi dileklerde bulundu. Fevzi İstanbul tarikiyle hareket etti. Allah onu muvaffak etsin, âmin. Memlekete iyi bir unsur olarak yetişsin. Akşam Çankaya'da. 1'e kadar kaldık.

3 Şubat 1946, Pazar

Sabah biraz Sırnıya gittim. Üşütmüş. Nerime çocuklarıyla bizde. İstanbul'dan telefonla haber aldık. Fevzi vapura bindi. İzmir'e gitmektedir. Kulübe.

4 Şubat 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. İzmir'den telefonla görüştüm. İzmir'e iyi varmışlar.

5 Şubat 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda görüşülecek bir şey yok idi. Kulübe.

6 Şubat 1946, Çarşamba

Meclis'e. Geç çıktım. Kulüpte bir çay içtim. İstanbul'dan vapurun geldiğini öğrendik. İzmir ile de İrfan Bey görüştü. Yarın sabah 7'de vapura gireceklerini ve vapurun 8.30'da hareket edeceğini söylediler.

7 Şubat 1946, Perşembe

Meclis'e. Biraz kulübe. Fevzi bugün 12'de Cape Pillar vapuru ile Amerika'ya hareket etti. Allah yolunu açık tutsun, âmin.

İkinci üzeri Çankaya'ya. Hüseyin Cahit Yalçın da orada idi. Tatil için görüştüm. Mümtaz [Ökmen], Muhlis [Erkmen] de geldiler. 1'e 15 kalaya kadar kaldık.

9 Şubat 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 22.20'ye kadar kaldılar. Öğleden sonra Başkanlık Divanı'ndan ilk Başkan vekili ve üç üye ile yeni Meclis binasını gezdik.

12 Şubat 1946, Salı

Meclis'e. Kulübe. Parti grubunda 17.20'ye kadar.

13 Şubat 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Suat Hayri Ürgüplü bugün Vekâlet'ten [Gümrük ve Tekel] çekilmiş. Cuma günü tatil için konuşuldu.

15 Şubat 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Meclis, verilen taktir mucibince 3 Nisan 1946 Çarşamba gününe kadar tatil yaptı. Bugün 11'de Ankara Belediye Dairesi'nde Nahide Tanı ile Y. Müh. Yüzbaşı Mustafa Akıncı'nın nikahında şahitlik ettim.

16 Şubat 1946, Cumartesi

Öğleden sonra 17'ye on kala Nezihe'ye Nahid'in evlenme törenine gittim. Nahid bebek gibi güzel bir gelin oldu. 19.15'e kadar kaldım ve eve geldim. Saadet 23'e kadar kaldı.

17 Şubat 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Öğleden sonra Prof. Naci Bengisu geldi. Nahide ile Mustafa bugün İstanbul'a gittiler.

18 Şubat 1946, Pazartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Kulübe. Saat 18.30 Çankaya'ya. 24'e kadar evvela yalnız ve sonra Başbakan ile beraber bulundum.

19 Şubat 1946, Salı

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri kulübe.

Cumhurbaşkanı da geldiler. 22.45'e kadar kaldılar.

Halit Bayrak geldi. Cape Pillar vapurunu çok methetti. 15.450 lira geri gönderdi.

20 Şubat 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 22.30'a kadar kaldılar. Tahsin Coşkan'a kadar gittik, bulamadık. Kartlarımızı bıraktık.

22 Şubat 1946, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe. Bevin'in dünkü nutku iyi tesir yaptı.

23 Şubat 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde. Sırrı İstanbul'a gitti. Gece Çankaya'da. Orgeneraller ile beraber. Saat 24'te ayrıldık.

24 Şubat 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Kulübe. Öğleden sonra Halkevi'ne. Cumhurbaşkanı da bulundu.

25 Şubat 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da teşrif etti. 22.30'a kadar kaldılar.

27 Şubat 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Kulübe. Akşam üzeri biraz çıktım. Kitap ve kâğıtlarımla meşgul oldum.

28 Şubat 1946, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri kulübe. Cumhurbaşkanı hazretleri de geldiler. 21.20'ye kadar kaldılar.

1 Mart 1946, Cuma

Nuri Said Paşaları 15.30'da kabul ettim. 17'de Ankara Palas'ta kendilerini ziyaret ettim. Kulübe.

2 Mart 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 20.30'da ayrıldılar.

4 Mart 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Fevzi'den New York'tan tel aldım. 20.30'da Çankaya'ya yemeğe gittim. 23.30'a kadar kaldık.

6 Mart 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Akşama doğru kulübe gittim. Cumhurbaşkanı hazretleri de geldiler. 20.30'a kadar kaldılar.

8 Mart 1946, Cuma

Sabah çıkmadım. Akşama doğru biraz çıktım. Kulübe. Cumhurbaşkanı da teşrif ettiler. 21'e kadar kaldılar.

9 Mart 1946, Cumartesi

Nezihe ve çocuklar bizde. Sabah Meclis'e uğradım. Kulübe. Gece Saadet, Nıyyire, Nahid, İffet, Nihal, Nermin ve Nezihe Bayan İnönü tarafından Çankaya'ya çağrıldılar.

10 Mart 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklarıyla bizde. 17'de Çankaya'ya gittim. Gece 23.40'a kadar kaldık. Müzik dinledik.

11 Mart 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler. 21'e kadar kaldılar.

13 Mart 1946, Çarşamba

Hasan Sakayı istikbal ettik. Kulübe. Doğru eve geldim.

14 Mart 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Tıp Bayramı'nda Cumhurbaşkanı da hazır bulundular.

15 Mart 1946, Cuma

Sabah Sıdık'a gittim. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldiler, 20.35'e kadar kaldılar. Dr. Zeki Hakkı Prof. Dr. M. ile geldi.

20 Mart 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. 17'de yukarıya çağrıldık. Başbakan, Dışişleri bakanı, reis vekilleri, Parti genel sekreteri, kurmay başkanı ile asbaşkanı var idi. 19'a kadar kaldık. Eve geldim. Cilt profesörü geldi, merhem verdi.

21 Mart 1946, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra Marmara'ya ve kulübe. Cumhurbaşkanı ile beraber. 21'e kadar kaldım.

22 Mart 1946, Cuma

Sabah bir çarşıya öteberi almak için gittim. Kulübe. Gece Halkevi'ne gittim.

23 Mart 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklar ile beraber bizde. Fevzi'den Washington'dan mektup.

24 Mart 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerime çocuklarıyla bizde. Gece Halkevi'ne gittik.

27 Mart 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Kulübe. Ilgazlılar geldi, görüştük. İşlerinin bir kısmı hal-
ledilecek.

Doktorlar geldi, elimi iyi buldular. Akşam üzeri biraz çıktım. Kar yağıyor.

28 Mart 1946, Perşembe

Meclis'e. Çarşıya. Kulübe. İkinci üzeri Çankaya'ya gittim. Gece 1'e kadar kaldım. Kar yağıyor.

29 Mart 1946, Cuma

Sabah çıkmadım. Kulübe. Gece Çankaya'ya çağrıldım. 24'e kadar kaldık. Yukarıya çıkarken patinaj yaptık, döndük. Aşağıdaki yoldan gidebildik. Kar yağıyor.

30 Mart 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Bugün Cenova ve Londra heyetleri hareket edebildi.

31 Mart 1946, Pazar

Bugün çıkmadım. Gece kızların kocaları ve Nermin ile Halkevi'ne gittik. 2'ye on kala eve girebildim. Genelde hakikaten muvaffak oldular.

1 Nisan 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece 21'de Halkevi'nde sanatkarlar gecesinde. Cumhurbaşkanı da teşrif buyurdular. 1'de yatağa girebildim.

3 Nisan 1946, Çarşamba

Meclis'e. Meclis bugün çalışmalara başladı. Arkadaşlar geldi, görüşüyoruz. Kulübe.

6 Nisan 1946, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Amerikalıları kabul. Öğleden sonra Çankaya'daki çaya. Amerikalılar İstanbul'a gitti. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21'e kadar kaldı.

8 Nisan 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Fevzi Renda'ya uzun mektup yazdım.

9 Nisan 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda bulundum. Hasan Saka iyi konuşmadı. Saffet Arıkan ilk seçimde 312'de 189 oy alarak [Grup] başkan vekili oldu. Feridun Fikri Düşünsel 76 oy aldı.

14 Nisan 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşama doğru kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 21'e kadar kaldılar.

16 Nisan 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Prof. Dr. Molesin'i [?] getirdim. Sıkı perhiz, bir hafta için, dedi. Gece yukarıda.

20 Nisan 1946, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Yedek Subay Okulu'nda. Gece Çankaya'da. Ahmet Emin Yalman'ın Parti hakkındaki makalesi.

23 Nisan 1946, Salı

Bayram. Evde. Torun ve yeğenlerimi yemekte bulundurdum. Çocuklar geldi, şeker verildi. Kulübe.

25 Nisan 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Akşam 20.30'da Çankaya'ya. Parti kurultayını davet. Belediye ve gerekirse Meclis seçimini yapmak.

26 Nisan 1946, Cuma

Meclis'e. Parti grubunda. Meclis'e bir ara Cumhurbaşkanı da geldiler. Biraz kulübe.

28 Nisan 1946, Pazar

Sabah biraz Saadet ile dolaştık. Akşam Çankaya'ya. Celâl Bey'in Şef'i ziyareti. Garip ifadeler, gazetede.

29 Nisan 1946, Pazartesi

Meclis'e. Bütün gün meşgul olduk. Belediyeler Kanunu tadilleri çıktı. İnönü sabah da akşam da uğradı. Saat 21'de doğru eve geldim.

30 Nisan 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Geç çıktık. Biraz kulübe uğradım. Gece yemeğini Çankaya'da yedik. Mızıka dinledik.

2 Mayıs 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. 20.30'da Çankaya'ya. Saat 22'de istasyonda Cumhurbaşkanı'nı teşyi ettik.

3 Mayıs 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Başyaver ile Eskişehir'den görüştüm.

4 Mayıs 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Nezihe çocuklarıyla bizde. Kütahya'dan başyaver ile görüştüm.

5 Mayıs 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Nerimeler bizde. Afyon'dan başyaver ile görüştüm. At yarışlarına gittim. Kulübe de uğradım.

6 Mayıs 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Telefonla Konya'dan görüştüm.

7 Mayıs 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda. Uzun sürdü. Öğleyin Niğde'den ve akşam Boğazköy'den görüştük. Kulübe.

8 Mayıs 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Kayseri'den görüştük. Bu gece gelecekler. Bugün Meclis'te Amerikaya ait kanunlar geçti. 22.15'te avdet ettiler. Yavuz Abadan'ın nikahı.

9 Mayıs 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Şemsettin Günaltay'ın kızının nikahında bulundum. Cumhurbaşkanı kulübe geldiler. Beraber Çankaya'ya gittik. Vekiller ve Grup reis vekilleri hazır bulundular. 12'de ayrıldık.

10 Mayıs 1946, Cuma

Sabah 9'da Meclis'e. Hakkı Bey ile Neyyire sabah geldiler, veda ettim. Kurultay saat onda açıldı. Değişmez Genel Başkan'ın nutku fevkalade. Merasimden sonra başkanlık ettim. Yarın saat 10'da toplanmak üzere birinci birleşime son verildi.

Kulübe. Gar gazinosuna.

11 Mayıs 1946, Cumartesi

Meclis'e. Büyük Kurultay'a başkanlık ettim ve kapadım. Tek dereceli seçim taraflıyız. 22'nci madde de kalktı. Şimdi Seçim Kanunu'nu bekliyoruz. Bakalım ne vakit seçime gideceğiz?

12 Mayıs 1946, Pazar

Sabah Nezihe'ye kadar gittim. Çocukları, Sırrı Bey'i alarak çiftliğe kadar gittik. Yürüdüm ve Sırrı ile konuştum. At yarışlarına. Cumhurbaşkanı da geldi.

14 Mayıs 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubundan geç çıktık. Doğru eve.

15 Mayıs 1946, Çarşamba

Meclis'e. Sabah Hava Şehitleri ihtifalinde [anma töreninde] bulundum. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis ve Parti grubunda. Parti'den 22.30 çıktık. Doğru Çankaya'ya. Meclis reis vekilleri, Parti Grubu reis vekilleri ve genel sekreter ile Rana Bey var idik.

16 Mayıs 1946, Perşembe

Meclis'e. Sabah 12'de kulübe, Cumhurbaşkanı geldi, epeyce oturdu. 1.30'da ayrıldı.

Öğleden sonra Rana Bey'i gördüm. Ev hakkındaki kararımı söyledim. Akil'in de bir mektubunu aldım.

17 Mayıs 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Geç vakit Sırrı'dan, Paris'ten telgraf.

18 Mayıs 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. İngiliz ambassador'unu [elçisini] kabul ettim. Saydam'ın evini tekrar Kızılay'a iade için müracaat ettim. Muamele bitti. Rana Bey'e Akil'in evini gösterdim. İkinci Saadet, Nerime, Nezihe, Nihal de gidip gördüler. Kalo-rifer olursa iyi olacak.

19 Mayıs 1946, Pazar

Sabah çok erken kalktım. Gayet güzel bir yağmur. Anıtkabir'e. Halkevi'ne. Radyoevine. Meclis'e ve eve. Biraz uyudum. Stadyumda sportif hareketler yapı-lamadı. Kulübe.

20 Mayıs 1946, Pazartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Halit ve Latif Beylerle Akil Ergüven'in evini gördük. Kabil-i ıslah buldular. Saydam'ınki üzerindeki intifa [faydalanma] hakkımı ret ve iade ettim. Atıf Bey belki de bilvasıta [dolaylı olarak] iyilik etti.

Gece Çankaya'da.

21 Mayıs 1946, Salı

Sabah doğru stadyuma. Cumhurbaşkanı da geldi. Hava yağmurlu olmasına rağmen geçit resmi ve gösteriler iyi oldu. Meclis'e. Gece 21'de Dil Tarih Fakül-tesi'nde, *Yunus Emre*'de. Gençler iyi çalışmışlar.

22 Mayıs 1946, Çarşamba

Meclis'e. Kulübe. Cumhurbaşkanı da kulübe geldi. Bayur'un sözlü sorusuna Adalet bakanı Mümtaz Ökmen cevap verdi. 20.30'da kulüpten ayrıldı. 22'de Erzurum için teşyi ettik.

25 Mayıs 1946, Cumartesi

Sabah Kliper tayyaresiyle Ankara üzerinde yarım saatlik bir gezinti. Meclis'e. Öğleden sonra 15.30'da *Yunus Emre Oratoryosu*'na. Nermin ve Müzehher ile gittik. Çocuklar beğendiler.

26 Mayıs 1946, Pazar

Sabah 8.25'te Kavaklıdere Postahane'sindeki sandığa gidip reylerimizi sunduk. Kulübe.

27 Mayıs 1946, Pazartesi

Sabah Meclis'e. 10'da Başbakan, İçişleri ve Dışişleri bakanları ile toplandık. Ge-len telgrafi okuduk. Cuma günü birinci görüşme olacaktır ümidindeyim. Kulübe.

28 Mayıs 1946, Salı

Meclis'e. Parti grubunda görüşülecek mesele olmadığından açılıp kapandı.

30 Mayıs 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Saat 20.30'da 3 No.lu vagonla hareket ettik. Gece uyuyamadım, yalnız uzandım.

31 Mayıs 1946, Cuma

Sabah trende. Tam 12'de Pendik'te. Pendik'ten 12.13 treniyle Erenköy'e. Evi iyi buldum. Ankara ile görüştüm. Seçim tasarısının birinci görüşmesi bitti. Konuşma uzun sürdü.

1 Haziran 1946, Cumartesi

14.15'te İstanbul'dan hareket. Yolda Ergun Erman yanımda. Başka kimse yok. İstanbul gazetelerini okudum. Dün Meclis'te yalnız Seçim Kanunu görüşüldü. Yolculuğumuz iyi geçti.

2 Haziran 1946, Pazar

Sabah 8.45'te Ankara'ya geldim. Gazeteleri okudum. Müzakereleri tamamen takip ettim. Evde bahçenin temizlenmesine başlandı. At yarışlarına. Kulübe. Saat gece yarısından 40 dakika sonra Cumhurbaşkanı geldi. İstasyonda bulundum.

3 Haziran 1946, Pazartesi

Meclis'e. Kulübe. Gece Çankaya'ya. 1'e çeyrek kala ayrıldık. Yenileme kararını 12 Çarşamba günü vermeyi düşünüyoruz. Nezihe'nin parasını gönderdim.

4 Haziran 1946, Salı

Meclis'e. Kulübe. Parti grubunda komisyonun mazbatasını okundu ve başka iş olmadığından kapandı.

5 Haziran 1946, Çarşamba

Meclis'e. Seçim Kanunu'nun ikinci görüşülmesi bitti. Kanunu takdim ettim. İmza edildi ve Başbakanlık matbaasına yetiştirildi. Yarın yayılacak. Kulübe.

6 Haziran 1946, Perşembe

Meclis'e. Kulübe. Nerime'ye biraz uğradım.

7 Haziran 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Sabah Cumhurbaşkanı da teşrif buyurdular. Fakat Recep Peker geldi, görüşemedik. Sabah eve Coşkun geldi. 100 bin ton tuz meselesi.

8 Haziran 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Çankaya'ya. 1.30'a kadar kaldık. Suareye gitmeyenlerden, ben Fikret Silay ve N. Aksoy var idik.

10 Haziran 1946, Pazartesi

Meclis'e. Seçimin yenilenmesine karar verildi. 20.15'e kadar Üniversite Kanunu müzakere edildi. Tümü bitmedi. Yarın toplanacağız. Cumhurbaşkanı da geç vakit geldi. 20.30'a kadar kaldı.

11 Haziran 1946, Salı

Meclis'e. Saat 20.15'e kadar Meclis sürdü. Cumhurbaşkanı da 18.30'da geldiler, 21'e kadar kaldılar. Üniversite Kanunu'nun 14'üncü maddesindeki Danıştay fıkrası üzerinde 1 buçuk saat konuşuldu, halledilemedi.

12 Haziran 1946, Çarşamba

Meclis'e. Üniversite Kanunu görüşmeleri ancak tamamlandı. Cumhurbaşkanı da geldi. Saat 20.30'da görüşmeler bitti.

13 Haziran 1946, Perşembe

Sabah Erenköy ile görüştüm. İyidirler. Saat 20.20'ye kadar kanunların görüşülmesi. Cumhurbaşkanı da geldiler. 19.45'te gittiler. Üniversite [Kanunu] bugün oya arz edildi.

14 Haziran 1946, Cuma

Meclis'te mütebaki altı kanunu ben çıkardım. Meclis 18'e doğru görüşmelerini bitirdi. 5.8.946 Pazartesi yeni Meclis toplanacak. Bir iki söz ile arkadaşlarıma teşekkür ettim ve birleşimi kapadım. Çankaya'ya çağırıldım. Nafi Kansu yanında idi. Cemil Cahit ve Asım Gündüz. I'de ayrıldık.

15 Haziran 1946, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Yerlerine gidecek arkadaşlara veda. Öğlen üzeri uzandım, fakat uyuyamadım. Eve erken geldim.

16 Haziran 1946, Pazar

Babamın ölümünün yıldönümü. Sabah mezarlığa. Öğleden sonra at yarışlarına. Biraz kulübe ve Çankaya'ya. 12.15'te ayrıldık.

17 Haziran 1946, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Üniversiteliler heyeti geldi, kabul ettim. Eve yemeğe geç gelebildim. Fevzi'ye mektup ve para gönderdim, 40 dolar.

18 Haziran 1946, Salı

Meclis'e. Kulübe. İffet, Nerime, Nihal geldiler. Sıdika rahatsız, ona uğradım.

19 Haziran 1946, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Kulübe. 20.30'da Çankaya'ya çağrıldık. Başbakan, İçişleri, Dışişleri, Eğitim bakanları, Peker ve Arıkan. Ali Kılıç'ın mektubu ve istifası. Demokratların beyannamesi.

20 Haziran 1946, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra 16.30'da çaya Çankaya'ya. 20.20'de Çankaya'ya, resmî ziyafete. Lübnan cumhurbaşkanı Beşare El-Huri'nin yanında. Başbakan, Millî Savunma bakanı.

21 Haziran 1946, Cuma

Meclis'e. Kulübe. Emin Sazak ile Fuat Köprülü Çankırı'ya gittiler.

22 Haziran 1946, Cumartesi

Meclis'e. Kulübe. Fevzi'den hastaneden uzun mektup.

23 Haziran 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Cumhurbaşkanı öğlene doğru geldiler. Sonra Başbakan ve Saka da geldi. Konuşuldu. Resmî ziyafetteki yer meselesine çok sıkıldı ve protokole çıktı. Protokolü değiştirmeye kimsenin hakkı yok, dedi. Yarışlara davet etti. Yarışa gittim. Misafirin teşyiinde de bulunmamı istedi ve protokolün hatasını kendisi fiilen tashih buyurdu. İstanbul için izin aldım.

24 Haziran 1946, Pazartesi

Sabah Meclis'e. Kulübe. Biraz da eve uğradım.

25 Haziran 1946, Salı

Meclis'e. Kulübe. Nerime geldi. Evlenecek Ayşe'ye yardım olarak 100 lira verdim.

26 Haziran 1946, Çarşamba

Kulübe. Sabah Erenköy ile görüştüm. Saadet daha iyi olduğunu söyledi. Meclis'e gittim. Kâğıtlarımı temizliyorum.

27 Haziran 1946, Perşembe

Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Ağralı geldi, görüştük. Mareşal karşı listede müstakil aday olacak.

28 Haziran 1946, Cuma

Meclis'e. 19'da Çankaya'ya. 1'de ayrıldık.

30 Haziran 1946, Pazar

Sabah biraz çıktım. Sıdka'ya kadar gittim. Metin daha iyi. 15.20'de Ankara'dan hareket. Yolumuz teehhürsüz [gecikmesiz] iyi gidiyor.

1 Temmuz 1946, Pazartesi

Sabah 8.45'te Haydarpaşa'ya geldik. İstasyonda Asım Tınaztepe'yi gördüm. Teşekkür ettim. Rahatsız oldu. Ben kimseye haber vermedim. Gündüz uyuyamadım. Bugünü yorgun geçirdim.

2 Temmuz 1946, Salı

Erenköy'deki evdeyim. Bugün daha ziyade istirahat ettim. Akşam üzeri İrfan Ferit, Halit Bayrak ve Sabit Beyler geldi, görüştük. Aile doktorum sabah geldi, iyi buldu.

3 Temmuz 1946, Çarşamba

Erenköy'deyim. Süleyman Sami, Hasbi geldiler, görüştüm. Hasbi hiçbir şey bilmediğini söyledi. Dışarıya çıkmadım.

4 Temmuz 1946, Perşembe

Erenköy'de. Ziya Akif Orbay geldi. Yahya Atagil'e meselesini anlattım. Malumat verecek. Tam zamanında hareket ettik. Kırdar ve Bayrak ile garda görüştük. Yolculuğumuz iyi geçti.

5 Temmuz 1946, Cuma

Sabah zamanında geldik. Meclis'e uğradım. Öğlen üzeri Cumhurbaşkanı eve geldi. Biraz oturdu. Marmara'ya gittik. Öğlen yemeğini Çankaya'da yedik. Akşam yemeğini de orada yedik. Tespit ettikleri listeyi okudular. Çok arkadaş açıkta kaldı. Sıkılmamak imkânı yok.

6 Temmuz 1946, Cumartesi

Meclis'e. Biraz kulübe. Altıda Çankaya'ya çağrıldım. Mümtaz, Sılay da çağrıldı. Sonra Hilmi Uran ve Başbakan da geldi. Yemekte ve yemekten sonra hep konuşuldu. Celâl Bayar, Hilmi Uran'a şikâyet etti.

8 Temmuz 1946, Pazartesi

Sabah biraz Sıdık'a uğradım. Metin bir kriz geçirdi. Necdet İstanbul'dan geldi. Çocuk iyi değil. Bugün penisilin yapmaya karar vermişler. Öğleden sonra koma hâlinde. Meclis'e kadar gittim. Arz ettim. Bir emirleri yokmuş. 6.10, 9.10, 12.10 ve her üç saatte bir penisilin. Saydam'ın ölüm günü.

9 Temmuz 1946, Salı

Sabah 5.10'da evden çıktım. 9.10'da Çankırı'da. Tüney'e kadar yol iyi. Ondan sonrasellerden çok harap olmuş. 15'te Çankırı'dan hareket. 16'da Kurşunlu'ya geldim. Orada istasyonda görüştüm. Atkaracalar'a ve 20.40'ta Çerkeş'e geldim. Çok yoruldum. Kinin ve gece Belegiraldım. Neyyire gelmiş. Hasta. Aynı vaziyette.

Muttalip, Tandoğan'ın intiharını söyledi. Son günlerde asabi. Üzüldüm. Hilmi Bey'e ve Tandoğan ailesine telgraflar verdim.

10 Temmuz 1946, Çarşamba

Sabah Çerkeş'e çıktım. Çarşıda az, fakat belediye salonunda iyi konuştum. Çerkeş'ten 16.30 hareket ettik. Akşam üzeri Eskipazar'a. Mustafa Işık ve Zeyneloğlu da beraber. Biraz revir misafirhanesinde kaldık.

11 Temmuz 1946, Perşembe

Eskipazar'da. Sabah pazaryerine gittik. Mektepte toplandık. Demokrat Parti başkanı Kâzım Arar ve milletvekilliği hesabı. Atkaracalar'da. Konuştum. Kurşunlu'da biraz durduk. 2'de Çankırı'ya geldik.

12 Temmuz 1946, Cuma

Sabah 10.30 Çankırı'dan Ilgaz'a. 1.15'te Ilgaz'da. Hemşerilerimle konuştum. Konuşmayı bitirdikten sonra belediye başkanının evine giderken kaymakam, Metin'in ölümünü haber verdi. Oto ile Ankara'ya gelmeye karar verdim. 16'da Ilgaz'dan 18.30 Çankırı'ya. 19'da Çankırı'dan 23.20'de Ankara'ya geldim. Doğru hemşireme. Metin'in yüzünü son defa gördüm.

13 Temmuz 1946, Cumartesi

Cenaze namazını Hacı Bayram'da kıldık. Mezarlığa gittim. Millî Şef yaverini gönderdi. Ömer İnönü de geldi. Doktor Zeki Hakkı, Hanımefendi ve İnönü Ailesi çelenk gönderdi. Teşekkür için yukarıya gitmek üzere aradığım sırada kendileri geldi. Bir saat kadar kaldı. Taziyelerini söyledi. Beyannamesini gönderdi. Okudum. Çok güzel yazılmış.

14 Temmuz 1946, Pazar

Sabah evden çıkmadım. Taziye için birçok arkadaşım geldi. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı da geldi. Biraz oturdu. Akşam yemeğe gelirsin, dedi. Gece Çankaya'da. 2.15'e kadar kaldık. Bugün biraz eve baktım.

15 Temmuz 1946, Pazartesi

Sabah biraz çıktım. Meclis'e kadar gittim. Saçlarımı düzelttim. Öğleden sonra biraz kulübe kadar uğrayarak Öztrak'ı aldım.

17 Temmuz 1946, Çarşamba

Sabah Sıdık'aya. Meclis'e. İsviçre ve Rusya sefirlerini kabul ettim. Hüseyin Rağıp Baydur'u Ankara Palas'ta ziyaret ettim. Suriye sefiri, son Halep valisi Halep'te bıraktığım iyi namdan bahsetti. Şimdiye kadar öksürmeden gayet güzel sesli bir nutuk söyledim.

18 Temmuz 1946, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğlen üzeri Parti listesi okundu. 150 arkadaş yok. Çok sıklıdım. Hem çok sağlam arkadaşlar mahallerinin [seçim bölgelerinin] ısrarına loda edilmek zaruretinde kalındı.

19 Temmuz 1946, Cuma

Sabah Meclis'e ve öteberi almak için çarşıya. 19'da evden yukarıya çağrıldım. Sonra kalabalık geldi. 1.15'te ayrıldık. Saka, Uran.

20 Temmuz 1946, Cumartesi

Bugün hiç çıkmadım. Evde gazete vesaire okudum. Çankırı'dan Parti başkannından telgraf. Çankırlı Derelioğlu'nun işi.

21 Temmuz 1946, Pazar

Bugün 8.10'da sandık başına gittik ve oylarımızı attık. Gece yarısına kadar memlekette seçim dolayısıyla bir vaka ve hareket olmadı. Büyük bir imtihan geçirdik.

22 Temmuz 1946, Pazartesi

Sabaha kadar rahat edemedim. Sabah erkenden Çankırı'dan malumat aldım. Kurşunlu hariç en çok oy ile başta geliyorum. Listemizin kazanması kati deniyor. Öğleden sonra haber geldi. 43.050 oy ile başta geliyorum. Yukarıya gittim. Ankara'dan emin oldum. Sonra arkadaşlar geldi.

23 Temmuz 1946, Salı

Meclis'e uğradım. Biraz da kulübe. İzmir ve Manisa'yı kazandık. Ankara gece ilan etti. İnönü 149.981... Planları büyük. Bizi Ankara'da vurup başsız bırakmak. Allah onları muvaffak etmesin. Kulübe. Cumhurbaşkanı da geldi. 22.30'a kadar kaldı.

24 Temmuz 1946, Çarşamba

Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Gece Cumhurbaşkanı'nın millette beyannamesi.

25 Temmuz 1946, Perşembe

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Gazetelerde beyannameyi okudum. İzmir'de miting. Hilmi Uran'a sordum. Yedide başlamış. Hadisesiz dağıldılar. Vali vazifesini bilir görünmüyor.

26 Temmuz 1946, Cuma

Sabah Meclis'e. Akşam üzeri biraz kulübe. Arkadaşlar sinirli. Hilmi Bey'in hükümet hakkındaki kanaatleri.

27 Temmuz 1946, Cumartesi

Hilmi ve Cebesoy Meclis'e geldiler. Kalabalık var idi, görüşemedik. Hilmi oğlu Fatin'i de getirdi. Öğleden sonra eve geldi. Adana meselesini ve kanaatini söyledi. Yukarıdan izin istedim. Gittim. Görüş ve Hilmi Bey'in söylediklerini anlattım. Hilmi geldi, ben ayrıldım. 22.30'da tekrar çağrıldım. Başvekil ve Hilmi orada. Başvekil, Hariciye müstesna bütün arkadaşlarıyla çekilmeyi muvafık buluyor. Ben özrümü, gözlerimin vaziyetini söyledim. Doğru buldular ve bana tekliften sarfınazar ettiler.

28 Temmuz 1946, Pazar

Sabah evde. Cebesoy eve geldi. Öğlene kadar kütüphanede oturduk. Müteessir gördüm. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Yarın Mareşal geliyor. Büyük bir istikbal yapacaklarmış.

29 Temmuz 1946, Pazartesi

Sabah misafirlerim vardı. Geç çıktım. Meclis'e. Sonra Müzehher ve öğleden sonra da Nafu's'a. Çarşıya. Hacı Ziya'ya. Biraz Ramazaniyelik. *İzmir* ve *Yeni Türkiye* gazeteleri Kızılay'ı ve beni konu ediyor.

30 Temmuz 1946, Salı

Meclis'e. Öğleden sonra çıkmadım. Bugün İstanbul'da çıkan *Yeni Türkiye* "Umuyoruz" başlığı altında yine Kızılay'ın hediyesini yazıyor.

31 Temmuz 1946, Çarşamba

Meclis'e. Bugün *Ulus*'un 2'nci sahifesinde bir açıklama ile Kızılay keyfiyetin hakikatini ve Kızılay'ın değil, benim hediye yaptığımı yazıyor. *İzmir* tavrini [açıklamasını] yazmak istemiyormuş. *Yeni Türkiye* yazıyor imiş.

1 Ağustos 1946, Perşembe

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra yukarıya gittim. Hep çekilmek kararı. Meclis başkanlığına Kâzım Karabekir'in seçilmesi düşünülüyor. Saadet'e biraz anlattım. Evvela soğukkanlılıkla aldı. Yalnız eve henüz nakledilmediği için biraz ondan sıkıldı. Gece tekrar yukarıda. Karabekir bu sabah geliyor. Bir de onunla doğrudan doğruya görüşecek, bakalım hangisini tercih edecek?

2 Ağustos 1946, Cuma

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra İrfan Ferit geldi. Çok sıkılmış gördüm. Beraberce kulübe gittik. Yukarıya çağrıldım. Başvekâlet için tekrar etti. Hükümet kuramıyoruz dedi. Karabekir, Günaltay diğerleri gibi beni tavsiye etmişler. Hasan [Saka] Bey'i çağırıldı. Belki onda karar kıldı.

3 Ağustos 1946, Cumartesi

Sabah Parti'ye. Seçimde bana oy vermemelerini koridorda söylediğimi kürsüde de söyledim. Arkadaşlar alkışladılar. Feragat ve vazife hissime mutahhir [temiz] ve çok hürmetkâr bulundular. Bir kısım tanıdığımız "Çok üstünsünüz, daima eliniz öpülecek bir zatsınız" dediler. Karabekir'in hemen yanına gittim, tebrik ettim. Emrinde olduğumu söyledim. Başbakan'ın odasına çıktık. Şüphesi olan bazı notlarını beraber hallettik.

Akşam üzeri Mehhibe Hanım geldi. Mustarip ve müteessir idi. Saadet onu her vakitki gibi karşıladı. İrfan Karasar çok meysus oldu. Evrakını bizzat eve getirmiş. Saadet'in yanında ağlamış. Benden sonra özür diledi. İdarecilerden Halit ve Mutalip kazandılar. İrfan 1'inci balotajdan 160 oy aldığı hâlde 2'ncisinden 64 aldı.

4 Ağustos 1946, Pazar

Sabah biraz Adivar ile görüştüm. Öğleden 14'te yukarıya çağırıldım. Hamdolsun tamamen Başvekâlet meselesinde kani olduğunu söylediler. İtirazımı tamamen haklı buldular.

5 Ağustos 1946, Pazartesi

Meclis 14'te açıldı. Seçimler yapıldı. İnönü 388, Çakmak 59, Tengirşenk 2. 2 de müstenkif [çekimser]. İnönü çok alkışlandı. Meclis Başkanlığı'na onlar Tengirşenk'i gösterdiler, 59 oy aldı. 384 Karabekir. Tebrikten sonra doğru eve geldim. Pek çok terledim. Gece yarın için Peker kendisini görmemi söyledi. Rana Bey'le görüştüm.

6 Ağustos 1946, Salı

Bugün sabah Meclis'e ve sonra çarşıya. Peker düşündüğü kabine hakkındaki fikirlerimi sordu, cevapladım. Devlet Bakanlığı için ısrar etti. Vaziyetimi bildiğini söyledi. İstanbul'a gidip doktorumu göreceğimi söyledim.

Nezihe'ye telefon ettim. Sordu. "Muvafık" dedi ve "mektup da postadadır" dedi. Eve geldim. Rana geldi, görüştük. İrfan Karasar da geldi, görüştük. Asabi olmamasını söyledim.

7 Ağustos 1946, Çarşamba

Öğleden sonra çıktım. Meclis'e, Parti Grubu'na gittim. İftardan evvel geldim.

8 Ağustos 1946, Perşembe

Bugün çıkmadım. Rüştü Bey geldi. Sofra takımlarını teslim aldı. Bayındırlık ve Sağlık bakanları geldi.

10 Ağustos 1946, Cumartesi

Bugün de çıkmadım. Rüştü Bey geldi, veda etti. Adam gözyaşlarını tutamadı. Celâl Sait [Siren] geldi, uzun konuştuk. Nahid, Mustafa, Nihal, İffet, gece Reşad, Nermin, Nihal, Ferit geldiler. Yarın sandalyeleri vereceğim. Erenköy ile görüştüm. Kızlar mektup yazmamışlar. Yarın yazıp Oğuz ile gönderecekler.

11 Ağustos 1946, Pazar

Bugün sabah iskemleleri verdim. Necdet ile biraz eve kadar gittim. Çalışıyorlar. Zamanında bitirmek istiyorlar.

Necmettin Sahir Silan geldi, gitti. Kemal Bey Manisalı geldi. Sabah gelenler beni bulamadı. Yukarıki evde idim.

12 Ağustos 1946, Pazartesi

Meclis'e. Sabah çıktım. Çarşıya kadar gittim. Öğleden sonra Meclis'e. Komisyonların seçimi yapıldı.

13 Ağustos 1946, Salı

Meclis'e uğradım. Öğleden sonra Parti Grubu'nda. Geç vakte kadar görüşme devam etti. Program kabul edildi ve kabineye güvenoyu verildi. Pazar günü için biletlerimi aldım. İstanbul'dan da Çarşamba'ya alınmasını söyledim.

14 Ağustos 1946, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e. Program okundu. Tartışma ve görüşmeler oldu. İftara geldim ve tekrar döndüm. 21.15'te görüşme bitti ve 53 kırmızıya karşı 378 ile kabineye güvenoyu verildi.

15 Ağustos 1946, Perşembe

Sabah çıkmadım. Sıdika İstanbul'dan geldi. Saadet, İffet ile gitti. Gördüler. Karı koca çok kederli. Sabah İstanbul için müsaade istedim. 16'da çağrıldım. Fakat konuşmadan Başbakan geldiği için ayrıldım. Rana'nın işini söyledim, "Çok münasip" dediler. Devlet Bakanlığı için pek taraftar görmedim. "Gelince görüşürüz" dediler.

16 Ağustos 1946, Cuma

Sabah biraz eve gittim. İlerliyor. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis reisine, Parti Grubu reis vekiline izin için söyledim. Eve geldim. Kuran okudum. Gece Nahid, Mustafa, Talip, Sıdika, Nafu, İffet ve Nermin geldiler.

17 Ağustos 1946, Cumartesi

Bugün hiç çıkmadım. Rana Tarhan geldi. Başbakan'ı görmüş. Bana da Başbakan telefon etti. Yarın gideceğimi söyledim. Kendisini Cumartesi göreceğimi ümit ediyorum.

18 Ağustos 1946, Pazar

Evden çıkmadım. Yalnız sabahleyin Saadet ile yeni eve kadar gittik. Beğendi. 20 treniyle İstanbul'a hareket.

19 Ağustos 1946, Pazartesi

Gece yolculuk iyi geçti. Zamanında Haydarpaşa'ya geldik. Rüştü ve Akil Beyler orada idi.

Erenköy'de. Çocukları, hasseten [özellikle] Nezihe ve Nerime'yi zayıf buldum. Prof. Naci geldi, görüştük. Yarın gece gelecek. Kira ile de uzun görüştük. O da Çarşamba'ya sorduğuma cevap verecek. Eve öteberi aldım.

20 Ağustos 1946, Salı

Dişariya çıkmadım. Bütün gün evde oturdum. Oruçlu. 19'da içim bulandı. Gece Naci Rodan ve Dişçi Adnan geldiler. Sabah Prof. Ekrem Şerif Egeli geldi. Bir saat kadar konuştuk. Prof. Bengisu gece geldi, muayene etti. Eskisi gibi buldu. Sağ biraz yumuşak dedi.

21 Ağustos 1946, Çarşamba

Bugün seferiyim. Dışarıya çıkmadım. Zamanında evden hareket. Haydarpaşa'da 7 dakika gecikme. Bostancı'da da. Pendik'te Hasbi ve Abdullah'ı gördüm. Yolda belki gecikmeyi önleriz.

22 Ağustos 1946, Perşembe

Sabah 10.30'da Ankara'ya geldim. İstasyonda Halit Bayrak ve diğerleri hazır. Rana Bey'le eve geldik. Teli yeni eve teslim ettim. Geldiğimi yukarıya arz ettim. 17'de çağrıldım. Biraz oturdum. Gözümün durumunu anlattım. Devlet Bakanlığı'nı sarih [açık] sordum. Faideli olacağına kani. Recep Bey'le yarın veya öbür gün görüşeceğim. Rana Bey'e Cumhurbaşkanının söylediğini söyledim.

23 Ağustos 1946, Cuma

Meclis'e. Eve. Çarşıya kadar da gittim. Meclis'ten gelince uyudum. Biraz kendime geldim. Vefa Bey iftara geldi, görüştük. Arife günü gidecek, 25'inde gelecek.

24 Ağustos 1946, Cumartesi

Sabah Vedid Bey telefon etti. Öğleden evvel görüşeceklerini zannederim dedi. Nermin ile eve kadar gittik. Avdette otoyu hazır bulduk. Gittim, gördüm. Epeyce konuştuk. Oradan Meclis'e gittim. Hilmi Bey'i, başkan vekillerini, H. Bayrak'ı gördüm. Hüseyin Ragıp Baydur'a gittim. Eylül'ün 2'nci Pazartesi bir yük uçağı ile Konya'ya gidecekler.

26 Ağustos 1946, Pazartesi

Meclis'te uzun tartışmalar. Gece yarısından sonra 2.40'ta bitti. Bütün umumi mazbatalar geçti.

27 Ağustos 1946, Salı

Evden yalnız saat altıda çıktım. Yukarıya giderek defteri imzaladım. Vefa, Mustafa ve Nahid İstanbul'a gittiler. Erenköy ile görüştüm. Hepsisi iyi imişler.

28 Ağustos 1946, Çarşamba

Bayram. Sıdık'a gittim. Yetişemedim. Kabristana gitmişlerdi. Bekledim. 12.30'da çıktım. Kulübe gittim. 6'da yukarıya çağrıldım. Erken ayrıldık. Birçok telgraf ve kart.

29 Ağustos 1946, Perşembe

Sabah Ferit ile kabristana gittik. Sıdık, Talip tekrar orada. Fevzi'nin uzun mektubuna uzun cevap verdim. 15'te Cumhurbaşkanı, Ömer İnönü ile geldiler. Ömer elimi öptü, veda etti. Gece Dr. Zeki Hakkı geldi, biraz konuştuk. Sıhhatimden müsterih oldum.

30 Ağustos 1946, Cuma

Sabah Rana Tarhan ile köşke, defteri imzaladık. Genelkurmay Başkanı'na gittik. Sonra evden çıkmadım.

31 Ağustos 1946, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Evde oturdum. Nermin, İffet geldiler. Hüseyin Ragıp Baydur yemeğe geldi. Yukarıdan aradıkları için 14.15'te gitti. Pazartesi sabah onda gideceklermiş. Ömer İnönü baklava gönderdi.

1 Eylül 1946, Pazar

Sabah seçime gittim. İştirak az görünüyor. Sonra çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Biraz eve kadar gittim.

2 Eylül 1946, Pazartesi

Sabah Rana Tarhan ile hava meydanına gittik. İnönü, Bayanı ve çocuklarıyla geldiler. Ömer'i, Baydur'u teşyi ettik [uğurladık]. Öğleden sonra Meclis'e. Çoğunluk olmadığı için kanun gelecek toplantıda bir daha oya konulacak. Kulübe uğradım.

3 Eylül 1946, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Parti Grubu'na. Grup'ta görüşülecek bir şey yok idi. Biraz kulübe. Gece İffet, Nihal, Reşat ve Nermin geldiler. Fevzi'nin mektubundan, Sırrı ile görüşmesinden bahsediyor.

5 Eylül 1946, Perşembe

Çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Hakkı Bey geldi. Hakkı Akturak'ın işi oldu. Bir otomobil aldı, fakat pahalı aldı.

6 Eylül 1946, Cuma

Sabah hale kadar gidip öteberi aldım. Akşam çıkmadım. Yarın öğleden sonra Parti Grubu varmış. Hakkı Bey bugün gitti.

7 Eylül 1946, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 15'te Parti Grubu'na. 21'e kadar kaldım. Para hakkında izahat verdiler. Parti Grubu pek sıcak karşılamadı. Fakat böyle bir muameleyle lüzum olduğunu arkadaşların bir kısmı söyledi.

12 Eylül 1946, Perşembe

Saadet geldi. Yolda zararsız geldiler. Sabah Kızılay Hastanesi'nin temel atma merasiminde bulundum. Öğleden sonra çıkmadım.

13 Eylül 1946, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e. Saat 19.50'ye kadar Meclis devam etti. Yorgun olarak eve geldim.

14 Eylül 1946, Cumartesi

Esat Uras'ın kızının nikahına ve hale gittim. Öğleden sonra Saadet'i eve götürdüm. On beş günden evvel taşınmaya başlayamayız diye çok sıkıldı. Evde kaldım.

15 Eylül 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Saadet ile eve kadar gittik. Bugün evden memnun kaldı gibi göründü.

16 Eylül 1946, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e. Pek geç çıktık ve doğru eve geldim.

17 Eylül 1946, Salı

Sabah 11'de Parti grubunda. Dışişleri Bakanı'nın izahlarını dinledik. Öğleden sonra Meclis'te Matbuat Kanunu görüşmeleri. 20'de yarın sabah toplanmak üzere ayrıldık. Doğru eve geldim.

18 Eylül 1946, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Kanunların birinin müzakeresi öğleden evvel bitti. Çarşıya ve eve. Öğleden sonra Yusuf ile yeni eve kadar. Karabekir kalorifersiz ev istemiyor. Muttalip Öker'in evini tercih ediyor. Yarın 12'de Başbakan davet etti.

19 Eylül 1946, Perşembe

Sabah 11.30 Başbakanlık'a gittim. Vekiller Heyeti var idi. Tam 12'de kendisi odasına geldi. Kanunun çıktığını ve şimdi Cumhurbaşkanı'na arz edeceğini söyledi. Gözlerim için evvelce söylediklerimi tekrar ettim. Kabul etti. Yarın Meclis'te okunmadan söylenmemesini ve Cumhurbaşkanı'na yeni arkadaşlarla beraber gitmemizi istediğini söyledi. Öğleden kararnamenin çıktığını söyleyen M. Öker oldu. Vedid Uzgören de söyledi. Evde kaldım, çıkmadım.

20 Eylül 1946, Cuma

Bugün 10'da Meclis'e. Meclis 1 Kasım'a kadar tatil. Kapanmadan evvel Devlet Bakanlığı tezkeresi okundu. Arkadaşların çoğu sevindi. 12'de Çankaya'ya gittik. Teşekkür ettik. Kulübe gittim. Şoför Cemal Efendi'nin idare ettiği Maliye'nin bir otosunu tahsis ettiler.

21 Eylül 1946, Cumartesi

Sabah biraz çarşıya. Ziraat Bankası'na. Eve. Öğleden sonra Cumhurbaşkanlığı'na gidildi. Rana Bey de beraber. Oradan kulübe. Biraz kırıklığım var. Nezle oldum.

23 Eylül 1946, Pazartesi

Bugün Heyet-i Vekile'ye gittim. Allah'ın inayetiyle işe başladım. Sabah 10'dan 1'e kadar, öğleden sonra 1.30'dan 10'a kadar devam etti.

24 Eylül 1946, Salı

Devlet Başı, Cumhurbaşkanı İnönü'nün doğum günü. Sabah 10.30'da Vekiller Kurulu'na. 10'da Çankaya'da defteri imzaladık.

25 Eylül 1946, Çarşamba

Biraz Başvekâlet'e. Öğleden sonra biraz Meclis'e. Eve de uğradım. Evde iyi çalışıyorlar.

26 Eylül 1946, Perşembe

Vekiller Kurulu'nda.

27 Eylül 1946, Cuma

Sabah istasyona uğradım. Nerime, çocukları ve Hakkı Bey, Neyyire geldiler. Bugün Bakanlar Kurulu olmadı. Kulübe.

28 Eylül 1946, Cumartesi

Sabah 9.30 Bakanlar Kurulu'nda. 14'te ayrıldık. 16'da toplandık. Bana 20.15'te müsaade ettiler. Yarın dördümüz 15'te toplanacağız.

29 Eylül 1946, Pazar

Sabah biraz Meclis inşaatını gezdim. Öğleden sonra 14'te Başbakan ve Bakanlar Kurulu'nda. Saat 20.30'da dağıldı.

30 Eylül 1946, Pazartesi

Bugün toplantımız olmadı. İkinci üzeri Çankaya'ya çağrıldım. Yalnız idik. 23.20'de ayrıldım. Mızıka dinledik. Eve taşınmaya başladık.

1 Ekim 1946, Salı

Bugün öğleden sonra dördümüz toplandık. Maliye bakanının beyanatını konuştuk. Kulübe uğradım.

2 Ekim 1946, Çarşamba

Sabah biraz Başbakanlık'a uğradım. Akşam üzeri kulübe uğradım.

3 Ekim 1946, Perşembe

Sabah toplantımız var idi. 15'te Başbakan ile görüştük. Aynı kaygıdayız. Başbakan, Millî Savunma ve Maliye bakanları 22'de Balıkesir için hareket ettiler. Teşyî ettik.

5 Ekim 1946, Cumartesi

Sabah Başbakanlık'a. Saat 22'de Cumhurbaşkanı'nı Adana için teşyî ettik. İnşallah afiyetle seyahatini yapar. Kulübe.

8 Ekim 1946, Salı

Başbakanlık'taki yerime. Biraz çarşıya. Kulübe. Sırrı geldi, görüştük.

9 Ekim 1946, Çarşamba

Sabah biraz Bakanlık'a. Başbakan geldi. Biraz görüştük. Akşam üzeri kulübe. George Clark şerefine verilen çayda. Yemeğe kalmadım.

10 Ekim 1946, Perşembe

Sabah 10.30'da Bakanlar Kurulu'na. Saat 16'da Bakanlar Kurulu'na. Biraz da kulübe.

11 Ekim 1946, Cuma

Sabah 11.30 Bakanlar Kurulu'nda. Un ve zeytinyağı görüşüldü. Kulübe.

12 Ekim 1946, Cumartesi

Biraz Meclis'e ve Başbakanlık'a. Öğleden sonra biraz kulübe.

13 Ekim 1946, Pazar

Bugün sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe gittim. Cumhurbaşkanı gece geç vakit teşrif edecekler. Peker kimsenin gitmesini arzu buyurmadıklarını söyledi. 23.30 geldiler. Sıhhat ve neşe yerinde.

14 Ekim 1946, Pazartesi

Sabah öteberi almak için çarşıya ve Başbakanlık'a uğradım. Öğleden sonra Başbakan'la bir saatten fazla görüştüm. Görüşmemiz genel sekreterlik ve başbakan yardımcısı hakkında oldu. Kulüpte Hilmi ile biraz görüştüm. Halit Bayrak Karabekir'e Muttalip'in evini temin ettiğini söyledi.

15 Ekim 1946, Salı

Sabah Başbakanlık'a. Erken eve döndüm. Nezihe, Şakir ve karısı bizde idi. Evi beğenmişler. Methiye de geldi. Onlar gittikten sonra yarımdaya Cumhurbaşkanı da geldi. 1.30'a kadar kaldı. Biraz öksürüyor idi. Çok neşeli gördüm. Recep Bey gece telefon etti. Hilmi genel sekreterliği kabul etti, dedi. Bence böyle çok iyi oldu.

16 Ekim 1946, Çarşamba

Sabah biraz Başbakanlık'a. Mümtaz Ökmen'i biraz gördüm. Akşam üzeri kulübe. Saat 6'da Amerika ataşemillerini evde iffet, Nihal ve Nermin ile kabul ettim. Çay içtik.

17 Ekim 1946, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda. Rana Bey'in kararnamesini hazırladığını Mümtaz Ökmen söyledi. Bu iş hakikaten çok uzadı. Hayır ve kismet ne ise o olacak.

18 Ekim 1946, Cuma

Sabah biraz Meclis'e. Öğleden sonra Muttalip Bey'le beraber Meclis reisi konağına ve kulübe.

19 Ekim 1946, Cumartesi

Sabah biraz Bakanlık'a, Bakanlar Kurulu'na. 15'te eve gelebildim. Akşam üzeri çıkmadım. Dr. Naci Bengisu geldi. Biraz görüştük.

20 Ekim 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Nermin ve Müzehher'le at yarışlarına gittim. Kulübe uğradım.

21 Ekim 1946, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a. Çarşıya. Öğleden sonra 9'uncu Tıp Kongresi'ne gittim ve biraz kulübe uğradım.

22 Ekim 1946, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Ekrem Şerif Egeli geldi. Onu kongreye kadar götürdüm. Kulübe.

23 Ekim 1946, Çarşamba

Sabah çarşıya. Öğleden sonra kulübe. Fevzi'den dün akşam gelen mektubu Nihal getirdi. Mektup uzun. St. Louis'e gitmiş, gelmiş. İntibalarından memnun görünüyor.

24 Ekim 1946, Perşembe

Bakanlar Kurulu'na. Geç vakte kadar.

25 Ekim 1946, Cuma

Sabah biraz çarşıya. Öğleden sonra 15.30'da hususi toplantı. Bakanlar Kurulu'nda.

26 Ekim 1946, Cumartesi

Sabah Bakanlık'ta. Öğleden sonra 15.30'da Bakanalar Kurulu'na. 18'e kadar.

28 Ekim 1946, Pazartesi

Sabah biraz Başbakanlık'a kadar. Öğle yemeğinde iken Prof. Dr. Zeki Hakkı Pamir'in telefonu. Çok merak ettim. Köşke gittim. Cumhurbaşkanı bir kriz geçirdi. Bakanlar Kurulu, Tefik Sağlam ve Neşet Ömer [Dr. İrdelp] tayyare ile geldiler. Raporu verdiler. Birkaç gün istirahat kararı verdiler.

29 Ekim 1946, Salı

Merasime. Meclis Başkanı başkanlık etti. Köşke gittim. İnönü'yü gördüm. Müsterih oldum. Dr. Zeki Hakkı ile de görüştüm. İnşallah Cuma günü bizzat çıkar.

30 Ekim 1946, Çarşamba

Bugün de bayram. Çankırılılar geldi. Yapraklı'dan İsmail Rifat Dolunay yol, kaza ve ırmak köprüsü işi için geldiler. Akşam üzeri biraz kulübe çıktım.

31 Ekim 1946, Perşembe

Sabah Haluk ve Sami geldiler. 10'da Meclis'e gittim. Postaya para verdim. Seçimler yapıldı. Meclis Başkanlığı'na Kâzım Karabekir, vekilliklere Fikret [Feridun Fikri] Düşünsel, Fehmi Ataç'ı, idareci üyeliklere [Halid] Bayrak, [Muttalip] Öker, Dr. Zihni'yi [Ülgen], katipliğe Sahir Silan, Naşit Fırat, Sedat Pek, Fahri Kurtuluş. Grup başkanvekilliklerine Saffet Arkan, Şemseddin Günaltay.

1 Kasım 1946, Cuma

Sabah biraz çıktım. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis'i Cumhurbaşkanı açtı. Meclis'e gelip nutkunu söylemesi çok iyi oldu. Sonra biraz kulübe uğradım.

2 Kasım 1946, Cumartesi

Sabah 10'da Başbakanlık'ta. 10.30'da toplantıya başladık. 15'e kadar sürdü. Sonra Saadet ile Nahide'ye gittik. Ben çarşıya giderek öteberi aldım ve kulübe uğradım.

3 Kasım 1946, Pazar

Sabah Saadet'le mezarlığa. Annemin babamın mezarını ziyaret ettik. Kurbanları aldık. 2 adet 104 liraya. Akşam üzeri biraz kulübe.

4 Kasım 1946, Pazartesi

Bayram. Defteri imzaladım. Öğleden sonra kulübe. Çok yoruldu. Başım tuttu. Akşam yemeği yiyemedim.

5 Kasım 1946, Salı

Bugün sabah daha iyi kalktım. Akşam üzeri biraz kulübe. Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi, bir saat kadar konuştuk.

7 Kasım 1946, Perşembe

Sabah çıkmadım. Akşama doğru biraz Nermin'e uğradım ve kulübe. Bugün ben yok iken Cumhurbaşkanı uğradılar. Maalesef bulunamadım.

8 Kasım 1946, Cuma

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra kulübe. Sabah Merkez ve Ziraat Bankalarına uğradım.

9 Kasım 1946, Cumartesi

11'de Bakanlar Kurulu. Sabah 11'de toplandık. 14.30'a kadar devam etti. 17'de toplandık. 22.30'a kadar devam ettik. Yoruldum.

10 Kasım 1946, Pazar

Sabah 8.45 müzedeki kabrin önünde bulundum. 9'a 3 kala Cumhurbaşkanı da geldi. Kabri ziyaret ettik. Eve geldim. Akşama kadar çıkmadım. Akşam üzeri

biraz Nezihe'ye uğradım. Orada iken Cumhurbaşkanı beni çağırdı. Eve uğrayarak gittim ve hasbihal ettik. Beraber yemek yedik. 22.10'da ayrıldım.

11 Kasım 1946, Pazartesi

Sabah Başbakanlık'taki odama. Eve. Öğleden sonra Meclis'e. Seçim yaptık. Tansiyonumu ölçturdüm. Sağ 18 ve 10, sol 17 ve 18.

Hüseyin R. Baydur'a [...] Prof. M. vasıtasıyla 15 paket Missouri, 10 paket Yeni Harman, 13 paket de yüzük 2250 sigara gönderdim. 12 liraya bir Türkçeden İngilizceye A. Vahit'in lügatini taahhütlü olarak Fevzi'ye gönderdim.

12 Kasım 1946, Salı

Parti grubunda uzun görüşmeler. Hükümete sıra gelmedi. Geç vakit ayrıldık. Saadet'in kanı için Dr. Zeki Hakkı eve geldi.

13 Kasım 1946, Çarşamba

17'de toplantı. Milli Eğitim, Maliye, Bayındır. Sual takririne cevap verildi. Uzun sürdü. Başbakan istizah [gensoru] kabul karşı tarafı buna teşvik etti. Onlar taraftar görünmediler. Geç vakit bitti. 20.30'da Çankaya'ya çağırdım.

14 Kasım 1946, Perşembe

15'te Parti grubu olacak. Öğleden biraz sonra Dr. Zeki Hakkı beni görmeye geldi, görüştük. Çok tedbirli davranmak lazım. Üzülmemek imkânı yok. Grupa gittim. Altı saat sürdü ve neticede vekiller de izahat verdi ve grup 7 Eylül kararlarını tasvip etti.

15 Kasım 1946, Cuma

Meclis'e. Sabah ve öğleden sonra Ziraat Bankası'na uğradım. Vefa Bey ile 5 Aralık kuponlarını kestim. Başbakanlık'a uğradım. Rana Bey ile evde biraz görüştük. Uçak gelirse yarın erkenden kalkacaklar. Eve telefon etti. Sonra ben de görüştüm. Uçak gelmedi. Zeki Bey ile görüştüm. Yarın sabah erkenden gelip kanımı alacak.

16 Kasım 1946, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi, kan aldı. Bakalım netice nasıl olacak? Ord. Prof. Tevfik Sağlam ile Ord. Prof. Neşet Ömer İrdelp geldiler, görüştük. Ciddi ve ihtiyatlı olmak lazım.

17 Kasım 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Tayyare meydanına, Rana Bey'i teşyî ettik. Bugün bütün torunlarımı yemeğe istedim. Hep beraber yemek yedik. İkinci üzeri biraz çıktık.

18 Kasım 1946, Pazartesi

Sabah çıktım. 11'de Bakanlar Kurulu'na. 15'te çıktık. Yemekten sonra biraz çarşıya. Öteberi aldım. Kan tahlilimin raporunu aldım. Şeker 112, üre 019, asit 0057, kollestrin [kolesterol] 2,4.

19 Kasım 1946, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden Parti grubunda bulundum. Biraz da kulübe.

20 Kasım 1946, Çarşamba

Sabah biraz Bakanlık'a uğradım. Öğleden sonra Meclis'e. Sual takrirleri. [Tevfik Fikret] Sılay başkanlık etti. Sailyden [soru sorandan] sonra hükümete söz vermeden oturumu kapattı.

21 Kasım 1946, Perşembe

Sabah yalnız Saadet ile biraz dolaştık. Öğleden sonra 16'da çıktım. Başbakanlık'taki vazifeye. 17'de Bakanlar Kurulu. 21'e kadar devam etti.

22 Kasım 1946, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Bakanların konuşması. Geçen günkü soruya cevaplar. Biraz Meclis noktasından garip oldu. Karşı taraf söylendi.

23 Kasım 1946, Cumartesi

Sabah çarşıya çıktım. Öğleden sonra kulübe. 7.30'da yukarıya çağrıldım, gittim. Yemeği de orada yedik. Saraçoğlu, Ökmen, Sılay ile beraber. 12.10'a kadar kalındı. Neşeli ve sıhhatli görünüyor idi.

24 Kasım 1946, Pazar

Bugün çıkmadım. Saadet ile bahçede dolaştık. Kerim, yeğenlerim ve Cihat ile Hakkı Çivicioğlu geldiler.

25 Kasım 1946, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a, öğleden sonra Meclis'e ve biraz kulübe. Gece Talip Bey'le Sıdika geldi. 22.10'a kadar oturdular.

26 Kasım 1946, Salı

Sabah Bakanlar Kurulu'nda. Öğleden sonra çıkmadım. Başbakan İstanbul'a gitti. Salı günü sabahı dönecek. 11'de Bakanlar Kurulu olacak. İki üç gün ilaçlarıma devam edeceğim, istirahat edeceğim. Bakalım baş ağrısı ve tansiyon ne olacak.

27 Kasım 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra tıraş için Meclis'e kadar gittim ve geldim. Baş ağrısı daha az. İlaçlarıma devam ediyorum.

28 Kasım 1946, Perşembe

Bugün şehre inmedim. Bahçede biraz dolaştım. İlaçlarıma devam ediyorum. Süleyman bugün geldi.

29 Kasım 1946, Cuma

Bugün de şehre inmedim. Öğleden evvel Kavaklıdere'ye kadar gidip geldim. Bahçede de Saadet ile dolaştık. İlaçlarıma devam ediyorum.

30 Kasım 1946, Cumartesi

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra çıkmadım. Ökmen ile Bakanlık'ta görüştüm.

1 Aralık 1946, Pazar

Bugün hiç çıkmadım. Torunlarım Nermin, Müzehher bizde idiler. İlaçlarıma devam ediyorum. İki günlük kaldı. Baş ağrısı tamamen zail oldu denilemez.

2 Aralık 1946, Pazartesi

Şehre inmedim. Kavaklıdere'ye yürüdüm. Evde kaldım.

3 Aralık 1946, Salı

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Başbakan geldi. Öğleden sonra Parti grubuna ve vekiller encümenine. Sonra da biraz kulübe.

4 Aralık 1946, Çarşamba

Bugün hiç çıkmadım. İstirahat ettim. Mülkiye'ye gidemeyeceğimi müdüre telefonla söyledim. Gece ajansından sıkıyönetimin uzatılmasının kabul edildiği anlaşıldı. Gazetelerde tartışmanın tafsilatını göreceğim. Dr. Zeki Hakkı Bey'le görüştüm. Cumartesi sabahı gelecek.

5 Aralık 1946, Perşembe

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. 19'dan sonra özel bir toplantı (Salı günkü plan). 20.20'de ayrıldık.

6 Aralık 1946, Cuma

Sabah biraz yürümeye çıktım. Bugün tekrar başım fazlaca ağrıdı. Zeki Rıza Sporel'in ve Abdurrahman Münip'in tutanakları reddedildi. Abdurrahman Münip için açık oya müracaat edildi. Ben lehinde oy verdim, fakat azlıkta kaldık.

7 Aralık 1946, Cumartesi

Sabah çıktım. Çarşıya gittim. Meclis'e uğradım. Marmara'dan telefon aldım. Eve uğrayacaklarını söylediler. Eve gittim, bekledim. Uğradılar, biraz konuştuk. İkinci üzeri kulübe. Bir Krayzer [Chrysler] otomobil getirdiler.

8 Aralık 1946, Pazar

Evde. Yeğenlerim geldi. Akşam üzeri biraz çıktım. Kulübe kadar gittim.

9 Aralık 1946, Pazartesi

Sabah biraz yürüyüş yaptım. Öğleden sonra Meclis'e. Kulübe.

10 Aralık 1946, Salı

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra Parti'ye ve kulübe.

11 Aralık 1946, Çarşamba

Sabah yalnız gezinti yaptım. Öğleden sonra Meclis'e. İki katma bütçe var idi. 19.20'de Meclis'ten ayrıldık. Doğru eve gittim.

12 Aralık 1946, Perşembe

Öğleden sonra 16'da Bakanlar Kurulu'na. 21'e kadar toplantı devam etti.

13 Aralık 1946, Cuma

Öğleden evvel Bakanlık'a gittim. Akşam üzeri de biraz kulübe.

14 Aralık 1946, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Kütüphanemi düzelttim. Öğleden sonra çarşıya, öteberi aldım ve kulübe.

15 Aralık 1946, Pazar

Çocuklar bizde. Sabah bir buçuk saat kadar Meclis binasında dolaşım. Akşam üzeri kulübe.

16 Aralık 1946, Pazartesi

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra Meclis'e. Başım fazla ağrıdığı için Peker'e malumat vererek ayrıldım. Eve geldim. Rana Bey'le öğlen üzeri biraz görüştüm.

17 Aralık 1946, Salı

Parti'ye. Başım ağrıdığı için erken ayrıldım, eve geldim.

18 Aralık 1946, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz çarşıya, öteberi aldım. Ve Meclis'e. Tansiyonumu civalı [tansiyon aleti] ile ölçturdüm. Sağ 18, sol 17. Bütçe başladı. Başbakan, Maliye bakanı, Muammer [Alakant], Menderes söyledi. Başbakan tekrar çıktı ve Demokratlar Meclis'i terk ettiler. Saraçoğlu yanlarına gitti, bir şey yapamadı. Meclis ve Cumhurbaşkanlığı bütçeleri geçti. Yarın 15'te toplantı. 22.45'de ayrıldık.

19 Aralık 1946, Perşembe

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra Meclis'e. Başım yine tuttu. Bütçe konuşmaları. Cumhurbaşkanı biraz uğradı.

20 Aralık 1946, Cuma

Sabah çıkmadım. Yalnız biraz yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e. Bütçe görüşmeleri. Demokratlar toplantıya girmediler.

21 Aralık 1946, Cumartesi

Sabah Başbakanlık'a. Öğleden sonra kulübe.

22 Aralık 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Biraz kulübe. Kar yağmakta devam ediyor. Saffet ile Yaman geldiler. Yaman çok uzadı. İkisini de zayıf gördüm.

23 Aralık 1946, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e. Maliye bütçesi kabul olundu. Milli Eğitim başladı. 21'e kadar devam edildi.

24 Aralık 1946, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Milli Eğitim bütçesi. Hamdullah Suphi Tanrıöver'in nutku. Başbakan'ın cevabı. Bütçe 21.10'da bitti.

25 Aralık 1946, Çarşamba

Sabah biraz çarşıya ve bütçe görüşmelerinde bulunmak üzere Meclis'e. Öğleden sonra Bakanlık'a. Fevzi'nin mektubunu aldım ve bütçe görüşmelerinde bulunmak üzere Meclis'e. 20.15'te ayrıldım.

26 Aralık 1946, Perşembe

Sabah bütçeler konuşmalarında hazır bulunmak üzere Meclis'e ve eve.

27 Aralık 1946, Cuma

Sabah çarşıya ve Meclis'e. Öğleden sonra Akşam üzeri yukarıya çağrıldım. Saraçoğlu, Özalp ve Ali Rıza Türel de çağrıldılar.

28 Aralık 1946, Cumartesi

Sabah ve öğleden sonra pek geç vakte kadar Meclis'te kaldık. Masraf bütçeleri bitti. Kanunlar görüşüldü.

29 Aralık 1946, Pazar

Sabah çıkmadım. Çocuklar, Saffet, Yaman, Nahide ve Mustafa da yemekte idiler. Akşam üzeri Dr. Tahsin ve Methiye'yi Keçiören'e kadar götürdüm. Biraz hava aldım ve kulübe uğradım.

30 Aralık 1946, Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'te. Bütçe bitti. 354 kabul, 48 ret. Recep Peker bugün iyi konuştu.

31 Aralık 1946, Salı

Sabah çarşıya, Başbakanlık'a gittim. Biraz da kulübe uğradım. Gece eşimle radyo başında senenin son gününün keyifli programını dinledik ve yattık. Dr. Zeki benim için geldi ve epeyce konuştuk. Daima ihtiyatlı olmak icap ettiğine kani olduk.

Çankırı milletvekili Abdülhalik Renda ve Çankırı kökenli Refik Saydam.

1947

1947 yılına, 21 Temmuz seçimlerinde yaşanan usulsüzlüklerin neden olduğu siyasi gerilim içinde girildi. Uluslararası ilişkiler Soğuk Savaş şartlarına göre konumlanırken 12 Mart'ta ABD başkanı Harry S. Truman Türkiye ve Yunanistan'a yapılacak mali yardımları ilan etti. 12 Temmuz'da İsmet İnönü, CHP ve DP arasındaki gerilimi azaltarak muhalefete güvence vermeyi hedefleyen "Temmuz Beyannamesi'ni" yayınladı. 26 Ağustos'ta başbakan Recep Peker, hükümetin iç siyasetine yönelik eleştiriler nedeniyle Parti Grubu'nda itimat oyu istedi, aralarında partinin önemli isimlerinin de bulunduğu 34 milletvekili güvensizlik oyu verdi. 8 Eylül'de Grup toplantısında Peker CHP genel başkanlık vekilliği yetkisinin kendisine verilmesini istedi. Parti divanının direnci üzerine Peker 9 Eylül'de başbakanlıktan istifa etti ve Hasan Saka başbakanlığa getirildi. Peker krizi sırasında İnönü yeniden Renda'ya başbakanlık teklif etmiştir.

[Defterin ilk sayfaları]

1946 senesini şahsen sıhhatte olarak ve fakat içinde en çalışkan ve vatan için pek iyi bir istikbal vadeden Metin Semker'i (hemşirem Sıdika'nın ikinci oğlu) kaybetmek suretiyle pek acıklı bitirdik.

Mali vaziyetim fena geçmedi. Son arsamı da sattım ve niyet ettiğimiz Ankara'da Yenişehir'de yapılacak cami-i şerife on bin (10.000) lira verdik.

1947'ye girerken bankaya borcum iki bin (2.000) liradır. Ziraat Bankası'nda rehin mukabilindeki hesabımı kapatamadım. Mamafih yukarıda yazdığım gibi çok azalttım. İnşallah bu sene nihayetine kapatmaya muvaffak olurum.

Allah'tan büyük istirhamım yurdumuzu düşman tecavüzünden masun bulundurmasıdır. Bütün devlet işlerinde tevfikini refik buyursun. Bu yeni senenin sıhhatle ve barış ile geçmesini Allah'ın inayetinden dilerim.

1.1.1947

M.A. Renda

1 Ocak 1947, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Rana Bey sabah uğradı, biraz bahçede gezindik. Kulüpte iken yukarıya çağrıldım. Biraz yalnız kaldık. Evinde yaptırmak istediği tadilat için konuşuk. Ziyafetlerde bulunmamaklığıma müsaade buyurdular. Saraçoğlu, Ökmen ve Atıf İnan da yemekte. Daha iyi gördüm.

2 Ocak 1947, Perşembe

Sabah 10'da daireye. 11'de Bakanlar Kurulu. 18'de tekrar Bakanlar Kurulu'nda.

3 Ocak 1947, Cuma

Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda. Ve eve.

6 Ocak 1947, Pazartesi

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra biraz kulübe. Çok sıcak +25. Başım tuttu. Hemen eve geldim.

7 Ocak 1947, Salı

Bugün nezlem var. Ağır nezle. Sabah biraz çıktım. Hariciye işini tetkik. 17'de Bakanlar Kurulu. Sabahdan beri nezlem arttı. Öğlen ve akşam 6 kinin aldım. Gece uyuyamadım.

12 Ocak 1947, Pazar

Sabah 36,2. Akşam 36,4. Çocuklar bizde. Yemek odasına kadar indim. Akşam üzeri Dr. Tahsin ile Methiye de geldiler.

13 Ocak 1947, Pazartesi

Sabah 36,1. Akşam 36,2. Bir aralık öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na kadar gittim. Fakat oturmam, eve döndüm.

15 Ocak 1947, Çarşamba

Bugün çıktım. Meclis'e gittim. Meclis'ten Meclis'teki Başbakan'ın odasından Bakanlar Kurulu'na.

16 Ocak 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Divan toplantısında bulundum.

17 Ocak 1947, Cuma

Sabah çıktım. Öteberi aldım. Ziraat Bankası'na gittim. Fevzi, Saint Louis'deki Prof. Wood'un gönderdiği mektubun suretini gönderdi. Ne ise çocuk birinci merhaleyi kazandı demektir. O da sevindi, biz de sevindik. Bugün evde annemin ölümünün yıldönümü münasebetiyle mevlid-i şerif okutuldu.

18 Ocak 1947, Cumartesi

Sabah öğlene yakın çıktım. Öteberi aldım. Kulübe gittim. Valiler için verilen yemekte bulundum. Saat 15'te Parti binasındaki Divan toplantısına gittim. Oradan doğru eve geldim. Ferit rahatsız, inşallah ağır bir şey olmaz.

19 Ocak 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Yeğenlerim bizde idiler. İstanbul'dan gelen Nafia da bulundu. Öğleden sonra biraz Ferit'e kadar gittim ve Sırrı'ya uğradım. Ferit'in şişleri daha inmedi, yatakta.

20 Ocak 1947, Pazartesi

Bugün hiç çıkmadım. Yusuf Ziya Erzin ve Zeyneloğlu ile Dolunay ve Eskipazar belediye başkanı Hüseyin Bey geldiler. Akşam üzeri Rana Tarhan da uğradı, görüştük.

21 Ocak 1947, Salı

Sabah çıktım. Bakanlık'a gittim. Kararnameleri imzaladım. Öğleden sonra biraz kulübe.

23 Ocak 1947, Perşembe

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra Divan toplantısında bulundum. Doğru eve geldim.

24 Ocak 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Bakanlarla beraber Divan toplantısında. 21'e kadar devam etti.

25 Ocak 1947, Cumartesi

Sabah çarşıya. Başbakanlık'a. Öğleden sonra Dr. Vedia, Zeyneloğlu, Vedia'nın kardeşi bizim eve geldiler. Çay içeceğimiz zaman yukarıdan çağırdılar. Ev sahipliğini Zeyneloğlu'na bırakarak ve özür dileyerek köşke gittim. Saat 23'te eve döndüm. Yemekte Başbakan ve yardımcısı, Balta [Tahsin Bekir, Ekonomi Bakanı], Koçak [Şükrü, Ulaştırma Bakanı], İnan [Atıf, Ticaret Bakanı] ve Arıkan [Saffet] vardı.

26 Ocak 1947, Pazar

Hiç çıkmadım. Torunlarım anne ve babalarıyla bizde.

27 Ocak 1947, Pazartesi

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra Parti Divanı'na ve eve. Safi Nüzhet Toksöz geldi. Bayanını Gülhane'de muayene ettirip yatıracak. Zeki Hakkı Bey'e telefonla söyledim. Bugün Parti Divanı bitti.

28 Ocak 1947, Salı

Bugün çıkmadım. Parti'de İstanbul sıkıyönetimi hakkında görüşülmüş.

29 Ocak 1947, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Meclis'te de görüşülmüş. Ajans ve gazeteler yazıyor.

30 Ocak 1947, Perşembe

Bugün çıktım. Bakanlar Kurulu'na gittim ve eve geldim.

31 Ocak 1947, Cuma

Bugün sabah Başbakanlık'ta. Öğleden sonra hale, Meclis'e ve kulübe.

1 Şubat 1947, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Saat 16.30'da çaya gittim, fakat dumandan duramadım. İzin aldım, ayrıldım. Eve geldim. Necmettin Sahir Silan geldi. Çok müteessir idi.

2 Şubat 1947, Pazar

Bugün yeğenlerim bizde idi. Nafus İstanbul'a hareket etti. Geldi, veda etti. Sokağa çıkmadım.

3 Şubat 1947, Pazartesi

Sabah biraz Başbakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra çıkmadım.

5 Şubat 1947, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Evde kaldım. Öğleden sonra göz doktoru Vefik Bey'i getirdik. Saadet'teki konjenetiktir [konjenital, doğuştan] dedi. İlaçlar verdi.

6 Şubat 1947, Perşembe

Sabah Başbakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra 12.30'da Cumhurbaşkanı bayanı ile beraber eve geldiler. Bire kadar oturdular. Öğleden sonra çıkmadım. Evde oturdum. Saadet'in gözü daha iyi.

7 Şubat 1947, Cuma

Bugün de hiç dışarıya çıkmadım. Rana Tarhan uğradı. Gazeteleri okuduk.

8 Şubat 1947, Cumartesi

Bugün Bakanlar Kurulu'na gittim. Eve 16.30'da geldim ve o zaman biraz yemek yedim. Dr. Vefik Bulat Saadet'i daha iyi buldu. Dr. Fevzi'den 19.1.1947 ve postaya 23.1.1947 verilen bir mektup aldım.

10 Şubat 1947, Pazartesi

Sabah biraz Bakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra çıkmadım.

11 Şubat 1947, Salı

Sabah ve akşam çıkmadım. Sabit Sağiroğlu geldi, biraz görüştük.

12 Şubat 1947, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Biraz başım ağrıdı. Dr. Vefik Bulat bugün Saadet'e biraz okumak için izin verdi.

13 Şubat 1947, Perşembe

Bugün öğleden evvel biraz eski evin bahçesine kadar gittim. Öğleden sonra Saadet ile biraz kooperatife kadar gittik. Alataş ve [Seyfi] Düzgören geldiler, biraz görüştük.

14 Şubat 1947, Cuma

Sabah çıktım, öteberi aldım. Öğleden sonra Meclis'e. Bakanlar Kurulu'na. Fakat başım tuttuğu için çok kalmadan eve döndüm.

15 Şubat 1947, Cumartesi

Sabah biraz çarşıya kadar gittim. Eve geldim, çıkmadım.

Bakanlar yukarıya davetli idiler. Bayanlar da beraber ve parmaklarım bağlı olduğu için itiza ettim [özür diledim]. Yaver Cahit söyledi. Ben de arz etmelerini rica ettim.

17 Şubat 1947, Pazartesi

Sabah biraz Bakanlık'a gittim. Öğleden sonra çıkmadım. Bugün 13.2.947'de yazılan ve 14.2.947'de postaya verilmiş Fevzi'nin bir mektubunu aldık.

18 Şubat 1947, Salı

Bugün çıkmadım. Sabah biraz Başbakan eve geldi, biraz görüştük.

19 Şubat 1947, Çarşamba

Bakanlar Kurulu'na. Meclis'te iken Amerika'dan Dr. Avni Aksel geldi. Aldım, Başbakanlık'a gittik. Eve geldi. Ali F. kabul etmediğini söyledi.

20 Şubat 1947, Perşembe

Çıkmadım. Evde oturdum. Bugün de Meclis oldu.

21 Şubat 1947, Cuma

Sabah 10'da Meclis olduğu için çıktım. Çarşıya da uğradım. Öğleden sonra çıkmadım. Meclis 14 Nisan 1947'de toplanmak üzere kış tatili yaptı.

22 Şubat 1947, Cumartesi

Sabah biraz çıktım. Meclis'e biraz uğradım. Öğleden sonra çıkmadım.

25 Şubat 1947, Salı

Öğleden sonra çıkmadım. Evde kaldım. Yalnız sabahleyin istasyona Başbakan'ı karşılamaya gittim. Biraz Meclis'te Bakanlık'a uğradım.

26 Şubat 1947, Çarşamba

Bugün sabah ve öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda bulundum. Rana Bey'in Amerika'ya gitmesine karar verildi.

27 Şubat 1947, Perşembe

Bakanlar Kurulu'nda. Sabah ve öğleden sonra Rana Bey'i gördüm. İrfan Ferit Bey sabah bana uğradı. Omurtak [Salih] hakkında *Yeni Sabah*'taki makale. Arslanköy hadisesi, Mersin.

28 Şubat 1947, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda. Gece 22'ye kadar devam ettik.

1 Mart 1947, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Rana Bey İstanbul'a ve oradan Clipper uçağı ile New York'a gidecek. Allah muvaffak buyursun, âmin.

Ayağım kundura giymeme müsait değil.

3 Mart 1947, Pazartesi

Sabah 10.30 Bakanlar Kurulu'nda bulundum. Öğleden sonrası için itizar ettim. Öğleden sonra da toplandılar. Gece 22.30'a kadar çalıştılar.

4 Mart 1947, Salı

Bugün çıkmadım. Sabri Bey yarın 10'da Bakanlar Kurulu olacağını söyledi. Vedid Bey'e söyledim. Başbakan'a söyledi. Beni mazur gördüğünü söyledi.

12 Mart 1947, Çarşamba

Saat 16'da Başbakanlık'a, oradan kulübe.

13 Mart 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Selahattin İnan geldi. Öğleden sonra biraz kulübe.

Truman'ın dün geceki nutku. Allah bizi bu Moskof hadisesinden kurtaracak.

14 Mart 1947, Cuma

Sabah Tıp Bayramı merasimine. İkinci üzeri biraz kulübe. Öğlen üzeri Cumhurbaşkanı bayanı ile beraber eve uğradılar. Bir saate yakın oturdular.

18 Mart 1947, Salı

Dr. Vedia Alpınar geldi. Hazırlanmış. Perşembe günü için davetiyelerini hazırlamış. Sabah Bakanlık'a gittim. Akşam üzeri çarşıya kadar ve eve döndüm.

19 Mart 1947, Çarşamba

Sabah biraz çıktım. Bakanlık'a ve çarşıya. Akşam üzeri biraz kulübe.

20 Mart 1947, Perşembe

Bugün çıkmadım. İkinci üzeri Dr. Vedia'nın nikahını evde yaptık. Büfe çok güzel oldu. Nebil Alpınar bulunamadı, asker. Mamafih diğer bekledikleri hepsi bulundu.

22 Mart 1947, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Akşam Çankaya'da idim. Saraçoğlu ve [Faik Ahmet] Barutçu da geldi. 24'e kadar kaldık.

25 Mart 1947, Salı

Sabah Başbakan geldi. İstasyonda. Ve doğru Bakanlar Kurulu'na gittik. Öğleden sonra da toplandık.

26 Mart 1947, Çarşamba

Sabah toplantımız olmadı. Öğleden sonra toplandık ve doğru istasyona gittik, teşyi ettik.

28 Mart 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra İş Bankası'nın umumi heyetinde bulundum. Çarşıya ve kulübe. Hakkı Bey, Neyyire, Nahid ve Saffet bugün gittiler.

31 Mart 1947, Pazartesi

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Bahçenin tanzimi iyi gidiyor. Bugün Meclis'te kardiyografimi yaptırdım. Nihal rahatsızlandı.

1 Nisan 1947, Salı

Sabah çıktım. Bakanlık'a. Akşam üzeri de biraz kulübe. İffet rahatsızlandı.

2 Nisan 1947, Çarşamba

Sabah çıktım, Akşam üzeri çıkmadım. Silanlara [Necmettin Sahir] bir çay verdim. Bizden ikimiz ve Nermin var idik.

3 Nisan 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe. Gece Çankaya'ya çağrıldım. Yemekte. Saraçoğlu, Ökmen ve Sökmensüer var idi. Kurdoğlu da sonra geldi. Toprak işi için Kurdoğlu uzun ve belki de biraz da fazla söyledi.

4 Nisan 1947, Cuma

Sabah çıktım. Meclis'e. Halit Bey'le Hasan Fehmi Bey'e. Oradan Bakanlık'a. Çarşıya. Hakkı Paşa merhumun cenazesine. Oradan eve ve öğleden sonra çıkmadım.

5 Nisan 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra istasyona. Başbakan'ı istikbal ettik. Kulübe. Gicce 8.30'da Çankaya'da yemeğe. Sinema olduğu için bana izin verildi.

6 Nisan 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Bahçede dolaştım. Torunlarım geldi. Vefa çıkamadığı için Nerime de gelemedi. Akşam üzeri biraz kulübe ve 18'de eve. Otomobil işlemediği için taksi ile gittim geldim.

7 Nisan 1947, Pazartesi

Sabah İzzettin Paşa'ya tebrike gittim. Oradan Nerime'ye uğradım. O da rahat-sızlanmış. 16'da Bakanlar Kurulu'nda. 24'e kadar devam etti. Amerika meselesi.

8 Nisan 1947, Salı

Sabah çıkmadım. Akşam üzeri biraz kulübe. Evde bahçe ile uğraşıyorum.

12 Nisan 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a, çarşıya, Akşam üzeri kulübe. Amerikalılar Kahire'den geldiler.

13 Nisan 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Hava birden bire soğudu. Dağlarda kar yağıyor. Ali Rana Tarkan İstanbul'a gelmiş. Yarın burada olacak. Amerikalılar yollarına devam ettiler.

15 Nisan 1947, Salı

Soğuk devam ediyor. Bakanlar Kurulu'na.

16 Nisan 1947, Çarşamba

Meclis'e uğradım. Bakanlar Kurulu'na.

17 Nisan 1947, Perşembe

Soğuk berdevam. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na.

18 Nisan 1947, Cuma

Dün hava açık. Sabaha karşı kırağı. Zarar olmuş olacak. Bazı yerleri vurdu. Bizimkinde de öyle.

19 Nisan 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra biraz kulübe. Dr. Renda'ya pek uzun bir mektup yazdım.

20 Nisan 1947, Pazar

Evden sabah çıkmadım. Çocuklar bizde. Akşama doğru biraz dolaştım. 16'da evde bulundum. Rana ve Memduh Beyler geldiler.

21 Nisan 1947, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 16'da Bakanlar Kurulu'nda ve eve. Rauf Bey yine kabul etmedi. Toydemir telefon etmiş.

22 Nisan 1947, Salı

Sabah biraz Bakanlık'a. Bakanlar Kurulu'na. Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi, kan aldı.

23 Nisan 1947, Çarşamba

Bugün bayram ve tatil. Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Org. Toydemir ile görüştüm. Rauf Bey yine eskisi gibi. Şartlar filan koşuyor.

24 Nisan 1947, Perşembe

Merkez Bankası umumi toplantısında. Bakanlar Kurulu'nda ve eve.

25 Nisan 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Diyanet İşleri reisi rahmetli Şerafeddin'in cenaze töreninde. Çarşıya. Öteberi aldım. Bakanlar Kurulu'na. 20'de dağıldık. Doğru eve. Bahçede biraz hava aldım.

1 Mayıs 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım.

2 Mayıs 1947, Cuma

Sabah çıktım. Bakanlık'a ve çarşıya gittim. Öğleden sonra Meclis'e, çarşıya ve kulübe.

3 Mayıs 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. Nahide'nin ağrıları başladı. Saadet'i oraya götürdüm. Öğleden sonra çarşıya ve kulübe. Gece Çankaya'ya. Seyfi Paşa, Barutçu, Damar yemekte idik. Paşa neşeli idi. Bire doğru yaver Kudret Bey geldi. Bir kızımız olduğunu söyledi. Sevindim. Bir buçukta eve geldim. Saadet geldi. Gece iyi uyuyamadım.

4 Mayıs 1947, Pazar

At yarışlarına gittim. Akşam Cumhurbaşkanı'nı İstanbul için teşyî ettik. Nahide'yi gördüm. Geçmiş olsun dedim. Annesi babası yok idi.

5 Mayıs 1947, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra Meclis'e, eve, Bakanlar Kurulu'na.

6 Mayıs 1947, Salı

Sabah çarşıya, Bakanlık'a. Öğleden sonra Parti grubuna. 4 saat bir çeyrek saat hiç dışarıya çıkmadım. Çok yoruludum. Bugün orta bir yağmur yağdı.

7 Mayıs 1947, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe. Şehirde dolu ve civarda iyi bir yağmur yağdı. İnşallah kuraklık korkusu zail olur.

8 Mayıs 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 15'te Bakanlar Kurulu'na. Başbakan İstanbul'a hareket etti.

12 Mayıs 1947, Pazartesi

Sabah biraz çıktım. Saat 14'te istasyona gittim. Başbakan'ı istikbal ettik. Meclis'e ve kulübe.

13 Mayıs 1947, Salı

Sabah çıktım. Biraz Parti grubunda bulundum. 20'ye kadar sürdü. Dışarıya çıkmadan oturduğum için çok yoruldum. Başbakan yoruldu. Eve kadar götürdüm. Yolda biraz gözleri karardı.

14 Mayıs 1947, Çarşamba

Sabah biraz çarşıya, Başbakanlık'a. Akşam üzeri kulübe.

15 Mayıs 1947, Perşembe

Sabah şehitler ihtifalinde [anma töreninde] bulundum.

Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na ve eve. Bahçede dolaştım. Sabah çarşıya biraz uğradım.

16 Mayıs 1947, Cuma

Sabah Bakanlık'ta Genelkurmay başkanı da olduğu hâlde Başbakan, Devlet bakanları, Millî Savunma, İçişleri, Dışişleri, Maliye, Bayındırlık ve Ulaştırma bakanı toplandık. Öğleden sonra kulübe.

17 Mayıs 1947, Cumartesi

Sabah biraz Bakanlık'a, çarşıya. Akşam üzeri biraz kulübe.

18 Mayıs 1947, Pazar

Sabah Cumhurbaşkanı'nın istikbalinde bulunduk. Akşam üzeri biraz çıktım.

19 Mayıs 1947, Pazartesi

Merasimde çok yoruldum. Öğleden sonra biraz çarşıya ve kulübe.

20 Mayıs 1947, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. Biraz çarşıya ve eve.

22 Mayıs 1947, Perşembe

Sabah çıktım, öteberi aldım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda bulundum.

24 Mayıs 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a uğradım. Çarşıda öteberi aldım. Kulübe de uğradım.

25 Mayıs 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına gittim. Cumhurbaşkanı da geldiler. Oradan çocuklar ile doğru eve.

27 Mayıs 1947, Salı

Parti grubunda bulundum.

28 Mayıs 1947, Çarşamba

Meclis'e. Sıkıyönetim meselesi. Şiddetli tartışmalar. Sadık Aldoğan 15 gün müddetle heyeti umumiyeye iştirakten men edildi.

29 Mayıs 1947, Perşembe

Saat 11'de ve öğleden sonra 16'da Bakanlar Kurulu.

30 Mayıs 1947, Cuma

Sabah biraz hale kadar gittim. 15.20'de Ankara'dan hareket. Yolumuz çok serin geçti.

31 Mayıs 1947, Cumartesi

Sabah 8.40'ta Haydarpaşa'ya geldik. Muttalip Bey, Rüştü ve Akil Beyler, Yahya Bey orada idiler. Bahçeyi fena bulmadık. Ev çok kirli. Hemen Ekrem Şerif Bey'i aradım. Gece bulabildim. Yarın öğleden evvel gelecek.

1 Haziran 1947, Pazar

Sabah 11'de geldi. Gerek beni, gerekse Saadet'i muayene. Benim tansiyonum yükseldi. Saadet'ininki de öyle. Naci Bey'i de buldum. Hanımı ile geldi. Muayene etti. Gözlerimin tansiyonunu düşük buldu.

3 Haziran 1947, Salı

Sabah Rauf Bey geldi, biraz görüştük.

4 Haziran 1947, Çarşamba

Sabah Faik Baysal geldi, biraz görüştük. Öğleden sonra Tayfur Sökmen geldi, üç saat kadar oturdu.

5 Haziran 1947, Perşembe

Evden çıkmadım. Akşam üzeri 19.40'ta evden çıktım. Haydarpaşa'ya geldim. 20.30'da hareket ettik. Başbakan da o gün Ankara'ya vagonuyla dönüyordu.

6 Haziran 1947, Cuma

Sabah 9'da Ankara'da. Yolda Başbakan'ı göremedim, garda karşıladım.

10.30 Bakanlar Kurulu. Kızlarımı, torunlarımı gördüm. Hakkı, Neyyire, Nahid bu akşam gidiyorlar, onları da gördüm.

7 Haziran 1947, Cumartesi

Sabah 10.30'da Bakanlar Kurulu. Geç çıktık. Eve geldim. Nerime geldi. 18.30'a kadar kaldı. Gece Reşat ile Nihal geldiler. Öğleden sonra çıkmadım. Cumhurbaşkanı akşama doğru geldi, biraz konuştuk. Beton yol üzerine ilk otomobille 8 km.

8 Haziran 1947, Pazar

Sabah 8.30'da Erenköy'le görüştüm. Sabah çıkmadım. Öğlen yemeğine Kerim geldi. Saat 15.30'da evden çıktım. Koşuya gittim. Gazi Koşusu olduğu için jaketatay ve silindir şapka giydik. Oradan eve geldim ve çıkmadım. Sırrı Bey bugün gelebildi.

17 Haziran 1947, Salı

Sabah Meclis'e. Öğleden sonra Parti Grubu ve Meclis. Eve.

18 Haziran 1947, Çarşamba

Sabah Meclis. Öğleden sonra biraz Bakanlar Kurulu'na ve Meclis'e. Saat 21.10'da 25 Ağustos'a kadar tatil.

19 Haziran 1947, Perşembe

Sabah çıktım. Bakanlık'a kadar. Öğleden sonra Parti divanında Din İşleri [Diyanet].

21 Haziran 1947, Cumartesi

Sabah 12'de Bakanlar Kurulu. Öğleden sonra da 4'te Bakanlar Kurulu. Doğru eve.

22 Haziran 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Kerim'in krizi. Tahsin Bey'i getirdim. Öğleden sonra Cumhurbaşkanlığı Koşusu'na ve eve.

23 Haziran 1947, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Sıdika geldi, görüştüm. Öğleden sonra biraz kulübe.

24 Haziran 1947, Salı

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra Sıdika'ya kadar. Ferit Kerim'i bize getirdi.

25 Haziran 1947, Çarşamba

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra çıkmadım. Yorgun idim. Kerim de bankadan eve geldi.

27 Haziran 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda. Saat 17'de Halkevi'nde. Ferhan Rana Tarhan ile Bedi Feyzioğlu'nun nikahında şahit olarak bulundum. Kerim eve geldi.

28 Haziran 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlar Kurulu'na. Akşam üzeri istasyona kadar gittim. Feridun Cemal Erkin'i teşyî ettim.

29 Haziran 1947, Pazar

Bugün çıkmadım. Akşama doğru biraz kulübe kadar gittim ve biraz oturduktan sonra ayrıldım.

30 Haziran 1947, Pazartesi

Sabah çıktım. Meclis'e uğradım. Tıraş oldum. Öteberi aldım. Bakanlık'a. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. Akşam yemekten sonra Vefa Bey'le Sırrı Bey'lere uğradım. Sırrı Bey'le istasyona gittim. Sırrı Bey'i teşyî ettik.

1 Temmuz 1947, Salı

Sabah biraz Bakanlık'a kadar gittim. Akşam üzeri Başbakan'ı teşyî ettik.

4 Temmuz 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Akşama doğru toplantı. Nerime'ye yetişemedim, İstanbul'a gitti.

5 Temmuz 1947, Cumartesi

Sabah çıktım. Çarşıya. Bakanlık'a. Öğleden sonra biraz kulübe ve Nezihe'ye.

6 Temmuz 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra at yarışlarına. Dönerken Nezihe'ye uğradım. Çankaya'ya davetli olduğum için çocuklara veda ettim. Köşke gittim. Gece 12.30'da eve geldim.

7 Temmuz 1947, Pazartesi

Bakanlık'a kadar. Biraz da kulübe uğradım. Akşam 21'de yemeğe Çankaya'ya gittim. 1.30'da eve döndüm. Demokrat liderinin cevabını okudum. Bu işleri düzeltmek için çok sabırlı olmak lazım.

8 Temmuz 1947, Salı

Sabah erken istasyona. Başbakan'ı karşıladım. Bugün çıkmadım. Eve gelince Nihal ile Sıdika geldiler, görüştük.

9 Temmuz 1947, Çarşamba

Sabah on birde Bakanlar Kurulu'na. 15.15'e kadar sürdü. Amerikalılar ile olan iş tamam oldu. Cumartesi imzalanacak. Fevzi'den 2.7.1947'li Saint Louis'den mektup.

12 Temmuz 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. Akşam üzeri biraz kulübe. Erenköy ile görüştüm. Ercan orada idi. Diğerleri vedaa gitmişler.

13 Temmuz 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Cumhurbaşkanı geldi, görüştük. Memnun gördüm. Saadet ile görüştüm. Yarın akşam inşallah hareket edecekler.

14 Temmuz 1947, Pazartesi

Sabah Meclis'e uğradım. Saçlarımı kestirdim. Akşam üzeri biraz kulübe.

15 Temmuz 1947, Salı

Sabah istasyona gittim. Saadet, İffet ve Nermin geldiler. Rahatsızlıkları geçti gibi.

18 Temmuz 1947, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım. Ramazan arifesi.

19 Temmuz 1947, Cumartesi

İlk iftar. Bugün Ramazan'ın birinci günü. İyi geçti.

20 Temmuz 1947, Pazar

Ramazan'ın ikinci günü iyi geçti. Evde oturdum ve okudum. Yemekten sonra Çankaya'ya çağırıldım. 1.30'da ayrıldık.

21 Temmuz 1947, Pazartesi

Biraz Bakanlık'a, çarşıya ve eve. Günü rahat geçirdim.

22 Temmuz 1947, Salı

Sabah Başbakan'ı karşıladım. Eve geldim ve evden çıkmadım.

23 Temmuz 1947, Çarşamba

Sabah biraz Bakanlık'a kadar. Öğleden İngiliz amiralleri için verilen çayda Çankaya'da bulundum. Oradan eve. Hemen bir banyo aldım ve evde oturdum.

24 Temmuz 1947, Perşembe

11'de Bakanlar Kurulu'na. Öğleden sonra da devam ettik.

25 Temmuz 1947, Cuma

Sabah 11'de Bakanlar Kurulu'nda. Bu akşam Başbakan gitti.

26 Temmuz 1947, Cumartesi

Fevziye uzun mektup yazdım. Sabah biraz Bakanlık'a ve çarşıya. Öğleden sonra çıkmadım. Cumhurbaşkanı çağırıldı, Marmara'ya kadar gittik. Bana Başbakan ile arasında geçen görüşmeleri anlattı. Mustarip gördüm. 12.30'da ayrıldık.

27 Temmuz 1947, Pazar

Bugün çıkmadım. Gece Cumhurbaşkanı'nı istasyonda teşyî ettim. Vefa, Sırrı, Kerim, İffet, Nermin akşam yemeğinde bizdeler.

28 Temmuz 1947, Pazartesi

Sabah biraz Nasuhi'ye ve Meclis'e. Dr. Z.H. Pamir geldi. Saadet'e baktı. Gaz. Reflux [reflü] asabidir diyor.

29 Temmuz 1947, Salı

Çıkmadım. Evde okudum. Yalnız Saadet'i röntgene kadar götürdüm. Kemikte bir şey görülmedi.

6 Ağustos 1947, Çarşamba

Bugün biraz sabah çıktım. Bakanlık'a gittim. Mümtaz Ökmen'i ziyaret ettim. Öğleden sonra çıkmadım.

9 Ağustos 1947, Cumartesi

Sabah biraz Meclis'e kadar gittim. Arkadaşlar ile konuştum.

10 Ağustos 1947, Pazar

Evden hiç çıkmadım. Akşam Vefa ve Kerim Beyler eve geldiler.

11 Ağustos 1947, Pazartesi

Sabah çıktım. Saat 11.30 istasyona, Cumhurbaşkanı'nı karşıladım. Bakanlık'a ve eve.

Saat 17.30 yukarıya çağrıldım. Yalnız, kitaplıkta konuştuk. Çok sıkıntılı idi. Tekrar başbakanlığı söyledi. Mazeretimi söyledim. Kabul buyurdu göründü.

14 Ağustos 1947, Perşembe

Sabah istasyona, Bakanlık'a. Başbakan'ı İnönü ziyaret etti. Yaver Cahit ile İnönü müsterih. İnönü, Başbakan'ın sakın ve iyi olduğunu söyledi. Başbakan eve geldi, uzun konuştuk.

15 Ağustos 1947, Cuma

Sabah biraz çıktım. Tıraş oldum. Öğleden sonra 15'te Bakanlar Kurulu. Oradan doğru eve geldim.

16 Ağustos 1947, Cumartesi

Sabah 11'de Çankaya'da. Başbakan, devlet bakanları, Millî Savunma, Dışişleri, Maliye bakanı ve Genelkurmay Başkanı toplandık. Daireye, çarşıya. Saat 23'te gardan Cumhurbaşkanı'nı teşyî ettik. Başbakan da beraber.

18 Ağustos 1947, Pazartesi

Bayram. Tebrikler oldu. Öğleden sonra kulübe kadar gittim.

21 Ağustos 1947, Perşembe

Sırrı bu sabah 4'te [ABD'den] geldi. Gittim, gördüm. Memleketi gördüğünden memnun. Sabah 9.10 Başbakan geldi. İstasyonda bulundum. Daireye uğradım. İkinciüstü biraz kulübe.

22 Ağustos 1947, Cuma

Bakanlar Kurulu'na. Sabah ve akşam.

23 Ağustos 1947, Cumartesi

Sabah istasyona. Cumhurbaşkanı geldi. Yalnız geldi. İkinci üzeri biraz kulübe.

25 Ağustos 1947, Pazartesi

Sabah Meclis'e, Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe, eve.

26 Ağustos 1947, Salı

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e. Parti Grubu'nda güvenoyu için uzun tartışmalar. 337'den 303 beyaz, 34 kırmızı. Grup 23'te bitti, 8 saat sürdü.

28 Ağustos 1947, Perşembe

Sabah erkenden Haymana'ya. Saadet ve Refika Hanımlarla beraber. 12.30'da Ankara'ya döndük. Erdal İnönü eve geldi, elimi öperek veda etti. Uçak alanına gittim. Nihat Erim de bulundu. Validen başka kimse yoktu. Bakanlar Kurulu'na. Gece 9'da Çankaya'ya. Saraçoğlu ile beraber idik. 1'e kadar kaldık.

30 Ağustos 1947, Cumartesi

Banyo 1. Sabah Refika Hanım'ı Haymana'ya gönderdik. 9.45'te köşke giderek defteri imzaladık. 10.05'te Genelkurmay Başkanı'na.

1 Eylül 1947, Pazartesi

Haymana'da. 17'de bir telefon. Jandarma komutanı telefon ile yarın 12'den evvel Ankara'da bulunmam hakkında. Programımı değiştirmek ve gitmek lazım. Vazife, ne yapabilirim?

2 Eylül 1947, Salı

Banyodan sonra 8.10'da Haymana'dan hareket. 9.30'da evde bulundum. Süleyman'ı orada bulduk. İffet'i, Sıdika'yı, Nihal'i gördüm. Meclis'te tıraş oldum. Köşkten yaver beni sordu. Bir emirleri yok dedi. Hatır sormuşlar. Başbakan ile görüşüm. Öğleden sonra çıkmadım. Rana Bey'le görüşüm. İstanbul'daki çocuklarımla konuştum. Erkenden yattım.

3 Eylül 1947, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Rana Bey biraz uğradı. Saat 13.05'te Ankara'dan çıktım. 15'ten 10 dakika evvel Haymana'ya geldim. Banyoda o kadar kalabalık var idi ki akşama kadar bana sıra gelmedi. Bugün banyo alamadım.

4 Eylül 1947, Perşembe

Haymana'dayız. Sabah banyo. Öğleden evvel biraz çıktım. Belediye başkanına ve kaymakama uğradım. Sabah Sabri Bey geldi, görüştük. Maaşımı ve hesabımı getirdi.

5 Eylül 1947, Cuma

Haymana'da. Gazetelere göre Parti grubu sabah 1'e kadar sürmüş. 6 bakanlıkta değişiklik olacağını yazıyorlar. Başkan Parti'den 47'ye karşı 194 oy ile kabinede değişiklikte serbest bırakılmış.

6 Eylül 1947, Cumartesi

Haymana'da. Pazartesi 10.30 Bakanlar Kurulu'nda bulunabilip bulunamayacağımı sordular. Bulunmaya çalışacağım diye cevap verdim. Yeni 4 bakana tebrik telgrafı verdim.

7 Eylül 1947, Pazar

Bütün gün Haymana'da. Gece tekrar Ankara'dan telefon aldık. Yarın onda Başbakan beni bekliyormuş. Gideceğimi söyledim.

8 Eylül 1947, Pazartesi

Sabah 7.10'da hareket ettim. 8.45'te Ankara'da evimden Başbakanlık'a. Onda Başbakan ile görüştüm. Meyus ve bitkin gördüm. Öğlen üstü Bakanlar Kurulu'ndan Çankaya'ya Cumhurbaşkanı ile beraber gittik. Onu da üzgün gördüm. Parti divanından sonra Başbakan ile görüştüm ve izin aldım. Yarın sabah Haymana'ya.

9 Eylül 1947, Salı

Erken hareket ettim. Öğleden evvel banyo aldım. Gece Recep Bey'den bir telefon mesajı aldım. Hükümet çekildi diyor ve arkadaşlık esnasındaki işbirliğine teşekkür ediyor. Gece uyuyamadım. Yarın Ankara'ya gitmeye karar verdim.

10 Eylül 1947, Çarşamba

Sabah banyomu aldım. Jandarmadan sordum. Bir haber yok dediler. Tıraşımı bitirdim. Jandarma subayı geldi. Yeni Başbakan Hasan Saka'nın beni beklediğini söyledi. Ancak 10.20'de çıkabildim. 12'den evvel Ankara'ya vardım. Başbakanlık'a gittim. Hasan Bey aynı postu teklif etti. Kabul ettim. İkinci üzeri Peker ile evinde görüştüm. Kulübe. İffet'e uğradım. Fevzi'den mektup almış. 1'e erken gittim.

11 Eylül 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 16.30 Başbakanlık'a. 17'de Çankaya'ya. Arkadaşlar gittikten sonra biraz beraber kaldık. Sakin gördüm. Yarın akşam seyahate çıkacak. 18'de eve geldim. 18.25'te yola çıktık. 19.50'de Haymana'ya, eve geldim.

12 Eylül 1947, Cuma

Haymana'da. K. İnönü için Millî Eğitim Bakanı'na bir mektup yazdım ve bugün yarın sabah Ankara'ya gidecek olan Sabri Bey'e verdim.

13 Eylül 1947, Cumartesi

Bütün gün Haymana'da. Biraz Ofis ambarlarına kadar gittim. Belediye başkanını bulamadım. Kaymakam tevziatıyla meşgul. Jandarma komutanlığını ziyaret ettim.

14 Eylül 1947, Pazar

Bütün gün Haymana'da. Ferit, Sırrı, Yılmaz, Oğuz ve dadı 12.10'da geldiler. Sırrı İstanbul'daki çocuklardan malumat verdi. 21'de hareketle 22'de Ankara'ya gelecekler. Nezihe o gün için yer bulamazsa bir iki gün sonra gelecek.

15 Eylül 1947, Pazartesi

Bütün gün Haymana'daki evde. Bugün 2 banyo aldım. İnşallah Cuma günü banyo almadan sabah yola çıkarız.

17 Eylül 1947, Çarşamba

Bütün gün Haymana'da. Sabah ve öğleden sonra banyo alarak diğerlerine yetiştim.

18 Eylül 1947, Perşembe

Bütün gün Haymana'da. Biraz Kaymakam vekiline, Belediye başkanına uğradım, veda ettim.

19 Eylül 1947, Cuma

Sabah 9.25'te Haymana'dan çıktık. 11'den biraz evvel Ankara'ya geldik. Meclis'e. Berbere uğradım. Başbakanlık'a gittim. Evrakımı aldım.

20 Eylül 1947, Cumartesi

Sabah Başbakanlık'a. Encümen halinde Millî Müdafaa bütçesini biraz görüş-tük. Cumhurbaşkanı'nın huzuriyle konuşulması hakkındaki teklifimi Hasan Saka kabul etti ve yazdı.

21 Eylül 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Evde kaldım. Sıdika, Talip, Reşad, Nihal, Mustafa Nahid geldiler, gördüm. Öğleden sonra biraz kulübe.

22 Eylül 1947, Pazartesi

Sabah istasyona gittik. Çocukları karşıladık. Nerime ile eve geldik. Diğerleri de geldiler. Biraz oturdum. Bakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. Mahmut Nedim Gündüzalp'in tuhaf konuşması.

23 Eylül 1947, Salı

Arkadaşlar Maliye Bakanı ile görüşüyorlar.

24 Eylül 1947, Çarşamba

Devlet Baş İnnönü'nün doğum günü.

25 Eylül 1947, Perşembe

Savaron'a dan telgrafa cevap aldım.

26 Eylül 1947, Cuma

Öğleden sonra 15.30 Bakanlar Kurulu. Sabah biraz çarşıya gittim. Akşam istasyona. İnönü geziden döndü. Memnun ve neşeli görünüyor. Mithat Bey'in Ferit hakkındaki ifadeleri.

27 Eylül 1947, Cumartesi

Yukarıda Çankaya'da 11'de toplandık. Gece saat 20.30'da da toplandık. Kerim'in hastalığı.

28 Eylül 1947, Pazar

Nezih çocuklar ile ve Nihal Reşat ile bizde. Bugün biraz gözlerim karardı ve başım döndü.

30 Eylül 1947, Salı

Bakanlar Kurulu'na. 17'de oldu, Cumhurbaşkanı başkanlık etti.

1 Ekim 1947, Çarşamba

Bakanlık'a. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na.

2 Ekim 1947, Perşembe

Sabah Meclis'e. Tansiyonumu ölçturdüm. Kardiyografimi aldıldım. Akşama doğru biraz kulübe kadar gittim. Öğlen üstü Ferit'e uğradım.

3 Ekim 1947, Cuma

Sabah Meclis'teki berbere gittim. Bakanlık'a. Çarşıya. Nahide'ye ve ikinci üstü biraz kızlarıma. Ve kulübe.

4 Ekim 1947, Cumartesi

Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'nda.

5 Ekim 1947, Pazar

Evde. İkinci üzeri biraz at yarışlarına ve kulübe.

6 Ekim 1947, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a ve Bakanlar Kurulu'na.

8 Ekim 1947, Çarşamba

Sabah Meclis'e. Parti Grubu'na. Öğleden sonra Meclis ve Parti Grubu, geç vakte kadar sürdü.

10 Ekim 1947, Cuma

Sabah Parti grubu. Öğleden sonra Meclis ve Parti Grubu. 362 oy, 361 beyaz, 1 kırmızı

12 Ekim 1947, Pazar

Torunlarım bizde. Sabah çıkmadım. Derman geldi, bahçe için konuştu. İkinciüstü biraz kulübe.

13 Ekim 1947, Pazartesi

Bugün beyanname okundu. Münakaşalar 22.40'ta bitti ve 49 kırmızı, 361 beyaz ile bitti. Sonundaki tartışmalar iyi olmadı.

20 Ekim 1947, Pazartesi

Bakanlık'a kadar gittim. Bugün Zeki Bey gelemeydi. Biraz kulübe.

21 Ekim 1947, Salı

Kan aldırardım. Akşam üzeri 18'de Bakanlar Kurulu. Eve.

22 Ekim 1947, Çarşamba

Sabah çarşıya kadar gittim. İkinci üzeri biraz kulübe. Kan raporunu aldım. Bütün maddeler geçen seferkinden iyi.

23 Ekim 1947, Perşembe

Doktor Zeki Hakkı bugün de geldi. Saadet'in kanını aldı. Sabah Meclis'e. Bankaya ve Bakanlık'a.

24 Ekim 1947, Cuma

Bugün sabah ve öğleden sonra Bakanlık'a uğradım. Sabah ebeveynimin mezarlarını ziyaret ettim. İkinci üzeri kulübe de uğradım. Saadet'in kan tahlilini aldık. Kollistin çok fazla 3,7.

25 Ekim 1947, Cumartesi

Bayram. Kurbanlardan sonra deftere imzama koymak için Çankaya Marmara Köşkü'ne ve kulübe. Çocuklar hepsi yemekte idi.

27 Ekim 1947, Pazartesi

Bayram. Sabah çıkmadım. Kerim, İffet ve Nermin bizde. Öğleden sonra kulübe.

28 Ekim 1947, Salı

Sabah biraz postaneye kadar. Cumhurbaşkanı, hanımı ve kızı ile geldiler. Öğleden sonra kulübe.

29 Ekim 1947, Çarşamba

Merasime gittim. Eve gelerek bir çay içtim. Sabah Dr. Zeki Hakkı geldi. Muayene. Saadet için sıkı kollestrin perhizi, ben de beraber yapmalıyım.

30 Ekim 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz kulübe kadar gittim. Nihal'e ve Remziye'lere Saadet ile beraber uğradık.

31 Ekim 1947, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Parti grubunda. Seçimler ile meşgul olduk. Aralıkta [öğlen] Meclis'te Bakanlar Kurulu toplandı. Yarınki nutkun değişen kısmını okuduk.

1 Kasım 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra Meclis'e. Cumhurbaşkanı'nın nutku ve seçimler.

5 Kasım 1947, Çarşamba

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra biraz Meclis'e. Komisyon seçimlerini yaptık. Ve oradan kulübe.

8 Kasım 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra kulübe. Başbakan bugün İstanbul'a gitti.

10 Kasım 1947, Pazartesi

Sabah muvakkat kabirde merasimde bulundum. Öğleden sonra Bakanlık'ta çalışırken Çankaya'dan çağırıldım. 5.20'den 6.50'ye kadar konuştuk. Gece 10 İstanbul'a hareket ettiler.

11 Kasım 1947, Salı

Sabah biraz Bakanlık'a kadar gittim. Öğleden sonra tekrar gidip Mehmet Bey'le çalıştım. Aşağıki eski 12 fidanı taşıdık ve diktik. Barutçu İnönü'nün Kurltay'daki beyannamesini okudu.

15 Kasım 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. İkinci üzeri biraz kulübe. Cumhurbaşkanı'nı bugün karşıladık. Başbakan da beraber geldi.

17 Kasım 1947, Pazartesi

Sabah onda Halkevi'nde Kurultay'ın açılışında bulunduk.

18 Kasım 1947, Salı

Sabah Kurultay'da.

19 Kasım 1947, Çarşamba

Bakanlık'a, Meclis'e ve Bakanlar Kurulu'nu Meclis'te yaptık.

20 Kasım 1947, Perşembe

Kurultay'da. Bütün gün, sabah ve öğleden sonra.

21 Kasım 1947, Cuma

Bütün öğleden sonra Meclis'te. Sorular. Atıf İnan'ın cevapları.

22 Kasım 1947, Cumartesi

Kurultay'da. Sabah ve akşam. Öğlen yemeğine delegeleri davet etmiş idim. Yemeği ancak ikide yiyebildik. Ben perhizim.

25 Kasım 1947, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Bakanlık'a ve kulübe. Fevzi'nin iyi mektubu. Kendisine yarın yazacağım.

26 Kasım 1947, Çarşamba

Bakanlık'a. Fevzi'ye mektup yazdım.

28 Kasım 1947, Cuma

Bakanlık'a. Kurultay'a, Meclis'e.

3 Aralık 1947, Çarşamba

Kurultay'a. Seçim yaptık. Genel başkanlığa 645'te 595 ile İnönü ve genel başkanvekilliğine 646'da 328 ile Hilmi Uran ilk seçimde seçilmişlerdir.

4 Aralık 1947, Perşembe

Bugün Kurultay da bitti. Mülkiye'ye gittim.

5 Aralık 1947, Cuma

Sabah daireye, öğleden sonra Meclis'e. Kulübe ve Bakanlar Kurulu'na.

7 Aralık 1947, Pazar

Sabah çıkmadım. Çocuklar bizde. Öğleden sonra kulübe. Bugün Fevzi'ye uzun mektup yazdım.

9 Aralık 1947, Salı

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra Parti grubunda. Saat 19.20'ye kadar. Eve.

11 Aralık 1947, Perşembe

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu. Saat 21'de ayrıldık. Eve.

12 Aralık 1947, Cuma

Sabah çarşıya kadar gittim. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe. Cumadan sonra rahmetli Hilmi Çoruh'un ve 15.30'da istasyonda rahmetli Tevfik Temelli'nin cenazeleri.

13 Aralık 1947, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a. Eve. Öğleden sonra biraz kulübe. Sabri'yi gördüm. Ben de 66'yı bitirdim 67'ye girdim.

16 Aralık 1947, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Parti grubunda Şeker Şirketi meselesi ve tartışmalar.

17 Aralık 1947, Çarşamba

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e. Biraz da 6.30'a kadar kulübe. Eve.

18 Aralık 1947, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. Saat 20'de Çankaya'ya. 20.30'a kadar kütüphanede kaldık. Sonra Barutçu ve İncedayı da geldi.

19 Aralık 1947, Cuma

Sabah biraz çarşıya. Öğleden sonra Meclis'e ve Bakanlar Kurulu'na. Biraz nezleliyim.

20 Aralık 1947, Cumartesi

Sabah Saadet ile biraz Yenişehir'e kadar, oradan eve. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na ve eve. Nezlem fazlaştı. Gece biraz kar yağdı, fakat eridi.

23 Aralık 1947, Salı

Çıkmadım. Sabri Bey'e, Belediye'ye istida [dilekçe] verdirdim. Encümenenden geldiler, gördüler. Bakalım ne diyecekler? Gece saat 18 Milli Eğitim Bakanlığı tutuştu. 4 saatte kül oldu.

24 Aralık 1947, Çarşamba

Sabaha doğru kar ve fırtına.

26 Aralık 1947, Cuma

Bugün bütçe müzakereleri saat 9'da başladı. Biraz Bakanlık'a uğradım. Gece 3'üncü toplantıda geç vakit umumi müzakere bitti.

27 Aralık 1947, Cumartesi

Sabah Meclis ve Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık bütçeleri görüşüldü. Bir aralık çarşıya ve Bakanlık'a uğradım.

28 Aralık 1947, Pazar

Bütün gün 9'dan itibaren bütçe görüşülmesi.

29 Aralık 1947, Pazartesi

Bütün gün bütçe görüşmeleri.

30 Aralık 1947, Salı

Bütün gün bütçe görüşmeleri. Bugün öğleden sonra bir içtima yapıldı, gece devam için karar alındı ve sabahın 9'una kadar devam etti. Ben 4.30'da rahat-sızlanarak ayrıldım.

31 Aralık 1947, Çarşamba

Sabah Başbakanlık'a ve çarşıya uğradım. Saat 17'de Bütçe Kanunu müzakere edilerek 368 beyaz ve 51 kırmızı ve 3 yeşil ile kabul edildi.

1948

26 Ocak'ta vefat eden Kâzım Karabekir'in yerine Ali Fuat Cebesoy Meclis başkanlığına seçildi. 19 Şubat'ta CHP Meclis Grubu, ilkokullarda din dersi okutulması ve imam-hatip okulları açılmasına yönelik karar aldı. 16 Nisan'da Türkiye, Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilatı'na üye oldu. 9 Temmuz'da Seçim Kanunu'nda yapılan değişiklikle gizli oy, açık sayım ilkesi benimsendi. Demokrat Parti içinde yaşanan kırımın ardından Osman Bölükbaşı, Sadık Aldoğan, Kenan Öner ve Fevzi Çakmak'ın önderliğinde 19 Temmuz'da Millet Partisi kuruldu. Bu yıl Abdülhalik Renda sağlık sorunlarını öne sürerek Devlet bakanlığından istifa etti.

1 Ocak 1948, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe. Gazetede 5.000 liralık bir ikramiyenin 1/4'ünün bana düştüğünü okudum.

2 Ocak 1948, Cuma

Biraz çarşıya ve Bakanlık'a, kulübe. Mısır sefirinin kerimesi evi gezdi. Belediyeden ayda bin lira için karar ve cevabım.

3 Ocak 1948, Cumartesi

Sabah biraz Meclis'e, Bakanlık'a, çarşıya. Akşam üzeri kulübe. Fevzi'nin dolar müsaadesini aldım.

7 Ocak 1948, Çarşamba

Sabah Bakanlık'a gitmedim. İkinci üzeri kulübe. Sabah 11 Mısır sefiri Fuad Bey El Manastırlı geldi, evi dolaştı. Ben de mobilyanın değerini takdir için belediyeye arzual verdim.

8 Ocak 1948, Perşembe

Sabah çarşıya ve Bakanlık'a. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na. Başbakan başından rahatsız, gelememi.

10 Ocak 1948, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a, çarşıya. Öğleden sonra çıkmadım. Başımın arka tarafındaki ağrılar eksilmiyor.

13 Ocak 1948, Salı

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra gruba. 15'ten 20.15'e kadar devam etti. Hükümetin nokta-i nazarı açık oya konuldu. 167 beyaz, 32 kırmızı, 1 yeşil.

14 Ocak 1948, Çarşamba

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e. Sabah 11'de belediyeden geldiler. Eşyanın kıymetini takdir ettiler.

15 Ocak 1948, Perşembe

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra 16'da kulüpte bulundum. 19'da eve geldim. Yine başım ağrıdı.

16 Ocak 1948, Cuma

Sabah çıkmadım. Cumhurbaşkanı 12'de eve geldi. 13.10'a kadar kaldı. Epeyce görüştük. Kendi rahatsızlığımı söyledim. Evvela sıhhatine bak dedi. Akşam üzeri çarşıya ve kulübe.

18 Ocak 1948, Pazar

Çocuklar bizde. Yalnız Sabri rahatsız, gelememi.

19 Ocak 1948, Pazartesi

Sabah Bakanlık'a. Öğleden sonra biraz kulübe. Doktor Zeki Hakkı geldi. Muayene etti. Çarşamba günü kan alacak.

20 Ocak 1948, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz gruba. Başım ağrıdığı için 6'da eve geldim.

21 Ocak 1948, Çarşamba

Sabah 8.30'da Dr. Zeki Hakkı geldi. Kolumdan kan aldı. Mualla geldi, biraz konuştuk. Öğleden sonra çıkmadım. Başımın ağrısı hafif.

22 Ocak 1948, Perşembe

Sabah Saadet'in kanından sonra Bakanlık'a kadar gittim. Bankaya ve çarşıya da uğradım. Öğleden sonra Bakanlar Kurulu'na.

24 Ocak 1948, Cumartesi

Çok erkenden hastaneye gittim. Metabolizma yaptım. Yapan doktorun ifadesine nazaran vaziyet iyi. Zeki Bey öğleden sonra geldi. İstanbul'da da bunların yapılmasını söyledi. İkinci üzeri biraz kulübe kadar uğradım.

26 Ocak 1948, Pazartesi

Sabah dairede iken Avni Doğan geldi. Meclis reisi Karabekir'in kalp sektesinden şimdi öldüğünü söyledi. Çok üzüldüm. Evvela inanmak istemedim, fakat hakikat. Öğleden sonra Meclis'e. Bakanlar Kurulu, Hasan Bey'in Cebesoy ile çalışmak hakkındaki sözleri.

27 Ocak 1948, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra gruba. Meclis için namzed seçtik. Cebesoy 233, Saraçoğlu 26, Özalp 26. Bütün iştirak 285.

28 Ocak 1948, Çarşamba

Meclis'e. Cenaze için öğleden sonra gittim. Sabah biraz daireye kadar. Cenaze alayında bulundum. Mezara kadar gittim. Ondan sonra Rauf Orbay ile eve geldik. 18.30'a kadar oturduk. Gece Cumhurbaşkanlığı'nda yemeğe davetli.

29 Ocak 1948, Perşembe

Sabah biraz Bakanlık'a kadar. Öğleden sonra otomobili Rauf Bey'e gönderdim. Kulübe ve Neyyire'ye uğradım. Sırrı bakan ile Adana'ya gidiyor. Sabah Hasan Bey'den İstanbul için izin aldım.

30 Ocak 1948, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e. Seçim yaptık. Muhalefet iştirak etmedi. 285 oydan 280 Cebesoy, 2 Saraçoğlu, 3 çekimser. Parti grubu kararına aykırı Saraçoğlu'na rey verilmesi gayet garip.

31 Ocak 1948, Cumartesi

Sabah Meclis'e. Doktora kardiyografi yaptırdım. Reis Paşa'yı göremedim. Masasına bir kart bıraktım. Çarşıya. Yarın için öteberi aldım. 16'da Bakanlar Kurulu'na. 19.30'da eve.

1 Şubat 1948, Pazar

Sabah çıkmadım. Çocuklar bizde. Akşam üzeri biraz kulübe uğrayarak eve. Erken geldim, başım yemek yerken tuttu.

2 Şubat 1948, Pazartesi

Sabah biraz Bakanlık'a. Öğleden sonra Meclis'e ve biraz kulübe. 19'dan evvel eve. Meclis'te başım başladı. Hakkı Bey telefon etti. Cuma sabah Gureba'da bulunacağım.

3 Şubat 1948, Salı

Sabah Bakanlık'a gidemedim. Öğleden sonra Meclis'e. Biraz grupta bulundum. Eve 18'de geldim. Bir banyo aldım. Yarın inşallah yolcuyum.

4 Şubat 1948, Çarşamba

Sabah biraz çıktım. Öğleden sonra 2 saat kadar Bakanlar Kurulu'nda. Ondan sonra eve ve 21'de trenle ve Vefa Bey'le hareket.

5 Şubat 1948, Perşembe

Gece trende uyuyamadım. Haydarpaşa'da Hakkı, Rüştü, Akil, Saffet ve Necdet bulundular. Pera Palas'a gittik. Kira, Sıdika öğleden sonra geldiler. Kira ile görüştüm. İstirahat ettim. Gece Misbah Bey geldi.

6 Şubat 1948, Cuma

Sabah 8.30'da otelden çıktık. Neyyire ve Hakkı Bey'le doğru Gureba Hastanesi'ne gittik. Ekrem Bey gelmeden istirahat yattım. Metabolizma, şeker ve asit üriği için. Elektrokardiyografi, kan, başımın röntgeni alındı. İstirahat lazım ve biraz tansiyon.

7 Şubat 1948, Cumartesi

Otelde. Hakkı Bey dün akşam adaya gitti. Sabah Rauf Bey geldi. Öğleden sonra Necdet, Nafuş ve Kira geldiler. Hesaplarını gördüm. Misbah Bey beni misafir saydı, ben de bütün adamlarına 60 lira verdim. Kendim dağıttım. Vapur ile karşıya geçtik. Erenköy'e gittik. Evi ve bahçeyi gezdik. 6.37 treniyle Haydarpaşa'ya. Hemen arabama girdim. İstirahat.

8 Şubat 1948, Pazar

Gece uyudum. Saat 5.30'da kalktım. Lokantada yemek yedim. Zamanında Ankara'da bulundum. Ferit, Rana Beyler istasyonda. Sonra Sırrı, Nezihe geldi-

ler. Reşad, Nihal, Kerim de geldi. Öğlen üstü uyudum. Öğleden sonra Dr. Zeki Hakkı geldi. Raporları gördü.

9 Şubat 1948, Pazartesi

Bakanlık'a kadar gittim. Başbakan'ı Divan'da göremedim. Çarşıya uğradım. Öteberi aldım. Bankadan amortileri aldım. Yerine yenilerini aldırđım. Akşam üzeri Saadet ile Nerime'ye kadar gittik. Sırrı komisyoncu Hayri Bey'le saat ona doğru geldi.

10 Şubat 1948, Salı

Bu sabah Başbakan'ı görebildim. Meseleyi, sıhhi durumumu arz ettim. Çalışmamın imkânı olmadığını söyledim. Bu gece ve yarın akşam Cumhurbaşkan'ı ile görüştüğten sonra icabını yapacağını vaat etti.

11 Şubat 1948, Çarşamba

Sabah Hilmi Uran geldi. Komisyoncu yarın 9.30 ile 10 arasında Norveç sefiri ile geleceğini söyledi.

12 Şubat 1948, Perşembe

Sefir geldi, gördüm. Biraz taahhüdü tazammun etmemek [kefil olmamak] üzere hükümetine yazacağını söyledi.

13 Şubat 1948, Cuma

Sabah Başbakan'ı gördüm. Barutçu'ya yazdığını söyledi. Öğlen üzeri Barutçu geldi, okudu. Bir iki yerini değiştirdim.

14 Şubat 1948, Cumartesi

Sabah Bakanlık'a gittim. Kalem Müdürü Adil Bey'i gördüm. Tebyiz etti [temize çekti]. İmza ettim ve eve geldim.

15 Şubat 1948, Pazar

Bugün çocuklar bizde idi. Bütün gün evde kaldım.

16 Şubat 1948, Pazartesi

Sabah sordum. Başbakan gelmemiş idi. Öğleden sonra sordum. Mektuba cevap verdi. Kabul etti. Kendisi Meclis'te. Ben de gidip evrakımı aldım ve ayrıldım. Saat 18'de otomobili müsteşar Bey'e gönderdim.

17 Şubat 1948, Salı

Sabah çıkmadan misafirler geldi. Çerkeşliler de geldi. Onlar yanımda iken Cumhurbaşkan'ı 1 ile 1.15 arasında geleceğini söylediler. Geldiler, teşekkürlerimi sundum, elini öptüm. Hanım da beraber idi. Çerkeşlileri bugün kabul edeyim dedildi, Saraçoğlu da geldi, biraz konuştuk. Çerkeşliler bulunamadığı için yarına kaldılar.

18 Şubat 1948, Çarşamba

Sabah Dr. Akif ile Rifat Dolunay, Sırrı Bey ve Hulusi Alataş geldiler. Yardım ettiğim çocuklardan Mısırlı da geldi. Arkadaşlar da telefonla sordular. Sırrı da geldi. Millî Savunma bakanı Münir Birsell çok müteessir olduğunu söyledi. Dün biraz başım ağrımış idi. Bugün daha iyiyim. İlaçlarıma devam ediyorum.

19 Şubat 1948, Perşembe

Evde. İlaçlarıma, istirahatime devam ediyorum. Bugünkü Parti grubunda din dersleri kararı verildi.

20 Şubat 1948, Cuma

Evde. İlaçlarıma ve istirahatime devam. Meclis 12 Nisan Pazartesi'ne kadar tatil yaptı. Sabahleyin gelen giden, biraz başım ağrıdı.

21 Şubat 1948, Cumartesi

Bugün de evde gelen giden, başım biraz ağrıdı. İlaçlarıma devam. Nermin geldi. Dün başladığım mektubu bitirdik ve İffet ile gönderdik.

22 Şubat 1948, Pazar

Nermin bizde. Bugün daha çok gelen giden oldu. Başım daha iyi.

23 Şubat 1948, Pazartesi

Evdeyim. Çıkmadım. İstirahat ettim. Biraz daha iyiyim.

25 Şubat 1948, Çarşamba

Bugün biraz Neyyire'ye kadar gittik. Çarşıdan öteberi aldık. Biraz kulübe uğradım. Sıcak fena tesir etti. Bir saatten fazla oturamadım. Eve geldim. Başım biraz tuttu.

26 Şubat 1948, Perşembe

Evden çıkmadım. Kâğıtlarımı topluyorum.

27 Şubat 1948, Cuma

Evden çıkmadım. Kendi işlerimle meşgul oldum. Saffet uğradı. Beş altı mektup yazdırdım.

28 Şubat 1948, Cumartesi

Bugün sabah Meclis'e. Öteye beriye para gönderdim. Tıraş oldum. Muayenede tansiyonumun yükseldiğini gördüm. Tekrar tansiyon perhizi yapmam lazım. Halden öteberi aldım.

29 Şubat 1948, Pazar

Çocuklar bizde. Çıkmadım. Evde istirahat. Testevirona başladık.

6 Mart 1948, Cumartesi

Sabah Nerime'ye kadar gittim. Saadet'i yürüyerek götürdüm. İyi gittik. Hale gittim, öteberi aldım.

7 Mart 1948, Pazar

Evdeyim. Bahçede biraz hava aldım. Ali Efendi tansiyon aletini getirdi. Eskisi gibi 18,5 çıktı.

8 Mart 1948, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Cumhurbaşkanı 12.45'te geldi. İstasyonda bulundum ve doğru eve geldim. Öğleden sonra çıkmadım.

9 Mart 1948, Salı

Sabah ve öğleden sonra çıkmadım. Dr. Operatör Suzan Güney için Dr. Uz'a söyledim. Fakat tekrar operatör ile görüşemedim.

10 Mart 1948, Çarşamba

Evdeyim, çıkmadım. Dr. Zeki Hakkı Bey'i çağırdım. Geldi, muayene etti. Tansiyonu 18,5 buldu. Dr. Operatör Suzan Güney'i Dr. Uz kabul etmiş, görüşmüş. Operatör gelip teşekkür etti.

13 Mart 1948, Cumartesi

Bugün sabah çıktım. Meclis'e uğradım. Tansiyonumu yoklattım. 21 çıktı. Çarşıya ve eve.

14 Mart 1948, Pazar

Evde. Torunlarım bizde. Vefa Bey de İstanbul'dan geldi.

15 Mart 1948, Pazartesi

Evde. Zeki Bey'i çağırttım. Tansiyonu 18 buldu. Ayağımdaki ağrının adale olduğunu söyledi.

16 Mart 1948, Salı

Bugün de evdeyim. Ayağım ağrıyor. Elektrik makinasını aldurdım. Tatbike başladım.

17 Mart 1948, Çarşamba

Evdeyim. Dışarıya çıkamıyorum. Bugün soğuk biraz hafifledi. İstanbul'da Ankara Evleri kooperatifindeki hissemi satmak üzere kooperatif idare başkanlığına bir mektup gönderdim. Ekrem Şerif Bey'in hanımı hasta. Hakkı Bey İstanbul'a gitti. Biraz döviz aldık.

19 Mart 1948, Cuma

Sabah 9.30'da birinci notere gittim. Dr. Y. Müh. İhsan Aksi Bey'e İstanbul'daki Ankara evleri kooperatifindeki hissemi 5.200 liraya devrettim. 4.000 lira Ziraat Bankası'ndaki borca verdim. Ayağım bugün az ağrıdı.

20 Mart 1948, Cumartesi

Çıkmadım. Evde kaldım. Necmettin Sahir Silan, İrfan Karasar geldiler. Gece ayağımdan ısırap çektim.

21 Mart 1948, Pazar

Bugün de çıkmadım. Sabah Dr. Zeki Hakkı Pamir ve Ömer Lütü Kardeşoğlu geldiler. Yarın röntgen aldirmaya karar verdik. Öğleden Cumhurbaşkanı İnönü ile hanımları geldiler.

22 Mart 1948, Pazartesi

Bugün Naci Eldeniz'in cenazesi. Yalnız Ömer Lütü ile röntgen mütehassisi Rıza Duray'a gittik. Bu gece ilk elektrik masajını yaptık.

23 Mart 1948, Salı

Bugün de evde. Öğlen üstü ikinci masaj. Gece iyi uyuyamadım.

24 Mart 1948, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Öğlen üstü 3'üncü masaj. Zavallı Halit Nazmi Keşmir dün kalp krizinden öldü. Tam hizmet edeceği bir zamanda öldü. Çok üzüldüm. Bayanına uzun bir telgraf gönderdim. Gece iyi uyuyamadım. Vefa Bey geldi.

26 Mart 1948, Cuma

Bugün de çıkmadım. 5'inci elektrik yapıldı. Dizim az sızlıyor.

27 Mart 1948, Cumartesi

Evdeyim. 6'ncı elektrik. Çocuklarımin bir kısmı bize geldi. Yarım günleri.

28 Mart 1948Pazar 28

Bugün torunlarımin bizde. Evde kalabalık. 7'nci elektrik. Fevzi'den 21.3.948 tarihli mektup aldım.

30 Mart 1948, Salı

Evde. Ayağımda sızı var. Bugün 9'uncu elektrik.

31 Mart 1948, Çarşamba

Evdeyim. 10'uncu elektrik. Yaktuğı yer cerahat topladı. Bakalım başımıza başka bir iş çıkarmasın.

3 Nisan 1948, Cumartesi

13'üncü elektrik. Evde, giyinmeden Hamdi Efendi ile Koçzade Vehbi geldiler. Yenişehir Camii için konuştuk. Gittiler. Giyinmemiş duruyorum.

4 Nisan 1948, Pazar

14'üncü elektrik. Dr. Zeki Hakkı Pamir de geldi. Evden çıkmadım.

5 Nisan 1948, Pazartesi

15'inci elektrik. Evdeyim. Ağrılar daha az. Doktor Perşembe'den evvel bahçeye çıkamayacağımı söyledi.

7 Nisan 1948, Çarşamba

17'nci elektrik. Evdeyim. Mısır sefiri gelip evi eşyasız istedi.

10 Nisan 1948, Cumartesi

20'nci elektrik. Evdeyim. Bugün hava bulutlu, biraz da yağmurlu. Cumhurbaşkanı ile hanımı 1.10'da eve gelip ziyaret ve hatıra sormada bulundular.

11 Nisan 1948, Pazar

21'inci elektrik. Torunlarım bizde. Bugün yoruldum. Gündüz istirahat edemedim.

12 Nisan 1948, Pazartesi

22'nci elektrik. Bugün Meclis'e gittim. İzin için raporumu verdim. Çabuk eve geldim.

15 Nisan 1948, Perşembe

Sabah çıktım. Biraz bankaya, Başvekâlet'e, Barutçu'ya, Şevket Adalan'a, genel başkan vekiline, genel sekretere ve hale uğradım.

25'inci elektrik. Terledim. Veda için, tazimlerini [saygılarımı] sunmak müsaadesini istedim. 8.30'da yemeğe çağırıldım. Gittim. 10.30'da evde idim. Yemekte yalnız Şükrü Saraçoğlu vardı.

16 Nisan 1948, Cuma

26'nci elektrik. Evdeyim. Evden çıkmadım. Çocuklar biraz uğradılar.

17 Nisan 1948, Cumartesi

Bugün elektrik yapılmadı. Mamafih çok yoruldum. Ayakta duracak hâlim yoktu. Saat tam 17.20'de hareket ettik. İstasyonda çocuklar, Rana, Mithat, Dr. Akif Arkan, Işık, Eskişehir belediye başkanı. Sabire, Müzehher beraber.

18 Nisan 1948, Pazar

9.10'da Haydarpaşa'ya geldik. Vefa, Akil ve Rüştü Beyler orada idi. Çok soğuk bir gün. Bereket versin ki evde sobalar yakılmış idi. Yorgunluğum ve gece uyumamalığım rağmen gündüz uyuyamadım. Osman Ağa'yı da evde buldum. Nerime ile Vefa ve Saadet görüştüler. Öğlen ve akşam Ankara'dan getirdiğim yemekleri yedik.

19 Nisan 1948, Pazartesi

Sabah 5.30'da kalktım. Gece ilaç aldım ve 9'dan 5'e kadar iyi uyudum. Bugün ka-sap, bakkal, eczane ile sebzeziye uğradım. Öğlen istirahat ettim, fakat uyuyamadım.

20 Nisan 1948, Salı

Erenköy'de evdeyim. Ankara'dan yaver Cahit Bey, Paşa ve Hanımefendi namına hâlimi sordu. Rana Bey de evinden telefon etti. Hareket günü çok yorgun idim. Gece iyi uyuyamadım. Kâzım Kulan ile karısı ve Belkis geldiler. Gece Vefa Bey geldi.

21 Nisan 1948, Çarşamba

Erenköy'deyim. Evdeyiz. Sabah erkenden Talip Ankara'dan geldi. Saffet'in de bugün geldiğini Talip söyledi. Hakkı Bey de söyledi. Saadet ile biraz çarşıya kadar gittik, öteberi aldık.

22 Nisan 1948, Perşembe

Erenköy'de, evdeyim. Hakkı Bey'le Neyyire geldiler, gittiler. Biraz baş ağrısı tuttu.

23 Nisan 1948, Cuma

Erenköy'de, evdeyim. Şakir Atılğan'ın annesi, Baha Ünaydın ile hanımı gel-diler. Akşam üzeri Tayfur Sökmen geldi, epeyce konuştuk.

25 Nisan 1948, Pazar

Erenköy'deyim. Hava bulutlu ve soğuk. Talip Bey de bugün biraz uğradı. Çocukları yarına geliyor.

26 Nisan 1948, Pazartesi

Erenköy'deyim. Vefa Bey bugün geldi. Ankara'dakiler hepsi iyidir. Hatem Hanım da biraz geldi görüştük.

1 Mayıs 1948, Cumartesi

Bugün hava biraz iyileşti gibi görünüyor. Fakat yağmur tamamen durmadı. Abdullah Ekim geldi. Biraz Pendik'ten görüştük.

2 Mayıs 1948, Pazar

Erenköy'deyim. Misafirler geldi. Bugün sabaha yağan yağmur sabah durdu. Vefa akşam gitti. Hikmet, Feride Hanım ayrı ayrı geldiler. Feride Hanım öğlen yemeğinde kaldı. Celâl Bayar ile konuştuğunu söyledi.

3 Mayıs 1948, Pazartesi

Saadet ile biraz yemişçiye kadar gittik. Fevzi'den 29 Nisan tarihli bir mektup aldık. Sırrı'dan telefonla evi Hintlilere göstermek için ne diyeceğimi söyledi. Ben de göster dedim.

4 Mayıs 1948, Salı

Erenköy'deyim. Sırrı'ya mektup yazdım. Biraz bahçede gezindim. Zeyneloğlu telefon. İşletmenin Çankırı'ya naklini söyledi.

5 Mayıs 1948, Çarşamba

Erenköy'deyiz. Biraz bahçede dolaştım. Ankara'dan Başbakan'la görüştük.

6 Mayıs 1948, Perşembe

Erenköy'deyim. Biraz bahçede. Hasbi Efendi geldi. Faik Baysal öğleden sonra geldi, görüştük.

7 Mayıs 1948, Cuma

Biraz öteberi almak için bakkal, kasap ve sebzeziye kadar gittim.

8 Mayıs 1948, Cumartesi

Erenköy'de. Vefa Bey akşam geldi.

9 Mayıs 1948, Pazar

Erenköy'de. Hava yağışlı ve bulutlu. Cezmi Bey geldi. Necmettin Sahir Silan.

10 Mayıs 1948, Pazartesi

Erenköy'de. Hava soğuk. Hakkı Bey geldi, biraz konuştuk.

11 Mayıs 1948, Salı

Erenköy'de. Biraz bahçeye kadar çıktım.

12 Mayıs 1948, Çarşamba

Bugün hava yağmurlu ve bütün gün kapalı.

13 Mayıs 1948, Perşembe

Erenköy'de. Hava soğuk, biraz da yağışlı ve bulutlu. Dışarıya çıkmadım. Vefa Bey bugün.

14 Mayıs 1948, Cuma

Erenköy'deyim. Bugün de hava soğuk ve bulutlu. Hakkı Bey'le telefonla görüştüm. Dr. Zeki Hakkı Bey görüşmüş. Benim tarafımdan bir istida [dilekçe] verilmesini muvafık görmüşler.

15 Mayıs 1948, Cumartesi

Erenköy'deyim. Dr. Fevzi'den Amerika'dan mektup aldım. Askerlik teciline dair vesikalarının tarihlerini gönderdi. Ben de hemen bir mektupla annesine Hakkı Bey'e vermek üzere gönderdim. Nezihe ve Sırrı telefon ettiler. Hepsini iyi. Hıtliler daha ev için bir haber vermemişler.

16 Mayıs 1948, Pazar

Erenköy'de. Dışarıya çıkmadım. Sabit Bey geldi, gitti.

18 Mayıs 1948, Salı

Erenköy'deyim. Muttalip Bey, ondan sonra Ekrem Şerif Bey geldi. Uzun görüştük. Ankara'dan Hakkı ve Sırrı Beyler telefon ettiler. Ev için söyledi.

20 Mayıs 1948, Perşembe

Sabah 9'a 10 kala çıktım ve Haydarpaşa'ya gittim. Cumhurbaşkanını zamanında karşıladık. Eve 12.30'da geldim. Çok yoruludum.

21 Mayıs 1948, Cuma

Erenköy'de. Hatem Hanım geldi. Öğleyn bizde. Bugün de kimseyi göremedim. Yarın Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli öğleden evvel gelecek.

25 Mayıs 1948, Salı

Erenköy'deyim. Fevzi'den mektup.

26 Mayıs 1948, Çarşamba

Erenköy'de. Dr. Zekai Tahir geldi.

27 Mayıs 1948, Perşembe

Erenköy'de. Tayfur Sökmen geldi. Biraz konuştuk. Evden dışarıya çıkmadım.

28 Mayıs 1948, Cuma

Erenköy'deyim. Biraz bakkala kadar çıktım. Vefa Bey ve Nerime sabah telefon ettiler. Pazar veya Pazartesi hareket edeceklerini söylediler. Ben de bugün biletleri aldurdım.

29 Mayıs 1948, Cumartesi

Erenköy'deyim. Hakkı Bey'den Sırrı'nın rahatsızlığını öğrendik. Ben biraz bahçeye kadar çıkabildim. Gece telefonla Nezihe ile ve Sırrı Bey'le görüştük. Nerime yarın akşam yola çıkacak imiş.

31 Mayıs 1948, Pazartesi

Sabah erkenden Nerime ve çocuklar geldi. Hepsini iyi. Yusuf Almacadan geçemedi. Mamafih hepsinin sıhhati iyi.

1 Haziran 1948, Salı

Erenköy'deyim. Öğleden biraz sonra yaver Kudret telefon etti. Saat 5'te Cumhurbaşkanının geleceklerini söyledi. 5'i 15 geçe geldiler. Sonra hanımı ile kızı da geldi. 6.20'ye kadar kaldılar.

2 Haziran 1948, Çarşamba

Erenköy'deyim. Biraz bahçeye çıktım. Nerime ile Saadet İstanbul'a gittiler. Saadet çok yoruldu.

5 Haziran 1948, Cumartesi

Erenköy'den 4'ü 20 geçe çıktık. Haydarpaşa'ya geldik. Zamanında yola çıktık. İlaça rağmen gece uyuyamadım. Çok sallantı yapıyordu. Yağmurla yola çıktık, Ankara'ya...

6 Haziran 1948, Pazar

Sabah bir saat rötör ile geldik. Aynı trende Talip, Nafuş ve Seyhun var idi. İstasyonda Faik, Selahattin, Sami, Hikmet, Sırrı, Nezihe, Saffet, Nesrin, Rana ve Mithat Beyler var idi. Bahçe pek güzel olmuş. Öğlen yemeğini Nezihe'de yedik. Hamdiler yarın gelip beni görecekler.

7 Haziran 1948, Pazartesi

Ankara'da, evimde. Akrabalar geldi. Ben de bazı arkadaşlarla görüştüm. Cemal Yeşil Bey'e telefon ettim. Hasan Baldudak ile Sururi Sayarı geldiler. Hintliler ile ve Brezilyalılarla görüştüm. İkisinde de salahiyet yok.

8 Haziran 1948, Salı

Ankara'da, evimdeyim. Rana Bey borcunun yarısını (2.000 lira) verdi. Evini sattı. Sıkıntılı zamanda imdadımıza yetişti. Kendisine teşekkür ettim. Çankırı milletvekilleri ile Hasan Civan Bey geldi. İrfan Ferit ile görüştü.

9 Haziran 1948, Çarşamba

Ankara'da. Hasan Saka'nın istifası ve tekrar kendisinin kabine teşkiline memur edilmesi. Evden çıkmadım. Yalnız Akşam üzeri biraz bahçede oturdum. Süleyman köyünden geldi.

10 Haziran 1948, Perşembe

Yeni hükümet bugün ilan edildi. Allah muvaffak buyursun, âmin. Evden çıkmadım.

11 Haziran 1948, Cuma

Ankara'da evimdeyim. Rıza Duray'a giderek filmleri çıkardık. Dr. Zeki Hakkı geldi, muayene etti. Cumhurbaşkanı bugün Amasya'ya gittiler.

12 Haziran 1948, Cumartesi

Ankara'da evimdeyim. Filmleri aldım. Eskisinin aynı görünüyor. Biraz akşam üzeri Nezihe'ye kadar gittik. Plakta Fevzi'nin sesini dinledik.

13 Haziran 1948, Pazar

Bugün de Ankara'da evimdeyim. Evden çıkmadım. Dr. Lütü Kardeşoğlu geldi, filmleri gösterdim. Banyodan sonra bir mukayese daha yapalım.

14 Haziran 1948, Pazartesi

Ankara'da evimdeyim. R. Koraltan öğlen üzeri teşekkürle geldi. İki saat oturdu ve siyasetten de bahsetti. Sıhhatini iyi görmedim. Cumhurbaşkanı akşam üzeri Amasya'dan döndüler. Garda bulunamadım. Ayağım biraz ısırap veriyor.

17 Haziran 1948, Perşembe

Ankara'da evimdeyim. Başbakan eve geldi, biraz görüştük. Mithat Yenel de geldi. Faik Bey'e Osman Ağa'nın ruhuna bir Hatim okunması için Akil Bey'e gönderilmek üzere 50 lira verdim.

19 Haziran 1948, Cumartesi

Ankara'dayım. Sabah biraz bankaya ve kooperatif ve hale uğradım. Yoruldum. Biraz kırınglılığım var. Az da fièvre'im var.

20 Haziran 1948, Pazar

Bugün çocuklar bizde. Onların hatırı için ayakta duruyorum. Akşam yemek olarak bir çorba içerek yattım. Gece terledim. Hint sefareti tercümanı telefon etti. Salı günü saat altı için bir randevu istedi.

21 Haziran 1948, Pazartesi

Ankara'da evimdeyim. Bugün fièvre'im yok. Fakat kırıklığım ve ifrazat var.

22 Haziran 1948, Salı

Ankara'da evimdeyim. Bugün Kandil. Hintliler gelmedi. Haber de vermediler. Dr. Zeki Hakkı dörtte geldi. İlaç verdi.

23 Haziran 1948, Çarşamba

Ankara'da evimdeyim. Dışarıya çıkamadım. Çankırılılar geldi. Bugün öğleden sonra gidiyorlar.

24 Haziran 1948, Perşembe

Ankara'da evimdeyim. Sabah Zeyneloğlu ile ışık geldiler. Bugün biraz ateşim var.

25 Haziran 1948, Cuma

Ankara'da evimde. Larenjit devam ediyor. İlaç bugün fazla tesir etti. Çin ambassador'u [elçisi] karısı ile gelip evi gördüler.

26 Haziran 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Öksürüğüm devam ediyor.

27 Haziran 1948, Pazar

Evimde. Biraz rahatsızım. Yine öksürüyor ve çıkarıyorum. Bugün Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi. Biraz sol bronşlara doğru kayıyor dedi. İlaça devam edeceğiz. Kinin alma dedi.

28 Haziran 1948, Pazartesi

Evimde. Bugün biraz daha iyi gibi görünüyorum. Bakalım yarın nasıl olacağım. Kimse ile görüşmedim. Saadet de biraz rahatsız.

29 Haziran 1948, Salı

Ankara'da evimde. Bahçeye bile çıkamıyorum. Gece öksürüğü biraz boğmacaya benziyor. Bu da başıma gelecekmiş.

30 Haziran 1948, Çarşamba

Ankara'daki evimde. Hiç dışarıya çıkmıyorum. Öksürüğün boğmaca olduğu anlaşıldı.

1 Temmuz 1948, Perşembe

Ankara'daki evimde. Meclis'e telefon ettim. Boğmacaya tutulduğumu söyledim. Doktor geldi. Boğmacalı olarak bir yere gitmemekliğimi söyledi. Yalnız bahçeye çıkabileceğim. Ve verdiği ilaçları almamı ilave etti. Tansiyonumu iyi buldu.

2 Temmuz 1948, Cuma

Ankara'da evimde. Boğmacadan sıkılıyorum.

3 Temmuz 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Bugün daha fazla öksürdüm, daha mustarip oldum. Dr. Fevzi'nin nihayet kaydı bulundu, fakat Millî Savunma Bakanlığı 29 yaşından yukarı olamaz iddiasında. Pazartesi bir memur gelecek, görüşeceğiz.

4 Temmuz 1948, Pazar

Evde. Çocuklar, Kerim ve çocukları da yemeğe geldiler. Boğmaca rahatsız edip duruyor.

9 Temmuz 1948, Cuma

Ankara'da evimde. Bugün de oruçluyum [Ramazan'ın ikinci günü]. Boğmaca rahatsız ediyor. Meclis 1 Kasım'a kadar tatil yaptı.

10 Temmuz 1948, Cumartesi

Sabah radyoda sonra dışarıda gölgede otururken başım döndü, midem bulandı, ter bastı. İçeriye yardım ile girdim. Dr. Zeki Hakkı çabuk geldi. Bir şok, dedi. Fakat kalp ve damarlardan değil, dedi. Hemen ilaç verdi. On gün oruç tutmamak icap eder, dedi. Soğukkanlılıkla tetkik ederek bir gün hayata böyle nihayet vereceğimize tabiidir diyerek Allah'a sığınmak en iyidir.

21 Temmuz 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Nezihe çocuklar ile bizde. Öksürük (boğmaca) devam ediyor.

13 Temmuz 1948, Salı

Ankara'da evimdeyim. Boğmaca tazyik ediyor. Cumhurbaşkanı akşam üzeri ziyaretime geldi ve 45 dakika kadar kaldı.

15 Temmuz 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Umum bir kesiklik var. Boğmacadan olsa gerek.

17 Temmuz 1948, Cumartesi

Ankara'da. Sabah Meclis'e. Elektro kardiogramımı aldurdım. Tansiyonumu ölçtüm. Boğmaca hafifliyor gibi. İffet, Ferit, Nihaller iftarda bizde.

18 Temmuz 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Sıcaktan çok mustarip oldum. Gece çok terliyorum.

19 Temmuz 1948, Pazartesi

Ankara'da evimde. Nezihe, Sırrı Bey gece geldiler. Refika Hanım'ı istediler.

20 Temmuz 1948, Salı

Ankara'da evimde. Akşam yemeğinde Müzehher, Nermin ve İffet var idi. Refika Hanım telgraf verdi. Gece aradılar. Oğlu suçüstü bir şey yapmış, ona küsmüş. Zavallı kadın yarın gidecek.

21 Temmuz 1948, Çarşamba

Dr. Zeki Hakkı geldi, muayene etti. İyi buldu.

24 Temmuz 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Biraz kırıklığım var. Bağırsaklarım bozuk gibi. Boğmaca devam ediyor.

25 Temmuz 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Boğmaca devam ediyor. Kerim ve Ferit iftarda. Başyaver Cevdet Bey ile konuştum. Nerime ile konuştuk.

26 Temmuz 1948, Pazartesi

Ankara'da evimde. Boğmaca devam ediyor. Sabah biraz Meclis'e ve bankaya. Eve döndüm. Başyaver ile iki defa konuştum. Hastalığı vermekten korkuyorum. Dr. Zeki Hakkı Bey'in yarın uğramasını rica ettim.

27 Temmuz 1948, Salı

Ankara'da evde. Cumhurbaşkanı ve hanımı öğlen üzeri geldiler. Çok dikkat ettim. Boğmaca devam ediyor. Dr. Zeki Hakkı geldi, film istedi. 18.30 Hakkı Bey'le Dr. Rıza Bey'e gittim, çektirdim.

28 Temmuz 1948, Çarşamba

Ankara'da evimde. Yarın yolculuk için hazırlanıyoruz.

29 Temmuz 1948, Perşembe

Ankara'da evde. Saat 7'de Nezihe'ye gittik. Yemek yedik ve saat 9'da trenle hareket. Yolda iyi uyuyamadım. Boğmaca devam ediyor.

30 Temmuz 1948, Cuma

Sabah zamanında Haydarpaşa'ya. Eve. Boğmaca devam ediyor.

31 Temmuz 1948, Cumartesi

Sabah Nezihe çocuklar ile geldiler. Dün akşam iyi uyudum ve gece öksürmedim. Gündüz uyudum.

1 Ağustos 1948, Pazar

Erenköy'deki evde. Sabah Hakkı Bey ve Neyyire, akşam üzeri de Ferit geldiler. Bugün yine boğmaca çıktı. Ekrem Şerif bugün de gelemedi. Bakalım ne gün gelebilecek?

4 Ağustos 1948, Çarşamba

Bugün öğleden sonra Prof. Dr. Ekrem Şerif geldi, muayene etti. İlaçlar verdi. Boğmaca devam ederken banyolara gitmeme müsaade etmiyor. Titremenin biraz başladığını söyledi. Kilo almak için iyi yemek içmekliğimi ilave etti. Konuşmayarak tam istirahat etmemi söyledi.

5 Ağustos 1948, Perşembe

Erenköy'deki evimde. Arife günü. Boğmaca devam ediyor.

7 Ağustos 1948, Cumartesi

Bayramın ikinci günü. Gelen giden oldu. Boğmaca devam ediyor.

8 Ağustos 1948, Pazar

Erenköy'deki evde. Bayramın ikinci günü. Boğmaca devam ediyor. Ekrem Şerif karısı ile geldi. Hanımı iyi gördüm. İnşallah bu iyilik artar devam eder.

9 Ağustos 1948, Pazartesi

Erenköy'deki evimde. Boğmaca devam ediyor. Bugün Kira Hatun geldi. İkin-diye kadar kaldı.

10 Ağustos 1948, Salı

Erenköy'deki evde. Boğmaca devam ediyor. Terliyorum.

11 Ağustos 1948, Çarşamba

Boğmaca devam ediyor. Gece az, gündüz fazla öksürüyorum.

12 Ağustos 1948, Perşembe

Erenköy'deki evde. Ankara'da köşkten Dr. Zeki Hakkı Pamir sordu. Hâlimi bildirdim. Cumhurbaşkanı da sordurdu. Vaziyeti anlattım. Teşekkür ettim. Doktor kilomu sordu. Tartılmadım, daima iştahım var yiyorum dedim. Ekrem Egelî'ye de ilettim.

14 Ağustos 1948, Cumartesi

Erenköy'de. Eczaneye uğradım. Tartıldım. Paltosuz, yeleksiz 85 kilo.

15 Ağustos 1948, Pazar

Erenköy'deki evde. Neyyire, Hakkı, Sıdika, Nafuş, Müzehher ve Nermin.

20 Ağustos 1948, Cuma

Erenköy'deki evimdeyim. Boğmaca devam ediyor. Arada bir biraz fièvre [ateş] geliyor.

23 Ağustos 1948, Pazartesi

Erenköy'deyim. Boğmaca devam ediyor. Dün Nermin, Ekrem Şerif ile görüştü. Yarın gelecek.

25 Ağustos 1948, Çarşamba

Bugün boğmaca devam ediyor. Boğmaca biraz sertleşti, bir türlü geçmiyor. Prof. Dr. Ekrem Şerif geldi.

28 Ağustos 1948, Cumartesi

Hakkı Bey Erzurum'dan Ankara'dan geldi. Neyyire, Sırrı, Nafuş da geldiler. Beraber yiyecek oldum.

29 Ağustos 1948, Pazar

Erenköy'de. Aynı tarz-ı hayat. Bir umumi muayene için Ekrem Şerif ile konuşum. Gününü tespit edecek. Ondan sonra yapacağız.

4 Eylül 1948, Cumartesi

Erenköy'de evde. Boğmaca fazla sıkıştırıyor. Necdet yüksek ehliyet de alabildi ve sevindiler. Fevzi'nin işi çıkmış.

5 Eylül 1948, Pazar

Erenköy'deki evde. Boğmacadan mustaribim, öksürüğüm devam ediyor. Sırrı Bey bu gece hareket ediyor.

6 Eylül 1948, Pazartesi

Erenköy'de evimde. Çıkamıyorum. Cumhurbaşkanı bugün İstanbul'a geldiler. Saraya mazeretimi arz ettim. Dün akşamki ekspresle Sırrı Bey Ankara'ya hareket etti.

9 Eylül 1948, Perşembe

9'da evden çıktık. 10'a beş kala köprüye [Galata Köprüsü] geldik. Ekrem Şerif Bey orada idi. 12.20'ye kadar bütün tetkikat yapıldı. 1.45'te Erenköy'de idik.

10 Eylül 1948, Cuma

Sabah Rana Bey geldi. Biraz görüştük.

11 Eylül 1948, Cumartesi

Sabah 7.25'te Ankara'da 10 Temmuz Cumartesi Ramazan 3 olduğu [gibi] gazete okur ve ıhlamur içerken bir şok geldi. Ankara'dan hafif geçti. Zekai Tahir Bey'i çağırdık. Tansiyon 16-10.

15 Eylül 1948, Çarşamba

Erenköy'deki evdeyim. Bugün Dr. Ekrem Şerif geldi. Saraydan Cumhurbaşkanı sordular. Teşekkür ve minnetlerimi arz ettim. Kira da geldi. Hakkı Bey Nahid ile bugün Ankara'ya gitti.

16 Eylül 1948, Perşembe

Erenköy'deki evde. Boğmaca devam ediyor. Pazar günü için biletleri bulduk. İnşallah selametle gideriz.

17 Eylül 1948, Cuma

Erenköy'de evde. Sıkılıyorum. Başyaver telefon etti. Vekil Paşa'yı aradım, bulamadım. Onlar da Pazar günü hareket edeceklermiş. Doktoru artık Ankara'da bulurum. Öksürük yine arada bir rahatsız ediyor. Bu akşam biraz migrenim de geldi.

18 Eylül 1948, Cumartesi

Erenköy'de evde. Bir yere gidemedim. Biraz başım ağrıyor.

19 Eylül 1948, Pazar

Zamanında Haydarpaşa'dan hareket. Gece çok soğuk oldu. Yolda Halit Bayrak da var idi. Biraz konuşabildim.

20 Eylül 1948, Pazartesi

Sabahleyin zamanında Ankara'ya muvasalat. Doğru eve geldik. Gece hem üşümekten hem de uykusuzluktan çok mustarip oldum. Öğleyin bir saat kadar uyudum. Akşam yine başım tuttu.

21 Eylül 1948, Salı

Ankara'da evde. Başım ağrıyor. Dr. Zeki Hakkı geldi, muayene etti. İlaçlara devam. Bakalım nasıl olacak? Biraz bahçede dolaşmaya başladım.

22 Eylül 1948, Çarşamba

Ankara'da evimde. Aynı hâl devam ediyor. Rana Bey'i, Çankırı Zeyneloğlu'nu gördüm.

23 Eylül 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Biraz bahçede gezindim. Baş ağrıları geçmiyor.

24 Eylül 1948, Cuma

Devlet Reisi İnönü'nün doğum günü. Rana Bey'le yukarıya giderek defteri imzaladık. Gidişimiz pek erken idi.

25 Eylül 1948, Cumartesi

Ankara'da evde. Bugün başım daha az ağrıdı. Bakalım daha ne kadar devam edecek? Süleyman mahkemesi var diye gelecek ayın 4'ünde gitmek istiyor. Elbise parası olarak 60 lira verdim.

26 Eylül 1948, Pazar

Ankara'da evimdeyim. Dr. Tahsin Bey geldi. Yarın Saadet'in röntgenini alacağız. Baş ağrıları devam ediyor. Tamamen geçmiyor. Tansiyonumu ölçturdüm. 18 sol, 18,5 sağ. Yine yükseldi.

27 Eylül 1948, Pazartesi

Ankara'da evimde. Baş ağrısı mütakattı olarak [kesik kesik] devam ediyor. Bakalım ne zamana kadar devam edecek?

28 Eylül 1948, Salı

Ankara'da evimde. Gece Cumhurbaşkanı yaveri vaziyetimi sordu. Arz ettim.

29 Eylül 1948, Çarşamba

Ankara'da evimdeyim. Hanımlar yukarıya gittiler. Dün Ankara'ya gelen Brezilya ambassador'u bugün maslahatgüzarı ile eve biraz dışardan baktı, içerisini de biraz gördü. Bakalım bir şey çıkacak mı? Baş ağrısı var.

30 Eylül 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Baş ağrısı gelip gidiyor. Dr. Zeki Hakkı Pamir telefon etti. Paşa gelecekmiş. Bekledim. Herhâlde bir işi çıktı gelemedi. Akşam üzeri Hint sefaretinden birtakım adamlar geldi. Evi görmek istediler. Yarın 11'e doğru gelmelerini söyledim.

1 Ekim 1948, Cuma

Evdeyim. Saat 11'de Hint müsteşarı birkaç kişi [ile] geldi. Müsteşarlığa ikametgâh olarak evi tutmak istediklerini söyledi. Evi tamamen gezdiler ve beğendi. Şartlarını söyledim, gece cevap veririm dedi. Ve sefaretten yarın saat 10-11'de kontrata geleceklerini söyledi. Başım az ağrıyor.

2 Ekim 1948, Cumartesi

Ankara'da, evimde. Hintliler geldi. Hakkı Eniştemi çağırdım. Çok sigara içtiklerinden başım çok ağrıdı. Mefruş [eşyalı, döşeli] istiyorlar. Sabah ve öğle-

den sonra geldiler. Daha eşya istiyorlar. Senevi eşya ile 1.800 lirayı geçmesin diyorlar. Müsteşar İstanbul'a gidiyor. Kâtip Pazartesi akşamı telefon edecekmiş.

3 Ekim 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Dr. Zeki Hakkı geldi. Dün gelemediği için özür diledi. Yeni bir şey söylemiyor. Tansiyon yine yükseldi. Mamafih baş ağrısı bugün daha hafif.

4 Ekim 1948, Pazartesi

Ankara'da evimde. Başım az ağrıyor. Cumhurbaşkanı hanımı ile vedaa geldi, biraz oturdu. Hintliler Ankara Palas'tan garip bir cevap verdiler. Vazgeçtiler demektir. Hakkı Bey'in kiracısı da daireyi temiz etti. Artık hanım da razı oldu, bu seneyi de evde geçirmeye karar verdik.

5 Ekim 1948, Salı

Ankara'da evimde. Sabah Rana Bey mütebaki [kalan] borcunu verdi. Bu suretle tamamen borcunu ödedi. Tam zamanında yetiştii. Bunu kısmen alacağım ve Kızılay'ın verdiği vergileri ödeyeceğim.

6 Ekim 1948, Çarşamba

Ankara'da evimde. Bugün Dr. Ekrem Şerif geldi, görüştük. Tedaviye devam dedi. İnşallah iyi olurum.

7 Ekim 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Kızılay'a vergi borçlarımı verdim. Şimdi evden ancak 3.000 lira kadar kalıyor. Boyalar belki 1.000 liraya mal olacak.

8 Ekim 1948, Cuma

Ankara'da evimde. Hakkı ve Neyyire bugün beraber geldiler, beraber çıktık. Biraz Meclis'e kadar gittim. Tıraş oldum. Öğleden sonra biraz kulübe de uğradım ve eve döndüm. Başım ağrıda.

9 Ekim 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Bugün baş ağrısı daha az. İnşallah hafifler.

10 Ekim 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Bugün de baş ağrısı az. İnşallah hafiflemeye doğru gider. Vefa Bey'in evine madam geldi, evi teslim aldı. Yarın piyano için gelecekler.

11 Ekim 1948, Pazartesi

Bugün çıktım, maaşımı aldım. Biraz başım ağrıyor. Süleyman bugün geldi. Kooperatife ve hale kadar gittim. Kurbanları ısmarladım.

12 Ekim 1948, Salı

Sabah çıktım, Merkez Bankası'na. Vefa Bey'e verilmek üzere Reşat Bey'e 1.100 lira verdim. Hale gittim, öteberi aldım ve eve döndüm. Hava çok soğuk. Öğleden sonra çıkmadım.

13 Ekim 1948, Çarşamba

Bayram. Öğlene kadar aşağıda kaldım. Başım tuttu. Çocukların hatırı için yemekte kaldım ve sonra yattım. Akşam üzeri başım biraz hafifledi.

14 Ekim 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Baş ağrısı az olarak devam ediyor.

15 Ekim 1948, Cuma

Biraz mezarlığa kadar gittim. Kulübe uğradım ve eve geldim. Başım fena tuttu.

16 Ekim 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Baş ağrısı biraz. Yalnız yine hafif bir şok geçirdim. Ne yapalım? Olacak ne ise o olur. Allah iman-ı kâmil versin.

17 Ekim 1948, Pazar

Evimde. Çıkmadım. Baş ağrısı var. Bakalım nasıl olacak?

18 Ekim 1948, Pazartesi

Ankara'da evimde. Öğleden sonra Saadet için röntgene ve muayeneye. Röntgen odasında terledim, sonra da üşüdüm. Sırrı geldi. Kararını verdi. Bakan'a arz etti. Bakan bir defa da benimle görüşeceğini söyledi. [Damadı Sırrı Sayarı Bey, Bayındırlık Bakanlığı'ndaki görevinden istifa etmek istiyor.]

19 Ekim 1948, Salı

Bugün sabah Bayındırlık Bakanı'na gittim. Sırrı'ya müsaadesini rica ettim. Muvafakat buyurdum. Allah hakkında hayırlısını ihsan buyursun, âmin. Yoruldum, yattım. Nezleyle tutuldum.

20 Ekim 1948, Çarşamba

Ankara'da evimde. Biraz nezlem var. Kina Redoxon aldım.

21 Ekim 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. İstasyona kadar gittim. Cumhurbaşkanı'nın karşılanmasında bulundum. Öğleden sonra çıkmadım. Kina Redoxon aldım. Saadet'in iki dişini çektirdim. Kistli çıktı.

22 Ekim 1948, Cuma

Ankara'da evimde. Öğleden sonra Ziraat Bankası'na ve kulübe kadar gittim. Sırrı bugün ayağı için yatağa yattı.

23 Ekim 1948, Cumartesi

Ankara'da evimde. Nezleden ve baş ağrısından mustarip. Kina Redoxon alıyorum. Hilmi Uran ve Fikret Silay eve uğradılar.

24 Ekim 1948, Pazar

Ankara'da evimde. Baş ağrısı mütekattî olarak devam ediyor. Dr. Vedia ile zevci Sıdika'lar geldiler. Kulaklarımı muayene etti. Gliserin koydu, yarın gelip yıkayacak.

26 Ekim 1948, Salı

Sabah çıktım. Biraz başkan vekili Hilmi ve genel sekreter Silay'a uğradım. Bulamadım. Oradan Meclis'e gittim. Tansiyonumu Ali Efendi ölçtü. Oradan Bal-dudak'a uğradım. Zincirlioğlu'nu gördüm. Çankırı'ya gidiyor, Behçet Bey ölmüş. Oradan Sırrı'ya uğradım.

27 Ekim 1948, Çarşamba

Sabah İsmail Renda geldi. Saadet'in mütebaki dişlerini çekti. Biraz zahmetli oldu. Ben de gazetede Ziya Akif Orbay'ın öldüğünü teessürle okudum. Rana Bey'le evine gittik. Oradan cenazesine de gittim, son vazifemi ifa eyledim. Hale uğradım. Eve geldim. Uyuyamadım. Halil Usta telefon etti, mezarlığa gittim. Ziraat Bankası'nda madalyayı aldım. Biraz kulübe uğrayarak eve geldim. 37 az ateşim var. Cahit Bey'in telefonu. Cuma günü 12.25'te kabirde ve 2.30'da da hipodromda bulunmamı söyledi.

28 Ekim 1948, Perşembe

Ankara'da evimde. Bugün çıkmadım. İstirahat ettim. Bayram başlangıcı.

29 Ekim 1948, Cuma

Bayram. Sabah çıkmadım. Öğleden sonra 12.25 Anıtkabir'de bulundum. Seyfi Oran ile beraber bulundum. Anıtkabir'e ve Meclis'e ve oradan hipodroma. Çok yoruldum. Başım ağrımaya başladı. 3.45'te eve geldim.

31 Ekim 1948, Pazar

Bugün sabah Parti Grubu'na gittim. Sürpriz ile karşılandım. Meclis başkanlığı için Saraçoğlu çoğunluk aldı. Grup reis vekilliklerine Şemseddin Günaltay ve Hüseyin Cahit Yalçın seçildiler.

1 Kasım 1948, Pazartesi

Merasim günü. Nutuk, seçimler. M. Kemal, Z. Hakkı Paşalar ile eve geldiler. Kor-seden başka çare yok. Saadet çok asabileşti, gece uyuyamadı. Ben de uyuyamadım.

2 Kasım 1948, Salı

Bugün ağır migrenim. Bütün gün yatakta yattım.

3 Kasım 1948, Çarşamba

Bugün biraz başım daha hafif ağrıyor. Evden çıkamadım. Nerime telefon etti. Yarın akşam hareket ediyor.

4 Kasım 1948, Perşembe

Evde. Bugün yine başım tuttu. Dr. Zeki Hakkı Akşam üzeri geldi.

5 Kasım 1948, Cuma

Bugün korseyi koyduk. Çok sıkıntılı oldu. Geceyi iyi geçirmedim, çok sıkıldı. Evden çıkmadım. Ben de iyi değildim.

6 Kasım 1948, Cumartesi

Bugün de evden dışarıya çıkmadım. Bugün de Saadet sıkıntı içinde. Bu geceyi daha az ağrılı geçirdi.

7 Kasım 1948, Pazar

Bugün gündüzü daha iyi geçirdi. Ben bugün de evden çıkmadım. Akrabalar geldi. Akşamdan sonra yine sıkıntı başladı.

8 Kasım 1948, Pazartesi

Meclis'e uğradım. Biraz kulübe de uğradım. Bugün de biraz asabi. Gece iyi uyuyamadı.

9 Kasım 1948, Salı

Gece biraz daha iyi gibi. Mamafih tamamen sinirleri bozuk. Arada bir feveran ediyor. Parti grubuna kadar gittim. Başım tuttu, ayrıldım.

10 Kasım 1948, Çarşamba

Evden çıkmadım. Öğleden evvel ve sonra baş ağrısından dolayı yattım. Saadet biraz yine asabi. Sinirlilik devam ediyor.

11 Kasım 1948, Perşembe

Çıkmadım. Evde kaldım. Saadet sabah sinirli, öğleden sonra biraz daha sakin. Benim başım az ağrıyor. Akşam üzeri Dr. Zeki Hakkı geldi. Bugün Hakkı Bey ile Neyyire de geldiler.

12 Kasım 1948, Cuma

Evdeyim, çıkmadım. Saadet umumi ahval itibariyle daha iyi. Yalnız kendi tabii fièvre'inden fazla fièvre'i var. 36,7-36,8 gibi. Öğleden sonra başım fazla ağrıdı.

13 Kasım 1948, Cumartesi

Evden çıkmadım. Başım az ağrıdı. Saadet neşeli. Hatta kızlar ile domino bile oynadı. Yalnız bugün de ateşi sabah 36,9; ikindi 37,3.

14 Kasım 1948, Pazar

Saadet sabah ateşi 36,7; akşam 37,3. Kırıklığı var. Ben de o kadar iyi değilim.

15 Kasım 1948, Pazartesi

Bugün Saadet'in yine biraz ateşi var. Sinirli. Ben Meclis'e gensoru dolayısıyla gittim. Başım ağrıdı. 7.30 İrfan Ferit aldı eve getirdi.

16 Kasım 1948, Salı

Bugün çıkmadım. Dün gece Saadet uyuyamadı. Akşam üzeri Dr. Zeki Hakkı geldi, ona epeyce neşe verdi. Ben mütekkatı surette baş ağrısı. Sabah Koraltan geldi. Akşam üzeri Sırrı geldi.

17 Kasım 1948, Çarşamba

Bugün biraz Meclis'e kadar gittim. Kulübe de uğradım. 5 buçukta eve döndüm. Adana'dan uçakla İstanbul'a geçen Prof. Dr. Ekrem Şerif eve uğradı. Saadet evvela munis oldu. Fakat gece yine sinirli idi.

18 Kasım 1948, Perşembe

Bugün çıkmadım. Biraz bahçede dolaştım. Başım az ağrıyor. Saadet neşe bakımından iyi. Fakat fièvre'i bugün de 36,7 ile 37,2 arasında.

19 Kasım 1948, Cuma

Bugün sabah gidip M. Kemal Öke'yi alıp eve getirdim. Korseyi iyi buldu. Tedavi aynen sürecektir. Allah Saadet'e sabır versin, âmin. Öğlen üzeri rahmetli Bitlis milletvekili Arif'in cenazesine gittim. Öğleden sonra çıkmadım. Fakat uyuyamadım. Saadet bugün asabi.

20 Kasım 1948, Cumartesi

Sabah çıktım. Ferit'i alarak mezarlığa gittik. Halil zamanında bitirecek görünüyor. Saadet şöyle böyle. Sabah akşam 36,7 ve 36,8. Öğleyin başım ağrıdı.

21 Kasım 1948, Pazar

Evden çıkmadım. Biraz başım ağrıyor. Saadet de biraz sinirli.

22 Kasım 1948, Pazartesi

Bugün çıktım. Biraz Meclis'e gittim. Başım tuttu. Sabah iyi idim. Sıcaktan böyle olduğunu zannediyorum. Biraz kulübe de uğradım. İrfan Ferit beni eve kadar götürdü.

23 Kasım 1948, Salı

Bugün çıkmadım. Başım biraz ağrıdı. Saadet de aynı hâlde. Sabah ve akşam ateşi geliyor. Biraz diyazemol verdik.

24 Kasım 1948, Çarşamba

Bugün biraz Meclis'e uğradım, fakat çok kalmadım. Ve hale uğrayarak öteberi aldım ve geldim.

26 Kasım 1948, Cuma

Bugün çok fırtınalı bir gece geçirdik. Mütemadiyen kar yağdı. Her ikimizin vaziyetimiz aynı.

28 Kasım 1948, Pazar

Evden çıkmadım. Saadet yine sinirli. Ultraseptil'e rağmen ateşi 37,2. Benim de tansiyonum öyle gidiyor. Kar fazla. Bugün İstanbul'dan Dr. Zeki Hakkı geldi.

29 Kasım 1948, Pazartesi

Çıkmadım. Bugün Tahsin Bey geldi. Biraz Saadet'e cesaret verdi. Benim tansiyonum 19 ve 20'dir. Bugün Millî Savunma memurları geldiler.

1 Aralık 1948, Çarşamba

Bugün çıkmadım. Evdeyim. Dr. Zeki Hakkı geldi. Epeyce teskin etti. Geceyi biraz sakin geçirdi.

2 Aralık 1948, Perşembe

Bugün çıkmadım. Saadet yine sinirli. Benim başım biraz ağrıyor.

3 Aralık 1948, Cuma

Bugün biraz çıktım. Meclis'e kadar gittim ve geldim. Biraz arkam ağrıyor. Bugün gazetede Aziz Samih'in [İlter] öldüğünü yazdı.

4 Aralık 1948, Cumartesi

Bugün biraz Aziz Samih'in cenazesine gittim ve öğleden sonra çıkmadım. Biraz sağ tarafımın yanı ağrıyor.

5 Aralık 1948, Pazar

Sabah mezarlığa kadar gittim. Ferit yanımda idi. Halil'i bulduk. Mütebaki parası olan 800 lirasını verdik. O da memnun oldu.

6 Aralık 1948, Pazartesi

Biraz Meclis'e kadar gittim ve çabuk eve döndüm. Saadet bugün çok asabi.

7 Aralık 1948, Salı

Bugün çıkmadım. Saadet'in asabiligi devam ediyor. Dr. Zeki Hakkı geldikten sonra hafifledi. Benim başım hafif ağrıyor. Saadet'in ateşi 36,8; 37,2.

8 Aralık 1948, Çarşamba

Sabah biraz çıktım. Meclis'e de uğradım. Saçlarımı kestirdim. Saadet'in ateşi aynı. Ben de aynı hâldeyim.

9 Aralık 1948, Perşembe

Evde kaldım. Saadet yine asabi. Ben de biraz yorgunum.

10 Aralık 1948, Cuma

Evden çıkmadım. Evde oturdum. Saadet sancıdan mustarip ve asabi. Çok söyleniyor. Benim de başım biraz ağrıyor. Dün gece Nezihe rahatsızlandı. Sabah uğradım, yatağında yatıyordu.

11 Aralık 1948, Cumartesi

Bugün de çıkmadım. Evde kaldım. Doktor gelinceye kadar asabiyet şiddetle devam etti. İffet de tansiyonundan rahatsızlandı. Cumhurbaşkanı ile hanımı geldiler. Üç çeyrek kadar kaldılar ve biraz konuştuk. Nezihe bugün daha iyi.

12 Aralık 1948, Pazar

Evimdeyim. Çıkmadım. Saadet iyice. Ben aynı hâldeyim. Bugün yeni eve ilk olarak bir Kuran-ı Kerim gönderdim.

13 Aralık 1948, Pazartesi

Bugün öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Oradan çarşıya uğradım. Operatör M. Kemal Öke'yi Meclis'te gördüm. Eve geleceğini söyledi. Fakat vakit bulamamış olacak ki gelemedi. Bir kamyon eşya gönderdim.

14 Aralık 1948, Salı

Evden çıkmadım. Öğlene doğru Kemal Bey geldi. Saadet'i iyi buldu, ağrıların devam edeceğini söyledi. Bir kamyon eşya gönderdim. Süleyman da geldi.

15 Aralık 1948, Çarşamba

Evdeyim. Saadet bugün asabi. Otomobil ile eşya gönderdim. Saat 19'da yukarıya gittim. Teşekkürlerimi sundum. Hüseyin Cahit Yalçın ile 20 dakika kadar oturdum ve 19.25'te ayrıldım.

16 Aralık 1948, Perşembe

Bugün Nezihe'nin apartmanına nakil ettik. Saadet otomobile binerken çok telaşlı idi. Sapsarı oldu. Nezihe'de kaldı. Yukarıya çıktı. Memnun kaldı. Allah sıhhat versin, âmin. Evden ve apartmandan girerken birer Yasin-i Şerif okundu.

17 Aralık 1948, Cuma

Evde. Biraz öteki eve kadar gittim. Dün gece uyuyamadım. Saadet de pek uyumadı. Sabah biraz Rana Bey'e uğradım.

18 Aralık 1948, Cumartesi

Evde. Bugün Nermin'i Mustafa Akıncı, Y. Mühendis Muzaffer Tugal namına istedi. Kerim de burada idi. Muvafakat bildirdi. Sırrı onları eve kadar yemeğe götürdü.

19 Aralık 1948, Pazar

Evde. Akşama doğru eski eve gittim. Bugün de Muzaffer Kerimlere gitmiş. Bize de epeyce misafir geldi. Saadet bugün sinirli.

20 Aralık 1948, Pazartesi

Meclis'e ve kulübe uğradım. Bugün Hava Kuvvetleri'nden M. Faik Bey'le telefonda görüştüm. Öğleden sonra 2.30-3 arasında geleceğini söyledi. Yalnız Belediye'den takdir edilen miktardan fazla bir şey alamayacağını söyledi. Ona göre mukaveleyi yazdı, getirdi. İmza ettim. Karargâha telefon ettim. Yarın sabah evi teşhir edebileceğimi söyledim.

21 Aralık 1948, Salı

Sabah 9.30'da eve gittim ve 10'da yarbay ile üsteğmen ve bu arada Gedeleş geldiler. Evdeki eşyayı teşhir ettim. Öğleden sonra Mis. Bride ve eşi de gittiler. Memnun kalmışlar. Yarbayın ifadesine göre Deniz ve Hava misyon şeflerine de birer daire tutmuşlar. Parti'ye kadar gittim ve doğru eve geldim.

22 Aralık 1948, Çarşamba

Sabah biraz çıktım ve Millî Kütüphane'ye gittim ve öğleden sonra Meclis'e gittim. Başım tuttuğu için beşte ayrıldım, eve geldim.

23 Aralık 1948, Perşembe

Bugün öğleden sonra çıktım. Kooperatife kadar gittim. Öteberi aldım. Kulübe uğradım ve eve geldim. Saadet'i sinirli buldum. Şakir Bey geldi, biraz görüştüm. Banyo aldım.

24 Aralık 1948, Cuma

Sabah güneşte biraz yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e. Biraz kulübe ve 18.30'da eve. Saadet'i asabi bulmadım. İyi buldum. Dün gece hiç uyumadık.

25 Aralık 1948, Cumartesi

Sabah biraz Süleyman'a kadar gittim. Otomata baktım. Gece Saadet uyuyamadı. Öğleden sonra çıkmadım. Başımda ağrı var.

26 Aralık 1948, Pazar

Bugün çıkmadım. Evde kaldım. Saadet sabah biraz iyi idi. Öğleden sonra yine sinirli oldu. Gece zahmet çekeceğimiz anlaşılıyor. Tahsin Bey ile Methiye geldiler, biraz kaldılar.

27 Aralık 1948, Pazartesi

Meclis'e kadar gittim. Biraz kulübe de uğradım. Gece uyuyamadık. Başım ağrıyor. Zeki Hakkı Pamir geç vakit gelebildi. Seyfi Paşa'nın vaziyeti çok ağır.

28 Aralık 1948, Salı

Gece nispeten sakin geçti. Her ikimiz de biraz uyuduk. Parti grubuna uğradım ve karanlık başlayınca doğru eve geldim.

29 Aralık 1948, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğlen üzeri çıktım, çarşıya gittim ve Seyfi Paşa'nın cenazesine gittim. Öğlen istirahat edemedim. Eşya için Kalinikos'a uğradım. Meclis'e gittim. Şiddetli münakaşalar. Meclisimizde ilk defa tokatlama oldu. Aylık bütçeler geç vakte kadar müzakereden sonra kabul edildi.

30 Aralık 1948, Perşembe

Bugün çıkmadım. Evde kaldım. Akşam üzeri saat 18'de aşağıya indik. Nermin ile Muzaffer'i nişanladık. Sade oldu. Yalnız hala ve amcalar var idi. Allah mesut etsin. Saadet ile beraber dün gece hepimiz iyi uyuduk. Bu akşam iyi uyuyamayacağız.

31 Aralık 1948, Cuma

Bugün yalnız sabah biraz yürüdüm. Fakat çok terledim. Başka bir yere gidemedim. Gece evimizde oturdum. Geceyi Saadet fena geçirdi. Uyuyamadık. İstirabı var. Dün ayakta kaldığı için sancısı arttı. Yahut başka bir sebebi var ise bilemem. Bu seneyi böyle ıstıraplı bitiriyoruz. Takdirimiz böyle imiş demekten başka elimizden gelen bir şey yoktur.

[Defterin arka sayfalarında]

Bu seneyi fena geçirdik. 947'de başlayan baş ağrısı çok taciz etmeye başladı. Şubat iptidasında [başında] İstanbul'a giderek Ekrem Şerif Bey'in kliniğinde muayene oldum.

Bana dimaği yorgunluğa son vermek için artık çalışmamak lazım geldiğinde ittifak ettiler. Ankara'ya döndüm. Başbakan'a vaziyeti tekrar arz ettim ve çekilmek için müsaade istedim. Muvafakat etti. İstifamı yazıp taktim ettim ve çekildim. Dr. Zeki Hakkı Pamir bir yazı yazdı, Meclis'ten iki aylık mezuniyet aldım.

Nisan'ın 18'inde İstanbul'a vardık. Ben, Saadet ve iki hizmetçi kadın. Erenköy'de kaldık. Haziran'dan bir gün evvel 31 Mayıs'ta Nerime çocukları ile geldi. Biz de Haziran'ın 5'inde Ankara'ya hareket ettik ve evimize geldik. İstasyonda Nezihe ve Sabri var idi. Sabri boğmacaya tutulmuş. Bir müddet sonra ben de tutuldum. Hem çok sert bir boğmaca. Pek çok zahmet çektim. Esasen İstanbul'a gitmeden evvel sağ diz kapağımda ağrılar var idi. Muayeneler neticesinde kireç olduğu anlaşıldı.

Temmuz'un 10'uncu Cumartesi günü terasta otururken bir kriz geçirdim. Dr. Zeki Hakkı çabuk geldi. Bu kriz sayılmaz. Buna şok denir, dedi. Oruç tutmamak lazım geldiğini söyledi. İlaçlar verdi.

30 Temmuz'da tekrar İstanbul'a gittik. Nermin'i de beraber aldık. 31 Temmuz'da Nezihe de geldi. Yusuf ve Uğur halalarında kaldılar. Bizim ile temas etmediler. İstanbul'da da boğmaca şiddetle devam etti. Çok zahmet çektim. Afyondan ilaçlar beni sarhoş etti. Nihayet ilaçları bıraktım. 11 Eylül'de İstanbul'da Ankara'daki gibi bir şok geçirdim. Eylül'ün 19'unda Ankara'ya hareket ettik. Ertesi gün Ankara'ya vardık.

Ankara'da evimde nekahetimi geçiriyorum ve evden çıkmıyorum. Bu arada Saadet'in de İstanbul'da başlayan ağrıları şiddetlendi. İkimiz de iyi değiliz. Ankara'da ufak bir şok daha geçirdim. Yalnız en ağır cihet Saadet'in romatizma değil *mal de pott* [belkemiğine yerleşen tüberküloz] olduğu anlaşıldı. Alçıya koymak lazım. Çok sıkıldım. Nasıl geçecek? Allah ona sabır versin. Korseyi 5 Kasım'da taktık. M. Kemal Öke Gülhane'de yaptı. Korseden sonra oto ile eve geldi.

1949

1949 yılı başında II. Hasan Saka hükümeti istifa etti ve 16 Ocak'ta Şemsettin Günaltay hükümeti kuruldu. 1 Nisan'da Türkiye İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'ni imzaladı. 20 Haziran'da toplanan DP İkinci Büyük Kongresi'nde Milli Tesevüt Andı kabul ve beyan edildi. 8 Ağustos'ta Türkiye, Avrupa Konseyi'ne kabul edildi. Bu yıl, Abdülhalik Renda'nın eşi Saadet Hanım 12 Mart'ta vefat etti.

1 Ocak 1949, Cumartesi

Bütün gün evde kaldım. Saadet yine rahatsız. Gece uyumadık. Bugün ilk olarak Sıdık'a'yı, sonra da Nezihe'yi gördüm. Nermin Muzaffer ile geldi.

2 Ocak 1949, Pazar

Bugün de hiç çıkmadım. Gece uyuyamadık. Saadet sancıdan mustarip.

3 Ocak 1949, Pazartesi

Bugün Meclis'e uğradım. Saadet sancıdan mustarip. Biraz sancı Optalidon ile duruyor. Adnan Ötügen geldi. Tutanakları aldılar. [Renda, kendi arşivindeki Meclis tutanaklarını teslim etmiştir.]

4 Ocak 1949, Salı

Bugün de Parti grubuna kadar gittim. Bir şey yok idi. Biraz kulübe de uğradım. Saadet aynı vaziyette.

6 Ocak 1949, Perşembe

Bugün çıkmadım. Biraz kâğıtlarımı temizlemeye başladım.

7 Ocak 1949, Cuma

Bugün sabah biraz çıktım. Mal Müdüriyeti'ne kadar gittim. Maaşımı aldım. Öğleyin uyuyamadım. Meclis'e gittim, çarşıya uğradım. Biraz kulübe uğradım. 5'ten evvel eve geldim.

9 Ocak 1949, Pazar

Evden çıkmadım. Öğleden sonra Dr. Zeki Hakkı Paşa'yı çağırdık. Lavman tavsiye etti. Fakat durmadı, tesir etmedi. Ben de aynı hâlde.

11 Ocak 1949, Salı

Bugün çıkmadım. Saadet'in çok ıstırabı var. Zeki Hakkı Paşa'ya telefon ettim. Vaziyeti anlattım. Kemal Bey görüşmesini ve bize uğramasını söyledi. 15.30

geldi, görüşmüş. Korseyi açmak muvafakatini almış. Orhan Bey'i aradık. Ancak 17.30'da gelebildi. İki korseyi açtılar ve çıkardılar. Nihayet iğne ve tenkiyeden sonra cevap alamazlarsa ameliyata karar verdiler.

12 Ocak 1949, Çarşamba

Bugün de evdeyim. Korsenin çıkması ağrılara asabiyet verdi. Zeki Hakkı ve Orhan Beyler geldi.

13 Ocak 1949, Perşembe

Ağrılar fazla. Zeki Hakkı'ya telefon ettim. Orhan Bey'le beraber geldiler. Eski korseyi taktık, biraz ferahladı. Ben de biraz Meclis'e kadar gidip geldim.

14 Ocak 1949, Cuma

Bugün ağrılar daha az. Yalnız uyuyamıyor. Meclis'e kadar gittim. Kabinenin istifasını söylediler. Daha kat'i değil dediler. Eve geldim.

15 Ocak 1949, Cumartesi

Kabinenin istifası resmî olarak yayıldı. Başvekâlet'e Şemseddin Günaltay tayin edildi. Arkadaşları daha belli değil. Allah muvaffak buyursun. Bugün de çıkmadım. Gece yine uyuyamadı. Zeki Hakkı ile Orhan Bey geldiler.

17 Ocak 1949, Pazartesi

Biraz Meclis'e kadar gittim. Başbakanlık'a gittim. Bulamadım, kart bıraktım. Diğerlerine kart yazdım. Meclis'te ve kulüpte Hasan Saka ve Barutçu, Münir Hüsrev Göle ve Bekir Balta ile görüştüm. Meclis'te Başbakan ile görüştük. Sancılar fazla.

18 Ocak 1949, Salı

Bugün Meclis'e, gruba uğradım. Barutçu başkan vekili oldu. Şeref Uluğ da üye oldu. Biraz kulübe uğradım. Doktorlar geldi, korseyi biraz pamuk ile desteklediler.

20 Ocak 1949, Perşembe

Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Saadet gece ıstıraplı olduğu için doktorlara haber verdim. Paşa gelemedi. Dr. Orhan Bey geldi. Fakat gece yine uyuyamadı.

21 Ocak 1949, Cuma

Bugün Meclis'e kadar gittim. Biraz da kulübe uğradım. Dr. Ekrem Şerif ile görüştüm. Yarın tayyare ile gelmeye karar verdi.

22 Ocak 1949, Cumartesi

Sabah 10.30'da Parti grubuna. Öğleden sonra Şükrü Yusufoğlu ve Zeki Hakkı geldiler. Sonra Çerkeşliler geldi. Onlar gidince Parti toplantısına gittim ve reyimi verdim. 296 iştirakten 291 beyaz, 5 kırmızı.

23 Ocak 1949, Pazar

Tayyare meydanına gittiği hâlde havanın fenalığından tayyare işlemedi. Yarın sabah trenle Bursa'da bulunmak üzere bu akşam trenle hareket etmek için Ulaştırma Bakanı'nın emrindeki iki yerden birisinin kendisine tahsisini Ulaştırma Bakanı'ndan rica ettim. Hemen emir verdi. Ekrem Bey'e telefonla haber verdik. Başka yolla gelmesi imkânı yok idi. Zeki Hakkı Pamir geldi, bir saat kadar görüştük. Yarın Ekrem Şerif ile konuşacak. Bakalım ne karara varacaklar?

24 Ocak 1949, Pazartesi

Ekrem Şerif sabah geldi. Zeki Hakkı Pamir de geldi. Tesadüfen M. Kemal Öke de geldi. Konuştular. Sallanmaya katiyen razı olmadılar. Tedavisine ve Streptomisin tedavisine karar verdiler. Ekrem Şerif gece avdet etti. Çok yoruludum. Saat 6.30'da Meclis'ten ayrıldım. Hükümet 42 karşı 349 oyla itimat aldı.

25 Ocak 1949, Salı

Evden çıkmadım. Saadet'in Streptomisin'e başladık. Zeki Hakkı Pamir bir hemşire getirdi. O yapıyor. İnşallah şifa bulur.

28 Ocak 1949, Cuma

Bugün öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. Biraz da kulübe uğradım. Saadet akşam üzeri yine sinirli. Allah sabır versin, âmin. Ben de gece uyuyamadım.

Ekrem Şerif Bey'le telefonla görüştüm.

29 Ocak 1949, Cumartesi

Bugün de çıkmadım. Sabah harareti kendi eski harareti gibi, 36'dan aşağı, 35,6; akşam 37,5. Fakat yine sinirli, fazla gergin. Mamafih gece uyudu. Ben o kadar uyuyamadım.

30 Ocak 1949, Pazar

Bugün çıkmadım. Saadet yine asabi. Ben şöyle böyle. Dr. Zeki Hakkı geldi, biraz teskin etti.

31 Ocak 1949, Pazartesi

Öğleden sonra çıktım. Meclis'e uğradım. Çankırı'ya, İstanbul'a ve Ankara'daki talebeye posta ile, Müzeyyen'e banka ile ve Nerime'ye Akil Bey ile gönderdim.

1 Şubat 1949, Salı

Bugün çıkmadım. Saadet sabah yine sinirli ve ağrıdan mustarip. Dr. Zeki Hakkı Pamir ve Dr. Orhan Toygar geldiler. Teskin ettiler. Biraz yastığı düzelttiler. Dün geceyi sakın geçirmedi.

2 Şubat 1949, Çarşamba

Bugün de evdeyim. Saadet biraz sakin. Geceyi fena geçirmedim. Dün doktorların sözleri maneviyatını biraz yükseltti.

4 Şubat 1949, Cuma

Sabah 36,9; akşam 37,5. Kinin almakta devam ediyorum. Zeki Hakkı geldi. Saadet'i iyi buldu. Bakalım nasıl olacak?

7 Şubat 1949, Pazartesi

Bugün de çıkmadım. Kinine devam ediyorum. Sabah ateş olmadım. Akşam 36,7. Saadet dün geceyi sıkıntı ile geçirdi. Dr. geldiği zaman şikâyet etmedi, ama sonra yine şikâyetinde bulundu.

9 Şubat 1949, Çarşamba

Biraz Meclis'e kadar gidip geldim. Benim ateşim yok. Saadet'in de ateşi yok. Bugün her günden daha sakin. Akşam geç vakit tekrar sinirlenmeye başladı.

12 Şubat 1949, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Bütün gün evde. Kinine devam ediyorum. Saadet bugün sıkıntılı ve sinirli.

13 Şubat 1949, Pazar

Evde kaldım. Ateşim yok. Saadet'te de yok, fakat biraz ıstırapı var.

16 Şubat 1949, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Kinin alıyorum. Saadet sinirli, ıstırapı var. Gece Zeki Hakkı Pamir Kemal Bey'le görüştü. Söylediklerini iyi anlayamadım. Yarın gelmesini rica edeceğim.

17 Şubat 1949, Perşembe

Evden çıkmadım. Benim ateşim yok. Saadet sinirli ve sıkıntılı. Onun böyle mustarip olması hepimizi üzüyor. Bugün Nerime ile Nihal geldiler.

18 Şubat 1949, Cuma

Bugün de çıkmadım. Hava Komutanlığı'ndan evin kirası için bir çek getirdiler. 70 lira pul parası, karar için. Merkez Bankası'ndan tahsil ettim. Sonra Ziraat Bankası'na 10 bin lira verdim. Saadet yine sinirli. Dr. Zeki Hakkı bir korse numunesi gönderdi. Ona da çıkıştı.

21 Şubat 1949, Pazartesi

Bütçe için Meclis'e gittim. Sabah ve öğleden sonraki oturularda bulundum. Saadet bugün de mustarip. Ben de şöyle böyleyim. İlaç olarak Allah'a hamdolsun ayakta duruyorum.

22 Şubat 1949, Salı

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e gittim. Saadet bugün de iyi değil. Ben ilaç alıyorum.

25 Şubat 1949, Cuma

Bugün ağırdır. Çok mustarip. Ben de kan verdim. Zeki Hakkı, Orhan, ondan sonra da Tevfik, Murat Cankat geldiler. Röntgen aldırıldık. Filmler fena. Sağ taraf tamamen kapandı. Lökositler 35.000.

26 Şubat 1949, Cumartesi

Dün geceyi zahmetli geçirdi. Sabah Zeki Hakkı geldi. Ponksiyon yaptı, sağ ciğerden su aldı. Tahlil neticeleri karışık. Ekrem Şerif de hareket etmiş. Sabah biraz Meclis'e uğradım.

27 Şubat 1949, Pazar

Bugün Ekrem Şerif geldi, görüştük. Paşa ile görüştüler. Neticede kansere ihtimal vermediler. Biraz azar azar olmak şartıyla soğuk süt ve su. Buz torbasına devam. Bütün gün doktorla meşgul oldum.

28 Şubat 1949, Pazartesi

Bütün gün evde. Saadet dününden biraz farklı. Gece hiç uyuyamadı. Bizler de öyle. Bütçe sabaha doğru bitmiş ve kabul olunmuş.

1 Mart 1949, Salı

Sabah biraz iyice, öğleden sonra sıkıntı. Ateşi 37,1. Nabız 108. Nefes 22.26. İlk oksijen verdik, gece 24'e kadar rahat teneffüs etti. Ben aynı vaziyetteyim. İlaç almakta devam ediyorum.

2 Mart 1949, Çarşamba

Evdeyim. Saadet bugün de aynı vaziyette. İkinci oksijeni verdik. Gece yine sıkıntı çekti. Ben kendimi muayene edemedim. Hakkı Bey ile karyola için kararımı konuştuk.

3 Mart 1949, Perşembe

Sabah biraz iyi. Öğleden sonra yine sıkıntıda. Gece 3'üncü oksijeni yaptık. Geceyi fena geçirmedim. Ben bugün de bütün gün evde kaldım. Hakkı Bey yarın geliyor.

5 Mart 1949, Cumartesi

Bugün de çıkmadım. Karyola ile meşgulüz. Bakalım becerebilecek miyiz? Saadet aynı vaziyette. Oksijen vermekte devam ediyoruz. Bazı günler çok ümitsiz oluyorum.

7 Mart 1949, Pazartesi

Bugün operatörler ile Zeki Hakkı yatağını biraz değiştirdiler. İki kalp şoku geçirdi. Çok sıkıntılı bir gün. Beş defa oksijen verdik. Bir litre kadar su alındı.

9 Mart 1949, Çarşamba

Bugün çok farklı. Yine bugün de oksijene devam ediyoruz. Akşama kadar vaziyeti iyiliğe doğru gitti. Gece uyuyamadı, tekrar sinirleri gevşedi. Ben sabah kahvaltıdan sonra biraz başım döner gibi oldum, yattım.

10 Mart 1949, Perşembe

Bugün iyiyim, dedi. Fakat aslolan manzara öyle değil. Oksijen veriyoruz. Akşama doğru doktor geldi. Daha iyi buldu, neşelendi. Fakat karaciğer vazife görmemeye başladı.

11 Mart 1949, Cuma

Sabah bir koma geçirdi. Doktorlar koma epatğine karaciğer koması dedi. Ayıldı. Tahlillerde karaciğerin bir vazife görmediği anlaşıldı. Vaziyet ümitsiz.

12 Mart 1949, Cumartesi

Saadet gece biraz konuştu. Karaciğer hiç vazife görmüyor. Sabah beş buçuktan sonra koma başladı. Saat sekiz buçukta rahmet-i Rahman'a kavuştu. Benim de evim yıkıldı. Vazifelerimi ifa için dayanıyorum. Gece uyuyamadım. Tansiyonum fazlalaştı. Gece iskat duasını yaptık. Cumhurbaşkanı hanımı ile gece geldi.

13 Mart 1949, Pazar

Bugün toprağa gömdük. Mütevazı bir cenaze alayı; çiçekten ari, alayıştan [gösterişten] ari. Allah onu garîk-i rahmet buyursun. Her şey tertemiz, kalbi gibi, cereyan etti. Gece iki saatten fazla uyuyamadım. Cenazede ve sonra çok bitkin bir hâldeydim. Metin olmaya çalışıyorum.

14 Mart 1949, Pazartesi

Bugün de istirahat edemedim. Biraz öğleyin kendi odamda uyudum. Doktor Zeki Hakkı geldi, muayene etti. Tansiyon 22,5. Hemen ayrılmamı söyledi. Vazifelerim bitmeyince bir yere gidemem. Cumhurbaşkanı bugün de gece biraz uğradılar.

15 Mart 1949, Salı

Dün gece ilaçlar tesir etti, beş saat kadar uyudum. Öğlen de biraz uyudum. İki saat kadar çıktım. Parti toplantısında bulundum ve hemen eve geldim. Kasalar ikimiz tarafından kiralandığı için veraset ilamı ve mal memuru huzurunda açılabilir. Kanuna uygun muamele yapılmasını söyledim. Biraz sürecek.

16 Mart 1949, Çarşamba

Evden çıkmadım. Alışmaya çalışıyorum. Bugün biraz uyudum. Sabah Kızılay'a kadar gittim.

17 Mart 1949, Perşembe

Bugün de evden çıkmadım, evde oturdum. Gece pek uyuyamıyorum.

18 Mart 1949, Cuma

Bugün sabah Vefa Bey'le Etimesgut'a gittim. Yalnız 5.15'te Çankaya'dan araba geldi, gittim. Ve 7.30'da Cumhurbaşkanı evime getirdi. Zeki Hakkı Pamir geldi. Tansiyonu yokladı. 18,5 ve 19.

19 Mart 1949, Cumartesi

Bugün sabah 9.30'da çıktım. Mahkemeye gittim, veraset ilamı için. Vefa Bey ve Kira gittiler. Allah her ikisinden razı olsun.

21 Mart 1949, Pazartesi

Bugün Meclis'e kadar gittim ve çabuk avdet ettim. Gece o kadar iyi uyuyamadım. Veraset ilamı olacak.

24 Mart 1949, Perşembe

Sabah Nerime ve Nezihe ile birlikte bankaya gittik. Maliye memurunun huzurunda kasalar birer birer sayıldı ve zabıt tutuldu. Bütün çocukların zarfları da sayıldı.

26 Mart 1949, Cumartesi

Bu sabah Nezihe ile bankaya gittik. Maliye için 9.600 liralık titre depo ederek kasaları teslim aldık. Akşam altınları kendilerine taksim ettim. Ben de veraset ilamı mucibince hissemi aldım.

29 Mart 1949, Salı

Nezihe ile bankaya kadar gittik. 1938'leri aldım. Kuponları kesilmemiş. Rahat ettim. Gece onları kızlarıma taksim ettim ve verdim. Sırrı Bey huzurunda.

30 Mart 1949, Çarşamba

Evdeyim. Sabah çıkmadım. Biraz kırıklığım var. Kinin aldım. Sabah Çankırılılar geldi. Bayındırlık Bakanlığı'ndan randevu aldım. Reiscumhur için umumi kâtime söyledim, arz edecek. Öğleden sonra İş Bankası'nın heyetlerine gittim. Başım tuttu. Oradan hale gittim, öteberi aldım. Dr. Fevzi'den mektup aldım, çok üzüldüm.

31 Mart 1949, Perşembe

Evden çıkmadım. Başım biraz ağrıyor. Hakkı Bey geldi. Yarın akşam gidecek. Nerime de beraber gidecek. Gece bize geldi. Nerime, Nezihe hep beraber rahmetliyi konuştuk ve bittabi sıkıldık.

2 Nisan 1949, Cumartesi

Çarşıya, Meclis'e kadar. Öteye beriye para yolladım.

5 Nisan 1949, Salı

Sabah Diyanet İşleri Reisliği'ne telefon ettim. Muhasebeciyi gönderdi. Rahmetli refikam namına Yenişehir Camii için 5.000 lira verdim. İçim rahat etti. İnşallah ben de vermeye muvaffak olurum. Öğleden sonra Parti grubuna kadar gittim ve biraz da kulübe uğradım.

6 Nisan 1949, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e kadar gittim ve eve döndüm. Başımın ağrısı az ve mütekatti [kesik kesik] devam ediyor. Meclis'e gitmeden Çankaya Mal Müdürlüğü'ne kadar. Maaşımı aldım.

7 Nisan 1949, Perşembe

Sabah mektuplar yazdım. Topkapı, Pendik, Pertev Bigat ve Zübeyde'ye para gönderdim. Beşte Meclis'ten çıktım. Biraz kulübe uğradıktan sonra hale gittim, öteberi aldım.

8 Nisan 1949, Cuma

Bugün biraz Şakir Bey'e kadar gittim. Biraz yürüdüm ve öğleden sonra İnce-dayı'nın annesinden dolayı taziye için istasyona gittim. Öğleden sonra yattım. Gece uyuyamadığım için biraz kırıklığım var idi.

9 Nisan 1949, Cumartesi

Biraz ebeveynimin ve refikamın mezarlarını ziyaret ettim. Hatim bitirdim. Öğleden sonra çıkmadım.

11 Nisan 1949, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e uğradım. Biraz kulübe uğradıktan sonra eve geldim.

12 Nisan 1949, Salı

Bugün sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra çarşıya kadar gittim. Biraz kulübe de uğradım ve eve geldim.

13 Nisan 1949, Çarşamba

Öğleden sonra biraz Meclis'e kadar uğradım ve eve geldim.

14 Nisan 1949, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kafa ve göğüs ile dizlerimin röntgenlerini Efdal Aşar'a aldırıldım. Oradan çarşıya ve eve geldim.

15 Nisan 1949, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz yeni Doğumevi'ne kadar gittim ve oradan eve geldim. Efdal Aşar filmleri getirdi. Dr. Zeki Hakkı geldi, muayene etti. Baştaki sancıları harici bir şey telakki etti.

16 Nisan 1949, Cumartesi

Biraz çarşıya kadar gittim, öteberi aldım, eve geldim. Bugün Cumhurbaşkanı Kastamonu'ya gitmek üzere Çankırı'ya hareket buyurdular. Çerkeş'e de gidecekler. Gece Zeyneloğlu haber verdi ve yola çıktı.

17 Nisan 1949, Pazar

Bugün hiç çıkmadım. Bütün günümü evde geçirdim. Çankırı ve Çerkeş'e vardılar. Çerkeş'ten çok memnun kaldığını haber aldım.

18 Nisan 1949, Pazartesi

Öğleden sonra çıktım. Meclis'e uğradım. Biraz kulübe de. Bugün Cumhurbaşkanı Çankırı'dan Kastamonu'ya yollandı. Yolda Ilgaz'a da uğradı. Zeyneloğlu gece geldi, yarın görüşeceğiz.

19 Nisan 1949, Salı

Öğleden sonra Parti Grubu'na gittim. Çabuk dağıldı. Kulübe ve hale uğradım. Sabah Zeyneloğlu geldi, görüştük. Çok memnun ve mütehassis [duygulanmış] görünüyor. Hale uğradım, et aldım.

20 Nisan 1949, Çarşamba

Bugün hiç çıkmadım, evde kaldım. Bugün refikamın ölümünün hakiki kırkinci günü. Biraz ruhuna Kur'an okudum.

21 Nisan 1949, Perşembe

Bugün evde Mevlid-i Şerif okundu. Öğleden sonra Meclis'e ve oradan biraz kulübe uğrayarak eve geldim.

22 Nisan 1949, Cuma

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Nerime ile mezarlığa kadar gittik. Nerime ve Nezihe teyzelerine gittiler ve saat yediye doğru geldiler.

23 Nisan 1949, Cumartesi

Bugün çıkmadım, evdeyim. Biraz başım ağrıyor. Ölülerime biraz Kuran-ı Kerim okudum.

24 Nisan 1949, Pazar

Bugün de çıkmadım. İffet, Nihal, sonra da Nermin ve Kerim geldiler. Ev meselesinden mustarip göründüler. Nahid telefon etti, o da öyle. Mayıs'ın on beşinden sonra benim evimde, ben gelinceye kadar kalabileceklerini söyledim. Hepsisi çok sevindiler, ellerimi öptüler.

27 Nisan 1949, Çarşamba

Bugün öğleden sonra Meclis'e ve kulübe uğrayarak eve geldim. Hale de uğrayarak saat 6.30'da eve geldim. Sırrı biraz anjin olmuş.

28 Nisan 1949, Perşembe

Merkez Bankası Umum Heyeti'nde bulundum. Biraz kulübe uğradım, eve geldim.

29 Nisan 1949, Cuma

Sabah çıktım, istasyona kadar gittim. Devlet Başkanı'nı karşıladık. Öğleden sonra 14.30'da Halkevi'nde Muzaffer Tugal ile Nermin'in nikahları yapıldı. Salon ve davetliler iyi idi. Nermin de sade ve sempatik giyinmiş idi. İkisi de çok beğenildi. Meclis'e ve eve.

30 Nisan 1949, Cumartesi

Sabah Meclis'e, hale ve mezarlığa ve oradan eve. Nerime'den telefon aldım. İyi gitmiş, çocukları da iyi bulmuş. Mektup yazacağını bildiriyor. Nermin Muzaffer ile Akşam üzeri uğradılar, beni gördüler. Dr. Tahsin geldi, muayene etti.

2 Mayıs 1949, Pazartesi

Sabah idrarı Tahsin Bey'e gönderdim. Ben öğleden sonra Meclis'e kadar gittim. İzin için Başkan Saraçoğlu ile görüştüm. İki ay için mektup yazdım. Meclis'ten doğru eve geldim.

4 Mayıs 1949, Çarşamba

Bugün öğleden sonra Meclis'e ve oradan eve geldim. Nerime ile telefonda görüştüm.

5 Mayıs 1949, Perşembe

Bugün çıkmadım. Yalnız Nezihe ve Sırrı ile mezarlığa kadar gittik. Kabirdekiler gibi sade diyor. Bugün sabah Şabanözlüler geldi. Cemal Yeşil Bey'den onlar için bir randevu istedim. İnşallah iyi olur. Her partinin başkanı beraberlerdi. Umumi heyetten iznim çıktı. Nerime ile telefonda görüştüm.

6 Mayıs 1949, Cuma

Şabanözlüler kabul buyurdu. DP başkanı biraz geç vardı, fakat vardı. Çok mütehassis oldular. Ben çıkmadım.

8 Mayıs 1949, Pazar

Bugün Sırrı ile biraz mezaristana gittik. Mezarın etrafını da kapatmak kararına vardık. Öğleden sonra çıkmadım.

9 Mayıs 1949, Pazartesi

Sabah Ziraat Bankası'na. Tahvil terhin ederek [rehine koyarak] biraz ilave kredi aldım ve İstanbul şubesine hitaben beş bin liraya kadar para alabilmek için bir mektup aldım. Gece yukarıya çağırıldım. Veda ettim. 1.20'ye kadar kaldık.

12 Mayıs 1949, Perşembe

Sabah Meclis'e. Çankırılılar ile görüştüm. Reisler ve genel sekretere birer kart bıraktım. Muttalıp Bey'i de gördüm. Öğleden sonra çıkmadım. Tam saatinde trene bindik.

13 Mayıs 1949, Cuma

Zamanında Bostancı'ya vardık. Nerime, Vefa ve Akil Bey'ler orada idi. Halit Bayrak da orada. Oradan eve geldik. Yalnız olarak ilk defa ev nakil ediyorum. O gün çok düşünceli kaldım. Birçok iyi hatıralar. Allah'a duam son demlerimde süründürmemesi. Kolaylıkla emanetini almasıdır. Nerime benimle kaldı. Çarşıya çıktık, öteberi aldık. Gelir gelmez Ankara'ya telefon ettim.

14 Mayıs 1949, Cumartesi

Öğleden sonra Yusuf, Uğur ve Vefa geldiler. Nahid de uğradı. Yusuf'u fazla şişman, Uğur'u da zayıf gördüm. Bahçede biraz gezinmeye başladım.

15 Mayıs 1949, Pazar

Öğleden evvel biraz Sıdika'nın evine kadar Vefa ve Nermin ile gittik. Öğleden sonra Uğur'u Fatma ile İstanbul'a gönderdik. Yusuf bu gece Erenköy'de kaldı, yarın gidecek. Ankara ile telefonla görüştüm.

16 Mayıs 1949, Pazartesi

Biraz Akşam üzeri Nerime ile çıktık. 1,5 çeki odun aldık ve bir araba ile Sıdika'ya kadar giderek Necdet'in mektubunu verdik. Vefa ve çocuklar gelmedi. Ferit geldi. Bostancı vapur saatine kadar kaldı ve adaya gitti. Et aldım. Saçımı kestirdim.

17 Mayıs 1949, Salı

Bu sabah Nerime İstanbul'a gitti. Perşembe günü gelecekler Çocuklar yarın akşam gelecek. Öğleden sonra Hakkı Bey geldi, vapur saatine kadar kaldı. Onu istasyona götürdüm. Ben de eczaneye ve sebzeçiyeye uğrayarak geldim.

18 Mayıs 1949, Çarşamba

Erenköy'de evde. Akşam üzeri Yusuf ve Uğur geldiler. Nerime ve diğerleri yarın öğlenden evvel gelmeye çalışacaklar. Nezihe ile telefonla görüştüm. İyi imişler. Nermin de iyi.

19 Mayıs 1949, Perşembe

Erenköy'de, evdeyim. Radyodan merasimi dinledik. Nerime, Vefa, Fatma ve Dilber Bacı öğleden evvel geldiler. Hep beraber eve toplandık.

20 Mayıs 1949, Cuma

Bugün de Erenköy'de evdeyim. Hep beraber. Çocukların mektepleri bugün tatil. Yalnız Vefa Bey bankaya gitti. Güzide, Belkıs, Melise ve sonra da Hasbi ve Saadet Hanım da geldiler.

22 Mayıs 1949, Pazar

Evdeyim. Bahçede sebze yerleri hazırlanıyor. Şakir Kesebir biraz geldi. Nezihe ile telefonla görüştüm, iyidirler.

24 Mayıs 1949, Salı

Bugün de Erenköy'deki evdeyim. Pendik'ten Hasbi Efendi geldi. Büyük bir Mercan balığı getirdi. Öğlene kalmadı. Öğleden sonra da çıkmadım. Daha doktora temas etmedim.

25 Mayıs 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evdeyim. Bugün o kadar iyi değilim. Yusuf da mektepten baş ağrısı ile geldi. Kandil. Ankara ile görüştüm. Hepsini iyi imişler. Erol karnesini Çarşamba günü alacakmış.

26 Mayıs 1949, Perşembe

Erenköy'de, evdeyim. Bir yere gitmedim. Turgut Bey eşi ile, Bay Faik Baysal geldiler. Biraz oturduk. Bu sabah biraz başım döndü. Bütün gün neşesiz idim. Ekrem Şerif Bey'le telefonda görüştüm. Cumartesi öğleden sonra geleceğini söyledi. Yusuf için embarras gastrique [Fr. karın ağrısı] teşhisini koydu.

27 Mayıs 1949, Cuma

Erenköy'de. Bugün de biraz başım döndü. Yusuf da tamamen iyileşmedi. Embarras gastrique'in tesirleri daha zail olmamıştır [geçmemiştir].

28 Mayıs 1949, Cumartesi

Erenköy'de. Bugün daha iyi gibiyim. Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli öğleden sonra geldi. Uzun muayenelerini yaptı. Yeni vitamin, hap ve injection (Papaverin) verdi. On gün bunları da tecrübe edeceğim. Bakalım netice ne olacak?

29 Mayıs 1949, Pazar

Erenköy'de, evde. Dün Ekrem Şerif Egeli'nin verdiği ilaçları almaya başladım. Bugün başım o kadar rahatsız etmiyor. Nezihe ile telefonla görüştük. Hepsini iyi imişler. Erol kimyadan ikmale kalmış. Sıkıldım. Bunun biraz böyle olacağını ona söylemiş idim.

2 Haziran 1949, Perşembe

Erenköy'deyim. İlaçlara devam ediyorum. Nezihe aradı, beni buldu ve Hakkı Bey'in bankaya seçilmediğini söyledi. Çok sıkıldım. Allah bakalım daha neler gösterecek?

3 Haziran 1949, Cuma

Erenköy'de, evdeyim. İlaçlarıma devam. Sabah Hakkı Bey'i aradım, buldum. Gece güreşleri radyodan dinledim.

4 Haziran 1949, Cumartesi

Erenköy'de. Biraz kasap, bakkal ve sebze ciye kadar gittim. Bugün ilaçları mın sonu. Bakalım ne olacak? Güreşler devam ediyor. Bizim takım birinci olacak inşallah.

5 Haziran 1949, Pazar

Erenköy'de, evde. Baş ağrısı yine var. Güreşler bitti. Takımımız Avrupa şampiyonu. 8 güreşten 7'sinde birinciliği, birinde de ikinciliği aldık. Nezihe ile görüştüm, iyidirler.

6 Haziran 1949, Pazartesi

Erenköy'de, evdeyim. Umumi vaziyetim iyi, fakat başım yine ağrıyor. Nafi [yararlı] yağmur berdevam ediyor. Sıdka, Talip ve Nafuş geldiler.

7 Haziran 1949, Salı

Erenköy'deyim. Sabah biraz berbere ve sebze ciye gittim. Başım yine biraz ağrıyor. Sabah Nerime Kira'ya kadar gitti. O da öğleden sonra geldi. Fevzi'ye uzun mektup.

8 Haziran 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evimde. Öğleden sonra Hasbi efendi ve geç vakit Paşa geldiler. Hasbi'ye fukaraya dağıtmak üzere 50 lira, İffet için de 30 lira verdim. Sıdka, Talip ve Nafuş geldiler.

10 Haziran 1949, Cuma

Erenköy'de, evde. Öğleden evvel biraz postaneye, manav, bakkal ve kasaba uğradım.

Tayfur Sökmen ve Kilisli Reşit Beyler geldi. Rahmetli İsmet [...] hanımı Pendik'ten.

11 Haziran 1949, Cumartesi

Bugün de evdeyim, hiç çıkmadım. Baş ağrısı ara ile yokluyor. Meclis 1 Kasım'a kadar dün tatil edildi. Zeyneloğlu Ankara'dan geldi, görüştüm.

12 Haziran 1949, Pazar

Erenköy'de, evimdeyim. Sıdka, Talip ve Nafuş Akşam üzeri geldiler. Baş ağrısı aralıklı devam ediyor. Muhterem geldi. Hüseyin Ragıp Baydur geldi. Biraz görüştük.

13 Haziran 1949, Pazartesi

Erenköy'de, evimde. Neyyire geldi. Biraz Sıdika'ya kadar gittik. Çıkışlar, orada bulamadık. Hakkı Bey de öğleden sonra geldi. Nerime ile beraber Kiralara kadar gittiler. Hakkı Bey Ferit'in İzmir'e gidemeyeceğinden haberi yokmuş. Ben bunu nereden çıkardım?

14 Haziran 1949, Salı

Erenköy'de, evimde. Sabah Talip ile Nafuş deniz banyosundan geldiler. Sıdika yok idi. Biraz çarşıya kadar çıktım. Akşam üzeri Çalışlar'a kadar gittik. Memnun kaldılar zannederim.

16 Haziran 1949, Perşembe

Erenköy'de, evimdeyim. Başım yine aralıklı ağrıyor. Ankara'dan yaver Sait Bey vasıtasıyla sıhhatim soruldu. Bugün babamın ölümünün yıldönümü.

18 Haziran 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Biraz kasaba ve manava kadar gittim. Baş ağrısı az. Hakkı Bey sabah İzmir'e hareket etti. Neyyire, Gülşen ve Yaman öğleden sonra geldiler. Yaman akşam döndü. Diğerleri Sıdika'ya gittiler.

19 Haziran 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Öğleden evvel Yaman adadan geldi. Öğlen yemeğini yedikten sonra Sıdika'ya gitti. Sıdika, Nafuş, Neyyire ve Gülşen öğleden sonra geldiler. Vapuru kaçırdıkları için yarın sabah adaya gidecekler. Rauf ve Tayfur Beyler 15'te geldiler. Onlar gittikten sonra Hikmet ile yeni hanımı geldiler. Onlar gittikten sonra Kâniye ile kocası Şevket Bey geldiler.

20 Haziran 1949, Pazartesi

Erenköy'de, evimde. Baş ağrısı ara ile yine geliyor. Nezihe'nin mektubunu bugün aldım. Postaya 17'de verildi.

23 Haziran 1949, Perşembe

Erenköy'de, evimde. Baş ağrısı mütekatti devam ediyor. Hakkı Bey bugün İzmir'den adaya geldi. İzmir'deki satış Eylül'de yapılacak.

24 Haziran 1949, Cuma

Erenköy'de, evde. Hakkı Bey adadan sabah geldi, görüştük. Sırrı da Ercan ile geldiler. Doğru mektebe gittiler, akşam eve geldiler.

27 Haziran 1949, Pazartesi

Sabah biraz çıktım. Yiyecek, et, bakkaliye ve sebze ve meyve aldım. Gayet iyi bir yağmur yağdı. İzzettin Paşa ile Kevser Hanım geldiler. Talip, Sıdika ve Nafuş geldiler. Ercan bugün ilk imtihana girdi. Akşam üzeri Nezihe ile görüşüldü. Nezlem fazla.

28 Haziran 1949, Salı

Erenköy'de, evimde. Çok nezleliyim. Başım ağrıyor. Kininlere rağmen ateşim de var. Ercan bugün de imtihana girdi. İyi verdiğini söylüyor. Sırrı da beraber gidip geliyor.

29 Haziran 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evimde. İlaçlarıma devam ediyorum. Gece terledim. Ateşim daha az. Ercan bugün son imtihana girdi. Bugün çok düşünceli ve yorgun idi.

30 Haziran 1949, Perşembe

Erenköy'de, evimde. Sabit Bey geldi, biraz görüştük. Sabah telefonla Ercan'ın kazandığı anlaşıldı. Babası ile mektebe gitti. Çok sevindi. İkinci üzeri geldiler ve Ankara'ya gittiler.

2 Temmuz 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evde. Biraz çarşıya kadar. Banyo yaptım. Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli geldi, muayene etti. İlaçlar verdi. Seyahatime daha müsaade etmedi.

5 Temmuz 1949, Salı

Erenköy'de, evimde. Dışarıya çıkmadım. Baş ağrısı aralıklı devamda. Tayfur Sökmen öğleden evvel geldi, 13'e kadar kaldı. İçini biraz döktü. Hakkı Bey Adapazarı'ndan döndü. Müzeyyen'in Nezihe'ye mektubundan bahsetti.

6 Temmuz 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evimde. Baş ağrısı aralıklı devam ediyor. Hakkı Bey'in Müzeyyen'in mektubu beni biraz sinirlendirdi. Uyuyamadım. Gündüz de öyle. Nezihe'yi aradım, evde bulamadım. Yalnız dadı vardı. Hilmi Uran'ı nihayet buldum. Ben size gelirim dedi.

7 Temmuz 1949, Perşembe

Erenköy'de, evimde. Telefonla Ekrem Şerif Egeli'yle görüştüm. Hangi gün olursa klinikte serbestim diyor. Baş ağrısı mütekattî devam ediyor.

8 Temmuz 1949, Cuma

Erenköy'de, evimde. Bugün Hilmi Bey geldi, görüştük. Kendimde fark görmüyorum. Aynı devam ediyor. Yalnız istirahatın faidesi olduğu şüphesiz.

9 Temmuz 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Aynı vaziyetteyim. Allah'a buna da şükür ediyorum. Allah'tan beni yatalak yapmamasını ve süründürmeden emanetini almasını niyaz ediyorum.

10 Temmuz 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Sabah Necmettin Sahir Silan geldi. Öğleden sonra da Dr. Cevat Alpsoy uğradı. Ankara ile görüştük. Sabah Hakkı Bey Adana'dan geldi.

13 Temmuz 1949, Çarşamba

Bugün de yağmur var. Erenköy'de, evde. Başım az ağrıdı. Yarın sabah fakültenin 3'üncü iç hastalıkları kliniğine gitmeye karar verdik. Akil Bey yarın bizi banka önünde bekleyecek. Gece Nezihe ile görüştük.

14 Temmuz 1949, Perşembe

Sabah 7.56 treniyle İstanbul'a. Vefa Bey'in odasında oturduk. Ekrem Şerif uğramadan geçti. Biz de Hakkı Bey'le hastaneye vardığını kendisinden anlayınca bindik gittik. Kanda, şeker, asit ürik, üre kollestrin Elektrokoterin yaptırdım. Metabolizmaya yattım. Bire on kala Kadıköy tarihiyle eve döndük. Nezihe bizi aradı.

15 Temmuz 1949, Cuma

Erenköy'de, evimde. Başım aynı vaziyette. Sıdika Talip ve Nafuş geldiler.

16 Temmuz 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Aynı vaziyetteyim. Ankara'dan köşkten yaver Sait Bey sordu. Büyük Uşak halısı Kasımpaşa yakınında Nefise (Belkıs) Hanım Cami-i Şerifi'ne fabrikada yıkandıktan sonra verdim. Çok makbule geçti Allah'tan.

17 Temmuz 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Sıhhi durumum aynı. İzzettin geldi. Dr. Akif Arkan da Ankara'dan geldi. İftarda Remziye, Hayriye, Suzan Hanımlarla Muammer Bey var idi.

22 Temmuz 1949, Cuma

Erenköy'de, evimde. Torunlar ve kızlarımla oturuyorum. Başım fasılalı ağrıyor.

23 Temmuz 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Sırrı Ankara'dan bugün geldi. Ankara'dakileri iyi bıraktı. Öğleden sonra Zeki Hakkı köşkten telefon etti. Sıhhatimi, muayenelerin neticesini sordu. Kendisinin de ay nihayetinde gelmeleri ihtimali var. Hakkı Bey de geldi.

24 Temmuz 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Çıkmadım. Nezlem devam ediyor. Kinin aldım. Göğsüme indi gibi. Necmettin Sahir Silan vedaa geldi. Şarka gidiyor. Neyyire Hakkı Bey'le uğradılar ve gittiler.

2 Ağustos 1949, Salı

Erenköy'de, evimde. Telefonla Ekrem Şerif ile görüştüm. Cumartesinden evvel hastaneye gideceğim. Bugün dışarıya biraz çıktım ve saçlarımı kestirdim.

4 Ağustos 1949, Perşembe

Sabah İstanbul'a ve hastaneye. Bugün de metabolizma iyi olamadı. Ekrem Şerif Mareşal'in operasyonunda bulundu. Telefonla görüştüm. Yoruldum ve sıkıldım. İkinciüstü Sıdika'ya kadar gittik.

5 Ağustos 1949, Cuma

Bugün öğleden sonra İzzettin Paşalara gittik. Başım fena değil.

6 Ağustos 1949, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Profesör geldi, görüştük ve muayene etti. Sıdika, Talip ve Kira Hatun uğradılar.

7 Ağustos 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Sabah Rauf Orbay ve Tayfur Sökmen geldiler. Biraz başım ağrıdı.

9 Ağustos 1949, Salı

Bugün çıkmadım. Öğleden sonra Pendik'e kadar gittim. Hasbi, Sacide, Kerim Alpınar'a uğradım. Sonra Hilmi Uran'a uğradım. Yarım saat kadar baş başa kaldık. Oradan gazinoya uğradım. Çok terledim. Gece kinin aldım.

10 Ağustos 1949, Çarşamba

Erenköy'deyim. Akşam üzeri Nerime ile biraz Sıdika'ya kadar gittik. Talip Bey'i yalnız bulduk. sonra Sıdika ve Nafuş da geldi.

12 Ağustos 1949, Cuma

Erenköy'de, evde. Sırrı Bey Ankara'dan geldi. Ankara'dakiler iyi imişler. Yarın Ankara'ya hareket edecekleri için Sıdika, Talip ve Nafuş vedaa geldiler.

13 Ağustos 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Çocukların bir kısmı adaya gittiler. Sıdika, Talip ve Nafuş ile Ankara'ya hareket ettiler.

14 Ağustos 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Hasbi Efendi ve Zeyneloğlu geldiler. Zeyneloğlu'nun doktor oğlu da vardı. Erol babaannesiyle bugün Ankara'ya gitti.

15 Ağustos 1949, Pazartesi

Erenköy'deyim. Bugün Sırrı da hareket etti. Suriye'de hükümet darbesi.

16 Ağustos 1949, Salı

Erenköy'de, evimdeyim. Bugün biletimi 21 Pazar günü için aldım.

18 Ağustos 1949, Perşembe

Erenköy'de, evde. İzzettin Çalışlar'a kadar gittim.

19 Ağustos 1949, Cuma

Erenköy'de, evimde. Bugün biraz Tayfur Sökmen geldi.

21 Ağustos 1949, Pazar

Erenköy'den zamanında yola çıktım. Tren vaktinde hareket etti. Gece üşüdüm. İki bellegral almama rağmen uyuyamadım, rahatsız oldum.

22 Ağustos 1949, Pazartesi

Sabah 9.15'te Ankara'ya geldim. İstasyonda Sırrı, Muzaffer, Ferit, Erol ve Nermin var idi. Onları iyi buldum. İffet'i biraz düşük gördüm. Öğleden evvel bir banyo aldım ve öğleden sonra İffet, Nermin ile beraber mezaristana kadar gittik. Kulübe uğradım. Oradan istasyona. Cumhurbaşkanı'nı istikbal ettik. Neşeli idi.

23 Ağustos 1949, Salı

Ankara'da evimde. Saat 10'da (22'de) köşke çağırıldım. Gittim, biraz görüştük. Ali Efendi'ye tansiyonumu ölçtürdüm. 17 buldu. Hasan Baldudak'a uğradım.

24 Ağustos 1949, Çarşamba

Sabah maaşımı aldım. Meclis'e, doktora gittim. Tansiyon 17,5 kabul etti. Biraz Parti'ye de uğradım. İkinci üzeri biraz kulübe ve 244 No.lu eve uğradım. Bahçe iyi.

25 Ağustos 1949, Perşembe

Ankara'da. Nermin ile Muzaffer'e. Sabah Meclis'e kadar. Dr. Akif ve Zeki Paşa ile görüştüm. Yarın onda (10'da) harekete karar verdik. Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi. O da 17,5 ve 18'i kabul etti.

26 Ağustos 1949, Cuma

Saat ona 15 kala evden ve tam 10'da Bursa'dan gelen Ahmet Zeyneloğlu ile beraber kasabadan çıktık. Bir buçuk saat kadar yolda bir yerde eğlendik. Saat 15'te Çankırı'ya geldik. Rifat'ın evinde, yeni Parti ve Belediye'de konuştuk. Vilayet mektebine ve savcıyı ziyaret ve kart bıraktık.

27 Ağustos 1949, Cumartesi

Sabah Yapraklı'ya gittik. Öğleden evvel köylüler ile görüştük. Öğlen yemeğini orada yedik. Akşama doğru döndük. Rifat Bey'in evindeyim.

28 Ağustos 1949, Pazar

Çankırı'da. Sait Bey ile görüştüm. Öğleden sonra hareket ettik. Akşam saat 20'de Çerkeş'e vardık. Çok yorulдум. Belediye'de yatıyoruz.

29 Ağustos 1949, Pazartesi

Sabah Ovacık nahiyesine hareket. Otomobillerin birini Hamamlıköy'ün biraz ötesinde bırakmak mecburiyetinde kaldık. Pazaryerine gidemedik. Cip ile döndük ve 20'de Çerkeş'e vardık. Çok yorulдум.

30 Ağustos 1949, Salı

Kurşunlu'ya, Atkaracalar'a uğradık. Çok konuştuk, notlar aldık. Akşam üzeri Çerkeş'e döndük.

31 Ağustos 1949, Çarşamba

Çerkeş'te. Köylüler ve kasabahlılar arasında görüştük. Saçak köyüne kadar gittik.

1 Eylül 1949, Perşembe

Eskipazar'a gittik. Dönerken Bayındır köyüne de uğradık.

2 Eylül 1949, Cuma

Sabah 8'de Çerkeş'ten kalktık, Orta'ya kadar biraz sıkıntı çektik. Öğlen orada kaldık. Güzel bir yayla yoğurdu yedik. Kanlıca üzerinde yarım saat kadar, Dü-melli'de de 1,5 saat kadar ve 18.30'da Çankırı'ya geldik.

3 Eylül 1949, Cumartesi

Ilgaz'a gidip geldik. Pazar günü köylüler ile görüştük. Ilgaz'a hareketimden evvel Nermin ile görüşebildim. Sırrı İstanbul'da imiş.

4 Eylül 1949, Pazar

Kızıl İrmak tarafına gittik. Bugün en sıkıntılı yolculuğum oldu. Çok sıkıldım ve terledim. Hamdolsun bir şey olmadı. Rifat Dolunay'ın kayınpederinin fiuk ameliyatı.

5 Eylül 1949, Pazartesi

Sabah Şabanözü'ne gittik. Gece vardık. Mamafih pazar dolayısıyla köylülerle görüştük. Gece yemeğini Belediye başkanının evinde yedik. Vali beraber. Gece Nermin ile görüştüm. Sırrı daha gelmemiş.

6 Eylül 1949, Salı

Çankırı'da. Mektebe, valiye, Belediye'ye, PTT Başmüdürlüğü'ne, Tekel, Ziraat Bankası ve Ticaret Odası.

7 Eylül 1949, Çarşamba

Öğleden sonra 14'te Halkevi'ne gittik. Gelen köylüler ile temas ettik. Akşama kadar çalıştık. Gece yemeğini Rifat Bey'de yedik. Vali, Belediye başkanı ve Parti başkanı da hazır bulundu. Bütün gün hava kapalı ve akşamleyin yağmurlu. Gece iyi yağmur yağdı.

8 Eylül 1949, Perşembe

Sabah 8'e on kala hareket ettik. Serin ve tozsuz bir havada geldik. Tam 12'de evin önünde bulunduk. Evdekileri iyi buldum. İstanbul ile gece görüştüm. Onlar da hepsi iyidirler. Beni bekliyorlarmış.

9 Eylül 1949, Cuma

Ankara'da, evimde. Biraz Rana Bey'e kadar gittim. Nikristen [gut hastalığı] mustarip. Biraz kulübe de uğradım.

10 Eylül 1949, Cumartesi

Sabah Fettah Dayı geldi. Meclis'e gittim. Tıraş oldum. Genel Sekreterlik'e uğradım. Silay ile görüştüm. Nihat Erim Bey de geldi. Ayrıldım. Yavaş yavaş yürüyerek eve geldim. Dr. Tahsin, Medhiye, Feride, Saadet, Ferit geldiler.

11 Eylül 1949, Pazar

Bugün hiç çıkmadım, evde kaldım. Sabah Hasan Baldudak, Dr. Kardaşoğlu geldi.

12 Eylül 1949, Pazartesi

Öğleden sonra çıktım. Biraz kabre kadar gittim, biraz da kulübe. Sırrı Erol ile geldi. Bugün yolun açılacağını, ben de inşallah yarın giderim. Zaten biletim o suretle alındı.

13 Eylül 1949, Salı

Evden çıkmadım. Meclis'tekiler aynı yeri bugün için aldılar. Tren zamanında hareket. Ben 7.30'da yatağa girdim. Gece üşümedim.

14 Eylül 1949, Çarşamba

Gece yağmur devam etti. Sabah erken İzmit'e geldik. Yağmur devam etti. 10'da Gebze'ye geldik. Tuzla ile Gebze arası bozuldu. Gebze ile İzmit arası bozuldu. Bir Gebze otobüsü ile Üsküdar tarikiyle [üzerinden] Kadıköy'e ve oradan 15'te eve geldim. Hepsini iyi buldum.

15 Eylül 1949, Perşembe

Bütün gün evde. Talip ve Sıdika da İzmit tarikiyle geldiler. Nevzat Ayas geldi. Hakkı Bey, Nahid ve Gülşen İzmit tarikiyle gittiler. Dün geceyi iyi geçirdim. İyi uyudum. Ben yok iken beni aradılar. Başyaverliğe telefon ettim.

16 Eylül 1949, Cuma

Erenköy'de, evde. Dışarıya çıkmadım. Bahçede biraz dolaştım.

17 Eylül 1949, Cumartesi

Erenköy'deki evde. Eczaneye kadar gittim geldim. Necmettin Sahir Sılan uğradı. Seyahatinden bahsetti. Akşama yakın biraz Sıdika'ya kadar gittik.

18 Eylül 1949, Pazar

Erenköy'deki evde. Sıdika, Talip ve Nafus geldiler. Nezihe Ercan'ı hazırladı. Yarın Nermin ile mektebe götürcekler. Bugün biraz Kina Radeon aldım.

19 Eylül 1949, Pazartesi

Erenköy'deki evde. İyi bir banyo aldım, sabunlandım. Nezihe ile Nermin Ercan'ı Robert College'e götürdüler, bıraktılar. Hasbi Efendi Pendik'ten geldi, görüştük.

20 Eylül 1949, Salı

Erenköy'deki evde. Sıdika uğradı. Bugün de Kina Radeon aldım. Fevzi'den 16 Eylül tarihli mektup.

21 Eylül 1949, Çarşamba

Erenköy'deki evde. Sıdika, Nezihe, Kevser gittiler. Nerime Uğur'u hazırlıyor. Kira da geldi. Talip geldi, Celâleddin ile olan meselesini anlattı.

22 Eylül 1949, Perşembe

Erenköy'deyim. Bugün Nerime Uğur'un yatak ve eşyasını mektebe götürdü. Nezihe sabah Bostancı'ya gitti. Çok bekledi. Sırn'ın gönderdiği çantayı aldı. Sıdika, Talip pazara geldiler ve akşam üzeri bize uğradılar.

24 Eylül 1949, Cumartesi

Erenköy'de, evimde. Bugün biraz kırıklığım var gibi. Bugün de biraz Kina Radeon aldım. Ercan okuldan geldi, neşeli ve memnun. Hakkı Bey geldi, biraz görüştük.

25 Eylül 1949, Pazar

Erenköy'de, evimde. Necmettin Sahir geldi. Bugün Ankara'ya gidiyor. General Naci Tınaz da geldi, biraz görüştük. İkinci üzeri Şakir Kesebir hanımı ile geldi. Talip, Sıdika da geldiler.

27 Eylül 1949, Salı

Erenköy'de, evimde. Bir yere çıkmadım. Nermin sabah geldi. Öğleyin Muzaffer de geldi. Hep beraber yemek yedik. Yarın tekrar otomobil ve bu sefer Bolu yoluyla ve Amerikalılar ile beraber dönecekler.

28 Eylül 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evde. Yağmur yağıyor. Öğleden sonra Prof. Dr. Ekrem Şerif Bey geldi, muayene etti. Aynı tarzda devam söyledi. Mütakasif [yoğun] çalışmamak-lığımı söyledi. Nermin otelde 13.30'da çıkmışlar.

30 Eylül 1949, Cuma

Bugün biraz çıktım. Saçlarımı kestirdim. İkinci üzeri İzzettin Paşa'ya gittim. Giderken Hasbi ve Sacit'e rast geldim. Onlar da bana geliyorlarmış. Paşa'yı 8.30'da Refik Bey otomobil ile getirdi.

1 Ekim 1949, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Cumhurbaşkanı 7.15'te geldi. Biraz oturdu. Rana Bey'den bahsetti. Ve annesine, Salih Paşa'ya uğrayarak saraya döndü ve gece 23'te Ankara'ya hareket etti. Sırrı Bey Ankara'dan geldi. Nermin iyi gitmiş.

2 Ekim 1949, Pazar

Bugün yalnız ikinci üzeri biraz çıktım. Sıdık'a kadar gittim. Necdet de Ankara'dan gelmiş. Nafuş mektepten gelmiş. Bu hafta iyi gördüm.

3 Ekim 1949, Pazartesi

Bayramın ilk günü. Kurbanlar kesildi. Allah kabul buyursun. Biraz Ankara'dan telefonlar, tebrik telefonları.

4 Ekim 1949, Salı

Bayramın ikinci günü. Evdeyim. Tebrikler. Hakkı, Neyyire, Sıdık, Talip geldiler. Paşa da geldi.

5 Ekim 1949, Çarşamba

Erenköy'de, evde. Bayramın 3'üncü günü. 4 günden beri baş ağrısı yok. İnşallah olmaz da. Zeyneloğlu geldi. O da önümüzdeki hafta gidecekmiş.

6 Ekim 1949, Perşembe

İstanbul'dan 20.30'da hareket ettik. Hava epeyce soğuk. Ve benim boğazım biraz sızlıyor. Bir larenjitten korkuyorum. Trende Başbakan da var idi. Fakat ben birinci vagon da idim. Kimseyi görmedim.

7 Ekim 1949, Cuma

On dakika rötör ile 9.15'te Ankara'ya geldik. İstasyonda Mustafa, Muzaffer, Reşat, Nermin, Nihal, biraz sonra Ferit de yetişti. Trende soğuk var idi. İyi giyinmiş olmama rağmen üşüdüm. Gittim öteberi ve bankadan tahvilleri aldım.

8 Ekim 1949, Cumartesi

Ankara'da evimde. Sert bir nezle. Zeki Pamir'i çağırdım. Ciğerlerde bir şey yok dedi.

9 Ekim 1949, Pazar

Ankara'da evde. Öksürük devam ediyor. Biraz sökmeye başladı. Biraz misafir geldi. Dr. Z. [Zekai] Tahir Burak eşiyle geldiler. İffet ile Nihal de geldi. Onlar beraber oturdular. Fettah Akdoğan ve Evrendilek [Ahmet Durmuş] geldiler. Ferit ve Saadet de geldiler.

10 Ekim 1949, Pazartesi

Sabah Dr. Akif Arkan geldi, epeyce görüştük. Öksürük devam ediyor. Ateşim yok. Ferit de rahatsızlandı. Yarın çıkmayacağını söyledi. Akşam üzeri Nermin geldi.

11 Ekim 1949, Salı

Sabah Tevfik Aydın Tillolu geldi. O da mebusluk istiyor ve Siirtlileri beğenmiyor. Server Sayarı bugün gelmiş. Sırrı'yı yalnız sabah gördüm. Sabahleyin İffet, öğleden sonra Nihal geldi. Dr. Zeki Hakkı geldi.

14 Ekim 1949, Cuma

Ankara'da evimde. Ziraat Bankası'na telefon ettim, umum müdür ve reise. 950 için düşünecek. Hilmi Uran'ı da telefonda buldum, Hakkı Bey'e o da yazmış. Bugün ateşim var. Dr. Zeki Hakkı geldi. Öksürüğü daha iyi buldu.

15 Ekim 1949, Cumartesi

Ankara'da evde. Biraz ateşim yine var. İstirahate ve perhize devam ediyorum. Nihal, biraz da Nermin uğradı.

16 Ekim 1949, Pazar

Ankara'da evimde. Öğleden evvel Dr. Tahsin, Medhiye, Ferit ve Engin geldiler. Öğleden sonra Reşat, Şefik İhsan Beyler, Talip Bey, Mustafa, Nahid, Gülşen, Necmettin Sahir.

18 Ekim 1949, Salı

Sabah çıktım. Mal Müdürlüğü'ne gittim. Aylığımı aldım. Kooperatife ve hale gittim, geldim.

19 Ekim 1949, Çarşamba

Sabah 244 No.lu eve gittim. Süleyman'ı bulamadım. Nihal'e uğradım. Onu da alarak Nermin'e gittim. Nermin'i aldım, eve geldik. Müzehher de geldi. Yemeği üçümüz yedik. Akşam üzeri biraz kulübe gittim, arkadaşları gördüm.

21 Ekim 1949, Cuma

Bugün çıktım, Sıdık'a kadar. Döndüm, bütün gün evde kaldım. Ateşim 36,5; 36,7. İштиha var. Nezihe geldi. Maşallah sıhhati de iyi, kilosuna da. Akşam üzeri İffet, Nihal geldiler. Remziye de geldi.

24 Ekim 1949, Pazartesi

Sabah biraz Neyyire'ye kadar gittim. Gelirken terledim. Bugün de kinin almadım. Neyyire'nin evi güzel. Allah sıhhatle oturtsun, âmin.

28 Ekim 1949, Cuma

Sabah biraz Nezihe ile ölülerimizin kabirlerini ziyarete gittik.

29 Ekim 1949, Cumartesi

Bugün Meclis'te merasimde bulundum. Sonra eve geldim. Hipodroma gitmedim, evde istirahat ettim.

30 Ekim 1949, Pazar

Sabah biraz Nihal'e, tebrik için. Reşat müdür muavini olmuş. Oradan rahmetli Nafi Atuf'un [Kansu] cenazesine.

31 Ekim 1949, Pazartesi

Sabah 10'da Parti'ye. Öğleden sonra biraz kulübe. Gece biraz komşuya gittik. Nezihe, Sırrı beraber. Rükneddin Bey'in oğlu bugün doktor olarak mektebini bitirdi.

1 Kasım 1949, Salı

Meclis'e. Meclis'in açılış töreninde bulundum. Biraz da kulübe uğradım. Gece Muzaffer, Nermin ve Ferit geldiler. Sırrı Bey'le Nezihe de, İffet Hanım da geldiler.

2 Kasım 1949, Çarşamba

Sabah öteberi aldım. Akşam üzeri biraz çıktım. Kulübe uğradım. Erken döndüm.

3 Kasım 1949, Perşembe

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri çıktım. Kulübe uğradım. Erken döndüm. Dönerken Sıdık'a da uğradım. Necdet İstanbul'a gitmiş. Askere gidecekmiş.

4 Kasım 1949, Cuma

Sabah biraz Nermin'de. Müzeyyen Hanım'a. Oradan Recai Gürelî'nin dünkü müessif kaza neticesinde ölen hanımının cenazesine gittim. Öğleden sonra çıkmadım. Akşam üzeri Nerime ile telefonla konuştuk.

5 Kasım 1949, Cumartesi

Sabah mahkemeye gittik. Bir şehadet meselesi vardı. Talimathı şehadet. Öğleden sonra saat beşte (17'de) Nezihe'de Nuran'ın Abdi Bey'le nişanlanması merasiminde bulundum. Nişanlar yüzükleri bana takturdılar. Allah mesut etsin. Rana Bey uğradı, biraz görüştük.

6 Kasım 1949, Pazar

Sabah 9 Nezihe ve Sırrı Bey'le Konya yoluna gittik. Stabilize yollar inşallah memleketimize iyi neticeler verir. Biraz yorulдум.

7 Kasım 1949, Pazartesi

Sabah Dumelli Belediye başkanı ve Eskipazarlı Hasan Bey geldiler. Öğleden sonra Meclis'e. İntihabat. Oradan biraz kulübe uğradım.

8 Kasım 1949, Salı

Öğleden sonra çıktım. Parti grubuna uğradım ve biraz da kulübe uğradım.

11 Kasım 1949, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e. Meclis biraz gürültülü oldu. Cumhurbaşkanı İnönü bir aralık Meclis'e uğradı ve dışarıdaki köşede biraz oturup bir çay içti. Ben de biraz yanında oturdum. Oradan kulübe gittim ve 20'de eve döndüm.

14 Kasım 1949, Pazartesi

Sabah gruba. Meclis'e kadar yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e, kulübe.

15 Kasım 1949, Salı

Bugün sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe. Sırrı İstanbul'dan geldi. Çocuklar hepsi iyi.

16 Kasım 1949, Çarşamba

Sabah tıraştan ve kahvaltıdan sonra başım döndü. Düşmemek için etraftan tutundum ve banyoya giderken sağdan dolaba çarptım ve gözlüğün çerçevesi kırıldı. Gece ajansında suikast teşebbüsü haberi bomba gibi patladı.

17 Kasım 1949, Perşembe

Bugün biraz iyiyim. Biraz güneşte yürüdüm. Hale kadar gittim. Meclis'e uğradım. Saçlarımı kestirdim.

18 Kasım 1949, Cuma

Bugün Meclis'e gittim. Akşam geç çıktık. Kulübe de biraz uğradım.

19 Kasım 1949, Cumartesi

Sabah biraz yürüdüm. İkinci üzeri biraz kulübe kadar. Numan Aksoy'un ölümünü haber aldım. Çok müteessir oldum.

20 Kasım 1949, Pazar

Bugün çıkmadım. Maçı radyodan dinledim. 7-0 bizim takım galip gelmiş.

22 Kasım 1949, Salı

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra Parti Grubu'na ve kulübe.

23 Kasım 1949, Çarşamba

Sabah biraz çıktım. Yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e ve saat 19.20'de Meclis'ten doğru eve.

24 Kasım 1949, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra hale, öteberi aldım. Biraz kulübe uğradım ve 18.30'da evime geldim. Nermin geldi ve biraz kâğıt temizledik.

25 Kasım 1949, Cuma

Meclis'e. Sabah Nermin geldi. Biraz yazı vesaire yazdım.

29 Kasım 1949, Salı

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra çarşıya gittim. Halden öteberi aldım. Gece Nerime'ye sordum. Vefa Bey, Hakkı Bey ve Neyyire ile hareket etmişler. Grup toplandı ve gündemde bir mesele olmadığından kapandı.

30 Kasım 1949, Çarşamba

Vefa Bey sabah Erken geldi. İstanbul'da çocukları iyi bıraktı. Sabah biraz yürüdüm. Vefa Bey'le Sıdika'ya da uğradım. Öğleden sonra Meclis'e. Reşat Aydın'ının masuniyetinin refi [dokunulmazlığının kaldırılması] münakaşa. Ekseriyetle adalete teslimine karar verildi.

1 Aralık 1949, Perşembe

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri biraz çıktım. Kulübe kadar gittim ve erken eve geldim. Vefa, Nahid, Tahsin de davetli idi.

2 Aralık 1949, Cuma

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis'ten 19.15'te çıkabildik ve doğru eve geldim.

4 Aralık 1949, Pazar

Bugün hiç çıkmadım. Banyo aldım. Sabah Ziraat Bankası idare meclisi başkanı Yusuf Ziya Erzin geldi, biraz görüştük.

5 Aralık 1949, Pazartesi

Sabah biraz çıktım. Öğleden sonra Meclis'e. Meclis'ten çok geç çıktık ve doğru eve geldim.

8 Aralık 1949, Perşembe

Biraz çıktım. Kulübe kadar da gittim. Hasan Baldudak'ın yeni idarehanesine uğradım. Ziraat Bankası'nda kimseyi bulamadım. Tarım bakanından Çankırılılar için randevu aldım. Görüştüler, memnun kaldılar. Ben de telefonla teşekkür ettim.

12 Aralık 1949, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e, kooperatife ve hale uğradım. Kulübe de uğradım.

13 Aralık 1949, Salı

Öğleden sonra Parti Grubu'na gittim. 19'dan sonra çıktık. Doğru eve geldim.

14 Aralık 1949, Çarşamba

Sabah hava biraz yağışlı. Dolaşmadım. Öğleden sonra Meclis'e ve kulübe kadar gittim.

15 Aralık 1949, Perşembe

Çarşıya ve kulübe kadar gittim. Elmalı Köylüler tekrar geldiler. İşlerini banka yaptı.

16 Aralık 1949, Cuma

Sabah Rana Bey'le biraz dolaştım. Öğleden sonra Meclis'e ve oradan eve. Bugün Şabanözü Belediye azası Hakan ile beraber geldi.

20 Aralık 1949, Salı

Meclis'e, Parti grubuna ve kulübe. Sabah Mekki Sait [Esen] Bey geldi. Dr. Kurtuluş onu dava etti. Benim vaktiyle Meclis'te yaptığım beyanattan bahsetti. Matosyan Matbaası hakkında benim muhtıra defterimde mühim bir şey yok.

22 Aralık 1949, Perşembe

Sabah çıktım. Sıdık'a kadar gittim. Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Nezle devam ediyor.

24 Aralık 1949, Cumartesi

Nezlem devam ediyor. Bugün evden çıkmadım. İstirahat ettim. Kina Radeon'a ve buğuya devam ediyorum. Rana Bey uğradı, biraz görüştük.

26 Aralık 1949, Pazartesi

Bu sabah senenin ilk karını gördük. Meclis'e kadar gittim. Kulübe de uğradım.

27 Aralık 1949, Salı

Biraz kar var. Parti gurubuna kadar gittim. Gündemde bir şey olmadığı için başkan vekili Hilmi Uran açtı, kapadı.

28 Aralık 1949, Çarşamba

Meclis'e, çarşıya. Vefa Bey'den telefon aldım. İyi imişler. Kulübe, eve. Bugün Ankara Konya yolu açıldı, merasimle. Sırrı da Konya'ya kadar gitti geldi. Çok memnun kaldılar. Nihat Erim'e Bakanlık'tan ayrılırken verdiği sözü tutmuş oldu.

31 Aralık 1949, Cumartesi

Bugün evden yalnız mezarlığa kadar gittim. Bütün gün biraz yazı yazdım. Kandil münasebetiyle gündüz ve gece ölümlere biraz Kuran okudum.

[Defterin son sayfalarında]

Bu seneyi çok fena geçirdim. Bu senenin üçüncü ayında 41,5 senelik hayat arkadaşımı kaybettim. Evim yıkıldı. Ben daha evvel öleceğime, ona göre tertiplerimi almış ve benim ölümünden sonra sıkıntı çekmesin diye hemen bütün mevcudumu ikimizin namına zarflar içinde bankadaki müşterek kasamıza koymuş idim. Kader ve talih başka türlü tecelli etti. O rahmet-i Rahman'a kavuştum, ben yapayalnız bir yetim gibi kaldım. Rahmetlinin bildiğim bütün arzularını yerine getirdim.

Müşterek kasa Maliye ve banka memurları ile kanuni varisler (kızlarım) ve bana yardım için gelen küçük kardeşim Ferit'in huzurunda birer birer sayıldı, tutanaklar tutuldu, hepimiz imzaladık.

Ve birer suret aldık. Veraset vergisini verdik. Tahvil satarak rahmetlinin Ankara Yenışehir'de yapılacak cami-i şerif için geri kalan beş bin (5.000) lirasını tediye ettik. Sene bitmeden İstanbul'da Erenköy'deki evin veraset vergisini de verdik. İzmir'deki müşterek bahçenin de vergisini verdik. Bu suretle bütün vergileri vermiş olduk. Bunları yaptıktan sonra kasa mevcudunu, aldığımız veraset ilamı mucibince dörtte biri bana ve dörtte üçü Nerime ve Nezihe'ye ait olmak üzere taksim ettik. Kasada emanet olarak duran Nerime'nin ve beş torunumun ve evde hizmet edenlerin zarflarını kendilerine verdim. Ve kasada yalnız bana ait olan zarflar kaldı.

Yalnız bu sene nihayetine kadar bu işler vesaire için epeyce masraf ettim. Ziraat Bankası'ndaki tahvilat mukabili borçlu hesabım on bin (10.000) lirayı aştı. Sağ kalırsam önümüzdeki sene içinde bunu temizlemeye ve Yenışehir Cami-i Şerifi'ne benim geri kalan 5.000 lirayı vermeye ve Müzeyyen için bir ev bulabilirsem tekrar borçlanarak almaya gayret edeceğim.

Sevgili ölümlerime kendim okuduğum gibi ölüm günlerinde fukaraya ve hasaten Edirnekapı Fukaraperver Yurdu'na yardımda geri kalmıyorum.

Allah beni hayatımın son demlerinde yatalak ve süründürecek hastalıklardan vikaye buyursun [esirgesin] ve imanı kâmil ile emanetini geri alsın, âmin. Bihürmeti seyyidil mürselin.

31.12.949
M.A. Renda

1950

1950 yılı 14 Mayıs'ında Cumhuriyet tarihinin gizli oy, açık tasnif usulüyle ilk çok partili genel seçimi yapıldı ve Demokrat Parti'nin çoğunluğu kazanmasıyla 27 yıllık Halk Partisi iktidarı sona erdi. 22 Mayıs'ta Celâl Bayar cumhurbaşkanlığına, Refik Koraltan Meclis başkanlığına seçildi, başbakan Adnan Menderes hükümetini açıkladı. 2 Haziran'da I. Menderes hükümeti Meclis'ten güvenoyu aldı. 1950 seçimleri öncesinde seçim çalışmalarını her zamanki gibi Çankırı'da sürdüren Renda, burada da DP'nin birinci parti çıkması üzerine milletvekili seçilemedi. Bu tarihten sonra siyaset sahnesinden tamamen çekilmiştir.

1 Ocak 1950, Pazar

Evimden çıkmadım. Hava da zaten yağmurlu. Sulu kar akşama doğru kara çevirdi ve bütün gece yağdı.

2 Ocak 1950, Pazartesi

Gece kar yağdı, gece ayazladı. Çok soğuk olacak gibi görünüyor. Kulübe kadar uğradım. Çok sıcak idi, terledim. Biraz başım tuttu.

3 Ocak 1950, Salı

Dün gece Ankara'da bu senenin en soğuk gecesi, -17. Sabah kalktığıam zaman balkondaki derece -14. Akşama kadar sert ayaz. Akşam üzeri tekrar kar yağmaya başladı ve hararet indi. Kulübe kadar gittim, bugün +20 idi. 6'ya kadar oturabildim.

4 Ocak 1950, Çarşamba

Bu sabah lodos başladı. Akşama kadar karlar eridi. Akşam hava serinledi. Tekrar kar başladı. Meclis'e ve kulübe ve hale uğradım. Hakkı Bey'le İzmir'le konuştum. Latif'in marifetlerine üzüldüm. Bu iş bitse çok iyi olacak.

5 Ocak 1950, Perşembe

Sabah ortalık yine kar ile örtülü oldu. Gündüz de epeyce yağdı, gece durdu. Öğleden sonra biraz çıktım. Kulübe kadar gittim ve geldim. Nihal uğradı, biraz oturduk.

6 Ocak 1950, Cuma

Öğleden evvel rahmetli Abidin Yurdakul'un cenazesine gittim. Öğleden sonra Mal Müdürlüğü'ne. 2 aylık tekaüt [emekli] maaşımı aldım. 822 lira. Meclis'e. Meclis bittikten sonra kulübe, eve. Hakkı Bey öğlen üzeri telefon etti. İş tamamlandı.

7 Ocak 1950, Cumartesi

Evden çıkmadım. Hava Saymanlığı'na tekrar telefon ettim. Pazartesi hazır olacağını söyledi. Neyyire yine akşam üzeri biraz yorgun düşmüş, galiba hastalanacak. Hakkı Bey telefon etmiş bugün, işi bitmemiş. Pazartesi'ne ümit ediyor.

8 Ocak 1950, Pazar

Bütün gün evden çıkmadım. Biraz gazete okudum. Ercan bu akşam hareket edemiyor. Şakir Bey de gelemeyecek imiş. Nezihe, Sırrı Bey biraz sıkıldılar. Birkaç defa telefonla görüştüler.

9 Ocak 1950, Pazartesi

Meclis'e gittim. Oradan kulübe de uğradım. Neyyire biraz daha iyi. Hakkı Bey işini bitirdi, yarın hareket edecek.

10 Ocak 1950, Salı

Öğleden sonra çarşıya, Meclis'e. Annemin ölümünün yıldönümü için İstanbul'a 330 lira gönderdim. Hakkı hareket etmiş. Yarın burada bulunacak.

11 Ocak 1950, Çarşamba

Meclis'e ve oradan Hakkı Bey'e. Neyyire'yi gördüm, biraz daha iyi. Hakkı Bey herkesin hissesini ayırarak verdi. İffet, Sıdika orada idi. Hepsinin hissesini verdim.

12 Ocak 1950, Perşembe

Öğleden sonra çıktım. Kızılay Ankara merkezine uğradım. Aşevi için 100 lira ve 12 lira da 1950 aidatımı verdim. Kulübe uğradım. Çok soğuk ve don.

13 Ocak 1950, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e. Annemin sene-i devriyesi. Kalan paraları gönderdim. Taahhütlerimi gönderdim, kulübe uğradım, eve geldim. Bütün gece ısı sıfırın altında -21.

14 Ocak 1950, Cumartesi

-23. Don ve çok soğuk. Evden çıkmadım. Sabahtan epeyce misafir geldi. Akşam yemeğinden sonra Şakir Kesebir geldi. Biraz görüştük. Nerime ile konuştum. Parayı ve mektubumu aldılar. Teşekkür ediyor.

15 Ocak 1950, Pazar

Bugün de soğuk var, -21. Evden çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Çankırılı bir çarıkçı geldi, yardım istedi. 50 lira verdim.

16 Ocak 1950, Pazartesi

Bugün soğuk biraz hafifledi, -13. Çarşıya uğradım, öteberi aldım. Meclis'e ve biraz kulübe ve eve.

17 Ocak 1950, Salı

Bugün annemin ölüm yıldönümü. Sıdika'da mevlit okuttuk. İyi olmuş. Allah kabul buyursun ve ecrini ona isal eylesin, âmin. Bugün de çıkmadım. Evde oturdum. Kuran-ı Kerim okudum. Ölülerime sevabını ihda eyledim. Allah kabul buyursun. Öğlen yemeğinde Sabri ve Ercan bende idiler.

18 Ocak 1950, Çarşamba

Meclis'e. Çok oturdum ve çıkuktan sonra başım ağrıdı. Akba Kitaplığı'na uğradım. Şabanözü ve Kurşunlu için kitaplar alıp gönderdim. Dr. Prof. Zeki Hakkı Pamir sabah geldi. Kan aldı. Yalnız daha evvel haber vermediği için ıhlamurdan içmiş idim.

19 Ocak 1950, Perşembe

Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Çok sıcak olduğu için çok kalamadım. Başım tuttu. Eve geldim. Torunlarımla yemekte beraber bulundum. Hava biraz yumuşadı, fakat kar daha tamamıyla kalkmadı. Geceler sıfırın altına düşüyor.

20 Ocak 1950, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e ve biraz da kulübe. Öğlen yemeğine Müzehher geldi, bana arkadaşlık etti. İki de ayrıldı. Fakülteye vazifesi başına gitti. Gece Nerime ile konuştum. İyi olduklarını söyledi. İstanbul'da yağmur yağıyor dedi.

21 Ocak 1950, Cumartesi

Sabah biraz Sıdık'a kadar gittim, fakat kimseyi bulamadım. Bütün gün evde kaldım. Öğlen yemeğini torunlarımla beraber yedim. Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi. Biraz ilaçlar verdi. Biraz konuştuk. Münevver Renda geldi, kardeşi için konuştu.

22 Ocak 1950, Pazar

Bugün de bütün gün evde kaldım. Sabah biraz Fettah, Osman ve Talip Beyler geldi. Öğleden sonra Nermin, Muzaffer, Sırrı, Nezihe geldiler. 20'ye kadar kaldılar. Nermin maşallah kendisini topladı.

24 Ocak 1950, Salı

Çarşıya, Meclis'e, Parti grubuna, kulübe, eve. Sabah Hilmi Bey, Haseki İsmail Efendi ve Rifat Dolunay geldiler, biraz görüştük.

25 Ocak 1950, Çarşamba

Meclis'e. Bugünkü trenle Çankırı heyeti geldi. Bayındırlık Bakanı'ndan yarın sabah 10'da buluşmak üzere randevu aldık. Meclis'ten sonra kulübe uğradım.

26 Ocak 1950, Perşembe

Sabah eve geldiler. Beraber Bakanlık'a gittik. Bakan iyi kabul etti. İşi tetkik ettireceğini söyledi. Eve geldik, bir çay içtik. Kulüpte onlara 12 kişilik bir yemek verdim. Yemekten geç çıktık. Kulüpten ayrılmadan 6'da Sıdık'dan Muzaffer ile telefonla görüştüm.

27 Ocak 1950, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e. Biraz da çarşıya ve kulübe. Torunlarım ile yemek yedim. Gece Nerime ile konuştuk. Ateşi olmadığını söyledi. Çocuklar iyi imişler. Gece Nermin ile Muzaffer geldiler. Muzaffer ile görüştük.

28 Ocak 1950, Cumartesi

Bugün evden çıkmadım. Çerkeşli Süleyman Aydemir geldi, konuştuk. Kardeşine Şubat'tan itibaren ayda 60 lira gönderebileceğini söyledim. Soğuk biraz kınıldı. Tekrar karlayacak gibi.

29 Ocak 1950, Pazar

Bugün de çıkmadım. Hava kırıldı, fakat mütemadiyen kar yağıyor. Oğuz Ferit Renda İstanbul'dan geldi. Yılmaz ile geldiler. Ferit de geldi. Maliyeden alakasını kestiler. Banka için daha bir şey yok.

30 Ocak 1950, Pazartesi

Soğuk biraz hafifledi. Meclis'e. Geç çıkabildim. Dolmuşa binerek doğru eve geldim. Ercan ile Nafuş İstanbul'a gittiler. Nerime'ye mektup yazdım.

31 Ocak 1950, Salı

Gece epeyce yumuşak kar yağdı. Bugün de sabah çıkmadım. Öğleden sonra kooperatife ve hale gittim. Meclis'e uğradım. Parti grubu gündeminde bir şey yok idi. Mektup ile çocuklara, Çankırı Kız Enstitüsü Aile Birliği'ne ve Hilmi Aydemir'e paralar gönderdim. Biraz da kulübe uğrayarak erken eve geldim.

1 Şubat 1950, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Hava soğumaya başladı. Öğleden sonra Meclis'e. Biraz da kulübe uğrayarak erken eve geldim.

2 Şubat 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Neyyire'ye uğradım. Oradan kulübe de uğradım. Gündüz don ve soğuk var idi. İlkokullar tekrar tatil edildi. Neyyire, Hakkı, Saffet İstanbul'a gittiler.

3 Şubat 1950, Cuma

Öğleden sonra Meclis'e ve biraz da kulübe uğradım. Gece Nerime ile görüştüm. Vefa Bey'in apartmanını 31 Mayıs 950 teslim edeceklermiş dedi. Hepsini iyi imişler.

4 Şubat 1950, Cumartesi

Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Erken döndüm. Gece Ferit geldi. Belediye'ye müracaat ettiğini ve konuştuklarını söyledi.

5 Şubat 1950, Pazar

Bugün çıkmadım. Evde kaldım. Okudum. Reşat, Nihal geldiler. Komşularla geldi. Senelik aidatımı verdim. Reşat'a da Fevzi için bir aylık verdim.

6 Şubat 1950, Pazartesi

Öğleden sonra Meclis'e 8'e doğru çıktım. Hale gittim. Eti aldım. Ve Seyfi Bey'e rastladım, beraber geldik. Don ve soğuk berdevam.

7 Şubat 1950, Salı

Sabah onda Meclis'e. Milletvekilleri seçim kanununu müzakere etmeye başladık. Öğleden sonra da 20'ye kadar. Doğru eve.

8 Şubat 1950, Çarşamba

Saat onda ve on beşte evden çıktım. Öğleden sonra Çankırılıların işi için Ziraat Bankası'na uğradım ve Meclis'e gittim. 20'de Meclis'ten eve.

9 Şubat 1950, Perşembe

Onda ve on beşte Meclis'te hazır bulundum. Meclis'te iken Şeker Şirketi müdürü beni görmek istedi, gördüm. Akkoç'un işi için vazife veremeyeceklerini söyledi. Biraz yardım edebiliriz dedi. 2.000 kadar verecekler.

10 Şubat 1950, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Seçim Kanunu birinci müzakeresi bitti. Nerime ile görüştüm. Hepsini iyi. Hava da iyi.

11 Şubat 1950, Cumartesi

Sabah 10'da Meclis'e, öğleden sonra 13'e kadar çalıştık. Öğleden sonra yatıttım. 16.15'te uyanabildim. Öğleden sonra çıkmadım. Hava lodosladı. Soğuk hafifledi.

13 Şubat 1950, Pazartesi

Öğleden sonra biraz hale ve oradan 3'ten evvel Meclis'e, bütçe müzakeresine. Saat 20'de ayrıldık. Doğru eve geldim.

15 Şubat 1950, Çarşamba

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Millî Savunma bütçesinde Millet Partisi ile şiddetli münakaşalar bütün gün devam etti. Ancak 19'a doğru İçişleri bütçesine geçebildik. Bugün başım ağrımadı.

16 Şubat 1950, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra bütün gün Meclis'te. Seçim Kanunu 2'nci müzakeresi yapıldı ve kabul edildi. Demokratlar lehinde, Millet Partisi aleyhte oy verdi. 18'de İçişleri bütçesine tekrar devam edildi ve bitti. Dışişleri bütçesine başlandı, umumi müzakeresi yapıldı, maddelere geçildi. Çankırı'dan bir heyet geldi. Yarın onda göreceğim.

17 Şubat 1950, Cuma

Sabah ve öğleden sonra saat 20'ye kadar Meclis'te bütçe müzakeresi. Biraz öksürüyorum. Nezlemsi. Çankırı heyetini Başvekil'e götürdüm. Cumhurbaşkanı 17'de gitmişler. Nerime ile görüştüm. Hamdolsun iyiler.

18 Şubat 1950, Cumartesi

Sabah Meclis'e. 13.30'a kadar bütçe müzakeresi. Öğleden sonra uzandım, istirahat ettim. Çıkmadım. Meclis'te Çankırı heyetine veda ettim.

19 Şubat 1950, Pazar

Evimde istirahat. Banyo. Muammer Eriş geldi, konuştu. Ben dinledim. Akşam doğru Ferit ile Saadet, daha evvel İffet geldi. Bugün de hava iyi değil, yine sis.

20 Şubat 1950, Pazartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e ve eve. Millî Eğitim bütçesi kabul edildi.

21 Şubat 1950, Salı

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e ve eve. Bayındırlık bütçesi kabul edildi.

24 Şubat 1950, Cuma

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Öğlen üzeri rahmetli Kayseri milletvekili Sait Azmi Feyzioğlu'nun cenazesinde bulundum. Eve geç geldim. Nerime ile telefonda görüştüm.

25 Şubat 1950, Cumartesi

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Bütçe nihayet bugün kabul edildi. 18 kırmızı, 361 beyaz. Eve gece geldim. Fazla yorulmuşum.

26 Şubat 1950, Pazar

Evden çıkmadım. Bütün gün evde kaldım. Biraz misafirler geldi. Görüştük. Hasan Baldudak, Enver Zincirli geldiler. İki saat kadar kaldılar.

27 Şubat 1950, Pazartesi

Öğleden sonra biraz hale kadar gittim. Oradan Meclis'e uğradım. Ali Efendi'ye bir tansiyon ölçtürdüm. Saçlarımı kestirdim ve eve geldim. Biraz Nihal akşama doğru uğradı.

28 Şubat 1950, Salı

Sabah tren zamanında geldi. Nerime sıhhattedir. Vefa Bey, çocuklar da iyi imişler. Yalnız yolda Neyyire rahatsızlandı. Geldi, yattı. Bütün gün evde kaldım. Mektup ve irsaliyeler yazdım.

1 Mart 1950, Çarşamba

Sabah biraz Neyyire'ye gittim. Öğleden sonra Meclis'e ve aralıkta biraz hava almak için dışarıya çıktım. Biraz kulübe uğradım. Eve geç geldim. Birçok kanunlar çıkarıldı. Birçok yerlere posta ile 525 lira para gönderdim.

Gece Nerime'ye Meliha Kesebir geldi. 22.45'e kadar kaldı. Nezihe de geldi, o da oturdu.

2 Mart 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra zamanında Meclis'e gittim. 21 Meclis bitti. Doğru eve geldim. Öğlen üzeri Çerkeşliler geldi. Müsamereye davet ettiler. Onlara 20 lira verdim. Gece gidemeyeceğimi söyledim. Gece Hamid Aksan'ın orman mühendisi olan büyük oğlu geldi, görüştüm. Sami Koç geldi. İki kontrat yapılacağını, gayrimenkulünün Millî Savunma Bakanlığı ve eşyanınkini sağili ile yapılacağını söyledi. Anlayamadım. Bakalım ne diyecekler?

3 Mart 1950, Cuma

Öğleden sonra doğru Meclis'e. Saat 18'de Pazartesi 15'te toplanmak üzere birleşime son verildi. Doğru eve geldim. Muzaffer ile Nermin gece geldiler. Muzaffer çamurdan ve kardan diğer trafiği tetkik imkânı bulamadı. Çankırı köylülerinden memnun kaldı. Akşam yemeğini onların misafiri olarak yedi. Çankırılıların sevgisini söyledi.

5 Mart 1950, Pazar

Evdan çıkmadım. Nezlem var. Az öksürüyorum. İlaçlarıma devam ediyorum. Ferit, Kerim, akşam üzeri İffet, Neyyire, Hakkı, Mustafa, Nahide, Gülşen, Fettah geldiler. Gece Talip Bey, Sıdika geldi.

6 Mart 1950, Pazartesi

Öğleden hale ve kooperatife uğradım. Meclis'e gittim. Meclis çabuk bitti. Biraz kulübe de uğradım. Eskişehir sel afeti büyük zarar ve hasarları mucip oldu. Sararlar tesisinden [Vakıf'tan] faydalananlara mektuplar yazdım.

8 Mart 1950, Çarşamba

Meclis'e. Bayındırlık Bakanı su felaketi hakkında biraz malumat verdi. 2.500 ev yıkıldı. Can kaybı şimdilik belli olan yalnız 4 kişidir.

9 Mart 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. İkinci üzeri Rana Bey'le beraber istasyona gittik. Eskişehir'den gelen Cumhurbaşkanı'nı karşıladık. 19'dan biraz evvel eve geldim. Sırrı'yı gördüm. İstanbul'a gidiyor. Hayırlı yolculuklar temenni ettim.

10 Mart 1950, Cuma

Sabah Nezihe ve Nerime ile mezarlığa kadar gittim. Oradan çarşıya ve eve.

Öğleden sonra Meclis'e. 14.45'te Dr. Ekrem Şerif uğradı. Haysiyet Divanı için gelmiş. Bu akşam dönecek. Meclis'te Kurşunlular ile görüştim. Eskipazar Belediye Başkanı'nın adaylık hakkındaki ricası.

11 Mart 1950, Cumartesi

Sabahleyin hale, et ve sebze aldım. Hacı Bekir'e uğrayarak mevlit şekerlerini aldım. Eve geldim. Dün Meclis'ten yarına yetişecek paraları gönderdim. Nezihe'ye de yarın burada verilecek paraları verdim. Öğleden sonra çıkmadım. İstirahat ettim.

12 Mart 1950, Pazar

Evdan çıkmadım. Aşağıda mevlidi şerif okundu. Sabah erkenden uyandım. Ölülerime Kuran-ı Kerim okudum. Mevlit ve hatim duaları iyi oldu. Allah kabul buyursun, âmin. Sıdika biraz fenalık geçirdi. Ben de aşağıya indim. Hamdolsun sonra açıldı.

13 Mart 1950, Pazartesi

Sabah biraz fotoğrafçıya kadar gittim. Vesika fotoğrafları çıkarttım. Öğleden sonra Meclis'e. Saat 20'de Meclis'ten çıktım. Doğru eve geldim. Ilgaz'dan Kemal geldi.

14 Mart 1950, Salı

Meclis'e ve Meclis'ten eve. Biraz baş ağrısı var. Eskipazarlılar geldi.

15 Mart 1950, Çarşamba

Öğleden sonra Meclis'e ve doğru eve. Kurşunlu Belediye Başkanı Mehmet Ali Bey geldi.

16 Mart 1950, Perşembe

Sabah biraz dolaşım. Öğleden sonra Meclis'e ve eve. Şabanözlüler geldi.

17 Mart 1950, Cuma

Sabah genel sekreterliğe gittim. Çankırı'dan yoklamaya arzum için talepnameyi verdim. Allah muvaffak buyursun, âmin. Öğleden sonra Meclis'e ve 20'den sonra doğru eve.

18 Mart 1950, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Evde kaldım. Muvaffak geldi, epeyce oturdu. 14.30'da yukarıdan telefon ettiler. Saat 20.30'da yemeğe davet ettiler. Zamanında gittim. Sılay ve Barutçu davetli idi. Yemekten sonra briç yaptık. Bayanla Cumartesi balosuna gittiler.

21 Mart 1950, Salı

Sabah Parti grubunda 24'te yenilenme kararı verilmesi kararlaştı. Öğleden sonra Meclis geç vakte kadar devam etti. Bu sabah Besim Bey geldi.

22 Mart 1950, Çarşamba

Meclis'e. Öğleden evvel ve sonra toplandık. Geç vakte kadar devam. Eve.

23 Mart 1950, Perşembe

Sabah ve öğleden sonra Meclis'e. Gece seansına gidemedim. 24'e kadar devam etmiş. Eve.

24 Mart 1950, Cuma

Sabah Korgun Köyü'nden biri geldi. Ziraat Bankası ile işini hallettim. Çankırı Bankası müdürü daha 200 müracaat olduğunu söyledi ve 75 bin lira istedi. Umum müdür de verdi. Sabah ve öğleden sonra Meclis. 23'te Meclis kapandı. 23.15'te eve geldim. Geç yattım. Allah millete hayırlı eylesin, âmin.

25 Mart 1950, Cumartesi

Evde. Çıkmadım. Nerime Vefa Bey'le görüştü. Çocuklar iyi. Hepsinin sıhhati iyi. Asım Bey tekrar geldi. Bir karar veremediğini söyledi.

26 Mart 1950, Pazar

Bütün gün evde. Çıkmadım. Öğlen yemeğinden evvel Çankaya Parti bucağındaki toplantıda bulundum. Hakkı Bey'le görüştüm.

27 Mart 1950, Pazartesi

Sabah Hakkı Bey'le Ziraat Bankası'na kadar gittik. Kuponları kestik. Hale gittim, öteberi aldım. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Fakat çok oturmamam. Eve geldim. Çankırlı Mehmet Vehbi Tetik geldi. Konuştuk, gitti.

28 Mart 1950, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Meclis'e kadar. Saçlarımı kestirdim. Kulübe uğradım ve eve geldim.

29 Mart 1950, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra ikinci üzeri istasyona. Cumhurbaşkanı'nı teşyi ettim. Dr. Akif de yarın Çankırı'ya gideceğini söyledi.

30 Mart 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra İş Bankası'na gittim. Umum heyette bulundum. Oradan Meclis'e ve kulübe. Zeyneloğlu sabah İstanbul'dan geldi.

3 Nisan 1950, Pazartesi

Öğleden sonra biraz kooperatife, hale ve Hasan Baldudak'a kadar gittim. Yazıhaneden çıktıktan sonra merdivenin bir basamağında ayağım kaydı. Kulübe uğradım.

4 Nisan 1950, Salı

Sabah Nerime ile mezarlığa kadar gittim. Öğleden sonra biraz kulübe. Cumhurbaşkanı Konya'dan otomobil ile şerif buyurdular.

5 Nisan 1950, Çarşamba

Evden çıkmadım. Yalnız öğlene yakın biraz Neyyire'yi görmeye gittim. Nerime bugün 7.20'de hareket etti. Sıhhatle çocuklarına kavuşur, âmin.

6 Nisan 1950, Perşembe

Bugün sabah gelen Sıdık'ı görmeye gittim. Öğleden sonra kooperatife uğradım. Borçlarımı verdim. Kulübe gittim. 7'den evvel evime döndüm.

8 Nisan 1950, Cumartesi

Sabah çıkmadım. Evde kaldım. Eşyamın Mart aylığıma 548 lira 38 kuruş. Sami Koç getirdi. Amerikan karargâhı komutanına bir senet verdim.

9 Nisan 1950, Pazar

Çankırı'da yapılan yoklamadan birinci turda ekseriyet aldım. 66 oy. 127 de Hakkı Nuri Melan. 77 diğerleri. Rifat Dolunay ve Mustafa Işık ikinci turda kazandılar. Dr. Akif 2 rey aldı. Zeyneloğlu 35. Her iki arkadaşına sıkıldım. Bakalım 5'inci kim olacak? Çok yorulacağım gibi geliyor. Telgraflar aldım. Kulübe kadar gittim.

10 Nisan 1950, Pazartesi

Aldığım telgraflara cevap verdim. Gece Nerime'ye de malumat verdim. Biraz kulübe kadar gittim. Cemal Yeşil Bey'in bacanağı Vehbi Bey geldi. O da kazanamadı. %30'a girmek istiyor.

11 Nisan 1950, Salı

Sabah Zeyneloğlu geldi. Sonra Dr. Akif geldi. Damar Bey de geldi. Çankırı'daki oyunları öğrendim. Biraz kulübe kadar gittim.

12 Nisan 1950, Çarşamba

Rifat Bey, Hilmi Bey ve arkadaşlar geldiler. Beşinci olarak Tahsin Nahit'in seçilmesini istediler. Akşam biraz telefonla Hilmi Bey'i buldum. Daha Çankırı'ya ele alamadıklarını söyledi. Sami Koç nihayet ita emrini bitirebildi. Maliye'den 12.000 liralık çeki getirdiler. Hamdi Efendi'yi ziyaret ettim.

13 Nisan 1950, Perşembe

Sabaha doğru Ankara Kızılay'ına uğradım. Ankara Yenişehir Camii için 13.500 lira verdim ve bu suretle elhamdülillah sözümü yerine getirmiş oldum. Allah kabul buyursun, âmin. Eskişehir için 250 lira verdim. İmama verdiğim ayrı. Meclis'e uğradım. Ahmet Bey'le ve Doktor Akif Bey'le görüştüm. Çarşıya uğradım. Öğleden sonra kulübe.

14 Nisan 1950, Cuma

Biraz öğleden sonra kulübe kadar gittim. Orada iken arandım. Yukarıya gittim. İrfan'ı bir yere koyamadılar, dedi. Ona bir iş bulmak lazım, dedim. Komisyon aşağıda çalışıyormuş. Yalnız idi. Kalmadım, evime geldim. Sabah Meclis'e uğradım. Tansiyonumu ölçtürdüm. Hamdolsun iyi.

15 Nisan 1950, Cumartesi

Sabah pek erkenden Çankırı CHP başkanı ile belediye başkanı ve bir üye Zeyneloğlu ile beraber geldiler. Hep mahalli ihtilaflar. CHP başkanı Rifat ve Işık listede bulundukça kazanacağımızdan emin olmadığını ve fakat ne olduğunu söylemedi. Sokağa çıkmadım. Nihal yemekte idi.

16 Nisan 1950, Pazar

Sabah beni Divan'a çağırdılar. Bitlis'i sordular. Salahaddin için kanaatimi söyledim ve kazanmış ise bizimle bulunmasının muvafık [uygun] olacağını anlattım. Öğleden sonra çıkmadım.

17 Nisan 1950, Pazartesi

Sabah biraz Sıdık'a kadar gittim. Öğleden sonra terziye ve kulübe. Kulüpte iken beşincinin mühendis Nazım Bey olduğunu ve sonra da bunun Antalya milletvekili Niyazi Aksu olduğunu Zeyneloğlu'ndan naklen Dr. Akif söyledi. Onu çıkarmak için çok uğraşmak lazım gelecek. Uğraşacağız. Rifat Bey beni Çankırı'dan aradı, görüştük. Metin görünüyor.

18 Nisan 1950, Salı

Öğleden sonra biraz çıktım. Kulübe uğradım. Biraz erken eve geldim. Rifat Dolunay evine telefon almış. Biraz konuştuk.

19 Nisan 1950, Çarşamba

Sabah telefonla Fahri Bük ile konuştum. Sahir Kurutluoğlu ile de bana Selahattin'e bir mektup yazmamı ve listesine Parti'yi kazandırmaya çalışmamı istedi. Yol tulumlarımı aldım. Kâmuran'ı da arayacağım.

20 Nisan 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Gece Nerime telefonla görüştü. Ben de Rifat Dolunay ile görüştüm. Müzehher'e söyledim. Kâmuran'a haber sabah, öğleden sonra 1.30'da gelsin beni görsün. Sabri'nin kızamık olduğu anlaşıldı.

21 Nisan 1950, Cuma

Sabah çıktım. Meclis'e uğradım. Saçlarımı kestirdim. Fahri Bük, Sahir Kurutluoğlu ve Silay'a uğradım, veda ettim. Çarşıya uğradım, biraz öteberi ve yolluk aldım. Eve geldim. Kâmuran zamanında geldi. Bir saatten fazla konuştuk. Babasına lazımı gibi yazmasını söyledim.

22 Nisan 1950, Cumartesi

Bu sabah çıkmadım. Öğleden sonra İnönü eve uğradı. Selahattin'den bahsetti. Kendisine oğlu ile olan konuşmamı söyledim. Gece namzetlerimiz ilan edildi. İzzettin Çalışlar Erzurum'dan. Gece Dolunay geldi, epeyce konuştuk. Yarın kimseyi görmeyeceğimi söyledim.

23 Nisan 1950, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra beşte Müzehher'in nişanında bulundum. Müzehher şen idi. Rıza da öyle. Ercan İstanbul'a gitti. Sabri daha iyi.

24 Nisan 1950, Pazartesi

Çok erken kalktım. Yalnız Dolunay ancak 11.45'te gelebildi. Hemen yola çıktık. Kalecik'ten evvelki subaşında yemek yedik. Çankırı'ya geldik. Eve yerleştim. Parti'ye gittik. Kimseyi bulamadık. Vali ve belediye reisini gördük, eve geldik.

25 Nisan 1950, Salı

Sabah çıktık. Seçim Kurulu başkanını, valiyi makamlarında ziyaret ettik. Zeyneloğlu son gününde müstakil adaylık istemiş ve geri almış. Herhâlde bir buhran geçirmiş, Ali Rıza ve Işık görüştük. Çarşıyı gördük. Eve geldik. Bunlar evde.

26 Nisan 1950, Çarşamba

Sabah 7'de Kızılırmak bucağına doğru gittik. İskilip'ten alınan Kürt köylerini gezdik. Gece Kürt köyünde yattık. Tabii bazı sıkıntılar oldu. Fakat konuşmalarımız iyi oldu.

27 Nisan 1950, Perşembe

Sabah erken hareket. İki köyü ziyaretten sonra Karamürselli'de kayıkla karşıya geçtik. Dün akşam gibi bugün de bazı köylere iyi yağmur yağdı. Mamafih köylüler ile uzun konuştum.

28 Nisan 1950, Cuma

Sabah çok erken kalktım. Arkadaşlar bazı köylere gittiler. Benim otomobilim bozuldu. Onu öğleden evvel karşıya geçirdik. Biz de saat 15'te geçtik, Aşağı Alagöz'e gittik. Bozkırlı'ya, Dede Köyü'ne uğradık. Saat sekize yirmi kala Çankırı'ya geldik. Ali Rıza Bey de Ilgaz'dan geldi, görüştük. Şoförü Ankara'ya gönderdim.

29 Nisan 1950, Cumartesi

Çankırı'dayım. Güzel bir istirahat. Gece Nezihe ile görüştük, hepsi iyi imişler. Muzaffer'le görüştüm. Ben de kendime geldim. Vali bey Yapraklı'da kaldı. Güzel bir yağmur, umumi yağmur. Sait Bey geldi, biraz görüştük. Partimizin seçim beyannamesi geldi.

30 Nisan 1950, Pazar

Ilgaz'a kadar başka bir otomobille gittik. Işık bizden ayrıldı, Kurşunlu'ya gitti. Biz de Çankırı'ya döndük.

1 Mayıs 1950, Pazartesi

Trenle Kurşunlu'ya gittik. İstasyonda Işık var idi. O bizden evvel Çerkeş'e gitti, çip ile. Mehmet Efendi de geldi. Gece Parti başkanı İhsan'ın evinde yattık. Gündüz Parti binasında biraz görüştük.

2 Mayıs 1950, Salı

Sabah biraz pazarı gördüm. Kaymakamlığa, belediyeye gittim. Belediye reisini bulamadım. Kapalı yerde bir konuşma yaptım. Parti seçim beyannamesini okudum. Oradan hareket ettik. Ayrılırken belediye reisini tekrar aradım, dairesinde buldum. Garip ifadeler. Çerkeş'e hareket ettik. Atkaracalar'da tevakkuf ettik [bekledik]. Işık da orada bekliyor idi. İkinci üzeri Çerkeş'e geldik. Parti'yi, Belediye'yi ve Kaymakam'ı gördüm.

3 Mayıs 1950, Çarşamba

Eskipazar'a hareket ettik. Yolda biraz zahmet çektik. Öğleden sonra tekrar döndük. Rifat Bey gece hareket etti. Şabanözü'nden çağırdılar. Ben yarın sabah hareket edeceğim.

4 Mayıs 1950, Perşembe

Sabah Çerkeş'ten hareket. Atkaracalar ve Kurşunlu'dan Ilgaz'a geldim. Öğlen tatiline rastladım. Kimseyi göremedim. Saat üçte Çankırı'ya geldim. Biraz Parti'ye gittim. Arkadaşlar ile görüştüm. Vali beyi yolda gördüm. Yarın Ilgaz'a gidecekmiş. Buradaki parti mesaisi şahsi mesaidir.

Nezihe ile görüştüm, iyidirler.

5 Mayıs 1950, Cuma

Çankırı'da istirahatheyim. Öğleden sonra biraz çıktım. Belediye reisini gördüm. Öğlen yemeğini Eskipazar belediye ve parti başkanı Hüseyin Uyanık ve Ali Rıza Bey'le yedik. Yarın Yapraklı'ya gitmek kararındayız.

6 Mayıs 1950, Cumartesi

Sabah yağmurla yola çıktık. Ciple çamura saplandık. İki saat uğraştık ve yorulduk, ıslandık. 13.30'da eve döndük. Yapraklı'ya malumat verdik. Yağmur ve çamur çok üzdü. Bir yere gidemiyoruz. Yarın belki Ankara'ya dönerim.

7 Mayıs 1950, Pazar

Sabah Çankırı'da. Öğleden sonra 14.15'te Ankara için hareket ettim. 18.40 Ankara'ya evime geldim. Sıcak su olduğu için yıkandım. İyi bir banyo yaptım. Sırrı Bey biraz rahatsız, fakat iyileşmeye başlamış. Sabri de suçüçeği çıkarmış, şimdi iyice. Her ikisini de göremedim. Çankırı'ya telefon ettim. Saniye'ye teşekkür ettim. Nerime ile görüştüm. Sıdika ve Mustafa ile görüştüm.

8 Mayıs 1950, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Seyahat beni epeyce yordu. Öğleden sonra çarşıya gittim, öteberi aldım ve eve geldim. Saadet, Remziye, hemşiresi, Ferit, Nihal, İffet, sonra da Nermin, Muzaffer ve gece de Sıdika ve Talip, öğleden evvel de Necdet geldiler.

9 Mayıs 1950, Salı

Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Oturmadım, erken eve geldim. Öğleden sonra Prof. Naci Bengisu'yu aradım, muayenehanesinde yok idi. Numaramı verdim, gece aramadı.

10 Mayıs 1950, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra bankaya kadar gittim. Amorti çıkan 27 Ergani'yi aldım. Reşat Bey'e verdim, tahsil etsin. Biraz kulübe uğradım. Beş buçukta eve geldim. Son propaganda demeçlerini dinledim. Biraz Nezihe geldi, oturdu.

11 Mayıs 1950, Perşembe

Bugün propaganda bitti. Rahatlandık. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Eve geldim.

12 Mayıs 1950, Cuma

Sabah Reiscumhur'u istikbale gittim. Neşeli ve sıhhatli görünüyordu. Çarşıya gittim, öteberi aldım. Eve geldim. Akşam üzeri biraz kulübe kadar uğradım.

13 Mayıs 1950, Cumartesi

Sabah çıktım. Biraz Meclis'e kadar gittim. Tansiyonumu ölçturdüm. Hale ve kooperatife kadar gittim. Eve geldim ve çıkmadım. Sıdika'ya uğradım, Nahide'ye gitmiş. Nahide Gülşen'in mantarlarını burundan aldılar. Çocuk iyi.

14 Mayıs 1950, Pazar

Sabah oylarımızı verdik. Öğleden evvel İnönü, hanımı ve çocukları ile beraber eve geldiler. Yarıma kadar oturdular, konuştuk. Radyonun gece bir saat sonraya kadar verdiği havadislerde bir netice anlaşılamadı. Bizde iken Aydın'ın bir köyünün neticesi geldi. 58 CHP, 23 DP.

15 Mayıs 1950, Pazartesi

Biraz kulübe gittim, erken eve geldim. Tam netice alınmadı. Gece yine bire kadar kaldım. Çankırı'da da Demokrat Partisi'nin büyük farkla tam liste hâlinde kazandığı anlaşıldı. Kısmet ve kader böyle idi. Komşumuzu tebrik ettim. Çok sevindiler. Nasuhioğlu daha gelmedi. O da Edirne'den kazandı.

16 Mayıs 1950, Salı

Sabah biraz Meclis'e gittim. Saçlarımı kestirdim. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Ve saat 18'de İnönü'ye gittim. Sıhhati yerinde, canlı. Evin nakli ile meşgul. Pazartesi'nden evvel bitirmek istiyor. Öpüştük. Sıhhatine bakmasını söyledim. Daima mürşidim [kılavuzum] olacaksın, dedi. Ben de dostunuz kalacağım, dedim.

17 Mayıs 1950, Çarşamba

Sabah biraz çıktım. Rana Bey gelmişti. Kızılay'a kadar beraber gittik. Oradan Sıdika'ya uğradım. Eve geldim. Öğleden sonra Dr. Zeki Hakkı'yı bekledim. Biraz geç geldi. Tansiyonumu ölçtü. 16 ve 17 buldu.

18 Mayıs 1950, Perşembe

Çıktım. Öteberi aldım ve kulübe de uğradım. İrfan Ferit, Necmettin Sahir Silan'ın CHP'den istifasını sinirli kelimelerle anlattı. Oyuna başlandı da bunlar kesildi. Erken eve geldim. Sabah biraz Nahide'ye gittim. Gülşen'i gördüm. Gülşen iyi.

19 Mayıs 1950, Cuma

Sabah biraz mezarlığa kadar gittim. Çıkarken Fettah Bey'e rast geldim. O da beraber geldi.

Öğleden sonra Hasan Baldudak geldi. O var iken Necmettin Sahir Silan da geldi, fakat bir şey söylemeden gitti. Ben de Baldudak ile çıktım. Biraz kulübe uğradım ve 19'da ayrıldım. Sırrı'yı gördüm. Dr. Zekai Tahir Burak'la 1,5 saat beraber kaldık.

20 Mayıs 1950, Cumartesi

Sabah biraz Rana Bey'le yürüdüm. Nihal'e, oradan Kerim'e ve oradan da Ferit'e uğradım. Eve geldim. Yemekten sonra yattım.

Kalktım, saat 9.20'de aşağıya indim. Bodrumlu Necip Bey'in kızı ve Sırrı'nın dayısının torunu Türkan ile Dr. Fikret'in nişan yüzüklerini taktım. Ve saat 10.15 biraz hafif yemek yedim. Ajanstan sonra yattım, uyudum.

21 Mayıs 1950, Pazar

Bugün çıkmadım. Evde kaldım. Banyomu yaptım ve istirahat ettim. Öğleden sonra Yusuf Ziya Erzin, Tayfur Sökmen geldiler. Epeyce konuştuk. Akşam üzeri Rükneddin Bey'le Şefik Bey'i ziyaret ettim. Sami geldi, Müzehher için para istedi.

22 Mayıs 1950, Pazartesi

Sabah çıktım. Biraz pazara kadar gittim. Alınacak bir şey bulamadım.

Sabah Müzehher geldi. Kendine bir hediye almak üzere beş yüz (500) lira verdim. Ayrıca ödünç olarak 2.000 liralık Ziraat Bankası'na bir çek verdim.

Meclis'teki intihabatı radyodan dinledim. Celâl Bayar cumhurbaşkanı, Refik Koraltan Meclis başkanı, Adnan Menderes başbakan oldular. İçişleri bakanı Rükneddin [Nasuhioğlu], Dışişleri bakanı Fuat Köprülü, Millî Savunma bakanı Refik Şevket İnec.

23 Mayıs 1950, Salı

Sabah çıktım. Hale kadar gittim, öteberi aldım. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım ve İngilizce dersi zamanında eve geldim.

Reisicumhur'a, Koraltan'a, Menderes'e, R.Ş. İnec'e, Köprülü'ye ve Özyörük'e [Adalet bakanı] tebrik telgrafları yolladım.

24 Mayıs 1950, Çarşamba

Bugün biraz yürüdüm. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Akşam erkenden eve döndüm. Vefa Bey tam zamanında geldi. İstanbul'dakiler hepsi iyidirler.

25 Mayıs 1950, Perşembe

Biraz çıktım. Kulübe de uğradım. Eve erken geldim. Koraltan evime geldi. Tebriklerime cevap yerine bizzat teşekkür etmeye geldi. Hilmi Bey'le telefonla görüştüm. İstanbul'a gitmek kararını verdim.

26 Mayıs 1950, Cuma

Sabah biraz yürüdüm. Sıdika'ya da uğradım. Öğleden sonra kulübe ve eve. İffet ve Nermin geldiler. 20'de gittiler. Vefa biraz geç geldi. Yarın gelecek. Cumartesi için motorlu tren biletlerimi alacağım.

27 Mayıs 1950, Cumartesi

Sabah biraz yürüdüm. Sabah Erol'a gelecek Cumartesi için biletlerimi aldır-dım. İkinci üzeri aşağıya inmedim. Nermin geldi. Epeyce mektuplar yazdım.

28 Mayıs 1950, Pazar

Bugün çıkmadım. Banyo ve evde kaldım. Ziyaretler kabul ettim ve gazete okudum. Kerim öğlen yemeğine geldi ve sonra da at koşularına gitti. DP Meclis Grubu'nda hükümet programı 19'da başladı ve ertesi gün beşe [kadar] muna-kaşa edildi.

29 Mayıs 1950, Pazartesi

Bugün sabah Zeyneloğlu geldi. Ben biraz mal müdürüne gittim, maaşımı ha-zırlattım. Oradan postaneye, para gönderdim. Oradan eve. Sıcak. Fazla terledim. Hükümet programını okudu. Çarşamba günü münakaşası yapılacak.

30 Mayıs 1950, Salı

Öğleden sonra çıktım. Biraz kulübe kadar gittim. Borçlarımı ödedim. Arka-daşlara veda ettim. Eve döndüm.

31 Mayıs 1950, Çarşamba

Bugün sabah Sait Çankırı geldi. Yol taşeronluğu istiyor. Evden postaneye kadar gittim. Çocuklara, Hasbi Efendi'ye ve Topkapı Fukaraları Yardım Yurdu'na babamın ölüm yıldönümü vesilesiyle para gönderdim. Diğerlerine İstanbul'da göndereceğim.

1 Haziran 1950, Perşembe 1

Ankara'da. Sabah Nezihe ile mezarlığa ve bankaya. Oradan Fikret Silay'a, eve. Öğleden sonra biraz Zekai Tahsin'e ve Hikmetlere, Güzide Hanım'a, biraz Sıdika'ya uğrayarak eve.

2 Haziran 1950, Cuma

Sabah Mal Müdürlüğü veznesine, aylıklarımı aldım. Oradan bir taksi ile eve, bahçeye uğradım. Süleyman'ı gördüm ve İnönü'ye gittim. Bire kadar oturdum. Kütüphaneye çıktık, oturduk. Oradan eve. Öğleden sonra Ali Rana geldi, görüştük.

3 Haziran 1950, Cumartesi

Çok erken kalktım. Tam 7.30'da istasyonda idik. Sekizi on geçte hareket. 16.55'te Haydarpaşa'ya vardık. Nerime, Hakkı Bey, Yusuf, Ercan ve Sirkeci komi-

seri Akil Bey, Mustafa orada idiler. Eve geldik. Bugünkü seyahatten çok memnun oldum. Bahçeyi iyi buldum.

4 Haziran 1950, Pazar

Bugün çıkmadım. Ercan'ı yolcu ettik. Nezihe'ye telefon ettim. O da gece telefon etti. İyi gitmiş. Teto Fadile rahatsız olduğunu söyledi. Hakkı, Neyyire ve Yaman geldiler. Dr. Prof. Ekrem Şerif geldi, epeyce oturdu ve muayene etti. İyi buldu. Hamdolsun iyi uyudum.

5 Haziran 1950, Pazartesi

Biraz öteberi almaya çıktım. Saçlarımı kestirdim. Eve geldim. Öğleden sonra çıkmadım.

6 Haziran 1950, Salı

Sabah Sabit Sağıroğlu geldi. Öğleden sonra yürüyerek Nerime ile Sıdık'a gittik. Talip de orada. II'nci ile geldikleri için motorludan memnun kalmadılar.

7 Haziran 1950, Çarşamba

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz İzzettin Çalışlar'a tren ile gittim. Tayfur Sökmen geldi, görüştük.

8 Haziran 1950, Perşembe

Bugün hiç çıkmadım. Evde ve bahçede gezindim. Rauf Orbay geldi.

10 Haziran 1950, Cumartesi

Sabah çıktım. Öteberi aldım. Öğleden sonra bahçede dolaştım. Mualla ve Hakkı Bey geldiler. Sıdık da uğradı.

11 Haziran 1950, Pazar

Evden çıkmadım. Epeyce misafir geldi. Kâzım Taşkent bile uğradı. Bahçede gezindim. Refika Hanım Erzurum'a hareket etti. Ona 150 lira verdim. Bu suretle rahmetli refikamın yol parası hakkındaki arzusunu yerine getirdim.

12 Haziran 1950, Pazartesi

Sabah çıktım. Odun ve kömürün parasını verdim. Eczaneye ve manava uğradım. İkinci üzeri Süreyya kızı geldi. Biraz terleyinceye kadar bahçede dolaştım.

13 Haziran 1950, Salı

Bugün evde kaldım. Faik Baysal ve Ali Rana Tarhan geldi. Bahçede biraz yürüdüm. Fatma'ya makine için beş yüz (500) lira verdim. Rahmetli refikamı ve beni hatırlatmak [için] behemehal makine almasını söyledim.

14 Haziran 1950, Çarşamba

Sabah biraz bahçede yürüdüm. Öğleden sonra Pendik'e kadar gittim. Hasbi Efendi'yi bulamadım. Hemen döndüm. Yolda terledim.

15 Haziran 1950, Perşembe

Biraz öteberi almak için istasyona, kasaba ve bakkala uğradım. Evde bahçede dolaştım.

16 Haziran 1950, Cuma

Pendik'ten Hasbi Efendi geldi. Bugün çıkmadım. Babamın ölümünün yıldönümü. Kira mevlit okudu. Kendi kendine Sıdika geldi. Hakkı Bey de Ankara'dan geldi. İzmir'den alacağımız son kısım parayı da Yaman ile gönderdi. Sıdika'ya da Kerim'in hissesini verdim.

17 Haziran 1950, Cumartesi

Bugün Ramazan'ın biri. Evde kaldım. Bahçede meşgul oldum. Feride Berkmen geldi. Fazla ihtiyarladı.

18 Haziran 1950, Pazar

Bugün de çıkmadım. Bahçede dolaştım. Sıdika, Talip ve Nafus geldiler. Akşama doğru Server Sayarı da geldi. Nezihe'nin hizmetçisiz kaldığını söyledi. Sıkıldım. Sonra telefon etti. Yarın hizmetçisi işe başlayacakmış. Nazif Bigat karısı ile ve Hikmet Bozok yalnız geldi.

22 Haziran 1950, Perşembe

Bahçede gezindim. Gece Talip, Sıdika ve Nafus geldiler.

24 Haziran 1950, Cumartesi

Sabah biraz bahçede gezdim. Kasap, bakkal ve manava gittim. Postaneye uğradım. Çocukların Temmuz ve son aylıklarını gönderdim. Öğleden sonra Vefa Bey'le kooperatif evlerine ve sonra Sıdika'ya Allah kavuşturarsa gittik.

25 Haziran 1950, Pazar

Sabah [Tayfur] Sökmen geldi, Meclis'i anlattı. Öğleden Kâzım [...] ve Süreyya Kip geldiler. Çalışmadım. Yarın sabah *Kudret, Ulus ve Yeni İstanbul*'a birer tavzih [açıklama] mektubu yazacağım.

Saffet gelecek. Gülşen kızamık çıkarmış.

26 Haziran 1950, Pazartesi

Çıkmadım. Evde kaldım. Talip, Sıdika geldiler. Talip yarın akşam Ankara'ya gidecekmiş.

27 Haziran 1950, Salı

Sabah pek erken İstanbul'a indim. Hakkı Bey'le Ziraat Bankası önünde buluştuk. Hastaneye gittik. Muayeneler yapıldı. Ekrem Şerif vaziyetin iyidir, dedi. Kan ve röntgen neticelerini bildirecek. Tansiyonum bir fark etti.

29 Haziran 1950, Perşembe

Evde. Dışarı çıkmadım. Sabah Halit ve Muttalip Beyler geldi. Epeyce konuştuk. Sıkılıyorlar.

1 Temmuz 1950, Cumartesi

Bahçede dolaştım. Kasap, manav ve bakkal ile eczaneye uğradım. İkinciüstü evde kaldım. Biraz vücuda ilaç sürdüm.

2 Temmuz 1950, Pazar

Bugün öğleden sonra biraz Prof. N. Bengisu'ya kadar gittim. Bulamadım, kart bıraktım. Şakir Kesebir ve Cezmi Bey geldiler. 7.30'da gittiler. Rüzgârlı, sıcak bir gün. İzmir, Ankara ile görüştüm.

3 Temmuz 1950, Pazartesi

Bütün gün evde. Kuran okudum. Gazete okudum. Sıcak çok.

5 Temmuz 1950, Çarşamba

Bugün ikinci üzeri Ahmet Bey geldi. Sonra Ferit de uğradı. Çocuklarını getirmiş. Yarın Saadet ile Vefa Bey'in evini görecekler. Nezihe Salı için motorluda yer bulamamış. Bugün de sıcak.

6 Temmuz 1950, Perşembe

Evdeyim. Bahçede yavaş yavaş yürüyorum. Sıcak çok. Gazetelerde Osman Nuri Uman'ın öldüğünü teessürle okudum. Ailesine telgraf. Saraçoğlu'nun kardeşi Hamid de ani ölmüş. Ona da telgraf yazdım. Nezihe'ye mektup yazdım.

8 Temmuz 1950, Cumartesi

Sabah çıktım, öteberi aldım. Koraltan'a kızı için telgraf yazdım. Bahçede erken dolaştım. Çok sıcak.

9 Temmuz 1950, Pazar

Evdeyim. Esat Bey ile Mualla geldi. Ömer de burada. Bugün de bahçede dolaştım.

10 Temmuz 1950, Pazartesi

Bugün de Nermin ile Sıdika'ya kadar. Nezihe Salı günü hareket edecek. Çarşamba sabahı hastanede bulunacak. Talip Ankara'dan iyi geldi.

11 Temmuz 1950, Salı

Dışarıya çıktım, öteberi aldım. Saçlarımı kestirdim.

12 Temmuz 1950, Çarşamba

Sabah çocuklar geldi. Hepsi iyi. Evde dolaştım. Yine arsa meselesi bugün Meclis'te görüşülecek.

13 Temmuz 1950, Perşembe

Erenköy'deyim, evimdeyim. Gazetelerde yine benim arsalar meselesi. Bazılarına yazılar yazdık, posta ile gönderdik. Bakalım yazacaklar mı?

14 Temmuz 1950, Cuma

Evdeyim. Biraz bahçede dolaştım. *Milliyet* telefonla sorduklarını yazdı.

15 Temmuz 1950, Cumartesi

Bugün de evdeyim. *Cumhuriyet* yazımı aynen yazdı. Diğerlerinde yok.

16 Temmuz 1950, Pazar

Bayram'ın birinci günü. Bayramlaşma. Gazetelerde yine bir şey yok.

17 Temmuz 1950, Pazartesi

Bayramın ikinci günü. Çocuklar çıktılar. Ben evde kaldım. Rauf Bey, Ahmet Bey (Moda Caddesi 17) geldiler.

18 Temmuz 1950, Salı

Bayramın 3'üncü günü. Evdeyim. Evden çıkmadım. Yalnız akşam üzeri Sıdika'ya kadar gittik. Nafu's'u gördüm.

21 Temmuz 1950, Cuma

Sabah biraz bahçede gezindim. Öğleden sonra Bostancı'ya Ferit'e ve Paşa'ya kadar gittim. Yedide eve dönmüş oldum.

25 Temmuz 1950, Salı

Evdeyim. Biraz Sıdika'ya kadar gittim.

26 Temmuz 1950, Çarşamba

Sabah çarşıya, öğleden sonra Çalışlar'a.

27 Temmuz 1950, Perşembe

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra Vefa Bey'le Halil Bey'lere, Tayfur Sökmen'e (bulamadık, kart bıraktık), Faik Baysal'a kadar gittik ve eve geldik. Sıdika, Nafu's evde idiler.

28 Temmuz 1950, Cuma

Çıkmadım, evde kaldım. Ankara için biletimi aldım. 9.8.950 için Sırrı'nın annesi Selim'in [Sayarı] çocukları ile geldi.

29 Temmuz 1950, Cumartesi

Çıkmadım. Tayfur Bey sabah, öğleden sonra da Rana Bey geldiler.

30 Temmuz 1950, Pazar

Evdeyim çıkmadım. Yalnız Sıdık'a kadar gittik. Talip bugün Necdet ile gelecekmış.

2 Ağustos 1950, Çarşamba

Öğleden sonra Sırrı ile ve Ercan, Sabri ile Şakir Beylere kadar gittik.

3 Ağustos 1950, Perşembe

Evdeyim, çıkmadım. Yalnız sabah manav, kasap ve sebzeceye kadar gittim. Müzeyyen Hanım Engin ile geldiler. Nerime onları Sıdık'a kadar götürdü. Sıcak fazla.

4 Ağustos 1950, Cuma

Evden çıkmadım. Çok sıcak, çok fazla. Uyumak imkânı yok. Mütemediyen terliyorum.

5 Ağustos 1950, Cumartesi

Sabah kasap, bakkal ve manava kadar gittim. Berberde saçlarımı kestirdim. Hakkı Bey'e Bostancı'ya Yusuf'u gönderdim. Tutanakları aldım. Maddi büyüklük yanlışlıklar vardır. Bakalım nasıl tashih edilebilecek?

6 Ağustos 1950, Pazar

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz Vefa Bey'le beraber Rahmi Bey'e kadar ve oradan sonra da Nerime'yi de alarak Sıdık'a kadar gittik.

7 Ağustos 1950, Pazartesi

Bugün bütün gün evde. Yol hazırlığı ile meşgulüm.

8 Ağustos 1950, Salı

Erenköy'de evde. İzzettin [Çalışlar], Asım [Gündüz] Paşalar ile Sadık Arda geldiler. 18'e kadar oturdular.

9 Ağustos 1950, Çarşamba

Saat 9'da evden oto ile Haydarpaşa'ya yollandık. Zamanında gara geldik. Tren vaktinde kalktı. Tam 15'te Eskişehir'e ve 18.45'te Ankara'ya geldim. Garda kardeşlerim, yeğenlerim Mustafa, Muzaffer ve Rana Beyler, Çalışlar var idi. Eve geldik. İffet bizde idi.

10 Ağustos 1950, Perşembe

Sabah 10'da İsmet Paşa'ya gittim. 12'ye kadar kaldım. Sonra 244 no.lu eve geldim. General ve bayanı orada idi. Yeni General 13'te gelecekmış. Bayan 18.8.950 Cuma günü sabah 11'de orada bulunmamı istedi. Rifat Gürsoy ile görüştüm.

11 Ağustos 1950, Cuma

Sabah biraz çarşıya kadar gittim. Kooperatife ve hale uğradım. Öğleden sonra kulübe kadar uğradım. Bugün Rifat Bey'le hazırladığımız dört (4) dilekçeyi imzaladım. Ferit'e verdim. Ferit vilayete verdi. İnşallah hakikat meydana çıkacaktır.

12 Ağustos 1950, Cumartesi

Bugün çıkmadım. Ferit Tapu'ya müracaat etti. Pazartesi için söz aldı. Bakalım kaç günde çıkarabilecek? Şuyu-i izale [ortaklığın giderilmesi davası] hakkındaki mahkeme raporunu da buldum.

13 Ağustos 1950, Pazar

Latif bugün İzmir'e hareket etti. Dün gece rahatsız olmasına rağmen yine dolaşıp duruyor. Ferit ile daha birtakım evrak buldum. Yalnız eski büyük haritayı bulamadım.

14 Ağustos 1950, Pazartesi

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Kayıtları çıkartmakla Ferit meşgul. Ümit ederim çıkarabilecek.

15 Ağustos 1950, Salı

Sabah Nihal ile mezaristana kadar gittik. Ziyarete bulunduk. Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim ve erken eve döndüm.

16 Ağustos 1950, Çarşamba

Bugün çıkmadım. Ferit geldi. Kayıtlar hakkında malumat verdi. Epeyce güçlük çekeceğiz galiba. Dadı ile Gülsüm Hanımlar İstanbul'dan geldiler. İstanbul'dakiler hepsi iyi.

17 Ağustos 1950, Perşembe

Bugün sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe kadar uğradım. Eve geldiğim-de Gülsüm Hanım'ı pek asabı buldum. Eniştesine söylemiş, yarın sabah taksi ile gidecekmış. Demek İstanbul'da söylediği karar ve program bu imiş.

18 Ağustos 1950, Cuma

Sabah pek erken bütün eşyasını alarak gitti. Sabah 11'de 224 No.lu evde bulunacağım. Saat 11'de evde bulundum. Yeni ve eski yardım başkanları ile zevceleri hazır idiler. Saydık. Tamam çıktı. Eskilerine teşekkür ettim. Yeniler, hassaten [bilhassa] kadın, iki katın badanasını istedi.

19 Ağustos 1950, Cumartesi

Sabah karargâh komutanı geldi. Badananın çok pahalı olacağını söyledi. Dünkü sözlerimi tekrarladım. Genelkurmay ile konuşacağını söyledi. Bakalım ne diyecekler? Öğleden sonra çıktım. Kulübe kadar gittim. Çabuk döndüm. Sabah erkenden 6.30 kapı çalındı. Açtım, Gülsüm Hanım geldi.

20 Ağustos 1950, Pazar

Bugün sabah, ikinci çıkmadım. Çok misafir geldi. Öğlen yemeğinde Ferit beraber kaldı, yedik. Akşama doğru Müzehher ile Rıza geldiler. Sonra Kerim ile İffet geldi. 7'ye kadar oturdular ve gittiler.

21 Ağustos 1950, Pazartesi

Akşam üzeri kulübe kadar gittim. Başka bir yere gitmeden eve döndüm.

22 Ağustos 1950, Salı

Bugün de sabah çıkmadım. Öğleden sonra kulübe uğradım. Arkadaşlarla biraz görüştüm. Erken eve döndüm. Tapu'dan kayıt suretlerini almakta devam ediyoruz.

23 Ağustos 1950, Çarşamba

Bugün çıkmadım. Sırrı geldi, görüştük.

24 Ağustos 1950, Perşembe

Bu sabah Hakkı Bey ile Neyyire çocuklar ile geldiler. İkinci üzeri biraz kulübe kadar gittim. Sonra da Hakkı Bey'e uğradım.

25 Ağustos 1950, Cuma

Bugün biraz ikinci üzeri çıktım ve erken eve geldim. Sırrı Bey'e tape etmek üzere kâğıtlarımı verdim. Ferit bu akşam gitti.

26 Ağustos 1950, Cumartesi

Yeni yazı ile mektubumu bitirdim. Hasan Baldudak'ın mevlidinde bulundum. İsmet Paşa'dan mülakat istedim. Dört buçukta gittim. Mektubu ve tutanakları tuttu.

27 Ağustos 1950, Pazar

Biraz akşam üzeri kulübe kadar gittim. Erken geldim. Rana Bey bugün gitti. Bana uğradı. Mütalaasını söyledi. Bir de not bıraktı.

28 Ağustos 1950, Pazartesi

Sabah nota üzerine tashihe başlamıştım ki gazete birinci sahifeden başlayarak benim mektubumu yazdı. Bugün çıkmadım. Sırrı'ya epeyce gazete aldırırım ve epeyce yere gönderdim. Perşembe için biletimi aldım. Kızlarıma da mektup yazdım.

29 Ağustos 1950, Salı

Öğleden sonra biraz kulübe kadar gittim. Hesaplarımı gördüm. Veda ettim. Arkadaşların bir kısmı gazeteyi dikkatle okudular. Gazeteyi bulduklarını söylediler. Fırsat düşerse diğerlerini de söyledim.

30 Ağustos 1950, Çarşamba

Sabah Sırrı Bey'le mezaristana kadar gittik. Ben Rana Bey'le öğleden evvel İnönü'ye kadar gittik. Öğleden sonra çıkmadım. Yarın için hazırlanıyorum. Öğlen yemeğine Kerim geldi. Gülsüm Hanım'ın oğlu Fikret de geldi.

31 Ağustos 1950, Perşembe

Evden çıkmadım. Öğleden sonra İffet ve Nihal geldiler, epeyce oturdular. İkinci üstü bir kahvaltı yaptım. Gülsüm Hanım oğlu ile gitti. Evi kapadım. Anahtarları dadiya verdim. Aşağıya indik. Rana Bey tam sekiz buçukta geldi. Nihal de beraber istasyona gittik. Hakkı, Mustafa Beyler orada idiler. Yaman da orada idi.

1 Eylül 1950, Cuma

Gece yolculuğumuz fena geçmedi. Ben yine terledim. Sabah zamanında Bostancı'da bulundum. Saffet, Nezihe, Ercan orada idiler. Evdekileri iyi buldum. Öğleden evvel bir banyo aldım. İyi uyudum. Kira da uğradı. Akşam Sıdika, Talip geldiler.

2 Eylül 1950, Cumartesi

Gece ilaçsız iyi uyudum. Epeyce yorgun idim. Gündüz Müyesser Hanım geldi. Epeyce konuştuk. Muvaffak iyi imiş. Kanada'dan gece telefon etti. İyi gelmişler. Ferit ile Yılmaz geldiler, veda ettiler.

3 Eylül 1950, Pazar

Evden çıkmadım, bütün gün evde kaldım. Ankara ile Nezihe ile görüştüm, iyi imişler. Talip Ankara'dan telefonla görüştü, iyi gitmiş. Akşam üzeri Sıdika ile de görüştü.

4 Eylül 1950, Pazartesi

Bugün de çıkmadım. Akşama doğru Yahya Atagil geldi. Tayfur Sökmen de uğradı. Hakkı Bey sıcaktan İstanbul'dan gelemedi. Yarın gelecekmiş. Nihal ve Nermin öğlen yemeğinde bizde idiler.

5 Eylül 1950, Salı

Bütün evdeyim. Nafuş, Kira geldiler. Kira Sıdika'ya gitti. Hasbi Efendi geldi, biraz görüştük.

6 Eylül 1950, Çarşamba

Bugün de çıkmadım. Güzel bir yağmur yağdı. Toprağın büyük ihtiyacı var idi. Gece trenler hareket edemedi. Sırrı'nın annesi de gidemedi.

7 Eylül 1950, Perşembe

Evden çıkmadım. Sabah Tayfur [Sökmen], Çalışlar, öğleden sonra da Orbay geldiler. Daha sonra da Faik Baysal ve Hüsnü Bey geldi. Biraz yoruludum. Uğur bugünkü imtihanı, yani İngilizceyi iyi veremedi. Sıkılarak geldi.

8 Eylül 1950, Cuma

Bugün öğleden sonra Pendik'ten Naim geldi. Ben de biraz eczaneye kadar gittim. Yarın sabah iğneciyi göndermesini söyledim.

9 Eylül 1950, Cumartesi

İlk iğne. Öğleden sonra Tayfur Sökmen ile Hilmi Uran'a kadar gittik. Sökmen'de de biraz oturdum. 7'de eve döndüm.

10 Eylül 1950, Pazar

Sabah çıkmadım. Akşama doğru Vefa ve Nerime ile Sıdık'a kadar gittik. Talip, Necdet tayyare ile geldiler ve Necdet bu sabah tekrar Ankara'ya gitti. Ney-yire ve Hakkı Bey sabahtan geldiler. Öğleden sonra da Nihal ve Reşat geldiler.

12 Eylül 1950, Salı

Sabah çıkmadım. Öğleden sonra kızlarımla beraber Pendik'e gittik. Akşam döndük. Eve geldiğimizde Hakkı Bey'in telgrafını buldum. 5.750'ye aldım stop 6.250 gönderiniz. İnşallah bu sefer bu ev meselesi biter de ben de mesut olurum.

14 Eylül 1950, Perşembe

Bugün de çıkmadım. Evde kaldım. Yusuf kompozisyondan kolay bir soru çıktı, aklıma geleni yazdım diyor. Hasbi Efendi gübresine bir kamyon getirdi.

15 Eylül 1950, Cuma

Erenköy'de, evdeyim. Bir yere çıkmadım. Hasbi gübresinin ikinci kamyonunu gönderdi.

16 Eylül 1950, Cumartesi

Evdeyim. Bir yere çıkmadım. Bugün Cezmi Bey geldi.

17 Eylül 1950, Pazar

Evdeyim, çıkmadım. Gübreyi yerine koydular. Sıdık, Talip ve Nafus geldiler.

18 Eylül 1950, Pazartesi

Bugün de çıkmadım. Sabah postaneye, manava ve kasaba gittim. Öğleden sonra İzzettin Paşa'ya kadar gittim.

19 Eylül 1950, Salı

Evdeyim. Çıkmadım. Sırrı motorlu ile geldi. Sıhhatçe iyidir. Ankara'dakileri de iyi bıraktığını söyledi.

20 Eylül 1950, Çarşamba

Evdeyim. Bahçede gezdim. Gece adadan telefon aldım. Hakkı iyi gelmiş, işleri bitmiş. Yarın gelip beni görecek. Saçlarımı kestirdim.

21 Eylül 1950, Perşembe

Sabah erken Hakkı Bey geldi. Müzeyyen eski oturduğu evi 5.750 liraya aldı. Bütün masraf 6.000 lira. Allah kabul buyursun, âmin. Kadın çok sevinmiş. Bir mektup da gönderdi. Hakkı'ya teşekkür ettim. İkinciüstü Paşa'ya kadar gittim. 7'de ayrıldım. Çok terledim.

22 Eylül 1950, Cuma

Arife günü. Telgraf ve kart yazmakla meşgul oldum. Akşam üzeri Ercan geldi. Öğleden evvel yıkandım.

23 Eylül 1950, Cumartesi

Kurban Bayramı. Sabah kurbanlar kesildi. Birçok ziyaretçi geldi. Yoruldum. Nezihe evde kaldı. Nerime ve Vefa Bey adaya kadar gittiler. Dönüşte İzzettin Paşa'ya, Sıdika'ya uğradılar.

24 Eylül 1950, Pazar

Devlet Reisi İnönü'nün doğum günü. Çıkmadım. İnönü'ye ayrıca telgraf verdim. Telgraflara telgrafla cevaplar verdi. Hakkı Bey, Neyyire Kemal Bey'in evine gittiler.

25 Eylül 1950, Pazartesi

Necdet de teyzesinin hakemliğini kabul ile sözünü verdi. Yarın resmen gidip isteyecekler.

26 Eylül 1950, Salı

Sıdika, Neyyire emrivaki yaptılar, bana geldiler. Benim de beraber gidip istememde ısrar ettiler. Ben de gittim. İlk defa oğlan istiyoruz. Kız esmer güzeli, sepatik, aile kızı. Allah her ikisini mesut etsin, âmin.

27 Eylül 1950, Çarşamba

Öğleden sonra Nerime, Nezihe, Nihal ve Fatma ile Sıdika'ya gittik. Kemal Beyler Belkis ile beraber geldiler, ziyarette bulundular. Onlar gittikten sonra biz de araba ile döndük. Bu sabah Sırrı, Erol ve Sabri ile motorlu ile Ankara'ya gittiler. İyi vardıklarına dair telefon aldık.

28 Eylül 1950, Perşembe

Evdeyim. Çıkmadım. Öğleden sonra Nezihe ile biraz çarşıya kadar. İlaçları aldık. Dün gece Nezihe vagotomi gibi bir şey oldu, başı döndü. Gece Hilmi Bey'in bacasına Dr. Osman Bey geldi. Sabah Tahsin Bey de geldi. Hamdolsun tekrerrüt etmedi.

29 Eylül 1950, Cuma

Evdeyim, çıkmadım. Bugün biraz Mualla ile Ömer geldi. Mualla çok zayıf. Yusuf imtihan kâğıdı için istida [dilekçe] verdi.

30 Eylül 1950, Cumartesi

Evdeyim, çıkmadım. Tayfur geldi. Saadet Yavuz ile, Sıdika Nafuş ile geldiler.

2 Ekim 1950, Pazartesi

Bugün de çıkmadım. Tayfur Sökmen geldi, öğleden evvel.

3 Ekim 1950, Salı

Çıkmadım, bahçede dolaştım. Kira uğradı, Sıdika'ya gitti ve sonra Sıdika ile geldi. Talip de geç vakit geldi.

4 Ekim 1950, Çarşamba

Evdeyim. Çıkmadım. Bahçede gezinti yaptım. Hakkı Bey bugün Ankara'ya gitti.

6 Ekim 1950, Cuma

Bugün bahçede dolaştım. Kiralara kadar gittim. Yeni yaptırdıkları küçük evi gördüm. Hakkı Bey, Nahide ve Gülşen geldiler. Telefonla görüştük.

7 Ekim 1950, Cumartesi

Bahçede dolaştım. Hava soğudu. Öğleden evvel Tapu dairesine kadar gittik. Çocukların ve benim ev tapularımızı aldık. Vefa Bey'in apartmanını gördüm. Tapular için Vefa Bey'e 120 lira verdim.

8 Ekim 1950, Pazar

Evdeyim. Bahçede iyi dolaştım. Hava soğuk. Biraz çiseledi. Yağmur yağacağına benziyor.

9 Ekim 1950, Pazartesi

Bugün evdeyim. Sabahtan başlayan yağmur 2 saat devam etti. Yağmurda yürüyüşümü yaptım. Hakkı Çullukçu, Arif Bey'in faturasını Nezihe ile gönderdi.

10 Ekim 1950, Salı

Bu sabah da biraz da yağdı. 10.52 treniyle Bostancı'ya gittim. Paşa ile Celal'i [Çalışlar] bahçede buldum. Celal maşallah çok iyi. Bir aylık izin aldı. 13'teki trenle Erenköy'e döndüm.

11 Ekim 1950, Çarşamba

Çıkmadım. Bahçede biraz gezindim. Soğuklar başladı. Odamın içi +15.

12 Ekim 1950, Perşembe

Evden çıkmadım. Bahçede güzel gezindim. Aynı derecede soğuk.

13 Ekim 1950, Cuma

Gece yarısından sonra güzel bir yağmur yağdı. Öğleden evvel berbere ve eczaneye kadar gittim.

15 Ekim 1950, Pazar

Evde kaldım, çıkmadım. Tatlı su ile başımı yıkadım. Hava yine soğuk ve yağmurlu.

16 Ekim 1950, Pazartesi

Çıkmadım. Hava açıldı. Evdeki bahçede dolaştım.

17 Ekim 1950, Salı

Evdeyim, çıkmadım. Fikri'nin nikahına gidemedim. Öğleden sonra Tayfur Sökmen geldi, biraz konuştuk. Akşam üzeri kızlarımla Sıdika'ya kadar gittik ve döndük.

18 Ekim 1950, Çarşamba

Saat 9'da otomobillerle evden çıktık. Tren tam onda hareket etti. 19'a yedi kala Haydarpaşa'ya geldik. Nihal'i gördüm. İffet daha iyi. Nermin rahatsız. Bugün ateşi yokmuş. Gülsüm, dadı rahatsızlar. Gülsüm 4 günden beri Sırrı Bey'de.

19 Ekim 1950, Perşembe

Sabah mal müdüriyetine gittim. Aylıklarımı aldım. İffet'e gittim. Eve geldim. Çarşıya gittim, öteberi aldım. Bankaya uğradım. Eve geldim ve kuponları kestim. Gece Sırrı ve Nezihe de geldi. Hesapları verdi ve kalan parayı da verdi.

20 Ekim 1950, Cuma

Sabah Reşat uğradı. Kuponları ve tahvilleri verdim. İnönü'nün evine telefon ettim. Hanımefendi çıktı. Görüştüm.

Paşa daha uyanmamış. Öğleden sonra bankaya uğradım. Oradan kulübe uğradım. Saat beşte eve döndüm. Bu gece iyi uyudum. Yardım kurulundan telefon aldım. Yarın eve gideceğiz. Muzaffer İstanbul'a tayyare ile gitti.

21 Ekim 1950, Cumartesi

Sabah 244 No.lu eve gittik. Eşyaya bir çare bulacağım. Sonra askerî fabrikalara kadar gittim, geldim. Öğleden sonra İnönü, Ömer İnönü ile geldi, biraz görüştük. Nihal ve Nermin öğleden evvel geldiler.

22 Ekim 1950, Pazar

Bir yere gitmedim. Yalnız bahçede biraz yürüdüm. Nezihe telefonla Nerime ile konuştu. İyi imişler.

23 Ekim 1950, Pazartesi

Sabah yürüdüm. Bir yere gitmedim. Yalnız Müzehher'in nikahına gittim. Şahidi oldum. Gelinliği güzel. Kendisi çok neşeli ve sempatik. Rıza da öyle.

24 Ekim 1950, Salı

Sabah yürüdüm. 244 No.lu eve gittim. Eşyayı aldık ve eve geldim.

25 Ekim 1950, Çarşamba

Sabah kooperatife ve hale. Sabire'ye uğradım. Akşam üzeri biraz kulübe uğradım. Gece biraz Nerime ve Vefa Bey'le konuştum. Ondan sonra Sırrı ile Şefik Bey'e gittik.

26 Ekim 1950, Perşembe

Hakkı Bey ile Neyyire ve Gülşen'in geldiğini Nahid söyledi. Neyyire rahatsız olmuş.

27 Ekim 1950, Cuma

Neyyire'ye kadar gittim. Yatakta buldum. Öğleden sonra çıkmadım. Sırrı gece geldi.

28 Ekim 1950, Cumartesi

Sabah Sarı Köşk'e kadar yürüdüm. Ferit'i gördüm. Yusuf için müspet bir şey yok. Hakkı Bey geldi, biraz görüştük. Fettah da geldi.

29 Ekim 1950, Pazar

Bir yere gitmedim. Evde radyodan dinledim.

30 Ekim 1950, Pazartesi

Sabah gezdim, yani yürüdüm ve Muzaffer'e uğradım. Öğleden sonra çıkmadım. Öğleden sonra Nevin kocası ile geldiler. Halıdan memnun kaldıkları anlaşılıyor.

31 Ekim 1950, Salı

Sabah Bakanlıklara kadar yürüdüm. Nihal'e uğradım. Ondan sonra Ferit'e de uğradım. Daha iyi buldum. İkinci üzeri kulübe kadar gittim ve 18.10'da eve döndüm.

1 Kasım 1950, Çarşamba

Biraz yürüdüm. Radyodan Meclis'i dinledim. Süleyman ayılığı getirdi ve kendi aylığını da aldı. Nerime ile görüştüm, iyidirler.

2 Kasım 1950, Perşembe

Sabah dolaştım. Biraz Muzaffer'e uğradım. Sonra biraz kulübe uğradım, fakat kalmadım.

3 Kasım 1950, Cuma

Sabah Nezihe ve Sırrı ile kabristana kadar gittik. Nezihe ile hale de uğradım. Akşam üzeri bugün gelen Sıdık'a uğradım.

4 Kasım 1950, Cumartesi

Sabah Dr. Zeki Hakkı Pamir geldi. Kanımı aldı. Kendisi İstanbul'a gidecek, bir hafta sonra gelecek. Sokağa çıkmadım.

5 Kasım 1950, Pazar

Akşam üzeri biraz yürümeye çıktım. 4 olunca Köprülü geldi. 100 lira verdim. Talip ile Sıdık geldiler. Dr. Asım Bey Kırşehirli H. Başhekimi ilk defa gördüm. Mütalaasını garip buldum. İttihad-ı İslam fikrinde.

6 Kasım 1950, Pazartesi

Sabah Rifat Dolunay geldi. Öğleden evvel biraz Muzaffer'e kadar gittim. Dr. Tahsin Bey'e. Neyyire'ye uğradım. Pazaryerine gittim. Öğleden sonra biraz kulübe ve hale gittim.

7 Kasım 1950, Salı

Sabah askeri fabrikalar tarafında yürüdüm. Öğleden sonra kulübe kadar gittim ve gece Sırrı ve Nezihe ile Hakkı ve Neyyire'lere kadar gittik.

8 Kasım 1950, Çarşamba

Biraz yürüdüm. Biraz kulübe kadar. Eve erken geldim. Sırrı yarın Aksaray'a gitmemizi münasip görüyor. Nerime ile telefonla görüştüm. Hamdolsun iyidirler.

9 Kasım 1950, Perşembe

Sabah 7.30'da evden çıktım. 12'yi çeyrek geçe Aksaray'da bulunduk. İyi çalışıyorlar. İnşallah muvaffak olurlar. Gelirken 4 saatte geldik. Otomobilde çok yorulduk. 18.30'da eve geldik. Yolda çok toz var idi.

10 Kasım 1950, Cuma

Bugün biraz yürüdüm. Öğleden sonra çıkmadım. Yorgunluğumu iyi bir öğlen uykusu ile aldım.

Rahmetli Atatürk'ün ölümünün 12'nci yıldönümü. Sabah namazında bir Yasin-i Şerif okudum. Saydam'ı da beraber katarak ruhlarına ihda eyledim.

11 Kasım 1950, Cumartesi

Biraz yürüdüm. Sıdık'a da uğradım. Nihal öğlen yemeğinde bizde idi. Erol, Sabri de beraber. Akşam çıkmadım.

12 Kasım 1950, Pazar

Bugün çıkmadım. Biraz çalıştım. Fettah, Sadık Arda geldiler. Necdet de geldi ve bugün tekrar Kayseri'ye döndü. Gece Talip, Sıdika geldiler. Daha evvel Nahid, Mustafa, Gülşen de geldiler.

13 Kasım 1950, Pazartesi

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra kulübe kadar gittim ve eve zamanında geldim. Mahalle pazarına uğradım. Postaya para verdim.

14 Kasım 1950, Salı

Bugün de mutat [her zamanki] yürüyüşümü yaptım. Çok terledim. Eve gelince otomat ile su ısıttım ve ılık bir banyo aldım. Fanılarımı tülbentleri değiştirdim. İkinci üzeri biraz kulübe kadar. Geç ayrılabilirdim.

15 Kasım 1950, Çarşamba

Sabah yürüdüm. Sert yürümediğim için çok terlemedim. Sırrı Eskişehir'e gitti. İkinci üzeri kulübe kadar gittim. Gece Nerime ile görüştüm, Vefa Bey'le de. Hamdolsun cümlesi iyidirler.

16 Kasım 1950, Perşembe

Sabah çarşıya gittim, öteberi aldım. Öğleden sonra çıkmadım. Evimde istiharat ettim.

17 Kasım 1950, Cuma

Sabah yürüyüşe çıktım. Yolda Ali Rana ile buluştuk. Öğleden sonra kulübe kadar gittim. 18'den evvel eve döndüm. Hasan Saka sözlü sorudaki Hariciye köşkü hakkında bana malumat verdi.

18 Kasım 1950, Cumartesi

Sabah hale kadar gittim. Balık aldım. Öğlen yemeğinde Nezihe çocuklar ile bulundu. Öğleden sonra istirahat ettim. Çıkmadım.

19 Kasım 1950, Pazar

Biraz öğlene doğru yürüdüm. Öğleden sonra çıkmadım. Gece Nerime ile görüştüm. Hamdolsun çocuklar da iyileşmiş. Uğur, Sırrı ve Ercan ile maça bile gitmişler. İzzettin Paşa ile görüştüm.

20 Kasım 1950, Pazartesi

Sabah misafirler geldi. Çıkmadım. Öğleden sonra kulübe kadar yürüyerek gittim. İyi yürüdüm.

21 Kasım 1950, Salı

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Sırrı İstanbul'dan geldi. Çocuklar iyileşmiş.

22 Kasım 1950, Çarşamba

Sabah yürüdüm. Talip'e uğradım, daha iyi. Öğleden sonra kulübe kadar gittim.

23 Kasım 1950, Perşembe

Sabah yürüdüm. İkinci üzeri yine yürüyerek kulübe kadar gittim. Ve erken eve döndüm. Ölülerime Kuran-ı Kerim okudum.

24 Kasım 1950, Cuma

Sabah 7.25 evden çıktım. Elmadag'dan sonra servis yolundaki virajlarda otomobil tuttu. Kırıkkale'ye gittim. Ben orada kaldım. Sırrı, Daniş, Sururi yola gittiler. Beşe on kala Keskin yoluyla 20.20'de eve geldik.

25 Kasım 1950, Cumartesi

Sabah yürüdüm. Saat beşte (17'de) İnönü'ye gittim. 6.30'a kadar kaldım. Oradan Bakanlıklara yürüdüm. Bir otomobil ile eve geldim. Bugün iyi yürüdüm demektir.

26 Kasım 1950, Pazar

Yalnız öğlene doğru biraz yürüdüm. Çıkmadım.

27 Kasım 1950, Pazartesi

Sabah çarşıya, hale. Öğleden sonra yine hale ve kulübe.

28 Kasım 1950, Salı

İlk kar. Soğuk. Biraz öğleden sonra kulübe uğradım. Rana Bey'i gördüm. Bu akşam İstanbul'a gidiyor.

29 Kasım 1950, Çarşamba

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra kulübe ve eve. Gece Nerime ile görüştüm. Yarın evlerine taşıyorlar. Dr. Naci Bengisu'dan mektup aldım. Çalışlar'a malumat verdim. Dr. Pamir geldi, muayene etti. C. Yeşil ile görüştüm.

30 Kasım 1950, Perşembe

Sabah iyi yürüdüm. Sarı Köşk'e kadar gidip geldim. İkinci üzeri biraz kulübe kadar uğradım ve 18.15'te ayrıldım.

1 Aralık 1950, Cuma

Sabah yürüdüm. Biraz Sıdika'ya da uğradım. İkinciüstü kulübe uğradım ve eve geldim.

3 Aralık 1950, Pazar

Sabah öğleden biraz gezintiye, yani yürümeye çıktım. Sıdika'ya uğradım. Necdet'i gördüm. Öğleden sonra çıkmadım. Biraz İffet ve Nezihe geldi.

4 Aralık 1950, Pazartesi

Sabah Rana Bey'le biraz yürüdüm ve pazaryerine kadar gidip biraz meyve aldım.

6 Aralık 1950, Çarşamba

Sabah çıktım. Maaşımı aldım. Yürüdüm. Öğleden sonra kulübe kadar gittim. Erken evime döndüm. Bugün kolumdan şeker muayenesi için kan aldırıldım.

7 Aralık 1950, Perşembe

Sabah az yürüdüm. Çarşıya gidip öteberi aldım. Öğleden sonra İrfan Ferit ile İnönü'ye kadar gittik. Kulübe de indik. Eve geç gelebildim.

8 Aralık 1950, Cuma

Sabah Ziraat Bankası'na. Reşat Bey'e amorti tahvilleri verdim. Bedelini Ziraat Bankası'ndaki borcuma vermesini söyledim. Hale uğradım. Etimi aldım. Portakal ve elma aldım. Öğleden sonra kulübe. Bugün Hakkı Bey İstanbul'dan geldi ve gitti. Fikri Kulan'dan telgraf aldım. Babası ölmüş.

9 Aralık 1950, Cumartesi

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra çıkmadım. Fikri'ye, Azize Hanım'a, Hatem Hanım'a ve Haldun Sarhan'a taziye telgrafları yazdım.

10 Aralık 1950, Pazar

Bugün sabah ve öğleden sonra çıkmadım. Evde kaldım. Fettah Bey'le hanımı, İffet, Sadık Arda. Saat 15'te Selahattin İnan geldi, biraz görüştük. Geç vakit biraz Muzafer ile Nermin geldiler.

11 Aralık 1950, Pazartesi

Sabah yürüdüm. Rana Bey de beraber idi. İkinci üzeri kulübe kadar gittim. 18.10'da evde bulundum.

12 Aralık 1950, Salı

Sabah biraz yürüdüm ve Sıdika'ya da uğradım. Talip yine biraz rahatsızlanmış, evde buldum. İkinci üzeri kulübe. 17.20'de eve geldim. Ekrem Şerif uğradı. Yemeğimi alarak Sabri'nin sofrasına indim. Sabri 9, ben de 70 yaşımıza girdik.

13 Aralık 1950, Çarşamba

Sabah yürüdüm. İkinci üzeri kulübe kadar gittim. 18.10'da eve geldim. Vefa Bey'e sabah taahhütlü bir mektupla 2.500 liralık borçlu hesabımdan alınmak üzere bir çek gönderdim.

14 Aralık 1950, Perşembe

Sabah yürüdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım ve 18.13'de ayrıldım.

15 Aralık 1950, Cuma

Sabah 9.30'da Vefa Bey'den telefon aldım. Mektubumu almışlar. İkisi de çok memnun olmuşlar. Sabah yürüdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım. 19'dan evvel eve geldim.

16 Aralık 1950, Cumartesi

Sabah yürümeye çıktım. Öğleden sonra evden çıkmadım. İstirahat. Yemekte Erol, Sabri ve Nihal var idi. Akşam üzeri biraz Kerim de uğradı.

18 Aralık 1950, Pazartesi

Sabah biraz yürüdüm ve pazara uğradım. Öğleden sonra kulübe kadar gittim ve doğru evime geldim.

19 Aralık 1950, Salı

Sabah yürüdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım.

20 Aralık 1950, Çarşamba

Sabah yürüdüm ve Nermin ile Sıdık'a uğradım. Öğleden sonra kulübe ve erken eve döndüm.

21 Aralık 1950, Perşembe

Sabah yürüdüm. İkinci üzeri çıkmadım. Kandil. Evimde oturdum. Okudum. Sabah çarşıya ve hale gittim, öteberi aldım.

22 Aralık 1950, Cuma

Sabah az yürüdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım. Çok sıcak idi. Erken ayrıldım. Sabah Sıdık'ın yeni yerine uğradım. İffet, Remziye ile Kandil tebrikine geldiler.

23 Aralık 1950, Cumartesi

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra çıkmadım. Gece Erol ile Sabri bende. Nezihe'nin Müzehher'e ziyafeti var idi. Reşat, Nihal, Muzaffer, Nermin, Nahid, Mustafa, Müzehher, Rıza bana da uğradılar. Kandil vesilesiyle geldiler ve aşağıya indiler.

24 Aralık 1950, Pazar

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra evden çıkmadım. Bazı misafirler geldi.

25 Aralık 1950, Pazartesi

Sabah yürüdüm. Akşamdan evvel biraz kulübe uğradım. 19'da evime geldim.

26 Aralık 1950, Salı

Sabah Rana Bey'le biraz yürüdüm. İkinci üzeri kulübe uğradım. 18.15'te evime döndüm.

27 Aralık 1950, Çarşamba

Sabah biraz Milli Kütüphane'ye gittim. Postaneye uğrayarak pulları değiştirdim. İkinci üzeri kulübe uğradım. Eve 19.45'te gelebildim.

28 Aralık 1950, Perşembe

Sabah yürüdüm. Öğleden sonra biraz kulübe uğradım. Hesaplarımı gördüm ve erken evime geldim.

29 Aralık 1950, Cuma

Sabah biraz İrfan Ferit Bey'i iyi gördüm. İnşallah tamamen iyileşir. Öğleden sonra biraz yürüdüm ve eve geldim.

30 Aralık 1950, Cumartesi

Sabah mutlak yürüyüşümü yaptım. Öğleden sonra çıkmadım. Öğlen yemeğinde Nihal, Erol ve Sabri bulundular.

31 Aralık 1950, Pazar

Sabah biraz yürüdüm. Öğleden sonra evden çıkmadım.

Halit Ziya Uşaklıgil

Aşk-ı Memnu

Mai ve Siyah

Philip Roth

Pastoral Amerika

Demir Özlü

Güvercinler ve Mât mazeller - Düş Öyküleri

Thomas Bernhard

Sarsın

Ömer F. Oyal

Zaman Lekeleri

Gecelerin En Güzel

Andrea Camilleri

Unvansız Maktul

Ali Teoman

Horasan Elyazması

Rachel Cusk

Geçiş

Orçun Türkay

Tunç Bey

Kate Atkinson

Mahvolmuş Bir Tanrı

Javier Marias

Acı Bir Başlangıç Bu

Dag Solstad

Mahcubiyet ve Haysiyet

İlhan Durusel

Defterdar

Italo Calvino

Zor Sevdalar

Şiir Erkök Yılmaz

Aile İçi Muhabbet

Amin Maalouf

29 Numaralı Koltuğun Hikâyesi -

Fransa Tarihinin Dört Yüzyılı

Andrew Gibson

Samuel Beckett

Hilmi Yavuz

Lirik Defterler

Ian McEwan

Amsterdam'da Düello

Kefaret

Julia Kristeva - Philippe Sollers

Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Evlilik

Will Gompertz

Sanatçı Gibi Düşün -

... ve Daha Yaratıcı, Daha Verimli Bir Hayata Kavuş

John Berger - Selçuk Demirel

Saat Kaç?

Edip Cansever

Çağrılmayan Yakup

Ronit Matalon

Ayak Seslerimiz

Gürsel Korat

Ay Şarkısı

Anne Enright

Yeşil Yol

Margit Schreiner

İnsan Dengesi

Behçet Necatigil - Kâmuran Şipal

Dar Bir Çember İçinde

Kâmuran Şipal

Dua Çiçeği

Erlend Loe

Bildiğimiz Dünyanın Sonu

Eugenio Borgna

Şu Bizim Kırılmalığımız

Darryl Cunningham

Büyük Çöküş

Bülent Gözkân

Kant'ın Şemsiyesi

Romain Rolland

Jean-Christophe - I

Jean-Christophe - II

Bülent Eczacıbaşı

İşim Gücüm Budur Benim

Betül Tarıman

Rıza Bıyık

Oğuz Demiralp

Ay ile Yıldız Ayrı Düşünce -

Juan Rulfo Edebiyatı Üstüne Bir Okuma

Giorgio Bassani

Kuru Otların Kokusu

Surların İçinde - Beş Ferrara Öyküsü

Richard Yates

Mutluluk Fotoğrafı

Uğur Nazlıcan

Bir Dükkan Beklemek

Ayfer Yavi

Bir Dünya Börek - Böreğin Tarihsel Yolculuğu

Priscilla Mary Işın

Avcılıktan Gurmeliğe - Yemeğin Kültürel Tarihi

Sabahattin Kudret Aksal

Yazılar, Yanıtlar

Hazırlayanlar: Ernesto Ferrero - Luca Baranelli

Calvino Albümü

Tarik Dursun K.

Bağışla Onlan

Fredric Jameson

Antikler ve Postmodernler - Formların Tarihselliği

Üzerine

Isabelle Mons

Ruhun Kadınları - Psikanalizin Öncü Kadınları

Hazırlayan: Talat Parman

Psikanaliz Defterleri 1 - Çocuk ve Ergen Çalışmaları /

Çocuk ve Ergenle Çalışmak

Sébastien Dupont

Psikanaliz Hareketinin Kendini İmhası

John S. Allen

Obur Zihin - Yiyeceklerle İlişkimizin Evrimi

Christopher Bollas

Güneş Patladığında - Şizofreninin Gizemi

Anil Ananthaswamy

Ya Ben Yoksam? - Benliğin Labirentinde Bir Gezinti

Juan Enriquez - Steve Gullans

Kendi Evrimimizi Yönetmek - Yapay seçim ve rastlantısal olmayan mutasyon yeryüzündeki yaşamı nasıl değiştiriyor?

Thomas Lepeltier

Evrenin Saklı Yüzü - Evrenbilimin Bir Başka Tarihi

Hazırlayanlar: Erden Akbulut - Handan Durgut -

Mehmet Usluel - Yeşim Bilge

Nâzım'ın Cep Defterlerinde - Kavga, Aşk ve Şiir
Notları (1937-1942)

Engin Kılıç-Nüket Esen

Orhan Pamuk'un Edebi Dünyası

Jale Parla

Orhan Pamuk'ta Yazıyla Kefaret

Ece Ayhan

İyi Bir Güneş

Kınar Hanımın Denizleri

Ortodoksluklar 50 Yaşında (Numaralı Özel Baskı)

Francis Russell

Türkiye'de Görülecek 123 Yer

Claudio Magris

Davanın Reddine

Hannah Kent

İrmağın Cinleri

Marcel Proust

"Kalan Son Güzel Kâğıdım"

Yüksel Pazarkaya

Çevirinin Estetiği ve Çeviri Serüveni

Hazırlayan: Mustafa Demirtaş

İkinci Bir Yaşam - Sevim Burak'ın Edebiyat Dünyası

Marc Augé

Evsiz Bir Adamın Güncesi

Turgut Uyar

Elele Okuyalım - Yazılar ve Söyleşiler 1978-1984

Gültekin Emre

Sere Serpe

Faruk Nafiz Çamlıbel

Şarkın Sultanları

Robert Dumezil

Mit ve Destan III - Roma Tanhleri

Philippe Mengue

Yürümek, Koşmak, Yüzmek / Kaçak Beden

Hüseyin Kıran

Yaşamak - Bir Çaba

Nikolay Semyonoviç Leskov

Çelik Pire

Mehmet Rifat

Ruhların İletişimi - Proust ve Müzik

Theodor W. Adorno

Müzik Yazıları - Bir Seçki

Bedirhan Toprak

Duino Buluşması

Mehmet Müfit

Akıllı Aşk, Aptal Aşk ve Amerika

Derleyen: Erman Gören

Homerosçu İlahiler'den Pindaros'a -
Arkaik Yunan Şiiri Antolojisi

Paul Valéry

Degas Dans Desen

José Ortega y Gasset

Quijote Üzerine Düşünceler

Füruzan

Kış Gelmeden ~ Seveda Dolu Bir Yaz

Onat Kutlar

Sinema... Sinema

Alberto Manguel

Yabancı Bir Ülkeden Haber Geldi

Elmore Leonard

Rom Kokteyli

Nikolay Vasilyeviç Gogol

Üç Hikâye

Oktay Rifat

Yunan Antologyası

Latin Ozanlarından Çeviriler

Mehmet Can Doğan

Modern Türk Şiiri - Olgular, Eğilimler, Akımlar

Kazuo Ishiguro

Yirminci Yüzyıl Filmini İzlediğim Akşam ve
Başka Küçük Keşifler - Nobel Konuşması

Carlo Cassola

Bube'nin Sevgilisi

Hazırlayanlar: Aytaç Demirci - Sabri Sayarı

Mustafa Abdülhalik Renda - Hatırat

İpek Çalışlar

Mustafa Kemal Atatürk - Mücadelesi ve Özel Hayatı

Sue Gerhardt

Sevgi Neden Önemlidir? -

Şefkat Bir Bebeğin Beynini Nasıl Biçimlendirir?

Jean-Louis Fournier

Otopsim

David Wootton

Bilimin İcadı - Bilim Devrimi'nin Yeni Bir Tarihi

Ferdi Çetin

Evimizi Böyle Yaktım

Roger Ford

Cennetten Mahşere - Ortadoğu'da Birinci Dünya
Savaşı

Marina Warner

Bir Zamanlar, Bir Ülkede...

Roger Ford

Cennetten Mahşere - Ortadoğu'da Birinci Dünya
Savaşı

Maksim Gorki

Tolstoy'dan Anılar

Nazan İpsiroğlu - Zehra İpsiroğlu

Bugünden Düne Dünden Bugüne

**Hazırlayanlar: Claude Quétel - Jean-Christophe
Brisard**

Diktatörlerin Çocukları

Fazıl Hüzni Dağlarca

Karşıdüşünce - Vatan Gazetesi Yazıları 1961-1962

M. Kayahan Özgül

Osmanlı'nın Hazânında Gazel Dökümü -
Modern Türk Şiirini Ararken

Divan Yolu'ndan Pera'ya Selâmetle -
Modern Türk Şiirine Doğru

Aytaç Demirci - Yusuf Rıza Düvenci

Bir Mücadele Gazetesi! Demokrat İzmir

Wilson Amos Farnsworth

Kapadokya'daki Amerikalı Misyonerlerin Bilinmeyen
Tarihi (1853-1903)

Orlando Figes

Nataşa'nın Dansı - Rusya'nın Kültürel Tarihi

İşgal günlerinde Malta'da tutsak. Bağımsızlık Savaşı'nda Kuva-yı Milliye'nin iagesinden sorumlu Konya valisi. Kurtarılan İzmir'e Ankara hükümetinin atadığı ilk vali. Cumhuriyet'in ilk sivil Milli Savunma Bakanı. Merkez Bankası'nın kuruluşuna nezaret eden Maliye Bakanı. Atatürk'ün vefatı ertesinde cumhurbaşkanlığını İsmet İnönü'ye teslim eden Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı. 1938'den 1950'ye Cumhurbaşkanı İnönü'nün en yakın çalışma arkadaşı.

Hatırat'ını 2018 yılında yayımladığımız Mustafa Abdülhalik Renda'nın Günlükleri (1920-1950), bir devrin siyasi tarihini, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran kadroların günlük hayatlarının olağanlığı içinde gözler önüne seriyor.

1 Ocak 1921, Cumartesi

Bu seneye pek mahzun bir hâlde giriyorum. Sevgililerimden, Saadet'imden, kızlarımdan, hemşirelerimden, ebeveynimden, kardeşlerimden uzak, Malta adasının bir kıyasında mevkûf bulunuyorum. Bana bu menfi hayatta en güç gelen cihet, beni en ziyade düşündüren mesele çocuklarımin temin-i maişetidir. Ki bugüne kadar bazı arkadaşlarımin, pederimin muavenetiyle, eşya ve bilhassa refikama ait epeyce şeyler satmakla temin olunmuştur. Bakalım bu sene nasıl temin olunacak?

Ey sevgililerim; aklı, fikri, düşüncesi daima, her dakika sizde olan, mütehasir refikinizden, mütehasir babanızdan, gurbetteki ağabeyinizden yeni senenin hiç olmazsa az kederli bir sene olması için binlerce temenniyât. Cümlelerinizi hasretle kucaklar, Allah'a emanet ederim.

30 Ekim 1923, Salı

İsmet Paşa'nın muvaffak olmasına bütün kalbimle dua ettim. Meclis efkâr-ı umumiyesi bilmiyorum ne sebepten Ferit Bey aleyhinde görünüyor. Kabinenin resanetini belki bir gün gelir bu mesele ihlal eder. Demek oluyor ki eski kabinede zayıf olan uzuv Fethi Bey'di. Buna da akıl erdiremedim. Fethi Bey herhâlde akıllı, malumatlı bir adamdır. Meclis'te hüsn-i kabul görmemesi esbabı nedir anlayamadım. Çok da temas ettiğim yok. Encümenenden vakit bulamıyorum ki Meclis koridorlarında sabahleyin gezeyim. Allah hükümet-i cumhuriyetimizi muvaffak buyursun, âmin.

11 Kasım 1938, Cuma

Bugün reisicumhur intihabı yapıldı. Malatya mebusu İsmet İnönü 348 rey ile ve ittifakla reisicumhur seçildi. Emaneti salim olarak kendilerine tevdi eyledim ve evinden Meclis'e götürdüm. Meclis'in hâli tarihî idi.

14 Mayıs 1950, Pazar

Sabah oylarımızı verdik. Öğleden evvel İnönü, hanımı ve çocukları ile beraber eve geldiler. Yarıma kadar oturdular, konuştuk. Radyonun gece bir saat sonraya kadar verdiği havadislerde bir netice anlaşamadı. Bizde iken Aydın'ın bir köyünün neticesi geldi. 58 CHP, 23 DP.

Kapak fotoğrafı: Esi Saadet Renda, kızları Nerime Renda (Anaydın), Nezihe Renda (Sayarı) ve yeğeni Nahide Tarı (Akıncı) ile birlikte.

ISBN 978-975-08-4573-4

75 TL

9 789750 845734

KDV'den muaf.

